

**ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΖ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Β΄**

ΠΟΡΙΣΜΑ

**ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ
ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ,
ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΔΙΟΚΤΗΤΡΙΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΜΕΣΩΝ
ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΠΟ ΤΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ
ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ**

ΑΘΗΝΑ 2017

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΖ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Β΄

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΔΙΟΚΤΗΤΡΙΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΠΟ ΤΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΠΟΡΙΣΜΑ

Της Εξεταστικής Επιτροπής για τη διερεύνηση της νομιμότητας της δανειοδότησης των πολιτικών κομμάτων, καθώς και των ιδιοκτητριών εταιρειών μέσω μαζικής ενημέρωσης από τα τραπεζικά ιδρύματα της χώρας

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

I. Η Εξεταστική Επιτροπή συνεστήθη σύμφωνα με την, από 15 Απριλίου 2016, ομόφωνη απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, η οποία έκανε δεκτή την, από 31 Μαρτίου 2016, πρόταση του Πρωθυπουργού και Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς, κ. Αλέξη Τσίπρα και των Βουλευτών του Κόμματός του και του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας των Ανεξαρτήτων Ελλήνων – Εθνική Πατριωτική Δημοκρατική Συμμαχία, κ. Πάνου Καμμένου και των Βουλευτών του Κόμματός του, για τη σύσταση, κατά τα άρθρα 68 παρ.2 του Συντάγματος και τα άρθρα 144 επ. του Κανονισμού της Βουλής, Εξεταστικής Επιτροπής, με αντικείμενο τη διερεύνηση της νομιμότητας της δανειοδότησης των πολιτικών κομμάτων, καθώς και των ιδιοκτητριών εταιρειών μέσω μαζικής ενημέρωσης από τα τραπεζικά ιδρύματα της χώρας.

Σύμφωνα με την απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής η Επιτροπή αποτελείται από 23 μέλη, με εκπροσώπηση κατ' αναλογία της δύναμης όλων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και των Ανεξαρτήτων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 31 παρ. 3 του Κανονισμού της Βουλής, και έχει την υποχρέωση να ολοκληρώσει το έργο της – στο οποίο περιλαμβάνεται και η υποβολή του Πορίσματός της – σε δύο μήνες από τη συγκρότησή της.

II. Με την υπ' αρ. 5531/3967, από 19 Απριλίου 2016, απόφαση του Προέδρου της Βουλής, κ. Νικολάου Βούτση, η Επιτροπή συγκροτήθηκε ως ακολούθως:

Από τους Βουλευτές του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς (ΣΥ.ΡΙΖ.Α.):

1. Γκιόλα Ιωάννη
2. Θεοφύλακτο Ιωάννη
3. Καββαδία Ιωαννέτα (Ανέττα)
4. Κοζομπόλη – Αμανατίδη Παναγιώτα
5. Λάππα Σπυρίδωνα
6. Μπαλωμενάκη Αντώνιο
7. Παπαδόπουλο Χριστόφορο
8. Παπαηλιού Γεώργιο
9. Σαντορινιό Νεκτάριο
10. Συρμαλένιο Νικόλαο
11. Φάμελλο Σωκράτη

Από τους Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας (Ν.Δ.):

12. Βορίδη Μαυρουδή (Μάκη)
13. Δένδια Νικόλαο – Γεώργιο
14. Κεραμέως Νίκη
15. Σταμάτη Δημήτριο
16. Τζαβάρα Κωνσταντίνο

Από τον Βουλευτή του Λαϊκού Συνδέσμου – Χρυσή Αυγή:

17. Κασιδιάρη Ηλία

Από τον Βουλευτή της Δημοκρατικής Συμπαράταξης (ΠΑ.ΣΟ.Κ. – ΔΗΜ.ΑΡ.):

18. Λοβέρδο Ανδρέα

Από τον Βουλευτή του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας (Κ.Κ.Ε.):

19. Καραθανασόπουλο Νικόλαο

Από τον Βουλευτή του Ποταμιού:

20. Μαυρωτά Γεώργιο

Από τον Βουλευτή των Ανεξαρτήτων Ελλήνων – Εθνική Πατριωτική Δημοκρατική Συμμαχία:

21. Καμμένο Δημήτριο

Από τον Βουλευτή της Ένωσης Κεντρώων:

22. Γεωργιάδη Μάριο

Από τον Ανεξάρτητο Βουλευτή:

23. Νικολόπουλο Νικόλαο

Η Επιτροπή συγκροτήθηκε σε Σώμα, κατά τις διαδικασίες του Κανονισμού της Βουλής, την 21η Απριλίου 2016, με την εκλογή του Προεδρείου της. Πρόεδρος εξελέγη ο Βουλευτής, κ. Σωκράτης Φάμελλος, Αντιπρόεδρος ο Βουλευτής, κ. Δημήτριος Καμμένος και Γραμματέας η Βουλευτής, κυρία Κοζομπόλη – Αμανατίδη Παναγιώτα.

Με τις υπ' αρ. 5731/4108, από 21 Απριλίου 2016, και 15014/10920, από 21 Σεπτεμβρίου 2016, αποφάσεις του Προέδρου της Βουλής, κ. Νικολάου Βούτση, οι Βουλευτές, κυρία Νίκη Κεραμέως και Μάριος Γεωργιάδης αντικαταστάθηκαν από τους Βουλευτές, κ.κ. Παναγιώτη (Νότη) Μηταράκη και, Ιωάννη Σαρίδη.

III. Με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής, κατόπιν σχετικών αιτημάτων της Εξεταστικής Επιτροπής, κατά τις συνεδριάσεις της 10ης Ιουνίου 2016, της 14ης Σεπτεμβρίου 2016, της 16ης Δεκεμβρίου 2016 και της 16ης Ιανουαρίου 2017 οι εργασίες της Επιτροπής για την υποβολή του Πορίσματός της παρατάθηκαν, διαδοχικά, μέχρι 19η Σεπτεμβρίου 2016, την 19η Δεκεμβρίου 2016, την 16η Ιανουαρίου 2017 και, τελικά, την 23η Ιανουαρίου 2017.

IV. Η Επιτροπή, κατά την πρώτη συνεδρίασή της (26η Απριλίου 2016), ασχολήθηκε με διαδικαστικά θέματα, τον προγραμματισμό του έργου της, καθώς και με την κατάρτιση του καταλόγου των προς εξέταση μαρτύρων.

Τα μέλη της Επιτροπής αποφάσισαν, επίσης, ομοφώνως οι συνεδριάσεις της Επιτροπής να είναι δημόσιες και να γίνεται αναμετάδοσή τους από το τηλεοπτικό κανάλι της Βουλής των Ελλήνων και τα πρακτικά της να αποστέλλονται, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, στα μέλη της Επιτροπής και στους κοινοβουλευτικούς συντάκτες. Επίσης, στα μέλη της Επιτροπής εδίδοντο εγκαίρως σε φωτοαντίγραφα τα διαβιβαστικά των εισερχομένων εγγράφων της Επιτροπής.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής, Βουλευτής, κ. Σωκράτης Φάμελλος, με τον ανασχηματισμό της Κυβέρνησης, στις 4 Νοεμβρίου 2016, κατέλαβε υπουργικό

αξίωμα. Κατά τη συνεδρίαση της 9ης Νοεμβρίου 2016, νέος Πρόεδρος της Επιτροπής εξελέγη ο Βουλευτής, κ. Αντώνιος Μπαλωμενάκης.

Οι συζητήσεις και οι αποφάσεις για διαδικαστικά ζητήματα, καθώς και οι καταθέσεις των μαρτύρων περιλαμβάνονται στα τηρηθέντα στενογραφημένα πρακτικά, με σύνολο σελίδων 9.645.

V. Στον σχηματισθέντα φάκελο της Επιτροπής, εκτός των πρακτικών των συνεδριάσεών της, υπάρχουν όλα τα έγγραφα, κοινά ή απόρρητα, μαρτυρικές καταθέσεις, συμβάσεις δανείων, αλληλογραφία, κινήσεις λογαριασμών, κανονισμοί πιστοδοτήσεων, δημοσιεύματα εφημερίδων, κ.λπ., που περιείχοντο στην υπ' αριθ. ΑΒΜ ΟΙΚ.ΕΙΣ.ΠΕ 18/2011 δικογραφία, σχετική με τη δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων, η οποία απεστάλη από τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, κ. Παναγιώτη Αθανασίου, αλλά και όσα παρελήφθησαν, κατόπιν αιτημάτων της Επιτροπής, για την αναζήτηση συγκεκριμένων εγγράφων και στοιχείων και σε απάντηση σχετικών επιστολών του Προέδρου της, καθώς και έγγραφα και στοιχεία, που κατέθεσαν, κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων, οι εξεταζόμενοι μάρτυρες.

Όλα τα ανωτέρω περιλαμβάνονται στον κατάλογο εισερχομένων, που έχει ως ακολούθως:

Α.Π.	ΗΜ/ΝΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΕΑΣ/ ΚΑΤΑΘΕΤΩΝ	ΘΕΜΑ
1	26.4.2016	Σπυρίδων Λάμπας (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατάλογος αιτηθέντων εγγράφων και προτεινομένων μαρτύρων.
2	26.4.2016	Ηλίας Κασιδιάρης (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατάλογος προτεινομένων μαρτύρων.
3	10.5.2016	Εθνική Τράπεζα	Αίτημα παρατάσεως της ταχθείσης προθεσμίας για τη χορήγηση εγγράφων, σε απάντηση της με Αριθμό Πρωτοκόλλου (Α.Π.) 2/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
4	10.5.2016	Εθνική Τράπεζα	Ορθή επανάληψη του προηγούμενου εγγράφου.
5	11.5.2016	Attica Bank	α) Υποβολή εγγράφων και στοιχείων σχετικά με τη δανειοδότηση των Πολιτικών Κομμάτων και β) Αίτημα παρατάσεως της ταχθείσης προθεσμίας για τη χορήγηση εγγράφων, σχετικά με τα Μ.Μ.Ε, σε απάντηση της με Α.Π. 6/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.

6	11.5.2016	Alpha Bank	Αίτημα παρατάσεως της ταχθείσης προθεσμίας για τη χορήγηση εγγράφων, σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
7	11.5.2016	Εθνική Τράπεζα	α) Υποβολή εγγράφων και στοιχείων σχετικά με τη δανειοδότηση των Πολιτικών Κομμάτων. β) Αίτημα παρατάσεως της ταχθείσης προθεσμίας για τη χορήγηση εγγράφων, σχετικά με τα Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 2/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
8	11.5.2016	Eurobank - Ergasias	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τη δανειοδότηση των Πολιτικών Κομμάτων, σε απάντηση της με Α.Π. 3/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
9	11.5.2016	Eurobank - Ergasias	α) Υποβολή εγγράφων και στοιχείων και β) Αίτημα παρατάσεως της ταχθείσης προθεσμίας για τη χορήγηση εγγράφων, σε απάντηση της με Α.Π. 3/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
10	12.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή Κανονισμών Πιστοδοτήσεων και Καθυστερήσεων Επιχειρήσεων της Τραπεζικής και των Τραπεζών Ιονικής και Εμπορικής, σε απάντηση της με Α.Π. 9/11.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
11	13.5.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τη δανειοδότηση των Πολιτικών Κομμάτων, σε απάντηση της με Α.Π. 4/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
12	13.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
13	13.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
14	13.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
15	13.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
16	16.5.2016	Attica Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 6/26.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
17	16.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.

18	16.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
19	16.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
20	16.5.2016	Alpha Bank	Ενημερωτική επιστολή σχετικά με τον χρόνο υποβολής των αιτηθέντων, με την με Α.Π. 5/28.04.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής, στοιχείων.
21	16.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων που περιέχονται σε ψηφιακό δίσκο (CD) με κινήσεις λογαριασμών Ομίλων.
22	16.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή στοιχείων που περιέχονται σε δύο (2) ψηφιακούς δίσκους (CD).
23	16.5.2016	Εθνική Τράπεζα	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων σχετικά με τη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 2/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
24	16.5.2016	Eurobank - Ergasias	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 3/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
25	16.5.2016	Εθνική Τράπεζα	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τις ενεργές πιστοδοτήσεις προς επιχειρήσεις Μ.Μ.Ε. πανελλαδικής εμβέλειας και διαφημιστικές εταιρείες, σε απάντηση των με Α.Π. 2/28.04.2016 και 7/11.5.2016 επιστολών του Προέδρου της Επιτροπής.
26	17.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
27	17.5.2016	Eurobank - Ergasias	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 3/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
28	18.5.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε απάντηση της με Α.Π. 4/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
29	18.5.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατάλογος προτεινομένων μαρτύρων.
30	20.5.2016	Alpha Bank	Επιστολή με διευκρινίσεις ως προς τη χορήγηση από την Τράπεζα των αιτηθέντων από την Επιτροπή εγγράφων.
31	20.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, που περιέχονται σε δύο (2) ψηφιακούς δίσκους (CD) με τις κινήσεις λογαριασμών Ομίλων

			M.M.E., σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
32	20.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
33	20.5.2016	Eurobank - Ergasias	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε απάντηση της με Α.Π. 3/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
34	20.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
35	20.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
36	20.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε. και (1) ψηφιακός δίσκος (CD), σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
37	20.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε., που περιέχονται σε έναν (1) ψηφιακό δίσκο (CD), σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
38	23.5.2016	Ελένη Ράικου (Εισαγγελέας Εγκλημάτων Διαφθοράς)	Απάντηση στη με Α.Π. 12/18.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
39	23.5.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε απάντηση της με Α.Π. 4/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
40	23.5.2016	Ένωση Κεντρώων	Απάντηση στη με Α.Π. 37/20.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
41	23.5.2016	Παναγιώτης Αθανασίου (Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος)	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τη δικογραφία για τη δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων από την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, σε απάντηση της με Α.Π. 14/19.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
42	23.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με εγκριτικά σημειώματα και λοιπά έγγραφα, συμβάσεις με νομικά και φυσικά πρόσωπα καθώς και έγγραφα αφορώντα σε εξασφαλίσεις που αφορούν σε εταιρείες Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
43	23.5.2016	CITY NEWS A.E. - APT	Απάντηση στην με Α.Π. 24/20.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής, σχετικά με δανειακές συμβάσεις, πιστοδοτήσεις και πρόσθετες πράξεις αυτών

			που έχει συνάψει η εταιρεία με τα πιστωτικά ιδρύματα.
44	23.5.2016	Εθνική Τράπεζα	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, που αφορούν σε αποφάσεις Αρμοδίων Εγκριτικών Οργάνων και αποφάσεις Εγγραφής Βαρών για εταιρείες Μ.Μ.Ε., σε απάντηση των με Α.Π. 2/28.04.2016 και 7/11.5.2016 επιστολών του Προέδρου της Επιτροπής, καθώς και συμπληρωματικά στοιχεία σε συνέχεια του με ΑΠ 29968/16.05.2016 εγγράφου της Τράπεζας.
45	23.5.2016	Τράπεζα της Ελλάδος	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, μαζί με συγκεντρωτικό επεξηγηματικό πίνακα, που αφορούν σε αντίγραφα πορισμάτων που συνέταξε η Τράπεζα της Ελλάδος για δανειοδοτήσεις Πολιτικών Κομμάτων και Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 13/18.05.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
46	23.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων σχετικά με τη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
47	23.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων σχετικά με τη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
48	24.5.2016	EPSILON TV - ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ Α.Ε.	Απάντηση στη με Α.Π. 22/20.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής, σχετικά με δανειακές συμβάσεις, πιστοδοτήσεις και πρόσθετες πράξεις αυτών που έχει συνάψει η εταιρεία με τα πιστωτικά ιδρύματα.
49	24.5.2016	Ελένη Ράικου (Εισαγγελέας Εγκλημάτων Διαφθοράς)	Απάντηση στη με Α.Π. 12/18.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
50	24.5.2016	Εισαγγελία Εφετών Αθηνών (Τμήμα Διοικητικό)	Κοινοποίηση στην Επιτροπή της επιστολής του Εισαγγελέα Εφετών, κ. Ισίδωρου Ντογιάκου προς την Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς, τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και τον Διευθύνοντα την Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών.
51	24.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
52	24.5.2016	Εθνική Τράπεζα	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε., σε απάντηση των με Α.Π. 2/28.04.2016 & 7/11.05.2016 επιστολών του Προέδρου της Επιτροπής.

53	24.5.2016	Παναγιώτης Αθανασίου (Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος)	Φωτοαντίγραφα της υπ' αρ. 4 ΑΒΜ ΟΙΚ. ΕΙΣ. ΠΕ 18/2011 δικογραφίας, σχετικής με τη δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων, σε συνέχεια της με Α.Π. 20142/2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
54	25.5.2016	Το Ποτάμι	Απάντηση στη με Α.Π. 35/19.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
55	25.5.2016	Ηλίας Ζαγοραίος (Διευθύνων την Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών)	Απάντηση στη με Α.Π. 12/18.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής, σχετικά με τις δικογραφίες που έχουν σηματισθεί και αφορούν δανειοδοτήσεις πολιτικών κομμάτων, εκδοτικών και ραδιοτηλεοπτικών επιχειρήσεων.
56	25.5.2016	Νέα Δημοκρατία	Απάντηση στη με Α.Π. 30/20.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
57	25.5.2016	Ανεξάρτητοι Έλληνες	Απάντηση στη με Α.Π. 36/20.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
58	25.5.2016	Κ.Κ.Ε.	Απάντηση στη με Α.Π. 34/20.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
59	25.5.2016	ΠΑ.ΣΟ.Κ.	Απάντηση στη με Α.Π. 32/20.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
60	25.5.2016	ΣΥ.ΡΙΖ.Α.	Απάντηση στη με Α.Π. 29/20.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
61	26.5.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε απάντηση της με Α.Π. 4/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
62	26.5.2016	Alpha Bank	Διευκρινήσεις σχετικά με την αιτηθείσα χορήγηση εγγράφων, σε απάντηση των με Α.Π. 9/11.5.2016, 19/20.5.2016 και 40/24.5.2016 επιστολών του Προέδρου της Επιτροπής.
63	27.5.2016	STAR	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων σχετικά με τις συναφθείσες δανειακές συμβάσεις και πιστώσεις, σε απάντηση της με Α.Π. 23/20.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
64	27.5.2016	ΣΚΑΙ	Υποβολή των αιτηθέντων στοιχείων σχετικά με τις συμβάσεις δανειοδότησης και τις αντίστοιχες εξασφαλίσεις, σε απάντηση της με Α.Π. 26/20.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
65	27.5.2016	Eurobank - Ergasias	Κατάλογος σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή που αποτυπώνει πληρωμές της Τράπεζας λόγω διαφήμισης, προβολής ή προώθησης σε επιχειρήσεις Μ.Μ.Ε. κατά τις χρήσεις 2005-2014, σε απάντηση της με Α.Π.

			15/20.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
66	27.5.2016	Attica Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων που αφορούν εταιρείες Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 6/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
67	27.5.2016	Attica Bank	Κατάλογος σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή που αποτυπώνει πληρωμές της Τράπεζας για τις χρήσεις 2005-2014 για λόγους διαφήμισης, προβολής ή προώθησης σε επιχειρήσεις Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 18/20.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
68	27.5.2016	MEGA	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τις συναφθείσες δανειακές συμβάσεις και συμβάσεις factoring, σε απάντηση της με Α.Π. 21/20.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
69	27.5.2016	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ TV	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τις συναφθείσες δανειακές συμβάσεις, σε απάντηση της με Α.Π. 25/20.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
70	27.5.2016	ANTENNA TV	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τις συμβάσεις δανειοδότησης και τις αντίστοιχες εξασφαλίσεις, σε απάντηση της με Α.Π. 28/20.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
71	30.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, σχετικά με τη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 19/20.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
72	30.5.2016	Εθνική Τράπεζα	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε απάντηση των με Α.Π. 2/28.04.2016, 7/11.05.2016 & 42/24.5.2016 επιστολών του Προέδρου της Επιτροπής.
73	31.5.2016	ALPHA (Κανάλι)	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τις συναφθείσες δανειακές συμβάσεις, πιστοδοτήσεις και πρόσθετες πράξεις, σε απάντηση της με Α.Π. 27/20.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
74	31.5.2016	Επιτροπή Ελέγχου των Οικονομικών των Κομμάτων και των Βουλευτών	Υποβολή ισολογισμού εσόδων - δαπανών των πολιτικών κομμάτων σε απάντηση της με Α.Π. 20/20.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
75	31.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, καθώς και συμπληρωματικά στοιχεία, σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
76	31.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.

77	31.5.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων που περιέχονται σε δύο (2) ψηφιακούς δίσκους (CD), σε απάντηση της με Α.Π. 5/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
78	01.6.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε απάντηση της με Α.Π. 4/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
79	01.6.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Κατάλογοι σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή που αποτυπώνουν τις πληρωμές της Τράπεζας για τις χρήσεις 2005-2014 για λόγους διαφήμισης, προβολής ή προώθησης σε επιχειρήσεις Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 17/20.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
80	01.6.2016	Εθνική Τράπεζα	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε απάντηση των με Α.Π. 2/28.4.2016, 7/11.05.2016 και 42/24.05.2016 επιστολών του Προέδρου της Επιτροπής.
81	01.6.2016	Εθνική Τράπεζα	Κατάλογος που αποτυπώνει τις δαπάνες της Τράπεζας για τις χρήσεις 2005-2014 για λόγους διαφήμισης, προβολής ή προώθησης σε επιχειρήσεις Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 16/20.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
82	02.6.2016	Παναγιώτης (Νότης) Μηταράκης (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Απάντηση στη με Α.Π. 44/26.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής (Κατάλογος Συνεργατών).
83	03.6.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Ορθή επανάληψη της απάντησης στη με Α.Π. 17/20.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
84	06.6.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε απάντηση της με Α.Π. 4/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
85	07.6.2016	Οικολόγοι Πράσινοι	Απάντηση στη με Α.Π. 38/19.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
86	07.6.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, που αφορούν στις πληρωμές της Τράπεζας για λόγους διαφήμισης, προβολής ή προώθησης σε επιχειρήσεις Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 19/20.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
87	08.6.2016	Χρυσή Αυγή	Απάντηση στη με Α.Π. 47/03.6.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
88	09.6.2016	Παναγιώτα Κοζομπόλη (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Πίνακας συμμετοχών του ομίλου Δ.Ο.Λ.

89	10.6.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε απάντηση της με Α.Π. 4/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
90	10.6.2016	ΔΗΜ.ΑΡ.	Απάντηση στις με Α.Π. 33/20.5.2016 και 46/3.6.2016 επιστολές του Προέδρου της Επιτροπής.
91	13.6.2016	Δημήτριος Καμμένος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Πρόταση για κλήση μάρτυρα στην Επιτροπή.
92	14.6.2016	ΔΗ.Κ.ΚΙ.	Απάντηση στη με Α.Π. 50/10.6.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
93	15.6.2016	ΛΑ.Ο.Σ.	Απάντηση στη με Α.Π. 52/10.6.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
94	15.6.2016	Γεώργιος Μαυρωτάς (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Απάντηση στη με Α.Π. 44/26.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής (Κατάλογος Συνεργατών).
95	16.6.2016	ΔΡΑΣΗ	Απάντηση στη με Α.Π. 53/10.6.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
96	17.6.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε απάντηση της με Α.Π. 4/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
97	17.6.2016	ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	Αίτημα παρατάσεως της ταχθείσης προθεσμίας για τη χορήγηση αιτηθέντων εγγράφων, σε απάντηση της με Α.Π. 58/14.6.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
98	17.6.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Απάντηση στη με Α.Π. 44/26.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής (Κατάλογος Συνεργατών).
99	17.6.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Απάντηση στη με Α.Π. 44/26.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής (Κατάλογος Συνεργατών).
100	17.6.2016	Παναγιώτης (Νότης) Μηταράκης (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Απάντηση στη με Α.Π. 44/26.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής (Κατάλογος Συνεργατών).
101	17.6.2016	Τράπεζα της Ελλάδος	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε απάντηση της με Α.Π. 13/18.05.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
102	22.6.2016	ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ	Απάντηση στη με Α.Π. 60/14.6.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
103	22.6.2016	ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ	Απάντηση στη με Α.Π. 59/14.6.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.

104	22.6.2016	Δ.Ο.Λ.	Απάντηση στη με Α.Π. 62/14.6.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
105	24.6.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Απάντηση στη με Α.Π. 44/26.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής (Κατάλογος Συνεργατών). (Ορθή επανάληψη ως προς τον κατάλογο των συνεργατών)
106	24.6.2016	Ανδρέας Λοβέρδος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Απάντηση στη με Α.Π. 44/26.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής (Κατάλογος Συνεργατών).
107	27.6.2016	Δημοκρατική Συμμαχία	Απάντηση στη με Α.Π. 70/24.6.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
108	28.6.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
109	28.6.2016	ANT1	Απάντηση στη με Α.Π. 66/17.6.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
110	28.6.2016	TEAM ATHENS S.A.	Παροχή στοιχείων (κατόπιν αιτήματος της Τράπεζας Πειραιώς)
111	28.6.2016	«Ελιά ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΑΞΗ»	Απάντηση στη με Α.Π. 72/24.6.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
112	29.6.2016	Φιλελεύθερη Συμμαχία	Απάντηση στη με Α.Π. 67/24.6.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
113	29.6.2016	Κίνημα Δημοκρατών Σοσιαλιστών	Απάντηση στη με Α.Π. 71/24.6.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής.
114	29.6.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Ενημέρωση για τη νέα σύσταση του Διοικητικού Συμβουλίου της Τράπεζας. (Αντικατάσταση Διευθ. Συμβούλου κ. Σταύρου Λεκάκου)
115	30.6.2016	Alpha Bank	Αίτημα παρατάσεως της ταχθείσης προθεσμίας για τη χορήγηση αιτηθέντων εγγράφων, σε απάντηση των με Α.Π. 78/28.6.2016 και 83/28.6.2016 επιστολών του Προέδρου της Επιτροπής.
116	30.6.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Κατάλογοι σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή που αποτυπώνουν τις πληρωμές της Τράπεζας για τις χρήσεις 2005-2014 για λόγους διαφήμισης, προβολής ή προώθησης σε επιχειρήσεις Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 45/3.6.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
117	30.6.2016	ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τις συναφθείσες δανειακές συμβάσεις μετά των υπολοίπων εξασφαλίσεων, καθώς και ενημερωτικά στοιχεία της πορείας

			εξυπηρέτησης αυτών, σε απάντηση της με Α.Π. 58/14.6.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
118	04.7.2016	Ασημίνα Ζαβισάνου	Αίτηση για χορήγηση Πρακτικών της Επιτροπής.
119	04.7.2016	Δημήτριος Καμμένος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Πρόταση για κλήση στην Εξεταστική Επιτροπή ως μαρτύρων των πρώην Εισαγγελέων Οικονομικού Εγκλήματος, κ.κ. Σπυρίδωνα Μουζακίτη και Γρηγορίου Πεπόνη.
120	04.7.2016	Attica Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σχετικά με τις δανειακές συμβάσεις που αφορούν στα Μ.Μ.Ε. Real Media Α.Ε., Παραπολιτικά Α.Ε. και DBAS Εμπορική Α.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 80/28.6.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
121	04.7.2016	Attica Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων σχετικά με τις δανειακές συμβάσεις που αφορούν στα Πολιτικά Κόμματα της Νέας Δημοκρατίας, του ΠΑΣΟΚ και του Κ.Κ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 77/28.6.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
122	04.7.2016	Eurobank - Ergasias	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων σε μορφή πίνακα, που αφορούν σε δανειακές συμβάσεις και πιστοδοτήσεις, σε απάντηση των με Α.Π. 76 & 79/28.6.2016 επιστολών του Προέδρου της Επιτροπής.
123	05.7.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων σε μορφή πίνακα, που αφορούν σε δανειακές συμβάσεις μεταξύ της Τράπεζας και των πολιτικών κομμάτων και οι οποίες παρουσίαζαν υπόλοιπο στις 31.5.2016, σε απάντηση της με Α.Π. 74/28.06.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
124	05.7.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων σε μορφή πίνακα, που αφορούν σε δανειακές συμβάσεις μεταξύ της Τράπεζας και των Μ.Μ.Ε. και οι οποίες παρουσίαζαν υπόλοιπο στις 31.5.2016, σε απάντηση της με Α.Π. 81/28.06.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
125	05.7.2016	Τράπεζα της Ελλάδος	Επιστολή του κ. Γεωργίου Στούμπου, Υποδιευθυντή της Διεύθυνσης Ανθρωπίνου Δυναμικού και Οργάνωσης προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής, με την οποία αιτείται τη λήψη αντιγράφων των πρακτικών όλων των συνεδριάσεων της Επιτροπής.
126	05.7.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
127	05.7.2016	Εθνική Τράπεζα	Υποβολή συγκεντρωτικών στοιχείων δανειακών συμβάσεων προς πολιτικά κόμματα και Μ.Μ.Ε. σε μορφή πίνακα, με

			ημερομηνία αναφοράς την 31.5.2016, σε απάντηση των με Α.Π.75 & 82/28.06.2016 επιστολών του Προέδρου της Επιτροπής.
128	05.7.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Απάντηση στη με Α.Π. 44/26.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής (Συμπληρωματικός Κατάλογος Συνεργατών).
129	06.7.2016	Τράπεζα της Ελλάδος	Εκθέσεις Ειδικής Έρευνας που αφορούν την εταιρεία Alpha Δορυφορική Τηλεόραση Α.Ε. και τον Όμιλο Πήγασος Εκδοτική Α.Ε., καθώς και οι σχετικές επιστολές προς τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, σε απάντηση της με Α.Π. 13/18.05.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
130	07.7.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
131	07.7.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
132	08.7.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, σε απάντηση της με Α.Π. 4/28.4.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
133	08.7.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων που αφορούν τον ακάλυπτο κίνδυνο των κοινοπρακτικών δανείων των εταιρειών Antenna TV Α.Ε., Νέα Τηλεόραση Α.Ε., Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη Α.Ε. και Πήγασος Εκδοτική Α.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 81/28.06.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής και σε συνέχεια της με Α.Π. 10861/2892/04.07.2016 απαντητικής επιστολής της Τράπεζας.
134	08.7.2016	Eurobank - Ergasias	Κατάλογος σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή που αποτυπώνει πληρωμές της Τράπεζας λόγω διαφήμισης, προβολής ή προώθησης σε επιχειρήσεις Μ.Μ.Ε. κατά τις χρήσεις 2005-2014, σε απάντηση των με Α.Π. 15/20.5.2016 και 85/01.07.2016 επιστολών του Προέδρου της Επιτροπής και σε συνέχεια της με Α.Π. 65/27.5.2016 απαντητικής επιστολής της Τράπεζας.
135	08.7.2016	Τράπεζα της Ελλάδος	Εκθέσεις Ειδικής Έρευνας που αφορούν στην εταιρεία Alpha Δορυφορική Τηλεόραση Α.Ε. και τον Όμιλο Πήγασος Εκδοτική Α.Ε.
136	11.7.2016	Ελεύθερος Τύπος	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων σε απάντηση της με Α.Π. 86/1.7.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
137	11.7.2016	Alpha Bank	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων που αφορούν σε χρηματοδοτήσεις της Τράπεζας προς Μ.Μ.Ε. σε μορφή πίνακα, σε απάντηση της με Α.Π. 83/28.6.2016 επιστολής του

			Προέδρου της Επιτροπής.
138	14.7.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
139	18.7.2016	Αλέξανδρος Αντωνόπουλος	Συμπληρωματικά στοιχεία (συμβάσεις εκχώρησης-ενεχύρασης και φάκελοι αλληλογραφίας και εξωδίκων με ΠΑ.ΣΟ.Κ. και Ν.Δ.) επί ζητημάτων που τέθηκαν κατά την εξέτασή του ως μάρτυρα ενώπιον της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιουλίου 2016.
140	18.7.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Απάντηση στη με Α.Π. 44/26.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής (Συμπληρωματικός Κατάλογος Συνεργατών).
141	19.7.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
142	19.7.2016	Θεόδωρος Πανταλάκης	Αντίγραφο της από 03.7.2012 αγωγής της Α.Τ.Ε. κατά α) του Ελληνικού Δημοσίου, β) της ΝΔ και γ) του ΠΑΣΟΚ, κατατεθείσα κατά την εξέτασή του ενώπιον της Επιτροπής.
143	20.7.2016	Ιωάννης Αλαφούζος	Επιστολή με αίτημα την αποστολή προσωπικής επίσημης προσκλήσεως για να παραστεί ενώπιον της Επιτροπής.
144	20.7.2016	Παναγιώτης (Νότης) Μηταράκης (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Απάντηση στη με Α.Π. 44/26.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής (Συμπληρωματικός Κατάλογος Συνεργατών).
145	20.7.2016	Γενική Γραμματεία Εμπορίου & Προστασίας Καταναλωτή	Χορήγηση εγγράφων (συμβάσεις ενεχύρασης δικαιωμάτων σήματος εταιρειών Μ.Μ.Ε.), σε απάντηση της με Α.Π. 92/8.7.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
146	21.7.2016	Ανδρέας Λοβέρδος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
147	21.7.2016	Σπυρίδων Λάππας (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
148	21.7.2016	Δημήτριος Μηλιάκος	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
149	21.7.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
150	22.7.2016	Δημήτριος Μαντζούνης	Συμπληρωματικά στοιχεία και διευκρινίσεις επί ζητημάτων που τέθηκαν κατά την εξέτασή του ως μάρτυρα ενώπιον της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 7ης Ιουλίου 2016.

151	22.7.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
152	29.7.2016	Τράπεζα της Ελλάδος	Πορίσματα Ειδικού Ελέγχου σχετικά με τις δανειοδοτήσεις Πολιτικών Κομμάτων και Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 13/18.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
153	01.8.2016	Σταύρος Ψυχάρης	Επιστολή προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής σχετικά με την αδυναμία του να παραστεί ενώπιον της Επιτροπής για λόγους υγείας.
154	02.8.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα στη συνεδρίαση.
155	02.8.2016	Σπυρίδων Λάππας (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα στη συνεδρίαση.
156	02.8.2016	Δημήτριος Καμμένος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Αίτημα κατάθεσης εγγράφων από τον κ. Φώτιο Μπόμπολα.
157	03.8.2016	Σταύρος Ψυχάρης	Δήλωση του ίδιου, αναγνωσθείσα κατά τη συνεδρίαση της Επιτροπής.
158	03.8.2016	Αλέξανδρος Αντωνόπουλος	Συμπληρωματικά στοιχεία και διευκρινίσεις επί ζητημάτων που τέθηκαν κατά την εξέτασή του ως μάρτυρα ενώπιον της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 14ης Ιουλίου 2016.
159	04.8.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση. .
160	04.8.2016	Δημήτριος Καμμένος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής δια της οποίας ζητείται να προσκομισθεί από τον κ. Σταύρο Ψυχάρη ιατρική γνωμάτευση δημοσίου νοσοκομείου για την κατάσταση της υγείας του.
161	04.8.2016	Eurobank - Ergasias	Υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων και εγγράφων, που αφορούν σε Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 103/29.7.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
162	05.8.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής με συνημμένες ερωτήσεις προς τον κ. Σταύρο Ψυχάρη, στις οποίες ζητείται να δοθούν γραπτές απαντήσεις.
163	08.8.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων και εγγράφων σχετικά με δανειοδοτήσεις συγκεκριμένων νομικών προσώπων που δραστηριοποιούνται στον χώρο της διαφήμισης, καθώς και των φορέων αυτών, σε απάντηση της με Α.Π. 4/28.04.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
164	09.8.2016	Ιωάννης Κουρτάκης	Επιστολή προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής σχετικά με την κλήση του ως μάρτυρα στην Επιτροπή.

165	19.8.2016	Ιωάννης Αλαφούζος	Υπόμνημα για την εξαγορά της τηλεοπτικής επιχείρησης «SEVEN X» από την εταιρεία «Ειδήσεις Ντοτ Κομ Α.Ε.».
166	19.8.2016	Attica Bank	Επικαιροποιημένα στοιχεία δανείου στο όνομα του κ. Στέργιου Χατζηνικολάου, Προέδρου και Διευθύνοντος Συμβούλου της εταιρείας Real Media A.E., σε απάντηση της με Α.Π. 102/29.7.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
167	19.8.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Επιστολή προς τον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων (ενημέρωση για την αγωγή που κατέθεσε ο κ. Ι. Αλαφούζος εις βάρος του.)
168	22.8.2016	Alpha Bank	Επικαιροποιημένα στοιχεία σε απάντηση της με Α.Π. 101/29.7.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
169	22.8.2016	Εθνική Τράπεζα	Επικαιροποιημένα στοιχεία δανειακών συμβάσεων και πιστοδοτήσεων προς συγκεκριμένα Μ.Μ.Ε., με ημερομηνία αναφοράς την 31.05.2016, σε απάντηση της με Α.Π. 104/29.7.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
170	30.8.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Συμπληρωματικά έγγραφα και ψηφιακός δίσκος (CD) με πίνακες, στους οποίους καταγράφονται συγκεντρωτικά στοιχεία των δανειακών συμβάσεων που συνάφθηκαν μεταξύ του Ομίλου Πειραιώς και των Ομίλων ΜΜΕ, σε απάντηση των με Α.Π. 100/29.7.2016 και 107/3.8.2016 επιστολών του Προέδρου της Επιτροπής.
171	31.8.2016	Ηλίας Κασιδιάρης (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Η από 29.8.2016 μηνυτήρια αναφορά του κατά του κ. Δημητρίου Κοντομηνά.
172	31.8.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
173	31.8.2016	Αντώνιος Μπαλωμενάκης (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
174	1.9.2016	Αννέτα Καββαδία (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
175	1.9.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
176	1.9.2016	Real Group	Χορήγηση εγγράφων και στοιχείων σε απάντηση των με Α.Π. 61/14.6.2016 και 106/3.8.2016 επιστολών του Προέδρου της Επιτροπής.
177	05.9.2016	Γεώργιος Μαυρωτάς (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Απάντηση στη με Α.Π. 44/26.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής (Συμπληρωματικός Κατάλογος Συνεργατών)

178	06.9.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής σχετικά με τοποθέτηση του Βουλευτή και μέλους της Επιτροπής κ. Μαουροδής Βορίδη κατά τη συνεδρίαση της 31.08.2016
179	06.9.2016	Χαράλαμπος Κούτρας	Επιστολή του κ. Χαράλαμπου Κούτρα, Διευθυντή της εφημερίδας «Πρώτο Θέμα», σχετικά με την κλήση του κ. Θεμιστοκλή Αναστασιάδη στην Επιτροπή.
180	07.9.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κοινοποίηση στον Πρόεδρο της Επιτροπής (προς ενημέρωση των μελών της Επιτροπής) της επιστολής του ίδιου προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού.
181	07.9.2016	Δημήτριος Καμμένος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
182	07.9.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
183	07.9.2016	Ιωάννης Κουρτάκης	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
184	09.9.2016	Νικόλαος Κασνακίδης	Επιστολή προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής.
185	12.9.2016	Θεμιστοκλής (Θέμος) Αναστασιάδης	Επιστολή προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής σχετικά με την κλήση του ως μάρτυρα στην Επιτροπή.
186	13.9.2016	Δημήτριος Μηλιάκος	Συμπληρωματικά στοιχεία και διευκρινίσεις επί ζητημάτων που τέθηκαν κατά την εξέτασή του ως μάρτυρα ενώπιον της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 21ης Ιουλίου 2016.
187	14.9.2016	Δημήτριος Καμμένος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Απάντηση στη με Α.Π. 44/26.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής (Συμπληρωματικός Κατάλογος Συνεργατών)
188	14.9.2016	Γιάννης Βαρδινογιάννης	Επιστολή προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής σχετικά με την κλήση του ως μάρτυρα στην Επιτροπή
189	15.9.2016	Γεώργιος Κουρής	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
190	15.9.2016	Δημήτριος Καμμένος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
191	15.9.2016	Συμεών Μπαλλής (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
192	19.9.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Επιστολή προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής με την οποία αιτείται να αποσταλούν στην Επιτροπή αντίγραφα των εκχωρήσεων των κρατικών επιχορηγήσεων και των εξωδίκων, καθώς και των παραστατικών που σχετίζονται με εγγυήσεις που έχει δώσει η Νέα Δημοκρατία για την εξασφάλιση δανείων

			και αίτημα για κλήτευση στην Επιτροπή όλων των Προέδρων των κομμάτων που έχουν δανειοδοτηθεί.
193	19.9.2016	Γεώργιος Πουλόπουλος	Αποστολή διευκρινίσεων επί ζητημάτων που τέθηκαν κατά την εξέτασή του ως μάρτυρα ενώπιον της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 12.7.2016.
194	19.9.2016	Θεόδωρος Κυριακού	Επιστολή προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής σχετικά με την κλήση του ως μάρτυρα στην Επιτροπή.
195	20.9.2016	Κωνσταντίνος Γιαννίκος	Επιστολή (μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής με την οποία ζητά να κληθεί στην Επιτροπή ως μάρτυρας.
196	21.9.2016	Γεώργιος Κουρής	Αποστολή αιτηθέντων από τα μέλη της Επιτροπής εγγράφων, κατά τη εξέτασή του ως μάρτυρα κατά τη συνεδρίαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2016.
197	22.9.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	α) Επιστολή προς την Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, β) Μηνυτήρια αναφορά κατά του κ. Παναγιώτη Ψυχάρη και γ) Μηνυτήρια αναφορά κατά του κ. Ιωάννη Αλαφούζου.
198	22.9.2016	Τράπεζα της Ελλάδος	Αντίγραφο του πορίσματος επιτόπιου ελέγχου στην Τράπεζα Αττικής, σε απάντηση της με Α.Π. 125/21.9.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
199	26.9.2016	Attica Bank	Στοιχεία δανειακών συμβάσεων και πιστοδοτήσεων που έχουν συναφθεί μεταξύ της Attica Bank και της εταιρείας με την επωνυμία «Ελεύθερη Τηλεόραση Α.Ε.» (Alter Channel), σε απάντηση της με Α.Π. 121/20.9.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
200	26.9.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής.
201	28.9.2016	Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.	Επιστολή του κ. Κωνσταντίνου Μακέδου, Προέδρου της Δ.Ε. Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής, με την οποία αιτείται τη λήψη αντιγράφου των πρακτικών της κατάθεσης ενώπιον της Επιτροπής, της κυρίας Σπυριδούλας Παπαγιαννίδου, Διευθύντριας Εποπτείας του Πιστωτικού Συστήματος της Τράπεζας της Ελλάδας.
202	29.9.2016	Γιώργος Ράδος	Επιστολή προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής
203	29.9.2016	Γεώργιος Κουρής	Αποστολή της δικογραφίας που έχει σχηματιστεί σε βάρος των κ.κ. Κωνσταντίνου Γιαννίκου, Αικατερίνης Γιαννίκου, Αθανασίου Αθανασούλη, Γεώργιου Βαλσαμίδη και λοιπών κατηγορουμένων για την υπόθεση

			της αρπαγής από τα ταμεία του Alter 8,5 δισεκατομμυρίων δραχμών, τα οποία βρέθηκαν σε Τράπεζα της Ελβετίας.
204	29.9.2016	Ιωάννης Σαρίδης (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Απάντηση στη με Α.Π. 44/26.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής (Συμπληρωματικός Κατάλογος Συνεργατών)
205	29.9.2016	Alpha Bank	Αίτημα παρατάσεως της ταχθείσης προθεσμίας για την παροχή στοιχείων σχετικά με δανειακές συμβάσεις οιασδήποτε μορφής μεταξύ της Alpha Bank και της εταιρείας «Ελεύθερη Τηλεόραση Α.Ε.» (Alter Channel), σε απάντηση της με Α.Π. 120/20.9.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
206	29.9.2016	Ιωάννης Γκιόλας (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
207	29.9.2016	Θεοδόσιος Χριστόπουλος	Κοινοποίηση στη Βουλή των Ελλήνων της Αναφοράς του ίδιου προς τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, τον Υπουργό Δικαιοσύνης και τον Υπουργό Οικονομικών, σχετικά με τον πρώην Πρόεδρο της Τράπεζας Πειραιώς κ. Μιχαήλ Σάλλα.
208	30.9.2016	Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.	Επιστολή του κ. Κωνσταντίνου Μακέδου, Προέδρου της Δ.Ε. Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής, με την οποία αιτείται τη λήψη αντιγράφου πρακτικών της κατάθεσης ενώπιον της Επιτροπής, του κ. Γεωργίου Πάσχα, Διευθυντή Επιθεώρησης Εποπτευόμενων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδας.
209	30.9.2016	Εθνική Τράπεζα	Συγκεντρωτικά στοιχεία δανειακών συμβάσεων και πιστοδοτήσεων που χορηγήθηκαν από την Εθνική Τράπεζα προς τις εταιρείες «Ελεύθερη Τηλεόραση» και «Μοντέρνοι Καιροί» (Όμιλος Γιαννίκου), καθώς και στοιχεία πιστωτικών καρτών που χορηγήθηκαν σε δύο σχετιζόμενα με τις ως άνω εταιρείες φυσικά πρόσωπα, σε απάντηση της με Α.Π. 123/20.9.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
210	30.9.2016	Τράπεζα της Ελλάδος	Εκθέσεις Ειδικής Έρευνας που αφορούν στην εταιρεία Εκδοτική Βορείου Ελλάδας Α.Ε. και τον Όμιλο ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε., καθώς και σχετικές επιστολές προς τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, σε απάντηση της με Α.Π. 13/18.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
211	30.9.2016	Eurobank - Ergasias	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, που αφορούν στις δανειακές συμβάσεις που έχουν συναφθεί μεταξύ της EUROBANK-ERGASIAS Α.Ε. και του ΟΜΙΛΟΥ ΓΙΑΝΝΙΚΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.

			(ALTER CHANNEL) & ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ Α.Ε.], σε απάντηση της με Α.Π. 122/20.9.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
212	3.10.2016	Γεώργιος Κουρής	Επτά (7) αντίτυπα της εφημερίδας ΚΟΝΤΡΑ ΝΕWS της 1ης Οκτωβρίου 2016.
213	4.10.2016	Γεώργιος Τρανταλίδης	Αίτηση-Πρόταση για κλήση των κ.κ. Χαλικιά Δημητρίου, Χριστοδούλου Τίμου, Γκαργκάνια Νικολάου και Προβόπουλου Γεωργίου τ. Διοικητών της Τράπεζας της Ελλάδας, καθώς και των πέντε (5) Διοικητών όλων των Τραπεζικών Ιδρυμάτων που γνωμοδότησαν υπέρ της χορήγησης δανείων.
214	5.10.2016	Γεώργιος Πάσχας	Συμπληρωματικά στοιχεία και διευκρινίσεις επί ζητημάτων που τέθηκαν κατά την εξέτασή του ως μάρτυρα ενώπιον της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 29ης Αυγούστου 2016.
215	6.10.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Απάντηση στη με Α.Π. 44/26.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής (Συμπληρωματικός Κατάλογος Συνεργατών)
216	6.10.2016	Δημήτριος Γεωργακόπουλος (Πρωτοβουλία Πολίτων – Επιτροπή κατά της διαφθοράς)	Έγγραφα που δεν αφορούν στο αντικείμενο της Επιτροπής.
217	7.10.2016	Τράπεζα της Ελλάδος	Υποβολή εγγράφων και στοιχείων, που αφορούν στατιστικά στοιχεία σχετικά με το ύψος σε χορηγηθέντων καταναλωτικών δανείων, από το σύνολο των Τραπεζικών Ιδρυμάτων της χώρας για την περίοδο 2002-2012, σε απάντηση της με Α.Π. 136/4.10.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
218	07.10.2016	Alpha Bank	Χορήγηση εγγράφων που αφορούν στις δανειακές συμβάσεις που έχουν συναφθεί μεταξύ της ALPHA BANK και της εταιρείας «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.» (ALTER CHANNEL), σε απάντηση της με Α.Π. 120/20.9.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
219	10.10.2016	Σταύρος Μπαϊρακτάρης	Καταγγελία για παράνομη εκπομπή ΕRΤΟΡΕΝ.
220	11.10.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση. (Οι Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας - Μέλη της Επιτροπής αρνήθηκαν να λάβουν γνώση επ' αυτών).
221	11.10.2016	Ιωάννης Γκιόλας (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
222	12.10.2016	Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε.	Επιστολή του κ. Κωνσταντίνου Μακέδου, Προέδρου της Δ.Ε. Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε. προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής, με την οποία

			αιτείται τη λήψη αντιγράφου πρακτικών της κατάθεσης ενώπιον της Επιτροπής, του κ. Ιωάννη Στουρνάρα, Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας.
223	12.10.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Πίνακας, στον οποίο καταγράφονται συγκεντρωτικά στοιχεία των δανειακών συμβάσεων που συνάφθηκαν μεταξύ της Τράπεζας Πειραιώς και της εταιρείας «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.», καθώς και των συσχετιζόμενων με αυτή φυσικών και νομικών προσώπων και οι οποίες δανειακές συμβάσεις παρουσίαζαν υπόλοιπο στις 30.09.2016.
224	12.10.2016	Αντιπροεδρία της Κυβέρνησης	Επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής για λήψη αντιγράφου της κατάθεσης του κ. Ιωάννη Στουρνάρα, Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας.
225	12.10.2016	Ανδρέας Κατσανιώτης	Επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής για λήψη αντιγράφου της κατάθεσης του κ. Γεώργιου Προβόπουλου, πρώην Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας.
226	12.10.2016	Θεόδωρος Κυριακού	Επιστολή προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής σχετικά με την κλήση του ως μάρτυρα στην Επιτροπή.
227	17.10.2016	Δημήτριος Καμμένος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής με αιτήματα κατάθεσης εγγράφων από μάρτυρες.
228	17.10.2016	Παναγιώτης Αθανασίου (Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος)	Επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής για λήψη αντιγράφου της κατάθεσης των κ.κ. Ιωάννη Στουρνάρα και Γεωργίου Πάσχα.
229	18.10.2016	Εισαγγελία Αρείου Πάγου	Απάντηση του Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου κ. Ιωάννη Βουρλιώτη στη με Α.Π. 126/21-9-2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής, με θέμα τη δυνατότητα εξέτασης ως μάρτυρα δικαστικού λειτουργού ενώπιον εξεταστικής επιτροπής της Βουλής των Ελλήνων.
230	18.10.2016	Θεμιστοκλής Αναστασιάδης	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
231	19.10.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής για αποστολή στοιχείων και κλήση μαρτύρων.
232	20.10.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
233	20.10.2016	Δημήτριος Γεωργακόπουλος (Πρωτοβουλία Πολίτων – Επιτροπή κατά της διαφθοράς)	Έγγραφα που αφορούν στο αντικείμενο της Επιτροπής. (έγγραφο διορισμού της κυρίας Αικατερίνης Ζευγώλη και πίνακας της Τράπεζας της Ελλάδας με θέμα τον έλεγχο δανειακών συμβάσεων πιστωτικών ιδρυμάτων με τα ελληνικά πολιτικά κόμματα το έτος 2012).

234	24.10.2016	Βασιλική Σαμαρά (Εκπρόσωπος εργαζομένων «ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗΣ»)	α) Επιστολή προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής των εργαζομένων της εφημερίδος «ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ», β) Καταγγελία των εργαζομένων της εφημερίδος «ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ» προς Σ.Δ.Ο.Ε. και γ) Αποφάσεις του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.
235	24.10.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Απάντηση στη με Α.Π. 44/26.5.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής (Επικαιροποίηση του καταλόγου Συνεργατών)
236	26.10.2016	Σταύρος Μπαϊρακτάρης	Καταγγελία προς την Επιτροπή, σχετικά με ERTOPEN (ΠΟΣΠΕΡΤ).
237	26.10.2016	Attica Bank	Έκθεση Ελέγχου που απέστειλε η Τράπεζα της Ελλάδος και η οποία εκτείνεται χρονικά για το διάστημα από 16.3.2016 μέχρι 27.5.2016, σε απάντηση της με Α.Π. 149/24.10.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
238	26.10.2016	Ιωάννης Στουρνάρας	Συμπληρωματικά στοιχεία και διευκρινίσεις επί ζητημάτων που τέθηκαν κατά την εξέτασή του ως μάρτυρα ενώπιον της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 11ης Οκτωβρίου 2016, σε απάντηση της με Α.Π. 148/24.10.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
239	27.10.2016	Λεωνίδας Φραγκιαδάκης	Συμπληρωματικά στοιχεία και διευκρινίσεις επί ζητημάτων που τέθηκαν κατά την εξέτασή του ως μάρτυρα ενώπιον της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 28ης Ιουνίου 2016.
240	31.10.2016	Φωκίων Καραβίας	Χορήγηση εγγράφων, που περιλαμβάνουν αναλυτικά και λεπτομερή στοιχεία για την ολοκλήρωση της από 5.7.2016 κατάθεσής του ως μάρτυρα ενώπιον της Επιτροπής, σε απάντηση της με Α.Π. 147/24.10.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
241	31.10.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Ερωτήσεις προς τον κ. Αθανάσιο Σκορδά, πρώην Γενικό Δ/ντή Ν.Δ.
242	1.11.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Απάντηση στην με Α.Π. 155/25.10.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής αναφορικά με τις δικαστικές και εξώδικες ενέργειες στις οποίες η Τράπεζα Πειραιώς έχει προβεί για τη διασφάλιση των συμφερόντων της, τα οποία απορρέουν από τις χορηγηθείσες δανειοδοτήσεις προς Πολιτικά Κόμματα.
243	1.11.2016	Αθανάσιος Σκορδάς	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
244	1.11.2016	Σπυρίδων Λάππας (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.

245	1.11.2016	Ιωάννης Γκιόλας (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
246	4.11.2016	Παναγιώτης (Νότης) Μηταράκης (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
247	4.11.2016	Νικόλαος Σαλαγιάννης	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
248	4.11.2016	Σπυρίδων Λάππας (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
249	08.11.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Αίτημα για εκ νέου κλήτευση του κ. Δημητρίου Κοντομηνά.
250	10.11.2016	ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΕΠΕ (Θεοδώρα Καπάρου)	Αίτημα για παράταση της ταχθείσης από την Επιτροπή προθεσμίας για τη χορήγηση εγγράφων.
251	10.11.2016	Αντώνιος Μπαλωμενάκης (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Επιστολή, σχετικά με την εξέταση του κ. Νικολάου Σαλαγιάννη ως μάρτυρα ενώπιον της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 4ης Νοεμβρίου 2016.
252	10.11.2016	Νικόλαος Τσιρίκος	Επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής με επισυναπτόμενα έγγραφα και επιστολές.
253	10.11.2016	Τράπεζα της Ελλάδος	Ειδικές Εκθέσεις Ελέγχου που αφορούν στη Real News και Ιδεοδρόμιο Εκδοτική Α.Ε., καθώς και οι σχετικές επιστολές προς τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος.
254	11.11.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Παροχή πληροφοριών σχετικά με τον «Κήρυκα Χανίων», σε απάντηση της με Α.Π. 143/19.10.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
255	15.11.2016	Παραπολιτικά	Χορήγηση εγγράφων, που αφορούν στις συμβάσεις δανείου των εταιρειών ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΕΠΕ και ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΑΕ με την Εθνική Τράπεζα και με την Attica Bank, καθώς και συμβάσεις εκχώρησης - ενεχύρασης απαίτησης, σε απάντηση των με Α.Π. 150 και 151/24.10.2016 επιστολών του Προέδρου της Επιτροπής.
256	15.11.2016	Τράπεζα της Ελλάδος	Έκθεση Ειδικής Έρευνας, που αφορά στον Όμιλο MAD TV, καθώς και η σχετική επιστολή προς τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, σε απάντηση της με Α.Π. 13/18.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
257	16.11.2016	Εμμανουήλ Πλούμης (Υποστράτηγος, Διευθυντής της Διεύθυνσης Οικονομικής Αστυνομίας)	Αντίγραφα της δικογραφίας που σηματίστηκε κατόπιν καταγγελίας των πρώην εργαζομένων της εταιρείας με την επωνυμία «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ Α.Ε.» σε βάρος των μελών του Διοικητικού

			Συμβουλίου αυτής και η σχετική παραγγελία του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος.
258	16.11.2016	Δημήτρης Καμμένος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Αίτημα για κλήση 6 ορκωτών λογιστών ως μαρτύρων στην Επιτροπή.
259	16.11.2016	Γιώργος Μαυρωτάς (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
260	16.11.2016	Σπυρίδων Λάππας (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
261	16.11.2016	Νικόλαος Σοφιανός	Κατατεθέντα έγγραφα στη συνεδρίαση.
262	17.11.2016	ANTENNA	Συμπληρωματικά έγγραφα που αφορούν στον δανεισμό της ANTENNA TV Α.Ε. από τράπεζες του εξωτερικού, σε συνέχεια της εξέτασης του κ. Ευστράτιου Λιαρέλλη ως μάρτυρα ενώπιον της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 20ής Οκτωβρίου 2016.
263	17.11.2016	Πρώην εργαζόμενοι του «ΕΠΕΝΔΥΤΗ»	Επιστολή των πρώην εργαζομένων της εφημερίδας «Επενδυτής», αναφορά της Εργασιακής Επιτροπής του «Επενδυτή» προς τους νομικούς συμβούλους της ΕΣΗΕΑ και της ΕΠΣΗΤ, υπόμνημα προς τους Βουλευτές και τις Κ.Ο. Ν.Δ., ΣΥ.ΡΙΖ.Α., ΠΑ.ΣΟ.Κ., ΑΝ.ΕΛ., ΔΗΜ.ΑΡ., Κ.Κ.Ε. και ανεξάρτητους Βουλευτές, έκθεση ορκωτού λογιστή, ερώτηση εννέα βουλευτών του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. προς τον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και η υπ' αριθμόν 664/2016 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών και ανακοίνωση των εργαζομένων.
264	18.11.2016	Πρώτο Θέμα	Χορήγηση εγγράφων, που αφορούν σε δανειακές συμβάσεις, κατάσταση πληρωμών τόκων και δόσεων, τραπεζικές ενημερότητες και βεβαιώσεις σχετικές με πρόσθετες εξασφαλίσεις ταμειακών διαθεσίμων, σε απάντηση της με Α.Π. 152/24.10.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής
265	21.11.2016	Attica Bank	Χορήγηση εγγράφων, που αφορούν σε επικαιροποιημένα συγκεντρωτικά στοιχεία σε μορφή πίνακα, δανειακών συμβάσεων και γενικότερα πιστοδοτήσεων που έχουν συναφθεί μεταξύ της Attica Bank και των πολιτικών κομμάτων, που εμφανίζουν στις 31.10.2016 υπόλοιπο ενήμερο ή ληξιπρόθεσμο, σε απάντηση της με Α.Π. 161/10.11.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.

266	21.11.2016	Attica Bank	Χορήγηση εγγράφων, που αφορούν σε συγκεντρωτικά στοιχεία δανειακών συμβάσεων και γενικότερα πιστοδοτήσεων και πρόσθετων πράξεων, σε μορφή πίνακα που έχουν συναφθεί μεταξύ της Attica Bank και των μέσων μαζικής ενημέρωσης REAL MEDIA ΑΕ, ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΑΕ, DBAS ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ, ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΒΟΡ. ΕΛΛΑΔΟΣ, που εμφανίζουν στις 31.10.2016 υπόλοιπο ενήμερο και ληξιπρόθεσμο, σε απάντηση της με Α.Π. 160/10.11.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
267	21.11.2016	Alpha Bank	Αίτημα για παράταση της προθεσμίας για τη χορήγηση στοιχείων έως την 25η Νοεμβρίου 2016, σε απάντηση των με Α.Π. 158 και 159/10.11.2016 επιστολών του Προέδρου της Επιτροπής, με τις οποίες ζητούνται επικαιροποιημένα συγκεντρωτικά στοιχεία έως την 31 ^η Οκτωβρίου του τρέχοντος έτους, σε μορφή πίνακα, για δανειακές συμβάσεις και γενικότερα πιστοδοτήσεις και πρόσθετες πράξεις αυτών, οι οποίες έχουν συναφθεί μεταξύ της Τραπέζης και Εταιρειών και Ομίλων Μ.Μ.Ε. και Πολιτικών Κομμάτων.
268	21.11.2016	Εθνική Τράπεζα	Έγγραφα, που αφορούν σε συμπληρωματικά συγκεντρωτικά στοιχεία δανειακών συμβάσεων και γενικότερα πιστοδοτήσεων προς πολιτικά κόμματα και συγκεκριμένα Μ.Μ.Ε., σε μορφή πινάκων, με ημερομηνία αναφοράς την 31η Οκτωβρίου 2016, σε απάντηση της με Α.Π. 167/10.11.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
269	21.11.2016	Eurobank - Ergasias	Έγγραφα που αφορούν σε επικαιροποιημένα έως την 31 ^η Οκτωβρίου του τρέχοντος έτους συγκεντρωτικά στοιχεία δανειακών συμβάσεων που έχουν συναφθεί μεταξύ της Eurobank Ergasias Α.Ε. και Μ.Μ.Ε., σε απάντηση της με Α.Π. 164/10.11.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής και και έγγραφα, που αφορούν σε επικαιροποιημένα έως την 31η Οκτωβρίου του τρέχοντος έτους συγκεντρωτικά στοιχεία δανειακών συμβάσεων και γενικότερα πιστοδοτήσεων που έχουν συναφθεί μεταξύ της Eurobank-Ergasias Α.Ε. και όλων των πολιτικών κομμάτων, οι οποίες εμφανίζουν στις 31.10.2016 υπόλοιπο ενήμερο ή ληξιπρόθεσμο, σε απάντηση της με ΑΠ165/10.11.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
270	22.11.2016	Νικόλαος Σαλαγιάννης	Χορήγηση εγγράφων σχετικά με τη σύμβαση ανάθεσης ελέγχου των οικονομικών του ΠΑ.ΣΟ.Κ., σε απάντηση της με Α.Π. 169/22.11.2016 επιστολής του Προέδρου της

			Επιτροπής
271	22.11.2016	Κώστας Χρήστου	Αίτημα για κλήση του στην Επιτροπή ως μάρτυρα.
272	24.11.2016	Χάρης Οικονομόπουλος	Αίτημα για κλήση του στην Επιτροπή ως μάρτυρα.
273	24.11.2016	Δημήτριος Δαρειώτης	Συμπληρωματικά στοιχεία και διευκρινίσεις σε ερωτήματα που τέθηκαν κατά την εξέτασή του ως μάρτυρα ενώπιον της Επιτροπής στη συνεδρίαση της 18ης Νοεμβρίου 2016.
274	24.11.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Πίνακες, στους οποίους καταγράφονται συγκεντρωτικά στοιχεία των δανειακών συμβάσεων που συνάφθηκαν μεταξύ της Τράπεζας Πειραιώς και των πολιτικών κομμάτων, και οι οποίες παρουσίαζαν υπόλοιπο την 31.10.2016, σε απάντηση της με Α.Π. 163/10.11.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
275	24.11.2016	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα έγγραφα κατά τη συνεδρίαση.
276	25.11.2016	Alpha Bank	Χορήγηση εγγράφων, που αφορούν σε επικαιροποιημένα έως την 31η Οκτωβρίου 2016 συγκεντρωτικά στοιχεία, σε μορφή πίνακα, για δανειακές συμβάσεις και γενικότερα πιστοδοτήσεις και πρόσθετες πράξεις αυτών, οι οποίες έχουν συναφθεί μεταξύ της Τραπέζης και Εταιρειών και ομίλων Μ.Μ.Ε. και Πολιτικών Κομμάτων, σε απάντηση των με Α.Π. 158/10.11.2016 και Α.Π. 159/10.11.2016 επιστολών του Προέδρου της Επιτροπής.
277	29.11.2016	Τράπεζα της Ελλάδος	Αποστολή Ειδικών Εκθέσεων Έρευνας για τις εταιρείες «Kontra Media Μ.Μ.Ε. Α.Ε.», «Α.Ε. Ναυτεμπορική – Π. Αθανασιάδης & ΣΙΑ», «Αυγή – Εκδοτικός Και Δημοσιογραφικός Οργανισμός Α.Ε.» και «Κήρυξ Δημοσιογραφικές Και Τυπογραφικές Εκμεταλλεύσεις Α.Ε.», σε απάντηση της με Α.Π. 13/18.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
278	30.11.2016	Ανδρέας Λοβέρδος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Προτάσεις για σχέδιο Πορίσματος.
279	30.11.2016	Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς	Αίτημα για τη χορήγηση των πρακτικών της συνεδρίασης της 11ης Οκτωβρίου 2016 (κατάθεση κ. Ιωάννη Στουρνάρα).
280	01.12.2016	Νικόλαος Σοφιανός	Διευκρινίσεις σχετικά με την εξέτασή του ως μάρτυρα ενώπιον της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 16ης Νοεμβρίου 2016.

281	2.12.2016	Γενική Γραμματεία για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς	Αίτημα για τη χορήγηση των πρακτικών της συνεδρίασης της 29ης Σεπτεμβρίου 2016 (κατάθεση κ. Γεωργίου Πάσχα).
282	2.12.2016	Χάρης Οικονομόπουλος	Απάντηση στην με Α.Π. 170/25.11.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής σχετικά με τη χορήγηση εγγράφων και στοιχείων.
283	8.12.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Πίνακες, στους οποίους καταγράφονται συγκεντρωτικά στοιχεία των δανειακών συμβάσεων που συνάφθηκαν μεταξύ της Τράπεζας Πειραιώς και των Ομίλων, στους οποίους ανήκουν εταιρείες Μ.Μ.Ε., και οι οποίες δανειακές συμβάσεις παρουσίαζαν υπόλοιπο στις 31.10.2016, σε απάντηση της με Α.Π. 162/10.11.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
284	14.12.2016	Ιωάννης Κουρτάκης	Επιστολή προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής σχετικά με την εξέτασή του ως μάρτυρα ενώπιον της Επιτροπής κατά τη συνεδρίαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2016.
285	20.12.2016	Νικόλαος Παπαθανάσης (Γενικός Διευθυντής της Νέας Δημοκρατίας)	Απάντηση στην με Α.Π. 177/15.12.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής, με συνημμένη επιστολή του πρώην Γενικού Διευθυντή της Νέας Δημοκρατίας, κ. Αθανασίου Σκορδά, προς την Attica Bank.
286	23.12.2016	Τράπεζα Πειραιώς	Απάντηση στην με Α.Π. 173/13.12.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής, σχετικά με τη χορήγηση εγγράφων και στοιχείων.
287	5.1.2017	Εθνική Τράπεζα	Απάντηση στην με Α.Π. 178/27.12.2016 επιστολή του Προέδρου της Επιτροπής, σχετικά με τη χορήγηση εγγράφων και στοιχείων.
288	11.1.2017	Όλγα Περδικομμάτη (Πταισματοδίκης του 8ου Προανακριτικού Τμήματος του Πταισματοδικείου Αθηνών)	Αίτημα για λήψη μέρους των πρακτικών της συνεδρίασης της 1ης Σεπτεμβρίου 2016 καθώς και ερώτημα ως προς την ιδιότητα του εξεταζόμενου μάρτυρα κατά τη συνεδρίαση αυτή.
289	13.1.2017	Μαυρουδής (Μάκης) Βορίδης (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Κατατεθέντα στη συνεδρίαση.
290	13.1.2017	Τράπεζα της Ελλάδος	Αποστολή Ειδικών Εκθέσεων Έρευνας για τις εταιρείες «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε. ALTER CHANNEL» και «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ Α.Ε.», σε απάντηση της με Α.Π. 13/18.5.2016 επιστολής του Προέδρου της Επιτροπής.
291	16.1.2017	Γεώργιος Μαυρωτάς (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Προτάσεις που αφορούν στη δανειοδότηση και εν γένει τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

292	16.1.2017	Σπυρίδων Λάππας (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Επιστολή στους εισηγητές – μέλη της Επιτροπής με συνημμένο το σχέδιο πορισματικών εκτιμήσεων των Βουλευτών του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. - μελών της Επιτροπής.
293	17.1.2017	Γεώργιος Κουρής	Επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής με συνημμένες τις τέσσερις αποφάσεις του Αρείου Πάγου και τις δύο τελεσίδικες αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας που αφορούν στο Ι.Κ.Α., καθώς και εξώδικη διαμαρτυρία προς το Ι.Κ.Α.
294	17.1.2017	Γεώργιος Κουρής	Επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής καθώς και εξώδικη διαμαρτυρία προς το Ι.Κ.Α. και το Ε.Τ.Ε.Α.
295	19.1.2017	Δημήτριος Δαρειώτης	Επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής σχετικά με το υπόλοιπο του δανείου του ΣΥ.ΡΙΖ.Α. με συνημμένο έγγραφο της Εθνικής Τράπεζας.
296	19.1.2017	Νικόλαος Νικολόπουλος (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής σχετικά με το Πόρισμα.
297	20.1.2017	Γεώργιος Μαυρωτάς (Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Θέσεις του Βουλευτή του Ποταμιού – Μέλους της Επιτροπής.
298	23.1.2017	Eurobank - Ergasias	Επιστολή στον Πρόεδρο της Επιτροπής σχετικά με το Πόρισμα.
299	23.1.2017	Μαυρουδής (Μάκης) Βορίδης, Νικόλαος – Γεώργιος Δένδιας, Παναγιώτης (Νότης) Μηταράκης, Δημήτριος Σταμάτης, Κωνσταντίνος Τζαβάρας	Θέσεις των Βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας – Μελών της Επιτροπής.
300	23.1.2017	Νικόλαος Καραθανασόπουλος	Θέσεις του Βουλευτή του Κ.Κ.Ε. – Μέλους της Επιτροπής.
301	23.1.2017	Ηλίας Κασιδιάρης	Θέσεις του Βουλευτή του Λαϊκού Συνδέσμου Χρυσή Αυγή – Μέλους της Επιτροπής.
302	23.1.2017	Ιωάννης Σαρίδης	Θέσεις του Βουλευτή της Ένωσης Κεντρώων – Μέλους της Επιτροπής.
303	23.1.2017	Ανδρέας Λοβέρδος	Θέσεις του Βουλευτή της Δημοκρατικής Συμπαράταξης (ΠΑΣΟΚ-ΔΗΜΑΡ) – Μέλους της Επιτροπής.
304	23.1.2017	Σπυρίδων Λάππας(Βουλευτής – Μέλος της Επιτροπής)	Πόρισμα.

VI. Η Επιτροπή, για να υπάρξει πλήρης διερεύνηση της υπόθεσης, εξέτασε σε είκοσι έξι (26), από τις συνολικά τριάντα έξι (36) συνεδριάσεις, όλους τους χρήσιμους μάρτυρες –

είκοσι εννέα (29) τον αριθμό- που είναι οι ακόλουθοι, κατά τη σειρά της ημερομηνίας εξέτασής τους:

1.	Λεωνίδας Φραγκιαδάκης, Διευθύνων Σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας Α.Ε.	28.6.2016
2.	Φωκίων Καραβίας, Διευθύνων Σύμβουλος της Eurobank - Ergasias Α.Ε.	5.7.2016
3.	Δημήτριος Μαντζούνης, Διευθύνων Σύμβουλος της Alpha Bank Α.Ε.	7.7.2016
4.	Γεώργιος Πουλόπουλος, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας Πειραιώς Α.Ε.	12.7.2016
5.	Αλέξανδρος Αντωνόπουλος, Διευθύνων Σύμβουλος της Attica Bank Α.Ε.	14.7.2016
6.	Θεόδωρος Πανταλάκης, πρώην Διοικητής της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε.	19.7.2016
7.	Πέτρος Λάμπρου, πρώην Διοικητής της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε.	21.7.2016
8.	Δημήτριος Μηλιάκος, πρώην Διοικητής της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε.	21.7.2016
9.	Ιωάννης Αλαφούζος, Εκτελεστικός Πρόεδρος της μητρικής εταιρίας του ΣΚΑΙ.	27.7.2016
10.	Φώτιος Μπόμπολας, Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρείας ΠΗΓΑΣΟΣ και μη εκτελεστικό μέλος της εταιρείας ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ Α.Ε.	2.8.2016
11.	Σταύρος Ψυχάρης, Πρόεδρος του Δ.Σ. της εταιρίας ΔΟΛ Α.Ε.	3.8.2016
12.	Δημήτριος Κοντομηνάς, πρώην Ιδιοκτήτης του Ομίλου ALPHA.	4.8.2016
13.	Παναγιώτης Ψυχάρης, Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρίας Δ.Ο.Λ. Α.Ε. και μη εκτελεστικό μέλος του Δ.Σ. της εταιρίας ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ Α.Ε.	31.8.2016
14.	Θεμιστοκλής Αλαφούζος, βασικός Μέτοχος της εταιρίας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Α.Ε.	1.9.2016
15.	Ιωάννης Κουρτάκης, Εκδότης της εφημερίδας ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ και Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρίας ΠΑΡΑ ΕΝΑ Ε.Π.Ε.	7.9.2016
16.	Δημήτριος Στούμπος, Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρίας ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΥΓΗ Α.Ε.	7.9.2016
17.	Γεώργιος Κουρής, πρώην Μέτοχος του τηλεοπτικού σταθμού ALTER και Ιδιοκτήτης του Τηλεοπτικού Σταθμού KONTRA.	15.9.2016
18.	Ιωάννης Βαρδινογιάννης, Επιχειρηματίας που σχετίζεται με την εταιρεία ΝΕΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε. (STAR).	20.9.2016
19.	Σπυριδούλα Παπαγιαννίδου, Διευθύντρια της Διεύθυνσης Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τράπεζας της Ελλάδος.	27.9.2016
20.	Γεώργιος Πάσχας, Διευθυντής Επιθεώρησης Εποπτευόμενων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος.	29.9.2016
21.	Γεώργιος Προβόπουλος, πρώην Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος.	4.10.2016

22.	Ηλίας Τσίγκας, πρώην Διευθύνων Σύμβουλος του MEGA.	6.10.2016
23.	Ιωάννης Στουρνάρας, Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος.	11.10.2016
24.	Θεμιστοκλής Αναστασιάδης, Μέτοχος της εφημερίδας ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ.	18.10.2016
25.	Ευστράτιος Λιαρέλλης, Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρείας ANTENNA TV A.E.	20.10.2016
26.	Αθανάσιος Σκορδάς, πρώην Γενικός Διευθυντής της Νέας Δημοκρατίας.	1.11.2016
27.	Νικόλαος Σαλαγιάννης, Γενικός Διευθυντής του ΠΑ.ΣΟ.Κ.	4.11.2016
28.	Δημήτριος Δαρειώτης, Υπεύθυνος Οικονομικών του ΣΥ.ΡΙΖ.Α.	16.11.2016
29.	Νικόλαος Σοφιανός, Υπεύθυνος Οικονομικών του Κ.Κ.Ε.	16.11.2016

VII. Η Εξεταστική Επιτροπή εργάστηκε με εντατικούς ρυθμούς, σε πολύωρες συνεδριάσεις (**σύνολο ωρών 181**), για να δυνηθεί να εξετάσει ενδελεχώς όλες τις πτυχές της υπόθεσης αυτής, μέσα σε **χρονικό διάστημα περίπου εννέα μηνών**, που είχε καθορίσει η Ολομέλεια της Βουλής των Ελλήνων.

Τέλος, ύστερα από λεπτομερή μελέτη όλων των τεθέντων υπόψη της Επιτροπής στοιχείων, την αξιολόγηση των μαρτυρικών καταθέσεων και όλου του αποδεικτικού υλικού, η Εξεταστική Επιτροπή για τη διερεύνηση της νομιμότητας της δανειοδότησης των πολιτικών κομμάτων, καθώς και των ιδιοκτητριών εταιρειών μέσω μαζικής ενημέρωσης από τα τραπεζικά ιδρύματα της κατέληξε στις διαπιστώσεις που ακολουθούν:

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Εισαγωγή

1.1. ΜΜΕ

1.2. Πολιτικά Κόμματα

2. Κανόνες εποπτείας ΤτΕ, μαρτυρικές καταθέσεις

2.1. Κανόνες Εποπτείας της ΤτΕ

2.2. Μάρτυρες

2.3. Θεσμικό πλαίσιο Τραπεζικής Εποπτείας

2.4. Πρακτική της τραπεζικής Εποπτείας

2.5. Συμπέρασμα

2.6. Κανονισμοί Τραπεζών

3. Δανειοδοτήσεις προς ΜΜΕ

3.1 Εισαγωγή

3.2. Ζήτημα αξίας άυλων τίτλων

3.3. Ευρήματα για Μ.Μ.Ε. (Δανειοδότηση, εξέλιξη πιστώσεων, τρέχουσα κατάσταση, ρυθμίσεις σύμφωνα με το έγγραφο αποδεικτικό υλικό και τις καταθέσεις των μαρτύρων)

3.3.1. STAR

3.3.2. ANT1

3.3.3. ΠΗΓΑΣΟΣ

3.3.4. ALPHA

3.3.5. MEGA

3.3.6. ΔΟΛ

3.3.7. ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ

3.3.8. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

3.3.9. ALTER

3.3.10. ΑΥΓΗ

3.3.11. ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ

3.3.12. ΣΚΑΙ

3.3.13 ΚΗΡΥΚΑΣ

3.4. Ευρήματα για Μ.Μ.Ε. για τα οποία δεν εξετάστηκαν μάρτυρες (Δανειοδότηση, εξέλιξη πιστώσεων, τρέχουσα κατάσταση, ρυθμίσεις βάσει του εγγράφου αποδεικτικού υλικού)

3.4.1. MAD TV

3.4.2 REAL MEDIA

3.4.3. ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

3.4.4. ΙΔΕΟΔΡΟΜΙΟ

3.4.5. ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

3.4.6. ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ

3.4.7. ΚΟΝΤΡΑ ΜΕΔΙΑ

3.5. Καταγγελίες εργαζομένων σε ΜΜΕ που κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή και ενέργειες αυτής

3.6. Τραπεζικές παραβάσεις στα ΜΜΕ

3.7. Πίνακας μη νομίμων πράξεων και παραλείψεων των ιδιοκτητών ΜΜΕ

4. Δανειοδοτήσεις προς πολιτικά κόμματα

4.1. Κρατική χρηματοδότηση, εκχώρηση αυτής, νομοθετικές ρυθμίσεις, συνέπειες, εκτιμήσεις

4.2. Ευρήματα ανά πολιτικό κόμμα (Δανειοδότηση, εξέλιξη πιστώσεων, τρέχουσα κατάσταση, ρυθμίσεις βάσει του έγγραφου αποδεικτικού υλικού και των καταθέσεων των μαρτύρων)

4.2.1. ΝΔ

4.2.2. ΠΑΣΟΚ

4.2.3. ΣΥΡΙΖΑ

4.2.4. ΚΚΕ

4.3. Καταθέσεις μαρτύρων- εκπροσώπων των τραπεζών και ΤτΕ για τα δάνεια των κομμάτων

4.4. Πόρισμα Καλούδη

4.4.1. Πορισματική αναφορά Εισαγγελέα Καλούδη

4.4.2. Για το θέμα εάν ορθώς ή όχι τέθηκε στο αρχείο η υπόθεση του δανεισμού των πολιτικών κομμάτων

4.4.3. Αναφορά στην ΑΤΕ στο Πόρισμα Καλούδη

5. Πράξεις και παραλείψεις που χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης αναφορικά με τα κόμματα

6. Μαρτυρικές καταθέσεις

6.1. Διευθύνοντες σύμβουλοι τραπεζών και εκπρόσωποι εποπτικών οργάνων ΤτΕ

6.2. Εκπρόσωποι ΜΜΕ

7. Συμπεράσματα

8. Επίλογος – Έργο της Επιτροπής

9. Συνοπτική παρουσίαση βασικών τραπεζικών όρων

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής για τη διερεύνηση της νομιμότητας της δανειοδότησης κομμάτων και ΜΜΕ συστάθηκε στις 19/04/2016 με ομόφωνη απόφαση της Βουλής.

Με την έναρξη των εργασιών της ξεκίνησε επιτέλους διαδικασία έρευνας ενός τομέα της δημόσιας ζωής του τόπου, στον οποίο επανειλημμένα είχαν επισημανθεί πλήθος διαχρονικών παθογενειών.

Από τη μεταπολίτευση και μετά, ασφαλώς με ευθύνη κυβερνήσεων και κομμάτων, ουδέποτε είχαν διερευνηθεί σε βάθος και σε έκταση πρόσωπα, σχέσεις, συναλλαγές που συγκροτούν το τοπίο μιας από τις πλέον δυναμικές πλευρές της πολιτικής και οικονομικής ζωής στη Χώρα, οι δραστηριότητες της οποίας επηρεάζουν τη σκέψη, τις πολιτικές προτιμήσεις, την κοινωνική αντίληψη, τη ζωή, εν τέλει, εκατομμυρίων Ελληνίδων και Ελλήνων.

Βασική αποστολή της Επιτροπής ήταν να διερευνήσει όλες, χωρίς διάκριση ή εξαιρέσεις, τις πτυχές των δανειοδοτήσεων κομμάτων και μέσων επικοινωνίας. Εντάχθηκε εξ αρχής σε μια στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς και την ενίσχυση της διαφάνειας στο δημόσιο βίο. Βούληση του Σώματος υπήρξε να συμβάλει με συντεταγμένο τρόπο στο να μπει επιτέλους ένα τέλος στο καθεστώς αδιαφάνειας και ανομίας, που χαρακτήρισε πολλές κρίσιμες πλευρές της πολιτικής και οικονομικής κατάστασης στη χώρα για δεκαετίες.

Η πρωτοβουλία για τη συγκρότηση της Εξεταστικής Επιτροπής είναι βέβαιο ότι έτυχε μεγάλης επιδοκimasίας από τον ελληνικό Λαό. Υπήρξε μια καλή ευκαιρία, μια πρόκληση για όλους μας, να θέσουμε επιτέλους «τον δάκτυλον επί τον τύπον των ήλων». Η εντολή υποχρέωνε σε βάθος έρευνα, εξαντλητικό διάλογο, κατάθεση συγκεκριμένων προτάσεων για τη διεύρυνση της έρευνας. Τελικός σκοπός ήταν εξ αρχής, αφού με τόλμη και αποφασιστικότητα εξετάσουμε και ανακαλύψουμε όσα στοιχεία υπήρξαν επιλήψιμα, να καταλήξουμε σε ένα συμπέρασμα. Να υπηρετήσουμε με αίσθημα ευθύνης το κεντρικό αίτημα του ελληνικού Λαού να δοθεί τέλος σε ό,τι αμαρτωλό, σάπιο και διεφθαρμένο ταλανίζει τη χώρα και την κοινωνία μας. Να εξετάσουμε εάν υπήρχε αλληλοσύνδεση οικονομικών και πολιτικών παραγόντων και πώς λειτουργούσε στο σύστημα εξουσίας σε σχέση με την επιδίωξη απόληψης μέγιστου κέρδους και όσο μεγαλύτερης πολιτικής επιρροής ήταν δυνατόν εκ μέρους των εκδοτικών και γενικά των συγκροτημάτων στο χώρο της ενημέρωσης. Με άλλα λόγια να εισχωρήσουμε στο σύστημα πολιτικής και οικονομικής, θεσμικής και εξωθεσμικής εξουσίας, που όχι μόνο δεν κάμφθηκε, αλλά θέριψε ακόμα περισσότερο την περίοδο της κρίσης που οικοδομήθηκε τις τελευταίες δεκαετίες και οδήγησε τη χώρα στο χείλος της καταστροφής. Η συζήτηση απαιτούσε εξ αρχής

τόλη και ειλικρίνεια, ώστε να μην παραδοθούν στη λήθη έργα και ημέρες ενός διεφθαρμένου συστήματος, που εν πολλοίς ευθύνεται για τη σημερινή κατάσταση της χώρας και της κοινωνίας.

Πρέπει να σημειώσουμε εισαγωγικώς ότι τα μέλη της Επιτροπής ανταποκρίθηκαν σ' αυτό το καθήκον με ευσυνειδησία και αντοχή. Οι επιμέρους εκτιμήσεις εκάστου μέλους, τόσο για τη σοβαρότητα του φαινομένου όσο και για τη χρησιμότητα του έργου της επιτροπής, δεν εμπόδισαν την σε γενικές γραμμές ομαλή λειτουργία της και την εξέταση των πραγμάτων γενικότερα.

Στη Βουλή από τα χείλη του πρωθυπουργού ακούστηκαν ποσά για δάνεια κομμάτων, ιλιγγιώδους ύψους που εν πολλοίς, επιβεβαιώθηκαν από τους αρχηγούς όλων των κομμάτων αλλά και από τα ευρήματα της πολύμηνης διαδικασίας. Ο ελληνικός λαός πληροφορήθηκε, επίσης, για δάνεια, που οφείλουν οι επιχειρήσεις των ΜΜΕ και εγγίζουν το 1,3 δις ευρώ, και οφειλές των κομμάτων της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ που ξεπερνούν τα 400 εκατομμύρια ευρώ. Για όλα αυτά, πρέπει να δοθούν απαντήσεις. Απαντήσεις που ελπίζουμε να αποτελέσουν αποφασιστικό βήμα αποκατάστασης, σε ένα βαθμό, της τιμής και της αξιοπιστίας του πολιτικού συστήματος και των κομμάτων, δηλαδή της ίδιας της Δημοκρατίας.

Δε μπορεί να μην αναφερθεί εισαγωγικώς ότι όσα εντοπίστηκαν σχετικά με τη δανειοδότηση ειδικά των κομμάτων, είχαν προηγουμένα περιληφθεί εν πολλοίς σε διεθνή κείμενα τόσο της Σύμβασης GRECO «Για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων» - τρίτη αξιολόγηση, όσο και της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 3.2.2014 για τη Διαφθορά, που οι διαπιστώσεις τους βοήθησαν σημαντικά το έργο της Επιτροπής μας.

1.1. ΜΜΕ

Το ισχύον Σύνταγμα κατοχυρώνει, στο άρθρο 5^Α, την ελευθερία στην πληροφόρηση. Τους μόνους περιορισμούς που αναγνωρίζει ως αναγκαίους, είναι εκείνοι που προβλέπονται ρητά και περιοριστικά και σχετίζονται με την εθνική ασφάλεια, την καταπολέμηση του εγκλήματος και την εν γένει προστασία των ατομικών δικαιωμάτων. Στην παράγραφο 9 του άρθρου 14, το Σύνταγμα επιβάλλει την υποχρέωση διαφάνειας στα οικονομικά των ΜΜΕ, ενώ ορίζει ως υποχρεωτική την προστασία της πολυφωνίας στο πεδίο της ενημέρωσης. Προκειμένου για την τηλεόραση, είναι γνωστό ότι σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 15 παρ. 2 του Συντάγματος, οι επιχειρήσεις αυτού του κλάδου των ΜΜΕ επιβάλλεται να λειτουργούν υπό την εποπτεία του Κράτους, διασφαλίζοντας σε κάθε περίπτωση την αντικειμενική και πλουραλιστική πληροφόρηση.

Υπό γενική έννοια, η τηλεόραση είναι, μαζί με την εκπαίδευση, η σημαντικότερη πηγή γνώσης και πληροφόρησης για τα τεκταινόμενα σε μια χώρα αλλά και τον κόσμο ολόκληρο. Εξίσου, συμβάλλει αποφασιστικά στην παραγωγή πολιτισμικής συνείδησης, με τη δημιουργία προτύπων, στην επιβολή και όχι απλώς στην καθιέρωση αξιών ζωής. Είναι φανερό ότι διανύουμε μία εποχή τεράστιας τεχνολογικής έκρηξης. Τα επιτεύγματα των τελευταίων 20 ή 30 χρόνων στη τεχνολογία εξισώνονται ίσως με τα επιτεύγματα όλων των προηγούμενων αιώνων της ανθρώπινης Ιστορίας. Οι δυνατότητες που παρέχονται από τη νέα τεχνολογία έχουν αλλάξει ριζικά την εικόνα της ανθρώπινης επικοινωνίας και μεταβάλλουν ουσιαστικά τους όρους των κοινωνικών εξελίξεων και κατ' επέκταση την πορεία της Ιστορίας του Ανθρώπου. Η κοινωνική και πολιτική δύναμη βρίσκεται σήμερα στην τεχνολογία. Η ταχύτητα μετάδοσης των πληροφοριών καθίσταται κρίσιμη παράμετρος ενός μαζικότερου παρά ποτέ επηρεασμού της κοινής γνώμης. Τα εθνικά σύνορα έχουν από καιρό πάψει να είναι εμπόδια σ' αυτό. Η διάδοση μιας είδησης τη στιγμή που συμβαίνει το γεγονός μέχρι και στην τελευταία γωνιά της Γης, μηδενίζει το χώρο και το χρόνο. Δίνει στην Ιστορία παγκόσμια διάσταση. Όλοι οι άνθρωποι της Γης είμαστε παίκτες και θεατές στην ίδια παγκόσμια θεατρική αίθουσα και σκηνή της Ιστορίας. Μόνο που το έργο που κάθε φορά παίζεται στην παγκόσμια αυτή σκηνή δε το ορίζουν κατά κανόνα οι Λαοί, αλλά επιλέγεται από τον πανίσχυρο και συχνά άορατο σκηνοθέτη της πληροφόρησης. Καθώς η πληροφόρηση δεν είναι απλά μία ενημερωτική, εκπαιδευτική διαδικασία με σκοπό την τελειοποίηση του κάθε ανθρώπου στο μορφωτικό επίπεδο, αλλά έχει τεράστια πολιτική σημασία και λειτουργία, κανονικά θα έπρεπε να την εξουσιάζει ο λαός. Όμως δε συμβαίνει αυτό, ή δε συμβαίνει ακριβώς αυτό, αφού η βούληση του λαού για χρήση της πολιτικής του δύναμης δεν προσδιορίζεται ελεύθερα από τον ίδιο, αλλά την κατευθύνει έντεχνα εκείνος που μπορεί να την επηρεάσει. Και είναι ευνόητο ότι μπορεί να την επηρεάσει αυτός που πληροφορεί το λαό, τον ενημερώνει, του παρέχει το υλικό για το σχηματισμό της θέλησης και της γνώμης του.

Και ιδού το κρίσιμο ερώτημα: Ποιος διαθέτει αυτή την τεράστια δύναμη να επηρεάζει τη θέληση και τη γνώμη του λαού και εν τέλει να επηρεάζει και να ελέγχει τις πολιτικές εξελίξεις; Σε μία δημοκρατική κοινωνία, στην οποία λειτουργούν απρόσκοπτα οι θεσμοί και εφαρμόζονται οι αποφάσεις των Ανωτάτων Δικαστηρίων, θα έπρεπε «εξ ορισμού» τα ΜΜΕ να ανήκουν σε οντότητες που θα λειτουργούν σε καθεστώς πλήρους διαφάνειας τόσο των οικονομικών τους, όσο και των μεταξύ τους διασυνδέσεων. Ο έντονα δημόσιος χαρακτήρας του ελέγχου μεταφράζεται με τον τρόπον αυτόν σε έλεγχο από το λαό που είναι και το ζητούμενο. Όμως δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο, αφού σήμερα τα ΜΜΕ ανήκουν σε επιχειρηματίες, που διαπλεκόμενοι με

τις τράπεζες και το πολιτικό σύστημα, απέκτησαν τεράστια δύναμη και οδήγησαν την πληροφόρηση και την ενημέρωση σε απίστευτη παρακμή και απαξίωση. Έτσι, για άλλη μία φορά, μία εμφανιζόμενη ως φιλελεύθερη κατάκτηση, με την καταχρηστική αξιοποίηση της τεχνολογίας άλλα και της τεχνικής της χειραγώγησης, κατέληξε να αποβεί κίνδυνος για την ευθυκρισία, το αμερόληπτο της βούλησης, την ίδια την ελευθερία του πολίτη, την οποία υποτίθεται ότι την εκφράζει και υποστηρίζει.

Από άποψη αρχής, τα ΜΜΕ θα έπρεπε να επιτελούν σε μία δημοκρατική κοινωνία σημαντικό λειτουργήμα, γι' αυτό άλλωστε, επειδή δηλαδή η ενημέρωση είναι ζωτική ανάγκη μιας δημοκρατικής κοινωνίας, αποκτούν τεράστια δύναμη. Είναι φορείς της ελεύθερης διάδοσης των ιδεών, καλλιέργειας της τέχνης και της επιστήμης, έκφρασης των θρησκευτικών πεποιθήσεων, άμεσης πληροφόρησης και ενημέρωσης των πολιτών, είναι μέσο επαφής των ατόμων με δημόσιες συζητήσεις. Πρέπει σε κάθε περίπτωση να είναι μέσο ελέγχου της εξουσίας και του τρόπου άσκησης της από τους εκάστοτε κυβερνώντες.

Όμως τα πράγματα στη χώρα εξελίχθηκαν διαφορετικά. Υπήρξε εν πολλοίς εκτροπή του ρόλου, της λειτουργίας και του σκοπού πολλών ΜΜΕ. Από φορείς υπεύθυνης πολυφωνικής, δημοκρατικής ενημέρωσης, εξελίχθηκαν σε επιχειρηματικές οντότητες παραπληροφόρησης, διαπλοκής, υποκουλτούρας και εξαχρείωσης των πάντων. Στον τηλεοπτικό τομέα, μάλιστα, η εκτροπή οδήγησε σε ατραπούς εκτός νομιμότητας, αφού για 27 ολόκληρα χρόνια λειτουργούν ουσιαστικά στα όρια της ανοχής του κράτους, χωρίς μέχρι σήμερα να αποκτήσουν την απαιτούμενη σταθερή διοικητική άδεια χρήσης των συχνοτήτων, που είναι δημόσιο αγαθό και ως τέτοιο δεν νοείται η παράνομη χρήση του. Ελλείπει το στοιχείο της νομιμότητας γιατί μέχρι σήμερα κανένα από τα κανάλια των ΜΜΕ δεν έχει αδειοδότηση με όρους ισότητας, διαφάνειας και εφαρμογής σταθερών διαχρονικών κανόνων. Εδώ έχουμε ευθεία παραβίαση του άρθρου 15 του Συντάγματος, αφού σε ένα κράτος δικαίου η νομιμότητα λειτουργίας των επιχειρήσεων των ΜΜΕ είναι *sine qua non* όρος λειτουργίας της δημοκρατίας.

Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Εξεταστικής Επιτροπής, στη δημόσια σφαίρα εκτυλίχθηκε παράλληλα η συζήτηση για την έναρξη της εποχής της νομιμότητας στον τομέα της τηλεόρασης μέσω της ψήφισης του Ν. 4339/2015 και την προκήρυξη και εκτέλεση του πρώτου στην ελληνική ιστορία διαγωνισμού για τις τηλεοπτικές άδειες. Είναι αναγκαίο να τονιστεί ότι αν και πολλοί από τους μάρτυρες που εξετάζονταν για τις δανειοδοτήσεις των Μέσων τους είχαν διαφορετική πολιτική θέση και στόχευση από την κυβέρνηση, εν τούτοις, εκφράσθηκαν θετικά για την ανάγκη να τεθεί τέλος στο καθεστώς ασυδοσίας και ανομίας που κυριαρχούσε τα τελευταία 27 χρόνια στο χώρο της τηλεόρασης. Κατά τούτο οι κρίσεις τους αυτές

συμβάδισαν ασφαλώς με την επιθυμία της μέγιστης πλειοψηφίας του λαού που αντιλήφθηκε ότι η νομοθετική παρέμβαση της Πολιτείας για την άρση αυτού του αρρωστημένου τηλεοπτικού τοπίου ήταν επιβεβλημένη, ήταν πολιτική, κοινωνική και θεσμική επιταγή, και ότι η πραγματοποίησή της ικανοποίησε το κοινό περί δικαίου λαϊκό αίσθημα.

Ανεξαρτήτως της προσωρινής διακοπής του εγχειρήματος για την επιβολή της νομιμότητας στη λειτουργία των επιχειρήσεων τηλεοπτικών προγραμμάτων, είναι σίγουρο ότι με την αδειοδότηση πάνω σε σταθερή βάση και με δεδομένους τους κανόνες και τις εκατέρωθεν υποχρεώσεις (Πολιτείας και Μέσων) θα προστατευθούν καλύτερα η πολυφωνία, η αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων, η ενίσχυση της κοινωνικής αποστολής της τηλεόρασης και η ενίσχυση της πολιτιστικής ανάπτυξης της χώρας, με γνώμονα το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία του πολίτη.

Άλλωστε η αυθεντική ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 15 του Συντάγματος θέτει ως σκοπό του, καταρχήν, την παροχή αξιόπιστων και έγκυρων πληροφοριών στο κοινωνικό σύνολο, την ενημέρωση των πολιτών σε όλα ανεξαιρέτως τα σημεία της ελληνικής Επικράτειας με τρόπο αντικειμενικό, πολυφωνικό, και με βάση τις αρχές της ισοπολιτείας και του σεβασμού, αλλά και διακίνηση όλων των ιδεών και απόψεων που αναπτύσσονται σε μια πλουραλιστική δημοκρατική πολιτεία. Αποσκοπεί στη δημιουργία ενημερωμένων, συνειδητών και ώριμων πολιτών, που διαθέτουν πολύπλευρη και σφαιρική ενημέρωση, κριτική σκέψη και ελεύθερο δημοκρατικό φρόνημα, που αποτελούν την απαραίτητη προϋπόθεση για την απρόσκοπτη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος. Ακόμα αποσκοπεί στην ανύψωση του πολιτιστικού επιπέδου των πολιτών, με την εκπομπή προγραμμάτων υψηλής ποιοτικής στάθμης, προγραμματικής ποικιλότητας και τούτο, όχι μόνο για την ψυχαγωγική τους, αλλά και διότι το υψηλό πολιτιστικό επίπεδο συντελεί και αυτό στην δημιουργία ώριμων και ελεύθερων δημοκρατικών πολιτών. Σήμερα, προκύπτει από τα διδάγματα της κοινής πείρας, με βάση την ήδη 27ετή λειτουργία της ιδιωτικής τηλεόρασης στην Ελλάδα, αλλά και με βάση τα διεθνή δεδομένα, ότι οι ιδιωτικοί αυτοί φορείς προσφέρουν συχνά ένα πολύ χαμηλού επιπέδου ραδιοτηλεοπτικό προϊόν, κύριο χαρακτηριστικό του οποίου είναι ο εύκολος εντυπωσιασμός, η πολιτιστική ένδεια και η αύξηση με κάθε δυνατό τρόπο της ακροαματικότητας, σε βάρος της ποιότητας και της αντικειμενικότητας, αλλά και της νηφαλιότητας της παρεχόμενης πληροφόρησης. Με την επικρατούσα μάλιστα τάση δημιουργίας όλο και περισσότερο μονοπωλιακών καταστάσεων στον χώρο, επιτυγχάνεται η πλήρης χειραγώγηση των πολιτών και η μετατροπή τους σε απλούς καταναλωτές πληροφοριών και μηνυμάτων. Η Πολιτεία έλαβε νομοθετικές πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση της

κατάστασης αυτής, με σκοπό την καθιέρωση της νομιμότητας και της κανονικότητας στο χώρο της ενημέρωσης, με την ψήφιση νόμων για την αντιμετώπιση του φαινομένου απαξίωσης και παρακμής και την καθιέρωση κανόνων διαφάνειας. Τούτο διατυπώθηκε και σε αποφάσεις του ΣΤΕ, με τις οποίες στιγματίζεται η μακρόχρονη παράνομη λειτουργία των ΜΜΕ.

Διαφάνεια παντού, αυτό θα έπρεπε να ήταν το πολιτικό αφήγημα όλων των πολιτικών δημοκρατικών δυνάμεων. Η πολιτική δέσμευση όλων μας. Διαφάνεια και νομιμότητα στον ανταγωνισμό, στη χρηματοδότηση, στο ζήτημα των εργασιακών σχέσεων. Έτσι, θα τεθούν στέρεοι και αποτελεσματικοί κανόνες και βάσεις στο υφιστάμενο θολό και άρρωστο τηλεοπτικό πεδίο. Ειδικότερα, η Διαφάνεια στον Ανταγωνισμό, που συμπεριλαμβάνει και τη διαφάνεια στις πηγές της χρηματοδότησης, κατέχει και πρέπει να κατέχει κορυφαία θέση στη λειτουργία των επιχειρήσεων των ΜΜΕ. Το ζήτημα αυτό έχει ιδιαίτερη νομική και ηθική σημασία.

Στο σημείο αυτό μπορεί να γίνει μία γενίκευση. Μετά από 27 χρόνια ιδιότυπης νομιμότητας ή καλύτερα μετά από 27 χρόνια ιδιότυπης παρανομίας, θα περίμενε κανείς η αγορά να έχει αυτορυθμιστεί, όσο ακόμα μάλιστα βρισκόμασταν στην αναλογική εποχή των ΜΜΕ. Και σήμερα με αυτά τα δεδομένα ποιος μπορεί να ισχυριστεί ότι η αγορά θα αυτορυθμιστεί μόνο και μόνο γιατί περάσαμε στην ψηφιακή εποχή; Δεν μπορεί να το ισχυρισθεί, και δεν το πιστεύει κανένας πλέον. Εκτός και αν θεωρούμε σαν αυτορρύθμιση τις πανθομολογούμενες συνθήκες άγριας Δύσης και Φαρ-Ουέστ συνθήκες οικονομικής και τηλεοπτικής ζούγκλας, συνθήκες απόλυτης παρακμής και απαξίωσης, πολλές φορές εργασιακού Μεσαίωνα για τους εργαζόμενους στον κλάδο. Η μόνη «αυτορρύθμιση» που έλαβε χώρα ήταν η απίστευτη συσσώρευση χρεών από συνεχή και προκλητική για την ευκολία με την οποία γινόταν δανειοδότηση, λόγω της στενής και αδιαφανούς, όπως αποδείχθηκε, σχέσης πολλών μεγάλων ΜΜΕ με το Τραπεζικό και Πολιτικό Σύστημα και η άρση κάθε προστατευτικού καθεστώτος στα εργασιακά. Την ίδια στιγμή, οι ελεύθεροι επαγγελματίες δεν μπορούσαν να λάβουν δάνειο ούτε ενός ευρώ.

Είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί ότι η Πολιτεία και εν προκειμένω η Ελληνική Βουλή, ενδιαφέρεται και επεμβαίνει στον τρόπο λειτουργίας των ΜΜΕ, διότι η παροχή τηλεοπτικού προγράμματος συνιστά δημόσια υπηρεσία με την ουσιαστική και λειτουργική της έννοια. Σύμφωνα με το ΣΤΕ, η τηλεόραση έχει κοινωνική αποστολή και μετέχει της έννοιας της δημόσιας υπηρεσίας, γι' αυτό αδιάλειπτα πρέπει να παρέχεται βάσει της αρχής της συνέχειας των δημόσιων υπηρεσιών και της αρχής της παροχής του κοινωνικού αυτού αγαθού σε όλους με όρους ισότητας. Για του λόγου του αληθές, μνημονεύεται το υπ' αριθμ. 188/2003 Πρακτικό του ΣΤΕ στο οποίο γίνεται δεκτό ότι «μετά τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001, από τη

διάταξη του άρθρου 15 παρ. 2 του Συντάγματος προκύπτει η ιδιαίτερη νομική φύση της ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής ως δημόσιας υπηρεσίας με τη λειτουργική έννοια του όρου. Η δημόσια αυτή υπηρεσία μπορεί να ασκείται είτε από το ίδιο το Κράτος (Κρατική ραδιοφωνία και τηλεόραση) είτε από ιδιώτες κατά παραχώρηση (ιδιωτική ραδιοφωνία και τηλεόραση), η άσκησή της δε, γίνεται κατά ρητή συνταγματική πρόβλεψη, υπό τον άμεσο έλεγχο του Κράτους». Η παραδοχή αυτή έχει άλλωστε περιληφθεί σε μεγάλο αριθμό αποφάσεων του ΣΤΕ, ενώ σύμφωνα με αυτό, «η παροχή υπηρεσιών επίγειας ψηφιακής τηλεοπτικής ευρεκπομπής συνιστά υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος».

Όπως άλλωστε προβλέπεται και στο άρθρο 106 παρ. 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η αποστολή των τηλεοπτικών επιχειρήσεων «συνίσταται στην παροχή στο κοινό τηλεοπτικών υπηρεσιών βάσει προϋποθέσεων, όρων και διαδικασιών, που διασφαλίζουν αφενός τη νομιμότητα, τη διαφάνεια, την πολιτική και πολιτιστική πολυμέρεια και πολυφωνία, τον ελεύθερο οικονομικό ανταγωνισμό στον ευρύτερο τομέα των μέσων ενημέρωσης, και αφετέρου την παροχή στο κοινό υψηλού επιπέδου τηλεοπτικών υπηρεσιών». Πρόδηλο καθίσταται λοιπόν ότι η φύση των τηλεοπτικών υπηρεσιών ως δημόσιων υπηρεσιών με έντονο γενικό οικονομικό συμφέρον, νομιμοποιεί την Επιτροπή μας να προβαίνει στον έλεγχο της νομιμότητας δανειοδότησης των επιχειρήσεων των ΜΜΕ, υπό το πρίσμα όλων των παραπάνω αρχών και διατάξεων νόμων, κινούμενη στο πλαίσιο της απόφασης της Ελληνικής Βουλής που καθόρισε και το αντικείμενο της.

Ο τρόπος οργάνωσης και οικονομικής λειτουργίας των επιχειρήσεων ΜΜΕ στη χώρα μας συντέλεσε ώστε πολλές από αυτές να δανειοδοτηθούν αθρόα από το σύνολο του τραπεζικού συστήματος, κατά κανόνα χωρίς τις αναγκαίες εγγυήσεις και εξασφαλίσεις, με αποτέλεσμα σήμερα να οφείλουν από δάνεια περισσότερα από **1,3 δισεκατομμύρια ευρώ**, που στην πλειοψηφία τους κρίνονται δανεικά και αγύριστα. Η πορεία δανεισμού τους, μάλιστα, ερχόταν σε πλήρη αντίθεση με τη βαθμιαία συρρίκνωση των εσόδων, την πτώση της τηλεθέασης, τη μείωση της διαφημιστικής δαπάνης, γενικά με την σε όλα τα επίπεδα χειροτέρευση της οικονομικής τους θέσης.

Ειδικότερα, ενώ το σύνολο των επιχειρήσεων ΜΜΕ από το έτος 2009 και μετά άρχισε να εμφανίζει σταθερά πτώση του τζίρου τους, αρνητικά ίδια κεφάλαια, ζημίες, αδυναμία καταβολής δόσεων έναντι τόκων και κεφαλαίου δανείων, ενώ έντονη και πανταχού παρούσα υπήρξε για τα περισσότερα Μέσα η αμφιβολία για τη συνέχιση της επιχειρηματικής τους λειτουργίας, όπως έκριναν επανειλημμένα Ορκωτοί Λογιστές, εντούτοις οι τράπεζες εξακολουθούσαν να τις δανειοδοτούν σαν να μη συνέβαινε τίποτα και χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η ευρωπαϊκή και διεθνής οικονομική κατάσταση που χαρακτηρίστηκε ήδη από το 2008 ως παγκόσμια

οικονομική κρίση. Η κρίση επέβαλε την έγκαιρη εισαγωγή περιοριστικής πιστωτικής πολιτικής, δηλαδή περιορισμό της δανειοδότησης και πολύ μεγάλη αυστηροποίηση των όρων δανειοδότησης. Οι ελληνικές τράπεζες, κι ενώ στην παγκόσμια και ευρωπαϊκή οικονομία έχει ήδη ξεσπάσει η οικονομική κρίση, δεν προνόησαν πλην εξαιρέσεων για τον αυτοπεριορισμό τους. Όταν το αποφάσισαν, δε το έκαναν με όρους ισότητας έναντι των δανειοληπτών, αφού πολλοί «ισχυροί», ανάμεσά τους τα τότε κόμματα εξουσίας και οι «μεγιστάνες» των Μέσων Επικοινωνίας, εξακολούθησαν, όπως προέκυψε κατά τις εργασίες της Επιτροπής, να απολαμβάνουν σκανδαλώδους προνομιακής μεταχείρισης.

Ακόμη και μετά τη δήλωση του τότε πρωθυπουργού Γιώργου Παπανδρέου στο Καστελόριζο ότι η χώρα ουσιαστικά «πτώχευσε», κι ενώ επιβάλλεται ήδη περιοριστική πιστωτική και πιστοδοτική πολιτική του τραπεζικού συστήματος και στη χώρα μας, εντούτοις συνεχίζεται η αθρόα δανειοδότηση των επιχειρήσεων των ΜΜΕ αλλά και των κομμάτων. Εύλογα ανακύπτει το ερώτημα γιατί παραβιάστηκε η αναγγελθείσα περιοριστική πιστοδοτική πολιτική των τραπεζών, που ίσχυε για όλους τους υποψήφιους δανειολήπτες, εμπόρους και επιχειρηματίες στη χώρα μας, εκτός των κομμάτων και των επιχειρήσεων των ΜΜΕ;

1.2. ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Τα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων παραμένουν σταθερά στην επικαιρότητα της πολιτικής, και σε μικρότερο βαθμό και της επιστημονικής συζήτησης, τουλάχιστον τις δύο τελευταίες δεκαετίες. Είναι κοινή παραδοχή ότι η συμμετοχή στην πολιτική ζωή και ιδίως ο δαπανηρός ανταγωνισμός για την εξασφάλιση της προτίμησης του εκλογικού σώματος έχουν εκτινάξει τις ανάγκες σε χρήμα των πολιτικών κομμάτων. Όμως η κρατική, τακτική και εκλογική, χρηματοδότηση, υπολογιζόμενη σε ποσοστό επί των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού, δεν επαρκούσε για να αντιμετωπιστούν οι οικονομικές απαιτήσεις των εκλογικών αγώνων. Ο υπέρογκος τραπεζικός δανεισμός των πολιτικών κομμάτων ήρθε στην επικαιρότητα με διαδοχικά δημοσιεύματα στον ημερήσιο και περιοδικό Τύπο, ενώ απασχόλησε και την ελληνική Βουλή στα πλαίσια του επίκαιρου κοινοβουλευτικού ελέγχου. Γενικευμένη συζήτηση στη Βουλή προκλήθηκε από την υπ' αριθμ. 632/94/17.10.2011 Ερώτηση του Βουλευτή Ελ. Αυγενάκη και μία Επερώτηση με αριθμ. 9/3/24.11.2011 που υπέγραφαν τέσσερις Βουλευτές με επικεφαλής την πρόεδρο του κόμματος, Ντόρα Μπακογιάννη. Βασικό τους αίτημα ήταν να υπάρξει νομοθετική παρέμβαση για την κατάργηση της σύναψης τραπεζικών δανείων από τα πολιτικά κόμματα, ενώ συνδυάστηκε με προτάσεις για τη δραστική

μείωση της κρατικής χρηματοδότησης, προκειμένου τα εξοικονομούμενα ποσά να διατεθούν σε κοινωνικές παροχές. Επίσης, ζητήθηκε η «εκκαθάριση των χρηματοδοτήσεων και του δανεισμού των κομμάτων των τελευταίων δέκα πέντε ετών» και η επικράτηση της απόλυτης διαφάνειας στα οικονομικά τους. Απαντώντας ο ελεγχόμενος υπουργός Εσωτερικών, κ. Γιαννίσης, επιβεβαίωσε το ύψος του τραπεζικού δανεισμού και τόνισε την ανάγκη να ανοίξει ουσιαστικός διάλογος για την τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας. Η εξαιρετικά δυσχερής οικονομική θέση της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ, κομμάτων εξουσίας μέχρι το 2012, δεν τους επέτρεπε να αντιμετωπίσουν ακόμα και τις βασικές λειτουργικές τους ανάγκες. Προκειμένου να πάρουν βαθιά ανάσα, ενόψει και των επικείμενων βουλευτικών εκλογών, επιχείρησαν να τροποποιήσουν νομοθετικά τους όρους των δανειακών συμβάσεων και να τους ρυθμίσουν μονομερώς κατά τρόπο που θα διευκολύνει την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους. Έτσι, ο Γραμματέας του Εθνικού Συμβουλίου του ΠΑΣΟΚ και ο Γραμματέας της Πολιτικής Επιτροπής της ΝΔ ζήτησαν με κοινή τροπολογία, μεταξύ άλλων, τη διαγραφή των ανεξόφλητων τόκων, τη μείωση στο μισό του επιτοκίου δανεισμού, την αναγνώριση ως ανεκχώρητης και ακατάσχετης της τελευταίας δόσης της κρατικής χρηματοδότησης του 2011 και την παρακράτηση ποσοστού από την καταβαλλόμενη τα επόμενα χρόνια υπέρ των τραπεζών για την αποπληρωμή των δανείων τους. Αντιμέτωποι με έντονες αντιδράσεις υποχρεώθηκαν τελικά να αποσύρουν την τροπολογία. Το πρόβλημα όμως παρέμεινε και οι πιέσεις που ασκούσαν όσο πλησίαζε η προκήρυξη των εκλογών πολλαπλασιάζονταν. Λίγες μέρες πριν την συμφωνημένη διάλυση της Βουλής, οι υπουργοί Εσωτερικών, Οικονομικών και Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας κατέθεσαν τροπολογία (υπ' αριθμ. 987/72/2.4.2012) σε συζητούμενο Ν/Σ. Πρότειναν η πρώτη και δεύτερη δόση του 2012, όπως και οι αντίστοιχες καταβολές της οικονομικής ενίσχυσης για ερευνητικούς σκοπούς και επιμορφωτικούς σκοπούς, να μην κατάσχονται και να μην εκχωρούνται, να καταβάλλονται υποχρεωτικά στους δικαιούχους σε λογαριασμό πιστωτικού ιδρύματος που θα δήλωναν στο υπουργείο Εσωτερικών. Η πρωτοβουλία αυτή συνάντησε σφοδρές αντιδράσεις, ακόμη και υπουργών (όπως του Γ. Ραγκούση, υπουργού Εθνικής Άμυνας, που απείλησε με παραίτηση, και τελικά περιορίστηκε στην καταψήφιση της τροπολογίας - δημοσιεύματα της περιόδου αναφέρουν «θερμό επεισόδιο» μεταξύ Ραγκούση και Βενιζέλου, εφημ. «ΕΘΝΟΣ»), η συνταγματικότητά της αμφισβητήθηκε, μάλλον εύλογα, αλλά η σχετική ένσταση απορρίφθηκε. Τελικά η τροπολογία αυτή υπερψηφίστηκε από την πλειοψηφία και ενσωματώθηκε ως παρ. 4 στο άρθρο 45 του ν. 4071/2012.

Τα πολιτικά κόμματα αποκτούν από την ίδρυσή τους νομική προσωπικότητα για την εκπλήρωση της συνταγματικής τους αποστολής, διαθέτουν ικανότητα δικαίου και είναι φορείς δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Η αντιμετώπιση των λειτουργικών ή των εκλογικών τους αναγκών απαιτεί την αναζήτηση χρημάτων και για την εξεύρεσή τους μπορούν, μεταξύ άλλων, να προσφύγουν σε τραπεζικό δανεισμό. Υποχρεούνται όμως να προσφέρουν και οι πιστωτές τους οφείλουν να απαιτήσουν την παροχή εγγυήσεων στο ύψος της δανειοδότησης. Όμως, τα δύο μεγάλα κόμματα εξουσίας, ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, δε διέθεταν και δε διαθέτουν μέχρι σήμερα κινητή και ακίνητη περιουσία, τουλάχιστον τέτοια και τόση ώστε να επαρκεί για να εγγυηθεί τη λήψη δανείου στο ποσό που επέβαλαν οι πραγματικές τους ανάγκες. Διατηρούν όμως την προσδοκία της ετήσιας τακτικής κρατικής χρηματοδότησης και της οικονομικής ενίσχυσης για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς. Οι δικαιούχοι τους λαμβάνουν ποσό ανάλογο προς την εκλογική τους δύναμη, σε ύψος που υπολογίζεται ως ποσοστό των εκτιμώμενων τακτικών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού του αντίστοιχου οικονομικού έτους. Η τότε ευρεία αποδοχή της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ στις τάξεις του εκλογικού σώματος δημιούργησε την εντύπωση ότι τα δεδομένα, εκλογικά και οικονομικά, δεν πρόκειται να μεταβληθούν σημαντικά ή δραματικά τα επόμενα χρόνια. Η προσδοκία εκ μέρους των ανωτέρω κομμάτων για διατήρηση και αύξηση των εκλογικών τους ποσοστών και συνεπώς συνέχισης λήψης αντίστοιχης κρατικής χρηματοδότησης, τους οδήγησε σε εκχώρηση και ενεχυρίαση μελλοντικών και στην πραγματικότητα, όπως αποδείχθηκε εν τέλει αβέβαιων κρατικών χρηματοδοτήσεων, ως εγγύηση για τη σύναψη δανειακών συμβάσεων. Όπως γίνεται αντιληπτό, δεν ήταν αντικειμενικά δυνατό να εκτιμηθεί εκ των προτέρων το ύψος της κρατικής χρηματοδότησης που υπερέβαινε τη βουλευτική περίοδο εντός της οποίας αναλαμβάνονταν η σχετική υποχρέωση και, γι' αυτό, το ενδεχόμενο η προσδοκία να αποστεί από την πραγματική καταβολή δε μπορούσε να αποκλειστεί. Μοιραία με τέτοιο τρόπο και σε τέτοιο ύψος οικονομική δέσμευση των πολιτικών κομμάτων της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ έπρεπε να θεωρείται αμφίβολης αξίας.

Γι' αυτό και χαρακτηρίζονται «δανεικά και αγύριστα».

Σε κάθε περίπτωση παραμένει ερευνητέα η στάση των εκπροσώπων των τραπεζών. Για την υπογραφή των δανειακών συμβάσεων δέχθηκαν ως εγγύηση την εκχώρηση προσδοκίας στην κρατική χρηματοδότηση, δηλαδή μελλοντικό περιουσιακό στοιχείο, το οποίο δεν ήταν ενεστώδες κατά την ανάληψη των χρημάτων. Η εκχώρηση μελλοντικής απαίτησης έναντι του κράτους για χρόνο και ποσό όχι απλώς απροσδιόριστα αλλά και δυσπροσδιόριστα δε φαίνεται να αποτελεί επαρκή εγγύηση, τουλάχιστον τέτοια που να διασφαλίσει κατά τρόπο απόλυτο και πλήρη τα συμφέροντα των πιστωτών. Μάλιστα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι τα κόμματα της

ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ προέβαιναν στην ταυτόχρονη εκχώρηση της κρατικής χρηματοδότησης των ιδίων ετών σε περισσότερες της μίας τράπεζας, παρά την έγγραφη κάθε φορά διαβεβαίωση ότι ούτε έχουν προβεί ούτε θα προβούν σε μία τέτοια παράλληλη εκχώρηση, διαβεβαιώσεις που, κατά τα φαινόμενα, γίνονταν αποδεκτές από τις πιστώτριες τράπεζες χωρίς διασταύρωση και πολύ πιθανόν εν γνώσει της αναλήθειάς τους, όπως επιχειρείται να ανιχνευτεί στη συνέχεια. Αλλαγές σε πρόσωπα στην κομματική ηγεσία, τροποποίηση του ισχύοντος δικαίου ή μεταβολές στις επιλογές του εκλογικού σώματος, ακόμα και διασπάσεις, συγχωνεύσεις κομμάτων κλπ, θα μπορούσαν, κάθε μία από μόνη της αλλά και σωρευτικά, να ανατρέψουν τα δεδομένα της συμφωνίας, να απομειώσουν έως εξαφανίσουν την παρασχεθείσα εγγύηση και τελικά να φέρουν τις τράπεζες αντιμέτωπες με απρόβλεπτες εξελίξεις που θα υπονόμειναν τα συμφέροντά τους.

Στη συνέχεια υπήρξε έρευνα του οικονομικού εισαγγελέα προκειμένου να διαπιστωθεί αν τελέστηκε το αδίκημα της απιστίας από στελέχη των τραπεζών.

Τις ευθύνες τους ανέδειξε καταρχήν, έστω και όψιμα είναι η αλήθεια, απόρρητη έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδας το 2013.

Σε αυτήν την έρευνα εντοπίζεται η αδυναμία της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ να ανταποκριθούν στις ανειλημμένες υποχρεώσεις τους, παρά το γεγονός ότι είχαν εκχωρήσει την προσδοκία κρατικής χρηματοδότησης έως και το 2020!

Η έρευνα του Οικονομικού Εισαγγελέα κατέληξε στη σύνταξη έκθεσης του βοηθού του εισαγγελέα Καλούδη, ο οποίος πρότεινε την άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος τραπεζικών στελεχών που χορήγησαν τα δάνεια προς τα δύο αυτά κόμματα και σε βάρος των οικονομικών υπευθύνων των κομμάτων αυτών.

Η πορισματική έκθεση Καλούδη και ιδίως ο τρόπος με τον οποίο τέθηκε στο Αρχείο, αξιολογείται ειδικότερα στη συνέχεια.

Στο σημείο αυτό γίνεται εισαγωγική αναφορά στα γεγονότα που συγκροτούν το εν λόγω πορισματικό εισαγγελικό κείμενο-πρόταση και ιδίως ο τρόπος με τον οποίο επιχειρήθηκε να παρακαμφθεί και να αχρηστευθεί.

Το σφοδρό ενδεχόμενο, που άγγιζε τα όρια της βεβαιότητας, να διωχθούν ποινικά οι διοικήσεις κρατικών και ιδιωτικών τραπεζών εξαιτίας των δανείων προς τα κόμματα που δε συγκέντρωναν τις νόμιμες προϋποθέσεις επιχειρήθηκε αιφνιδιαστικά να αντιμετωπιστεί με νομοθετική ρύθμιση, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι θα απαλλαγούν τα μέλη τους από κάθε ευθύνη.

Τρεις βουλευτές της τότε συμπολίτευσης, οι Δ. Χριστογιάννης, Δ. Τσουμάνης και Δ. Σταμενίτης με την υπ' αριθμ. 390/37/1.4.2013 εκπρόθεσμη τροπολογία τους σε Ν/Σ αρμοδιότητας του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, εισηγήθηκαν να μη συνιστά η σύναψη δανείων κάθε

μορφής με νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, του ευρύτερου δημόσιου τομέα και η εν γένει παροχή πιστώσεων σε αυτά απιστία για τον πρόεδρο, τα μέλη των Δ.Σ. και τα στελέχη των τραπεζών. Για το σκοπό αυτό απαιτούνταν να υφίστανται σωρευτικά η λήψη απόφασης των θεσμοθετημένων εγκριτικών επιτροπών ή οργάνων τους και η τήρηση των σχετικών κανονιστικών πράξεων της Τράπεζας της Ελλάδας.

Η τροπολογία αυτή ψηφίστηκε κατά πλειοψηφία και ενσωματώθηκε ως άρθρο 78 στον ν. 4146/2013. Νομική αντιμετώπιση της επιλεγείσας διατύπωσης του περιεχομένου της τροπολογίας αυτής οδηγεί στη διατήρηση αμφιβολιών για το αν πράγματι υπάγονται τα πολιτικά κόμματα στο ρυθμιστικό πεδίο της εν λόγω τροπολογίας, ακόμα και αν αυτή ήταν η πρόθεση της κυβερνητικής πλειοψηφίας.

Η συζήτηση ανάγεται και στη νομική φύση του πολιτικού κόμματος και παρέμεινε ανοικτή, μετεωριζόμενη μεταξύ τριών εναλλακτικών επιλογών:

- του κόμματος ως νομοθετικά κατοχυρωμένου νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου

- της ιδιότυπης ένωσης προσώπων και

- της ένωσης προσώπων του δικαίου των πολιτικών κομμάτων.

Από αυτές τις νομικές εκδοχές μόνο η πρώτη διαθέτει ορισμένα μόνο από τα στοιχεία που προβλέπονται στην επίμαχη ρύθμιση. Ωστόσο, δεν αρκούν προκειμένου να γίνει δεκτό ότι τα πολιτικά κόμματα εντάσσονται στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

Ούτε λοιπόν, και υπό αυτήν την ερμηνευτική εκδοχή, ανήκουν στους φορείς που η τυχόν δανειοδότησή τους απαλλάσσει τα μονοπρόσωπα ή τα συλλογικά όργανα της διοίκησης και τα στελέχη των τραπεζών από το αδίκημα της απιστίας. Εάν γίνει δεκτή αυτή η νομική εκδοχή, η τυχόν ευθύνη τους για χορήγηση δανείων με εγγύηση την εκχώρηση της κρατικής χρηματοδότησης των μελλοντικών ετών αναβιώνει, ελέγχεται και εφόσον διαπιστωθεί πρέπει να καταλογίζεται σε βάρος κάθε φυσικού ή ηθικού αυτουργού. Να τονιστεί ότι η τυχόν ευθύνη των οικονομικών διευθυντών ή αρμοδίων για την οικονομική διαχείριση των κομμάτων που υπέγραψαν τις δανειακές συμβάσεις με εγγύηση την προσδοκία στην κρατική χρηματοδότηση, η οποία εκχωρήθηκε σε περισσότερες της μίας τράπεζας, δεν αντιμετωπίστηκε, τουλάχιστον ρητά, στην τροπολογία. Η τύχη τους δε θα μπορούσε πάντως να διαφοροποιηθεί ουσιωδώς από εκείνη των τραπεζικών στελεχών, καθότι εάν εμπλέκονταν αυτό θα γινόταν με την ιδιότητα των ηθικών αυτουργών.

Όμως ισχυρή είναι και η νομική άποψη ότι η τροπολογία αφορά και τα πολιτικά κόμματα, κάτι όμως που απέκρουσε στην κατάθεσή του στην Επιτροπή μας ο ίδιος ο διοικητής της ΤτΕ Γιάννης Στουρνάρας (βλ. κατάθεσή του). Αποτέλεσμα των

νομικών αυτών εκδοχών είναι σήμερα να βρισκόμαστε σε μία νομική διεκκυστίνδα ως προς το ποια εκδοχή θα γίνει δεκτή και πώς θα ενεργήσουν τα αρμόδια δικαστικά όργανα, κυρίως εάν θα αποδεχθούν τη θέση στο αρχείο της υπόθεσης μετά την ψήφιση του άρθρου 78 του ν.4146/2013, ή εάν θα επιλεγεί η ανάσυρση της σχετικής δικογραφίας από το αρχείο με το σκεπτικό ότι η τροπολογία δε μπορούσε να καλύπτει την ασυλία των τραπεζικών στελεχών ως αυτουργών της απιστίας και των υπευθύνων των κομμάτων της ΝΔ και ΠΑΣΟΚ ως ηθικών αυτουργών.

Αυτή η συζήτηση λαμβάνει ιδιαίτερη σημασία αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι σήμερα τα δύο αυτά κόμματα, ΝΔ και ΠΑΣΟΚ οφείλουν περισσότερα από 400 εκατομμύρια ευρώ, δεν έχουν καταβάλει ούτε ευρώ από το Φθινόπωρο του 2011, τα δάνειά τους έχουν καταγγεληθεί από τις δανειστριες τράπεζες και εν τοις πράγμασι έχουν περιέλθει σε πλήρη αδυναμία να καταβάλουν το ελάχιστο χρηματικό ποσό έναντι των οφειλών τους. Υπ' αυτήν την έννοια, οι εκτιμήσεις και οι προτάσεις ουσίας του πορισματικού κειμένου του εισαγγελέα Καλούδη δικαιώθηκαν. Ουσιαστικά ΝΔ και ΠΑΣΟΚ είναι κόμματα σε κατάσταση οικονομικής χρεοκοπίας.

Τονίζεται στο Σύνταγμα το γεγονός ότι για πρώτη φορά στη συνταγματική ιστορία της χώρας περιλαμβάνεται ειδική διάταξη για τα πολιτικά κόμματα. Πρόκειται για τη διάταξη του άρθρου 29 παρ. 1 του Συντάγματος, που ορίζει ότι «Έλληνες πολίτες που έχουν το εκλογικό δικαίωμα μπορούν ελεύθερα να ιδρύουν και να συμμετέχουν σε πολιτικά κόμματα, που η οργάνωση και η δράση τους οφείλει να εξυπηρετεί την ελεύθερη λειτουργία του Δημοκρατικού Πολιτεύματος». Βασική αποστολή του πολιτικού κόμματος είναι η πολιτική οργάνωση και άρθρωση της λαϊκής κυριαρχίας με την ενεργοποίηση του πολίτη μέσα από τις κομματικές διαδικασίες. Η συνειδητοποίηση του πολίτη και των κοινωνιών με αποτέλεσμα την αξίωση για αμεσότερη συμμετοχή στις πολιτικές αποφάσεις βρίσκει έκφραση μέσα από αυτές τις κομματικές διαδικασίες. Γι' αυτό και η συνταγματική κατοχύρωση των πολιτικών κομμάτων σημαίνει συνταγματική κατοχύρωση του πολίτη για ενεργητική συμμετοχή στο πολιτικό γίγνεσθαι. Γίνεται δεκτό ότι το άρθρο 29 με τη γενικότητα των ρυθμίσεών του, αφήνει περιθώρια στον κοινό νομοθέτη να ρυθμίσει το θεσμό του πολιτικού κόμματος και ιδιαίτερα να θεσπίσει κανόνες της δημοκρατικής του λειτουργίας. Ο θεσμός του κόμματος ως θεσμός πολιτικής οργάνωσης και άρθρωσης της λαϊκής κυριαρχίας προϋποθέτει τον ελεύθερο ανταγωνισμό των κομμάτων μεταξύ τους κάτω από ίσες προϋποθέσεις. Ζήτημα όμως τίθεται αν η ισότητα δυνατοτήτων υπήρξε στην ελληνική πραγματικότητα. Η αρχή του ανταγωνισμού υπό συνθήκες ισότητας αποτελεί θεμελιώδη αρχή του Συντάγματος, μολονότι ούτε στο άρθρο 1 ούτε στο άρθρο 110 του Συντάγματος μνημονεύεται ο θεσμός του πολιτικού κόμματος ή οι αρχές του ελεύθερου ανταγωνισμού των πολιτικών κομμάτων κάτω

από ίσες προϋποθέσεις. Η όλη λειτουργία των θεσμών που ανήκουν ρητά στις προστατευμένες θεμελιώδεις αρχές του Συντάγματος έχουν ως απαραίτητη προϋπόθεσή τους την ύπαρξη των πολιτικών κομμάτων που λειτουργούν ανταγωνιστικά και ελεύθερα με ίσες δυνατότητες. Θεμελιώδης αρχή του Συντάγματος δεν είναι η συγκεκριμένη διατύπωση ούτε του άρθρου 29 ούτε του άρθρου 37. Θεμελιώδης αρχή του Συντάγματος είναι η ελεύθερη ίδρυση και δράση πολιτικών κομμάτων καθώς και η μέριμνα των λειτουργιών της πολιτείας για την ίση μεταχείρισή τους και τη διασφάλιση ενός ελεύθερου μεταξύ τους ανταγωνισμού στην υπηρεσία του δημοκρατικού πολυκομματικού πολιτεύματος. Στα πλαίσια της αρχής αυτής για τον ανταγωνισμό των πολιτικών κομμάτων με ίσες προϋποθέσεις και δυνατότητες εντάσσεται και η οικονομική ενίσχυσή τους με την κρατική χρηματοδότηση, με σκοπό την υποβοήθηση της οικονομικής τους αυτοδυναμίας και τον περιορισμό της πιθανότητας εξάρτησης των κομμάτων από ισχυρούς χρηματοδότες ή προσφυγής τους σε αθέμιτο προσπορισμό οικονομικών μέσων. Η κρατική αυτή βέβαια χρηματοδότηση γίνεται με την παράλληλη τήρηση βασικών θεμελιωδών αρχών στη λειτουργία των πολιτικών κομμάτων, όπως της αρχής της οικονομικής διαφάνειας, της δημοσιότητας και της δημοκρατικής ανάδειξης της ηγεσίας και των διοικητικών οργάνων και της λειτουργίας εντός των συνταγματικών ορίων και γενικά εντός της νομιμότητας.

Όμως υλοποιήθηκαν όλες αυτές οι προβλεπόμενες θεμελιώδεις αρχές που διέπουν τα πολιτικά κόμματα στη χώρα μας, κυρίως της αρχής της διαφάνειας και του ελεύθερου ανταγωνισμού με ίδιες προϋποθέσεις και δυνατότητες; Η απάντηση είναι προδήλως αρνητική, και για το λόγο αυτό εξάλλου βρισκόμαστε ενώπιον του θλιβερού φαινομένου τα δύο πρώην κυρίαρχα πολιτικά κόμματα της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ να οφείλουν σήμερα το τεράστιο χρηματικό ποσό των 400 εκατομμυρίων ευρώ λόγω μη εξυπηρέτησης δανείων τους από κρατικές και ιδιωτικές τράπεζες, μάλιστα κανένας σήμερα δεν αμφιβάλλει ότι τα δάνεια είναι δανεικά και αγύριστα, αφού και τα δύο αυτά κόμματα εκδηλώνουν δημόσια την αδυναμία τους να τα εξυπηρετήσουν, ενώ δε διαφαίνεται και καμία σοβαρή προοπτική εξυπηρέτησής τους.

Επίσης, πρέπει να τονισθεί το γεγονός ότι στην τρίτη αξιολόγηση της GRECO (11.6.2010), με θέμα τη Διαφάνεια της Χρηματοδότησης των κομμάτων στην Ελλάδα, είχαν επισημανθεί σειρά παθογενειών και προβληματικών φαινομένων στη λειτουργία τους, χωρίς όμως ποτέ η ελληνική Πολιτεία να προβεί στην αντιμετώπισή τους. Συγκεκριμένα, στην Αξιολόγηση αυτή της GRECO επισημαίνεται η έλλειψη διαφάνειας στη χρηματοδότησή τους και τονίζεται ιδιαίτερα το γεγονός ότι ο ισολογισμός των κομμάτων εμφανίζει μόνο τα έσοδα, ενώ τα χρέη από τόκους και

έξοδα δανείων δεν περιλαμβάνονται, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει αναλυτική καταγραφή των περιουσιακών στοιχείων και των χρεών, αλλά μόνο των εσόδων και των υποχρεώσεων που σχετίζονται με αυτά. Γίνεται αναφορά στον προηγούμενο νόμο 3023/2002 και ενώ χαρακτηρίζεται αρκετά περιεκτικός, διαπιστώνεται ότι υπάρχει στην Ελλάδα μία δυσπιστία του ευρέος κοινού ως προς το σύστημα και την εποπτεία της πολιτικής χρηματοδότησης. Η δυσπιστία αυτή μπορεί να αποδοθεί σε ένα συνολικά αναποτελεσματικό και αδιαφανές σύστημα εποπτείας, στο οποίο τα πολιτικά κόμματα είναι ταυτόχρονα κριτές και κρινόμενοι. Βάσει του (τότε) ισχύοντος νόμου του 2002, το σύστημα αυτό είχε αποτύχει να αποκαλύψει και να επιβάλει κυρώσεις σε οποιεσδήποτε, ακόμα και ήσσονος σημασίας παραβιάσεις των κανόνων για την πολιτική χρηματοδότηση, αν και εμφανίζονται τακτικά στο δημόσιο προσκήνιο αντιπαραθέσεις σχετικές με το χρήμα και την πολιτική. Προέκυψε από την έρευνα ότι τα κόμματα και οι υποψήφιοι βοηθούν τους ψηφοφόρους στις απαραίτητες ταξιδιωτικές διευθετήσεις και καλύπτουν συχνά και ανοιχτά το κόστος μεταφοράς τους. Αυτό οδηγεί σε μία «κούρσα» μεταξύ των κομμάτων και των υποψηφίων για τη μεταφορά ψηφοφόρων και αποτελεί μεγάλη αιμορραγία για τους πόρους των κομμάτων. Οι αρχές ανέφεραν, ως παράδειγμα, ότι ένα πολιτικό κόμμα είχε προσφέρει δωρεάν μεταφορά σε 100.000 ψηφοφόρους κατά τις τελευταίες εθνικές εκλογές (εννοεί αυτές του 2009). Εκτός από το οικονομικό βάρος αυτής της πρακτικής για τα οικονομικά των κομμάτων η GET (Επιτροπή της GRECO που έκανε επιτόπια επίσκεψη και έρευνα στην Ελλάδα) διερωτάται κατά πόσο θα μπορούσε να υπάρχει σχέση μεταξύ της παροχής μεταφοράς των ψηφοφόρων και της άσκησης αθέμιτης επιρροής στην εκλογική τους συμπεριφορά (βλ. σελ. 39 και 40 του αντιγράφου της Σύμβασης της GRECO που έχουμε καταθέσει στα πρακτικά της Επιτροπής μας). Η GET διαπιστώνει ότι η διαφάνεια είναι πολύ περιορισμένη στην πράξη και ότι η αντίληψη του κόσμου είναι ότι τα πολιτικά κόμματα και οι υποψήφιοι για εκλογή λαμβάνουν και δαπανούν πολύ περισσότερα χρήματα από αυτά που φαίνονται στα βιβλία και τους λογαριασμούς τους. Σύμφωνα με το τελευταίο παγκόσμιο βαρόμετρο διαφθοράς της Διεθνούς Διαφάνειας, οι Έλληνες πολίτες μνημονεύουν τα πολιτικά κόμματα ως τους φορείς που είναι περισσότερο επιρρεπείς σε πρακτικές διαφθοράς (σελ. 40 της Σύμβασης GRECO). Η GET συνιστά να ληφθούν κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα δάνεια που χορηγούνται σε πολιτικά κόμματα, συνασπισμούς κομμάτων και υποψηφίους δεν χρησιμοποιούνται για την παράκαμψη των κανονισμών πολιτικής χρηματοδότησης εξακριβώνοντας, ιδίως, κατά πόσον τα δάνεια αποπληρώνονται σύμφωνα με τους όρους υπό τους οποίους χορηγήθηκαν (βλ. σελ. 43 της ίδιας Σύμβασης). Επίσης, συνιστά να αυξηθεί η διαφάνεια των λογαριασμών και των δραστηριοτήτων όλων των

φορέων που συνδέονται, άμεσα ή έμμεσα, με πολιτικά κόμματα ή είναι με άλλο τρόπο υπό τον έλεγχο τους. Η GET ανησυχεί για το ότι οι ιδιωτικές δωρεές δεν υπόκεινται σε καμία απαίτηση δημοσιότητας, ακόμα και εκείνες που υπερβαίνουν ένα ορισμένο ποσό, και συνιστά να θεσπιστούν απαιτήσεις για την έγκαιρη δημοσιότητα των ιδιωτικών δωρεών προς τα πολιτικά κόμματα, τους συνασπισμούς κομμάτων και τους υποψηφίους οι οποίες υπερβαίνουν ένα συγκεκριμένο όριο. Η GET είναι της γνώμης ότι η διαφάνεια της πολιτικής χρηματοδότησης θα αυξηθεί αν καταστεί ευκολότερη η πρόσβαση του κοινού στις συναφείς πληροφορίες και στις δημοσιευμένες πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και των προεκλογικών εκστρατειών. Είναι χαρακτηριστικό, σημειώνει η GET ότι ποτέ μέχρι σήμερα δεν έχει επίσημα διαπιστωθεί ούτε μία παράβαση, και όπως ενημερώθηκε από την επιτόπια έρευνά της στην Ελλάδα, καμία κύρωση δεν επιβλήθηκε ποτέ σύμφωνα με τον τότε ισχύοντα νόμο 3023/2002, παρά το γεγονός ότι πολλά σκάνδαλα έχουν αναφερθεί στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο. Μάλιστα σε ένα από τα πλέον πρόσφατα, η παράνομη χρηματοδότηση ελληνικών κομμάτων είχε γίνει δεκτή ακόμα και ενώπιον αλλοδαπών δικαστηρίων στο πλαίσιο υπόθεσης δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων υπαλλήλων (προφανώς αναφέρεται στο ζήτημα της ενεργητικής δωροδοκίας από τη Siemens, όπως αυτό αποτυπώνεται σε δικαστική απόφαση Γερμανικού Δικαστηρίου).

Τέλος, για την οικονομία του παρόντος στα ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ της Αξιολόγησης της GRECO για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων στην Ελλάδα, περιέχονται ενδιαφέρουσες, όσο και καταφρονητικές για την ελληνική Πολιτεία και τα πολιτικά κόμματα διαπιστώσεις (βλ. σελ. 57 επ.) με σημαντικότερα σημεία τα εξής: 1) τη σύστασή της να ληφθούν άμεσα μέτρα για να διασφαλιστεί ότι ο τραπεζικός δανεισμός δε χρησιμοποιείται για την παράκαμψη των κανονισμών πολιτικής χρηματοδότησης, καθώς και εάν τα τραπεζικά τους δάνεια αποπληρώνονται σύμφωνα με τους όρους υπό τους οποίους χορηγήθηκαν, 2) να αυξηθεί η διαφάνεια των λογαριασμών και των δραστηριοτήτων των φορέων που σχετίζονται, άμεσα ή έμμεσα, με πολιτικά κόμματα ή είναι με οποιονδήποτε άλλο τρόπο υπό τον έλεγχο τους, 3) να αυξηθεί σημαντικά η διαφάνεια της χρηματοδότησης των προεκλογικών εκστρατειών, 4) να διευκολυνθεί και διασφαλιστεί η εύκολη πρόσβαση του κοινού σε δημοσιευμένες πληροφορίες σχετικές με τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και των προεκλογικών εκστρατειών, 5) να διασφαλιστεί ουσιαστικότερος και συνεχής έλεγχος των οικονομικών εγγράφων των πολιτικών κομμάτων, των συνασπισμών κομμάτων και των υποψηφίων, 6) να διασφαλιστεί η δημοσιότητα και η εύκολη πρόσβαση εκ μέρους του κοινού στις εκθέσεις της Επιτροπής Ελέγχου. Σύμφωνα με το άρθρο 30.2 του Εσωτερικού Κανονισμού η GRECO καλεί τις ελληνικές αρχές

να υποβάλουν έκθεση σχετικά με την εφαρμογή των συστάσεων της μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2011.

Όμως η ελληνική Πολιτεία σχεδόν καμία από το σύνολο των συστάσεων της GRECO δεν υλοποίησε, κάτι που συνέβαλε ακόμα περισσότερο στην απαξίωση και την παρακμή του πολιτικού συστήματος και της πολιτικής.

ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΗ Η ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΜΕ ΣΤΟ ΔΑΝΕΙΣΜΟ

Δύσκολα θα μπορούσε να διαχωριστεί το αντικείμενο που εξέτασε η Επιτροπή από μια συνολικότερη επισκόπηση της πορείας του οικονομικού και πολιτικού «γίγνεσθαι» στην ελληνική κοινωνία κατά τις πρόσφατες δεκαετίες. Αντιθέτως, η σύνδεση είναι αναγκαία. Φαινόμενα ιδιοποίησης μεγάλων ποσών μέσα από επισφαλείς τραπεζικούς δανεισμούς παρατηρήθηκαν και σε περιπτώσεις που αφορούσαν κόμματα και μεγάλα «μιντιακά» συγκροτήματα, ιδίως από το 2010 και μετά, χρονική αφετηρία από την οποία τα περισσότερα από τα δάνειά τους κατέστησαν μη εξυπηρετούμενα ή μη πλήρως εξυπηρετούμενα. Κανείς δε μπορεί να ισχυριστεί, ότι αυτό έγινε τυχαία ή χωρίς σκοπιμότητα. Προϋπέθετε ανοχή στην παραβίαση σημαντικών κανόνων ασφαλείας που έχουν τεθεί για την προστασία του τραπεζικού συστήματος, που για άλλες, τις περισσότερες, επιχειρήσεις δεν ήταν όχι αυτονόητη αλλά ούτε καν πιθανή.

Το γιατί τα ΜΜΕ είχαν προνομιακή μεταχείριση μπορεί να εξηγηθεί με το ακόλουθο σχήμα με βάση όσα εκτυλίχθηκαν ενώπιον της Επιτροπής αλλά και από το σύνολο του αποδεικτικού υλικού που τέθηκε στη διάθεσή της. Αναλυτικότερα, οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις (τύπος, ραδιοτηλεόραση), είχαν όπως και πολλές αναλόγου μεγέθους επιχειρήσεις, ανάγκη από υψηλή ρευστότητα, η οποία δεν μπορούσε να αντληθεί μόνο από τις διαφημίσεις ή από τις πωλήσεις εντύπων. Η αδυναμία επιτάθηκε όταν το παραδοσιακό κοινό άρχισε να τις εγκαταλείπει, λόγω των νέων τεχνολογιών και της επέκτασης των Μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Από ένα σημείο και μετά, το φαινόμενο επιτάθηκε με αφορμή τη ραγδαία μεταβολή των πολιτικών συνθηκών, μετά την εισαγωγή των μνημονιακών πολιτικών και την απαξίωση του παραδοσιακού πολιτικού λόγου. Η συρρίκνωση τροφοδοτήθηκε και από τον περαιτέρω περιορισμό της διαφημιστικής δαπάνης που οφειλόταν στη γενικότερη οικονομική κρίση αλλά και, ως αντανακλαστικό αποτέλεσμα, στην προαναφερόμενη μείωση της ανταπόκρισης του κοινού.

Ως λύση προέκυψε η αθρόα καταφυγή στον τραπεζικό δανεισμό. Την εποχή της «πιστωτικής επέκτασης», όπως χαρακτηρίστηκε από τα στελέχη των τραπεζών η περίοδος μέχρι και τις αρχές του 2009 περίπου, η ροή του τραπεζικού χρήματος ήταν

σχετικώς ευκολότερη. Εκείνη την περίοδο καταβλήθηκε προσπάθεια από τα ίδια τα στελέχη να δικαιολογηθούν οι παραβιάσεις του τραπεζικού δανεισμού από την ανάγκη «να κυκλοφορήσει το χρήμα», η κυκλοφορία του οποίου, ως γνωστόν, παράγει υπεραξία και σε γενικές γραμμές και ασχέτως ορθότητας αυτής της εκτίμησης, θεωρείται ως επιβαλλόμενη πολιτική σε περιόδους αφθονίας του χρήματος. Οι παραβιάσεις ωστόσο, είναι παραβιάσεις ανεξαρτήτως της εποχής που αυτές λαμβάνουν χώρα. Καθώς στα ζητήματα της νομιμότητας δεν επιτρέπεται να υπεισέρχονται ευκαιριακές παράμετροι, δε μπορεί και δεν πρέπει να γίνονται διαφοροποιήσεις που οδηγούν σε «εκπτώσεις».

ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΔΑΝΕΙΣΜΟ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΠΡΙΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ

Οι όποιες κρίσεις επί του θέματος, πρέπει, προκειμένου να είναι αντικειμενικές, να τοποθετηθούν στο πλαίσιο της συγκεκριμένης εποχής και των συγκεκριμένων οικονομικών δυνατοτήτων. Οι σχετικές εκτιμήσεις συνδέονται αναγκαία και με τον όγκο δανεισμού που κάθε κόμμα επεδίωξε. Χάριν της αλήθειας και της αντικειμενικότητας πρέπει να κατηγοριοποιηθούν τα δάνεια των κομμάτων με κριτήριο τον όγκο τους. Άλλο ζήτημα είναι να ζητεί ένα κόμμα δανεισμό για την εξυπηρέτηση των τρεχουσών λειτουργικών του αναγκών και άλλο ο υπερδανεισμός, που με τη σειρά του μπορεί να εκθρέψει φαινόμενα σπατάλης, αλόγιστης διασπάθισης αλλά και καταστάσεις προφανούς ανισοτιμίας στην προσπάθεια των κομμάτων να προσεγγίσουν το εκλογικό σώμα.

Η κατάσταση γίνεται χειρότερη όταν τον υπερδανεισμό τον επιτυγχάνει ένα κόμμα με κατάχρηση της δεσπόζουσας ή ισχυρής θέσης του στο κομματικό σύστημα. Έχει καταγραφεί στην ιστορική μνήμη, ότι τα δύο τότε ισχυρότερα κόμματα με την εύκολη όσο και υπερβολική ως προς τις ανάγκες της πρόσβασή τους σε δανεικό χρήμα είχαν μεγαλύτερη ευχέρεια να επηρεάζουν μεγάλες μερίδες του πληθυσμού, με όχι πάντοτε ποιοτικά μέσα αλλά με κινήσεις εντυπωσιασμού, όπως μαζικές μετακινήσεις, υπερμεγέθεις και πολυέξοδες προεκλογικές συγκεντρώσεις, πολυτελείς προεκλογικές εμφανίσεις, άφθονη δαπανηρή διαφήμιση κλπ, με ό,τι αυτό συνεπαγόταν για την ποιότητα της πολιτικής αντιπαράθεσης.

Ο ενισχυμένος βαθμός εξάρτησης κομμάτων και ΜΜΕ από την ευνοϊκή αντιμετώπιση των τραπεζών απέναντί τους, επιβεβαιώνει την εκτίμηση, ότι, όπως και στις υπόλοιπες χώρες του αναπτυσσόμενου καπιταλισμού, το χρηματοπιστωτικό σύστημα αύξησε τον επεμβατικό του ρόλο και στην σύγχρονη ελληνική κοινωνία. Αυτήν την εξέλιξη, που στο βαθμό που συμβαίνει με όρους αδιαφάνειας σίγουρα δεν είναι προς όφελος της δημοκρατίας, όχι μόνο δε μπόρεσαν αλλά και δε θέλησαν να

αντιμετωπίσουν τα έως τώρα κυβερνητικά κόμματα. Ίσως επειδή δεν εκτίμησαν τον κίνδυνο, ίσως επειδή αυτά τα ίδια τα κόμματα και τα φίλια προς αυτά Μέσα αποκόμιζαν πολύ περισσότερα οφέλη σε σχέση με εκείνα που θα αποκόμιζαν εάν η τραπεζική νομοθεσία εφαρμοζόταν.

Η ευχερέστερη, σε σχέση με άλλους πρόσβαση των ισχυρών πόλων της οικονομικής και όχι μόνο Εξουσίας σε αφειδή τραπεζική πρόσβαση θεωρείται από πολλούς όχι απλώς ως κάτι «που συμβαίνει», αλλά ως επιβεβλημένη. Η νεοφιλελεύθερη σχολή έχει ως προμετωπίδα την πλήρη ελευθερία της οικονομικής δραστηριότητας, με το επιχείρημα ότι, όπως κάθε διαπάλη έχει τους κερδισμένους και τους χαμένους της, έτσι και ο αγώνας γύρω από το εύκολο και φθινό χρήμα, μοιραία έχει νικητές και ηττημένους. Σύμφωνα με αυτό τον τρόπο προσέγγισης, γίνεται ανεκτό να είναι «χαμένοι» όσοι αναζητούν τραπεζικό δανεισμό με ορθόδοξα μέσα, πληρώνουν κανονικά τις υποχρεώσεις τους και προσδοκούν αδικώς, ισότητα και δημοκρατία εκεί που επικρατεί ο νόμος του ισχυρού...

Αποτελεί κοινόν τόπο ότι με αφειδία τη συνθήκη του Μάαστριχτ δόθηκε χώρος σ' έναν συγκεκριμένο οικονομικό και κοινωνικό προσανατολισμό. Ο «νομιμοποιημένος φιλελευθερισμός» προϊόντος του χρόνου κυριάρχησε στην ΕΕ, ενίοτε και σε ακραίες εκδοχές. Αυτή η τάξη πραγμάτων δικαιολογεί αντιλήψεις και πρακτικές οι οποίες, στο όνομα της «ελευθερίας», οδηγούν σε προνομιακή χρηματοδότηση των ισχυρότερων οικονομικών ομίλων, σε μια καταφανώς άδικη και αντιδημοκρατική κατανομή του κοινωνικού πλούτου.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ «ΠΟΣΟΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ» ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΜΕ

Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Επιτροπής έγινε πολλές φορές αναφορά στο ποσοστό που αντιπροσωπεύουν τα δάνεια κομμάτων και ΜΜΕ στον όγκο του συνολικού τραπεζικού δανεισμού. Ακόμα, συσχετίστηκαν μεταξύ τους τα ποσοστά των «κόκκινων» δάνειων κομμάτων και ΜΜΕ με το σύνολο των «κόκκινων» επιχειρηματικών δάνειων. Πρέπει να σημειώσουμε ότι δεν μπορούν να συσχετιστούν τα δύο αυτά μεγέθη, καθώς το ζήτημα δεν είναι μόνο ποσοτικό. Με εξαίρεση την περίπτωση της ΑΤΕ, που όπως θα αναλυθεί στο οικείο μέρος, επιβαρύνθηκε πάρα πολύ από την επιλογή της να «σηκώσει» το συντριπτικά μεγαλύτερο βάρος της δανειοδότησης προς τα κόμματα, κανείς δεν ισχυρίζεται ότι οι τράπεζες κινδύνεψαν με χρεοκοπία εξαιτίας του δανεισμού κομμάτων και ΜΜΕ.

Ο δανεισμός κομμάτων και ΜΜΕ, με τους όρους που γινόταν, υπήρξε ζήτημα κατ' εξοχήν πολιτικό και ως τέτοιο πρέπει ν' αντιμετωπίζεται. Ο υπερδανεισμός αλλά και η εν δυνάμει οικονομική χρεοκοπία ενός πολιτικού κόμματος έχει εντελώς

διαφορετικές συνέπειες στην εθνική ζωή από το κλείσιμο μιας επιχείρησης. Ειδικά τα πολιτικά κόμματα όταν καλούνται να διαχειριστούν χρήματα των Ελλήνων φορολογουμένων, οφείλουν να είναι κατά πολύ τακτικότερα στην καταγραφή της διάθεσης των ποσών που τους χορηγούνται και απείρως προσεκτικότερα στα ζητήματα διασπάθισης. Τα πολιτικά κόμματα είναι υποχρεωμένα να μην μετέρχονται οποιουδήποτε από τα αγοραία τεχνάσματα προκειμένου να καλύψουν αδιαφανείς συμφωνίες, υπόγειες διασυνδέσεις, «σκοτεινούς» αποστολείς ή και αποδέκτες του δημόσιου χρήματος. Πρόκειται για καθήκον που τους επιβάλλεται εκ του συνταγματικού τους ρόλου. Σε αντίθετη περίπτωση, όταν δηλαδή τα οικονομικά τους καλύπτονται από σκοτεινά παραπετάσματα, είναι όχι δυσπρόσιτα, αλλά απρόσιτα, ακόμα και για τα ενεργά κομματικά μέλη (όπως χαρακτηριστικά είπε ο Πέτρος Λάμπρου) και απαξιώνονται στα μάτια της κοινής γνώμης. Κατ' επέκταση, πλήττεται η λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Υπό την έννοια αυτή, απόψεις που κατά τη διάρκεια της εξέτασης μαρτύρων υπονοούσαν με επανειλημμένες φιλικές προς τον ερωτώμενο - ψευδαφελείς-ερωτήσεις του τύπου «να δούμε και το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων στον τάδε ή στο δείνα επιχειρηματικό κλάδο», δε λάμβαναν υπόψιν τους - ενδεχομένως και ηθελημένα - τις σημαντικότερες διαφορές, υποβαθμίζοντας έτσι τη διαρκώς παρούσα ανάγκη για κρυστάλλινη διαφάνεια στα οικονομικά των πολιτικών οργανισμών.

2. ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

2.1. ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΤΤΕ

Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι η Κεντρική Τράπεζα της χώρας, δηλαδή έχει την αρμοδιότητα για την χάραξη της νομισματικής πολιτικής, το εκδοτικό προνόμιο (έκδοση χαρτονομίσματος) έως την είσοδό μας στην ευρωζώνη και την εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ιδρύθηκε το 1927 και έχει συσταθεί με τη μορφή ανωνύμου εταιρίας.

Έως την προσαρμογή του καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος στους κανόνες της Συνθήκης του Μάαστριχτ ενόψει της ένταξης στο ευρώ, η κεντρική τράπεζα αποτελούσε πρακτικά όργανο του Υπουργείου Οικονομικών και ο διοικητής της αναφερόταν στο Υπουργό, εκτελούσε τις εντολές του και ήταν ανά πάσα στιγμή ανακλητός. Με την ένταξη της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ τον Ιανουάριο 2001, η Τράπεζα της Ελλάδος αποτελεί μέλος του Ευρωσυστήματος, που απαρτίζεται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες των

κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που ανήκουν στη ζώνη του ευρώ. Οι συνθήκες ορίζουν ότι οι εθνικές κεντρικές τράπεζες που συμμετέχουν στο ευρώ, όπως και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, είναι ανεξάρτητες από τις κυβερνήσεις, που σημαίνει μεταξύ των άλλων, ότι οι διοικήσεις τους έχουν ορισμένη θητεία και δεν είναι ανακλητές στο διάστημα αυτό. Με βάση της ισχύουσες διατάξεις η θητεία του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος είναι εξαετής και η τρέχουσα λήγει στο πρώτο εξάμηνο του 2020. Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Τράπεζας της Ελλάδος, έχει κατοχυρωθεί η θεσμική, προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία της. Δημοκρατικό έλεγχο ασκεί πλέον μόνον η Βουλή και αυτός είναι πολύ περιορισμένος, καθώς δεν περιλαμβάνει δικαίωμα ανάκλησης της διοίκησης ή άλλης πραγματικής παρέμβασης, παρά μόνον το δικαίωμα της ενημέρωσης και της άσκησης ερωτήσεων εκ μέρους των Βουλευτών. Στο πλαίσιο του ευρώ, η Τράπεζα της Ελλάδος συμβάλλει με τη δράση της στην επίτευξη των στόχων και την εκτέλεση των καθηκόντων του Ευρωσυστήματος, το οποίο χαράσσει και εφαρμόζει τη νομισματική πολιτική στη ζώνη του ευρώ. Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι αρμόδια για την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής του Ευρωσυστήματος στην Ελλάδα και τη διαφύλαξη της σταθερότητας του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος. Ως βασικός σκοπός ορίζεται από το Καταστατικό της και η διασφάλιση της σταθερότητας του γενικού επιπέδου των τιμών.

Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, το ευρωπαϊκό τραπεζικό τοπίο, συμπεριλαμβανομένου του ελληνικού, είχε δημιουργηθεί από την Β' Τραπεζική Οδηγία (1989) και χαρακτηρίστηκε από απελευθέρωση και απορρύθμιση με κατάργηση του μεγαλύτερου μέρους των κανόνων ελέγχου των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και την σταδιακή ιδιωτικοποίηση των κρατικών τραπεζών. Ακολουθώντας τη διεθνή τάση, οι τράπεζες θεωρήθηκαν πλέον «κανονικές» επιχειρήσεις και η ρύθμιση της αγοράς αφέθηκε κυρίως στη λειτουργία του ελεύθερου ανταγωνισμού. Αυτό εντάθηκε με την ένταξη στο ευρώ και την ανεξαρτητοποίηση της Τράπεζας της Ελλάδος.

Ως συνέπεια της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης του 2008 και των προβλημάτων που αντιμετώπισε το παγκόσμιο και το ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα, αυτή η τάση επιχειρήθηκε να αντιστραφεί. Μπήκαν οι κανόνες «μακροπροληπτικής» εποπτείας (macro-prudential), δηλαδή κανόνες που προσπαθούν να ελέγξουν και να προλάβουν συστημικά προβλήματα στην οικονομία. Γενικότερα, κάποιοι κανόνες έγιναν πιο αυστηροί, χωρίς βεβαίως να υπάρξει επιστροφή στο προ του 1990 καθεστώς ελέγχου. Ειδικά για τις ελληνικές τράπεζες, αυξήθηκε σημαντικά το επίπεδο ελέγχου λόγω της παροχής κρατικής βοήθειας με τις διαδοχικές ανακεφαλαιοποιήσεις από το ελληνικό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής

Σταθερότητας και τον Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM). Σε μεγάλο βαθμό, ο έλεγχος αυτός ασκείται μέσω της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού (DGComp) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Με τη δημιουργία του Ενιαίου Μηχανισμού Εποπτείας (SSM – Single Supervisory Mechanism) το Νοέμβριο του 2014, η εποπτική λειτουργία της Τράπεζας της Ελλάδος για τις τέσσερις χαρακτηριζόμενες ως «συστημικές» τράπεζες (Πειραιώς, Εθνική, Alpha, Eurobank) παραχωρήθηκε στην ΕΚΤ, βραχίονα της οποίας αποτελεί ο SSM. Με την εξαίρεση αυτή, η Τράπεζα της Ελλάδος συνεχίζει να εποπτεύει τα πιστωτικά ιδρύματα καθώς και ορισμένες κατηγορίες επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας καθώς και να εποπτεύει και ελέγχει τις ασφαλιστικές και ανασφαλιστικές επιχειρήσεις καθώς και τους διαμεσολαβητές στις ασφαλίσσεις.

2.2. ΜΑΡΤΥΡΕΣ

Η Εξεταστική Επιτροπή κάλεσε ως μάρτυρες το σημερινό διοικητή καθώς και τον προκάτοχό του και δύο άλλα ανώτατα στελέχη της Τράπεζας της Ελλάδος. Οι συγκεκριμένοι τέσσερις μάρτυρες, όπως και όλοι οι άλλοι, κλήθηκαν με την αρμοδιότητα της ανακριτικής αρχής και του εισαγγελέα πλημμελειοδικών που παρέχει ο Κανονισμός της Βουλής στις Εξεταστικές Επιτροπές και όχι στο πλαίσιο του δημοκρατικού ελέγχου της Τράπεζας της Ελλάδος από την Βουλή. Συγκεκριμένα, κλήθηκαν ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, Ιωάννης Στουρνάρας, ο προκάτοχός του, Γεώργιος Προβόπουλος, η Διευθύντρια της Διεύθυνσης Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος, Σπυριδούλα Παπαγιαννίδου και ο Διευθυντής Επιθεώρησης Εποπτευόμενων Εταιρειών, Γεώργιος Πάσχας.

Αναλυτικότερα, ο κ. Στουρνάρας ανέλαβε διοικητής τον Ιούνιο του 2014 και η θητεία του λήγει τον Ιούνιο του 2016. Ο κ. Προβόπουλος ήταν διοικητής από τον Ιούνιο του 2008 έως τον Ιούνιο του 2014. Η κα Παπαγιαννίδου δήλωσε ότι ανέλαβε Διευθύντρια Διεύθυνσης Εποπτείας τον Αύγουστο του 2015 ενώ υπηρετεί στην Τράπεζα της Ελλάδος από το 1992 σε άλλες θέσεις εκτός Εποπτείας. Ο κ. Πάσχας ανέφερε ότι εργάζεται στην Τράπεζα της Ελλάδας από τον Δεκέμβριο του 2012. Για ενάμιση χρόνο ήταν σύμβουλος του κ. Προβόπουλου για τα θέματα των εκκαθαρίσεων των τράπεζων. Τον Μάιο του 2014 ανέλαβε καθήκοντα Διευθυντού στην νεοσύστατη τότε Επιθεώρηση των Εποπτευόμενων Εταιρειών με εντολή να τη συγκροτήσει και να την αναπτύξει.

Οι μάρτυρες παρείχαν μια σειρά από ενδιαφέρουσες πληροφορίες τόσο για το θεσμικό πλαίσιο και την πρακτική της Εποπτείας του τραπεζικού συστήματος της

χώρας που ενδιαφέρει την παρούσα ενότητα όσα και για τις επιμέρους υποθέσεις που εξετάζει η Επιτροπή και οι οποίες αξιοποιούνται στις αντίστοιχες ενότητες του πορίσματος. Παράλληλα συνεξετάστηκε το υλικό που παρέδωσε η ΤτΕ στην Εξεταστική Επιτροπή, ιδίως οι «ειδικές εκθέσεις ελέγχου» που συντάχθηκαν κυρίως μετά από εισαγγελικές παραγγελίες και περιλαμβάνουν τόσο διαπιστώσεις όσο και υποδείξεις προς τις επί μέρους Τράπεζες.

2.3. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ

Η Εποπτεία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από την Τράπεζα της Ελλάδος διενεργείται από δύο πόλους: τη Διεύθυνση Εποπτείας και τη Διεύθυνση Επιθεώρησης. Μέχρι το Μάιο του 2014, οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Επιθεώρησης υπάγονταν στη Διεύθυνση Εποπτείας. Πλέον, είναι ανεξάρτητη Διεύθυνση που αναφέρεται κατευθείαν στο διοικητή της ΤτΕ. Η Διεύθυνση Εποπτείας έχει την ευθύνη για την παρακολούθηση των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας των πιστωτικών ιδρυμάτων, ενώ η Διεύθυνση Επιθεώρησης διενεργεί τους επιτόπιους ελέγχους, τακτικούς ή έκτακτους, κατόπιν εντολής της πρώτης ή των εισαγγελικών αρχών.

Αναλυτικότερα, αντικείμενο της **Διεύθυνσης Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος** είναι κυρίως ο υπολογισμός των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας του τραπεζικού συστήματος με βάση όλα τα υποβαλλόμενα στοιχεία από τις τράπεζες.

Η Διεύθυνση Εποπτείας λειτουργεί στο πλαίσιο της νομοθεσίας. Αλλά, όπως εξήγησε η μάρτυρας Σπυριδούλα Παπαγιαννίδου, επικεφαλής της Διεύθυνσης, πρακτικά πρόκειται για ευρωπαϊκή νομοθεσία, καθώς οι κοινοτικές οδηγίες υιοθετούνται με νόμους σχεδόν αυτούσιες. Διαφορές υπάρχουν μόνο σε κάποια ελάχιστα διαδικαστικά θέματα, όσον αφορά τους δικούς μας νόμους. Το θεσμικό πλαίσιο του τραπεζικού συστήματος είναι ενιαίο κατά 99% σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η μάρτυρας τόνισε ότι η νομοθεσία έχει γίνει πολύ πιο αυστηρή στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας και ιδιαίτερα στα χρόνια μετά την έναρξη της κρίσης.

Από την άλλη πλευρά η απορρύθμιση του τραπεζικού συστήματος της δεκαετίας του 1990 και 2000 σημαίνει ότι η Εποπτεία δε μπορεί να εμποδίσει μια τράπεζα να χορηγήσει ένα συγκεκριμένο δάνειο. Αυτό που μπορεί και κάνει, είναι να δίνει αντικίνητρα μέσω των απαιτήσεων κεφαλαιακής επάρκειας, ώστε να δίνονται λιγότερα δάνεια που έχουν υψηλό κίνδυνο. Αφετέρου, ελέγχει με πολύ αυστηρά κριτήρια όλες τις διοικητικές λειτουργίες εσωτερικά στην τράπεζα με επιτροπές που πρέπει να λειτουργούν, με όλα τα αρμόδια όργανα, με κατάλληλα καταρτισμένο προσωπικό και στη διοίκηση και στις επιμέρους υπηρεσίες και ειδικά σε κάποιες που

έχουν πολύ μεγάλη σημασία, όπως η Διαχείριση Κινδύνων, έτσι ώστε, μέσα από τις λειτουργίες της τράπεζας, να διασφαλίζεται η σωστή αξιολόγηση του κινδύνου κάθε δανείου.

Η Διεύθυνση Εποπτείας διαχειρίζεται πολλά τεχνικά θέματα στον υπολογισμό των δεικτών (πώς σταθμίζονται τα δάνεια με βάση τους δείκτες που πρέπει και με βάση τους κινδύνους που υπολογίζονται και προφανώς με βάση τη νομοθεσία και τις οδηγίες), προσδιορίζει την «υγεία» μια τράπεζας με βάση τους υπολογισμούς αυτών των δεικτών και αξιολογεί κάθε τράπεζα σε ετήσια βάση από πλευράς συστημάτων λήψης αποφάσεων, με τα οποία λειτουργεί εσωτερικά, εσωτερικών διαδικασιών, διοικητικών διαδικασιών. Σύμφωνα με τη μάρτυρα, μετά την έναρξη της κρίσης καταβάλλεται προσπάθεια να γίνουν πιο αντικειμενικά πολλά κριτήρια τα οποία στο παρελθόν βρίσκονταν περισσότερο στην ευχέρεια του επόπτη και άφηναν περισσότερη χαλαρότητα.

Συνοπτικά απαιτείται πλέον από τις τράπεζες να έχουν πολύ περισσότερα κεφάλαια απ' ό,τι στο παρελθόν, ώστε να λειτουργεί η τράπεζα σωστά και να διασφαλίζεται η εμπιστοσύνη των καταθετών.

Με βάση την εποπτική εμπειρία για κάθε τράπεζα και το προφίλ κινδύνου κάθε τράπεζας, αλλά και με βάση κάποιες βασικές αρχές τακτικότητας, καταρτίζεται – πλέον στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού Ενιαίου Μηχανισμού Εποπτείας- ένα ετήσιο πρόγραμμα για τους επιτόπιους ελέγχους.

Η **Διεύθυνση Επιθεώρησης Εποπτευόμενων Εταιρειών** έχει την αρμοδιότητα για τους επιτόπιους ελέγχους και την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος (anti-money laundering). Από το 2009 μέχρι και το τέλος του 2015 έχουν διενεργηθεί ογδόντα ένας τακτικοί έλεγχοι σε όλες τις τράπεζες, σύμφωνα με τον μάρτυρα Γεώργιο Πάσχα.

Η Διεύθυνση Επιθεώρησης έχει τις παρακάτω αρμοδιότητες - τομείς:

1. έλεγχος τραπεζών συστημικών και μη
2. έλεγχος ασφαλιστικών εταιρειών
3. έλεγχος ιδρυμάτων πληρωμών
4. έλεγχος συστημάτων πληροφορικής για όλο το σύστημα -είτε ασφαλιστικές, είτε τράπεζες, είτε ιδρύματα πληρωμών-
5. έλεγχος για ξέπλυμα χρήματος (anti-money laundering) όλου του συστήματος -συστημικές, μη συστημικές τράπεζες, ασφαλιστικές
6. εκκαθαρίσεις τραπεζών.

Σχετικά με τον έλεγχο των τραπεζών, ο κ. Πάσχος διευκρίνισε ότι η Διεύθυνση Επιθεώρησης παίρνει εντολές για να διεξάγει έλεγχο είτε από την Εποπτεία είτε από εισαγγελικές Αρχές, όπου ζητούν κάτι συγκεκριμένο. Η Διεύθυνση Επιθεώρησης δεν

μπορεί να ελέγξει τράπεζα αν δεν πάρει εντολή με εξαίρεση την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος-χρηματοδότηση τρομοκρατίας.

Συνεπώς, οι έλεγχοι που ζητά η Εποπτεία χωρίζονται σε έκτακτους και τακτικούς. Οι έκτακτοι γίνονται όταν προκύψει κάτι από τα στοιχεία που έχουν υποβάλει οι τράπεζες ή από κάποια άλλη πληροφόρηση. Οι τακτικοί έλεγχοι σχεδιάζονται προς τα τέλη του χρόνου με βάση το χάρτη των κινδύνων που έχει εντοπίσει η Εποπτεία με βάση τα στοιχεία που έχουν υποβάλει οι τράπεζες.

Όταν πάρει εντολή ελέγχου μιας συγκεκριμένης τράπεζας από την Διεύθυνση Εποπτείας, η Διεύθυνση Επιθεώρησης θα προετοιμάσει την «αποστολή» («mission» είναι ο όρος που χρησιμοποιεί η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για τους επιτόπιους ελέγχους). Συγκροτείται ένα κλιμάκιο και ο επικεφαλής επιλέγεται ανάλογα με τη σοβαρότητα του έργου. Τα μέλη του κλιμακίου θα προετοιμαστούν και θα ξεκινήσουν να κάνουν τον έλεγχο. Ο έλεγχος γίνεται με βάση συγκεκριμένες διαδικασίες. Συντάσσεται το πρώτο πόρισμα και συζητείται με την ελεγχόμενη τράπεζα. «Το ότι τους ακούμε, δεν σημαίνει ότι αυτά που θα πουν θα τα υιοθετήσουμε» διευκρίνισε ο κ. Πάσχος.

Στη συνέχεια ο επικεφαλής προετοιμάζει το πόρισμα ελέγχου και περνά από ποιοτικό έλεγχο ώστε να έχει την απαραίτητη τεκμηρίωση για το κάθε εύρημα και εσωτερική συνέπεια, που γίνεται από έμπειρο προϊστάμενο ή επιθεωρητή. Τέλος, το πόρισμα στέλνεται είτε στον Επόπτη είτε στον Εισαγγελέα, όποιον από τους δύο το έχει ζητήσει.

Ακόμη διευκρινίστηκε από τον μάρτυρα κ. Γεώργιο Πάσχα, απαντώντας σε ερώτηση μέλους της Εξεταστικής Επιτροπής, ότι η Τράπεζα της Ελλάδος δεν έχει ευθύνη να ενημερώσει τις άλλες τράπεζες για τις προβλέψεις σε έναν δανειολήπτη προκειμένου να τις προστατέψει.

Συνοψίζοντας, η διαδικασία ελέγχων της κεντρικής τράπεζας προς τις εποπτευόμενες τράπεζες έχει ως εξής:

1. Οι έλεγχοι μπορεί να είναι τακτικοί ή έκτακτοι αλλά η διαδικασία είναι σε γενικές γραμμές ίδια και στις δύο περιπτώσεις.
2. Ειδικό κλιμάκιο δύο ή τριών στελεχών της ΤτΕ συλλέγει στοιχεία από την ελεγχόμενη τράπεζα, τα αξιολογεί και συντάσσει σχέδιο κειμένου ανάλογα με τα ευρήματα.
3. Στη συνέχεια το αποστέλλει στην ελεγχόμενη τράπεζα, η οποία έχει δικαίωμα να απαντήσει στις παρατηρήσεις με δικό της κείμενο.
4. Η ΤτΕ συντάσσει το τελικό πόρισμα λαμβάνοντας υπόψη κατά την κρίση της τις απαντήσεις της ελεγχόμενης τράπεζας.

Το **πόρισμα** οδηγεί σε περαιτέρω ενέργειες από την ΤτΕ ανάλογα με την βαρύτητα των ευρημάτων (από αβλεψίες ή μικρές παρατυπίες έως σοβαρά θέματα). Οι ενέργειες αυτές κλιμακώνονται σε πέντε στάδια:

1. **Σύσταση** – για την αλλαγή των διαδικασιών της ελεγχόμενης τράπεζας
2. **Επιβολή προστίμου** – αν η σύσταση δεν αποδώσει (σύμφωνα με την επισήμανση του μάρτυρα Γεωργίου Προβόπουλου το πρόστιμο πλήττει τον μέτοχο και όχι τη διοίκηση και εισπράττεται υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου όχι της ΤτΕ)
3. **Αύξηση των προβλέψεων** για τις επικίνδυνες χορηγήσεις – και αυτό αποτελεί ένα είδος προστίμου που επίσης πλήττει το μέτοχο. Στα χρόνια της κρίσης η ΤτΕ επέβαλε διαφορετικό δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, άνω του ελαχίστου 8%, ανάλογα με την ταχύτητα διόρθωσης των λαθών (π.χ. στην Τράπεζα Αττικής), σύμφωνα με τον μάρτυρα Γεώργιο Προβόπουλο. Η δέσμευση των κεφαλαίων που δεν αποφέρουν κερδοφορία αποτελεί ένα είδος ποινής για το μέτοχο και τελικά ο μέτοχος θα κρίνει την αποτελεσματικότητα της διοίκησης που έχει ορίσει.
4. **Διορισμός Επιτρόπου** από την ΤτΕ – το οποίο κατά τον Γεώργιο Προβόπουλο είναι ένα «ακραίο» μέτρο, επειδή αυτό ο κόσμος το αντιλαμβάνεται ως ύπαρξη ατασθαλιών στην τράπεζα και συνεπώς κινδυνεύουν τα χρήματά του, άρα τα παίρνει τα λεφτά του και φεύγει. Παράδειγμα διορισμού επιτρόπου αποτελεί η περίπτωση της «Proton».
5. Τελευταίο στάδιο είναι η **ανάκληση άδειας λειτουργίας** της τράπεζας. Έχουν ανακληθεί 14 άδειες τραπεζών.

Ανεξάρτητα από αυτές τις ενέργειες και παράλληλα με αυτές μπορούν να γίνουν άλλων δύο ειδών ενέργειες.

1. Απομάκρυνση στελεχών από Διοικητικό Συμβούλιο τράπεζας ή απαγόρευση να γίνουν μέλη συγκεκριμένα πρόσωπα.
2. Παραπομπή στη Δικαιοσύνη, που μπορεί να προκύψει όταν ο έλεγχος διαπιστώσει βάσιμες ενδείξεις για παρανομίες. Φυσικά η δικαιοσύνη αποφασίζει αν πρέπει να προχωρήσει σε περαιτέρω ενέργειες.

2.4. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ

Από τις μαρτυρικές καταθέσεις προέκυψαν δύο βασικά συμπεράσματα σχετικά με την πρακτική εφαρμογή της Τραπεζικής Εποπτείας. Πρώτον, ότι η μακρά διαδικασία απορρύθμισης του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος, η οποία ολοκληρώθηκε το 2000, αφήνει σχετικά λιγότερα περιθώρια άμεσης εποπτικής παρέμβασης στην Τράπεζα της Ελλάδος αλλά και παρέμβασης της κυβέρνησης στη λειτουργία της Τράπεζας της Ελλάδος. Η αυστηροποίηση του θεσμικού πλαισίου

από την έναρξη της κρίσης περιορίστηκε στην αύξηση των απαιτήσεων κεφαλαιακής επάρκειας και όχι την επιβολή εκ νέου πιστωτικών κανονισμών. Δηλαδή σε ευρωπαϊκό επίπεδο επιλέχθηκε η αύξηση του κόστους των χορηγήσεων με μεγαλύτερο κίνδυνο μέσω της αύξησης των απαιτήσεων σε κεφάλαιο (κόστος κεφαλαίου), η οποία θα κάνει τις τράπεζες πιο «συνετές» και όχι η επιβολή συγκεκριμένων κανόνων για το ποιον και με ποιους όρους μπορούν να δανείζουν οι τράπεζες. Ο μάρτυρας Γεώργιος Πάσχας είπε: «Δηλαδή, ποιος καθορίζει το ρίσκο. Είναι το Διοικητικό Συμβούλιο της τράπεζας. Η Τράπεζα της Ελλάδος και κάθε άλλη Εποπτική Αρχή σου επιβάλλει να έχεις μηχανισμούς ώστε να μπορείς να αναγνωρίζεις, μετράς και διαχειρίζεσαι το ρίσκο. Εάν ο μέτοχος θέλει να εκτεθεί σε μεγαλύτερο ρίσκο, ο επόπτης του ζητάει περισσότερα κεφάλαια. Αυτή είναι η ιστορία». Ανάλογα ήταν και τα σχόλια των άλλων μαρτύρων.

Δεύτερον, ότι ακόμη και αυτά τα λίγα περιθώρια παρέμβασης που υπήρχαν πριν και μετά την έναρξη της κρίσης, οι κεντρικοί τραπεζίτες και οι υπηρεσίες δίστασαν να τα χρησιμοποιήσουν εγκαίρως για λόγους «συστημικής ευστάθειας». Αυτό το τελευταίο σημείο χρήζει ιδιαίτερης προσοχής και θα αναλυθεί στη συνέχεια με εκτενή αναφορά στις μαρτυρικές καταθέσεις των στελεχών της ΤΤΕ.

Όσον αφορά την πρώτη διαπίστωση η μάρτυρας Σπυριδούλα Παπαγιαννίδου ανέφερε κατηγορηματικά: «Η νομοθεσία από το 2000 και μετά που καταργήθηκε και ο τελευταίος πιστωτικός κανόνας δεν μας επιτρέπει να παρέμβουμε στη διαδικασία χορήγησης του δανείου. Οι τράπεζες, σύμφωνα με τη νομοθεσία που έχουμε – και ευχαρίστως να σας δώσω και το σχετικό άρθρο - δίνουν τα δάνεια ελεύθερα με τραπεζικά κριτήρια». Αλλά και ο μάρτυρας Γεώργιος Πάσχας τόνισε ότι «Το 1991, με την πράξη διοικητού 1955/91, απελευθέρωση και πλέον οι τράπεζες καθορίζουν οι ίδιες τα όριά τους και τον τρόπο που δίνουν τα δάνεια». Ο μάρτυρας Γεώργιος Προβόπουλος έδωσε την ακόλουθη περιγραφή: «Δώστε ό,τι θέλετε, δώστε με ό,τι επιτόκιο θέλετε, δώστε με ό,τι εγγυήσεις και ασφάλειες θέλετε να πάρετε, αρκεί αυτά που κάνετε να είναι καταγεγραμμένα μέσα στον Κανονισμό Πιστοδοτήσεων και να ορίζεται ποιος έχει την ευθύνη να κάνει τι, ποιος υπογράφει για δάνεια, ποιος προτείνει, ποιος αποδέχεται, ποιοι υπογράφουν από κάτω φαρδιά πλατιά και όλα αυτά».

Σε ερώτηση μέλους της Εξεταστικής Επιτροπής σχετικά με το ποιος μπορεί να ελέγξει την ΤΤΕ πέρα από τον έλεγχο που ασκεί η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα ο μάρτυρας Ιωάννης Στουρνάρας απάντησε εξίσου κατηγορηματικά «Κανείς. Δεν μπορεί κανείς να μας δώσει εντολή να κάνουμε κάτι» αλλά συμπλήρωσε ότι «Βεβαίως υπακούμε την ελληνική έννομη τάξη, τους ελληνικούς νόμους, οι οποίοι, όμως, όσον αφορά την κεντρική τράπεζα είναι προσαρμοσμένοι στο καταστατικό της

Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Εξάλλου, το καταστατικό της Τραπέζης της Ελλάδος έχει ισχύ νόμου. Επομένως, υπακούμε και στην ελληνική έννομη τάξη και στους κανόνες του ευρωσυστήματος. Ουδείς, όμως, μπορεί να δώσει εντολή, να αναγκάσει τον Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας να κάνει κάτι». Επιπλέον διαπιστώθηκαν από τον κ. Στουρνάρα μεγάλες ελλείψεις στη στελέχωση του προσωπικού. Συγκεκριμένα ανέφερε: «Όταν ήρθα στην Τράπεζα Ελλάδος, βρήκα ένα προσωπικό ετοιμοπόλεμο, αλλά με μεγάλες απώλειες, λόγω συνταξιοδότησης. Από τότε μέχρι σήμερα έχουμε ενισχύσει τις εποπτικές διευθύνσεις και τη Διεύθυνση Επιθεώρησης, με πάνω από πενήντα επτά στελέχη, κυρίως από την αγορά, υψηλού επιπέδου, ούτως ώστε μαζί σήμερα με τον Ευρωπαϊκό Εποπτικό Μηχανισμό να δρούμε περισσότερο προληπτικά».

Σχετικά με τη δεύτερη διαπίστωση για την πρακτική που ακολουθείται στην άσκηση της Εποπτείας πρόκυψε ότι η ΤτΕ έδειξε και ενδεχομένως συνεχίζει να δείχνει δισταγμό στα πρώτα στάδια που θα έπρεπε να ασκήσει έγκαιρα την εποπτεία καθώς ανησυχούσε για τις συνέπειες στη «συστημική ευστάθεια», δηλαδή να μην τρομοκρατηθούν οι καταθέτες και αποσύρουν τα λεφτά τους. Αυτό προέκυψε ως γενική εικόνα από τις καταθέσεις των τεσσάρων μαρτύρων και ιδιαίτερα από τα σχόλια του πρώην κεντρικού τραπεζίτη κ. Γεωργίου Προβόπουλου. Σταχυολογήθηκαν οι εξής χαρακτηριστικές φράσεις, που δείχνουν την προσέγγιση αυτή: «Θέλω να πιστεύω ότι δεν μας λέτε με τον τρόπο αυτό βάλτε 'επίτροπο ή αφαιρέστε την άδεια λειτουργίας' γιατί αυτό είναι το έσχατο. Και αν γίνει κάτι τέτοιο, κινδυνεύουν να χάσουν οι καταθέτες λεφτά», «Αλλά ουδείς χαίρεται κι από τους επόπτες να κλείνει άδειες και να βάζει επιτρόπους».

Συνοπτικά, ο κ. Προβόπουλος άφησε να διαφανεί ότι βασική μέριμνα του επόπτη είναι η βραχυπρόθεσμη ευστάθεια, δηλαδή να μην προκληθεί ανησυχία στους καταθέτες από τον έλεγχο στην τράπεζα. Αυτό, βεβαίως, έχει κόστος την μακροπρόθεσμη ευστάθεια καθώς με αυτόν τον τρόπο το πρόβλημα κρύβεται κάτω από το χαλί και συσσωρεύονται επισφαλείς χορηγήσεις.

Ταυτόχρονα οι μάρτυρες περιέγραψαν ένα πολύ χαλαρό εποπτικό πλαίσιο, όπου οι τράπεζες μπορούν να κάνουν περίπου ό,τι θέλουν εντός του Κανονισμού Πιστοδοτήσεων που συντάσσει η κάθε τράπεζα για τον εαυτό της. Συγκεκριμένα, ο κ. Προβόπουλος χρησιμοποίησε μεταξύ άλλων τη φράση «Υπάρχει απόλυτη ελευθερία στην τράπεζα», αναφερόμενος στη δυνατότητα που έχει η τράπεζα να επιλέγει σε ποιον και με ποιους όρους θα χορηγεί δάνεια ενώ ο κ. Πάσχας είπε: «Ναι, μπορεί να δώσει όπου θέλει όσο θέλει, εφαρμόζοντας τις διατάξεις της Τραπέζης της Ελλάδος».

Το πρόβλημα, λοιπόν, είναι διπλό: τόσο τα μεγάλα περιθώρια ελευθερίας που αφήνει το θεσμικό πλαίσιο (τουλάχιστον σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του κ.

Προβόπουλου), όσο και η βραχυπρόθεσμη οπτική που έχει ο επόπτης που θέλει να αποφύγει κλυδωνισμούς της εμπιστοσύνης των καταθετών όσο είναι νωρίς.

Ο κ. Προβόπουλος άφησε επίσης να διαφανεί πως θεωρεί ως βασική δικλείδα ασφαλείας την αυτορρύθμιση από τους ίδιους τους μετόχους της κάθε τράπεζας που δεν θέλουν να χάσουν τα λεφτά τους είτε λόγω των εποπτικών ενεργειών (πρόστιμα, αύξηση προβλέψεων-απαιτήσεων δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας) είτε λόγω των κεφαλαίων που θα χαθούν από τα δάνεια που δεν θα πληρωθούν. Για παράδειγμα σε ερώτηση για τις αλληπάλληλες διαπιστώσεις της ΤτΕ για τις χορηγήσεις δανείων στο ΔΟΛ με αμφίβολα τραπεζικά κριτήρια η αντίδραση ήταν: «Δεν μπορούμε να του πούμε σταμάτα εδώ. Αυτό σας λέω και δεν με αντιλαμβάνεστε. Ο ίδιος ο μέτοχος (σημ. της τράπεζας) οφείλει να προστατεύσει τον εαυτό του γιατί βάζει λεφτά».

Βεβαίως δεν μπόρεσε να φανεί από την κατάθεση πώς μπορούν να αποφευχθούν καταστάσεις όπως αυτές που ελέγχει η Εξεταστική Επιτροπή, δηλαδή όταν η τράπεζα δεν διστάζει να χορηγήσει δάνεια που με καθαρά τραπεζικά κριτήρια δεν θα έπρεπε να χορηγήσει αλλά έχει άλλους λόγους να τα χορηγήσει και συγκεκριμένα να κερδίσει πολιτική επιρροή και επιρροή στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Μάλιστα τόσο οι ίδιες οι τράπεζες από την πλευρά του πιστωτή όσο και τα ΜΜΕ και τα κόμματα από την πλευρά του δανειολήπτη ισχυρίστηκαν, δια των εκπροσώπων τους που κατέθεσαν στην Εξεταστική Επιτροπή, ότι τα δάνεια των δύο αυτών κατηγοριών αποτελούν μικρό ποσοστό του συνόλου και συνεπώς δεν απειλούσαν την ευστάθεια των τραπεζών. Στο ζήτημα αυτό έκανε μια πολύ σημαντική επισήμανση η μάρτυρας Σπυριδούλα Παπαγιαννίδου παραδεχόμενη την ειδική σημασία που χουν ως πελάτες τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης για τις τράπεζες: «Όπως ξέρετε, η διαφήμιση είναι το πρώτο που κόβουν οι επιχειρήσεις, όταν βρίσκονται σε δύσκολη κατάσταση. Επομένως, ποια είναι τα θύματα; Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Κατά συνέπεια, πιέζουν τις τράπεζες. Σαφέστατα υπάρχει η πίεση της δημοσιότητας. Αυτό είναι κάτι που αντιλαμβανόμαστε όλοι και χωρίς να χρειάζεται να το πούμε εμείς εποπτικά. Όταν κάποιος έχει το όπλο της δημοσιότητας, έχει μεγαλύτερη ισχύ. Όμως, αντιστοίχως έχει κι άλλος. Και ο Μαρινόπουλος είχε το όπλο των υπαλλήλων που επαπειλούνταν να μείνουν άνεργοι. Ο κάθε ένας χρησιμοποιεί τα όπλα του, προκειμένου να εξασφαλίσει κάτι καλύτερο από το τραπεζικό σύστημα».

Όσον αφορά τα δάνεια προς τα κόμματα, από τις καταθέσεις των μαρτύρων προέκυψε ότι ούτε υπήρχε ούτε ήταν εύλογο να υπάρχει κάποιο ειδικό κανονιστικό πλαίσιο ειδικό για τα κόμματα. Στην περίπτωση των δανείων των κομμάτων, ενδεχομένως από μία ή δύο τράπεζες στο παρελθόν μπορεί να έγινε κάποια ενδεχομένως υπερτίμηση του κομματιού το οποίο θα εισπραττόταν από το δημόσιο

σε εμβέλεια χρόνου. Αυτό βεβαίως εμείς στον υπολογισμό των εποπτικών δεικτών δεν το λάβαμε υπόψη. Η ίδια μάρτυρας παρατήρησε ότι «στην περίπτωση των κομμάτων θεωρώ ότι η τράπεζα για λόγους δικής της διασφάλισης, εφόσον υπολογίζει ως παράγοντα μειωτικό του κινδύνου την κρατική χρηματοδότηση, θα πρέπει να περιορίζεται στην κοινοβουλευτική περίοδο που τρέχει». Ο κ. Πάσχος επισήμανε σχετικά ότι: «Άπαξ και πλέον ενεχυριάζεις απαιτήσεις μη γεγενημένες – δεν έχει σημασία-, οι οποίες αφορούν μετά από οκτώ, εννιά χρόνια, τότε ο κίνδυνος είναι μεγάλος».

2.5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η Εποπτεία του τραπεζικού συστήματος από την Τράπεζα της Ελλάδος μοιράζεται μεταξύ της Διεύθυνσης Εποπτείας, που παρακολουθεί την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών, και της Διεύθυνσης Επιθεώρησης, που διενεργεί τους επιτόπιους ελέγχους κατά παραγγελία της προηγούμενης διεύθυνσης ή των εισαγγελικών αρχών.

Η απελευθέρωση και απορρύθμιση του τραπεζικού συστήματος που συνέβη μεταξύ του 1991 και του 2001 δημιούργησε ένα διαφορετικό εποπτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτούργησε το τραπεζικό σύστημα και χορήγησε δάνεια, μεταξύ άλλων και στα ΜΜΕ και τα πολιτικά κόμματα, που αποτελούν το αντικείμενο της Εξεταστικής Επιτροπής. Η θέσπιση αυστηρότερων κανόνων σε παγκόσμιο και πανευρωπαϊκό επίπεδο ως συνέπεια της χρηματοοικονομικής κρίσης του 2008 δεν αντέστρεψε ουσιαστικά την κατάσταση της απορρύθμισης. Απλώς αύξησε τις απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας. Η Εποπτεία από την Τράπεζα της Ελλάδος δεν αφορούσε συγκεκριμένα δάνεια αλλά το συνολικό κίνδυνο του κάθε πιστωτικού ιδρύματος. Ωστόσο, η Διεύθυνση Επιθεώρησης επισήμανε μια σωρεία παραβιάσεων και άλλων παρατηρήσεων στις δανειοδοτήσεις των Μέσων Ενημέρωσης και των πολιτικών κομμάτων κατόπιν εισαγγελικών παραγγελιών. Οι ειδικές εκθέσεις εξετάζονται στα επιμέρους τμήματα του παρόντος πορίσματος της Εξεταστικής Επιτροπής. Από την εξέταση των μαρτύρων της Τράπεζας της Ελλάδος προκύπτει η παρατήρηση ότι οι εποπτικές αρχές προτίμησαν για διάφορους λόγους, συμπεριλαμβανομένης της ανησυχίας για πρόκληση τραπεζικού πανικού, να αποφύγουν να επιβάλουν, ως όφειλαν, έγκαιρα κυρώσεις και διορθωτικά μέτρα στο τραπεζικό σύστημα ακόμη και στο περιορισμένο πλαίσιο που ήταν αυτό δυνατό. Ενδεχομένως σε αυτό συνέβαλε και το γεγονός ότι η Τράπεζα της Ελλάδος δεν λογοδοτεί σε κανέναν στο θεσμικό πλαίσιο του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος (αρχή της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών). Ένας άλλος παράγοντας που ενδεχομένως συμβάλλει σε αυτό, είναι το

φαινόμενο της «περιστρεφόμενης θύρας», δηλαδή της μεταπήδησης στελεχών τραπεζών από τον ιδιωτικό τομέα (εποπτευόμενο) στην κεντρική τράπεζα (επόπτη) και αντίστροφα.

Ίσως η διαπίστωση που συμπυκνώνει καλύτερα από όλα το πώς ασκήθηκε η Εποπτεία στο τραπεζικό σύστημα στην εποχή πριν από την κρίση είναι αυτή της μάρτυρος Σπυριδούλας Παπαγιαννίδου: «Ο περιορισμός της πιστωτικής επέκτασης ποτέ δεν είναι αρεστός στον κόσμο. Είναι ένα πάρτι το οποίο κανένας δεν θέλει να χαλάσει».

2.6. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Γενικές παρατηρήσεις

1. ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΠΙΣΤΟΥΧΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟ

Στα πλαίσια των κατευθύνσεων και οδηγιών της ΕΕ, με σειρά Πράξεων του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, οι Τράπεζες υποχρεώθηκαν στη θέσπιση και εφαρμογή ενός συστήματος διαχείρισης κινδύνων, που συνίσταται στη μέτρηση, παρακολούθηση και απομείωση των κινδύνων, που απορρέουν από τις δραστηριότητές τους, περιλαμβανομένου και του πιστωτικού κινδύνου, που προκύπτει από τη χορήγηση δανείων. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ΠΔΤΕ 2577/2006, 2595/2007, 2597/2007.

Συστατικό του συστήματος διαχείρισης των κινδύνων των τραπεζών αποτελούν τα εγχειρίδια διαχείρισης κινδύνων, τα οποία πρέπει να περιγράφουν αναλυτικά τις επιμέρους εργασίες μέτρησης, παρακολούθησης και απομείωσης των κινδύνων, τα συστήματα και τα μοντέλα, που χρησιμοποιούνται, τα επίπεδα λήψης αποφάσεων (εγκρίσεων), τα όρια ανάληψης κινδύνων ανά εγκριτικό επίπεδο.

Τα εγχειρίδια ή οι κανονισμοί πιστωτικής πολιτικής και χορήγησης δανείων εγκρίνονται από ανώτατα όργανα των τραπεζών, υπόκεινται στον έλεγχο των εποπτικών αρχών και είναι υπό συνεχή επικαιροποίηση αναλόγως των στόχων και του περιβάλλοντος τόσο της τράπεζας, όσο και γενικότερα της οικονομίας.

Προκειμένου να διαμορφωθεί, κατά το δυνατόν, πληρέστερη εικόνα των κριτηρίων λήψης απόφασης για τις δανειοδοτήσεις προς τα ΜΜΕ και τα πολιτικά κόμματα, που αποτέλεσαν το αντικείμενο της Επιτροπής, επισκοπήθηκαν τα σχετικά εγχειρίδια των

περισσότερων τραπεζών με αποτέλεσμα τον εντοπισμό σημείων που παρατίθενται ακολούθως.

A. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

1. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΙΣΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ – ΙΟΥΛΙΟΣ 2015

Κεφάλαιο 1

Ποιότητα Πιστοδοτήσεων

“Οι βασικές αρχές διασφάλισης και ενίσχυσης της ποιότητας του πιστοδοτικού χαρτοφυλακίου συγκροτούν το ακόλουθο πλαίσιο:

- Η πιστοδότηση πρέπει να καλύπτει πραγματικές ανάγκες των πιστούχων και, τόσο το ύψος, όσο και η μορφή, ως προς τον τύπο και ως προς τη διάρκεια να αντιστοιχούν σε αυτές και στις βασικές αρχές πιστοδοτήσεων. Η μη ορθή επιλογή μορφής πιστοδότησης (όπως π.χ. Η βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση για την κάλυψη επένδυσης σε πάγια στοιχεία) και η υπερχρηματοδότηση ενδέχεται να δημιουργήσουν στο μέλλον προβλήματα στην επιχείρηση, με προφανείς επιπτώσεις και στην ομαλή ρευστοποίηση των απαιτήσεων της Τράπεζας.

- Οι πρωτογενείς πηγές αποπληρωμής των δανειακών υποχρεώσεων είναι η ομαλή ανακύκλωση των κυκλοφορούντων στοιχείων του ενεργητικού (στον παραγωγικό – συναλλακτικό κύκλο δραστηριοτήτων της επιχείρησης), η λειτουργική κερδοφορία και η ελεύθερη ταμειακή ροή”.

.....

- “Η απόδοση πρωταρχικής σημασίας στην πιστοληπτική ικανότητα του πιστούχου δεν παραγνωρίζει τη σημασία και αξία των παρεχόμενων εξασφαλίσεων, που πρέπει να αξιολογούνται και να εκτιμώνται σε ρεαλιστική βάση.

- Ιδιαίτερα στο χρηματοδοτικό σχήμα των επενδυτικών σχεδίων επιδιώκεται η ίδια συμμετοχή του πιστούχου στον κίνδυνο και αξιολογούνται με ιδιαίτερη προσοχή η μελέτη βιωσιμότητας και απόδοσης επένδυσης, καθώς και οι προβλέψεις ελεύθερων ταμειακών ροών.

- Ιδιαίτερη σημασία στην πορεία κάθε πιστοδότησης ενέχει η διαμόρφωση στρατηγικού πλάνου με κάθε πιστούχο, που επιτρέπει το διαρκή αναπροσδιορισμό των αναγκών και, σε περίπτωση επιδείνωσης του πιστωτικού κινδύνου, την έγκαιρη διαμόρφωση σχεδίου αποτελεσματικής αντιμετώπισης ή διάσωσης, με αναπροσαρμογή της πιστοδοτικής πολιτικής, εφόσον απαιτείται”.

Κεφάλαιο 2 – Αξιολόγηση επιχείρησης

2.1. Αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας

“Επίσης, επισημαίνονται συγκεκριμένα σε κάθε περίπτωση Σημεία Συναγερμού καθώς και οι ενέργειες που θα πρέπει να γίνουν με την εμφάνισή τους”. “Σε περιπτώσεις υφισταμένων πελατών, θα μπορούν να είναι αποδεκτές πιστοδοτήσεις παρά την ύπαρξη σημείων συναγερμού, οι οποίες να είναι αιτιολογημένες ως προς την αναγκαιότητά τους για τη βιωσιμότητα του πελάτη και την εξυπηρέτηση των υποχρεώσεών του προς την Τράπεζα και πάντα με γνώμονα τη διασφάλιση των συμφερόντων της Τράπεζας.

2.2 Σημεία συναγερμού

- “Η εμφάνιση περισσότερων του ενός Σημείων Συναγερμού, με σημαντική επίδραση στη λειτουργία της επιχείρησης, επιβάλλει **αποφυγή επέκτασης της υφιστάμενης πιστοδότησης με στενότερη παρακολούθηση και σταδιακό περιορισμό της με λήψη αντίστοιχων μέτρων ενίσχυσης, εφόσον απαιτείται και είναι δυνατόν, των εξασφαλίσεων**”.

- “Η εμφάνιση ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων μονιμότερου χαρακτήρα ή λειτουργικών ζημιών ή άλλου Σημείου Συναγερμού σε ακραίες τιμές επιβάλλει πολιτική περιορισμού της πιστοδότησης και τελικά διακοπή της και μεταφορά σε διαχείριση προβληματικών πιστοδοτήσεων ή στην οριστική καθυστέρηση.

2.3 Αξιολόγηση επιχείρησης με διπλογραφικά βιβλία

“Η αξιολόγηση των επιχειρήσεων με διπλογραφικά βιβλία στηρίζεται σε επιλεγμένους ποιοτικούς και ποσοτικούς δείκτες, οι οποίοι εξεταζόμενοι σε διαχρονική βάση και συγκρινόμενοι παράλληλα και με τους αντίστοιχους του κλάδου, προσδιορίζουν το επίπεδο της βιωσιμότητας της επιχείρησης και την κατάταξή της στις επιμέρους διαβαθμίσεις πιστοληπτικής ικανότητας και αντίστοιχου πιστωτικού κινδύνου.

Η διαχρονική διαδικασία καθίσταται περισσότερο διεξοδική και ολοκληρωμένη με την επισήμανση, ανά κριτήριο-δείκτη, Σημείων Συναγερμού, όπως έχει ήδη αναφερθεί”.

2.4. Ποιοτικά κριτήρια αξιολόγησης

“Η ομαλή κίνηση των λογαριασμών της επιχείρησης χωρίς επαναλαμβανόμενη τακτική κινήσεων της τελευταίας στιγμής (όπως συχνά και “πιεστικά” πιστοδοτικά αιτήματα ή / και η ανάγκη “ειδοποίησης” για την κάλυψη επάρκειας του υπολοίπου στο λογαριασμό καταθέσεων όψεως, για την εμπρόθεσμη κάλυψη υποχρεώσεων της επιχείρησης”.

.....

2.4.2 Κλάδος – Αγορά

“Πιο αναλυτικά εξετάζονται:

- Οι επιδράσεις του ρυθμιστικού και κανονιστικού περιβάλλοντος της επιχείρησης και των γενικών οικονομικών συνθηκών στην αγορά, στη λειτουργία της επιχείρησης και στη ζήτηση προϊόντος”.

.....

2.6.1. Πάγια στοιχεία ενεργητικού

Δείκτης παγιοποίησης: Πάγια / Σύνολο Κεφαλαίων

“Τα πάγια στοιχεία αποτελούν μακροπρόθεσμη επένδυση, μέσω της οποίας πραγματοποιείται η παραγωγική και εμπορική λειτουργία της επιχείρησης”.

.....

2.6.6. Ίδια κεφάλαια

Δείκτης αποδοτικότητας Ιδίων κεφαλαίων: Κέρδη/Ίδια κεφάλαια

“- Η ύπαρξη επαρκών Ιδίων Κεφαλαίων εξασφαλίζει την ορθολογική και με προοπτικές λειτουργία της επιχείρησης και την επαρκή συμμετοχή της ιδιοκτησίας της επιχείρησης στον επιχειρηματικό κίνδυνο.

- Η επιδίωξη της ιδιοκτησίας να εξασφαλίζει υψηλή απόδοση ιδίων κεφαλαίων μέσω της αύξησης χρήσης ξένων κεφαλαίων (“χρηματοοικονομική μόχλευση”) πρέπει να ισορροπεί την ανάγκη των πιστωτών να μην καλύπτουν δυσανάλογους με την πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης κινδύνους, και να ελέγχουν το μέγεθος και τη διασπορά του κινδύνου τους”.

- Η καθαρή θέση της επιχείρησης, δηλαδή τα πραγματικά Ίδια κεφάλαια, προκύπτει εάν από τα λογιστικά εμφανιζόμενα στον ισολογισμό Ίδια κεφάλαια, αφαιρεθούν οι λογιστικές ζημιές, εκτέσουν οι μη λογιστοποιηθείσες, όπως οι επισφαλείς επενδύσεις και απαιτήσεις και τα απαξιωμένα αποθέματα, και προστεθούν τα μη λογιστικοποιημένα λανθάνοντα αποθεματικά και οι υπεραξίες του ενεργητικού της επιχείρησης”.....

2.6.7. Ξένα κεφάλαια

“Δείκτης διάρκειας πιστώσεων προμηθευτών σε μήνες (προμηθευτές, επιταγές και γραμμάτια πληρωτέα, προκαταβολές πελατών/κόστος πωληθέντων) X 12 μήνες

Δείκτης υποχρεώσεων: (βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις / κύκλος εργασιών)

“Σημεία συναγερμού”

- Σε περίπτωση διαμόρφωσης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων (και ανάλογα με τον κλάδο και τις συνθήκες ρευστότητας της επιχείρησης καθώς και τις γενικότερες συνθήκες της οικονομίας) σε επίπεδο υψηλότερο του 80% του κύκλου εργασιών, επιβάλλεται στενότερη παρακολούθηση και ενδεχομένως αποφυγή επέκτασης της υφιστάμενης πιστοδότησης”.

“Η διαμόρφωση αρνητικών τελικών αποτελεσμάτων, λόγω διόγκωσης των χρηματοοικονομικών εξόδων, μπορεί να οδηγήσει σε σταδιακό περιορισμό και τελικά διακοπή της πιστοδότησης με λήψη μέτρων, εκτός εάν η επιχείρησης προχωρήσει άμεσα σε ενίσχυση των απασχολούμενων κεφαλαίων με πρόσθετα κεφάλαια κυρίως μετοχικού χαρακτήρα”.

Δείκτης δανειακής επιβάρυνσης: Ίδια / Ξένα κεφάλαια

“Ορίζονται 3 δείκτες σχετικά με το κεφάλαιο κίνησης:

-Κεφάλαιο Κίνησης: Κυκλοφορούν ενεργητικό

-Μόνιμο κεφάλαιο κίνησης (δείκτης γενικής ρευστότητας):

Κυκλοφορούν ενεργητικό – Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

-Καθαρό κεφάλαιο κίνησης:

Κυκλοφορούν Ενεργητικό – Βραχυπρόθεσμες Εμπορικές υποχρεώσεις (προμηθευτές, προκαταβολές πελατών).

Σημεία Συναγερμού

“Η ύπαρξη αρνητικού μόνιμου κεφαλαίου κίνησης επιβεβαιώνει την πλήρη εξάρτηση του παραγωγικού – συναλλακτικού κυκλώματος της επιχείρησης από ξένο βραχυπρόθεσμο δανεισμό”.

“ Η ύπαρξη σε μονιμότερη βάση αρνητικού μόνιμου κεφαλαίου κίνησης αποτελεί σοβαρή ένδειξη δυσμενών συνθηκών ρευστότητας. Η έλλειψη ρευστότητας οδηγεί μαθηματικά σε αύξηση δανειακών αναγκών, σε δημιουργία ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων και τελικά συρρίκνωση των αποτελεσμάτων”.

“Η ύπαρξη αρνητικού μόνιμου κεφαλαίου κίνησης όταν συνδυάζεται με προβλήματα ρευστότητας, εκδηλώνεται συνήθως με αυξημένα αιτήματα για βραχυπρόθεσμο δανεισμό προς την τράπεζα, με πίεση για άμεση λήψη αποφάσεων και με εμφάνιση κάποιων καθυστερήσεων στην εξόφληση υποχρεώσεων. Στη φάση αυτή απαιτείται στενότερη παρακολούθηση και έλεγχος ή και ενίσχυση των εξασφαλίσεων με συγκράτηση κατ' αρχήν της πιστοδότησης, ενώ ζητείται από την επιχείρηση η λήψη άμεσων και συγκεκριμένων μέτρων για την αντιμετώπιση του προβλήματος (όπως ενίσχυση με νέα κεφάλαια, αλλαγή των όρων λειτουργίας της κα)”

“Η εμφάνιση και άλλων αρνητικών σημείων, όπως κάμψη κύκλου εργασιών, μείωση περιθωρίου μικτού κέρδους ή αποτελεσμάτων και πολύ περισσότερο βέβαια δημιουργία ληξιπρόθεσμων οφειλών ή ζημιών μονιμότερου χαρακτήρα, επιβάλλουν περιορισμό ή ακόμη και διακοπή της πιστοδότησης με αντίστοιχη ενίσχυση των εξασφαλίσεων, ενδεχόμενα ρύθμιση των απαιτήσεων ή και λήψη αναγκαστικών μέτρων”.

.....
.....

“Εάν ο δείκτης (σ.σ. ρευστότητας) υπερβαίνει τη μονάδα (1) θεωρείται ότι η επιχείρηση εξασφαλίζει κατά βάση ικανοποιητικές συνθήκες ρευστότητας”.

“Ως προς την πορεία των εργασιών της επιχείρησης εξετάζονται τα παρακάτω οικονομικά δεδομένα:

-Εξέλιξη του κύκλου εργασιών κατά την τελευταία τριετία.

- “Νεκρό σημείο” πωλήσεων
- Μικτό Κέρδος
- Λειτουργικό κέρδος
- Κέρδη προ αποσβέσεων
- Τελικά αποτελέσματα
- Ταμειακές ροές”.

“Η εξέλιξη του Κύκλου εργασιών θεωρείται θετική όταν:

-το ποσοστό της αύξησης των πωλήσεων υπερβαίνει κατ' αξία το μέσο ετήσιο πληθωρισμό

- υπάρχει ποσοτική αύξηση των πωλήσεων (κατ' όγκο)
 - η αύξηση των πωλήσεων είναι αποτέλεσμα συνδυασμένης αύξησης τιμών και ποσοτήτων,

- σε περίοδο ύφεσης και συρρίκνωσης της ζήτησης, η επιχείρησης διατηρεί το επίπεδο του κύκλου εργασιών

- η κάμψη του κύκλου εργασιών οφείλεται σε εξυγίανση πελατολογίου ή / και εγκατάλειψη ζημιογόνων δραστηριοτήτων, με θετική επίπτωση σε δείκτες και κέρδη”.

“Το ελάχιστο όριο του κύκλου εργασιών της επιχείρησης που καλύπτει το σταθερό (πάγιο) κόστος λειτουργίας της και το μεταβλητό κόστος σε αυτό το συγκεκριμένο επίπεδο πωλήσεων ονομάζεται “νεκρό σημείο” πωλήσεων της επιχείρησης”.

Σημεία Συναγερμού:

-Στασιμότητα των πωλήσεων ή υψηλές διακυμάνσεις τους την τελευταία τριετία, συνιστούν στοιχεία στενότερης παρακολούθησης και διερεύνησης των αιτίων, προς την κατεύθυνση της πτώσης της ζήτησης, λόγω μη ικανοποιητικής αποδοχής του προϊόντος στην αγορά ή έντονων ανταγωνιστικών πιέσεων. Οι προαναφερόμενες επισημάνσεις αποκτούν ιδιαίτερη βαρύτητα στην περίπτωση που οι πωλήσεις του κλάδου εξελίσσονται θετικά.

-Επισημαίνεται ότι η σημαντική πτώση των πωλήσεων, ιδιαίτερα όταν προσεγγίζει το “νεκρό σημείο” της, συνιστά από μόνη της στοιχείο αποφυγής ή επέκτασης της υφιστάμενης πιστοδότησης συνοδευόμενης από στενότερη παρακολούθηση.

Εξυπακούεται ότι εάν η πτώση των πωλήσεων συνδυάζεται και με άλλα σημεία συναγερμού, ακολουθείται ανάλογη πολιτική πιστοδότησης, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στους πίνακες του κεφαλαίου “παρακολούθηση πιστοδοτήσεων”, και λαμβάνονται τα προβλεπόμενα κατά περίπτωση μέτρα”.

.....
 .....

Δείκτης Μικτού κέρδους: Μικτά κέρδη / πωλήσεις

Το μικτό κέρδος αποτελεί τον κατεχοχόν δείκτη λειτουργικής επάρκειας της

επιχείρησης σε παραγωγικό επίπεδο.

"Είναι αυτονόητο ότι, εάν η κάμψη περιθωρίου μικτού κέρδους συνοδεύεται και από άλλα σημεία συναγερμού, η πιστοδοτική πολιτική μπορεί να κλιμακώνεται από μη επέκταση μέχρι και σταδιακή διακοπή της με αντίστοιχη λήψη των ανάλογων μέτρων".....

Δείκτης τελικής αποδοτικότητας: Τελικά αποτελέσματα/κύκλο εργασιών.....

Σημεία συναγερμού:

"Εάν τα αίτια των ζημιών, οι οποίες εμφανίζονται τουλάχιστον επί μία διετία οφείλονται σε παράγοντες που είναι δυνατόν να αντιμετωπισθούν μέσα στα πλαίσια της επιχείρησης, όπως:

-έλεγχος των συντελεστών του κόστους παραγωγής, δηλαδή βελτίωση των όρων προμήθειας υλών, συγκράτηση εργατικού κόστους κλπ

-βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας, με παρέμβαση στις μη αποδοτικές σειρές παραγωγής,

- περιορισμός των γενικών εξόδων

- ενίσχυση με νέα επιχειρηματικά κεφάλαια,

τότε συνεχίζεται χωρίς διεύρυνση και με στενή πάντα παρακολούθηση η πιστοδότηση, αφού προηγούμενα επιβεβαιωθεί έμπρακτα η πρόθεση της επιχείρησης να αντιμετωπίσει ουσιαστικά το πρόβλημά της, ενώ παράλληλα γίνεται προσπάθεια βελτίωσης της θέσης της τράπεζας από πλευράς εξασφαλίσεων. Σε αντίθετη περίπτωση, **η πιστοδότηση περιορίζεται, επιδιώκεται η ρύθμιση των απαιτήσεων και τελικά εάν κριθεί αναγκαίο διακόπτεται με λήψη των ανάλογων μέτρων**".

.....

Δείκτης κέρδη προ αποσβέσεων: Κέρδη προ αποσβέσεων/ πωλήσεις

Δείκτης Εξυπηρέτησης Υποχρεώσεων: Ετήσια κέρδη προ τόκων, φόρων και αποσβέσεων

Ετήσιες υποχρεώσεις τακτής λήξης (= δόσεις + τόκοι)

"Τα κέρδη προ αποσβέσεων είναι το κατεξοχήν μέγεθος που απεικονίζει την ικανότητα της επιχείρησης να αυτοχρηματοδοτείται με κεφάλαια κίνησης και επιπλέον να καλύπτει τους φόρους εισοδήματος, τα μερίσματα, τις ετήσιες δόσεις μακροπρόθεσμων δανείων παγίων (υφισταμένων και αιτουμένων) καθώς και τις δόσεις τακτής λήξεως από ρυθμισμένες οφειλές (ΙΚΑ, Δημόσιο, Τρίτους), που έχουν τεθεί οριστικά εκτός παραγωγικού και συναλλακτικού κυκλώματος της επιχείρησης".

"Βραχυπρόθεσμα και σε ετήσια βάση, η δυνατότητα της επιχείρησης να εξυπηρετήσει τις τακτής λήξης υποχρεώσεις της που προέρχονται από επενδυτικά

δάνεια (κατά κεφάλαιο και τόκους) ή ρυθμισμένες ληξιπρόθεσμες οφειλές της (Τράπεζες – ΙΚΑ – Δημόσιο) ελέγχεται από :

-το δείκτη εξυπηρέτησης υποχρεώσεων (debit service ratio),

-την επάρκεια των ελεύθερων ταμειακών ροών.

Στο βαθμό που τα κέρδη προ αποσβέσεων δεν επαρκούν για την κάλυψη των συγκεκριμένων αυτών υποχρεώσεων, η επιχείρηση στερείται της ικανότητας αυτοχρηματοδότησης σε Κεφάλαια Κίνησης και ακόμη και της δυνατότητας πραγματοποίησης των ετήσιων αναγκαιών επενδύσεων συντηρήσεως και οδηγείται αναπόφευκτα σε αύξηση του δανεισμού της, δημιουργία ληξιπρόθεσμων οφειλών.

.....

Σημεία συναγερμού

“Μία από τις συνήθεις αιτίες επιχειρηματικής αποτυχίας είναι η έλλειψη ρευστότητας, όπως εκφράζεται με την αδυναμία εξυπηρέτησης των υποχρεώσεων της επιχείρησης στους πιστωτές της. Η κερδοφορία δε αρκεί για να αποτρέψει κρίση ρευστών διαθεσίμων, όταν το παραγωγικό – συναλλακτικό κύκλωμα απορροφά περισσότερη ρευστότητα από όση δημιουργεί”.

.....

Σημεία συναγερμού

“- Η εμφάνιση αρνητικών λειτουργικών ροών επί σειρά ετών στάσιμων ή χαμηλών ρυθμών ανάπτυξης του κύκλου εργασιών της επιχείρησης.

- Η ανεπάρκεια των ελεύθερων ταμειακών ροών να καλύψουν τις δανειακές υποχρεώσεις τακτής λήξης της επιχείρησης”.

.....

“Η καθιέρωση συστήματος κατάταξης των επιχειρήσεων σε διαβαθμίσεις πιστοληπτικής ικανότητας συντελεί στην αξιολόγηση των αναλαμβανόμενων από την Τράπεζα πιστωτικών κινδύνων με συγκεκριμένα κριτήρια και αρχές και αποσκοπεί στη διαμόρφωση σύγχρονου μηχανισμού ταξινόμησης, πρόληψης και αντιμετώπισής τους”.

.....

“Με την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας και κατ' επέκταση την κατάταξη των επιχειρήσεων σε διαβαθμίσεις ανάλογα με τον πιστωτικό τους κίνδυνο επιτυγχάνεται:

-Ο προληπτικός έλεγχος των πιστοδοτούμενων επιχειρήσεων για την έγκαιρη διάγνωση τυχόν οικονομικών τους προβλημάτων ή εξασθένησης της οικονομικής τους κατάστασης με ενδεχόμενες δυσμενείς επιδράσεις στην ομαλή εξυπηρέτηση των υποχρεώσεών τους”.

.....

Κεφάλαιο 3 – Αξιολόγηση Αιτήματος

3.2. Χρηματοδότηση κεφαλαίων κίνησης

-Κάλυψη πραγματικών αναγκών

Κάθε πιστοδότηση με οποιαδήποτε μορφή παρεχόμενη και ανεξάρτητα από την προέλευσή της οφείλει να καλύπτει πραγματικές και άμεσες ανάγκες της παραγωγικής ή εμπορικής λειτουργίας, οι οποίες θα δημιουργήσουν τα έσοδα και τις χρηματικές εισροές για την ακώλυτη επιστροφή του δανείου. Εξυπακούεται ότι στην έννοια “πραγματικές ανάγκες” δεν συμπεριλαμβάνονται αιτήματα για κάλυψη ζημιολόγου δραστηριότητας, ληξιπρόθεσμων οφειλών κλπ.

.....

“Πηγές ρευστοποίησης της πίστωσης”

“- την ομαλή – μέσα στα πλαίσια λειτουργίας του παραγωγικού και συναλλακτικού της κυκλώματος – ρευστοποίηση των στοιχείων του κυκλοφορούντος ενεργητικού της, καθώς και

- τα ετήσια ταμειακά περισσεύματα”

.....

3.9 Εκτίμηση πιστωτικού κινδύνου

Τα κύρια κριτήρια με βάση τα οποία εκτιμάται ο πιστωτικός κίνδυνος του επιχειρηματικού πιστοδοτικού χαρτοφυλακίου είναι τα ακόλουθα:

-Η πιστοληπτική ικανότητα του πιστούχου, σταθμισμένη στις συνθήκες της αγοράς που δραστηριοποιείται (κλάδος, χώρα, κλπ)

- Ο βαθμός πραγματικής ενημερότητας των πιστοδοτήσεων,

- Οι υφιστάμενες εξασφαλίσεις και η πραγματική διασφαλιστική τους αξία,

-Ειδικές παράμετροι (χρονική διάρκεια πιστοδοτήσεων και καμπύλη ωρίμανσης – ληκτότητας, σκοπός και απόδοση χρηματοδοτούμενης επένδυσης, όροι και προϋποθέσεις παροχής της πίστωσης, ειδικά χαρακτηριστικά πιστοδοτικού προϊόντος κλπ).

.....

Κεφάλαιο 4 – Εξασφαλίσεις

4.4.1 Ο Εγγυητής

Οι εγγυητές θα πρέπει απαραίτητα να δηλώνουν εγγράφως τα ακίνητα περιουσιακά τους στοιχεία. Η περιουσιακή κατάσταση των εγγυητών επιβάλλεται να επανεξακριβώνεται κατά τακτά χρονικά διαστήματα. Η σκοπιμότητα και συχνότητα της επανεξακρίβωσης προσδιορίζεται από τα εγκριτικά όργανα και δεν πρέπει να

υπερβαίνει τη διαιτία.

Εξάλλου, σε μερικές περιπτώσεις, κρίνεται σκόπιμο να επιδικώκεται έντονα η λήψη έγγραφης δέσμευσης του εγγυητή ή του πρωτοφειλέτη:

-περί μη απαλλοτριώσεως, μεταβίβασης ή περαιτέρω επιβάρυνσης της υφιστάμενης ακίνητης περιουσίας τους (negative pledge) χωρίς προηγούμενη ενημέρωση ή συναίνεση της Τράπεζάς μας.

-περί παροχής ισοδύναμων στην Τράπεζά μας εξασφαλίσεων με κάθε τυχόν ανάλογη παροχή σε άλλους πιστωτές (pari passu).

Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω δεσμεύσεις είναι ηθικές, εκτός αν συμπεριληφθούν στη δανειακή σύμβαση ως ρήτρα, η αθέτηση της οποίας παράγει συγκεκριμένα αποτελέσματα. Ωστόσο, στις περιπτώσεις που λαμβάνεται μέσω υποθηκικού συμβολαίου, με το οποίο η Τράπεζα εγγράφει υποθήκη επί ακινήτου, αποκτά και πρακτική σημασία, αφού έτσι, οποιαδήποτε περαιτέρω έγγραφη υποθήκης στο συγκεκριμένο ακίνητο υπέρ τρίτου με τη συναίνεση του ιδιοκτήτη δεν είναι νόμιμη.

.....

4.6.9 Μετοχές

- Προϋποθέσεις

Οι παραπάνω εξασφαλίσεις θα περιλαμβάνονται στα ρευστοποιήσιμα στοιχεία μόνο με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- **Να μην πρόκειται για τίτλους της ίδιας της πιστοδοτούμενης επιχείρησης ή συγγενικής της.**

- Οι τίτλοι να είναι εισηγμένοι στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ: ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ

- ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011

.....

7. Πολιτική Ταξινόμησης Πιστούχων και Πιστοδοτήσεων σε βαθμίδες

7.3.1 Κλίμακα Διαβάθμισης

Η Κλίμακα Διαβάθμισης της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος (Κλίμακα Διαβάθμισης) αποτελείται συνολικά από 22 Βαθμίδες Πιστούχου από τις οποίες 19 Βαθμίδες αντιστοιχούν σε πιστούχους που δεν έχουν παρουσιάσει αθέτηση υποχρέωσης και 3 Βαθμίδες σε πιστούχους που έχουν περιέλθει σε κατάσταση αθέτησης

.....

7.3.3.2. Επιχειρήσεις με πλήρη οικονομικά στοιχεία, έστω και για μία οικονομική χρήση (Βιβλία Γ Κατηγορίας)

Η ταξινόμηση γίνεται με τη χρήση του Μοντέλου Αξιολόγησης Επιχειρηματικών Πιστοδοτήσεων. Τυχόν ύπαρξη διαβάθμισης από ΕΟΠΑ δεν λαμβάνεται υπ' όψιν.

Όσον αφορά πιστούχους με έδρα στην αλλοδαπή που πληρούν τις προϋποθέσεις χρήσης του Μοντέλου Αξιολόγησης Επιχειρηματικών Πιστοδοτήσεων, θα χρησιμοποιείται η διεθνής έκδοσή του.

.....

.....

10. ΠΙΝΑΚΕΣ

10. 1 Πίνακας 1 “Ανώτατα Όρια Πιστούχου”

Κλίμακα Διαβάθμισης	Ισοδύναμο με S & P	Ισοδύναμο με Moody's	Συνολικά Ανώτατα Όρια πιστούχου σε € εκατ.
1	AAA	Aaa	1200
2	AA+	Aa1	900
3	AA	Aa2	700
4	AA-	Aa3	550
5	A+	A1	500
6	A	A2	425
7	A-	A3	325
8	BBB+	Baa1	250
9	BBB	Baa2	200
10	BBB-	Baa3	140
11	BB+	Ba1	90
12	BB	Ba2	50
13	BB-	Ba3	30
14	B+	B1	25
15	B	B2	15
16	B-	B3	6
17	CCC+	Caa1	2
18	CCC	Caa2	2

19	CCC-	Caa3	2
20	N/A	N/A	-
21	D	N/A	-
22	D	N/A	-

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ: ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟ

–

ΙΟΥΝΙΟΣ 2013

6. Διαχείριση Πιστοδοτήσεων Αυξημένου Κινδύνου – Κατηγοριοποίηση

6.1. Κατηγορίες και Αρμόδια Εγκριτικά Όργανα για Πιστοδοτήσεις

6.1.1 Κατηγορίες

Η Τράπεζα κατατάσσει τους πιστούχους σε 5 κατηγορίες:

Κατηγορία Α: Οι πιστούχοι για τους οποίους δεν υπάρχουν αρνητικές ενδείξεις.

Κατηγορία Β: Οι πιστούχοι για τους οποίους υπάρχει πιθανή εξασθένηση της οικονομικής τους κατάστασης, η οποία αν δεν βελτιωθεί μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την ικανότητα εξυπηρέτησης των υποχρεώσεών τους.

Κατηγορία Γ: Οι πιστούχοι για τους οποίους υπάρχει προφανής εξασθένηση της οικονομικής τους κατάστασης, η οποία επηρεάζει αρνητικά την εξυπηρέτηση των υποχρεώσεών τους. Αν η οικονομική κατάσταση των πιστούχων δεν παρουσιάσει βελτίωση, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα η Τράπεζ μελλοντικά να υποστεί ζημίες.

Κατηγορία Δ: Οι πιστούχοι για τους οποίους (επιπλέον των χαρακτηριστικών της κατηγορίας Γ) η ασθενής οικονομική τους κατάσταση καθιστά την πλήρη εξυπηρέτηση ή ρευστοποίηση των υποχρεώσεών τους μη πιθανή.

Κατηγορία Ε: Οι πιστούχοι για τους οποίους η εξυπηρέτηση των υποχρεώσεών τους καθίσταται μη δυνατή και η ρευστοποίηση των υποχρεώσεών τους μη δυνατή ή αμφίβολη.

11. Πίνακες

11.1 Πίνακας 1 “Ανώτατα Όρια Πιστούχου”

Κλίμακα Διαβάθμισης	Ισοδύναμο με S & P	Ισοδύναμο με Moody's	Συνολικά Ανώτατα Όρια πιστούχου σε € εκατ.
1	AAA - AA	Aaa - Aa	600
2	A	A	470
3	BBB+	Baa1	375
4	BBB	Baa2	300
5	BBB-	Baa3	240
6	BB+	Ba1	200
7	BB	Ba2	150
8	-	-	120
9	BB-	Ba3	100
10	-	B1	80
11	B+	-	65
12	-	B2	50
13	B	B3	40
14	B-	-	30
15	-	Caa1	25
16	-	-	20
17	CCC	Caa2	-
18	CC	Caa3	-
19	C	Ca - C	-
20	Default	Default	-
21	Default	Default	-
22	Default	Default	-

B. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΕΧΓΕΙΡΙΔΙΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

1. Αρχή Χρηστής Διαχείρισης

Η Τράπεζα προσδοκά από τα στελέχη της που συμμετέχουν στη διαδικασία έγκρισης κάθε μορφής πιστοδοτήσεων –και τα στελέχη της έχουν την υποχρέωση- κατά την ανάληψη πιστωτικών κινδύνων και τη διαχείριση των κεφαλαίων, των μετοχών και των καταθετών να επιδεικνύουν καλή πίστη, ορθή κρίση και επιμέλεια και να φροντίζουν να διασφαλίζουν κατά τον καλύτερο τρόπο, επαρκώς και αδιαλείπτως, τα συμφέροντα της Τράπεζας και των μετοχών της. Προσδοκά επίσης από τα στελέχη της να συμμορφώνονται προς τις κείμενες διατάξεις που αναφέρονται στη νομιμότητα των συναλλαγών και στην αποφυγή κάθε συναλλαγής που μπορεί να θεωρηθεί αντίθετη προς τις αρχές της καταστολής κάθε παράνομης δραστηριότητας ή διευκολύνει τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομη δραστηριότητα

2. Αρχή Γνώσης Πελάτη

Η Τράπεζα οφείλει να επιδιώκει να παρέχει πιστοδοτήσεις σε νομικά ή φυσικά πρόσωπα των οποίων δεν αμφισβητείται το ήθος, το κύρος, η νομιμότητα της δραστηριότητάς τους και η τήρηση της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας. Είναι, κατά συνέπεια, απαραίτητο τα αρμόδια στελέχη της Τράπεζας να ερευνούν, τηρώντας τις νόμιμες προϋποθέσεις, να συλλέγουν και να κατέχουν όλες τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με το οικονομικό και το συναλλακτικό προφίλ κάθε πιστούχου, να εξακριβώνουν τα ποιοτικά στοιχεία της δραστηριότητάς του και τη νομιμότητά της και να ενημερώνονται συνεχώς επί αυτών, εφαρμόζοντας πιστά το βασικό τραπεζικό κανόνα «Γνώριζε τον πελάτη σου» (Know your customer).

.....

.....

3. Αρχή Ίσης Μεταχείρισης

Η Τράπεζα ακολουθεί πολιτική ίσης μεταχείρισης μεταξύ των πελατών της κατά την αξιολόγηση και έγκριση πιστοδοτήσεων, εφαρμόζοντας δέσμη πιστωτικών κριτηρίων, ποσοτικών και ποιοτικών, όπως αυτά αναλύονται στο Κεφάλαιο IV (σελ. 11) του παρόντος Εγχειριδίου.

4. ....

.....

5. **Αρχή Αποπληρωμής**

Η Τράπεζα επιδιώκει, κατά την παροχή των πάσης φύσεως πιστοδοτήσεων προς κάθε μορφής νομικά ή φυσικά πρόσωπα, να διασφαλίζει την ύπαρξη δύο ανεξάρτητων πηγών ομαλής αποπληρωμής των πιστοδοτήσεων (ταμειακές ροές του πιστούχου και ρευστοποίηση καλυμμάτων και εξασφαλίσεων – εφεξής «εξασφαλίσεις»).

6. **Αρχή Εξασφάλισης**

Η Τράπεζα επιδιώκει κατά περίπτωση, ιδιαίτερα όταν η πιστοληπτική ικανότητα του πιστούχου κρίνεται ως αδύναμη, να λαμβάνει πρόσθετες εξασφαλίσεις για τον περιορισμό του πιστωτικού κινδύνου. Απαραίτητη είναι η τακτική και και αξιόπιστη αποτίμηση των κάθε μορφής εξασφαλίσεων, η οποία αποτελεί τη βάση για την αξιολόγηση της διασφαλιστικής τους αξίας. Σημειώνεται ότι η λήψη της προσωπικής εγγύησης ως εξασφάλιση θα πρέπει να συνοδεύεται από το έντυπο «Δήλωση Προσωπικής Περιουσιακής Κατάστασης (Personal Financial Statement)» ή εναλλακτικά από το έντυπο Ε9 και τις μεταγενέστερες μεταβολές αυτού.

7. ....
.....

8. **Αρχή Υψηλότερου Κινδύνου – Υψηλότερης Επικέρδειας (Higher Risk – Higher Return)**

Η Τράπεζα είναι ιδιαίτερα προσεκτική στην παροχή πιστοδοτήσεων χωρίς ή με περιορισμένες εξασφαλίσεις, στηριζόμενη σχεδόν αποκλειστικά στην πιστοληπτική ικανότητα του πιστούχου και αναλαμβάνοντας με τον τρόπο αυτό υψηλότερο κίνδυνο (higher risk). Ο κίνδυνος μεγεθύνεται στην περίπτωση που στον ίδιο πιστούχο παρέχεται μεσομακροπρόθεσμης διάρκειας πιστοδότηση, έναντι βραχυπρόθεσμης. Είναι ευνόητο ότι η πιστοληπτική και διαπραγματευτική ικανότητα των πιστούχων ποικίλλει, η Τράπεζα όμως, σε κάθε περίπτωση, προσδοκά ως αντιστάθμισμα του υψηλότερου κινδύνου που αναλαμβάνει από τις πιστοδοτήσεις αυτές, να αποκομίζει συγκριτικά υψηλότερη επικέρδεια (higher return).

9. ....
.....

10. **Αρχή Διαρκούς Ελέγχου και Παρακολούθησης**

Τα στελέχη της Τράπεζας οφείλουν διαρκώς να ελέγχουν, να διαχειρίζονται και να παρακολουθούν αποτελεσματικά και συστηματικά τις παρεχόμενες πιστοδοτήσεις προς τα κάθε μορφής νομικά ή φυσικά πρόσωπα για να διασφαλίζουν την εισπραξιμότητα των πιστοδοτήσεων αυτών και να προβαίνουν εγκαίρως σε ενέργειες επιχειρηματικές ή/και νομικές για την προστασία των συμφερόντων της Τράπεζας.

11. **Αρχή Δημοσιοποίησης / Ενημέρωσης**

Τα στελέχη της Τράπεζας οφείλουν να κατανοήσουν και να συνειδητοποιήσουν ότι δυσμενή γεγονότα που αφορούν τους πιστούχους της και τα οποία μπορούν να δημιουργήσουν συνθήκες αθέτησης υποχρέωσης (π.χ. καθυστέρηση στην εξόφληση υποχρεώσεων, επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης, μη τήρηση συμφωνιών και υποσχέσεων, ανοίγματα κατά την αποτίμηση των εξασφαλίσεων, επιβολή αυστηρών κυρώσεων για περιβαλλοντικές παραβάσεις, κ.λπ.) πρέπει να αναφέρονται αμέσως και χωρίς δισταγμό στη Διοίκηση της Τράπεζας (μέσω της «Αναγγελίας Απαιτήσης Ειδικού Χαρακτηρισμού»). Η έγκαιρη αναφορά/αναγγελία του προβλήματος και οι συντονισμένες επιχειρηματικές ή/και νομικές ενέργειες μπορούν να ανακόψουν την αρνητική εξέλιξη της πιστοδότησης.

12. **Αρχή Rating**

Στον καθορισμό των πάσης φύσεως πιστοδοτήσεων προς κάθε μορφής νομικά ή φυσικά πρόσωπα, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η αξιολόγηση του πιστούχου με βάση τα συστήματα rating ή scoring που χρησιμοποιεί η Τράπεζα (εσωτερικά ή εξωτερικά) και να εφαρμόζεται η αντίστοιχη πολιτική.

13. **Αρχή Επιλεκτικής Πολιτικής**

13.1. Η Τράπεζα επιδιώκει να παρέχει πιστοδοτήσεις στηριζόμενη όχι μόνο στη φήμη και στο όνομα του δανειζόμενου (name lending), αλλά και στην ύπαρξη και αξιολόγηση επίσημων οικονομικών στοιχείων ή στην ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων που να εξασφαλίζουν επαρκώς την ομαλή αποπληρωμή των πιστοδοτήσεων.

13.2. Η Τράπεζα δεν παρέχει πιστοδοτήσεις σε επιχειρήσεις με αρνητική καθαρή θέση με βάση τον τελευταίο δημοσιευμένο ισολογισμό τους, ανεξαρτήτως παρεχόμενης εξασφάλισης.

13.3. Η Τράπεζα δεν παρέχει πιστοδοτήσεις με σκοπό την αγορά μετοχών ή υβριδικών τίτλων (hybrid instruments) και κάθε μορφής τίτλους μειωμένης εξασφάλισης (subordinated) της Τράπεζας ή άλλων τραπεζών.

13.4. Στην πλειονότητα των περιπτώσεων η πιστωτική πολιτική και πρακτική της Τράπεζας είναι υπέρ της βραχυπρόθεσμης διάρκειας (short term) των πάσης φύσεως πιστοδοτήσεων, η διάρκεια των οποίων πρέπει να ανταποκρίνεται επαρκώς στη διάρκεια του συναλλακτικού κυκλώματος του πιστόχου.

13.5. ....
.....

13.6. ....
.....

13.7. Η Τράπεζα γενικά δεν πιστοδοτεί λέσχες, φιλανθρωπικά ιδρύματα ή άλλους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, πολιτικά κόμματα, μέσα μαζικής ενημέρωσης και αθλητικά σωματεία.

13.8. -13.13.....

13.14. Η Τράπεζα είναι ιδιαίτερα προσεκτική αναφορικά με την παροχή πιστοδοτήσεων προς Συνδεδεμένους Πιστούχους (Connected Borrowers).....

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ & ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΙΣΤΟΔΟΤΗΣΕΩΝ

.....
.....

Κριτήρια Πιστοδοτήσεων προς Επιχειρήσεις

Κριτήρια Επιλογής Πιστούχων

Η Τράπεζα επιθυμεί και επιδιώκει να έχει πιστοδοτική σχέση με επιχειρήσεις που έχουν αθροιστικά τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Ικανοποιητικά οικονομικά στοιχεία (κεφαλαιακή διάρθρωση, κερδοφορία, ρευστότητα, αποδοτικότητα) και ύπαρξη λειτουργικής κυρίως αποπληρωμής.
- Τριετής (3) κατ' ελάχιστον λειτουργία.
- Μη ύπαρξη δυσμενών στοιχείων (για την επιχείρηση και τους φορείς) κατά τα τελευταία τρία (3) χρόνια.
- Ικανοποιητική διαβάθμιση πιστοληπτικής ικανότητας (rating).

- Ικανοποιητικές πληροφορίες από την «αγορά» (προμηθευτές, ανταγωνιστές, πελάτες, τράπεζες).
- Μακρά παρουσία των φορέων στον κλάδο τον οποίο δραστηριοποιείται η επιχείρηση και καλή γνώση του αντικειμένου δραστηριότητός της.
- Προοπτική για μακροχρόνια και ευρύτερη συνεργασία.....

Πιστωτικά Κριτήρια

Η Τράπεζα αξιολογεί και εκτιμά τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο από πιστοδοτήσεις προς φυσικά ή νομικά πρόσωπα εξετάζοντας κατ' αρχήν το σκοπό της κάθε πιστοδότησης και συνεκτιμώντας διάφορα ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια, ορισμένα από τα οποία αναφέρονται ενδεικτικά στη συνέχεια.

Σκοπός Πιστοδότησης

Είναι σημαντικό για την Τράπεζα να γνωρίζει για ποιο σκοπό θα χρησιμοποιηθεί μια πιστοδότηση. Ο σκοπός αυτός θα πρέπει να είναι αποδεκτός από την Τράπεζα και να είναι συμβατός με τη δραστηριότητα και τους επιχειρηματικούς στόχους του πελάτη. Στην περίπτωση της χρηματοδότησης επενδύσεων, τα αρμόδια στελέχη της Τράπεζας θα πρέπει να κατανοήσουν και να αναλύσουν επαρκώς το υπό χρηματοδότηση project και να έχουν ρεαλιστική εκτίμηση του κόστους των επιμέρους στοιχείων.

Γενικά, ισχύει ότι ο σκοπός κάθε πιστοδότησης πρέπει να αποτελεί τη βάση για την ομαλή αποπληρωμή της. Βραχυπρόθεσμες πιστοδοτήσεις, που έχουν σκοπό τη χρηματοδότηση του συναλλακτικού κυκλώματος της επιχείρησης, είναι κατά κανόνα περισσότερο επιθυμητές συγκριτικά με τις χρηματοδοτήσεις μη κυκλοφορούντων στοιχείων του ενεργητικού που εμπεριέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο.

Ποιοτικά Κριτήρια

- Ποιότητα, ήθος και φερεγγυότητα φορέων/διοικούντων και καλή γνώση του αντικειμένου.
- Φερεγγυότητα και συναλλακτική συμπεριφορά επιχείρησης.
- Εμπειρία, ικανότητα και αποτελεσματικότητα management.
- Ύπαρξη διαδοχής.

- Ανάλυση συνθηκών αγοράς (ανταγωνισμός, συνθήκες κλάδου και προοπτικές αυτού, γενικότερες οικονομικές συνθήκες).
- Ηλικία και θέση της επιχείρησης στην αγορά.
- Βαθμός εξάρτησης της επιχείρησης (από προμηθευτές, πελάτες, α' ύλης, προϊόντα ή υπηρεσίες).
- Πρόσβαση σε πηγές άντλησης κεφαλαίων / δεδηλωμένη πρόθεση των φορέων να στηρίξουν την επιχείρηση.
- Προοπτικές επιχείρησης.
- Έτη συνεργασίας με τον Όμιλο Τρ. Πειραιώς.
- Προσωπική περιουσία φορέων/εγγυητών.

Ποσοτικά Κριτήρια

- Χρηματοοικονομική κατάσταση επιχείρησης, όπως προκύπτει από την ανάλυση των οικονομικών στοιχείων της σε τουλάχιστον τρεις διαδοχικές χρήσεις. Η ανάλυση αυτή αποσκοπεί στην αξιολόγηση/αιτιολόγηση της διαχρονικής εξέλιξης βασικών μεγεθών (πωλήσεις, αποτελέσματα χρήσης, πάγια, αποθέματα, απαιτήσεις, ίδια κεφάλαια, τραπεζικός δανεισμός, λοιπές υποχρεώσεις κ.α.) και δεικτών (δανειακής επιβάρυνσης, ρευστότητας, αποδοτικότητας κλπ.).

Δυνατότητα εξυπηρέτησης/αποπληρωμής, η οποία πρέπει να τεκμηριώνεται, κατά προτίμηση μέσω του προβλεπόμενου cash flow της επιχείρησης. Ειδικότερα, στην περίπτωση μεσομακροπρόθεσμου δανείου η δυνατότητα αποπληρωμής πρέπει να βασίζεται στην ανάλυση του business plan της επιχείρησης.

Γ. EUROBANK

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (CREDIT POLICY MANUAL)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ – ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2012

-ΕΛΕΓΧΟΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

.....

Η χρήση της εφαρμογής Moody's Risk Analyst είναι υποχρεωτική υπό τις κάτωθι

προϋποθέσεις:

- να έχουν βιβλία Γ' κατηγορίας και οικονομικά στοιχεία τουλάχιστον 2 χρήσεων
- να έχουν συνολικό άνοιγμα στην τράπεζα άνω του 1 εκ.
- Να μην ανήκουν στον Ασφαλιστικό ή Χρηματοπιστωτικό κλάδο
- Να μην ανήκουν στον Δημόσιο Τομέα

.....
Σε περιπτώσεις που εξετάζεται όμιλος εταιρειών είναι υποχρεωτική η αξιολόγηση όλων των εταιρειών του ομίλου, που είναι πιστούχοι μας ή αιτούνται πίστωσης. Υποχρεωτική είναι και η αξιολόγηση των εταιρειών που παρέχουν την εγγύηση τους σε πιστούχους της Τράπεζας ή σε εταιρείες που αιτούνται πίστωσης.

Η εφαρμογή Moody's Risk Analyst επιτρέπει την εκτίμηση της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων μέσα από την αξιολόγηση της διαχρονικής εξέλιξης (min 2 χρήσεις) των οικονομικών τους στοιχείων, τη σύγκριση των οικονομικών στοιχείων της κάθε εταιρείας με αυτά των ομοειδών της και λαμβάνοντας υπόψη τις εκτιμήσεις των χρηστών σε ποιοτικές παραμέτρους. Οι αναλύσεις που γίνονται περιγράφονται συνοπτικά παρακάτω:

- Χρηματοοικονομική ανάλυση

Κάλυψη οφειλών

Λειτουργία

Ρευστότητα

Κεφαλαιακή δομή

- Επιχειρηματική ανάλυση

Κίνδυνος κλάδου

Ποιότητα διοίκησης

Υπόσταση εταιρείας

Ανάλογα με τον εκτιμώμενο κίνδυνο, η κάθε πιστούχος εταιρεία κατατάσσεται σε μια βαθμίδα πιστοληπτικής διαβάθμισης. Η αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των πιστούχων εκφράζεται από μια κλίμακα 11 βαθμίδων.....Οι κατηγορίες της κλίμακας αυτής εκφράζουν αποκλειστικά τον κίνδυνο αδυναμίας εκπλήρωσης των δανειακών υποχρεώσεων της εταιρείας απέναντι στην Τράπεζα καθώς στην συγκεκριμένη βαθμολογία δεν λαμβάνεται υπόψη η αξία των παρεχόμενων εξασφαλίσεων/εγγυήσεων.....

Μάρτιος 2008: .....

2. Εισηγήση Καθορισμού Πιστοδοτικού Ορίου

2.2.6. Περιορισμοί πιστοδοτικών ορίων

Με απόφαση της Eurobank Risk Committee (E.R.C.) καθορίσθηκαν πλαφόν για τους κλάδους των Media και Κατασκευών.

2.2.6.2 **MME**

i. DIRECT MEDIA SECTOR

(Ραδιοφωνικοί σταθμοί, TV, Εφημερίδες – Εκτός Δημοσίου Τομέα)

- Ανώτατο πλαφόν πιστοδοτήσεων: € 100 εκ.

- **10%** μέγιστο exposure ανά πελάτη

ii. ALTERNATIVE MEDIA SECTOR

(Περιοδικά, Internet Providers with news, Entertainment TV Channels)

- Ανώτατο πλαφόν πιστοδοτήσεων: € 250 εκ

- **20%** μέγιστο exposure ανά πελάτη

Σημείωση:

α) Οι ακάλυπτοι κίνδυνοι ανά πελάτη δεν θα υπερβαίνουν το 20% του συνολικού ορίου.

Σεπτέμβριος 2012: .....

2. Εισηγήση Καθορισμού Πιστοδοτικού Ορίου

2.2.8.2. Ακάλυπτο Όριο

Στην έννοια του ακάλυπτου ορίου περιλαμβάνονται:

- Εταιρικές εγγυήσεις (corporate guarantee)

- Επιστολές πρόθεσης (letters of comfort, intent κλπ)

- Προσωπικές εγγυήσεις

Ιούνιος 2013:

2. Εισηγήση Καθορισμού Πιστοδοτικού Ορίου.....

Στην χρήση του συνολικού πλαφόν προς τα MME και τον κατασκευαστικό κλάδο θα περιλαμβάνονται και οι συμμετοχές της Τράπεζας σε εταιρίες του κλάδου (χαρτοφυλάκιο AFS-Strategic).....

9. Έλεγχοι Πιστωτικού Κινδύνου.....

Early warning

Το Early Warning Signals System είναι ένα σύστημα αναγνώρισης πρόδρομων

στοιχείων πιστωτικού κινδύνου σε πελάτες που ενώ στην παρούσα χρονική στιγμή είναι ενήμεροι, υπάρχουν συγκεκριμένοι παράγοντες που πιθανολογούν ότι στο επόμενο δωδεκάμηνο θα μεταकुλήσουν σε bucket άνω των 90 ημερών.

Τα αποτελέσματα του συστήματος βασίζονται στην ανάλυση ενός πλήθους ιστορικών πληροφοριών και άλλων ποιοτικών κυρίως παραμέτρων, που διέπουν την επιχείρηση και τους φορείς της, τις οποίες διακρίνουμε σε 4 κύριες κατηγορίες.

- Δυσμενή στοιχεία (σ.σ. σφραγισμένες επιταγές, διαταγές πληρωμής, πλειστηριασμοί κ.λ.π.)
- Πιστωτική συμπεριφορά. Αξιολογείται η τακτικότητα στην αποπληρωμή όλων των μορφών δανείων στην Eurobank.....
- Οικονομικά στοιχεία επιχείρησης. Αξιολογούνται στοιχεία, όπως η πορεία του κύκλου εργασιών, η κερδοφορία και σε περίπτωση τήρησης βιβλίων γ' κατηγορίας δείκτες όπως ρευστότητας, βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς κύκλο εργασιών και υποχρεώσεις προς ίδια κεφάλαια.
- Κλαδικά στοιχεία. Βάσει της ανάλυσης του χαρτοφυλακίου της Γ.Δ.Τ.Μ.Ε. και των τάσεων της αγοράς οι επιχειρήσεις ανάλογα με το αντικείμενο δραστηριότητάς τους κατατάσσονται σε 4 κατηγορίες επικινδυνότητας.

Η ανάλυση των στοιχείων αυτών πραγματοποιείται ανά τρίμηνο και καταλήγει στην κατηγοριοποίηση του πελάτη σε μια αύξουσα βαθμίδα πιστωτικού κινδύνου (risk class), η οποία κλιμακώνεται από το 1 έως το 5, στην οποία η βαθμίδα 5 είναι αυτή με τον υψηλότερο κίνδυνο.

.....
.....

Οι γενικότεροι άξονες εφαρμογής της πολιτικής ανάλογα με το risk class είναι:

Risk class 5

Επειδή οι λόγοι που οδήγησαν έναν πελάτη στην υψηλότερη βαθμίδα πιθανού κινδύνου είναι οι πλέον σοβαροί, οι ενέργειες που θα κάνουμε πρέπει να έχουν βασικό στόχο τη μείωση του κινδύνου.

Γι αυτό πρέπει άμεσα να διερευνήσουμε το πιθανό πρόβλημα και να βελτιώσουμε τη θέση της Τράπεζας το ταχύτερο δυνατό προχωρώντας σε συνδυασμό των παρακάτω ενεργειών:

- μπλοκάρισμα των ορίων ώστε σε περίπτωση αδιάθετου υπολοίπου να μην αυξηθεί η έκθεσή μας σε κίνδυνο
- μείωση της έκθεσης μας σε κίνδυνο με απαίτηση για κατάθεση μετρητών
- αύξηση εξασφαλίσεων

- απαίτηση για εξασφάλιση ανοικτών κινδύνων
- αναδιάρθρωση οφειλής
- κλείσιμο σχέσης

Risk class 4

Παρά το γεγονός ότι οι λόγοι που έχουν κατατάξει κάποιον πιστούχο στην κατηγορία αυτή είναι μικρότερης βαρύτητας από την κατηγορία 5, εντούτοις ο κίνδυνος θεωρείται αρκετά υψηλός και για τους πελάτες αυτής της κατηγορίας δεν συζητάμε αύξηση του κινδύνου με νέα αιτήματα.

Δ. ALPHA BANK

Κανονισμός Πιστοδοτήσεων Επιχειρήσεων – Μάιος 2011

.....
 .....
 Η ΠΔΤΕ 2459/2000 ορίζει ότι επιτρέπεται η χρηματοδότηση φυσικών και νομικών προσώπων για την απόκτηση μετοχών ή εταιρικών μεριδίων, εφόσον με την αγορά των τίτλων εξασφαλίζεται, διατηρείται ή επαυξάνεται από τον δανειζόμενο η συμμετοχή στο μετοχικό ή εταιρικό κεφάλαιο επιχείρησης, με ποσοστό τουλάχιστον 5%. Κατ' εξαίρεση, ο περιορισμός του ανωτέρου ποσοστού δεν ισχύει για τους δέκα μεγαλύτερους μετόχους ή κατόχους εταιρικών μεριδίων (ΠΔΤΕ 2580/2006).
 .....
 .....

Κεφάλαιο 4 – Πιστωτικά Κριτήρια

4.1.1 Διερεύνηση και ανάλυση οικονομικών στοιχείων πιστούχου

Προκειμένου να σταθμίζεται η οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και η πορεία των εργασιών τους, εξετάζονται ειδικότερα τα κάτωθι:

- Η εξέλιξη του κύκλου εργασιών και των επιμέρους στοιχείων που τον απαρτίζουν (κατηγορίες πωλήσεων, ποσότητες, αξίες κλπ)
- Η ύπαρξη ίδιου (καθαρού) κεφαλαίου κίνησης, το οποίο αποτελεί ένδειξη επαρκούς ρευστότητας και ορθολογικής χρηματοδότησεως του ενεργητικού των επιχειρήσεων. Η εμφάνιση σε μονιμότερη βάση αρνητικού κεφαλαίου κίνησης υποδηλώνει δυσμενείς συνθήκες ρευστότητας και αυξημένες δανειακές ανάγκες.

- Το λειτουργικό περιθώριο κέρδους (EBITDA: Κέρδη προ Τόκων, Φόρων και Αποσβέσεων/Κύκλο Εργασιών) και οι αιτίες αυξήσεως ή μειώσεώς του.

Για τον ακριβέστερο προσδιορισμό της πιστοληπτικής ικανότητας των επιχειρήσεων, πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν και οι υποχρεώσεις τους που ενδεχομένως δεν αποτυπώνονται στις οικονομικές καταστάσεις (οφειλές σε εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης, προμηθευτές σε κατάσταση δικαστικής διενέξεως, οφειλές προς το Δημόσιο από πρόσφατες διαφορές φορολογικού ελέγχου κλπ).

Η σχετική αξιολόγηση επικεντρώνεται στην εξέλιξη των πωλήσεων και των αντίστοιχων αποτελεσμάτων, τα οποία μπορεί να αποτυπώνονται με τρεις τρόπους, ήτοι λογιστικό, εξωλογιστικό και με τη μέθοδο περαιώσεως. Εξ αυτών, ως πλέον αντιπροσωπευτικός κρίνεται ο λογιστικός τρόπος (διαφορά μεταξύ εσόδων – εξόδων), ενώ οι άλλοι δύο προσδιορίζονται βάσει τεκμαρτών στοιχείων.....
.....

4.2 Προσδιορισμός πραγματικών αναγκών του πιστούχου και πηγές αποπληρωμής των αναλαμβανόμενων υποχρεώσεων

Η αποπληρωμή των πιστοδοτήσεων θα πρέπει να βασίζεται στις φυσιολογικές συνθήκες δραστηριότητας των επιχειρήσεων καθώς και στις υπάρχουσες ή στις μελλοντικές παραγωγικές και συναλλακτικές δυνατότητές τους.
.....

Κεφάλαιο 5 – Συστήματα Διαβαθμίσεως

5.1 Μοντέλα (υποδείγματα) διαβαθμίσεως

Για την εκτίμηση του ενδεχόμενου ασυνέπειας των πιστούχων της Τράπεζας και των Εταιριών του Ομίλου, τα μοντέλα διαβαθμίσεως πιστωτικού κινδύνου αξιολογούν μία σειρά παραμέτρων, οι οποίες μπορούν να ομαδοποιηθούν ως εξής:

- Χρηματοοικονομική κατάσταση: οικονομική δυνατότητα του πιστούχου (δείκτες ρευστότητας, δανειακής επιβάρυνσης κλπ).
.....

Η Τράπεζα χρησιμοποιεί τα πιο κάτω μοντέλα διαβαθμίσεως πιστωτικού κινδύνου:

1. Επιχειρήσεων που τηρούν Βιβλία **Γ Κατηγορίας** με κύκλο εργασιών **άνω των € 30 εκ.** ή όρια που ξεπερνούν τα **€ 5 εκ.**

Κλίματα Διαβαθμίσεως Πιστωτικού Κινδύνου:

AA, A+, A, A-, BB+, BB, BB-, B+, B, B-, ΓΓ+, ΓΓ, ΓΓ-, Γ, Δ0, Δ1, E.

Κλίμακα Διαβαθμίσεως Διευρυμένη	Κλίμακα Διαβαθμίσεως Περιορισμένη	Ζώνες Πιστωτικού Κινδύνου	Χαρακτηριστικά πιστούχου – Πολιτική Τραπέζης
AA A+ A A- BB+	AA A	Χαμηλού	<p>Πιστούχοι με πολύ καλή πιστοληπτική ικανότητα, οι οποίοι παρουσιάζουν, για τους επόμενους 12 μήνες, εξαιρετικά χαμηλό ενδεχόμενο μη συνεπούς αποπληρωμής των υποχρεώσεών τους.</p> <p>Η Τράπεζα επιδιώκει τη διεύρυνση της πιστοδοτικής συνεργασίας με ή χωρίς εξασφαλίσεις και τη διενέργεια παράλληλων εργασιών. Τιμολογιακή πολιτική: ιδιαίτερως ανταγωνιστική.</p>
BB BB- B+	BB	Μέσου	<p>Πιστούχοι με καλή πιστοληπτική ικανότητα, οι οποίοι παρουσιάζουν, για τους επόμενους 12 μήνες, χαμηλό ενδεχόμενο μη συνεπούς αποπληρωμής των υποχρεώσεών τους.</p> <p>Εξετάζεται η δυνατότητα διεύρυνσεως της πιστοδοτικής συνεργασίας καθώς και η λήψη τυχόν αναγκαίων εξασφαλίσεων. Επιδιώκεται η διενέργεια παράλληλων εργασιών. Τιμολογιακή πολιτική: ανταγωνιστική.</p>
B B-	B	Αποδεκτού	<p>Πιστούχοι με σχετικά καλή πιστοληπτική ικανότητα, οι οποίοι παρουσιάζουν, για τους επόμενους 12 μήνες, το ενδεχόμενο μη</p>

			<p>συνεπούς αποπληρωμής των υποχρεώσεών τους.</p> <p>Διενεργούνται πιστοδοτήσεις σε λογικά επίπεδα, με ικανοποιητικά ποσοστά εξασφαλίσεων.</p> <p>Επιδιώκεται η διενέργεια παράλληλων εργασιών.</p> <p>Τιμολογιακή πολιτική: ανάλογη προς τον όγκο των εργασιών.</p>
ΓΓ+ ΓΓ	ΓΓ	Υπό Παρακολούθηση	<p>Πιστούχοι με μέτρια πιστοληπτική ικανότητα, οι οποίοι παρουσιάζουν, για τους επόμενους 12 μήνες, <u>αυξημένο ενδεχόμενο</u> μη συνεπούς αποπληρωμής των υποχρεώσεών τους.</p> <p>Ακολουθείται συντηρητική πιστοδοτική πολιτική, με υψηλά ποσοστά εξασφαλίσεων. Απαιτείται στενή παρακολούθηση της τηρήσεως των όρων συνεργασίας.</p> <p>Τιμολογιακή πολιτική: ανάλογη του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου.</p>
ΓΓ- Γ	Γ	Υψηλού	<p>Πιστούχοι με κακή πιστοληπτική ικανότητα, οι οποίοι παρουσιάζουν <u>υψηλό ενδεχόμενο</u> μη συνεπούς αποπληρωμής των υποχρεώσεών τους.</p> <p>Λαμβάνεται μέριμνα για τον περιορισμό των υφιστάμενων πιστοδοτήσεων και τη λήψη πρόσθετων εξασφαλίσεων.</p> <p>Αποφεύγονται οι πιστοδοτήσεις σε νέους πελάτες της κατηγορίας αυτής. Τιμολογιακή πολιτική:</p>

			ανάλογη του αυξημένου πιστωτικού κινδύνου.
Δ0	Δ0		Καθυστερήσεις > 90 ημέρες. Επιδιώκεται η επίτευξη σύντομου διακανονισμού του ληξιπρόθεσμου τμήματος της οφειλής ή ρύθμιση της συνολικής οφειλής με τη λήψη πρόσθετων εξασφαλίσεων. Σε αντίθετη περίπτωση αποφασίζεται η καταγγελία της σύμβασης και η λήψη δικαστικών μέτρων.
Δ1	Δ1		Καταγγελία σύμβασης, κλείσιμο λογαριασμών και λήψη δικαστικών / αναγκαστικών μέτρων για την εξασφάλιση και ρευστοποίηση της περιουσίας.
Ε	Ε		Στροφή σε επισφάλεια, μετά την άντληση δικαστικών / αναγκαστικών μέτρων.

Κανονισμός Πιστοδοτήσεων, Μάρτιος 2014

Περίμετρος Πιστωτικού Κινδύνου	Χαρακτηριστικά Πιστούχων Περιμέτρου	Κλίμακα Διαβαθμίσεως	Ζώνη Πιστωτικού Κινδύνου	Χαρακτηριστικά Πιστούχων – Πολιτική Τράπεζας
Κανονικού Κινδύνου	<ul style="list-style-type: none"> Ο πιστούχος δεν παρουσιάζει ενδείξεις αδυναμίας αποπληρωμής των υποχρεώσεών του προς την Τράπεζα Η Τράπεζα δεν έχει προβεί σε αναδιάρθρωση ή ρύθμιση στα δάνεια του 	AA A+ A A- BB+	Χαμηλού	Πιστούχοι με πολύ καλή πιστοληπτική ικανότητα, οι οποίοι παρουσιάζουν, για τους επόμενους 12 μήνες, εξαιρετικά χαμηλό ενδεχόμενο μη συνεπούς αποπληρωμής των υποχρεώσεών τους. Η Τράπεζα

	<p>Πιστούχου</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πιθανές περιστασιακές καθυστερήσεις που πιθανόν να εμφανίζουν οι Πιστούχοι στην εξυπηρέτηση των υποχρεώσεών τους προς την Τράπεζα και οφείλονται αποκλειστικά σε “τεχνικούς λόγους” δεν επηρεάζουν τη διαβάθμισή τους. 			<p>επιδιώκει τη διεύρυνση της πιστοδοτικής συνεργασίας με ή χωρίς εξασφαλίσεις και τη διενέργεια παράλληλων εργασιών. Τιμολογιακή πολιτική: ιδιαίτερος ανταγωνιστική.</p>
Κανονικού Κινδύνου	<ul style="list-style-type: none"> • Ο πιστούχος δεν παρουσιάζει ενδείξεις αδυναμίας αποπληρωμής των υποχρεώσεών του προς την Τράπεζα • Η Τράπεζα δεν έχει προβεί σε αναδιάρθρωση ή ρύθμιση στα δάνεια του Πιστούχου • Πιθανές περιστασιακές καθυστερήσεις που πιθανόν να εμφανίζουν οι Πιστούχοι στην εξυπηρέτηση των υποχρεώσεών τους προς την Τράπεζα και οφείλονται αποκλειστικά σε “τεχνικούς λόγους” δεν 	BB BB- B+	Μέσου	<p>Πιστούχοι με αρκετά ικανοποιητική πιστοληπτική ικανότητα, οι οποίοι παρουσιάζουν, για τους επόμενους 12 μήνες, πολύ χαμηλό ενδεχόμενο μη συνεπούς αποπληρωμής των υποχρεώσεών τους. Εξετάζεται η δυνατότητα διεύρυνσής της πιστοληπτικής συνεργασίας καθώς και η λήψη τυχόν αναγκαίων εξασφαλίσεων. Επιδιώκεται η διενέργεια παράλληλων</p>

	επηρεάζουν τη διαβάθμισή τους.			εργασιών.
Κανονικού Κινδύνου	<ul style="list-style-type: none"> • Ο πιστούχος δεν παρουσιάζει ενδείξεις αδυναμίας αποπληρωμής των υποχρεώσεών του προς την Τράπεζα • Η Τράπεζα δεν έχει προβεί σε αναδιάρθρωση ή ρύθμιση στα δάνεια του Πιστούχου • Πιθανές περιστασιακές καθυστερήσεις που πιθανόν να εμφανίζουν οι Πιστούχοι στην εξυπηρέτηση των υποχρεώσεών τους προς την Τράπεζα και οφείλονται αποκλειστικά σε “τεχνικούς λόγους” δεν επηρεάζουν τη διαβάθμισή τους. 	B B-	Αποδεκτού	Πιστούχοι με ικανοποιητική πιστοληπτική ικανότητα, οι οποίοι παρουσιάζουν, για τους επόμενους 12 μήνες, χαμηλό ενδεχόμενο μη συνεπούς αποπληρωμής των υποχρεώσεών τους. Διενεργούνται πιστοδοτήσεις σε λογικά επίπεδα, με ικανοποιητικά ποσοστά εξασφαλίσεων. Επιδιώκεται η διενέργεια παράλληλων εργασιών. Τιμολογιακή πολιτική: Ανάλογη προς τον όγκο των εργασιών.
Κανονικού Κινδύνου	<ul style="list-style-type: none"> • Ο πιστούχος δεν παρουσιάζει ενδείξεις αδυναμίας αποπληρωμής των υποχρεώσεών του προς την Τράπεζα • Η Τράπεζα δεν έχει προβεί σε 	ΓΓ+ ΓΓ	Μέτριου – Υπό παρακολούθηση	Πιστούχοι με επαρκή πιστοληπτική ικανότητα, οι οποίοι παρουσιάζουν, για τους επόμενους 12 μήνες, μέτριο ενδεχόμενο μη

	<p>αναδιάρθρωση ή ρύθμιση στα δάνεια του Πιστούχου</p> <ul style="list-style-type: none"> • Πιθανές περιστασιακές καθυστερήσεις που πιθανόν να εμφανίζονται οι Πιστούχοι στην εξυπηρέτηση των υποχρεώσεών τους προς την Τράπεζα και οφείλονται αποκλειστικά σε “τεχνικούς λόγους” δεν επηρεάζουν τη διαβάθμισή τους. 			<p>συνεπούς αποπληρωμής των υποχρεώσεών τους. Ακολουθείται συντηρητική πιστοδοτική πολιτική, με υψηλά ποσοστά εξασφαλίσεων. Απαιτείται παρακολούθηση της τήρησης των όρων συνεργασίας. Τιμολογιακή πολιτική: Ανάλογη του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου.</p>
<p>Πιστούχοι υπό επιτήρηση</p>	<p>Συνεργάσιμοι και βιώσιμοι δανειολήπτες Η Τράπεζα έχει προβεί σε αναδιάρθρωση ή ρύθμιση των δανείων του πιστούχου, είτε βραχυπρόθεσμης διάρκειας (έως 5 έτη) είτε μακροπρόθεσμης διάρκειας (άνω των 5 ετών)</p>	<p>ΓΓ- Γ</p>	<p>Υψηλού – Αναδιαρθρώσεις</p>	<p>Πιστούχοι με χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα. Πιστούχοι που δεν έχουν παρουσιάσει αδυναμία αποπληρωμής των υποχρεώσεών του; αν και είναι πιθανόν να έχουν παρουσιάσει περιστασιακές καθυστερήσεις. Πιστούχοι οι οποίοι αξιολογούνται από τα Συμβούλια</p>

			<p>Πιστοδοτήσεων ως μεσοπρόθεσμα βιώσιμοι και η αποπληρωμή των δανείων τους αναμένεται να πραγματοποιηθεί από τις μελλοντικές λειτουργικές ταμειακές ροές των επιχειρήσεών τους.</p> <p>Πιστούχοι που υπάγονται στις περιπτώσεις που αναφέρονται στις παρ. 7.2. (Αναδιαρθρώσεις) του παρόντος κανονισμού.</p> <p>Έχει γίνει επαναδιαπραγμάτευση των όρων των δανειακών τους συμβάσεων στο πλαίσιο της κοινής τραπεζικής πρακτικής και με όρους της αγοράς.</p> <p>Πιστούχοι οι οποίοι τήρησαν τους όρους της ρύθμισής τους για περίοδο 12 μηνών από την ημερομηνία της καταβολής της πρώτης σημαντικής</p>
--	--	--	--

				<p>δότης.</p> <p>Οι νέες χρηματοδοτήσεις σε υφιστάμενους πιστούχους θα πρέπει να είναι σύντομης διάρκειας, επαρκώς εξασφαλισμένες και να υποστηρίζουν τη βιωσιμότητα του πελάτη.</p> <p>Αποφεύγονται οι πιστοδοτήσεις σε νέους πελάτες της κατηγορίας αυτής.</p>
Πιστούχοι υπό επιτήρηση	<p>Συνεργάσιμοι και βιώσιμοι δανειολήπτες.</p> <p>Η Τράπεζα έχει προβεί σε αναδιάρθρωση ή ρύθμιση των δανείων του πιστούχου, είτε βραχυπρόθεσμης διάρκειας (έως 5 έτη) είτε μακροπρόθεσμης διάρκειας (άνω των 5 ετών)</p>	Γ Ρύθμιση	Υψηλού Ρυθμίσεις	<p>- Πιστούχοι με κακή πιστοληπτική ικανότητα, οι οποίοι έχουν ήδη παρουσιάσει γεγονότα μη έγκαιρης αποπληρωμής των υποχρεώσεών τους και έχουν προβεί σε ρύθμιση των οφειλών τους προς την τράπεζα.</p> <p>Πιστούχοι που αξιολογούνται μακροπρόθεσμα βιώσιμοι και η αποπληρωμή των δανείων τους αναμένεται να</p>

				<p>πραγματοποιηθεί τόσο από τις μελλοντικές λειτουργικές ταμειακές ροές όσο και από τη συναινετική πώληση των μη λειτουργικά σημαντικών (non – core) περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεών τους.</p> <p>Πιστούχοι που υπάγονται στις περιπτώσεις που αναφέρονται στις παρ. 7.1 (Ρυθμίσεις) του παρόντος Κανονισμού.</p> <p>Πιστούχοι που έχουν παρουσιάζει καθυστερήσεις άνω των 90 ημερών κατά τους τελευταίους 12 μήνες.</p> <p>Επιδιώκεται η λήψη επιπρόσθετων εμπράγματων εξασφαλίσεων.</p>
Πιστούχοι σε αθέτηση	<p>Πιστούχοι σε καθυστέρηση > 90 ημερών</p> <p>Πιστούχοι για τους οποίους έχουν ξεκινήσει δικαστικές ενέργειες</p> <p>Πιστούχοι για τους</p>	Δ0	Σε καθυστέρηση	<p>Πιστούχοι με καθυστερήσεις > 90 ημερών σε οποιοδήποτε λογαριασμό τους.</p> <p>Επιδιώκεται η ρύθμιση της</p>

	οποίους έχει γίνει απόσβεση ή διαγραφή κεφαλαίου ή τόκων			συνολικής οφειλής με τη λήψη πρόσθετων εμπράγματων εξασφαλίσεων. Σε αντίθετη περίπτωση αποφασίζεται η καταγγελία της σύμβασης και η λήψη δικαστικών μέτρων.
Πιστούχοι σε αθέτηση	Πιστούχοι σε καθυστέρηση > 90 ημερών Πιστούχοι για τους οποίους έχουν ξεκινήσει δικαστικές ενέργειες Πιστούχοι για τους οποίους έχει γίνει απόσβεση ή διαγραφή κεφαλαίου ή τόκων	Δ1	Καταγγελία Σύμβασης	Πιστούχοι για τους οποίους έχει διενεργηθεί καταγγελία δανειακής σύμβασης. Η διαβάθμισή τους στο σύστημα γίνεται αυτόματα με την καταγγελία οποιουδήποτε λογαριασμού στο μηχανογραφικό σύστημα της Τράπεζας.
Πιστούχοι σε αθέτηση	Πιστούχοι σε καθυστέρηση > 90 ημερών Πιστούχοι για τους οποίους έχουν ξεκινήσει δικαστικές ενέργειες Πιστούχοι για τους οποίους έχει γίνει	Δ2	Έκδοση Διαταγής Πληρωμής	Πιστούχοι για τους οποίους έχει εκδοθεί διαταγή πληρωμής. Η διαβάθμισή τους στο σύστημα γίνεται από τους αρμόδιους λειτουργούς της Διεύθυνσης

	απόσβεση ή διαγραφή κεφαλαίου ή τόκων			Καθυστερήσεων Wholesale Banking απευθείας από το Σύστημα Διαβαθμίσεως Πιστωτικού Κινδύνου (ABRS). Ως ημερομηνία διαβαθμίσεως ορίζεται η ημερομηνία έκδοσης ή επίδοσης της διαταγής πληρωμής.
Πιστούχοι σε αθέτηση	Πιστούχοι σε καθυστέρηση > 90 ημερών Πιστούχοι για τους οποίους έχουν ξεκινήσει δικαστικές ενέργειες Πιστούχοι για τους οποίους έχει γίνει απόσβεση ή διαγραφή κεφαλαίου ή τόκων	Ε	Απόσβεση ή Διαγραφή	Επίδικοι Πιστούχοι για τους οποίους έχει γίνει απόσβεση κεφαλαίου ή τόκων. Η διαβάθμισή τους στο σύστημα γίνεται αυτόματα με τη λογιστικοποίηση της απόσβεσης της επισφαλούς απαίτησης στο μηχανογραφικό σύστημα της Τράπεζας.

Κανονισμός Πιστοδοτήσεων – Αύγουστος 2013

Παρακολούθηση εξέλιξη πιστοδότησης

Ένα από τα κυριότερα εργαλεία για την ορθολογικότερη διαχείριση και παρακολούθηση του πιστωτικού κινδύνου στις χρηματοδοτήσεις μακροπρόθεσμης διάρκειας είναι η διαχρονική παρακολούθηση της οικονομικής κατάστασης της χρηματοδοτούμενης επιχείρησης, μέσω καθορισμού χρηματοοικονομικών δεικτών (financial covenants) οι οποίοι αποτελούν συμβατικούς περιορισμούς που ενσωματώνονται στις Συμβάσεις μακροπρόθεσμων χρηματοδοτήσεων μεσαίων και

μεγάλων επιχειρήσεων, με σκοπό να παρακολουθείται διαχρονικά η πορεία της οικονομικής τους κατάστασης. Ο καθορισμός χρηματοοικονομικών δεικτών είναι υποχρεωτικός για τις μακροπρόθεσμες χρηματοδοτήσεις (διμερείς η κοινοπρακτικές) μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων.

Οι χρηματοοικονομικοί δείκτες και τα επιθυμητά επίπεδα συμμόρφωσης αποφασίζονται από τα αρμόδια Συμβούλια Πιστοδοτήσεων Wholesale Banking έπειτα από προτάσεις των Επιχειρησιακών Μονάδων (Επιχειρηματικά Κέντρα, Διεύθυνση Corporate Banking, Διεύθυνση Χρηματοδοτήσεων Ναυτιλίας, Διεύθυνση Επενδυτικής Τραπεζικής), οι οποίες συμπεριλαμβάνονται στις σχετικές εισηγήσεις των πιστοδοτικών ορίων.

Ο υπολογισμός των χρηματοοικονομικών δεικτών της επιχείρησης – πιστούχου πραγματοποιείται ανά εξάμηνο ή δωδεκάμηνο κατόπιν αποφάσεως του αρμοδίου συμβουλίου πιστοδοτήσεων wholesale banking και να πιστοποιείται από τον ορκωτό ελεγκτή της, μέσω της εκδόσεως από αυτόν του σχετικού Πιστοποιητικού Συμμορφώσεως (compliance certificate).

Οι Επιχειρησιακές Μονάδες μεριμνούν για την έγκαιρη προσκόμιση των Πιστοποιητικών Συμμορφώσεως από τις επιχειρήσεις – πιστούχους τους. Τα Πιστοποιητικά αυτά ελέγχονται από τις ίδιες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΙΣΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΗΣ ΠΕΛΑΤΕΙΑΣ

.....

..

Απαιτούμενα Στοιχεία για την Αξιολόγηση της Πιστοδοτούμενης Πελατείας

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....

2. **Επιχειρήσεις με λογιστικά βιβλία Γ΄ Κατηγορίας.....**

5. Ανάλυση κύκλου εργασιών των τριών τελευταίων Χρήσεων και των προβλεπόμενων στοιχείων τρέχουσας και προηγούμενης Χρήσεως (κατ'είδος, ποσότητα και αξία).

6. Προβλέψεις κύκλου εργασιών και αποτελεσμάτων προ αποσβέσεων για την τρέχουσα Χρήση.

****

3. ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΜΜΕ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με τις καταθέσεις των Διευθυνόντων Συμβούλων των Τραπεζών, η συνολική έκθεση που έχουν οι Τράπεζες σε ΜΜΕ παρατίθεται παρακάτω:

ΤΡΑΠΕΖΑ	ΠΟΣΟ ΔΑΝΕΙΩΝ ΣΕ ΜΜΕ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΛΗΞΙΠΡΟ- ΘΕΣΜΑ
ΕΘΝΙΚΗ	430.000.000€	227.000.000€		45%
EUROBANK*	85.000.000€			19,2%.
ALPHA	311.000.000€	160.000.000€	50%	
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	432.000.000€	194.000.000€	29%	47%
ΑΤΤΙΚΑ	12.600.000€			
ΣΥΝΟΛΟ	1.270.000.000€			

*το ποσό αφορά μόνο τα ΜΜΕ του παραρτήματος

3.2 ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΥΛΩΝ ΑΞΙΩΝ

1. Κατά τη διάρκεια των εργασιών προέκυψε ότι πολλά, αν όχι όλα τα μεγάλης αξίας δάνεια προς ΜΜΕ δεν είχαν επαρκείς εξασφαλίσεις. Σύνηθες ήταν να παρέχονται ως εξασφάλιση «άυλες» αξίες (Σήμα, Ταινιοθήκη, αξιώσεις κατά τρίτων ακόμα και μετοχές των ίδιων των δανειζόμενων εταιρειών). Στην εξέλιξη των δανείων αποδείχτηκε ότι αυτές ήταν εξαιρετικά επισφαλείς «εξασφαλίσεις». Ιδιαίτερη εντύπωση προξενεί το ότι σε καμία από τις δανειακές συμβάσεις με μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν προβλέπονταν υποχρεωτικές για τα συμβαλλόμενα μέρη ενέργειες για την περίπτωση ορισμένα από τα άυλα στοιχεία που είχαν δοθεί σε εγγύηση, να απαξιωθούν προϊόντος του χρόνου. Η πιθανότητα αυτή, όπως έδειξε η πορεία των πραγμάτων, δεν ήταν αμελητέα, αφού πολλά παραδείγματα σημαντικής απαξίωσης έως και εκμηδένισης της αξίας άυλων στοιχείων προέκυψαν κατά τη διάρκεια των εργασιών της Επιτροπής. Μια συνετή πολιτική εξασφάλισης θα είχε προνοήσει ώστε να υπάρχει εξασφαλιστική ρήτρα στη σχετική δανειακή σύμβαση. Επίσης, δεν έγινε γνωστή καμία περίπτωση που να σημειώθηκε αντίδραση τράπεζας μετά την απαξίωση των άυλων στοιχείων πιστούχου μέσου ενημέρωσης, παρόλο που η απαξίωση ήταν κάτι περισσότερο από προφανές, είτε εντελώς όπως στην περίπτωση της ταινιοθήκης του Alter, που απώλεσε την αξία της κατά 100%, είτε σε περιπτώσεις που είχαν ενεχυρασθεί σήματα (τίτλοι) εφημερίδων, κυρίως, οι κυκλοφορίες των οποίων είχαν καταβαραθρωθεί με αποτέλεσμα να πέσει κατακόρυφα και η αξία του σήματος.

2. Στην περίπτωση της απώλειας της αξίας ενεχυρασθέντος κινητού πράγματος, όπως είναι οι άυλοι τίτλοι, αναδεικνύεται η σημασία που είχε για την εξασφάλιση των δανείων προς ΜΜΕ η λήψη προσωπικών εγγυήσεων του ή των μετόχων του πιστούχου σχήματος.

Γενικά στο θέμα των προσωπικών εγγυήσεων η στάση των τραπεζών προς τους κύριους Μετόχους ήταν πολύ εφεκτική. Το σύνηθες ήταν να ζητούνται προσωπικές εγγυήσεις και να μην δίνονται. Τέτοια παραδείγματα υπάρχουν πολλά με πιο χαρακτηριστικά τις περιπτώσεις των Ψυχάρη, (Πρακτικά της 31.8.2016).

Εξίσου κραυγαλέο παράδειγμα είναι η περίπτωση του «Τηλέτυπου» :

Οι μέτοχοι του ΜΕΓΑ συγκαταλέγονται ανάμεσα στις πλουσιότερες επιχειρηματικές οικογένειες της χώρας με μεγάλη οικονομική επιφάνεια και καταγεγραμμένα διαθέσιμα πολλών εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ .Εν τούτοις για ικανό διάστημα άφηναν το κανάλι να ζημιώνεται και τους εργαζόμενους απλήρωτους. Ο κίνδυνος ραγδαίας απαξίωσης των περιουσιακών στοιχείων της εταιρίας ήταν ορατός . Το ενδεχόμενο να εκτίθεται ακόμα και σε κίνδυνο χρεοκοπίας η εταιρία και να αυξάνεται αλματωδώς ο κίνδυνος μην μπορέσουν τα πιστωτικά ιδρύματα να αναλάβουν τα ποσά των δανείων που είχαν χορηγήσει ήταν καθόλου αμελητέο, αντίθετα εξαιρετικά πιθανό .

Η συμπεριφορά αυτή των ιδιοκτητών του ΤΗΛΕΤΥΠΟΥ ενείχε σκοπιμότητα και υπολογισμό εν όψει της προαναγγελίας του διαγωνισμού για τις τηλεοπτικές συχνότητες. Εκείνο όμως που ενδιαφέρει από την άποψη του αντικειμένου της Επιτροπής είναι ότι η απουσία προσωπικών εγγυήσεων επέτρεπε στους μεγαλομετόχους να μην υπολογίζουν το ενδεχόμενο , που ήταν παραπάνω από ορατό, να χρεωκοπήσει η εταιρία και να χαθούν οριστικά τα χρήματα για τις πιστώτριες τράπεζες.

Η συμπεριφορά τους αυτή , βέβαια, δεν είχε ως αφετηρία την έλλειψη χρημάτων. Είναι χαρακτηριστικό ότι , όπως αποκάλυψε στις 3/7/2016 στη Βουλή ο ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΠΑΣ, Υπουργός τότε Επικρατείας, τον Απρίλιο 2016 , όταν άρχιζαν οι κινητοποιήσεις των εργαζομένων στο ΜΕΓΑ για να πάρουν τα δεδουλευμένα τους ,ο Διευθυντής της εφημερίδας το «ΒΗΜΑ» ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΑΡΑΚΟΥΣΗΣ είχε γράψει στο Tweeter : « Η ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ είχε ταμειακά διαθέσιμα πάνω από 650 εκατομμύρια ευρώ στο τέλος του 2015 και η ΕΛΛΑΚΤΩΡ άλλα 450 εκατομμύρια ευρώ. Μόλις 20 εκατομμύρια χρειάζεται το ΜΕΓΑ».

3.3 ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΓΙΑ Μ.Μ.Ε.

3.3.1. STAR

3.3.1.1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ –ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Το **Star Channel** (πρώην Κανάλι 29) είναι ελληνικός ιδιωτικός τηλεοπτικός σταθμός πανελλαδικής εμβέλειας, με έδρα την Κηφισιά. Ιδρύθηκε το 1993, από τον Νίκο Μαστοράκη, το οποίο είχε πουληθεί στην Νέα Τηλεόραση Α.Ε. της οικογένειας Βαρδινογιάννη. Είναι κανάλι ενημερωτικού και ψυχαγωγικού χαρακτήρα.

Γενικά Στοιχεία

Η Νέα Τηλεόραση Ανώνυμη Εταιρία είναι η δεύτερη τηλεοπτική εταιρία από τις δύο πρώτες που ιδρύθηκαν στην [Ελλάδα](#) (η πρώτη ήταν ο Τηλέτυπος του [Mega Channel](#)). Ιδρύθηκε στις 7 Σεπτεμβρίου 1989, αρχικά ως τηλεοπτικός σταθμός, λαμβάνοντας άδεια πανελλαδικής εμβέλειας. Στην συνέχεια, εξελίχθηκε σε εταιρία, αφού την άδεια που κατείχε δεν την αξιοποίησε για να ανοίξει δικό της τηλεοπτικό σταθμό, αλλά αγόρασε εκ των υστέρων το [Κανάλι 29](#), το οποίο και μετονόμασε σε Star Channel. Αρχικά η εταιρία, όπως και το κανάλι, έδρευε στις πρώην εγκαταστάσεις του Καναλιού 29, στον [Ταύρο](#), στην οδό Δημήτρας 31. Το Star Channel άρχισε να εκπέμπει στις 4 Δεκεμβρίου του [1993](#) από τα κεντρικά του στούντιο στον [Ταύρο Αττικής](#), μέσα από την συχνότητα του [Καναλιού 29](#) και με την καθοδήγηση του [Νίκου Μαστοράκη](#), καλύπτοντας το μεγαλύτερο μέρος της ελληνικής επικράτειας. Το [2008](#), οι εγκαταστάσεις του καναλιού μεταφέρθηκαν στην [Κηφισιά](#). Η πλήρης επωνυμία της εταιρίας είναι «Νέα Τηλεόραση Α.Ε.» Γενικός Διευθυντής του Σταθμού είναι ο Κάρλος Αλκαλάϊ, Γενικός Διευθυντής Ειδήσεων ο Κωστής Σιακανίκας και Διευθύντρια Προγράμματος η Νάταλι Γούντφιλντ.

Μέτοχοι

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΣΡ, στην εξεταζόμενη χρονική περίοδο μέτοχοι του Σταρ ήταν εξωχώριες (offshore) εταιρείες (Thelon Trading Ltd, Dasen Holdings Ltd, Moorefields SA, Blue Dime Holding SA, Hogrid Holdings Ltd), συμφερόντων της οικογένειας Βαρδινογιάννη. Ειδικότερα:

ΜΕΤΟΧΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ
Dasen Holdings LTD – Βαρδιάννα Β. Βαρδινογιάννη	85,1%
MooreFields SA – Αναστασία Θ. Βαρδινογιάννη	14.1%
Blue Dime Holdings SA – Δημοσθένης Ν. Βαρδινογιάννης	0.4%
Hogrid Holdings SA – Γεώργιος Ι. Βαρδινογιάννης	0.15%

3.3.1.2. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ – ΥΠΟΛΟΙΠΑ

Οι οφειλές της εταιρίας ΝΕΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ, σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η εταιρία στις 27/5/2016 ΑΠ 63 :

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΙΔΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	ΗΜΕΡ/ΝΙ Α ΔΑΝΕΙΟΥ	ΠΟΣΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΠΟΥ ΧΟΡΗΓΗΘΗΚΕ	ΕΞΑΣΦΑ ΛΙΣΕΙΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	ΠΑΡΑΤΗΡΗ ΣΕΙΣ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ- ΕΘΝΙΚΗ ΚΟΔ	1.4.2015	56.000.000€	Εγγυητής είναι η STAR ΕΠΕΝΔΥΤ ΙΚΗ Α.Ε. (κάτοχος κατά 100% του κεφαλαίου της ΝΕΑ ΤΗΛΕΟΡΑ ΣΗ Α.Ε.) για το σύνολο του ΚΟΔ. Από το σύνολο των 56 εκ. €, τα 12 εκ € είναι καλυμμένα με: α) εκχώρηση απαιτήσε	55.200.000€	Στις 19.05.2016 η Νέα Τηλεόραση Α.Ε. προχώρησε σε μερική αποπληρωμ ή ύψους 800.000€ συνεπώς το υπόλοιπο διαμορφώθη κε σε 55.200.000€

			ων πελατών λόγω ενεχύρου β) μετρητά σε δεσμευμέν ο τραπεζικό λογαριασμ ό (cash colateral) γ) επιταγές πελατείας μεταχρονο λογημένες		
ALPHA ΚΟΔ	4.8.2008	10.000.000€	α) εκχώρηση απαιτήσε ων πελατών λόγω ενεχύρου β) μετρητά σε δεσμευμέν ο τραπεζικό λογαριασμ ό (cash colateral) γ) επιταγές πελατείας μεταχρονο	6.000.000€	Το αρχικό δάνειο (2008) ορίστηκε σε € 10 εκ. Έχουν γίνει αποπληρωμ ές: Αύγουστος 2015: € 2 εκ, Οκτώβριος 2014: € 1 εκ, Μάρτιος 2016: € 1εκ. Το υπόλοιπο μετά τις πληρωμές διαμορφώνε ται σε € 6 εκ

			λογημένες		
ΕΘΝΙΚΗ ΠΑΡΟΧΗ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ ΣΕ ΑΝΟΙΚΤΟ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕ Ο ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ	23.10.201 5	3.825.000€	STAR ΕΠΕΝΔΥΤ ΙΚΗ Α.Ε. (κάτοχος κατά 100% του κεφαλαίου της ΝΕΑ ΤΗΛΕΟΡΑ ΣΗ Α.Ε.). Επιπλέον εξασφάλισ η: Ενέχυρο ποσοστού 25% επί του συνόλου των εκχωρημέ νων απαιτήσε ων προς την ΕΘΝΙΚΗ FACTORS Α.Ε. (Διαχειρίστ ρια των εκχωρημέ νων απαιτήσε ων της "ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚ	3.825.000€	Οι εγγυήσεις ορίζονται στην από 23.10.2015 σύμβαση παροχής εγγυήσεως πιστώσεως με ανοιχτό αλληλόχρεο λογ/μο.

			Η ΤΗΛΕΟΡΑ ΣΗ Α.Ε."		
ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΠΑΡΟΧΗ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ ΣΕ ΑΝΟΙΚΤΟ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕ Ο ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ	25.02.201 4	2.500.000€	Εκχώρηση απαιτήσε ων μέσω επιταγών πελατείας	365.501,73€	
ΑΛΡΗΑ (πρώην ΕΜΠΟΡΙΚΗ) ΠΑΡΟΧΗ ΕΓΓΥΗΣΗΣ ΠΙΣΤΩΣΗΣ ΣΕ ΑΝΟΙΚΤΟ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕ Ο ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ	1.12.2012	2.000.000€	Εκχώρηση απαιτήσε ων μέσω επιταγών πελατείας	9.613,48€	Το αρχικό πλαφόν της σύμβασης στις 14.10.1999 ήταν € 7.043.286,8 7 με εγκεκριμένο όριο σήμερα τα € 2 εκ.
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ				65.400.115,21€	

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΝΕΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ			
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	33.278.255,54€	25.400.900€	27.095.000€
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	27.790.325,54€	21.777.840,52€	0,00€

ALPHA BANK	8.146.226,78€	0,00€	149.821,67€
ΣΥΝΟΛΑ	69.214.807,86€	47.178.740,52€	27.244.821,67€

Η εταιρία «ΝΕΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ» στα στοιχεία που έστειλε δεν συμπεριέλαβε το factoring το οποίο ανέρχεται στο ποσό των 3.885.582,32€.

Ο όμιλος του Star χρηματοδοτήθηκε από τις τράπεζες ΕΘΝΙΚΗ και ΠΕΙΡΑΙΩΣ, και μέχρι το 2008 είχε εμφανίσει σημαντικά προβλήματα στη εξυπηρέτηση των δανείων. **Από το 2008 έχει προβλήματα που αντιμετωπίζονται από νέα κεφάλαια των μετόχων. Ενδεικτικά επισημαίνεται ότι έχουν ήδη καταβληθεί από τους μετόχους κεφάλαια 78,8 εκατομμυρίων ευρώ για την περίοδο 2010-2015.**

Όμως σύμφωνα με το πόρισμα της Τράπεζας της Ελλάδος, επιβάλλεται η λήψη σημαντικών εξασφαλίσεων για ακάλυπτο μακροπρόθεσμο δανεισμό ποσού 44.000.000€ (επί συνολικών κινδύνων ποσού 70.300.000€).

Μετά το έτος 2008 υπάρχει συνεχής επιδείνωση. Ακόμα και στην καλή διετία (2006-2007) ο μακροπρόθεσμος δανεισμός εξυπηρετείτο μόνο ως προς τους τόκους. Οι Τράπεζες δίνουν συνεχείς παρατάσεις διάρκειας των δανείων, χωρίς όμως να προκύψουν σε μακρό χρονικό διάστημα τεκμηριωμένες προσπάθειες να ενισχυθούν οι διασφαλίσεις.

Υπό τις παρούσες συνθήκες, το Πόρισμα της Τράπεζας της Ελλάδος εκτιμά ότι η διατήρηση της εταιρίας εν λειτουργία και η προοπτική εξυπηρέτησης του δανεισμού της, συνδέονται άρρηκτα με τη συνέχιση της εισροής νέων κεφαλαίων από τους μετόχους, τακτική που ακολουθείται με συνέπεια μέχρι σήμερα, εν μέσω δυσμενούς οικονομικού περιβάλλοντος.

Όμως επιβάλλεται η ενίσχυση εκ παραλλήλου των εξασφαλίσεων, που κρίνονται απολύτως απαραίτητες.

3.3.1.3. ΕΥΡΗΜΑΤΑ (ΑΠΟ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΡΑΠΕΖΩΝ, ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΤΤΕ, ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΜΑΡΤΥΡΩΝ (CEO ΤΡΑΠΕΖΩΝ, ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΜΜΕ , ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ ΤΤΕ)

Εγείρονται ζητήματα νομιμότητας στην πιστοδοτική πολιτική των τραπεζών να χορηγούν δάνεια 56 εκ ευρώ μέσα σε περίοδο κρίσης, (1^η Απριλίου 2015) βασιζόμενες αποκλειστικά στην φήμη και πελατείας της οικογένειας Βαρδινογιάννη που βρίσκεται πίσω από τις πολλαπλές εξωχώριες (offshore) εταιρείες, στο όνομα των οποίων χορηγείται ένα ή το άλλο δάνειο. Δηλαδή να χορηγούνται δάνεια χωρίς εξασφαλίσεις, παρά μόνο στη βάση της φήμης και πελατείας των πιστούχων και

μάλιστα χωρίς εμπράγματα εξασφαλίσεις; Ο Γ. Βαρδινογιάννης στην κατάθεσή του ισχυρίστηκε ότι αυτή ήταν η συνήθης πρακτική των χορηγήσεων των επιχειρηματικών δανείων με κριτήριο το «όνομα» ή τη «φήμη» του πελάτη χωρίς να απαιτούνται περαιτέρω εξασφαλίσεις

Είναι τουλάχιστον σκανδαλώδες να μπαίνει ως εγγυητής για ένα τέτοιο υψηλό δάνειο, όπως ίσχυσε και στα τα δύο Κοινοπρακτικά Ομολογιακά Δάνεια (2008 και 2015) εταιρία με μετόχους τους ίδιους τους πιστούχους, την οικογένεια Βαρδινογιάννη. Μάλιστα υπάρχει και όρος στη σχετική (με το ΚΟΔ 56 εκ) σύμβαση, ως όρος καταγγελίας, ότι δηλαδή, η (...) μείωση του ποσοστού συμμετοχής στην εγγυήτρια εταιρία, θα συνιστά λόγο καταγγελίας της δανειακής σύμβασης. Ένα ακόμα σημείο διερεύνησης είναι ότι η μία πιστώτρια Τράπεζα Πειραιώς ανήκει κατά ποσοστό συνιδιοκτησίας στην οικογένεια Βαρδινογιάννη η οποία μάλιστα εκπροσωπείται στο Διοικητικό Συμβούλιο.

3.3.1.4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ακόμη και το πόρισμα της ΤτΕ τονίζει ότι είναι αναγκαίο να ληφθούν εξασφαλίσεις, προσωπικές ή εμπράγματα. Μάλιστα από τα 70.300.000€ που συνιστούν τους αναλαμβανόμενους κινδύνους από τις τράπεζες όπως αναφέρει και το πόρισμα της ΤτΕ του (2016) τα 44.000.000€ είναι ακάλυπτα, δηλαδή το 62,5% είναι ακάλυπτοι κίνδυνοι και οι προβλέψεις (ζημία) ανέρχονται στα 27.200.000€.

3.3.2. ANT1

Ο όμιλος ANT1, συμφερόντων της οικογένειας Μ. Κυριακού, αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα εγχώρια συγκροτήματα μαζικής ενημέρωσης. Πέραν του τηλεοπτικού σταθμού που ξεκίνησε τη λειτουργία του την 31/12/1989, οι δραστηριότητές του εκτείνονται στο ραδιόφωνο, στις υπηρεσίες πληροφόρησης, εκδόσεων και εκτυπώσεων καθώς και στις τηλεοπτικές και μουσικές παραγωγές.

Το 2010 μεταβλήθηκε η δομή του Ομίλου με την απόσχιση του κλάδου της τηλεόρασης από τη μέχρι τότε μητρική ANT1 TV και εισφορά του στην ANT1 Internet ΑΕ. Η μητρική μετονομάστηκε σε ANT1 Group ΑΕ και η ως άνω ιδιοκτήτρια του τηλεοπτικού σταθμού σε ANT1 TV ΑΕ. Σε αυτήν μεταφέρθηκαν όλες οι ισχύουσες πιστοδοτικές γραμμές.

Οι βασικές θυγατρικές εταιρείες του Ομίλου είναι οι εξής:

- «ΔΑΦΝΗ Επικοινωνίες» Α.Ε.
- «ΕΝΑ τηλεοπτικές και κινηματογραφικές παραγωγές» Α.Ε.

- Ραδιοτηλεοπτικές επιχειρήσεις Α.Ε.-ANT1 Radio
- ΝΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε. (έντυπα) έχει πουληθεί σε τρίτο το 2012

Σχέση υφίσταται και με τις ακόλουθες εταιρείες:

- «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ TV» Α.Ε. (Η ANT1 TV ΑΕ της παρέχει προγράμματα, προσωπικό και διαφημίσεις, διατηρώντας το δικαίωμα να αποκτήσει ποσοστό 51% του μετοχικού κεφαλαίου της. Η επιχείρηση διατηρεί διαχρονικά μικρό δανεισμό ύψους περίπου 300.000€.)

- «RIMESTEEL” Ltd Εταιρία ειδικού σκοπού, με έδρα την Κύπρο, συμφερόντων της οικογένειας Κυριακού. Έχει αποκτήσει ακίνητο στην Ελλάδα με εξαγορά των μετοχών της πρώην ιδιοκτήτριας εταιρίας του ακινήτου Cazol AEBE.

Αρχικά από την ίδρυσή της και μέχρι το 2003, η ANT1 TV κάλυπτε τις δανειακές της ανάγκες μέσω ομολογιακών δανείων, στα οποία τοποθετούνταν θεσμικοί επενδυτές της αλλοδαπής, με υψηλό όμως επιτοκιακό κόστος σύμφωνα με τις Τράπεζες. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τη διαχρονική πολιτική του ομίλου να διατηρεί υψηλά ταμειακά διαθέσιμα (αχρησιμοποίητα κεφάλαια), ιδιαίτερα μετά την πώληση της θυγατρικής στη Βουλγαρία, επιβάρυνε τα αποτελέσματά του.

Το 2004 σημειώθηκε η έναρξη του δανεισμού, περιορισμένης έκτασης από το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα. Δεδομένης της αρνητικής εξέλιξης της διαφημιστικής αγοράς και συνεπακόλουθα της χρηματοοικονομικής κατάστασης των εταιρειών του ομίλου, στα τέλη του 2010 ξεκίνησαν διαπραγματεύσεις για Κοινοπρακτικό Ομολογιακό Δάνειο (ΚΟΔ) συνολικού ύψους έως 170.000.000€. Το ΚΟΔ υλοποιήθηκε με σοβαρή καθυστέρηση τον 3/2015 για ποσό 162.700.000€. Σύμφωνα με το Πόρισμα της Τράπεζας της Ελλάδος: “Η ANT1 TV σήμερα (Φεβρουάριος 2016) εμφανίζει λίαν υψηλό δανεισμό σε σχέση με το μέγεθος των δραστηριοτήτων της...”

Οι Τράπεζες, μέχρι και το 2008 δεν είχαν σημαντικά ανοίγματα (οι δανειακές ανάγκες του ομίλου καλύπτονταν από το εξωτερικό). Η πιστοδοτική τακτική που εφαρμόστηκε από το τραπεζικό σύστημα μέχρι και τα τέλη του έτους 2008 χαρακτηρίζεται ως συνάδουσα με τις γενικότερες τραπεζικές πρακτικές. Οι χρηματοδοτήσεις κάλυπταν τις ανάγκες για κεφάλαιο κίνησης και ασφαλιζόνταν με ρευστοποιήσιμα στοιχεία, εταιρικές και προσωπικές εγγυήσεις του βασικού φορέα και με διατήρηση στις θυρίδες των Τραπεζών ελεύθερων καταθέσεων ικανού ύψους (διαχρονικά αποσύρθηκαν στο σύνολό τους).

Από το έτος 2009 εκκινούν η επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης του ομίλου και η σταδιακή διεύρυνση των παρεχομένων πιστοδοτικών γραμμών από όλες τις τράπεζες. Ακολουθεί η έναρξη διαπραγματεύσεων αναδιάρθρωσης του

τραπεζικού δανεισμού, οι οποίες εξελίσσονται με πολύ βραδύ ρυθμό. Στη διάρκειά τους οι Τράπεζες διενεργούν ενδιάμεσες χρηματοδοτήσεις αλλά και αποδίδουν σε ορισμένες περιπτώσεις το προϊόν ρευστοποίησης καλυμμάτων. Εν τέλει στις αρχές του 2015 συνομολογήθηκε το ΚΟΔ με διοργανώτρια τράπεζα την EUROBANK, (πλέον ορίου έκδοσης εγγυητικών επιστολών ποσού 17.000.000€) με τροποποίηση ορισμένων όρων έναντι εκείνων που περιλαμβάνονταν στους αρχικούς σχεδιασμούς.

A. 1. Οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη Κοινοπρακτικού Ομολογιακού Δανείου (ΚΟΔ), όπως αναφέρεται στην Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδας (Διεύθυνση Επιθεώρησης Εποπτευόμενων Εταιρειών προς τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος) ξεκίνησαν στα τέλη του 2010 και τελικώς με σοβαρή καθυστέρηση το δάνειο συνήφθη μετά από τέσσερα (4) και πλέον χρόνια στις 19-2-2015.

Ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Επιθεώρησης της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Γεώργιος Πάσχας αναφέρει στο σχετικό του πόρισμα επί λέξει: "...η σοβαρή και πέραν του συνήθους διάρκεια των διαδικασιών συνομολόγησης του κοινοπρακτικού δανείου, που εκκίνησαν στα τέλη του 2010 και ολοκληρώθηκαν τον Μάρτιο του 2015 με ευθύνη κυρίως της εταιρίας, όπως μας δήλωσαν οι εκπρόσωποι των Τραπεζών."

Επίσης, ο ίδιος ο Γεώργιος Πάσχας, κατά την κατάθεση του στην Εξεταστική Επιτροπή, επανέλαβε ότι η Τράπεζα της Ελλάδος έχει καταγράψει την υπέρμετρη καθυστέρηση των Τραπεζών για μία πενταετία να συνάψουν το ομολογιακό δάνειο και πρόσθεσε ότι η ΤτΕ στηλιτεύει αυτή την χρονοτριβή, και αλλού: "...οι Τράπεζες φαίνεται ότι δεν πίεσαν αρκούντως για τη συντόμευση των σχετικών διεργασιών και διαβουλεύσεων. Υπό αυτές τις συνθήκες, εμφανίσθηκαν σε ορισμένες περιπτώσεις στοιχεία ανεκτικής τακτικής..."

Επισημαίνεται συνεπώς η αναμφίβολη αποδοχή ή και συναίνεση εκ μέρους των Τραπεζών της παρελκυστικής τακτικής της εταιρίας να προσέλθει και να συμπράξει στη σύναψη του ΚΟΔ. Καταγράφεται η υπέρμετρη καθυστέρηση αυτών και αναδεικνύεται η ανεκτική τακτική τους έναντι της πορείας των ατέρμωνων διαπραγματεύσεων που επέβαλε η εταιρία.

Συνεπώς η συμπεριφορά των Τραπεζών υπήρξε σαφώς αμελής, μη συνάδουσα προς τον χαρακτήρα και την τραπεζική πρακτική, που ενόψει των ειδικών συνθηκών, της από το 2009 σταδιακής επιδείνωσης της οικονομικής κατάστασης του Ομίλου (που είναι επίσης καταγεγραμμένη στην Έκθεση των Επιθεωρητών της ΤτΕ) η οποία εκ των πραγμάτων υποβίβαζε από διαπραγματευτικής άποψης τη θέση της εταιρίας, εν τούτοις το κατά τεκμήριο

ασθενέστερο μέρος επέβαλε στον ισχυρό τους δικούς του όρους και συγκεκριμένα την καθυστέρηση της σύναψης του ΚΟΔ.

2. Με την ανοχή των Τραπεζών, στην πορεία του χρονικού διαστήματος των διαπραγματεύσεων του ΚΟΔ απεκόμισε από κάποιες Τράπεζες επιπρόσθετες επιχορηγήσεις, χωρίς ικανές εξασφαλίσεις.

Εν προκειμένω οι Τράπεζες, τελώντας σε αγαστή συμφωνία με την δανειζόμενη εταιρία, υπερέβησαν και παραβίασαν τους σχετικούς όρους και κανόνες και την επιβεβλημένη πιστοδοτική πολιτική τους, αυτή δηλαδή που συνήθως ακολουθείται σε παρόμοιες περιπτώσεις, να πιέζεται φορτικά ο οφειλέτης προκειμένου να επαναδιαπραγματευτεί τα υφιστάμενα χρέη του.

Τέτοιες περιπτώσεις που εξέφευγαν της συνήθους ακολουθούμενης τακτικής των Τραπεζών και υπερέβαιναν ή ευθέως παραβίαζαν τους ισχύοντες και συνήθως ακολουθούμενους κανόνες πιστοδοτήσεως παρατηρήθηκαν και είναι επιβεβαιωμένες με τα στοιχεία που εκτίθενται κατωτέρω.

B. Κρίνεται όμως σκόπιμο, στο σημείο αυτό να καταγραφούν και οι διαφοροποιήσεις των βασικότερων όρων μεταξύ της αρχικής συμφωνίας της εταιρίας και των συμμετασχόντων Τραπεζών, που προβλέπονταν τον Φεβρουάριο του 2013 (της πρώτης αποτυπωθείσας συμφωνίας) και της τελικής συμφωνίας του ΚΟΔ τον Μάρτιο του 2015. Επισημαίνεται ότι και πάλι η στερούμενη διαπραγματευτικών όπλων και σε ήσσονα θέση ευρισκόμενη εταιρία, κατάφερε και επέβαλε διαφοροποιήσεις σαφώς επωφελέστερες γι' αυτήν. Το γεγονός αυτό καθεαυτό μπορεί να καταγραφεί ως τραπεζικό παράδοξο, αφού οι όροι ελάφρυναν υπερβολικά υπέρ της δανειζομένης. Σύμφωνα με την Έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος: "...Αναφορικά με το ΚΟΔ, οι Τράπεζες θα μπορούσαν να είχαν επιδιώξει εντονότερα την τροποποίηση επιμέρους όρων ή την προσθήκη άλλων..."

Συγκεκριμένα: α) Η διάρκεια του δανείου από 66 μήνες με δυνατότητα παράτασης για 18 επιπλέον μήνες, κατόπιν σχετικού αιτήματος της εταιρίας και υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα συντρέχει λόγος καταγγελίας, καθορίσθηκε σε 84 μήνες με 12 άνισες εξαμηνιαίες δόσεις και με την πρώτη δόση καταβλητέα την 23-9-2016 (δηλαδή με περίοδο χάριτος 18 επιπλέον μηνών), η τελευταία δε δόση να αντιπροσωπεύει το 50% του δανείου, δηλαδή κατά τη λήξη της συμβατικής διάρκειας, τον Σεπτέμβριο του 2023, θα οφείλετο (εάν είχαν τηρηθεί οι ενδιάμεσες καταβολές) κεφάλαιο 81,5 εκατ. ευρώ.

β) Το επιτόκιο μειώθηκε κατά μία μονάδα, από Euribor+ Αρχικό Περιθώριο 5,75% σε Euribor+ Αρχικό Περιθώριο 4,75%.

γ) Ενώ δε στον αρχικό σχεδιασμό του ΚΟΔ προβλεπόταν η ενεχύραση απαιτήσεων του εκδότη σε ποσοστό 30% του δανείου, στην τελική συμφωνία δεν περιλήφθηκε ο υπόψη όρος, απαλείφθηκε δηλαδή μία σημαντική εξασφαλιστική κάλυψη και πάλι από το ασθενέστερο μέρος της σύμβασης.

δ) Επίσης απαλείφθηκε κι ένας ακόμη όρος, η ενεχυρίαση μετοχών της Ραδιοτηλεοπτικές Επιχειρήσεις Α.Ε.

Τα στοιχεία αυτά, που προκύπτουν άλλωστε από απλή και μόνο σύγκριση των όρων των δύο συμβάσεων, σαφώς εκτίθενται και στην Έκθεση του κ. Γεωργίου Πάσχα: "...Πρόσθετα, στα πλαίσια των διαπραγματεύσεων και δεδομένης της συνεχούς μεταβολής των οικονομικών συνθηκών, τροποποιήθηκαν αρχικά σχεδιασμένοι όροι, αποδόθηκαν στην εταιρία υφιστάμενα καλύμματα και εξαλείφθηκαν ενοχικές εγγυήσεις (μικρού, σε σχέση με τις οφειλές, ύψους)."

Τα ανωτέρω απεδέχθη και ο Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας Πειραιώς, κ. Πουλόπουλος ειπών: "Όσον αφορά στο Κοινοπρακτικό Ομολογιακό Δάνειο (ΚΟΔ) των 170 εκατ. ευρώ, πράγματι, ο αρχικός όρος του δανείου αναφορικά με το κάλυμμα τροποποιήθηκε σε κοινοπρακτική βάση (σε συνεννόηση με τις λοιπές κοινοπρακτούσες τράπεζες). Στην Τράπεζα Πειραιώς η σχετική έγκριση ελήφθη από την Ανώτατη Επιτροπή Εγκρίσεων."

Σύμφωνα με τον κ. Λεωνίδα Φραγκιαδάκη Διευθύνοντα Σύμβουλο της Εθνικής Τράπεζας: "Η μη ενεχυρίαση απαιτήσεων του εκδότη σε ποσοστό 30% του δανείου, προς εξασφάλισή του, δεν υλοποιήθηκε όπως στις αρχικές διαπραγματεύσεις προβλεπόταν, καθώς όπως έχει προαναφερθεί, η επιδείνωση των οικονομικών στοιχείων του εκδότη και ειδικότερα η μείωση του τζίρου του, είχε ως αποτέλεσμα τη μη επάρκεια των απαιτήσεων για την εκπλήρωση του υπόψη όρου".

Ένα ακόμη στοιχείο που εισφέρθηκε από την εταιρία ως κάλυμμα του δανείου υπήρξε και η ενεχυρίαση της πολυθρύλητης ταινιοθήκης της ANT1. Η εκτιμηθείσα αξία της από την Deloitte, που υπολογίσθηκε σε 444.000.000€ υπήρξε προδήλως υπερβολική και υπερτιμημένη. Τούτο αποτελεί προϊόν της κοινής λογικής! Το ασφαλέστερο όμως επιχείρημα προκύπτει από το γεγονός ότι η αντίστοιχη ταινιοθήκη του MEGA, που είχε πλουσιότερες παραγωγές, είχε υπολογισθεί περί τα 120.000.000€. Και τούτο ανεξαρτήτως των εύλογων αμφιβολιών που διατηρούμε για την σαφή υπερτίμηση και των δύο ταινιοθηκών, αυτό και μόνο το συγκριτικό δεδομένο υποβαθμίζει την αξία των ταινιοθηκών ως επαρκές ή και αξιοποιήσιμο κάλυμμα.

Υπέρ της θέσης μας αυτής συνηγορεί και το δεδομένο ότι η υπερβολικώς, επίσης αξιολογηθείσα ταινιοθήκη του ALTER (που είχε υπολογισθεί από την ίδια την ιδιοκτήτρια σε πάνω από 760.000.000€), μετά την πτώχευσή του, ουδέν απέφερε και

ουδείς εκ των πιστωτών κινήθηκε προκειμένου να κατασχέσει αναγκαστικώς το σύνολο ή μέρος της ταινιοθήκης αυτής.

Γ. Στη συνέχεια απαριθμούνται παρατηρούμενες “υπερβάσεις” Τραπεζών κατά τη δανειοδότηση της ANT1 TV A.E.:

A. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Σύμφωνα με το Πόρισμα της ΤτΕ: “Στο διάστημα 2010-2015 η πιστοληπτική διαβάθμιση του Ομίλου ANT1 κατατασσόταν στη βαθμίδα 15η Οριακή (Marginal)... Δεδομένου αυτού και σύμφωνα με την πιστωτική πολιτική, απαιτούνταν η ανάπτυξη συνεργασίας με ισχυρές εξασφαλίσεις ή η διατήρησή της με επαρκείς εξασφαλίσεις ή ο περιορισμός της...”

Παρά ταύτα, στις παρακάτω περιπτώσεις δεν παρασχέθηκαν οι αναγκαίες εξασφαλίσεις:

1) “Στις 29.10.2012 η ANT1 χρηματοδοτήθηκε εφάπαξ με ποσό 5 εκ. λήξεως 30.7.2013 για κεφάλαιο κίνησης, ως εξασφάλιση δε ενεχυράσθηκαν 5 μεταχρονολογημένες επιταγές εκδόσεως της ίδιας της εταιρίας 1 εκ. εκάστη, παρότι στο εισηγητικό σημειώνονται τα αρνητικά δεδομένα ως προς την χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρίας, που είχε καταταχθεί στη βαθμίδα 16η οριακή και που σύμφωνα με την πολιτική της τράπεζας, η ανάπτυξη συνεργασίας προϋπέθετε τη λήψη ισχυρών εξασφαλίσεων. “

Σαν τέτοια, βέβαια, ισχυρή εξασφάλιση, δεν μπορεί να εκληφθεί η ενεχύραση 5 μεταχρονολογημένων επιταγών της ίδιας της πιστοδοτούμενης εταιρίας.

Ο κ. Λεωνίδας Φραγκιαδάκης Διευθύνων Σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας στις διευκρινήσεις που απέστειλε στην Εξεταστική Επιτροπή (και που αφορούσαν ερωτήσεις του βουλευτή κ. Ι. Γκιόλα για τις οποίες είχε επιφυλαχθεί να απαντήσει) ερωτώμενος για το αν αυτή η μορφή εξασφάλισης αποτελεί συνήθη πρακτική, δεν απάντησε στο υποβληθέν ερώτημα, αν δηλαδή η εξασφάλιση με την ενεχύραση των επιταγών γίνεται αποδεκτή στην τραπεζική πρακτική, αρκесьθεις να καταγράψει την αναγκαιότητα και τον σκοπό της δανειοδότησης:

“Σύμφωνα με απόφαση της Ανώτατης Επιτροπής Εγκρίσεων και της Εκτελεστικής Επιτροπής Ομίλου Τράπεζας Πειραιώς την 5/11/2012, εγκρίθηκε εφάπαξ χρηματοδότηση Κεφαλαίου Κίνησης 5 εκατ. διάρκειας μέχρι 30/7/2013, με κάλυμμα ενέχυρο επί 5 επιταγών εκδόσεως ANTENNA TV A.E., λήξης 30/03/2013, 30/04/2013, 30/05/2013, 30/06/2013 και 30/07/2013.

Σκοπός της εν λόγω χρηματοδότησης ήταν η κάλυψη μέρους των αναγκών Κεφαλαίου Κίνησης της εταιρίας, δεδομένου ότι στη χρήση 2012 αναμενόταν

ταμειακό έλλειμμα ύψους 40 εκατ. ευρώ περίπου από τη δραστηριότητά της (λόγω επισφαλών απαιτήσεων 13 εκατ. ευρώ περίπου, αποζημιώσεων προσωπικού 2 εκατ. ευρώ, κ.ά.).”

“Η εταιρία ANT1 είχε υποβάλλει αίτημα χρηματοδότησης ταμειακού ελλείμματος ποσού 15 εκατ. ευρώ από τις τράπεζες. Το ποσό αυτό αναμενόταν να αναχρηματοδοτηθεί από το τότε υπό εξέταση ΚΟΔ 170 εκατ. ευρώ, που είχε σκοπό την αναχρηματοδότηση τραπεζικού δανεισμού και την παροχή επιπρόσθετης χρηματοδότησης για ανάγκες Κεφαλαίου Κίνησης, υπό την προϋπόθεση παροχής ικανοποιητικών καλυμμάτων και εξασφαλίσεων. Η συμμετοχή της Τράπεζας Πειραιώς στην εν λόγω χρηματοδότηση ανήλθε σε 5 εκατ. ευρώ. Στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για έκδοση του ΚΟΔ έναντι εξασφαλίσεων, η Τράπεζα προχώρησε στη χορήγηση του εν λόγω ποσού έναντι των προαναφερθεισών επιταγών, λαμβάνοντας υπόψη: α) την πρόοδο των συζητήσεων για το ΚΟΔ με τις άλλες τράπεζες και β) τις προβλεπόμενες ταμειακές ροές της εταιρίας για τα επόμενα χρόνια.

Τέλος, το παραπάνω δεν αποτελεί συνήθη πρακτική (ανεξαρτήτως πιστοληπτικής διαβάθμισης πιστούχου)....”

2) “Οι απορροφημένες από την Πειραιώς (από 22.3.2013) Τράπεζες CPB και Τράπεζα Κύπρου:

- Δάνειο 39,2 εκ. από την CPB με την εγγύηση της ANT1 GROUP για ποσό 11,2 εκ. και επιταγές πελατείας 3,6 εκ

- Δάνειο 10,2 εκ. από την Τράπεζα Κύπρου στις 27-8-2008, ακάλυπτο από εξασφαλίσεις”

“Επί του προκειμένου, με το από 28.6.2013 εισηγητικό προτάθηκε η ενσωμάτωση όλων των προαναφερόμενων υπολοίπων στο υπό έκδοση ΚΟΔ και κατά συνέπεια εγκρίθηκε η παράταση της ισχύος τους”.

Η εγγύηση της ANT1 ασφαλώς είναι ανεπαρκής, αφού εδόθησαν επιταγές πελατείας μόνον 3,6 εκατ., που αντιπροσώπευαν ποσοστό κάτω του 10% του δανείου. Επιπροσθέτως η εγγύηση της ίδιας της ANT1 ήταν επισφαλής, αφού ήδη από το 2009 είχε αρχίσει η σταδιακή επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης του Ομίλου, όπως καταγράφεται στην έκθεση των Επιθεωρητών της ΤτΕ, με ταυτόχρονη διεύρυνση των παρεχόμενων πιστοδοτικών πρακτικών από όλες τις Τράπεζες.

Η έναρξη της διαπραγμάτευσης και της μελετώμενης σύναψης του ΚΟΔ, ενόψει και του μακρού χρόνου που διέτρεξε, δεν μπορούσε να αποτελέσει εχέγγυο για την αποδοχή καλυμμάτων μη καλυπτόντων τις ενδιάμεσες χρηματοδοτήσεις. Ο τυπικός, επιμελής Τραπεζίτης, που πρέπει να συνυπολογίζει τα πάντα και να εξετάζει

προϋποθέσεις και σενάρια αρνητικά για το εάν θα κατέληγαν σε αίσιο αποτέλεσμα οι σχετικές διαπραγματεύσεις, σαφώς εξέφυγε της ορθής τραπεζικής πολιτικής, που δεν συμπεριέλαβε ως δυνητικό σενάριο την πιθανότητα να μην επιτευχθεί τελικά η συμφωνία ή και να πτωχεύσει η δανειζόμενη εταιρία.

B. MARFIN EGNATIA BANK

1. “Στις 27.1.2009 εγκρίθηκε η παροχή προς την ANT1 ορίου κεφαλαίου κίνησης 15 εκ. ακάλυπτο από εξασφαλίσεις. Χρήση του ορίου (των 6,5 εκ.) από αυτήν (ANT1), ακάλυπτο στο σύνολό του.” Η περίπτωση αυτή συνιστά ευθεία και σαφή καταστρατήγηση των όρων και κανονισμών της πιστωτικής πολιτικής των Τραπεζών. Υπήρξε τραπεζικός που διανοήθηκε να χρηματοδοτήσει την ως άνω εταιρία με το ουδόλως ευκαταφρόνητο ποσό των 15 εκατ. ευρώ (με χρήση των 6,5 εκατ.); Από την τηρούμενη σχετική συναλλακτική πρακτική δεν υπάρχει περίπτωση δανειοδότησης της οποιασδήποτε άλλης επιχείρησης ακάλυπτης και χωρίς εξασφάλιση στο σύνολό της!

2. “Στις 21.9.2009 εγκρίθηκε, βάσει υπηρεσιακού σημειώματος, η χορήγηση δανείων ετήσιας διάρκειας α) 10 εκ. υπέρ ANT1 με κάλυμμα επιταγές πελατείας σε ποσοστό 30% και β) 5 εκ. υπέρ ΔΑΦΝΗ με την εγγύηση της πρώτης και επιταγές πελατείας σε ποσοστό 20%”.

3. “Με διαδοχικές εγκρίσεις στο διάστημα 20.7.2011 έως 23.3.2012 υπέρ της ANT1 α) ανανεώθηκε ενιαίο δάνειο συνολικού ύψους 25 εκ. (προηγούμενα όρια 15 και 10) ακάλυπτο στο σύνολό του, με απάλειψη δηλαδή της εξασφάλισης από επιταγές μέχρι ποσού 3 εκ. ευρώ και επιστροφή των τότε άληκτων στην εταιρία β) χορηγήθηκε νέο δάνειο κεφαλαίου κίνησης, ύψους 3 εκ., χωρίς εξασφαλίσεις γ) εγκρίθηκε νέο δάνειο, ύψους 11,2 εκ., με σκοπό την εξόφληση των οφειλών των δύο προαναφερόμενων θυγατρικών, διατηρουμένων των αντιστοίχων εξασφαλίσεων που αφορούσαν μεταχρονολογημένες επιταγές πελατείας ύψους 3,59 εκ. και εγγύηση της ANT1 Group”.

Θα πρέπει να επισημανθεί και η διαπίστωση των Επιθεωρητών ότι: “Συνολικά η ικανή διεύρυνση των κινδύνων σε σύντομο μάλιστα χρονικό διάστημα, δεδομένης της χρηματοοικονομικής κατάστασης των εταιρειών του ομίλου, θα έπρεπε να είχε υποστηριχθεί ουσιαστικότερα.” Δηλαδή με επαρκείς και αξιόχρεες καλύψεις.

Γ. ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ

“Η αρμοδιότητα έγκρισης πιστοδοτήσεων είχε ανατεθεί στην Ανώτατη Επιτροπή Δανείων της Διοίκησης, διότι κατά τα διαθέσιμα εγχειρίδια πιστωτικής πολιτικής ο κλάδος των ΜΜΕ εντασσόταν στην κατηγορία των “απαγορευτικών” και η συνεργασία θα έπρεπε να αποφεύγεται. Περαιτέρω ο όμιλος είχε καταταχθεί, κατά το διάστημα 29/3/2011 -18/9/2012, στην κατηγορία Watch List A (υψηλός πιστωτικός κίνδυνος) και παρακολουθούνταν σε 6μηνιαία βάση.”

Παρά ταύτα στις 27.8.2008 εγκρίθηκε αίτημα της ANT1 για χορήγηση ποσού 10 εκ. κεφαλαίου κίνησης, ακάλυπτο από εξασφαλίσεις, προκειμένου να καλύψει ανάγκες ρευστότητας ενόψει και της πώλησης της θυγατρικής στη Βουλγαρία. Το δάνειο θα έπρεπε να εξοφληθεί εντός 4 μηνών, ήτοι μέχρι το τέλος του έτους, οπότε θα είχε ολοκληρωθεί η υπόψη πώληση, που πράγματι έγινε τον Οκτώβριο του ίδιου έτους. Όμως, επιστράφηκε το ήμισυ του δανείου και για το υπόλοιπο δόθηκαν διαδοχικές παρατάσεις μέχρι τον ΙΟΥΝ/2009, οπότε εγκρίθηκε νέο δάνειο στις 15.6.2009 ποσού 10 εκ. ακάλυπτο, με την εκταμίευση του οποίου αποπληρώθηκε το υπόλοιπο του προηγούμενου.”

Στο σημείο αυτό παρατηρείται το μη σύνηθες και υπερβαίνον την τραπεζική πρακτική γεγονός της νέας δανειοδότησης για να εξοφληθεί προγενέστερο δάνειο. Συγκεκριμένα, το δάνειο των 10 εκατ. δόθηκε από την Τράπεζα Κύπρου με την προϋπόθεση να εξοφληθεί από την ANT1 εντός 4 μηνών (δηλαδή μέχρι το τέλος του 2008) οπότε και θα είχε ολοκληρωθεί η πώληση της θυγατρικής Nova Televizia. Πράγματι, η πώληση της NOVA TELEVISIA στη Βουλγαρία συνήφθη αντί ποσού 620 εκατ. ευρώ με καθαρά κέρδη 542 εκατ. ευρώ, όμως η ANT1 επέστρεψε το ήμισυ μόνο του δανείου με την ανοχή της Τράπεζας και για το υπόλοιπο δόθηκαν διαδοχικές παρατάσεις μέχρι τον Ιούνιο του 2009 οπότε και εγκρίθηκε νέο δάνειο 10 εκατομμυρίων ακάλυπτο και αυτό!

Δ. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Εφάπαξ χρηματοδότηση της ANT1 TV ΑΕ με 15 εκατ. ευρώ

“Στις 9.2.2011 επικυρώθηκε από την ΑΕΠ της Εθνικής Τράπεζας εφάπαξ χρηματοδότηση 15 εκ. τετράμηνης διάρκειας και είχε ζητηθεί η δέσμευση τήρησης καταθέσεων ίσου τουλάχιστον ύψους. Πράγματι η εξωχώρια θυγατρική Ομίλου Progressco LTD τηρούσε κατάθεση ποσού 16,3 εκ. στην ΕΤΕ Κύπρου, πλην όμως στις 16.5.2012 μετέφερε το προϊόν της σε τράπεζα του εξωτερικού.”

Από τα εισηγητικά της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων της Εθνικής Τράπεζας για το θέμα αυτό:

Με το από 9-2-2011 εισηγητικό της Εθνικής Τράπεζας, η ΑΕΠ εισηγείται να εγκριθεί το αίτημα της ANT1 για εφάπαξ χρηματοδότηση ποσού 15.000.000 ευρώ και ανάμεσα στους λοιπούς όρους της χορήγησης αναφέρεται ότι θα ληφθεί έγγραφη δήλωση του πελάτη ότι θα τηρούνται από τις επιχειρήσεις του Ομίλου ANT1 στον όμιλο ΕΤΕ, καταθέσεις ύψους τουλάχιστον 15.000.000 ευρώ. Η χρηματοδότηση θα εξοφληθεί από το προϊόν του υπό διοργάνωση ΚΟΔ και πάντως όχι αργότερα από 4 μήνες.

Εισηγητικό 26/7/2012- Αίτημα: Παράταση διάρκειας εφάπαξ χρηματοδότησης μέχρι 30.9.2012, για την δανειακή σύμβαση 6147009410/22.2.2011 του ποσού των 15.000.000€.

Ανοχή στη μη τήρηση της υποχρέωσης των επιχειρήσεων του Ομίλου ANT1, περί τήρησης καταθέσεων τουλάχιστον 15.000.000€ στον όμιλο ΕΤΕ, μέχρι 30.9.2012

Απόφαση ΑΕΠ: “Με απόφαση Α.Ε.Π. της 9.2.2011, επικυρώθηκε η έγκριση του Αναπληρωτή Διευθυντή Συμβούλου και του Βοηθού Γενικού Διευθυντή Chief Credit Risk Officer, που δόθηκε την 27.01.2011, για εφάπαξ χρηματοδότηση, ποσού 15.000.000€, υπέρ της εταιρίας ANTENNA TV ΑΕ, με διάφορους όρους και προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων και η προσκόμιση έγγραφης δήλωσης της πιστούχου, περί τήρησης από τις επιχειρήσεις του Ομίλου ANTENNA στον Όμιλο ΕΤΕ, καταθέσεων ύψους τουλάχιστον 15.000.000€. **Η υπόψη προϋπόθεση τηρούνταν κανονικά μέχρι τις 16.5.2012 (καταθέσεις ποσού περίπου 16,5εκ, τηρούμενες από τη θυγατρική εταιρία του Ομίλου, Progressco Holdings L.t.d, στην ΕΤΕ Κύπρου LTD), οπότε και μεταφέρθηκε ποσό 16.300.000€ σε Τράπεζα στο Λονδίνο.**

Σε επισήμανση της Υπηρεσίας προς την πιστούχο, ότι δεν τηρείται πλέον η παραπάνω έγγραφη δέσμευσή της, η εταιρία απέστειλε νέα επιστολή, στην οποία αναφέρεται ότι η μεταφορά του υπόψη ποσού είναι προσωρινή και εντός εύλογου χρονικού διαστήματος (προφορικά οριοθετήθηκε μέχρι 31/12/2012), θα επανακατατεθεί σε Τράπεζα του Ομίλου ΕΤΕ το απαραίτητο ποσό, ώστε να αποκατασταθεί η σχετική δέσμευση”.

Εισηγητικό 20/12/2012- Αίτημα: Ανοχή μέχρι 31.5.2013, για τη μη υλοποίηση υποσχετικής επιστολής για την τήρηση υποχρέωσης των επιχειρήσεων του Ομίλου ANT1, περί τήρησης καταθέσεων τουλάχιστον 15.000.000€ στον όμιλο ΕΤΕ, το οποίο εγκρίνεται από την ΑΕΠ.

Νέο αίτημα για ανοχή μέχρι 30.10.2013 για τη μη υλοποίηση υποσχετικής επιστολής για την τήρηση υποχρέωσης των επιχειρήσεων του Ομίλου ANT1, περί

τήρησης καταθέσεων τουλάχιστον 15.000.000€ στον όμιλο ΕΤΕ, το οποίο εγκρίνεται από την ΑΕΠ.

-Κατά την εξέταση του Διευθύνοντος Συμβούλου του ΑΝΤ1 κ. Στρατή Λιαρέλλη από την Εξεταστική Επιτροπή, οι βουλευτές κ. Σ. Λάππας και κ. Α. Μπαλωμενάκης επεσήμαναν ότι η ανάληψη από την ΕΤΕ Κύπρου LTD και η μεταφορά σε τράπεζα του εξωτερικού του ποσού, η διατήρηση του οποίου αποτελούσε εξασφαλιστικό όρο της χορήγησης του δανείου των 15.000.000 εκατ. από την Εθνική προς την ΑΝΤ1, αποτέλεσε αναμφισβήτητη σαφή παραβίαση των τραπεζικών κανόνων εκ μέρους της ΑΝΤ1.

Ο Διευθύνων Σύμβουλος κ. Λιαρέλλης ισχυρίστηκε ότι οι τηρούμενες καταθέσεις από τη θυγατρική Progressco Holdings L.t.d στην ΕΤΕ Κύπρου δεν ήταν με τη μορφή cash collateral ή δεσμευμένου λογαριασμού προς εξασφάλιση του δανείου των 15 εκατομμυρίων προς την ΑΝΤ1. Σύμφωνα με την κατάθεσή του, τα χρήματα μεταφέρθηκαν μετά από 16 μήνες (ενν. από την ημερομηνία χορήγησης των 15 εκατ. ευρώ) σε άλλο λογαριασμό του εξωτερικού, ενώ στο μεταξύ είχαν αρχίσει οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη του κοινοπρακτικού δανείου το οποίο θα περιελάμβανε το ποσό των 15 εκατομμυρίων. Στο ερώτημα αν υπήρχε συμβατικά η δυνατότητα να αποσυρθεί το ποσό πριν από τη λήξη του δανείου, απάντησε καταφατικά διότι "...το ποσό αυτό δεν ήταν δεσμευμένο, ήταν συμφωνία κυρίων."

Πού είναι συνεπώς η εξασφάλιση της Τραπέζης, αφού ο δανειζόμενος δεσμεύεται, κατά τον κ. Λιαρέλλη, με μία απλή συμφωνία κυρίων;

Πότε μία Τράπεζα δανείζει με τον αφερέγγυο, μη δεσμευτικό και εν τέλει αναξιόπιστο όρο της "συμφωνίας κυρίων";

Αν παραβιαζόταν, κι όπως πράγματι παραβιάσθηκε ο όρος αυτός από την δανειζόμενη εταιρία, ποία η εξασφάλιση της Τραπέζης; Θυμίζει λίγο το σλόγκαν του κυρίου Ψυχάρη ότι "δανείσθηκα με αέρα" και εν προκειμένω: "δεσμεύθηκα με συμφωνία κυρίων"!

-Στις διευκρινίσεις που απέστειλε ο κ. Λεωνίδας Φραγκιαδάκης Διευθύνων Σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας επιβεβαίωσε ότι κατά τη χορήγηση της χρηματοδότησης των 15 εκατ. ευρώ, ο Όμιλος ανέλαβε την υποχρέωση τήρησης σε κατάσταση τράπεζας του Ομίλου ΕΤΕ, ισόποσης κατάθεσης (όχι δέσμευση), την οποία και υλοποίησε (τήρηση καταθέσεων ποσού 16,3 εκατ. ευρώ στην ΕΤΕ Κύπρου, με δικαιούχο την εταιρία του Ομίλου PROGRESSO HOLDINGS LTD), για χρονικό διάστημα από τον 2^ο/2011 μέχρι τον 5^ο του 2012. Σε σχετική υπόμνηση εκ μέρους της Εθνικής Τραπέζης για μη τήρηση της σχετικής υποχρέωσης, το management του Ομίλου ΑΝΤ1 απάντησε εγγράφως ότι η μεταφορά του υπόψη

ποσού ήταν προσωρινή και εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος θα επανακατατεθεί σε Τράπεζα του Ομίλου ΕΤΕ το απαραίτητο ποσό, ώστε να αποκατασταθεί η σχετική υποχρέωση. Παρά ταύτα το σχετικό ποσό δεν επανακατατέθηκε, καθώς ο Όμιλος επικαλέστηκε αρχικά την οικονομική αστάθεια και τα capital controls που επιβλήθηκαν στην Κύπρο (3^{ος}/2013) και στη συνέχεια το γεγονός ότι είχε συμφωνηθεί και ήταν σε εξέλιξη η διαδικασία έκδοσης του ΚΟΔ της εταιρίας ANTENNA, από το προϊόν του οποίου θα αναχρηματοδοτούνταν και η υπό αναφορά χρηματοδότηση, όπως και τελικά έγινε.

E. ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS (EUROBANK)

Βάσει του Πορίσματος της Τράπεζας της Ελλάδος “Σύμφωνα με τον Κανονισμό Πιστοδοτήσεων της Τράπεζας οι πιστοδοτήσεις προς εταιρείες του κλάδου ΜΜΕ εγκρίνονται από την Κεντρική Επιτροπή Πιστοδοτήσεων καθώς και από τους αναπληρωτές Διευθύνοντες Συμβούλους Wholesale Banking και Risk Management. Η πιστωτική διαβάθμιση της ANT1 την περίοδο 2009-2015 μεταβαλλόταν μεταξύ των βαθμίδων C- και C+ (οριακά ικανοποιητική και ικανοποιητική αντίστοιχα)”.

1. “Από τις 21/5/2009 έως τις 28/7/2010 εγκρίθηκαν διαδοχικές αυξήσεις του ορίου κεφαλαίου κίνησης. Στις 14/9/2009 εγκρίθηκε ποσό 10 εκ. με το συνολικό όριο να ανέρχεται πλέον στα 20 εκ. ευρώ ενώ ο Τομέας Πίστης εξέφρασε επιφυλάξεις ως προς τη σκοπιμότητα της αύξησης του ορίου λόγω της σημαντικής ρευστότητας που είχε αποκομίσει ο όμιλος από την πώληση του τηλεοπτικού σταθμού στη Βουλγαρία και τη δυνατότητα κάλυψης των λειτουργικών αναγκών του από ίδια διαθέσιμα”.

2. “Στις 19.7.2013, λόγω της καθυστέρησης στη σύναψη του ΚΟΔ, εγκρίθηκε ενδιάμεση χρηματοδότηση ποσού 4,4 εκ. χωρίς εξασφαλίσεις. Ο Τομέας Πίστης εξέφρασε την άποψη ότι το αίτημα δεν μπορούσε να αντιμετωπιστεί θετικά λόγω α) της απουσίας πληροφόρησης σχετικά με την οικονομική κατάσταση του Ομίλου ANT1 για τη χρήση 2012, β) την άρνηση της πιστούχου για τη σύσταση ενεχύρου επί του σήματος και γ) τον κίνδυνο εκταμίευσης όλων των νέων χρημάτων προ της ολοκλήρωσης του ΚΟΔ. Παρά ταύτα η Επιτροπή Πιστοδοτήσεων το ενέκρινε, με λήψη υποσχετικής επιστολής ότι, σε περίπτωση που δεν ολοκληρωθεί η εκταμίευση του ΚΟΔ, ανεξαρτήτως υπαιτιότητας, το ποσό των 4,4, εκ. θα καλυπτόταν πλήρως από εξασφαλίσεις. Μέχρι την τελική εκταμίευση του ΚΟΔ (Μάρτιος 2015) η υποσχετική δεν είχε τηρηθεί”.

Ό,τι έχει αναγραφεί παραπάνω, απηχεί και είναι απόλυτη αντιγραφή της σχετικής διαπίστωσης από τη διενεργηθείσα Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδας (Έκθεση Ειδικής Έρευνας για τον ANT1 19.2.2016). Αυτά που αναφέρονται στην από 31.10.2016 συμπληρωματική επιστολή του διευθύνοντος συμβούλου της

Eurobank κ. Φ. Καραβία παραπέμπουν σε μεταγενέστερη εξέταση του ιδίου αιτήματος χρηματοδότησης ποσού 4,4 εκ. στο οποίο αναφέρεται ότι γνωστοποιήθηκαν τα νεότερα οικονομικά στοιχεία της εταιρείας τα οποία όμως δεν έχουν τύχει αξιολόγησης από την ΤτΕ. Οι υπόλοιποι δύο λόγοι δε συνιστούν ισχυρή και αξιόπιστη εξασφάλιση. Είναι απλώς περιγραφικοί και πιθανολογούμενοι, μη παρέχοντες την απαιτούμενη εγγύηση κατά τους ακολουθούμενους τραπεζικούς όρους και κανόνες. Και ειδικότερα η δοθείσα υποσχετική επιστολή, ότι σε περίπτωση που δε θα ολοκληρωνόταν το ΚΟΔ η εταιρεία θα κάλυπτε το ποσό των 4,4 εκατ., κατ' αντικειμενική κρίση δε συνιστά ικανή εξασφάλιση, δοθέντος ότι οι από τον Τομέα Πίστewς ζητηθέντες όροι ενεχυρίασης του σήματος της ANT1 TV A.E. και των μετοχών της ANT1 Radio FM A.E., οι οποίοι μπορούν να αξιολογηθούν θετικά ως επαρκής εγγύηση, ουδέποτε ετηρήθησαν μέχρι την κατάρτιση του ΚΟΔ. Τουναντίον εκτιμήθηκαν υπερβαλλόντως η σύμφωνη γνώμη των υπολοίπων Τραπεζών που συνέπραξαν στο ΚΟΔ και ότι η διαδικασία του ΚΟΔ προχωρούσε κανονικά, οι οποίοι περισσότερο σαν έκθεση ιδεών ακούγονται, επ' ουδενί όμως συγκροτούν ασφαλή πιστοδοτικά κριτήρια.

Και στις δύο παραπάνω εκτεθείσες δανειοδοτήσεις, αντιστοίχων ποσών 10.000.000€ και 4.400.000€, η εξασφάλιση υπήρξε ανύπαρκτη, εκφράσθηκαν μάλιστα επιφυλάξεις έως και ευθεία άρνηση από τον Τομέα Πίστewς της Eurobank. Η ανάληψη της ευθύνης, της χρηματοδότησης χωρίς εξασφαλίσεις, παραβιάζουσα με εξόφθαλμο τρόπο τους όρους και κανονισμούς, αλλά και την συνήθη και λογική τακτική δανειοδοτήσεων, ανήκει και καθιστά ευθέως υπεύθυνη την τότε Επιτροπή Πιστοδοτήσεων της ως άνω Τραπέζης.

Οι οφειλές της εταιρείας ANTENNA TV AE σύμφωνα με τα στοιχεία που προσκόμισε η εταιρεία στις 28/6/2016:

ΔΑΝΕΙΟ	ΠΟΣΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΠΟΥ ΧΟΡΗΓΗΘΗΚΕ	ΤΟΚΟΙ ΠΟΥ ΟΦΕΙΛΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΒΛΗΘΗΚΑΝ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ
ΚΟΔ Μάρτιος 2015	162.683.000€	4.027.741,86€ Πρώτο εξάμηνο (φθινόπωρο 2015) 3.936.259,79 € Δεύτερο εξάμηνο (άνοιξη	162.683.000€

		2016)	
ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ FACTORING**	ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΤΗΝ 17/6/2016	
1)3863/28.4.2015 2)3864/28.4.2015 3)3865/28.4.2015	EUROBANK FACTORS	5.090.051,79€	
946/11.3.2015	ΕΘΝΙΚΗ FACTORS	9.954.941,49€	
3228/12.3.2015	ABC FACTORS	4.881.365,35€	
3792/10.11.2014	ΠΕΙΡΑΙΩΣ FACTORING	2.567.707,03€	
ΣΥΝΟΛΟ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ FACTORING			22.494.065,66€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ANTENNA TV ΑΕ			185.177.065,66€

**Δεν νοείται «εξυπηρέτηση» των συμβάσεων Factoring κατά την έννοια των δανείων, λόγω της φύσης τους από την λειτουργία εκχώρησης των απαιτήσεων. Πρόκειται λοιπόν για αυτοεξυπηρετούμενες πιστώσεις, αφού με την λειτουργία εκχώρησης των απαιτήσεων του ANT1 από τρίτους, οι τρίτοι καταβάλλουν απευθείας προς τις εταιρείες Factoring κι όχι προς τον ANT1, χωρίς μεσολάβηση του ANT1 στην καταβολή κι αποπληρωμή. Οι τόκοι όπως και τα έξοδα παρακρατούνται από τις Εταιρείες Factoring από τα εισπραττόμενα από τους τρίτους ποσά και συνεπώς δεν συνυπολογίζονται στα οφειλόμενα πιστωθέντα υπόλοιπα.

ΕΓΓΥΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ				
ΤΡΑΠΕΖΑ	ΥΨΟΣ ΕΓΓΥΗΤΙΚΗ Σ	ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙ Σ	ΣΥΜΒΑΣΗ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	29.000€	Δεν υπάρχουν	Η υπ' αριθμ. 8925659/14.10.2015 σύμβαση πίστωσης όπως είναι σήμερα σε ισχύ, με αλληλόχρεο λογαριασμό για	Δεν έχουν εκδοθεί άλλες εγγυητικές κάτω από την σύμβαση αυτή. Δεν έχει γίνει

			λήψη εγγυητικών	κατάπτωση αυτής
EUROBANK	123.148,40€	Ενέχυρο σε τραπεζική κατάθεση της ANTENNA TV ΑΕ	Η υπ' αριθμ. 1625/30.3.2009 σύμβαση πίστωσης όπως είναι σήμερα σε ισχύ, με αλληλόχρεο λογαριασμό για λήψη εγγυητικών	Δεν έχουν εκδοθεί άλλες εγγυητικές κάτω από την σύμβαση αυτή. Δεν έχει γίνει κατάπτωση αυτής

Οι οφειλές του ομίλου Κυριακού σύμφωνα με τους πίνακες των Τραπεζών με
ημερομηνία 31.10.2016:

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤΟ Σ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ Σ 31.10.2016	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ ΑΝΩ
ANTENNA TV ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΗ 9747170122/19.2.2015	43.067.970€	43.067.970€	0,00€	0,00€
ΕΤΕ FACTORING ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ANTENNA TV ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΗ 946/11.3.2015	10.727.571€	0,00€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ANTENNA TV ΑΕ	53.795.541€	43.067.970€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ	53.795.541€	43.067.970€	0,00€	0,00€

EUROBANK BANK				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨ ΕΙΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ

	31.10.2016			ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣ Η ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ANTENNA TV ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΟΔ 19.2.2015 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΡΙΑ ΤΟΥ ΚΟΔ EUROBANK	27.862.642,50€	0,00€ (Για τον υπολογισμό των ακάλυπτων κινδύνων ελήφθη υπόψη η από 10.2014 εκτίμηση της ιδιοκτήτης ταινιοθήκης του ANTENNA ύψους €443,8εκ (από την εταιρία Deloitte)	0,00€	0,00€
EUROBANK FACTORING ANTENNA TV ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΗ 3863/28.4.2015	4.713.831,50€	0,00€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΑ ANTENNA TV ΑΕ	32.576.474,00€	0,00€	0,00€	0,00€
RIMESTEEL LIMITED ΣΥΜΒΑΣΗ 1713/15.12.2010	4.752.810,71€	4.752.810,71€	0,00€	0,00€
ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ 1)311206919/24.11. 2003 2)650000272661/25.	1)5.469,37€ 2)77.246,31€	1) 5.469,37€ 2)0,00€	1)0,00€ 2)0,00€	1)0,00€ 2) 0,00€

7.2008				
ΣΥΝΟΛΟ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	82.715,68€	5.469,37€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ	37.412.000,39€	4.758.280,08€	0,00€	0,00€

ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΤΡΑΠΕΖΑ				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤΟ Σ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙ Σ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣ Η ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΑΝΤΕΝΝΑ TV ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ 1)ΚΟΔ /19.2.2015 2)ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΑΡΤΑ 2010 3)8925659/14.10.20 05	1)66.596.123,98€ 2)3.270,12€ 3)29.100€	1)0,00€ 2) 3.270,12€ 3)29.100€	1)0,00€ 2)0,00€ 3)0,00€	1)0,00€ 2)0,00€ 3)0,00€
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FACTORING ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΤΕΝΝΑ TV ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΗ 3792/10.11.2014	2.449.165,94€	0,00€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΑΝΤΕΝΝΑ TV ΑΕ	69.077.660,04€	32.370,12€	0,00€	0,00€
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	1.635,07€	1.635,07€	0,00€	0,00€

ΔΑΦΝΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΑΕ ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΑΡΤΑ 5.11.2014				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΠΕ ΣΥΜΒΑΣΗ 50151647/18.2.2007	123.484,51€	123.484,51€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ	69.222.779,62€	157.489,70€	0,00€	0,00€

ALPHA BANK				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΤΕΝΝΑ TV ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΗ 3026974120/19.2.2015	24.255.176,94 €	0,00€	605.651,77€	0,00€
ALPHA BANK FACTORING ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΑΝΤΕΝΝΑ TV ΑΕ	1.776.524,21€ ΕΚΧΩΡΗΜΕΝ ΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗ 2.220.655,26€	0,00€	242,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΑΝΤΕΝΝΑ TV ΑΕ	26.031.701,15 €	0,00€	605.893,77€	0,00€
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ TV ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ	1)2.874,17€ 2)330.847,00€	1)2.880€ 2)0,00€	1)11,57€ 2)23.980,04€	1)0,00€ 2)0,00€

1)2200703230064000 2)1822368691/27.11.200 3				
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ TV	333.721,17€	2880,00€	23.991,61€	0,00€
ΖΩΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΥΝΟΛΙΚΑ	45306,26€	29.880€	410,98€	0,00€
ΚΛΩΝΙΖΑΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ	258,93€	260,00€	0,94€	0,00€
ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	333,26€	340,00€	1,07€	0,00€
ΜΠΑΡΛΑ ΜΑΡΙΑ	161.925,89	2.760,00€	65,34€	0,00€
ΝΤΑΚΟΥΡΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	3.769,76€	3770€	11,72€	0,00€
ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	77,64€	0,00€	0,57€	0,00€
ΞΥΠΟΛΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	3.217,77€	0,00€	0,00€	0,00€
ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΗΧΟΔΙΑΣΤΑΣΗ ΕΠΕ/ EASY 97,5 FM ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	0,00€	0,00€	19,10€	0,00€
ΡΑΞΗ ΦΩΤΕΙΝΗ	49.366,56€	0,00€	123,17€	0,00€
ΧΑΡΑΜΗΣ ΣΠΗΛΙΟΣ	9.748,11€	9810,00€	33,43€	0,00€
ΧΡΟΝΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ	7.545,29€	7.550,00€	996,64€	0,00€
ΤΑΜΠΑΚΗΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ	174,54€	180€	0,56€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ	26.647.146,33 €	57.430€	631.548,89€	

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΑΝΤΕΝΝΑ TV ΑΕ ΣΤΙΣ 31.10.2016				
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90

				ΗΜΕΡΩΝ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	53.795.541€	43.067.970€	0,00€	0,00€
EUROBANK BANK	32.576.474,00€	0,00€	0,00€	0,00€
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	69.077.660,04€	32.370,12€	0,00€	0,00
ALPHA BANK	26.031.701,15€	0,00€	605.893,77€	0,00€
ΣΥΝΟΛΑ	181.481.376,19€	43.100.340,12€	605.893,77€	0,00€

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΣΤΙΣ 31.10.2016				
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗ ΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΕΘΝΙΚΗ	53.795.541€€	43.067.970€	0,00€	0,00€
EUROBANK	37.412.000,39€	4.758.280,08€	0,00€	0,00€
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	69.222.779,62€	157.489,70€	0,00€	0,00€
ALPHA BANK	26.647.146,33€	57.430€	631.548,89€	0,00€
ΣΥΝΟΛΑ	187.077.467,34€	48.041.169,78€	631.548,89€	0,00€

Όλες οι καταγραφείσες υπερβάσεις είναι επιλήψιμες και ελεγκτές. Κινούνται πέραν και εκτός των κανόνων και όρων της πιστωτικής πολιτικής εκ μέρους των οργάνων των Τραπεζών που έλαβαν τις σχετικές εγκριτικές αποφάσεις.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΙΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΟΥΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΛΕΓΧΟΥ

1. Η ANT1 TV Α.Ε. δανειοδοτήθηκε από την Τράπεζα Κύπρου (που μετέπειτα απορροφήθηκε από την ΠΕΙΡΑΙΩΣ) με ποσό δανείου 10,2 εκατ. ευρώ στις 27-8-2008, ακάλυπτο από εξασφαλίσεις.

Η χορηγηθείσα πίστωση χωρίς οποιαδήποτε εξασφάλιση σαφώς αντιστρατεύεται την ορθή και συνήθη τραπεζική πρακτική της εξασφάλισης των αναγκαίων καλυμμάτων για τη χορήγηση ενός τέτοιου ύψους δανείου.

2. Ομοίως η MARFIN EGNATIA BANK ενέκρινε την παροχή προς την ANT1 ορίου κεφαλαίου κίνησης 15 εκατ. ευρώ, με γενόμενη χρήση 6,5 εκατ. από αυτήν (ANT1) ακάλυπτη στο σύνολό της.

Και στις δύο περιπτώσεις δεν έχουμε δανειοδοτήσεις με καλύμματα όχι πλήρως επαρκή ή αξιόχρεα, αλλά ακάλυπτα στο σύνολό τους.

Ακραίες δηλαδή περιπτώσεις καταστρατήγησης των εύλογων και σαφών όρων και κανόνων δανειοδότησης που απαιτούν καλύμματα αν όχι υπερβαίνοντα αλλά τουλάχιστον ίσα προς τα δοθέντα δάνεια.

3. Η ίδια ως άνω τράπεζα (MARFIN EGNATIA BANK) με διαδοχικές εγκρίσεις στο διάστημα από 20-7-2011 έως 23-3-2012 ανανέωσε υπέρ της ANT1 δάνειο συνολικού ύψους 25 εκατ. (προηγούμενα όρια 15 και 10) ακάλυπτο στο σύνολό του, αφού απαλείφθηκε η ελάχιστη εξασφάλιση από επιταγές μέχρι ποσού 3 εκατ. και επιστράφηκαν οι τότε άληκτες στην εταιρεία.

Επιβοηθητικά δε της εταιρείας χορηγήθηκε και νέο δάνειο για κεφάλαιο κίνησης, ύψους 3 εκατ. χωρίς εξασφαλίσεις.

4. Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ χορήγησε στην ANT1 TV εφάπαξ χρηματοδότηση 15 εκατ. ευρώ στις 9-2-2011 με τετράμηνη διάρκεια, μεταξύ δε των λοιπών όρων χορήγησης αναφέρθηκε ότι να ληφθεί έγγραφη δήλωση του πελάτη ότι θα τηρούνται από τις επιχειρήσεις του ομίλου ANT1 στον όμιλο ΕΤΕ καταθέσεις αντιστοίχου ύψους. Η προϋπόθεση αυτή ετηρείτο κανονικά μέχρι τις 16-5-2012, οπότε απεσύρθησαν από τις καταθέσεις των 16,5 εκατ. της θυγατρικής εταιρείας του ομίλου Progresso Holdings LTD και μεταφέρθηκαν 16,3 εκατ. σε τράπεζα του Λονδίνου.

Μέχρι τότε και παρά την αρχική τετράμηνη διάρκεια, με επανειλημμένες μεταγενέστερες εγκρίσεις (α': 20-12-2012, β': 31-5-2013) έγινε αποδεκτό από την Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων της Τραπέζης αίτημα της ANT1 για τη μη υλοποίηση υποσχετικής επιστολής για την τήρηση υποχρέωσης των επιχειρήσεων του ομίλου ANT1.

Εν προκειμένω η ΕΤΕ επέδειξε τεράστια ανοχή και ελαστικότητα, ενέκρινε τα μεταγενέστερα αιτήματα ανοχής για τη μη υλοποίηση της τήρησης της κατάθεσης και δεν απαίτησε τη λήψη οποιασδήποτε επιπρόσθετης εξασφάλισης, ούτε και προχώρησε σε καταγγελία της σύμβασης, αφού σαφώς η εταιρεία αθέτησε ουσιώδη συμβατικό όρο.

5. Στις 19-7-2013 εγκρίθηκε από την EUROBANK χρηματοδότηση προς την ANT1 ποσού 4,4 εκατ. ευρώ χωρίς εξασφαλίσεις. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο Τομέας Πίστης της εν λόγω Τραπέζης εξέφρασε την άποψη ότι το αίτημα δεν μπορούσε να αντιμετωπισθεί θετικά λόγω: α) της απουσίας πληροφόρησης σχετικά με την οικονομική κατάσταση του Ομίλου ANT1 για τη χρήση 2012, β) της άρνησης της

πιστούχου για τη σύσταση ενεχύρου επί του σήματος και γ) του κινδύνου εκταμίευσης όλων των νέων χρημάτων (είχε προηγηθεί αύξηση του κεφαλαίου κίνησης κατά 10 εκατ.) προ της ολοκλήρωσης του υπό διαρκή διαπραγμάτευση ΚΟΔ. Παρά ταύτα η Επιτροπή Πιστοδοτήσεων το ενέκρινε.

Το Κοινοπρακτικό Ομολογιακό Δάνειο:

α. Υπερτετραετής (από τα τέλη του 2010 έως τον Φεβρουάριο του 2015) καθυστέρηση σύναψής του με ευθύνη κυρίως της εταιρείας (όπως καταγράφεται από τον Γ. Πάσχα Προϊστάμενο της Δ/σης Επιθεώρησης της ΤτΕ.

β. Περιορίσθηκαν οι εγγυήσεις: με αύξηση της χρονικής διάρκειας του δανείου, εξασφάλισης περιόδου χάριτος 18 επί πλέον μηνών, μείωσης του επιτοκίου κατά μία μονάδα (από Euribor+ Αρχικό Περιθώριο 5,75% σε 4,75%), απάλειψη του αρχικού όρου του προβλέποντος ενεχύραση απαιτήσεων του εκδότη σε ποσοστό 30% του δανείου καθώς επίσης απαλείφθηκε και η ενεχυρίαση μετοχών της “Ραδιοτηλεοπτικές Επιχειρήσεις ΑΕ”.

Δηλαδή το αδύνατο κατά τεκμήριο μέρος, που ήταν η δανειζόμενη εταιρεία και μάλιστα με το διόλου ευκαταφρόνητο ποσό που οφείλετο και ανήρχετο σε 125 εκατ. τουλάχιστον, επέβαλε τους όρους της με την καθυστέρηση αυτή δε επέτυχε επί δετία να μην πληρώνει δόσεις προς τις Τράπεζες. Ο χρόνος αυτός προέρχεται από την αδρανή 4ετία των ατέρμονων διαπραγματεύσεων συν το 18μηνο της περιόδου χάριτος, δηλαδή μέχρις καταβολής της α’ δόσης αποπληρωμής, τον Σεπτέμβριο του 2016.

Η έναρξη της διαπραγμάτευσης και της μελετώμενης σύναψης του ΚΟΔ, ενόψει και του μακρού χρόνου που διέτρεξε, δεν μπορούσε να αποτελέσει εχέγγυο για την αποδοχή καλυμμάτων μη καλυπτόντων τις ενδιάμεσες χρηματοδοτήσεις. Ο τυπικός, επιμελής Τραπεζίτης, που πρέπει να συνυπολογίζει τα πάντα και να εξετάζει προϋποθέσεις και σενάρια αρνητικά για το εάν θα κατέληγαν σε αίσιο αποτέλεσμα οι σχετικές διαπραγματεύσεις, σαφώς εξέφυγε της ορθής τραπεζικής πολιτικής, που δεν συμπεριέλαβε ως δυνητικό σενάριο την πιθανότητα να μην επιτευχθεί τελικά η συμφωνία ή και να πτωχεύσει η δανειζόμενη εταιρεία.

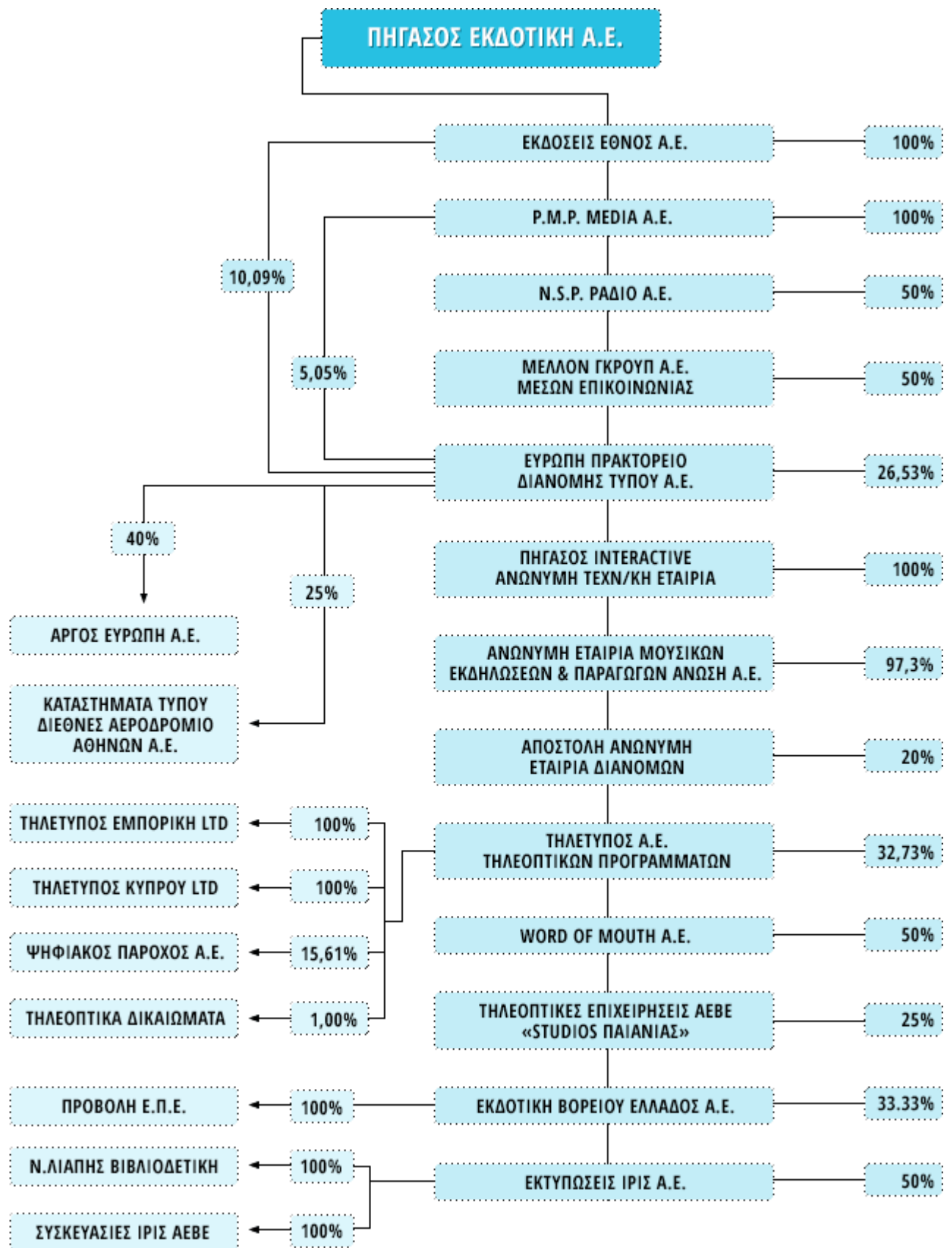
3.3.3. ΠΗΓΑΣΟΣ

3.3.3.1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΑ

Η εταιρία ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε. αποτελεί τη μητρική εταιρία ενός ομίλου εταιριών. Ιδρύθηκε το έτος 1981 και δραστηριοποιείται στον τομέα των Μέσων

Μαζικής Ενημέρωσης και ειδικότερα στην έκδοση εφημερίδων και περιοδικών, στο ραδιόφωνο, την τηλεόραση, σε τηλεοπτικές παραγωγές, στη διανομή ταινιών, στις εκτυπώσεις και στη διανομή εντύπων. Η εταιρία εξελίχθηκε σε εταιρία συμμετοχών (holding), στην οποία εντάσσονται θυγατρικές και συνδεδεμένες επιχειρήσεις του τομέα των Μ.Μ.Ε. Σύμφωνα με το μετοχολόγιο στις 31.12.2015 και την ετήσια οικονομική έκθεση του ομίλου για το έτος 2015, οι κύριοι μέτοχοι με ποσοστό άνω του 5% είναι ο Φώτιος Μπόμπολας με 48,85%, η Μαρία Μπόμπολα με 31,56%, η εταιρία ΝΕΠ Εκδόσεις Α.Ε. με 6,69% και ο Γεώργιος Μπόμπολας: 5,62%.

Ο Όμιλος ΠΗΓΑΣΟΣ έχει την ακόλουθη δομή, σύμφωνα με τα στοιχεία που είναι διαθέσιμα στην επίσημη ιστοσελίδα του:

3.3.3.2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

Μέχρι το 2008 η μητρική εταιρία είχε ισχυρή κεφαλαιακή βάση και θετική σχέση ίδιων προς ξένα κεφάλαια. Ωστόσο, από το 2009 οι εταιρίες του Ομίλου εμφανίζουν πτωτική πορεία, η οποία εντείνεται κατ' έτος.

α. ALPHA BANK

ALPHA BANK				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	Υπόλοιπα σε καθυστέρηση >90 ημερών	Προβλέψεις
N.S.P. RADIO ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΑΕ	646.700,61	640.668,43	0	15.998,49
RMP MEDIA ΑΕ	3.734.778,30	3.320.036,44	2.000.000,00	950.866,07
WORD OF MOUTH ΑΕ	1.908.601,88€	1.908.601,88€	0	134.899,98
ΑΝΩΣΗ ΑΕ	3.773.194,84	1.121.796,83	1.090.798,75	329.503,70€
ΒΕΝΕΤΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ	4.725,50			
ΓΕΩΡΓΟΥΛΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	258.592,09			
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	0			
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	6.695,26			
ΔΟΥΛΦΗΣ	0			
ΔΡΑΚΟΥΛΑΡΑΚΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	2.027,82			
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΟΣ ΑΕ	21.683.147,25	21.683.149,11	4.314.145,50	16.107.150,40
ΕΥΡΩΠΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΥΠΟΥ	3.153.401,22	2.294.446,95	0	68.986,95
ΜΑΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	9.871,01			
ΜΠΟΜΠΟΛΑ ΜΑΡΙΑ	-6.230,93			
ΜΠΟΜΠΟΛΑΣ ΦΩΤΙΟΣ	699.465,34			
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	3.605,10			
ΠΗΓΑΣΟΣ INTERACTIVE ΑΕ	2.081.414,53	2.081.415,38	393.081,93	599.847,49
ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ	25.569.663,25	1.670.157,00	25.118.784,04	19.499.734,04
ΣΙΩΖΟΠΟΥΛΟΣ ΘΩΜΑΣ	73.982,29			
ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	8.694,55			
ΤΣΟΥΚΑΤΟΣ ΜΑΡΙΟΣ	773,25			
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΠΗΓΑΣΟΣ	63.604.408,61€	34.765.372,02	32.916.810,22	37.711.576,60

Από τα στοιχεία που έχουν συλλεγεί αποτυπώνεται ότι η Alpha Bank αποτέλεσε ένα διαχρονικό οικονομικό στήριγμα του Ομίλου, κατέχοντας το μεγαλύτερο μερίδιο στο σύνολο του τραπεζικού δανεισμού του, με υπόλοιπο οφειλών στις 31.10.2016 ύψους 63.604.408,61€ .

Στις 24.06.1984 συνήψε σύμβαση πίστωσης με ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό ύψους 146.735,14€, το οποίο με διαδοχικές αυξήσεις του ορίου ανήλθε στις 30.07.2013 σε 20.102.714,60€, με χρεωστικό υπόλοιπο στις 31.07.2013: 13.500.000€.

Στις 06.04.1995 υπεγράφη σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεο λογαριασμό ύψους έως 100.000.000 δραχμών, όριο σταδιακά αυξανόμενο έως τις 02.07.2008, οπότε ανήλθε στα 21.830.000€.

Επιπλέον, η Τράπεζα παρείχε χρηματοδότηση στις εταιρίες του Ομίλου, με σκοπό την ενίσχυση του κεφαλαίου κίνησής τους:

Στις 25.04.2013, παρείχε χρηματοδότηση ύψους 1.000.000€, στις 15.07.2013 χρηματοδότηση ύψους 770.000€, στις 25.07.2013 χρηματοδότηση ύψους 1.000.000€, στις 31.10.2013 χρηματοδότηση ύψους 1.770.000€, στις 28.11.2013 χρηματοδότηση ύψους 350.000€, στις 31.01.2014 χρηματοδότηση ύψους 2.120.000€. Στις 28.02.2014 παρείχε χρηματοδότηση 2.120.000€ ως κεφάλαιο κίνησης, με σταθερό επιτόκιο 6,786%, για την αποπληρωμή του ποσού δόθηκαν διαδοχικές παρατάσεις μέχρι 30.05.2014, μέχρι 31.10.2014, μέχρι 01.12.2014, μέχρι 30.01.2015, μέχρι 31.03.2015, μέχρι 30.04.2015, μέχρι 30.06.2015, μέχρι 31.07.2015, μέχρι 03.08.2015. Στις 12.03.2014 παρείχε χρηματοδότηση 855.000€, με επιτόκιο 6,804%, με συνεχείς παρατάσεις στην ημερομηνία αποπληρωμής έως 30.05.2014, έως 31.07.2014, έως 02.10.2014, έως 31.10.2014, έως 31.03.2015, έως 30.04.2015, έως 29.05.2015, έως 30.06.2015, έως 31.07.2015, έως 03.08.2015, έως 07.10.2015 - με επιτόκιο 4,786%.

Εκτός από κεφάλαιο κίνησης, στις 09.09.2008 συνήψε διμερές Ομολογιακό Δάνειο με την ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε. ως ομολογιούχος δανείστρια και διαχειρίστρια πληρωμών, ποσού 10 εκατομμυρίων ευρώ. Οι δόσεις καθορίστηκαν ως εξής: οκτώ εξαμηνιαίες ποσού 500.000€ και ένατη εξαμηνιαία δόση ποσού 6.000.000€ (balloon payment), με διαδοχικές τροποποιήσεις της ημερομηνίας λήξης του δανείου: 1. τροποποίηση στις 11.3.2013 για λήξη στις 29.11.2013, 2. τροποποίηση στις 27.11.2013 για λήξη στις 31.01.2014, 3. τροποποίηση στις 27.02.2014 για λήξη στις 31.05.2015, 4. τροποποίηση στις 29.04.2015 για λήξη στις 30.4.2015, 5. τροποποίηση στις 18.09.2015 για λήξη στις 30.09.2015. Για το δάνειο αυτό δεν έχουν ληφθεί εξασφαλίσεις. Εν συνεχεία, η ίδια Τράπεζα ως ομολογιούχος δανείστρια και διαχειρίστρια πληρωμών προέβη στην κατάρτιση νέου Ομολογιακού Δανείου στις 26.08.2013, ποσού 16.059.097 ευρώ, με συμφωνία για αποπληρωμή σε 72 μήνες. Για το εν λόγω δάνειο επίσης δεν έχει δοθεί κάποια εξασφάλιση.

Όπως διευκρινίζει ο Διευθύνων Σύμβουλος της Alpha Bank, κ. Δημήτριος Μαντζούνης, στα συμπληρωματικά στοιχεία που απέστειλε στην Εξεταστική

Επιτροπή, η μητρική εταιρία είχε μέχρι και τη χρήση του 2015 θετική καθαρή θέση 12,1 εκατομμυρίων ευρώ και όλες οι χορηγήσεις που έχουν δοθεί σε θυγατρικές εταιρίες της φέρουν την εταιρική εγγύηση της μητρικής, η οποία έχει διαχρονικά καθαρή θέση. Έτσι, ενώ τα ίδια κεφάλαια του ομίλου είναι αρνητικά, εντούτοις αυτό δεν κωλύει τη χρηματοδότηση ή την αναδιάρθρωση, καθώς λαμβάνονται υπ' όψιν και άλλα κριτήρια (προοπτική βιωσιμότητας του δανειοδοτούμενου ομίλου και κεφαλαιακή στήριξη μετόχων).

β. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	Ποσό σε καθυστέρηση >90 ημερών	Προβλέψεις
ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ	34.871.139	33.087.439	1.528.631	27.833.140
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΟΣ	13.803.569€	13.424.274	13.424.274	13.080.995
ΑΝΩΣΗ ΑΕ	2.514.130€	2.349.868	2.349.868	2.047.996
PMP ΑΕ	2.345.232€	2.345.232	2.345.232	2.043.588
NSP RADIO ΑΕ	1.169.368€	1.169.368	1.169.368	1.018.781
ΜΕΛΛΟΝ ΓΚΡΟΥΠ ΑΕ	588.204€	588.204	588.204	512.741
WORD OF MOUTH ΑΕ	945.069,00€	945.069,00	945.069,00	837.062,00
ΠΗΓΑΣΟΣ INTERACTIVE ΑΕ	665.455,00€	547.152,00	547.152,00	532.257,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΠΗΓΑΣΟΣ	56.902.167,00€	54.456.606	22.897.798	47.906.560

Η Εθνική Τράπεζα κατέχει τη δεύτερη θέση στο δανεισμό του Ομίλου, με υπόλοιπο οφειλών στις 31.10.2016 ύψους 56.902.167,00€ .

Τα κλιμάκια της Εθνικής Τράπεζας γνώριζαν ότι η οικονομική κατάσταση του Ομίλου ήταν προβληματική, όπως προκύπτει από τα από 22.02.2012 πρακτικά

συνεδρίασης της ΕΤΕ, σύμφωνα με τα οποία *“Η αρνητική καθαρή θέση, το αρνητικό ίδιο κεφάλαιο κίνησης και τα ζημιογόνα αποτελέσματα έχουν σαν συνέπεια τη διαμόρφωση χαμηλής πιστοληπτικής ικανότητας και η βιωσιμότητα της εταιρίας εξαρτάται άμεσα από την οικονομική στήριξη των μετόχων της”*. Ωστόσο, στην Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων της Τράπεζας, κατά τη συνεδρίαση της 13.09.2012, μετά από αίτημα της ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ για επίδειξη ανοχής στη μη τήρηση των χρηματοοικονομικών δεικτών επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της χρήσης 2011, η Υπηρεσία της ΕΤΕ εισηγείται το εξής: *“η Υπηρεσία, λαμβάνοντας υπ’ όψιν τη σημαντική θέση του Ομίλου Πήγασος στον ευρύτερο χώρο των ΜΜΕ, την ομαλή μέχρι σήμερα συνεργασία μας με το σύνολο των εταιριών του Ομίλου, τη γενικότερη από ετών ακολουθούμενη από την Τράπεζά μας πιστοδοτική πολιτική για τον ιδιόμορφο κλάδο των ΜΜΕ, εισηγείται την έγκριση του αιτήματος με τον καθορισμό περιθωρίου επιτοκίου από την τρέχουσα εκτοκιστική περίοδο 6,50%, έναντι υφιστάμενου 6,00%”*.

Επίσης, από τα πρακτικά της συνεδρίασης της 20.12.2012 της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων πληροφορούμαστε για την στρατηγική της Εθνικής Τράπεζας έναντι του πελάτη – ΠΗΓΑΣΟΥ, *«Στρατηγική Τράπεζας έναντι Πελάτη: Από τις τελευταίες εξελίξεις στον τυποεκδοτικό κλάδο διαγράφονται πλέον σαφέστερες προοπτικές για τη συγκέντρωση των μέσων σε λίγους και ισχυρούς επιχειρηματικούς πόλους, ένας εκ των οποίων είναι ο Πήγασος, όπως διαφαίνεται και από τις πρόσφατες επιχειρηματικές κινήσεις του ισχυρού βασικού του μετόχου αλλά και ότι δεν προέκυψε δυνατότητα άμεσης κάλυψης των υφισταμένων στις εταιρίες του ομίλου ακάλυπτων κινδύνων με ρευστοποιήσιμα στοιχεία. Έγκριση του αιτήματος για την υποβολή προσφοράς για τον συντονισμό του υπό Έκδοση Κοινοπρακτικού Ομολογιακού Δανείου, ποσού 80 εκατομμυρίων ευρώ και τη συμμετοχή της ΕΤΕ με 20.000, 5ετής αποπληρωμή, επιτόκιο euribor κατ’ επιλογή του Εκδότη»*.

Σύμφωνα με τα συμπληρωματικά στοιχεία που απέστειλε στην Εξεταστική Επιτροπή ο Διευθύνων Σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας, κ. Λεωνίδας Φραγκιαδάκης *“Υπήρξε όντως χρηματοδότηση κατά το διάστημα της κρίσης 5 εκατ. Ευρώ, με απόφαση της ΑΕΠ 22.2.2012 για το ΕΘΝΟΣ και 3 εκατ. ευρώ με απόφαση της ΑΕΠ 14.3.2013 για τη μητρική. Στις σχετικές αποφάσεις υπήρχε, όμως, όρος ενίσχυσης των εταιριών από τους μετόχους με νέα κεφάλαια συνολικού ποσού 15 εκατ. Ευρώ, ο οποίος έχει υλοποιηθεί”*.

Μολονότι ήταν γνωστή η κατάρρευση όλων των οικονομικών δεικτών (κύκλου εργασιών, αρνητική καθαρή θέση του Ομίλου, παρελκυστική τακτική και άρνηση του κυρίου μετόχου για παροχή εξασφαλίσεων, κλπ), εντούτοις, τα ανώτατα όργανα της ΕΤΕ προχώρησαν στην στήριξη του Ομίλου, συμμετέχοντας στην έκδοση του ΚΟΔ

των 80.000.000, ενώ ήδη στις 05.02.02015 οι οφειλές προς την ΕΤΕ ανέρχονταν στο ποσό των 50.739.000€, και οι θετικές εξασφαλίσεις ήταν μόνο 2.229.000€. και κυρίως υπήρχαν ανεξόφλητοι τόκοι υπηρεμερίας.

Η παραπάνω αντιμετώπιση της Εθνικής Τράπεζας θεωρείται ιδιαίτερα ευνοϊκή και διακριτική για τον Όμιλο, παραβιάζοντας ακόμα και το δικό της Κανονισμό Επιχειρηματικών Πιστοδοτήσεων.

Σύμφωνα με τον Κανονισμό της Εθνικής Τράπεζας, για τις επιχειρήσεις που παρουσιάζουν σημεία συναγεμμού ιδιαίτερης βαρύτητας (ληξιπρόθεσμες οφειλές μονιμότερου χαρακτήρα, λειτουργικές ζημιές, κατάρρευση του κύκλου εργασιών, αδυναμία αποπληρωμής ακόμα και των τόκων, αρνητικό ίδιο κεφάλαιο κίνησης, αρνητική καθαρή θέση, μετοχές στο Χρηματιστήριο υπό επιτήρηση και πολλά άλλα) προβλέπονται:

Επανεκτίμηση πιστοληπτικής ικανότητας και προοπτικών βιωσιμότητας της επιχείρησης, σε συνδυασμό με την παρουσίαση ρεαλιστικού σχεδίου ανασυγκρότησης και

- Συγκράτηση/περιστολή της πιστοδότησης, μέχρι και
- Σταδιακή διακοπή της
- Κλείσιμο Λογαριασμών
- Λήψη Αναγκαστικών Μέτρων.

Μία ακόμα απόδειξη της ευνοϊκής και διακριτικής μεταχείρισης του Ομίλου είναι το γεγονός ότι, ενώ ο Κανονισμός Πιστοδοτήσεων της Τράπεζας προβλέπει για τις περιπτώσεις των επιχειρήσεων που παρουσιάζουν σημαντικά προβλήματα βιωσιμότητας, τη μεταφορά των λογαριασμών τους στην «ειδική διαχείριση» των Αρμοδίων Εξειδικευμένων Μονάδων της Τράπεζας, εντούτοις μέχρι σήμερα δεν έχει ληφθεί αντίστοιχο μέτρο, παρά το γεγονός ότι οι προβλέψεις της Τράπεζας, για την πορεία του Ομίλου απέτυχαν, και οι ληξιπρόθεσμες οφειλές του Ομίλου αυξήθηκαν ακόμα περισσότερο.

Αξιοσημείωτο της ευνοϊκής και διακριτικής μεταχείρισης του Ομίλου από την Εθνική Τράπεζα είναι και το γεγονός ότι, προχώρησε σε χρηματοδοτήσεις ιδιαίτερα υψηλού ύψους στην «ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.» (εταιρία holding) κατά παρέκκλιση της ίδιας της Πιστωτικής της Πολιτικής, στην οποία αναφέρεται ότι η Τράπεζα έχει μειωμένο ενδιαφέρον για χρηματοδοτήσεις σε εταιρείες συμμετοχών (holding companies) οπτι οποίες δεν ασκούν άλλη επιχειρηματική δραστηριότητα.

γ. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	Υπόλοιπα σε καθυστέρηση >90 ημερών	Προβλέψεις
ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε	31.183.688,95	4.343.991,45	4.260.750,05	-
ΑΝΩΣΗ Α.Ε.	2.940.996,07	2.940.996,07	2.884.611,79	-
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΟΣ	4.374.783,90	4.374.783,90	4.290.391,33	-
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ	38.499.468,92	11.659.771,42	11.435.753,17	-

Η Τράπεζα Πειραιώς κατέχει την τρίτη θέση στον τραπεζικό δανεισμό του Ομίλου, με υπόλοιπο οφειλών ύψους 38.499.468,92 ευρώ στις 31.10.2016. Σύμφωνα με το executive summary της Τράπεζας Πειραιώς της 08.03.2012, χορήγησε στην ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε. κεφάλαιο κίνησης ύψους 11,8 εκατομμυρίων ευρώ. Στην ΗΜΕΡΗΣΙΑ Α.Ε. δόθηκε κεφάλαιο κίνησης 2,7 εκατομμυρίων ευρώ, με εξασφάλιση την εταιρική εγγύηση από την μητρική εταιρία, ενώ στις ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΟΣ Α.Ε. χορηγήθηκε κεφάλαιο κίνησης 1 εκατομμυρίου ευρώ και λήφθηκε ως εξασφάλιση η εταιρική εγγύηση της μητρικής εταιρίας. Τέλος, στην ΑΝΩΣΗ Α.Ε. χορηγήθηκε κεφάλαιο κίνησης 2,5 εκατομμυρίων ευρώ, το οποίο εξασφαλίζεται με εταιρική εγγύηση της μητρικής εταιρίας.

Σύμφωνα με το από 16.10.2013 executive summary της Τράπεζας Πειραιώς, υποβλήθηκε προς έγκριση α) η ανανέωση των πιστοδοτικών ορίων των εταιριών του Ομίλου έως 03.04.2015 με μη καταλογισμό τόκων υπερημερίας και β) η παράταση του συνόλου των υπό χρηματοδότηση χορηγήσεων στην ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ έως τις 03.04.2015 με μη αναδρομική ισχύ και μη καταλογισμό τόκων υπερημερίας.

δ. EUROBANK

EUROBANK				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ	Υπόλοιπο σε	Προβλέψεις

	ΟΦΕΙΛΗ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ	καθυστέρηση >90 ημερών	
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΟΣ ΑΕ	1.455.098,58	1.455.098,58	0	242.000
PEGASUS MAGAZINES PUBLICATIO NS ΑΕ	1.505.308,15	1.505.308,15	0	250.000
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΠΗΓΑΣΟΣ	2.960.406,73	2.960.406,73	0	492.000

Η Τράπεζα Eurobank κατέχει την τέταρτη και τελευταία θέση στο δανεισμό του Ομίλου, με υπόλοιπο οφειλών στις 31.10.2016 ύψους 2.960.406,73 ευρώ.

Στις 21.05.2012 η Τράπεζα χορήγησε πίστωση σε τρεις εταιρίες του Ομίλου:

1. Με την υπ' αριθμ. 968/21.05.2012 σύμβαση χορηγήθηκε πίστωση στην εταιρία PEGASUS MAGAZINES ΕΚΔΟΤΙΚΗ, με όριο 1.500.000€. Στις 21.05.2012 υπεγράφη σύμβαση ενεχυρίασεως καταθέσεως και στις 31.05.2012 σύμβαση ενεχυρίασεως απαιτήσεων του κατά του ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΥ ΕΥΡΩΠΗ αναφορικά με την απόδοση του ποσού που θα προκύψει από την κάθε εκκαθάριση των πωλήσεων για την περιοχή της υπόλοιπης Ελλάδας, εκτός Αθηνών και Πειραιώς.

2. Με την υπ' αριθμ. 969/21.05.2012 σύμβαση χορηγήθηκε πίστωση στην εταιρία SPORT PLUS με όριο 1.500.000€ και στις 21.05.2012 συνήφθη σύμβαση ενεχυρίασεως καταθέσεως. Στις 31.05.2012 υπεγράφη σύμβαση ενεχυρίασεως απαίτησης του κατά του πρακτορείου διανομής τύπου ΕΥΡΩΠΗ Α.Ε., η οποία αφορούσε την απόδοση του ποσού που θα προκύψει από την κάθε εκκαθάριση των πωλήσεων για την περιοχή της υπόλοιπης Ελλάδας, εκτός Αθηνών και Πειραιώς.

3. Με την υπ' αριθμ. 970/21.05.2012 σύμβαση χορηγήθηκε πίστωση στην εταιρία ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΟΣ Α.Ε., με όριο 1.000.000€, το οποίο στις 12.03.2015 σε 2.500.000€. Ως εξασφάλιση δόθηκε η ενεχυρίαση κατάθεσης και τόκων κατάθεσης, σύμφωνα με την από 18.06.2012 σύμβαση. Ωστόσο, σύμφωνα με το από 28.05.2012 πρακτικό συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου της πιστούχου εταιρίας, ο λογαριασμός κατάθεσης είχε μηδενικό υπόλοιπο. Στις 12.03.2015 υπεγράφη σύμβαση εκχώρησης – ενεχυρίασεως απαίτησης του ΕΘΝΟΥΣ προς την Eurobank για κάθε είδους απαιτήσεις του κατά του πρακτορείου διανομής τύπου

ΕΥΡΩΠΗ Α.Ε. Το ΕΘΝΟΣ και η ΕΥΡΩΠΗ είχαν προηγουμένως συνάψει την 01.01.2015 ιδιωτικό συμφωνητικό για τη διανομή των εφημερίδων «GOAL NEWS» και «GOAL NEWS ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ». Ωστόσο, λίγο αργότερα, και δη στις 16.6.2015, τροποποιείται η εν λόγω σύμβαση εκχώρησης και περιορίζεται αποκλειστικά στις απαιτήσεις της εταιρίας από τη διανομή στην ελληνική επαρχία και όχι σε εκείνες που απορρέουν από τη διανομή τύπου στις περιοχές Αθηνών και Πειραιά.

Σύμφωνα με τις Παρατηρήσεις της EUROBANK στον πίνακα περιγραφής ορίων, το 2012 το σύνολο απαιτήσεων επαρχίας από το πρακτορείο διανομής ΕΥΡΩΠΗ ανήλθε για την εταιρία SPORT PLUS σε 1,8 εκ € και για την εταιρία PEGASUS MAGAZINES σε 1,9 εκ € και το 2013 για την NSP RADIO σε 1,5 εκ € και για την εταιρία PEGASUS MAGAZINES σε 1,8 εκ €.

Σύμφωνα με την 4653/2012 Εισήγηση Καθορισμού Ορίου της Τράπεζας, οι συσσωρευμένες ζημίες το έτος 2011 ανήλθαν σε 94 εκατομμύρια ευρώ, ενώ το μετοχικό κεφάλαιο της PEGASUS MAGAZINES ΕΚΔΟΣΕΙΣ ήταν 4.530.000€, της SPORT PLUS 2.670.000€, του ΕΘΝΟΥΣ 28.470.960€. Επιπλέον, η υπ' αριθμ. 17652/2013 Εισήγηση Καθορισμού Ορίου αναφέρει ότι οι συσσωρευμένες ζημίες του Ομίλου το 2012 έχουν καταστήσει αρνητικά τα ίδια κεφάλαια κατά το ποσό των -33 εκ €, έναντι οριακά θετικής καθαρής θέσης το 2011.

Παρά την οικονομική κατάσταση του Ομίλου, η οποία ήταν γνωστή στην Τράπεζα, όπως προκύπτει από τα ανωτέρω αναφερόμενα, με την υπ' αριθμ. 25159/2014 Εισήγηση Καθορισμού Ορίου, υποβάλλεται αίτημα ανανέωσης των ορίων του ΕΘΝΟΥΣ και του PEGASUS MAGAZINES, καθώς και η μεταφορά του υφιστάμενου δανείου της εταιρίας NSP RADIO, ποσού 1,5 εκατομμυρίου ευρώ στο ΕΘΝΟΣ, λόγω της καλής συνεργασίας και της ανακύκλωσης των δανείων, μέσω εκχωρημένων απαιτήσεων. Περαιτέρω, σύμφωνα με τα Πρακτικά της Επιτροπής Πιστωτικών Χειρισμών της 10.02.2015, εγκρίθηκε η ανανέωση των ορίων και η μεταφορά του δανείου της NSP RADIO στην ΕΘΝΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ, υπό τον όρο, για τις εκδόσεις ΕΘΝΟΣ, να μειωθούν τα υπόλοιπα κατά 500.000 ευρώ, έως την ανανέωση, ήτοι έως τον Νοέμβριο 2015.

Παρατηρούμε, λοιπόν, και στην Eurobank, μία ανακολουθία των δεδομένων με τις ενέργειες των οργάνων της Τράπεζας. Δηλαδή, ενώ η Τράπεζα αναγνωρίζει ότι οι οικονομικοί δείκτες είναι πτωτικοί και αρνητικοί, εντούτοις εγκρίνει την ανανέωση των ορίων και δέχεται την αποδέσμευση ενεχυριασμένων απαιτήσεων του ομίλου από τη διανομή των εφημερίδων στην Αθήνα και των Πειραιά, απομειώνοντας με τον τρόπο αυτό τις εξασφαλίσεις της.

ε. ΚΟΙΝΟΠΡΑΚΤΙΚΟ ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟ ΔΑΝΕΙΟ 80 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ ΕΥΡΩ

Στα πλαίσια εξυγίανσης του δανεισμού του Ομίλου, συζητείται η σύναψη νέου Κοινοπρακτικού Ομολογιακού Δανείου με τη μητρική εταιρία, ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε. Οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη του ξεκίνησαν από το έτος 2012, ωστόσο η σύμβαση υπεγράφη τον Μάρτιο του 2014 και το ποσό εκταμιεύθηκε τελικώς τον Απρίλιο του 2016. Πρόκειται για ένα δάνειο ύψους 80.000.000€, με κοινοπρακτούσες τις Τράπεζες Εθνική (συμμετοχή: 29.725.000 ευρώ ή 37,15%), Alpha Bank (συμμετοχή: 23.475.000 ευρώ ή 29,35%) και Τράπεζα Πειραιώς (συμμετοχή: 26.800.000 ευρώ ή 33,50%).

Ειδικότερα, με τις αποφάσεις των τριών Τραπεζών εγκρίθηκε η συμμετοχή τους στο Κ.Ο.Δ. με τους ακόλουθους όρους:

1. Αναχρηματοδότηση υφιστάμενου δανεισμού 69.050.000 ευρώ, ως εξής:
Εθνική Τράπεζα: 19,9 εκ. €, Εμπορική Τράπεζα: 13,5 εκ. € (απορροφήθηκε από την Alpha Bank), Alpha Bank: 7 εκ. €, Τράπεζα Πειραιώς: 11,8 εκ. €, Probank 6,8 εκ. € (απορροφήθηκε από την Εθνική Τράπεζα) και Τράπεζα Κύπρου: 10 εκ. € (απορροφήθηκε από την Τράπεζα Πειραιώς).

2. Πρόσθετη χρηματοδότηση συνολικού ποσού 10.950.000 ευρώ, ως εξής:
Εθνική Τράπεζα και Alpha Bank από 2,975 εκ. € και Τράπεζα Πειραιώς 5 εκ. €. Εγκρίθηκε η εκταμίευση του 60% της πρόσθετης αυτής χρηματοδότησης, πριν τη συνομολόγηση του ΚΟΔ.

3. Α' προσημείωση υποθήκης 30 εκ. € επί ακινήτου ιδιοκτησίας της εταιρίας, καθώς και ενεχυρίαση εμπορικών σημάτων και μετοχών θυγατρικών εταιριών της εκδότριας.

4. Θετική υποχρέωση του μετόχου για ενίσχυση της εταιρίας από τον ίδιο με 10 εκ. € εντός του 2013.

5. Ενεχυρίαση μετοχών της ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ 13,2 εκ. €.

3.3.3.3. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ - ΥΠΟΛΟΙΠΑ

Με βάση τους πίνακες οφειλών που απέστειλαν οι Τράπεζες στην Εξεταστική Επιτροπή, το υπόλοιπο οφειλών Ομίλου του ανερχόταν στις 31.10.2016 στο συνολικό ποσό των 161.966.451,26 ευρώ, εκ των οποίων σε καθυστέρηση μεγαλύτερη των 90 ημερών βρίσκονταν την ίδια ημερομηνία (31.10.2016) τα 103.842.156,17 ευρώ.

Εξάλλου, πέραν από τα ανωτέρω στοιχεία των τραπεζών, και ο Προϊστάμενος της Διεύθυνσης Επιθεώρησης της Τράπεζας της Ελλάδος, κ. Γεώργιος Πάσχας, επανειλημμένως διαβεβαίωσε ότι τα δάνεια του Ομίλου δεν είναι ενήμερα, δεν εξυπηρετούνται, δεν έχουν ρυθμιστεί και ότι οφείλονται τόκοι (βλ. σελ. 236 και 243 των πρακτικών συνεδρίασης της Εξεταστικής Επιτροπής στις 29.9.2016). Περαιτέρω,

ο Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας Πειραιώς, κ. Γεώργιος Πουλόπουλος, ανέφερε ότι ο Όμιλος έχει εκποσει ύψους 32.000.000 εκατομμυρίων ευρώ, με στοιχεία 31.05.2016 (βλ. σελ. 13 των πρακτικών συνεδρίασης της Εξεταστικής Επιτροπής στις 12.07.2016). Τέλος, σύμφωνα με την Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος, τον Απρίλιο 2016 είχαν συσσωρευθεί ληξιπρόθεσμοι τόκοι δανείων προς τις Τράπεζες, Εθνική, Alpha και Πειραιώς, συνολικού ύψους 13.800.000 ευρώ.

Παρά τα ως άνω δεδομένα, τα οποία αποδεικνύονται από τους πίνακες οφειλών που απέστειλαν οι τράπεζες και από τις καταθέσεις των μαρτύρων, ο Διευθύνων Σύμβουλος του Ομίλου, κ. Μπόμπολας, ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής κατέθεσε ανακριβώς ότι τα δάνεια εξυπηρετούνται και είναι ενήμερα (βλ. σελ. 30 και 90 των πρακτικών συνεδρίασης της Εξεταστικής Επιτροπής στις 02.08.2016). Επίσης, με την από 01.08.2016 ανακοίνωση, ο Όμιλος, κατόπιν ερωτήματος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και του Χρηματιστηρίου Αθηνών, διαβεβαιώνει ότι εξυπηρετούνται κανονικά οι πιστώσεις προς τις τράπεζες.

3.3.3.4. ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Σύμφωνα με την Έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος για τον Όμιλο ΠΗΓΑΣΟ, ο κύκλος εργασιών του Ομίλου από το 2008 έως το 2014 μειώθηκε από τα 243.000.000 ευρώ στα 59.000.000 ευρώ. Επίσης, σύμφωνα με τα στοιχεία και πληροφορίες χρήσης του έτους 2015, όπως δημοσιεύθηκαν και είναι διαθέσιμα στην επίσημη ιστοσελίδα του Ομίλου, ο κύκλος εργασιών του για το 2015 ανήλθε στο ποσό των 43.972.135,19 ευρώ.

Οι ορκωτοί ελεγκτές, βάσει των οικονομικών καταστάσεων των ετών 2012 και έπειτα, διαπιστώνουν ότι είναι αμφίβολη η συνέχιση των εργασιών ορισμένων, τουλάχιστον, εκ των εταιριών του Ομίλου.

Στα πλαίσια αναδιάρθρωσης του δανεισμού του Ομίλου αποφασίσθηκε η σύναψη ενός Κοινοπρακτικού Ομολογιακού Δανείου, ύψους 80.000.000 ευρώ, με την υποχρέωση του μετόχου για ενίσχυση της εταιρίας από τον ίδιο με 10.000.000 ευρώ εντός του 2013. Ωστόσο, όπως επισημαίνεται στην Ειδική Έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος, με αποφάσεις των τριών κοινοπρακτουσών τραπεζών (ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, ALPHA BANK, ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) απαλείφθηκε ο συγκεκριμένος όρος περί οικονομικής ενίσχυσης της εταιρίας από το μέτοχο, κατόπιν αιτήματος του Ομίλου, καθότι είχε προηγηθεί η διοργάνωση από την ALPHA BANK (απόφαση της 14.08.2013) διμερούς ομολογιακού δανείου ύψους 10.000.000 ευρώ, το οποίο εκδόθηκε στις 28.08.2013 και εξοφλήθηκε λίγες ημέρες μετά, στις 02.09.2013 από τη Eurobank Κύπρου, στην οποία παραδόθηκαν οι σχετικές ομολογίες.

Σημαντικό σημείο στο Κ.Ο.Δ. των 80.000.000 ευρώ είναι ότι, παρότι οι συζητήσεις είχαν ξεκινήσει το 2012, η σύμβαση υπεγράφη στις 11.03.2014 και εν τέλει το ποσό εκταμιεύθηκε στις 12.04.2016. Αυτό οφείλεται, σύμφωνα με την έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος και τις καταθέσεις των μαρτύρων στην Εξεταστική Επιτροπή, στην αναβλητική συμπεριφορά που επέδειξε η πιστούχος ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ως προς την παροχή εμπράγματης εξασφάλισης σε ακίνητο ιδιοκτησίας της.

Εν τέλει, κατόπιν σχετικών διαπραγματεύσεων, οι Τράπεζες και η εταιρία συμφώνησαν, υπό την προϋπόθεση εκταμίευσης του Κ.Ο.Δ. μέχρι 31.03.2016 (ολοκληρώθηκε στις 12.4.2016 με λήψη εξασφαλίσεων) στο ακόλουθο πλαίσιο:

- Λήξη Κ.Ο.Δ. την 30.6.2016, **αντί της υφιστάμενης διάρκειας 5 ετών, με αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων στη λήξη.**
- Μείωση περιθωρίου επιτοκίου σε 4,5% έναντι 5,5%.
- Δέσμευση του μετόχου για ολοκλήρωση εγγραφής του βάρους επί του ακινήτου μέχρι 29.02.2016 (υλοποιήθηκε τον 4/2016).
- Λήψη επιστολής από τον μέτοχο που θα δεσμεύεται για τη συνεχή στήριξη του Ομίλου καθ' όλη τη διάρκεια του ΚΟΔ (απεστάλη στην Alpha Bank).
- Προσκόμιση έκθεσης αναδιάρθρωσης του δανεισμού του Ομίλου μέχρι 31.3.2016 (προσκομίσθηκε και τελεί υπό αξιολόγηση των Τραπεζών).
- Προσκόμιση βεβαίωσης από ορκωτό ελεγκτή για το ύψος των αυξήσεων μετοχικού κεφαλαίου που διενεργήθηκαν εντός του 2015 (υλοποιήθηκε).
- Διασφάλιση ότι τα δάνεια της εταιρίας ROSTROVAR CAPITAL SA, ενδιαφέροντος του μετόχου, προς το ΕΘΝΟΣ (4,1 εκ. ευρώ εντός του 2015) θα καταστούν μειωμένης εξασφάλισης και υποτελή σε σχέση με το σύνολο του υφιστάμενου δανεισμού των εταιριών του Ομίλου.
- Ανοχή μέχρι 30.06.2016 των χρηματοδοτήσεων των λοιπών εταιριών του Ομίλου και ανοχή καταβολής των τόκων τους.
- Μείωση του περιθωρίου επιτοκίου σε 4,5% από 5,5% για όλες τις χρηματοδοτήσεις και τους οφειλόμενους τόκους, με ισχύ από 01.01-30.06.2016 και αντιλογισμό τυχόν υφισταμένων τόκων υπερημερίας.
- Αποδέσμευση μέχρι 30.06.2016 ποσοστού 90% των ενεχυριασμένων εισπράξεων από τις πωλήσεις του ΕΘΝΟΥΣ και ΕΘΝΟΥΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ και της ΡΜΡ, ενώ το υπόλοιπο 10% θα άγεται σε μερική εξόφληση των υφισταμένων ληξιπρόθεσμων τόκων.
- Εξασφαλίσεις: 1. Προσημείωση, ύψους 30.000.000€, σε ακίνητο εκτιμώμενης αξίας από την Εθνική Τράπεζα 10 εκ. €, 2. Ενέχυρο επί εταιρικών σημάτων

ΕΘΝΟΥΣ και ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ Α.Ε. και επέκταση του ενεχύρου και στα εισπραττόμενα δικαιώματα (royalties), 3. Ενέχυρο επί των συμμετοχών της εκδότριας, με επέκταση του ενεχύρου σε καρπούς και ωφελήματα και επί δικαιωμάτων ψήφου, τα οποία ασκούνται από την εκδότρια, μέχρι την επέλευση του γεγονότος καταγγελίας. 4. Εκχώρηση λόγω ενεχύρου στον εκπρόσωπο των ομολογιούχων των απαιτήσεων της εκδότριας από ασφαλιστήρια συμβόλαια του ακινήτου και από το λογαριασμό κατάθεσης, στον οποίο θα άγονται τυχόν έσοδα από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια του ακινήτου και τυχόν μερίσματα.

Επισημαίνεται ότι κατά τον χρόνο έκδοσης των ομολογιών, τον Απρίλιο του 2016, οι συσσωρευμένες οφειλές του Ομίλου προς τις τρεις κοινοπρακτούσες Τράπεζες είχαν ανέλθει περίπου στα 159.300.000 ευρώ. Για τις εν λόγω οφειλές έχουν σχηματισθεί συνολικές προβλέψεις περίπου 86.300.000 ευρώ (αναλυτικά: Εθνική Τράπεζα 44,3 εκ. ευρώ, Alpha Bank 28,5 εκ. ευρώ και Τράπεζα Πειραιώς 13,5 εκ. ευρώ).

1. Σημαντικό σημείο στη διαπραγμάτευση και εν τέλει εκταμίευση του Κ.Ο.Δ. των 80.000.000 ευρώ αποτελεί η ημερομηνία λήξης του. Έτσι, ενώ αρχικώς είχε συμφωνηθεί συμβατικώς η πενταετής διάρκειά του, ο συγκεκριμένος όρος τροποποιήθηκε και αποφασίσθηκε η λήξη του στις 30.06.2016, με αποπληρωμή του κεφαλαίου και των τόκων στη λήξη. Προκαλεί, πράγματι, απορία για ποιον λόγο οι τράπεζες προέβησαν σ' αυτήν την ενέργεια, με δεδομένο ότι, όπως αναφέρει η Τράπεζα της Ελλάδος στη συνοδευτική επιστολή της Έκθεσης Ειδικής Έρευνας, *“Η λύση που τελικά επελέγη προκειμένου να εκταμιευθεί το ΚΟΔ και να ληφθεί η προσημείωση, δηλαδή ο καθορισμός ως ημερομηνίας λήξης του συνολικού δανεισμού όλων των εταιρειών του ομίλου της 30.06.2016, προφανώς δεν μπορεί να χαρακτηριστεί, με τα σημερινά δεδομένα, ως βιώσιμη”*. Προκύπτει, δηλαδή, ότι σκοπός της συμφωνηθείσας πρόωρης λήξης του δανείου ήταν η λήψη της προσημείωσης υποθήκης. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την κατάθεση το Διευθυντή Επιθεώρησης της Τράπεζας της Ελλάδος, κ. Γεωργίου Πάσχα, ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία *“Αυτό που υπογράφηκε τον Απρίλιο του 2016 είχε λήξει 30.06.2016 και έγινε για να εγγραφεί το βάρος. Τυπικό ήταν”* (βλ. σελ. 332 των πρακτικών συνεδρίασης της Εξεταστικής Επιτροπής στις 29.09.2016). Παράλληλα, ο κ. Γεώργιος Πάσχος επιβεβαιώνει ότι ο Όμιλος με τη στάση του καθυστέρησε την εκταμίευση του ΚΟΔ, καθώς δεν αποδεχόταν την εγγραφή της προσημείωσης σε ακίνητό του, που αποτελούσε όρο για το roll over (βλ. σελ. 243 των πρακτικών συνεδρίασης της Εξεταστικής Επιτροπής στις 29.09.2016).

2. Ωστόσο, η εν λόγω εμπράγματη εξασφάλιση, η οποία εν τέλει λήφθηκε, αφορά την εγγραφή πρώτης τάξης προσημείωσης υποθήκης, ύψους 30 εκατομμυρίων

ευρώ, σε ένα ακίνητο εκτιμώμενης αξίας 10 εκατομμυρίων ευρώ. Συνεπώς, οι τράπεζες, αν και παρέτειναν τις διαπραγματεύσεις και επέδειξαν ανοχή στην ολοκλήρωση του Κ.Ο.Δ., έλαβαν τελικώς ως εμπράγματα εξασφάλιση ένα ακίνητο, του οποίου η αξία υπολείπεται καταφανώς της ασφαλιζόμενης απαίτησής τους και συνεπώς η ολοσχερής ικανοποίησή τους, στην περίπτωση μη ομαλής εξέλιξης της συμβατικής σχέσης, είναι ιδιαιτέρως αμφίβολη, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι οι λοιπές εξασφαλίσεις (1. ενέχυρο επί εταιρικών σημάτων ΕΘΝΟΥΣ και ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ και επέκταση του ενεχύρου και στα εισπραττόμενα δικαιώματα [royalties], 2. ενέχυρο επί των συμμετοχών της εκδότριας, με επέκταση του ενεχύρου σε καρπούς και ωφελήματα και επί δικαιωμάτων ψήφου, τα οποία ασκούνται από την εκδότρια, μέχρι την επέλευση του γεγονότος καταγγελίας και 3. εκχώρηση λόγω ενεχύρου στον εκπρόσωπο των ομολογιούχων των απαιτήσεων της εκδότριας από ασφαλιστήρια συμβόλαια του ακινήτου και από το λογαριασμό κατάθεσης, στον οποίο θα άγονται τυχόν έσοδα από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια του ακινήτου και τυχόν μερίσματα) είναι, ενδεχομένως, χαμηλής αξίας. Εξάλλου, σύμφωνα με την συνοδευτική επιστολή της Έκθεσης Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος, το αντίκρισμα των μετοχών των εταιριών του Ομίλου και των σημάτων, που λήφθηκαν ως πρόσθετη εξασφάλιση, έχει απομειωθεί λόγω της σοβαρής επιδείνωσης της χρηματοοικονομικής κατάστασής τους. Αυτό ενισχύεται και από την συμπληρωματική κατάθεση του κ. Δημητρίου Μαντζούνη, σύμφωνα με την οποία *“οι μετοχές της ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ από 08.01.2011 διαπραγματεύονται στην κατηγορία της επιτήρησης, με κριτήριο τη σχέση ζημιών προς ίδια κεφάλαια της 31.12.2010 και συνεχίζει η διαπραγμάτευσή της βάσει των κανόνων που διέπουν την εν λόγω κατηγορία. Οι μετοχές συνολικά 36 εταιριών διαπραγματεύονται στην εν λόγω κατηγορία”*.

Επίσης, σύμφωνα με τα συμπληρωματικά στοιχεία που κατέθεσε στην Εξεταστική Επιτροπή ο Διευθύνων Σύμβουλος της Alpha Bank, κ. Δημήτριος Μαντζούνης, μέσω της τροποποίησης της διάρκειας του Κ.Ο.Δ. επιδιώχθηκε η λήψη καλυμμάτων σε εξασφάλισή του. Επισημαίνει δε ο κ. Μαντζούνης ότι *“είναι γενικά αποδεκτό ότι ο περιορισμός της χρονικής διάρκειας ενός δανείου αμβλύνει τον κίνδυνο της τράπεζας, ωστόσο στη συγκεκριμένη περίπτωση η μείωση της χρονικής διάρκειας συμφωνήθηκε προκειμένου να υπάρξει αντιστοίχιση του χρόνου λήξης των δανείων με την αρχικά εκτιμώμενη ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων για την αναδιάρθρωσή τους”*.

Σύμφωνα με τη συνοδευτική επιστολή της Ειδικής Έκθεσης της Τράπεζας της Ελλάδος, οι προβλέψεις που έχουν λάβει οι Τράπεζες ανέρχονται στο ποσό των 86.400.000 ευρώ, διαβλέποντας ότι θα εισπράξουν τμήμα μόνο των δανεισθέντων.

Επιπλέον, από τις καταθέσεις των Διευθυνόντων Συμβούλων των Τραπεζών διαφάνηκε ότι ενισχυτικό στοιχείο στην έκδοση του ομολογιακού δανείου αποτέλεσε η αύξηση κεφαλαίου, καθώς έτσι καταδεικνύεται έμπρακτα η θέληση των μετόχων για στήριξη της εταιρίας τους. Ειδικότερα, ο Διευθύνων Σύμβουλος της Alpha Bank, κ. Δημήτριος Μαντζούνης, ανέφερε ότι *“Στα στοιχεία που έχω εγώ ο «Πήγασος» έχει ενισχυθεί από τους μετόχους με αύξηση κεφαλαίου 16.000.000 ευρώ και δάνεια 14.000.000 ευρώ, δηλαδή 30.000.000 ευρώ”* (βλ. σελ. 183 των πρακτικών συνεδρίασης της Εξεταστικής Επιτροπής στις 07.07.2016), ενώ ο Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας Πειραιώς, κ. Γεώργιος Πουλόπουλος, δήλωσε ότι *“ο Πήγασος είχε βάλει 20 εκατομμύρια ευρώ”* (βλ. σελ. 179 των πρακτικών συνεδρίασης της Εξεταστικής Επιτροπής στις 12.07.2016), ενώ ο Διευθύνων Σύμβουλος του Ομίλου ΠΗΓΑΣΟΣ, κ. Φώτιος Μπόμπολας, κατέθεσε πως *“τα τελευταία χρόνια σας είπα ότι έχουμε βάλει 30 εκατομμύρια στην εταιρία για να την στηρίξουμε”* (βλ. σελ. 209 των πρακτικών συνεδρίασης της Εξεταστικής Επιτροπής στις 02.08.2016).

Ωστόσο, δεν έχει αποσαφηνισθεί με ποιον ακριβώς τρόπο έγινε η πραγματική αύξηση κεφαλαίου, δηλαδή εάν έγινε αποκλειστικά με την καταβολή μετρητών από τους μετόχους ή εάν ο Όμιλος προσέφυγε στον τραπεζικό δανεισμό για την αύξηση.

3. Σε ερώτηση προς τον Διευθύνοντα Σύμβουλο του Ομίλου ΠΗΓΑΣΟΣ, κ. Φώτιο Μπόμπολα, για το εάν οι τράπεζες παλαιότερα έδιναν δάνεια χωρίς καλύψεις και εγγυήσεις απάντησε *“Θα μπορούσα να πω ναι, ότι παλιότερα οι τράπεζες, προ κρίσης, έδιναν λεφτά χωρίς καλύψεις, χωρίς εγγυήσεις. Έδιναν δάνεια σε εταιρείες ανοικτά. Μετά ζήτησαν να καλυφθούν όλα τα δάνεια. Αυτό προσπαθούν να κάνουν οι τράπεζες”* (βλ. σελ. 31 και 32 των πρακτικών της Εξεταστικής Επιτροπής στις 02.08.2016). Επιπλέον, οι Τράπεζες προχώρησαν στην υπογραφή stand still agreement με τον Όμιλο στις 28.06.2016, η οποία είχε αναδρομική ισχύ από 01.01.2016 έως 30.06.2016, ώστε το σύνολο των τόκων από 01.01.2016 έως 30.06.2016 να θεωρείται ενήμερο. Στις 29.06.2016 υποβλήθηκε αίτημα για παράταση του stand still agreement και αποδέσμευση των ροών εισπράξεων από την πώληση των εφημερίδων μέχρι τις 30.12.2016. Σύμφωνα με την κατάθεση του κ. Φωτίου Μπόμπολα, το αίτημα παράτασης εξετάζεται (βλ. σελ. 157-158 των πρακτικών της Εξεταστικής Επιτροπής στις 02.08.2016).

3.3.3.5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΝΟΛΙΚΑ

Από τα στοιχεία που συνέλεξε η Εξεταστική Επιτροπή, προέκυψαν ορισμένα συμπεράσματα για τον τρόπο δανειοδότησης του Ομίλου ΠΗΓΑΣΟΣ.

- Ο Όμιλος χρηματοδοτήθηκε παρά την ύπαρξη ληξιπρόθεσμων τόκων.
- Χρηματοδοτήθηκαν από όλες τις Τράπεζες οι οφειλόμενοι τόκοι με νέα δάνεια.
- Διαγραφή τόκων υπερημερίας.
- Μείωση του ισχύοντος επιτοκίου, σε σχέση με τα αντίστοιχα που έχει καθορίσει το Τραπεζικό Σύστημα για επιχειρήσεις με τα αντίστοιχα προβλήματα.
- Αποδέσμευση ενεχύρων/μετρητών (δεσμευμένες εισπράξεις από το πρακτορείο διανομών) παρά την ύπαρξη ληξιπρόθεσμων οφειλών και οφειλόμενων τόκων.
- Ανάθεση από τις Τράπεζες διαφημίσεων στις Εταιρείες/μέσα του Ομίλου, σημαντικών ποσών, χωρίς να παρακρατείται το ισόποσό τους, παρά την ύπαρξη ληξιπρόθεσμων οφειλών και οφειλόμενων τόκων, όπως θα συνέβαινε σε οποιαδήποτε εταιρία της πραγματικής οικονομίας.
- Συνέχιση χρηματοδοτήσεων, παρά το σχηματισμό προβλέψεων ζημιών από τις Τράπεζες. (Οι εκπρόσωποι της Τράπεζας της Ελλάδος κατά την μαρτυρία τους, δήλωσαν στην Εξεταστική Επιτροπή ότι απαγορεύεται η συνέχιση της Χρηματοδότησης στις περιπτώσεις που έχουν σχηματιστεί προβλέψεις).
- Οι προσφερθείσες εξασφαλίσεις για το ΚΟΔ, πέραν της προσημειώσεως επί του ακινήτου από το οποίο δεν προβλέπεται είσπραξη μεγαλύτερη των 12,5 εκ €, δεν παρέχουν ουσιαστική αξία (σήματα επί των εφημερίδων, μετοχές σε επιτήρηση κλπ). Η εκχώρηση των απαιτήσεων από τα ασφαλιστήρια συμβόλαια έχει αξία, εφόσον επισυμβεί καταστροφικό συμβάν στις εγκαταστάσεις του Ομίλου, που σημαίνει ότι θα απομειωθεί η αξία του προσημειωμένου ακινήτου.

Η παραπάνω ευνοϊκή και διακριτική μεταχείριση του Ομίλου, αιτιολογείται από τους περισσότερους των εκπροσώπων των Τραπεζών, ως προσπάθεια διάσωσης των επιχειρήσεων και των θέσεων εργασίας. Και είναι ευνοϊκή η μεταχείριση δεδομένου ότι δεν ακολουθήθηκε η ίδια τακτική και σε χιλιάδες άλλες εταιρείες/πελάτες των Τραπεζών με τα ίδια και λιγότερα οικονομικά προβλήματα.

Ελέγχονται οι Διοικήσεις των Τραπεζών, επειδή δεν διέβλεψαν ή δεν έλαβαν υπ' όψιν τους τις αλλαγές που συνέβησαν παγκοσμίως τα τελευταία χρόνια στον κλάδο των ΜΜΕ και ιδιαίτερα στα παραδοσιακά ΜΜΕ, ανεξάρτητα από τις επιπτώσεις της οικονομικής συγκυρίας. Το γεγονός ότι δεν είχαν καθορίσει κλαδικά όρια (όπως προβλέπεται από την πιστωτική τους πολιτική, στα πλαίσια της

Κανονιστικής τους Συμμόρφωσης) αποτελεί σοβαρή παράλειψη τόσο για τις ίδιες όσο και για την Εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος.

Το συνολικό υπόλοιπο οφειλής του ομίλου στις 31.10.2016 ήταν 161.966.451,26€, εκ των οποίων ακάλυπτο είναι το ποσό των 103.842.156,17€. Οι τράπεζες, δηλαδή, χορήγησαν δάνεια και πιστώσεις, μη λαμβάνοντας εξασφαλίσεις για το 65% αυτών. Ακόμη και όταν ο κύκλος εργασιών των εταιριών του ομίλου ξεκίνησε την πτωτική του πορεία το έτος 2009, οι τράπεζες δεν επιδίωξαν να λάβουν εξασφαλίσεις, αλλά αντίθετα, διευκόλυναν τον Όμιλο, αποδεχόμενες μείωση επιτοκίων, μη καταβολή τόκων, αποδέσμευση ενεχυριασμένων απαιτήσεων και διαρκείς παρατάσεις στην καταβολή δόσεων.

Η παραπάνω Επιλεκτική, Ευνοϊκή και Διακριτική Μεταχείριση του Ομίλου από τις Τράπεζες, δεν τις δικαίωσε, καθώς οι ληξιπρόθεσμες οφειλές του Ομίλου εκτοξεύθηκαν και στις 31.10.2016 το ποσό σε καθυστέρηση έφτασε τα 67.250.361,39€, οι εργαζόμενοι σε εταιρείες που συμμετέχει ο Όμιλος είναι απλήρωτοι για πολλούς μήνες. (ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ, ΕΘΝΟΣ, ΗΜΕΡΗΣΙΑ κλπ)

Η Τράπεζα της Ελλάδος εντοπίζει μεν στην έκθεσή της τις προβληματικές πτυχές στη δανειοδότηση και στην αναδιάρθρωση του δανεισμού του Ομίλου, ωστόσο ο ρόλος της εξαντλείται στη διαπίστωση του προβλήματος, χωρίς να προβαίνει στη λήψη μέτρων για την αντιμετώπισή του.

Η διακριτική μεταχείριση που επιφύλαξαν στη δανειοδότηση του Ομίλου αποδεικνύεται από τα παραπάνω προαναφερθέντα και ιδιαίτερα την παραβίαση Νόμων, των ίδιων των Κανονισμών και των καταγεγραμμένων Πολιτικών των Τραπεζών, την πολύχρονη ανεκτικότητα τους στην παρελκυστική τακτική του Φορέα του, που είχε σαν αποτέλεσμα το σχηματισμό προβλέψεων που συνετέλεσαν στην ανακεφαλαιοποίηση των Τραπεζών και κατ'επέκταση την επιβάρυνση του Ελληνικού Λαού.

Επίσης τα εποπτικά Όργανα της Τράπεζας της Ελλάδος που, καθήκον τους είναι να ελέγχουν τις αποφάσεις των Τραπεζών με βάση τους Κανονισμούς Πιστοδοτήσεων και τις καταγεγραμμένες Πιστωτικές Πολιτικές τους, δεν κατέγραψαν τις συγκεκριμένες παραβιάσεις, ως όφειλαν.

Βασικό εργαλείο στην αναζήτηση ευθυνών είναι τα προβλεπόμενα στη νομοθεσία αλλά και στους Κανονισμούς των Τραπεζών και της Τράπεζας της Ελλάδος.

Συμπερασματικά, για έναν πιστούχο με σοβαρότατα οικονομικά προβλήματα, οι Τράπεζες δημιούργησαν ένα ευνοϊκό, επιλεκτικό περιβάλλον για το δανεισμό του Ομίλου ΠΗΓΑΣΟΣ.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΙΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΟΥΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΤΡΑΠΕΖΑ	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟ-ΔΟΤΗΣΗΣ	ΧΡΗΣΟΥΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ ΤΟΥΣ
ALPHA BANK	28.2.2014: σύμβαση κεφαλαίου κίνησης 2.120.000€	Παρατάσεις στην αποπληρωμή
ALPHA BANK	12.03.2014: σύμβαση κεφαλαίου κίνησης 855.000€	Παρατάσεις στην αποπληρωμή
ALPHA BANK	09.09.2008: Διμερές Ομολογιακό Δάνειο 10.000.000€	1. Τροποποιήσεις ως προς την ημερομηνία λήξης του. 2. Μηδενικές εξασφαλίσεις
ALPHA BANK	26.08.2013: Ομολογιακό Δάνειο 16.059.097€	Μηδενικές εξασφαλίσεις
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ		Αποδοχή αιτήματος του Ομίλου για ανοχή στη μη τήρηση των χρηματοοικονομικών δεικτών επί των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων της χρήσης 2011 (με καθορισμό του περιθωρίου επιτοκίου 6,5% από 6%). Μέσα στην κρίση χρηματοδοτήθηκε το ΕΘΝΟΣ (22.2.2012) με 5.000.000€ και η ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ (14.03.2013) με 3.000.000€.
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	Κεφάλαια κίνησης στην ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ 11.800.000€, στην ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΑΕ 2.700.000€, στις ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΟΣ 1.000.000€ και στην ΑΝΩΣΗ ΑΕ 2.500.000€	1. Ανανέωση των πιστοδοτικών ορίων με μη καταλογισμό τόκων υπερημερίας και 2. παράταση του συνόλου των υπό χρηματοδότηση χορηγήσεων στην ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ έως 03.04.2015 με μη αναδρομική ισχύ και μη καταλογισμό τόκων υπερημερίας
EUROBANK	Σύμβαση πίστωσης στην ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ, 1.500.000€ και στην SPORT	Σύμβαση ενεχυρίασεως απαιτήσεων κατά του Πρακτορείου ΕΥΡΩΠΗ από τις πωλήσεις στην επαρχία, πλην

	PLUS 1.500.000€	Αθήνας και Πειραιά
EUROBANK	Σύμβαση πίστωσης στις ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΟΣ 2.500.000€	<p>1. Ενεχυρίαση κατάθεσης και τόκων κατάθεσης, σε λογαριασμό με μηδενικό υπόλοιπο.</p> <p>2. 12.03.2015: σύμβαση εκχώρησης – ενεχυρίασης απαίτησης του ΕΘΝΟΥΣ από κάθε είδους απαιτήσεις του κατά του Πρακτορείου ΕΥΡΩΠΗ.</p> <p>16.06.2015: Τροποποίηση του όρου της σύμβασης με περιορισμό των απαιτήσεων από τη διανομή στην επαρχία και εξαίρεση των απαιτήσεων από τη διανομή στην Αθήνα και τον Πειραιά.</p>
EUROBANK		Εγκρίνεται η ανανέωση ορίων και η μεταφορά του δανείου της NSP RADIO στην ΕΘΝΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ, υπό τον όρο να μειωθούν τα υπόλοιπα κατά 500.000€, έως την ανάνεωση, δηλαδή έως τον Νοέμβριο 2015.
ΚΟΙΝΟΠΡΑΚΤΙΚΟ ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟ ΔΑΝΕΙΟ με τις τράπεζες, ΕΘΝΙΚΗ, ALPHA και ΠΕΙΡΑΙΩΣ	03/2014: σύναψη σύμβασης ΚΟΔ 80.000.000€. 04/2016: εκταμίευση δανείου	<p>1. Από τα 80.000.000€, τα 10.950.000€ είναι νέα χρηματοδότηση, ενώ οι συσσωρευμένες οφειλές του Ομίλου προς τις 3 τράπεζες είχαν ανέλθει τον Απρίλιο 2016 σε 159.300.000€, με σχηματισθείσες προβλέψεις ύψους 13.500.000€.</p> <p>2. Ανεπαρκείς εξασφαλίσεις. Ιδίως ως προς την προσημείωση υποθήκης (η εγγραφή της οποίας αποτέλεσε τον λόγο αναβολής της εκταμίευσης του δανείου), αυτή ενεγράφη σε ακίνητο εκτιμώμενης αξίας 10.000.000€.</p> <p>3. Αποδέσμευση ποσοστού 90% των</p>

		<p>ενεχυριασμένων εισπράξεων από τις πωλήσεις του ΕΘΝΟΥΣ και της ΡΜΡ, ενώ το υπόλοιπο 10% θα άγεται σε μερική εξόφληση των υφιστάμενων λεξιπρόθεσμων τόκων.</p> <p>4. Αντί της αρχικώς συμφωνηθείσας πενταετούς διάρκειας αποπληρωμής, τροποποιείται ο όρος και αποφασίζεται η λήξη του στις 30.06.2016.</p> <p>5. Στα πλαίσια της διαπραγμάτευσης για την σύναψη του ΚΟΔ, είχε αποφασισθεί να τεθεί ως όρος η υποχρέωση του μετόχου για ενίσχυση της εταιρίας από τον ίδιο με 10.000.000€, εντός του 2013. Όμως, με απόφαση των κοινοπρακτουςών τραπεζών, απαλείφθηκε ο συγκεκριμένος όρος.</p>
--	--	--

3.3.4. ALPHA

3.3.4.1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΑ

Η εταιρία ALPHA ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΗ ιδρύθηκε το 1996 με την αρχική επωνυμία «ΣΚΑΪ 100,4 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ» και το 2002 το σύνολο των μετοχών της πέρασε στην ιδιοκτησία του ομίλου Δημήτρη Κοντομηνά. Το Δεκέμβριο 2008 μεταβιβάσθηκε ποσοστό 70% των μετοχών στον γερμανικών συμφερόντων όμιλο, RTL, ο οποίος αποχώρησε το Φεβρουάριο 2012. Σήμερα, ιδιοκτήτρια του συνόλου των μετοχών της εταιρίας είναι η ALPHA MEDIA GROUP LTD με έδρα την Κύπρο, η οποία ελέγχεται πλήρως από την επίσης κυπριακή εταιρία SIXOMENT LTD, συμφερόντων άμεσα και έμμεσα του Δ. Κοντομηνά. Σύμφωνα με την κατάθεση του Δ. Κοντομηνά ως μάρτυρα ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής, έχει μεταβιβάσει το σύνολο των μετοχών της εταιρίας ALPHA ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΗ, καθώς και του Ομίλου, στη θυγατέρα του, Μαρία Κοντομηνά.

Αντικείμενο δραστηριότητας της εταιρίας είναι η λειτουργία και διαχείριση του τηλεοπτικού σταθμού ALPHA.

3.3.4.2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

Η εταιρία κατά τα χρόνια λειτουργίας της έχει δανειοδοτηθεί από τις Τράπεζες, Εθνική, Alpha, Eurobank και Πειραιώς.

Εκτός από τον τραπεζικό υφίσταται και ενδοομιλικός δανεισμός. Ειδικότερα, η εταιρία έλαβε ομολογιακό δάνειο από την πρώην μητρική εταιρία RTL, ύψους 22.500.000,00 ευρώ, με μηδενικό επιτόκιο έως 2015 (κατόπιν αυξήθηκε σε 4%) και ετήσιες δόσεις 4.500.000,00 ευρώ έκαστη και λήξη το 2018. Η σχετική συμφωνία προβλέπει τη δυνατότητα συμψηφισμού του δανείου με ανεπίδεκτης είσπραξης εμπορικές απαιτήσεις, οι οποίες είχαν προκύψει μέχρι την ημερομηνία αποχώρησης του RTL. Τέλος, η εταιρία στηρίζεται και με δανεισμό από την συγγενή PRIME INSURANCE, ύψους 3.000.000,00 €.

Τα δάνεια που λήφθηκαν από τα πιστωτικά ιδρύματα έως το 2012 αποπληρώθηκαν στο σύνολό τους, μέχρι το 2011, σύμφωνα με την Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος, που συντάχθηκε στις 6 Ιουλίου 2016, σε εκτέλεση της από 18.5.2015 παραγγελίας του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, στα πλαίσια προκαταρκτικής εξέτασης προς διακρίβωση τυχόν τέλεσης αυτεπαγγέλτως διωκόμενων αξιόποινων πράξεων, αναφορικά με τις χρηματοδοτήσεις των ΜΜΕ.

1. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Με την υπ' αριθμ. 9747124872/5002/11.12.2015 σύμβαση παροχής εγγυήσεως πίστωσης με ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό, η εταιρία εγγυήθηκε (ως αυτοφειλέτης) έως το ποσό των 823.000,00 ευρώ, για την εμπρόθεσμη και ολοκληρωτική εξόφληση του υπολοίπου της σύμβασης πίστωσης που συνήψε η Εθνική Τράπεζα με την εταιρία «KB IMPULS HELLAS», ποσού 1.500.000,00 ευρώ.

Σύμφωνα με τα Πρακτικά της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων της Τράπεζας από τη συνεδρίαση της 23.06.2016, η εταιρία έχει πιστοδοτηθεί από την Εθνική Factors με το ποσό των 10.000.000,00 ευρώ, οι οφειλές έως τις 07.03.2016 ανέρχονταν στο ποσό των 8.791.000,00 ευρώ και στις 09.03.2016 εμφάνιζε μηδενικές ληξιπρόθεσμες οφειλές.

Τέλος, η Εθνική Τράπεζα ενέκρινε το αίτημα του Δ. Κοντομηνά για ανανέωση των ορίων πιστοδότησης μέχρι τις 30.06.2016, με περιθώριο επιτοκίου 6,5% και με τις εξής θετικές εξασφαλίσεις: εκχώρηση τιμολογίων για διαφημιστικές εταιρίες (ποσοστό χρηματοδότησης 50-60%) ή τιμολογίων για εταιρίες που δεν δραστηριοποιούνται στο διαφημιστικό κλάδο (ποσοστό χρηματοδότησης 85%), με συνολικό υπόλοιπο 13.336,9 χιλ. ευρώ.

2. ALPHA BANK

Σε εξασφάλιση δανείου της Village Films έχει συναφθεί η από 23.04.2008 σύμβαση εκχώρησης μεταξύ της Village Films και του ALPHA για την παροχή ταινιών. Δυνάμει της ανωτέρω σύμβασης υφίσταται ληξιπρόθεσμη απαίτηση 1.400.000,00 ευρώ. Με την από 28.11.2014 απόφαση του Συμβουλίου Καθυστερήσεων Διοικήσεως της Τράπεζας αποφασίστηκε η Τράπεζα να προχωρήσει στην κατάθεση αγωγής για την είσπραξη του ποσού. Η αγωγή κατατέθηκε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών κατά του ALPHA με ημερομηνία δικασίμου στις 19.10.2016. Έγινε συνάντηση για πρόταση ρύθμισης, η οποία έγινε αποδεκτή, ενώ παράλληλα προς περαιτέρω εξασφάλιση του δανείου η Village Films προτίθεται να εκχωρήσει προς την Τράπεζα και νέα σύμβαση που κατήρτισε με τον ALPHA, συνολικού ποσού 988.920€ (με ΦΠΑ). Η συζήτηση της εκκρεμούς αγωγής συμφωνήθηκε να αναβληθεί.

Ο ALPHA συνήψε με την Εμπορική Τράπεζα στις 30.04.2008 σύμβαση πίστωσης με ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό ύψους 3.000.000€. Η διάρκεια χρηματοδότησης συμφωνήθηκε 8 μήνες.

Στις 18.09.2012 συνήφθη σύμβαση εταιρικής κάρτας JET n'GO ποσού 30.000€. Προς εξασφάλιση της Τράπεζας συστάθηκε υπέρ της δικαίωμα ενεχύρου στις 04.12.2013 σε λογαριασμό καταθέσεως ποσού 30.000€.

3. EUROBANK

Στις 02.04.2012 συνήφθη σύμβαση πίστωσης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού μέχρι του ποσού των 2.000.000,00 ευρώ, με εγγυητή τον Δ. Κοντομηνά και με ενεχυρίαση κατάθεσης. Στις 04.10.2012 το όριο της πίστωσης αυξήθηκε σε 2.800.000,00 ευρώ.

Το υπόλοιπο χρηματοδοτήσεων στις 31.03.2016 ανερχόταν στις 82.000,00 ευρώ και η κατάσταση του λογαριασμού ήταν ενήμερη.

4. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Τον Οκτώβριο 2012 (απόφαση της 30.10.2012) συνήφθη σύμβαση πίστωσης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού ύψους 2.000.000,00 ευρώ, το οποίο αυξήθηκε με την απόφαση της 26.09.2014 σε 2.470.000,00 ευρώ, με προνομιακό επιτόκιο βραχυπρόθεσμων χορηγήσεων 8,90%.

Στις 05.05.2016 υπήρχε οφειλή 1,17 εκ. € από χρηματοδοτήσεις κεφαλαίου κίνησης έναντι επιταγών πελατείας. Έκτοτε ανανεώνεται διαχρονικά η ισχύς του ορίου, το οποίο κινείται ομαλά.

3.3.4.3. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ - ΥΠΟΛΟΙΠΑ

Με βάση τους πίνακες οφειλών που απέστειλαν οι Τράπεζες στην Εξεταστική Επιτροπή, το υπόλοιπο οφειλών της Εταιρίας είχε διαμορφωθεί στις 31.10.2016, στο ποσό των 8.854.045,77 ευρώ, το οποίο αναλύεται ανά τράπεζα, ως εξής:

ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ στις 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΤΕ FACTORS	7.670.851€ ΛΟΓ 7.670.851€	0,00€	0,00€
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	1.101.202,26€ ΛΟΓ 1.101.202,26€	22.441,11€	0,00€
ALPHA BANK	0,00€	0,00€	0,00€
EUROBANK ΕΓΓΥΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ	81.992,51€ ΛΟΓ 81.992,51€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΑ	8.854.045,77€	22.441,11€	0,00€

Αναφορικά με τις οφειλές του Ομίλου Δ. Κοντομηνά, το υπόλοιπο αυτών είχε διαμορφωθεί στις 31.10.2016 στο ποσό των 18.274.235,34€, το οποίο αναλύεται ανά τράπεζα, ως εξής:

ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΤΕ FACTORS	7.814.518€	0,00€	40€
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	4.788.901,92€	22.441,11€	6.462,80€
ALPHA BANK	2.188.618,53€	484.290€	519.301,63€
EUROBANK	3.482.196,89€	3.032.202,69€	1.790.000€
ΣΥΝΟΛΑ	18.274.235,34€	3.538.933,80€	2.315.804,43€

3.3.4.4. ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Σύμφωνα με το 24.05.2016 έγγραφο της εταιρίας ALPHA, που εστάλη στην Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής, πέραν μίας δανειακής σύμβασης με την Τράπεζα Πειραιώς, δεν υφίστανται πιστοδοτήσεις με άλλα πιστωτικά ιδρύματα, οι οποίες να εμφανίζουν ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο. Επιπλέον, ο Δ. Κοντομηνάς στην κατάθεσή του

ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής (συνεδρίαση της 04.08.2016) επανέλαβε ότι μοναδική οφειλή της εταιρίας είναι η σύμβαση πίστωσης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού προς την Τράπεζα Πειραιώς και πως δεν υφίστανται οφειλές προς άλλα πιστωτικά ιδρύματα.

Ωστόσο, όπως προέκυψε από τα έγγραφα που απέστειλαν τα πιστωτικά ιδρύματα, καθώς και από την Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος, αποδεικνύεται ότι υφίστανται οφειλές και προς τις Τράπεζες, Εθνική και Eurobank. Παράλληλα, υφίστανται οφειλές του Ομίλου Κοντομηνά προς τις Τράπεζες, Εθνική, Πειραιώς, Alpha και Eurobank.

3.3.4.5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΝΟΛΙΚΑ

Ο δανεισμός της εταιρίας εμφανίζεται σήμερα ενήμερος και εξυπηρετείται ομαλά. Ωστόσο, στο παρελθόν η εξυπηρέτησή του εμφάνιζε προβλήματα. Όπως επισημαίνει η Τράπεζα της Ελλάδος στα πλαίσια έρευνάς στην πρώην Γενική Τράπεζα, «η διαβάθμιση στο ΒΗΦΜ στο 4 δεν αντανάκλα τον υψηλό πιστωτικό κίνδυνο. Η αξιολόγηση έγινε με βάση παλιά οικονομικά στοιχεία του 2008, παρότι η έγκριση έγινε τον Απρίλιο 2010. Η εταιρία χρήσει άμεσης κεφαλαιοποίησης. Επειδή, όμως, η συμμετοχή του Δ. Κοντομηνά δεν μπορεί να είναι κατώτερη του 30% επί του μετοχικού κεφαλαίου (κατά τη συμφωνία πώλησης), η κεφαλαιακή ενίσχυση δεν μπορεί να ικανοποιηθεί προς το παρόν και η εταιρία χρηματοδοτείται μέσω δανεισμού. Τα ανοίγματα του σταθμού δεν διασφαλίζονται με εταιρική εγγύηση της μητρικής RTL και οι καταθέσεις της τελευταίας θεωρούνται ακάλυπτες. Συνιστάται ο σχηματισμός πρόβλεψης».

Οι ακάλυπτοι κίνδυνοι ανέρχονται σήμερα στο 0,25% του συνολικού δανεισμού της εταιρίας, ενώ οι προβλέψεις είναι μηδενικές, πιθανόν λόγω της ομαλής εξυπηρέτησης των οφειλών.

3.3.5.ΜΕΓΑ- ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ

3.3.5.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

- Κλάδος Δραστηριοποίησης

Η πιστούχος δραστηριοποιείται στον κλάδο των ΜΜΕ.

- Βασικοί μέτοχοι

Βασικοί μέτοχοι της πιστούχου (29/3/2013) ήταν οι εταιρείες ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε., ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ Α.Ε. ΚΑΙ BENBAY LIMITED (συμφερόντων Β. Ρέστη) με ποσοστά 25,8%, 22,1% και 5,0% αντίστοιχα.

- Οικονομικά στοιχεία

Ο Κύκλος εργασιών της εταιρίας παρουσίασε μείωση κατά το εξεταζόμενο διάστημα (2004-2012) της τάξης του 32%, ενώ σε σχέση με το υψηλό της περιόδου η πτώση είναι μεγαλύτερη, της τάξης του 52%. Σημείο καμπής αποτελεί το 2009 όπου ξεκίνησε η πτωτική πορεία της συνολικής διαφημιστικής δαπάνης, με την εταιρία να διατηρεί ωστόσο σχετικά σταθερό το μερίδιό της στην αγορά με ποσοστό 31,6%.

Η εταιρία από το 2009 και μετά καταγράφει ζημίες προ φόρων με τη λειτουργική κερδοφορία να εμφανίζει συνεχή συρρίκνωση (EBITDA 2012: 32.700 χιλ. ευρώ).

Το 2012 οι ζημίες προ φόρων διαμορφώθηκαν στις 20.500 χιλ. ευρώ, αφενός λόγω μείωσης της λειτουργικής κερδοφορίας και αφετέρου λόγω των υψηλών αποσβέσεων και χρηματοοικονομικών εξόδων καθ' όλη την περίοδο 2009-2012.

Οι εμπορικές απαιτήσεις της εταιρίας παρουσιάζουν μείωση που οφείλεται ουσιαστικά στην επιβάρυνση των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις από 14.000 χιλ. ευρώ το 2011 σε 16.833 χιλ. ευρώ το 2012.

Ο τραπεζικός δανεισμός της εταιρίας αυξήθηκε διαχρονικά τόσο σε σχέση με τον κύκλο εργασιών όσο και με τα Ι.Κ. Το 2012 χορηγήθηκε στην εταιρία κοινοπρακτικό ομολογιακό δάνειο 98.000 χιλ. ευρώ, εκ του οποίου ποσό 88.000 χιλ. ευρώ αφορά σε αναδιάρθρωση υφιστάμενων δανείων και ποσό 10.000 χιλ. ευρώ σε κεφάλαιο κινήσεως.

Συνολικά η εικόνα της εταιρίας κατά την περίοδο 2009-2012 παρουσίασε σημαντική επιδείνωση επηρεαζόμενη από την αρνητική οικονομική συγκυρία και τη συνεχιζόμενη πτώση της διαφημιστικής δαπάνης. Βασικά σημεία της αρνητικής εικόνας είναι η συνεχιζόμενη πτώση του κύκλου εργασιών, η οποία σε συνδυασμό με τις υψηλές επισφάλειες από τις διαφημιστικές εταιρείες συρρικνώνουν περαιτέρω τη λειτουργική κερδοφορία.

Επιπλέον η εικόνα των στοιχείων του ισολογισμού αναδεικνύει τα προβλήματα ρευστότητας της εταιρίας τα οποία παρά την αύξηση του Μ.Κ. παραμένουν, καθώς ο τραπεζικός δανεισμός διατηρείται σε υψηλά επίπεδα.

Κοινοπρακτικό ομολογιακό δάνειο (ΚΟΔ) 98.000 χιλ. ευρώ

Το 2012 εκδόθηκε ΚΟΔ, ώστε σε συνδυασμό με την εισροή ποσού 10.000 χιλ. ευρώ από την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου να υλοποιηθεί το επιχειρηματικό σχέδιο της εταιρίας. Σημειώνεται ότι η εταιρία ολοκλήρωσε την εν λόγω αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου στο πλαίσιο της συμφωνίας για την έκδοση του δανείου.

Στο δάνειο διαχειριστής πληρωμών είναι η Alpha Bank και διοργανωτής η Τράπεζα Πειραιώς, συμμετέχουν δε έξι τράπεζες με τα κάτωθι ποσά και ποσοστά:

ΚΟΙΝΟ ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟ ΔΑΝΕΙΟ (Τα ποσά σε χιλ. ευρώ)				
α/α	Τράπεζα	Χορήγηση		Υπόλοιπο 31/12/2012
		Ποσό	%	
1	Alpha Bank	33.600	34,29	33.624
2	Τράπεζα Πειραιώς	32.000	32,65	32.000
3	Eurobank	14.000	14,29	14.011
4	Εμπορική Τράπεζα	7.000	7,14	7.005
5	ΕΤΕ	7.000	7,14	7.005
6	Τράπεζα Κύπρου	4.400	4,49	4.400
Σύνολο		98.000€	100	98.045€

Το ΚΟΔ αυτό χορηγήθηκε στις 28/12/2012 με σκοπό την αναχρηματοδότηση υφιστάμενου τραπεζικού δανεισμού και την κάλυψη των αναγκών κεφαλαίου κινήσεως 10.000 χιλ. ευρώ.

Το επιτόκιο καθορίστηκε σε Euribor εξαμήνου πλέον περιθωρίου 6,50%. Η διάρκεια του δανείου είναι τετραετής και περιλαμβάνει δωδεκάμηνη περίοδο χάριτος.

Η αποπληρωμή πραγματοποιείται σε επτά αυξανόμενες εξαμηνιαίες δόσεις (λήξη 12/2016), σύμφωνα με το κάτωθι πρόγραμμα αποπληρωμής:

Πίνακας αποπληρωμής ΚΟΔ σε ευρώ			
Δόση	Ημερομηνία	Σύνολο	%
1	28/12/2013	5.880.000	6,00
2	28/6/2014	2.940.000	3,00
3	28/12/2014	5.880.000	6,00
4	28/6/2015	5.880.000	6,00
5	28/12/2015	8.820.000	9,00
6	28/6/2016	8.820.000	9,00
7	28/12/2016	59.780.000	61,00
Σύνολο		98.000.000	100,00

Η αξία των εξασφαλίσεων που λήφθηκαν εκτιμάται ότι ανέρχεται στο συνολικό ποσό των 140.000 χιλ. ευρώ και αναλύεται ως εξής:

-Προσημείωση α' σειράς 5.000 χιλ. ευρώ επί οικοπέδου επιφάνειας 17.053 τμ στο Μαρούσι Αττικής ιδιοκτησίας της πιστούχου, εκτιμώμενης αξίας 900 χιλ ευρώ (Alpha Αστικά Ακίνητα 03/02/2012).

-Πλασματικό ενέχυρο επί της ταινιοθήκης εκτιμώμενης αξίας 124.700 χιλ. ευρώ (Moore Stephens 14/11/2012). Σημειώνεται ότι η εκχώρηση αφορά σε περιουσιακά δικαιώματα που απορρέουν από ιδιωτικά συμφωνητικά με εταιρείες παραγωγής για τηλεοπτικές σειρές, σύσταση ενεχύρου επί των πρωτοτύπων υλικών μήτρες (πλασματικό ενέχυρο) και τέλος εκχώρηση απαιτήσεων από ασφαλιστήρια συμβόλαια που έχουν συναφθεί για την ασφάλιση της ταινιοθήκης. Επίσης εκχώρηση ασφαλιστηρίων συμβολαίων επί υλικών (CD ταινιοθήκης) στα γραφεία της εταιρίας.

-Ενέχυρο επί του εμπορικού σήματος “MEGA CHANNEL”.

-Ενέχυρο επί γεγεννημένων και μη απαιτήσεων factoring από την ABC factors 10.000 χιλ. ευρώ κατ' ελάχιστο. (Το ποσό αυτό θα πρέπει να διατηρείται καθόλη τη διάρκεια του ΚΟΔ)

-Εκχώρηση 100% μετοχών της ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ.

3.3.5.2. ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΡΑΠΕΖΕΣ- ΠΙΣΤΟΔΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Η εταιρία είχε σημαντικό δανεισμό ήδη από το 2004 με όρια από την πλειοψηφία των τραπεζών.

Οι οφειλές της εταιρείας ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ΑΕ σύμφωνα με την επιστολή που προσκόμισε στην Επιτροπή :

ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ΑΕ			
ΣΥΜΒΑΣΗ -ΤΡΑΠΕΖΑ	ΟΦΕΙΛΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	
ΚΟΔ με ημερομηνία 18.12.2012	Στις 20.5.2016 κεφάλαιο 88.180.000€ τόκοι 2.488.066,28€ συνολικά	90.668.066€	
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	Στις 28.4.2016 κεφάλαιο 13.893.915,33€, τόκοι υπολογισμένοι μέχρι 26.5.2016 ,118.870,16€	14.012.785,49€	
ΣΥΝΟΛΟ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ		104.680.851,49€	
Τρέχον υπόλοιπο της ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ανά εταιρεία factoring			
ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΟΦΕΙΛΗ		
ABC FACTORS	5.223.516,65€		
ETE FACTORING	2.122.417,92€		
EFG EUROBANK FACTORS	653.018,35€		
ΣΥΝΟΛΟ	7.988.952,92€		
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ FACTORING			112.689.804,41€

1. ΤΡΑΠΕΖΑ ALPHA

Στις 13/7/2010 αυξήθηκε το πιστοδοτικό όριο από 44.520 χιλ. ευρώ σε 49.720 χιλ., ευρώ δηλαδή κατά 5,2 εκατ. ευρώ.

Στους όρους για την ανανέωση αυτή περιλήφθηκε η υποχρέωση να διατηρεί το κανάλι την ηγετική θέση στο μερίδιο αγοράς του κλάδου, το οποίο θα πρέπει να υπερβαίνει σε κάθε περίπτωση το 25%. Εγκρίθηκε νέο πιστοδοτικό όριο 4 εκατ. ευρώ για κεφάλαιο κινήσεως άνευ εξασφαλίσεων.

Στις 15/9/2010 εγκρίθηκε νέα αύξηση του πιστοδοτικού ορίου από 45,73 εκατ. σε 50,73, δηλαδή κατά 5 εκατ. ευρώ αφού η τράπεζα έλαβε υπόψη το ύψος των καταθέσεων που τηρούσε η πιστούχος στην Τράπεζα και ανερχόταν σε 27 εκατ., την ισχυρή μετοχική σύνθεση και την εμπειρία του management της πιστούχου, τα αποδεκτά οικονομικά αποτελέσματά της, δοθέντων των δυσμενών συνθηκών της αγοράς και την τυπική αποπληρωμή αντίστοιχων αιτημάτων της στο παρελθόν.

Εν συνεχεία εγκρίθηκαν τροποποιήσεις (μικρής κλίμακας) και αναθεωρήθηκε η συνεργασία (10/11/2010 τροποποίηση, 29/11/2010 αναθεώρηση και 4/7/2011 περιοδική αναθεώρηση), ενώ υποβαθμίσθηκε η πιστούχος από την κατηγορία Β πιστωτικού κινδύνου σε ΓΓ+, χωρίς επιπρόσθετες εξασφαλίσεις.

Εν τέλει την 31/1/2012 διοργανώθηκε ΚΟΔ 95 εκατ. με τη συμμετοχή της ALPHA έως 33 εκατ. Σκοπός του δανείου ήταν η αναχρηματοδότηση υφιστάμενου δανεισμού κατά 80 εκατ. και η χρηματοδότηση γενικών εταιρικών σκοπών κατά 15 εκατ. Ως προϋπόθεση ορίζονταν η αύξηση του Μ.Κ. κατά 10 εκατ. και η λήψη ασθενών εξασφαλίσεων: προσημείωση α' σειράς 5 εκατ. επί οικοπέδου 19 στρ. στο Μαρούσι, ιδιοκτησίας της πιστούχου (με πραγματική εμπορική αξία 600.000 – 900.000 ευρώ) και ενεχυρίαση ταινιοθήκης εκτιμηθείσα αξίας 140 εκατ. και ενεχυρίαση απαιτήσεων 10 εκατ.

Την 5/3/2012 το Συμβούλιο Πιστοδοτήσεων Γενικής Διεύθυνσης) ενέκρινε τη μη καταγγελία του ΚΟΔ 22 εκατ. ευρώ παρά τη μη τήρηση των χρηματοοικονομικών δεικτών. Κατά την έγκριση λήφθηκαν υπόψη η επικείμενη αναχρηματοδότηση του παλαιού ΚΟΔ από νέο.

Στις 22/11/2012 τέλος τροποποιήθηκαν όροι υπό έκδοση (νέου) ΚΟΔ ύψους 98 εκατ. ευρώ, όπου προβλέπονταν ο μηδενισμός της συμμετοχής της ALPHA στο παλαιό ΚΟΔ με υπόλοιπο 22 εκατ., λήφθηκαν δε υπόψη κυρίως αξιολογικά κριτήρια, δηλ. δυνατά και αδύνατα σημεία καθώς και ευκαιρίες και απειλές.

2. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Στις 31/1/2008 το ΕΣΟ (Εκτελεστικό Συμβούλιο του Ομίλου) ενέκρινε νέο εφάπαξ όριο ποσού 10 εκατ. για factoring χωρίς δικαίωμα αναγωγής με εκχώρηση επιταγών (κάλυψη 100%).

Στις 14/4/2008 το ΕΣΟ ενέκρινε την αύξηση από 10 εκατ. σε 15 εκατ. του πιστοδοτικού ορίου που είχε εγκριθεί για κεφάλαιο κίνησης ετήσιας διάρκειας, χωρίς αυτό το όριο να καλύπτεται από εξασφαλίσεις, πλην από παράθεση (κατά το εισηγητικό) αξιολογικών σταθμίσεων, όπως της ηγετικής θέσης της πιστούχου στον κλάδο, της σημαντικής δυσχέρειας των ανταγωνιστών να εισέλθουν στον κλάδο, της έμπειρης και επιτυχημένης διοίκησης κ.ά.

Στις 10/3/2009, 16/10/2009, 26/3/2010 και 27/12/2010 τροποποιήθηκαν τα πιστοδοτικά όρια με διαδοχικές αυξήσεις 5,5 εκατ., 5 εκατ., 2 εκατ. και 5 εκατ. χωρίς τα όρια αυτά να καλύπτονται από εξασφαλίσεις, όπως χαρακτηριστικά αναγράφεται στην ως άνω έκθεση ελέγχου. Σύμφωνα μάλιστα με το εισηγητικό, επισημάνθηκαν οι δυσμενείς εξελίξεις στον κλάδο των ΜΜΕ, που θα όφειλε να οδηγήσει στην πρακτική να αξιολογείται με προσοχή η περαιτέρω έκθεση της Τράπεζας στον κλάδο.

Από την 27/1/2011 και μέχρι την 28/12/2012, οπότε εκταμιεύθηκε ποσό 32 εκατ., που αποτελεί το 32,65% του συνολικού ΚΟΔ, η ΕΕ αρχικά και στη συνέχεια το ΕΣΟ ενέκριναν διαδοχικές τροποποιήσεις των χρηματοοικονομικών δεικτών του ΚΟΔ, μετά από πρόταση της ALPHA που ήταν διαχειριστής του δανείου, επ' ωφελεία της πιστούχου και δη την 25/7/2011 την παράταση πληρωμής των δόσεων του ΚΟΔ των 25 εκατ. κατά δύο (2) έτη, εξοφλητέου του άνω σε τέσσερις άνισες ετήσιες χρεολυτικές δόσεις, από τον Σεπτέμβριο του 2011 μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2015 ανερχόμενες διαδοχικά σε 6 εκ., 10 εκ., 10 εκ. και 12 εκ.

Επ' αυτού η έκθεση αναφέρει επί λέξει: "Το πιστοδοτικό όριο εγκρίθηκε, σύμφωνα με το εισηγητικό που έλαβε υπόψη την εξαιρετικά αρνητική συγκυρία και την αρνητική επίδραση στον κλάδο από τη δυσλειτουργία του ΑΛΤΕΡ, την ηγετική θέση της πιστούχου στον κλάδο, την ισχυρή μετοχική σύνθεση και τη διάθεσή της να στηρίξει την εταιρία, την άψογη συναλλακτική συμπεριφορά της πιστούχου και την αύξηση της αποδοτικότητας με την ανατιμολόγηση των δανείων. Με την απόφαση αυτή δεν μεταβλήθηκε ο πιστωτικός κίνδυνος".

Συνεπώς για αυτές τις διαδοχικές εκταμιεύσεις συνολικού ποσού 32 εκατ. δεν προβλέφθηκαν επιπλέον εξασφαλίσεις παρότι επισημαίνεται η εξαιρετικά αρνητική συγκυρία, διαπίστωση αφ' εαυτής παρέχουσα το απαραίτητο έναυσμα προς τη δανειοδοτούσα Τράπεζα προκειμένου να απαιτήσει ισχυρές και επιπλέον καλύψεις, πέραν των άυλων αγαθών, της μηδαμινής αξίας προσημείωσης υποθήκης ακινήτου

και των γενικόλογων αξιολογικών κρίσεων περί ισχυρής θέσης του Ομίλου στον κλάδο, που εν τέλει, εκ των πραγμάτων δεν είχαν επαληθευτεί.

3. ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK

Λόγω της ισχυρής εξασφαλιστικής θέσης της τράπεζας και της διαχρονικά ικανοποιητικής συναλλακτικής θέσης της πιστούχου, η Τράπεζα δεν είχε προβεί στο σχηματισμό προβλέψεων.

Χρονικά, οι συναλλαγές της τράπεζας με την Τηλέτυπος:

Τον 4/2004 ανανεώθηκε και αυξήθηκε το πιστοδοτικό όριο από 11 εκ ευρώ σε 25,5 εκ ευρώ. Στο εισηγητικό η Τράπεζα έλαβε υπόψιν την ισχυρή παρουσία στα ΜΜΕ και το μερίδιο στη διαφημιστική δαπάνη, τη μετοχική σύνθεση και τις επενδύσεις, αλλά και τον ισχυρό ανταγωνισμό, την παρουσία ετερόκλητων ισοβαρών μεγάλων μετόχων και τα υψηλά επίπεδα επενδύσεων σε νέα προγράμματα.

Τον 5/2005 ανανεώθηκε και αυξήθηκε το πιστοδοτικό όριο από 25,5 εκ ευρώ σε 31,5 εκ ευρώ.

Τον 6/2006 ανανεώθηκε και αυξήθηκε το πιστοδοτικό όριο από 31,5 εκ ευρώ σε 38,4 εκ ευρώ.

Τον 12/2008 ανανεώθηκε και αυξήθηκε το πιστοδοτικό όριο από 38 εκ ευρώ σε 47,7 εκ ευρώ.

Τον 9/2010 ανανεώθηκε και μειώθηκε το πιστοδοτικό όριο από 47,7 εκ ευρώ σε 43,7 εκ ευρώ. Σημειώνεται ότι το 2010 υπήρξε σημαντική υποβάθμιση της πιστούχου με το Moody's rating να διαμορφώνεται στο 6,3 από 3,2 την αμέσως προηγούμενη περίοδο. Στο εισηγητικό σημειώνονταν η περαιτέρω μείωση της τηλεοπτικής δαπάνης και οι δυσμενείς επιπτώσεις στην χρηματοοικονομική εικόνα της εταιρίας παρά τη διατήρηση των μεριδίων αγοράς. Το 2009 αποτελούσε την πρώτη ζημιογόνα χρήση, λόγω της πτώσης του κύκλου εργασιών, των ιδιαίτερως υψηλών αποσβέσεων και των χρηματοοικονομικών εξόδων. Στις απειλές το εισηγητικό περιλαμβάνει τη μετοχική σύνθεση που αποτελείται από εταιρίες του ευρύτερου χώρου των Media.

Τον 9/2012 εγκρίθηκε η συμμετοχή στο ΚΟΔ για ποσό 14 εκ ευρώ.

4. ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Η τράπεζα δεν έχει συντάξει διαφορετική πιστοδοτική πολιτική για τον κλάδο των ΜΜΕ. Αναφορικά με την εγκριτική διαδικασία παρατηρείται ότι τα αιτήματα πελατών που δραστηριοποιούνται στον κλάδο των ΜΜΕ, δεν ακολουθούν τη συνήθη εγκριτική διαδικασία βάσει ύψους πιστοδότησης και διαβάθμισης, αλλά προωθούνται για έγκριση στα εκάστοτε ανώτερα Συμβούλια Πιστωτικού Κινδύνου.

Τον 10/2004 ανανεώθηκε και αυξήθηκε το πιστωτικό όριο σε 24,4 εκ ευρώ, ενώ με στοιχεία 31/12/2003 η πιστούχος ταξινομήθηκε στην κατηγορία πιστοληπτικής διαβάθμισης K που αποτελούσε την ανώτερη κατηγορία της τότε ισχύουσας 5βαθμης κλίμακας.

Στις 17/12/2008 ανανεώθηκε το πιστωτικό όριο έπειτα από προηγούμενες μειώσεις σε 18 εκ ευρώ., ενώ η πιστούχος ταξινομήθηκε στην κατηγορία B που αποτελεί την 4^η βαθμίδα της τότε 15βαθμης ισχύουσας διαβάθμισης, με τις 9 πρώτες βαθμίδες να αντιστοιχούν με τον αποδεκτό κίνδυνο.

Στις 21/7/2009 ανανεώθηκε και αυξήθηκε το πιστοδοτικό όριο του ομίλου κατά 15 εκατ. στα 33,063 εκ. ευρώ. Στο εισηγητικό καταγράφονται ως αδύνατα σημεία η δυσχέρεια αποτίμησης των προγραμμάτων της πιστούχου και οι εκκρεμείς αγωγές 23,1 εκ ευρώ και η μεγάλη ευαισθησία της διαφημιστικής δαπάνης. Η μεγάλη αύξηση δεν δικαιολογείται ενόψει των καταγεγραμμένων αδυναμιών και συνεπώς η Τράπεζα όφειλε να ζητήσει περισσότερες εξασφαλίσεις.

Στις 22/12/2009 ανανεώθηκε το πιστοδοτικό όριο στα υφιστάμενα επίπεδα με σημείωση ότι είχε αρνητικό καθαρό αποτέλεσμα ο όμιλος το πρώτο εννεάμηνο του 2008. Η Τράπεζα υποβάθμισε την πιστούχο στην κατηγορία C+ που αποτελεί την πέμπτη βαθμίδα της τότε ισχύουσας διαβάθμισης και στη συνέχεια στην βαθμίδα D+ που αποτελεί την έκτη. Και πάλι η Τράπεζα παρά τις διαπιστωμένες αδυναμίες δεν ζήτησε περισσότερα εξασφαλιστικά μέτρα.

Στις 12/7/2011 ανανεώθηκαν τα όρια σε ύψος 30.5 εκ ευρώ ενώ η τράπεζα υποβάθμισε περαιτέρω την πιστούχο σε κατηγορία D-.

Στις 22/5/2012 η Τράπεζα εγκρίνει και συμμετέχει στο ΚΟΔ θεωρώντας ότι είναι καλυμμένος ο χαρακτήρας της προτεινόμενης συναλλαγής, κάτι που τελικά δεν ίσχυσε. Η τράπεζα την υποβάθμισε περαιτέρω σε E+ (10^η κατηγορία). Η τεθείσα προϋπόθεση περί ΑΜΚ δεν συντελέσθηκε από την πιστούχο, έτσι η Τράπεζα εμφανίζει να υιοθετεί και να αποδέχεται καλύμματα που δεν ήταν εξασφαλισμένα.

Στις 29/1/2013 ανανεώθηκαν τα πιστοδοτικά όρια στα 17 εκ ευρώ και η τράπεζα αναβάθμισε την Τηλέτυπος στην κατηγορία D- . Αποτελεί αντικειμενικά παράδοση πράξη η αναβάθμιση της πιστούχου κατά μία τάξη ενώ δεν έχει εκπληρώσει όρους που είχε αποδεχθεί.

5. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Σύμφωνα με την ισχύουσα πιστοδοτική πολιτική της Τράπεζας οι επιχειρήσεις του κλάδου των ΜΜΕ εντάσσονται στις κατηγορίες ειδικού κινδύνου.

Δεν είχε σχηματιστεί πρόβλεψη για επισφάλειες με λογιστικό 31/12/2012, τόσο σε επίπεδο Τράπεζας, όσο και επίπεδο ομίλου. Από 8/7/2004 έως 6/12/2012

ελήφθησαν 17 αποφάσεις που αφορούσαν στην έγκριση παράτασης, ανανέωση, επαύξηση και τη μείωση ή κατάργηση των πιστοδοτικών ορίων της πιστούχου.

Στο εισηγητικό της ανανέωσης και μείωσης του πιστοδοτικού ορίου από 14 εκ ευρώ σε 10 εκ ευρώ στις 9/2/2011 σημειώνεται ο υψηλός δανεισμός και τα αρνητικά αποτελέσματά της, ότι η διαφημιστική δαπάνη έβαινε μειούμενη σε έναν κατακερματισμένο κλάδο. καθώς και η ακολουθούμενη ιδιόμορφη πιστοδοτική πολιτική στον κλάδο των ΜΜΕ.

Στις 13/9/2012 εγκρίνεται η συμμετοχή της τράπεζας στο ΚΟΔ με ποσό 7 εκ ευρώ.

6. ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ

Η συνεργασία με την ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2006, με την έγκριση πιστοδοτικών ορίων 11.000.000 ευρώ, εκ των οποίων 6 εκατ. ευρώ αφορά σε factoring και 5 εκατ. ευρώ σε κεφάλαιο κίνησης.

Τον Απρίλιο του 2007 αυξάνεται το πιστοδοτικό όριο από 11 εκατ. σε 14 εκατ. ευρώ, με αμετάβλητες τις εξασφαλίσεις. Τον Μάιο του 2008 ανανεώνεται το πιστοδοτικό όριο των 14 εκατ. ευρώ, κάτι που επαναλαμβάνεται και τον Ιούλιο του 2009, με τους ισχύοντες όρους και διασφαλίσεις. Τον Μάιο του 2010 ανανεώνεται το όριο των 14 εκατ. ευρώ με τους ίδιους όρους και αύξηση του επιτοκίου από 2,5% σε 3,5%, ενώ σημειώνονται οι πιέσεις που δέχεται ο κλάδος λόγω του περιορισμού της διαφημιστικής δαπάνης, η καταγραφή ζημιών της εταιρίας στο 9μηνο του 2009 όπως και η επιθετική πολιτική μερίσματος που αποστερεί ρευστότητα από την εταιρία.

Τον Μάρτιο του 2011 μειώνεται το πιστοδοτικό όριο στα 8 εκατ. ευρώ, με παράλληλη αύξηση του επιτοκίου, ενώ στην οικονομική ανάλυση της Τράπεζας σημειώνεται η πτώση του κύκλου εργασιών και η πρόθεση της Τράπεζας για σταδιακό περιορισμό της έκθεσής της στον Όμιλο.

Τον Οκτώβριο του 2011 ανανεώνεται το υφιστάμενο όριο συνολικού ύψους 4 εκατ. ευρώ άνευ εξασφαλίσεων με αύξηση επιτοκίου στο 5,5%, ενώ στην ανάλυση σημειώνονται η πτώση της διαφημιστικής δαπάνης, με αρνητικές επιπτώσεις στην εικόνα της εταιρίας, η πτώση κατά 19,5% του κύκλου εργασιών το 2010, καθώς και οι ανησυχίες της Τράπεζας σχετικά με την επιδείνωση των οικονομικών στοιχείων και την υψηλή δανειακή επιβάρυνση χωρίς διαφαινόμενη πηγή άμεσης αποπληρωμής.

Τον Μάρτιο του 2012 παρατείνεται η αναθώρηση των παρεχόμενων πιστοδοτικών ορίων για δύο μήνες, λαμβάνοντας υπ' όψιν τη δυσμενή οικονομική θέση της εταιρίας.

Τον Ιούνιο του 2012 εγκρίνεται η συμμετοχή στο υπό έκδοση ομολογιακό δάνειο τελικού συνολικού ποσού 98 εκατ. ευρώ. Στο εισηγητικό σημείωμα γίνεται

ανάλυση της δυσχερούς οικονομικής θέσης της εταιρίας, αλλά η Τράπεζα εκτιμούσε ότι προείχε η διασφάλιση της βιωσιμότητας της εταιρίας.

7. MARFIN EGNATIA BANK

Η συνεργασία της εταιρίας με την Τράπεζα (πρώην ΕΓΝΑΤΙΑ) ξεκίνησε τον Μάιο του 2004 με τη συμμετοχή κατά 3 εκατ. ευρώ στην έκδοση ομολογιακού δανείου ύψους 45 εκατ. ευρώ, 5ετούς διάρκειας.

Οι εγκρίσεις πιστοδοτήσεων και οι ανανεώσεις τους γίνονταν από το Δ.Σ. με υπογραφή του Δ/ντος Συμβούλου για τα έτη 2004 και 2005 και από την Πιστοδοτική Επιτροπή Ελλάδος για τα έτη 2006-2012.

Τον Δεκέμβριο του 2004 εγκρίνεται πιστοδοτικό όριο 9 εκατ. ευρώ για την ανανέωση ορίου συμμετοχής στο ομολογιακό δάνειο και για χορήγηση κεφαλαίου κίνησης ύψους 3 εκατ. ευρώ και factoring ύψους επίσης 3 εκατ. ευρώ.

Τον Ιανουάριο του 2006, εγκρίνεται από το Δ.Σ. η μείωση του πιστοδοτικού ορίου για το ομολογιακό δάνειο στα 2.625.000 ευρώ, η διατήρηση των 3 εκατ. ευρώ για κεφάλαιο κίνησης και factoring και η χορήγηση πιστοδοτικού ορίου 3 εκατ. ευρώ για έκδοση εγγυητικών επιστολών, χωρίς τη λήψη εξασφαλίσεων.

Τον Δεκέμβριο του 2008, ανανεώνεται το πιστοδοτικό όριο συνολικού ποσού 16 εκατ. ευρώ.

Τον Μάιο του 2011, ανανεώνεται το όριο 6 εκατ. ευρώ για κεφάλαιο κίνησης, καταργείται το πιστοδοτικό όριο για έκδοση εγγυητικών επιστολών, ενώ σημειώνονται η επιδείνωση των οικονομικών στοιχείων, ο υψηλός δανεισμός που βαίνει αυξανόμενος, η πλούσια μερισματική πολιτική και οι αρνητικές προοπτικές λόγω της δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας.

Τον Απρίλιο του 2012 εγκρίνεται η συμμετοχή στο ομολογιακό δάνειο με ποσό 10 εκατ. ευρώ, λόγω της αδυναμίας της πιστούχου για άμεση αποπληρωμή του ανοιχτού αλληλόχρεου λογαριασμού, όπως σημειώνεται στο εισηγητικό σημείωμα.

Τον Οκτώβριο του 2012 ανακαλείται η απόφαση για συμμετοχή στο ομολογιακό δάνειο, σύμφωνα με υπηρεσιακό σημείωμα στις 30/10/2012, καθώς μία Τράπεζα δε θα συμμετείχε στο δανειοπρακτικό σχήμα.

Σημειώνεται ότι σε τρία υπηρεσιακά σημειώματα της Τράπεζας, στις 15/9/2005, στις 26/1/2006 και στις 14/3/2007 επισημαινόταν ότι ο δείκτης γενικής ρευστότητας της εταιρίας υπολειπόταν των καθορισθέντων από την Τράπεζα ορίων.

8. MILLENIUM ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.

Η συνεργασία της Τράπεζας με την εταιρία ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2005, με την έγκριση πιστοδοτικού ορίου 11,5εκατ. ευρώ, ήτοι 4,5 εκατ. ευρώ για

αποπληρωμή δανείων στην ΑΤΤΙΚΑ, χωρίς εξασφαλίσεις, και 7 εκατ. ευρώ για factoring.

Τον Σεπτέμβριο του 2006 αυξάνεται το πιστοδοτικό όριο σε 12,2 εκατ. ευρώ, τον Μάρτιο του 2007 αυξάνεται στα 31 εκατ. ευρώ και τον Ιανουάριο του 2009 ανανεώνεται το ίδιο πιστοδοτικό όριο για ένα 3μηνο με αύξηση του επιτοκίου.

Τον Νοέμβριο του 2009 εγκρίνεται η ανανέωση του factoring στα 25 εκατ. ευρώ με επιτόκιο 2,25% αντί του προηγούμενου 2,50% και του ορίου κεφαλαίου κίνησης στα 6 εκατ. ευρώ αύξηση επιτοκίου από 1,65% στο 2,50%, ενώ σημειώνεται ότι κατά τη χρήση του 2009 η οικονομική κατάσταση της εταιρίας είχε επιδεινωθεί.

Τον Μάρτιο του 2011 μειώνεται το όριο factoring στα 15 εκατ. ευρώ, το όριο κεφαλαίου κίνησης στα 3,7 εκατ. ευρώ με αύξηση του επιτοκίου.

Στην εισηγητική έκθεση σημειώνεται η επιδείνωση των οικονομικών στοιχείων της εταιρίας και των μετόχων της και ότι ο συνολικός δανεισμός ξεπερνούσε τον κύκλο εργασιών για το 2010.

Τον Μάιο του 2012 εγκρίνεται η συμμετοχή της Τράπεζας στο υπό έκδοση ομολογιακό δάνειο με το ποσό συμμετοχής να ορίζεται στα 3,5 εκατ. ευρώ, ενώ τον Οκτώβριο του 2012 αυτή η απόφαση ανακαλείται, καθώς δεν ήταν επιθυμητή η αύξηση της έκθεσης με τη συνεισφορά στα νέα χρήματα που θα χορηγούνταν.

Η Τράπεζα έλαβε υπ' όψη της την αδύναμη χρηματοοικονομική εικόνα της εταιρίας και τη σημαντική μείωση της διαφημιστικής δαπάνης.

Οι οφειλές της εταιρείας σύμφωνα με τους πίνακες των Τραπεζών με ημερομηνία 31.10.2016 είναι οι κάτωθι:

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ΑΕ				
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	47.760.975,69€	20.149.711,15€	20.149.580,95€	45.371.975,82€
EUROBANK	12.710.752,51€	0,00€	2.000.000€	12.710.752,51€
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	6.163.253€	5.572.608€	5.891.043€	6.097.008€
ALPHA BANK	34.622.341,83€	0,00€	13.624.149,83€	35.206.948,35€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ	101.257.323,03€	25.722.319,15€	41.664.773,78€	99.386.684,68€

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ FACTORING				
--	--	--	--	--

3.3.5.3. Η ΠΙΣΤΟΛΗΠΤΙΚΗ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ Α.Ε.

Ενδεικτική της ευνοϊκής αντιμετώπισης που έτυχε η εταιρία από τις Τράπεζες συνολικά, παρά την επιμέρους μείωση των πιστοδοτικών ορίων ή την αύξηση των επιτοκίων, είναι η διαβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της εταιρίας από τις Τράπεζες, όπως αυτή αποτυπώνεται στην Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος.

Χαρακτηριστικά η πιστοληπτική διαβάθμιση της “ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ Α.Ε.” στις Τράπεζες είναι η εξής:

ΠΙΣΤΟΛΗΠΤΙΚΗ ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ “ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ΑΕ” ΑΝΑ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2004-2012										
α/α	ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1	ALPHA BANK	B2	A	B+	B+	B+	B+	ΓΓ+	ΓΓ+	ΓΓ+
2	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	3	3	2	4	4	3	13	14	15
3	EUROBANK	4,3	3,1	2,4	3,5	3	3,2	6,3	7	6,8
4	ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	K	K	K	K/B	C+	D+	D-	D-	E+
5	ΕΤΕ	8,2	8,2	7,7	13	10	12	12	16	16
6	ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ			5,4	6,4	3,5	4,8	4,8	7	8
7	CPB (CR/Moodys)	Γ	Γ/4,7	Γ/4,7	Γ/4,7	3/3,2	3/3,2	3/3,2	4/4,4	5/4,4
8	Millenium		BB	BB	C	C	C	C	E	E
8	Millenium		BB	BB	C	7	7	7	9	9

Ως προς την περιλάλητη αξία της ταινιοθήκης του Τηλέτυπου και την αξιολόγηση αυτής από διεθνή όικο, ανάγκη να επισημανθούν τα εξής:

Δεν υπάρχει αποτίμηση της ταινιοθήκης του Τηλέτυπου από τη Moore Stephens. Υπάρχει αποτίμηση της ταινιοθήκης από τον ίδιο τον Τηλέτυπο με

επιστολόχαρτο του Mega και υπογράφεται από τον Αθανάσιο Ανδρεούλη, που ήταν τότε ο διευθύνων σύμβουλος της Τηλέτυπος. Συνεπώς κάθε αναφορά από τους εμπλεκόμενους (Τράπεζες και Τηλέτυπος) στην περιβόητη «αποτίμηση από τη Moore Stephens» δεν αποδίδει την πραγματικότητα, αφού συντάκτης αυτής υπήρξε η ίδια η εταιρία (Τηλέτυπος), η δε Moore Stephens απλώς ήλεγξε την αντιγραφή των παρατιθέμενων στοιχείων και την ορθότητα των γενομένων αριθμητικών υπολογισμών.

Υπάρχει μια επιστολή της Moore Stephens, η οποία λέει ότι ήλεγξε πρώτον ότι τα ιστορικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται στην αποτίμηση έχουν αντιγραφεί ορθά από τους παλαιούς ισολογισμούς χωρίς να κάνει έλεγχο των στοιχείων αυτών καθώς είχαν ελεγχθεί τότε από άλλους ορκωτούς ελεγκτές και δεύτερον ότι οι αριθμητικοί υπολογισμοί που έχει κάνει το Mega είναι ορθοί. Διευκρινίζει ότι αυτό της ζητήθηκε από το Mega να κάνει και αποποιείται κάθε άλλη ευθύνη τονίζοντας ότι «δεν αποτελεί έλεγχο ή επισκόπηση σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα». Αναφέρει: «οι αριθμητικοί υπολογισμοί είναι σωστοί και το συμπέρασμα σε συνέπεια με τα χρησιμοποιηθέντα μεγέθη και τους σχετικούς υπολογισμούς» αλλά αμέσως τονίζει «αν είχαμε διενεργήσει επιπρόσθετες διαδικασίες ή είχαμε εκτελέσει έλεγχο ή επισκόπηση ενδεχομένως να είχαν υποπέσει στην αντίληψη μας και άλλα θέματα πέραν των αναφερόμενων στην προηγούμενη παράγραφο». Συνεπώς η Moore Stephens αρνείται ότι έχει ευθύνη άλλη πλην της επιβεβαίωσης της ορθής αντιγραφής των στοιχείων από τους παλιούς ισολογισμούς και από την επαλήθευση των αριθμητικών υπολογισμών που έχουν γίνει.

Η ταινιοθήκη που ενεχυριάζεται περιλαμβάνει όλες τις παραγωγές του Mega για τις οποίες έχει δικαίωμα επανάληψης ξεκινώντας από τους Αυθαίρετους του 1989 και φτάνοντας μέχρι την ημέρα της σύμβασης. Συμπληρώνεται με νέα επεισόδια που προκύπτουν.

Η αποτίμηση που έχει κάνει το ίδιο το Mega προκύπτει από δύο διαφορετικά σενάρια εκ των οποίων το ένα χωρίζεται σε δύο υποσενάρια για την υποθετική εξέλιξη των συνολικών διαφημιστικών εσόδων του καναλιού κατά τα έτη 2015 έως 2021 (της τάξης των 65-101 εκατ. ευρώ ετησίως ανάλογα με το σενάριο και το έτος). Οι υποθέσεις για την εξέλιξη των συνολικών διαφημιστικών εσόδων και του ποσοστού των εσόδων από επαναλήψεις είναι αποκλειστικά ευθύνη του Τηλέτυπου και η Moore Stephens έχει σαφώς αποποιηθεί κάθε ευθύνης για αυτό.

Τα σενάρια υπολογίζουν αυξημένο ποσοστό εσόδων από επαναλήψεις.

Στη συνέχεια υπολογίζεται ένα ποσοστό των διαφημιστικών εσόδων ως έσοδα από επαναλήψεις (χονδρικά της τάξης του 27% ή και περισσότερο ανάλογα με το σενάριο) και υπολογίζεται η παρούσα αξία αυτών των εσόδων με επιτόκιο

προεξόφλησης το 6,39%. Το άθροισμα αυτών των εσόδων αποτελεί την αποτίμηση της ταινιοθήκης που είναι 122 εκατ. ευρώ σύμφωνα με το πρώτο σενάριο, 99,39 εκατ. ευρώ σύμφωνα με το συγκρατημένο υποσενάριο B1 και 123,5 εκατ. ευρώ σύμφωνα με το αισιόδοξο υποσενάριο B2 (που προβλέπει έσοδα επταετίας από 72 έως 101 εκατ. ευρώ κατ' έτος). Στη συνέχεια αθροίζονται τα σενάρια A με συντελεστή 50% και B1, B2 από 25% δίνονται τελική αποτίμηση 117 εκατ. ευρώ με απαίτηση των όρων του ΚΟΔ να είναι τουλάχιστον 115 εκατ. ευρώ. Δημιουργείται η υποψία ότι πρόκειται για reverse engineering, δηλαδή υπολογίστηκε η αποτίμηση με τρόπο που να βγάζει αυτό που χρειαζόταν.

3.3.5.4. ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

Τέλος αξίζει να σταθούμε και σε ορισμένα σημεία από καταθέσεις ορισμένων από τους εξετασθέντες από την Εξεταστική Επιτροπή:

-Π.Ψυχάρης : Τα δάνεια του ΤΗΛΕΤΥΠΟΥ ήταν και είναι πάντα εξυπηρετούμενα. Άρα, όλα αυτά περί κόκκινων δανείων είναι μάλλον άτοπα... Μέχρι σήμερα το MEGA είναι ενήμερο σε όλα του τα δάνεια.

Πώς όμως είναι ενήμερα τα δάνεια της Τηλέτυπος αφού έχουν καταγγελθεί από τις τράπεζες από το Φεβρουάριο του 2016, μιας και δεν έγινε η αναμενόμενη αύξηση μετοχικού κεφαλαίου;

-ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Το τραπεζικό σύστημα στην Ελλάδα ποτέ, σε κανέναν, όσο κερδοφόρος και να ήταν, δεν έδινε δάνεια χωρίς εγγυήσεις. Και εσείς καταφέρατε ως «Τηλέτυπος» τότε, που λέτε ότι όλα πήγαιναν καλά, να πάρετε τα δάνεια που είπατε προηγουμένως στον κύριο συνάδελφο, χωρίς καμία εγγύηση.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ: Μόνο την Ταινιοθήκη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Μετά έγινε η Ταινιοθήκη, θα σας πω.

Αν πράγματι ισχύει αυτό που ο βουλευτής της ΝΔ κ. Τζαβάρας ισχυρίζεται, χρειάζεται να ελεγχθούν οι τράπεζες που δανειοδότησαν τον Τηλέτυπο και πιθανότατα να αποδοθούν κατηγορίες στους υπευθύνους χορήγησης των δανείων...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Προσέξτε, να δείτε τι σας ρώτησα τώρα, κύριε μάρτυς. Από το 2009 τουλάχιστον -όπως λέει το πόρισμα- η εταιρία «Τηλέτυπος» μπαίνει σε ζημιογόνες χρήσεις. Ναι ή όχι;

ΗΛΙΑΣ ΤΣΙΓΚΑΣ (Μάρτυς): Σωστό.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Ωραία. Άρα, τα στοιχεία που υπήρχαν τότε, που όπως μας είπατε εσείς δίκαια της έδιναν τα δάνεια, έπαψαν να υπάρχουν. Και αντί να προστατέψει η τράπεζα αυτά τα χρήματα που είχε εμπιστευθεί στον «Τηλέτυπο», έκανε καινούργια δανειοδότηση.

ΗΛΙΑΣ ΤΣΙΓΚΑΣ (Μάρτυς): Όχι καινούργια. Αναδιάρθρωση της δανειοδότησης.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ: Αλλά με νέα χρηματοδότηση.

ΗΛΙΑΣ ΤΣΙΓΚΑΣ (Μάρτυς): Όχι, με συγχωρείτε. Αν αυτό κάνει 88 και αυτό κάνει 98 και παίρνω αυτό και τελειώνω με εκείνο, τι καινούργια χρηματοδότηση;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κύριε Τζαβάρα, με συγχωρείτε. Από τα στοιχεία που προκύπτουν είναι ότι το νέο ΚΩΔ αναχρηματοδοτεί προηγούμενα, αλλά και δίνει νέα χρηματοδότηση τουλάχιστον 10 εκατομμυρίων.

ΗΛΙΑΣ ΤΣΙΓΚΑΣ (Μάρτυς): Εκ των οποίων μόνο 8,5 κατέληξαν στην εταιρία.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Δίνει νέα χρηματοδότηση. Προς επίρρωση αυτών που ρωτάτε.

Στο σημείο αυτό προκύπτει αυτόθροα το ερώτημα: Είναι δυνατόν να δίνεται νέα χρηματοδότηση σε δάνειο που αναδιαρθρώνεται; Είναι σύμφωνο κάτι τέτοιο με τους κανόνες πιστοληπτικής πολιτικής; Η απάντηση είναι πρόδηλη ότι κάτι τέτοια αντιστρατεύεται ευθέως προς τους κανόνες αυτούς και χρήζει περαιτέρω διερεύνησης και ελέγχου.

ΗΛΙΑΣ ΤΣΙΓΚΑΣ (Μάρτυς): Κοιτάξτε, το ιδεώδες θα ήταν μπορούσε να είχε κεφαλαιοποιηθεί επαρκώς για να μην βρίσκεται σε αυτήν την κατάσταση.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΛΑΣ: Ήταν στην δυνατότητα των οικονομικών αυτών κολοσσών και ονομάτων της εποχής;

ΗΛΙΑΣ ΤΣΙΓΚΑΣ (Μάρτυς): Υποθέτω.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΛΑΣ: Ευχαριστώ.

Οι μεγαλομέτοχοι βέβαια δεν έβαλαν χρήματα στην τελευταία αύξηση μετοχικού κεφαλαίου. Ο κ. Τσίγκας παραδέχεται ότι κάτι τέτοιο ήταν στην οικονομική τους ευχέρεια κι όμως δεν το έκαναν. Οι εργαζόμενοι του Mega παραμένουν απλήρωτοι ή είναι πίσω σε μισθοδοσίες αρκετούς μήνες.

Εν προκειμένω οι μέτοχοι του Τηλέτυπου ευθέως παρέβησαν τον όρο περί Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου που έπρεπε να ολοκληρωθεί μέχρι την 29/2/2016 και τελικά συντέινει (και λόγω συγκρότησης της Εξεταστικής Επιτροπής) στην καταγγελία της σύμβασης στις 19/4/2016.

Η εκτίμηση αυτή επιβεβαιώνεται εμμέσως πλην σαφώς και από την κατάθεση του κ. Φ. Μπόμπολα:

ΦΩΤΙΟΣ ΜΠΟΜΠΟΛΑΣ (Μάρτυς): Το τοπίο είναι σε μία κατάσταση στασιμότητας για κάποιο καιρό και νομίζω ότι η Επιτροπή θα συμβάλει για να ξεκαθαρίσει τις εταιρείες των μέσων.

Και αλλού κάτι επίσης καταλυτικό για την με σχετική ευκολία δανειοδότηση που συνέβαινε στο πρόσφατο παρελθόν:

ΦΩΤΙΟΣ ΜΠΟΜΠΟΛΑΣ (Μάρτυς): Θα μπορούσα να πω ναι, ότι παλιότερα οι τράπεζες, προ κρίσης, έδιναν λεφτά χωρίς καλύψεις, χωρίς εγγυήσεις. Έδιναν δάνεια σε εταιρείες ανοικτά. Μετά ζήτησαν να καλυφθούν όλα τα δάνεια. Αυτό προσπαθούν να κάνουν οι τράπεζες.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΔΙΝΟΓΙΑΝΝΗΣ (Μάρτυς): Σημασία έχει ότι το MEGA για διάφορους λόγους δεν είχε ένα πρόβλημα που παρουσιάστηκε ξαφνικά. Είχε θέματα διοίκησης και διαχείρισης αρκετούς μήνες, μπορεί και χρόνια πριν από την ημερομηνία που δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του προς τις τράπεζες. Άρα, το ότι το MEGA δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του προς τις τράπεζες ήταν ένα αποτέλεσμα μιας πορείας του MEGA.

3.3.5.5. ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ 2010

Στο σημείο αυτό, παρατίθεται παράρτημα του Ισολογισμού της εταιρίας «ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ» για το έτος χρήσης 2010.

3.3.6. ΔΟΛ

3.3.6.1. ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΔΟΛ

Σύμφωνα με την ειδική Έκθεση της ΤΤΕ, η δανειοδότηση του Δημοσιογραφικού Οργανισμού Λαμπράκη και των θυγατρικών εταιριών του Οργανισμού από τις τράπεζες, έχει γίνει σε πολλές περιπτώσεις στα όρια ή και κατά παράβαση του κώδικα πιστοδοτήσεων που οι ίδιες οι τράπεζες έχουν θεσπίσει. Μάλιστα, για την περίπτωση δανεισμού του Ομίλου από την “ALPHA BANK” μετά από έγγραφο του τότε υπουργού Παναγιώτη Νικολούδη, το έτος 2015, προς τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, έγινε ποινική διερεύνηση της δανειοδότησης του ΔΟΛ και των θυγατρικών εταιριών του Ομίλου. Η ποινική διερεύνηση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ενοχής σε βάρος δέκα (10) στελεχών της Τράπεζας “ALPHA BANK”, ήτοι των Ε.Α. Πετράκη, Μ.Σ.Γιαννόπουλου, Ε. Ι.Αρζινού, Κ.Ρ. Δορκοφίκη, Α.Α. Πιλάβιου, Σ.Α.Ανδρονικάκη, Γ.Κ.Αρώνη, Α.Χ.Θεοδωρίδη, Σ. Φιλάρητου, και Δ.Π.Μαντζούνη, για κακουρηματική απιστία (390ΠΚ) και ηθική αυτουργία στο αδίκημα αυτό, από τον Σταύρο Ψυχάρη. Κατόπιν τούτου ζητήθηκε η άσκηση ποινικής δίωξης εναντίον τους, η οποία έχει ήδη ασκηθεί και βρίσκεται σε εξέλιξη.

Ειδικότερα, α) από την Ειδική Έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με την δανειοδότηση του ΔΟΛ, β) από τις δανειακές συμβάσεις που προσκομίστηκαν και τέθηκαν στη διάθεση της Επιτροπής για την Διερεύνηση της δανειοδότησης ΜΜΕ και Κομμάτων, γ) από την κατάθεση του νόμιμου εκπροσώπου του Ομίλου στην Εξεταστική Επιτροπή κ. Παναγιώτη Ψυχάρη, δ) από τις καταθέσεις των εκπροσώπων των Τραπεζών κ.κ. Φραγγιαδάκη (ΕΤΕ), Πουλόπουλου (Πειραιώς), Μαντζούνη (ALPHA BANK), Καραβία (EUROBANK), από τις καταθέσεις της κ. Παπαγιαννίδου και του κ. Πάσχα (προϊστάμενοι της ελεγκτικής και εποπτικής υπηρεσίας της ΤΤΕ, αντίστοιχα), και από τις καταθέσεις των κ.κ. Προβόπουλου και Στουρνάρα, προκύπτουν τα ακόλουθα ως προς το Δανεισμό του ΔΟΛ και των θυγατρικών εταιριών του Ομίλου:

Ο Δανεισμός προς τον Όμιλο και τις θυγατρικές εταιρίες, έγινε από τις Τράπεζες: α) Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, β) Τράπεζα Πειραιώς, γ) ALPHA BANK, και δ) EUROBANK

1. Χρηματοδότηση ΔΟΛ από ALPHA BANK

Στις 30-04-2016, η οφειλή της ΔΟΛ Α.Ε., των συνδεδεμένων με την ΔΟΛ εταιριών και του Σταύρου Ψυχάρη προσωπικά προς την “ALPHA BANK”, ανήρχετο στο συνολικό ποσό των 95.500.000 ευρώ και αναλύεται:

α) 31.200.000€ από το Κοινοπρακτικό Ομολογιακό Δάνειο του έτους 2014 [Στο ΚΟΔ εντάχθηκαν ΔΟΛ Α.Ε., ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΕ, DIGITAL ΑΕ, MULTIMEDIA ΑΕ].

β) 57.300.000€ προς Σταύρο Ψυχάρη για αγορά μετοχών ΔΟΛ

γ) 4.100.000€ από δάνειο που χορηγήθηκε στις 22-05-2012, που δεν εντάχθηκε στο ΚΟΔ

δ) 200.000€ από δάνεια της STUDIO ATA ΑΕ και

ε) 2.100.000€ από δάνειο προς την Brionte Ltd (συμφερόντων Στ. Ψυχάρη)

Ειδικότερα η πορεία δανεισμού του Ομίλου από την ALPHA:

ΔΟΛ ΑΕ

Ο όμιλος ΔΟΛ παρουσίασε από το 2009, μείωση κύκλου εργασιών της τάξης του 10% και παρουσίασε ζημιές ύψους 7.500.000 ευρώ.(βλ. εισήγηση της Διεύθυνσης Corporate Banking).

Στις 22-5-2012 εγκρίθηκε χρηματοδότηση ύψους 4.100.000 ευρώ η οποία θα αποπληρωνόταν μέχρι τις 31-10-2012, μέσω προγραμματισμένης αύξησης Μετοχικού κεφαλαίου. Το δάνειο εξασφαλίστηκε με εμπράγματα ασφάλειες επί ακινήτων της εταιρίας, συνολικού ποσού 4.580.000 ευρώ.

Στις 9-10-2012 δόθηκε δίμηνη παράταση αποπληρωμής του ως άνω δανείου, προκειμένου να ολοκληρωθεί η ΑΜΚ. Η ΑΜΚ, τελικά ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο του 2013, πλην όμως η συγκεκριμένη χορήγηση δεν αποπληρώθηκε. Το θέμα αυτό επισημαίνεται στην έκθεση της ΤτΕ ως ατεκμηρίωτη ενέργεια.

Στις 29-8-2013 Εγκρίθηκε χορήγηση οκταετούς δανείου ποσού 6.000.000 ευρώ, υπέρ της ΕΤΒΑΚ ΑΕ, με την εγγύηση της εταιρίας ΤΕΡΝΑ. Τμήμα του προϊόντος του δανείου ύψους 4.800.000 ευρώ, κατατέθηκε σε καταθετικό λογαριασμό όψεως του ΔΟΛ. Από το ποσό αυτό ο ΔΟΛ κατέβαλε σε εξόφληση τόκων 750.000 ευρώ, ενώ το υπόλοιπο του δανείου ανερχόταν στις 24.6.2015 σε 4.600.000 ευρώ, με ληξιπρόθεσμο ποσό 300.000 ευρώ. Για την περίπτωση αυτή, η ειδική έκθεση της ΤτΕ, αναφέρει, ότι δεν ήταν σε γνώση της τράπεζας η διάθεση του προϊόντος του δανείου κατά τον τρόπο που διατέθηκε, αλλά ούτε και υπήρξε παρακολούθηση, αν από τη χορήγησή του καλύφθηκαν επενδυτικές ανάγκες της δανειολήπτριας εταιρίας, κάτι που αντίκειται στον κανονισμό πιστοδοτήσεων της Τράπεζας.

Δάνειο προς εταιρία “Brionte Ltd”

Η εταιρία εδρεύει στην Κύπρο και είναι συμφερόντων του Στ. Ψυχάρη. Με την από 11-08-2006 απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Τράπεζας, εγκρίθηκε η χορήγηση δανείου 3.250.000 ευρώ, διάρκειας ενός έτους, με αποπληρωμή στη λήξη.

Το δάνειο χορηγήθηκε ως επιχειρηματικό, για την ανέγερση κτιρίων σε ιδιόκτητη έκταση στο Πόρτο Χέλι. Σύμφωνα με την έκθεση της ΤΤΕ, δεν έγινε ποτέ τεχνικός έλεγχος και δεν προσκομίστηκαν δικαιολογητικά, που να αποδεικνύουν την εκτέλεση των εργασιών, που αποτελούσαν το αντικείμενο της χρηματοδότησης και ότι αυτό δεν συνάδει με τον κανονισμό Πιστοδοτήσεων. Η ως άνω δανειακή σύμβαση δεν εξελίχθηκε ομαλά. Πληρώθηκε το ποσό των 1.300.000, ενώ το υπόλοιπο των 2.250.000 ευρώ, παρατάθηκε επτά φορές, με τελευταία παράταση στις 12.05.2015 και καταβάλλονταν μόνο οι τόκοι.

Η εταιρία Ειδικές Εκδόσεις ΑΕ, από το έτος 2007, εμφανίζει μείωση του κύκλου εργασιών κατά 36%. Παρόλα αυτά δανειοδοτήθηκε και το έτος 2008. Στις 30-06-2009, η εν λόγω εταιρία απορροφήθηκε από την εταιρία «Μιχαλακόπουλου Κτηματική-Τουριστική ΑΕ», η οποία και ανέλαβε το χρέος της, που ανερχόταν τότε σε 3.400.000 ευρώ. Από το ποσό αυτό αποπληρώθηκε μέρος, ενώ ποσό 1.600.000 ευρώ, εντάχθηκε στο ΚΟΔ.

Για την συγκεκριμένη δανειοδότηση, η έκθεση της ΤΤΕ αναφέρει, ότι με βάση το κανονισμό Πιστοδοτήσεων, η διερεύνηση των κινδύνων τον Απρίλιο του 2008 και την κακή κατάσταση της εταιρίας, δεν υποστηρίζεται επαρκώς.

Η εταιρία ΔΟΛ DIGITAL ΑΕ δανειοδοτήθηκε ενώ ο κύκλος εργασιών της ήταν αρνητικός. Τελικό χρέος της εταιρίας που εντάχθηκε στο ΚΟΔ 1.500.000 ευρώ.

Η εταιρία MULTIMEDIA ΑΕ, με την εγγύηση της μητρικής εταιρίας δανειοδοτήθηκε το 2008 με 1.000.000 ευρώ, το όριο έμεινε αμετάβλητο και εντάχθηκε στο ΚΟΔ.

Στην εταιρία STUDIO ATΛ χορηγήθηκε δάνειο 800.000 ευρώ. Υπόλοιπο 200.000 ευρώ.

Δανεισμός Στ. Ψυχάρη Από το δάνειο που χορηγήθηκε στον Στ. Ψυχάρη για αγορά μετοχών ΔΟΛ, υπόλοιπο 57.300.000 ευρώ εντάχθηκε στο ΚΟΔ. Η πορεία δανεισμού του εν λόγω δανειολήπτη προσωπικά, ξεκίνησε στις 09-08-2005, όταν χορηγήθηκε προς αυτόν, μακροπρόθεσμο δάνειο 50.000.000 ευρώ, για την αγορά ποσοστού 25,1% των μετοχών της ΔΟΛ ΑΕ. Σε ασφάλεια του δανείου, λήφθηκε ενέχυρο επί των μετοχών που αγοράστηκαν, καθώς και του επενδυτικού χαρτοφυλακίου του δανειολήπτη, αξίας 20.000.000 ευρώ, που τηρούσε η Τράπεζα. Η διάρκεια του δανείου καθορίστηκε 7ετής (λήξη 8ος του 2012). Στην έκθεση της ΤΤΕ αναφέρεται ότι η συγκεκριμένη απόφαση δεν υποστηρίζεται από ανάλυση πηγών αποπληρωμής του δανείου και ότι προφανώς στηρίχθηκε στην αξία των εξασφαλίσεων και στη φερεγγυότητα του δανειολήπτη. (Να σημειωθεί ότι τότε η αξία των εξασφαλίσεων ήταν επαρκής. Μερισματική απόδοση του ενεχυρασθέντος

χαρτοφυλακίου, απευθείας είσπραξη μερισμάτων, έγκαιρη αποπληρωμή μέρους του δανείου 10.000.000, ομαλή εξυπηρέτηση επί σειρά ετών).

Το ως άνω δάνειο εξυπηρετείτο κανονικά από τις μερισματικές αποδόσεις του ενεχυρασθέντος χαρτοφυλακίου και στις 14-2-2007 πληρώθηκε η πρώτη δόση του δανείου (πριν την ωρίμανσή της). Στις 12-11-2009 εγκρίθηκε η επιμήκυνση της διάρκειας του δανείου για ένα έτος, και αναλόγως μετατέθηκε η καταβολή των δόσεων. Τότε η αξία των καλυμμάτων ανήρχετο σε 61.400.000 ευρώ, έναντι υπολοίπου δανείου 40.000.000 ευρώ.

Στη συνέχεια προέκυψε αδυναμία του οφειλέτη να τηρήσει το πρόγραμμα αποπληρωμής του δανείου. Παρά την αδυναμία αποπληρωμής, στις 25-5-2010 εγκρίθηκε η μη ρευστοποίηση των καλυμμάτων, τα οποία είχαν εν τω μεταξύ μειωθεί στα 29.900.000 ευρώ χωρίς μείωση του υπολοίπου. Στις 22-12-2010 αποφασίστηκε νέα παράταση της διάρκειας του δανείου κατά 27 μήνες, χωρίς αναπροσαρμογή των καλυμμάτων ή ρευστοποίηση των υπαρχόντων, που ανέρχονταν τότε σε 24.200.000 ευρώ. Στις 30-09-2011 έγινε κεφαλαιοποίηση των τόκων μέχρι τον Αύγουστο του έτους 2013. Στις 07-11-2011 δόθηκε νέα παράταση του δανείου κατά τρία έτη και νέα κεφαλαιοποίηση των τόκων, μέχρι τον Μάιο του έτους 2014. Ένώ εκκρεμούσε η αποπληρωμή του μεγαλύτερου μέρους του ως άνω δανείου, στις 02-05-2012 χορηγήθηκε νέο δάνειο στο Σταύρο Ψυχάρη, ποσού 14.800.000 ευρώ προκειμένου να αγοράσει το (υπόλοιπο) 71% των μετοχών της ΔΟΛ ΑΕ (τίμημα 5.800.000 ευρώ) και να προβεί σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά 7.000.000 ευρώ. Η διάρκεια του ως άνω δανείου καθορίστηκε μέχρι τις 31-12-2013, με περιθώριο επιτοκίου 3,5% και σύσταση ενεχύρου επί των μετοχών που αγοράστηκαν με το άνω δάνειο. Ως επιπλέον εξασφάλιση δόθηκε εγγύηση του Παναγιώτη Ψυχάρη, μέχρι του ποσού των 15.000.000 ευρώ χωρίς να αναφέρεται σε τι ακριβώς συνίσταται η συγκεκριμένη εγγύηση. (Ο ίδιος ο Παναγιώτης Ψυχάρης καταθέτοντας στην Εξεταστική Επιτροπή, είπε ότι η εγγύηση συνίσταται σε «αέρα»). Επίσης δόθηκε εμπράγματη ασφάλεια σε ακίνητο ιδιοκτησίας της Χριστίνας Τσούτσουρα μέχρι του ποσού των 1.200.000 ευρώ, επί του οποίου εγγράφηκε πρώτη προσημείωση. Στις 8-11-2013, με απόφαση του Συμβουλίου πιστοδοτήσεων, αμφότερα τα δάνεια {το υπόλοιπο του δανείου των 50.000.000 ευρώ που είχε χορηγηθεί στις 09-08-2005 και το δάνειο των 14.800.000 ευρώ, που χορηγήθηκε στις 02-05-2012}, που ανέρχονταν στο ποσό των **57.300.000 ευρώ**, μεταφέρθηκαν στην Εταιρία “ΨΥΧΑΡΗΣ MEDIA GROUP”, στην οποία ο Στ. Ψυχάρης είχε μεταβιβάσει το σύνολο των μετοχών του ΔΟΛ. Λήφθηκαν οι ίδιες εξασφαλίσεις, όπως ενέχυρο επί των μετοχών της εταιρίας και επί του επενδυτικού χαρτοφυλακίου το οποίο όμως τώρα ανερχόταν σε 11.800.000 ευρώ.

Στην ειδική Έκθεση της ΤΤΕ επισημαίνεται ότι η απόφαση για τη χορήγηση του δανείου των 14.800.000 αφορούσε τη χρηματοδοτική κάλυψη, αφ' ενός της εξαγοράς των μετοχών της εταιρίας, με αποδέσμευση καλύμματος 2.500.000 ευρώ, αλλά και επιβολή ενεχύρου επί του συνόλου πλέον των μετοχών και αφετέρου της διενέργειας ΑΜΚ κατά 7.000.000 ευρώ, και ότι στηρίχτηκε στο σύνολό της η επιχειρηματική επιλογή του μετόχου να αποκτήσει τον πλήρη έλεγχο της εταιρίας και να προβεί σε αύξηση του κεφαλαίου της εταιρίας, χωρίς τη δική του συμμετοχή, σε χρονική περίοδο που η χρηματοοικονομική κατάσταση της ήταν δυσμενής.

Από τα παραπάνω προκύπτει, ότι ο δανεισμός του Ομίλου από την ALPHA BANK, ήταν προβληματικός και σε πολλές περιπτώσεις κατά παράβαση των Εγκυκλίων 35/12-2-2001 και 136/17-5-2011 περί κανονισμού πιστοδοτήσεων της ALPHA BANK, όπου εκτός των άλλων, ορίζεται, ότι η διαδικασία επιλογής των πιστούχων, αποτελεί την πλέον σημαντική απόφαση στις εργασίες χρηματοδοτήσεων. Απαιτείται ο ακριβής προσδιορισμός της θέσεως του πιστούχου στον κλάδο δραστηριότητάς του και βεβαίως η γενικότερη πορεία του κλάδου. Μετά την έναρξη της συνεργασίας με τον πιστούχο, επιβάλλεται η συστηματική παρακολούθηση της πορείας των εργασιών του. Σε κάθε περίπτωση εξετάζεται η δυνατότητα του πιστούχου να εξοφλεί την οφειλή του. Σημαντικότερη απόδειξη της ικανότητας αποπληρωμής του οφειλέτη, είναι η τήρηση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει απέναντι στην Τράπεζα, μεταξύ των οποίων είναι η επιστροφή κεφαλαίου και τόκων, στους προσυμφωνημένους χρόνους. Επανεκτίμηση καλυμμάτων γίνεται το αργότερο κάθε τρία έτη, ή και ενωρίτερα, όταν γίνουν αντιληπτές μεταβολές στο ακίνητο, ή την στην πορεία της επιχείρησης. Σε περίπτωση απόκλισης 50% από το εγκεκριμένο περιθώριο κάλυψης, αναζητείται συμπλήρωση του ενεχύρου ή εξόφληση της χρηματοδότησης.

2. Χρηματοδότηση του ΔΟΛ από ΕΘΝΙΚΗ Τράπεζα της Ελλάδος:

Στις 9-07-2007, εγκρίθηκε ο περιορισμός του τότε ισχύοντος ορίου κατά 7.400.000 ευρώ με ισόποση αύξηση του ορίου της θυγατρικής “Ελληνικά Γράμματα”, προκειμένου να της χορηγηθεί ομολογιακό δάνειο 10.000.000 ευρώ, για την αναχρηματοδότηση του δανεισμού της. Στις 25.11-2008 ικανοποιήθηκε αίτημα της εταιρίας, για αύξηση του ορίου δανεισμού, κατά 5 εκ. ευρώ, για την κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης της μητρικής και των θυγατρικών, με αιτιολογία, μεταξύ άλλων, την ισόποση, πρόωρη εξόφληση του ομολογιακού δανείου της εταιρίας “Ελληνικά Γράμματα”. Στις 25-11-2008, με την ίδια έγκριση αύξησης ορίου, ο ΔΟΛ εξέδωσε νέο ομολογιακό δάνειο, ύψους 14.000.000 ευρώ, 3ετούς διάρκειας, με πληρωμή του

κεφαλαίου στη λήξη (balloon). Σύμφωνα με την έκθεση της ΤΤΕ, τα συγκεκριμένα δάνεια δεν αντίκεινται στον κανονισμό πιστοδοτήσεων, αλλά στην πράξη παρασχέθηκε η δυνατότητα στο ΔΟΛ, να μην επιβαρυνθεί με αποπληρωμή κεφαλαίου επί 3 χρόνια. Επιπλέον, για την πληρωμή του κεφαλαίου δίνονταν παρατάσεις. Στις 11.12.2009 εγκρίθηκε νέα αύξηση ορίου κατά 5.000.000 ευρώ, για χρήση μέσω factoring, ενώ η χρηματοοικονομική κατάσταση του ΔΟΛ, είχε ήδη επιβαρυνθεί. Στις 8.12.2012 η εταιρία έλαβε 2.500.000 ευρώ, με προσημείωση ακίνητο αξίας διάθεσης 2.700.000 ευρώ.

Δάνεια ΕΤΕ προς θυγατρική ΔΟΛ “Ειδικές Εκδόσεις ΑΕ”

Η εν λόγω εταιρία από το έτος 2008, έχει αρνητική χρηματοοικονομική πορεία. Στις 30-6-2009 απορροφήθηκε από την εταιρία “Μιχαλακοπούλου Κτηματική Τουριστική ΑΕ”, η οποία ανέλαβε και την δανειακή της υποχρέωση, που ανερχόταν σε 4.400.000 ευρώ. Στην έκθεση της ΤΤΕ επισημαίνεται, ότι βάσει του κανονισμού πιστοδοτήσεων, θα έπρεπε να είχε δρομολογηθεί περιορισμός του ορίου και ενίσχυση εξασφαλίσεων, με σταδιακή απεμπλοκή.

Δάνεια προς εταιρία “Μιχαλακοπούλου Κτηματική Τουριστική ΑΕ”

Η εν λόγω εταιρία είχε δανειοδοτηθεί από την ΑΛΦΑ για την αγορά κτιρίου γραφείων και το δάνειο αναχρηματοδοτήθηκε από την ΕΤΕ, με ομολογιακό δάνειο 15.000.000 ευρώ.

Η πιστοδοτική τακτική που ακολούθησε η τράπεζα έναντι της εταιρίας **Ελληνικά Γράμματα ΑΕ**, από το έτος 2007, που παρατηρείται κάμψη του κύκλου εργασιών της, μέχρι τις 09-01-2010 που τέθηκε σε εκκαθάριση, έγκειται σε παρατάσεις απλήρωτων δόσεων του Ομολογιακού Δανείου, το κατάλοιπο του οποίου, ανερχόμενο σε 3.500.000, εντάχθηκε στο ΚΟΔ. Στην έκθεση της ΤΤΕ, αναφέρεται, ότι το γεγονός της παύσης των εργασιών της επιχείρησης, αποτελούσε σύμφωνα με τον κανονισμό πιστοδοτήσεων, κριτήριο μεταφοράς της απαίτησης, σε οριστική καθυστέρηση, γεγονός, που δεν έγινε.

Από την χρηματοδότηση που έλαβε από την ΕΤΕ η εταιρία **DIGITAL ΑΕ**, κατάλοιπο 2.900.000 ευρώ, εντάχθηκε στο ΚΟΔ. Σύμφωνα με την έκθεση της ΤΤΕ, η χρηματοοικονομική κατάσταση, διαχρονικά, της επιχείρησης και ιδιαίτερα ο χαμηλός κύκλος εργασιών της, συνιστούσαν, σύμφωνα με τον κανονισμό πιστοδοτήσεων, ανατρεπτικά δεδομένα για την διατήρηση της πιστοδοτικής γραμμής στο συγκεκριμένο δυσανάλογο ύψος και ταχύτερη λήψη μέτρων απεμπλοκής.

Ομοίως η χρηματοδότηση της εταιρίας **MULTIMEDIA ΑΕ**, κατάλοιπο της οποίας ανερχόμενο σε 2.300.000 ευρώ, εντάχθηκε στο ΚΟΔ. Για την εν λόγω εταιρία αναφέρεται στην έκθεση της ΤΤΕ, ότι η επιδείνωση διαχρονικά της

χρηματοοικονομικής κατάστασης της εταιρίας συνιστούσε, σύμφωνα με τον κανονισμό πιστοδοτήσεων, κριτήριο περιορισμού της πιστοδότησης.

Ανάλογες κρίσεις διατυπώνονται στην έκθεση της ΤτΕ και για την χρηματοδότηση των εταιριών **STUDIO ATA ΑΕ και ΑΡΓΟΣ ΑΕ**, κατάλοιπα των οποίων εντάχθηκαν στο ΚΟΔ.

Σύμφωνα με την έκθεση της ΤτΕ, η ΕΤΕ παρέσχε διαχρονική στήριξη στον ΔΟΛ με παροχή ρευστότητας, ειδικά την περίοδο της αρνητικής πορείας της εταιρίας, μετά το 2009, ενώ αναγνωρίζονται σχετικές πλημμέλειες, με δεδομένο, ότι η Τράπεζα δεν επεδίωξε τον περιορισμό των ακαλύπτων απαιτήσεων της, καθώς και τη σταδιακή απεμπλοκή από τον Όμιλο, όταν η μητρική ΔΟΛ ΑΕ, απέτυχε να στηρίξει αποτελεσματικά το πλήθος των θυγατρικών.

3.Χρηματοδότηση της Τράπεζας Πειραιώς προς ΔΟΛ

Το έτος 2010 το όριο δανειοδότησης της Τράπεζας Πειραιώς είχε διαμορφωθεί στο ποσό των 9.000.000 ευρώ. Στις 14.7.2010 η Επιτροπή Marketing/Lending Officers, με τη σύμφωνη γνώμη της εποπτεύουσας την Μονάδα και του Προέδρου του Δ.Σ., ενέκρινε χρηματοδότηση 2.500.000 ευρώ για τρεις μήνες, με σκοπό την κάλυψη εκτάκτων αναγκών. Η εν λόγω πιστοδότηση είχε δύο προβλήματα: **α)** Δόθηκε καθ' υπέρβαση του πιστοδοτικού ορίου (από 9.000.000 ανήλθε στα 11.500.000 ευρώ και **β)** Η ως άνω Επιτροπή ήταν αρμόδια για τη διαχείριση πιστοδοτήσεων προς ΜΜΕ, μέχρι του ποσού των 10.000.000. Στις 23.7.2012 εγκρίθηκε η αύξηση του ορίου χρηματοδότησης κατά 2.500.000 ευρώ και διαμορφώθηκε στο ποσό των 12.900.000 ευρώ. Ενώ το αίτημα για πρόσθετη χρηματοδότηση 5.000.000 ευρώ, δεν έγινε δεκτό, διότι δεν παραχέθησαν οι αιτηθείσες από την εν λόγω Τράπεζα εξασφαλίσεις.

Το έτος 2012 ο ΔΟΛ είχε καταταχθεί στις περιπτώσεις κατάταξης του οφειλέτη, στη διαβάθμιση 16, που σημαίνει αδύνατη πιστοληπτική ικανότητα. Σύμφωνα με την πιστωτική πολιτική της Τράπεζας Πειραιώς, στην περίπτωση της συγκεκριμένης κατάταξης του οφειλέτη, προβλέπεται περιορισμός της συνεργασίας, ή διατήρησής της με ισχυρές εξασφαλίσεις.

Στις 28-3-2013 παρά την συγκεκριμένη διαβάθμιση του ΔΟΛ (16), αποφασίστηκε **α)** η ενσωμάτωση του ορίου 4.000.000 ευρώ, της πρώην Λαϊκής Τράπεζας Κύπρου, **β)** η κατάργηση έγκρισης για τη διενέργεια χρηματοδοτικής

μίσθωσης, και η αύξηση του ορίου κατά 1.000.000 ευρώ, ενώ στις 26-09-2013 εγκρίθηκε ο καθορισμός εφάπαξ του χρηματοδοτικού ορίου 1.500.000 ευρώ.

Επιπρόσθετα η Τράπεζα Πειραιώς, χορήγησε στις 20-12-2006, στεγαστικό δάνειο στην εταιρία BRIONTE Ltd, συμφερόντων Στ. Ψυχάρη, 1.900.00 ευρώ, με εμπράγματα εξασφάλιση, προκειμένου να αγοραστεί το 1/3 αγροτεμαχίων 24,7 στρεμμάτων στο Πόρτο Χέλι, η αξία των οποίων είχε προσδιοριστεί από την Τράπεζα σε 5.400.000 ευρώ.

Οι απαιτήσεις της ΠΕΙΡΑΙΩΣ από τον όμιλο ΔΟΛ στις 30.4.2015 ανήρχοντο στα 20,8 εκατ. Ευρώ. και εντάχθηκαν στο ΚΟΔ.

Συμπερασματικά και στην περίπτωση της δανειοδότησης της Τράπεζας Πειραιώς προς τον ΔΟΛ, υπήρξαν παρεκκλίσεις του Κανονισμού Πιστοδοτήσεων.

4. Χρηματοδότηση της Τράπεζας EUROBANK προς ΔΟΛ

Η συνεργασία της EUROBANK με τον Όμιλο ΔΟΛ, είχε παύσει ομαλά το 2004 και ξανάρχισε το έτος 2009 με παροχή ορίου κεφαλαίου κίνησης 5.000.000, με ευχέρεια χρήσης από όλες τις εταιρίες του ομίλου και με εξασφάλιση επιταγές πελατείας για το ήμισυ αυτού, ήτοι 2.500.000 ευρώ. Στην εισήγηση του αρμοδίου οργάνου της εν λόγω τράπεζας, με δεδομένο το ακάλυπτο όριο χρηματοδότησης και τα επιμέρους αρνητικά χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ομίλου, διατυπώθηκαν επιφυλάξεις. Παρά τις επιφυλάξεις όμως το αίτημα δεν απορρίφθηκε, διότι σύμφωνα και με την κατάθεση του Διευθύνοντος Συμβούλου της εν λόγω Τράπεζας κ. Καραβία, αξιολογήθηκε η θέση της εταιρίας γενικότερα. Λήφθηκε υπόψη το γεγονός ότι τότε ο ΔΟΛ είχε καθαρή θετική θέση με ίδια κεφάλαια 73 εκατομμυρίων ευρώ, ήταν ένας από τους μεγαλύτερους ομίλους ενημέρωσης στη χώρα μας, η διαφημιστική δαπάνη ήταν ακόμη πολύ υψηλή εκείνη την εποχή.

Το οφειλόμενο ποσό σήμερα ανέρχεται σε περίπου 3.500.000 και σύμφωνα και με την κατάθεση του κ. Καραβία εξυπηρετείται κανονικά.

ΚΟΙΝΟΠΡΑΚΤΙΚΟ ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟ ΔΑΝΕΙΟ ΚΟΔ

Στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης των δανείων του ΔΟΛ, εκπονήθηκε από τον οίκο GRANT THORTON το έτος 2013 επιχειρησιακό σχέδιο με ορίζοντα το 2023. Παρότι το σχέδιο δεν επαληθεύθηκε, μετά από χρονοβόρες διαπραγματεύσεις, συμφωνήθηκε το ίδιο έτος 2013, μεταξύ της εταιρίας και τριών εκ των δανειστριών

Τραπεζών, (ALPHA BANK, ΕΘΝΙΚΗ, ΠΕΙΡΑΙΩΣ), Κοινοπρακτικό Ομολογιακό Δάνειο (ΚΟΔ), ρύθμισης των απαιτήσεων και πρόσθετη χρηματοδότηση.

Στις 25-08-2014, η ΔΟΛ ΑΕ, εξέδωσε Κοινοπρακτικό Ομολογιακό Δάνειο, συνολικής ονομαστικής αξίας 96.817.889 ευρώ και όρισε την ALPHA BANK, διαχειρίστρια πληρωμών και εκπρόσωπο των ομολογιούχων. Σκοπός του ΚΟΔ ήταν α) η αναχρηματοδότηση υφιστάμενου, μη εξασφαλισμένου τραπεζικού δανεισμού, του Ομίλου ύψους 82.200.000 ευρώ, συμπεριλαμβανομένου και του δανεισμού των θυγατρικών εταιριών (16,6 εκ.), και η κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης με νέα χρηματοδότηση 15,5 εκ. ευρώ [εδώ να παρατηρήσω, ότι δεν συνηθίζεται στην περίπτωση της σύναψης ομολογιακού δανείου για αναδιάρθρωση παλαιού δανεισμού, να χορηγείται επιπλέον νέος δανεισμός]. Η διάρκεια του ΚΟΔ ορίστηκε 10ετής.

Οι συμβαλλόμενες Τράπεζες ALPHA, ΕΤΕ και ΠΕΙΡΑΙΩΣ, κάλυψαν τις εκδοθείσες ομολογίες, σε ποσοστό 31% , 47% και 22%, αντίστοιχα.

Εξασφαλίσεις ΚΟΔ: Σύσταση ενεχύρου επί του συνόλου των μετοχών της ΔΟΛ ΑΕ και των θυγατρικών, αξίας σύμφωνα με την Grant Thornton 13 έως 20 εκ. ευρώ.

Σύσταση ενεχύρου επί των σημάτων του ομίλου (ενδεικτικά ΤΟ ΒΗΜΑ, ΤΑ ΝΕΑ, in.gr), αξίας από 30,6 εκ. έως 45 εκ. ευρώ.

Α΄ προσημείωση επί ελευθέρων ακινήτων του ομίλου σε Αττική, Κρήτη και Θεσσαλονίκη, μέχρι του ποσού των 1.000.000 ευρώ, των οποίων όμως η αξία ανέρχεται σε 600.000 ευρώ.

Ενεχυρίαση απαιτήσεων από συνδεδεμένες εταιρίες του Ομίλου, ύψους 9.800.000 ευρώ.

Ενεχυρίαση απαιτήσεων πελατείας, συνολικής αξίας 10.500.000 ευρώ

Επιπλέον η εκδότρια εταιρία (ΔΟΛ), ανέλαβε την υποχρέωση αύξησης του Μετοχικού Κεφαλαίου κατά 8.000.000 ευρώ, η οποία αύξηση έγινε σύμφωνα με την από 05-04-2014 βεβαίωση του Ορκωτού λογιστή, από λογαριασμούς των Παναγιώτη και Σταύρου Ψυχάρη.

Η διάρκεια του δανείου ορίστηκε δεκαετής, ήτοι μέχρι τις 31-12-2023 και η αποπληρωμή συμφωνήθηκε με ετήσιες, σταδιακά αυξανόμενες καταβολές.

Οι τρεις τράπεζες που ανέλαβαν το ΚΟΔ, βασίστηκαν στο επιχειρησιακό σχέδιο που είχε εκπονηθεί το 2013 από τον οίκο Grant Thornton και επικαιροποιήθηκε στις αρχές του 2014, το οποίο αξιολογήθηκε θετικά. Επίσης λήφθηκε υπόψη το γεγονός, ότι παρασχέθηκαν εξασφάλισης με όλα τα διαθέσιμα περιουσιακά στοιχεία που διέθετε ο Όμιλος, όπως επίσης και νέα κεφάλαια από την ΑΜΚ (8.000.00).

Και εκ του αποτελέσματος, όπου ο Όμιλος ΔΟΛ δεν μπορεί να ανταπεξέλθει ούτε στις δανειακές αλλά και ούτε στις λειτουργικές του υποχρεώσεις, προκύπτει ότι δεν υπήρχαν οι προϋποθέσεις της συγκεκριμένης δανειοδότησης (αναδιάρθρωσης/και κεφάλαιο κίνησης)

Σύμφωνα με τον ισολογισμό του 2015 το ύψος των δανείων του ΔΟΛ ανέρχεται στα 174 εκ. ευρώ, ενώ καθαρό τραπεζικό χρέος (δάνεια μείον διαθέσιμα) ανέρχεται σε 171,5 εκ. ευρώ. Οι δανειακές υποχρεώσεις που δεν καλύπτονται από εγγυήσεις ανέρχονται στα 73,7 εκ. ευρώ. Από τις δανειακές υποχρεώσεις του ΔΟΛ, ύψους 174 εκ. ευρώ, 98 εκ. ευρώ οφείλονται στην ALPHA Τράπεζα, 73 εκ. ευρώ στην Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, 21 εκ. ευρώ στην Τράπεζα Πειραιώς και 5 εκ. ευρώ στην Eurobank.

Οι συνολικές οφειλές του Ομίλου ΔΟΛ προς τις τράπεζες την 31.10.2016 ήταν οι κάτωθι:

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΔΟΛ				
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	65.179.222€	46.325.915€	45.891.276€	0,00€
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	21.216.439,84€	28.504,30€	0,00€	0,00€
ALPHA BANK	102.452.728,44 €	577.181,35€	76.802.658,33€	10.802.639,05€
EUROBANK	5.192.878,06€	2.188.416,21€	150.000€	0,00€
ΣΥΝΟΛΑ	194.041.268,34 €	49.120.016,86 €	122.843.934,33 €	10.802.639,05€

3.3.6.2. Κανονισμοί Πιστοδοτήσεων των Τραπεζών

Σύμφωνα με τους κανονισμούς πιστοδοτήσεων των Τραπεζών, η αξία των εξασφαλίσεων πρέπει να προκύπτει από την οικονομική κατάσταση του πελάτη και αυτές αξιολογούνται πάντως βάσει

- της ποιότητάς τους
- της χρηματικής, εμπορικής ή υλικής αξίας που αντιπροσωπεύουν
- του βαθμού δυσκολίας για τη ρευστοποίησή τους
- του χρόνου που απαιτείται για τη ρευστοποίησή τους

Αυτά τα κριτήρια αποτελούν τη βάση για τον προσδιορισμό της διασφαλιστικής αξίας των λαμβανομένων κατά κατηγορία και είδος εξασφαλίσεων, καθώς και των βασικών ποιοτικών στοιχείων που πρέπει να χαρακτηρίζουν τις εξασφαλίσεις.

Σε εξαιρετικές και μόνο περιπτώσεις, είναι δυνατόν να κριθεί σκόπιμη ή και απολύτως αναγκαία η ανάληψη από μέρους της τράπεζας περιορισμένου ύψους ακάλυπτων πιστοδοτήσεων αυξημένου πιστωτικού.

Οι μετοχές που διατίθενται για εξασφάλιση, να μην πρόκειται για τίτλους της ίδιας της πιστοδοτούμενης επιχείρησης ή συγγενικής της – να είναι εισηγμένοι στο χρηματιστήριο Αθηνών ή ξένο χρηματιστήριο – να έχει γίνει νομότυπη ενεχυρίαση των προσφερομένων τίτλων – σημειώνεται ότι σε περίπτωση ενεχυρίασης ονομαστικών μετοχών για τις οποίες έχει εκδοθεί αποθετήριο, απαιτείται αναγγελία της σύμβασης ενεχυρίασης στην εταιρία αποθετηρίων

Τα έντυπα αιτήματος πρέπει να συμπληρώνονται με πληρότητα και σαφήνεια τόσο ως προς τα απαιτούμενα στοιχεία οικονομικής κατάστασης και τραπεζικών εργασιών, όσο και ως προς τα ειδικότερα σημεία που προσδιορίζουν το αίτημα του πελάτη δηλαδή

1. ποσό χρηματοδότησης
2. σκοπό για τον οποίο ζητείται (κεφάλαιο κίνησης, πάγιες εγκαταστάσεις)
3. μορφή αιτούμενου δανείου (όριο, εφάπαξ χορήγηση)
4. διάρκεια και τρόπος πληρωμής
5. πηγές ρευστοποίησης
6. επίδραση χρηματοδότησης στη λειτουργία και στις προοπτικές της επιχείρησης
7. τυχόν αιτούμενους όρους συνεργασίας

Σοβαρές ενδείξεις αδυναμίας του οφειλέτη να αποπληρώσει τις οφειλές του (οικονομική δυσχέρεια)

α) Ουσιαστική (material) χειροτέρευση της οικονομικής θέσης και επίδοσης του οφειλέτη σε βαθμό δυσχερώς αναστρέψιμο ιδιαίτερα αν παρουσιάζουν

- κάμψη του κύκλου εργασιών σε 2 συνεχείς χρήσεις με ετήσιο ρυθμό >20%

- λειτουργικές ζημιές (αρνητικό EBITDA) σε 2 συνεχείς χρήσεις
- επιδείνωση της δανειακής επιβάρυνσης κατά 20% σε δύο συνεχόμενες χρήσεις, εφόσον η σχέση ιδίων προς ξένων κεφαλαίων ξεπερνά το 1:7
- είτε από την εμφάνιση ουσιωδών δυσμενών στοιχείων συναλλακτικής συμπεριφοράς

Ουσιαστική καθυστέρηση άνω των 90 ημερών στην εξυπηρέτηση του δανείου η οποία υφίσταται κατά την χρονική στιγμή της ρύθμισης κατά την έναρξη των διαπραγματεύσεων και δεν οφείλεται σε τυχόν αλλαγές στο νομικό – ρυθμιστικό περιβάλλον. Σε περίπτωση που υπάρχει ουσιαστική καθυστέρηση άνω των 90 ημερών στην εξυπηρέτηση του δανείου, η οποία επήλθε κατά τη διάρκεια διεξαγωγής χρονοβόρων διαπραγματεύσεων μεταξύ οφειλέτη και τραπεζών, στο πλαίσιο συνολικής επαναδιαπραγμάτευσης όρων, εξετάζεται αν ο πελάτης βρίσκεται σε οικονομική δυσχέρεια.

Ύπαρξη γεγονότων που έχουν επηρεάσει δυσμενώς την οικονομική κατάσταση του οφειλέτη σε βαθμό που οι επιπτώσεις αυτών των γεγονότων σε σχέση με (1) το ύψος της δραστηριότητας και των αποτελεσμάτων καθώς και (2) την αντοχή της κεφαλαιακής διάρθρωσης, να μην επιτρέπουν την ευχερή απόσβεση των εκτάκτων ζημιών. Ως τέτοια γεγονότα αναφέρονται ενδεικτικά η παύση εργασιών βασικού πελάτη του οφειλέτη, η καταστροφή των εγκαταστάσεων.

Τουλάχιστον μία ουσιαστική καθυστέρηση στην εξυπηρέτηση του δανείου διάρκειας άνω των 30 ημερών εντός του τελευταίου τριμήνου πριν από την τροποποίηση της σύμβασης, που σχετίζεται με τη χειροτέρευση της οικονομικής θέσης και επίδοσης του οφειλέτη, που δημιουργούν αρνητική εικόνα στην συναλλακτική συμπεριφορά του πιστούχου.

Ύπαρξη ουσιαστικής καθυστέρησης λοιπών οφειλών του πιστούχου άνω των 90 ημερών προς το πιστωτικό ίδρυμα που δεν οφείλονται σε τυχόν αλλαγές στο νομικό – ρυθμιστικό περιβάλλον ή στη διεξαγωγή χρονοβόρων διαπραγματεύσεων

β) Στην προκειμένη περίπτωση, από την πορεία δανεισμού του Δημοσιογραφικού Οργανισμού Λαμπράκη και των θυγατρικών εταιριών του Οργανισμού, **προκύπτει ότι σε πλείστες περιπτώσεις η χρηματοδότηση έγινε κατά παράβαση των κανονισμών πιστοδοτήσεων, που οι ίδιες οι Τράπεζες έχουν θεσπίσει και ισχύουν για όλους τους δανειολήπτες. Πολλές δε περιπτώσεις χρήζουν και ποινικής διερεύνησης** Ως κυριότερες παραβάσεις εντοπίζονται:

1) Παροχή χρηματοδότησης χωρίς εξασφαλίσεις-Αρνητική χρηματοοικονομική κατάσταση. Εδώ να σημειωθεί ότι εκτός των εμπραγμάτων εξασφαλίσεων και της εξασφάλισης που παρέχει η υλική και η εν γένει άυλη περιουσία μιας επιχείρησης, μεγάλη σημασία έχει η θετική και κερδοφόρα πορεία της επιχείρησης. Στην προκειμένη περίπτωση από τις αρχές της δεκαετίας του 2.000 διαφάνηκαν επιμέρους προβλήματα, που αφορούσαν στην αποτελεσματικότητα της διοίκησης του Ομίλου. Με την έναρξη όμως της οικονομικής κρίσης 2008-2009, υπήρξε συνεχής επιδείνωση της χρηματοοικονομικής κατάστασης του Ομίλου και τα αποτελέσματα ήταν συνεχώς αρνητικά. Επομένως από το 2008 και εντεύθεν, η οικονομική κατάσταση της εταιρίας δεν μπορούσε να εγγυηθεί αφ' ενός την αποπληρωμή προηγούμενων δανείων, αφ' ετέρου την όποια χορήγηση νέας δανειοδότησης. Όμως, παρά την αποδεδειγμένα δυσμενή χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρίας (μητρικής και θυγατρικών), καθώς και τη συνεχή πτωτική της πορεία, τόσο η μητρική εταιρία, όσο και οι θυγατρικές ανεξαιρέτως, χρηματοδοτήθηκε συστηματικά από όλες τις τράπεζες, χωρίς εξασφαλίσεις.

2) Χορήγηση νέων δανείων χωρίς την αποπληρωμή παλαιών Τούτο έγινε επίσης συστηματικά στη δανειοδότηση ΔΟΛ ΑΕ και θυγατρικών[περίπτωση προσωπικού δανεισμού Ψυχάρη. Ενώ εκκρεμούσε η αποπληρωμή του μεγαλύτερου μέρους του ως άνω δανείου, στις 02-05-2012 χορηγήθηκε νέο δάνειο στο Σταύρο Ψυχάρη, ποσού 14.800.000 ευρώ προκειμένου να αγοράσει το (υπόλοιπο) 71% των μετοχών της ΔΟΛ ΑΕ (τίμημα 5.800.000 ευρώ) και να προβεί σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά 7.000.000 ευρώ]

3) Αναχρηματοδότηση των τόκων με δανεισμό

Συστηματικά στον Όμιλο ΔΟΛ[29-08-2013 πληρωμή από δάνειο τόκων ύψους 750.000 ευρώ κλπ]

4) Από το 2009 και εντεύθεν καμία συμμετοχή των μετόχων.

Ακόμα και η αγορά των μετοχών ΔΟΛ, από τον Στ. Ψυχάρη (προσωπική επιλογή του επιχειρηματία), έγινε αποκλειστικά και μόνο με δανειοδότηση, από την ALPHA BANK. Στην περίπτωση του ΚΟΔ, όπου τέθηκε ο όρος για Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου κατά 8 εκ. ευρώ, το έτος 2014, καταβλήθηκε μεν από τους λογαριασμούς των Στ. και Παναγιώτη Ψυχάρη το ποσό της ανακεφαλαιοποίησης, είχε όμως προηγουμένως δοθεί, πλην του δανείου για την αναδιάρθρωση και 15.000.000 κεφάλαιο κίνησης.

5) Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου με δανεισμό

Χορηγηθέν στις 22-05-2012 νέο δάνειο στο Σταύρο Ψυχάρη, ποσού 14.800.000 ευρώ προκειμένου να αγοράσει το (υπόλοιπο) 71% των μετοχών της ΔΟΛ ΑΕ (τίμημα 5.800.000 ευρώ) και να προβεί σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά 7.000.000 ευρώ.

6) Μη τήρηση συμβατικών υποχρεώσεων

Το χορηγηθέν από την ALPHA BANK στις 22-5-12 δάνειο προς τον ΔΟΛ, δόθηκε υπό την προϋπόθεση της Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου μετά από παρατάσεις ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο του 2013, η ΑΜΚ, πλην όμως η συγκεκριμένη χορήγηση δεν αποπληρώθηκε.

7) Μη διάθεση του δανείου για το σκοπό που χορηγήθηκε

α) Από το εγκριθέν από την ALPHA BANK στις 29-8-2013 δάνειο υπέρ ΕΤΒΑΝΚ ΑΕ, ποσό 4.800.000 ευρώ, κατατέθηκε σε λογαριασμό του ΔΟΛ. Η τράπεζα δεν παρακολούθησε, αν από τη χορήγησή του καλύφθηκαν επενδυτικές ανάγκες της δανειολήπτριας εταιρίας, β) Στην περίπτωση “**Brionte Ltd**”, εταιρίας στις 11-08-2006, εγκρίθηκε η χορήγηση δανείου 3.250.000 ευρώ, ως επιχειρηματικό, για την ανέγερση κτιρίων σε ιδιόκτητη έκταση στο Πόρτο Χέλι. Σύμφωνα με την έκθεση της ΤΤΕ, δεν έγινε ποτέ τεχνικός έλεγχος και δεν προσκομίστηκαν δικαιολογητικά, που να αποδεικνύουν την εκτέλεση των εργασιών, που αποτελούσαν το αντικείμενο της χρηματοδότης.

8) Σε περιπτώσεις έκδοσης ΚΟΔ αναδιρθρώνονται και αναχρηματοδοτούνται παλαιότερα δάνεια.

Στην περίπτωση του ΔΟΛ, εκδόθηκαν ομόλογα που αγόρασαν οι τρεις τράπεζες, ΕΤΕ, ALPHA BANK Πειραιώς, συνολικού ποσού 98.000.000€. Από το ποσό αυτό 83 εκ. διατέθηκε για την αναδιάρθρωση παλαιότερων δανείων και ποσό 15 εκ. ευρώ ως κεφάλαιο κίνησης.

9) Μη εκτίμηση καλυμμάτων ανά τριετία και μη ρευστοποίηση αυτών, όταν η αξία τους βαίνει μειούμενη.

Περίπτωση δανεισμού από ALPHA BANK. Παρά την αδυναμία αποπληρωμής, ποσού 40.000.000 ευρώ, στις 25-5-2010 εγκρίθηκε η μη ρευστοποίηση των καλυμμάτων, τα οποία είχαν εν τω μεταξύ μειωθεί στα 29.900.000 ευρώ χωρίς μείωση του υπολοίπου. Ομοίως στις 22-12-2010 αποφασίστηκε νέα παράταση της διάρκειας του δανείου κατά 27 μήνες, χωρίς αναπροσαρμογή των καλυμμάτων ή ρευστοποίηση των υπαρχόντων, που ανέρχονταν τότε σε 24.200.000 ευρώ.

3.3.7. ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ

Η δανειακή σχέση του Ομίλου «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ», συμφερόντων του Ιωάννη Κουρτάκη, με τις Τράπεζες ξεκινά το 2012 μέσω δανειοδότησης της εταιρίας «ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΕΠΕ», που έχει την εκμετάλλευση του ραδιοφωνικού σταθμού «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ FM» και επεκτείνεται το 2014 μέχρι το 2016 με τη δανειοδότηση της νεοσύστατης τότε εταιρίας «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ Α.Ε.» η οποία αναλαμβάνει παράλληλα και τις δανειακές υποχρεώσεις της προηγούμενης εταιρίας.

Ο δανεισμός του Ομίλου «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ», δεν διαφέρει ως προς τον τρόπο που έγινε, τον σκοπό που διενεργήθηκε, τις εκτιμήσεις αλλά και το είδος των εγγυήσεων, από την συνολική εικόνα δανειοδότησης των ΜΜΕ, αν και το σύνολο των δανείων του Ομίλου, εξυπηρετείται κανονικά και δεν παρουσιάζονται καθυστερήσεις.

Ο Όμιλος συνολικά παρουσιάζει (ήδη από το 2012) σημαντικά ποσά δανεισμού.

Είναι όμως σημαντικό ότι ζητείται δανεισμός τόσο για ενίσχυση του κεφαλαίου κίνησης όσο και για την κάλυψη φορολογικών και ασφαλιστικών υποχρεώσεων. Πρέπει να αναφερθεί ότι η εταιρία «ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΕΠΕ», η οποία εκμεταλλεύεται τον Ρ/Σ «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ FM», έχει σύμβαση παροχής πίστωσης (υπ' αρ. 7027007272) με ανοιχτό αλληλόχρεο λογαριασμό με την ΕΤΕ από τις 4/4/14, της οποίας το μη ληξιπρόθεσμο και ενήμερο υπόλοιπο ανερχόταν στις 7/9/16 στο ποσό των 111.083€, σύμφωνα με την κατάθεση του Ι. Κουρτάκη στην Εξεταστική Επιτροπή την ίδια μέρα. Για το δάνειο αυτό διενεργείται προκαταρκτική εξέταση και ο ιδιοκτήτης της εταιρίας έχει την ιδιότητα του υπόπτου (εισαγγελική παραγγελία υπ' αρ. 2296προκ/Ω2016/34).

Οι δανειακές συμβάσεις του Ομίλου έχουν γίνει με τις Τράπεζες «Αττικής» και «Εθνική».

3.3.7.1.

Αναλυτικότερα, οι δανειακές συμβάσεις με τις Τράπεζες έχουν ως εξής:

A. ΑΤΤΙΚΑ BANK

Σύμφωνα με τα στοιχεία που περιλαμβάνονται σε ενημερωτικό σημείωμα της Τράπεζας Αττικής προς την Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής στις 16/5/2016:

1. Η συνεργασία της Τράπεζας ξεκίνησε με την εταιρία «**ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ**», συμφερόντων Ιωάννη Κουρτάκη, την 20/12/2012, με την έγκριση χορήγησης Μ/Δ **δανείου** για χρηματοδότηση Κ/Κ μόνιμου **χαρακτήρα**

ύψους 150.000 ευρώ (έγκριση υπ' αριθμόν 265/45770-291/2012), εξοφλητέο σε 15 μηνιαίες χρεολυτικές δόσεις 10.000 ευρώ εκάστη, πλέον των αναλογούντων τόκων. Η Σύμβαση δανείου ασφαρίζεται: α) με νομότυπα εκχωρημένη απαίτηση (αφορά τις εισπράξεις από την κυκλοφορία της εφημερίδας «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ»), της πιστούχου από την εταιρία διανομής «ΑΡΓΟΣ ΑΕ» και β) με την προσωπική εγγύηση του κ. Ιωάννη Κουρτάκη. Το δάνειο εκταμιεύθηκε την **24/12/2012**.

2. Με την υπ' αριθμ. 265/47938/2013 έγκριση, εγκρίθηκε την 26/11/2013, η χορήγηση Μ/Δ **δανείου** για χρηματοδότηση Κ/Κ μόνιμου χαρακτήρα, μέσω Σ.Δ., **ύψους 150.000 ευρώ**, εξοφλητέο σε 15 μηνιαίες χρεολυτικές δόσεις 10.000 ευρώ εκάστη, πλέον των αναλογούντων τόκων. Ασφαρίζεται α) με νομότυπα εκχωρημένη απαίτηση (αφορά τις εισπράξεις από την κυκλοφορία της εφημερίδας «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ»), της πιστούχου από την εταιρία διανομής «ΑΡΓΟΣ ΑΕ» και β) με την προσωπική εγγύηση του κ. Ιωάννη Κουρτάκη. Το δάνειο εκταμιεύθηκε την **3/1/2014**.

Με τις υπ' αριθμ. 265/171/2014 και 265/171B/2014 εγκρίσεις, τροποποιήθηκαν οι όροι του δανείου με τη μεταφορά των δόσεων της 3.7.2014, 4.8.2014 και 3.9.2014, συνολικού ποσού 30.000 ευρώ στη λήξη του δανείου, με κεφαλαιοποίηση των τόκων της περιόδου χάριτος και επιμήκυνση της διάρκειας του δανείου κατά 2 μήνες (**νέα λήξη 03.06.2015**).

3. Την **23/10/2014** ξεκινά η συνεργασία της **Τράπεζας με τη νεοσύστατη εταιρία «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ»** με την υπ' αριθμ. 265/315/2014 έγκριση.

Βάσει της εν λόγω έγκρισης, εγκρίθηκε η χορήγηση Μ/Δ **δανείου** για χρηματοδότηση Κ/Κ μόνιμου χαρακτήρα, μέσω Σ.Δ., **υπέρ της «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ» ύψους 83.000 ευρώ**, εξοφλητέο σε 8 μηνιαίες χρεολυτικές δόσεις 10.375 ευρώ εκάστη, πλέον των αναλογούντων τόκων.

Όπως αναφέρεται στη σύμβαση «με το προϊόν του δανείου ορίζεται ότι θα εξοφληθεί ολοσχερώς το υφιστάμενο δάνειο της ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ σημερινού ύψους 81.465,01 ευρώ....»

Το δάνειο ασφαρίζεται: α) με νομότυπα εκχωρημένη απαίτηση (αφορά τις εισπράξεις από την κυκλοφορία της εφημερίδας «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ»), της πιστούχου από την εταιρία διανομής «ΑΡΓΟΣ ΑΕ» μέχρι του ποσού των 15.000 ευρώ μηνιαίως και β) με την προσωπική εγγύηση του κ. Ιωάννη Κουρτάκη.

Το δάνειο εκταμιεύθηκε την 2/12/2014 και εξοφλήθηκε ολοσχερώς την 3/8/2015.

4. Με την υπ' αριθμ. 265/468/2015 απόφαση εγκρίθηκε:

Α. Η χορήγηση μακροπρόθεσμου δανείου για χρηματοδότηση Κ/Κ μόνιμ. χαρακτήρα **ύψους 300.000 ευρώ** μέσω Σ.Δ., εξοφλητέο σε 36 ισόποσες μηνιαίες

δόσεις, άνευ περιόδου χάριτος, με εκτοκισμό ανά πραγματικό μήνα. **Το δάνειο εκταμιεύθηκε την 4/12/2015.**

Το δάνειο ασφαρίζεται: α) με νομότυπα εκχωρημένη απαίτηση (αφορά τις εισπράξεις από την κυκλοφορία της εφημερίδας «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ»), της πιστούχου από την εταιρία διανομής «ΑΡΓΟΣ ΑΕ» μέχρι του ποσού των 15.000 ευρώ μηνιαίως και β) με την προσωπική εγγύηση του κ. Ιωάννη Κουρτάκη.

5. Με την υπ' αριθμ. 265/483/2015 έγκριση, την 26.11.2015, εγκρίθηκε η χορήγηση εφάπαξ χρηματοδότησης για κεφάλαιο κίνησης 150.000 ευρώ, η οποία εξοφλείται από το προϊόν του δανείου 300.000 ευρώ. Το ποσό της χρηματοδότησης προορίζεται για την εξόφληση άμεσων υποχρεώσεων συνολικού ύψους 152.909,95 ευρώ προς ασφαλιστικά ταμεία, Δ.Ο.Υ. και επιταγές πληρωτέες.

Στο εισηγητικό αναφέρεται ότι με την από 16/11/2015 επιστολή της εταιρίας προς την Attica, η εταιρία αναφέρει ότι θα προβεί στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου.

6. Με την υπ' αριθμ. 265/490B/2015 έγκριση, την 3.12.2015, εγκρίθηκε τροποποίηση των όρων της Νο 265/468/2015 έγκρισης χορήγησης του μακροπρόθεσμου δανείου ύψους 300.000 ευρώ.

7. Με την υπ' αριθμ. 265/52213/2016 έγκριση, την 24.2.2016, εγκρίθηκε η **χορήγηση μακροπρόθεσμου δανείου** για χρηματοδότηση Κ/Κ μόνιμου χαρακτήρα **ύψους 100.000 ευρώ**, μέσω Δ.Σ., εξοφλητέο σε 24 ισόποσες μηνιαίες χρεολυτικές δόσεις, άνευ περιόδου χάριτος, με εκτοκισμό ανά πραγματικό μήνα.

Το συμβούλιο πιστοδοτήσεων της Τράπεζας (συνεδρίαση της 29/3/2016) εισηγείται να εγκριθούν τα 100.000 ευρώ με τον όρο να αναληφθεί υποχρέωση από την πιστούχο εντός μηνός από την εκταμίευση να προσκομισθεί απόφαση Γ.Σ για την αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου όπως περιγράφεται.

Η σύμβαση δανείου ασφαρίζεται: α) με νομότυπα εκχωρημένη απαίτηση (αφορά τις εισπράξεις από την κυκλοφορία της εφημερίδας «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ»), της πιστούχου από την εταιρία διανομής «ΑΡΓΟΣ ΑΕ» μέχρι του ποσού των 6.500 ευρώ μηνιαίως και β) με την προσωπική εγγύηση του κ. Ιωάννη Κουρτάκη.

Το δάνειο εκταμιεύθηκε την 14/4/2016.

8. Με την υπ' αριθμ. 265/247/2016 έγκριση, την 26.4.2016, εγκρίθηκε η **χορήγηση Κεφαλαίου Κίνησης ύψους 50.000 ευρώ**, έναντι προσκόμισης καλυμμάτων (επιταγές πελατείας, τιμολόγια), σε ποσοστό 110%, εντός 4 μηνών από την εκταμίευση.

Η χρηματοδότηση εκταμιεύθηκε την 11.5.2016.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν από την ATTICA, στις 13/5/2016 η διαμόρφωση των υπολοίπων των δανειακών συμβάσεων της Τράπεζας είχε ως εξής:

- Μ/Δ ύψους 258.333,30 ευρώ και λήξη την 4.12.2018, επιτόκιο 9,6%, είναι ΕΝΗΜΕΡΟ
- Μ/Δ ύψους 100.000 ευρώ και λήξη την 16.4.2018, επιτόκιο 9,6% είναι ΕΝΗΜΕΡΟ
- Κ/Κ ύψους 50.000 ευρώ και επιτόκιο 9,75%, είναι ΕΝΗΜΕΡΟ

Β. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Σύμφωνα με τις διευκρινίσεις που απέστειλε στην Εξεταστική Επιτροπή ο διευθύνων σύμβουλος της ΕΤΕ κ. Λεων. Φραγκιαδάκης στις 27/10/2016, ύστερα από σχετικά ερωτήματα που δέχθηκε κατά της εξέτασή του σε συνεδρίαση της Επιτροπής στις 28/6/2016, η δανειακή σχέση του Ομίλου ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ με την ΕΤΕ εξελίχθηκε ως εξής:

-Στις 04.02.2014 η ΕΤΕ χορήγησε στην εταιρία «ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΕΠΕ» δάνειο ποσού 800.000 ευρώ, για αγορά του ραδιοφωνικού σταθμού 90,1 FM και του τεχνολογικού εξοπλισμού του (συνολικό τίμημα, σύμφωνα με το σχετικό συμβόλαιο 900.000€, εκ του οποίου είχαν ήδη εξ ιδίων καταβληθεί 100.000€), εξοφλητέο σε πέντε έτη, ήτοι μέχρι 04.02.2019, με μηνιαίες δόσεις ποσού 13.350€ εκάστη. Σε ασφάλεια του δανείου ελήφθησαν μετρητό κάλυμμα ποσού USD 1.266.000 καθώς και εκχώρηση των εσόδων από τη κυκλοφορία της εφημερίδας ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ για ποσό πέραν των 15.000€ μηνιαίως. Στις 05/11/2014 εγκρίθηκε η άρση της εκχώρησης από την κυκλοφορία της εφημερίδας, λόγω της ύπαρξης του μετρητού καλύμματος και ομαλής τήρησης του χρονοδιαγράμματος αποπληρωμής. Το υπόλοιπο στις 31/10/2014 ήταν 693.200€ και το δάνειο ήταν ενήμερο.

Την 31.12.2014, μετά την υποβολή σχετικών εγγράφων επειγόντων αιτημάτων, τόσο από πλευράς της «ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΕΠΕ» όσο και από την εταιρία συμφερόντων Ε. Μαρινάκη που είχε παράσχει το μετρητό κάλυμμα (CAPITALMARITIME & TRADINGCORP), η ΕΤΕ **ενέκρινε την αποδέσμευση του καλύμματος, αποδεχόμενη την αιτιολόγηση που προφορικά επικαλέστηκε η εταιρία συμφερόντων του κ. Μαρινάκη, περί αρνητικής επίδρασης αναφορικά με την εμφάνιση της υπόψη εγγύησης στα οικονομικά στοιχεία της, δεδομένης επικείμενης εισαγωγής της, από 01.01.2015, σε χρηματιστηριακή αγορά εξωτερικού.** Επιπλέον, η Τράπεζα έκρινε ότι, σύμφωνα με το διευκρινιστικό σημείωμα του κ. Λ. Φραγκιαδάκη, **«με τις τροποποιήσεις που εγκρίθηκαν αναφορικά τόσο με τη διάρκεια (αντί αρχικής λήξης 04.02.2019, τέθηκε νέα λήξη στις 31.12.2016 προκειμένου να επισπευστεί η εξόφληση της χρηματοδότησης και**

προσαρμόστηκε ανάλογα η σχετική μηνιαία δόση σε 27.770€ έναντι υφιστάμενης 13.350€), όσο και με την τιμολόγηση (αυξήθηκε το περιθώριο επιτοκίου χρηματοδότησης από 4,5% σε 8,5%) **και τις νέες εξασφαλίσεις** (νομότυπη εκχώρηση εσόδων από την κυκλοφορία της εφημερίδας «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ», ενεχυρίαση του σήματος του ραδιοφωνικού σταθμού «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ FM 90,1», εταιρική εγγύηση της «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ» και προσωπική εγγύηση του φορέα Ι. Κουρτάκη, εκχώρηση διαφημιστικών εσόδων από τυχόν διαφημιστικές καταχωρήσεις του Ομίλου ΕΤΕ), **διασφαλίζονται επαρκώς τα συμφέροντά της».**

Στις 15/7/2016 το υπόλοιπο του δανείου ανερχόταν σε **166.000€ και εξυπηρετείται εξ ολοκλήρου από τα εκχωρημένα έσοδα** από την πώληση της εφημερίδας και δεν έχει γίνει χρήση του προϊόντος της διαφημιστικής δαπάνης για την εξόφληση του δανείου.

Γ. ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΠΟΛΟΙΠΩΝ

Σύμφωνα με τους πίνακες που απέστειλαν προς την Εξεταστική Επιτροπή οι Τράπεζες, η διαμόρφωση των δανειακών υπολοίπων του Ομίλου «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ», στις 31/10/2016 ήταν ως εξής:

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ			
ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ (31.10.16)	ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ (31.10.2016)
ΕΤΕ FACTORING «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΑΕ» ΣΥΜΒΑΣΗ 906/12.11.2014	73.697€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΑΕ»	73.697€	0,00€	0,00€
«ΠΑΡΑ ΕΝΑ Μ ΕΠΕ» ΣΥΜΒΑΣΗ 7027007272/4.2.2014	55.542€	194.396€	8.313€
ΕΤΕ FACTORING «ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΜΟΝΕΠΕ» ΣΥΜΒΑΣΗ 690/14.6.2013	64.268€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ»	119.810€	194.396€	8.313€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ	193.507€	194.396€	8.313€

ΑΤΤΙΣΑ ΒΑΝΚ			
ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ
ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΗ 91/4.12.15	216.666,60€	0,00€	576,30€
ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΗ 93/11.4.2016	74.998,98€	0,00€	211,29€
251/27.11.2015	50.000€	19.982,38€	116,81€
ΣΥΝΟΛΑ ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΑΕ	341.666,58€	19.982,38€	904,40€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΚΟΥΡΤΑΚΗ	341.666,58€	19.982,38€	904,40€

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΑΕ			
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	73.697€	0,00€	0,00€
ΑΤΤΙΣΑ ΒΑΝΚ	341.668,58€	19.982,38€	904,40€
ΣΥΝΟΛΑ	415.363,58€	19.982,38€	904,40€

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΚΟΥΡΤΑΚΗ			
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	193.507€	194.396€	8.313€
ΑΤΤΙΣΑ ΒΑΝΚ	341.666,58€	19.982€	904,40€
ΣΥΝΟΛΑ	535.173,58€	214.378,38€	9.217,40€

3.3.7.2. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

A. Όπως σημειώνεται και παραπάνω, ο τρόπος, η μεθοδολογία, η αιτιολογία και η αντιμετώπιση του Ομίλου από τις Τράπεζες, εντάσσονται στη συνολική λογική που όπως φαίνεται υπήρχε για τη δανειακή αντιμετώπιση των ΜΜΕ από τις Τράπεζες. Είναι συνεχής η δανειοδότηση του Ομίλου ακόμη και για την εξόφληση υποχρεώσεων προς το Δημόσιο και τα Ασφαλιστικά Ταμεία, ενώ μέσω σημαντικής δανειοδότησης υλοποιείται η επέκταση και η απόκτηση νέων περιουσιακών στοιχείων, όπως είναι η απόκτηση και λειτουργία ραδιοφωνικού σταθμού.

Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι οι δανειακές υποχρεώσεις εξυπηρετούνται, σύμφωνα με τους όρους που κάθε φορά τίθενται από τις δανειοδότες Τράπεζες και όλα τα δάνεια μέχρι και σήμερα είναι ενήμερα.

B. Έχουν ενδιαφέρον οι λεπτομέρειες δανείου ύψους 800.000€ που ζήτησε και πήρε η εταιρία ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ από την ΕΤΕ με σκοπό την εξαγορά συχνότητας ραδιοφώνου:

- ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2014: Χορηγείται το δάνειο των 800.000€ με εξόφληση ως το 2019, με δόσεις 13.350€ μηνιαίως. Εξασφαλίσεις: 1. Εκχώρηση από τα έσοδα κυκλοφορίας 2. Μετρητό κάλυμμα, προθεσμιακής κατάθεσης 1,2 εκ. USD. Ο προθεσμιακός λογαριασμός ανήκει σε offshore εταιρία, συμφερόντων του Ευ. Μαρινάκη.

- ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2014: Άρση της εκχώρησης των εσόδων από την κυκλοφορία, λόγω της ύπαρξης του μετρητού καλύμματος, από το λογαριασμό Μαρινάκη

- ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2014: Άρση της κάλυψης από το προθεσμιακό λογαριασμό, κατόπιν αιτήματος της offshore εταιρίας, λόγω επικείμενης εισαγωγής της σε ξένο Χρηματιστήριο από 1-1-15, με αλλαγή των όρων εξυπηρέτησης του δανείου.

Επί του συγκεκριμένου, αναφορικά με τη στάση των Τραπεζών, το ερώτημα που προκύπτει είναι πώς η ΕΤΕ δέχθηκε ως εγγύηση μια προθεσμιακή κατάθεση εταιρίας offshore, χωρίς να υπάρχει μετοχική ή άλλη σχέση αυτής με τον δανειοδοτούμενο, καθώς και γιατί η ΕΤΕ αποδέχθηκε μέρος της αποπληρωμής του δανείου να προέρχεται από την οποιαδήποτε μελλοντική διαφημιστική δαπάνη της Τράπεζας προς τα ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ.

Γ. Είναι σημαντικό, επίσης, ότι στην κατάθεσή του ο Ι. Κουρτάκης (σελ. 175-177 των επίσημων πρακτικών της 07.09.2016) αναφέρει, απαντώντας σε σχετική ερώτηση, ότι είναι εύκολο να αναπτυχθούν – και το παρελθόν το έχει αποδείξει όπως λέει – σχέσεις διαπλοκής μεταξύ κάποιων τραπεζών, ΜΜΕ και πολιτικών, στις οποίες σχέσεις υπάρχει ανάμιξη και κάποιων δικαστικών.

3.3.8. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε. – ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Α.Ε.

3.3.8.1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Πόρισμα Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευόμενων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος (26/2/2016) (επιθεωρήτρια Ευγενία Σταμάτη)

Η εταιρεία συστάθηκε το 1996 ως ΔΕΗΣΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ – ΕΚΔΟΤΙΚΗ – ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ – ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ Α.Ε., μετονομάστηκε, στις 30.5.2005, σε ΕΝΤΥΠΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ και έλαβε τη σημερινή επωνυμία της στις 30.6.2011. Μέχρι και το 2007 η χρήση του τραπεζικού δανεισμού ήταν περιορισμένη και αντλούνταν σχεδόν αποκλειστικά από την ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ. Εντός του 2008 η εταιρεία ενεργοποίησε προϋφιστάμενη συνεργασία της με την Τράπεζα ΠΕΙΡΑΙΩΣ. Κατά τα έτη 2012 και 2013 η συνεργασία επεκτάθηκε με τις Τράπεζες EUROBANK και ALPHA, διευρυνόμενου έτσι του συνολικού τραπεζικού δανεισμού της.

Από το έτος 2008 είχαν ήδη εμφανισθεί τα πρώτα σημάδια επιβάρυνσης της οικονομικής κατάστασής της, που επιδεινώθηκαν περαιτέρω τα επόμενα έτη, δεδομένης της ύφεσης τόσο του κλάδου όσο και της οικονομίας γενικότερα. Παρά τις ενέργειες περιορισμού του λειτουργικού κόστους στις οποίες προέβη η διοίκηση της εταιρείας, η δραστηριότητα κατέληγε ζημιογόνα, με συνέπεια τα ίδια κεφάλαιά της να καταστούν για πρώτη φορά αρνητικά στις 31.12.2013. Κατόπιν αυτών διενεργήθηκε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά 9 εκ. ευρώ (το σύνολό του διαμορφώθηκε σε 18,5 εκ. ευρώ), ποσό που κατατέθηκε στις 11.4.2014, προερχόμενο, κατά το μεγαλύτερο τμήμα του, από τους κ.κ. Αριστείδη, Θεμιστοκλή και Ιωάννη Αλαφούζο (ποσοστό 87 %).

Παρά τα παραπάνω μέτρα θετικής κατεύθυνσης, η μη ανάκαμψη των εργασιών σε συνδυασμό με τη συνεχιζόμενη οικονομική ύφεση, προκάλεσαν αναπόφευκτες δυσχέρειες στην ομαλή εξυπηρέτηση του τραπεζικού δανεισμού, καθιστώντας αναγκαία την αναδιάρθρωσή του. Τον Ιούλιο 2014 ολοκληρώθηκε για λογαριασμό της εταιρείας Έκθεση του ανεξάρτητου οίκου Grant Thornton (Independent Business Review), η οποία περιλάμβανε επιχειρηματικό σχέδιο για τις χρήσεις 2014 – 2018. Βάσει των παραδοχών του, θα πραγματοποιούνταν αναδιάρθρωση του τραπεζικού χρέους με μετατροπή του μεγαλύτερου μέρους του βραχυπρόθεσμου δανεισμού σε μακροπρόθεσμο και επιπλέον κάλυψη του χρηματοδοτικού κενού του 2014 από τις Τράπεζες, οι οποίες συναίνεσαν στην παροχή Κοινοπρακτικού Ομολογιακού Δανείου.

Στις 21 Ιανουαρίου 2015 η εταιρεία προέβη στη σύναψη Προγράμματος Εκδόσεως Κοινού Ενυπόθηκου Ομολογιακού Δανείου (ΚΟΔ) ύψους 36 εκ. ευρώ, με συντονίστρια και εκπρόσωπο των ομολογιούχων την ΕΘΝΙΚΗ και συμβαλλόμενες τις Τράπεζες EUROBANK, ΠΕΙΡΑΙΩΣ και ALPHA. Σκοπός του δανείου ήταν η

αναχρηματοδότηση υφιστάμενων δανειακών υποχρεώσεων του εκδότη έως του ποσού των 31,9 εκ. και η χρηματοδότηση γενικών επιχειρηματικών αναγκών του εκδότη, έως του ποσού των 4,1 εκ. Η διάρκεια του δανείου ορίστηκε πενταετής, με περίοδο εκτοκισμού εξαμηνιαία (επιτόκιο EUR 6M + 4,25% για τα 3 πρώτα έτη δανείου και EUR 6M + 4,50 % για τα επόμενα δύο έτη δανείου, με περίοδο χάριτος δώδεκα μήνες)

Εγγυητές : Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Α.Ε. και Α.Τ.Ε ΕΡΓΩΝ

Εξασφαλίσεις :

- 1) Ενεχυρίαση/εκχώρηση απαιτήσεων του εκδότη από τη σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων με την ΕΘΝΙΚΗ FACTORS Α.Ε., η αξία των οποίων δε θα πρέπει να υπολείπεται του ποσού των 5 εκ. ευρώ.
- 2) Ενεχυρίαση/εκχώρηση απαιτήσεων του εκδότη έναντι της εταιρείας ΕΥΡΩΠΗ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΥΠΟΥ Α.Ε. ή οποιασδήποτε εταιρείας με την οποία θα έχει συνεργασία για την πρακτόρευση, διακίνηση και διανομή εντύπων στην Ελλάδα και το εξωτερικό, αξίας 15 εκ ευρώ.
- 3) Εκχώρηση ασφαλιστικών συμβάσεων (πλασματικό ενέχυρο)
- 4) Ενεχυρίαση των εμπορικών σημάτων «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» και «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ» (δεν έχουν εκτιμηθεί)
- 5) Ενέχυρο/Εκχώρηση δικαιώματος επί ονόματος χώρου (domain name) www.kathimerini.gr
- 6) Προσημειώσεις ύψους 36 εκ. ευρώ επί επιχειρηματικών ακινήτων ιδιοκτησίας της εκδότριας και των εγγυητριών, αγοραίας αξίας 32,5 εκ. ευρώ (εκτιμήσεις 11/2014 Τεχνικής Υπηρεσίας ΕΤΕ), με εκχώρηση των ασφαλιστηρίων συμβολαίων, ως κάτωθι:
  - Α΄Σειράς σε κτίριο γραφείων συνολικού εμβαδού 7.458,8 τ.μ. επί δύο όμορων οικοπέδων συνολικής έκτασης 2.276,5 τμ στο Νέο Φάληρο, ιδιοκτησίας της εκδότριας και της δεύτερης εγγυήτριας, αξίας 11 εκ. ευρώ.
  - Β΄Σειράς (ουσίας Α΄) σε οικόπεδο 850τμ στο Νέο Φάληρο ιδιοκτησίας της πρώτης εγγυήτριας, αξίας 1,2 εκ. ευρώ.
  - Α΄Σειράς σε βιομηχανοστάσιο στο Κορωπί επιφανείας 11.568 τμ επί οικοπέδου 15.348 τμ ιδιοκτησίας της εκδότριας, αξίας 20,3 εκ. ευρώ.

Υφιστάμενη Κατάσταση = μέχρι και τις 30.9.2015 ο συνολικός δανεισμός της εταιρείας ανερχόταν σε 43,2 εκ. ευρώ.

3.3.8.2. ΠΙΣΤΟΔΟΤΙΚΗ ΤΑΚΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ : Σύμφωνα με την Πιστωτική Πολιτική, οι εταιρείες ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στο χώρο της τηλεόρασης, εφημερίδων, περιοδικών, ραδιοφώνου κ.λ.π. χαρακτηρίζονται ως συνδεδεμένοι πιστούχοι με την Τράπεζα. Οι εγκρίσεις για πιστοδοτήσεις ΜΜΕ που υπερβαίνουν το ποσό του 1 εκ. ευρώ δίδονται από την Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων. Η απαίτηση της Τράπεζας κατά της εταιρείας ανερχόταν στις 30.9.2015 σε 23,3 εκ. ευρώ.

Η εταιρεία μέχρι και το πρώτο τρίμηνο του 2008 αντλούσε τραπεζικό δανεισμό αποκλειστικά από την ΕΤΕ. Ειδικότερα : στις 16.2.2006 εγκρίθηκε ακάλυπτο δάνειο ποσού 8,6 εκ. ευρώ με πενταετή διάρκεια. Στις 18.7.2008, το όριο κεφαλαίου κίνησης αυξήθηκε από 10 εκ. ευρώ σε 15 εκ. ευρώ με νέα διεύρυνση του ακαλύπτου από 4 εκ. ευρώ σε 6 εκ. ευρώ. Με την εν λόγω έγκριση τα συνολικά όρια της εταιρείας διαμορφώθηκαν σε 20,6 εκ. ευρώ, με ακάλυπτο τμήμα 11,6 εκ. ευρώ (το δάνειο παγίων είχε περιοριστεί σε 5,6 εκ ευρώ). Στις 5.5.2009 εγκρίθηκε εφάπαξ χορήγηση ποσού 3,5 εκ., διάρκειας έως 31.10.2010 για την ολοκλήρωση επενδυτικού προγράμματος στο Κορωπί. Στις 31.7.2009 εγκρίθηκε η αύξηση του ενιαίου ορίου σε 18 εκ. ευρώ, καθώς και του ακαλύπτου τμήματος σε 8 εκ. ευρώ. Ένα έτος μετά, 11.6.2010, εγκρίθηκε νέα αύξηση σε 22 εκ. ευρώ και 9 εκ. ευρώ αντίστοιχα. Από την εξέταση των οικονομικών μεγεθών της εταιρείας χρήσης 2009, προέκυψε κάμψη των εσόδων (- 17%), αποτελέσματα προ φόρων, αύξηση του τραπεζικού δανεισμού (+18%) αλλά και διατήρηση της κεφαλαιακής διάρθρωσής της σε ικανοποιητικά επίπεδα. Κατά την περίοδο 2011 – 2015, όπου επιδεινώνονται οι ήδη δυσμενείς οικονομικές συνθήκες, η Τράπεζα ακολουθεί τακτική συντήρησης, με παροχή παρατάσεων ως προς την τήρηση συμφωνημένων όρων ή δεσμεύσεων της εταιρείας, αλλά και στήριξης της λειτουργίας της. Η Τράπεζα, έχοντας μακρόχρονη και αποδοτική σχέση με τον όμιλο, και αποτελώντας τη βασική χρηματοδότη, παρείχε συνεχή πιστοδοτική στήριξη στην εταιρεία. Με την εμφάνιση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης η στήριξη μετατοπίστηκε στη διαχείριση των απαιτήσεων με χρονική μετατόπιση των χρονοδιαγραμμάτων πληρωμής ή της υλοποίησης υποσχέσεων της εταιρείας, ώστε να συνεχίσει τη λειτουργία της. Εν τέλει, με τη συνομολόγηση του ΚΟΔ, διασφάλισε ακάλυπτους κινδύνους της.

Eurobank Ergasias A.E.

Βάσει του Εγχειριδίου Πιστωτικής Πολιτικής, η Τράπεζα έχει καθορίσει με απόφαση της Risk Committee ανώτατο όριο πιστοδοτήσεων 100 εκ. ευρώ στον κλάδο των Μ.Μ.Ε. και 10% μέγιστο άνοιγμα ανά πελάτη. Οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο εντάσσονται σε «ειδικές κατηγορίες πιστούχων» και χαρακτηρίζονται ως Συνδεδεμένοι Πιστούχοι με την Τράπεζα. Στις 30.09.2015 η απαίτηση της Τράπεζας είχε διαμορφωθεί σε 7,9 εκ. ευρώ και αφορά τη συμμετοχή της στο ΚΟΔ. Η

πιστοδοτική σχέση με την εταιρεία ξεκίνησε τον 4.2012, με την παροχή χρηματοδότησης ποσού 3 εκ. ευρώ, για την κάλυψη ταμειακών αναγκών κεφαλαίου κίνησης, με εγγραφή προσημείωσης Α΄σειράς σε ποσοστό 130% επί εταιρικών ακινήτων, ελάχιστης εμπορικής αξίας 3 εκ. ευρώ. Συμπληρωματικά, εγκρίθηκε η δυνατότητα διενέργειας της χρηματοδότησης με λήψη υποσχετικής επιστολής εγγραφής της προσημείωσης εντός 60 ημερών, πριν την ολοκλήρωση του νομικού και τεχνικού ελέγχου των ακινήτων. Στο σχετικό εισηγητικό αναφέρεται ότι, «..βάση τις προαναφερθείσες παρεχόμενες εξασφαλίσεις το ανοικτό exposure υπερβαίνει το 20 % του συνολικού exposure που με βάση το credit manual προβλέπεται ως max ανοικτός κίνδυνος για τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στα ΜΜΕ». Περαιτέρω, επισημάνθηκε η επιδείνωση των οικονομικών αποτελεσμάτων της χρήσης 2011 και ο προβληματισμός αναφορικά με το ύψος των συνολικών υποχρεώσεων και του τραπεζικού δανεισμού που υπερέβαιναν τον τζίρο (σύνολο υποχρεώσεων 74,5 εκ. έναντι τζίρου 60,9 εκ. ευρώ) καθώς και με το ύψος και την ποιότητα των απαιτήσεων της εταιρείας, δεδομένων των τελευταίων δυσμενών εξελίξεων στον κλάδο των διαφημιστικών εταιρειών.

Στις 28.9.2012 εγκρίθηκε η χορήγηση ποσού 1 εκ. ευρώ, με χρήση υποσχετικής επιστολής ενεχυρίασης, μέχρι τις 9.10.2012, ισόποσου μετρητού καλύμματος, λόγω ισόποσης υπέρβασης του ορίου των 3 εκ. ευρώ. Την ίδια ημέρα υποβλήθηκε πρόταση αύξησής του σε 7 εκ. ευρώ και μετατροπή του σε μακροπρόθεσμο δετές δάνειο. Σκοπός της προτεινόμενης αύξησης ήταν η κάλυψη λειτουργικών αναγκών προερχόμενες από τη συντελούμενη αναδιάρθρωση του ομίλου, η οποία κρίθηκε απαραίτητη για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης. Εν τω μεταξύ, είχε εγγραφεί προσημείωση Β΄σειράς (ουσίας Α΄) ποσού 1,67 εκ. ευρώ, σε οικόπεδο εμπορικής αξίας 1,28 εκ. ευρώ, ιδιοκτησίας της μητρικής.

Η αρμόδια Επιτροπή ενέκρινε στις 26.10.2012 την παροχή του δανείου 7 εκ. ευρώ, με συμψηφισμό του υφιστάμενου ανοίγματος 4 εκ. ευρώ και με εξασφαλίσεις : (α) την εγγύηση της μητρικής, (β) την ήδη εγγεγραμμένη προσημείωση και (γ) την εγγραφή νέας Β΄σειράς, ποσού 8,15 εκ. ευρώ επί βιομηχανοστασίου της εταιρείας στο Κορωπί, η εμπορική αξία του οποίου εκτιμάτο σε 5,6 εκ. ευρώ και η αγοραία αξία των μηχανημάτων σε 15,2 εκ. ευρώ. Η Α΄Προσημείωση ύψους 3,6 εκ. ευρώ, υπέρ ΕΤΕ, επεκτεινόταν και στον μηχανολογικό εξοπλισμό.

Για τις προαναφερθείσες εγκριτικές αποφάσεις δεν προηγήθηκε γνωμοδότηση του Τομέα Πίστης, σε αντίθεση με τα προβλεπόμενα από το Εγχειρίδιο Πιστωτικής Πολιτικής

Στις 24.12.2014 εγκρίθηκε η συμμετοχή της Τράπεζας στο ΚΟΔ, με ποσό 7,9 εκ. ευρώ, που αφορούσε σε αναχρηματοδότηση υφιστάμενης οφειλής 7 εκ. ευρώ και σε πρόσθετη χρηματοδότηση 0,9 εκ. ευρώ.

Συνολικά, η Τράπεζα χρηματοδότησε την εταιρεία σε περίοδο επιδείνωσης της χρηματοοικονομικής κατάστασής της, μεριμνώντας πάντως για την εμπράγματο κάλυψη των κινδύνων που ανέλαβε.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Σύμφωνα με τη συναφή Πιστοδοτική Πολιτική, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης συμπεριλαμβάνονται στους συνδεδεμένους πιστούχους με την Τράπεζα και έχουν ενταχθεί στην κατηγορία «Άλλοι ευαίσθητοι συμβαλλόμενοι». Οι εγκριτικές αποφάσεις λαμβάνονται, ανεξαρτήτως ποσού, από την Ανώτατη Επιτροπή Εγκρίσεων. Η συνεργασία της Τράπεζας με τον όμιλο ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ξεκίνησε το 2002 με την παροχή ορίων προς τη μητρική και συνδεδεμένες εταιρείες, τα οποία διαχρονικά αυξήθηκαν με σημείο αιχμής το ποσό των 24 εκ. ευρώ. Κατά το 2008. Στις 30.9.2015 η απαίτηση κατά της εταιρείας ανερχόταν σε 6,2 εκ. ευρώ και αφορούσε τη συμμετοχή της Τράπεζας στο ΚΟΔ.

Συνολικά η Τράπεζα ακολούθησε από το 2011 πολιτική περιορισμού, κατά το δυνατόν, των ανοιγμάτων της. Οι εκ παραλλήλου προσπάθειες ενίσχυσης των εξασφαλίσεων δεν ευοδώθηκαν, αλλά με τη συνομολόγηση του ΚΟΔ, η απαίτηση καλύφθηκε επαρκώς.

ALPHA BANK

Σύμφωνα με τον Κανονισμό Πιστοδοτήσεων, οι εταιρείες ΜΜΕ ανήκουν σε ειδική κατηγορία αντισυμβαλλομένων και χαρακτηρίζονται ως συνδεδεμένοι πιστούχοι με την Τράπεζα. Οι εγκρίσεις πιστοδοτήσεων για τον κλάδο ΜΜΕ, ανεξαρτήτως ποσού, λαμβάνονται από το Συμβούλιο Πιστοδοτήσεων Διοικήσεως. Στις 30.9.2015 η απαίτηση κατά της εταιρείας είχε διαμορφωθεί σε 5,8 εκ. ευρώ και αφορούσε τη συμμετοχή της Τράπεζας στο ΚΟΔ, ενώ υπάρχει και οφειλή 170 χιλ. ευρώ από χρηματοδοτική μίσθωση. Η Τράπεζα εισήλθε τελευταία στο δανεισμό της εταιρείας, με την από 2.4.2013 έγκριση χορήγησης μακροπρόθεσμου δανείου 5 εκ. ευρώ, πενταετούς διάρκειας, με περίοδο χάριτος 9 μηνών. Στις 10.6.2014 εγκρίθηκε νέα χρηματοδότηση ποσού 3,5 εκ. Στις 16.12.2014 η Τράπεζα αποφάσισε τη συμμετοχή της στο υπο διοργάνωση ΚΟΔ με το ποσό των 5,6 εκ. ευρώ.

Οι οφειλές της εταιρείας με την επωνυμία «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ» σύμφωνα με τους πίνακες των Τραπεζών (ΑΠ266, 268, 269, 276, 283) με ημερομηνία 31.10.2016:

.....

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤΟ Σ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙ Σ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣ Η ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
Κ.Ο.Δ 21.1.2015 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚ Ο ΔΑΝΕΙΟ	6.013.759,72 €	0,00€	0,00€	0,00€
ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΑΡΤΑ 20.3.2015	612,01€	612,01€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ	6.014.371,73 €	612,01€	0,00€	0,00€
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΑΕ ΕΚΔΟΣΗ ΕΝΤΥΠΩΝ-ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΑΡΤΑ 13.3.2008	1.626€	1.626€	0,00€	0,00€
ΕΞΕΥΡΕΥΝΗΤΗΣ -ΕΞΠΛΟΡΕΡ ΑΕ ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΑΡΤΑ 9.11.2009	0,00€	0,00€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗ ΑΛΛΦΟΥΖΟΥ	6.015.997,73 €	2.238,01€	0,00€	0,00€

EUROBANK				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤ ΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕ ΙΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗ ΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ

				90 ΗΜΕΡΩΝ
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΗ Κ.Ο.Δ 21.1.2015 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΔΑΝΕΙΟ	7.603.513,4 4€	0,00€	0,00€	0,00€
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ 1)9907080461/8.7.1999 2)650000146820/22.6.2 004 3)650000172076/27.6.2 005	1)44,97€ 2)287.297,0 5€ 3)269.922,7 8€	1)44,97€ 2) 0,00€ 3) 0,00€	1) 0,00€ 2) 0,00€ 3) 0,00€	1)0,00€ 2) 0,00€ 3) 0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗ ΑΛΑΦΟΥΖΟΥ	8.160.778,2 4€	44,97€	0,00€	0,00€

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤΟ Σ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ Σ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣ Η ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
400111996/28.8.199 0	1.290.535€	0,00€	0,00€	0,00€
9747034792/18.5.20 09	3.400.000€	3.400.000€	0,00€	0,00€

ΚΟΔ 21.1.2015	15.460.817 €	6.227.017€	9.044.145€	0,00€
ΕΤΕ FACTORS ΣΥΜΒΑΣΗ 182/23.6.2010	924.723€	0,00€	0,00€	0,00€
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΥΝΟΛΟ	21.076.075 €	9.627.017€	9.044.145€	0,00€
ΕΤΕ FACTORS ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΕΞΕΡΕΥΝΗΤΗΣ ΕΞΠΛΟΡΕΡ Α.Ε. ΣΥΜΒΑΣΗ 181/23.6.2010	374.987€	0,00€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗ ΑΛΑΦΟΥΖΟΥ	21.451.062 €	9.627.017€	9.044.145€	0,00€

ALPHA BANK				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤ ΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨ ΕΙΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗ ΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
26376/8.4.2014	137.083,70€	0,00	2.240,73€	0,00€
26559/4.3.2016	374.595,86€	0,00	6.129,48€	0,00€
3022256220/23.1.201 5	4.756.944,00€	0,00	118.780,89€	0,00€
3024824920/23.1.201 5	611.394,00€	0,00	15.266,51€	0,00€
ΣΥΝΟΛΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ	5.880.017,56€	0,00€	142.417,61€	0,00€

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΑΛΑΦΟΥΖΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗ	2.806,14€	2.810€	4,94€	0,00€
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΚΙΜΠΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	23.679€	23.150	3.049,56€	0,00€
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ Α.Ε. ΑΡ. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ 2200502250352000	24,75€	24,75€	0,09€	0,00€
FACTORING ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ Α.Ε.	348.174,62€ ΕΚΧΩΡΗΜΕΝ ΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΕΙΣΠΡΑΞΗ 656.930,75€	24,75€	36,09€	0,00€
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΣΩΤΗΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ 1)273390/10.9.2001 2)487390/1.9.2003 3)ΛΟΓ. 1200405210124000 4)ΛΟΓ.220120523508 6000 5)1200310285709000	1)24.696,02€ 2)50.887,09€ 3)74,84€ 4)7.246,27€ 5)2.173,10€ 6)10.240,71€	1)0,00€ 2) 0,00€ 3) 0,00€ 4)7.150€ 5)2.180€ 6)10.250€	1)8,77€ 2)17,98€ 3)0,14€ 4)26,51€ 5)9,68€ 6)37,82	1)0,00€ 2) 0,00€ 3) 0,00€ 4)0,00€ 5) 0,00€ 6)0,00€

6)2200110050212000				
ΣΥΝΟΛΑ ΣΩΤΗΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ	95.318,03€	19.580€	100,90€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗ ΑΛΑΦΟΥΖΟΥ	6.350.020,80€	45.564,75	145.609,10	0,00€

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ				
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	6.014.371,73€	612,01€	0,00€	0,00€
EUROBANK	7.603.513,44€	0,00€	0,00€	0,00€
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	21.076.075€	9.627.017€	9.044.145€	0,00€
ALPHA BANK	5.880.017,56€	0,00€	142.417,61€	0,00€
ΣΥΝΟΛΑ	40.573.977,73€	9.627.629,01€	9.186.562,61€	0,00€

.....
Ειδικότερα Σχόλια

Οι πίνακες με τις οφειλές της εταιρίας με την επωνυμία «Καθημερινές Εκδόσεις» του Μαΐου 2016 και του Οκτωβρίου 2016 παρουσιάζουν το ίδιο ποσό οφειλής (μικρή μείωση οφειλής 26.000 ευρώ στην Eurobank) άρα στο διάστημα αυτό δεν έχει πληρωθεί κάποια δόση, παράλληλα όμως δεν εμφανίζεται καθυστέρηση, όμως αυτό ενδεχομένως να οφείλεται στο ότι οι δόσεις είναι εξαμηνιαίες. Η εταιρεία διευκολύνεται να παρουσιάζει εικόνα εξυπηρετούμενου δανείου χάρη στη ρύθμιση αποπληρωμής που έχει γίνει στο δάνειο: δύο πρώτες εξαμηνιαίες δόσεις- 1,750 εκατομ, δύο επόμενες εξαμηνιαίες δόσεις 2 εκατομ, δύο εξαμηνιαίες δόσεις : 2,5

εκατομ, μία δόση 3 εκατομ και η τελευταία μετά 6 έτη: 20,5 εκ. (το γνωστό σύστημα «balloon») . Υπάρχουν πάντως επαρκείς εξασφαλίσεις (βλ. παρακάτω σημείωση με ημερομηνία 21.1.2015)

Παρόλα αυτά υπάρχει ένα παράδοξο αναφορικά με την αποπληρωμή του δανείου, όπως προκύπτει από τις καταθέσεις του μάρτυρα κ. Θεμιστοκλή Αλαφούζου στην Επιτροπή. Συγκεκριμένα, ο μάρτυς πλήρωσε μία δόση στις 23/7/2016, όπως προκύπτει από την κατάθεσή του στη σελίδα 54 των σχετικών πρακτικών της Επιτροπής (1/9/2016). Παρατίθεται το ακριβές απόσπασμα:

«ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ (ΝΟΤΗΣ) ΜΗΤΑΡΑΚΗΣ: Να το επιβεβαιώσω πάλι: όσον αφορά ο δάνειο ήταν η πρώτη δόση στις 23-7-2016, είναι αυτή που λέτε ότι αποπληρώθηκε για 2 εκατομμύρια:

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΑΛΑΦΟΥΖΟΣ (Μάρτυς): Ναι, γύρω στο 1.700.000 ευρώ, αν δεν κάνω λάθος.»

Αλλά μείωση της οφειλής δεν εμφανίζεται στους πίνακες εκ μέρους των τραπεζών με ημερομηνία 31/10/2016.

Χρήζουν προσοχής :

A) στον δανεισμό της Εθνικής, σε υφιστάμενο σύνολο οφειλής 21.076.075€ ο ακάλυπτος κίνδυνος ανέρχεται στο ποσό των 9.627.017€ και οι προβλέψεις στο ποσό των 9.044.145€.

B) Υπάρχει νέα δανειακή σύμβαση με την ALPHA BANK με ημερομηνία 4.3.2016, ύψους 375.000 €.

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ (στις 4 τράπεζες): 40.573.977,73€

Ακάλυπτος κίνδυνος: 9.627.629,01€ Προβλέψεις: 9.186.562,61€ (σχεδόν όλο στην Εθνική, όπως προαναφέρθηκε)

Κομβικής σημασίας για τον όμιλο το έτος 2000. Το 2000 αντλήθηκαν ικανά κεφάλαια κατά την εισαγωγή των μετοχών της Καθημερινής ΑΕ στο ΧΑΑ. (η συγκεκριμένη χρηματοπιστηριακή ενέργεια φέρεται να ενέχει ερωτηματικά καθώς μετοχές της εφημερίδας τελικά χρησιμοποιήθηκαν για την αγορά δύο πετρελαιοφόρων πλοίων κατά παρέκκλιση της νομοθεσίας, δεδομένου ότι, οι πλοιοκτήτριες εταιρίες, σύμφωνα με το νόμο 2843/2000, δεν επιτρέπεται να εισέλθουν στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών εκτός αν έχει προηγηθεί ίδρυση «εταιρίας επενδύσεων στην ποντοπόρο ναυτιλία», που θα επενδύει αποκλειστικά σε μετοχές πλοιοκτητριών εταιριών ποντοπόρων πλοίων). Για το θέμα διέταξε διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ο προϊστάμενος της Εισαγγελίας Εφετών Αθηνών, Αντ. Στεργιόπουλος και η έρευνα ανατέθηκε στον εισαγγελέα Πρωτοδικών Αθ. Ψαρράκη. Το αντικείμενο της έρευνας ήταν αν ο κ. Α. Αλαφούζος, μετέλθε παράπλευρες πρακτικές προκειμένου να χρηματοδοτήσει τις επενδυτικές του δραστηριότητες στο χώρο της ναυτιλίας,

αξιοποιώντας κεφάλαια τα οποία προορίζοντο για επενδύσεις στο χώρο των ΜΜΕ. Όμως οι μετοχές της εταιρείας διαγράφησαν τελικά από το ΧΑΑ το 2015.

(2006-2013) Το 2006 χρηματοδοτήθηκαν επενδύσεις που αφορούσαν τον εκσυγχρονισμό υφισταμένων υποδομών και αγορά μηχανολογικού εξοπλισμού. Αρχικά ο δανεισμός μέχρι το 2007 προερχόταν σχεδόν αποκλειστικά από την ΕΤΕ. (Αυξανομένων των αναγκών σε κεφάλαια κίνησης ενεργοποιήθηκε αρχικά συνεργασία με ΠΕΙΡΑΙΩΣ και στη συνέχεια, κατά τα έτη 2012,2013 επεκτάθηκε και με τις EUROBANK & ALPHA, όπως αναφέρεται και παραπάνω).

***Η συμμετοχή των ομολογιούχων στο ΚΟΔ:

ΕΤΕ: 15,251 εκ 45,14%

EUROBANK: 7,9 εκ 21,94%

ΠΕΙΡΑΙΩΣ: 6,207 εκ 17,24%

ALPHA : 5,642 εκ 15,67%

Όροι: Διάρκεια 5 έτη

Επιτόκιο: α) EUR GM + 4,25% για τα 3 πρώτα έτη

β) EUR GM + 4,50% για τα 2 επόμενα

Περίοδος Χάριτος: 12 μήνες

Αποπληρωμή δύο πρώτες δόσεις ανά εξάμηνο – 1.750, δύο επόμενες 2 εκ, δύο: 2,5 εκ, μία 3 εκ και η τελευταία μετά 6 έτη: 20,5 εκ.

Εξασφαλίσεις :

α) ενεχυρίαση απαιτήσεων 5 εκ + 15 εκ

β) εκχώρηση ασφαλιστικών συμβάσεων (πλασματ. Ενέχυρο)

γ) ενεχυρίαση εμπορικών σημάτων, που δεν έχουν αποτιμηθεί

δ) προσημειώσεις ύψους 36 εκ επί επιχειρηματικών ακινήτων ιδιοκτησίας της εκδότριας.

Εν κατακλείδι το συμπέρασμα της Τράπεζας της Ελλάδος είναι πως με το Κοινό Ομολογιακό Δάνειο:

“Οι Τράπεζες, ισχυροποίησαν τις καλύψεις τους, ενώ με την αναδιάρθρωση του δανεισμού της εταιρείας καθώς και τη συνεχή και ουσιαστική στήριξη της και από τους μετόχους της, δημιουργούνται προϋποθέσεις επίτευξης λειτουργικών αποτελεσμάτων για την εξυπηρέτηση των συναφών υποχρεώσεων της.»

9.06.2015 Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων, εγκρίθηκε η εκούσια διαγραφή των μετοχών της εταιρείας «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Α.Ε.» που είχαν εισαχθεί στο ΧΑΑ το 2000.

22.12.2015 Οι μετοχές της εταιρείας «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Α.Ε.» τέθηκαν εκτός διαπραγματεύσεως, μετά από σχετική απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

3.3.9. ALTER

3.3.9.1. ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ (ALTER, MODERN TIMES, ΠΡΕΣΣ ΕΛΛΑΣ, ΚΟΥΡΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, LOVE RADIO)

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ (ALTER , MODERN TIMES, ΠΡΕΣΣ ΕΛΛΑΣ, ΚΟΥΡΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ, LOVE RADIO)				
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΠΟΣΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	31.246.886,23	21.760.038,86	21.745.682,82	21.760.038,86
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	78.699.629,56	124.625,14	35.736.160,94	41.053.319,47
ΑΛΡΗΑ BANK	52.900.254,60	1.983.952,98	1960.915,89	1.599.715,16
EUROBANK	7.934.762,24€	14.551.602,34€	7.532.305€	7.934.762,24€
ΑΤΤΙΚΑ (26/9/16)	3.809.650,10€	2.925.302,15€	2.925.302,15€	2.925.302,15€
ΣΥΝΟΛΑ	174.591.182,73 €	41.345.521,47€	69.900.366,80 €	75.273.137,88€

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ (ALTER)				
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΠΟΣΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	27.039.936,53	18.868.050,37	18.868.050,37	18.868.050,37

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	45.290.627,59	532,00	19.392.158,00	19.596.254,00
ALPHA BANK	41.010.040,98	982.122,83	962.891,87	847.592,98
EUROBAN Κ	9.776.278,35€	4.828.039,71€	4.814.271,00€	4.828.039,71€
ΣΥΝΟΛΑ	123.116.883,45€	24.678.744,91€	44.037.371,24€	44.139.937,06€

Η διαφορά που παρατηρείται ανάμεσα στη στήλη της συνολικής οφειλής (=το πραγματικό υφιστάμενο χρέος) σε κάθε τράπεζα και στις άλλες τρεις στήλες οφείλεται στο ότι δεν έχουν περαστεί στους ισολογισμούς τα ποσά από επιπλέον τόκους που συνεχίζουν να μπαίνουν, νέες συναλλαγματικές που έχουν «σκάσει» κλπ. Το πραγματικό χρέος δηλαδή αν γινόταν ολοκληρωμένα οι λογιστικοί υπολογισμοί στις 30/9/16 θα ήταν αυτό της πρώτης στήλης (συνολικής οφειλής).

3.3.9.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

1990: Ιδρύεται η εταιρία «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ» και ξεκινά τις τηλεοπτικές της δραστηριότητες, στις 15 Φεβρουαρίου του 1990

1994: Ο σταθμός μετονομάστηκε σε «Κανάλι 5» και ανήκε στην Ελεύθερη Τηλεόραση Α.Ε

1999: Σε μια μεταβατική περίοδο όταν ήταν συνιδιοκτησία της Altec και του όμιλου KMG (Kouris Media Group) ο σταθμός μετονομάστηκε σε Alter 5.

2000: Οι μετοχές της εταιρίας άρχισαν να διαπραγματεύονται με επιτυχία (47 εκατ. Ευρώ) στο Χρηματιστήριο στις 19/7/2000. Στις 27 Οκτωβρίου 2000 ο σταθμός μετονομάστηκε ως Alter Channel.

2002: Το κανάλι, ως Alter πλέον, έχει σημαντικό μερίδιο στην τηλεθέαση

2003: Διαμάχες του Γ. Κουρή με λοιπούς μετόχους και αποχώρηση αυτών. Είσοδος στη μετοχική σύνθεση του Κ.Γιαννίκου, ο οποίος αναλαμβάνει και τη διοίκηση.

2005: Στις 20 Απριλίου 2005, το Alter αναμόρφωσε πλήρως το πρόγραμμά του σε άυλα στοιχεία και σε ανθρώπινο δυναμικό, στηριζόμενο αποκλειστικά σε δανειακά κεφάλαια.

Στο διάστημα 2005-2009 (σύμφωνα με το ενημερωτικό σημείωμα του Λ. Μαυρίδη προς την Πταισματοδίκη Μαρκοπούλου -στάλθηκε 18/1/11).

Πίνακας συγκεντρωτικός των οικονομικών μεγεθών αναφορικά με την ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ (ALTER CHANNEL) του οποίου το 84% κατέχει ο όμιλος (τα ποσά είναι σε εκ.):

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Μεταβολή 2004-2009
Σύνολα Ενεργητικού	197,8	259,3	327,2	454,3	528,5	630,6	432,8 ΕΚΑΤ.
Άυλα Περιουσιακά στοιχεία (Αναπόσβεστη αξία)	90,2	144,8	189,1	284,2	357	400,2	310 εκατ. - 344%
Πελάτες και λοιπές απαιτήσεις	70,6	80,4	81,2	128,8	138	196,9	126 εκατ.- 180%
Ίδια(εκ των οποίων Μ.Κ 8 εκατ)	54,3	54,9	56,6	59,4	61,4	59,6	5,2- 9%
Συνολικά Δάνεια (μακρο- βραχυπρόθεσμος)	143,5	204,4	270,7	394,9	467,1	571	427,5 ΕΚΑΤ.- 200%
Πωλήσεις	67	71,1	85,8	114,8	143,2	131,9	60,8
ΚΠΦ	10,5	1,4	2,8	4,5	2,8	0,4	-10,1
EBITDA	42,9	41,7	50	73,5	100,1	101	58,2

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΙΝΑΚΑ

Όπως αναφέρεται στην έκθεση Πάσχα από τις εξωτερικές και μόνον ενδείξεις των ως άνω οικονομικών καταστάσεων, προέκυπταν στοιχεία που έχρηζαν περαιτέρω διερεύνησης. Ενδεικτικά, το ύψος και η ραγδαία διεύρυνση των άυλων περιουσιακών στοιχείων, το μέγεθος απαιτήσεων κατά πελατών σε σχέση με τον πραγματοποιούμενο κύκλο εργασιών, με αιχμή το 2009 όπου τα άυλα ανήλθαν σε 404,9 (αναπόσβεστη αξία) και οι εμπορικές απαιτήσεις κάλυπταν ποσοστό 149% του κύκλου εργασιών.

Ειδικότερα στοιχεία:

α) Η αναπόσβεστη αξία των άυλων περιουσιακών στοιχείων του Alter αυξήθηκε κατά 310.000.000€ ή 344%, σε αντίθεση με τη λογιστική καθαρή θέση που αυξήθηκε μόνο 5.200.000€ ή 9% στο ίδιο διάστημα.

β) Τα κεφαλαιοποιούμενα έξοδα και το κόστος παραγωγής τηλεοπτικών προγραμμάτων δεν αποσβένονται αλλά υπόκεινται κάθε χρόνο σε έλεγχο μείωσης

της αξίας τους, με αποτέλεσμα αντί να επιβαρύνουν τον λογαριασμό αποτελεσμάτων, να μεταφέρονται στα άυλα στοιχεία.

γ) Ο ανωτέρω χειρισμός επί των πνευματικών δικαιωμάτων τηλεοπτικών προγραμμάτων και των εσωτερικά δημιουργημένων άυλων στοιχείων ενεργητικού, «επέτρεψε» την εμφάνιση πλασματικών κερδών (ΚΠΦ θετικά) κατά την περίοδο αυτή, αντί ζημιών, διατηρώντας την επιχείρηση σε καθεστώς κανονικής διαπραγμάτευσης στο χρηματιστήριο. Αυτό ήταν κάτι που αποδέχονταν και οι τράπεζες ως θετικό στοιχείο που επέτρεπε τον παραπέρα δανεισμό (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες, ευνοϊκή μεταχείριση από την επιτροπή κεφαλαιαγοράς)

δ) Η μεταβολή των άυλων στοιχείων χρηματοδοτήθηκε κυρίως από την αύξηση του τραπεζικού δανεισμού κατά 427.500.000€ ή 200%, η οποία υποστηρίχθηκε από την αύξηση του υπολοίπου των «πελατών».

ε) Η κάλυψη μεγάλου μέρους του κύκλου εργασιών του Alter προερχόταν από πωλήσεις προς συνδεδεμένες εταιρείες (κυρίως ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ) χωρίς η εταιρία να παρέχει στις τράπεζες ακριβή συναφή στοιχεία (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες). Η έκθεση Πάσχα υπογραμμίζει ότι η Εθνική Τράπεζα, η ALPHA και η Πειραιώς γνώριζαν ότι μεγάλο μέρος των πωλήσεων του Alter απευθυνόταν στη συγγενική εταιρία ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ.

στ) Οι πωλήσεις στη χρήση 2009 μειώθηκαν κατά 11.000.000€ σε αντίθεση με το υπόλοιπο των πελατών το οποίο αυξήθηκε κατά 59.000.000€, με συνέπεια να καλύπτει το 149% του κύκλου εργασιών (από 97% στην προηγούμενη χρήση), με προφανείς αρνητικές επιπτώσεις στην ποιότητα και στην εισπραξιμότητα αυτών.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι τα μεγέθη του ισολογισμού τελούσαν σε δυσαρμονία, καθώς:

- Ο τραπεζικός δανεισμός υπερβαίνει σημαντικά το υπόλοιπο των πελατών
- Τα άυλα στοιχεία είναι πάνω από 6 φορές μεγαλύτερα των ιδίων κεφαλαίων και οι πωλήσεις υπολείπονται πλέον των απαιτήσεων από πελάτες. Οι τράπεζες όμως δεν έλαβαν υπόψη τους τα προβλήματα αυτά στην εικόνα της εταιρίας (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες) παρότι ήταν προφανές ότι αφενός η πορεία των μεγεθών δεν μπορούσε να διατηρηθεί με το ρυθμό αυτό στο μέλλον και σαφέστατα υποδήλωνε την «ωραιοποίηση» στον ισολογισμό των λογιστικών κεφαλαίων.

Σημειώνεται επίσης ότι οι λοιπές εταιρείες (MEGA, ANT1, STAR, όπως παρουσιάζονται και στην Ε.Π. της 29.9.09), σε σχέση με τα λοιπά μεγέθη τους δεν εμφανίζουν εξίσου υψηλά και έντονα αυξανόμενα άυλα στοιχεία, όπως το Alter.

Επισημαίνεται ότι, πέραν των άλλων, η πιστούχος:

- Παραβίασε τις χρηματοοικονομικές ρήτρες (α) για τη σχέση Ξ/I (9,5 έναντι προβλεπόμενου <3,3) όπως αυτά εμφανίζονται λογιστικά και (β) για τη σχέση Net debt/ Ebitda (2,8 έναντι προβλεπόμενου <2,5)

- Δεν προχώρησε στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου κατά 40.000.000€ μέχρι 31.12.09, όπως προβλεπόταν από τους όρους Κ/δ έκδοσης της 23.10.08 ύψους 75.000.000€.

Στις 10.6.10 η προσφυγή στην κεφαλαιοαγορά, κρίνεται για διάφορους λόγους ατελέσφορη ή αδύνατη, για τον πρόσθετο λόγο ότι η χρηματιστηριακή αξία του ALTER ανέρχεται μόνο σε 9.800.000€.

Ήδη στις 31.3.2010, το ALTER εμφανίζει μείωση κ.ε. (-15%) με συρρίκνωση λειτουργικών αποτελεσμάτων, τα οποία δεν επαρκούν για κάλυψη των τόκων (ΚΠΦΤ/Καθαροί χρεωστικοί τόκοι: 0,25) και επομένως τα προ φόρων αποτελέσματα μεταστράφηκαν σε ζημίες. Η κεφαλαιακή δομή παρέμεινε επιβαρυνμένη (Ξ/I 9,6), ενώ απαιτήσεις και άυλα παρέμειναν σταθερά (-2%) και υπάρχει σημαντική αύξηση ληφθεισών προκαταβολών πελατών. Επίσης, σε αναλύσεις της Τράπεζας (Ε.Π. 27.5.10) αναφέρεται ότι «το 70% περίπου των επιταγών πληρωτέων (218.000.000€) λήγουν το τελευταίο τρίμηνο του 2010 έως και το Φεβρουάριο του 2011, οπότε και αναμένεται να δημιουργηθεί σοβαρό πρόβλημα ρευστότητας σε περίπτωση που δεν ολοκληρωθεί η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου».

Την περίοδο 9/2009-4/2010 η συνολική διαφημιστική δαπάνη στην τηλεόραση μειώθηκε κατά 15%, προς το Alter 16%. Εκεί αιτιάζει την επιβάρυνση στα μεγέθη της εταιρίας ο Μαυρίδης και το ότι οι Τράπεζες τότε καταλαβαίνοντας τον κίνδυνο απαίτησαν την αύξηση των ιδίων κεφαλαίων κατά 40.000.000€ το 2008, χωρίς αυτή να γίνει εφικτή. (Όμως η απαίτηση έγινε το 2008 ενώ η κρίση ξέσπασε το 2009!)

Ο Μαυρίδης επισημαίνει ότι ο τραπεζικός δανεισμός γινόταν με εξασφάλιση μεταχρονολογημένων επιταγών από διαφημιστικές εταιρείες που προαγόραζαν διαφημιστικό χρόνο (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες). Οι τράπεζες βέβαια δεν παραδέχθηκαν στις καταθέσεις τους τα ανωτέρω, καθώς αυτό είναι παράνομο εκτός του ότι είναι ευνοϊκή μεταχείριση, όπως και ότι η επακολουθείσα κρίση επηρέασε την δυνατότητα είσπραξης από τη διαφήμιση, με αποτέλεσμα την αδυναμία τήρησης των υποχρεώσεων της «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.». Στην έκθεση Πάσχα επισημαίνεται ότι εκτός των μεταχρονολογημένων επιταγών υπήρξαν περιπτώσεις που οι τράπεζες θεώρησαν επαρκή εγγύηση δανεισμού, απλές υποσχετικές επιστολές από διαφημιστικές εταιρείες, ιδιαίτερα τη διετία 2007-2008, όταν η ενεχυρίαση επιταγών πελατείας είχε φτάσει το ύψος των 30.000.000€.

Ο Μαυρίδης τελικά και παρά τα όσα επισήμανε ρίχνει τις ευθύνες στην ταχύτητα εξάπλωσης της οικονομικής κρίσης και στην απρόβλεπτη συρρίκνωση των

εσόδων των ΜΜΕ από τη διαφήμιση, αποκρύπτοντας ο ίδιος την πληροφορία ότι η εταιρία εμφάνιζε δυσμενή στοιχεία από το 2005 και ήδη από τότε δεν πλήρωνε τα δάνεια της (ευνοϊκή μεταχείριση από την Τράπεζα της Ελλάδος). Δευτερευόντως, όμως, αναγκάζεται να αναφέρει ότι τα έξοδα της εταιρίας αποκρύφθηκαν, με ευθύνη πρωτίστως της Διοίκησης της Εταιρίας και συνευθύνη των Εξωτερικών Ελεγκτών των Οικονομικών της καταστάσεων, καθώς η Εταιρία, παρά το γεγονός ότι υπήρξε εισηγμένη στο Χ.Α. από το 2000 και δημοσίευε τις οικονομικές της καταστάσεις με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής αναφοράς, εμφάνιζε υπέρμετρο ύψος άυλων παγίων, πολλαπλάσιο του ανταγωνισμού, το οποίο εν τέλει χρηματοδοτήθηκε με τραπεζικό δανεισμό, με εκ των πραγμάτων ανύπαρκτη ικανότητα δημιουργίας εσόδων για τον πιστούχο (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες που αποδέχονταν αυτά τα στοιχεία). Ο ορκωτός λογιστής Γερ. Βρεττός στην έκθεση του στις 22.3.10 δεν αναφέρει τίποτα το ασύνηθες (μολονότι στο μεταξύ η κρίση έχει ξεσπάσει). Όταν ο κ. Μαυρίδης διαπίστωσε ότι η έκθεση του ελεγκτή περιέχει ανακρίβειες, λόγω απόκρυψης εξόδων, (για να φουσκώνει τα καθαρά έσοδα), δεν διέταξε/έδωσε εντολή για την διενέργεια νέου οικονομικού ελέγχου των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, όπως μπορεί να κάνει και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (ευνοϊκή μεταχείριση από την Τράπεζα της Ελλάδος).

Αναφορικά με τους ορκωτούς λογιστές στην έκθεση Πάσχα επισημαίνει ότι γενικότερα (και όχι μόνο το 2010) δεν υπήρξαν σχόλια στις εκθέσεις των ορκωτών λογιστών (ΒΚΡ ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ 2004,2005 και ΒΔΟ ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ 2006 έως 2009, διάδοχος της προηγούμενης), με αποτέλεσμα για την περίοδο 2004-2009 ορκωτός ελεγκτής να είναι το ίδιο φυσικό πρόσωπο (τρόπος λειτουργίας του θεσμού των ορκωτών λογιστών).

Επιπλέον, η έκθεση Πάσχα επισημαίνει ότι στα μέσα του 2007 μέχρι τέλη του 2009 παρατηρήθηκε σοβαρή αύξηση δανεισμού με εξίσου σοβαρή διεύρυνση των ακάλυπτων κινδύνων, κι ενώ ταυτόχρονα είχε ξεσπάσει και βάραινε η οικονομική κρίση και παρά τους εντεινόμενους προβληματισμούς των υπηρεσιών των Τραπεζών (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες). Την 18.06.2008 με συνοπτικό εισηγητικό εγκρίθηκε νέα εφάπαξ χρηματοδότηση κεφαλαίου κίνησης 8.500.000€ διάρκειας 35 μηνών, έναντι απλής υπόσχεσης προσκόμισης επιταγών εντός 22 μηνών, ενώ είχε προηγηθεί νέα αύξηση του ορίου κεφαλαίου κίνησης του Alter, μόλις ένα μήνα πριν. Για την σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα σοβαρή διεύρυνση των κινδύνων, δεν αποτυπώθηκε καμία αιτιολόγηση (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες).

Την 23.10.2008 εκδόθηκε Κοινό Ομολογιακό Δάνειο 75.000.000€ (συμμετέχουσες τράπεζες – Μαρφίν [27.200.000€], Πειραιώς [22.000.000€], Alpha [10.000.000€], ΑΤΕ [10.000.000€], ΕΤΕ [5.800.000€]) με ρητό όρο να υπάρξει

Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου, ύψους 40.000.000€, μέχρι 31.12.2009, που όμως ποτέ δεν έγινε. Ο όρος περιέχεται στη σύμβαση του ΚΟΔ και συνιστά ταυτόχρονα και λόγο καταγγελίας της σύμβασης, δηλαδή δόθηκε η δυνατότητα η αύξηση του ΑΜΚ να γίνει 14 μήνες μετά (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες)! Αντίθετα, η εταιρία εν μέσω της επιδεινούμενης οικονομικής της κατάστασης βρέθηκε σε πλήρη αδυναμία εξυπηρέτησης των υποχρεώσεων της απέναντι στους πιστωτές της, καθώς και στους εργαζομένους της. Οι τράπεζες βάσει του πορίσματος της ΤΤΕ επέδειξαν ανεκτικότητα και χορήγησαν διαρκείς παρατάσεις (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες). Όμως, αναφορικά και με την εξαρχής διαδικασία έγκρισης του δανείου, η έκθεση Πάσχα υπογραμμίζει ότι «η πληρότητα και η ρεαλιστικότητα των αισιόδοξων συναφών παραδοχών και εκτιμήσεων δεν προκύπτει να αξιολογήθηκε από τις κοινοπρακτούσες Τράπεζες» (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες).

Περαιτέρω, οι τράπεζες όχι μόνο είχαν δώσει διορία 14 μήνες για την ΑΜΚ, αλλά κατόπιν έδωσαν το 2009 και δάνειο – νέο ΚΟΔ, ύψους 25.000.000€, και συγκεκριμένα στις 20 Μαρτίου του 2009, ήτοι 5 μήνες μετά το δάνειο των 75.000.000€, διάρκειας 9 χρόνων (συμμετέχουσες τράπεζες – Μαρφίν [10.000.000€], Πειραιώς [7.000.000€], Alpha [2.250.000€], ΑΤΕ [2.250.000€] και ΕΤΕ [3.500.000€]) (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες). Οι τράπεζες – βάσει δηλώσεων του Alter – πρόριζαν το δάνειο όχι για αναχρηματοδότηση, αλλά και για νέες επενδύσεις. Όπως επισημαίνει η έκθεση Πάσχα, η σκοπιμότητα αυτού του δεύτερου ΚΟΔ δεν διερευνήθηκε και το σχετικό επιχειρηματικό σχέδιο που κατάρτισε το Alter έγινε αποδεκτό, ως είχε, από τις Τράπεζες, χωρίς να γίνει αξιολόγηση του. Δηλαδή εν όψει Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου 40.000.000€ δίνονταν από τις τράπεζες τα 25.000.000€. Πώς είναι δυνατόν, ενώ δεν αποπληρώνονταν δάνεια ύψους 70.000.000€ μέχρι το 2008, οι τράπεζες να πείθονται, αρχικά να δώσουν ένα νέο δάνειο, ύψους 75.000.000€ και έπειτα, να δίνουν και πάλι νέο δάνειο, ύψους 25.000.000€, χωρίς καμία αξιολόγηση του επιχειρηματικού σχεδίου, δηλαδή δάνειο στο δάνειο, με πρώτη δόση αποπληρωμής και των δύο να ορίζεται το δεύτερο και τρίτο τρίμηνο του 2011 (οι δόσεις αρχίζουν να αποπληρώνονται σχεδόν ταυτόχρονα), όταν ο κύκλος εργασιών είναι πτωτικός και ο δανεισμός συνιστά το διπλάσιο με τριπλάσιο του κύκλου εργασιών; (Δηλαδή από το 2011, το Alter θα έπρεπε να πληρώνει 5.600.000€ το χρόνο και για 7 χρόνια.)

Όπως, επιπλέον, επισημαίνει η έκθεση Πάσχα, οι αποφάσεις των κοινοπρακτουςών Τραπεζών συνοδεύτηκαν από την απαλλαγή τόσο της εταιρίας από την υποχρέωση προσκόμισης ρευστοποιήσιμων στοιχείων, όσο και βασικών μετόχων από την εγγύηση τους (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες). Επίσης, μέρος του προϊόντος του δεύτερου ΚΟΔ, το οποίο είχε υποτίθεται επενδυτικούς

σκοπούς κατευθύνθηκε σε αναχρηματοδότηση δανεισμού της ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ, θυγατρικής της Marfin (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες).

Μετά την εκταμίευση των δυο ΚΟΔ ακολούθησε η παροχή νέων διμερών χρηματοδοτήσεων, αποκλειστικά έναντι επιταγών. Όμως, σύμφωνα πάλι με την έκθεση Πάσχα, μεταξύ των λόγων που προβλήθηκαν για την ανάγκη σύναψης των προαναφερθέντων ακάλυπτων ΚΟΔ, συμπεριλαμβανόταν η αδυναμία του ALTER να προσκομίζει επιταγές.

Επιπλέον, στο σημείωμα Μαυρίδη για την ALPHA BANK επισημαίνεται ότι ο κύκλος εργασιών της εταιρίας ALTER στη χρήση 2009 ανήλθε στα 132.000.000€ έναντι 143.000.000€ το 2008 (μείωση 8%). Το μικτό κέρδος το 2009 μειώθηκε κατά 14% ενώ τα ΚΠΦΤ μειώθηκαν κατά 21% (από 23.000.000€ το 2008 σε 18.000.000€ το 2009), λόγω μείωσης των πωλήσεων. Όμως ο μακροπρόθεσμος τραπεζικός δανεισμός αυξήθηκε από 102.000.000€ σε 106.000.000€, λόγω κυρίως αναχρηματοδότησης του βραχυπρόθεσμου τραπεζικού δανεισμού της εταιρίας με μακροπρόθεσμα δάνεια. Αύξηση όμως παρουσίασε και ο βραχυπρόθεσμος τραπεζικός δανεισμός από 135.500.000€ το 2008 σε 187.000.000€ το 2009.

Σύμφωνα με Έκθεση της 23.6.09 της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας ALPHA BANK, παραβιάστηκαν οι όροι του Ο/Δ της συγκεκριμένης εταιρίας. Συγκεκριμένα, ΔΕΝ μειώθηκε το όριο της πιστούχου για δανεισμό, ενόσω η σύμβαση προβλέπει ότι (α) η χορήγηση του Ο/Δ έγινε με σκοπό τον περιορισμό του βραχυπρόθεσμου δανεισμού (αναχρηματοδότηση) και (β) για την λήψη χρηματοδότησης από την εταιρία, προϋπόθεση αποτελεί η έγγραφη ενημέρωση του εκπροσώπου των ομολογιούχων. Η τράπεζα δεν προέβη στις σχετικές νόμιμες ενέργειες.

Τον Ιούλιο του 2010 ο όμιλος εμφάνιζε ήδη ληξιπρόθεσμες οφειλές. Στις οφειλές αυτές περιλαμβάνονται: ανεξόφλητο κεφάλαιο κοινοπρακτικού δανείου, εκκρεμείς τόκοι 28.000€ για το διάστημα 24/12/09- 15/03/10, απλήρωτη συναλλαγματική ποσού 5.142€ με ειδοποίηση από τον ΤΕΙΡΕΣΙΑ από τις 25/05/2010. Η Alpha Bank και οι συνεργαζόμενες τράπεζες τηρούν στάση αναμονής μέχρι 30.9.2010, καθώς βρίσκονται σε εξέλιξη διαδικασίες διαπραγματεύσεων για αναδιάρθρωση του δανεισμού και μετατροπή του σε μακροπρόθεσμου χαρακτήρα- όλα αυτά ενώ η συμφωνηθείσα Αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου που έπρεπε να είχε γίνει το 2009 και ήταν λόγος καταγγελίας της σύμβασης δεν είχε γίνει ποτέ (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες).

3.3.9.3 ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

Γενικά στο παράρτημα πορίσματος σημειώνεται ότι η πιστοληπτική ικανότητα του ομίλου υποβαθμίστηκε μέσα σε 7 μήνες από την τράπεζα κατά 3 βαθμίδες, από ΓΓ+ σε Γ. Σύμφωνα δε, με την πολιτική της τράπεζας, η ύπαρξη ληξιπρόθεσμων οφειλών του ομίλου για πάνω από 90 ημέρες και η υποβάθμιση κατά 2 βαθμίδες της πιστοληπτικής αξιολόγησης, συνιστούν trigger events για τη διενέργεια εξατομικευμένων προβλέψεων.

Αν συνυπολογιστούν οι σημαντικές καθυστερήσεις στην αποπληρωμή οφειλόμενου κεφαλαίου και δόσεων, τα δυσμενή στοιχεία εις βάρος της εταιρίας, τη διαβάθμιση από την Τράπεζα ως «υψηλού κινδύνου» και τις «αναξιόπιστες οικονομικές καταστάσεις» όπως αναφέρεται, τότε η πιθανή ζημία εκτιμήθηκε στο 60% του ακάλυπτου από εξασφαλίσεις υπολοίπου πιστοδότησης.

Οι τράπεζες δεν προέβησαν σε καταγγελία των συμβάσεων μακροπρόθεσμου και μεσοπρόθεσμου δανεισμού και οριστικό κλείσιμο των συνδεδεμένων με τις συμβάσεις αυτές λογαριασμών (μολονότι ένας από τους βασικούς όρους καταγγελίας των δανειακών συμβάσεων του ΚΟΔ ύψους 75.000.000€ του 2008, ήταν η μη εμπρόθεσμη και προσήκουσα αποπληρωμή οποιουδήποτε ληξιπρόθεσμου ποσού του χρέους) (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες).

Η συνολική διαφημιστική δαπάνη στην τηλεόραση την περίοδο 9/2009 – 4/2010 είχε σημειώσει μείωση 15%, ενώ αντίστοιχη μείωση (16%) εμφάνισε η διαφημιστική δαπάνη προς το ALTER. Η μοναδική ουσιαστική εξασφάλιση για τις τράπεζες, ήταν οι επιταγές πελατείας, όμως οι πελάτες ειδικά από το 2007 και μετά, εμφανίζουν καθυστερήσεις στις πληρωμές τους προς την εταιρία. Παρά ταύτα, οι τράπεζες δεν επέμειναν στη απόληψη περαιτέρω εξασφαλίσεων (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες). Συγκεκριμένα, το 2005, οι απαιτήσεις του ALTER έναντι των πελατών ανέρχονται στα 80.000.000€, με αύξηση του ποσού αυτού, στα 81.000.000€ το 2006, και εκτόξευση αυτού του ποσού στα 130.000.000€ και 138.000.000€, το 2007 και 2008 αντίστοιχα, και περαιτέρω αύξηση του ποσού στα 200.000.000€ το 2009, ήτοι αύξηση κατά 146% σε σχέση με το 2005.

Στις 7/6/2010 μόλις για πρώτη φορά εμφανίζεται σε εισηγήσεις της Τράπεζας Πειραιώς σχόλιο για την υπερκοστολόγηση των άυλων στοιχείων του Alter. Χρειάστηκε να έρθει το 2010 για να ανησυχήσουν σοβαρά οι Τράπεζες και να διαβαθμίσουν την πιστοληπτική ικανότητα της οφειλέτριας σε 15 (χαρακτηρισμός «οριακή»).

Στις 22/10/2010 η GrantThorton διενήργησε due diligence στο ALTER για λογαριασμό της Marfin, ενόψει εισόδου νέου στρατηγικού επενδυτή στο κανάλι (ο

οποίος τελικά υπαναχώρησε). Κατά το εν λόγω due diligence προέκυψαν τα ακόλουθα:

- Το ALTER πραγματοποιούσε εμπορικές συναλλαγές με την ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ (συμφερόντων Γιαννίκου) πολύ μεγάλου ύψους. Για παράδειγμα, είχε συνάψει συμφωνία με την ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ για την πώληση σε αυτήν τηλεοπτικού προγράμματος (εσωτερικές παραγωγές ALTER) ύψους 80.900.000€ για το 2008 και 82.700.000€ για το 2009.

- Το ALTER προέβαινε σε δοσοληψίες με διαφημιστικές εταιρείες εκδίδοντας πιστωτικά τιμολόγια με εκπτώτικό ποσοστό 17-30% έναντι μεταχρονολογημένων επιταγών.

- Το ALTER αγόραζε από διαφημιστικές εταιρείες δικαιώματα ταινιών και σειρών που εκείνες είχαν προμηθευτεί από την ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ, λειτουργώντας ως μεσάζοντες, χωρίς να προσδιορίζεται ο χρόνος έναρξης των εν λόγω συναλλαγών.

- Για την απόκτηση των εν λόγω δικαιωμάτων το ALTER εξέδωσε επιταγές 181.000.000€ προς τις διαφημιστικές (τις οποίες δεν μπορούσε να εξυπηρετήσει και προέβη σε αντικατάσταση), ενώ αντίστοιχα οι διαφημιστικές είχαν εκδώσει επιταγές ύψους 172.000.000€ προς την ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ.

- Οι επιταγές αυτές των διαφημιστικών εταιρειών (172.000.000€) είχαν ενεχυριαστεί για άντληση ρευστότητας από τις τράπεζες, είτε μέσω της ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ, είτε με οπισθογράφηση της τελευταίας και προώθηση στο ALTER, με σκοπό τη χρηματοδότηση της προαναφερθείσας αγοράς προγράμματος (σημείο 1, παραπάνω). Συγκεκριμένα επιταγές ύψους 91.000.000€ είχαν ενεχυριαστεί υπέρ δανεισμού της ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ και 81.000.000€ είχαν ενεχυριαστεί υπέρ δανεισμού του ALTER (όλα αυτά δεν τα είχαν εντοπίσει οι Τράπεζες και οι ορκωτοί λογιστές νωρίτερα!)

Την 30/3/2011 το Χ.Α. αποφάσισε την αναστολή διαπραγμάτευσης των μετοχών του ALTER, λόγω μη εμπρόθεσμης δημοσίευσης των αποτελεσμάτων του 2010.

Την 6/5/2011 κατατέθηκε αίτηση της εταιρίας περί υπαγωγής της στο άρθρο 99 ΠτωχΚωδ (συνολικό χρέος εκείνη τη στιγμή 483.200.000€, εκ των οποίων τα 219.200.000€ αφορούσαν τραπεζικό δανεισμό).

Την 8/11/2011 με απόφαση της Δ.Ο.Υ. Μεγάλων Επιχειρήσεων δεσμεύεται το 50% των λογαριασμών του Alter και του Γιαννίκου.

Την 26/11/2011 ο οικονομικός εισαγγελέας κ. Πεπόνης διέταξε διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης για το ενδεχόμενο διάπραξης απιστίας από μέλη Δ.Σ

Τραπεζών και της ηθικής αυτοουργίας των στελεχών του καναλιού για δάνεια που χορηγήθηκαν μετά το 2004.

Για το ζήτημα του Χρηματιστηρίου ο Κουρής στην κατάθεση του στην Εξεταστική μίλησε για απάτη των Αθανασούλη και Βαλσαμίδη και κατέθεσε στα πρακτικά της Επιτροπής δύο πλαστά ρέπος, το ένα 4.000.000.000 δραχμές και το άλλο 1.600.000.000 δραχμές που «τα βούτηξε ο Αθανασούλης και ο Βαλσαμίδης και τα έβαλαν στην τσέπη τους» (σελ. 95 και μετά, της κατάθεσης) (ευθύνες των χρηματιστηριακών αρχών). Το Νοέμβριο του 2011 το κτίριο και η ροή προγράμματος του σταθμού καταλαμβάνονται από τους απλήρωτους εργαζόμενούς του, στους οποίους δεν τους έχουν δώσει τα δεδουλευμένα τους, για πάνω από ένα χρόνο.

Στις 18/01/2012 η ΤτΕ έστειλε ενημερωτικό προς την Πταισματοδίκη, Μαρκοπούλου, με τα πορίσματα της ΤτΕ μετά από επιτόπιους ελέγχους σε ALPHA και ΠΕΙΡΑΙΩΣ για επιχειρήσεις Κουρή, Γιαννίκου και Ελεύθερη Τηλεόραση, που διεξήχθησαν τον Ιούλιο 2010 και τον Ιανουάριο 2011 αντιστοίχως. Δηλαδή το ενημερωτικό στάλθηκε 1,5 χρόνο μετά την διεξαγωγή του α' ελέγχου και 1 χρόνο μετά την διεξαγωγή του β' ελέγχου (ευνοϊκή μεταχείριση από την Τράπεζα της Ελλάδος). Ενώ διαπιστώθηκαν τα παραπάνω στην Alpha Bank και Πειραιώς, ο έλεγχος της Τράπεζα της Ελλάδος για το ALTER δεν επεκτάθηκε και στην Εθνική Τράπεζα (ευνοϊκή μεταχείριση από την Τράπεζα της Ελλάδος).

Τον 12/2012 ο Γιαννίκος προφυλακίζεται για μη καταβολή ΦΠΑ ύψους 2.000.000€

Την 23/4/2012 καταγγέλλονται οι δανειακές συμβάσεις.

Οι εργαζόμενοι (και όχι οι τράπεζες) ζητούν την πτώχευση της εταιρίας Κουρής Media Group.

Την 12/9/2013 η εταιρία κηρύσσεται σε πτώχευση.

Έως σήμερα δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία επαλήθευσης των απαιτήσεων των πιστωτών.

Το σύνολο των χρεών του Alter έως τις 31 Μαρτίου 2013, όπως τουλάχιστον καταγράφεται στην αίτηση υπαγωγής στο άρθρο 99 που κατατέθηκε στο δικαστήριο, ανέρχεται στο ποσό των 486.500.000€.

Αναλυτικά τα ποσά αυτά είναι:

- Οφειλές φόρων προς το Δημόσιο: 8.075.550 ευρώ
- Οφειλές σε οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης 6.520.979 ευρώ
- Βραχυπρόθεσμος τραπεζικός δανεισμός 111.486.751 ευρώ
- Ομολογιακά τραπεζικά δάνεια 107.712.037 ευρώ
- Τραπεζικές επιταγές στα χέρια πιστωτών 225.387.910 ευρώ
- Χρέη σε προμηθευτές 11.983.394 ευρώ

- Οφειλές σε εργαζόμενους 3.372.883 ευρώ
- Οφειλές σε εταιρείες leasing 206.954 ευρώ
- Παρακρατούμενοι φόροι και ΦΠΑ 3.281.727 ευρώ για το διάστημα 1/9/2010 έως 31/1/2011

Όπως φαίνεται από την αίτηση υπαγωγής στο άρθρο 99, το οριστικό κλείσιμο του καναλιού Alter άφησε μεγάλο χρέος στις τράπεζες, που το είχαν δανειοδοτήσει (κυρίως Πειραιώς και Alpha, δευτερευόντως η Εθνική). Ως απόδειξη δήθεν ευρωστίας το κανάλι παρουσίαζε-μεταξύ άλλων- την ταινιοθήκη του που το 2009 εκτιμήθηκε ότι έχει αξία 400.000.000€, περισσότερο δηλαδή από την εκτιμώμενη αξία της ταινιοθήκης του Mega που μάλιστα ήταν τότε πρώτο σε τηλεθέαση. Στην αίτηση υπαγωγής στο άρθρο 99 που υπέβαλε, ανέφερε ότι η αξία των άυλων περιουσιακών στοιχείων του καναλιού ανερχόταν στο αστρονομικό ποσό των 767.000.000€. Έχουν ευθύνη οι τράπεζες που δέχονταν τις εξωφρενικές αυτές υπερκοστολογήσεις. Παρά ταύτα, όταν το κανάλι πτώχευσε, ούτε ένα ευρώ δεν εισέπραξαν οι τράπεζες από την εν λόγω άυλη περιουσία του σταθμού, καθώς οι τράπεζες δεν προχώρησαν σε ενέργειες για κατάσχεση και ρευστοποίηση της ταινιοθήκης.

Ειδικότερα για τις άυλες αξίες, η έκθεση Πάσχα επισημαίνει ότι ενώ οι ιδιοπαραγωγές κάλυπταν μεγάλο μέρος των άυλων στοιχείων (περίπου 40%) δεν εξετάσθηκε ποτέ από τις τράπεζες η ικανότητα τους να παράγουν μελλοντικά έσοδα.

3.3.9.4. Κατάθεση Κουρή

Σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή στην Εξεταστική κατά την εισαγωγή του Alter στο χρηματιστήριο, με ανάδοχο την Εμπορική Τράπεζα δεν έγινε κανένας έλεγχος στα λογιστικά βιβλία του καναλιού εκ μέρους της Τράπεζας, η Εμπορική Τράπεζα δεν έβαλε ορκωτούς, δεν αξιολόγησε την οικονομική κατάσταση.

Επίσης, σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή στην Εξεταστική, στις διαδικασίες ανακεφαλαιοποίησης, δεν έγινε ποτέ από τους εταίρους η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου που είχε συμφωνηθεί με τις πιστοδότριες τράπεζες, χωρίς να παρέμβει και να ελέγξει η Τράπεζα της Ελλάδος.

Επίσης, ο Κουρής, κατά τη διάρκεια της κατάθεσής του στην Εξεταστική, απέδωσε ευθύνες στον ανακριτή που χειρίστηκε την υπόθεση του Alter (σελ. 95 και μετά της κατάθεσης). Ακολούθως, κατέθεσε ότι έχει υποβάλλει σωρεία στοιχείων στον ανακριτή Πεπονή (σελ. 103 και μετά της κατάθεσης), πως κατ' επανάληψη δήλωσε ότι δεν δόθηκε δάνειο σε καμία εφημερίδα, σε κανένα κανάλι χωρίς να το ξέρει ο Πρωθυπουργός, ο Υπουργός Οικονομικών και ο Υπουργός Τύπου (σελ. 113 και μετά της κατάθεσης, αναφέρθηκαν και πολλά συγκεκριμένα ονόματα πχ το όνομα Σημίτης σελ. 275), ότι έχουν ευθύνες οι τράπεζες διότι δεν προβληματίζονταν ούτε

έθεταν όρους κατά τις δανειοδοτήσεις για τις υψηλότερες αμοιβές που δίνονταν σε μέλη του Δ.Σ. του Alter και σε μεγαλοδημοσιογράφους του καναλιού (πχ. σελ. 134 και μετά, της κατάθεσης). Επιπλέον, ο ως άνω κατέθεσε ότι το 2003, απηύθυνε αίτημα στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, το οποίο διαβιβάστηκε στο ΣΔΟΕ και στην τέταρτη τακτική ανακρίτρια (σελ. 137 και μετά, της κατάθεσης), καθώς και ότι για τα σκάνδαλα στο Alter έχει βγει βούλευμα από την κ. Κυβέλου, έχει ασκηθεί δίωξη και αναμένεται η έναρξη της δίκης. Επιπροσθέτως, ότι ενώ μια εταιρία που ζητάει δανειοδότηση πρέπει να προσκομίζει τις εκθέσεις των ορκωτών, στο πόρισμα από την Τράπεζα της Ελλάδος αναγράφεται ότι μπήκαν χρήσεις χωρίς βεβαιώσεις (σελ. 191 της κατάθεσης, δήλωση Λοβέρδου) και ότι γινόταν από όλα τα Μέσα σε συνεργασία με τις διαφημιστικές και με τη μέθοδο ότι εκείνες δήθεν έκαναν έρευνα εισφοροδιαφυγής στο αγγελιόσημο και πολύ μεγάλη φοροδιαφυγή (σελ. 252 και μετά, της κατάθεσης). Διατυπώθηκε δε, από τον Χ. Παπαδόπουλο μια δεύτερη πλευρά του σκανδάλου με τις διαφημιστικές: Με βάση την αποτίμηση της ταινίας (που αγοράζε σε πολύ μικρή αξία, και μεταπουλούσε σε ενδιάμεσες, μέχρι να πουληθούν πολύ ψηλότερα στο Alter) το Alter εκτιμούσε και προϋπολόγιζε τις εσωτερικές παραγωγές που έδινε στη διαφημιστική εταιρία, η δε διαφημιστική εταιρία αγόραζε την εσωτερική παραγωγή, συμπήφιζε τον ΦΠΑ ανάμεσα σ' αυτό που έδωσε και σ' αυτό που πήρε και άρα το Δημόσιο έχανε ένα σημαντικό ποσό (σελ 267 και μετά, της κατάθεσης).

Επιπλέον, ο Καμένος ζήτησε επίσημα από το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αθηνών κι έλαβε με δικαστικό επιμελητή ένα βούλευμα, το 1072/2016, το οποίο αφορά την υπόθεση και τις κατηγορίες κατά του κ. Γιαννίκου και των μετόχων του ALPHA, για όλη τη διασπάθιση του χρήματος και όλο το βούλευμα και το κατέθεσε στην Επιτροπή (σελ 297 της κατάθεσης).

Επιπρόσθετα, ο Κουρής κατέθεσε ότι έχει κάνει αγωγή το 2003 στους Καραβοκύρη και Κουκουλομάτη, υπαλλήλους του ΣΔΟΕ, που είχαν έρθει κατά την κατάθεση του, κατ' εντολή να «ψάξουν» τα βιβλία του, γιατί ξεσκέπαψε σκάνδαλα της κυβέρνησης- η αγωγή κατατέθηκε στην εξεταστική (σελ 308), ενώ τα προηγούμενα 19 χρόνια δεν του είχε γίνει φορολογικός έλεγχος. Ο τελευταίος φορολογικός έλεγχος του Alter κατά τον Πάσχα έγινε το 1999. Επιπλέον κατέθεσε ότι τον διοικητή της Αγροτικής Τράπεζας τον διόριζε η κυβέρνηση και όταν του έλεγε κάτι καθόταν προσοχή-διατάξτε (σελ 310) (διαπλοκή κυβερνήσεων και διοικήσεων Αγροτικής) , ότι πήγε «δύο με τρεις φορές στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, στην Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, στον Υπουργό Δικαιοσύνης, στους οικονομικούς εισαγγελείς», αλλά κανείς δεν άκουγε (σελ 322), ότι οι τράπεζες γνώριζαν ότι οι τραπεζικές επιταγές από τις διαφημιστικές που παρουσίαζε το κανάλι ως θετικά οικονομικά του στοιχεία δεν

ήταν πραγματικό προϊόν εμπορικής συναλλαγής, αλλά ήταν πίστωσης (σελ 338) και ότι οι τράπεζες δεν εισέπρατταν κατά την αντικατάσταση των επιταγών το σχετικό χαρτόσημο υπέρ δημοσίου (σελ 339), ότι οι πολιτικοί με τους εκδότες, τα κανάλια και τις τράπεζες ήταν «ενωμένοι» (σελ 364), ότι οι τραπεζίτες εκτελούσαν εντολές της εκάστοτε κυβέρνησης (σελ 368), ότι κανένας έλεγχος των οικονομικών στοιχείων του Alter δεν υπήρξε από την ανάδοχο Εμπορική Τράπεζα κατά την είσοδο του καναλιού στο χρηματιστήριο (σελ 373), ότι σε κάθε δημόσιο έργο ή σε κρατική προμήθεια πολιτικοί και καναλάρχες «τρώγανε» μαζί (σελ 376), έμεινε δε, αδιευκρίνιστο αν είχε κάνει διακοπή της DIGEA μέσω του Υμηττού και της Πάρνηθας- κάτι που αντιφάσκει με το ότι η πολιτεία του επέτρεπε να διατηρεί άδεια πανελληνίας εμβέλειας (σελ 384).

Ακολούθως, ο Κουρής κατέθεσε ότι όλα τα κανάλια έκαναν υπερτιμολόγηση ταινιοθηκών, εν γνώσει των τραπεζιτών (σελ 392). Από το μέλος της Εξεταστικής Επιτροπής Βουλευτή Μπαλή κατατέθηκε έγγραφο που πιστοποιεί 5.500.000€ τον χρόνο αμοιβές διευθυντικών στελεχών και μελών Διοικητικού Συμβουλίου, γεγονός για το οποίο αδιαφορούσαν οι τράπεζες (σελ 398). Ακόμη, ο Κουρής κατέθεσε ότι όλα τα κανάλια πουλούσαν διαφήμιση μέλλοντος χρόνου (σελ 409), ότι οι τράπεζες γνώριζαν πως με πλασματικά στοιχεία μελλοντικής χρηματοδότησης, μια υπόθεση μελλοντικής αγοράς διαφημιστικού χρόνου, δίνονταν τα δάνεια (σελ 410) και ότι για το ALTER δεν υπήρχε οποιαδήποτε εγγύηση εμπράγματα (σελ 414).

Φυσικά σε όλα τα παραπάνω είναι δυνατόν να αναζητηθούν ευθύνες των υπευθύνων του Alter για

A) ηθική αυτοργία στη στάση των τραπεζών

B) αποτίμηση της ταινιοθήκης του Alter

Γ) τριγωνικές δοσοληψίες με διαφημιστικές εταιρείες, κοινής ιδιοκτησίας με μετόχους του, ώστε να «φουσκώνουν» οι τιμές των ταινιών που αγόραζε το κανάλι (σελ 103 και μετά της κατάθεσης).

3.3.9.5. ΕΥΡΗΜΑΤΑ

1. Ο χειρισμός επί των πνευματικών δικαιωμάτων τηλεοπτικών προγραμμάτων και των εσωτερικά δημιουργημένων άυλων στοιχείων ενεργητικού, (υπερτίμηση αξίας ταινιοθήκης) «επέτρεψε» την εμφάνιση πλασματικών κερδών (ΚΠΦ θετικά), αντί ζημιών, διατηρώντας την επιχείρηση σε καθεστώς κανονικής διαπραγματεύσεως στο χρηματιστήριο. Το γεγονός ότι τα άυλα στοιχεία είναι πάνω από 6 φορές μεγαλύτερα των ιδίων κεφαλαίων και το ότι οι πωλήσεις υπολείπονταν των απαιτήσεων από πελάτες, ήταν στοιχεία που οι τράπεζες παράβλεπαν στις αποφάσεις δανεισμού προς το Alter. Έχουν ευθύνη οι τράπεζες που δέχονταν τις

εξωφρενικές αυτές υπερκοστολογήσεις. Οι τράπεζες δεν έλαβαν υπόψη τους τα προβλήματα αυτά στην εικόνα της εταιρίας, παρότι ήταν προφανές ότι η πορεία των μεγεθών δεν μπορούσε να διατηρηθεί με το ρυθμό αυτό στο μέλλον και σαφέστατα υποδήλωνε την «ωραιοποίηση» στον ισολογισμό των λογιστικών κεφαλαίων. Ειδικότερα για τις άυλες αξίες, η έκθεση Πάσχα επισημαίνει ότι ενώ οι ιδιοπαραγωγές κάλυπταν μεγάλο μέρος των άυλων στοιχείων (περίπου 40%), δεν εξετάστηκε ποτέ από τις τράπεζες η ικανότητα τους να παράγουν μελλοντικά έσοδα.

2. Η κάλυψη μεγάλου μέρους του κύκλου εργασιών του Alter προερχόταν από πωλήσεις προς συνδεδεμένες εταιρείες (κυρίως «ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ») χωρίς η εταιρία να παρέχει στις τράπεζες ακριβή συναφή στοιχεία. Η έκθεση Πάσχα υπογραμμίζει ότι η Εθνική Τράπεζα, η ALPHA και η Πειραιώς γνώριζαν ότι μεγάλο μέρος των πωλήσεων του Alter απευθυνόταν στη συγγενική εταιρία «ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ» αλλά αυτό δεν προβλημάτισε τις εν λόγω τράπεζες.

3. Οι τράπεζες συνέχισαν να δανειοδοτούν το Alter μολονότι η πιστούχος παραβίασε τις χρηματοοικονομικές ρήτρες (α) για τη σχέση Ξ/I (9,5 έναντι προβλεπόμενου <3,3) όπως αυτά εμφανίζονται λογιστικά και (β) για τη σχέση $Net\ debt/Ebitda$ (2,8 έναντι προβλεπόμενου <2,5) ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες).

4. Οι τράπεζες δεν κατήγγειλαν τα δάνεια του Alter, μολονότι οι μέτοχοι δεν προχώρησαν στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου κατά 40.000.000€ μέχρι 31.12.09, όπως προβλεπόταν από τους όρους του Κοινού Ομολογιακού Δανείου της 23.10.08, ύψους 75.000.000€, ενώ ο όρος περιέχεται στη σύμβαση του ΚΟΔ και συνιστά ταυτόχρονα και λόγο καταγγελίας της σύμβασης. Οι τράπεζες βάσει του πορίσματος της ΤτΕ, όχι μόνο εξ αρχής έδωσαν πολύ μεγάλο χρονικό περιθώριο για την ΑΜΚ (14 μήνες), αλλά επέδειξαν περαιτέρω ανεκτικότητα και χορήγησαν διαρκείς παρατάσεις.

5. Αναφορικά και με την εξαρχής διαδικασία έγκρισης του δανείου, η έκθεση Πάσχα υπογραμμίζει ότι σχετικά με το επιχειρηματικό σχέδιο που υπέβαλε το Alter, προκειμένου να δανειοδοτηθεί, «η πληρότητα και η ρεαλιστικότητα των αισιόδοξων συναφών παραδοχών και εκτιμήσεων δεν προκύπτει να αξιολογήθηκε από τις κοινοπρακτούσες Τράπεζες».

6. Οι τράπεζες όχι μόνο είχαν δώσει διορία αύξησης του ΑΜΚ για 14 μήνες μετά, αλλά επιπλέον έδωσαν και το 2009 δάνειο – νέο ΚΟΔ, ύψους 25.000.000€, και συγκεκριμένα στις 20.03.2009 (5 μήνες μετά το δάνειο των 75.000.000€), διάρκειας 9 χρόνων (συμμετέχουσες τράπεζες: Μαρφίν [10.000.000€], Πειραιώς [7.000.000€], Alpha [2.250.000€], ΑΤΕ [2.250.000€], ΕΤΕ [3.500.000€]). Οι τράπεζες – βάσει δηλώσεων του Alter – προόριζαν το δάνειο όχι για αναχρηματοδότηση, αλλά και για νέες επενδύσεις. Όπως επισημαίνει η έκθεση

Πάσχα, η σκοπιμότητα αυτού του δεύτερου ΚΟΔ δεν διερευνήθηκε και το σχετικό επιχειρηματικό σχέδιο που κατάρτισε το Alter, έγινε αποδεκτό ως είχε από τις Τράπεζες, χωρίς να γίνει αξιολόγηση του. Δηλαδή εν όψει Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου 40.000.000€, δίνονταν από τις τράπεζες τα 25.000.000€. Πώς είναι δυνατόν, ενώ δεν αποπληρώνονταν δάνεια ύψους 70.000.000€ μέχρι το 2008, οι τράπεζες να πείθονται, πρώτον να δώσουν ένα νέο δάνειο, ύψους 75.000.000€ και έπειτα να δίνουν και πάλι νέο δάνειο ύψους 25.000.000€, χωρίς καμία αξιολόγηση του επιχειρηματικού σχεδίου, δηλαδή δάνειο στο δάνειο, με πρώτη δόση αποπληρωμής και των δύο να ορίζεται το δεύτερο και τρίτο τρίμηνο του 2011 (οι δόσεις αρχίζουν να αποπληρώνονται σχεδόν ταυτόχρονα), όταν ο κύκλος εργασιών είναι πτωτικός, και ο δανεισμός συνιστά το διπλάσιο με τριπλάσιο του κύκλου εργασιών; (Δηλαδή από το 2011, το Alter θα έπρεπε να πληρώνει 5.600.000€ το χρόνο και για 7 χρόνια.)

7. Η έκθεση Πάσχα αναφέρει ότι οι αποφάσεις των κοινοπρακτουσών Τραπεζών συνοδεύτηκαν από την απαλλαγή τόσο της εταιρίας από την υποχρέωση προσκόμισης ρευστοποιήσιμων στοιχείων, όσο και βασικών μετόχων από την εγγύηση τους.

8. Μέρος του προϊόντος του δεύτερου ΚΟΔ, το οποίο είχε υποτίθεται επενδυτικούς σκοπούς, κατευθύνθηκε σε αναχρηματοδότηση δανεισμού της ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ-θυγατρική Marfin.

9. Σύμφωνα με Έκθεση της 23.6.09 της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας ALPHA BANK, παραβιάστηκαν οι όροι του Ο/Δ της συγκεκριμένης εταιρίας. Συγκεκριμένα, ΔΕΝ μειώθηκε το όριο της πιστούχου για δανεισμό, ενώ η σύμβαση προβλέπει ότι (α) η χορήγηση του Ο/Δ έγινε με σκοπό τον περιορισμό του βραχυπρόθεσμου δανεισμού (αναχρηματοδότηση) και (β) για την λήψη χρηματοδότησης από την εταιρία, προϋπόθεση αποτελεί η έγγραφη ενημέρωση του εκπροσώπου των ομολογιούχων. Η τράπεζα δεν προέβη στις σχετικές νόμιμες ενέργειες.

10. Τον Ιούλιο του 2010 ο όμιλος εμφάνιζε ήδη ληξιπρόθεσμες οφειλές. Στις οφειλές αυτές περιλαμβάνονται: ανεξόφλητο κεφάλαιο κοινοπρακτικού δανείου, εκκρεμείς τόκοι 28.000€ για το διάστημα 24/12/09- 15/03/10, απλήρωτη συναλλαγματική ποσού 5.142€ με ειδοποίηση από τον ΤΕΙΡΕΣΙΑ από τις 25/05/2010. Η Alpha Bank και οι συνεργαζόμενες τράπεζες τηρούν στάση αναμονής μέχρι 30.9.2010 καθώς βρίσκονται σε εξέλιξη διαδικασίες διαπραγματεύσεων για αναδιάρθρωση του δανεισμού και μετατροπή του σε μακροπρόθεσμου χαρακτήρα- όλα αυτά ενώ η συμφωνηθείσα Αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου που έπρεπε να είχε γίνει το 2009 και ήταν λόγος καταγγελίας της σύμβασης δεν είχε γίνει ποτέ.

11. Οι τράπεζες δεν προέβησαν σε καταγγελία των συμβάσεων μακροπρόθεσμου και μεσοπρόθεσμου δανεισμού και οριστικό κλείσιμο των συνδεδεμένων με τις συμβάσεις αυτές λογαριασμών (μολονότι ένας από τους βασικούς όρους καταγγελίας των δανειακών συμβάσεων του ΚΟΔ ύψους 75.000.000€ του 2008, ήταν η μη εμπρόθεσμη και προσήκουσα αποπληρωμή οποιουδήποτε ληξιπρόθεσμου ποσού του χρέους).

12. Η συνολική διαφημιστική δαπάνη στην τηλεόραση την περίοδο 9/2009 – 4/2010 είχε σημειώσει μείωση 15% ενώ αντίστοιχη μείωση (16%) εμφάνισε η διαφημιστική δαπάνη προς το ALTER. Η μοναδική ουσιαστική εξασφάλιση για τις τράπεζες, ήταν οι επιταγές πελατείας, όμως οι πελάτες ειδικά από το 2007 και μετά, εμφανίζουν καθυστερήσεις στις πληρωμές τους προς την εταιρία. Παρά ταύτα, οι τράπεζες δεν επέμειναν στη απόληψη περαιτέρω εξασφαλίσεων. Συγκεκριμένα, το 2005, οι απαιτήσεις του ALTER έναντι των πελατών ανέρχονται στα 80.000.000€, με αύξηση του ποσού αυτού στα 81.000.000€ το 2006, και εκτόξευση αυτού του ποσού στα 130.000.000€ και 138.000.000€ το 2007 και 2008 αντίστοιχα, και περαιτέρω αύξηση του ποσού στα 200.000.000€ το 2009, ήτοι αύξηση κατά 146% σε σχέση με το 2005.

13. Ο ελεγκτής της Τράπεζας της Ελλάδος Μαυρίδης επισημαίνει ότι ο τραπεζικός δανεισμός γινόταν με εξασφάλιση μεταχρονολογημένες επιταγές από διαφημιστικές εταιρείες που προαγόραζαν διαφημιστικό χρόνο σύμβασης πρακτική που δεν διασφαλίζει τα συμφέροντα των δανειστών, όπως αποδείχθηκε στη συνέχεια, καθώς η οικονομική κρίση επηρέασε την πιστοληπτική ικανότητα των διαφημιστικών με αποτέλεσμα την αδυναμία τήρησης των υποχρεώσεων τους προς την «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.». Στην έκθεση Πάσχα επισημαίνεται ότι εκτός των μεταχρονολογημένων επιταγών υπήρξαν περιπτώσεις που οι τράπεζες θεώρησαν επαρκή εγγύηση δανεισμού απλές υποσχετικές επιστολές από διαφημιστικές εταιρείες, ιδιαίτερα την διετία 2007-2008, όταν η ενεχυρίαση επιταγών πελατείας είχε φτάσει το ύψος των 30.000.000€.

14. Μετά την εκταμίευση των δυο ΚΟΔ ακολούθησε η παροχή νέων διμερών χρηματοδοτήσεων, από διάφορες τράπεζες, αποκλειστικά έναντι επιταγών. Όμως, σύμφωνα πάλι με την έκθεση Πάσχα, μεταξύ των λόγων που προβλήθηκαν για την ανάγκη σύναψης των προαναφερθέντων ακάλυπτων ΚΟΔ, συμπεριλαμβανόταν η αδυναμία του ALTER να προσκομίζει επιταγές.

15. Ο Μαυρίδης τελικά και παρά τα όσα επισήμανε, ρίχνει τις ευθύνες στην ταχύτητα εξάπλωσης της οικονομικής κρίσης και ότι η συρρίκνωση των εσόδων των ΜΜΕ από τη διαφήμιση ήταν απρόβλεπτη, αποκρύπτοντας ο ίδιος την

πληροφορία ότι η εταιρία εμφάνιζε δυσμενή στοιχεία, από το 2005 και ήδη από τότε δεν πλήρωνε τα δάνεια της.

16. Ο Μαυρίδης όμως αναγκάζεται να αναφέρει ότι τα έξοδα της εταιρίας αποκρύφθηκαν, με ευθύνη πρωτίστως της Διοίκησης της Εταιρίας και συνευθύνη των Εξωτερικών Ελεγκτών των Οικονομικών της καταστάσεων, καθώς η Εταιρία, παρά το γεγονός ότι υπήρξε εισηγμένη στο Χ.Α. από το 2000 και δημοσίευε τις οικονομικές της καταστάσεις με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής αναφοράς, εμφάνιζε υπέρμετρο ύψος άυλων παγίων πολλαπλάσιο του ανταγωνισμού, το οποίο εν τέλει χρηματοδοτήθηκε με τραπεζικό δανεισμό, με εκ των πραγμάτων ανύπαρκτη ικανότητα δημιουργίας εσόδων για τον πιστούχο.

17. Όταν ο Μαυρίδης διαπίστωσε ότι η έκθεση του ελεγκτή περιέχει ανακρίβειες, λόγω απόκρυψης εξόδων (για να φουσκώνει τα καθαρά έσοδα), δεν έδωσε εντολή για τη διενέργεια νέου οικονομικού ελέγχου των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, όπως μπορεί να κάνει και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

18. Ενώ διαπιστώθηκαν τα παραπάνω στην Alpha Bank και Πειραιώς, ο έλεγχος της Τράπεζα της Ελλάδος για το ALTER δεν επεκτάθηκε και στην Εθνική Τράπεζα.

19. Ο ορκωτός λογιστής Γερ. Βρεττός, στην έκθεση του στις 22.3.10, δεν αναφέρει τίποτα το ασύνηθες μολονότι στο μεταξύ η κρίση έχει ξεσπάσει. Γενικότερα όμως, αναφορικά με τους ορκωτούς λογιστές στην έκθεση Πάσχα επισημαίνει ότι γενικότερα (και όχι μόνο το 2010) δεν υπήρξαν σχόλια στις εκθέσεις των ορκωτών λογιστών (BKR ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ 2004,2005 και BDO ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ 2006 έως 2009), με αποτέλεσμα για την περίοδο 2004-2009 ο ορκωτός ελεγκτής να είναι το ίδιο φυσικό πρόσωπο (τρόπος λειτουργίας του θεσμού των ορκωτών λογιστών).

20. Επιπλέον, η έκθεση Πάσχα επισημαίνει ότι στο διάστημα μέσα του 2007 μέχρι τέλη του 2009 παρατηρήθηκε σοβαρή αύξηση δανεισμού με εξίσου σοβαρή διεύρυνση των ακάλυπτων κινδύνων και ενώ ταυτόχρονα είχε ξεσπάσει και βάθαινε η οικονομική κρίση και παρά τους εντεινόμενους προβληματισμούς των υπηρεσιών των Τραπεζών.

21. Την 18.06.2008 με συνοπτικό εισηγητικό εγκρίθηκε νέα εφάπαξ χρηματοδότηση κεφαλαίου κίνησης 8.500.000€ διάρκειας 35 μηνών, έναντι απλής υπόσχεσης προσκόμισης επιταγών εντός 22 μηνών, ενώ είχε προηγηθεί νέα αύξηση του ορίου κεφαλαίου κίνησης του Alter, μόλις ένα μήνα πριν. Για την σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα σοβαρή διεύρυνση των κινδύνων, δεν αποτυπώθηκε καμία αιτιολόγηση.

22. Στις 18/01/2012 η ΤΤΕ έστειλε το ενημερωτικό προς την Πταισματοδίκη Μαρκοπούλου με τα πορίσματα Μαυρίδη της ΤΤΕ μετά από επιτόπιους ελέγχους σε ALPHA και ΠΕΙΡΑΙΩΣ για επιχειρήσεις Κουρή, Γιαννίκου και Ελεύθερη Τηλεόραση που διεξήχθησαν τον Ιούλιο 2010 και τον Ιανουάριο 2011 αντιστοίχως. Δηλαδή το ενημερωτικό στάλθηκε 1,5 χρόνο μετά την διεξαγωγή του α' ελέγχου και 1 χρόνο μετά την διεξαγωγή του β' ελέγχου.

23. Στις 7/6/2010, για πρώτη φορά εμφανίζεται σε εισηγήσεις της Τράπεζας Πειραιώς σχόλιο για την υπερκοστολόγηση των άυλων στοιχείων του Alter. Χρειάστηκε να έρθει το 2010 για να ανησυχήσουν σοβαρά οι Τράπεζες και να διαβαθμίσουν την πιστοληπτική ικανότητα της οφειλέτριας σε 15 (χαρακτηρισμός «οριακή»).

24. Το ALTER πραγματοποιούσε εμπορικές συναλλαγές με την «ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ» (συμφερόντων Γιαννίκου) πολύ μεγάλου ύψους. Για παράδειγμα είχε συνάψει συμφωνία με την «ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ» για την πώληση σε αυτήν τηλεοπτικού προγράμματος (εσωτερικές παραγωγές ALTER) ύψους 80.900.000€ για το 2008 και 82.700.000€ για το 2009. Αυτά τα στοιχεία δεν είχαν ανησυχήσει τις τράπεζες.

25. Το ALTER αγόραζε από διαφημιστικές εταιρείες δικαιώματα ταινιών και σειρών που εκείνες είχαν προμηθευτεί από την «ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ», λειτουργώντας ως μεσάζοντες, χωρίς να προσδιορίζεται ο χρόνος έναρξης των εν λόγω συναλλαγών. Ούτε αυτά τα στοιχεία δεν είχαν ανησυχήσει τις τράπεζες.

26. Ο τελευταίος φορολογικός έλεγχος του Alter, όπως επισημαίνει η έκθεση Πάσχα έγινε το 1999.

27. Για το ζήτημα του Χρηματηστηρίου ο Κουρής στην κατάθεση του στην Εξεταστική μίλησε για απάτη των Αθανασούλη και Βαλσαμίδη και κατέθεσε στα πρακτικά δύο πλαστά ρέπος, το ένα 4.000.000.000 δραχμές και το άλλο 1.600.000.000 δραχμές που «τα βούτηξε ο Αθανασούλης και ο Βαλσαμίδης και τα έβαλαν στην τσέπη τους.» (σελ. 95 και μετά, της κατάθεσης).

28. Σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή στην Εξεταστική κατά την εισαγωγή του Alter στο χρηματιστήριο με ανάδοχο την Εμπορική Τράπεζα δεν έγινε κανένας έλεγχος στα λογιστικά βιβλία του καναλιού εκ μέρους της Τράπεζας, η Εμπορική Τράπεζα δεν έβαλε ορκωτούς, δεν αξιολόγησε την οικονομική κατάσταση.

29. Σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή στην Εξεταστική, απέδωσε ευθύνες στον ανακριτή που χειρίστηκε την υπόθεση του Alter.

30. Σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή έχει καταθέσει σωρεία στοιχείων στον ανακριτή Πεπονή.

31. Σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή δεν δόθηκε δάνειο σε καμία εφημερίδα, σε κανένα κανάλι χωρίς να το ξέρει ο Πρωθυπουργός, ο Υπουργός Οικονομικών και ο Υπουργός Τύπου. (πχ. σελ 113 και μετά, της κατάθεσης, αναφέρθηκαν και πολλά συγκεκριμένα ονόματα πχ το όνομα Σημίτης σελ 275).

32. Σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή έχουν ευθύνες οι τράπεζες διότι δεν προβληματίζονταν ούτε έθεταν όρους κατά τις δανειοδοτήσεις για τις υψηλότερες αμοιβές που δίνονταν σε μέλη του Δ.Σ. του Alter και σε μεγαλοδημοσιογράφους του καναλιού(πχ. σελ 134 και μετά, της κατάθεσης),

33. Σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή το 2003, αναφορικά με το χρηματιστήριο απηύθυνε αίτημά στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, το οποίο διαβιβάστηκε στο ΣΔΟΕ και στην τέταρτη τακτική ανακρίτρια (σελ 137 και μετά, της κατάθεσης),

34. Σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή για τα σκάνδαλα στο Alter έχει βγει βούλευμα από την κ. Κυβέλου, έχει ασκηθεί δίωξη και στις 30 Σεπτεμβρίου ξεκινούσε η δίκη.

35. Σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή ενώ μια εταιρία που ζητάει δανειοδότηση πρέπει να προσκομίζει τις εκθέσεις των ορκωτών, στο πόρισμα από την Τράπεζα της Ελλάδος ότι αναγράφεται ότι μπήκαν χρήσεις, χωρίς βεβαιώσεις (σελ 191, της κατάθεσης, δήλωση Λοβέρδου), (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες),

36. Σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή γινόταν από όλα τα Μέσα σε συνεργασία με τις διαφημιστικές και με τη μέθοδο ότι εκείνες δήθεν έκαναν έρευνα εισφοροδιαφυγή στο αγγελιόσημο και πολύ μεγάλη φοροδιαφυγή (σελ 252 και μετά, της κατάθεσης),

37. Κατά την κατάθεση του Κουρή διατυπώθηκε από τον Χ. Παπαδόπουλο μια δεύτερη πλευρά του σκανδάλου με τις διαφημιστικές: Με βάση την αποτίμηση της ταινίας (που αγόραζε σε πολύ μικρή αξία, και μεταπουλούσε σε ενδιάμεσες, μέχρι να πουληθούν πολύ ψηλότερα στο Alter) εκτιμούσε, προϋπολόγιζε τις εσωτερικές παραγωγές που έδινε στη διαφημιστική εταιρία, η διαφημιστική εταιρία αγόραζε την εσωτερική παραγωγή, συμψήφισε τον ΦΠΑ ανάμεσα σ' αυτό που έδωσε και σ' αυτό που πήρε και άρα το Δημόσιο έχανε ένα σημαντικό ποσό (σελ 267 και μετά, της κατάθεσης),

38. Σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή ο κύριος Κουρής έχει κάνει αγωγή το 2003 στους Καραβοκύρη και Κουκουλομάτη, υπαλλήλους του ΣΔΟΕ, που είχαν έρθει κατά την κατάθεση του, κατ'εντολή να «ψάξουν» τα βιβλία του γιατί ξεσκέπαψε σκάνδαλα της κυβέρνησης- η αγωγή κατατέθηκε στην εξεταστική (σελ 308), ενώ τα προηγούμενα 19 χρόνια δεν του είχε γίνει φορολογικός έλεγχος.

39. Σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή τον διοικητή της Αγροτικής Τράπεζας τον διόριζε η κυβέρνηση και όταν του έλεγε κάτι καθόταν προσοχή- διατάξτε (σελ 310).

40. Σύμφωνα με την κατάθεση του ο Κουρή πήγε «δύο με τρεις φορές στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, στην Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, στον Υπουργό Δικαιοσύνης, στους οικονομικούς εισαγγελείς», αλλά κανείς δεν άκουγε (σελ 322) διαπλοκή κυβερνήσεων και δικαιοσύνης)

41. Σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή οι τράπεζες γνώριζαν οι επιταγές από τις διαφημιστικές που παρουσίαζε το κανάλι ως θετικά οικονομικά του στοιχεία δεν ήταν πραγματικό προϊόν εμπορικής συναλλαγής, αλλά ήταν πίστωσης (σελ 338).

42. Κατά την κατάθεση του Κουρή δηλώθηκε από τον μάρτυρα ότι οι πολιτικοί με τους εκδότες, τα κανάλια και τις τράπεζες ήταν «ενωμένοι» (σελ 364),

43. Κατά την κατάθεση του Κουρή δηλώθηκε από τον μάρτυρα ότι οι τραπεζίτες εκτελούσαν εντολές της εκάστοτε κυβέρνησης (σελ 368),

44. Κατά την κατάθεση του Κουρή δηλώθηκε από τον μάρτυρα ότι κανένας έλεγχος των οικονομικών στοιχείων του Alter δεν υπήρξε από την ανάδοχο Εμπορική Τράπεζα κατά την είσοδο του καναλιού στο χρηματιστήριο (σελ 373) (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες),

45. Κατά την κατάθεση του Κουρή δηλώθηκε από τον μάρτυρα ότι ότι σε κάθε δημόσιο έργο ή σε κρατική προμήθεια πολιτικοί και καναλάρχες «τρώγανε» μαζί (σελ 376).

46. Κατά την κατάθεση του Κουρή έμεινε αδιευκρίνιστο αν είχε κάνει διακοπή της DIGEA μέσω του Υμηττού και της Πάρνηθας- κάτι που αντιφάσκει με το ότι η πολιτεία του επέτρεπε να διατηρεί άδεια πανελληνίας εμβέλειας (σελ 384),

47. Κατά την κατάθεση του Κουρή δηλώθηκε από τον μάρτυρα ότι όλα τα κανάλια έκαναν υπερτιμολόγηση ταινιοθηκών, εν γνώσει των τραπεζιτών (σελ 392).

48. Κατά την εξέταση του Κουρή κατατέθηκε από τον κύριο Μπαλή έγγραφο που πιστοποιεί 5.500.000€ τον χρόνο αμοιβές διευθυντικών στελεχών και μελών Διοικητικού Συμβουλίου, γεγονός για το οποίο αδιαφορούσαν οι τράπεζες (σελ 398).

49. Κατά την κατάθεση του Κουρή προέκυψε ότι όλα τα κανάλια πουλούσαν διαφήμιση μέλλοντος χρόνου (σελ 409) ότι οι τράπεζες γνώριζαν ότι με πλασματικά στοιχεία μελλοντικής χρηματοδότησης δίνονταν τα δάνεια (σελ 410).

50. Κατά την κατάθεση του Κουρή προέκυψε ότι για το ALTER δεν υπήρχε οποιαδήποτε εγγύηση εμπράγματο (σελ 414), όλες δε, οι εγγυήσεις ήταν άυλες και χαρακτηριστικά δήλωσε ότι ήταν αέρας.

3.3.9.6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΣΥΝΟΛΙΚΑ

Το Alter ακολούθησε επιθετικές πρακτικές προκειμένου να αποκτήσει μερίδιο στην τηλεοπτική αγορά στηριζόμενο αποκλειστικά σε δανειακά κεφάλαια.

Η οικονομική διαχείριση της εταιρίας υπήρξε από πολλές πλευρές προβληματική: ιδιοπαραγόμενα άυλα πάγια, υπερτιμολόγηση άυλων στοιχείων με τη διαμεσολάβηση συγγενικής εταιρίας και διαφημιστικών εταιρειών, παροχή μακροπρόθεσμων πιστώσεων προς την πελατεία, μεγάλος αριθμός μεταχρονολογημένων επιταγών κλπ.

Οι Τράπεζες παρά τη δυσαρμονία στα μεγέθη του ισολογισμού της εταιρίας και τα επί της ουσίας αδύναμα οικονομικά στοιχεία της, και παρά τα ερωτηματικά και τις ανησυχίες που διατύπωναν οι τραπεζικές υπηρεσίες, τελικώς δανειοδοτούσαν αφειδώς το Alter, χωρίς εγγυήσεις, χωρίς καλύψεις και εξασφαλίσεις και χωρίς έλεγχο, ως προς το ποια ήταν ακριβώς η κατάληξη των χρημάτων που δάνεισαν, αδιαφορώντας για τη χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρίας, όσο και για το συναλλακτικό της κύκλωμα. Αναδιαμόρφωση των οικονομικών στοιχείων διενεργούνταν, κατά την έκθεση Πάσχα μόνο από την Εθνική Τράπεζα. Συνολικά, όπως επί λέξει αναφέρει η έκθεση Πάσχα: «Τα αρμόδια όργανα των Τραπεζών έλαβαν επιχειρηματικές αποφάσεις, χωρίς να διερευνήσουν σε βάθος υπαρκτούς παράγοντες που δημιουργούσαν, τουλάχιστον προβληματισμούς. Κατά συνέπεια, δεν διαγνώστηκε επαρκώς ο λίαν υψηλός πιστωτικός κίνδυνος, τόσο ως προς την ανάληψη του, όσο και ως προς τις τεχνικές αντιστάθμισης του»

Συγκεκριμένα οι τράπεζες θα έπρεπε να έχουν δώσει σημασία:

A) στη συνεχή υπερβολική αύξηση των άυλων περυσιακών στοιχείων της εταιρίας (αναπόσβεστα μεγέθη 2004 119.600.000€, 2009 404.900.000€)

B) στη μικρή δυνατότητα των εσωτερικών παραγωγών, κυρίως ενημερωτικού χαρακτήρα, να παράγουν μελλοντικά έσοδα

Γ) στο συναλλακτικό κύκλωμα της εταιρίας, καθώς το μεγαλύτερο μέρος των πωλήσεων του καναλιού απευθυνόταν προς τη συγγενική εταιρία «ΜΟΝΤΕΡΝΟΙ ΚΑΙΡΟΙ»

Δ) στη σοβαρή διόγκωση του δανεισμού, από τα μέσα του 2007 και μετά, με παράλληλη σοβαρή διόγκωση των ακάλυπτων κινδύνων

Ε) στην αδυναμία αύξησης του Μετοχικού Κεφαλαίου της εταιρίας, παρότι υπήρχε αυτό ως όρος στη σύμβαση του πρώτου ΚΟΔ, συνιστώντας ταυτόχρονα και λόγο καταγγελίας της σύμβασης

ΣΤ) στο ότι η σύσταση των δυο ΚΟΔ στηρίχθηκε σε επιχειρηματικά σχέδια που κατάρτισε η εταιρία αλλά επί των οποίων δεν υπήρξε ενδελεχής έλεγχος εκ μέρους των τραπεζών και συνοδεύτηκε από την απαλλαγή τόσο της εταιρίας από την υποχρέωση προσκόμισης Ρ/Σ όσο και των τριών βασικών μετόχων από την εγγύηση τους.

Ζ) στο ότι η συνομολόγηση δυο ΚΟΔ, συνολικού ύψους 100.000.000€, δεν είχε τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα

Η) στη γενικότερη εμβάθυνση της οικονομικής κρίσης και στις συνέπειες της στον χώρο των ΜΜΕ

Θ) στη θέση της εταιρίας στην αγορά, θέση η οποία δεν βελτιωνόταν

Όταν τα επιχειρηματικά προβλήματα γιγαντώθηκαν κινήθηκαν με εξαιρετική βραδύτητα εναντίον του καναλιού και αφού προηγουμένως είχαν δώσει πολλές παρατάσεις, χωρίς να έχουν προβεί σε κινήσεις προστασίας των συμφερόντων τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, όπως προαναφέρθηκε, η μη Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου που έπρεπε να είχε γίνει το 2009 και η οποία δεν έγινε ποτέ, χωρίς όμως ποτέ να καταγγελθεί και το δάνειο.

Εξαιτίας των προαναφερθέντων, το σύνολο των χρεών του Alter έως τις 31 Μαρτίου 2013, όπως τουλάχιστον καταγράφεται στην αίτηση υπαγωγής στο άρθρο 99 που κατατέθηκε στο δικαστήριο, ανήλθε στο ποσό των 486.500.000€.

Επεκτατικότερη όλων τακτική ακολούθησε η MARFIN με την τότε θυγατρική της ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, συμμετέχοντας με το μεγαλύτερο ποσοστό στο δανεισμό της εταιρίας σε ακάλυπτη βάση. Παρεμφερή τακτική, σε μικρότερο βαθμό εφάρμοσαν οι τράπεζες ΠΕΙΡΑΙΩΣ και ALPHA.

Με βάση τα παραπάνω στοιχειοθετείται η αναζήτηση ευθυνών στον τρόπο λειτουργίας και εποπτείας του τραπεζικού συστήματος, δηλαδή στοιχειοθετούνται σειρά παραβιάσεων στην λειτουργία των Τραπεζών και στη λειτουργία της Τράπεζας της Ελλάδος. Επίσης ευθύνες πρέπει αναζητηθούν και από τους ορκωτούς λογιστές που διενήργησαν ελέγχους στο Alter.

Εντύπωση προκαλεί και η απουσία φορολογικού ελέγχου του Alter από το 1999 και μετά.

Φυσικά σε όλα τα παραπάνω είναι δυνατόν να αναζητηθούν ευθύνες των υπευθύνων του Alter για

A) ηθική αυτοργία στην στάση των τραπεζών

B) αποτίμηση της ταινιοθήκης του Alter

Γ) τριγωνικές δοσοληψίες με διαφημιστικές εταιρείες, κοινής ιδιοκτησίας με μετόχους του ώστε να «φουσκώνουν» οι τιμές των ταινιών που αγοράζει το κανάλι (σελ 103 και μετά, της κατάθεσης).

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΙΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΟΥΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΛΕΓΧΟΥ

Παραβιάσεις τραπεζικών κανονισμών	MME/ KOMMA
Αποδοχή εκ μέρους των τραπεζών υπερβολικών και εξωπραγματικών κοστολογήσεων των πνευματικών δικαιωμάτων τηλεοπτικών προγραμμάτων και των εσωτερικά δημιουργημένων άυλων στοιχείων ενεργητικού, (υπερτίμηση αξίας ταινιοθήκης) ως θετικό στοιχείο που επέτρεπε τον παραπέρα δανεισμό. <u>Το Alter το 2009 παρουσίαζε- την ταινιοθήκη του να έχει αξία 400 εκ ευρώ, περισσότερο δηλαδή από την εκτιμώμενη αξία της ταινιοθήκης του Mega που μάλιστα ήταν τότε πρώτο σε τηλεθέαση. Αυτό οι τράπεζες το αποδέχονταν</u>	<u>Alter</u> (και σε μικρότερη έκταση και άλλα κανάλια)
Οι τράπεζες συνέχισαν να δανειοδοτούν το Alter μολονότι η πιστούχος παραβίασε τις χρηματοοικονομικές ρήτρες (α) για τη σχέση Ξ/I (9,5 έναντι προβλεπόμενου <3,3) όπως αυτά εμφανίζονται λογιστικά και (β) για τη σχέση Net debt/ Ebitda (2,8 έναντι προβλεπόμενου<2,5)	Alter
Οι τράπεζες βάσει του πορίσματος της ΤΤΕ, επέδειξαν ανεκτικότητα, χορήγησαν διαρκείς παρατάσεις και δεν κατήγγειλαν τα δάνεια του Alter μολονότι οι μέτοχοι δεν προχώρησαν στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου κατά 40 εκατ. μέχρι 31.12.09, όπως προβλεπόταν από τους όρους Κοινό Ομολογιακό Δάνειο έκδοσης της 23.10.08 ύψους 75εκατ ενώ ο όρος περιέχεται στη σύμβαση του ΚΟΔ και συνιστά ταυτόχρονα και λόγο καταγγελίας της σύμβασης	Alter
Το Κοινό Ομολογιακό Δάνειο 75.000.000 ευρώ με ρητό όρο να υπάρξει Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου, ύψους 40 εκ, που όμως ποτέ δεν έγινε, έδινε περιθώριο για την αύξηση του ΑΜΚ να γίνει 14 μήνες μετά!(Το δάνειο δόθηκε 23.10.2008 και η αύξηση έπρεπε να γίνει μέχρι 31.12.2009). Με απλά λόγια τους έδωσαν 75 εκατομμύρια (και άλλα 25 μετά από 5 μήνες= συνολικά 100 εκατομμύρια) με εγγύηση την υπόσχεση ότι οι μέτοχοι θα έβαζαν 40 εκ μετά από 14 μήνες. ένα χρόνο και περισσότερο. Έτσι φτιάχνει και ο καθένας κανάλι. Η ΑΜΚ δεν έγινε ποτέ, όπως αναφέρθηκε παραπάνω	Alter
Επιταγές πελατείας ως εγγύηση και εξασφάλιση με μεταχρονολογημένες επιταγές , δανεισμός ενώ τα οικονομικά στοιχεία	ALTER

της εταιρείας δεν είναι θετικά και η εταιρεία δεν προέβη σε ΑΜΚ παρά την απαίτηση των Τραπεζών	
Σύμφωνα με Έκθεση της 23.6.09 της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου της Τράπεζας ALPHA BANK, παραβιάστηκαν οι όροι του Ο/Δ της συγκεκριμένης εταιρίας. Συγκεκριμένα, ΔΕΝ μειώθηκε το όριο της πιστούχου για δανεισμό, ενόσω η σύμβαση προβλέπει ότι (α) η χορήγηση του Ο/Δ έγινε με σκοπό τον περιορισμό του βραχυπρόθεσμου δανεισμού (αναχρηματοδότηση) και (β) για την λήψη χρηματοδότησης από την εταιρία, προϋπόθεση αποτελεί η έγγραφη ενημέρωση του εκπροσώπου των ομολογιούχων. Η τράπεζα δεν προέβη στις σχετικές νόμιμες ενέργειες	ALTER
Τον Ιούλιο του 2010 το ALTER εμφάνιζε ήδη ληξιπρόθεσμες οφειλές. Στις οφειλές αυτές περιλαμβάνονται: ανεξόφλητο κεφάλαιο κοινοπρακτικού δανείου, εκκρεμείς τόκοι 28 χιλ. € για το διάστημα 24/12/09- 15/03/10, απλήρωτη συναλλαγματική ποσού 5.142 € με ειδοποίηση από τον ΤΕΙΡΕΣΙΑ από τις 25/05/2010. Η Alfa Bank και οι συνεργαζόμενες τράπεζες τηρούν στάση αναμονής μέχρι 30.9.2010 καθώς βρίσκονται σε εξέλιξη διαδικασίες διαπραγματεύσεων για αναδιάρθρωση του δανεισμού και μετατροπή του σε μακροπρόθεσμου χαρακτήρα- όλα αυτά ενώ η συμφωνηθείσα Αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου που έπρεπε να είχε γίνει το 2009 και ήταν λόγος καταγγελίας της σύμβασης δεν είχε γίνει ποτέ	ALTER
Οι τράπεζες δεν προέβησαν σε καταγγελία των συμβάσεων μακροπρόθεσμου και μεσοπρόθεσμου δανεισμού και οριστικό κλείσιμο των συνδεδεμένων με τις συμβάσεις αυτές λογαριασμών (μολονότι ένας από τους βασικούς όρους καταγγελίας των δανειακών συμβάσεων του ΚΟΔ ύψους 75 εκ του 2008, ήταν η μη εμπρόθεσμη και προσήκουσα αποπληρωμή οποιουδήποτε ληξιπρόθεσμου ποσού του χρέους	ALTER
Η συνολική διαφημιστική δαπάνη στην τηλεόραση την περίοδο 9/2009 – 4/2010 είχε σημειώσει μείωση 15% ενώ αντίστοιχη μείωση (16%) εμφάνισε η διαφημιστική δαπάνη προς το ALTER. Η μοναδική ουσιαστική εξασφάλιση για τις τράπεζες, ήταν οι επιταγές πελατείας, όμως οι πελάτες ειδικά από το 2007 και μετά, εμφανίζουν καθυστερήσεις στις πληρωμές τους προς την εταιρεία . Παρά ταύτα, οι τράπεζες δεν επέμειναν στη απόληψη περαιτέρω εξασφαλίσεων (Συγκεκριμένα, το 2005, τα χρέη των πελατών (διαφημιστικές)του	ALTER

<p>ALTER, ανέρχονται στα 80 εκ, με εκτόξευση αυτού του ποσού στα 130 και 138 εκ ευρώ, το 2007 και 2008 αντίστοιχα, και περαιτέρω αύξηση του ποσού στα 200 εκ ευρώ το 2009, ήτοι αύξηση κατά 146% σε σχέση με το 2005) Ο ελεγκτής της Τράπεζας της Ελλάδος Μαυρίδης επισημαίνει ότι ο τραπεζικός δανεισμός γινόταν με εξασφάλιση μεταχρονολογημένες επιταγές από διαφημιστικές εταιρείες που προαγόραζαν διαφημιστικό χρόνο σύμβασης</p>	
<p>Ο Μαυρίδης τελικά και παρά τα όσα επισήμανε ρίχνει τις ευθύνες στην ταχύτητα εξάπλωσης της οικονομικής κρίσης και ότι η συρρίκνωση των εσόδων των ΜΜΕ από τη διαφήμιση ήταν απρόβλεπτη, <u>αποκρύπτοντας ο ίδιος την πληροφορία ότι το ALTER εμφάνιζε δυσμενή στοιχεία, από το 2005 και ήδη από τότε δεν πλήρωνε τα δάνεια του,</u> (ευνοϊκή μεταχείριση από την Τράπεζα της Ελλάδος)</p>	ALTER
<p>Ο Μαυρίδης όμως <u>αναγκάζεται να αναφέρει ότι τα έξοδα της εταιρείας αποκρύφθηκαν, με ευθύνη πρωτίστως της Διοίκησης της Εταιρείας και συνευθύνη των Εξωτερικών Ελεγκτών των Οικονομικών της καταστάσεων, καθώς η Εταιρεία, παρά το γεγονός ότι υπήρξε εισηγμένη στο Χ.Α. από το 2000 και δημοσίευε τις οικονομικές της καταστάσεις με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής αναφοράς, εμφάνιζε υπέρμετρο ύψος άυλων παγίων πολλαπλάσιο του ανταγωνισμού, το οποίο εν τέλει χρηματοδοτήθηκε με τραπεζικό δανεισμό, με εκ των πραγμάτων ανύπαρκτη ικανότητα δημιουργίας εσόδων για τον πιστούχο.</u> (ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες που απασοδούνταν αυτά τα στοιχεία</p>	ALTER
<p>Όταν ο κ. Μαυρίδης, διαπίστωσε ότι η έκθεση του ορκωτού ελεγκτή, περιέχει ανακρίβειες, δεν έδωσε εντολή για την διενέργεια νέου οικονομικού ελέγχου των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, όπως μπορεί να κάνει</p>	ALTER
<p>Ενώ διαπιστώθηκαν τα παραπάνω στην Alpha Bank και Πειραιώς, ο έλεγχος της Τράπεζα της Ελλάδος για το ALTER δεν επεκτάθηκε και</p>	ALTER

στην Εθνική Τράπεζα	
<u>Στις 18/01/2012</u> η ΤΤΕ έστειλε το ενημερωτικό προς Πταισματοδίκη Μαρκοπούλου με τα πορίσματα Μαυρίδη της ΤΤΕ μετά από επιτόπιους ελέγχους σε ALPHA και ΠΕΙΡΑΙΩΣ για επιχειρήσεις Κουρή, Γιαννίκου και Ελεύθερη Τηλεόραση που διεξήχθησαν το Ιούλιο 2010 και τον Ιανουάριο 2011 αντιστοίχως. Δηλαδή το ενημερωτικό στάλθηκε 1,5 χρόνο μετά την διεξαγωγή του α' ελέγχου και 1 χρόνο μετά την διεξαγωγή του β' ελέγχου	ALTER
<u>Ο ορκωτός λογιστής Γερ. Βρεττός στην έκθεση του στις 22.3.10 δεν αναφέρει τίποτα το ασύνηθες στα οικονομικά στοιχεία του Alter (μολονότι στο μεταξύ η κρίση έχει ξεσπάσει και ενώ γίνονταν οι προκλητικές υπερτιμολογήσεις των ταινιοθηκών)</u>	ALTER
Σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή στην Εξεταστική κατά την εισαγωγή του Alter στο χρηματιστήριο, με ανάδοχο την Εμπορική Τράπεζα δεν έγινε κανένας έλεγχος στα λογιστικά βιβλία του καναλιού εκ μέρους της Τράπεζας, η Εμπορική Τράπεζα δεν έβαλε ορκωτούς, δεν αξιολόγησε την οικονομική κατάσταση (ευνοϊκή μεταχείριση- ευθύνες από την τράπεζα)	ALTER
Σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή έχουν ευθύνες οι τράπεζες διότι δεν προβληματίζονταν ούτε έθεταν όρους κατά τις δανειοδοτήσεις για τις υψηλότερες αμοιβές που δίνονταν σε μέλη του Δ.Σ. του Alter και σε μεγαλοδημοσιογράφους του καναλιού	ALTER
Σύμφωνα με την κατάθεση του Κουρή γινόταν από όλα τα Μέσα σε συνεργασία με τις διαφημιστικές και με τη μέθοδο ότι εκείνες δήθεν έκαναν έρευνα εισφοροδιαφυγή στο αγγελιόσημο και πολύ μεγάλη φοροδιαφυγή	ALTER
Κατά την κατάθεση του Κουρή διατυπώθηκε από τον Χ. Παπαδόπουλο μια δεύτερη πλευρά του σκανδάλου με τις διαφημιστικές: Με βάση την αποτίμηση της ταινίας (που αγόραζε σε πολύ μικρή αξία, και μεταπουλούσε σε ενδιάμεσες, μέχρι να πουληθούν πολύ ψηλότερα στο Alter) εκτιμούσε, προϋπολόγιζε τις εσωτερικές παραγωγές που έδινε στη διαφημιστική εταιρεία, η	ALTER

διαφημιστική εταιρεία αγόραζε την εσωτερική παραγωγή, συμψήφισε τον ΦΠΑ ανάμεσα σ' αυτό που έδωσε και σ' αυτό που πήρε και άρα το Δημόσιο έχανε ένα σημαντικό ποσό	
Χρηματοδότηση της εταιρείας παρά την αρνητική της θέση και την χαμηλή βαθμίδα που έχει στο rating της Τράπεζας	KONTRA MEDIA
Χρησιμοποίηση δανείου για διαφορετικό σκοπό από αυτόν που συμφωνήθηκε στην σύμβαση. Συγκεκριμένα από τον έλεγχο της διάθεσης του προϊόντος της χρηματοδότησης και των δυο δανειοδοτήσεων που έγιναν για το KONTRA MEDIA διαπιστώθηκε και τις δύο φορές, ότι σχεδόν το σύνολο των δανείων , κατέληξε στο λογαριασμό όψεως της εταιρείας «ΚΟΥΝΟΠΕΤΡΑ ΑΕ» (ξενοδοχεία). Και εδώ, δεν τεκμηριώνεται η συσχέτιση της υπόψη συναλλαγής με τον αρχικό σκοπό έγκρισης της χρηματοδότησης	KONTRA MEDIA
Κατά την δανειοδότηση για το KONTRA MEDIA δεν ελήφθη υπόψη η μετοχική σχέση του Γ.Κουρή με την ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ, (ALTER) οι οφειλές της οποίας είχαν περιέλθει τότε σε καθυστέρηση και ο εν λόγω, είχε παράσχει την εγγύηση του για μέρος τους». (ευνοϊκή μεταχείριση Τράπεζας Πειραιώς που δεν έλαβε υπόψη τα χρέη του Κουρή από το ALTER)	KONTRA MEDIA
«Η λήψη της προσωπικής εγγύησης ως εξασφάλιση θα πρέπει να συνοδεύεται από το έντυπο “Δήλωση Προσωπικής Περιουσιακής Κατάστασης” ή εναλλακτικά από το έντυπο Ε9», σύμφωνα με τον κανονισμό της Τράπεζας Σημειώνεται ότι δεν λήφθηκαν σχετικά στοιχεία από τον εγγυητή Γ.Κουρή.	KONTRA MEDIA
Η εταιρεία διευκολύνεται να παρουσιάζει εικόνα εξυπηρετούμενου δανείου χάρη στη ρύθμιση αποπληρωμής που έχει γίνει στο δάνειο: δύο πρώτες εξαμηνιαίες δόσεις– 1,750 εκατομ, δύο επόμενες εξαμηνιαίες δόσεις 2 εκατομ, δύο εξαμηνιαίες δόσεις : 2,5 εκατομ, μία δόση 3 εκατομ	Καθημερινές Εκδόσεις

και η τελευταία μετά 6 έτη: 20,5 εκ. (το γνωστό σύστημα balloon) .

Υπάρχουν πάντως επαρκείς εξασφαλίσεις.

Σε όλα τα παραπάνω είναι δυνατόν να αναζητηθούν ευθύνες για

A) ηθική αυτοουργία στην στάση των τραπεζών

B) αποτίμηση της ταινιοθήκης του Alter

Γ) τριγωνικές δοσοληψίες με διαφημιστικές εταιρείες, κοινής ιδιοκτησίας με μετόχους του ώστε να «φουσκώνουν» οι τιμές των ταινιών που αγόραζε το κανάλι (σελ 103 και μετά, της κατάθεσης).

Δ) είδος εξασφαλίσεων, αν αυτές ήσαν ή όχι επαρκείς

3.3.10. ΑΥΓΗ

3.3.10.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εφημερίδα είναι πολυμετοχική, με κύριο μέτοχο τον ΣΥΡΙΖΑ, κατά ποσοστό 34,54% και μικρομετόχους που κατέχουν έως το 3,86% του μετοχικού κεφαλαίου ο καθένας και συνολικά το 48,30% των μετοχών. Η σύνθεση αυτή προέκυψε μετά την από 18/3/2015 αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά 480.000€, η οποία καλύφθηκε κατά 100% από τους υφιστάμενους μετόχους. Η εταιρία σχεδιάζει και νέα αύξηση του ΜΚ εντός του προσεχούς διαστήματος, σύμφωνα με όσα κατέθεσε στην Εξεταστική Επιτροπή ο διευθύνων σύμβουλος κ. Δ. Στούμπος.

Από την εξέταση των στοιχείων που προσκόμισαν οι Τράπεζες προς την Εξεταστική Επιτροπή και από την κατάθεση του Διευθύνοντα Συμβούλου της εφημερίδας «ΑΥΓΗ», Δ. Στούμπου, στις 7/9/2016 προκύπτουν τα εξής:

3.3.10.2. ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

Η σημερινή δανειακή υποχρέωση της ΑΥΓΗΣ προκύπτει από ανανεώσεις σύμβασης αλληλόχρεου λογαριασμού στην ΕΤΕ (από το 2005) με αυξήσεις στο όριο της πίστωσης. Αναλυτικά, οι συμβάσεις αυτές ήταν:

1. 4.3.2005: σύναψη σύμβασης παροχής πίστωσης με ανοιχτό (αλληλόχρεο) λογαριασμό, με όριο 350.000€. Δεν υπάρχει εγγυητής.

2. 27.3.2008: Αύξηση ορίου πίστωσης στις 750.000€

3. 25.6.2009: Αύξηση ορίου πίστωσης στο 1.200.000€

4. 24.5.2011: Αύξηση ορίου πίστωσης στο 1.500.000€

Κατά καιρούς έγιναν αναλήψεις και καταβολές χρημάτων στον αλληλόχρεο λογαριασμό.

Το ανεξόφλητο υπόλοιπο τον Μάρτιο του 2016 ανερχόταν συνολικά σε περίπου 912.000 ευρώ.

Αναλυτικά, οι αναλήψεις και καταβολές έγιναν:

1. 18/1/2007: εκταμίευση 150.000€ (στις 28/3/2008 εξοφλήθη)

2. 08/3/2005: εκταμίευση 300.000€ (στις 29/8/2007 εξοφλήθη)

3. 30/7/2007: εκταμίευση 100.000€ (στις 28/3/2008 εξοφλήθη)

4. 28/3/2008: εκταμίευση 400.000€ (στις 30/6/2009 εξοφλήθη)

5. 10/12/2012: εκταμίευση 703.124,48€

Στις 10/3/2016: ανεξόφλητο υπόλοιπο 542.410,34€

6. 27/7/2009: μεταφορά σε λογαριασμό 583.333,38€

28/7/2009: εκταμίευση 120.000€

Στις 29/2/2016: ανεξόφλητο υπόλοιπο 356.511,80€

7. 26/6/2009: εκταμίευση 300.000€

30/6/2009: εκταμίευση 283.333,38€ (στις 06/7/2010 εξοφλήθη)

8. 25/5/2011: εκταμίευση 250.000€ (στις 10/12/2012 εξοφλήθη)

Οι εξασφαλίσεις συνίστανται κυρίως σε ενεχυρίαση απαιτήσεων από διανομή των φύλλων της ΑΥΓΗΣ και της ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗΣ ΑΥΓΗΣ.

3.3.10.3. ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΔΑΝΕΙΩΝ

Σύμφωνα με τα στοιχεία των Τραπεζών αλλά και όσα κατατέθηκαν στην Εξεταστική Επιτροπή, τα δάνεια της εφημερίδας «ΑΥΓΗ» εξυπηρετούνται κανονικά.

Επίσης, το 2015 η εφημερίδα ρύθμισε τις οφειλές της προς το Δημόσιο και τα Ασφαλιστικά Ταμεία, ενώ συμφωνήθηκε χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής και για τις οφειλές προς τους εργαζόμενους

3.3.11. ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ

3.3.11.1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Η εταιρεία εκδόσεων ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ - ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε. ιδρύεται στις 6.2.2005 από τρεις μετόχους, το Θ. Αναστασιάδη, τον Α. Καραμήτσο και τον Ε. Τριανταφυλλόπουλο με ποσοστά 40%, 20% και 40% αντίστοιχα και με μετοχικό κεφάλαιο 100.000 ευρώ. Η βασική εταιρία του Ομίλου είναι η “ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ”, που εκδίδει την ομώνυμη εφημερίδα. Στον Όμιλο εντάσσονται οι εταιρίες συμμετοχών “ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΕ” και το “ΝΕΟ ΘΕΜΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ – ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ”, καθώς και οι συνδεδεμένες εταιρίες “ΝΕΟ ΧΡΗΜΑ ΑΕ”, η “ΑΡΘΡΟΝ Μ. ΕΠΕ”, που ασχολείται με τη διαχείριση της τηλεοπτικής εκπομπής “ΟΛΑ”, η “ΥΡ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ”, η “Θ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ & ΣΙΑ ΕΕ” και η “ΑΛΝΑΒ”, η οποία έχει κηρύξει παύση πληρωμών.

Στις 23.10.2007, ιδρύεται η Αναπτυξιακή ΑΕ από τους ίδιους μετόχους, με τον καθένα από αυτούς με τα ίδια ποσοστά (40%, 20% και 40% αντίστοιχα) και με μετοχικό κεφάλαιο επίσης 100.000 ευρώ.

Στις 14.3.2008 και στις 12.6.2008 η ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε. εξαγοράζει το 70 % των μετοχών της ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ, και συγκεκριμένα το σύνολο των μετοχών του Τριανταφυλλόπουλου (40%) και το ήμισυ των μετοχών των άλλων δύο μετόχων, Αναστασιάδη και Καραμήτσου (20% και 10% αντίστοιχα), έναντι συνολικού τιμήματος 12.780.000 ευρώ. Ειδικότερα, για το 40% που ανήκε στον Ε. Τριανταφυλλόπουλο έναντι ποσού 7.380.000 ευρώ, για το 20% από το 40% του Θ. Αναστασιάδη έναντι ποσού 3.600.000 ευρώ και για το 10 % από το 20% του Α. Καραμήτσου έναντι ποσού 1.800.000 ευρώ.

Στις 27.4.2010, συστήνεται νέα εταιρεία με την επωνυμία ΝΕΟ ΘΕΜΑ ΑΕ από τους Καραμήτσο 50% και Αναστασιάδη 50%.

Το δε ίδιο έτος, δηλαδή το έτος 2010, η ΝΕΟ ΘΕΜΑ ΑΕ εξαγοράζει τις μετοχές της ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε από την «ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ». Έτσι, και μετά την αποχώρηση του Ε. Τριανταφυλλόπουλου, με τη συγκεκριμένη δανειοδότηση, η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΕ περιέρχεται καθ’ ολοκληρίαν στους Α. Καραμήτσο και Θ. Αναστασιάδη, δηλαδή **στους ίδιους μετόχους**.

3.3.11.2. ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

Α. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Το κύριο μέρος της δανειοδότησης του Ομίλου Πρώτο Θέμα προέρχεται από την Τράπεζα Πειραιώς. Τα βασικά δάνεια που τέθηκαν υπό εξέταση από την Εξεταστική Επιτροπή αφορούν σε ποσό συνολικού ύψους 32.000.000€, που ζήτησαν και έλαβαν οι εταιρίες «Αναπτυξιακή Α.Ε. Μέσων Ενημέρωσης» και «Νέο Θέμα των δημοσιογράφων - Εκδόσεις ΑΕ».

- **“Εκδόσεις Πρώτο Θέμα ΑΕ”**

Με την υπ’ αρ. 24981-00/2/16.07.2010 σύμβαση πίστωσης ανοιχτού αλληλόχρεου λογαριασμού της **MARFIN EGNATIA BANK**, ειδική διάδοχος της οποίας κατέστη η Τράπεζα Πειραιώς, συμφωνήθηκε η χορήγηση ποσού μέχρι ενός εκατομμυρίου 1.000.000€ στην εταιρεία “Εκδόσεις Πρώτο Θέμα – Εκδοτική ΑΕ”. Δύο χρόνια μετά, με την υπ’ αρ. 24981-01/2/17.02.2012 σύμβαση μειώθηκε το πιστωτικό όριο από 1.000.000€ σε 500.000€.

Με την υπ’ αρ. σύμβαση 1758/30.5.2013 χορηγείται δάνειο από την Τράπεζα Πειραιώς, ποσού 2.160.000 ευρώ, με σκοπό την κάλυψη λειτουργικών αναγκών μονιμότερου χαρακτήρα.

- **Αναπτυξιακή ΑΕ Μέσων Ενημέρωσης**

Στις 9.11.2007, η Τράπεζα Πειραιώς εγκρίνει 15ετές δάνειο ποσού 18.000.000€, ως κεφάλαιο κίνησης προς την εταιρεία «Αναπτυξιακή Α.Ε. Μέσων Ενημέρωσης» ιδιοκτησίας των κκ. Αναστασιάδη (κατά 40%), Τριανταφυλλόπουλου (κατά 40%) και Καραμήτσου (κατά 20%), με σκοπό το σύνολο του ποσού να χρησιμοποιηθεί για την εξαγορά του 100% των μετοχών της εταιρείας «Εκδόσεις Πρώτο Θέμα ΑΕ», **την οποία κατείχαν ακριβώς τα ίδια πρόσωπα** και μάλιστα με τα ίδια ποσοστά επί του μετοχικού της κεφαλαίου, όπως και επί των μετοχών της εταιρείας «Αναπτυξιακή ΑΕ» (δηλαδή οι Θ. Αναστασιάδης κατά 40%, Τριανταφυλλόπουλος κατά 40% και ο Καραμήτσος κατά 20%). Το δάνειο εκταμιεύθηκε στις 29.11.2007 στο λογαριασμό όψεως της εταιρείας και στη συνέχεια πιστώθηκαν οι λογαριασμοί των τριών φυσικών προσώπων- μετόχων και παρέμειναν δεσμευμένοι.

Με την υπ’ αρ. 1778/23.1.2015 σύμβαση συνήφθη δάνειο μεταξύ της εταιρείας “ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΕ” και των Θ. Αναστασιάδη και Α. Καραμήτσο ως εγγυητών, ποσού 7.733.840€, με σκοπό την αναδιάρθρωση υφισταμένου τραπεζικού δανεισμού. Η εξόφληση του δανείου θα γινόταν σε 19 χρεολυτικές δόσεις ως εξής: 18 πρώτες θα είναι εξαμηνιαίες ποσού 351.538€ η κάθε μία και η 19η δόση θα είναι ποσού 1.406.156€ και θα καταβληθεί μετά την πάροδο ενός έτους από την ημερομηνία καταβολής της 18^{ης} δόσης, με τελικό έτος εξόφλησης του δανείου το **2025**.

Με την υπ’ αρ. 1779/23.1.2015 σύμβαση μεταξύ της Πειραιώς και της “Αναπτυξιακή ΑΕ”, ως οφειλέτη, και της εταιρείας “ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ”, ως αναδόχου αυτής, συνάπτεται δάνειο χρεολυτικό ποσού 9.000.000€, με σκοπό την

αναδιάρθρωση υφιστάμενου τραπεζικού δανεισμού της ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ. Η **εξόφληση** του δανείου από τον οφειλέτη θα γίνει σε **μια δόση** κεφαλαίου που θα πραγματοποιηθεί στη λήξη του δανείου, ήτοι μετά την πάροδο δέκα (10) ετών από την ημερομηνία εκταμίευσης του δανείου, το έτος **2025**.

- Νέο Θέμα των δημοσιογράφων - Εκδόσεις ΑΕ

1. Στις 28.5.2010 η Τράπεζα Πειραιώς εγκρίνει 15ετές δάνειο, ποσού 18.000.000€ προς την εταιρεία «Νέο Θέμα των δημοσιογράφων - Εκδόσεις ΑΕ» ιδιοκτησίας των Αναστασιάδη (κατά 50%) και Καραμήτσου (κατά 50%), προκειμένου αυτή να εξαγοράσει το 70% της εταιρείας «Αναπτυξιακή Α.Ε. Μέσων Ενημέρωσης» από την «Πήγασος Εκδοτική ΑΕ». Σκοπός του δανείου ήταν η χρηματοδότηση μέρους του τιμήματος εξαγοράς του 70% των μετοχών της εταιρείας ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΕ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, που ανήκε στην «Πήγασος». Το υπόλοιπο ποσό των €3.000.000 συμφωνήθηκε να πληρωθεί στην ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ σε 10 ισόποσες δόσεις των €300.000.

Στις 31.12.2009, δηλαδή δυόμισι χρόνια μετά την εκταμίευση του δανείου στην «Αναπτυξιακή Α.Ε.», σημειώθηκαν καταβολές ποσού των 800.000€ μόνον έναντι του κεφαλαίου του δανείου συνολικά, ενώ για την ομαλή αποπληρωμή του, σύμφωνα με την δανειακή σύμβαση, το δάνειο θεωρείται ότι εξοφλείται κανονικά αν καταβάλλεται ποσό ύψους 1.200.000 ευρώ ανά έτος.

Στο δάνειο παρέχεται περίοδος χάριτος 21 μηνών, δηλαδή μέχρι τις 28.2.2012. Επιπλέον, γίνεται τροποποίηση των εξασφαλίσεων του δανείου της ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΕ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ, με λήψη πρόσθετων εξασφαλίσεων.

Στις 15.11.2016 πιστοποιείται από την Τράπεζα Πειραιώς η εξασφάλιση πληρωμής των δόσεων και τόκων σε δεσμευμένους λογαριασμούς (Cash Collateral), η αξία των οποίων σήμερα ανέρχεται στο ποσό των €5.482.754,10.

2. Με την υπ' αρ. 1776/23.1.2015 σύμβαση χορηγείται δάνειο 9.451.324 ευρώ στην "**ΝΕΟ ΘΕΜΑ**", με εγγυητές τον Θ. Αναστασιάδη και τον Α. Καραμήτσο. Σκοπός του δανείου ήταν η αναδιάρθρωση υφισταμένου τραπεζικού δανεισμού. Η εξόφληση θα γίνει σε 19 δόσεις (οι 18 πρώτες εξαμηνιαίες και ισόποσες, ποσού 429.606€ και η τελευταία ποσού 1.718.416€ μετά την πάροδο ενός έτους από την ημερομηνία καταβολής της 18^{ης} δόσης), με τελικό έτος εξόφλησης του δανείου το **2025**.

3. Με την υπ' αρ. 1777/23.1.2015 σύμβαση χορηγείται δάνειο ποσού 9.000.000 στην εταιρία "**ΝΕΟ ΘΕΜΑ**", στην οποία συμβάλλεται ως ανάδοχος η εταιρία "ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ" και οι μέτοχοι, Αναστασιάδης και Καραμήτσος, με σκοπό την αναδιάρθρωση του υφισταμένου τραπεζικού δανεισμού. Η **εξόφληση** του δανείου θα γίνει **σε μια δόση** κεφαλαίου, **η οποία θα καταβληθεί στη λήξη του δανείου, ήτοι**

μετά την πάροδο δέκα (10) ετών από την ημερομηνία εκταμίευσης του δανείου, το έτος 2025.

β. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Με την υπ' αριθμ. 9747066635/14-09-2010 σύμβαση πίστωσης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού χορηγήθηκε δάνειο ύψους 1.500.000€. Τρεις μήνες μετά και ειδικότερα στις 14.12.2010 το όριο αυξάνεται κατά 1.500.000€, ανερχόμενο στα 3.000.000€. Εν συνεχεία, στις 24.10.2012 το όριο αυξάνεται, εκ νέου, στα 4.000.000€.

Ειδικότερα, με τις από 27.7.2010 και 21.12.2010 αποφάσεις της Εθνικής Τράπεζας εγκρίθηκε χρηματοδότηση, ακάλυπτη από θετικές εξασφαλίσεις, με την εγγύηση των μετόχων, Θ. Αναστασιάδη και Α. Καραμήτσου, με σκοπό την κάλυψη του χρηματοδοτικού κενού που προκλήθηκε από την αποχώρηση του Ομίλου ΠΗΓΑΣΟΣ. Στο από 17.10.2010 εισηγητικό σημείωμα αναγράφεται ότι η πιστούχος εταιρία παρουσιάζει **χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα** λόγω των αρνητικών αποτελεσμάτων και της αρνητικής καθαρής θέσης. Παρά τη διαπίστωση της χαμηλής πιστοληπτικής ικανότητας, στην στρατηγική της τράπεζας έναντι του πελάτη της, γίνεται μνεία ότι, “λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων το αποδεκτό ύψος των συνολικών υποχρεώσεων της τιτλούχου σε σχέση με τον τζίρο που πραγματοποιεί, η υπηρεσία θεωρεί ότι μπορούν να αναληφθούν πρόσθετοι κίνδυνοι περιορισμένου ύψους βάσει προσωπικών εγγυήσεων”. Με την από 30.11.2010 απόφαση εγκρίνεται η αύξηση του ορίου του κεφαλαίου κίνησης κατά 1.500.000€, με την αιτιολογία της ύπαρξης επείγουσας ανάγκης.

Με την από 20.12.2011 απόφαση της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων εισάγεται προς επικύρωση η έγκριση για ανανέωση μέχρι 30.6.2012 της διάρκειας ισχύος του υφιστάμενου ορίου factoring, ύψους 5.000.000€. Το Εισηγητικό σημείωμα αναφέρεται α. στη **σημαντική πτώση** του κύκλου εργασιών της εταιρίας για το έτος 2010, β. στις **συσσωρευμένες ζημιές** και στα **αρνητικά ίδια κεφάλαια για τρίτη συνεχόμενη χρήση**, γ. στο γεγονός ότι η εταιρία **δεν σχημάτισε πρόβλεψη για επισφαλείς απαιτήσεις, ποσού 400.000€**, καθώς και δ. στις **αρνητικές λειτουργικές ταμειακές ροές**. Παρά τα ως άνω δεδομένα, η στρατηγική της τράπεζας είναι επί λέξει η εξής: “Η Υπηρεσία, λαμβάνοντας υπόψη εκτός των άλλων, την εξαιρετικά δυσμενή περίοδο που πλήττει ιδιαίτερα τα ΜΜΕ και προκειμένου να μη δημιουργηθούν προβλήματα στη χρηματοδοτική κάλυψη του ταμειακού προγράμματος της εταιρείας, θεωρεί ότι μπορεί να ανανεωθούν οι ήδη εγκεκριμένοι κίνδυνοι με την πιστούχο”.

Με την από 22.2.2012 απόφαση της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων, εγκρίνεται η εφάπαξ χρηματοδότηση ποσού 4.000.000€. Στο εισηγητικό κείμενο αναγράφεται ότι ο κύκλος εργασιών για τη χρήση 2011 εμφανίζει **πτώση 23,40%** και η **χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα** της εταιρίας, λόγω των αρνητικών αποτελεσμάτων της και της **αρνητικής καθαρής θέσης** της. Παρά ταύτα, η Υπηρεσία εισηγείται την έγκριση του αιτήματος, “λαμβάνοντας υπόψη τη γενικότερη, από ετών, ακολουθούμενη από την Τράπεζα πιστοδοτική πολιτική για τον ιδιόμορφο κλάδο ΜΜΕ”, ενώ επαναλαμβάνεται ως στρατηγική της Τράπεζας ότι “η Υπηρεσία, λαμβάνοντας υπόψη εκτός των άλλων, την εξαιρετικά δυσμενή περίοδο, που πλήττει ιδιαίτερα τα ΜΜΕ και προκειμένου να μη δημιουργηθούν προβλήματα στη χρηματοδοτική κάλυψη του ταμειακού προγράμματος της εταιρείας θεωρεί εφικτή μια λελογισμένη αύξηση των αναλαμβανόμενων κινδύνων, με μετατροπή του συνόλου τους σε τακτής λήξης με παράλληλη λήψη λοιπών εξασφαλίσεων”.

Με την από 05.04.2012 απόφαση της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων εγκρίνεται η εφάπαξ χρηματοδότηση ποσού 4.000.000€, χωρίς την προϋπόθεση της λήψης έγγραφης συναίνεσης από την Τράπεζα Πειραιώς, στην οποία θα παρέχει τη συγκατάθεσή της στην ενεχυρίαση του σήματος της ιστοσελίδας “www.protothema.gr”. Η Τράπεζα αρκέστηκε απλώς στη λήψη **υπεύθυνης δήλωσης** από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Εταιρίας, στην οποία θα αναφέρει ότι το προς εξασφάλιση στοιχείο (σήμα της ιστοσελίδας “www.protothema.gr”) είναι ελεύθερο παντός είδους βαρών.

Με την από 06.12.2012 απόφαση της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων εγκρίνεται το αίτημα της Εταιρίας για παροχή παράτασης της ισχύος της εφάπαξ χρηματοδότησης, ποσού 4.000.000€, μέχρι 31.12.2012. Ως δυσμενές στοιχείο αναφέρεται η καταχώριση της Εταιρίας στο σύστημα ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ στις 21.11.2012, από μία διαταγή πληρωμής 300.000€. Ωστόσο, η Τράπεζα προχώρησε στην έγκριση του αιτήματος, αρκούμενη στην προφορική διαβεβαίωση του CFO της Εταιρίας, Πατσόπουλου, ότι το θέμα έχει τακτοποιηθεί πρόσφατα και **θα υποβληθεί** άμεσα αίτημα διαγραφής από το σύστημα ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ.

Με την από 25.7.2013 απόφαση της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων εγκρίνεται η παράταση της υφιστάμενης εγγυητικής επιστολής καλής πληρωμής μέχρι τις 31.12.2013, ποσού 200.000€, λήξεως εκ παρατάσεως την 01.7.2013.

Με την από 23.12.2013 απόφαση της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων εγκρίνεται η **παράταση** μέχρι τις 31/1/2014, **1. υπέρ της “ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ Α.Ε.”** α. του εγκεκριμένου ορίου factoring, ποσού 2.500.000€, β. της διάρκειας της εγγυητικής επιστολής, ποσού 200.000€, γ. δόσης υφιστάμενης εφάπαξ χρηματοδότησης, ποσού 500.000€, που ήταν πληρωτέα στις 26.11.2013, **2. υπέρ**

της **“ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΜΕ”** της υφιστάμενης εφάπαξ χρηματοδότησης, ποσού 200.000€ και 3. **υπέρ της “ΝΕΟ ΘΕΜΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ Α.Ε.”** της υφιστάμενης εφάπαξ χρηματοδότησης, ποσού 200.000€. Η Τράπεζα αναφέρει ως ωφέλειες – στοιχεία συνεργασίας την ύπαρξη καταθέσεων της εταιρίας “ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ” και αναφέρει ότι το management των εταιριών του Ομίλου έχει υποβάλλει στις 09.12.2013 αίτημα αναδιάρθρωσης των υφιστάμενων εφάπαξ χρηματοδοτήσεων, επικαλούμενο ταμειακή δυσπραγία, λόγω της παρατεινόμενης οικονομικής ύφεσης. Τέλος, η αρμόδια Υπηρεσία της Τράπεζας εισηγείται την βραχύχρονη παράταση των κινδύνων όλων των εξεταζόμενων εταιριών. **Ως προϋπόθεση ισχύος της παράτασης τέθηκε η καταβολή του συνόλου των λογισμένων τόκων, μέχρι 31.12.2013.**

Με την από 17.2.2014 απόφαση της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων εγκρίνεται για την **“ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ”** α. η **ανανέωση**, μέχρι 31.7.2014, έναντι υφιστάμενης λήξης στις 31.01.2014, του ορίου factoring, ποσού 2.500.000€, β. η τροποποίηση του χρονοδιαγράμματος υφιστάμενης εφάπαξ χρηματοδότησης, ποσού 4.000.000€ και γ. η **ανανέωση** μέχρι 31.7.2014 της εγγυητικής επιστολής καλής πληρωμής, ποσού 200.000€, λήξεως εκ παρατάσεως στις 31.1.2014, με μόνη την υπογραφή της εταιρίας. Σύμφωνα με το κείμενο της εισήγησης “με βάση στοιχεία προσωρινού ισολογισμού της 31.10.2013, η εταιρία κατέγραψε θετικά αποτελέσματα, τόσο σε επίπεδο EBITDA, όσο και σε επίπεδο τελικού αποτελέσματος προ φόρων, ύψους 650.000€, παρά την σημαντική πτώση του κύκλου εργασιών της κατά 75%, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2012. Η εμφάνιση θετικών αποτελεσμάτων οφείλεται, κατά κύριο λόγο, στις σημαντικές περικοπές σε επίπεδο μισθοδοσίας προσωπικού (μειώσεις αποδοχών)”. **Ως αρνητικοί παράγοντες** καταγράφονται η **αρνητική καθαρή θέση, το αρνητικό ίδιο κεφάλαιο κίνησης**, καθώς και η **ιδιαίτερα αυξημένη δανειακή επιβάρυνση**. Η εταιρία προσκόμισε ανάλυση ταμειακών ροών για τα έτη 2014 -2017. Σύμφωνα με το ως άνω εισηγητικό σημείωμα, “από τα παραπάνω στοιχεία (εν. την ανάλυση cash flow) προκύπτει δυνατότητα ομαλής αποπληρωμής των τακτής λήξης υποχρεώσεων των εταιριών, με άντληση όμως νέου δανεισμού ή / και αύξηση μετοχικού κεφαλαίου”.

Από το εν λόγω εισηγητικό της 17.2.2014 πληροφορούμαστε ότι η Εταιρία “ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΑΕ” το έτος 2013 προέβη σε **νέο δανεισμό** από την τράπεζα Πειραιώς, ποσού 2.160.000€, το οποίο χρησιμοποιήθηκε πλέον ιδίων διαθέσιμων κεφαλαίων **για την αποπληρωμή 1. τόκων**, 2.025.000€, που αφορούσαν δάνειο της “ΝΕΟ ΘΕΜΑ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ”, 2. **τόκων**, 1.535.000€,

που αφορούσαν δάνειο της “ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ” και 3. **Τόκων**, ποσού 758.300€, που αφορούσαν δάνεια της “ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ”.

γ. ALPHA BANK

Η συνεργασία της Τράπεζας με την εταιρεία ξεκίνησε το 2005 με τη συνολογία της από 21.10.2005 σύμβασης πίστωσης με ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό έως του ποσού των 1.700.000€. Μετά την αποχώρηση της εταιρείας ΠΗΓΑΣΟΣ τον Μάιο του 2015 άρθηκε και η εγγύηση που είχε εκχωρήσει για την διασφάλιση του δανείου και η Τράπεζα μείωσε το υφιστάμενο όριο από το ποσό των 3.100.000€ στο ποσό των 1.600.000€, ακάλυπτο πλέον από θετικές εξασφαλίσεις.

δ. EUROBANK

Η εταιρεία Εκδόσεις Πρώτο Θέμα ΑΕ έχει υπογράψει δύο συμβάσεις με την Τράπεζα Eurobank, α. στις 22.9.2011 σύμβαση πίστωσης με ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό μέχρι του ποσού των 750.000€ και β. στη συνέχεια υπέγραψε στις 19.6.2012 σύμβαση αυξήσεως της χορηγηθείσας πίστωσης κατά ποσό 400.000€ και συνεπώς το συνολικό όριο της πίστωσης ανήλθε μέχρι του ποσού των 1.150.000€.

Τον Ιούνιο του 2012 ικανοποιήθηκε αίτημα της εταιρείας για χορήγηση 200.000€, βάσει του πρώτου ορίου, έναντι υποσχετικής επιστολής προσκόμισης επιταγών εκ των υστέρων. Η υποσχετική δεν τηρήθηκε και η Τράπεζα προχώρησε σε διαδοχικές παρατάσεις της ισχύος της. Αργότερα, αποφάσισε τη ρύθμισή της με μηνιαίες δόσεις 20.000€ αρχής γενομένης την 31.10.2014 και μέχρι τον 5.2015 είχαν καταβληθεί 5 δόσεις. Μετά την επιβολή περιοριστικών μέτρων στην κίνηση κεφαλαίων, ικανοποιήθηκε αίτημα της εταιρείας για νέα ρύθμιση με δόσεις 10.000€, αρχής γενομένης την 31.10.2015.

3.3.11.3. ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

1. Έκθεση Ειδικής Έρευνας της ΤΤΕ για την Τράπεζα Πειραιώς (Ιανουάριος 2011) (από συνήθη εποπτικό έλεγχο)

Παρατίθενται σημεία από την έκθεση αναφορικά με την δανειοδότηση του πιστούχου:

ι. Η εταιρεία παρουσίασε αρνητική καθαρή θέση το 2009, ύψους 646.000.000€, η οποία συνεχίστηκε από το 2008 (954.000.000€) Σημειώνεται ότι η εταιρεία συμπεριλήφθηκε στην ανάλογη κατηγορία της ΠΔΤΕ 2442/29.1.1999 με

31.3.2010 και 30.6.2010. Ωστόσο τα υπόλοιπα χορηγήσεων της εμφανίζονται μειωμένα κατά 16.500.000€, που αντιστοιχούν στους τόκους 30.6.2010.

ii. **Η πιστούχος ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ είναι και η μοναδική με παραγωγική δραστηριότητα.**

iii. Για την αιτούμενη χρηματοδότηση της νεοσύστατης εταιρίας “Νέο Θέμα”, για την οποία δεν υφίσταται ακόμη κάποια δραστηριότητα, η τράπεζα στηρίχθηκε στην πιστοληπτική ικανότητα και στη δυνατότητα αποπληρωμής της πιστούχου «Πρώτο Θέμα». Από τα ανωτέρω, δεν μπορεί να δικαιολογηθεί η αντικατάσταση της εταιρικής εγγύησης της Πήγασος Εκδοτική με εξασφαλίσεις των νέων βασικών μετόχων, καθώς δεν είναι ισοδύναμες από άποψη φερεγγυότητας.

iv. “Λαμβάνοντας υπόψιν την εμφάνιση αρνητικής καθαρής θέσης για 2 συνεχόμενα έτη, για την εταιρεία «Πρώτο Θέμα», που αποτελεί την μοναδική εταιρεία του ομίλου με δραστηριότητα, την αρνητική καθαρή θέση συνολικά για τις συνδεδεμένες εταιρείες του ομίλου εάν οι οικονομικές καταστάσεις του ήταν ενοποιημένες, την έλλειψη λειτουργικής πηγής αποπληρωμής, τη χειροτέρευση των οικονομικών αποτελεσμάτων στην τρέχουσα χρήση της Πρώτο Θέμα, της οποίας η πιστοληπτική ικανότητα είναι κρίσιμη και καθοριστική για το σύνολο των απαιτήσεων, **εκτιμάται πιθανή ζημία 60% του ακάλυπτου υπολοίπου των χορηγήσεων του ομίλου (Νέο Θέμα, Αναπτυξιακή, Πρώτο Θέμα)**”.

2. Έκθεση Ειδικής Έρευνας ΤΤΕ για την Eurobank (Ιανουάριος 2013) (από συνήθη εποπτικό έλεγχο)

Σύμφωνα με την Έκθεση, σκοπό των νέων χρηματοδοτήσεων αποτέλεσε η κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης, χωρίς ειδικότερη ανάλυση επί αυτών στα εισηγητικά της τράπεζας. Επιπλέον, στην πλειοψηφία τους οι νέοι πιστούχοι, μεταξύ άλλων και το Πρώτο Θέμα, ταξινομήθηκαν ορθά σε βαθμίδα ιδιαίτερα υψηλού πιστωτικού κινδύνου (2013) στα συστήματα πιστοληπτικής διαβάθμισης (MRA, NCR).

Οι νέοι πιστούχοι βρίσκονται σε δυσχερή οικονομική κατάσταση, με αποτέλεσμα να μην διασφαλίζεται η λειτουργική αποπληρωμή των χορηγηθέντων δανείων. Συγκεκριμένα στο σύνολό τους εμφανίζουν πτώση του κύκλου εργασιών, ζημιές (ΖΠΦΤ), προβλήματα ρευστότητας και υψηλή δανειακή επιβάρυνση. Επιπρόσθετα, οι περισσότεροι εξ’ αυτών παρουσιάζουν και αρνητική καθαρή θέση (Πρώτο Θέμα, Realmedia, PegasusMagazinesPublications, SportsPlus, Εκδόσεις Έθνος).

Επιτόκιο 4,5% και 5,75% κρίνεται ευνοϊκό από την ΤΤΕ σε σχέση με τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο, βάσει των διαβαθμίσεων πιστοληπτικής αξιολόγησης

(MRA, NCR>9.4) και της τιμολογιακής πολιτικής της τράπεζας (TR – D+ και RAROC<0.

Στις νέες χρηματοδοτήσεις, περιλαμβάνονται αυτοί οι πιστούχοι με MRA >8 και TR D-D+, και με αρνητική καθαρή θέση, ήτοι χαρακτηριστικά τα οποία αποτελούν ενδείξεις απομείωσης της αξίας τους. Βάσει της Πολιτικής των Προβλέψεων, για πιστούχους με τα ως άνω χαρακτηριστικά, η τράπεζα υποχρεούται να προβαίνει σε εξατομικευμένη άσκηση απομείωσης, με ελάχιστο ποσοστό πρόβλεψης 2,5% επί του ακάλυπτου τμήματος δανείων.

Διαπιστώνεται επίσης, ότι οι νέες χρηματοδοτήσεις εγκρίθηκαν στην πλειοψηφία τους **χωρίς την ύπαρξη ουσιαστικών πηγών αποπληρωμής** (είτε λειτουργικών είτε δευτερευουσών ισχυρών εξασφαλίσεων) και ταυτόχρονα **χωρίς να υπάρχει δέσμευση των μετόχων**. Επιπρόσθετα, ο αναλαμβανόμενος κίνδυνος δεν τιμολογήθηκε επαρκώς σε όλες τις περιπτώσεις. Κατά συνέπεια, δεδομένου και του υψηλού βαθμού επικινδυνότητας του κλάδου των ΜΜΕ, **η ποιότητα του εξεταζόμενου χαρτοφυλακίου κρίνεται ιδιαίτερα χαμηλή**. Ως εκ τούτου, με γνώμονα τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου, συνιστάται ο περιορισμός των αποκλίσεων από τα οριζόμενα στην Πιστοδοτική Πολιτική σε μελλοντικές εγκρίσεις, καθώς και η στενή παρακολούθηση της πορείας των υφιστάμενων πιστούχων».

3. Έκθεση Ειδικής έρευνας από τη Διεύθυνση Επιθεώρησης Εποπτευόμενων Εταιρειών (17.6.2016)

Η Έκθεση εντοπίζει τα εξής:

Αφενός κατόπιν της εισροής νέων κεφαλαίων ύψους €12 .8 εκ 2010 – 2015, από τους μετόχους και αφετέρου κατόπιν της ρύθμισης που συνομολόγησε η τράπεζα Πειραιώς, καθώς και άλλες τράπεζες, δημιουργήθηκαν προϋποθέσεις συνέχισης τόσο της λειτουργίας της παραγωγικής μονάδας του ομίλου (Πρώτο Θέμα) όσο και παραγωγής θετικών αποτελεσμάτων, που απαιτούνται για την ενίσχυση των πληρωμών έναντι των δανείων των εταιρειών συμμετοχών (€34.6εκ/29.2.2016).

Πάντως, βάσει του μέχρι σήμερα ρυθμού ανόδου του EBITDA και δεδομένων των αρνητικών οικονομικών συνθηκών, δεν μπορεί να αποκλεισθεί η πιθανότητα δημιουργίας αναγκών νέας κεφαλαιακής ενίσχυσης, σε μεσο-μακροπρόθεσμο ορίζοντα, ώστε να διασφαλισθεί και η στη συνέχεια ομαλή εξυπηρέτηση του δανεισμού.

Όσον αφορά την χρηματοδότηση των εταιρειών συμμετοχών ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ και ΝΕΟ ΘΕΜΑ, η Τράπεζα Πειραιώς αποφάσισε να παράσχει δάνεια, συνολικού

ποσού 36.000.000€, σε κάλυψη του κόστους αγοραπωλησιών μετοχών μεταξύ των κατά καιρούς μετόχων, πράξεις που υλοποιήθηκαν μέσω των προαναφερόμενων εταιρειών.

Στην πρώτη από τις συναφείς πιστοδοτήσεις (Αναπτυξιακή ΑΕ) ο κίνδυνος αντισταθμίστηκε επαρκώς με την εγγύηση της νέας, τότε, βασικής μετόχου (Πήγασος). Η δεύτερη, που αφορούσε την επαναγορά των μετοχών της τελευταίας από την ΝΕΟ ΘΕΜΑ, και στην ουσία, από τους δύο βασικούς μετόχους (Αναστασιάδη – Καραμήτσο) δεν συνοδεύτηκε τότε από δική τους συμμετοχή, παρά μόνο την παροχή εγγύησής τους για μέρος των χρεών. **Δηλαδή, κατά το χρόνο παροχής του δανείου δε λήφθηκαν μέτρα επαρκούς αντιστάθμισης του υψηλότερου κινδύνου** που εμπεριείχε η συγκεκριμένη πιστοδότηση, αδυναμία που θεραπεύθηκε μεταγενέστερα.

Η τράπεζα έχοντας ενέχυρο επί του συνόλου των μετοχών των εταιρειών **ανέλαβε τον επιχειρηματικό κίνδυνο τυχόν κακής εξέλιξης των εργασιών τους και πιθανής αθέτησής τους**, σε εποχή πάντως που το βάθος της οικονομικής ύφεσης, δεν είχε προβλεφθεί.

3.3.11.4. ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

1. Στις 17 Ιανουαρίου 2009 αποδεσμεύεται ποσό 4.500.000€ από την Τράπεζα Πειραιώς, το οποίο είχε προσφερθεί από την εταιρεία “Πρώτο Θέμα Εκδοτική ΑΕ” ως μετρητό καλύμματος (cash collateral). Σε σχετική ερώτηση που έγινε στον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Τράπεζας Πειραιώς, κ. Πουλόπουλο, κατά την εξέτασή του ως μάρτυρα στην Εξεταστική Επιτροπή (συνεδρίαση της 12.7.2016), η απάντηση που δόθηκε ήταν ότι το δάνειο της Πειραιώς ήταν πλήρως εξασφαλισμένο ήδη με εγγύηση της εταιρίας “ΠΗΓΑΣΟΣ”, αλλά εν συνεχεία αντικαταστάθηκε το μετρητό κάλυμμα με ενέχυρο επί των μετοχών της εταιρίας.

Σύμφωνα με τον κ. Πουλόπουλο, στις 17.1.2009, η Τράπεζα ενέκρινε την άρση του ως άνω ενεχύρου επί των καταθέσεων των κκ. Αναστασιάδη και Καραμήτσου, συνολικού ύψους 4.500.000€ εκ και, σε αντικατάσταση αυτού, έλαβε ως εξασφάλιση ενέχυρο επί του συνόλου των μετοχών της εταιρίας “Αναπτυξιακή ΑΕ”, που κατείχαν τη δεδομένη στιγμή τα ανωτέρω φυσικά πρόσωπα, ήτοι ενέχυρο επί του 30% των μετοχών αυτής. Σύμφωνα με τον κ. Πουλόπουλο, το ενέχυρο επί του 30% των μετοχών της “Αναπτυξιακή ΑΕ”, σε συνδυασμό με την εν ισχύ εταιρική εγγύηση που είχε παρείχε η “Πήγασος Εκδοτική”, η οποία ήταν κάτοχος του υπολοίπου 70% των μετοχών της εταιρείας, αξιολογήθηκε από την τράπεζα ότι

βελτιώνει το εξασφαλιστικό πλαίσιο, καθώς με τον τρόπο αυτό εμμέσως ελεγχόταν το 100% της “Αναπτυξιακής ΑΕ”, που ήταν και η μοναδική μέτοχος της εταιρίας “Εκδόσεις Πρώτο Θέμα”. Και τούτο διότι με την απόκτηση ενεχύρου επί των μετοχών η τράπεζα αποκτούσε δικαίωμα ψήφου σε περίπτωση υπερημερίας για το σύνολο των εταιρικών θεμάτων. Οι προσωπικές εγγυήσεις των κ.κ. Αναστασιάδη και Καραμήτσου, παρέμειναν ως εξασφάλιση του δανείου.

Όμως, με την ενέργεια αυτή της Τράπεζας Πειραιώς, εξισώνονται δύο είδη εξασφαλίσεων. Ωστόσο, πρόκειται για εξασφαλίσεις διαφορετικής βαρύτητας. Παράλληλα, η πρακτική που ακολούθησε η Τράπεζα για τον συγκεκριμένο πιστούχο μπορεί να χαρακτηριστεί ως έμμεση χρηματοδότηση, ενέργεια που αποδυνάμωσε τη θέση της Τράπεζας.

Με την πρακτική αυτή των τραπεζικών στελεχών παραβιάσθηκε το σύνολο των τραπεζικών, λογιστικών, οικονομικών και χρηματοπιστωτικών κανόνων, με αποτέλεσμα την απουσία σημαντικών εξασφαλίσεων και εγγυήσεων και περαιτέρω τη ζημία της τράπεζας, η οποία εκ των υστέρων αναγκάστηκε να προβεί σε πλήθος ευνοϊκών μεταχειρίσεων προς τη δανειολήπτρια εταιρία και τους μετόχους της, με συνεχείς παρατάσεις της διάρκειας των δανείων, αναχρηματοδοτήσεις και σύνολο διευκολύνσεων που μνημονεύονται ανωτέρω. Δηλαδή η τράπεζα αποφάσισε να αντικαταστήσει την εγγύηση με άλλες, προφανώς ίσης τουλάχιστον αξίας, προσωπικές εγγυήσεις από τον βασικό μέτοχο, που όμως ποτέ δεν ελήφθησαν, οπότε δεν πληρώθηκε ποτέ η αίρεση-προϋπόθεση απόσυρσης του cash collateral.

Επίσης, οι εκ μέρους του Θ. Αναστασιάδη δοθείσες προσωπικές εγγυήσεις δεν περιλαμβάνουν ακίνητα ή καταθέσεις (προσωπικούς λογαριασμούς). Για το ζήτημα αυτό η Τράπεζα της Ελλάδος στην υπ’ αριθμ. 3/2016 Έκθεσή της ρητά αναφέρει ότι από τα έντυπα Ε9 που προσκόμισε ο Θ. Αναστασιάδης αποδεικνύεται ότι δεν κατέχει ακίνητη περιουσία, επομένως καμία αξιόχρεη και, σε κάθε περίπτωση, ίσης αξίας με την αξία του cash collateral των 4.500.000€ ακίνητη περιουσία (αλλά ούτε κινητή) δεν υπήρχε για να αντικαταστήσει την εγγύηση αυτή. Και ασφαλώς μόνο αφελής θα σκεφτόταν ότι δεν το γνώριζαν αυτό τα τραπεζικά στελέχη που αποφάσισαν την απόσυρση του cash collateral ή ότι δεν επιβάλλονταν να το γνωρίζουν πριν τη λήψη μίας τόσο σημαντικής απόφασης.

2. Την πρακτική **δημιουργίας εταιριών που η μία κατέχει μετοχές της άλλης**, ενώ οι μέτοχοι εκάστης εταιρείας είναι οι ίδιοι σε κάθε εταιρεία, με αναφορά εν προκειμένω στο ιστορικό δημιουργίας εταιρειών:

Στις 09/11/2007 η Τράπεζα Πειραιώς ενέκρινε 15ετές δάνειο ποσού 21.000.000€ προς την εταιρία “ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΕ”, ιδιοκτησίας του Θ. Αναστασιάδη (40%), Ε. Τριανταφυλλόπουλου (40%) και Α. Καραμήτρου (20%). Σκοπός του

δανείου ήταν η αγορά του συνόλου των μετοχών (100%) της εταιρίας “Εκδόσεις Πρώτο Θέμα”. Στη συνέχεια και συγκεκριμένα στις 28.05.2010, η Τράπεζα Πειραιώς εγκρίνει νέο 15ετές δάνειο, ποσού 18.000.000€, προς την εταιρία “Νέο Θέμα των Δημοσιογράφων – Εκδόσεις ΑΕ”, συνιδιοκτησίας των κ.κ. Θ. Αναστασιάδη (50%) και Α. Καραμήτσου (50%). Σκοπός του δανείου ήταν η απόκτηση του 70% της εταιρίας “Αναπτυξιακή” από την “Πήγασος Εκδοτική”.

Από αυτές τις διαδοχικές χρηματοδοτήσεις της Τράπεζας Πειραιώς, προκύπτουν τα εξής:

Οι αγοραπωλησίες μεταξύ των τριών εταιριών των ίδιων μετόχων (δηλαδή ο δανεισμός για αγοραπωλησίες μετοχών από τους εαυτούς τους) πιστοποιούν ότι στην προκειμένη περίπτωση επιλέχθηκε το «φαινόμενο» των **διαδοχικά αναδυόμενων εταιριών** («Μπάμπουσκα»). Ουσιαστικά, οι ίδιοι μέτοχοι δημιουργούν 3 εταιρίες, την «Πρώτο Θέμα», «Αναπτυξιακή» και το «Νέο Θέμα» και η μία εταιρία εξαγοράζει τις μετοχές της άλλης, μέσω δανείων. Σήμερα, οι συγκεκριμένοι μέτοχοι, ενώ οφείλουν το συνολικό ποσό των 44.000.000€, έχουν και τα χρήματα και τις εταιρίες. Για την πρακτική αυτή ρωτήθηκε πολλές φορές ο κ. Θ. Αναστασιάδης, όταν εξετάστηκε ενώπιον της Επιτροπής ως μάρτυρας και έδωσε την εξήγηση, ότι επιλέχθηκε η μέθοδος αυτή, γιατί ήταν μία μορφή **έμμεσης χρηματοδότησης** (βλ. κατάθεσή του στα από 18.10.2016 Πρακτικά της Επιτροπής μας).

Και πάντως με όρους κοινής λογικής και διαφάνειας, δεν εξηγείται γιατί, μετά την ίδρυση της εταιρίας που εξέδωσε την εφημερίδα «Πρώτο Θέμα» και την επιτυχημένη κυκλοφορία της, ιδρύθηκαν δύο νέες εταιρίες η «Αναπτυξιακή» και το «Νέο Θέμα», οι οποίες **δεν είχαν πραγματική δραστηριότητα** και συνακόλουθα χρηματοροές (εισπράξεις), ώστε να μπορούν να εξυπηρετούν τα δάνειά τους, και υπό γενική έννοια δεν είχαν αυτοτελές εταιρικό και επιχειρηματικό αντικείμενο. Για το λόγο αυτό χαρακτηρίστηκαν από πολλά μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής ως εταιρίες «φαντάσματα».

Παρά ταύτα, αυτές οι εταιρίες δανειοδοτήθηκαν από Τράπεζες, και συγκεκριμένα την Τράπεζα Πειραιώς, και όχι το «Πρώτο Θέμα», χωρίς να υφίσταται σχετική συνήθης διεθνής τραπεζική πρακτική, στην οποία παρέπεμψε ο Θ. Αναστασιάδης, την οποία και δεν εξειδίκευσε.

Ανακύπτει εύλογα το ερώτημα: Πώς θα αποπληρώνονταν τόσο το νέο δάνειο όσο και το παλαιότερο της “Αναπτυξιακής ΑΕ”, δηλαδή συνολικά 35.200.000€, όταν η μόνη εταιρία που έχει δραστηριότητα είναι η “Εκδόσεις Πρώτο Θέμα ΑΕ”, η οποία, όμως, εμφάνιζε αρνητικά ίδια κεφάλαια ήδη από τον ισολογισμό του 2008, γεγονός που υποδηλώνει αδυναμία εξυπηρέτησης οφειλών;

3. Ως προς τη διασφαλιστική αξία που προσφέρει η ενεχύραση μετοχών της ίδιας εταιρείας, αξίζει να διευκρινισθεί ότι οι εν λόγω εξασφαλίσεις δεν λαμβάνονται υπόψιν, λόγω συσχέτισης κινδύνου (ΠΔΤΕ 2588/Τμήμα ΣΤ', παρ.18αι1), όπως προκύπτει από το 1.2011 πόρισμα της Τράπεζας της Ελλάδος για την Πειραιώς.

Στην Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος γίνεται δεκτό ότι η τράπεζα έχοντας ενέχυρο επί του συνόλου των μετοχών των εταιρειών ανέλαβε τον επιχειρηματικό κίνδυνο τυχόν κακής εξέλιξης των εργασιών τους και πιθανής αθέτησής τους, σε εποχή πάντως που το βάθος της οικονομικής ύφεσης, δεν είχε προβλεφθεί.

4. Η ευνοϊκή μεταχείριση του «Πρώτου Θέματος» από το τραπεζικό σύστημα προκύπτει από το γεγονός, ότι, ενώ τα οικονομικά στοιχεία που συνέθεταν την οικονομική κατάσταση της εταιρίας ήταν όλα αρνητικά επί σειράν ετών και ειδικότερα υπήρχε: μείωση ιδίων κεφαλαίων, αρνητικά ίδια κεφάλαια, πτώση του κύκλου εργασιών κατά τα έτη 2009-2011 από 53.700.000€ σε 32.500.000€.

Η επί τα χείρω μεταβολή αυτών των μεγεθών συνδυαστικά συνιστούν τις 2 βασικές προϋποθέσεις, που βάσει του Κανονισμού έπρεπε να έχουν κρούσει τον κώδωνα του κινδύνου για περιορισμό ή ακόμη και διακοπή της συνεργασίας πιστοδότησης με την εν λόγω εταιρία, αφού αποτελούν – βάσει του Κανονισμού – σοβαρές ενδείξεις αδυναμίας του οφειλέτη να αποπληρώσει τις οφειλές του (οικονομική δυσχέρεια).

Παράλληλη, ο δανεισμός αυξήθηκε, κάτι που επιβάρυνε τον λόγο ιδίων προς ξένα κεφάλαια, δηλαδή υπερέβη τον κατά τον Πιστοδοτικό Κανονισμό υποδεικνυόμενο λόγο του 1 προς 7 (1:7 ή 1/7), καθώς το 2007 ο λόγος ήταν 1 προς 10, ενώ για τα έτη 2008 και 2009, ο λόγος έφθασε το 1 προς 12.

Δηλαδή, υπήρχαν στοιχεία που όχι μόνον δεν επέτρεπαν τη δανειοδότηση ή την αύξηση των πιστοδοτικών ορίων, αλλά έπρεπε να οδηγήσουν τις τράπεζες σε καταγγελία των δανειακών συμβάσεων. Παρά ταύτα, η δανειοδότηση και η αύξηση των πιστοδοτικών ορίων της εταιρίας συνεχίζονταν.

Επιπλέον, οι Τράπεζες συμφωνούσαν στην αναχρηματοδότησή των εν λόγω εταιριών, ενώ τα δάνεια δεν ήταν ενήμερα, αθετούνταν οι όροι των δανειακών συμβάσεων και πάντως δεν αποπληρώνονταν. Ενδεικτικά δε, στις 31.12.2009, δηλαδή δύομισι χρόνια μετά την εκταμίευση του δανείου στην «Αναπτυξιακή Α.Ε.» σημειώθηκαν καταβολές ποσού 800.000€ μόνο έναντι του κεφαλαίου του δανείου συνολικά, ενώ για την ομαλή αποπληρωμή του, σύμφωνα με την δανειακή σύμβαση, το δάνειο θεωρείται ότι εξοφλείται κανονικά αν καταβάλλεται ποσό ύψους 1.200.000€ ανά έτος. Σ' αυτό το πλαίσιο, για το “Νέο Θέμα” ανανεώνεται και τροποποιείται η αναδιάρθρωση του πλαισίου αποπληρωμής, καθώς εγκρίνεται παράταση της

περιόδου χάριτος κατά δυόμισι έτη, δηλαδή μέχρι τις 28.8.2014 (προηγουμένως είχε δοθεί παράταση μέχρι τις 28.2.2012), ενώ μεταβάλλεται και η περίοδος εκτοκισμού, η οποία από τριμηνιαία γίνεται εξαμηνιαία.

Επίσης, για την εταιρεία “ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΕ” ανανεώνεται και τροποποιείται η αναδιάρθρωση του πλαισίου αποπληρωμής, καθώς εγκρίνεται παράταση περιόδου χάριτος κατά δύο έτη και 9 μήνες, δηλαδή μέχρι και τις 14.9.2014 (προηγουμένως μέχρι τις 14.12.2011), ενώ μεταβάλλεται και η περίοδος εκτοκισμού, η οποία από τριμηνιαία γίνεται εξαμηνιαία.

5. Οι τράπεζες δεν προέβησαν σε καταγγελία των δανειακών συμβάσεων, όπως επιβάλλεται από το περιεχόμενο των τελευταίων και τους πιστοδοτικούς κανόνες. Αντίθετα, αποφάσιζαν κάθε φορά και χορηγούσαν τα δάνεια ή αποφάσιζαν άλλες ευνοϊκές εξυπηρετήσεις της δανειολήπτριας εταιρίας και του βασικού της μετόχου. (βλ. και κατάθεση Πάσχα για την έρευνα που έγινε από τη ΤτΕ το έτος 2015 «εάν έκανα έρευνα το 2009 θα είχε άλλη κατάληξη»)

6. Εν προκειμένω είναι ενδεικτική και η από 29.9.2009 «υποσχετική επιστολή» της δανειοδοτούμενης εταιρίας του Θέμου Αναστασιάδη προς την Τράπεζα Alpha Bank, με την οποία η εταιρία αναλαμβάνει την αόριστη υποχρέωση να εξοφλεί το ποσό του δανείου, χωρίς στην «υποσχετική επιστολή» να αναφέρονται χρόνοι και προθεσμίες καταβολών. Αυτή η πρακτική «δανειοδότησης» παραπέμπει σε δωρεά.

7. Ένα πρόσθετο σημαντικό στοιχείο παρατίθεται από το περιεχόμενο του από Μαρτίου 2016 Εισηγητικού Πιστοδοτήσεων της ALPHA BANK για τον Όμιλο του “Πρώτο Θέμα”, συμφερόντων Θ. Αναστασιάδη, με σκοπό την περιοδική αναθεώρηση ορίων και ειδικών όρων συνεργασίας, όπου αναφέρεται, πλην των άλλων, ότι η τράπεζα ζήτησε από το “Πρώτο Θέμα” τα πιο πρόσφατα στοιχεία (οικονομικές καταστάσεις), πλην όμως τέτοια στοιχεία ποτέ δεν προσκομίστηκαν, τουλάχιστον μέχρι και τον Μάρτιο 2016. Γεννάται το ερώτημα: για ποιο ακριβώς λόγο η τράπεζα ζήτησε τα πρόσθετα αυτά στοιχεία και γιατί η δανειολήπτρια εταιρία ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ δεν τα προσκόμισε;

8. Για τα τραπεζικά στελέχη, τα οποία έχουν την επιμέλεια και τη διαχείριση της περιουσίας των Τραπεζών στοιχειοθετείται παραβίαση τραπεζικών και πιστοδοτικών κανόνων, αποφάσεων του Διοικητή της ΤτΕ που είναι πάντοτε **υποχρεωτική για όλα τα τραπεζικά στελέχη που αξιολογούν, αποφασίζουν και χορηγούν δάνεια**. Αυτό συνάγεται και ευθέως από τα κείμενα των Κανόνων Πιστοδοτήσεων, αλλά και εμμέσως από την κατάθεση του Επιθεωρητή της ΤτΕ, κ. Πάσχα, ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής (συνεδρίασης της 29.09.2016), ο οποίος κατέθεσε ότι “εάν πάμε στο 2009, που η τράπεζα είχε αναλάβει έναν υψηλό κίνδυνο και από εκεί και πέρα δεν είχε γίνει τίποτα, η κατάληξη του πορίσματος θα ήταν διαφορετική”.

Όσον αφορά την ΤτΕ, είναι προφανές ότι δεν άσκησε τον εποπτικό και ελεγκτικό ρόλο της (βλ. καταθέσεις Πάσχα που είπε ότι τα δάνεια προς τα ΜΜΕ και τα κόμματα έπρεπε να είχαν αντιμετωπιστεί «τουλάχιστον αυστηρότερα», Προβόπουλου, που είπε, ότι τα συγκεκριμένα δάνεια ήταν μια εκδήλωση «αδυναμίας του τραπεζικού συστήματος», και Στουρνάρα, που είπε ότι «ποτέ δεν γίνονται όλα καλά. Το άριστα, όπως ξέρετε, είναι ο εχθρός του καλού»), δεδομένου ότι σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 2577/9.3.2006 Πράξη του Διοικητή της ΤτΕ ποτέ δεν προέβησαν «στην επιβαλλόμενη ετήσια αξιολόγηση των κινδύνων και δεν προσδιορίστηκαν ότι οι υψηλού κινδύνου περιοχές ή πολύπλοκες συναλλαγές που καθορίζονται από κάθε πιστωτικό ίδρυμα καθώς και οι προβληματικές πιστοδοτήσεις θα έπρεπε να ελέγχονται συχνότερα. Σύμφωνα με την ίδια αυτή ΠΔ/ΤΕ 2577 στο ίδιο κεφάλαιο και στην παράγραφο 18 και 18.1 προβλέπεται ότι «Υφίστανται καταγεγραμμένες διαδικασίες ειδικότερα ως προς: 18.1. Τον περιοδικό εντοπισμό των σημαντικών ή αιφνίδιων μεταβολών στις παραμέτρους που διαμορφώνουν τους κινδύνους (οικονομικά μεγέθη, εξελίξεις στην αγορά, νομικό περιβάλλον κλπ.), την αξιολόγησή τους και την αναφορά τους στα αρμόδια όργανα για τυχόν διορθωτικές ενέργειες, ιδίως όταν οδηγούν σε υπέρβαση των αποδεκτών ορίων.

Συμπερασματικά, ο Όμιλος Πρώτο Θέμα είναι χαρακτηριστική περίπτωση που «ξεκίνησε» και «στήθηκε» με «περίεργα» τραπεζικά δάνεια, παραβιάζοντας τους κανόνες του υγιούς ανταγωνισμού. Σε αυτή τη βάση, ενώ σήμερα, η εταιρία που εκδίδει το «Πρώτο Θέμα» εμφανίζεται με δάνεια ενήμερα και εξυπηρετούμενα, προβληματικές εμφανίζονται κάποιες από τις πρακτικές που ακολουθήθηκαν, όπως αυτές προκύπτουν από τους πιστοδοτικούς κανόνες και περιγράφονται αναλυτικά στα αμέσως προηγούμενα εγχειρίδια των τραπεζών και της ΤτΕ.

Οι συνολικές οφειλές του Ομίλου προς τις Τράπεζες στις 31.10.2016 είχαν ως εξής:

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ στις 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΗ 9747066635/14.9 .2010	3.292.556€	2.805.056€	1.811.705€	0,00€
ΕΤΕ FACTORING ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΣΥΜΒΑΣΗ 17/10.9.2009	814.126€	0,00€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΑΕ	4.106.683€	2.805.056€	1.811.705€	0,00€
ΑΡΘΡΟ ΜΟΝ. ΕΠΕ ΣΥΜΒΑΣΗ 807022522/21.7. 2006	136.420€	0,00€	4.477€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ Θ.ΑΝΑΣΤΙΑΔΗ	4.243.103€	2.805.056€	1.816.182€	0,00€

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ στις 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ 1) 0024981/2 /16.7.2010 2)1758/30.5.201 3 3)ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΑΡΤΑ 9.9.2010	1) 910.353€ 2) 785.722,52€ 3) 4.081,24€	1)0,00€ 2)0,00€ 3)4.081,24€	1)0,00€ 2)0,00€ 3)0,00€	1)0,00€ 2)0,00€ 3)0,00€
ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΑΕ	1.700.156,76€	4.081,24€	0,00€	
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ 1)1778/23.1.201 5 2)1779/23.1.201 5	1)6.693.520,29 2)9.019.261€	1) 4.554.665€ (*&*** σημείωση) 2) 5.220.753€ (*&*** σημείωση)	1)0,00 2)3.798.508€	1)0,00€ 2)0,00€
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΕ	15.712.781,29€	9.775.418€	3.798.508,00€	0,00€
ΝΕΟ ΘΕΜΑ ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ 1)1776/23.1.201 5 2)1777/23.1.201 5	1)8.179.974,67€ 2)9.019.261€	1)6.041.119, 38€ (*&** σημείωση) 2)5.519.261€ (*&** σημείωση)	1)0,00 2) 3.500.000€	1)0,00€ 2)0,00€

ΣΥΝΟΛΟ ΝΕΟ ΘΕΜΑ ΑΕ	17.199.235,67€	11.560.380,3 8€	3.500.000€	0,00€
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΡΑΜΗΤΣΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Ε.Ε ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΑΡΤΑ	962,73€	962,73€	0,00€	0,00€
ΚΑΡΑΜΗΤΣΟΣ	1)441.648,75€	1)0,00€	1)11,12€	1)0,00€
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	2)17.546,48€	2) 0,00€	2)139,17€	2)0,00€
1)ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟ	3)20.989,84€	3) 0,00€	3)116,29€	3)0,00€
2.12.2009				
2)ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ				
1994				
2)ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ				
2007				
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΡΑΜΗΤΣΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	480.185,07€	0,00€	266,58€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ Θ.ΑΝΑΣΤΙΑΔΗ	35.097.758,03€	21.345.278,8 6€	7.298.774,58€	0,00€

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

*Βάσει της εκχώρησης των απαιτήσεων από την κυκλοφορία της εφημερίδας, το συνολικό ποσό των πιστώσεων για το έτος 2015 ανήλθε σε 10.430.195€

**ΝΕΟ ΘΕΜΑ: Υφίσταται ενέχυρο επί του σήματος του Πρώτου Θέματος και του 100% των μετοχών των εταιρειών Πρώτο Θέμα, Αναπτυξιακή & Νέο Θέμα. Βάσει

έκθεσης ανεξάρτητης εταιρείας ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΕ, η αξία των μετοχών του σήματος με ημερ. 7/2015 ανέρχονται σε 1.247.000(σήμα) με 6.659.345€ (καθαρή παρούσα αξία). Βάσει εκχώρησης ιδιωτικών συμφωνητικών της εταιρείας Πρώτο Θέμα με τεχνικές εταιρείες υφίσταται ανεξόφλητο υπόλοιπο προς τιμολόγηση με ημερομηνία 31/10/2016 ύψους 420.000€

***ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ: Υφίσταται ενέχυρο επί του σήματος του Πρώτου Θέματος και του 100% των μετοχών των εταιρειών Πρώτο Θέμα & Αναπτυξιακή (κατά τα λοιπά ισχύουν οι παρατηρήσεις για το ΝΕΟ ΘΕΜΑ).

Τα ως άνω δεν έχουν υπολογισθεί στην αξία των καλυμμάτων

ALPHA BANK				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ στις 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣ Η ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ 1)1839985891/21.10.2015 2) 139985891/21.10.2015 (ίδια σύμβαση -άλλος λογαριασμός) 3)λογαριασμός Β001230	1)400.000€ 2)1.197.381,55 € 3)9750€ (ενέγγυες πιστώσεις/εγγυητικές επιστολές)*	1)400.000€ 2) 1.197.381,55 € 3) 9750€	1)9.988€ 2)29.898,62€ 3)0,00€	
ΣΥΝΟΛΟ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΑΕ	1.597.381,55€	1.607.131,55 €	39.886,62€	
ΥΡ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ 1)λογαριασμός 2200705230051000 2)1825782291/15.9.2010	1)686,61€ 2)654.865,72€	1)690€ 2) 654.865,72€	1)3,42€ 2)47.435,41€	1)0,00€ 2)0,00€
ΣΥΝΟΛΟ ΥΡ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ	655.552,33€	655.555,72€	47.438,83€	
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΡΤΕΣ	508,11€	450€	1,44€	
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ	2.297.586,53€	2.307.342,64	90.495,50€	

ΟΜΙΛΟΥ Θ.ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ		€		
----------------------	--	---	--	--

EUROBANK				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ στις 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΗ 955/22.9.2011	773.933,40€	773.933,40€	397.000€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ Θ.ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ	773.933,40€	773.933,40€	397.000€	0,00€

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΑΕ				
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	4.106.683€	2.805.056€	1.811.705€	0,00€
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	1.700.156,76€	4.081,24€	0,00€	0,00€
ALPHA BANK	1.597.381,55€	1.607.131,55€	39.886,62€	0,00€

EUROBANK	773.933,40€	773.933,40€	397.000€	0,00€
ΣΥΝΟΛΑ	8.178.154,71€	5.190.202,19€	2.248.591,62€	0,00€

**ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ
ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ
ΟΜΙΛΟΥ Θ.
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ**

ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	4.243.103€	2.805.056€	1.816.182€	0,00€
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	35.097.758,03€	21.345.278,86€	7.298.774,58€	0,00€
ALPHA BANK	2.297.586,53€	2.307.342,64€	90.495,50€	0,00€
EUROBANK	773.933,40€	773.933,40€	397.000€	0,00€
ΣΥΝΟΛΑ	42.412.380,96€	27.231.610,90€	9.602.452,08€	0,00€

**3.3.11.5. ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΙΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΟΥΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ
ΕΛΕΓΧΟΥ**

Σε όλη την διαδικασία δανειοδότησης με 18.000.000 ευρώ μια εταιρείας («ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ») για να αγοράσει μια άλλη («ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ») με ουσιωδώς ίδια μετοχική σύνθεση και της, εν συνεχεία, μεταβίβασης μέρους αυτής (70%) σε άλλη εταιρεία («ΠΗΓΑΣΟΣ») η οποία την πώλησε εκ νέου σε νεότερη εταιρεία («ΝΕΟ ΘΕΜΑ»), επίσης με ουσιωδώς ίδια μετοχική σύνθεση, παρ'όλο που κατά το χρόνο σύναψης συμβάσεων δανεισμού ο πλειοψηφών στην πωλήτρια και οι μέτοχοι της αποκτώσας ήσαν διαφορετικά φυσικά πρόσωπα, ανιχνεύεται μεθόδευση ώστε να εισπραχθούν μέσω τραπεζικού δανεισμού 36 εκατομμύρια ευρώ, χωρίς εξασφαλίσεις μάλιστα. Πρέπει συνεπώς να ερευνηθεί περαιτέρω αν οι συμπράξαντες γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν ότι οι εταιρείες ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ και ΝΕΟ ΘΕΜΑ είχαν

ουσιωδώς τους ίδιους μετόχους, αν παρασιώπησαν ύστερα γεγονότα και ποια ήσαν αυτά. Πρέπει επίσης να ερευνηθεί περαιτέρω, ποιος ή ποιοι έλαβαν την απόφαση να απελευθερωθεί το cash collateral για το οποίο υπήρχε ατομική ιδιοποίηση. Για την περίπτωση της λήψης δανείου 750.000 ευρώ χωρίς καμία εξασφάλιση μετά από έξι μήνες, ερευνητέον είναι αν υπήρχε άλλη αξιόχρητη εγγύηση ίσης αξίας και, (όταν αυτή εκχωρήθηκε) πόσο ποσοστό των εισπράξεων δόθηκε προς ασφάλεια. Αυτό καθ'αυτό το γεγονός ότι επί 6 έτη δεν υπήρξε ενόχληση είναι επίσης ελεγκτέον.

Σοβαρή έρευνα σε βάθος χρειάζεται επίσης για την προέλευση του ποσού των 4.973.000 ευρώ που βρέθηκαν στην κατοχή Αναστασιάδη. Ανεξάρτητα της μέχρι σήμερα καταλήξεως των σχετικών ερευνών η ενώπιον της Επιτροπής απερίφραστη δήλωσή του ότι το ποσόν αυτό δεν προήλθε από πώληση μετοχών στον Λαυρεντιάδη, ενώ – όπως αποκάλυψε την επόμενη μέρα – η εφημερίδα ΑΥΓΗ και ο δημοσιογράφος Κώστας Πουλακίδας είχε δηλώσει τα αντίθετα ενώπιον των διωκτικών Αρχών, συνιστά αντίφαση που πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω, δηλαδή να ερευνηθεί πότε έλεγε την αλήθεια, ενώπιον της Επιτροπής ή ενώπιον των διωκτικών Αρχών.

Και στα δύο δάνειά της η ΠΕΙΡΑΙΩΣ λαμβάνει ενέχυρο επί ιδίων μετοχών (παράβαση ΠΔΤΕ 2588/τμήμα ΣΤ παρ. 18 α 1) που λέει ότι δεν λαμβάνονται υπόψη. Ειδικότερα από το 2008 έως το 2013 η εν λόγω εταιρεία είχε ως κεφάλαιο μικρότερο του αρχικού κατά 1/10. Κατ' επέκταση προκύπτουν ευθύνες για τη μη εφαρμογή του άρθρου 47 και 48 του Ν. 2190/1920 όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 5 του Ν. 3604/2007, οι ευθύνες αποδίδονται στην εποπτεύουσα αρχή (Νομαρχία, Περιφερειακή Διοίκηση).

3.3.12. ΣΚΑΪ

3.3.12.1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ- ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΜΙΛΟ

Ο όμιλος ΣΚΑΪ εκμεταλλεύεται τους ομώνυμους σταθμούς, τηλεοπτικό και ραδιοφωνικό, και διευθύνεται από το βασικό μέτοχο Ι. Αλαφούζο, ο οποίος αναπτύσσει πολυετή πολυσχιδή δραστηριότητα με έμφαση στους τομείς των ΜΜΕ και της ναυτιλίας. Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και ο αδελφός του, Θ. Αλαφούζους (όμιλος ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ), και κατά καιρούς έχουν πραγματοποιηθεί μεταξύ των ομίλων αγοραπωλησίες εταιρειών ΜΜΕ.

Η δομή του ομίλου στις 30.09.2015 και συγκεκριμένα εταιρείες με άμεση ή έμμεση σχέση ενοποίησης στις οικονομικές καταστάσεις 31.12.2014, είναι η εξής : Η

μητρική εταιρία «ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ & ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕΕ», μέτοχοι της οποίας είναι ο Αλαφούζος Ιωάννης με ποσοστό 90%, ο Κυριακίδης Γεώργιος με ποσοστό 9% και η Σκούρα Ελένη με ποσοστό 1%, έχει το 100% των μετοχών της εταιρίας «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΤΕΕ». Η θυγατρική «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΤΕΕ» έχει το ποσοστό 100% της «ΜΕΛΩΔΙΑ ΑΕ», ποσοστό 71% της «ΟΜΜΕ ΑΕ», ποσοστό 71% της «ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΡΕΠΟΡΤΑΖ», ποσοστό 16% της «DIGEA ΨΗΦΙΑΚΗ ΠΑΡΟΧΟΣ ΑΕ», ποσοστό 69% της εταιρίας «ΘΑΝΑΛΕ ΑΕ», ποσοστό 100% της «TVΡΕΔΙΑ ΑΕ» και ποσοστό 1% της «ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΕ».

Στις εν λόγω καταστάσεις γίνεται αναφορά σχετικά με την απόφαση της «ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ & ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕΕ» (μητρική) και τις «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΤΕΕ» (βασική θυγατρική) να προχωρήσουν σε συγχώνευση μέσω απορρόφησης της πρώτης από τη δεύτερη (συνεδρίαση 22.12.2014 των διοικητικών συμβουλίων) διαδικασία που βρίσκεται σε εξέλιξη και σύμφωνα με τον φάκελο που μας έστειλε η εταιρία ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΤΕΕ έχει ήδη υλοποιηθεί.

3.3.12.2. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

α. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

1. Σύμφωνα με το Πρακτικό της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων της συνεδρίασης στις 22/05/2012, εγκρίνεται η χορήγηση δανείου, ύψους 4.000.000€, με σκοπό να αναλωθεί είτε στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της μητρικής εταιρίας, «ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.», είτε στην εξαγορά μετοχών της εν λόγω εταιρίας από τους λοιπούς μετόχους. Παράλληλα, υποβλήθηκε αίτημα για εκταμίευση του δανείου, πριν την εγγραφή της προσημείωσης.

Όπως διευκρινίστηκε προφορικά από τον Ιωάννη Αλαφούζο, το ποσό θα χρησιμοποιηθεί για την εξαγορά των μεριδίων του Ευάγγελου Μαρινάκη, ο οποίος κατέχει 12,90% των μετοχών της μητρικής εταιρίας. Το δάνειο θα αποπληρωθεί σε 18 δόσεις, ποσού 222.200€ η καθεμία.

Ως εξασφάλιση ζητήθηκε η εγγραφή Α τάξης προσημείωσης υποθήκης, για το ποσό των 4.800.000€ επί τριών οικοπέδων με των επ' αυτών κτισμάτων. Η τράπεζα έκανε δεκτό το αίτημα του Ι. Αλαφούζου και ενέκρινε την παροχή ευχέρειας στην εκταμίευση του δανείου προ της εγγραφής του βάρους (δηλαδή της προσημείωσης υποθήκης επί των ανωτέρω ακινήτων), βάσει της ανέκκλητης δήλωσης του Ι. Αλαφούζου για άμεση εγγραφή και πάντως όχι αργότερα από δύο μήνες.

2. Σύμφωνα με το Πρακτικό της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων της συνεδρίασης στις 20/12/2012, εγκρίνεται η εφάπαξ χρηματοδότηση 1.550.000€, λήξης στις 30/11/2013, με σκοπό την κάλυψη εποχιακών αναγκών σε κεφάλαιο κίνησης. Ως εξασφάλιση ζητήθηκε η ενεχυρίαση της υφιστάμενης σύμβασης με τον ΟΤΕ, αρχικού ποσού 1.765.800€ και ανεξόφλητου υπολοίπου, κατά δήλωση του πιστούχου, 1.606.300€, μη γεγεννημένο. Στις Παρατηρήσεις αναφέρεται ότι έχει ήδη καταβληθεί ή είναι σε φάση καταβολής από τον ΟΤΕ ποσό 159.600€, που αφορά μέρος των προβλεπόμενων στη σύμβαση παρεχόμενων υπηρεσιών, για τους μήνες Σεπτέμβριο 2012 έως τον Δεκέμβριο 2012 και, συνεπώς, το υπολειπόμενο ποσό της σύμβασης που εκκρεμεί να πληρωθεί ανέρχεται σε 1.606.300€.

3. Σύμφωνα με το Πρακτικό της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων της συνεδρίασης στις 14/03/2013, εγκρίνεται η χορήγηση δανείου, ύψους 2.500.000€, για επιχειρηματικούς και επενδυτικούς σκοπούς, σταδιακής αποπληρωμής σε 18 εξαμηνιαίες δόσεις, με πρώτη καταβλητέα στις 27/01/2014 και τελευταία στις 27/07/2022. Παράλληλα, υποβλήθηκε αίτημα για εκταμίευση του δανείου, πριν την εγγραφή της προσημείωσης. Οι ειδικότεροι όροι του δανείου είναι οι εξής:

- Εγγραφή Β τάξης προσημείωσης υποθήκης, για το ποσό των 3.000.000€ επί τριών οικοπέδων με των επ' αυτών κτισμάτων, ιδιοκτησίας κατά πλήρη κυριότητα του Ιωάννη Αλαφούζου των δύο από αυτά και ψιλής κυριότητα του τρίτου, στο οποίο την επικαρπία έχει ο πατέρας του. Η Τράπεζα παρείχε την αιτούμενη ευχέρεια για την εκταμίευση του δανείου προ της εγγραφής του βάρους (δηλαδή της προσημείωσης υποθήκης στα ανωτέρω περιγραφόμενα ακίνητα), βάσει της ανέκκλητης δήλωσης του Ι. Αλαφούζου για άμεση εγγραφή του βάρους και πάντως όχι αργότερα από δύο μήνες.

- Εκτοκισμός ανά εξάμηνο
- Επιτόκιο Euribor
- Περιθώριο 6,00%.

4. Σύμφωνα με το Πρακτικό της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων της συνεδρίασης στις 23/12/2013, υποβλήθηκε από τον Ιωάννη Αλαφούζο αίτημα για χορήγηση δανείου, ύψους 3.500.000€, με παροχή προσημείωσης υποθήκης σε ακίνητα, ιδιοκτησίας του. Παράλληλα, υποβλήθηκε αίτημα για εκταμίευση του δανείου, πριν την εγγραφή της προσημείωσης. Η Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων προχώρησε στην έγκριση του αιτήματος, μεταβάλλοντας μόνο το ύψος του χορηγούμενου δανείου, το οποίο ανήλθε τελικά στο ποσό του 1.750.000€, με τους εξής ειδικότερους όρους:

- Εγγραφή Α τάξης προσημείωσης υποθήκης, για το ποσό των 2.100.000€,

επί έξι οικοπέδων και των επ' αυτών κτισμάτων, ψιλής κυριότητας του Ι. Αλαφούζου, η επικαρπία επί των οποίων ανήκει στον πατέρα του. Η Τράπεζα παρέχει την αιτούμενη ευχέρεια για την εκταμίευση του δανείου προ της εγγραφής του βάρους (δηλαδή της προσημείωσης υποθήκης στα ανωτέρω περιγραφόμενα ακίνητα), βάσει της ανέκκλητης δήλωσης του Ι. Αλαφούζου για άμεση εγγραφή του βάρους και πάντως όχι αργότερα από δύο μήνες. Σε περίπτωση που προκύψουν νομικά ή τεχνικά θέματα κατά τη διαδικασία εγγραφής του βάρους, το δάνειο θα καταστεί άμεσα απαιτητό.

- Εκτοκισμός ανά εξάμηνο
- Επιτόκιο Euribor
- Περιθώριο επιτοκίου 6,00%

Υπάρχει η επισήμανση ότι σε περίπτωση που μέχρι την εκταμίευση του δανείου υφίστανται ανεξόφλητες δόσεις ομολογιακών δανείων της εταιρίας ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΕ, η οποία ουσιαστικά ανήκει στον πιστούχο, Ι. Αλαφούζο, τότε το προϊόν της χρηματοδότησης θα αχθεί σε πίστωση της οφειλής από τα ομολογιακά δάνεια.

5. Σύμφωνα με το Πρακτικό της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων της συνεδρίασης στις 04/04/2014, εγκρίθηκε η εφάπαξ χρηματοδότηση ύψους 4.000.000€ στο ΣΚΑΪ, με σκοπό την κάλυψη επιτακτικών αναγκών κεφαλαίου κίνησης. Ως εξασφαλίσεις ζητήθηκαν:

- Νομότυπη ενεχυρίαση του συνόλου των μετοχών της θυγατρικής εταιρίας ΜΕΛΩΔΙΑ ΑΕ και του σήματος του ομώνυμου ραδιοφωνικού σταθμού.

- Προσωπική εγγύηση του Ι. Αλαφούζου

- Λήψη υποσχετικής επιστολής του Ι. Αλαφούζου για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου κατά 3.500.000€ εντός των επόμενων 12 μηνών, από ίδια διαθέσιμα κεφάλαια (και σε κάθε περίπτωση χωρίς άντληση τραπεζικού δανεισμό από την Εθνική Τράπεζα) και δέσμευση για τυχόν αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, ώστε να αποπληρωθούν οι δόσεις διμερών ομολογιακών δανείων της τρέχουσας χρήσης, συνολικού ποσού 3.500.000€.

- Η εκταμίευση θα γίνει μετά από τη λήψη υποσχετικής επιστολής της εταιρίας, στην οποία θα δεσμεύεται για την υλοποίηση των ενεχυριάσεων εντός μηνός από την εκταμίευση (η μη υλοποίηση θα αποτελεί γεγονός καταγγελίας). Στην υποσχετική επιστολή θα προβλέπεται η προσκόμιση έκθεσης αποτίμησης της αξίας της εταιρίας ΜΕΛΩΔΙΑ ΑΕ, εντός 10 ημερών από την εκταμίευση.

β. EUROBANK

1. Στις 17/12/2010 υπεγράφη σύμβαση πίστωσης με ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό, ύψους 1.300.000€, με πιστούχο την εταιρία ΘΑΝΑΛΕ και εγγυητή τον Θεμιστοκλή Αλαφούζο.

Με την από 29/04/2011 επιστολή η ΘΑΝΑΛΕ αναγνωρίζει ότι οφείλει 1.050.000€ και αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλει τα εξής ποσά:

- 31/10/2011: 150.000€, 30/04/2012: 150.000€, 29/10/2012: 150.000€, 29/04/2013: 150.000€, 29/10/2013: 150.000€, 29/04/2014: 150.000€, 29/10/2014: 150.000€. Σύνολο: 1.050.000€.

Με την από 20/06/2012 επιστολή η ΘΑΝΑΛΕ αναγνωρίζει ότι θα καταβάλλει ως εξής τις δόσεις:

- 30/04/2013: 150.000€, 31/10/2013: 150.000€, 30/04/2014: 150.000€, 31/10/2014: 150.000€, 30/04/2015: 150.000€, 30/10/2015: 150.000€, 30/04/2016: 150.000€.

Στις 14/03/2014 υπεγράφη σύμβαση ενεχυρίασεως κατάθεσης.

Με την από 27/11/2014 σύμβαση το όριο της πίστωσης μειώθηκε από 1.300.000€ σε 450.000€.

Στις 16/12/2014 υπογράφεται ιδιωτικό συμφωνητικό με το οποίο ο ΣΚΑΪ ενέχεται ως εγγυητής, ενώ είχε προηγηθεί η υπογραφή του από 20/06/2012 ιδιωτικού συμφωνητικού, με το οποίο παρέσχεσαν εγγύηση ο Χρήστος Σωτηρακόπουλος και ο Γεώργιος Δήμας.

Σύμφωνα με Εισηγητικό της τράπεζας, υποβλήθηκε από την πιστούχο αίτημα για αποδέσμευση των ενεχυριασμένων περιουσιακών στοιχείων του χαρτοφυλακίου του Θεμιστοκλή Αλαφούζου, με την εξόφληση της δόσης κεφαλαίου 150.000€ και αφού προηγηθεί αύξηση μετοχικού κεφαλαίου του ΣΚΑΪ προς την ΘΑΝΑΛΕ. Στο εισηγητικό υπάρχει μία χειρόγραφη σημείωση, "ΟΚ, αλλά το ενεχυριασμένο χαρτοφυλάκιο να χρησιμοποιηθεί για την κάλυψη των ληξιπρόθεσμων τόκων της ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ. Εάν οι ως άνω ληξιπρόθεσμοι τόκοι αποπληρωθούν από άλλες πηγές, απελευθερώστε τα ενεχυριασμένα χαρτοφυλάκια".

Σύμφωνα το από 20395/2014 ΜΕΜΟ της τράπεζας, υποβλήθηκε αίτημα του Ομίλου του Ι. Αλαφούζου για μεταφορά του πιστούχου ΘΑΝΑΛΕ στον Όμιλο του Ι. Αλαφούζου (ανήκει στον Όμιλο του Θ. Αλαφούζου), με τροποποίηση των εξασφαλίσεων και έγκριση αιτήματος με νέο όριο leasing 2.100.000€, με νέο πιστούχο τον ΣΚΑΪ. Η Διοίκηση εκτιμά ότι η εταιρία δεν θα αντιμετωπίσει πρόβλημα ρευστότητας. Η Τράπεζα εισηγήθηκε θετικά ως προς το αίτημα και ενέκρινε την άρση της Π/Ε του Θ. Αλαφούζου και την αποδέσμευση των ενεχυριασμένων περιουσιακών στοιχείων του χαρτοφυλακίου του εγγυητή, μετά την εξόφληση της δόσης κεφαλαίου

150.000€ στις 30/10, μέσω αύξησης μετοχικού κεφαλαίου της ΣΚΑΪ. Θα αντικατασταθεί από την εταιρική εγγύηση της μητρικής εταιρίας ΣΚΑΪ.

2. Στις 04/03/2011 υπεγράφη σύμβαση δανείου, ύψους 8.000.000€, με την εταιρία IMEROS SHIPPING LIMITED, η οποία είναι off shore, με έδρα στη Λιβερία. Στη σύμβαση ενέχονται ως εγγυητές, 1. ο Ιωάννης Αλαφούζος, 2. η εταιρία “ΕΡΓΑ ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΑΤΕ” και 3. η εταιρία “ΣΕΛΗΝΑΙΑ ΑΤΕ”.

Η πιστούχος και οι εγγυητές με την από 04.03.2011 επιστολή τους ζητούν τον καθορισμό του ποσού των δόσεων σε 20 εξαμηνιαίες, από 30/06/2012 έως 31/12/2021, με τις 10 πρώτες ποσού 300.000€ και τις 10 τελευταίες 500.000€. Στη συνέχεια, με την από 04.02.2013 επιστολή τους ζητούν τροποποίηση των δόσεων αποπληρωμής, ενώ το συνολικό υπόλοιπο της οφειλής ανερχόταν την ίδια ημέρα (04.02.2013) στο ποσό των 7.700.000. Οι προτεινόμενες δόσεις έχουν ως εξής:

- 31/12/2014: 300.000€, 30/06/2015: 300.000€, 31/12/2015: 300.000€, 30/06/2016: 300.000€, 31/12/2016: 300.000€, 30/06/2017: 500.000€, 31/12/2017: 500.000€, 30/06/2018: 500.000€, 31/12/2018: 500.000€, 30/06/2019: 500.000€, 30/12/2019: 500.000€, 30/06/2020: 800.000€, 31/12/2020: 800.000€, 30/06/2021: 800.000€. Σύνολο: 7.700.000€.

Ως εξασφάλιση δόθηκε προσημείωση υποθήκης, για το ποσό των 10.400.000€, σε ακίνητα ιδιοκτησίας της εταιρίας “ΕΡΓΑ ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΑΤΕ” και “ΣΕΛΗΝΑΙΑ ΑΕ” (πρώην ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ), οι οποίες ανήκουν στον Ι. Αλαφούζο κατά 49,19% και 50,00% αντίστοιχα. Η συνολική αξία των ακινήτων εκτιμήθηκε από την Property στο ποσό των 8.491.000€.

Στο από 14/03/2011 Εισηγητικό της Eurobank αναφέρεται ότι “σύμφωνα με την εταιρία, η αποπληρωμή του προτεινόμενου δανείου θα πραγματοποιηθεί από την είσπραξη μερισμάτων, τα οποία, βάσει του προϋπολογισμού, θα ανέλθουν συνολικά για τα έτη 2012 έως 2021 σε 12.000.000€.

Επίσης, στο υπ’ αριθμ. 2820/2012 Εισηγητικό ανανέωσης ορίου αναγράφεται ότι “για την εκτίμηση της προσωπικής εγγύησης του Ι. Αλαφούζου απαιτείται η ανάλυση των οικονομικών στοιχείων του ΣΚΑΪ, δεδομένου ότι ο Ι. Αλαφούζος είναι πρόεδρος και κατέχει το 70% των μετοχών του. Ωστόσο, οι οικονομικές καταστάσεις του 2010 δεν δημοσιεύθηκαν και δεν έχουν προσκομισθεί, παρά τις οχλήσεις”.

Με την υπ’ αριθμ. 30953/2013 Εισηγητικό ανανέωσης ορίου, από το προϊόν της χρηματοδότησης η πιστούχος παρέλαβε το δεξαμενόπλοιο “NISSOS SERIFOS” στις 05/01/2012, το οποίο βρίσκεται σε χρονονάυλωση, με ημερήσιο ναύλο 14.000€. Η ανωτέρω πληροφόρηση είναι προφορική, καθώς, αν και ζητήθηκε, δεν προσκομίσθηκε η σύμβαση για την εξαγορά των μετοχών, με την αιτιολογία ότι οι

δύο εταιρίες είναι λιβεριανές και σύμφωνα με το λιβεριανό δίκαιο η εξαγορά πραγματοποιήθηκε με φυσική ανταλλαγή, χωρίς σύσταση σύμβασης.

Τέλος, σύμφωνα με το πρακτικό της Κεντρικής Επιτροπής Πιστοδοτήσεων του Οκτωβρίου 2014, θα ζητηθούν γραπτώς τα οικονομικά στοιχεία της ANAFI, η μετοχική σύνθεση, βάρη κλπ.

3.3.12.3. ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ»

A. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Από τα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί αποτυπώνεται ότι η Εθνική Τράπεζα αποτέλεσε την αποκλειστική σχεδόν χρηματοδότη της εταιρίας, κατέχοντας το μεγαλύτερο μερίδιο στο σύνολο του τραπεζικού δανεισμού της, με υπόλοιπο οφειλών στις 31.10.2016 ύψους 38.731.226€ και από αυτά ακάλυπτες από θετικές εξασφαλίσεις είναι ποσού 29.655.294€.

Συνοπτικά παρατίθενται οι δανειακές συμβάσεις που έχουν υπογραφεί μεταξύ της Εθνικής Τράπεζας και των νόμιμων εκπροσώπων της εταιρίας ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΕ.

Στις 15.01.1999 υπεγράφη η υπ' αριθμ. 400139076 σύμβαση παροχής πίστωσης με ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό και πρόσθετες αυτής πράξεις ποσού 500.000δρχ από την εταιρία ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ & ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕΕ . Στις 12.05.2008 υπεγράφη πρόσθετη πράξη στην ως άνω σύμβαση που αύξησε το όριο σε 5.000.000€.

Στις 21.05.2009 υπεγράφη η υπ' αριθμ. 9747035160 σύμβαση ομολογιακού δανείου ποσού 25.000.000€ με ενέχυρο επί των μετοχών της εταιρίας Ραδιοφωνικές & Τηλεοπτικές Επιχειρήσεις Α.Ε- Letter of comfort (επιστολή πατρωνίας) κ. Ιωάννη Αλαφούζου.

Στις 23.03.2010 υπεγράφη η υπ' αριθμ. 9747056613 σύμβαση ομολογιακού δανείου ποσού 10.000.000€ με β' ενέχυρο επί των μετοχών της εταιρίας Ραδιοφωνικές & Τηλεοπτικές Επιχειρήσεις Α.Ε- Letter of comfort (επιστολή πατρωνίας) κ. Ιωάννη Αλαφούζου.

Στις 21.12.2012 υπεγράφη η υπ' αριθμ. 9747117973 σύμβαση πίστωσης με ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό ποσού 2.000.000€, η οποία μετά από συνεχείς αυξήσεις του ορίου ανήλθε στο ποσό των 15.000.000€.

Στις 5.3.2014 υπεγράφη η υπ' αριθμ. 9747144016 σύμβαση δανείου ποσού 3.000.000€

Στις 8.8.2016 υπεγράφη η υπ' αριθμ. 9747205910 σύμβαση ποσού 1.200.000€

B. EUROBANK

Η εταιρία ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ υπέγραψε με την Τράπεζα EUROBANK τις κάτωθι συμβάσεις Leasing

1) 67656-10-0001/11.12.2014

2) 67656-10-0002/17.12.2014

3) 67656-10-0003/15.1.2015

4) 67656-10-0004/28.1.2015

5) 67656-10-0005/5.3.2015

6) 67656-10-0006/9.9.2015

συνολικού ορίου 2.100.000 ευρώ με σημερινό υπόλοιπο 1.338.556,62 ευρώ

Γ. ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Η εταιρία «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ» υπέγραψε με την Τράπεζα Πειραιώς την υπ' αριθμ. 2713639/26.06.2007 σύμβαση ποσού 2.336.041 ευρώ

Συνολικές οφειλές της εταιρίας ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΕ ΣΤΙΣ 31.10.2016 είναι 41.455.834,30€ και ακάλυπτοι κίνδυνοι 29.665.294€ σύμφωνα με τους πίνακες που απέστειλαν οι Τράπεζες στην Επιτροπή και παρατίθενται πίνακες στο Παράρτημα.

3.3.12.4. ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Το πόρισμα της Τράπεζας της Ελλάδος διαπιστώνει ότι η ΕΘΝΙΚΗ ήταν αποκλειστική σχεδόν χρηματοδότη του ΣΚΑΪ και ότι η Τράπεζα είχε στόχο τη στήριξη του Ομίλου. Οι συνολικές οφειλές του ομίλου την 30.9.2015 ανέρχονταν σε **46.700.000€** και του βασικού μετόχου σε 7.300.000€. Συγκεκριμένα, 41.900.000€ (ποσοστό 89,7%) των ως άνω επιχειρηματικών οφειλών συγκεντρώνεται στην εταιρία «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΤΕΕ» εκ των οποίων 24.500.000€, προέρχεται από 2 ομολογιακά δάνεια, αρχικού ύψους 35.000.000€, ακάλυπτα από θετικές εξασφαλίσεις. Τονίζεται ότι πραγματοποιήθηκαν καταβολές κεφαλαίου και μισθωμάτων 24.000.000€ περίπου μέχρι τις 30.09.2015 (καταβολές μισθωμάτων leasing ύψους 8.000.000€). Το υπόλοιπο τμήμα των απαιτήσεων κατά του ομίλου αφορά επί το πλείστον σε χρηματοδοτήσεις κεφαλαίου κίνησης και πρακτόρευσης επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring) πλην ενός μεσοπρόθεσμου δανείου προς την «ΟΜΜΕ ΑΕ».

Διαπιστώνει ότι παρότι κατεβλήθη προσπάθεια εξορθολογισμού αλλά και ενίσχυσης των δραστηριοτήτων (περιστολή κόστους, εκσυγχρονισμός, παροχές υπηρεσιών σε τρίτους), ωστόσο ορισμένες επενδυτικές και επί μέρους

επιχειρηματικές επιλογές δεν πέτυχαν, και αυτό το γεγονός επέτεινε τα ήδη υπαρκτά λόγω της οικονομικής κρίσης χρηματοοικονομικά προβλήματα.

Σημειώνει ότι ο βασικός μέτοχος (Ιωάννης Αλαφούζος) προέβη χωρίς να διευκρινίζει πότε και πώς σε «ικανές απολήψεις» και χαρακτηρίζει τις ενέργειες αυτής «μη συνάδουσες με τις συνήθειες επιχειρηματικές πρακτικές».

Αναφορικά με τις χρηματοδοτήσεις του έτους 2014 από την ΕΘΝΙΚΗ, σημειώνει ότι η Τράπεζα θα μπορούσε να είναι «περισσότερο αυστηρή ως προς την παρακολούθηση της διάθεσής τους» χωρίς να αναφερθεί σε λεπτομέρειες.

Οι κίνδυνοι που είχαν αναληφθεί από τον Όμιλο στις 30.09.2015 ανέρχονταν σε 54.000.000€ που, τότε, ήταν ενήμερα στο σύνολό τους.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η πορεία της δανειοδότησης του ομίλου από την ΕΘΝΙΚΗ τα έτη της οικονομικής κρίσης. Όπως εντοπίζει η έκθεση ΤτΕ “το μεγαλύτερο μέρος έως και το τέλος 2011 των κινδύνων αφορούσε “μακροπρόθεσμα ομολογιακά δάνεια για αναχρηματοδότηση προϋφιστάμενου δανεισμού και κάλυψη επενδυτικών αναγκών. Τα δάνεια αυτά, επελευθέρωσης της κρίσεως, στηρίχτηκαν πιστοδοτικά από την τράπεζα με τον εξής τρόπο:

- α) με αναδιάρθρωση χρονοδιαγραμμάτων αποπληρωμής
- β) με νέες χρηματοδοτήσεις

Για τις νέες χρηματοδοτήσεις η έκθεση αναφέρει ότι αυτές δόθηκαν «έναντι ποικίλων καλυμμάτων», χωρίς ωστόσο να τα συγκεκριμενοποιεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να προκύπτει το εάν αποτελούσαν ή όχι επαρκείς εξασφαλίσεις.

Η σιωπή εν προκειμένω της έκθεσης δημιουργεί πολλά ερωτηματικά, δεδομένου ότι, εάν ήταν επαρκή έστω και οριακά, εκτιμάται ότι αυτό θα είχε αναφερθεί.

Συνεπώς χρήζει περαιτέρω έρευνας εάν τα καλύμματα που δόθηκαν από τον όμιλο ΣΚΑΪ στα πλαίσια της αναχρηματοδότησης των μη εξυπηρετούμενων δανείων του ήταν ή όχι επαρκή.

Η έκθεση της ΤτΕ που προβαίνει σε περιγραφή της συμπεριφοράς της ΕΘΝΙΚΗΣ το διάστημα αυτό, αναφέρει ότι «γενικά λαμβάνονταν και αξιολογούνταν επιχειρησιακά σχέδια των εταιρειών», παρατηρεί όμως ότι οι προβλέψεις τους για εξέλιξη των οικονομικών μεγεθών τους «συνήθως» δεν επιβεβαιώνονταν, είτε λόγω της συνεχιζόμενης κρίσης, είτε λόγω της μη αποδοτικότητας των επιχειρηματικών αποφάσεων. Η τελευταία αυτή εκτίμηση, σε συνδυασμό με το ότι παρέχεται η πληροφορία πως, κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, αυτό ήταν το συνήθως συμβαίνον, προκαλεί σοβαρά ερωτηματικά ως προς την προοπτική των συγκεκριμένων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και εάν η συνεχιζόμενη χρηματοδότηση μπορούσε να θεωρηθεί ως εξασφαλισμένη ή όχι. Επίταση του

προβληματισμού αυτού, προκαλεί η διαπίστωση της έκθεσης της ΤΤΕ που ακολουθεί, ότι δηλαδή «το 2014 αυξήθηκε ο μακροπρόθεσμος δανεισμός με λήψη εξασφαλίσεων που αφορούσαν επί το πλείστον μη γεγενημένες απαιτήσεις ή και ότι μέρος του δανεισμού αφορούσε λοιπές επενδυτικές κινήσεις του ομίλου (εξαγορά εταιρειών) χωρίς αξιολόγηση της σκοπιμότητάς τους και χωρίς αποτίμηση της εύλογης αξίας τους». Το ότι δε διενεργήθηκε εκτίμηση του εύλογου κόστους της επένδυσης, σημειώνεται ως παραβίαση του κανονισμού των πιστοδοτήσεων της συγκεκριμένης Τράπεζας. Ως διακινδύνευση, εν προκειμένω, νοείται η περίπτωση να τύχει χρηματοδότησης μια υπερτιμημένη συμμετοχή.

Από τα κεφάλαια κίνησης που είχαν δοθεί τη συγκεκριμένη περίοδο, μέρος μόνο καλύφθηκε από την ενεχύραση προϊόντος σύμβασης παροχής υπηρεσιών με τον ΟΤΕ, η οποία, ωστόσο, κατά το χρόνο κατάρτισης της σύμβασης ήταν μη γεγενημένη. Δε διευκρινίστηκε εάν η σύμβαση αυτή υλοποιήθηκε ή όχι, ώστε το προϊόν της να περιέλθει στην Τράπεζα.

Για τις «μη συνήθειες» απολήψεις του βασικού μετόχου που μείωναν τη δυνατότητα εξυπηρέτησης των ομολογιακών δανείων, αναφέρεται ότι η ΕΘΝΙΚΗ Τράπεζα αντέδρασε, χωρίς να αναγράφεται με ποιο τρόπο.

Α) Από τους φακέλους δανειοδότησης του ομίλου ΣΚΑΪ

Η τακτική της Εθνικής Τράπεζας να αναλάβει το σύνολο σχεδόν της δανειοδότησης της εταιρίας «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ», είναι άκρως επικίνδυνη για μία τράπεζα και για το λόγο αυτό, σε όλες τις άλλες περιπτώσεις των δανείων προς μεγάλα ΜΜΕ, το βάρος του δανεισμού έχει επιμεριστεί σε τουλάχιστον τρεις τράπεζες ανάλογα με τα κεφάλαια και το ενεργητικό της κάθε μίας.

Στο πρακτικό της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων της 23/12/2013 εγκρίθηκαν τα εξής: χορήγηση δανείου 3.500.000€ στον Ι. Αλαφούζο για ταμειακή ενίσχυση της εταιρίας «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΕ», με ευχέρεια εκταμίευσης του δανείου πριν την εγγραφή προσφερόμενων βαρών. Στο ανωτέρω πρακτικό αναφέρεται ότι σε περίπτωση που μέχρι την εκταμίευση του παραπάνω δανείου υφίστανται ανεξόφλητες δόσεις ομολογιακών δανείων της εταιρίας «ΝΤΟΤ ΚΟΜ», που ουσιαστικά ανήκει στον πιστούχο, το προϊόν της υπόψη χορήγησης να αχθεί σε περίπτωση της προαναφερόμενης οφειλής. Στην παραπάνω απόφαση υπάρχουν οι εξής παραβάσεις βασικών κανόνων πιστοδοτήσεων: α) άλλος είναι ο φερόμενος δανειολήπτης (Ι.Αλαφούζος) και άλλος ο πραγματικός (ΣΚΑΙ) κατ' ομολογία του ίδιου εισηγητή και του εγκριτικού οργάνου, β) οι εξασφαλίσεις που λαμβάνονται είναι αμφιβόλου ποιότητας, καθότι η ψιλή κυριότητα ακινήτων είναι πολύ δύσκολα

ρευστοποιήσιμη και μάλιστα στις σημερινές συνθήκες κατάρρευσης των τιμών των ακινήτων. Επίσης δεν αναφέρεται η εκτιμηθείσα αξία των εξασφαλίσεων και ειδικά σε συνθήκες αναγκαστικής εκποίησης (πλειστηριασμού), όπως υπαγορεύουν οι κανόνες χορήγησης των δανείων των τραπεζών, όταν λαμβάνονται ακίνητα για εξασφάλιση δανείων, γ) ακόμη εγκρίνεται από την ΑΕΠ (Ανώτατη Επιτροπή Πιστοδοτήσεων) να δοθούν τα χρήματα στο δανειολήπτη πριν την εγγραφή της προσημείωσης στα ακίνητα. Με αυτό τον τρόπο η Τράπεζα αναλαμβάνει τον κίνδυνο να εγγραφούν στο μεταξύ άλλες απαιτήσεις στα ακίνητα, να διαπιστωθεί ότι προϋπάρχουν άλλα βάρη, με πιθανό αποτέλεσμα να χορηγηθούν από την Τράπεζα 3.500.000€ χωρίς να έχει εξασφαλίσει ούτε και αυτή την πιθανόν προβληματική κάλυψη από την φιλή κυριότητα ακινήτων, δ) η ΑΕΠ εγκρίνει να εξοφληθούν ληξιπρόθεσμες οφειλές του ομολογιακού δανείου του ΣΚΑΙ από το δάνειο που δίνεται στον Ι. Αλαφούζο, όμως η τακτική αυτή αντιβαίνει στην ισχύουσα νομοθεσία.

Στις 14/3/2013 είχε χορηγηθεί ήδη στον Ι. Αλαφούζο δάνειο 2.500.000€ «για επενδυτικούς και επιχειρηματικούς σκοπούς με εγγραφή β' σειράς υποθήκης σε ακίνητα που έχει την φιλή κυριότητα». Ο σκοπός που δίνεται ένα δάνειο, με βάση τους κανόνες πιστοδοτήσεων είναι σαφής και συγκεκριμένος, και σε κάθε περίπτωση η τράπεζα υποχρεούται να παρακολουθεί την υλοποίηση του σκοπού για τον οποίο δόθηκε το δάνειο.

Με το πρακτικό της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων (ΑΕΠ) της 20/12/2012 εγκρίθηκε εφάπαξ χρηματοδότηση του ΣΚΑΙ με 1.550.000€ ως διασφάλιση ενεχυρίαση σύμβασης του ΣΚΑΙ με τον ΟΤΕ «με ανεξόφλητο υπόλοιπο, κατά δήλωση, 1.606.000, μη γεγεννημένο». Αυτό σημαίνει ότι ο ΣΚΑΙ δεν υποχρεούτο να υποβάλει στην Τράπεζα μία σειρά από έγγραφα και δικαιολογητικά, όπως απαιτείται για όλους τους δανειολήπτες όταν ζητούν ένα δάνειο από την τράπεζα ή τη ρύθμιση μιας παλιάς οφειλής κ.λ.π. Αντίθετα, στην εταιρία «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ» η Τράπεζα δέχεται ως ισχυρό, ότι δηλώνει η εταιρία και δεν απαιτούνται επιπρόσθετα στοιχεία. Επιπλέον, οι απαιτήσεις της εταιρίας από τον ΟΤΕ που ενεχυριάζει δεν είναι γεγεννημένες, δηλαδή δεν υπάρχει απόλυτη βεβαιότητα ότι θα υπάρξουν.

Με το πρακτικό της 4/4/2014 της ΑΕΠ, δόθηκε εφάπαξ χρηματοδότηση 4.000.000€ στην εταιρία «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ» με σκοπό «την κάλυψη επιτακτικών αναγκών κεφαλαίου κίνησης». Ως εξασφαλίσεις εγκρίθηκαν τα εξής: α) νομότυπη ενεχυρίαση συνόλου μετοχών της θυγατρικής «ΜΕΛΩΔΙΑ» και του σήματος του Ραδιοσταθμού, β) προσωπική εγγύηση του Ι. Αλαφούζου γ) λήψη υποσχετικής επιστολής του Ι. Αλαφούζου για αύξηση ΜΚ χωρίς δανεισμό (και πάντως όχι από την ΕΤΕ) δ) εκταμίευση του ποσού με υποσχετική επιστολή στην

οποία θα δεσμεύεται για την υλοποίηση των ενεχυριάσεων εντός μηνός από την εκταμίευση και η μη υλοποίηση θα αποτελεί γεγονός καταγγελίας. ε) στην υποσχετική επιστολή θα προβλέπεται η προσκόμιση έκθεσης αποτίμησης της αξίας της εταιρίας «ΜΕΛΩΔΙΑ Α.Ε.» εντός 10 ημερών από την εκταμίευση. Στην παραπάνω έγκριση διαπιστώνονται οι κάτωθι παρατυπίες : α) δίνεται ζεστό χρήμα 4.000.000€ χωρίς να έχει ληφθεί καμία εξασφάλιση, παρά μόνο μια υπόσχεση που δεν παράγει κανένα έννομο αποτέλεσμα, β) θα ληφθεί εξασφάλιση των μετοχών και του σήματος του «ΜΕΛΩΔΙΑ» χωρίς την ημέρα της έγκρισης να γνωρίζουν οι εγκρίνοντες την αξία των παραπάνω, γ) θα ληφθεί προσωπική εγγύηση του Ι. Αλαφούζου, χωρίς να προσδιορίζεται πως ποσοτικοποιείται η εγγύηση αυτή, όταν μάλιστα έχουν ήδη προσημειωθεί με α' και β' σειρά περιουσιακά στοιχεία του μετόχου.

Παρά το γεγονός ότι την περίοδο 2010-2014 ο όμιλος Ι. Αλαφούζου αντιμετώπισε μείωση κύκλου εργασιών κατά 18% και είχε κατά κανόνα ζημιολογικά αποτελέσματα, σημείωσε αύξηση ορίου δανεισμού κατά 5.000.000€, ήτοι από 55.000.000€ στα 60.000.000€ από την ΕΤΕ και απ' αυτά τα 40.000.000€ χαρακτηρίζονται, με βάση τα στοιχεία της ίδιας Τράπεζας, ως ακάλυπτοι κίνδυνοι, δηλαδή δε μπορούν να θεωρηθούν εξασφαλισμένα με αξιόπιστες εγγυήσεις. Συγκεκριμένα, στις 2/9/2013 αυξάνεται το όριο βραχυπρόθεσμου δανεισμού της υπ' αριθμόν 9747117973/21.12.2012 δανειακής σύμβασης ποσού 2.000.000€, από 2.000.000€ στα 2.100.000€. Στις 27/12/2013, το ίδιο παραπάνω όριο αυξάνεται από 2.100.000€ στα 3.100.000€. Στις 30/1/2014 από 3.100.000€ αυξάνεται στα 6.000.000€. Την 1/7/2014 από 6.000.000€ αυξάνεται κατά 9.000.000€ στα 15.000.000€.

B) Από την κατάθεση του κυρίου Αλαφούζου και τους πίνακες των Τραπεζών με ημερομηνία 31.10.2016

Ο Ιωάννης Αλαφούζος εξεταζόμενος ενώπιον της Επιτροπής στις 27.7.2016 δήλωσε ότι «από το συνολικό κλίμα, το οποίο σε μεγάλο βαθμό έχει δημιουργηθεί από την Κυβέρνηση και τους Βουλευτές, που είναι αρμόδιοι και που έχουν την εξουσία αυτή, δημιουργείται ένα κλίμα φόβου στις τράπεζες να χρηματοδοτήσουν οποιονδήποτε νομίζουν ότι δεν είναι αρεστός στην Κυβέρνηση (βλ. σελ 364 πρακτικών Εξεταστικής)... Υπάρχει φόβος στην τράπεζες. Φοβούνται να υπογράψουν, δικαίως ή αδικώς, Σας επαναλαμβάνω, υπάρχει γενικός τρόμος στις τράπεζες να χρηματοδοτούν επιχειρήσεις οι οποίες δεν είναι αρεστές (εν. στην Κυβέρνηση). Αυτό το ζω καθημερινά. Δεν είμαι διατεθειμένος να αναφερθώ σε στελέχη και να τα εκθέσω...Όχι, έχω στοιχεία. Υπάρχει τους τελευταίους μήνες, εδώ

και κανένα εξάμηνο, μια γενική άρνηση αντιμετώπισής μας ως επιχείρηση, όπως μας αντιμετώπιζαν στο παρελθόν, κι έχω πάρα πολλές ενδείξεις ότι αυτό οφείλεται σε πολιτικούς λόγους....(σελ 364, 369, 372-373)».

Όμως η Κυβέρνηση, λόγω του θεσμικού της ρόλου, δεν έχει ανάμειξη στις επιχειρηματικές αποφάσεις των Τραπεζών, ούτε προσπαθεί με οποιονδήποτε τρόπο να επηρεάσει αυτές τις αποφάσεις. Προς επίρρωση των παραπάνω, αναφέρεται ότι 13 μέρες αργότερα, στις 8.8.2016, η εταιρία του κυρίου Αλαφούζου «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ» υπέγραψε νέα δανειακή σύμβαση με την Εθνική Τράπεζα ποσού 1.200.000€. Κατά συνέπεια, όσα υποστήριξε ο κύριος Αλαφούζος ενώπιον της Επιτροπής στερούνται θεμελίωσης.

3.3.12.5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τα ως άνω ευρήματα οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι ο όμιλος του κυρίου Ιωάννη Αλαφούζου αντιμετωπίστηκε με ιδιαίτερα ευνοϊκό τρόπο από την Εθνική Τράπεζα που αποτελεί και την τράπεζα που χρηματοδότησε σχεδόν αποκλειστικά τον όμιλο αυτό. Εντοπίστηκαν περιπτώσεις, όπου χορηγήθηκαν δάνεια με αμφίβολης αξίας εξασφαλίσεις, όπως π.χ την εγγραφή προσημείωσης στο δικαίωμα ψιλής κυριότητας επί ακινήτων, όπου το προϊόν του νέου δανείου χρησιμοποιήθηκε και για την εξόφληση τόκων προηγούμενων δανείων και άλλη περίπτωση όπου χορηγήθηκε ως εξασφάλιση μη γεγεννημένη απαίτηση της εταιρίας «ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ» από τον ΟΤΕ.

Ακόμη , στο δανεισμό από την Τράπεζα Eurobank της εταιρίας του ομίλου «ΘΑΝΑΛΕ ΑΕ» με την επιστολή της από 20.6.2012, αναγνωρίζει ότι θα καταβάλλει τις οφειλές της με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, αυτό δε, αποδεικνύει, ότι δεν είχε εκπληρώθει από την εταιρία η αρχική της υποχρέωση και συνεπώς έχουμε μετάθεση χρονικά των δόσεων της εξόφλησης.

Τέλος, στο θέμα του δανεισμού της εταιρίας «ΙΜΕΡΟΣ SHIPPING LIMITED» από την Τράπεζα Eurobank αποδεικνύεται, εκ των πραγμάτων, ότι οι ζητηθείσες εξασφαλίσεις, είναι ιδιαίτερα ασθενείς και επαφίονται στη θέληση του πιστούχου, ο οποίος δεν εξεπλήρωσε σε εύλογο χρονικό διάστημα και συνεπώς η Τράπεζα όφειλε να απαιτήσει νέες ισχυρές εξασφαλίσεις.

Οι οφειλές του Ομίλου, σύμφωνα με τα στοιχεία που απέστειλαν οι Τράπεζες στις 31.10.2016, ανέρχονται ως εξής:

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, 31.10. 2016				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ	ΠΡΟΒΛΕΨ	ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ

	ΟΦΕΙΛΗ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΕΙΣ	ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΕΙΔΗΣΕΙΣ DOT COM ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ				
1) 400139076/15.1.1999	1)2.000.000€	1) 2.000.000€	1)0,00€	1)0,00€
2)9747035160/21.5.2009	2)13.750.000€	2) 13.750.000€	2) 0,00€	2) 0,00€
3)9747056613/23.3.2010	3)5.500.000€	3) 5.500.000€	3) 0,00€	3) 0,00€
4)9747117973/21.12.2012	4)4.612.982€	4) 4.612.982€	4) 0,00€	4) 0,00€
5)9747144016/5.3.2014	5)2.592.312€	5) 2.592.312€	5) 0,00€	5) 0,00€
6)9747205910/8.8.2016	6)1.200.000€	6) 1.200.000€	6) 0,00€	6) 0,00€
ΕΙΔΗΣΕΙΣ DOT COM ΕΤΕ FACTORS	9.075.932€	0,00€	0,00€	0,00€
ΕΙΔΗΣΕΙΣ DOT COM ΕΤΕ LEASING ΑΕ	856.119€	0,00€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΔΗΣΕΙΣ DOT COM	38.731.226€	29.655.294€	0,00€	0,00€
ΟΜΜΕ ΑΕ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ				
1)1047022301/9.11.2006	1)620.158€	1) 620.158€	1) 0,00€	1) 0,00€
2)1047022310/9.11.2006	2)20.972€	2)0,00€	2) 0,00€	2) 0,00€
ΟΜΜΕ ΑΕ ΕΤΕ FACTORS	44.829€	0,00€	0,00€	0,00€
ΜΕΛΛΩΔΙΑ Α.Ε ΕΤΕ FACTORS	447.882€	432.278€	0,00€	0,00€
Ι.ΑΛΑΦΟΥΖΟΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ				
1)9747110090/27.07.2012	1)3.266.667€	1) 0,00€	1) 0,00€	1) 0,00€
2)9747122667/21.03.2013	2)1.666.667€	2)1.653.400€	2) 0,00€	2) 0,00€
3)9747139900/31.12.2013	3)1.361.200€	3)0,00€	3) 0,00€	3) 0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ Ι.ΑΛΑΦΟΥΖΟΥ	47.015.720€	31.928.852€	0,00€	0,00€

EUROBANK ERGASIAS, 31. 10. 2016				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΚΑΘΥΣΤΕΡ

	ΟΦΕΙΛΗ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ		ΗΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΕΙΔΗΣΕΙΣ DOT COM LEASING ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ				
1)67656-10-0001/11.12.2014	1)880.377,72€	1) 0,00€	1) 0,00€	1) 0,00€
2) 67656-10-0002/17.12.2014	2)158.423,14€	2) 0,00€	2) 0,00€	2) 0,00€
3) 67656-10-0003/15.1.2015	3)169.641,99€	3) 0,00€	3) 0,00€	3) 0,00€
4) 67656-10-0004/28.1.2015	4)20.261,04€	4) 0,00€	4) 0,00€	4) 0,00€
5) 67656-10-0005/5.3.2015	5)4.049,46€	5) 0,00€	5) 0,00€	5) 0,00€
6) 67656-10-0006/9.9.2015	6)105.803,28€	6) 0,00€	6) 0,00€	6) 0,00€
IMEROS SHIPPING LTD ΣΥΜΒΑΣΗ 1359/4.3.2011	6.610.175,81€	777.175,81€	0,00€	0,00€
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΚΙΜΠΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ				
1) 92019602166700/12.2.2007	1)169.818,33€	1)0,00€	1)4.457,12€	1)0,00€
2)92019602186864/10.8.2005	2)450.909,56€	2)0,00€	2)16.245,62€	2)0,00€
3)92019602186880/10.8.2005	3)187.124,48€	3)0,00€	3)394,09€	3)0,00€
ΑΛΑΦΟΥΖΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ 207027287/3.7.2002	318,16€	318,16€	0,00€	0,00
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ Ι.ΑΛΑΦΟΥΖΟΥ	8.756.902,96€	777.493,97€	21.096,83€	0,00€

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ, 31 10 2016				
ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΚΑΘΥΣΤΕΡ ΗΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΕΙΔΗΣΕΙΣ DOT COM ΣΥΜΒΑΣΗ 2713639/26.06.2007	529.932,68€	10.000€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΟΜΙΛΟΥ Ι.ΑΛΑΦΟΥΖΟΥ	529.932,68€	10.000€	0,00€	0,00€

Οι συνολικές οφειλές του Ομίλου ΣΚΑΙ προς τις Τράπεζες είναι οι κάτωθι:

ΣΥΝΟΛΟ ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΟΦΕΙΛΗ	ΑΚΑΛΥΠΤΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙ Σ	ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΕΘΝΙΚΗ	47.015.720€	31.928.852€	0,00€	0,00€
EUROBANK	8.756.902,96€	777.493,97€	21.096,83€	0,00€
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	529.932,68€	10.000€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΑ	56.302.555,64€	32.716.345,97€	21.096,83€	

Σύμφωνα με τα στοιχεία που μας έστειλε η εταιρία ΕΙΔΗΣΕΙΣ DOT COM οι συνολικές οφειλές της στις 27.5.2016 είναι:

ΣΥΜΒΑΣΗ	ΤΡΑΠΕΖΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΟΦΕΙΛΗΣ	ΟΡΙΑ ΔΑΝΕΙΟΥ
Ημερομηνίες συμβάσεων 21.12.2012, 21.05.2009, 23.3.2010, 5.3.2014, 15.01.1999	ΕΘΝΙΚΗ	32.265.826,45€	59.400.000€
Ημερομηνία σύμβασης 26.6.2007	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	996.994,21€	
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ DOT COM		33.262.820,66€	

Οι ως άνω οφειλές είναι μόνο για την εταιρία «ΕΙΔΗΣΕΙΣ DOT COM».

Οι συνολικές οφειλές του κυρίου Ιωάννη Αλαφούζου (είτε ως φυσικό πρόσωπο είτε μέσω των εταιρειών του ομίλου του) σύμφωνα με τους πίνακες των Τραπεζών (ΑΠ266, 268, 269, 276, 283) με ημερομηνία 31.10.2016 είναι οι εξής (συμπεριλαμβανομένου FACTORING):

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ DOT COM (ΣΚΑΙ)				
ΤΡΑΠΕΖΕ Σ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ στις 31.10.2016	ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙ Σ	ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ ΑΝΩ ΤΩΝ 90 ΗΜΕΡΩΝ
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	29.655.294€	29.655.294€	0,00€	0,00€

ΕΘΝΙΚΗ FACTORS ΑΕ	9.075.932€	0,00€	0,00€	0,00€
ΕΤΕ LEASING ΑΕ	856.119€	0,00€	0,00€	0,00€
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	529.932,68€	10.000€	0,00€	0,00€
EUROBAN Κ LEASING	1.338.556,62€	0,00€	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΑ	41.455.834,30€	29.665.294€	0,00€	0,00€

3.3.12.6. ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΙΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΟΥΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΛΕΓΧΟΥ

- 1) Παράδοξο (τουλάχιστον) ότι μία μόνο τράπεζα (η ΕΤΕ) ανέλαβε το σύνολο σχεδόν της δανειοδότησης του ΣΚΑΪ. Από πλευράς τράπεζας υπάρχει το πρόβλημα----επικίνδυνο για μια τράπεζα να παίρνει πάνω της αποκλειστικά μια εταιρία ΜΜΕ. Σε όλα τα άλλα υπάρχει εγκατασπορά κινδύνου σε 3 τουλάχιστον Τράπεζες. Οι ιδιαίτεροι λόγοι δεν ανιχνευθήκαν

- 2) Χρηματοδότηση φυσικού προσώπου (Ιωάννης Αλαφούζος) προκειμένου τα χρήματα να χρησιμοποιηθούν για εξυπηρέτηση ταμειακών αναγκών εταιρείας (της DOT COM δηλαδή του ΣΚΑΪ. Έγινε έτσι τον 12/2013 επειδή , προφανώς, ο ΣΚΑΪ είχε υπερχρηματοδοτηθεί και έτσι διάλεξαν αυτόν τον δρόμο. Σύμφωνα όμως με τους κανόνες πιστοδοτήσεων, προϋπόθεση χορήγησης ενός δανείου είναι να καλύπτονται οι προϋποθέσεις για αποπληρωμή των δανείων από τον οφειλέτη. Άλλες παρατυπίες του ίδιου δανείου των 5εκ εκτός του ότι άλλος είναι ο φερόμενος δανειστής (Αλαφούζος) και άλλος ο πραγματικός (ΣΚΑΪ).
  - α) Αμφίβολες εξασφαλίσεις: Δίδεται η ψιλή κυριότητα ακινήτων που θεωρείται πολύ δύσκολα ρευστοποιήσιμη ειδικά σε συνθήκες κατάρρευσης των τιμών.
  - β) Δεν υπάρχει εκτίμηση των εξασφαλίσεων (‘εκτιμηθείσα αξία τους’)
  - γ) Εκταμιεύεται το ποσό πριν την εγγραφή προσημείωσης (κίνδυνος να εγγραφούν ενδιάμεσα άλλες οπότε θα δοθεί 3,5 εκ, χωρίς- έστω κουτσουρεμένη- εξασφάλιση.

- 3) Στις “ταμειακές υποχρεώσεις” του ΣΚΑΪ για την εξυπηρέτηση των οποίων δίδεται το δάνειο των 3,5εκ στον Αλαφούζο συμπεριλαμβάνονται και οι ληξιπρόθεσμες οφειλές από το ομολογιακό δάνειο προς το ΣΚΑΪ-Παράβαση Ν. 3016/2007 που απαγορεύει τη χρηματοδότηση για εξόφληση δανείου
- 4) Δανειοδότηση προς Α. Αλαφούζο στις 14.3.2013 με 2,5 εκ “για επενδυτικούς και επιχειρηματικούς σκοπούς”. Εδώ υπάρχουν δυο παραπτώματα :
- 4α) ότι παραχωρείται β’ προσημείωση σε ακίνητα των οποίων υπάρχει μόνο ψιλή κυριότητα αρά η ήδη εξασθενημένη προσημείωση εξασθενείται περισσότερο και
- 4β) ότι δεν επιτρέπεται γενική και αόριστη αναφορά του σκοπού του δανείου. Ο σκοπός, βάσει των κανόνων πιστοδότησης, πρέπει να είναι ξεκάθαρος και συγκεκριμένος προκειμένου η Τράπεζα να μπορεί να τον παρακολουθήσει.
- 5) Δάνειο προς ΣΚΑΪ στις 20/12/12 με εφάπαξ χρηματοδότηση 1.550.000€ εξασφάλιση: Ενεχυράζεται ανεξόφλητη απαίτηση του ΣΚΑΪ από τον ΟΤΕ ύψους 1.606.000 κατά δήλωση. Ας πούμε ότι η “δήλωση” είναι αληθής και η αξιοπιστία εξασφαλισμένη. Όμως, το ότι η απαίτηση δεν είναι “γεγενημένη” επαυξάνει την αβεβαιότητα.
- 6) Στις 4.4.2014 δίνεται χρηματοδότηση (εφάπαξ) στο ΣΚΑΪ ύψους 4 εκ για “κάλυψη επιτακτικών αναγκών”: Πάλι αόριστος, γενικής φύσεως αναφερόμενος σκοπός. Εξασφάλιση: το σύνολο των μετοχών της ΜΕΛΩΔΙΑ FM και το “σήμα” του σταθμού. Επειδή προφανώς δεν αρκούν, δίνεται (απλή) διαβεβαίωση με επιστολή Αλαφούζου ότι θα “γίνει αύξηση μετοχικού κεφαλαίου. Το ευτράπελο είναι ότι υπόσχεται πως αν , για την αύξηση, λάβει δάνειο να μην το πάρει από την ΕΤΕ).
- Δηλαδή: Με μία υπόσχεση άνευ ουσίας 1. Χωρίς δέσμευση παρα μόνο μια υπόσχεση δίνεται ζεστό χρήμα , 2. Την ημέρα της εκταμίευσης είναι άγνωστη (ακαθόριστη) η αξία των μετοχών της ΜΕΛΩΔΙΑ και του Σήματος, 3. Η προσωπική εγγύηση Αλαφούζου δεν προσδιορίζεται ποσοτικά έστω ως όριο. Λήφθη υπ’ όψιν ότι υπάρχει α’ και β’ σειράς προσημείωση στα περιουσιακά του. Δηλαδή αν και αμφιλεγόμενες οι “εξασφαλίσεις” έπονται χρονικά της εκταμίευσης.
- Είχε ο όμιλος 2010-2014: α) Μείωση κύκλου εργασιών κατά 18%, β) ζημιογόνα αποτελέσματα ΠΑΡΑΤΑΥΤΑ αύξησε τα όρια βραχυπρόθεσμου δανεισμού από τα 55 στα 60 έκ. Απ’ αυτά τα 40 βάσει στοιχείων της Τράπεζας ακάλυπτοι κίνδυνοι. Η Τράπεζα οφείλει να μείωνει αντί να αυξάνει

τα όρια στο διάστημα αυτό λαμβανομένης υπ' όψιν την πολιτική και οικονομική κατάσταση ενδεικτικό ότι σε 10 μόνο μήνες 9/2013 αύξησε 4 φορές και κατά 13 εκατ. το όριο δανεισμού (πραγματικό πάρτυ).

3.3.13. ΚΗΡΥΚΑΣ ΧΑΝΙΩΝ

3.3.13.1. ΤΟ ΔΑΝΕΙΟ ΤΗΣ «ΚΗΡΥΞ Α.Ε.» ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Η ημερήσια τοπική εφημερίδα «ΚΗΡΥΞ» εκδιδόταν στα Χανιά από την ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία «ΚΗΡΥΞ Α.Ε.», με έδρα τα Χανιά της Κρήτης έως τον Ιούνιο του 2005, οπότε διέκοψε τη λειτουργία της λόγω οικονομικών δυσκολιών.

Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της εν λόγω εταιρίας είναι ο ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ του ΚΥΡΙΑΚΟΥ, με λήξη θητείας στις 4/4/2017. Κατά διαστήματα τη θέση αυτήν έλαβαν διαδοχικά οι ΤΖΙΝΕΥΡΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΦΡΑΓΚΑΚΗΣ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΠΑΝΟΥΔΑΚΗΣ .

Η μετοχική σύνθεση έχει ως εξής : ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ ΤΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΥ 60%, ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ 20%, ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ 10%. Ποσοστό 10% ανήκε στην ΜΑΡΙΚΑ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ.

Τον Απρίλιο του έτους 2005, η εταιρία απευθύνεται στην ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ με αίτημα τη χορήγηση μεσο-μακροπρόθεσμου δανείου, ύψους 300.000€, διάρκειας 2,5 ετών για την πληρωμή οφειλών σε ΙΚΑ και Δ.Ο.Υ. και υποχρεώσεων της έναντι προμηθευτών.

Κατά τη διαδικασία έγκρισης του αιτήματος διαπιστώνεται από την δανείστρια Τράπεζα ότι η αιτούσα είναι , μεταξύ άλλων, ιδιοκτήτρια ακινήτου εμβαδού 780 τ.μ., εντός της πόλεως των Χανίων, που περιείχε κτίριο συνολικής εκτιμηθείσας αξίας 743.000€ , το οποίο ήταν ελεύθερο βαρών.

Το ακίνητο αυτό δεν δόθηκε εν τέλει προς εξασφάλιση, επειδή (όπως προκύπτει από το υπηρεσιακό εισηγητικό σημείωμα της Τράπεζας), από την εταιρία παρασχέθηκε η διαβεβαίωση ότι επρόκειτο να δοθεί προς εκμετάλλευση σε συνεργασία με δημόσιο φορέα, ενώ τμήμα του θα πουλιόταν και από το προϊόν της πώλησής του θα εξοφλούνταν ολοσχερώς το δάνειο, μάλιστα εντός του επομένου έτους (2006).

Κατόπιν αυτού, ως εμπράγματα εξασφάλιση του δανείου δόθηκε δικαίωμα εγγραφής δεύτερης (β') προσημείωσης σε ακίνητο εκτός πόλεως, στη θέση Νεροκούρος- Χρυσοπηγή Άγιος Ιωάννης, εκτιμηθείσας αξίας 324.000€ επί του οποίου υφίστατο ήδη έτερη πρώτη (α') προσημείωση για απαίτηση της Παγκρήτιας

Συνεταιριστικής Τράπεζας ύψους 160.000€. Από τα έγγραφα προκύπτει ότι παρασχέθηκαν και προσωπικές εγγυήσεις των ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ και ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΖΙΝΕΥΡΑΚΗ, χωρίς ωστόσο να γίνεται σαφές, εάν αυτές περιβλήθηκαν τον τύπο της σύμβασης εγγυήσεως, εάν υπήρξε απλή δήλωση διαθεσιμότητας (letter of comfort), ή κάποιου άλλου είδους δεσμευτική για τον παρέχοντα δήλωση.

Η εκταμίευση του ποσού έγινε εφάπαξ στις 31-5-2005. Λίγες εβδομάδες μετά, η εφημερίδα διέκοψε την κυκλοφορία της.

Κατά τους όρους της δανειακής σύμβασης, παρείχεται στην πιστούχο, περίοδος χάριτος 6 μηνών κατά τη διάρκεια των οποίων, οφείλονταν μόνο τόκοι. Σημειώνεται ότι στα έγγραφα που έχουν περιέλθει σε γνώση της επιτροπής, περιλαμβάνεται και το από 4/12/2015 «υπηρεσιακό σημείωμα» της Τράπεζας Πειραιώς, όπου διαλαμβάνεται και διαβεβαίωση ότι το δάνειο εξυπηρετείτο μέχρι τον Νοέμβριο 2005. Εξ αιτίας αυτής της διαβεβαίωσης και εν όψει της προαναφερθείσας ρήτρας δμήνου περιόδου χάριτος, ζητήθηκαν εγγράφως εξηγήσεις με σκοπό να διαπιστωθεί εάν υπήρξαν καταβολές εξοφλήσεως του εν λόγω δανείου. Έως σήμερα, δεν έχει παρασχεθεί από την Τράπεζα Πειραιώς έγγραφη διαβεβαίωση ότι έχει καταβληθεί δόση ή δόσεις προς εξόφληση του συγκεκριμένου δανείου.

Δεδομένου ότι από το σύνολο των εγγράφων που έχει χορηγήσει στην επιτροπή η Τράπεζα Πειραιώς δεν προκύπτουν πληρωμές της πιστούχου, δικαιούται κανείς να υποθέσει ότι πλην μιας (αγνώστου ημερομηνίας, που περιέχεται στην από 1-11-2016 εξώδικη όχληση, για την οποία γίνεται αναφορά στη συνέχεια), ουδεμία άλλη ή άλλες εξοφλητικές καταβολές έλαβαν χώρα.

Η εκτίμηση ότι για την αποπληρωμή του εν λόγω δανείου δεν καταβλήθηκε ουδεμία δόση, ενισχύεται και από τον πίνακα που περιέχεται στο από 4/12/2015 υπηρεσιακό έγγραφο της Τράπεζας Πειραιώς, (πρώτη σελίδα δύο τελευταίες γραμμές του πίνακα, όπου στις στήλες «μεταβολή» και «μεταβολή σε %» σημειώνεται η ένδειξη «μηδέν»). Είναι εν τούτοις πιθανόν μία (1) δόση να προκρατήθηκε κατά την εκταμίευση, κατά συνήθη τραπεζική πρακτική.

Από το σύνολο του εγγράφου υλικού δεν προκύπτει, επίσης, ότι η πιστούχος ανώνυμη εταιρία «ΚΗΡΥΞ Α.Ε.» οχλήθηκε προκειμένου να τηρήσει τις συμβατικές της υποχρεώσεις και ν' αρχίσει να καταβάλει τις συμφωνημένες δόσεις, είτε ευθέως από την Τράπεζα είτε μέσω οποιουδήποτε φυσικού ή νομικού προσώπου που θα ενεργούσε για δικό της λογαριασμό.

Πρώτη έγγραφη όχληση σημειώνεται την 1/11/2016 με την αποστολή ενός εξωδίκου με δικαστικό επιμελητή.

Η παντελής απουσία οχλήσεως ξενίζει ιδιαίτερα, δεδομένου ότι η χρονική περίοδος μη συμμόρφωσης υπήρξε μακρότατη (11 έτη και 5 μήνες). Είναι προφανές

ότι καθ' όλο αυτό το μακρό χρονικό διάστημα οι εκάστοτε ιθύνοντες της Τράπεζας Πειραιώς παρέλειπαν να ενεργήσουν τα ως εκ της θέσεώς τους και των συναφών κανονιστικών διατάξεων επιβαλλόμενα σ' αυτούς.

Πιθανή εξήγηση της παρατεταμένης αυτής απραξίας της πιστώτριας είναι η ιδιότητα του ιδιοκτήτη της εταιρίας Κων/νου Μητσοτάκη ως εξέχοντα πολιτικού και πρώην Πρωθυπουργού, η οποία ιδιότητα, κατά έναν όχι συνήθη τρόπο, σημειώνεται -εμφαντικά μάλιστα- στα εγκριτικά κείμενά της Τράπεζας.

Προς ολοκλήρωση της εικόνας του συγκεκριμένου δανείου προς την εφημερίδα ΚΗΡΥΚΑΣ Χανίων, ως ενός ακραία επισφαλούς δανείου, πρέπει ακόμα να σημειωθούν και τα εξής :

(α) Ότι το δάνειο χορηγήθηκε παρά την κακή οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, (σωρευτικές ζημιές 1.004.000€ από προηγούμενες χρήσεις), την ύπαρξη ισχυρού ανταγωνισμού από έτερο τοπικό ημερήσιο φύλλο, που σημειώνεται στο εισηγητικό ως μειονέκτημα, κυρίως δε παρά το ότι δεν παρέχονταν επαρκής εμπράγματα εξασφάλιση. Το τελευταίο αυτό προκύπτει εκ του ότι εν τέλει δεν δινόταν σε προσημείωση το ακίνητο της εταιρίας εντός πόλεως των Χανίων εμβαδού 780 τ.μ. και εκτιμωμένης από την Τράπεζα αξίας 743.000€ που ήταν ελεύθερο βαρών, αλλά δεύτερη προσημείωση σε ακίνητο που βρισκόταν σε προάστιο, πολύ μικρότερης αξίας (324.000€) και ήδη τότε βεβαρημένο για απαίτηση άλλης Τράπεζας, ύψους 160.000€ . Ήτοι ο ακάλυπτος κίνδυνος για την Τράπεζα ήταν 265.312€ ήτοι ποσοστό 88,43 % του ποσού του δανείου.

(β) Ότι από το συνολικό υλικό που τέθηκε υπ' όψιν της επιτροπής, εκτός από την απουσία οχλήσεως δεν έχει προκύψει και η ύπαρξη οποιασδήποτε μορφής πρωτοβουλίας εκ μέρους της πιστούχου εταιρίας ΚΗΡΥΞ Α.Ε. προς την Τράπεζα (εξηγήσεις για την καθυστέρηση εξόφλησης, υπόσχεση μελλοντικής έναρξης καταβολών κλπ).

(γ) Ότι η υπόσχεση ότι ένα μέρος της ιδιοκτησίας της εταιρίας ΚΗΡΥΞ Α.Ε. επί της οδού Κ. Χιωτάκη της πόλεως των Χανίων θα πωληθεί και ότι με το τίμημα θα εξοφλούνταν το δάνειο την επόμενη χρονιά (2006), η οποία είχε δοθεί κατά τη σύναψη του δανείου, δεν τηρήθηκε.

(δ) Ότι η έκδοση της εφημερίδας ΚΗΡΥΚΑΣ Χανίων διακόπηκε λίγες εβδομάδες μετά τη λήψη του επίμαχου δανείου. Εικάζεται ότι αιτία της διακοπής της κυκλοφορίας της εφημερίδας ήταν η χαμηλή κυκλοφορία της, τα συσσωρευμένα χρέη της σε προμηθευτές, στο δημόσιο και στους ασφαλιστικούς οργανισμούς και η εν γένει πολύ κακή οικονομική κατάστασή της, γεγονότα που ήταν γνωστά στην Τράπεζα, αφού γίνεται γι' αυτά λόγος στα έγγραφα της . Στοιχεία περί του εάν το

ποσόν του δανείου κατευθύνθηκε εν όλω ή εν μέρει για τον σκοπό για τον οποίο δόθηκε, δεν προκύπτουν προς το παρόν.

Στις 22-4-2016, μετά την αναγγελία της συγκρότησης της Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής για τα δάνεια των κομμάτων και των ΜΜΕ, και την ανακοίνωση ότι θα ελεγχθούν και τα Μέσα που έχουν διακόψει την κυκλοφορία τους, η πιστώτρια Τράπεζα μετέφερε το δάνειο σε προσωρινή καθυστέρηση.

Κατά τη συνεδρίαση της 12/7/2016 το μέλος της Επιτροπής ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΙΟΣ αποκάλυψε την ύπαρξη του επί μακρόν μη εξυπηρετηθέντος δανείου της εφημερίδας ΚΗΡΥΚΑΣ Χανίων. Την επομένη ο Επίτιμος Πρόεδρος της «Νέας Δημοκρατίας» ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ με δημόσια δήλωσή του αρνήθηκε την ύπαρξη οποιασδήποτε οφειλής της εταιρίας ΚΗΡΥΞ Α.Ε. ανακοινώνοντας ότι το χρέος το είχε προ πολλού αναδεχθεί η ανώνυμη εταιρία ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΑΕ.

Κατά τη διάρκεια των επομένων μηνών δεν προσκομίστηκε κανένα έγγραφο αναδοχής. Η συνομολόγηση της ρύθμισης του δανείου, για την οποία γίνεται λόγος στη συνέχεια, εκ μέρους του ΚΩΝ/ΝΟΥ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ αυτοπροσώπως, καθιστά τον ισχυρισμό αυτόν προφανώς αβάσιμο.

Ο ιδιοκτήτης του 60% των μετοχών της οφειλέτριας εταιρίας «ΚΗΡΥΞ Α.Ε.» ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ του Κωνσταντίνου μιλώντας λίγες εβδομάδες αργότερα ενώπιον της Ολομέλειας του ελληνικού κοινοβουλίου υπό την ιδιότητά του ως αρχηγού του κόμματος του «Νέα Δημοκρατία», ανακοίνωσε ότι το συγκεκριμένο δάνειο έχει ρυθμιστεί . Και η διαβεβαίωση αυτή αποδεικνύεται επίσης μη αληθής, για το χρόνο που δόθηκε .

Στις 1 Νοεμβρίου 2016 αποστέλλονται για πρώτη φορά εξώδικες οχλήσεις από την πιστώτρια προς την εταιρία και , ατομικά, στους ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ και ΓΕΩΡΓΙΟ ΤΖΙΝΕΥΡΑΚΗ, που εκπροσώπησε την εταιρία κατά τη σύναψη του δανείου, με τις οποίες καλούνταν να εξοφλήσουν το δάνειο.

Στις 2 Νοεμβρίου 2016 υπογράφεται μεταξύ της Τράπεζας Πειραιώς και του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ υπό την ιδιότητα του Προέδρου και Διευθύνοντα Συμβούλου της ΚΗΡΥΞ Α.Ε. το με ίδια ημερομηνία συμφωνητικό αναγνώρισης και ρύθμισης οφειλής.

Οι όροι της σύμβασης ρύθμισης είναι οι εξής :

Το συνολικό ποσόν στο οποίο ανέρχεται η απαίτηση της τράπεζας είναι 718.000 € . Την αποπληρωμή του αναλαμβάνει η εταιρία . Επί 23 μήνες θα πληρώνει 3.000 το μήνα και τον 24^ο , δηλαδή τον Νοέμβριο του 2018, θα πληρωθεί η τελευταία δόση από 649.000 €. Είναι το γνωστό σύστημα Balloon, (μπαλόνι) όπου η τελευταία και γιγαντιαία δόση αφήνεται στο τέλος. Παρέχεται εν τούτοις στην εταιρία ρητά η δυνατότητα επαναρύθμισης του υπολοίπου το 2018.

Τη συμφωνία ρύθμισης υπογράφει ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ που επανήλθε το 2012 ως Πρόεδρος της εταιρίας . Ως πρόσθετη εγγύηση συμφωνήθηκε ότι εντός 30 ημερών από την υπογραφή να δοθούν σε προσημείωση ακίνητα ιδιοκτησίας του, τα οποία προσδιορίζονται στη σύμβαση

3.3.13.2. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην περίπτωση της τουλάχιστον επί μία δεκαετία «εν υπνώσει» δανειοδότησης της εφημερίδας ΚΗΡΥΚΑΣ Χανίων αποτυπώνεται μια ιδιαίτερη πλευρά των αδιαφανών σχέσεων πολιτικής εξουσίας και τραπεζικού συστήματος . Θεωρείται εξαιρετικά αμφίβολο εάν το συγκεκριμένο δάνειο θα είχε χορηγηθεί καν, εάν ο ωφελούμενος δεν ήταν εταιρία συμφερόντων εξέχοντα πολιτικού. Θεωρείται -εκ παραλλήλου- εξαιρετικά πιθανό η συγκεκριμένη ιδιότητα του μόνου τότε Μετόχου να συντέλεσε ώστε να μην ενοχληθεί η πιστούχος εταιρία. Εξίσου, η ιδιότητα του ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ , εκ διαδοχής κυρίου του μεγαλύτερου μέρος των μετοχών της εταιρίας, ως επίσης εξέχοντος Πολιτικού και αρχηγού κόμματος, ενδέχεται να επηρέασε στο να μην ενοχληθεί η πιστούχος εταιρία παρά μόνο στις 1-11-2016 όταν η πληροφόρηση του κοινού για την ύπαρξη και την καθυστέρηση αποπληρωμής του δανείου είχε λάβει ευρύτερες διαστάσεις. Με σφοδρότητα ,όμως, θεωρείται βέβαιο ότι εάν δεν είχε συγκροτηθεί η εξεταστική επιτροπή και κυρίως εάν δεν είχε επισημανθεί με δημοσιοποιηθεί με τον τρόπο που πιο πάνω περιγράφηκε η ύπαρξη του δανείου και η απουσία εξοφλητικών καταβολών, δεν θα είχαν οχληθεί καν οι υπόχρεοι και δεν θα είχε επέλθει η ρύθμιση του χρέους.

Οι ιδιότητες των διαχρονικά Μετόχων της εταιρίας ΚΗΡΥΞ Α.Ε. ως πολιτικών , επιβάλλουν την παράθεση ορισμένων κρίσιμων επί του θέματος σκέψεων:

Ο αρχικός μόνος κύριος του 100% των μετόχων της Α.Ε. κα ιδιοκτήτης της εφημερίδας ΚΗΡΥΚΑΣ Χανίων ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ διαδραμάτισε κεντρικό πολιτικό ρόλο στην πολιτική ζωή της χώρας. Υπήρξε Πρωθυπουργός (1991-1993), αρχηγός πολιτικού σχηματισμού («Νέα Δημοκρατία»), επανειλημμένα Υπουργός και Βουλευτής από το έτος 1946 και μετά. Ομοίως εξέχων πολιτικός παράγοντας , (Αρχηγός κόμματος, Υπουργός και επανειλημμένα Βουλευτής) είναι και ο κύριος του 60% των μετοχών της εταιρίας ΚΗΡΥΞ Α.Ε. ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ . Τέλος ο κύριος του υπολοίπου 10% των μετοχών ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΝΙΚΗΦΟΡΑΚΗΣ είναι υψηλόβαθμο πολιτικό στέλεχος του κόμματος «Νέα Δημοκρατία» και έχει χρηματίσει βουλευτής.

Η ιδιότητα των Μετόχων της πιστούχου εταιρίας ως προσώπων με εξέχουσα θέση στο πολιτικό σύστημα της χώρας, επέβαλλε την υποχρέωσή τους να ανταποκρίνονται με ευταξία, συνέπεια και διαφάνεια στις εκ του δανείου υποχρεώσεις

της εταιρίας τους. Η πλήρης αποχή από κάθε ενέργεια που θα εκδήλωνε πρόθεση - έστω- μη συμμόρφωσης προς τις χρηματικές τους υποχρεώσεις ελέγχεται ως σοβαρή παράλειψή τους . Βεβαίως ουδέποτε οχλήθηκαν. Η ιδιαιτερότητά τους ως δημοσίων προσώπων, όμως, πέραν της νομικής τους υποχρέωσης, τους επέβαλλε το ηθικό καθήκον να μην αδρανούσαν επί τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα έναντι μιας οικονομικής τους υποχρέωσης .

ΤΟ ΔΑΝΕΙΟ ΤΗΣ «ΚΗΡΥΞ Α.Ε.» ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Διαρκούντων των μηνών και με αφορμή την έρευνα που διεξήγε η Τράπεζα της Ελλάδος κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας ,έγινε γνωστή και άλλη δανειοδότηση της ίδιας εταιρίας ΚΗΡΥΞ Α.Ε. από την ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.

Προκειμένου να αξιοποιήσει το ακίνητό της η ΚΗΡΥΞ Α.Ε. ζητεί δάνειο από την ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, που εδρεύει στο Ηράκλειο. Ήδη από την ίδια τράπεζα είχε πάρει το 2004 άλλα 120.000 € για το οποίο είχε γραφτεί η α΄ προσημείωση στο ακίνητο Νεροκούρος, που αναφέρεται πιο πάνω . Τον Ιούνιο 2005 εγκρίνεται 12ετές δάνειο 1.300.000 € με επιτόκιο 5,75 % για την ανέγερση 4όροφου κτιρίου στο κέντρο της πόλης των Χανίων, με υποθήκη στο ακίνητο αυτό και εκχώρηση μελλοντικών μισθωμάτων. Η εξέταση της συναλλαγής της ΚΗΡΥΞ Α.Ε. με την Παγκρήτια Τράπεζα εμπίπτει στην αρμοδιότητα της επιτροπής καθότι, εξ όσων εγγράφων έχουν περιέλθει στην Επιτροπή, προκύπτει ότι δεν είχε γίνει αλλαγή του σκοπού της που παρέμενε εκδοτικός, και ,βεβαίως, διότι ιδιοκτήτες της είναι πολιτικά πρόσωπα.

Το δάνειο θα έπρεπε να εκταμιεύεται σταδιακά ανάλογα με την πρόοδο του έργου. Μέχρι τον Ιανουάριο 2008 είχε εκταμιευθεί ποσό 1.144.000 € ενώ το έργο είχε προχωρήσει μόλις κατά το 30%. Σημειώνεται δηλαδή παραβίαση της συμφωνίας : είχε δοθεί σχεδόν το σύνολο του δανείου με λιγότερο από το μισό του έργου να έχει εκτελεστεί. Στο μεταξύ είχε αλλάξει ο διευθύνων σύμβουλος και πρόεδρος . Ανέλαβε ο κ. Σπανουδάκης Ευάγγελος, που τότε ήταν Πρόεδρος κα στο τοπικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο άλλα και σε μια εταιρία με την επωνυμία ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΕ στην οποία μετείχε , (συμπωματικά;) και η Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα.

Τον Απρίλιο 2008, εγκρίνεται από την ίδια Τράπεζα και δεύτερο δάνειο 850.000 € , 25ετές αυτήν τη φορά για την αποπεράτωση του κτιρίου. Σύμφωνα με τα όσα όμως είχαν συμφωνηθεί δεν δικαιολογούνταν η επιπλέον χρηματοδότηση της αποπεράτωσης αφού είχε ήδη πληρωθεί μεγάλο μέρος χωρίς να έχουν εκτελεστεί οι εργασίες που έπρεπε να γίνουν .

Με την έγκριση ή την ανοχή της τράπεζας, που κανονικά θα έπρεπε να ελέγχει την πρόοδο και να εκταμιεύει το δάνειο ανάλογα με αυτήν, με πρόφαση την

αποπεράτωση λήφθηκαν πολύ περισσότερα χρήματα που δεν δικαιολογούνται από τα κατασκευαστικά τιμολόγια.

Όπως γράφεται στην από 29-11-2016 έκθεση ειδικής έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος, ποσόν 554 .000 € , τουλάχιστον, σίγουρα δεν κατευθύνθηκε στην κατασκευή, χωρίς να είναι γνωστό που πήγε.

Ο Συνολικός δανεισμός της ΚΗΡΥΞ Α.Ε. από την ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ανήλθε στα 2.150.000 € . Η έκθεση ειδικής έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος σημειώνει για το δανεισμό αυτόν ότι οι διαδικασίες αξιολόγησης και παρακολούθησης απείχαν ,τουλάχιστον, της συνήθους τραπεζικής πρακτικής , ενώ κρίνει μη ορθή από τραπεζική άποψη τόσο την αναποτελεσματική παρακολούθηση της εκταμίευσης εξ αιτίας της αποδοχής της πρόωρης εκταμίευσης, όσο και το ότι σημαντικό μέρος του δανείου προφανώς δεν κατευθύνθηκε για το σκοπό που δόθηκε. Επιλήψιμη συμπεριφορά επέδειξε η Τράπεζα αυτή και όταν δέχθηκε να αποδεσμεύσει τις εγγυήσεις, ειδικά όταν δέχθηκε να μειωθεί το ποσόν που θα εισέπραττε από τα ενοίκια από 14.000 € το μήνα σε 9.000 € , απόφαση που συντέλεσε στο να γίνει και αυτό το δάνειο μη εξυπηρετούμενο.

Και το δάνειο αυτό ρυθμίστηκε πρόσφατα, τον Αύγουστο 2016 , σε βάθος 23 αρχικά και 27 ετών εν τέλει, ίσως και αυτό υπό το βάρος των αποκαλύψεων.

Και στην περίπτωση του δευτέρου δανείου προς την εταιρία ΚΗΡΥΞ Α.Ε. εκφράζεται η βεβαιότητα ότι η ιδιότητα των ιδιοκτητών της ως πολιτικών προσώπων διαδραμάτισε καίριο ρόλο στην κάμψη των τραπεζικών κανόνων και στην αποδοχή εκ μέρους της πιστώτριας τράπεζας επιλήψιμων συμπεριφορών που δεν έγιναν αποδεκτές στα πλαίσια της εποπτείας εκ μέρους της Τράπεζας της Ελλάδος.

Στην με ημερομηνία 29-11-2016 έκθεση ειδικής έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος περιγράφονται συγκεκριμένες επιλήψιμες συμπεριφορές στελεχών της ΠΑΓΚΡΗΤΙΑΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ που σχετίζονται με τα δάνεια της εταιρίας ΚΗΡΥΞ Α.Ε.

Ειδικότερα:

(α) Τον Οκτώβριο 2004 εγκρίνεται δάνειο 120.000 €, αν και η εταιρία δεν διέθετε ικανοποιητικά οικονομικά στοιχεία (εμφάνιζε ζημιές, είχε αρνητική καθαρή θέση και έλλειψη ρευστότητας).

(β) Το δάνειο των 1.300.000 € εγκρίνεται τον Φεβρουάριο του 2007 ενώ η εκδοτική δραστηριότητα είχε σταματήσει ήδη από τον Ιούνιο του 2006.

(γ) Αγνοήθηκε η διαπίστωση του εισηγητικού σημειώματος ότι η εταιρία κατά το χρόνο λήψεως του δανείου είχε σημαντικά οικονομικά προβλήματα, συσσωρευμένες ζημιές και οφειλή στην ΠΕΙΡΑΙΩΣ, δεδομένα που, σύμφωνα με την έκθεση, την κατέτασσαν στη βαθμίδα CCC («υψηλού ρίσκου»).

(δ) Συμφωνήθηκε η σταδιακή εκταμίευση του ποσού του δανείου σκοπός του οποίου ήταν η ανέγερση 4όροφης οικοδομής, χωρίς να καταστεί υποχρεωτική η προηγούμενη προσκόμιση τιμολογίων δαπανών.

(ε) Δεν αξιολογήθηκε ότι οι αναμενόμενες λειτουργικές ροές (: ενοίκια που είχαν εκχωρηθεί για την εξόφληση του δανείου) δεν θα ήσαν επαρκή για να καλύπτουν όλες τις υποχρεώσεις που πήγαζαν από το δάνειο. Συγκεκριμένα η αναμενόμενη εισροή ήταν 14.000 € ενώ το μηνιαίο τοκοχρεολύσιο 19.000 € και, όπως σημειώνεται πιο πάνω, δεν υπήρχαν άλλα διαθέσιμα της εταιρίας ούτε είχε περιγραφεί ένας , έστω και καθ' υπόθεσιν, τρόπος συμπλήρωσης του μηνιαία υπολειπόμενου ποσού.

(στ) Δεν προσδιορίστηκε με ακρίβεια το ύψος του προϋπολογισμού κόστους κατασκευής για τον οποίο υπήρξε μια ασάφεια η οποία είχε δυσμενή για την τράπεζα επίπτωση . Συγκεκριμένα ο συνεργαζόμενος μηχανικός προσδιόρισε το προϋπολογιζόμενο κόστος ανέγερσης της οικοδομής στα ύψος των 2.082.000 €. Δεν διακριβώθηκε όμως εάν αυτό ήταν το συνολικό ύψος του κόστους κατασκευής ή το μέρος εκείνο που είχε αναλάβει να κατασκευάσει η εταιρία ΚΗΡΥΞ Α.Ε. πριν το παραδώσει στην μισθώτρια, που θα το αποτελείωne . Έτσι με αναφορά στο πιο πάνω ποσόν των 2.082.000 €, το ποσόν των 1.300.000 € (πρώτο δάνειο) εμφανιζόταν να καλύπτει το 62,4% του έργου, ενώ διαφορετική θα ήταν η εικόνα εάν δεν γινόταν αναγωγή στο όλο έργο παρά μόνο στο τμήμα του που συμβατικά υποχρεώνονταν να κατασκευάσει η ΚΗΡΥΞ Α.Ε. Το τμήμα αυτό προσδιορίζονταν στο σχετικό συμφωνητικό των μερών έως το στάδιο της ολοκλήρωσης της πρώτης φάσης («cold shell») ενώ το υπόλοιπο («hot shell») θα το αποτελείωne με δαπάνες της η μισθώτρια Marcs & Spencer. Επίσης όταν τον Απρίλιο του 2008 εγκρίθηκε το συμπληρωματικό δάνειο των 850.000 € , πάλι δεν συνδέθηκε με το τμήμα του έργου που υποχρεώνονταν να κατασκευάσει η εταιρία. Σύμφωνα με την από 25-8-2008 έκθεση του συνεργαζόμενου μηχανικού, το κτίριο αποπερατωμένο, είχε κοστίσει 1.200.000 €. Η τράπεζα δεν διακρίβωσε όπως είχε υποχρέωση το πραγματικό κόστος ώστε να διαπιστώσει εάν απαιτήθηκαν τα πρόσθετα κεφάλαια. Εάν αυτή η πληροφορία συνδυαστεί με το ότι η εταιρία διαθέτει τιμολόγια δαπανών μόνο για 950.000 €, εικάζεται με σχετική βεβαιότητα ότι αυτό ήταν και το ύψος της χρηματικής υποχρέωσής της, άλλως ότι με το συγκεκριμένο ποσόν κάλυψε τις συμβατικές της υποχρεώσεις έναντι της μισθώτριας εταιρίας. Παρατηρείται συνεπώς ότι με την ουσιώδη παράλειψη να διευκρινιστεί εάν το προϋπολογιζόμενο ως κόστος κατασκευής ποσόν των 2.082.000 € , που δεν επαληθεύθηκε, αφορούσε ή όχι αποκλειστικά υποχρέωση της εκμισθώτριας εταιρίας ΚΗΡΥΞ Α.Ε., κατέστη δυνατή η υπερχρηματοδότησή της κατά πολλές εκατοντάδες χιλιάδων ευρώ, και η χρήση του

περισσέυματος σε σκοπούς που δεν έγιναν γνωστοί, πάντως αλλότριους από το σκοπό του δανείου.

(ζ) Παρόλο που το έργο είχε αποπερατωθεί από τον Αύγουστο του 2008 και η Τράπεζα θα είχε όλο το χρόνο να αποτιμήσει το τελικό κόστος κατασκευής, στις 29-9-2009 συναίνεσε χωρίς να το πράξει στην εκταμίευση του υπόλοιπο του δανείου ύψους 266.000 € .

(η) Οι διαπιστώσεις της Τράπεζας της Ελλάδος ότι, επί ζημιά της πιστώτρια τράπεζας, δεν εφαρμόστηκαν ορθά οι κανόνες πιστοδότησης αναφέρονται και σε άλλα γεγονότα που τις υποστηρίζουν, συγκεκριμένα:

- Οι εκταμιεύσεις δεν ακολούθησαν την πορεία κατασκευής του έργου. Στις 10-1-2008 είχαν εκταμιευθεί 1.144.000 € ήτοι το 88% του μέχρι τότε εγκεκριμένου δανείου ενώ το έργο είχε προχωρήσει κατά 30%

- Σημαντικό μέρος του δανείου διοχετεύθηκε σε άλλες κατευθύνσεις χωρίς να διαπιστωθεί ποιες ήσαν αυτές. Στην έκθεση της ΤΤΕ γίνεται -όπως προαναφέρεται- λόγος για το ποσόν 554.000 € που αναλήφθηκε σε μετρητά από τη διοίκηση της ΚΗΡΥΞ Α.Ε. χωρίς να καταστεί δυνατή η διερεύνηση της χρήσης του. Εκτός αυτού, ποσόν 51.000 € εισπράχθηκε από φυσικό πρόσωπο που μισθοδοτείται από την ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε. , εταιρία που όπως ήδη σημειώθηκε είχε ως Πρόεδρο τον ΕΥΑΓΓΕΛΟ ΣΠΑΝΟΥΔΑΚΗ που ήταν Πρόεδρος και Δνων Σύμβουλος της ΚΗΡΥΞ Α.Ε. από τα τέλη του 2006 έως και τον Μάρτιο του 2011, στην οποία εταιρία, μάλιστα, συμμετείχε και η πιστώτρια Τράπεζα.

- Όταν τον Φεβρουάριο 2016 το μίσθωμα του κτιρίου ιδιοκτησίας της ΚΗΡΥΞ Α.Ε. αναπροσαρμόστηκε συμβατικά από τις 14.000 € στις 9.000 €, η τράπεζα - στην οποία βάσει της δανειακής σύμβασης είχε εκχωρηθεί το σύνολο του μηνιαίων μισθωμάτων ως μέσον πληρωμής των δανειακών υποχρεώσεων - αποδέχθηκε να εισπράττει μέρος μόνο του μηνιαίου μισθώματος . Ειδικότερα δέχθηκε να εισπράττει μόνο 5.500 € το μήνα, ήτοι 3.500 € ανά μήνα λιγότερα προκειμένου αυτό το υπόλοιπο να παραμένει στην εταιρία για την εξυπηρέτηση οφειλών της προς το Δημόσιο ύψους 218.500 €.

3.3.13.3. ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΙΣ ΠΟΥ ΧΡΗΖΟΥΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΛΕΓΧΟΥ

A. ΔΑΝΕΙΟ 300.000 από Πειραιώς

Προκύπτουν συγκεκριμένες ευθύνες συγκεκριμένου κύκλου προσώπων τόσο για το γεγονός της αρχικής χορήγησης, καθεαυτής, όσο και για την αντιμετώπιση της επί

μακρόν (11 έτη και 5 μήνες) απουσίας οποιασδήποτε εξυπηρέτησης του συγκεκριμένου δανείου. Πρέπει να ερευνηθούν οι συμπεριφορές:

(i) Εκείνων που ενέκριναν τη χορήγηση των δανείων παρά την γνωστή στην Τράπεζα δυσμενή οικονομική κατάσταση της εταιρείας και την οπωσδήποτε μειωμένης αξίας εξασφάλιση με δεύτερης σειράς προσημείωση επί ακινήτου υποδεέστερης αξίας και ήδη βεβαρημένου.

(ii) Του φυσικού προσώπου που παρείχε την παραπλανητική όπως αποδείχτηκε υπόσχεση περί επικείμενης πώλησης μέρους του ελεύθερου βαρών αστικού ακινήτου προκείμενου να αποπληρωθεί το δάνειο, μάλιστα την επόμενη χρονιά, η οποία αποδείχθηκε μη αληθής. Στο βαθμό που η συγκεκριμένη υπόσχεση συντέλεσε στο να αποδεχθούν οι ιδύνοντες της Τράπεζας να μην εγγραφεί πρώτη προσημείωση στο κατά πολύ υπέρτερης αξίας ελεύθερο βαρών αστικό ακίνητο της πιστούχου, διακινδυνεύθηκε περιουσιακή ζημία της Τράπεζας αν ληφθεί υπόψη ποια ήταν εν τέλει η εμπράγματη εξασφάλιση.

(iii) Των διαδοχικά υπεύθυνων της Τράπεζας Πειραιώς οι οποίοι επί μία τουλάχιστον 10ετία παρέλειπαν να προβούν σε οποιαδήποτε όχληση για επιστροφή του ποσού που είχε χορηγηθεί και με τη συμπεριφορά τους ζημίωναν την Τράπεζα κατά το ποσόν κεφαλαίου και τόκων που δεν πληρώνονταν όπως και κατά το ποσόν των «προβλέψεων» που εκ του κανονισμού της ΤτΕ, ήταν υποχρεωμένη η Τράπεζα να διατηρεί εκ των διαθεσίμων της και στερούνταν τη δυνατότητα να τα αξιοποιήσει επωφελώς μέσα στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της. Οι μεν πρώτοι (υπάλληλοι) φαίνεται να έχουν παραβεί την υποχρέωση πίστωσης, ενώ όποιος διαβεβαίωσε ψευδώς, εφ' όσον αποδειχθεί ότι συντέλεσε στη ζημία, εν γνώσει του παριστώντας ως αληθινά ψευδή γεγονότα...

Β' ΔΑΝΕΙΟ ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ

Όποιος /α βεβαίωσε στα πλαίσια των καθηκόντων του, για την αξία του κτιρίου παραβλέποντας το συμφωνητικό ανέγερσης, εάν παρασιώπησε ότι υποχρέωση του πιστούχου ήταν να συμβάλει ένα μέρος του κόστους ανέγερσης, ελέγχεται διότι, βεβαιώνοντας ψευδές γεγονός ως αληθινό προκάλεσε την υπερχρηματοδότηση του έργου επί ζημία της Τράπεζας. Επίσης επειδή είναι βεβαιωμένο ότι ποσά 54.500 και 51.000 εισπράχθηκαν από ιδιώτη επί ζημία της εταιρείας χωρίς να ανιχνευθεί που κατέληξαν. Θεωρείται δεδομένο ότι συντελέστηκε πράξη που προκάλεσε βλάβη στην δικαιούχο εταιρία από μέρους του μη κατονομαζόμενου προσώπου που πάντως πρέπει να τελούσε σε σχέση εμπιστοσύνης με αυτήν, διότι αλλιώς δεν θα ήταν δυνατή η απόληψη χρημάτων που ανήκαν στην εταιρία.

3.4. ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΜΜΕ ΓΙΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΔΕΝ ΕΞΕΤΑΣΤΗΚΕ ΜΑΡΤΥΡΑΣ

3.4.1. MAD TV

(Για τις εταιρείες «MAD T.V. Α.Ε.», «ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΟΡΥΦΗ Α.Ε.», «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ Α.Ε.» και «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΡΟΝ Ε.Π.Ε.» συμφερόντων της οικογένειας Γεράσιμου Κουρή.)

3.4.1.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Η παρούσα Έκθεση βασίζεται αποκλειστικώς στην με ημερομηνία 15-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, δεδομένου ότι για τις δανειοδοτήσεις των ανωτέρω ερευνημένων εταιρειών δεν εξετάστηκαν μάρτυρες ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής.

Όπως αναφέρεται στο Προοίμιο της με ημερομηνία 15-11-2016 Έκθεσης Ειδικής Έρευνας, η έρευνα διενεργήθηκε σε εκτέλεση της υπ' αρ. α/18-5-2015 παραγγελίας του κ. Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και αφορά την πιστοδοτική τακτική που εφάρμοσαν η Τράπεζα Πειραιώς και η Εθνική Τράπεζα προς τις ανωτέρω αναφερόμενες πιστούχους/εταιρείες συμφερόντων της οικογένειας Γεράσιμου Κουρή.

Στην προαναφερόμενη Έκθεση Ειδικής Έρευνας διευκρινίζεται ότι διερευνήθηκε το σύνολο των πιστοδοτήσεων, που διενεργήθηκαν από το έτος 2004 και εντεύθεν λόγω μη παροχής προγενεστέρων στοιχείων, αλλά για λόγους ουσίας η Έκθεση επικεντρώνεται σε εκείνες που κρίθηκαν άξιες σχολιασμού.

3.4.1.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Ο υπό εξέταση όμιλος εταιρειών, συμφερόντων της οικογένειας Γεράσιμου Κουρή, αποτελείται από διάφορες εταιρείες στους κλάδους των ΜΜΕ, των εκτυπώσεων και των εκδόσεων.

Βασική εταιρία του ομίλου με δραστηριοποίηση στον τομέα της **ψυχαγωγίας -ενημέρωσης** υπήρξε η «MAD T.V. Α.Ε.» (εφεξής «MAD T.V.»). Ιδρύθηκε τον 6^ο/1999 και αρχικώς ποσοστό 72% των μετοχών της ανήκε σε μέλη της οικογένειας Κουρή (Αγγελική, Ανδρέα, Γεράσιμο Κουρή), ποσοστό 20% των μετοχών της στον Ανδρεόπουλο Κωνσταντίνο, ποσοστό 2,92% των μετοχών της στην MAD Licensing Ltd. και το υπόλοιπο σε διάφορους μετόχους. Σήμερα, μετά από αλλαγές της μετοχικής σύνθεσης, ποσοστό 90% των μετοχών ανήκει στη MAD Licensing Ltd.,

συμφερόντων οικογένειας Γεράσιμου Κουρή, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό 10% των μετοχών στη Μαρία Δ. Κοντομηνά.

Η εταιρία λειτουργεί τον ομώνυμο μουσικού περιεχομένου τηλεοπτικό σταθμό, που απευθύνεται κυρίως στο νεανικό κοινό και το πρόγραμμά του μεταδίδεται τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό (Βουλγαρία, Αλβανία, Ρουμανία, ΠΓΔΜ, Κύπρο, Αυστραλία). Τα τελευταία χρόνια επεκτάθηκε και σε άλλες δραστηριότητες (λειτουργία της ιστοσελίδας «www.mad.gr», μουσικά κανάλια σε συνεργασία με τις δορυφορικές πλατφόρμες NOVA και ΟΤΕ TV, ανάπτυξη διαφόρων παραγωγών (Mad Video Music Awards, Fashion Music project MadWalk}). Έχει εξαγοράσει ποσοστό 33% των μετοχών του τηλεοπτικού σταθμού Θεσσαλονίκης «APOLLON T.V.» για την αναμετάδοση του προγράμματος της και ποσοστό 100% των μετοχών της αλυσίδας λιανικής πώλησης CDs «**ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ Α.Ε.Ε.**» (εφεξής «**ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ**») από τους αδελφούς Βασίλειο και Λεωνίδα Τοπιντζή.

Τον 2^ο/2014 η «MAD T.V.» προχώρησε **σε απόσχιση κλάδων** ως εξής:

α. η δραστηριότητα παραγωγής τηλεοπτικών προγραμμάτων, καθώς και η θυγατρική «**ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ**» απορροφήθηκαν από την συγγενή εταιρία «**ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ ΤΕΜΠΟ Α.Ε.**» - εφεξής «**ΤΕΜΠΟ**» (συμφερόντων 80% Αθηνάς Κουρή και 20% Χαράλαμπου Βατικιώτη με αρχικό αντικείμενο τη δημιουργία μουσικών προγραμμάτων σε συνεργασία με την πλατφόρμα της NOVA) και

β. η δραστηριότητα του τηλεοπτικού σταθμού MAD T.V. απορροφήθηκε από την συγγενή «**SOLAR ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ Α.Ε.**» (πρώην «**SOLAR ΔΡΑΜΑ POWER Α.Ε. ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΗΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ**», που είχε εξαγορασθεί τον 12^ο/2013) - εφεξής «**SOLAR**» (ανήκει σε ποσοστό 100% στην εξωχώρια MAD T.V. Licensing Ltd. συμφερόντων της οικογένειας Γεράσιμου Κουρή). Στη συμβολαιογραφική πράξη διάσπασης αναφέρεται ότι «οι επωφελούμενες εταιρείες υποκαθίστανται αυτοδίκαια και χωρίς καμία άλλη διατύπωση ... σε όλα τα δικαιώματα, υποχρεώσεις και έννομες σχέσεις της διασπώμενης εταιρίας ... και η μεταβίβαση εξομοιώνεται με καθολική διαδοχή» και ότι «η διασπώμενη εταιρία λύεται χωρίς να είναι απαραίτητη η εκκαθάρισή της». Επισημαίνεται ότι η «MAD T.V.» έχει διαγραφεί από το Γενικό Εμπορικό Μητρώο.

Όπως προκύπτει από εισηγητικό σημείωμα της Τράπεζας Πειραιώς:

α. Στην «**ΤΕΜΠΟ**» μεταφέρθηκαν (i) το μεγαλύτερο μέρος του δανεισμού της «MAD T.V.», ήτοι € 10,2 εκ., περιλαμβανομένου και αυτού που κάλυψε την εξαγορά του «**ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ**» (μεταφέρθηκε και η σχετική συμμετοχή), (ii) απαιτήσεις € 8.4 εκ. και (iii) οφειλές προς το Δημόσιο € 3,7 εκ.

β. Στη «SOLAR» μεταφέρθηκαν (i) δάνεια € 1,5 εκ., (ii) πάγιο ενεργητικό/εξοπλισμός € 2,6 εκ., (iii) απαιτήσεις € 2,3 εκ. και (iv) οφειλές σε προμηθευτές € 3,5 εκ.

Στον τομέα των **ΕΚΤΥΠΩΣΕΩΝ** δραστηριοποιείται η εταιρία «**ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΟΡΥΦΗ Α.Ε.**», ιδρυθείσα το έτος 1992 (εφεξής «ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ»). Ως αντικείμενο εμφάνιζε την έκδοση βιβλίων, περιοδικών και εντύπων συνεργαζόμενη κυρίως με το Δημόσιο. Σήμερα η εταιρία είναι σε αδράνεια. Στο μετοχικό της κεφάλαιο συμμετέχουν η Αθηνά και η Ρεγγίνα Κουρή εξ ημισείας. Η εν λόγω κατέχει και το 70% της συγγενούς «INFOTREND Α.Ε.» με το ίδιο αντικείμενο.

Στον τομέα των **ΕΚΔΟΣΕΩΝ** δραστηριοποιείται η «**ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΡΟΝ Ε.Π.Ε.**», ιδρυθείσα το 2001, η οποία εκδίδει την εβδομαδιαία εφημερίδα «ΤΟ ΠΑΡΟΝ». Ανήκει στους Γεράσιμο και Αγγελική Κουρή.

Τον όμιλο συμπληρώνουν και οι κάτωθι εταιρείες συμφερόντων της ανωτέρω οικογένειας (άμεσα και έμμεσα), οι οποίες σήμερα δεν εμφανίζουν δανεισμό. Ως εκ τούτου γίνεται συνοπτική αναφορά σε αυτές:

α. «**MAD RADIO FM Α.Ε.**» (εφεξής «MAD RADIO»), η οποία λειτουργούσε τον ομώνυμο ραδιοφωνικό σταθμό από τον 9^ο/2006. Τον 3^ο/2013 προέβη σε απόσχιση κλάδων, που εισφέρθηκαν στην «MAD T.V.» (εκμετάλλευση του εξοπλισμού) και την «**ΑΚΟΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ**», για την οποία δεν υπάρχει σχετική πληροφόρηση.

β. «**ΠΟΠΤΑΡΤ Ε.Π.Ε.**», ιδρυθείσα το 1997, αποτελούσε το δημιουργικό τμήμα παραγωγής εξειδικευμένων τηλεοπτικών διαφημίσεων για λογαριασμό της «MAD T.V.», ενώ συνεργαζόταν και με τρίτους.

γ. «**ΚΑΡΜΠΟΤΕΧΝΙΚΗ Γ. ΚΟΥΡΗΣ Α.Ε.**», η οποία εκμισθώνει ιδιόκτητο ακίνητο στην Παλλήνη στις συγγενείς εταιρείες.

3.4.1.3. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

Ο ερευνώμενος όμιλος εταιρειών χρηματοδοτήθηκε από δύο τράπεζες: Την Τράπεζα Πειραιώς και την Εθνική Τράπεζα.

A. Τράπεζα Πειραιώς

Ο δανεισμός αφορά τόσο την Τράπεζα Πειραιώς, όσο και τις απορροφηθείσες από αυτήν πρώην Τράπεζα Κύπρου, πρώην Γενική Τράπεζα και πρώην CPB (Cyprus Popular Bank).

Δανεισμός από την πρώην Τράπεζα ΚΥΠΡΟΥ

Η συνεργασία ξεκίνησε την 15-7-2004 και συνεχίσθηκε μέχρι και την 17-1-2012. Βασικός λήπτης του δανεισμού ήταν η «MAD T.V.» και σκοπός του η χρηματοδότηση του κόστους επέκτασης της δραστηριότητάς της. Ο δανεισμός εκαλύπτετο με διάφορες μορφές εγγυήσεων, ενώ από το έτος 2010 τα τότε υφιστάμενα δάνεια ρυθμίσθηκαν και εγκρίθηκαν περίοδοι χάριτος.

Τον 12^ο/2012 είχε απομείνει οφειλή € 1,35 εκ. της «MAD T.V.», που μεταφέρθηκε στην Τράπεζα Πειραιώς.

Δανεισμός από την πρώην Γενική Τράπεζα

Η συνεργασία ξεκίνησε το έτος 2001, όμως η πρώτη έγκριση αφορούσε την από 21-3-2007 απόφαση ανανέωσης/αύξησης ορίων κεφαλαίου κίνησης σε € 2 εκ. για τη «ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ», € 0,48 εκ. για τη «MAD T.V.» και € 15 χιλ. για την «INFOTREND A.E.». Οι παρασχεθείσες καλύψεις αφορούσαν α' σειράς προσημείωση € 0,4 εκ. επί διαμερίσματος αξίας € 0,35 εκ., προσωπικές εγγυήσεις των Γεράσιμου και Αγγελικής Κουρή, εταιρική κάλυψη της «ΚΑΡΜΠΟΤΕΧΝΙΚΗ» και απαιτήσεις γεγεννημένες και μη σε κάλυψη των ορίων της «ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ».

Προς αιτιολόγηση του δανεισμού η Τράπεζα ανέφερε ότι πρόκειται για πελάτες δεκαετίας και πλέον και ότι η οικονομική κατάσταση του ομίλου έχει σαφώς βελτιωθεί.

Την 31-3-2010 τα τότε υπόλοιπα € 410 χιλ. και € 85,5 χιλ. για τις «ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ» και «MAD T.V.» αντίστοιχα ετέθησαν σε σταδιακή ρευστοποίηση με μηνιαίες καταβολές.

Δανεισμός από την πρώην CPB

Την 18-4-2008 εγκρίθηκε η έναρξη της συνεργασίας με την παροχή ορίων κεφαλαίου κίνησης, καλυμμένων με επιταγές, € 0,25 εκ. υπέρ της «ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ» και € 0,2 εκ., υπέρ της «MAD T.V.», πλέον ορίου leasing εξοπλισμού € 0,2 εκ., συνεκτιμώντας «την πολύπλευρη συνεργασία» με τον όμιλο Κουρή και την

εμπειρία στον κλάδο. Ακολούθησε έγκριση ανανέωσης/μείωσης ορίων (5-5-2010) σε € 0,18 εκ. και την 18-10-2011 αποφασίσθηκε η καταγγελία των συμβάσεων (οφειλές, € 0,14 εκ.), που μεταφέρθηκαν στην Τράπεζα Πειραιώς.

Δανεισμός από την Τράπεζα ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Η συνεργασία ξεκίνησε την 27-9-2004 με την έγκριση ορίου κεφαλαίου κίνησης € 0,2 εκ. υπέρ της «MAD T.V.» με κάλυμμα επιταγές πελατείας και προσωπική εγγύηση του Γεράσιμου Κουρή.

Την 15-7-2008 εγκρίθηκε Ο/Δ € 5 εκ. υπέρ της «MAD T.V.» επταετούς διάρκειας με σκοπό την κάλυψη μέρους του κόστους εξαγοράς του 49,9% των μετοχών της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ», οι οποίες ενεχυράσθηκαν ως εξασφάλιση και με περίοδο χάριτος έως τον 5^ο/2011. Επιπλέον ελήφθη η εγγύηση των Γεράσιμου και Ανδρέα Κουρή.

Πέραν των ανωτέρω δανείων στη «MAD T.V.» είχε παρασχεθεί leasing € 0,2 εκ. για μηχανολογικό εξοπλισμό, ενώ υπέρ της «ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ» υπήρχαν όρια κεφαλαίου κίνησης ύψους € 1,78 εκ. καλυμμένα με γεγεννημένες και μη απαιτήσεις και έκδοσης Ε/Ε € 0,47 εκ. άνευ καλυμμάτων.

Την 22-12-2009 εγκρίθηκε νέο Ο/Δ € 2 εκ. υπέρ της «MAD T.V.» τριετούς διάρκειας με σκοπό την κάλυψη κατά 100% του κόστους εξαγοράς του υπόλοιπου 50,1% των μετοχών της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ». Ως εξασφάλιση προβλεπόταν η λήψη ενεχύρου επί των αγορασθεισών μετοχών, καθώς και η εγγύηση των Γεράσιμου και Ανδρέα Κουρή. Το περιθώριο επιτοκίου και των δύο Ο/Δ διαμορφώθηκε σε 3%.

Την 18-10-2010 εγκρίθηκε νέο εφάπαξ όριο κεφαλαίου κίνησης € 1,5 εκ. υπέρ της «MAD T.V.» για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών με την εγγύηση των Γεράσιμου και Ανδρέα Κουρή και σύσταση ενεχύρου επί του 50% των μετοχών της «MAD T.V.», που κατείχαν οι εν λόγω εγγυητές, το οποίο επεκτεινόταν στα μερίσματα και στο δικαίωμα ψήφου.

Την 31-5-2011 εγκρίθηκε η χρηματοδότηση της «MAD T.V.» με ποσό € 0,8 εκ., διάρκειας 6 μηνών, σε ασφάλεια του οποίου ως κάλυμμα η πιστούχος προσέφερε ισόποση δεσμευμένη κατάθεση. Εξειδίκευση του σκοπού του δανείου, δηλαδή των αναγκών που θα κάλυπτε, δεν αποτυπώθηκε.

Την 21-6-2011 εγκρίθηκε η παράταση των κεφαλαίων κίνησης των εταιρειών του ομίλου μέχρι την 15-11-2010, καθώς και διενέργεια υπέρ της «MAD T.V.» εφάπαξ χορήγησης ποσού € 231.250 «για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών», με τις υφιστάμενες εξασφαλίσεις.

Παρόμοια έγκριση, ποσού € 233 χιλ. παρασχέθηκε υπέρ της «ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ» την 13-12-2011.

Την 8-1-2013 εγκρίθηκε ανανέωση ορίων έως 30-6-2013 με διατήρηση των υφιστάμενων υπολοίπων € 11,4 εκ. (ληξιπρόθεσμα € 7,7 εκ.), τα οποία αφορούσαν (α) € 9,7 εκ. «MAD T.V.» - € 6,2 εκ. ληξιπρόθεσμο (β) € 1,16 εκ. «ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ» - € 1 εκ. ληξιπρόθεσμο και (γ) € 0,52 εκ. «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ» - ληξιπρόθεσμο στο σύνολό του. Επίσης, εγκρίθηκε η μετατροπή του Ο/Δ € 2 εκ. υπέρ της «MAD T.V.» σε ακάλυπτο όριο κεφαλαίου κίνησης (είχαν μεσολαβήσει διαδοχικές παρατάσεις μέχρι τον 10^ο/2011).

Ακολούθησαν προσπάθειες της Τράπεζας για την εξεύρεση λύσης και συναντήσεις (10^{ος}/2014 και 4^{ος}/2015) με τους φορείς του ομίλου, χωρίς αποτέλεσμα – από την πιστώτρια Τράπεζα δηλώθηκε ότι “ο πελάτης δεν ανταποκρίθηκε”.

Την 23-7-2015 αποφασίσθηκε η μεταφορά των χρεών σε οριστική καθυστέρηση για την αναγκαστική είσπραξή τους και οι συμβάσεις καταγγέλθηκαν.

B. Εθνική Τράπεζα

Η συνεργασία ξεκίνησε με την από 20-4-2010 απόφαση καθορισμού εφάπαξ ορίου κεφαλαίου κίνησης € 0,7 εκ. υπέρ της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ», διετούς διάρκειας με μηνιαίες δόσεις και με την εγγύηση των Γεράσιμου και Ανδρέα Κουρή. Σκοπός του δανείου ήταν η κάλυψη αναγκών λόγω (α) αποδυνάμωσης της ρευστότητας της εταιρίας καθώς «οι προϋφιστάμενοι μέτοχοι Αφοί Τοπιντζή απέσυραν τα διαθέσιμα της εταιρίας ποσού € 6 εκ. περίπου, με συνέπεια τη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου κατά ποσό € 2,2 εκ» (β) υψηλού κόστους ανακαίνισης νέου ενοικιαζόμενου καταστήματος (οδού Πανεπιστημίου 54) το οποίο ανήλθε σε € 4 εκ. (το μίσθωμα που καταβάλλεται ανέρχεται σε € 1,56 εκ./έτος) και (γ) μείωσης της πίστωσης από προμηθευτές.

Την 9-11-2010 εγκρίθηκε η επιμήκυνση της διάρκειας αποπληρωμής της ως άνω χρηματοδότησης από 2 σε 5 έτη, με καταβολή της πρώτης δόσης τον 4^ο/2011 (ήδη τότε δεν είχαν πληρωθεί οι 4 πρώτες δόσεις) καθώς και εφάπαξ χρηματοδότηση € 150 χιλ. υπέρ της «MAD T.V.», με υποσχετική επιστολή προσκόμισης τιμολογίων (δεν ορίσθηκε λήξη). Προβλέφθηκε ότι “σε περίπτωση που δεν καταστεί εφικτή η κάλυψη της χρηματοδότησης με τιμολόγια, να εξοφληθεί το αργότερο μέχρι 31-12-2011 σε 3 τριμηνιαίες δόσεις από 30-6-2011”.

Την 13-4-2011 επικυρώθηκε αρμοδίως η από 8-3-2011 έγκριση του αναπληρωτή διευθύνοντος συμβούλου και του chief risk officer για τον καθορισμό (α)

υπέρ της «ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ» ορίου αναγγελλόμενου factoring € 0,5 εκ. και (β) υπέρ της «MAD T.V.» ισόποσου ορίου factoring και νέου ορίου κεφαλαίου κίνησης € 0,3 εκ. με ενσωμάτωση σε αυτό της ως άνω χορήγησης € 150 χιλ. (δηλαδή μετατράπηκε από τακτής λήξης σε ανακυκλούμενη) με την εγγύηση των Γεράσιμου και Ανδρέα Κουρή και με την προϋπόθεση εξόφλησης ληξιπρόθεσμων τόκων € 21 χιλ. της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ».

Την 10-11-2011 επικυρώθηκε έγκριση εφάπαξ ορίου κεφαλαίου κίνησης € 0,29 εκ. υπέρ της «ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ» καλυμμένου με σύμβαση με τον Ο.Ε.Δ.Β. ύψους € 0,36 εκ. Η σχετική εκχωρημένη απαίτηση έχει καταστεί γεγεννημένη, πλην όμως εκκρεμεί η πληρωμή της από το Δημόσιο (μεσολάβησε η κατάργηση του Ο.Ε.Δ.Β.).

Την 5-4-2012 η σχέση μεταφέρθηκε στην Διεύθυνση Διαχείρισης Απαιτήσεων Επιχειρηματικής Πίστης. Οι συνολικές οφειλές ανέρχονταν σε € 1,36 εκ. με ληξιπρόθεσμο τμήμα € 1 εκ., συμπεριλαμβανομένων απλήρωτων τόκων. Την 13-9-2012 εγκρίθηκε ανοχή ενός μήνα, με δεδομένη την «παρελκυστική τακτική των Διοικήσεων των επιχειρήσεων», ενώ «δεν διατέθηκαν οικονομικά στοιχεία ούτε ταμειακό πρόγραμμα». Την 5-4-2013 εγκρίθηκε νέα ανοχή έως 30-9-2013, καθώς μετά από συνάντηση με τις εταιρείες, αναφέρθηκε η πιθανότητα εισόδου επενδυτή στην «MAD T.V.». Την 17-12-2013 ενσωματώθηκαν οι απαιτήσεις της απορροφηθείσας πρώην ΡΡΟΒΑΝΚ ύψους € 0,9 εκ. («MAD T.V.» € 0,12 εκ., «ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ» € 0,75 εκ., «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΕΠΕ» € 0,04 εκ. βάσει ορίων εγκριμένων από το 2007 καλυμμένων με προσωπικές/εταιρικές εγγυήσεις) και εγκρίθηκε ανοχή έως 30-4-2014.

Η Εθνική Τράπεζα έχει απαντήσει εγγράφως στην αρμόδια Υπηρεσία της

Τράπεζας της Ελλάδος ότι:

(α) προχώρησε στα τέλη του 2015 στην προβλεπόμενη από τον Κώδικα Δεοντολογίας αποστολή επιστολής και, κατόπιν αυτού, πραγματοποιήθηκε συνάντηση με τους φορείς τον 4^ο/2016,

(β) εξετάσθηκε η εκχώρηση τιμολογίων έναντι της απαίτησης κατά της «MAD T.V.», αλλά από τα μέχρι σήμερα προσκομισθέντα στοιχεία δεν προκύπτει δυνατότητα εκμετάλλευσης,

(γ) αναμένεται ο ορισμός συνδίκου στην πτώχευση της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ», προκειμένου να δρομολογηθούν οι δέουσες ενέργειες (καταγγελία συμβάσεων - αναγγελία απαιτήσεων),

(δ) έχουν αποσταλεί επιστολές στο Υπουργείο Παιδείας για την πληρωμή της εκχωρημένης σύμβασης της «ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ» και

(ε) έχουν κατατεθεί αγωγές κατά του ΕΟΤ και του Υπουργείου Μεταφορών για την πληρωμή εκχωρημένων απαιτήσεων της ΠΑΡΟΝ ΕΚΔΟΣΕΙΣ (απαίτηση της πρώην ΡΡΟΤΟΝ).

3.4.1.4. ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΟΦΕΙΛΩΝ

Βάσει όσων αναφέρονται στην με ημερομηνία 15-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, τα υπόλοιπα των οφειλών των ερευνημένων εταιρειών στις δανείστριες Τράπεζες έχουν ως ακολούθως (περιλαμβανομένων τόκων καταλογισμένων και μη):

A. Οφειλές προς την Τράπεζα Πειραιώς την 16-9-2016

1. **«MAD T.V.»:** Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 8,74 εκατομμυρίων ευρώ. Από ομολογιακά δάνεια οφείλει ποσόν 6,32 εκατομμυρίων ευρώ. Συνολικώς, δηλαδή, οφείλει ποσόν 15,06 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν προσωπικές και εταιρικές εγγυήσεις, ενεχύραση ποσοστού 50% των μετοχών της, ενεχύραση ποσοστού 49,9% των μετοχών της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ» και προσημείωση ακινήτων ύψους 1,45 εκατομμυρίων ευρώ.

2. **«ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.»:** Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 2,74 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν προσωπικές και εταιρικές εγγυήσεις και προσημείωση ακινήτων (κοινή με «MAD T.V.») ύψους 0,2 εκατομμυρίων ευρώ.

3. **«ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ Α.Ε.»:** Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 0,78 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν προσωπικές εγγυήσεις.

Συνολικώς, δηλαδή, οι ανωτέρω εταιρείες οφείλουν προς την Τράπεζα Πειραιώς ποσόν **18,58 εκατομμυρίων ευρώ.**

B. Οφειλές προς την Εθνική Τράπεζα την 8-9-2016

1. **«MAD T.V.»:** Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 0,69 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν προσωπικές εγγυήσεις.

2. **«ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.»:** Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 1,32 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν προσωπικές εγγυήσεις και σύμβαση εκχώρησης με τον Ο.Ε.Δ.Β. ύψους 0,3 εκατομμυρίων ευρώ.

3. «**ΕΚΔΟΣΕΙΣ Γ. ΚΟΥΡΗ Ε.Π.Ε.**»: Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 0,06 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν προσωπικές εγγυήσεις.

4. «**ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ Α.Ε.**»: Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 1,17 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν προσωπικές εγγυήσεις.

Συνολικώς, δηλαδή, οι ανωτέρω εταιρείες οφείλουν προς την Εθνική Τράπεζα ποσόν **3,24 εκατομμυρίων ευρώ**.

Γ. Λοιπές απαιτήσεις

Κατά της «**ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ**» υπάρχει απαίτηση ύψους € 1,15 εκ. της Εκκαθάρισης του πρώην Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου. Προέρχεται από δάνειο αρχικού ύψους € 1 εκ., που χορηγήθηκε τον 10^ο/2010 στα πλαίσια της κάλυψης του κόστους αναδιάρθρωσης του ομίλου ύψους € 3 εκ. Καλύπτεται με τις εγγυήσεις του Ανδρέα Κουρή και της «**MAD T.V.**», ενώ αρχικά είχαν εκχωρηθεί και μη γεγενημένες απαιτήσεις.

3.4.1.5. Ευρήματα

Από τις αναφερόμενες διαπιστώσεις στην με ημερομηνία 15-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, ανακύπτουν ζητήματα στις πιστοδοτήσεις των ερευνημένων εταιρειών, τα οποία χρήζουν επισημάνσεων.

α. Σε ό,τι αφορά τις πιστοδοτήσεις της Τράπεζας Πειραιώς:

αα. Σε σχέση με το εγκριθέν την 15-7-2008 Ο/Δ € 5 εκ. υπέρ της «**MAD T.V.**» για την

κάλυψη μέρους του κόστους εξαγοράς του 49,9% των μετοχών της «**ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ**», επισημαίνεται ότι μολονότι η εκτίμηση της ελεγκτικής υπηρεσίας ΣΟΛ αναβίβαζε την σταθμισμένη αξία της «**ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ**» στο ύψος των € 18 εκ., εν τούτοις το τίμημα της εξαγοράς ορίσθηκε σε € 7 εκ. Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι η συνεκτίμηση του αρμοδίου κλιμακίου της Τράπεζας Πειραιώς περί «πολύ ικανοποιητικής χρηματοοικονομικής κατάστασης της «**ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ**» δεν συμβάδιζε με την πραγματικότητα, δεδομένου ότι ήδη από το έτος 2007 εμφάνιζε σταδιακή

μείωση του κύκλου εργασιών της, ενώ από το 2008 και η κερδοφορία έβαινε μειούμενη.

ββ. Σε σχέση με το εγκριθέν την 22-12-2009 νέο Ο/Δ € 2 εκ. υπέρ της «MAD T.V.» για την κάλυψη κατά 100% του κόστους εξαγοράς του υπόλοιπου 50,1% των μετοχών της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ», επισημαίνεται ότι στη σχετική εισήγηση δεν περιελήφθη αναφορά για τις εκτιμώμενες μελλοντικές ροές της «MAD T.V.» έτσι, ώστε να μπορεί να αξιολογηθεί η δυνατότητα ομαλής αποπληρωμής αμφοτέρων των Ο/Δ, με δεδομένα την αρχόμενη οικονομική κρίση, τον έντονο ανταγωνισμό στον τομέα δραστηριότητας της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ» και την πτωτική τάση των κερδών των δύο εταιρειών. Περαιτέρω, από τα στοιχεία που κατέθεσε η πιστώτρια Τράπεζα προκύπτει ότι τμήμα € 0,5 εκ. του προϊόντος του δανείου **δεν διατέθηκε** για το σκοπό του δανείου, αλλά ποσόν € 0,2 εκ. ήχθη σε πίστωση του λογαριασμού όψεως της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ» με την αιτιολογία «αύξηση μετοχικού κεφαλαίου» και το υπόλοιπο ποσόν € 0,3 εκ. αναλώθηκε για την πληρωμή υποχρεώσεων της «MAD T.V.». Εκτός αυτού, μολονότι στο ιδιωτικό συμφωνητικό αγοραπωλησίας των μετοχών αναγράφεται ως τίμημα το ποσόν των € 3 εκ., από τα κατατεθέντα στοιχεία προκύπτει ότι κατεβλήθη ποσόν € 1,5 εκ. Η πιστώτρια Τράπεζα, καίτοι το ιδιωτικό συμφωνητικό περιήλθε στα χέρια της τον 1^ο/2010, **δεν αξιολόγησε** τόσον το γεγονός της μη διάθεσης τμήματος € 0,5 εκ. του δανείου για τον σκοπό που εγκρίθηκε, όσον και το γεγονός ότι κατεβλήθη ως τίμημα αντί του ποσού των € 3 εκ. ποσόν € 1,5 εκ. και ουδέν έπραξε.

γγ. Σε σχέση με το εγκριθέν την 18-10-2010 νέο εφάπαξ όριο κεφαλαίου κίνησης € 1,5 εκ. υπέρ της «MAD T.V.» για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών με την εγγύηση των Γεράσιμου και Ανδρέα Κουρή και σύσταση ενεχύρου επί του 50% των μετοχών της «MAD T.V.», που κατείχαν οι εν λόγω εγγυητές, επισημαίνεται ότι η πιστώτρια Τράπεζα **δεν παρακολούθησε** τις μετέπειτα μετοχικές εξελίξεις στην «MAD T.V.» και το ενέχυρο αυτό **περιορίσθηκε** σε 46,93%. Περαιτέρω, δεδομένου ότι σκοπός του δανείου ήταν η μερική χρηματοδότηση του κόστους αναδιάρθρωσης του ομίλου, συνολικού ύψους € 3 εκ., το υπόλοιπο του οποίου θα καλυπτόταν από δανεισμό από την Εθνική Τράπεζα και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, προκύπτει ότι το κόστος της αναδιάρθρωσης **καλύφθηκε αποκλειστικά από τις Τράπεζες, χωρίς ίδια συμμετοχή των μετόχων.**

δδ. Σε σχέση με το ίδιο ως άνω εγκριθέν την 18-10-2010 νέο εφάπαξ όριο κεφαλαίου κίνησης € 1,5 εκ. υπέρ της «MAD T.V.», επισημαίνονται και τα εξής:

. Από εισηγητικό της πιστώτριας Τράπεζας με ημερομηνία 2-5-2011 προκύπτει ότι η ως άνω χρηματοδότηση δόθηκε «για τη συμμετοχή στην Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ». Όμως, σχετική ΑΜΚ **δεν προκύπτει να**

πραγματοποιήθηκε. Επιπροσθέτως, όπως προκύπτει από εισηγητικό της Εθνικής Τράπεζας ποσόν € 1,4 εκ., που προϋπήρχε κατατεθειμένο για το σκοπό αυτό, είχε αποσυρθεί. Κατά την άποψη της Επιθεωρήτριας της Τράπεζας της Ελλάδος, που λόγω μη δημοσίευσης ισολογισμού της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ» χρήσης 2010 δεν είχε τη δυνατότητα να διερευνήσει περαιτέρω, θα έπρεπε να είχε ακολουθήσει είτε διαγραφή τυχόν απαιτήσεων της «MAD T.V.» από τη «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ», είτε ΑΜΚ.

. Για τη σκοπούμενη αναδιάρθρωση δεν προσκομίσθηκε επιχειρηματικό σχέδιο (business plan) ώστε να αξιολογηθεί η πληρότητα των σχετικών ενεργειών των διοικήσεων των εταιρειών και οι προοπτικές βιωσιμότητάς τους.

. Ουδμία αναφορά γίνεται στο γεγονός ότι δεν είχε συσταθεί ενέχυρο επί του 50,1% των μετοχών της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ», που είχαν εξαγορασθεί με το Ο/Δ ποσού € 2 εκ. (απόφαση της 22-12-2009).

. Δεν έγινε αποτίμηση της αξίας του 50% των μετοχών της «MAD T.V.» που ενεχυράσθηκαν σε ασφάλεια του δανείου.

εε. Σε σχέση με την εγκριθείσα την 31-5-2011 χρηματοδότηση της «MAD T.V.» με ποσό € 0,8 εκ., διάρκειας 6 μηνών, επισημαίνεται ότι δεν αποτυπώθηκε ο σκοπός του δανείου, δηλαδή οι ανάγκες που θα κάλυπτε.

Η υπογράφουσα την με ημερομηνία 15-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας Επιθεωρήτρια επισημαίνει τα κατωτέρω σημαντικά στοιχεία:

αα. Οι μέτοχοι ακολούθησαν νόμιμες διαδικασίες, αλλά η μη ενημέρωση της Τράπεζας συνιστά ασυνήθη, τουλάχιστον, επιχειρηματική πρακτική.

ββ. Η πιστώτρια Τράπεζα δεν προκύπτει να παρακολούθησε στενά τις συναφείς εξελίξεις που επηρέασαν την ποιότητα των εξασφαλίσεων της και, εν τέλει, τη συνολική θέση της.

γγ. Η πιστώτρια Τράπεζα κάλυψε χρηματοδοτικά τις επενδυτικές κινήσεις των μετόχων χωρίς ουσιαστική ίδια συμμετοχή τους. Οι συγκεκριμένες αποφάσεις εμπειρείχαν υψηλό κίνδυνο, δεδομένης της ανυπαρξίας συγκεκριμένου επιχειρηματικού σχεδίου ανάπτυξης. Ακόμη υψηλότερου κινδύνου ήταν και η απόφασή της για νέα χρηματοδοτική στήριξη των επιλογών των μετόχων, αναφορικά με την αναδιάρθρωση του ομίλου, χωρίς και πάλι ίδια συμμετοχή τους ή ύπαρξη σαφούς σχεδίου, σε περίοδο, μάλιστα, κατά την οποία είχε ξεκινήσει η γενικότερη οικονομική κρίση. Η απόφαση αυτή ελήφθη παρά την επιδειχθείσα ασυνέπεια των μετόχων σε σχέση με την παροχή της συναίνεσής τους για την ενεχύραση των χρηματοδοτημένων μετοχών της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ» (άνευ αξίας σήμερα), αλλά και την

πασιφανή εκ μέρους τους χρήση σημαντικού τμήματος του σχετικού δανεισμού για άλλες λειτουργικές ανάγκες των εταιρειών τους.

δδ. Η πιστώτρια Τράπεζα – ανεξάρτητα από τις μη συνάδουσες με τις συνήθειες επιχειρηματικές πρακτικές ενέργειες των μετόχων - δεν παρακολούθησε τις εταιρικές μεταβολές που επηρέασαν την ποιότητα του καλύμματος της και τελικά κατέστησαν δυσμενέστερη τη συνολική θέση της. Τούτο αφορά κυρίως τις επιχειρηματικές κινήσεις των μετόχων (απόσχιση κλάδων της MAD), με τις οποίες δημιουργήθηκε ουσιαστικώς «καλή» και «κακή» εταιρία με «κατάλληλη» μεταφορά σε αυτές περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων. Με τον τρόπο αυτόν, σήμερα οι συναφείς δραστηριότητες εξακολουθούν να ασκούνται από την «καλή», ενώ ο δανεισμός και οι λοιπές υποχρεώσεις προς τρίτους της «κακής» δεν εξυπηρετούνται.

εε. Οι πιστοδοτήσεις ύψους € 460 χιλ., το προϊόν των οποίων οδηγήθηκε στην πράξη σε εξόφληση τόκων, θα έπρεπε να είχαν αποφευχθεί, σύμφωνα με το πνεύμα, τουλάχιστον, της κείμενης νομοθεσίας.

β. Σε ό,τι αφορά τις πιστοδοτήσεις της Εθνικής Τράπεζας:

αα. Σε σχέση με το καθορισθέν εφάπαξ την 20-4-2010 όριο κεφαλαίου κίνησης € 0,7 εκ. υπέρ της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ» διετούς διάρκειας για την κάλυψη αναγκών, επισημαίνεται ότι αποφασίσθηκε μολονότι στη σχετική εισήγηση αναφέρθηκαν η συνεχιζόμενη σημαντική μείωση του κύκλου εργασιών, η περιορισμένη ρευστότητα, η εμφάνιση αρνητικού ίδιου κεφαλαίου κίνησης, η σημαντική μείωση της καθαρής θέσης, τόσο σε επίπεδο εταιρίας, όσο και του ομίλου της. Η συνεκτίμηση του αρμοδίου κλιμακίου της πιστώτριας Τράπεζας ότι συνέτρεχε **«σχεδόν ανύπαρκτος τραπεζικός δανεισμός»** κείται εκτός πραγματικότητας και δεν δικαιολογείται σε έμπειρα τραπεζικά στελέχη, που λαμβάνουν αποφάσεις για πιστοδοτήσεις τόσον μεγάλων μεγεθών.

ββ. Σε σχέση με την απαλοιφή (6-5-2010) του συμφωνηθέντος όρου περί παρακολούθησης εκ μέρους της πιστώτριας Τράπεζας της δρομολογούμενης αύξησης μετοχικού κεφαλαίου ύψους € 1,5 εκ. και του υποβληθησομένου αιτήματος περί έγγραφης δέσμευσης της εταιρίας να μην διανείμει μέρος πριν την ολοσχερή εξόφληση της χρηματοδότησης, σημειώνεται ότι η – μη ειλικρινής – **προφορική** δήλωση των μετόχων ότι οι μετοχές έχουν ενεχυρασθεί στην Τράπεζα Πειραιώς και ότι υπέρ της ίδιας έχουν εκχωρηθεί τα μερίσματα δεν ελέγχθηκε για την ακρίβειά της από τα αρμόδια στελέχη της Εθνικής Τράπεζας, αν και έλαβε χώρα σε περίοδο κατά την οποία είχε ξεκινήσει η οικονομική κρίση και τα χρηματοοικονομικά δεδομένα της επιχείρησης ήταν αρνητικά.

γγ. Σε σχέση με την σε πολύ σύντομο χρόνο (9-11-2010) έγκριση της επιμήκυνσης της διάρκειας αποπληρωμής της ως άνω χρηματοδότησης από 2 σε 5 έτη, με καταβολή της πρώτης δόσης τον 4^ο/2011 (ήδη τότε δεν είχαν πληρωθεί οι 4 πρώτες δόσεις) καθώς και εφάπαξ χρηματοδότησης € 150 χιλ. υπέρ της «MAD T.V.», με υποσχετική επιστολή προσκόμισης τιμολογίων, σημειώνεται ότι έλαβε χώρα, αν και είχαν αποτυπωθεί στο σχετικό εισηγητικό τα ίδια, ως άνω, αρνητικά οικονομικά στοιχεία, περαιτέρω επιδεινούμενα βάσει ισοζυγίου 7^{ου}/2010 για αμφότερες τις εταιρείες, η ένταση των προβλημάτων ρευστότητας λόγω της δεδομένης αρνητικής οικονομικής συγκυρίας, η επιβάρυνση της εταιρίας με σημαντικού ύψους αποζημιώσεις λόγω μείωσης του προσωπικού της.

3.4.1.6. Συμπεράσματα - Σύνοψη

Από τα διαλαμβανόμενα στην με ημερομηνία 15-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας στοιχεία και τις διατυπωμένες διαπιστώσεις προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα για τις πιστοδοτήσεις του ερευνημένου ομίλου εταιρειών:

α. Συμπεράσματα αφορώντα τις πρακτικές των μετόχων

Οι μέτοχοι των εταιρειών καθ' όλο το χρονικό διάστημα των πιστοδοτήσεων χρησιμοποίησαν πρακτικές μη συνάδουσες με τις συνήθειες επιχειρηματικές. Πρακτικές, οι οποίες, εν τέλει, **κατέστησαν δυσμενέστερη τη θέση των Τραπεζών.**

Εκμεταλλεούμενοι την πριν από την οικονομική κρίση πρακτική των Τραπεζών, που επιζητούσαν την χορήγηση δανείων, επεδίωξαν τη λειτουργία και την ανάπτυξη των εταιρειών τους με άντληση ξένων κεφαλαίων δίχως δική τους συμμετοχή (**ανεπιτυχής επέκταση** δι' εξαγοράς της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ»). Την ίδια τακτική επέλεξαν και κατά την εφαρμογή σχεδίου αναδιάρθρωσης της λειτουργίας του ομίλου, δίχως μάλιστα αυτή να υποστηρίζεται από συγκροτημένο συναφές πρόγραμμα (business plan) έτσι, ώστε να τεκμαίρεται η πληρότητα και η επάρκεια του, καθώς και η δημιουργία προοπτικών βιωσιμότητας.

Εκτός των ανωτέρω οι μέτοχοι προκύπτει ότι απέσυραν ίδια κεφάλαια ύψους € 1,4 εκ. προοριζόμενα αρχικώς για διενέργεια ΑΜΚ.

Αντιληφθέντες ότι η ανάκαμψη του ομίλου δεν ήταν εφικτή, **χωρίς να ενημερώσουν τις πιστώτριες Τράπεζες**, προχώρησαν σε εταιρικό μετασχηματισμό (ουσιαστικώς λύση) της MAD T.V. εισφέροντας τα περιουσιακά στοιχεία και τις υποχρεώσεις της σε δύο άλλες εταιρείες, δυσανάλογα όμως (“καλή” και “κακή”) με

αποτέλεσμα ο τηλεοπτικός σταθμός να συνεχίζει τη λειτουργία του, απαλλαγμένος από το μεγαλύτερο μέρος του μέχρι τότε δανεισμού.

Τέλος, δεν ανταποκρίθηκαν στις εκκλήσεις - προσπάθειες των πιστωτριών Τραπεζών για εξεύρεση λύσης ως προς την αντιμετώπιση των ληξιπρόθεσμων χρεών, οπότε μοιραίως ακολούθησε η καταγγελία των συμβάσεων.

β. Συμπεράσματα αφορώντα τις πρακτικές των πιστωτριών Τραπεζών

i. Τράπεζα Πειραιώς

Ανεξάρτητα από τις χρησιμοποιηθείσες εκ μέρους των μετόχων πρακτικές, η ακολουθηθείσα πιστοδοτική τακτική της Τράπεζας Πειραιώς, δηλαδή η στήριξη των επιλογών των μετόχων, χωρίς την ουσιαστική συμμετοχή τους με ίδια κεφάλαια, αλλά και χωρίς συγκεκριμένο πρόγραμμα δράσεων, μπορεί να χαρακτηριστεί ως μη συνάδουσα με τις συνήθεις τραπεζικές πρακτικές στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων.

Κατά πρώτον, ελεγκτέα τυγχάνει η επιλογή της να λάβει υψηλού κινδύνου αποφάσεις χρηματοδότησης των επενδυτικών επιλογών των μετόχων με μόνο κάλυμμα μετοχές των εταιρειών. Αυτό συναρτάται άμεσα με την με το γεγονός ότι δεν παρακολούθησε τις εταιρικές μεταβολές – ανεξαρτήτως της μη ενημέρωσης γι' αυτές εκ μέρους των μετόχων --, εξαιτίας των οποίων όχι μόνον επηρεάσθηκε η ποιότητα του συγκεκριμένου καλύμματος, αλλά και δεν εξυπηρετούνται οι υποχρεώσεις προς την Τράπεζα από την «κακή» εταιρία.

Κατά δεύτερον, μολονότι είχε υπάρξει το κακό προηγούμενο της μη παροχής εκ μέρους των μετόχων συμφωνημένου καλύμματος μετοχών και συνεχώς ελάμβαναν χώρα ενέργειες των μετόχων μη συνάδουσες με τις συνήθεις επιχειρηματικές πρακτικές, ελεγκτέα τυγχάνει η επιλογή της να στηρίξει – **χωρίς ίδια και πάλι συμμετοχή** - και το ασαφές περιεχομένου και ασαφών προοπτικών πρόγραμμα αναδιάρθρωσης του ομίλου χωρίς τη συμμετοχή των φορέων

Κατά τρίτον, ελεγκτέα τυγχάνει η επιλογή της να μην αποφύγει τη διενέργεια επιμέρους χρηματοδοτήσεων, το προϊόν των οποίων χρησιμοποιήθηκε για την εξόφληση τόκων.

ii. Εθνική Τράπεζα

Ομοίως, και η ακολουθηθείσα πιστοδοτική τακτική της Εθνικής Τράπεζας, δηλαδή η στήριξη των επιλογών των μετόχων, χωρίς την ουσιαστική συμμετοχή τους

με ίδια κεφάλαια, αλλά και χωρίς συγκεκριμένο πρόγραμμα δράσεων, μπορεί να χαρακτηριστεί ως μη συνάδουσα με τις συνήθεις τραπεζικές πρακτικές στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων.

Τυγχάνει ελεγκτέο το γεγονός ότι η Εθνική Τράπεζα εισήλθε στο δανεισμό του ομίλου, **σε ακάλυπτη κυρίως βάση**, εντός του 2010, δηλαδή σε περίοδο κατά την οποία, πέραν της εξελισσόμενης οικονομικής κρίσης, η ποιοτική εικόνα των εταιρειών ήταν επιβαρυσμένη. Τούτο, σε συνάρτηση με το γεγονός ότι οι σχετικές αποφάσεις της, ανεξαρτήτως του μικρότερου ύψους των πιστοδοτήσεων, εμπειρείχαν αυξημένο κίνδυνο, καθ' όσον συνέτρεχαν τα προαναφερόμενα αρνητικά στοιχεία (μη συμμετοχή μετόχων, απουσία συγκροτημένου επιχειρηματικού σχεδίου).

Συνεπώς, η διαπιστωμένη παρελκυστική τακτική και η εν γένει συμπεριφορά των μετόχων των εταιρειών δεν αρκούν για να δικαιολογήσουν ούτε την δημιουργία του ευνοϊκού περιβάλλοντος δανεισμού των εταιρειών του ομίλου, ούτε τις ακολουθηθείσες πιστοδοτικές τακτικές και των δύο (2) Τραπεζών, ούτε την βραδύτητά τους να κινηθούν είτε προς την κατεύθυνση της εξεύρεσης συναινετικών λύσεων, είτε προς την κατεύθυνση της καταγγελίας των δανειακών συμβάσεων. Σαφώς **συντρέχει περίπτωση οικείου πταίσματος** σε σχέση με το γεγονός ότι έχει καταστεί δυσμενέστερη η θέση και των δύο (2) Τραπεζών.

3.4.2.REAL MEDIA

(Για τις εταιρείες «**ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ Α.Ε.**», «**REAL MEDIA Α.Ε.**» και «**ΕΝΙΚΟΣ Α.Ε.**», **συμφερόντων Νικολάου Χατζηνικολάου και Ανδρέα Γεωργίου Κουρή**)

3.4.2.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Η παρούσα Έκθεση βασίζεται αποκλειστικώς στην με ημερομηνία 10-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, δεδομένου ότι για τις δανειοδοτήσεις των ανωτέρω ερευνημένων εταιρειών δεν εξετάσθηκαν μάρτυρες ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής.

Όπως αναφέρεται στο Προίμιο της με ημερομηνία 10-11-2016 Έκθεσης Ειδικής Έρευνας, η έρευνα διενεργήθηκε σε εκτέλεση της υπ' αρ. α/18-5-2015 παραγγελίας του κ. Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και αφορά την πιστοδοτική τακτική που εφάρμοσαν η Τράπεζα Πειραιώς, η Εθνική Τράπεζα, η ALPHA BANK, η EUROBANK και η ATTICA BANK προς τις ανωτέρω αναφερόμενες πιστούχους/εταιρείες.

Στην προαναφερόμενη Έκθεση Ειδικής Έρευνας διευκρινίζεται ότι διερευνήθηκε το σύνολο των πιστοδοτήσεων, που διενεργήθηκαν από το έτος 2007 και εντεύθεν, αλλά για λόγους ουσίας η Έκθεση επικεντρώνεται σε εκείνες που κρίθηκαν άξιες σχολιασμού.

Για τις επιχειρήσεις ενδιαφέροντος/συμμετοχής του Ανδρέα Γεωργίου Κουρή, ήτοι «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.», «LOVE RADIO», «ΠΡΕΣ ΕΛΛΑΣ», «ΚΟΥΡΗΣ MEDIA GROUP», «DRAKELAND», «WHITEMAST» και «ΑΝΔΡΕΑΣ Γ. ΚΟΥΡΗΣ» στην ανωτέρω Έκθεση αναφέρεται ότι θα καταρτισθεί αυτόνομη έκθεση.

3.4.2.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Η «REAL GROUP HELLAS ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Ε.» (εφεξής REAL GROUP) ιδρύθηκε τον 7^ο/2007 από τους Νικόλαο Χατζηνικολάου και Ανδρέα Γεωργίου Κουρή (συμμετέχουν κατ' ίσομοιρία) με σκοπό την εξαγορά των αδειών των ραδιοφωνικών συχνοτήτων με την επωνυμία VERONICA και ΡΑΔΙΟ ΣΑΦΑΡΙ και τη λειτουργία τους με το διακριτικό τίτλο REAL FM (για την Αττική και τη Θεσσαλονίκη αντίστοιχα). Ο πρώτος από τους ως άνω σταθμούς μετονομάστηκε σε «REAL FM Α.Ε.» (εφεξής REAL FM). Ο δεύτερος, μετά την εξαγορά του, λειτουργούσε υπό την REAL GROUP, η οποία την 30-6-2011 απορρόφησε τη REAL FM και μετονομάστηκε σε «ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ Α.Ε.» (εφεξής ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ).

Η εταιρία «REAL MEDIA ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ Α.Ε.» (εφεξής REAL MEDIA) ιδρύθηκε τον 7^ο/2008 από τους ίδιους ως άνω μετόχους και με τα ίδια ποσοστά. Το 2013 ο Ανδρέας Γ. Κουρής μεταβίβασε το 37,5% του ποσοστού του στην εταιρία συμφερόντων του «HISTORIASTER Ltd.» (σήμερα η εν λόγω κατέχει μόνο το 4,89% και το υπόλοιπο ανακτήθηκε από τον Ανδρέα Γ. Κουρή). Πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της REAL MEDIA είναι ο Στέργιος Χατζηνικολάου (αδελφός του Νικολάου Χατζηνικολάου). Αντικείμενο της εταιρίας είναι η έκδοση της κυριακάτικης εφημερίδας «REAL NEWS» (κατέχει την 4^η θέση σε κυκλοφορία), της εβδομαδιαίας εφημερίδας «ΑΓΟΡΑ» και η λειτουργία του site www.realnews.gr. Στεγάζεται σε εγκαταστάσεις στο Μαρούσι, που έχουν αποτελέσει αντικείμενο χρηματοδοτικής μίσθωσης και έχει προσωπικό περί τα 80 άτομα. Θυγατρική της αποτελεί η «REAL PRESS Α.Ε.» (70% η REAL MEDIA και 30% ο Στέργιος Χατζηνικολάου), η οποία εκδίδει το ένθετο περιοδικό «REAL ESCAPE».

Η εταιρία «ΕΝΙΚΟΣ Α.Ε.», συμφερόντων της οικογένειας Χατζηνικολάου, ιδρύθηκε τον 1^ο/2012 με αντικείμενο τη λειτουργία του ηλεκτρονικού blog «ΕΝΙΚΟΣ.GR».

Οι ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ και REAL MEDIA ιδρύθηκαν με το ελάχιστο επιτρεπόμενο κεφάλαιο (€ 60 χιλ.), το οποίο μάλιστα ανελήφθη από τους μετόχους. Οι εν λόγω ακολούθησαν τακτική πλήρους κάλυψης των επενδυτικών και λειτουργικών αναγκών με ξένα κεφάλαια, προβαίνοντας τελικά, μετά από συνεχείς πιέσεις του τραπεζικού συστήματος, σε αύξηση του ΜΚ της REAL MEDIA κατά € 0,4 εκ., που δεν αντισταθμίζει επαρκώς το συναφές έλλειμμα (έντονα αρνητική καθαρή θέση κατόπιν αναμορφώσεων). Και αυτό ενώ στην πορεία των ετών συσσωρεύθηκαν σοβαρού ύψους φορολογικές και ασφαλιστικές οφειλές (ακολουθούνται προγράμματα ρύθμισης) και παράλληλα σημειώθηκαν νέες απολήψεις (Ανδρέας Γ. Κουρής). Περαιτέρω, ακολουθούνται λογιστικές πρακτικές (κεφαλαιοποίηση εξόδων, ενδοομιλικές συναλλαγές), που εξωραΐζουν την εικόνα των οικονομικών καταστάσεων.

Δεδομένων των ως άνω πρακτικών, αλλά και των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης, η θετική, αρχικώς, χρηματοοικονομική κατάσταση των εταιρειών έχει αντιστραφεί. Η ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ εμφάνιζε ανοδικό κύκλο εργασιών κατά τα πρώτα έτη λειτουργίας της, με πτωτική τάση το 2014 (διαμορφώθηκε στα € 4,7 εκ. περίπου), διατηρώντας πάντως καλό μερίδιο στη σχετική αγορά. Σημειώνεται ότι βάσει του ισολογισμού χρήσης 2014 υφίσταντο οφειλές προς το Δημόσιο ύψους € 2,9 εκ. και προς Ασφαλιστικούς Οργανισμούς ύψους € 1 εκ. Με βάση τα σχόλια των Τραπεζών επί του bussines plan για το διάστημα 2016 - 2020, το οποίο εκπονήθηκε από την Grant Thornton, προβλέπεται βελτίωση των εσόδων και της κερδοφορίας, αλλά και αύξηση του βραχυπρόθεσμου δανεισμού για την εξόφληση οφειλών προς το Δημόσιο.

Η REAL MEDIA εμφάνιζε επίσης ανοδικό κύκλο εργασιών έως και το 2012 (ανερχόταν σε € 26,6 εκ.), ενώ, παρά την πτωτική πορεία του κλάδου, διατηρεί το μερίδιο αγοράς της. Η κερδοφορία παραμένει περιορισμένη (προ αναμορφώσεων), ενώ οι σωρευμένες ζημιές των πρώτων ετών λειτουργίας έχουν οδηγήσει σε αρνητική καθαρά θέση, που μετά την προαναφερόμενη ΑΜΚ κατέστη οριακά θετική βάσει του δημοσιευμένου ισολογισμού. Εν τούτοις, η εικόνα διαφοροποιείται σοβαρά βάσει των σχολίων του ορκωτού ελεγκτή, από το 2013 και μετά, που αφορούν κεφαλαιοποίηση εξόδων και επισφαλείς απαιτήσεις (στη χρήση 2014 ανέρχονταν σε € 8,25 εκ. και € 1,45 εκ. αντίστοιχα). Σύμφωνα με στοιχεία ισολογισμού 2014 και προσωρινού 2015, υπήρχαν ρυθμισμένες οφειλές προς το Δημόσιο € 3,86 εκ. και Ασφαλιστικούς Οργανισμούς € 2,03 εκ.

Με βάση δύο bussines plan, το ένα για το διάστημα 2014 - 2019, που εκπονήθηκε από την πιστούχο και το δεύτερο συντηρητικότερο για το διάστημα 2015 - 2019, που εκπονήθηκε από την εταιρία συμβούλων «ΙΑΠΕΤΟΣ Α.Ε.», προβλέπεται

ανοδική πορεία κύκλου εργασιών (απόρροια της αύξησης της κυκλοφορίας των εφημερίδων) και ισχυρή κερδοφορία με σταδιακή μείωση του κόστους μισθοδοσίας, εκτύπωσης, διαφήμισης και παροχής προσφορών.

Συνολικά, χωρίς να παραγνωρίζονται οι υπαρκτές προσπάθειες της διοίκησης των εταιρειών για τη συγκράτηση του λειτουργικού κόστους, η συνεχής κάλυψη της λειτουργίας τους με ξένα κεφάλαια, **δεν μπορεί να θεωρηθεί ως βιώσιμη λύση.**

Κατά την ημερομηνία ελέγχου, ο συνολικός τραπεζικός δανεισμός είχε διαμορφωθεί για την ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ σε περίπου € 3,4 εκ. και για τη REAL MEDIA σε € 6,5 εκ., πλέον Ε/Ε € 0,5 εκ. (σύνολο € 10,4 εκ.) και εμφανιζόταν ως ενήμερος. Οι τόκοι καταβάλλονται κανονικά και τηρούνται τα αναδιαμορφωμένα χρονοδιαγράμματα εξυπηρέτησης.

3.4.2.3. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

Οι ερευνώμενες εταιρείες χρηματοδοτήθηκαν από πέντε τράπεζες: Την Τράπεζα Πειραιώς, την Εθνική Τράπεζα, την ALPHA BANK, την EUROBANK και την ATTICA BANK.

A. Τράπεζα Πειραιώς

Ο δανεισμός αφορά τόσο την Τράπεζα Πειραιώς, όσο και τις απορροφηθείσες από αυτήν (2013) πρώην Τράπεζα Κύπρου και πρώην CPB - MARFIN.

Δανεισμός από την πρώην Τράπεζα ΚΥΠΡΟΥ

Η συνεργασία ξεκίνησε το έτος 2007. Η Τράπεζα είχε διαχρονικά καθορίσει όρια factoring συνολικού ύψους € 1 εκ. υπέρ των REAL FM και REAL MEDIA, καθώς και όριο € 0,25 εκ υπέρ της δεύτερης έναντι επιταγών. Την 4-4-2013 παρασχέθηκε η τελευταία έγκριση, που αφορούσε χορήγηση € 0,13 εκ. με κάλυμμα σύμβαση παροχής υπηρεσιών με τον ΟΠΑΠ. Οι σχετικοί λογαριασμοί κινήθηκαν ομαλά μέχρι τη μετάπτωσή τους με μικρά υπόλοιπα στην Τράπεζα Πειραιώς

Δανεισμός από την πρώην CPB – MARFIN

Η συνεργασία ξεκίνησε τον 9^ο/2008. Η Τράπεζα είχε καθορίσει όριο κεφαλαίου κίνησης έναντι ρευστοποιήσιμων στοιχείων, η αιχμή του οποίου ήταν € 3,15 εκ. Κατά το χρόνο μετάπτωσης στην Τράπεζα Πειραιώς το όριο είχε περιορισθεί σε € 2 εκ. και το τότε υπόλοιπο του λογαριασμού ανερχόταν σε € 1,2 εκ., καλυπτόμενο σχεδόν στο σύνολό του με ρευστοποιήσιμα στοιχεία.

Δανεισμός από την Τράπεζα Πειραιώς

Η συνεργασία των ερευνημένων εταιρειών με την Τράπεζα ξεκίνησε τον 7^ο/2007. Την 4-9-2007, την 13-9-2007, την 30-10-2007 και την 6-11-2007 με διαδοχικές αποφάσεις εγκρίθηκαν δύο μακροπρόθεσμα δάνεια υπέρ της REAL GROUP ποσού € 2,85 εκ. και € 0,53 εκ. για την εξαγορά των ραδιοφωνικών σταθμών ΡΑΔΙΟ VERONICA και ΡΑΔΙΟ ΣΑΦΑΡΙ αντίστοιχα (συχνότητες REAL FM Αττικής και REAL FM Θεσσαλονίκης). Καθορίσθηκε 10ετής διάρκεια αποπληρωμής με τριμηνιαίες δόσεις, της πρώτης καταβλητέας μετά 12μηνο. Σε ασφάλεια αμφοτέρων των δανείων συνεστήθη ενέχυρο επί των μετοχών της πιστούχου, καθώς και της πρώτης από τις εξαγορασθείσες εταιρείες.

Με την τρίτη από τις ανωτέρω (30-10-2007) καθορίσθηκε υπέρ της REAL FM όριο κεφαλαίου κίνησης € 0,6 εκ., πλήρως καλυμμένο με ρευστοποιήσιμα στοιχεία. Με την από 27-11-2008 νεότερη απόφαση το όριο αυξήθηκε σε €1 εκ. Από μεταγενέστερη απόφαση, 9-3-2009, με την οποία επανακαθορίσθηκαν τα πιστοδοτικά πλαίσια των εταιρειών σε συνολική βάση, προκύπτει για τη REAL FM ότι υπήρχε οφειλή € 0,2 εκ. από χρηματοδοτική μίσθωση ηλεκτρονικού εξοπλισμού, με ληξιπρόθεσμο τμήμα 7 χιλ., καθώς και όριο factoring € 2,5 εκ. (αμέσως μετά, 11-3-2009, περιορίσθηκε σε € 1,5 εκ.). Από τη σχετική οικονομική ανάλυση της Υπηρεσίας, προκύπτει ότι υπήρχε απαίτηση € 0,5 εκ. της εταιρίας κατά των μετόχων της, χωρίς να σχολιάζεται - αναλύεται διεξοδικά.

Την 2-6-2010 εγκρίθηκε μακροπρόθεσμο δάνειο € 1 εκ. υπέρ της REAL MEDIA 10ετούς διάρκειας, με 9 μήνες περίοδο χάριτος, χωρίς εξασφαλίσεις για «επενδυτικούς σκοπούς».

Την 28-7-2010 και την 15-9-2010 εγκρίθηκε υπέρ της REAL MEDIA όριο factoring € 0,55 εκ. (με ισόποση μείωση του ομοειδούς ορίου της REAL FM) και νέα εφάπαξ χορήγηση € 0,5 εκ. με ενεχύραση τριών συμβάσεων συνολικού ποσού € 89 χιλ. με τα καζίνο REGENCY και Λουτρακίου.

Την 8-3-2011 εγκρίθηκε για την REAL FM νέο μακροπρόθεσμο δάνειο ποσού € 0,8 εκ., εξαετούς διάρκειας, στα πλαίσια του επενδυτικού προγράμματος αναβάθμισης του υφιστάμενου τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού και αναδιαμόρφωσης στο studio του ραδιοσταθμού. Το δάνειο συνασφαλίσθηκε με τις καλύψεις του Μ/Δ της REAL GROUP (μετοχές).

Την 12-11-2012, ενώ είχαν μεσολαβήσει δύο αξιολογήσεις του πιστοδοτικού πλαισίου (4-1-2012 και 27-9-2012), αποφασίσθηκε η παροχή ετήσιας περιόδου χάριτος για τα μακροπρόθεσμα δάνεια και ο καθορισμός δόσεων balloon συνολικά € 0,9 εκ. στην ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ και € 0,2 εκ. στη REAL MEDIA, με κατάργηση των ορίων factoring.

Την 12-2-2013 εγκρίθηκε υπέρ της REAL MEDIA η έκδοση Εταιρικών Εγγυήσεων καλής πληρωμής € 0,5 εκ. 12μηνιαίας διάρκειας για την αγορά χάρτου, με μετρητό κάλυμμα € 0,1 εκ. και εκχώρηση του 10% των απαιτήσεων από το πρακτορείο ΑΡΓΟΣ (κατόπιν εκχωρήθηκαν οι απαιτήσεις από το πρακτορείο ΕΥΡΩΠΗ λόγω παύσης συνεργασίας με το ΑΡΓΟΣ) από τις εισπράξεις της εφημερίδας στην επαρχία, εκτιμώμενου ύψους € 62 χιλ./μήνα σε κάλυψη του συνόλου των κινδύνων.

Την 24-7-2013 εγκρίθηκε χρηματοδοτική μίσθωση ποσού € 35 χιλ. για την αγορά Ι.Χ. αυτοκινήτου (Jeep Grand Cherokee) για την ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ με την προϋπόθεση εξόφλησης ληξιπρόθεσμων μισθωμάτων συνολικού ποσού € 11 χιλ. (υλοποιήθηκε).

Την 4-12-2013 εγκρίθηκαν χορηγήσεις € 0,35 εκ. εντός ορίων με εξασφάλιση τιμολόγια (και της Τράπεζας Πειραιώς), εκχωρημένη σύμβαση με τον ΟΠΑΠ και επιταγές πελατείας.

Την 13-2-2014 εγκρίθηκε ανανέωση του πιστοδοτικού πλαισίου € 7,8 εκ. των εταιρειών (υπόλοιπα οφειλών συνολικού ύψους € 6,6 εκ.), στο οποίο είχαν ενσωματωθεί οι οφειλές των πρώην Τραπεζών Κύπρου και CPB, καθώς και η εκ νέου ρύθμιση των τότε ληξιπρόθεσμων δόσεων με νέο δοσολόγιο χαμηλής εκκίνησης για ένα έτος και διεύρυνση των balloon σε € 1,2 εκ. συνολικά για την ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ και € 0,4 εκ. για τη REAL MEDIA. Τέθηκε ως όρος η ολοκλήρωση ΑΜΚ της τελευταίας ποσού € 0,4 εκ. (υλοποιήθηκε).

Την 4-11-2014 εγκρίθηκε ανανέωση/αύξηση ορίων σε € 8,4 εκ. και συγκεκριμένα, (α) για την ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ανανέωση υφιστάμενων ορίων € 3,53 εκ. και τροποποίηση καλυμμάτων του ορίου Κ/Κ € 0,7 εκ., με δυνατότητα να λαμβάνονται μη γεγεννημένες απαιτήσεις μέχρι ποσού € 0,3 εκ., που αφορούσαν συμβάσεις παροχής υπηρεσιών διαφήμισης με την Τράπεζα Πειραιώς.

(β) για τη REAL MEDIA ανανέωση/αύξηση ορίων σε € 4,7 εκ. με χορήγηση νέου μακροπρόθεσμου δανείου, δεκαετούς διάρκειας, ποσού € 1,87 εκ., μέρος € 0,87 εκ. του οποίου θα χρησιμοποιούνταν για την αναχρηματοδότηση του ισόποσου υπολοίπου του προϋφιστάμενου ομοειδούς δανείου. Σκοπό του νέου δανείου, € 1 εκ., αποτελούσε «η χρηματοδότηση εξόδων που θα προκύψουν στα πλαίσια της έκδοσης 2^{ης} εβδομαδιαίας εφημερίδας καθώς και κεφαλαίου κίνησης μονιμότερου χαρακτήρα». Ως εξασφάλιση ελήφθη εκχώρηση επιπλέον ποσοστού 30% επί των απαιτήσεων από το πρακτορείο τύπου “ΕΥΡΩΠΗ” (ήδη έχει εκχωρηθεί το 10%) από την κυκλοφορία της εφημερίδας REAL NEWS στην επαρχία, καθώς και ποσοστό 20% των μελλοντικών απαιτήσεων που θα αφορά τις πωλήσεις Αθηνών-Πειραιά της νέας υπό έκδοση εφημερίδας “ΑΓΟΡΑ”. Ακόμα, δημιουργήθηκε υποόριο € 0,3 εκ. στο

υφιστάμενο όριο Κ/Κ ύψους € 2 εκ. με κάλυψη συμβάσεις με την Τράπεζα Πειραιώς, όπως και στην περίπτωση (α).

Την 29-3-2016 εγκρίθηκε για την ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ αναβολή πληρωμής μίας δόσης € 77 χιλ. (ληξιπρόθεσμης από 12^ο/2015) και ενσωμάτωσή της ισομερώς στις επόμενες τρεις.

Τέλος, στην με ημερομηνία 10-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας μνημονεύεται ότι τον 12^ο/2005 χορηγήθηκε στον μέτοχο Νικόλαο Χατζηνικολάου στεγαστικό δάνειο 15ετούς διάρκειας για ανέγερση κατοικίας αρχικού ποσού € 0,7 εκ. πλήρως καλυμμένο εμπραγμάτως. Το δάνειο εξυπηρετούνταν κανονικά και εξοφλήθηκε πρόωρα στις 29.4.2010 (τότε υπόλοιπο € 561 χιλ.).

B. Εθνική Τράπεζα

Η συνεργασία της Τράπεζας με την REAL MEDIA ξεκίνησε με την από 24-11-2010 απόφαση, που αφορούσε εφάπαξ ακάλυπτη χρηματοδότηση ποσού € 0,87 εκ. με σκοπό την εξόφληση επιταγών που είχε εκδώσει σε διαταγή της ΑΕ ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ, η οποία είχε χρηματοδοτηθεί από την Τράπεζα με κάλυμμα τις υπόψη επιταγές. Καθορίσθηκε αποπληρωμή με 5 δόσεις στο διάστημα 30-6-2011 έως 30-9-2011.

Την **22-2-2012** εγκρίθηκε ο καθορισμός ορίου κεφαλαίου κίνησης € 0,5 εκ. έναντι επιταγών πελατείας με ποσοστό χρηματοδότησης 75%.

Την **6-12-2012**, ενώ δεν είχε γίνει χρήση του ως άνω καλυμμένου ορίου, αποφασίσθηκε η χορήγηση νέου δανείου € 1,09 εκ. διάρκειας 4,5 ετών, με περιθώριο επιτοκίου 6,5% και εκχώρηση ποσοστού 30% των απαιτήσεων κατά του πρακτορείου διανομής στις περιοχές Αθήνας - Πειραιά (η εταιρία είχε ζητήσει δάνειο € 1,5 εκ.).

Την **28-6-2013** εγκρίθηκε μείωση του κεφαλαίου κίνησης σε € 0,15 εκ. και νέα εφάπαξ χορήγηση € 0,3 εκ., διετούς διάρκειας με εκχώρηση επιπλέον ποσοστού 20% των ως άνω εσόδων (ήτοι, συνολικά 50%) από την κυκλοφορία της εφημερίδας σε Αθήνα και Πειραιά, σε κάλυψη του συνόλου των ανειλημμένων κινδύνων.

Την 13-6-2014 αποφασίσθηκε η χορήγηση νέου δανείου € 1,54 εκ., διάρκειας 3,5 ετών, με περιθώριο επιτοκίου 6,5%, για την αναχρηματοδότηση του προϋφισταμένου υπολοίπου τότε € 0,94 εκ. και τη χρηματοδότηση της εταιρίας με ποσό € 0,6 εκ. για την κάλυψη υποχρεώσεων προς τρίτους.

Γ. ALPHA BANK

Η συνεργασία με την εταιρία ξεκίνησε βάσει της από 2-3-2010 απόφασης, με την οποία εγκρίθηκε η διενέργεια χρηματοδοτικής μίσθωσης ακινήτου ποσού € 1,7 εκ., 15ετούς διάρκειας (πρόκειται για το ακίνητο που ήδη ήταν εγκατεστημένες με ενοίκιο οι εταιρείες του ομίλου). Εγκρίθηκε ακόμα όριο κεφαλαίου κίνησης € 0,5 εκ. έναντι επιταγών πελατείας, που αργότερα μειώθηκε σε € 0,3 εκ.

Την 16-11-2010 εγκρίθηκε νέα χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτου, επίσης 15ετούς διάρκειας, ποσού € 0,8 εκ. (έτερος όροφος του ήδη μισθωμένου). Σύμφωνα με την από 1.7.2016 απόφαση επανεξέτασης του πλαισίου υπήρχαν ληξιπρόθεσμα μισθώματα ποσού € 51,3 χιλ. και αναμενόταν σταδιακή τακτοποίησή τους.

Δ. EUROBANK

Η συνεργασία ξεκίνησε την 25-1-2012 με την παροχή ορίου κεφαλαίου κίνησης € 1 εκ. με κάλυμμα (α) ενεχύραση του 15% των μετοχών της πιστούχου και των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτές και (β) εκχώρηση ποσοστού 15% των απαιτήσεων κατά του πρακτορείου διανομής στην επαρχία, με ελάχιστο ποσό € 2 εκ. ετησίως. Επιπροσθέτως, συστήθηκε η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου στο άμεσο μέλλον.

Την 5-6-2012 καθορίσθηκε νέο όριο € 0,4 εκ. έναντι επιταγών πελατείας, το οποίο αυξήθηκε την 7-11-2012 σε € 0,6 εκ.

Την 28-1-2014 καθορίσθηκε αύξηση του ποσοστού ενεχύρασης εσόδων σε 35% και την 8-2-2016 αποφασίσθηκε η μείωση των κινδύνων σε € 1,2 εκ. Τον 4^ο/2016 συμφωνήθηκε προφορικά η παρακράτηση ποσού € 5χιλ./μήνα για τη σταδιακή μείωση των οφειλών, κάτι που συνιστά προοπτική αποπληρωμής, αλλά σε λίαν μακροπρόθεσμο ορίζοντα (περίπου 16,5 έτη).

Η συνεργασία με την «ΕΝΙΚΟΣ Α.Ε.» ξεκίνησε την 5-6-2012 και αφορά όριο κεφαλαίου κίνησης αρχικού ύψους € 0,1 εκ. καλυμμένο με επιταγές πελατείας. Αυξήθηκε διαδοχικά σε έως € 0,27 εκ. και την 8-2-2016 μειώθηκε σε € 0,1 εκ. Η ρευστοποίηση των ενεχυραζόμενων επιταγών είναι ομαλή.

Ε. ΑΤΤΙΚΑ BANK

Η συνεργασία ξεκίνησε με την από 2-10-2013 απόφαση, που αφορούσε χορήγηση μακροπρόθεσμου δανείου € 0,6 εκ. για την κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης, τριετούς διάρκειας. Σε εξασφάλιση εκχωρήθηκε το 50% των εσόδων από την κυκλοφορία της εφημερίδας REAL NEWS στην Αθήνα και τον Πειραιά.

Σημειώνεται ότι αρχικά είχε εγκριθεί δάνειο € 1 εκ. με πρόσθετη εξασφάλιση την εγγύηση του κ. Ν. Χατζηνικολάου, η οποία δεν παρασχέθηκε.

Την 29-10-2015 εγκρίθηκε (α) παράταση για ένα έτος του υφισταμένου δανείου, υπολοίπου τότε € 0,21 εκ. και (β) επαναχορήγηση ποσού € 0,4 εκ. (σύνολο κινδύνων € 0,6 εκ.) ως κεφάλαιο κίνησης μακροπρόθεσμου χαρακτήρα τριετούς διάρκειας με τις ίδιες εξασφαλίσεις. Επίσης ζητήθηκε να γίνει σύσταση στην εταιρία για αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου.

3.4.2.4. ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΟΦΕΙΛΩΝ

Βάσει όσων αναφέρονται στην με ημερομηνία 10-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, τα υπόλοιπα των οφειλών των ερευνωμένων εταιρειών στις δανείστριες Τράπεζες έχουν ως ακολούθως (περιλαμβανομένων τόκων καταλογισμένων και μη):

A. Οφειλές προς την Τράπεζα Πειραιώς την 15-7-2016

1. **«ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ Α.Ε.»:** Από μακροπρόθεσμα δάνεια οφείλει ποσόν 2,7 εκατομμυρίων ευρώ. Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 0,7 εκατομμυρίων ευρώ. Από leasing οφείλει 0,002 εκατομμυρίων ευρώ. Συνολικώς, δηλαδή, οφείλει ποσόν 3,4 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν ενεχύραση των μετοχών και του σήματος του REAL FM, καθώς και τιμολόγια ύψους 0,26 εκατομμυρίων ευρώ.

2. **«REAL MEDIA A.E.»:** Από μακροπρόθεσμα δάνεια οφείλει ποσόν 1,7 εκατομμυρίων ευρώ. Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 1 εκατομμυρίου ευρώ. Από εγγυητικές επιστολές οφείλει ποσόν 0,5 εκατομμυρίων ευρώ. Από leasing οφείλει 0,02 εκατομμυρίων ευρώ. Συνολικώς, δηλαδή, οφείλει ποσόν 3,22 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν κυρίως ενεχύραση εσόδων.

B. Οφειλές προς την Εθνική Τράπεζα την 15-7-2016

«REAL MEDIA A.E.»: Από εφάπαξ δάνειο οφείλει ποσόν 0,7 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν εκχώρηση εσόδων.

Γ. Οφειλές προς την ALPHA BANK την 15-7-2016

«**REAL MEDIA A.E.**»: Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 0,11 εκατομμυρίων ευρώ. Από leasing οφείλει 1,61 εκατομμύρια ευρώ. Συνολικώς, δηλαδή, οφείλει ποσόν 1,72 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν επιταγές 0,12 εκατομμυρίων ευρώ, ενώ η αξία των ακινήτων είναι 1,95 εκατομμύρια ευρώ.

Δ. Οφειλές προς την EUROBANK την 25-7-2016

1. «**REAL MEDIA A.E.**»: Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 0,97 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν ενεχύραση ποσοστού 15% των μετοχών και εκχώρηση εσόδων.

2. «**ΕΝΙΚΟΣ Α.Ε.**»: Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 0,03 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν ενεχύραση επιταγών.

Ε. Οφειλές προς την ΑΤΤΙΚΑ BANK την 22-7-2016

«**REAL MEDIA A.E.**»: Από μακροπρόθεσμο δάνειο οφείλει ποσόν 0,45 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν εκχώρηση εσόδων.

3.4.2.5. ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Από τις αναφερόμενες διαπιστώσεις στην με ημερομηνία 10-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, ανακύπτουν ζητήματα στις πιστοδοτήσεις των ερευνημένων εταιρειών, τα οποία χρήζουν επισημάνσεων.

α. Σε ό,τι αφορά τις πιστοδοτήσεις της Τράπεζας Πειραιώς:

αα. Σε σχέση με τα εγκριθέντα την 4-9-2007, την 13-9-2007, την 30-10-2007 και την 6-11-2007 δύο μακροπρόθεσμα δάνεια υπέρ της REAL GROUP ποσού € 2,85 εκ. και € 0,53 εκ. για την εξαγορά των ραδιοφωνικών σταθμών ΡΑΔΙΟ VERONICA και ΡΑΔΙΟ ΣΑΦΑΡΙ αντίστοιχα, επισημαίνεται ότι, ενώ με την αρχική έγκριση είχε καθορισθεί ως όρος η λήψη της εγγύησης των μετόχων Νικολάου Χατζηνικολάου και Ανδρέα Κουρή, αυτός απαλείφθηκε με την αμέσως επόμενη έγκριση με το ανεπαρκές σκεπτικό «της πολύχρονης και επιτυχημένης πορείας των μετόχων της εν θέματι στο χώρο των μέσων μαζικής ενημέρωσης (η οποία αποτελεί ένδειξη για την επιτυχημένη πορεία του αγοραζόμενου ραδιοφωνικού σταθμού) ...». Κατά τον χρόνο της επιθεώρησης δηλώθηκε από την Τράπεζα ότι συνεκτιμήθηκαν οι

πωλήσεις αντίστοιχων σταθμών εκείνης της περιόδου, που κυμαίνονταν περί τα € 4 εκ., αλλά και «η υπεραξία που θα προσέδιδε το όνομα του Νικολάου Χατζηνικολάου. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, σύμφωνα με την τότε ισχύουσα πιστοδοτική πολιτική, (α) η Τράπεζα γενικά δεν παρέχει πιστοδοτήσεις στηριζόμενη μόνο στη φήμη και στο όνομα του δανειζόμενου (name lending) χωρίς την ύπαρξη και αξιολόγηση επίσημων οικονομικών στοιχείων ή την ύπαρξη επαρκών περιουσιακών στοιχείων, που να εξασφαλίζουν την ομαλή αποπληρωμή των πιστοδοτήσεων και (β) η Τράπεζα είναι ιδιαίτερα προσεκτική στην παροχή πιστοδοτήσεων σε επιχειρήσεις οι οποίες ξεκινούν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα (νεοσύστατες επιχειρήσεις – startup operation). Συνεπώς, στην προκειμένη περίπτωση, όπως επισημαίνει και η 10-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας, ο αναληφθείς πιστωτικός κίνδυνος ήταν υψηλός.

ββ. Σε εισηγητικό της Τράπεζας σχετικώς με το εγκριθέν την 8-3-2011 για την REAL FM μακροπρόθεσμο δάνειο ποσού € 0,8 εκ., εξαετούς διάρκειας, αναφέρεται ότι η Τράπεζα αρκέσθηκε για την χορήγησή του στην με ημερομηνία 31-12-2010 έκθεση της GRAND THORNTON και δεν προέβη σε περαιτέρω οικονομική ανάλυση, επειδή εντός 15 ημερών θα ανανεωνόταν το πιστοδοτικό πλαίσιο σε επίπεδο ομίλου. Όμως, επανεξέταση του υπόψη πλαισίου σημειώθηκε αρκετούς μήνες αργότερα, την 4-1-2012 και ενώ είχε συντελεσθεί την 30-6-2011 η συγχώνευση των REAL GROUP και REAL FM. Στο σχετικό εισηγητικό αποτυπώνεται η χειροτέρευση τόσο της χρηματοοικονομικής κατάστασης των εταιρειών, όσο και της συνεπακόλουθης πιστοληπτικής ικανότητάς τους (rating), που διαμορφώθηκε σε 17 από 16 για την ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ και σε 16 από 14 για τη REAL MEDIA. Επιπροσθέτως, είχαν εμφανισθεί για πρώτη φορά απλήρωτες δόσεις των μακροπρόθεσμων δανείων, καθώς και μισθωμάτων leasing. (Είναι αξιοσημείωτο ότι σύμφωνα με τον κανονισμό πιστοδοτήσεων στις περιπτώσεις ταξινόμησης στη βαθμίδα 17 προβλέπεται «περιορισμός της συνεργασίας με ισχυρές εξασφαλίσεις ή διακοπή της συνεργασίας»).

Παρά ταύτα και παρά την άρνηση των μετόχων να δεσμευθούν για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου των εταιρειών κατά € 0,5 εκ. και 0,4 εκ. αντίστοιχα, καθώς και για παροχή εγγύησης εκ μέρους του Νικολάου Χατζηνικολάου, η Τράπεζα αποφάσισε την παράταση αποπληρωμής δύο δόσεων με ενσωμάτωσή τους στις δύο επόμενες.

γγ. Σε σχέση με την εγκριθείσα την 13-2-2014 ανανέωση του πιστοδοτικού πλαισίου € 7,8 εκ. των εταιρειών (με υπόλοιπα οφειλών συνολικού ύψους € 6,6 εκ.), στο οποίο είχαν ενσωματωθεί οι οφειλές των πρώην Τραπεζών Κύπρου και CPB, επισημαίνεται ότι η ανανέωση εγκρίθηκε, μολονότι στο σχετικό εισηγητικό είχε

αποτυπωθεί η δυσμενής χρηματοοικονομική κατάσταση των εταιρειών και είχαν επισημανθεί «η μη ισχυρή κεφαλαιακή δομή τους, καθώς η δραστηριότητά τους έχει βασισθεί εξ ολοκλήρου σε ξένα κεφάλαια» και «οι αυξανόμενες υποχρεώσεις προς ασφαλιστικά ταμεία και εφορία». Ειδικώς ως προς τη REAL MEDIA αναφερόταν στο εισηγητικό ότι οι υποχρεώσεις από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές ανέρχονταν σε € 3,1 εκ., καθώς και ότι στο λογαριασμό «χρεώστες» συμπεριλαμβάνετο ποσό € 1,1 εκ. «που αφορά σε προκαταβολές μισθών στελεχών και δημοσιογράφων» χωρίς περαιτέρω ανάλυση. Τέλος, στο ίδιο εισηγητικό αναφέρονταν ότι δεν είχε καταστεί δυνατή η λήψη της εγγύησης των μετόχων και ότι υπήρχαν καταγγελλόμενες ή σε καθυστέρηση οφειλές προς στην Τράπεζα του Ανδρέα Κουρή και των επιχειρήσεων ενδιαφέροντος του (LOVE RADIO και ΠΡΕΣ ΕΛΛΑΣ) συνολικού ύψους € 8,6 εκ.

3.4.2.6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΝΟΨΗ

Από τα διαλαμβανόμενα στην με ημερομηνία 10-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας στοιχεία και τις διατυπωμένες διαπιστώσεις προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα για τις πιστοδοτήσεις του ερευνημένου ομίλου εταιρειών:

α. Συμπεράσματα αφορώντα τις πρακτικές των μετόχων

Πρέπει να επισημανθεί ότι αμφότερες οι εταιρείες συνεστήθησαν με το ελάχιστο επιτρεπόμενο κεφάλαιο (€ 60 χιλ.). Οι μέτοχοί τους ακολούθησαν εξ αρχής επεκτατική πολιτική επενδύσεων και ανάπτυξης των εργασιών, στηριγμένη εξ ολοκλήρου σε ξένα κεφάλαια. Η πολιτική τους αυτή δεν αναθεωρήθηκε όταν άρχισε να επιδεινώνεται τόσο η χρηματοοικονομική κατάσταση των εταιρειών, όσο και οι γενικότερες οικονομικές συνθήκες. Παρά την εν γένει επιδεινούμενη πορεία του κλάδου, οι εταιρείες διατηρούν το μερίδιό τους στην αγορά και τυγχάνουν υψηλής αναγνωρισιμότητας.

Οι μέτοχοι των εταιρειών καθ' όλο το χρονικό διάστημα των πιστοδοτήσεων χρησιμοποίησαν πρακτικές (π.χ. απολήψεις), που όχι μόνον δεν συνάδουν με τις συνήθεις επιχειρηματικές, αλλά και επιδεινώνουν περαιτέρω τη θέση των εταιρειών. Οι επιχειρηθείσες - περιορισμένου εύρους - διορθωτικές κινήσεις (ΑΜΚ μικρού ύψους, συγκράτηση λειτουργικού κόστους) δεν θεραπεύουν ουσιαστικώς τη διαμορφωμένη κατάσταση. Περαιτέρω, η αποτύπωση στις οικονομικές καταστάσεις επί μέρους μεγεθών (κεφαλαιοποίηση εξόδων, επισφαλείς απαιτήσεις, ενδοομιλικές συναλλαγές) γίνεται με τρόπο που εξωραϊίζει την εικόνα τους και επηρεάζει την ακρίβεια που πρέπει να τις διακρίνει.

Απόρροια των προαναφερόμενων επιχειρηματικών πρακτικών, αλλά βεβαίως και της οικονομικής κρίσης, είναι η επιδείνωση, κατόπιν αναμορφώσεων, βασικών οικονομικών μεγεθών (αρνητικό ίδιο κεφάλαιο κίνησης και καθαρή θέση, αρνητικά αποτελέσματα προ φόρων, συσσώρευση σημαντικού ύψους οφειλών προς τους Ασφαλιστικούς Οργανισμούς και το Δημόσιο - ανέρχονται συνολικά σε € 6 εκ. περίπου). Η συνεχής κάλυψη της λειτουργίας τω **εταιρειών με ξένα κεφάλαια, διευρυνόμενα μάλιστα διαχρονικά, δεν μπορεί να** θεωρηθεί ως βιώσιμη λύση.

β. Συμπεράσματα αφορώντα τις πρακτικές των πιστωτριών Τραπεζών

i. Τράπεζα Πειραιώς

Ανεξάρτητα από τις χρησιμοποιηθείσες εκ μέρους των μετόχων πρακτικές, η ακολουθηθείσα πιστοδοτική τακτική της Τράπεζας Πειραιώς – βασικής χρηματοδότη του ομίλου -, δηλαδή η στήριξη των επιλογών των μετόχων, χωρίς την ουσιαστική συμμετοχή τους με ίδια κεφάλαια, μπορεί να χαρακτηριστεί ως μη συνάδουσα με τις συνήθειες τραπεζικές πρακτικές στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων. Αφού χρηματοδότησε αρχικώς το σύνολο του κόστους εξαγοράς των ραδιοσταθμών, συμπεριλαμβανομένων φόρων και εξόδων, με κάλυμμα τις μετοχές της μιας εταιρίας (ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ), εν συνεχεία προχώρησε σε μακροπρόθεσμου χαρακτήρα αναδιαρθρώσεις δανείων, με χαμηλού ύψους δοσολογία, **διευρύνοντας έτσι τους αναλαμβανόμενους κινδύνους**, μολονότι συνάντησε την άρνηση ή τη σθεναρή αντίδραση των μετόχων να παράσχουν την εγγύησή τους, να διενεργήσουν ΑΜΚ και να αυξήσουν το ποσοστό εκχώρησης των εσόδων διανομής. Συνολικώς η πιστοδοτική τακτική της Τράπεζας συγκεντρώνει χαρακτηριστικά **λίαν υψηλού κινδύνου** και διακρίνεται από στοιχεία αδικαιολόγητης ελαστικότητας.

ii. Εθνική Τράπεζα

Η Τράπεζα, έχοντας γνώση των αρνητικών οικονομικών δεδομένων των εταιρειών, παρείχε πιστοδοτική στήριξη έναντι εξασφαλίσεων, με τη χρήση των οποίων οι απαιτήσεις της περιορίζονται σταδιακά.

iii. ALPHA BANK

Η Τράπεζα παρείχε πιστοδοτική στήριξη έναντι απτών εξασφαλίσεων.

iii. EUROBANK

Η Τράπεζα, έχοντας γνώση των αρνητικών οικονομικών δεδομένων των εταιρειών, παρείχε πιστοδοτική στήριξη έναντι εξασφαλίσεων μεριμνώντας και για την ενίσχυσή τους.

iiii. ATTICA BANK

Η Τράπεζα, αν και δεν αξιολόγησε επαρκώς την πιστοληπτική ικανότητα των εταιρειών, ακολούθησε συγκρατημένη πιστοδοτική τακτική και η απαίτησή της αποπληρώνεται ομαλά με χρήση της ρευστοποιούμενης εξασφάλισης.

3.4.3. ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

3.4.3.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Η παρούσα Έκθεση βασίζεται αποκλειστικώς στην άνευ ημερομηνίας Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, δεδομένου ότι για τις δανειοδοτήσεις της ανωτέρω ερευνώμενης εταιρίας δεν εξετάσθηκαν μάρτυρες ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής.

Όπως αναφέρεται στο Προοίμιο της Έκθεσης Ειδικής Έρευνας, η έρευνα διενεργήθηκε σε εκτέλεση της υπ' αρ. α/18-5-2015 παραγγελίας του κ. Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και αφορά την πιστοδοτική τακτική που εφάρμοσαν οι Τράπεζες Πειραιώς, ALPHA, Εθνική και EUROBANK προς τον όμιλο «ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.».

Στην προαναφερόμενη Έκθεση Ειδικής Έρευνας διευκρινίζεται ότι διερευνήθηκε το σύνολο των πιστοδοτήσεων, που διενεργήθηκαν από το έτος 2000 και εντεύθεν, αλλά για λόγους ουσίας, η έκθεση επικεντρώνεται σε εκείνες που κρίθηκαν άξιες σχολιασμού.

Οι πιστοδοτήσεις της πρώην ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ Τράπεζας ελέγχθηκαν βάσει των διαθέσιμων στοιχείων έτους 2005 και εντεύθεν.

Στο πλαίσιο της παραγγελίας ελέγχθηκαν οι πιστοδοτήσεις προς την «CAPITAL.GR Α.Ε.», η οποία δεν εντάσσεται στον όμιλο, καθ' όσον ελέγχεται μετοχικά από τον φορέα Θ. Φιλιππόπουλο.

3.4.3.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Οι δραστηριότητες του ομίλου, μητρική εταιρία του οποίου είναι η ιδρυθείσα το 1994 «ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.», αφορούν την έκδοση περιοδικών, την εκμετάλλευση ραδιοφωνικών σταθμών και τη διανομή ψηφιακού τηλεοπτικού προγράμματος. Έχει ηγετική παρουσία στον κλάδο έκδοσης περιοδικών, ενισχυμένη από το 2010 λόγω συρρίκνωσης του ανταγωνισμού, ενώ επεκτείνεται στη Βουλγαρία και στη Σερβία. Βασικός μέτοχος (42%) από το 2003 είναι ο Ιταλικός εκδοτικός όμιλος Mondadori, συμφερόντων της οικογένειας Berlusconi. Συμμετοχές διατηρούν η ASOKA HOLDING Ltd (21%) συμφερόντων Β. Βαρδινογιάννη και η PALLADION SERVICES Ltd (18%) συμφερόντων Θ. Φιλιππόπουλου, ιδρυτή της εταιρίας και προέδρου του Δ.Σ.

Παρατίθεται η δομή του Ομίλου κατά σειρά Κύκλου Εργασιών (στοιχεία 2015):

ΕΤΑΙΡΕΙΑ / ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	ΚΥΚΛΟΣ	ΚΑΘΑΡΗ	ΤΡΑΠ. ΔΑΝΕΙΣ	ΛΕΙΠΤΑ
Ποσά σε χολ. Ευρώ				
1.ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ -	24.339	14.12	12.447,0	971
Περιοδικά: MADAME FIGARO-playboy--Maison Figaro- celebrity-Pc Magazine-Esquire-				
2.ΤΗΛΕΡΑΜΑ ΑΕ	8.652,	2.308	0,00	503
Περιοδικό Τηλέραμα				
3.ΛΑΜΨΗ ΕΚΔ.& ΡΑΔΙΟΦ. ΕΠΙΧ.	3.267,	1.821	2.149,52	-
Ράδιο «Λάμψη FM» και Περιοδικά : Ιδέες & Λύσεις για το Σπίτι, Mirror, Γλυκός Αλχημείες,				
4.ΙΝΤΕΚΝΑΤΙΟΝΑΙ RADIO	1.673,	1.017	52,31	464
Ράδιο "ATHEN5 RADIO DEE JAY"				
5. ΑΤΤΙΟΑ MEDIA SERBIA	1.540,	-	500,00	152
Περιοδικά: Playboy, Grazia, Casaviva, Esquire, Harper's Bazaar				
6.ΙΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.	1.339,	-	791,17	-
Περιοδικό Harper's BAZAAR				
7.ΑΤΤΙCΑ MEDIA BULGARIA LTD	1.206,	-	0,00	-
Περιοδικά Forbes, Playboy GRAZIA, Maxim, Joy, Esquire, OK!				
8. AIRLINK ΑΕ	686,88	702,0	106,32	194
Ράδιο «ROCK FM»				
9. CIVICO LTD	619,59	136,4	1.999,76	93,
Διανομή τηλεοπτικού προγράμματος (Playboy TV)				
ΣΥΝΟΛΟ (31.12.2015)	43.325,29	4.018,4	18.046,08	1.825,97

Περαιτέρω:

Η μητρική συμμετέχει με ποσοστό 5% στην «ALPHA EDITIONS A.E.» (συμφερόντων Δ. Κοντομηνά), που εκδίδει περιοδικά της πρώην «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΥΜΠΕΡΗ» και δεν έχει τραπεζικό δανεισμό.

Ο Θ. Φιλιππόπουλος κατέχει ποσοστό 85% των μετοχών της «CAPITAL.GR A.E.», που εκδίδει την εβδομαδιαία οικονομική εφημερίδα «Κεφάλαιο» και εκμεταλλεύεται την ιστοσελίδα capital.gr.

Εξελικτική πορεία του Ομίλου

Περίοδος 1999 - 2009:

Τον Οκτώβριο του 1999 η μητρική εισήχθη στην παράλληλη αγορά του ΧΑ αντλώντας € 5,7 εκ. Σταδιακώς προέβη σε εξαγορές (Δραγούνης, Πάπυρος, Έμφασις, City Servers) και δραστηριοποιήθηκε εκδοτικά σε χώρες των Βαλκανίων (Βουλγαρία, Ρουμανία, Σερβία) εδραιώνοντας ηγετική θέση. Μετά την είσοδο του ομίλου Mondatori στο μετοχικό σχήμα ανέλαβε την έκδοση ξένων περιοδικών στην ελληνική γλώσσα. Επεκτάθηκε σε μη εκδοτικές δραστηριότητες {παροχή τηλεοπτικού προγράμματος (Playboy TV - Cívico Ltd), εκμετάλλευση ραδιοφώνου (Athens Radio Dee Jay, Rock FM, Ράδιο Ζήτα), δισκογραφία (Άλφα Ρέκορντς Α.Ε. - πωλήθηκε το 2009) και εκμετάλλευση κινηματογραφικών ταινιών (Προοπτική ΑΕ - πωλήθηκε το 2005)}.

Ο μέσος κύκλος εργασιών σε επίπεδο ομίλου τριπλασιάστηκε, η λειτουργική, και καθαρή κερδοφορία διατηρήθηκε σε καλά επίπεδα και ο τραπεζικός δανεισμός κινήθηκε σε αποδεκτά όρια. Κατά τη διετία 2008 - 2009 σημειώθηκε μείωση των εσόδων του ομίλου (-- 14% και – 15% αντίστοιχα), καθώς και της λειτουργικής κερδοφορίας, ως απόρροια της αρχόμενης οικονομικής κρίσης.

Περίοδος 2010-2016:

Κατά την περίοδο αυτή η ένταση και κυρίως η διάρκεια της οικονομικής κρίσης με συνεπακόλουθη τη μείωση της διαφημιστικής δαπάνης οδήγησε σε σωρευτική μείωση του κύκλου εργασιών κατά – 42% σε σχέση με το 2009. Πάντως, λόγω δράσεων μείωσης λειτουργικού κόστους, διατηρήθηκε από το 2011 λειτουργική κερδοφορία, καθώς και θετικές λειτουργικές ροές.

Παρά τη δυσμενή συγκυρία, κατά την διετία 2010 - 2011 ο Όμιλος προχώρησε σε επενδυτικές κινήσεις, που αφορούσαν κυρίως σε εξαγορές (Λάμψη FM), αύξηση μεριδίου σε υφιστάμενες θυγατρικές (Τηλεθεατής) ή αυξήσεις μετοχικού

κεφαλαίου σε θυγατρικές εξωτερικού. Οι επενδύσεις αυτές καλύφθηκαν τόσο από ίδια κεφάλαια, όσο και από τραπεζικό δανεισμό. Παράλληλα, η διοίκηση του Όμιλου προέβη σε δράσεις διοικητικού εξορθολογισμού με συγχωνεύσεις ζημιογόνων με κερδοφόρες θυγατρικές (π.χ. Τηλεθεατής, Λάμψη, Δραγούνης, Έμφασις) ή με αναστολή δραστηριοτήτων (π.χ. πώληση Ράδιο Ζήτα, απεμπλοκή από τις αγορές Ρουμανίας και Ουγγαρίας). Κατά την εν λόγω διετία σημειώθηκε αύξηση του τραπεζικού δανεισμού (αιχμή € 21,9 εκ.) με σταδιακή αποκλιμάκωση στη συνέχεια έως € 17,7 εκ. (31-3-2016).

3.4.3.3. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

Ο ερευνώμενος Όμιλος και οι μέτοχοί της χρηματοδοτήθηκαν από τέσσερις τράπεζες: Την Τράπεζα Πειραιώς, την ALPHA BANK, Εθνική Τράπεζα και την EUROBANK.

A. Τράπεζα Πειραιώς

Η συνεργασία της Τράπεζας με τον Όμιλο ξεκίνησε το 2001 και μέχρι το 2006 αφορούσε κυρίως συμμετοχή της σε κοινοπρακτικό δάνειο υπέρ της μητρικής που είχε διοργανώσει η Eurobank. Έκτοτε αναπτύχθηκε διαχρονικά και σήμερα η Τράπεζα συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος των πιστοδοτικών κινδύνων του Ομίλου.

Την 10-7-2006 χορηγήθηκε ακάλυπτο ομολογιακό δάνειο ποσού € 18 εκ., 5ετούς διάρκειας, με σκοπό (α) την αναχρηματοδότηση του υπολοίπου € 11 εκ. προϋφισταμένου κοινοπρακτικού δανείου (η συμμετοχή της Τράπεζας ανερχόταν σε € 2 εκ.) και (β) τη χρηματοδότηση μέχρι ποσού € 7 εκ. επενδυτικών δραστηριοτήτων της μητρικής στη Ρουμανία και τη Βουλγαρία. Η αποπληρωμή καθορίστηκε σε 4 ετήσιες δόσεις ποσού € 2 εκ. και μιας € 10 εκ. στη λήξη της 5ετίας. Σημειώνεται ότι το Ο/Δ εκταμιεύθηκε σταδιακά, σύμφωνα με την εξέλιξη του επενδυτικού προγράμματος της εταιρίας, για ποσό, τελικά, € 14,4 εκ.

Την 19-5-2008 εγκρίθηκε η χορήγηση άλλου ομολογιακού δανείου ποσού € 3,8 εκ. υπέρ της θυγατρικής CIVICO Ltd., 5ετούς διάρκειας, με σκοπό την εξαγορά των μετοχών της Κυπριακής εταιρίας BANDOS HOLDINGS LTD και την εξόφληση δανεισμού της € 3,55 εκ. σε Τράπεζα του εξωτερικού (η εν λόγω κατείχε το σύνολο των μετοχών της AIRLINK A.E., ιδιοκτήτριας του ραδιοσταθμού Rock FM). Η αποπληρωμή καθορίστηκε σε 8 εξαμηνιαίες δόσεις (4 X € 0,25 εκ. και 4 X € 0,35 εκ.) και μια balloon ποσού € 1,4 εκ. στη λήξη.

Αμφότερα τα ανωτέρω Ο/Δ εξυπηρετήθηκαν ομαλά και στα τέλη του 2011 είχαν περιορισθεί σε € 6,4 εκ. και € 2,1 εκ. Με την από 20-12-2011 απόφαση το υπόλοιπο ποσόν € 6,4 εκ. του πρώτου, που αφορούσε τη δόση balloon, εγκρίθηκε να αποτελέσει νέο δάνειο 4ετούς διάρκειας, με 6 μηνιαίες δόσεις της πρώτης καταβλητέας τον 9^ο/2012.

Την 19-12-2012 (α) τροποποιήθηκε το δοσολόγιο του ανωτέρω Ο/Δ, ήδη μειωμένου σε € 5,9 εκ., χωρίς μεταβολή της συνολικής διάρκειας και (β) αναχρηματοδοτήθηκε το δεύτερο Ο/Δ, υπολοίπου τότε € 1,75 εκ. προσαυξημένο κατά € 0,375 εκ. (νέο υπόλοιπο € 2,125 εκ.), ποσόν που κατευθύνθηκε σε μείωση οφειλών θυγατρικών εξωτερικού. Για το νέο Ο/Δ καθορίσθηκε διάρκεια 3,5 ετών με αποπληρωμή σε 5 δόσεις, της πρώτης καταβλητέας τον 6^ο/2014 και της τελευταίας (balloon € 1,3 εκ.) τον 6^ο/2016.

Ακολούθησαν νέες εγκρίσεις τροποποίησης των χρονοδιαγραμμάτων αποπληρωμής των υπόψη Ο/Δ (4.6.2014, 26.6.2015). Με την τελευταία, από 9-6-2016 απόφαση, παρατάθηκε η διάρκειά τους έως 31-12-2017 και 31-12-2020 αντίστοιχα.

Εκτός των ανωτέρω:

Υφίσταται οφειλή της «ΙΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.», που προέρχεται από μεταφορά σχέσης (συγχώνευση με την πρώην Τράπεζα Χίου) το 2001 και αφορούσε κεφάλαιο κίνησης με υπόλοιπο € 0,7 εκ. Η ισχύς του ορίου ανανεωνόταν διαχρονικά, αλλά με την από 19-5-2008 απόφαση καθορίσθηκε να αποπληρωθεί σε 27 3μηνιαίες δόσεις λόγω της αρνητικής χρηματοοικονομικής εικόνας της εταιρίας. Εξυπηρετήθηκε ομαλά και αναμένεται να έχει εξοφληθεί πλήρως έως το τέλος του 2016.

Υφίσταται οφειλή ποσού € 0,5 εκ. (κεφάλαιο κίνησης) της θυγατρικής «ATTICA MEDIA SRB DOO» προς την PIRAEUS SERBIA BANK, που καλύπτεται από εταιρική εγγύηση ύψους € 0,55 εκ.

Οι υπόλοιπες οφειλές € 0,05 εκ. αφορούν χρηματοδοτήσεις για κεφάλαιο κίνησης βάσει ορίων που διαχρονικά μειώθηκαν και τυγχάνουν περιορισμένης χρήσης.

B. ALPHA BANK

Η συνεργασία της Τράπεζας με τον Όμιλο ξεκίνησε το 2000 και της πρώην Εμπορικής Τράπεζας το 2001. Τα εγκεκριμένα όρια αφορούν πιστοδοτήσεις για κεφάλαιο κίνησης, προεξόφληση επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring), έκδοση Ε/Ε και ευχέρεια υπερανάληψης. Μέχρι το 2006 υπήρχε συμμετοχή σε ΚΟΔ που μεταφέρθηκε στην Τράπεζα Πειραιώς. Υπήρχαν, ακόμη, όρια έως € 2,5 εκ. υπέρ

πρώην θυγατρικών (ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ Α.Ε., ALPHA RECORDS Α.Ε.), που μετέπειτα πωλήθηκαν.

Υφίσταται οφειλή της μητρικής ύψους € 2,84 εκ., που αφορά χρηματοδοτήσεις κεφαλαίου κίνησης και προήλθε από ενοποίηση λογαριασμών της ALPHA BANK (€ 1,44 εκ.) και της πρώην Εμπορικής Τράπεζας (€ 1,4 εκ.). Τα εν λόγω υπόλοιπα διαμορφώθηκαν στο διάστημα 2010 - 2011. Καλύπτεται με νομότυπη εκχώρηση της σύμβασης διανομής των περιοδικών στην Αθήνα και η κίνηση του λογαριασμού είναι ομαλή.

Υφίσταται οφειλή της «ΛΑΜΨΗ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.» ύψους € 2,1 εκ. για κεφάλαιο κίνησης, που προήλθε από ενοποίηση συναφών λογαριασμών της ALPHA BANK (€1,1 εκ.) και της πρώην Εμπορικής Τράπεζας (€ 1,0 εκ.). Η οφειλή της ALPHA BANK προήλθε από ενοποίηση λογαριασμών των θυγατρικών ΕΜΦΑΣΙΣ και ΔΡΑΓΟΥΝΗΣ, οι οποίες συγχωνεύθηκαν με την πιστούχο το 2010 και το 2011 αντίστοιχα. Η οφειλή της πρώην Εμπορικής Τράπεζας αφορούσε αρχικά όριο υπέρ της ΔΡΑΓΟΥΝΗΣ, βάσει ορίου € 1,67 εκ., που είχε διαμορφωθεί το 2006. Με την από 11-8-2011 απόφαση μέρος € 0,67 εκ. της οφειλής μεταφέρθηκε στη μητρική και σταδιακά εξοφλήθηκε.

Υφίσταται οφειλή ύψους € 0,5 εκ. της «ΙΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.», που αφορά όριο κεφαλαίου κίνησης καθορισθέν με την από 13-7-2010 απόφαση, σε ισόποση μείωση ορίου factoring με την εγγύηση της μητρικής. Η παροχή της υπόψη εγγύησης συνεκτιμήθηκε κατά τη λήψη της απόφασης, δεδομένης της ασθενούς χρηματοοικονομικής κατάστασης της πιστούχου. Πάντως, η ανακύκλωσή του είναι ομαλή και οι τόκοι εξυπηρετούνται, σε γενικές γραμμές, κανονικά.

Τέλος, τα όρια factoring (με αναγωγή) παρουσιάζουν περιορισμένη χρήση και κινούνται ομαλά.

Σε σχέση με την Capital.gr Α.Ε., η Τράπεζα πιστοδοτούσε από το 2005 την «ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α.Ε.» και από το 2009 την συγγενική «Capital.gr Α.Ε.» βάσει ορίου για κεφάλαιο κίνησης αρχικού ύψους € 0,1 εκ. Μέχρι το 2010, έτος συγχώνευσης των δύο εταιρειών, το όριο διαμορφώθηκε στο σημερινό ύψος, € 0,65 εκ., με τμήμα του € 0,25 εκ. καλυπτόμενο από επιταγές. Λόγω της αρνητικής καθαρής θέσης (από το 2005 έως και το 2012) και της εν γένει ζημιογόνου δραστηριότητας, η πιστοληπτική αξιολόγηση ήταν διαχρονικά υποβαθμισμένη. Από το 2013 σημειώνεται βελτίωση των οικονομικών στοιχείων (κερδοφορία, ενίσχυση κεφαλαίων), γεγονός που οδήγησε το 2016 σε βελτίωση της αξιολόγησης της εταιρίας. Πέραν αυτών, συντρέχει η εγγύηση του κύριου μετόχου Θ. Φιλιππόπουλου, κατόχου ακίνητης περιουσίας σημαντικής αξίας και ελεύθερης βαρών.

Γ. Εθνική Τράπεζα

Η συνεργασία της Τράπεζας με τον Όμιλο ξεκίνησε όταν η Τράπεζα είχε εγκρίνει στο παρελθόν (2000 - 2001) υπέρ της εταιρίας όρια βραχυπρόθεσμων δανείων. Οι σχετικές οφειλές εξοφλήθηκαν το 2002 με το προϊόν κοινοπρακτικού δανείου, που είχε διοργανώσει η Eurobank και το 2006 αναχρηματοδοτήθηκε από την Τράπεζα Πειραιώς.

Επανεναρξη συνεργασίας σημειώθηκε με την από 10-11-2011 απόφαση, που αφορούσε χορήγηση μακροπρόθεσμου δανείου ποσού € 2 εκ. (έναντι αιτήματος για € 3 εκ.) με σκοπό την εξαγορά των μετοχών της «ΛΑΜΨΗ Α.Ε.» από το γερμανικό όμιλο ProSieben.Sat1 Media A.G. αντί € 4,35 εκ. (εμβάσθηκε μέσω της Τράπεζας). Συνομολογήθηκε περιθώριο επιτοκίου 6%, τριετής περίοδος αποπληρωμής με εξαμηνιαίες δόσεις ύψους € 333,3 χιλ. και σύσταση ενεχύρου επί των μετοχών της εξαγοραζόμενης εταιρίας.

Κατά τα έτη 2012 και 2014 εγκρίθηκε η τροποποίηση και επιμήκυνση του χρονοδιαγράμματος εξυπηρέτησης του δανείου, μειούμενου όμως, κάθε φορά του υπολοίπου του. Με την από 27-11-2015 απόφαση καθορίστηκε δοσολόγιο μηνιαίων καταβολών μέχρι 30-11-2017 και αποπληρωμή balloon στη λήξη, έναντι αιτήματος για παράταση της διάρκειας μέχρι τον 1^ο/2023. Η ρύθμιση εξυπηρετείται κανονικά (οι τόκοι εξοφλούνταν ομαλά ανέκαθεν).

Δ. EUROBANK

Η συνεργασία της Τράπεζας με την εταιρία ξεκίνησε την 1-10-2001 και προήλθε από την εξαγορασθείσα Τράπεζα Telesis. Τότε, μεταφέρθηκαν οφειλές € 2,6 εκ. από κεφάλαια κίνησης υπέρ της ιδίας (€ 1,9 εκ.) και θυγατρικών της εταιρειών (€ 0,7 εκ.). Οι τελευταίες εξοφλήθηκαν μέχρι το 2004.

Μετά την εξόφληση (με αναχρηματοδότηση από την Τράπεζα Πειραιώς το 2006) κοινοπρακτικού δανείου, που είχε διοργανώσει η Τράπεζα υπέρ της εταιρίας, συμμετέχοντας με ποσό € 3 εκ., η σχέση αφορούσε όριο κεφαλαίου κίνησης, υπολοίπου τότε € 1,7 εκ. Δεδομένης της αποπληρωμής της συμμετοχής της στο ΚΟΔ, η Τράπεζα αύξησε το όριο κεφαλαίου κίνησης σε € 5,0 εκ. (απόφαση 25-6-2006), ενώ με μεταγενέστερες αποφάσεις της το περιόρισε σε € 4,0 εκ. (5-2-2009) και € 3,0 εκ. (28-3-2010). Πλήρης χρήση του ορίου σημειώθηκε μετά το 2010.

Έκτοτε η ισχύς του ορίου ανανεώνεται διαχρονικά με αύξηση της τιμολόγησης σε επίπεδο μεγαλύτερο (6,1%) εκείνου που προβλέπεται από τη συναφή πολιτική της Τράπεζας (5,25%) για ακάλυπτες πισοδοτήσεις ταξινομημένες στη βαθμίδα «οριακή», όπως η συγκεκριμένη. Οι τόκοι εξυπηρετούνται ομαλά ανέκαθεν.

3.4.3.4. ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΟΦΕΙΛΩΝ

Βάσει όσων αναφέρονται στην άνευ ημερομηνίας Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, τα υπόλοιπα των οφειλών του ερευνώμενου Ομίλου στις δανείστριες Τράπεζες έχουν ως ακολούθως (στην Έκθεση δεν αναφέρεται αν περιλαμβάνονται τόκοι καταλογισμένων και μη):

A. Οφειλές προς την Τράπεζα Πειραιώς την 16-5-2016

1. **«ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.»:** Από ομολογιακό δάνειο οφείλει ποσόν 5.557.700 ευρώ. Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 550.000 ευρώ. Από αλληλόχρεο λογαριασμό οφείλει ποσόν 32.300 ευρώ. Συνολικώς, δηλαδή, οφείλει ποσόν 6.140.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν ενέχυρο Α΄ τάξης επί του 50% των μετοχών της εταιρίας «ΤΗΛΕΡΑΜΑ Α.Ε.», εταιρικές εγγυήσεις και επιταγές πελατείας.

2. **CIVICO Ltd:** Από ομολογιακό δάνειο οφείλει ποσόν 1.945.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν εταιρικές εγγυήσεις της μητρικής εταιρίας «ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.».

3. **«ΛΑΜΨΗ Α.Ε.»:** Από αλληλόχρεο λογαριασμό οφείλει 20.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν επιταγές πελατείας.

4. **«ΙΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.»:** Από ρύθμιση κεφαλαίου κίνησης οφείλει ποσόν 75.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν εταιρική εγγύηση της μητρικής εταιρίας «ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.».

B. Οφειλές προς την ALPHA BANK την 28-2-2016

1. **«ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.»:** Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 2.840.000 ευρώ. Από εταιρικές εγγυήσεις οφείλει ποσόν 140.000 ευρώ. Από εταιρική κάρτα οφείλει ποσόν 1.000 ευρώ. Συνολικώς, δηλαδή, οφείλει ποσόν 2.981.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν ενέχυρο εσόδων και ενέχυρο μετρητών ποσού 50.000 ευρώ.

2. **«ΛΑΜΨΗ Α.Ε.»:** Από κεφάλαιο κίνησης οφείλει 2.094.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν ενέχυρο εσόδων εταιρική εγγύηση της μητρικής εταιρίας «ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.».

3. **«ΙΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.»:** Από κεφάλαιο κίνησης οφείλει ποσόν 500.000 ευρώ. Από factoring με αναγωγή οφείλει 221.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες

εξασφαλίσεις αφορούν εταιρική εγγύηση της μητρικής εταιρίας «ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.» και ενέχυρο απαιτήσεων.

4. **«INTERNATIONAL RADIO NETWORKS A.E.»:** Από factoring με αναγωγή οφείλει 84.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν εταιρική εγγύηση της μητρικής εταιρίας «ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.» και ενέχυρο απαιτήσεων.

5. **«AIR LINK A.E.»:** Από factoring με αναγωγή οφείλει 129.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν εταιρική εγγύηση της μητρικής εταιρίας «ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.» και ενέχυρο απαιτήσεων.

Συνολικώς, δηλαδή, ο Όμιλος οφείλει 6.009.000 ευρώ.

6. **«CAPITAL.GR A.E.»:** Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 400.000 ευρώ. Από factoring με αναγωγή οφείλει 432.000 ευρώ. Συνολικώς, δηλαδή, οφείλει ποσόν 832.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν προσωπικές εγγυήσεις του Θ. Φιλιππόπουλου και ενέχυρο απαιτήσεων ποσού 432.000 ευρώ.

Γ. Οφειλές προς την Εθνική Τράπεζα την 16-5-2016

«ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.»: Από μεσοπρόθεσμο δάνειο οφείλει ποσόν 813.300 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν ενέχυρο του 100% των μετοχών της «ΛΑΜΨΗ ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Ε.».

Δ. Οφειλές προς την EUROBANK την 16-5-2016

«ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.»: Από κεφάλαιο κίνησης οφείλει ποσόν 2.996.000 ευρώ. Ουδεμία εξασφάλιση αναφέρεται στην άνευ ημερομηνίας Έκθεση.

3.4.3.5. ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Από τις αναφερόμενες διαπιστώσεις στην άνευ ημερομηνίας Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, ανακύπτει ζήτημα στην πιστοδότηση του ερευνώμενου Ομίλου, το οποίο χρήζει επισημάνσεως. Αφορά το όριο κεφαλαίου κίνησης της **Eurobank** προς την μητρική εταιρία **«ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.»**, που είναι ακάλυπτο και ταξινομείται ως «οριακή πιστοδότηση».

3.4.3.6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΝΟΨΗ

Από τα διαλαμβανόμενα στην άνευ ημερομηνίας Έκθεση Ειδικής Έρευνας στοιχεία και τις διατυπωμένες διαπιστώσεις προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα για τις πιστοδοτήσεις της ερευνώμενης εταιρίας και των μετόχων της:

α. Συμπεράσματα αφορώντα τις πρακτικές των μετόχων

Ο Όμιλος, διαθέτοντας ισχυρή μετοχική σύνθεση, μέχρι το 2009 παρουσίαζε θετική χρηματοοικονομική κατάσταση με ανοδικό κύκλο εργασιών και ισχυρή κερδοφορία, κάνοντας περιορισμένη χρήση των παρεχόμενων πιστώσεων. Με αποτελεσματικές επενδυτικές κινήσεις η θέση του στην αγορά κατέστη ηγετική. Οι δράσεις της διοίκησής του για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης ήταν εξ ίσου αποτελεσματικές, γεγονός που επέτρεψε τη διατήρηση θετικής, γενικά, εικόνας παρά την κάμψη των εργασιών. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι έχει κατορθώσει να περιορίσει το συνολικό - τραπεζικό δανεισμό.

β. Συμπεράσματα αφορώντα τις πρακτικές των πιστωτριών Τραπεζών

Οι Τράπεζες γενικώς ακολούθησαν συνετή και λελογισμένη πιστοδοτική τακτική. Οι κατά τα τελευταία έτη ρυθμίσεις των μακροπρόθεσμων δανείων παρασχέθηκαν με δεδομένη την οικονομική κρίση και με τάση διαχρονικού περιορισμού τους. Το σύνολο των υφισταμένων πλαισίων πιστοδότησης παρακολουθείται στενά και η λειτουργία τους είναι ομαλή.

3.4.4.ΙΔΕΟΔΡΟΜΙΟ

**(Για την εταιρία «ΙΔΕΟΔΡΟΜΙΟ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΤΥΠΟΥ Α.Ε.»,
συμφερόντων Αιμιλίου Λιάτσου και της συζύγου του Αθηνάς Καραλή)**

3.4.4.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Η παρούσα Έκθεση βασίζεται αποκλειστικώς στην με ημερομηνία 10-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, δεδομένου ότι για τις δανειοδοτήσεις της ανωτέρω ερευνώμενης εταιρίας δεν εξετάστηκαν μάρτυρες ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής.

Όπως αναφέρεται στο Προοίμιο της με ημερομηνία 10-11-2016 Έκθεσης Ειδικής Έρευνας, η έρευνα διενεργήθηκε σε εκτέλεση της υπ' αρ. α/18-5-2015 παραγγελίας του κ. Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και αφορά την πιστοδοτική τακτική που εφάρμοσαν η Τράπεζα Πειραιώς, η Εθνική Τράπεζα και η «ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ» προς την ανωτέρω αναφερόμενη πιστούχο/εταιρία συμφερόντων Αιμιλίου Λιάτσου και της συζύγου του Αθηνάς Καραλή.

Στην προαναφερόμενη Έκθεση Ειδικής Έρευνας διευκρινίζεται ότι διερευνήθηκε το σύνολο των πιστοδοτήσεων, που διενεργήθηκαν από το έτος 2002 και εντεύθεν, αλλά για λόγους ουσίας η Έκθεση επικεντρώνεται σε εκείνες που κρίθηκαν άξιες σχολιασμού.

3.4.4.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Η υπό εξέταση εταιρία ιδρύθηκε τον Ιούνιο του έτους 2004 από τον κ. Αιμίλιο Λιάτσο, τη σύζυγο του κ. Αθηνά Καραλή και την κυπριακή εταιρία Score Trade Ε.Π.Ε. (ποσοστά συμμετοχής 40%, 20% και 40% αντίστοιχα) με μετοχικό κεφάλαιο € 60 χιλ., ήτοι το ελάχιστο απαιτούμενο. Μετέπειτα ο κ. Αιμίλιος Λιάτσος εξαγόρασε το ποσοστό της Score Trade Ε.Π.Ε. (δεν είναι γνωστά ο ακριβής χρόνος και το αντίτιμο). Αντικείμενο δραστηριότητας ήταν η έκδοση της εβδομαδιαίας εφημερίδας «Παρασκευή και 13» καθώς και του μηνιαίου περιοδικού «Politics», η κυκλοφορία του οποίου διακόπηκε από τον Δεκέμβριο του 2009.

Ο κύκλος εργασιών της εταιρίας εμφάνισε διαχρονικά έντονες διακυμάνσεις και κατά την πρώτη υπερδωδεκάμηνη χρήση του 2005 ανήλθε σε € 2,9 εκ. Η αιχμή του διαμορφώθηκε σε € 4 εκ., ενώ στις δύο τελευταίες και ιδιαίτερα επιβαρυνμένες χρήσεις, μειώθηκε σε € 2 εκ. (2010) και € 1,6 εκ. (2011). Αντίστοιχη, συνεπακόλουθα, ήταν και η μεταβλητότητα της λειτουργικής κερδοφορίας, που μέχρι το 2009 ήταν θετική, ενώ τα έτη 2010 και 2011 μετατράπηκε σε αρνητική.

Η εταιρία, προκειμένου να ενισχύσει τις πωλήσεις της στράφηκε σε ένθετες προσφορές, χωρίς όμως να σημειωθούν προσπάθειες δραστηρικής μείωσης του λειτουργικού κόστους. Στα εισηγητικά των Τραπεζών διατυπώνεται ο προβληματισμός για το ύψος των κονδυλίων «ταμείο» και «χρεώστες διάφοροι», τα οποία προϊόντος του χρόνου διογκώνονταν και ανήλθαν έως και € 3,5 εκ. σε σύνολο ενεργητικού € 5 εκ. (2009). Σύμφωνα με τις Τράπεζες τα ποσά αυτά αφορούσαν είτε σε δοσοληπτικούς λογαριασμούς μετόχων (απολήψεις), είτε σε κεφαλαιοποιηθέντα έξοδα. Για το λόγο αυτό προέβαιναν σε αναμορφώσεις, βάσει των οποίων προέκυπταν ζημιογόνες χρήσεις και αρνητική καθαρή θέση. Να σημειωθεί ότι τα οικονομικά στοιχεία δεν ελέγχονταν από ορκωτό ελεγκτή.

Η εταιρία διέκοψε τη έκδοση της εφημερίδας «Παρασκευή και 13» τον Αύγουστο του 2012 και ακολούθησε η εκκαθάρισή της τον Μάρτιο του 2013.

Ο κ. Λιάτσος διέκοψε, σύμφωνα με τα εισηγητικά, το 2011 την συνεργασία του με τον τηλεοπτικό σταθμό «Star Channel» και απώλεσε μεγάλο μέρος του

οικογενειακού εισοδήματός του, που ξεπερνούσε τις € 350 χιλ./έτος, προ φόρων. Πλέον τόσον αυτός, όσον και η σύζυγός του δηλώνουν συνταξιούχοι με χαμηλά οικογενειακά εισοδήματα (€ 70 χιλ. προ φόρων - 2014).

3.4.4.3. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

Η ερευνώμενη εταιρία και οι μέτοχοί της χρηματοδοτήθηκαν από τέσσερις τράπεζες: Την Τράπεζα Πειραιώς, την Εθνική Τράπεζα, την «ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ» και την πρώην Millenium Bank, που το έτος 2013 εξαγοράσθηκε από την Τράπεζα Πειραιώς.

A. Τράπεζα Πειραιώς

Η Τράπεζα Πειραιώς αποτελεί την μεγαλύτερη χρηματοδότη της εταιρίας και των φορέων. Το μεγαλύτερο ποσό των οφειλών προέρχεται από δανειοδοτήσεις, που είχε διενεργήσει η εξαγορασθείσα (2013) πρώην Millenium Bank (ποσοστά περίπου 60% της εταιρικής οφειλής και 95% των ατομικών).

Δανεισμός από την Τράπεζα Πειραιώς

Η συνεργασία με την εταιρία ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2007 και συνεχίσθηκε μέχρι τον Φεβρουάριο του 2012.

Την 11-10-2007 χορηγήθηκε μεσοπρόθεσμο δάνειο ύψους € 300 χιλ. με σκοπό την «κάλυψη έκτακτων αναγκών». Καθορίσθηκε αποπληρωμή σε 50 ισόποσες τοκοχρεολυτικές δόσεις ποσού € 6 χιλ., με ενέχυρο τα έσοδα από την κυκλοφορία της εφημερίδας, καθώς και με την εγγύηση του Αιμίλιου Λιάτσου.

Την 30-5-2008 χορηγήθηκε δεύτερο μεσοπρόθεσμο δάνειο ύψους € 150 χιλ. με σκοπό την «κάλυψη έκτακτων αναγκών». Καθορίσθηκε αποπληρωμή σε 50 ισόποσες τοκοχρεολυτικές δόσεις ποσού € 3 χιλ., με ενέχυρο τα έσοδα από την κυκλοφορία της εφημερίδας, καθώς και με την εγγύηση του Αιμίλιου Λιάτσου.

Την 9-12-2009 εγκρίθηκε η χορήγηση 5ετούς καταναλωτικού δανείου € 124,5 χιλ. υπέρ του Αιμίλιου Λιάτσου για την αγορά ΙΧ αυτοκινήτου ίσης αξίας με παρακράτηση κυριότητας.

Την 30-8-2010 εγκρίθηκε η χορήγηση νέου 5ετούς δανείου € 500 χιλ. άνισων χρεολυτικών δόσεων, για επενδυτικούς σκοπούς. Ως εξασφάλιση ελήφθησαν οι ήδη εκχωρημένες εισπράξεις από την κυκλοφορία της εφημερίδας και οι προσωπικές εγγυήσεις των φορέων Αιμίλιου Λιάτσου και Αθηνάς Καραλή, καθώς και

της μητέρας της Αικατερίνης Σαμπίρη. Επιπροσθέτως, ενεγράφη προσημείωση Α' σειράς για ποσόν € 250 χιλ. επί αστικού ακινήτου των δύο εγγυητριών, εκτιμώμενης αξίας € 201 χιλ.

Την 24-2-2012 εγκρίθηκε η χορήγηση νέου δανείου ποσού € 120 χιλ., διάρκειας 18 μηνών, με τις ήδη υφιστάμενες εξασφαλίσεις με σκοπό τις δαπάνες προώθησης της σειράς «Lassie». Προβλέφθηκε, επίσης, η πρόσθετη παρακράτηση από τις εκχωρημένες εισπράξεις του ποσού της επόμενης δόσης και τόκων.

Την 3-8-2012 η εταιρία διέκοψε την κυκλοφορία της εφημερίδας «Παρασκευή και 13», οπότε η Τράπεζα μετέφερε την 6-8-2012 τη διαχείριση της σχέσης (δάνεια εταιρίας και φορέων) στη Διεύθυνση Ειδικού Χειρισμού.

Δανεισμός από την πρώην Millenium Bank

Η συνεργασία με την εταιρία ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2004 και συνεχίσθηκε μέχρι τις αρχές του 2008. Επιπροσθέτως, στο διάστημα 2002 - 2006 χορήγησε στους μετόχους Αιμίλιο Λιάτσο και Αθηνά Καραλή στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια.

α. Επιχειρηματικά δάνεια

Την 5-10-2004 εγκρίθηκε ο πρώτος καθορισμός ορίου κεφαλαίου κίνησης € 80 χιλ., που το 2007 αυξήθηκε σε € 130 χιλ. εξασφαλισθέν με ενέχυρο μεταχρονολογημένων επιταγών και με τις προσωπικές εγγυήσεις των φορέων. Με διαδοχικές αποφάσεις μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2007 εγκρίθηκαν επιπλέον όρια factoring € 350 χιλ. καθώς και δύο δάνεια τακτής λήξης € 180 χιλ. Στο σύνολό τους τα ανωτέρω εταιρικά δάνεια εξοφλήθηκαν σταδιακά, μέχρι το τέλος του 2009.

Την 21-1-2008 εγκρίθηκε εφάπαξ χρηματοδότηση € 1 εκ. (κόστος σειράς «Arcadia») βετούς διάρκειας, με σταδιακές εκταμιεύσεις, χωρίς δυνατότητα ανακύκλησης και αποπληρωμή σε ισόποσες μηνιαίες δόσεις των € 14 χιλ. Ως εξασφάλιση ενεγράφη προσημείωση 7^{ης} σειράς επί της μονοκατοικίας των φορέων στις Αφίδνες, επί της οποίας είχαν ήδη εγγραφεί από την Τράπεζα 6 προσημειώσεις σε ασφάλεια των χορηγηθέντων στεγαστικών δανείων. Συνολικά, θα καλύπτονταν εμπραγμάτως άνοιγμα € 3,6 εκ., βάσει εκτιμημένης (2005) εμπορικής αξίας του ακινήτου € 3,3 εκ.

Την 15-9-2011 αποφασίσθηκε η μεταφορά του φακέλου στη Μονάδα Εισπράξεων (Collections) με υπόλοιπο τότε € 858 χιλ.

β. Δάνεια Λιανικής

Την 4-12-2002 εγκρίθηκε στεγαστικό δάνειο ποσού € 734 χιλ. υπέρ των Αιμίλιου Λιάτσου και Αθηνάς Καραλή 25ετούς διάρκειας για την ανέγερση μονοκατοικίας στις Αφίδνες. Η χρηματοδότηση θα εξασφαλιζόταν με Β' σειράς προσημείωση επί του ακινήτου, η εμπορική αξία του οποίου θα ανερχόταν μετά την ανέγερση σε € 1,35 εκ.

Την 27-1-2003 εγκρίθηκε η χορήγηση ποσού € 665 χιλ., επίσης 25ετούς διάρκειας, για τη μεταφορά υφισταμένων στεγαστικών δανείων ύψους € 567 χιλ. από τις Τράπεζες Πειραιώς και Eurobank, καθώς και νέο δάνειο ποσού € 97 χιλ. (εν τέλει εκταμιεύθηκαν € 89 χιλ.) για την επισκευή κατοικίας στην Άνδρο με την εγγύηση της Αθηνάς Καραλή. Για την εξασφάλιση των δανείων συμφωνήθηκε η μεταφορά και η εγγραφή προσημειώσεων σε ακίνητα των δανειοληπτών. Κατόπιν των ανωτέρω, ο συνολικός δανεισμός ανήλθε σε € 1,4 εκ. και η μηνιαία δόση ορίστηκε σε € 8,8 χιλ. Το κατά δήλωση μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα ανερχόταν σύμφωνα με το εισηγητικό σε € 18,8 χιλ.

Εν συνεχεία, την 4-3-2005, την 19-6-2006 και την 20-11-2006 εγκρίθηκαν νέα στεγαστικά δάνεια ύψους € 1 εκ., € 0,5 εκ. και € 100 χιλ. αντίστοιχα και εγγράφηκαν Δ', Ε' και ΣΤ' προσημειώσεις με σκοπό την πλήρη αποπεράτωση της μονοκατοικίας στις Αφίδνες, μετά την προσκόμιση του αναθεωρημένου προϋπολογισμού κατασκευής (συνολικό κόστος € 2 εκ.). Επιπροσθέτως, την 16-4-2003 εγκρίθηκε αστικό δάνειο € 20 χιλ. επίσης για την αποπεράτωση του ακινήτου στις Αφίδνες.

Την 22-3-2011 η Τράπεζα, διαπιστώνοντας τα έντονα ταμειακά προβλήματα που αντιμετώπιζαν τόσο η εταιρία, όσο και οι φορείς, μετά από τη συνεχιζόμενη πτώση του κύκλου εργασιών (- 47% το 2010) και την εμφάνιση καθυστερήσεων άνω των 60 ημερών στα στεγαστικά δάνεια, ενέκρινε πλαίσιο ρύθμισης με ετήσια περίοδο χάριτος, που προέβλεπε μεταξύ άλλων την υποχρέωση του Αιμίλιου Λιάτσου για μηνιαίες καταβολές € 4 χιλ. σε δεσμευμένο λογαριασμό για 12 μήνες. Η υποχρέωση δεν τηρήθηκε και η Τράπεζα την 15-9-2011 ενέκρινε την μεταφορά της σχέσης στη Μονάδα Εισπράξεων (Collections) «με γνώμονα την ομαλή απεμπλοκή από την σχέση».

Την 28-3-2012 εγκρίθηκε νέα ρύθμιση για το σύνολο των οφειλών, που προέβλεπε, μεταξύ άλλων, 9μηνη περίοδο χάριτος κεφαλαίου και τόκων και επιμήκυνση της διάρκειας του επιχειρηματικού δανείου, η οποία όμως δεν τηρήθηκε. Το σύνολο των οφειλών ανέρχονταν τότε σε € 3,3 εκ.

Μετά τη συγχώνευση των δύο Τραπεζών (2013) η διαχείριση των απαιτήσεων διενεργείται από τη Διεύθυνση Καθυστερήσεων της Τράπεζας Πειραιώς. Οι προσπάθειες για συνεννόηση με τους φορείς και ρύθμιση των οφειλών απέβησαν άκαρπες, σύμφωνα με τα υπηρεσιακά σημειώματα της 31-10-2014 και της 30-1-2015. Την 9-12-2015 αποφασίσθηκε η μεταφορά των απαιτήσεων σε λογαριασμούς οριστικής καθυστέρησης και η λήψη δικαστικών μέτρων.

B. Εθνική Τράπεζα

Την 24-11-2010 εγκρίθηκε η έναρξη συνεργασίας με την εταιρία με καθορισμό ορίου κεφαλαίου κίνησης € 200 χιλ., πλήρως καλυμμένου με επιταγές πελατείας και την εγγύηση του Αιμίλιου Λιάτσου. Το όριο θα μπορούσε εναλλακτικά να χρησιμοποιηθεί για ανάγκες factoring, όπως και έγινε, σε περιορισμένη, όμως, έκταση.

Την 13-7-2011 επικυρώθηκε η ήδη ληφθείσα απόφαση από τον Αναπληρωτή Διευθύνοντα Σύμβουλο και από τον Βοηθό Γενικού Διευθυντή Chief Credit Risk Officer, που αφορούσε:

(α) περιορισμό του ορίου κεφαλαίου κίνησης σε € 150 χιλ. και

(β) εφάπαξ χρηματοδότηση € 150 χιλ. για την κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης με εξόφληση σε 5 ισόποσες μηνιαίες δόσεις (έναρξη την 31-1-2012) ακάλυπτη από εξασφαλίσεις.

Μεταγενέστερα, την 20-12-2011, το πρόγραμμα αποπληρωμής μετατράπηκε σε 20 δόσεις των € 7 χιλ. και 1 δόση των € 10 χιλ., χωρίς να μεταβληθεί η ημερομηνία πρώτης καταβολής. Σκοπός της χορήγησης αυτής ήταν η κάλυψη αναγκών σε κεφάλαιο κίνησης. Για τη χρηματοδότηση καθορίσθηκε η λήψη εξασφαλίσεων (προσημείωση Η' σειράς, εκχώρηση Β' σειράς των εσόδων από την κυκλοφορία της εφημερίδας, ενεχύραση Α' σειράς επί του σήματος της εφημερίδας «Παρασκευή και 13» και εγγύηση των μετόχων Αιμίλιου Λιάτσου και Αθηνάς Καραλή.

Την 6-12-2012, μετά την διακοπή της έκδοσης της εφημερίδας, ο φάκελος μεταφέρθηκε στη Διεύθυνση Απαιτήσεων σε Καθυστέρηση, με οφειλή € 157 χιλ. (€ 4 χιλ. εξ αυτών αφορούσαν factoring). Ακολούθησε η καταγγελία της σύμβασης την 21-1-2013. Η Τράπεζα διενήργησε έλεγχο ακίνητης περιουσίας και διαπιστώθηκε ότι ο Αιμίλιος Λιάτσος κατέχει ποσοστό 20% επί ακινήτων στο Συκούριο Λάρισας. Μετά την εκτίμηση της αξίας τους, η Τράπεζα σκοπεύει να εγγράψει κοινή υποθήκη ποσού € 50.000.

Γ. Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα

Την 23-10-2007 εγκρίθηκε η έναρξη συνεργασίας με την εταιρία με τον καθορισμό ορίου κεφαλαίου κίνησης € 200 χιλ., καλυμμένου με επιταγές πελατείας και την εγγύηση των Αιμίλιου Λιάτσου και Αθηνάς Καραλή.

Την 24-9-2008 εγκρίθηκαν: (α) μεσοπρόθεσμο δάνειο ύψους € 360 χιλ., διάρκειας 5 ετών, εξοφλητέο σε 60 τοκοχρεολυτικές δόσεις (κάλυψη αναγκών έκδοσης σειράς DVD) καθώς και (β) εφάπαξ χορήγηση € 80 χιλ. εντός του υφισταμένου ορίου των € 200 χιλ., με υποσχετική επιστολή προσκόμισης επιταγών πελατείας ποσού € 92 χιλ. εντός 6 μηνών. Σε εξασφάλιση του συνόλου των ανειλημμένων κινδύνων καθορίσθηκε η λήψη της εγγύησης των δύο μετόχων και η εγγραφή Β' σειράς προσημείωσης σε δύο όμορα αγροτεμάχια έκτασης 8 στρεμμάτων στην Άνδρο. Ως προϋπόθεση τέθηκε η εξόφληση δανείου € 78 χιλ. στην πρώην Millenium Bank, υπέρ της οποίας υπήρχε προσημείωση Α' σειράς (υλοποιήθηκε).

Την 19-2-2009 εγκρίθηκε νέο μεσοπρόθεσμο δάνειο ποσού € 100 χιλ. διάρκειας 3 ετών με την εγγύηση του ΤΕΜΠΜΕ μέχρι του ποσού των € 80 χιλ. Τμήμα € 80 χιλ. του προϊόντος της χρηματοδότησης ήχθη σε εξόφληση του ισόποσου προαναφερόμενου δανείου, επειδή η σχετική υποσχετική επιστολή δεν υλοποιήθηκε. Το εναπομένον τμήμα € 20 χιλ. ήχθη σε πίστωση του ετέρου προαναφερομένου δανείου.

Την 5-5-2011 εγκρίθηκαν: (α) η χορήγηση ποσού € 25 χιλ. διάρκειας 3 ετών με μηνιαίες δόσεις, με τις υφιστάμενες εξασφαλίσεις και (β) η μείωση του ορίου κεφαλαίου κίνησης σε € 170 χιλ. Σκοπός της χρηματοδότησης ήταν η έκδοση οικοδομικής άδειας στα 2 προσημειωμένα αγροτεμάχια στην Άνδρο (εκδόθηκε).

Την 21-7-2011 εγκρίθηκε εφάπαξ χορήγηση ποσού € 50 χιλ. εντός του εγκεκριμένου ορίου αλληλόχρεου. Η έγκριση δόθηκε με την λήψη υποσχετικής επιστολής προσκόμισης επιταγών, τιμολογίων ή μετρητών μέχρι την 31/12/2011.

Την 23-11-2011 εγκρίθηκε εφάπαξ χορήγηση ποσού € 70 χιλ. εντός του εγκεκριμένου ορίου αλληλόχρεου. Η έγκριση, με την οποία εγκρίθηκε και προσωρινή υπέρβαση του ορίου κατά € 30 χιλ., δόθηκε με εγγραφή προσημείωσης Β' σειράς σε ακίνητο εμπορικής αξίας € 150 χιλ. των αδελφών του Αιμίλιου Λιάτσου Γεωργίου και Μαρίας Λιάτσου, που ταυτόχρονα παρείχαν την εγγύησή τους μέχρι του ποσού των € 189 χιλ.

Την 12-1-2012 εγκρίθηκε νέο μεσοπρόθεσμο δάνειο € 230 χιλ. με τις υφιστάμενες εξασφαλίσεις, 5ετούς διάρκειας, εξοφλητέο σε μηνιαίες δόσεις για την ακόλουθη χρήση: (α) εξόφληση του τρέχοντος υπολοίπου, € 169 χιλ. των δύο τοκοχρεολυτικών δανείων αρχικού ποσού € 360 χιλ. και € 25 χιλ., (β) εξόφληση ποσού € 19 χιλ., που αφορούσε υπόλοιπο δανείου στην πρώην Millenium Bank των

ως άνω δύο εγγυητών, το οποίο εξασφαλιζόταν με Α' σειράς προσημείωση, ώστε η εγγεγραμμένη υπέρ της Τράπεζας ως Β' σειράς να καταστεί ουσιαστικώς Α' σειράς και (γ) πρόσθετη χορήγηση € 40 χιλ.

Την 14-9-2012, ενώ η εταιρία είχε ήδη διακόψει την κυκλοφορία της εφημερίδας «Παρασκευή και 13», γεγονός που δεν αναφέρεται στο εισηγητικό, εγκρίθηκε χορήγηση € 17 χιλ. εντός του υφιστάμενου ορίου των € 200 χιλ. με σκοπό την εξόφληση του δανείου με την εγγύηση του ΤΕΜΠΜΕ, η οποία είχε λήξει από τον 6°/2012. Παράλληλα, εγκρίθηκε ρύθμιση για (α) κεφαλαιοποίηση των τόκων του ανοικτού λογαριασμού (όριο € 200 χιλ.) για ένα έτος και (β) 6μηνη περίοδος χάριτος με κεφαλαιοποίηση των τόκων για το μεσοπρόθεσμο δάνειο και εξόφλησή του σε 66 μηνιαίες δόσεις. Η ρύθμιση δεν τηρήθηκε και την 12-09-2013 εγκρίθηκε τροποποίηση των όρων της (παρόμοιο πλαίσιο), που και πάλι δεν τηρήθηκε.

Μέχρι τον χρόνο διενέργειας του ελέγχου η Τράπεζα δεν είχε καταγγείλει τις συμβάσεις, δεδομένου ότι, όπως δηλώθηκε από τους αρμοδίους παράγοντές της, προσδοκά νέα ρύθμιση με τη συμμετοχή του υιού των μετόχων Βασιλείου Λιάτσου, που θα οριστικοποιηθεί μέχρι την 31-12-2016, ενώ σε περίπτωση μη ευδοκίμησης θα προχωρήσει σε ενέργειες για την αναγκαστική είσπραξη των απαιτήσεών της.

3.4.4.4. ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΟΦΕΙΛΩΝ

Βάσει όσων αναφέρονται στην με ημερομηνία 10-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, τα υπόλοιπα των οφειλών της ερευνώμενης εταιρίας και των μετόχων της στις δανείστριες Τράπεζες έχουν ως ακολούθως (περιλαμβανομένων τόκων καταλογισμένων και μη):

A. Οφειλές προς την Τράπεζα Πειραιώς την 1-9-2016

1. «**ΙΔΕΟΔΡΟΜΙΟ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΤΥΠΟΥ Α.Ε.**»: Από μεσοπρόθεσμο δάνειο οφείλει ποσόν 0,65 εκατομμυρίων ευρώ. Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 1,16 εκατομμυρίων ευρώ. Συνολικώς, δηλαδή, οφείλει ποσόν 1,81 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν προσωπικές εγγυήσεις των μετόχων και συγγενών τους και προσημείωση ακινήτων ύψους 1,3 εκατομμυρίων ευρώ.

2. **Αιμίλιος Λιάτσος και Αθηνά Καραλή**: Από στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια οφείλουν ποσόν 3,18 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν προσημείωση ακινήτων ύψους 1,68 εκατομμυρίων ευρώ.

Β. Οφειλές προς την Εθνική Τράπεζα την 1-9-2016

«ΙΔΕΟΔΡΟΜΙΟ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΤΥΠΟΥ Α.Ε.»: Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 240,3 χιλιάδων ευρώ. Από factoring οφείλει ποσόν 4,6 χιλιάδων ευρώ. Συνολικώς, δηλαδή, οφείλει ποσόν 245 χιλιάδων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν προσωπικές εγγυήσεις των μετόχων και προσημείωση ακινήτου 8^{ης} σειράς.

Γ. Οφειλές προς την ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ την 1-9-2016

«ΙΔΕΟΔΡΟΜΙΟ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΤΥΠΟΥ Α.Ε.»: Από μεσοπρόθεσμο δάνειο οφείλει ποσόν 0,29 εκατομμυρίων ευρώ. Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 0,24 εκατομμυρίων ευρώ. Συνολικώς, δηλαδή, οφείλει ποσόν 0,53 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν προσωπικές εγγυήσεις των μετόχων και συγγενών τους, καθώς και προσημείωση εξωεπιχειρηματικών ακινήτων Α΄ σειράς ύψους 470.000 ευρώ (εκτιμήσεις 2010 και 2011).

3.4.4.5. ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Από τις αναφερόμενες διαπιστώσεις στην με ημερομηνία 10-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, ανακύπτουν ζητήματα στις πιστοδοτήσεις της ερευνώμενης εταιρίας και των μετόχων της, τα οποία χρήζουν επισημάνσεων.

α. Σε ό,τι αφορά τις πιστοδοτήσεις της πρώην Millenium Bank (ήδη Τράπεζας Πειραιώς):

αα. Σε σχέση με την εγκριθείσα την 21-1-2008 χρηματοδότηση της εταιρίας ύψους € 1 εκ. (κόστος σειράς «Arcadia) δετούς διάρκειας, επισημαίνεται ότι ήδη από την ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων της 31-12-2006 είχε σχολιασθεί η αύξηση των πωλήσεων και η κερδοφορία, αλλά και το αδικαιολόγητα υψηλό «ταμείο» ποσού € 1 εκ. Εν τέλει, είχαν απεικονισθεί υψηλές ζημιές και αρνητική καθαρά θέση, αντί των αρχικών κερδών και των ικανοποιητικών ιδίων κεφαλαίων.

ββ. Σε σχέση με τα εγκριθέντα κατά τα έτη 2002 και 2003 στεγαστικά δάνεια για την ανέγερση μονοκατοικίας του ζεύγους Λιάτσου – Καραλή στις Αφίδνες, επισημαίνεται ότι, ανεξαρτήτως της εγγραφής προσημειώσεων επί του ακινήτου

αυτού, το σύνολο των τοκοχρεωλυσίων (21.000 ευρώ), που αποτελούσε το 75% του δηλωθέντος οικογενειακού εισοδήματος, εκτός του γεγονότος ότι δεν προέκυπτε από τα προσκομισθέντα εκκαθαριστικά σημειώματα, ήταν πολύ υψηλό για να είναι δυνατή η εξυπηρέτησή του. Περαιτέρω η χορήγηση του δανείου δεν δικαιολογείται από τα αναφερόμενα την 4-3-2005 εκ μέρους της Τράπεζας ότι στους δανειολήπτες χορηγούνται bonus και άλλα τακτικά μηνιαία ποσά που δεν εμφανίζονται στο δηλωμένο εισόδημα.

β. Σε ό,τι αφορά τις πιστοδοτήσεις της Εθνικής Τράπεζας:

Σε σχέση με την επικυρωθείσα την 13-7-2011 απόφαση περί περιορισμού του ορίου κεφαλαίου κίνησης σε € 150 χιλ. και εφάπαξ χρηματοδότησης € 150 χιλ. για την κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης, επισημαίνεται ότι εγκρίθηκε παρά την επιβαρυνόμενη οικονομική εικόνα της εταιρίας και **αντίθετα με τα διαλαμβανόμενα στον κανονισμό πιστοδοτήσεων**. Περαιτέρω ως προς τις ληφθείσες εξασφαλίσεις επισημαίνεται ότι η Τράπεζα δεν διασφάλισε την είσπραξη των μηνιαίων εισπράξεων της εταιρίας από το πρακτορείο «ΑΡΓΟΣ», δικαιολογώντας ανεπαρκώς την παράλειψή της αυτή και ότι ούτε αποτίμησε την αξία του σήματος «Παρασκευή και 13», ούτε ενήργησε για την ανανέωση της ενεχύρασής του εντός του προβλεπόμενου χρονικού διαστήματος.

3.4.4.6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΝΟΨΗ

Από τα διαλαμβανόμενα στην με ημερομηνία 10-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας στοιχεία και τις διατυπωμένες διαπιστώσεις προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα για τις πιστοδοτήσεις της ερευνώμενης εταιρίας και των μετόχων της:

α. Συμπεράσματα αφορώντα τις πρακτικές των μετόχων

Οι μέτοχοι των εταιρειών καθ' όλο το χρονικό διάστημα των πιστοδοτήσεων επέδειξαν συναινετική στάση έναντι των πιστωτριών Τραπεζών. Τόσον οι ίδιοι, όσον και συγγενικά τους πρόσωπα παρείχαν ενοχικές και εμπράγματος εξασφαλίσεις. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η κεφαλαιακή βάση της εταιρίας επηρεάσθηκε και από απολήψεις των μετόχων.

β. Συμπεράσματα αφορώντα τις πρακτικές των πιστωτριών Τραπεζών

Οι πιστώτριες Τράπεζες ανέπτυξαν πιστοδοτική συνεργασία σε λελογισμένη βάση, λαμβάνοντας διαθέσιμες εξασφαλίσεις και αξιολογώντας θετικά τη συνεπή συναλλακτική συμπεριφορά της εταιρίας. Όταν τα οικονομικά στοιχεία της εταιρίας άρχισαν να επιδεινώνονται, οι Τράπεζες παρέιχαν πρόσθετη, συγκρατημένη, πιστοδότηση, αλλά ζήτησαν και έλαβαν προσημειώσεις σε εξωεπιχειρηματικά ακίνητα των μετόχων και συγγενικών τους προσώπων, καλύπτοντας εν μέρει τους ανειλημμένους κινδύνους.

Ήδη οι πιστώτριες Τράπεζες έχουν στραφεί στη δικαστική διεκδίκηση των απαιτήσεών τους, πλην της ΠΑΓΚΡΗΤΙΑΣ ΣΥΝΑΙΤΕΡΙΣΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ, που επιδιώκει απεμπλοκή με τη συμμετοχή τρίτου.

Πέραν των επιχειρηματικών οφειλών, οι μέτοχοι δανειοδοτήθηκαν για την κάλυψη στεγαστικών και καταναλωτικών αναγκών τους. Κατά το χρόνο παροχής των εγκρίσεων οι εμπορικές αξίες των ακινήτων κάλυπταν το ύψος των χρηματοδοτήσεων, ενώ στη συνέχεια περιορίστηκαν σημαντικά, λόγω της κάμψης της κτηματαγοράς. Οι σχετικές απαιτήσεις έχουν καταστεί επίσης ληξιπρόθεσμες, χωρίς περιθώρια ουσιαστικής εξυπηρέτησης από τα διαθέσιμα εισοδήματα των δανειοληπτών.

3.4.5.ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

3.4.5.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Η παρούσα Έκθεση βασίζεται αποκλειστικώς στην με ημερομηνία 27-9-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, δεδομένου ότι για τις δανειοδοτήσεις της ανωτέρω ερευνημένης εταιρίας δεν εξετάστηκαν μάρτυρες ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής.

Όπως αναφέρεται στο Προοίμιο της με ημερομηνία 27-9-2016 Έκθεσης Ειδικής Έρευνας, η έρευνα διενεργήθηκε σε εκτέλεση της υπ' αρ. α/18-5-2015 παραγγελίας του κ. Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και αφορά την πιστοδοτική τακτική που εφάρμοσαν η Εθνική Τράπεζα, η ALPHA BANK, η Τράπεζα Πειραιώς και η ATTICA BANK προς την ανωτέρω αναφερόμενη πιστούχο/εταιρία.

Στην προαναφερόμενη Έκθεση Ειδικής Έρευνας διευκρινίζεται ότι διερευνήθηκε το σύνολο των πιστοδοτήσεων, που διενεργήθηκαν από το έτος 2000 και εντεύθεν, αλλά για λόγους ουσίας η Έκθεση επικεντρώνεται σε εκείνες που κρίθηκαν άξιες σχολιασμού.

Δεν διερευνήθηκαν εκτενώς οι πιστοδοτήσεις των πρώην Τραπεζών ΕΜΠΟΡΙΚΗ και ΕΓΝΑΤΙΑ, λόγω αντικειμενικής δυσκολίας εντοπισμού επί μέρους συναφών στοιχείων και διενέργειας συνεντεύξεων με τα πρόσωπα που τις διαχειρίστηκαν.

Για τις πιστοδοτήσεις προς τις μετόχους «ΠΗΓΑΣΟΣ Α.Ε.» και «ΔΟΛ Α.Ε.» καταρτίσθηκαν αυτόνομες εκθέσεις και δεν γίνεται αναφορά στην ανωτέρω Έκθεση. Για πληροφοριακούς λόγους γίνεται συνοπτική αναφορά περί της υφιστάμενης πιστοδοτικής σχέσης της μετόχου «ΔΕΛΦΙΝΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ Α.Ε.» συμφερόντων οικογένειας Αλ. Μπακατσέλου.

3.4.5.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ:

Η «ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.» (εφεξής η εταιρία) ιδρύθηκε το 1996 και είχε παρουσία τόσο στον εκδοτικό, όσο και στον εκτυπωτικό κλάδο έως και τον 12^ο/2015, οπότε και **κηρύχθηκε σε πτώχευση.**

Αναλυτικότερα:

α. Το 40% περίπου του κύκλου εργασιών της προερχόταν από τη λειτουργία μιας εκτυπωτικής μονάδας με διακριτικό τίτλο «ΦΙΛΛΙΠΠΟΣ», καθώς και μιας άλλης pre –press σε ιδιόκτητες εγκαταστάσεις στη ΒΙΠΕ Κιλκίς.

β. Άλλο τμήμα 40% του κύκλου εργασιών προερχόταν από διαφημιστικά έσοδα και

γ. το εναπομένον 20% του κύκλου εργασιών προερχόταν από την έκδοση και κυκλοφορία των εφημερίδων «ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ» (εβδομαδιαία) και ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ» (ημερήσια), καθώς και του μηνιαίου περιοδικού «CLOSE UP». Τα εν λόγω έντυπα απευθύνονταν στο κοινό της Βορείου Ελλάδος κατέχοντας ηγετική θέση στην εν λόγω αγορά και η διανομή τους πραγματοποιείτο από το πρακτορείο «ΑΡΓΟΣ». Επιπλέον, διαχειριζόταν τις ιστοσελίδες www.agelioforos.gr, www.closeupmag.gr και www.mikresaggelies.gr. Το σύνολο των εργαζομένων ανερχόταν το 2006 σε 350 άτομα και το 2015 σε 106.

Στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας συμμετείχαν κατ' ισομοιρία οι «ΔΕΛΦΙΝΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ Α.Ε.», «ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ Α.Ε.» και «ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ Α.Ε.». Σημειώνεται ότι η πρώτη διατηρητέα κεφαλαίου κίνησης (α) στην ΕΘΝΙΚΗ υπολοίπου € 0,5 εκ. και αρχικού ύψους € 0,7 εκ., που είχε εγκριθεί το 1996 από την πρώην FBB (β) € 1 εκ. στην Τράπεζα Πειραιώς, το οποίο είχε εγκριθεί το 2011 από την πρώην Cyprus Popular Bank για την αγορά ομολόγου εκδόσεώς της, που ενεχυράσθηκε και (γ) € 1,9 εκ. στην ΑΤΤΙΚΑ BANK με προσημείωση ακινήτου. Τα εν λόγω όρια καλύπτονται και με την εγγύηση

του Αλ. Μπακατσέλου. Ακόμα, η οικογένεια Μπακατσέλου κατέχει άμεσα και έμμεσα το 78% της «ΠΥΡΑΜΙΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑ Α.Ε.» με αντικείμενο την παραγωγή μεταλλικών νεροχυτών και οικιακών σκευών και εξαγωγικό προσανατολισμό. Η εν λόγω διατηρεί όρια € 6 εκ. στην Εθνική Τράπεζα, € 13,3 εκ. στην ALPHA BANK και € 19,2 εκ. στην Τράπεζα Πειραιώς μερικώς καλυμμένα.

Μέχρι το 2002 ο κύκλος εργασιών της εταιρίας ακολουθούσε πτωτική πορεία και τα αποτελέσματά της ήταν αρνητικά. Η εικόνα αυτή αντιστράφηκε έκτοτε και διατηρήθηκε θετική μέχρι το 2008. Παράλληλα, η χρήση δανεισμού κυμαινόταν σε εύλογα επίπεδα (περίπου € 9 εκ.). Μετά την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης και συγκεκριμένα από τη χρήση του έτους 2010 και εντεύθεν, η δραστηριότητά της συρρικνώθηκε δραματικά (κύκλος εργασιών 2008 € 29,1 εκ. - 2014 € 5,2 εκ.), εμφανίζοντας διογκούμενα ζημιογόνα αποτελέσματα, αρνητική καθαρή θέση και σημαντικές επισφάλειες. Περαιτέρω, εκδηλώθηκε αδυναμία εξυπηρέτησης του δανεισμού και ήδη από το 2012 έπαυσε να καταβάλλει τόκους. Η διοίκηση κατέβαλε προσπάθειες εξυγίανσης, κυρίως μέσω μείωσης του λειτουργικού κόστους (μειώσεις μισθών, προσωπικού, αναστολή έκδοσης εφημερίδων, ανάθεση στην «ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ IRIS ΑΕΒΕ» της εκτυπωτικής δραστηριότητας). Επιπροσθέτως, η εταιρία ενισχύθηκε την περίοδο 2012 - 2013 από τους μετόχους με ποσό € 5,5 εκ., που αναλύεται σε εισροές € 2,14 από την οικογένεια Μπακατσέλου, € 1 εκ. από τον ΔΟΛ, € 1 εκ. από τον ΠΗΓΑΣΟ, € 1 εκ. από διαγραφή απαίτησης της ΙΡΙΔΑΣ και € 360 χιλ. από ενοίκια που προκατέβαλε η ΠΥΡΑΜΙΣ. Με τμήμα ύψους € 1,5 εκ. των εισροών αυτών διενεργήθηκε ΑΜΚ, ενώ το υπόλοιπο παρέμεινε εντός της επιχείρησης.

Εντός του 2012 παρατηρούνται οι πρώτες αποφάσεις μετάθεσης πληρωμών και κατά το 2013 ρύθμισης των οφειλών, καθώς σύμφωνα με τα προσκομισθέντα Business Plan, που εκπόνησε η DELOITTE, διαφαινόταν η δυνατότητα αποπληρωμής έστω μέρους του δανεισμού. Δεδομένης της συνεχισθείσας ύφεσης και του περιορισμού της συναφούς αγοράς, οι εκτιμήσεις δεν επιβεβαιώθηκαν.

Σημειώνεται ότι τον 8^ο/2014 η εταιρία προέβη σε συνεργασία με την εταιρία «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ Α.Ε.», συμφερόντων Ι. Ρήγα και στην ίδρυση θυγατρικής με την επωνυμία «ΒΟΡΕΙΟΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ Α.Ε.», η οποία εκμίσθωνε και λειτουργούσε μέρος της εκτυπωτικής μονάδας «ΦΙΛΛΙΠΟΣ» (η πιστούχος αναμενόταν να εισπράττει μέσω μερισμάτων και ενοικίων € 0,3 εκ./έτος).

Την 7-1-2015 η εταιρία υπέβαλε αίτηση υπαγωγής στο Άρθρο 99 του Ν. 3588/2007, η οποία απορρίφθηκε. Ομοίως απορριπτική ήταν η απόφαση επί της σχετικής έφεσής της και του νέου αιτήματος προσωρινής διαταγής για την προστασία

της από ενέργειες αναγκαστικής εκτέλεσης λόγω της αμφιβολίας του δικαστηρίου ως προς τη βιωσιμότητά της. Την περίοδο εκείνη, το Δημόσιο, οι εργαζόμενοι και προμηθευτές κινήθηκαν ποικιλοτρόπως κατά της εταιρίας (κατασχέσεις, επίσχεση εργασίας, έκδοση διαταγών πληρωμής κ.ά.).

Κατόπιν αυτών, η εταιρία κηρύχθηκε με αίτησή της σε πτώχευση από 15-12-2015, με ορισθείσα **ημερομηνία παύσης πληρωμών την 29-10-2015**. Οι συνολικές υποχρεώσεις της ανέρχονταν σε € 26,1 εκ., εκ των οποίων € 17,5 εκ. τραπεζικά δάνεια, € 0,85 εκ. προς εργαζόμενους, € 0,67 εκ. προς το Δημόσιο και € 0,74 εκ. προς το Ι.Κ.Α., έναντι συνόλου ενεργητικού € 19,5 εκ. Στο τελευταίο συμπεριλαμβάνονταν (βάσει σχολίων ορκωτού 2014) επισφαλείς απαιτήσεις € 10 εκ., απαξιωμένα αποθέματα € 1 εκ. και € 0,7 εκ. συμμετοχές μηδενικής αξίας.

Κατά την ημερομηνία ελέγχου ο τραπεζικός δανεισμός της εταιρίας ανερχόταν σε € 18 εκ. περίπου, συμπεριλαμβανομένων τόκων καταλογισμένων και μη.

3.4.5.3. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

Η ερευνώμενη εταιρία χρηματοδοτήθηκε από τέσσερις τράπεζες: Την Εθνική Τράπεζα, την ALPHA BANK, την Τράπεζα Πειραιώς και την ATTICA BANK.

A. Εθνική Τράπεζα

Η συνεργασία της Τράπεζας με την εταιρία ξεκίνησε τον 9^ο/2006 με την παροχή (α) ορίου κεφαλαίου κίνησης € 3 εκ. (αυξήθηκε σε € 4 εκ. τον 9^ο/2007) με σκοπό τη μεταφορά υφιστάμενου υπολοίπου της πρώην Τράπεζας ΕΓΝΑΤΙΑΣ και (β) δανείου € 1,4 εκ. (μειώθηκε σε € 1 εκ. τον 9^ο/2007) εξαετούς διάρκειας με ένα έτος περίοδο χάριτος, για την αγορά εκτυπωτικού μηχανήματος στο πλαίσιο επενδυτικού προγράμματος, που είχε υπαχθεί στο Ν. 3299/2004. Ακολούθησαν αποφάσεις ανανέωσης της ισχύος ορίου, που εντός του 2010 χρησιμοποιήθηκε στο σύνολό του.

Την 19-12-2011 επικυρώθηκε η έγκριση αύξησης του ορίου κεφαλαίου κίνησης κατά € 1 εκ. σε € 5 εκ. και του επιτοκίου σε 6%, με σκοπό την κάλυψη έκτακτων ταμειακών αναγκών σχετικών με την καταβολή αποζημιώσεων προσωπικού και προμηθευτών. Σε εξασφάλιση καθορίστηκε η εγγραφή Α' σειράς προσημείωση € 2 εκ. επί των δύο βιομηχανοστασίων στην ΒΙΠΕ Κιλκίς (εκτιμήθηκαν μεταγενέστερα σε € 2,2 εκ.).

Την 20-12-2012 εγκρίθηκε τρίμηνη ανοχή στην αποπληρωμή των τότε ληξιπροθέσμων (τόκοι € 0,41 εκ. και δόσεις δανείου παγίων € 0,14 εκ.) εν αναμονή

της προσκόμισης μελέτης βιωσιμότητας, της εξάντλησης των περιθωρίων λήψης εξασφαλίσεων και της υποβολής «ρεαλιστικού χρονοδιαγράμματος αντιμετώπισης από τον πελάτη της οφειλής του».

Την 30-4-2013 εγκρίθηκε εκ νέου ανοχή στην αποπληρωμή των υφισταμένων ληξιπροθέσμων (τόκοι € 0,72 εκ. και δόσεις € 0,24 εκ.) έως 31-7-2013 εν αναμονή της διενέργειας συναντήσεων με τις λοιπές Τράπεζες με σκοπό την ρύθμιση του δανεισμού μέσω κοινοπρακτικού δανείου με λήψη εξασφαλίσεων.

Την 25-7-2013 επικυρώθηκε η από 17-7-2013 έγκριση εφάπαξ συμμετοχής με ποσό € 0,71 εκ. στην κοινή ενδιάμεση χρηματοδότηση ποσού € 1,5 εκ., εξάμηνης διάρκειας, με σκοπό την εξόφληση αποζημιώσεων προς εργαζομένους. Σε εξασφάλιση θα συστηνόταν ενέχυρο επί απαιτήσεων € 1,5 εκ. και επί μηχανολογικού εξοπλισμού (πλασματικό) και θα λαμβανόταν η εγγύηση των μετόχων ΔΟΛ, ΠΗΓΑΣΟΣ και ΔΕΛΦΙΝΙ. Ως προϋπόθεση τέθηκε η εξόφληση των ληξιπρόθεσμων τόκων και η συνομολόγηση ΜΟΥ με την εταιρία περί ρύθμισης των οφειλών μέσω κοινοπρακτικού δανείου με λήψη εξασφαλίσεων (εγγύηση των μετόχων, ενεχύραση σημάτων ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ, ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ και CLOSE UP, απαιτήσεων και μηχανολογικού εξοπλισμού).

Την 1-8-2013 αποφασίσθηκε η λήψη letter of comfort από τους μετόχους αντί της εγγύησής τους. Σύμφωνα με την εισήγηση, η εταιρία δήλωσε εγγράφως τη μη αποδοχή του συγκεκριμένου όρου και ζήτησε την επανεξέταση του αιτήματος της, προκειμένου να μη διακοπεί η λειτουργία της. Επιπροσθέτως, εγκρίθηκε ανοχή έως 30-6-2014 για την εξόφληση των ληξιπρόθεσμων αντί της εξόφλησής τους προ της εκταμίευσης της εφάπαξ χορήγησης, με κάλυψή τους με ρευστοποιήσιμα στοιχεία απώτερης λήξης μέχρι 30-6-2014. Επιπλέον, στο ως άνω ΜΟΥ προστέθηκε όρος περί εγγραφής Α' σειράς προσημείωσης στα εταιρικά ακίνητα, μετά την άρση των υφιστάμενων υπέρ Εθνικής Τράπεζας και ALPHA Bank, για την κάλυψη του σχεδιαζόμενου κοινοπρακτικού δανείου.

Την 31-10-2013 με απόφαση καταργήθηκε η από 25-7-2013 προαναφερόμενη, απόφαση, καθώς και η από 1-8-2013 τροποποιητική αυτής, που μέχρι τότε δεν είχαν υλοποιηθεί. Μεσολάβησε επείγον αίτημα της εταιρίας για άμεση χρηματοδότηση ποσού € 0,5 εκ., προκειμένου να καταβάλλει δεδουλευμένες αμοιβές του προσωπικού της (είχε προκηρυχθεί απεργία). Κατόπιν συνεννόησης των δανειστριών Τραπεζών, αποφασίσθηκε η ικανοποίηση του αιτήματος με συμμετοχή της ΕΤΕ για ποσό € 0,24 εκ., εξάμηνης διάρκειας και περιθώριο επιτοκίου 6%. Σε ασφάλεια της πιστοδότησης, υπέρ όλων των Τραπεζών θα ενεχυράζονταν επιβεβαιωμένα τιμολόγια ποσού € 0,62 εκ. (με διαχειρίστρια την ABC FACTORS) και θα συστηνόταν πλασματικό ενέχυρο επί μηχανημάτων, αξίας σε αποξήλωση € 0,75

εκ. Με την ίδια απόφαση εγκρίθηκε η μεταφορά του φακέλου στην αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Διαχείρισης Απαιτήσεων Εταιρικών Πιστοδοτήσεων (μονάδα διαχείρισης προβληματικών απαιτήσεων).

Την 17-12-2013 επικυρώθηκε η από 12-12-2013 έγκριση που αφορούσε τη δυνατότητα εκταμίευσης της ως άνω χρηματοδότησης € 0,24 εκ. προ της επιβεβαίωσης των εκχωρημένων τιμολογίων από την ABC FACTORS, με λήψη, πάντως, ισόποσης προσωπικής επιταγής του Αλ. Μπακατσέλου.

Την 17-2-2014 εγκρίθηκε (α) η ρύθμιση του υφιστάμενου δανεισμού, με την προϋπόθεση λήψης ανάλογων αποφάσεων των λοιπών Τραπεζών, όπως προαναφέρεται (β) η συμμετοχή της Τράπεζας με ποσό € 0,68 εκ. σε νέα πιστοδότηση συνολικού ύψους € 1,5 εκ., συμπεριλαμβανομένης της ήδη διενεργηθείσας από όλες τις Τράπεζες € 0,5 εκ., στην οποία η Εθνική Τράπεζα είχε συμμετάσχει με ποσό € 230 χιλ. (δηλαδή πρόσθετη χρηματοδότηση για την Εθνική Τράπεζα € 450 χιλ.) και (γ) προχρηματοδότηση ποσού € 0,14 εκ., εντός του υπ' όψιν ορίου, για την κάλυψη προνομιακών υποχρεώσεων της εταιρίας σε προσωπικό, Δημόσιο και Ι.Κ.Α.

Την 26-11-2015 αποφασίσθηκε η καταγγελία των συμβάσεων. Η ως άνω ρύθμιση δεν υλοποιήθηκε «λόγω μη ενεχύρασης των σημάτων μετά από παρέμβαση των εργαζομένων».

Η αναγγελθείσα στα χρέη της πτώχευσης απαίτηση διαμορφώθηκε σε € 9,12 εκ πλέον τόκων.

B. ALPHA BANK

Η συνεργασία της Τράπεζας με την εταιρία είχε δια μέσου της πρώην ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ Τράπεζας από τον 3^ο/1997, η οποία συνεχίσθηκε με την διάδοχο ALPHA BANK από τον 6^ο/2013.

Σύμφωνα με την πρώτη από 13-7-2006 απόφαση της πρώην ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ Τράπεζας, υπήρχε όριο κεφαλαίου κίνησης € 4 εκ. με κάλυμμα επιταγών πελατείας € 0,25 εκ. Έκτοτε, η ισχύς του ορίου ανανεωνόταν διαχρονικά, χωρίς να γίνεται πάντα πλήρης χρήση του και η συνεργασία εξελισσόταν ομαλά.

Η πρώην ΕΜΠΟΡΙΚΗ Τράπεζα, έχοντας εντοπίσει τη σταδιακή επιδείνωση της χρηματοοικονομικής κατάστασης της εταιρίας, ανέθεσε από την 20-12-2011 την αρμοδιότητα διαχείρισης του φακέλου στη Μονάδα Ειδικού Χειρισμού (προβληματικά δάνεια). Έκτοτε, ανανέωνε την ισχύ του ορίου, αλλά τον 6^ο/2012, προκειμένου να καλύψει τους ήδη ανειλημμένους κινδύνους, προχώρησε στην εγγραφή προσημείωσης € 3,6 εκ. στα επιχειρηματικά ακίνητα στο Κιλκίς (η προσημείωση είναι

συντρέχουσα με εκείνη της Εθνικής Τράπεζας) και διεύρυνε σε € 0,5 εκ. το καλυπτόμενο με ρευστοποιήσιμα στοιχεία τμήμα του ορίου.

Την 12-4-2013 η ALPHA BANK πλέον, στην οποία είχε μεταφερθεί η απαίτηση της πρώην ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ Τράπεζας, ποσού τότε € 4 εκ., ενέκρινε ρύθμιση της οφειλής για 12,5 έτη πλέον 1 έτους περιόδου χάριτος, κεφαλαιοποίηση τόκων έως τον 3^ο/2015 (η οφειλή θα διαμορφωνόταν σε € 4,37 εκ.) και 50% balloon. Εγκρίθηκε ακόμα η συμμετοχή με ποσό € 0,47 εκ. στην προαναφερθείσα κοινή χρηματοδότηση € 1,5 εκ.

Με αποφάσεις της 27-9-2013 και της 24-1-2014 επικαιροποιήθηκε η προηγηθείσα έγκριση περί χρηματοδότησης ποσού € 1,5 εκ. από τις Τράπεζες, με δυνατότητα ενδιάμεσης χορήγησης συνολικού ύψους € 0,8 εκ. (συμμετοχή € 0,26 εκ.) με την προϋπόθεση εκχώρησης απαιτήσεων € 0,62 εκ. στην ABC FACTORS και απόφασης της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της εταιρίας για δεύτερη αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά € 1,5 εκ.

Την 14-2-2014 εγκρίθηκε η ρύθμιση της οφειλής και των σχετικών όρων κατά το προβλεπόμενα στο προαναφερθέν MOU.

Την 27-2-2015 εγκρίθηκε η συναίνεση επί της αρχής της Τράπεζας στην λειτουργική αναδιάρθρωση της εταιρίας (δεν υλοποιήθηκε), με α) διάσπασή της, σύσταση τριών νέων εταιριών μέσω απόσχισης των κλάδων δραστηριοποίησής της (REAL ESTATE, εκδόσεις, εκτυπώσεις, ώστε να επιτευχθεί και η ευκολότερη πώλησή τους) και μετατροπή της σε holding), β) μείωση προσωπικού, γ) διαγραφή απαιτήσεων προμηθευτών, δ) εκχώρηση των σημάτων έως 31-5-2015 και αναδιάρθρωση του δανεισμού ύψους € 16 εκ.. Η εν λόγω αναδιάρθρωση θα υλοποιούνταν με μεταφορά (i) € 2 εκ. σε νέα εταιρία REAL ESTATE, με σκοπό την εξυπηρέτησή του από μισθώματα (καταβάλλονται από την «ΠΥΡΑΜΙΣ Α.Ε.» και την «ΒΟΡΕΙΟΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΚΤΥΠΩΣΕΙΣ Α.Ε.»), (ii) € 6 εκ. στις εταιρείες, που θα δραστηριοποιούνται στους κλάδους εκδόσεων/εκτυπώσεων και (iii) € 8 εκ. σε holding εταιρία άτοκο για πέντε έτη. Προσκομίσθηκε Business Plan 20ετίας, που προέβλεπε ενίσχυση εσόδων με μείωση του λειτουργικού κόστους και επάνοδο στην κερδοφορία.

Την 18-12-2015, δηλαδή μετά την πτώχευση της εταιρίας, εγκρίθηκε η καταγγελία της σύμβασης, που πραγματοποιήθηκε την 14-1-2016. Αποφασίσθηκε περαιτέρω η διανομή των υφισταμένων καταθέσεων βάσει του MOU (αναλογία € 0,15 εκ.) και η δικαστική διεκδίκηση των σε καθυστέρηση εκχωρημένων απαιτήσεων € 0,7 εκ. περίπου. Η προαναφερθείσα αναδιάρθρωση, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο MOU, δεν τηρήθηκε λόγω *«μη επίτευξης των αναμενομένων πωλήσεων, μη περιορισμού των δαπανών στα προβλεπόμενα μεγέθη και υψηλότερων*

προβλεπόμενων επισφαλείων. Επίσης, δεν ολοκληρώθηκε η συμφωνηθείσα υπολειπόμενη αύξηση μετοχικού κεφαλαίου € 0,2 εκ της ΔΟΛ ΑΕ, ο οποίος επίσης αμφισβήτησε την εκχωρημένη στην ABC Factors εμπορική υποχρέωση € 0,25 εκ».

Την 2-6-2016 αποφασίσθηκε να ασκηθεί παρέμβαση υπέρ της εταιρίας κατά τη δικάσιμο της 10-6-2016 (η συζήτηση αναβλήθηκε) σε δίκη που ανοίχθηκε μετά την κατάθεση αίτησης από τους εργαζόμενους και τον σύνδικο της πτώχευσης με αντικείμενο τη μετάθεση του χρόνου παύσης πληρωμών την 1-1-2014 (ή όποιο μεταγενέστερο χρόνο κρίνει το δικαστήριο), με σκοπό, μεταξύ άλλων, την ακύρωση των συμβάσεων λήψης εξασφαλίσεων των Τραπεζών.

Η αναγγελθείσα στα χρέη της πτώχευσης απαίτηση ανέρχεται σε € 5,34 εκ. πλέον τόκων.

Γ. Τράπεζα Πειραιώς

Η συνεργασία προϋπήρχε από το 1997 με την πρώην ΕΓΝΑΤΙΑ Τράπεζα. Αφορούσε όρια κεφαλαίου κίνησης αρχικού ύψους € 2,4 εκ., που το 2000 είχαν αυξηθεί σε € 8,9 εκ. Έκτοτε εμφάνιζαν διακυμάνσεις και το 2006 υπόλοιπό τους € 3 εκ. εξοφλήθηκε με μεταφορά του στην Εθνική Τράπεζα. Τον 12^ο/2009 το όριο περιορίσθηκε σε € 0,5 εκ. και με την από **27-5-2011** απόφαση διευρύνθηκε σε € 1 εκ.

Την **14-9-2011** εγκρίθηκε νέα διεύρυνση του ορίου κατά € 0,5 εκ., καλυπτόμενη με επιταγές. Δυνάμει του συγκεκριμένου υποορίου διενεργήθηκε χορήγηση € 0,34 εκ. (11^{ος}/2011) με λήψη υποσχετικής επιστολής προσκόμισης επιταγών, η οποία δεν τηρήθηκε. Ένα έτος μετά (2-11-2012) η Τράπεζα έκανε δεκτό αίτημα της εταιρίας για κάλυψη της υπ' όψιν απαίτησης με εκχώρηση τιμολογίων.

Ακολούθησε η μεταφορά του φακέλου στην Τράπεζα Πειραιώς, με την από **24-4-2013** απόφαση της οποίας το ως άνω όριο καθορίσθηκε ως ακάλυπτο σε € 1,4 εκ. (οφείλονταν τόκοι € 0,1 εκ.) και εγκρίθηκε η παροχή νέου € 0,2 εκ. με εκχώρηση τιμολογίων, που είχαν ήδη προσκομισθεί (€ 0,34 εκ.) και εκκρεμούσε η επιβεβαίωσή τους, ώστε οι συναφείς απαιτήσεις να θεωρηθούν ως γεγεννημένες.

Δεδομένου ότι, όπως προαναφέρθηκε, η Τράπεζα συμμετείχε στις συζητήσεις περί σύναψης ΚΟΔ, με την από 14-11-2013 απόφαση εγκρίθηκε η συμμετοχή της με ποσό € 60 χιλ. στην από κοινού χορήγηση € 0,5 εκ.

Την **11-3-2014** εγκρίθηκε α) η ρύθμιση υφισταμένων οφειλών ύψους € 1,88 εκ. με τους όρους που προβλέπονταν στο προαναφερθέν ΜΟΥ και επιπλέον με λήψη πλασματικού ενεχύρου επί δύο ελεύθερων βαρών μηχανημάτων (αξίας € 0,9 εκ.) και β) η συμμετοχή με ποσό € 0,17 εκ. στην από κοινού χορήγηση ποσού € 1,5 εκ. Η ρύθμιση δεν υλοποιήθηκε και δεν ελήφθη το ενέχυρο επί των μηχανημάτων, καθώς η εταιρία δεν υπέγραψε τη σχετική σύμβαση.

Με την από **8-12-2015** απόφαση εγκρίθηκε η μεταφορά της σχέσης στην οριστική καθυστέρηση. Την 28-1-2016 πραγματοποιήθηκε καταγγελία της σύμβασης

Η αναγγελθείσα στα χρέη της πτώχευσης απαίτηση ανέρχεται σε € 2,1 εκ. πλέον τόκων.

Δ. ΑΤΤΙΚΑ BANK

Η συνεργασία της Τράπεζας με την εταιρία είχε ξεκινήσει το 1998 με την από **17-10-2000 απόφαση**, που αφορούσε όριο κεφαλαίου κίνησης ύψους € 1,17 εκ. με την εγγύηση των Αλ. Μπακατσέλου, ΔΟΛ και ΠΗΓΑΣΟΣ. Μεταγενέστερα αυξήθηκε σε € 2,5 εκ. χωρίς, όμως, να γίνεται πλήρης χρήση του, οπότε την **20-12-2007** περιορίστηκε σε € 1,2 εκ.

Την 21-9-2012, όταν είχε επέλθει η επιδείνωση της χρηματοοικονομικής κατάστασης της εταιρίας, αποφασίσθηκε η ρύθμιση της οφειλής με τριμηνιαίες δόσεις. Ακολούθησαν εγκρίσεις αναστολής καταβολής κεφαλαίου και τόκων, ενόψει των συζητήσεων περί της αναδιάρθρωσης του συνολικού δανεισμού και την **30-10-2013** εγκρίθηκε η συμμετοχή με ποσό € 51,5 χιλ. στην από κοινού χορήγηση € 0,5 εκ. Εν συνεχεία, με την από **17-3-2014** απόφαση εγκρίθηκαν (α) η ρύθμιση της τότε οφειλής ύψους € 1,39 εκ. με τους όρους που προβλέπονταν στο ΜΟΥ και (β) η συμμετοχή στην από κοινού χορήγηση € 1,5 εκ. Στο διάστημα **29-5-2014 έως 26-9-2014** εγκρίθηκαν εφάπαξ χορηγήσεις συνολικού ποσού € 80 χιλ. και όριο € 100 χιλ. έναντι επιταγών που ρευστοποιήθηκαν ομαλά, πλην μιας ποσού € 10 χιλ. που παρέμεινε ανεξόφλητη. Παράλληλα, σημειώθηκε κεφαλαιοποίηση τόκων.

Την **16-11-2015** αποφασίσθηκε η καταγγελία της σύμβασης.

Η αναγγελθείσα στα χρέη της πτώχευσης απαίτηση ανέρχεται σε € 1,82 εκ. πλέον τόκων.

3.4.5.4. ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΟΦΕΙΛΩΝ

Από όσα αναφέρονται στην με ημερομηνία 27-9-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, τα υπόλοιπα των οφειλών της ερευνώμενης εταιρίας στις δανείστριες Τράπεζες **βάσει των γενομένων αναγγελιών στα χρέη της πτώχευσης** έχουν ως ακολούθως (περιλαμβανομένων τόκων):

A. Οφειλές προς την Εθνική την 23-5-2016

«ΕΔΟΤΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.»: Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 7,95 εκατομμυρίων ευρώ. Από εφάπαξ όριο κεφαλαίου κίνησης οφείλει ποσόν 0,57 εκατομμυρίων ευρώ. Από δάνειο παγίων οφείλει ποσόν 0,40 εκατομμυρίων ευρώ. Συνολικώς, δηλαδή, οφείλει ποσόν 8,92 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν τιμολόγια ύψους € 0,02 εκ., μηχανήματα αξίας € 0,34 εκ. και προσημείωση ακινήτου (συντρέχουσα, όμως με προσημείωση της πρώην Εμπορικής Τράπεζας) ποσού € 0,4 εκ. **Όπως προαναφέρθηκε, η αναγγελθείσα στα χρέη της πτώχευσης απαίτηση διαμορφώθηκε σε € 9,12 εκ πλέον τόκων.**

Β. Οφειλές προς την ALPHA BANK την 31-5-2016

«ΕΔΟΤΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.»: Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 4,88 εκατομμυρίων ευρώ. Από εφάπαξ όριο κεφαλαίου κίνησης οφείλει ποσόν 0,57 εκατομμυρίων ευρώ. Συνολικώς, δηλαδή, οφείλει ποσόν 5,29 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν μηχανήματα αξίας € 0,14 εκ. και προσημείωση ακινήτου ποσού € 0,47 εκ. **Όπως προαναφέρθηκε, η αναγγελθείσα στα χρέη της πτώχευσης απαίτηση διαμορφώθηκε σε € 5,34 εκ πλέον τόκων.**

Γ. Οφειλές προς την Τράπεζα Πειραιώς την 16-6-2016

«ΕΔΟΤΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.»: Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 2,06 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν τιμολόγια ύψους € 0,07 εκ. και μηχανήματα αξίας € 0,19 εκ. **Όπως προαναφέρθηκε, η αναγγελθείσα στα χρέη της πτώχευσης απαίτηση διαμορφώθηκε σε € 2,1 εκ πλέον τόκων.**

Δ. Οφειλές προς την ATTICA BANK την 31-5-2016

«ΕΔΟΤΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.»: Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 1,65 εκατομμυρίων ευρώ. Από εφάπαξ όριο κεφαλαίου κίνησης οφείλει ποσόν 0,13 εκατομμυρίων ευρώ. Συνολικώς, δηλαδή, οφείλει ποσόν 1,78 εκατομμυρίων ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν μηχανήματα αξίας € 0,08 εκ. και εγγυήσεις Αλέξανδρου Μπακατσέλου, ΔΟΛ Α.Ε. και ΠΗΓΑΣΟΣ Α.Ε. **Όπως προαναφέρθηκε, η αναγγελθείσα στα χρέη της πτώχευσης απαίτηση διαμορφώθηκε σε € 1,82 εκ πλέον τόκων.**

3.4.5.5. ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Από τις αναφερόμενες διαπιστώσεις στην με ημερομηνία 27-9-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, ανακύπτει ζήτημα στην πιστοδότηση της ερευνημένης εταιρίας, το οποίο χρήζει επισημάνσεως. Αφορά την έγκριση της αύξησης του ορίου κεφαλαίου κίνησης της **Εθνικής Τράπεζας** προς την πιστούχο **«ΕΔΟΤΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.»** κατά € 1 εκ. σε € 5 εκ. και του επιτοκίου σε 6%, με σκοπό την κάλυψη έκτακτων ταμειακών αναγκών σχετικών με την καταβολή αποζημιώσεων προσωπικού και προμηθευτών, που επικυρώθηκε την 19-12-2011. Προς εξασφάλιση είχε καθορισθεί η εγγραφή Α' σειράς προσημείωση € 2 εκ. επί των δύο βιομηχανοστασίων στην ΒΙΠΕ Κιλκίς (εκτιμήθηκαν μεταγενέστερα σε € 2,2 εκ.).

Στη σχετική εισήγηση της Τράπεζας αναφέρονταν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

«Ο κύκλος εργασιών χρήσης 2010 παρουσίασε κάμψη 23%, ενώ το περιθώριο λειτουργικού EBITDA διαμορφώθηκε αρνητικό σε € -1.479 χιλ. Το τελικό αποτέλεσμα προ φόρων διαμορφώθηκε αρνητικό σε € -3.143 χιλ. Σε επίπεδο ρευστότητας οι σχετικοί δείκτες διαμορφώνονται σε οριακά επίπεδα, ενώ εκτιμάται ότι στην τρέχουσα χρήση θα εμφανίσει αρνητικό ίδιο κεφάλαιο κίνησης. Επισημαίνεται ότι το χαρτοφυλάκιο απαιτήσεων της εταιρίας χαρακτηρίζεται από σημαντικό ύψους επισφάλειες. Η καθαρή θέση διαμορφώνεται θετική (€ 2,6 εκ.), αλλά σημαντικά μειωμένη σε σχέση με την προηγούμενη χρήση, με το δείκτη ΙΚ/ΞΚ να διαμορφώνεται σε 1:5,78. Σε επίπεδο κάλυψης οφειλών οι σχετικοί δείκτες διαμορφώνονται αρνητικοί. Συμπερασματικά, πρόκειται για εταιρία με χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα λόγω των ζημιολογών αποτελεσμάτων και της επιδεινούμενης κεφαλαιακής διάρθρωσης». Αναφέρεται ακόμα ότι «Η εταιρία προέβη σε μείωση προσωπικού (- 35%) και δρομολογεί τη μείωση μισθών ή και την πιθανή αναστολή της κυκλοφορίας του ημερήσιου φύλλου. Βάσει ισοζυγίου 11^{ου}/2011 ο συνολικός δανεισμός αυξήθηκε και αναμένονται εντόνως αρνητικά αποτελέσματα λόγω περιορισμού του κύκλου εργασιών».

Όπως επισημαίνεται και στην με ημερομηνία 27-9-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, τα ανωτέρω στοιχεία δε συνηγορούσαν, βάσει του κανονισμού πιστοδοτήσεων, στη διεύρυνση των κινδύνων. Περαιτέρω, μολονότι με τη συγκεκριμένη απόφαση καθορίσθηκε η λήψη εμπράγματης εξασφάλισης ύψους € 2 εκ., που θα κάλυπτε τόσο το ποσόν της διεύρυνσης, € 1 εκ., όσον και ισόποσο μέρος (€ 1 εκ.) των ήδη χορηγημένων κεφαλαίων, **η εγγραφή της προσημείωσης έγινε με καθυστέρηση** (υποβολή αίτησης 30-5-2012 - έκδοση απόφασης 13-6-2012) και

κατά την ημέρα εγγραφής της στο Υποθηκοφυλακείο (14-6-2012) ενεγράφη και άλλη προσημείωση ποσού € 3,6 εκ. υπέρ της πρώην Εμπορικής Τράπεζας. Κατά συνέπεια, αμφότερες κατέστησαν συντρέχουσες με προφανή ευθύνη των αρμοδίων οργάνων της πιστώτριας Εθνικής Τράπεζας.

3.4.5.6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΝΟΨΗ

Από τα διαλαμβανόμενα στην με ημερομηνία 10-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας στοιχεία και τις διατυπωμένες διαπιστώσεις προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα για τις πιστοδοτήσεις του ερευνημένου ομίλου εταιρειών:

α. Συμπεράσματα αφορώντα τις πρακτικές των μετόχων

Η οικονομική κρίση από το έτος 2009 και εντεύθεν ανέκοψε τον μέχρι το έτος 2008 ανοδικό κύκλο εργασιών της εταιρίας και την ισχυρή κεφαλαιακή δομή της. Η θετική της πορεία μετεστράφη σε δραματική συρρίκνωση της δραστηριότητας και σε εμφάνιση σημαντικού ύψους επισφαλειών. Τα γεγονότα αυτά επέδρασαν δραστικώς και σε συνδυασμό με τον μη έγκαιρο εξορθολογισμό του κόστους λειτουργίας, οδήγησαν σε συσσώρευση οφειλών, οι οποίες δεν κατέστη δυνατό να εξυπηρετηθούν παρά την ενίσχυση με πρόσθετα κεφάλαια από τους μετόχους (€ 5,5 εκ.). Τελική μοιραία κατάληξη υπήρξε η κήρυξη της εταιρίας σε κατάσταση πτωχεύσεως, συνθήκη που εκ των πραγμάτων οδηγεί σε είσπραξη μικρού μόνον τμήματος των οφειλών προς τις Τράπεζες, που ανέρχονται συνολικώς σε € 18 εκ. περίπου.

β. Συμπεράσματα αφορώντα τις πρακτικές των πιστωτριών Τραπεζών

Μέχρι και το 2009 η πιστοδότηση της εταιρίας ήταν συμβατή με το μέγεθος των δραστηριοτήτων της. Έκτοτε, επιδεινούμενης σταθερά της χρηματοοικονομικής κατάστασής της, αντλήθηκε σταδιακά το σύνολο των τότε παρεσχημένων ορίων. Στη συνέχεια οι Τράπεζες, παράλληλα με τις προσπάθειες της διοίκησης και των μετόχων της εταιρίας για την εξυγίανσή της, χορήγησαν νέα κεφάλαια, αρχικά σε ατομική βάση (Εθνική Τράπεζα πρώην MARFIN EGNATIA) και στη συνέχεια όλες από κοινού, με λήψη καλυμμάτων. Ειδικότερα ως προς την Εθνική Τράπεζα πρέπει να σημειωθεί ότι η κακή οικονομική κατάσταση της εταιρίας δεν δικαιολογούσε την αύξηση του δανεισμού. Η συγκεκριμένη απόφαση, που επικυρώθηκε την 19-12-2011, δεν συνάδει με τον Κανονισμό Πιστοδοτήσεων. Μολονότι με τη συγκεκριμένη απόφαση

καθορίσθηκε η λήψη εμπράγματης εξασφάλισης ύψους € 2 εκ., που θα κάλυπτε τόσο το ποσόν της διεύρυνσης, € 1 εκ., όσον και ισόποσο μέρος (€ 1 εκ.) των ήδη χορηγημένων κεφαλαίων, η εγγραφή της προσημείωσης έγινε με καθυστέρηση (υποβολή αίτησης 30-5-2012 - έκδοση απόφασης 13-6-2012) και κατά την ημέρα εγγραφής της στο Υποθηκοφυλακείο (14-6-2012) ενεγράφη και άλλη προσημείωση ποσού € 3,6 εκ. υπέρ της πρώην Εμπορικής Τράπεζας. Κατά συνέπεια, αμφότερες κατέστησαν συντρέχουσες **με προφανή ευθύνη των αρμοδίων οργάνων της πιστώτριας Εθνικής Τράπεζας.**

3.4.6. ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ

(Για την εταιρία «ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ – Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ»)

3.4.6.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Η παρούσα Έκθεση βασίζεται αποκλειστικώς στην άνευ ημερομηνίας Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, δεδομένου ότι για τις δανειοδοτήσεις της ανωτέρω ερευνώμενης εταιρίας δεν εξετάσθηκαν μάρτυρες ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής.

Όπως αναφέρεται στο Προοίμιο της Έκθεσης Ειδικής Έρευνας, η έρευνα διενεργήθηκε σε εκτέλεση της υπ' αρ. 12919/18-5-2015 παραγγελίας του κ. Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και αφορά την πιστοδοτική τακτική που εφάρμοσε η EUROBANK προς την εταιρία «ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ – Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ».

Στην προαναφερόμενη Έκθεση Ειδικής Έρευνας διευκρινίζεται ότι διερευνήθηκε το σύνολο των πιστοδοτήσεων, που διενεργήθηκαν από το έτος 2005 και εντεύθεν, αλλά για λόγους ουσίας, η έκθεση επικεντρώνεται σε εκείνες που κρίθηκαν άξιες σχολιασμού.

Στο πλαίσιο της παραγγελίας ελέγχθηκαν και οι πιστοδοτήσεις προς την Αγγέλα Αθανασιάδου - Κοντογούρη, καθ' όσον κατέχει τη θέση της Αντιπροέδρου του Δ.Σ. της εταιρίας. Πρόκειται για στεγαστικά δάνεια με συνοφειλέτες τον σύζυγο και τον υιό της Ροδόλφο και Γεώργιο Κοντογούρη, που αμφότεροι απασχολούνται στην εταιρία.

3.4.6.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Η «ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ - Π.ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ & ΣΙΑ» (εφεξής «η εταιρία») ιδρύθηκε τον Μάρτιο του 1924, από τους αδελφούς Πάνο και Γεώργιο Αθανασιάδη. Αρχικά εκδόθηκε το «Ναυτικόν και Εμπορικόν Δελτίον Πειραιώς», που αποτέλεσε πρόδρομο της εφημερίδας «Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ», η οποία απέκτησε τη σύγχρονη μορφή της μεταπολεμικά. Από το έτος 2000 οι μετοχές της διαπραγματεύονται στο Χ.Α.Α.

Η εταιρία εδρεύει σε ιδιόκτητες εγκαταστάσεις στην Αθήνα και διατηρεί επίσης ιδιόκτητο πιεστήριο στο Κορωπί. Πέραν της βασικής δραστηριότητάς της, δηλαδή την έκδοση εφημερίδας, παρέχει εκτυπωτικές υπηρεσίες σε τρίτους και δευτερευόντως αναλαμβάνει τη διεξαγωγή σεμιναρίων - ημερίδων, τη δημιουργία, διαχείριση και συντήρηση δικτυακών τόπων, την πρακτόρευση και διανομή ημερήσιου και περιοδικού τύπου, την παροχή συμβουλών και την εκπόνηση μελετών σε θέματα επενδύσεων.

Η εφημερίδα διατηρεί διαχρονικά την πρώτη θέση κυκλοφορίας μεταξύ των ημερήσιων οικονομικών εφημερίδων της χώρας. Παράλληλα, ξεκίνησε να αναπτύσσει σταδιακά διαδικτυακή δραστηριότητα (NaftemporikiDigitalNetwork) ιδρύοντας σειρά ιστοτόπων και ειδικότερα, το 1996 τον ενημερωτικό www.naftemporiki.gr, το 2010 τον ψυχαγωγικό www.clickatlife.gr, το 2012 τον τεχνολογικό pestaola.gr, το 2014 τον παροχής ολοκληρωμένων ψηφιακών υπηρεσιών www.redpixel.gr και το 2016 την ηλεκτρονική πλατφόρμα αναζήτησης εργασίας careernet.gr.

Η σημερινή μετοχική σύνθεση της εταιρίας είναι η εξής:

Όνοματεπώνυμο	% συμμετοχής
Αγγέλα Γ. Αθανασιάδου - Κοντογούρη	27,66
Ειρήνη Γ. Αθανασιάδου	27,33
Μαριέττα Γ. Αθανασιάδου	27,25
Λοιποί μέτοχοι (<3%)	17,76

Το 1996 η εταιρία ίδρυσε την «ΑΙΜΟΣ Α.Ε. - ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ» (εφεξής «Αίμος») με συμμετοχή 85% (συστεγαζόμενη) και με αντικείμενο δραστηριότητας την παροχή συμβουλών, εκπόνηση μελετών σε θέματα επενδύσεων και πάσης φύσεως εκδόσεων. Το 1997 αύξησε τη συμμετοχή της σε 99,9% και το 2010 την απορρόφησε.

Την 16-2-2006 εξαγόρασε αντί € 2,84 εκ. το 92% των μετοχών της «ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΑΦΟΙ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ Α.Ε.» (εφεξής «Γραφικές Τέχνες»), η οποία είχε ως αντικείμενο τις λιθογραφικές εκτυπώσεις, τις βιβλιοδεσίες και τις γραφικές τέχνες και το 2008 εξαγόρασε πρόσθετο ποσοστό 7,62% (σύνολο 99,64%) αντί € 235,6 χιλ. Τα αποτελέσματα της χρήσης του ίδιου έτους επιβαρύνθηκαν με ποσό € 579,7 χιλ. κατόπιν απομείωσης της αξίας της εν λόγω συμμετοχής. Το επόμενο έτος σημειώθηκε η εξαγορά και του υπολοίπου 0,36% των μετοχών και η απορρόφηση της εταιρίας από τη «ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ».

Η τελευταία συμμετείχε, ακόμα, με ποσοστό 35% στην «ΕΡΑΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Ε.» (εφεξής «Ερασμος»), η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα των συνεδρίων. Η εν λόγω συμμετοχή πουλήθηκε το 2014 αντί € 200 χιλ., με ζημία € 384 χιλ. Τέλος, διατηρεί συμμετοχή με ποσοστό 5,9% στο πρακτορείο διανομής «ΕΥΡΩΠΗ».

Εξελικτική πορεία του Ομίλου

Μέχρι και το 2009 η χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρίας ήταν θετική. Από το έτος αυτό, δεδομένης και της σε εξέλιξη οικονομικής κρίσης, άρχισε η κατ' έτος επιδείνωση βασικών μεγεθών (κύκλος εργασιών, αποτελέσματα χρήσεων), που πλέον έχουν καταστεί αρνητικά. Η διοίκηση της εταιρίας φαίνεται ότι έλαβε με καθυστέρηση διορθωτικά μέτρα μόλις το 2014 (μείωση προσωπικού, περιορισμός των διαχρονικά υψηλών λειτουργικών και διοικητικών εξόδων) καλύπτοντας το σχετικό κόστος με νέο τραπεζικό δανεισμό, χωρίς τη συμμετοχή των μετόχων. Ειδικότερα, στην περίοδο του ελέγχου, ήτοι από το 2005 και εντεύθεν, ουδεμία ΑΜΚ πραγματοποιήθηκε. Σημειώνεται ότι η καθαρή θέση της εταιρίας ήταν ισχυρή και παραμένει θετική παρ' όλες τις συσσωρευμένες ζημίες.

Το πρόγραμμα αναδιοργάνωσης της εταιρίας φαίνεται ότι είχε ορισμένα αποτελέσματα, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τα οικονομικά στοιχεία έτους 2015, μείωση σημείωσαν τόσο τα έξοδα διοίκησης, διαμορφούμενα σε € 0,9 εκ. έναντι € 1,6 εκ. το 2014, κυρίως λόγω της μείωσης του προσωπικού, όσο και οι ζημίες προ φόρων σε € -1,7 εκ. έναντι € -3,4 εκ. αντίστοιχα. Παρά ταύτα, οι εξελίξεις δεν ήταν οι αναμενόμενες. Ιδιαίτερης σημασίας είναι η άποψη των ορκωτών λογιστών, που «εφιστούν την προσοχή στις συνεχιζόμενες ενέργειες του Ομίλου με σκοπό την εξεύρεση πόρων για την ικανοποίηση των χρηματοδοτικών αναγκών της εταιρίας, αλλά και την αβεβαιότητα που συνδέεται με την τρέχουσα οικονομική κατάσταση της Ελλάδας. Τα γεγονότα αυτά υποδηλώνουν την ύπαρξη **ουσιώδους αβεβαιότητας** που μπορεί να εγείρουν σημαντική αμφιβολία αναφορικά με την ικανότητα του

Ομίλου να συνεχίσει τη δραστηριότητά του. Στις οικονομικές καταστάσεις δεν έχουν διενεργηθεί προσαρμογές στα κονδύλια των απαιτήσεων και υποχρεώσεων για την περίπτωση που η παραδοχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας δεν είναι κατάλληλη».

3.4.6.3. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

Όπως προαναφέρθηκε, η ερευνώμενη εταιρία και οι μέτοχοί της χρηματοδοτήθηκαν αποκλειστικώς από την EUROBANK.

Χρηματοδοτήσεις της εταιρίας – επιχειρηματικά δάνεια:

Η συνεργασία της Τράπεζας με την εταιρία ξεκίνησε το 2005 με την έκδοση Ε/Ε καλής πληρωμής USD 303 χιλ. για την αγορά μηχανολογικού εξοπλισμού με εξασφάλιση ισόποσο μετρητό κάλυμμα στο ίδιο νόμισμα. Η Ε/Ε επιστράφηκε την 7-5-2006.

Την 6-7-2006 εγκρίθηκαν (α) η έκδοση Ε/Ε καλής πληρωμής ποσού € 250 χιλ. για εισαγωγή μηχανολογικού εξοπλισμού και (β) ο καθορισμός ορίου € 1,75 εκ. για κεφάλαιο κίνησης διάρκειας ενός έτους (λήξη 31-7-2007) με επιτόκιο 7%. Σκοπός του ως άνω πλαισίου, ακάλυπτου από εξασφαλίσεις, ήταν η ενίσχυση της ρευστότητας της εταιρίας, ώστε να ολοκληρώσει την κατασκευή σύγχρονου πιεστηρίου σε ιδιόκτητο οικόπεδο στο Κορωπί. Το κόστος προϋπολογίσθηκε από την εταιρία σε € 3 εκ., ενώ η Τράπεζα δεν προέβη σε σχετική εκτίμηση. Το έργο ξεκίνησε το 2006 και ολοκληρώθηκε το 2007. Κατά τον χρόνο παροχής της έγκρισης η εταιρία παρουσίαζε θετική χρηματοοικονομική εικόνα και μηδενικό τραπεζικό δανεισμό. Η χρήση του ορίου έγινε για ποσό € 600 χιλ., το οποίο επεστράφη το Νοέμβριο του 2007.

Την 13-12-2007 εγκρίθηκε ο καθορισμός του ορίου € 2,5 εκ. για κεφάλαιο κίνησης και έκδοση Ε/Ε με το ίδιο επιτόκιο και ισχύ μέχρι την 30-10-2008, επίσης χωρίς εξασφαλίσεις. Μέρος του ορίου, € 400 χιλ., είχε χρησιμοποιηθεί από τη «Γραφικές Τέχνες» βάσει προγενέστερης συνοπτικής έγκρισης (position 15-12-2006) με την εγγύηση της «ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ». Τα οικονομικά στοιχεία της τελευταίας, έτους 2005, ήταν ζημιογόνα (μη ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις). Αντιθέτως, τα ενοποιημένα οικονομικά στοιχεία της «ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ» παρουσίαζαν βελτίωση τόσο σε επίπεδο κύκλου εργασιών (+9,1%), όσο και κερδοφορίας.

Με το από 27-11-2008 εγκριτικό η Τράπεζα ενέκρινε την ανανέωση, έως την 30-10-2009, των υφισταμένων ορίων και συναφών υπο-ορίων της πιστούχου και

της θυγατρικής της «Γραφικές Τέχνες». Επισημαίνεται ότι η εταιρία, στο πλαίσιο του ορίου των € 2,5 εκ., αποφάσισε την προαγορά συναλλάγματος ύψους € 500 χιλ. (Flexible Forward διάρκειας ενός έτους) με σκοπό την αγορά εκτυπωτικής μηχανής. Επιπροσθέτως εξέδωσε E/E γ' κατηγορίας € 450 χιλ. Το υπόλοιπο του ορίου ήταν € 930 χιλ., εκ των οποίων ποσό € 400 χιλ. αφορούσε στο υπόλοιπο του υπο-ορίου 1, που είχε χρησιμοποιήσει η «Γραφικές Τέχνες». Τα οικονομικά στοιχεία (σε ατομικό και ενοποιημένο επίπεδο) παρουσίαζαν σταθερότητα. Τα στοιχεία του 2007 για την «Γραφικές Τέχνες» ήταν ζημιογόνα (€ -265 χιλ.).

Αφού είχε ανανεωθεί η ισχύς του ως άνω ορίου, με το από 16-3-2009 εισηγητικό εγκρίθηκε νέα ανανέωση (τότε υπόλοιπο € 1 εκ.) και πρόσθετη ακάλυπτη χρηματοδότηση ποσού € 2 εκ., με χρήση κεφαλαίων μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων- European Investment Bank (εφεξής όριο EIB) με επιτόκιο Euribor πλέον περιθωρίου 3%, τριετούς διάρκειας με αποπληρωμή στη λήξη (2012). Σκοπός της χρηματοδότησης ήταν ο εκσυγχρονισμός της εκτυπωτικής μονάδας της εταιρίας. Στην εισήγηση αναφέρεται ότι η εταιρία είχε προβεί σε προαγορά συναλλάγματος € 1,3 εκ., που θα χρησιμοποιούνταν για την αγορά εκτυπωτικής μηχανής. Τα οικονομικά στοιχεία της εταιρίας (σε ατομική και ενοποιημένη βάση) για το έτος 2008 παρουσίαζαν αύξηση κύκλου εργασιών με περιορισμό λειτουργικής και τελικής κερδοφορίας.

Βάσει του από 8-1-2010 εισηγητικού αποφασίσθηκε η μείωση της χρηματοδότησης μέσω EIB σε € 1,2 εκ. (η λήξη παρέμεινε bullet το 2012) και η χορήγηση, εντός του συνολικού ορίου € 2,5 εκ., ποσού € 800 χιλ. ως κεφαλαίου κίνησης μονιμότερου χαρακτήρα με 3ετή διάρκεια πληρωτέο στη λήξη (τελικά δεν χρησιμοποιήθηκε). Δηλαδή, σημειώθηκε περιορισμός του ορίου από € 4,5 εκ. σε € 3,7 εκ., ενώ εκείνη τη χρονική στιγμή είχε χρησιμοποιηθεί τμήμα του € 1,95 εκ. Σύμφωνα με τα οικονομικά στοιχεία έτους 2008 καθώς και τις ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις του έτους 2009, είχε υποχωρήσει ο κύκλος εργασιών, καθώς και η λειτουργική και τελική κερδοφορία. Στην εισήγηση αναφερόταν ότι οι φορείς της πιστούχου διατηρούσαν τότε επενδύσεις, μέσω του private banking της Τράπεζας, ύψους € 2εκ. περίπου, ενώ διέθεταν και σημαντικό χαρτοφυλάκιο μετοχών.

Την 28-4-2011 αποφασίσθηκε μείωση του ορίου σε € 1 εκ., με το τότε χρησιμοποιημένο τμήμα μόνο € 0,1 εκ. για έκδοση E/E, ενώ διατηρούνταν και η οφειλή μέσω EIB, ποσού € 1,2 εκ. (σύνολο κινδύνων € 1,3 εκ.). Σύμφωνα με τα οικονομικά στοιχεία του 2010, ο κύκλος εργασιών της εταιρίας είχε μειωθεί περαιτέρω, ενώ τα έξοδα λειτουργίας, διάθεσης και διοίκησης παρέμειναν σταθερά, γεγονός που επιβάρυνε τα προ φόρων αποτελέσματα της χρήσης (αρνητικά € 1,3

εκ.). Στην εισήγηση αναφερόταν και πάλι ότι οι επενδύσεις των φορέων μέσω του private banking της Τράπεζας είχαν αυξηθεί σε € 3,3 εκ.

Την 24-10-2012 εγκρίθηκε η παράταση εξόφλησης της δανειοδότησης μέσω EIB μέχρι την 31-1-2013 (προηγουμένως είχε δοθεί παράταση έως 29-9-2012) λόγω προβλημάτων ρευστότητας της εταιρίας. Στο μεσοδιάστημα είχε διενεργηθεί, με συνοπτική έγκριση, χορήγηση € 0,3 εκ. καθ' υπέρβαση του ορίου € 1 εκ. (υπόλοιπο € 1,3 εκ.) με λήψη υποσχετικής επιστολής εξόφλησης αρχικά μέχρι την 16-9-2012 και κατόπιν παράτασης, μέχρι την 27-12-2012. Σημειώνεται ότι η εταιρία είχε ζητήσει την επαναφορά του ορίου στο ύψος των € 2,5 εκ., καθώς και ότι στην εισήγηση αναφερόταν ότι οι φορείς διατηρούσαν χαρτοφυλάκιο μέσω private banking ποσού € 2,6 εκ.

Την 2-1-2013 εγκρίθηκαν (α) η παράταση αποπληρωμής της χρηματοδότησης ποσού € 1,2 εκ. μέσω EIB έως την 30-6-2015 με αύξηση του περιθωρίου από 3% σε 4% και (β) η αύξηση του ορίου από € 1 εκ. σε € 2,3 εκ. με σκοπό την χρηματοδότηση του κόστους προαγοράς χάρτου σε καλύτερη τιμή (τότε υπόλοιπο € 1,3 εκ., συμπεριλαμβανομένης της χορήγησης € 0,3 εκ. έναντι υποσχετικής επιστολής). Δηλαδή, το συνολικό όριο της εταιρίας διαμορφώθηκε σε € 3,53 εκ.

Καθορίστηκαν (α) η λήψη της εγγύησης των Κων. Α. Κοντογούρη, Μ. Αθανασιάδου και Ε. Αθανασιάδου για κινδύνους άνω των € 3 εκ., ήτοι μέχρι του ποσού € 0,5 εκ. και (β) η εγγραφή προσημείωσης α' σειράς ποσού € 3 εκ. επί του επιχειρηματικού ακινήτου που εδρεύει η εταιρία, εμπορικής αξίας € 2.575 χιλ. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τη σχετική από 11^ο/2012 εκτίμηση (Eurobank Property Services) το ακίνητο εθεωρείτο χαμηλού εμπορικού ενδιαφέροντος λόγω μη τακτοποιημένων αυθαιρεσιών, έλλειψης στατικών μελετών για τμήματα αυτού, παλαιότητας και νομικού διαχωρισμού σε δύο οριζόντιες ιδιοκτησίες.

Σύμφωνα με την ανάλυση της Υπηρεσίας (ισολογισμός 2011 και ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις 2012) συνεχιζόταν η κατ' έτος μείωση του κύκλου εργασιών, τα τελικά αποτελέσματα ήταν ζημιογόνα (€ -2,5 εκ.) συνεπεία του μειωμένου περιθωρίου κέρδους και των διαχρονικά υψηλών λειτουργικών εξόδων. Παράλληλα, η εταιρία είχε επιβαρυνθεί με κόστος € 756 χιλ. για την αποχώρηση προσωπικού, καθώς και με ζημίες αποτίμησης κατόπιν αναπροσαρμογής της αξίας των παγίων στοιχείων της.

Με το από 4-4-2013 εισηγητικό εγκρίθηκε νέα παράταση της χρηματοδότησης μέσω EIB μέχρι την 30-6-2013 εν αναμονή της λήψης των ως άνω καθορισμένων ενοχικών και εμπράγματων εξασφαλίσεων. Με το νεότερο, από 25-10-2013 εισηγητικό εγκρίθηκαν (α) νέα παράταση μέχρι 30-11-2013 (β) ευχέρεια

διενέργειας χρηματοδοτήσεων μέχρι € 0,3 εκ. ανά μήνα προ της εγγραφής της προσημείωσης με την εγγύηση των Αγγέλας Κοντογούρη και Ειρήνης Αθανασιάδου (δηλαδή όχι και της Μαριέττας Αθανασιάδου). Όπως αναφέρεται στο εισηγητικό, η εταιρία είχε δρομολογήσει την τακτοποίηση των εκκρεμοτήτων του ακινήτου και η εγγραφή της προσημείωσης θα πραγματοποιηθεί μέχρι την 15-11-2013, οπότε θα ακολουθούσε άρση της εγγύησης των δυο ανωτέρω προσώπων.

Σύμφωνα με το από 27-11-2013 εισηγητικό είχε ολοκληρωθεί ο έλεγχος τίτλων του ακινήτου, επί του οποίου θα ενεργάφετο η καθορισμένη προσημείωση και επρόκειτο να σταλεί στη νομική υπηρεσία η σχετική εντολή. Με αυτό το δεδομένο, καθώς και του ότι δεν υπήρχαν πλέον διαθέσιμοι πόροι μέσω ΕΙΒ, εγκρίθηκε η αναχρηματοδότηση της σχετικής οφειλής € 1,2 εκ., μέσω του καθορισμένου ορίου € 3,5 εκ., με αύξηση του περιθωρίου επιτοκίου από 4% σε 5% και λήξη την 30-6-2015 (bullet).

Με το από 23-4-2014 εισηγητικό και ενώ το όριο χρησιμοποιείται μέχρι € 3 εκ., χωρίς δηλαδή να απαιτείται η εγγύηση των δύο προαναφερόμενων φορέων (η προσημείωση είχε εγγραφεί) εγκρίθηκε μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση ύψους € 2,9 εκ., 5ετούς διάρκειας, πληρωτέας σε δέκα δηνιαίες δόσεις (έκαστη € 290 χιλ.), με επιτόκιο Euribor 6μήνου πλέον περιθωρίου 6%. Καθορίστηκε η εγγραφή προσημειώσεων α' σειράς € 1,8 εκ. η καθεμία επί του πιεστηρίου στο Κορωπί ισόποσης αξίας και επί αγροτεμαχίου της εταιρίας στην Παιανία, επίσης ίσης αξίας (εκτιμήσεις 4^{ος}/2014 από την Eurobank Property Services). Στη σχετική έκθεση για το δεύτερο ακίνητο αναφερόταν ότι αποτελείται από 22 όμορα αγροτεμάχια, για τα οποία υπήρχε Πράξη Συνένωσης (4.149/28-4-2014), η οποία, όμως, δεν αποτελεί τίτλο ιδιοκτησίας, δεδομένου ότι δεν δύναται να μεταγραφεί στο αρμόδιο Υποθηκοφυλακείο/Κτηματολόγιο. Τα αγροτεμάχια εξακολουθούν να εμφανίζονται ως ανεξάρτητες αυτοτελείς ιδιοκτησίες, γεγονός που ενέχει τον κίνδυνο εγγραφής βαρών από τρίτους σε καθένα από τα 22 αγροτεμάχια.

Το νέο δάνειο θα χρησιμοποιηθεί:

α. Κατά € 2 εκ. για αποζημίωση προσωπικού (προγραμματισμένη μείωση τον 7^ο/2014) υπό την προϋπόθεση της προσκόμισης σχετικού καταλόγου και έκδοσης δίγραμμων επιταγών σε διαταγή των δικαιούχων υπαλλήλων της εταιρίας.

β. Κατά € 0,9 εκ. για την ενίσχυση της παρουσίας της εταιρίας στο διαδίκτυο, καθώς και για νέες δραστηριότητες στον τομέα της οργάνωσης σεμιναρίων και συνεδρίων.

Σύμφωνα με το σχετικό εισηγητικό και την ανάλυση της Υπηρεσίας,

(α) ο κύκλος εργασιών χρήσης 2013 διαμορφώθηκε σε € 7,1 εκ. από € 10,5 εκ. το 2012 (μείωση 32,4%) λόγω της κατάργησης της υποχρεωτικής δημοσίευσης των

οικονομικών καταστάσεων των Α.Ε. και Ε.Π.Ε. στον Τύπο, αλλά και της ύφεσης που παρουσιάζεται στην εσωτερική αγορά με αποτέλεσμα τη μείωση των διαφημιστικών εσόδων. Η ίδια χρήση έκλεισε με ζημίες προ φόρων ύψους € 3,6 εκ. ως αποτέλεσμα του μειωμένου περιθωρίου κέρδους και των διαχρονικά υψηλών λειτουργικών εξόδων. Το ίδιο κεφάλαιο κίνησης μετατράπηκε σε αρνητικό € -1,2 εκ., ενώ ο δείκτης ξένα/ίδια κεφάλαια διαμορφώθηκε σε 0,72. Η πιστοληπτική ικανότητα της εταιρίας είχε επιδεινωθεί σε 6,8 (προηγούμενη 5,8).

(β) θεωρήθηκε εφικτή η αποπληρωμή του δανείου σε 5 έτη, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις παραδοχές του επιχειρηματικού πλάνου που κατάρτισε η εταιρία (όχι ανεξάρτητος οίκος) για τα έτη 2014 - 2020. Σύμφωνα με τις σχετικές παραδοχές η εταιρία αναμενόταν να επιστρέψει στην κερδοφορία το 2016 (δεν επιτεύχθηκε τελικά), ενώ προβλεπόταν και νέα αναχρηματοδότηση του δανείου ποσού € 1,2 εκ., με αποπληρωμή σε τρεις ισόποσες ετήσιες δόσεις μέχρι την 31-12-2017.

(γ) τα 5 στεγαστικά δάνεια της Αγγέλας Κοντογούρη (βλ. επόμενο κεφάλαιο) αναδιάρθρωθηκαν το 2012 και εκ νέου τον 3^ο/2014.

(δ) οι φορείς της εταιρίας Κοντογούρη Αγγέλα και Αθανασιάδου Μαριέττα, είναι πελάτες private banking με σημαντικές καταθέσεις, αμοιβαία κεφάλαια και μετοχές.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω και χωρίς να παραγνωρίζεται η λήψη εμπραγμάτων εξασφαλίσεων ικανού ύψους, σημειώνεται ότι:

(i) δεν προκύπτει να εξετάσθηκε από την Τράπεζα η συμμετοχή των μετόχων με ίδια κεφάλαια (ΑΜΚ) στην κάλυψη του κόστους της αναδιάρθρωσης.

(ii) με τη χορήγηση του συγκεκριμένου δανείου η εταιρία δεν χρειάσθηκε να κάνει πλήρη χρήση του υφισταμένου ορίου € 3,5 εκ. (υπόλοιπο € 3 εκ.), οπότε θα έπρεπε να ληφθεί και η εγγύηση των δύο μετόχων - φορέων, έστω και για ποσό € 0,5 εκ.

(iii) η μία εξ αυτών ήδη τότε δεν εξυπηρετούσε ομαλά τα στεγαστικά δάνειά της, όπως και μέχρι σήμερα.

(iv) σε απάντηση ερωτήματος της Επιθεωρήτριας δηλώθηκε ότι από το 2010 και μετά η συνεργασία των μετόχων με το private banking, που προφανώς συνεκτιμήθηκε από το εγκριτικό όργανο, αφορούσε μετοχές της ίδιας της εταιρίας και όχι «σημαντικού ύψους καταθέσεις και αμοιβαία κεφάλαια». Σχετική αναφορά γινόταν εσφαλμένα σε όλα τα κατά καιρούς εισηγητικά.

Με την από 16-6-2014 απόφαση τροποποιήθηκε ο προαναφερόμενος όρος περί του τρόπου διάθεσης του τμήματος € 2 εκ. του δανείου, που προοριζόταν για την καταβολή αποζημιώσεων. Ειδικότερα, όπως αναφέρεται στο σχετικό εισηγητικό, κατά την ανακοίνωση του υπ' όψιν όρου στην εταιρία, οι αρμόδιοι της δήλωσαν «σημαντικό μέρος των οφειλομένων αποζημιώσεων έχει ήδη καταβληθεί μέσω ιδίων

κεφαλαίων της εταιρίας». Το ποσόν, που κατά την εταιρία είχε ήδη καταβληθεί ή επρόκειτο να καταβληθεί άμεσα, ανερχόταν σε € 359 χιλ. Έτσι η Τράπεζα ενέκρινε τη διενέργεια ελέγχου, μέσω του λογαριασμού όψεως της εταιρίας, για τη διάθεση του υπ' όψιν ποσού, διατηρώντας τον προαναφερόμενο όρο σε ισχύ για το υπόλοιπο ποσό (€ 1.641 χιλ.). Από τα στοιχεία που προσκομίσθηκαν στην Επιθεωρήτρια προκύπτει ότι το εν λόγω τμήμα του δανείου πράγματι αναλώθηκε για την καταβολή αποζημιώσεων.

Με το από 3-6-2015 εισηγητικό εγκρίθηκαν (α) η παράταση για ένα έτος (30-6-2016) της χορήγησης ποσού € 1,2 εκ. και (β) ετήσια περίοδος χάριτος για το δάνειο των € 2,9 εκ., που εμφάνιζε μια καθυστερημένη δόση, δηλαδή επιμήκυνση της διάρκειάς του από 5 σε 6 έτη με το ίδιο δοσολόγιο. Ήδη, βάσει οικονομικών στοιχείων 2014 η χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρίας είχε επιδεινωθεί περαιτέρω (πιστοληπτική διαβάθμιση 7,8 - κατηγοριοποίηση από Β σε C). Πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν ότι τον Μάιο 2015 η εταιρία κατέβαλε € 150 χιλ. προς μείωση απαιτητών τόκων, ενώ οι υπολειπόμενοι € 60,2 χιλ. θα καταβάλλονταν εντός του Ιουνίου 2015. Τέλος, στο συγκεκριμένο εισηγητικό, αλλά και στη συνέχεια ουδεμία γίνεται πλέον αναφορά για τη συνεργασία της Τράπεζας με τους φορείς μέσω private banking.

Ακολούθησε η παροχή τριών διαδοχικών συνοπτικών εγκρίσεων (24-2-2016, 7-3-2016 και 13-9-2016) για τη διενέργεια χορηγήσεων συνολικού ποσού € 295 χιλ. με κάλυμμα επιταγές πελατείας, το προϊόν των οποίων ήχθη σε πίστωση απαιτητών τόκων. Οι χορηγήσεις αυτές διενεργήθηκαν εντός του ορίου των € 3,5 εκ., τμήμα € 3 εκ. του οποίου είχε ήδη αντληθεί, χωρίς όμως τη λήψη, για το υπερβάλλον, της εγγύησης των Αγγέλας Κοντογούρη και Ειρήνης Αθανασιάδου (όρος της αρχικής έγκρισης καθορισμού του ορίου).

Την 14-10-2016 εξετάσθηκε το από 26-7-2016 εισηγητικό αναφορικά με αίτημα της εταιρίας για ετήσια παράταση της χορήγησης ποσού € 1,2 εκ. (απαιτητή από 30-6-2016) ενόψει δρομολογημένης διαδικασίας πώλησης του υπέγγυου ακινήτου στην Παιανία, από το προϊόν της οποίας θα εξοφληθεί. Η Τράπεζα αποφάσισε τη μεταφορά των φακέλων της εταιρίας και των μετόχων στην αρμοδιότητα της Μονάδας Διαχείρισης Καθυστερήσεων (Remedial) και την υποβολή, εντός δύο εβδομάδων, πρότασης οριστικής διευθέτησης.

Σύμφωνα με τα οικονομικά στοιχεία χρήσης 2015, βελτίωση σημείωσαν τα έξοδα διοίκησης, διαμορφούμενα σε € 0,9 εκ. έναντι € 1,6 εκ. το 2014, κυρίως λόγω του προγράμματος αποχώρησης προσωπικού και της μείωσης δαπανών μισθοδοσίας. Μείωση, επίσης, παρουσίασαν οι ζημίες προ φόρων από € 3,4 εκ. το 2014 σε € 1,7 εκ. και επιδείνωση η σχέση ξένα/ ίδια (2,15). Επισημαίνεται η

«έμφαση» των ορκωτών ελεγκτών αναφορικά με τις «συνεχιζόμενες ενέργειες του Ομίλου με σκοπό την εξεύρεση πόρων για την ικανοποίηση των χρηματοδοτικών αναγκών της εταιρίας, αλλά και την αβεβαιότητα που συνδέεται με την τρέχουσα οικονομική κατάσταση της Ελλάδας. Τα γεγονότα αυτά υποδηλώνουν την ύπαρξη ουσιώδους αβεβαιότητας που μπορεί να εγείρουν σημαντική αμφιβολία αναφορικά με την ικανότητα του Ομίλου να συνεχίσει τη δραστηριότητά του. Στις οικονομικές καταστάσεις δεν έχουν διενεργηθεί προσαρμογές στα κονδύλια των απαιτήσεων και υποχρεώσεων για την περίπτωση που η παραδοχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας δεν είναι κατάλληλη».

Κατόπιν αυτών, η Τράπεζα υποβάθμισε την πιστοληπτική διαβάθμιση της εταιρίας από C σε D, συνεκτιμώντας, μεταξύ άλλων, την ύπαρξη προνομιακών απαιτήσεων προς Ασφαλιστικούς Οργανισμούς (€ 466 χιλ.) και προς την Εφορία (€ 900 χιλ.), ρυθμισμένες και μη αντίστοιχα.

Χρηματοδοτήσεις των μετόχων – στεγαστικά δάνεια:

Η μέτοχος και διευθύνουσα σύμβουλος της εταιρίας Αγγέλα Κοντογούρη με συνοφειλέτες τον σύζυγο και τον υιό της, Ροδόλφο και Γεώργιο Κοντογούρη (απασχολούνται στις εταιρείες), έχουν λάβει στεγαστικά δάνεια αποκλειστικώς από την EUROBANK, όπως προαναφέρθηκε.

Την 15-3-2001 και την 29-3-2001 εγκρίθηκε η χορήγηση δύο ισόποσων στεγαστικών δανείων ποσού € 440,2 χιλ. έκαστο, αρχικής διάρκειας 15 ετών και επιτόκιο Libor μηνός πλέον περιθωρίου 1,75% (τον 1^ο/2007 μειώθηκε σε 1%). Σκοπός αμφοτέρων των δανείων ήταν η αγορά και βελτίωση δύο διαμερισμάτων στο Παλαιό Φάληρο (ΣΤ' και Ζ' ορόφου με αποθήκες και θέσεις στάθμευσης) με ποσό € 712 χιλ. και η επισκευή της ιδιόκτητης μονοκατοικίας στο Πόρτο Χέλι με ποσό € 169 χιλ. Σε ασφάλειά τους ενεγράφησαν α' σειράς προσημειώσεις ποσού € 572,3 χιλ. στο πρώτο διαμέρισμα, εμπορικής αξίας € 616 χιλ. και ποσού € 572,3 χιλ. στο δεύτερο, εμπορικής αξίας € 631 χιλ. (εκτιμήσεις 2001 από την Eurobank Properties). Το ποσοστό αποπεράτωσης κατά το χρόνο της έγκρισης ήταν 30% για αμφότερα τα υπέγγυα και ο δείκτης LTV θα διαμορφωνόταν μετά την αποπεράτωση περίπου σε 70% (μεταγενέστερα συνενώθηκαν σε ένα διαμέρισμα). Είναι αξιοσημείωτο ότι το δώμα περιλαμβάνει αυθαίρετη δόμηση, που δεν μπορεί να τακτοποιηθεί πολεοδομικά, αλλά θα πρέπει να κατεδαφιστεί, προκειμένου το ακίνητο να θεωρείται νόμιμο.

Την 20-9-2002 εγκρίθηκε η χορήγηση στεγαστικού δανείου € 550 χιλ., αρχικής διάρκειας 20 ετών, με επιτόκιο Euribor μηνός πλέον περιθωρίου 1,5% (τον

1^ο/2017 μειώθηκε σε 1%) με σκοπό την επισκευή της εξοχικής κατοικίας στο Πόρτο Χέλι, επί της οποίας ενεγράφη προσημείωση α΄ σειράς ύψους € 715 χιλ. Βάσει εκτίμησης του 2002 (Τεχνική Υπηρεσία της Τράπεζας) η εμπορική αξία του ακινήτου ανερχόταν σε € 850 χιλ.

Την 11-3-2005 εγκρίθηκε η χορήγηση 15ετούς στεγαστικού δανείου € 100 χιλ., διάρκειας 15 ετών, με επιτόκιο Euribor μηνός πλέον περιθωρίου 1,75%, με σκοπό την επισκευή των δύο ήδη χρηματοδοτημένων υπέγγυων διαμερισμάτων στο Παλαιό Φάληρο, εμπορικής αξίας € 1.300 χιλ. (εκτίμηση 2^ο/2005 από την Eurobank Properties) με εγγραφή επ΄ αυτών γ΄ προσημείωσης ποσού € 240 χιλ. Ουσιαστικά επρόκειτο για αναχρηματοδότηση ισόποσου προσωπικού τοκοχρεολυτικού δανείου που είχε λάβει η Αγγέλα Κοντογούρη από την EFG Luxemburg το 2009, διάρκειας 3 ετών, με επιτόκιο Euribor 3μήνου πλέον περιθωρίου 0,70%, με ενέχυρο μετοχές της «ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ». Κατά την ημερομηνία της αίτησης οι θέσεις των Αγγέλας Αθανασιάδου και Ροδόλφου Κοντογούρη στο private banking της Τράπεζας ανέρχονταν σε € 2,1 εκ., περίπου (επρόκειτο κυρίως για μετοχές).

Την 14-10-2016 η Τράπεζα αποφάσισε τη μεταφορά (μαζί με τους φακέλους της εταιρίας) και των φακέλων των μετόχων στην αρμοδιότητα της Μονάδας Διαχείρισης Καθυστερήσεων (Remedial).

3.4.6.4. ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΟΦΕΙΛΩΝ

Βάσει όσων αναφέρονται στην άνευ ημερομηνίας Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, τα υπόλοιπα των οφειλών της ερευνημένης εταιρίας και των μετόχων της στη δανείστρια Τράπεζα έχουν ως ακολούθως (στην Έκθεση δεν αναφέρεται αν περιλαμβάνονται τόκοι καταλογισμένοι και μη):

A. Οφειλές της εταιρίας προς την EUROBANK την 22-9-2016

Από κεφάλαια κίνησης (αρχικό και δύο μεσοπρόθεσμα) οφείλει ποσόν 6.188.000 ευρώ (ληξιπρόθεσμες οφειλές 1.379.000 ευρώ). Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν προσημειώσεις α΄ και β΄ σειράς ποσού 3.000.000 ευρώ εκάστη σε ακίνητα – γραφεία της εταιρίας επί της οδού Λένορμαν, προσημείωση α΄ σειράς ποσού 1.800.000 ευρώ σε ακίνητο (πιεστήριο) της εταιρίας στο Κορωπί και προσημείωση α΄ σειράς ποσού 1.800.000 ευρώ σε ακίνητα (οικόπεδα) της εταιρίας στην Παιανία.

B. Οφειλές των μετόχων προς την EUROBANK την 22-9-2016

Από στεγαστικά δάνεια η μέτοχος και διευθύνουσα σύμβουλος της εταιρίας Αγγέλα Κοντογούρη με συνοφειλέτες τον σύζυγο και τον υιό της, Ροδόλφο και Γεώργιο Κοντογούρη, οφείλουν ποσόν 826.000 ευρώ (ληξιπρόθεσμες οφειλές 152.000 ευρώ). Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν προσημείωση α' σειράς ποσού 715.000 ευρώ σε ακίνητο στο Πόρτο Χέλι, προσημείωση α' σειράς ποσού 572.300 ευρώ σε ακίνητο (διαμέρισμα Ζ' ορόφου) στο Παλαιό Φάληρο, προσημείωση α' σειράς ποσού 572.300 ευρώ σε ακίνητο (διαμέρισμα ΣΤ' ορόφου) στο Παλαιό Φάληρο, προσημείωση β' σειράς ποσού 130.000 ευρώ στα δύο διαμερίσματα Ζ' και ΣΤ' ορόφου στο Παλαιό Φάληρο και προσημείωση γ' σειράς ποσού 240.000 ευρώ στα δύο διαμερίσματα Ζ' και ΣΤ' ορόφου στο Παλαιό Φάληρο.

3.4.6.5. ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Από τις αναφερόμενες διαπιστώσεις στην άνευ ημερομηνίας Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, ανακύπτει ζήτημα στην πιστοδότηση της ερευνημένης εταιρίας, το οποίο χρήζει επισημάνσεως. Αφορά την συνοδεύουσα το από 23-4-2014 εισηγητικό της Τράπεζας σχετική έκθεση για το προς εγγραφή προσημείωσης (δεύτερο) ακίνητο της εταιρίας στην Παιανία. Στην έκθεση αναφερόταν ότι αποτελείται από 22 όμορα αγροτεμάχια, για τα οποία υπήρχε Πράξη Συνένωσης (4.149/28-4-2014), που, όμως, δεν αποτελεί τίτλο ιδιοκτησίας, δεδομένου ότι δεν δύναται να μεταγραφεί στο αρμόδιο Υποθηκοφυλακείο/Κτηματολόγιο. Τα αγροτεμάχια εξακολουθούν να εμφανίζονται ως ανεξάρτητες αυτοτελείς ιδιοκτησίες, γεγονός που ενέχει τον κίνδυνο εγγραφής βαρών από τρίτους σε καθένα από τα 22 αγροτεμάχια.

3.4.6.6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΝΟΨΗ

Από τα διαλαμβανόμενα στην άνευ ημερομηνίας Έκθεση Ειδικής Έρευνας στοιχεία και τις διατυπωμένες διαπιστώσεις προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα για τις πιστοδοτήσεις της ερευνημένης εταιρίας και των μετόχων της:

α. Συμπεράσματα αφορώντα τις πρακτικές των μετόχων

Μέχρι και το 2009, η χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρίας ήταν θετική. Από το έτος αυτό, δεδομένης και την σε εξέλιξη οικονομικής κρίσης, άρχισε

σταδιακή επιδείνωση βασικών μεγεθών και πλέον ο κύκλος εργασιών έχει μειωθεί σημαντικά και οι συσσωρευμένες ζημιές έχουν διαμορφωθεί σε € 13 εκ. (12^{ος}/2015). Η διοίκηση της εταιρίας έλαβε με καθυστέρηση το 2014 διορθωτικά μέτρα (μείωση προσωπικού, περιορισμός των διαχρονικά υψηλών λειτουργικών και διοικητικών εξόδων), αλλά με προσφυγή σε νέο τραπεζικό δανεισμό, χωρίς την συμμετοχή των μετόχων (από την έναρξη της οικονομικής κρίσης και εντεύθεν δεν έχει πραγματοποιηθεί AMK). Αν και η καθαρή θέση της διατηρείται θετική (€ 5,3 εκ. 12^{ος}/2015), η κατ' έτος μείωση της συνιστά παράγοντα προβληματισμού (ζημιές 6^{ου}/2016 άνω του € 1 εκ.).

Το πρόγραμμα αναδιοργάνωσης της εταιρίας φαίνεται ότι είχε επιμέρους θετικά αποτελέσματα (μείωση εξόδων διοίκησης από € 1,6 εκ. σε € 0,9 εκ. και ζημιών προ φόρων από € 3,4 εκ. σε € 1,7 εκ. κατά τις χρήσεις 2014 και 2015 αντίστοιχα). Παρά ταύτα, επειδή υστέρησαν των αναμενομένων, απαιτούνται πλέον δραστικότερα μέτρα, λαμβάνοντας υπ' όψιν και την επισήμανση των Ορκωτών Ελεγκτών περί χρηματοδοτικού κενού. Προσφάτως οι μέτοχοι δήλωσαν εγγράφως ότι έχει εκδηλωθεί αγοραστικό ενδιαφέρον για μη παραγωγικό ακίνητο της εταιρίας και ότι η πώλησή του καθυστερεί ενόψει αναμενόμενης αύξησης της αξίας του λόγω επικείμενης αλλαγής του πολεοδομικού πλαισίου της περιοχής.

β. Συμπεράσματα αφορώντα τις πρακτικές της πιστώτριας Τράπεζας

Η EUROBANK, ούσα η μόνη πιστοδοτούσα Τράπεζα, ακολούθησε επί σειρά ετών πολιτική συμβατή με τα χρηματοοικονομικά στοιχεία της εταιρίας. Εν συνεχεία, δεδομένης της κατ' έτος επιδείνωσης των οικονομικών μεγεθών της τελευταίας, προχώρησε σε διεύρυνση των ανειλημμένων κινδύνων, λαμβάνοντας πάντως εμπράγματα εξασφαλίσεις. Με τις εν λόγω διευρύνσεις καλύφθηκαν χρηματοδοτικά κενά της εταιρίας που αφορούσαν είτε τη συνέχιση της λειτουργίας της, είτε το κόστος αναδιάρθρωσης. Η θετική επίδραση των εν λόγω πιστοδοτήσεων έχει πλέον περιορισθεί λόγω της διστακτικότητας της διοίκησης της εταιρίας να λάβει άμεσα μέτρα (πώληση μη ιδιοχρησιμοποιούμενων παγίων), αλλά και της μη ανάκαμψης των εργασιών της. Πρέπει να επισημανθεί ότι η στάση της Τράπεζας εμπειρείχε στοιχεία ελαστικότητας έναντι εκείνης των μετόχων (άρνηση παροχής προσωπικών εγγυήσεων) και ιδιαίτερα ως προς τη διαχείριση των στεγαστικών δανείων της μιας εξ αυτών. Η Τράπεζα, σύμφωνα και με την τελευταία απόφασή της, οφείλει να καταλήξει στη βέλτιστη λύση για την εφεξής ομαλή εξυπηρέτηση των χρεών (εταιρικών και ατομικών) αξιολογώντας δεόντως την πρόθεση των φορέων για χρονική μετάθεση της πώλησης του ακινήτου.

3.4.7. KONTRA MEDIA

**(Για την εταιρία «KONTRA MEDIA ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ Α.Ε.»,
συμφερόντων Γεωργίου Κουρή)**

3.4.7.1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

Η παρούσα Έκθεση βασίζεται αποκλειστικώς στην με ημερομηνία 29-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, δεδομένου ότι για τις δανειοδοτήσεις της ανωτέρω ερευνωμένης εταιρίας δεν εξετάστηκαν μάρτυρες ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής.

Όπως αναφέρεται στο προοίμιο της με ημερομηνία 29-11-2016 Έκθεσης Ειδικής Έρευνας, η έρευνα διενεργήθηκε σε εκτέλεση της υπ' αρ. 12919/18-5-2015 παραγγελίας του κ. Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος και αφορά την πιστοδοτική τακτική που εφάρμοσε η Τράπεζα Πειραιώς (η μόνη Τράπεζα που ανέπτυξε πιστοδοτική σχέση) προς την ανωτέρω αναφερόμενη πιστούχο/εταιρία συμφερόντων Γεωργίου Κουρή.

Στην προαναφερόμενη Έκθεση Ειδικής Έρευνας διευκρινίζεται ότι παρατίθενται πληροφορίες και στοιχεία για την εξέλιξη των εργασιών της εταιρίας, η οποία εκμεταλλεύεται τον τηλεοπτικό σταθμό KONTRA T.V., καθώς και για τις πρακτικές που ακολουθούν οι μέτοχοί της.

3.4.7.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Η υπό εξέταση εταιρία, συμφερόντων σήμερα Γεωργίου Κουρή, συνεστήθη το 2004 με την επωνυμία «ΒΙΟΔΙΑΣΩΣΗ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ - ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» και τον διακριτικό τίτλο «ΤΗΛΕΦΩΣ - ΝΕΑ ΖΩΗ Α.Ε.». Φαίνεται ότι εξαγοράσθηκε στα μέσα του 2010, όταν βασική μέτοχός της κατέστη η εξωχώρια «MAUDIE INVESTMENTS LIMITED», ενδιαφέροντος Γεωργίου Κουρή. Η εν λόγω μέτοχος κατέχει σήμερα ποσοστό 75% των μετοχών και το υπόλοιπο 25% κατέχεται από τον Κωνσταντίνο Παπανικόλα. Βάσει πληροφόρησης της δανείστριας Τράπεζας Πειραιώς, αποκλειστικός μέτοχος της εν λόγω εξωχώριας εταιρίας είναι σήμερα ο Γεράσιμος Τζαννετάκος. Όπως προαναφέρθηκε, η εταιρία εκμεταλλεύεται τον τηλεοπτικό σταθμό KONTRA T.V.

Από την έναρξη της πιστοδοτικής σχέσης (11^{ος}/2011) η χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρίας ήταν δυσμενής, εικόνα που επιδεινώθηκε περαιτέρω κατά τα επόμενα έτη. Σταδιακώς διευρύνθηκαν οι οφειλές προς το Δημόσιο και προς

Ασφαλιστικούς Οργανισμούς, οι οποίες την 31-12-2014 (τελευταίος δημοσιευμένος ισολογισμός) ανέρχονταν σε € 1,8 εκ. Δράσεις της διοίκησης της εταιρίας για τον εξορθολογισμό των δραστηριοτήτων της δεν προκύπτουν. Αντιθέτως, οι μέτοχοι προέβησαν σε ενέργειες που όχι μόνο δε συνάδουν με τις συνήθεις επιχειρηματικές πρακτικές, αλλά κατέστησαν δυσμενέστερη τη θέση της εταιρίας. Ειδικότερα:

α. προχώρησαν σε απόληψη ποσού € 800 χιλ., που προϋπήρχε (2010) ως προοριζόμενο για ΑΜΚ, ενώ στη συνέχεια προέβησαν σε νέες απολήψεις, ύψους τουλάχιστον € 800 χιλ., μέσω του λογαριασμού διαχείρισης προκαταβολών και πιστώσεων, το υπόλοιπο του οποίου είχε διαμορφωθεί την 31-12-2014 σε € 1,6 εκ. Την ίδια ημερομηνία οι συσσωρευμένες ζημιές ανέρχονταν σε € 962 χιλ. και τα κεφάλαια ήταν αρνητικά κατά € 562 χιλ. (μεγέθη προ αναμορφώσεων).

β. χρησιμοποίησαν το σύνολο σχεδόν (€ 948,5 χιλ.) του προϊόντος των πιστοδοτήσεων (€ 1 εκ.), που παρασχέθηκαν προς την εταιρία για την ενίσχυση των εργασιών και των οικονομικών μεγεθών της. Το εν λόγω προϊόν των χρηματοδοτήσεων μεταφέρθηκε στην «Α.Ε. ΚΟΥΝΟΠΕΤΡΑ» (ξενοδοχειακή), που τουλάχιστον μέχρι τον 6^ο/2011 ήταν ενδιαφέροντος Γεωργίου Κουρή.

3.4.7.3. ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

Η ερευνώμενη εταιρία χρηματοδοτήθηκε μόνον από την Τράπεζα Πειραιώς.

Η συνεργασία ξεκίνησε την 29-11-2011, οπότε εγκρίθηκε η χορήγηση 5ετούς δανείου ύψους € 500 χιλ. με σκοπό «την κάλυψη επενδυτικών αναγκών», χωρίς να υπάρξει περαιτέρω ανάλυση αυτών. Η αποπληρωμή καθορίστηκε σε 8 ισόποσες εξαμηνιαίες χρεολυτικές δόσεις, ποσού € 62,5 χιλ. εκάστη, της πρώτης καταβλητέας την 30-6-2013. Ως εξασφάλιση ελήφθη η προσωπική εγγύηση του Γεωργίου Κουρή.

Η σχετική πρόταση συνεργασίας υποβλήθηκε από το αρμόδιο στέλεχος της δανείστριας Τράπεζας με τη σημείωση «διαβιβάζουμε το αίτημα του πελάτη για τον καθορισμό πιστοδοτικού ορίου, οι πιστοδοτικοί παράγοντες του οποίου αναφέρονται αναλυτικά παραπάνω».

Συγκεκριμένα **είχαν αναφερθεί** τα ακόλουθα:

(α) «Υφίσταται εκκρεμότητα με την άδεια του τηλεοπτικού σταθμού, καθότι η υφιστάμενη άδεια την οποία εκμεταλλεύονταν ο προηγούμενος τηλεοπτικός σταθμός «ΤΗΛΕΦΩΣ» προβλέπει την εκπομπή προγράμματος οικολογικού περιεχομένου, ενώ στην παρούσα φάση το κανάλι ΚΟΝΤΡΑ εκπέμπει ενημερωτικό περιεχόμενο. Το

Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης επέβαλε για την εκκρεμότητα αυτή πρόστιμο στην εταιρία ύψους € 15.000».

(β) «Στις 29-10-2010 έγινε ρύθμιση για οφειλές κυρίως προς ΕΣΡ και προς το Δημόσιο συνολικού ποσού μετά προστίμων € 76.373» και «Πρόστιμο ΕΣΡ ύψους € 32.466 στις 18-11-2011 ρυθμίστηκε με 12 μηνιαίες δόσεις».

(γ) «Ο κύκλος εργασιών για τη χρήση 2010 παρουσιάστηκε μειωμένος κατά 16%» και «τα αυξημένα λειτουργικά έξοδα τα οποία αποδίδονται στην αύξηση του προσωπικού είχαν ως αποτέλεσμα την εμφάνιση αρνητικών EBITDA ύψους € 314 χιλ.».

(δ) «μόνη αξιοσημείωτη εξέλιξη στο ισοζύγιο 9^{ου}/2011 αποτελεί η σημαντική διεύρυνση των υποχρεώσεων από φόρους και ασφαλιστικούς οργανισμούς (€ 308 χιλ.), η οποία αποδίδεται στις αυξημένες δαπάνες προσωπικού».

(ε) «Το rating της εταιρίας διαμορφώνεται σε 18 (χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα). Πολιτική της τράπεζας για το συγκεκριμένο rating αποτελεί ο ενδεχόμενος χαρακτηρισμός/υποβάθμιση ή διακοπή της συνεργασίας».

(στ) Σωρεία δυσμενών στοιχείων σε βάρος του εγγυητή Γεωργίου Κουρή και του Διευθύνοντος Συμβούλου - εκπροσώπου της εταιρίας Γ. Τσιρογιάννη.

Αντιθέτως, **ουδόλως είχαν αναφερθεί:**

(α) η μετοχική σχέση του Γεωργίου Κουρή με την «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.», οι οφειλές της οποίας είχαν περιέλθει τότε σε καθυστέρηση και ο εν λόγω είχε παράσχει την εγγύησή του για μέρος τους

(β) ότι η Τράπεζα δεν είχε τότε στοιχεία για τα πρόσωπα, στην ιδιοκτησία των οποίων ευρίσκοντο οι μετοχές της MAUDIE INVESTMENTS LIMITED.

Κατά την διατυπωθείσα στην Έκθεσή της γνώμη της Επιθεωρήτριας, τα παραπάνω χρηματοοικονομικά δεδομένα συνέθεταν αρνητική, γενικώς, εικόνα για την επιχείρηση και προσέκρουαν σε ορισμένες από τις γενικές αρχές της τότε ισχύουσας πιστωτικής πολιτικής της Τράπεζας (ειδικά εφόσον επρόκειτο για έναρξη συνεργασίας). Η ίδια σημειώνει ότι, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι η απόφαση για τη χρηματοδότηση ελήφθη από ανώτερο εγκριτικό κλιμάκιο, επρόκειτο για απόφαση ανάληψης **λίαν υψηλού κινδύνου**.

Τέλος, από τον έλεγχο της κίνησης του λογαριασμού όψεως της εταιρίας στον οποίο πιστώθηκε το προϊόν της χρηματοδότησης, διαπιστώθηκε ότι σχεδόν το σύνολό του (δηλαδή € 484,5 χιλ.) κατέληξε **αυθημερόν** στο λογαριασμό όψεως της ξενοδοχειακής εταιρίας «ΚΟΥΝΟΠΕΤΡΑ Α.Ε.», απ' όπου ανελήφθη σταδιακώς σε μετρητά. Η συσχέτιση της ανωτέρω συναλλαγής με τον αρχικό σκοπό έγκρισης της

χρηματοδότησης δεν τεκμηριώνεται. Επισημαίνεται ότι, από τηρούμενα στην Τράπεζα στοιχεία, προκύπτει ότι βάσει της τελευταίας Γενικής Συνέλευσης (6^{ος}/2011) μέτοχοι της εν λόγω εταιρίας ήταν οι Γεώργιος Κουρής (60%) και Ανδρέας Κουρής (40%), καθώς και ότι η έδρα της ήταν στην ίδια διεύθυνση με τις λοιπές εταιρείες του Ομίλου Κουρή. Σύμφωνα με το αρχικό καταστατικό της, αντικείμενο δραστηριότητας ήταν η ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων, η αξιοποίηση και η εκμετάλλευση ακινήτων για τουριστικούς σκοπούς, η παροχή πάσης φύσεως τουριστικών υπηρεσιών και ιδίως η δημιουργία ξενοδοχειακών καταλυμάτων και χώρων φιλοξενίας.

Την 22-10-2012 εγκρίθηκε νέα εφάπαξ χορήγηση ποσού € 0,5 εκ. για κεφάλαιο κίνησης 6μηνιαίας διάρκειας, επίσης με την εγγύηση του Γεωργίου Κουρή. Η εκταμίευση του δανείου έγινε σταδιακά στο διάστημα από τον 11^ο/2012 έως τον 1^ο/2013. Στη σχετική πρόταση συνεργασίας περιλαμβάνεται πολύ περιορισμένη οικονομική ανάλυση, στην οποία αναφέρεται ότι με βάση στοιχεία ισολογισμού της 31-12-2011 (α) «ο κύκλος εργασιών της χρήσης διαμορφώθηκε σε € 1.381 χιλ., τα δε αποτελέσματα ζημιογόνα κατά € 124 χιλ.», (β) «τα ίδια κεφάλαια διαμορφώνονται αρνητικά λόγω συσσωρευμένων ζημιών κατά € 463 χιλ., με αποτέλεσμα στα σχόλια του ορκωτός ελεγκτής λογιστής να κάνει μνεία περί εφαρμογής του άρθρου 48 του Ν. 2190» και (γ) «γίνεται αναφορά σε ληξιπρόθεσμες οφειλές προς ασφαλιστικούς οργανισμούς ύψους € 456 χιλ., εκ των οποίων ποσό € 30 χιλ. έχει ρυθμισθεί».

Αντιθέτως, ουδεμία αναφορά γίνεται για τη σχέση του εγγυητή Γεωργίου Κουρή με την «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.», της οποίας οι αφορώσες κοινοπρακτικά δάνεια δανειακές συμβάσεις, είχαν τότε καταγγελθεί.

Επιπροσθέτως, στην ανωτέρω πρόταση αναφέρονταν ότι «έγιναν συζητήσεις με τον κ. Γιώργο Κουρή στα πλαίσια της νέας χρηματοδότησης, για τη λήψη εμπράγματης εξασφάλισης επί οικοπέδων συνολικής επιφάνειας 8.780 τ.μ., στην Ανθούσα, ιδιοκτησίας της «ΠΡΕΣΣ Ελλάς» (ιδιοκτησίας του Γ. Κουρή), εκτιμώμενης αξίας € 5 εκ. (βάσει της εκτίμησης της Τράπεζας εντός του 2011) ...» καθώς και ότι «το ενδεχόμενο παροχής εμπράγματης εξασφάλισης από το φορέα, καθόσον αρχικά έθεσε τη σύμφωνη γνώμη του, υπό την προϋπόθεση έγκρισης ιδιαίτερα μεγαλύτερου ποσού χρηματοδότησης».

Κατά την διατυπωθείσα στην Έκθεσή της γνώμη της Επιθεωρήτριας, ακόμη και βάσει της ως άνω πολύ περιορισμένης ανάλυσης των οικονομικών στοιχείων της εταιρίας, η χρηματοοικονομική κατάστασή της ήταν αρνητική. Η επιβαρυσμένη οικονομική κατάσταση αποτυπώθηκε στην υποβάθμιση της πιστοληπτικής διαβάθμισης (rating) από 18 σε 19 ήτοι «πολύ χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα». Για

τους λόγους αυτούς η διεύρυνση των κινδύνων προσέκρουε (και πάλι) σε επιμέρους γενικές αρχές της τότε ισχύουσας πιστωτικής πολιτικής της Τράπεζας.

Συγκεκριμένα επισημαίνεται ότι:

(α) «η Τράπεζα επιδιώκει κατά περίπτωση, ιδιαίτερα όταν η πιστοληπτική ικανότητα του πιστούχου κρίνεται ως αδύναμη, να λαμβάνει πρόσθετες εξασφαλίσεις για τον περιορισμό του πιστωτικού κινδύνου».

Σημειώνεται ότι το rating της εταιρίας ήταν 19 - πολύ χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα.

(β) «Η λήψη της προσωπικής εγγύησης ως εξασφάλιση θα πρέπει να συνοδεύεται από το έντυπο “Δήλωση Προσωπικής Περιουσιακής Κατάστασης” ή εναλλακτικά από το έντυπο Ε9».

Σημειώνεται ότι δε ελήφθησαν σχετικά στοιχεία από τον εγγυητή Γεώργιο Κουρή.

(γ) «Η Τράπεζα δεν παρέχει πιστοδοτήσεις σε επιχειρήσεις με αρνητική καθαρή θέση με βάση τον τελευταίο δημοσιευμένο ισολογισμό τους ... παρεκκλίσεις επιτρέπονται ... υπό την προϋπόθεση ότι θα λαμβάνεται δέσμευση από την πλευρά του πιστούχου για τη μετατροπή της καθαρής θέσης σε θετική σε εύλογο χρονικό διάστημα»

Σημειώνεται ότι, στην πολύ περιορισμένη οικονομική ανάλυση αποτυπώθηκε τουλάχιστον ότι η εταιρία είχε αρνητικά ίδια κεφάλαια.

Περαιτέρω, η Επιθεωρήτρια επισημαίνει ότι η σχετική απόφαση για τη χρηματοδότηση ελήφθη κατά παρέκκλιση από το ανώτερο πιστοδοτικό όργανο της Τράπεζας Πειραιώς (Εκτελεστική Επιτροπή), δίχως, όμως, να έχει αποτυπωθεί εγγράφως το σχετικό σκεπτικό, δεδομένου του ακόμη υψηλότερου αναληφθέντος κινδύνου.

Τέλος, από τον έλεγχο της διάθεσης του προϊόντος της χρηματοδότησης, διαπιστώθηκε **και πάλι** ότι σχεδόν το σύνολό του (δηλαδή € 464 χιλ.) κατέληξε στο λογαριασμό όψεως της εταιρίας «ΚΟΥΝΟΠΕΤΡΑ Α.Ε.». Και στην δεύτερη αυτή περίπτωση δεν τεκμηριώνεται η συσχέτιση της ανωτέρω συναλλαγής με τον αρχικό σκοπό έγκρισης της χρηματοδότησης.

Την 9-7-2013 επανεξετάσθηκε το πλαίσιο και με τη σχετική απόφαση η σχέση υποβαθμίσθηκε σε «προσωρινή καθυστέρηση», με ταυτόχρονη έναρξη των ενεργειών έρευνας ακίνητης περιουσίας κατά παντός ενεχομένου και καθορισμό σύντομης λήξης των ορίων μέχρι 30-10-2013. Στην Πρόταση Συνεργασίας, στην οποία αυτή τη φορά έχει αποτυπωθεί εκτενής οικονομική ανάλυση, αναφέρονταν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

(α) «το κατάστημα το τελευταίο διάστημα πίεσε τους φορείς και τον εγγυητή για πρόσθετες εξασφαλίσεις και τακτοποίηση των ληξιπρόθεσμων οφειλών χωρίς κάποιο ουσιαστικό αποτέλεσμα».

(β) «ο λογαριασμός φόροι - τέλη/ασφαλιστικοί οργανισμοί ύψους € 1.047 χιλ. (από € 456 χιλ. το 2011) αναλύεται σε υποχρεώσεις από φόρους € 820 χιλ. (από € 288 χιλ. το 2011), που δεν έχουν τακτοποιηθεί και σε ασφαλιστικούς οργανισμούς € 226 χιλ. (από € 167 χιλ. το 2011), που έχουν ρυθμισθεί».

(γ) «η εταιρία παρουσιάζει δημοσιευμένη αρνητική καθαρή θέση και το 2012 (όπως και το 2011)».

(δ) «στους λογαριασμούς χρεώστες διάφοροι ποσόν € 870 χιλ. (από € 480 χιλ. το 2011) αφορά απαίτηση από τους φορείς». Σχετικώς, στην Έκθεσή της η Επιθεωρήτρια επισημαίνεται ότι με βάση τους μετέπειτα δημοσιευμένους ισολογισμούς το υπόλοιπο του λογαριασμού «Διαχείριση Προκαταβολών και Πιστώσεων» παρουσίασε συνεχή ανοδική πορεία και την 31-12-2014 είχε διαμορφωθεί σε € 1,6 εκ.

Την 10-12-2015, δηλαδή μετά την πάροδο δύο και πλέον ετών από τη βραχεία λήξη της ισχύος των ορίων, αποφασίσθηκε η μεταφορά των απαιτήσεων σε οριστική καθυστέρηση. Στο σχετικό Υπηρεσιακό Σημείωμα αναφέρεται ότι έγιναν επανειλημμένες προσπάθειες για ενίσχυση καλυμμάτων και εξασφαλίσεων και για τακτοποίηση των ληξιπρόθεσμων οφειλών, οι οποίες όμως δεν τελεσφόρησαν. Αξιοσημείωτα είναι τα γεγονότα ότι ουδεμία δόση είχε καταβληθεί από την έναρξη εξυπηρέτησης των δανείων (30-6-2013) και ότι οφείλονταν τόκοι από 1-1-2013.

Η μεταφορά των απαιτήσεων σε λογαριασμούς οριστικής καθυστέρησης και η καταγγελία των συμβάσεων πραγματοποιήθηκε την 26-5-2016. Οι σχετικές αναγγελίες επιδόθηκαν την 26-7-2016. Στην Επιθεωρήτρια δηλώθηκε από την Τράπεζα ότι διενεργήθηκαν έρευνες ακίνητης περιουσίας και έχει δρομολογηθεί η έκδοση διαταγών πληρωμής κατά των ενεχομένων.

3.4.7.4. ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΟΦΕΙΛΩΝ

Βάσει όσων αναφέρονται στην με ημερομηνία 29-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, τα υπόλοιπα των οφειλών της ερευνημένης εταιρίας προς τη δανείστρια Τράπεζα Πειραιώς την 20-10-2016 είχαν διαμορφωθεί σε € 1,4 εκ. Επισημαίνεται ότι η απαίτηση της δανείστριας Τράπεζας είναι ακάλυπτη από

εξασφαλίσεις, αν εξαιρεθεί η προσωπική εγγύηση του βασικού μετόχου Γεωργίου Κουρή.

3.4.7.5. ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Από τις αναφερόμενες διαπιστώσεις στην με ημερομηνία 29-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, ανακύπτουν ζητήματα στις πιστοδοτήσεις της ερευνημένης εταιρίας από την Τράπεζα Πειραιώς, τα οποία χρήζουν επισημάνσεων.

αα. Σε σχέση με το εγκριθέν την 29-11-2011 5ετούς διάρκειας άνευ εξασφαλίσεων δανείου ύψους 500.000 ευρώ με σκοπό «την κάλυψη επενδυτικών αναγκών» (χωρίς να υπάρξει περαιτέρω ανάλυση αυτών), επισημαίνεται ότι αυτό χορηγήθηκε παρά την προκύπτουσα εναργώς από τα χρηματοοικονομικά δεδομένα αρνητική, γενικώς, εικόνα της επιχείρησης, παρά το rating της εταιρίας (είχε διαμορφωθεί σε 18, που συνεπάγεται χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα), παρά την ύπαρξη δυσμενών στοιχείων εις βάρος του εγγυητή Γεωργίου Κουρή και παρά την ύπαρξη πολλών εκκρεμοτήτων. Η χορήγηση προσέκρουε σε ορισμένες από τις γενικές αρχές της τότε ισχύουσας πιστωτικής πολιτικής της Τράπεζας Πειραιώς (ειδικά εφόσον επρόκειτο για έναρξη συνεργασίας). Ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι η απόφαση για τη χρηματοδότηση ελήφθη από ανώτερο εγκριτικό κλιμάκιο, επρόκειτο για απόφαση ανάληψης **λίαν υψηλού κινδύνου**. Εκτός των ανωτέρω, η αυθημερόν κατάληξη του προϊόντος του συνόλου σχεδόν της χρηματοδότησης (δηλαδή € 484,5 χιλ.) στο λογαριασμό όψεως της ξενοδοχειακής εταιρίας «ΚΟΥΝΟΠΕΤΡΑ Α.Ε.» (μέτοχοι οι Γεώργιος Κουρής και Ανδρέας Κουρής) όχι μόνον δεν τεκμηριώνεται, αλλά φαίνεται ότι ουδόλως έχει απασχολήσει ως συμβάν τους αρμόδιους ελεγκτικούς μηχανισμούς της δανείστριας Τράπεζας.

ββ. Σε σχέση με την εγκριθείσα την 22-10-2012 χορήγηση ποσού για κεφάλαιο κίνησης 6μηνης διάρκειας άνευ εξασφαλίσεων δανείου ύψους 500.000 ευρώ, επισημαίνεται ότι αυτό χορηγήθηκε παρά την προκύπτουσα και πάλι εναργώς από τα χρηματοοικονομικά δεδομένα αρνητική, γενικώς, εικόνα της επιχείρησης, παρά το rating της εταιρίας (είχε διαμορφωθεί σε 19, που συνεπάγεται πολύ χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα), παρά τη σχέση του εγγυητή Γεωργίου Κουρή με την «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.», της οποίας οι αφορώσες κοινοπρακτικά δάνεια δανειακές συμβάσεις, είχαν τότε καταγγεληθεί και παρά την ουσιαστική άρνηση του ιδίου (Γεωργίου Κουρή) να παράσχει εμπράγματη εξασφάλιση επί οικοπέδων στην Ανθούσα συνολικής επιφάνειας 8.780 τ.μ. και εκτιμώμενης αξίας € 5 εκ. Χρήζει

ιδιαίτερης αναφοράς η παράλειψη των αρμοδίων οργάνων της δανείστριας Τράπεζας να ζητήσουν από τον παρασχόντα προσωπική εγγύηση Γεώργιο Κουρή να προσκομίσει «Δήλωση Προσωπικής Περιουσιακής Κατάστασης» ή εναλλακτικά το έντυπο Ε9, όπως προβλέπει ο Κανονισμός της Τράπεζας. Ομοίως, χρήζει ιδιαίτερης αναφοράς ότι η σχετική απόφαση για τη χρηματοδότηση ελήφθη κατά παρέκκλιση από το ανώτερο πιστοδοτικό όργανο της Τράπεζας Πειραιώς (Εκτελεστική Επιτροπή), δίχως, όμως, να έχει αποτυπωθεί εγγράφως το σχετικό σκεπτικό, δεδομένου του ακόμη υψηλότερου αναληφθέντος κινδύνου. Εκτός των ανωτέρω, η κατάληξη **και πάλι** του προϊόντος του συνόλου σχεδόν της χρηματοδότησης (δηλαδή € 464 χιλ.) στο λογαριασμό όψεως της ξενοδοχειακής εταιρίας «ΚΟΥΝΟΠΕΤΡΑ Α.Ε.» (μέτοχοι οι Γεώργιος Κουρής και Ανδρέας Κουρής) όχι μόνον δεν τεκμηριώνεται, αλλά φαίνεται ότι ουδόλως **για δεύτερη φορά** έχει απασχολήσει ως συμβάν τους αρμόδιους ελεγκτικούς μηχανισμούς της δανείστριας Τράπεζας.

γγ. Σε σχέση με την ληφθείσα την 10-12-2015 απόφαση περί μεταφοράς των απαιτήσεων σε οριστική καθυστέρηση, που υλοποιήθηκε μετά πάροδο 5,5 περίπου μηνών (26-5-2016), επισημαίνεται ότι αδικαιολογήτως καθυστέρησε τόσο χρόνο.

3.4.7.6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΝΟΨΗ

Από τα διαλαμβανόμενα στην με ημερομηνία 29-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας στοιχεία και τις διατυπωμένες διαπιστώσεις προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα για τις πιστοδοτήσεις της ερευνημένης εταιρίας:

α. Συμπεράσματα αφορώντα τις πρακτικές των μετόχων

Οι μέτοχοι της εταιρίας καθ' όλο το χρονικό διάστημα των πιστοδοτήσεων χρησιμοποίησαν πρακτικές μη συνάδουσες με τις συνήθεις επιχειρηματικές. Πρακτικές, οι οποίες, εν τέλει, **κατέστησαν δυσμενέστερη τόσο τη θέση της Τράπεζας, όσον και τη θέση της εταιρίας.**

Ιδιαίτερης μνείας χρήζει η σταδιακή συσσώρευση σημαντικού ύψους οφειλών προς το Δημόσιο και προς Ασφαλιστικούς Οργανισμούς (31-12-2014 € 1,8 εκ.).

Ομοίως, ιδιαίτερης μνείας χρήζει η επισκόπηση του λογαριασμού διαχείρισης προκαταβολών και πιστώσεων, που εμφάνισε υπόλοιπο στη χρήση έτους 2011 και μέχρι 31-12-2014 είχε διευρυνθεί σημαντικά σε € 1,6 εκ.

Περαιτέρω, ιδιαίτερης μνείας χρήζει το γεγονός ότι η ρευστότητα και τα κεφάλαια της εταιρίας επιβαρύνθηκαν από την απόληψη εκ μέρους των μετόχων

ποσού € 800 χιλ., που υφίστατο στη χρήση έτους 2010 ως «προοριζόμενο για αύξηση κεφαλαίου».

Τέλος, ιδιαίτερης μνείας χρήζει το γεγονός ότι δεν τεκμηριώθηκε η συσχέτιση της χρήσης των δανειακών κεφαλαίων, το σύνολο σχεδόν των οποίων κατέληξε σε άλλη εταιρία («ΚΟΥΝΟΠΕΤΡΑ Α.Ε.»), με τον αρχικό σκοπό της έγκρισης των χρηματοδοτήσεων.

β. Συμπεράσματα αφορώντα τις πρακτικές της πιστώτριας Τράπεζας

Ανεξάρτητα από τις χρησιμοποιηθείσες εκ μέρους των μετόχων πρακτικές, η ακολουθηθείσα πιστοδοτική τακτική της Τράπεζας Πειραιώς μπορεί να χαρακτηριστεί ως μη συνάδουσα με τις συνήθεις τραπεζικές πρακτικές στη χρηματοδότηση επιχειρήσεων.

Κατά πρώτον, ελεγκτέα τυγχάνει η επιλογή της να λάβει λίαν υψηλού κινδύνου δύο (2) αποφάσεις χρηματοδότησης, βάσει των οποίων χορηγήθηκαν στην εταιρία κεφάλαια ύψους € 1 εκ. Σε αμφότερες τις αποφάσεις δεν προκύπτει εγγράφως το όποιο σκεπτικό αναπτύχθηκε, δεδομένων των αποτρεπτικών, βάσει της πιστωτικής πολιτικής, στοιχείων που υπήρχαν κατά το χρόνο λήψης τους. Ιδιαίτερως, όσον αφορά τη δεύτερη χρηματοδότηση, οι πράξεις και οι παραλείψεις των αρμοδίων οργάνων της Τράπεζας δεν δικαιολογούνται λαμβανομένου υπ' όψιν του γεγονότος ότι ήδη είχαν διαφανεί οι μη συνάδουσες πρακτικές των μετόχων με τις συνήθεις επιχειρηματικές (μη καταβολή δόσεων, μη καταβολή τόκων, κατάληξη των προϊόντων των πιστοδοτήσεων σε άλλη εταιρία συμφερόντων του ενός εξ αυτών κ.ά).

Κατά δεύτερον, ελεγκτέα τυγχάνει η παράλειψη των αρμοδίων οργάνων της Τράπεζας να αξιολογήσουν τη σχέση του Γεωργίου Κουρή, ως εγγυητή και πραγματικού βασικού μετόχου της πιστούχου εταιρίας, με την «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.», οι συμβάσεις της οποίας καταγγέλλθηκαν στο α' εξάμηνο του 2012.

Κατά τρίτον, ελεγκτέα τυγχάνει η παράλειψη των αρμοδίων οργάνων της Τράπεζας να ελέγξουν και, ενδεχομένως, να επιβάλουν τραπεζικού χαρακτήρα «κυρώσεις» κατά της εταιρίας, εξαιτίας της κατάληξης σε άλλη εταιρία του προϊόντος των πιστοδοτήσεων – ιδιαίτερως όταν αυτό συνέβη και δεύτερη φορά.

Τέλος, ελεγκτέα τυγχάνει η αδικαιολόγητη, βάσει των πρακτικών των μετόχων της εταιρία, επί τόσον χρόνο καθυστέρηση λήψης των αποφάσεων περί μεταφοράς των απαιτήσεων σε οριστική καθυστέρηση και περί καταγγελίας των συμβάσεων.

3.4.7.7. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΚΟΥΡΗΣ

Παρακάτω καταγράφονται συνοδικά έγγραφα που απέστειλε ο Κουρής στην Εξεταστική Επιτροπή στις 17.01.2017 και αφορούν δικαστικές διαφορές του ιδίου:

1) **Εξώδικο Γεωργίου Κουρή κατά ΙΚΑ** (13.12.2016), με το οποίο ζητάει εντός είκοσι ημερών να πραγματοποιηθεί συζήτηση για το ύψος της ζημίας που έχει προξενηθεί στις επιχειρήσεις του και να καταβληθεί προσπάθεια προκειμένου να εξευρεθεί συμβιβαστική λύση, επικαλούμενος, υπέρ των απόψεών του, τις παρακάτω δικαστικές αποφάσεις, οι οποίες ενσωματώνονται στο αποδεικτικό υλικό της Επιτροπής μας.

2) **Απόφαση υπ' αριθμ. 570/2004, Ε' Ποινικό Τμήμα Αρείου Πάγου:** αναιρεσείων – κατηγορούμενος ο Γ. Κουρής, για καταβολή εργοδοτικών – ασφαλιστικών εισφορών. Αναίρεται η υπ' αριθμ. 3912/2003 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών, κηρύσσεται αθώος ο Γ.Κουρής ως εργοδότης της επιχείρησης «ΡΑΔΙΟ ΑΘΗΝΑ Ε.Π.Ε.». για την κατηγορία ότι δεν κατέβαλε 14.095.700 δρχ στο ΙΚΑ.

3) **Απόφαση υπ' αριθμ. 1743/2007, Β' Ποινικό Τμήμα Διακοπών Αρείου Πάγου:** παραπέμπει την υπόθεση για συζήτηση στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο Αθηνών, αρ. 66 Ν. 2676/1999 για δημοσιογράφους οι οποίοι δεν ήταν μέλη της ΕΣΗΕΑ και παρείχαν την εργασία τους επ' αμοιβή, υπήγοντο υποχρεωτικά στην ασφάλιση του ΤΣΠΕΑΘ και όχι σε αυτήν του ΙΚΑ, με αποτέλεσμα ο αναιρεσείων εργοδότης να μην βαρύνεται στην προς το τελευταίο καταβολή των εργοδοτικών εισφορών.

4) **Απόφαση 2149/2004 Αρείου Πάγου, Ε' Ποινικό Τμήμα:** Κατηγορία για υπεξαίρεση εργοδοτικών εισφορών για το χρονικό διάστημα 1-3-1997 έως 30-9-1997, του ρ/σ «ΡΑΔΙΟ – ΑΘΗΝΑ ΕΠΕ» για συνολικό ποσό δρχ. 6.300.000 (διότι οι δημοσιογράφοι – όπως και οι διοικητικοί υπάλληλοι) υπάγονται στην ασφάλιση του ΤΣΠΕΑΘ και όχι του ΙΚΑ, με αποτέλεσμα ο αναιρεσείων εργοδότης Γ. Κουρής να μην βαρύνεται στην προς το τελευταίο καταβολή των ανωτέρω εργοδοτικών εισφορών. Κηρύσσεται αθώος.

5) **Απόφαση υπ' αριθμ. 65/2003 Αρείου Πάγου, Β1 Πολιτικό Τμήμα, αναιρεσείων:** Ζάχος Χατζηφωτίου, αναιρεσίβλητος: «Ενιαίος Δημοσιογραφικός Οργανισμός Επικουρικής Ασφάλισης & Περιθάλψης». Αναίρεται η πρωτόδικη απόφαση, παραπέμπεται η υπόθεση προς περαιτέρω εκδίκαση στο ΜΠΑ, καταδικάζεται το αναιρεσίβλητο ν.π. στη δικαστική δαπάνη ποσού ευρώ 1.300.

6) Αριθμός 1483/2016 , ΣΤΕ, τμήμα Α΄: ΙΚΑ κατά Γεωργίου Κουρή ΕΠΕ (δεν παρέστη), η αίτηση απορρίπτεται, σελ 11 ... «Επειδή με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έγιναν δεκτά τα ακόλουθα : Κατά τον τακτικό έλεγχο που διενεργήθηκε στις 16.9.1999 στα μισθολόγια της αναιρεσίβλητης εταιρίας περιορισμένης ευθύνης με την επωνυμία Γ.Α. Κουρής Ε.Π.Ε. που είχε ως αντικείμενο την έκδοση ημερήσιου και περιοδικού τύπου, διαπιστώθηκε ότι η εργοδότηρια εταιρία δεν είχε καταβάλει εισφορές για την ασφάλιση 185 εργαζομένων κατά τη χρονική περίοδο 1.5.1999 έως 31.7.1999. Κατόπιν τούτου, εκδόθηκε η 64913/1999 πράξη επιβολής εισφορών (Π.Ε.Ε.) με την οποία καταλογίστηκαν σε βάρος της αναιρεσίβλητης εισφορές ύψους 29.956.700 δρχ. για την ασφαλιστική τακτοποίηση των αναφερομένων σε αυτή προσώπων. Κατά της πράξεως αυτής η αναιρεσίβλητη εταιρία άσκησε ένσταση ενώπιον της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής (Τ.Δ.Ε.) του Υποκαταστήματος ΙΚΑ Κεραμεικού, ισχυριζόμενη μεταξύ άλλων ότι, όλοι οι αναγραφόμενοι στην ΠΕΕ είναι δημοσιογράφοι και υπάγονται για την επικουρική τους ασφάλιση στον ΕΔΟΕΑΠ μετά την κατάργηση με το . 1264/1982...η ένσταση αυτή απορρίφθηκε με την 402/2000 απόφαση της ΤΔΕ. Κατ' αυτής η αναιρεσίβλητη άσκησε προσφυγή επαναλαμβάνοντας τους ισχυρισμούς που είχε προβάλει με την ένστασή της... Το πρωτόδικο δικαστήριο με την 5251/2003 προδικαστική του απόφαση ζήτησε να διευκρινιστεί από το ΙΚΑ ποιοί από τους αναγραφόμενους στην εν λόγω ΠΕΕ ασφαλίστηκαν για επικουρική ασφάλιση στο ΙΚΑ – TEAM και την ειδικότητα με την οποία απασχολήθηκε καθένας από αυτούς στην εταιρία...-σύνολο 69 εργαζόμενοι,-».

7) Απόφαση υπ' αριθμ. 1314/2016, ΣΤΕ, Τμήμα Α΄, ΙΚΑ – ΕΤΑΜ κατά Κουρή: απορρίπτεται η αίτηση, σελ 11 : ... «Επειδή με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έγιναν δεκτά τα ακόλουθα : Κατά τον τακτικό έλεγχο που διενεργήθηκε στις 18.1.2000 στα μισθολόγια της αναιρεσίβλητης εταιρίας περιορισμένης ευθύνης με την επωνυμία «Γ. Α Κουρής Ε.Π.Ε.» που είχε ως αντικείμενο την έκδοση ημερήσιου και περιοδικού τύπου, διαπιστώθηκε ότι η εργοδότηρια εταιρία δεν είχε καταβάλει εισφορές για την ασφάλιση 201 εργαζομένων, κατά τη χρονική περίοδο 1.5.1999 έως 30.11.1999. Κατόπιν τούτου, εκδόθηκε η 65579/2000 πράξη επιβολής εισφορών (Π.Ε.Ε.), με την οποία καταλογίστηκαν σε βάρος της αναιρεσίβλητης εισφορές ύψους 16.610.600 δρχ. για την ασφαλιστική τακτοποίηση των αναφερομένων σε αυτή προσώπων. Κατά της πράξεως αυτής η αναιρεσίβλητη εταιρία άσκησε ένσταση ενώπιον της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής του Υποκαταστήματος ΙΚΑ Κεραμεικού, ισχυριζόμενη, μεταξύ άλλων ότι όλοι οι αναγραφόμενοι στην ΠΕΕ είναι δημοσιογράφοι και υπάγονται για την επικουρική τους ασφάλιση στον ΕΔΟΕΑΠ, μετά την κατάργηση, με το ν. 1264/1982, των σχετικών διατάξεων του α.ν. 248/1967, που εξαρτούσαν την ασφάλιση των εργαζομένων δημοσιογράφων στο Ταμείο αυτό από

τη συμμετοχή τους στις αντίστοιχες ενώσεις συντακτών ημερησίων εφημερίδων, και επομένως, δεν είναι σύνηθες η επιβολή εισφορών υπέρ ΙΚΑ.

3.5 ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΕ ΜΜΕ ΠΟΥ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΑΥΤΗΣ

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ

Για την περίπτωση της ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗΣ δεν υπήρξαν στοιχεία πέραν της έκθεσης ειδικής έρευνας της ΤτΕ που έφθασε στην Επιτροπή στις 14.1.2017, όταν ουσιαστικά οι εργασίες της βρίσκονταν πολύ κοντά στο τέλος αφού επρόκειτο για την εβδομάδα που ολοκληρώνονταν το σχέδιο πορίσματος.

Οι πρώην εργαζόμενοι της εφημερίδας αυτής είχαν από πολύ νωρίς επικοινωνήσει με την επιτροπή καταθέτοντας ορισμένα στοιχεία για πιθανές μη νόμιμες ενέργειες της ιδιοκτήτριας οικογένειας (ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΙ) . Τα στοιχεία που είχαν τότε παραθέσει, ατύπως, περιλαμβάνονταν ως καταγγελίες τους σε δικόγραφο αγωγής , αλλά δεν μπορούσαν να διασταυρωθούν, γιαυτό ζητήθηκε από την Εισαγγελία οικονομικού εγκλήματος να αποστείλει τη δικογραφία που είχε σχηματιστεί, όπως και έγινε .

Κρίθηκε τότε, εν όψει της πληροφόρησης ότι είχε δρομολογηθεί ποινική έρευνα των συγκεκριμένων καταγγελιών, ότι δεν ήταν αναγκαίο να ασχοληθεί η επιτροπή, δεδομένου μάλιστα ότι, όπως προαναφέρεται, δεν είχαμε έως πολύ πρόσφατα έκθεση της τράπεζας της Ελλάδας .

Από το πορισματικό κείμενο της ΤτΕ, εν τούτοις, υπάρχει ένα στοιχείο, που ενδεχομένως συνάδει με την καταγγελία των εργαζομένων ότι από το προϊόν του τραπεζικού δανεισμού , ο οποίος στο σύνολο του, αναφέρεται εκτενώς και περιγράφεται στην έκθεση ΤτΕ , ορισμένα ποσά δεν κατέληξαν σύμφωνα με το σκοπό του δανείου: Στη σελίδα 6 της έκθεσης και υπό τον τίτλο «χρήση δανειακών κεφαλαίων», αναφέρεται ότι κατά τον δειγματοληπτικό έλεγχο κίνησης λογαριασμού όψεως που τηρούσε η εταιρία στην ΕΘΝΙΚΗ στον οποίον πιστωνόταν το ποσό των εκάστοτε χρηματοδοτήσεων, που κάλυψε το διάστημα από το 2005 έως και το 2010 και κινήσεις ύψους 1,8 εκατομμυρίων € , διαπιστώθηκε ότι υπήρξαν δύο φορές αναλήψεις μετρητών χωρίς , άγνωστο γιατί , να αναφέρεται ονομαστικά ο αναλαβών . Δεν αναγράφεται δηλαδή στην έκθεση εάν ο αναλαβών ήταν εκπρόσωπος της πιστούχου που ενεργούσε για λογαριασμό της. Τα ποσά ήσαν 550.000 € και 250.000 € αντίστοιχα. Επίσης ποσόν 150.000 € αναφέρεται ότι κατέληξε στην εταιρία AGELCO συμφερόντων της συζύγου του Γεωργίου Σαραντόπουλου.

Η πληροφορία χρήζει ελέγχου για το αν υπήρχε ή όχι νόμιμη αιτία μεταφοράς αυτών των ποσών. Η έκθεση δεν είναι διαφωτιστική στο σημείο αυτό καθόσον ο σκοπός του δανείου δεν αναγράφεται .

Κατά τα λοιπά ενδιαφέρον ως προς το αντικείμενο που εξετάζει η επιτροπή έχει η πληροφορία ότι η εταιρία είχε μόνιμα αρνητική θέση από το 2000 έως και το 2010, που διακόπηκε η έκδοση . Δεν προκύπτει ότι οι Τράπεζες εξέλαβαν την κατάσταση αυτήν , καίτοι μακροχρόνια, ως μη αναστρέψιμη.

Η οφειλή της ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗΣ στις 12-1-2017 ανέρχεται σε 2,3 εκατομμύρια € πλέον μη καταλογισμένων τόκων 1,4 εκατομμυρίων . Ακίνητο που προσημειώθηκε από την τράπεζα με τα την παύση λειτουργίας εκπλειστηριάστηκε αλλά το τίμημα κατασχέθηκε εξ ολοκλήρου από το δημόσιο. Έναντι του χρέους έχει παρασχεθεί ως ενέχυρο σε μετοχές αξίας 445.000 € περίπου, ενώ η τράπεζα έχει σχηματίσει προβλέψεις ποσού 1,9 εκ. €

3.6. ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΣΤΑ ΜΜΕ

3.6.1. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

1. Τα δάνεια της ΕΤΕ προς ΜΜΕ ανέρχονται στα 430.000.000€ και κατά ποσοστό 65% είναι ακάλυπτα. Αν και ποσοστό πάνω από το 50% των δανείων αυτών είναι καθ' ομολογίαν μη ενήμερα δεν τα έθεταν σε καθυστέρηση όπως είχαν υποχρέωση εκ του νόμου, αντίθετα η ΕΤΕ προέβαινε σε νέες (ανα)χρηματοδοτήσεις τόκων, δίνονταν παρατάσεις στις λήξεις, γίνονταν αναδιαρθρώσεις, ώστε ποτέ να μην καθίστανται μη ενήμερα και να μην καταγγέλλονται οι σχετικές δανειακές τους συμβάσεις. Αυτά τα καταθέτει ο Πάσχας.

Υπάρχει περιπτωσιολογία. Το φαινόμενο ειδικά για τα ΜΜΕ μπορεί να χαρακτηριστεί “συστηματικό”, που επέβαλε την παρέμβαση του εποπτικού μηχανισμού της ΤτΕ, που αδράνησε.

2. Η τράπεζα χρηματοδοτούσε επιχειρήσεις ΜΜΕ για την κάλυψη οφειλών από δόσεις τόκων, αν και αυτό δεν επιτρέπεται. Όλα τα δάνεια προς ΜΜΕ μετά το 2010 δίνονταν και για αναχρηματοδότηση τόκων, κάτι που ρητά απαγορεύεται από τη διάταξη του άρθρου 88 ν. 3601/2007 και άρθρου 150 ν.4261/2014. Οπότε για όλα τα δάνεια που δόθηκαν για, ή και για αναχρηματοδότηση τόκων είναι μη νόμιμα και αυτό μπορεί να στοιχειοθετήσει το αδίκημα της απιστίας σε βάρος της τράπεζας.

3. Η ΕΤΕ έδινε δάνεια προς τις επιχειρήσεις των ΜΜΕ για προϋφιστάμενα δάνεια, παρά το γεγονός ότι έχουν ληφθεί προβλέψεις για αυτά τα προηγούμενα

δάνεια. Ακόμα, δίνει δάνεια χωρίς εξασφαλίσεις και εγγυήσεις. Η τακτική αυτή είναι παράνομη, ως αντίθετη προς τον ίδιο τον Κανονισμό Πιστοδοτήσεων της ΕΤΕ, κάτι που ομολογεί ο κ. Φραγκιαδάκης(βλ. σελ. 40 πρακτικών), λέγοντας ότι «κακώς δεν ελήφθησαν προσωπικές εγγυήσεις των βασικών μετόχων».

4. Η ΕΤΕ κατά παράβαση των ίδιων των δικών της, Κανονισμών Πιστοδοτήσεων αλλά και τις ΤτΕ δεν έθεσαν τα δάνεια της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ σε καθυστέρηση, αν και από το Φθινόπωρο του 2011 ήταν μη ενήμερα και μη εξυπηρετούμενα.

5. Το ίδιο δηλαδή σκόπιμη μη θέση των δανείων των κομμάτων αυτών σε καθυστέρηση, είχε συμβεί και με την ΑΤΕ προκειμένου τα συγκεκριμένα δάνεια να μην πάνε στην «κακή» Τράπεζα αλλά στην «καλή» τράπεζα, που αγοράστηκε από την ΠΕΙΡΑΙΩΣ. Εδώ έχουμε ξεκάθαρη περίπτωση αδικήματος, και παράβασης καθήκοντος, και ψευδούς βεβαίωσης και απιστίας των τραπεζικών στελεχών και ηθικούς αυτουργούς των οικονομικούς υπευθύνους ΝΔ και ΠΑΣΟΚ.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι παραβάσεις αυτές γίνονται περισσότερο βαριές επειδή αναφέρει το Πόρισμα της ΤτΕ ότι «μετά το 2010 υπήρχε επιδείνωση των οικονομικών αποτελεσμάτων όλων των επιχειρήσεων των ΜΜΕ και ότι «οι νέες χρηματοδοτήσεις θα έπρεπε να είχαν αντιμετωπιστεί αυστηρότερα», ενώ ως επιχειρήσεις βρίσκονταν στην κλίμακα «υψηλού κινδύνου. Από την ίδια την ΕΤΕ μάλιστα οι επιχειρήσεις ΜΜΕ, που στο σύνολό τους είχαν μετά το 2010 αρνητικά ίδια κεφάλαια θεωρούνταν «ως μη επιθυμητές και μειωμένου ενδιαφέροντος(βλ. Κανονισμό Πιστωτικής Πολιτικής της ΕΤΕ του 2013). Με βάση τα στοιχεία αυτά σε συνδυασμό με τους αρνητικούς οικονομικούς δείκτες των ίδιων των επιχειρήσεων οι δανειοδοτήσεις τους κρίνονται παράνομες. Υπό γενική έννοια θα μπορούσε να ισχυρισθεί κανένας ότι υπάρχουν εδώ ενδείξεις για παράβαση καθήκοντος και απιστία σε βάρος της τράπεζας με ηθικούς αυτουργούς τους δανειολήπτες ιδιοκτήτες ΜΜΕ, όπως ειδικότερα παρακάτω θα λεχθεί κατά περίπτωση.

3.6.2. EUROBANK

1. Το δάνειο των 5.200.000 ευρώ με απλή υποσχετική επιστολή του ΠΑΣΟΚ, που χαρακτηρίζεται ως «παράδοξο γεγονός» στην Πορισματική Έκθεση του Εισαγγελέα Καλούδη». Περιπτώσεις αναχρηματοδότησης ληξιπρόθεσμων δόσεων δανείων. Δεκάδες εκατομμύρια για την κάλυψή τους και για κεφάλαια κίνησης, παράλειψη υποχρεώσεως να στείλουν στον ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ και να κινήσουν τις νόμιμες διαδικασίες είσπραξής τους.

2. Σχετικά με τα δάνεια του ANT 1 που ανέρχονται στο ποσό των 162.000.000 ευρώ, έχουν μοναδική εγγύηση την ταινιοθήκη, η οποία την 31.12.2013 εκτιμήθηκε

στο ποσό των 199.000.000 ευρώ, και εν συνεχεία μέσα στην καρδιά της οικονομικής κρίσης, την 30-6-2014, και ενώ οι αξίες στο σύνολό τους έχουν καταρρεύσει, εκτιμήθηκε στο ιλιγγιώδες ποσό των 444.000.000 ευρώ. Εδώ υπάρχει ασφαλώς εξαπάτηση και είναι ερευνητέον περαιτέρω γιατί υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες τέλεσης του αδικήματος της απάτης, της ψευδούς βεβαίωσης και ίσως και της απιστίας, όλα σε βαθμό κακουργήματος εννοείται.

3. Το 2013 το σύνολο των δανείων της τράπεζας προς ΜΜΕ ανέρχονταν στο ποσό των 55.600.000 ευρώ και το 2015, δηλαδή μετά την Έκθεση της ΤΤΕ, στο ποσό των 85.000.000 ευρώ. Πως νοείται αύξηση των δανείων σε μία περίοδο που η τράπεζα έπρεπε να κάνει περιοριστική πολιτική και μάλιστα κατά την κατάθεση του ίδιου του μάρτυρα «ήταν η τράπεζά του συντηρητική στην πιστοδοτική της πολιτική;». Άρα η «συντηρητική αυτή πιστοδοτική πολιτική παραβιάζεται εν ψυχρώ, όταν πρόκειται για δανειοδοτήσεις των επιχειρήσεων ΜΜΕ. Γι αυτό όταν ερωτάται (σελ. 247 πρακτικών) «εάν υπάρχει έστω και ένα(αριθμητικό1)δάνειο προς ΜΜΕ που να μην έχει αναδιαρθρωθεί με αναχρηματοδότηση και δόσεων κεφαλαίου και τόκων», αδυνατεί να απαντήσει.

4. Η Τράπεζα χορηγούσε δάνεια προς επιχειρήσεις ΜΜΕ που είχαν ληξιπρόθεσμες τις δόσεις και τόκων και δανείων, παρά το γεγονός ότι οι βασικοί τους μέτοχοι είχαν καταθέσεις στην ίδια την τράπεζα πολύ μεγάλων χρηματικών ποσών. Οπότε ανακύπτει το ερώτημα: ποιος ήταν ο σκοπός των δανείων, όταν οι βασικοί μέτοχοι είχαν τα αναγκαία χρήματα ως καταθέσεις που μπορούσαν να καλύψουν της ληξιπρόθεσμες οφειλές τους; Γιατί δεν χρησιμοποιούνταν ως cash collateral;

3.6.3. ALPHA

1. Το δάνειο-μαμούθ ΚΟΔ(ALPHA, ΕΤΕ, ΠΕΙΡΑΙΩΣ) των 96.000.000 ευρώ με την αιτιολογία ότι «υπάρχουν αισιόδοξες εκτιμήσεις και θετική προοπτική της οικονομικής κατάστασης του ΔΟΛ. Αν και γνώριζαν και οι τρεις πιστούχες τράπεζες ότι από το 2009 ήδη ξεκίνησαν οι αρνητικοί δείκτες της επιχείρησης, είχαμε πτώση του κύκλου εργασιών κατά ποσοστό 28%, αρνητικά ίδια κεφάλαια και ζημιές. Δηλαδή ως αιτιολογία καταχωρούνται ψευδέστατα στοιχεία, γεγονότα και στοιχεία για να «δικαιολογήσουν». Με αποτέλεσμα σήμερα να φαντάζει δανεικό και αγύριστο, αφού η συνολική δανειακή οφειλή του ΔΟΛ ξεπερνά τα 179.000.000 ευρώ. Υπάρχουν εδώ σαφέστατες ευθύνες και για τις τρεις πιστούχες τράπεζες, έχουμε βάσιμες υπόνοιες τέλεσης των αδικημάτων της απιστίας, της ψευδούς βεβαίωσης και της παράβασης καθήκοντος από τους τραπεζικούς, που ενέκριναν το δάνειο.

2. Το 2006 χορηγήθηκε δάνειο στην προσωπική εταιρία του Σταύρου Ψυχάρη BRIONTE LTD ποσού 3.500.000 ευρώ για ανέγερση κτισμάτων σε ιδιόκτητο ακίνητο στο Πόρτο-Χέλι. Για το δάνειο αυτό το Πόρισμα της ΤΤΕ αναφέρει ότι «η χορήγηση του δανείου έγινε χωρίς να παρακολουθείται αν υλοποιείται ο σκοπός χορήγησής του, χωρίς να εγγράφεται προσημείωση στο ακίνητο για τη διασφάλιση του δανείου, ενώ ποτέ δεν προσκομίστηκαν στοιχεία που να αποδεικνύουν την εκτέλεση του έργου για το οποίο χορηγήθηκε το δάνειο». Δηλαδή υπάρχουν αμφιβολίες για το αν πράγματι ανεγέρθηκαν τα κτίσματα, πόσα και με ποία δαπάνη. Ακόμα και η παράλειψη εγγραφής προσημείωσης είναι σκαστή απιστία σε βάρος της τράπεζας, αφού το δάνειο έτσι κατέστη χωρίς καμία εξασφάλιση. Μάλιστα, μετά το θόρυβο που έχει ξεσπάσει για τον ΔΟΛ, έρχεται ο κ. Μαντζούνης και εγγράφει προσημείωση β' στο ακίνητο, η οποία όμως δεν έχει πλέον καμία αξία, διότι ήδη στο ίδιο ακίνητο είχε εγγραφεί α' προσημείωση από άλλη τράπεζα για άλλο δάνειο. Εδώ η ποινική διάσταση της υπόθεσης είναι δεδομένη και η στάση του μάρτυρα και της τράπεζας του σκανδαλώδης.

3. Ενώ υπήρχαν δόσεις τόκων και δόσεις κεφαλαίου με προσυμφωνημένους χρόνους καταβολών, όταν ερχόταν ο χρόνος των δόσεων αυτές δεν εξοφλούνταν, και για να καταστεί το δάνειο ενήμερο επιλέγονταν ως πάγια τακτική η χορήγηση παρατάσεων της διάρκειας των δανείων του ΔΟΛ και ανακεφαλαιοποιήσεις των τόκων, έτσι εμφανίζονταν το δάνειο ενήμερο. Μάλιστα κάνανε που κάνανε παρανόμως συνεχείς παρατάσεις καταβολής ληξιπρόθεσμων δόσεων τόκων, το ερώτημα είναι γιατί το κάνανε «ατόκως;». Αυτό συνιστά παράβαση όλων των Κανονισμών και της ΤΤΕ και των πιστούχων τραπεζών, και αποτελούσε τον κανόνα για τις επιχειρήσεις των ΜΜΕ.

4. Πριν τη χορήγηση του ΚΟΔ προς τον ΔΟΛ των 96.000.000 ευρώ, υπήρχε όρος για την προηγούμενη εξόφληση όλων των ληξιπρόθεσμων τόκων μέχρι και την 31.12.2016. Όμως αδυνατώντας ο ΔΟΛ να εξοφλήσει αυτούς τους τόκους και να λάβει το ΚΟΔ, ζήτησε και πέτυχε ενδιάμεση χρηματοδότηση 3.000.000 ευρώ, με τα οποία εξόφλησε τους καθυστερούμενους τόκους, δηλαδή ενώ δεν ήταν αυτός ο σκοπός της ενδιάμεσης χρηματοδότησης, έγινε παράνομη χρήση της, με αποτέλεσμα ο ΔΟΛ να μην βάλει ούτε ευρώ για την εξόφληση των ληξιπρόθεσμων οφειλών, που αποτελούσε και όρο του ΚΟΔ. Αυτό θεωρούμε ότι είναι παράνομο και πρέπει να διερευνηθεί.

5. Χορηγούνταν συνεχώς προσωπικά δάνεια στον Σταύρο Ψυχάρη για αγορά μετοχών των εταιρών, στις οποίες ήδη συμμετείχε και μάλιστα σαν βασικός μέτοχος, μέχρι να αποκτήσει το 100% των εταιριών αυτών, όπως του ΔΟΛ. Αυτό δεν συνάδει

με τον Κανονισμό Πιστοδοτήσεων της τράπεζας και είναι παράνομο. Γι αυτό χρήζει περαιτέρω έρευνας.

3.6.4. ΠΕΙΡΑΙΩΣ

1. Κατατάσσει τις επιχειρήσεις των ΜΜΕ, είναι μεταξύ 14 και 17 κρίνοντας το RATING ικανοποιητικό” μέχρι την κλίμακα “19”. Όμως σύμφωνα με τον πίνακα της κλίμακας πιστοληπτικού κινδύνου, στην κλίμακα 16 ορίζεται ότι «Αναγκαίες διασφαλίσεις και ρευστοποίηση όλων των καλυμμάτων», ενώ στην κλίμακα 17 ότι «Παύση συνεργασίας με τον δανειολήπτη(και ασφαλώς καταγγελία της δανειακής σύμβασης με ό,τι αυτό συνεπάγεται). Ο Πουλόπουλος που λέει “ικανοποιητική” την κλίμακα 19 ψευδορκεί. Υπάρχει και απιστία σε βάρος της τράπεζας, με ηθικούς αυτουργούς τους εκάστοτε δανειολήπτες που βρίσκονταν πάνω από την κλίμακα 16 και δεν έγιναν οι επιβαλλόμενες ενέργειες.

2. Στο δάνειο των 50.000.000 ευρώ που χορήγησε η Πειραιώς μαζί με την ALPHA στις 16.10.2009 προς την ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ, όχι μόνο δεν ζητήθηκαν εξασφαλίσεις και εγγυήσεις, αλλά στο ίδιο το έγγραφο χορήγησης αναγράφεται, σχετικά με τις εξασφαλίσεις, η λέξη «Άνευ»(εξασφαλίσεων), και ότι τα χρηματοοικονομικά καλύμματα θα οριστούν στο μέλλον!!!», δηλαδή έχουμε ομολογία, επί εγγράφου της ίδιας της τράπεζας, ότι χορηγήθηκε ένα δάνειο τεράστιου ύψους και χωρίς εξασφαλίσεις και χωρίς χρηματοοικονομικά καλύμματα. Οι εξασφαλίσεις που παραπέμφθηκαν στο «μέλλον»!!! Το εξωφρενικό είναι ότι στο ίδιο το έγγραφο της τράπεζας ΠΕΙΡΑΙΩΣ αναφέρεται ότι ήδη από το 2008 προς το 2009 η δανειολήπτρια εταιρία είχε μείωση του κύκλου εργασιών κατά 30.000.000 ευρώ!!!, μείωση που συνεχίστηκε μέχρι και το 2014. Εδώ υπάρχει παράβαση καθήκοντος και απιστία σε βάρος της τράπεζας, αφού το δάνειο αυτό και σήμερα είναι δανεικό και αγύριστο.

3. Στο ίδιο δάνειο: Η ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ από το δάνειο των 50 εκατομμυρίων οφείλει υπόλοιπο 34.570.000 ευρώ, από το οποίο τα 34.000.000 είναι εντελώς ακάλυπτα. Παρά ταύτα καλύπτει μόνο ποσό των 500.000 ευρώ. Της χορηγείται το 2012 και νέο δάνειο ποσού 30.000.000 ευρώ «για αναχρηματοδότηση του υπολοίπου του προηγούμενου δανείου», ενώ αυτό το νέο δάνειο ολόκληρο είναι ακάλυπτο από εξασφαλίσεις και εγγυήσεις, παρά το γεγονός ότι η ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ συνεχίζει να εμφανίζει ΟΛΟΥΣ του οικονομικούς δείκτες αρνητικούς με συνεχή κατεδάφισή τους ήδη από το 2009 τουλάχιστον. Εδώ το αδίκημα της απιστίας είναι δεδομένο, αφού και αυτό το δάνειο δόθηκε παράνομα και σήμερα είναι και αυτό δανεικό και αγύριστο.

3.6.5. ΑΤΤΙΚΑ BANK

1. Για δάνειο 2.400.000 ευρώ που έλαβε η ΝΔ από την τράπεζα ως εγγύηση εκχώρησε την κρατική χρηματοδότηση των ετών 2013 και 2014, πλην όμως αυτή είχε ήδη εκχωρηθεί προς την ΑΤΕ για λήψη άλλων δανείων. Η ΝΔ όπως, καταθέτει ο κ. Αντωνόπουλος(σελ. 26,27 πρακτικών), προκειμένου να της χορηγηθεί το δάνειο είχε χορηγήσει προς αυτήν έγγραφη διαβεβαίωση ότι η κρατική χρηματοδότηση των ετών 2013 και 2014 ούτε έχει ούτε πρόκειται να εκχωρηθεί σε άλλη τράπεζα. Και ο ίδιος καταθέτει ότι «η δήλωση-διαβεβαίωση αυτή είναι ισχυρή και όταν είναι ψευδής υπάρχουν ποινικές και αστικές ευθύνες»!!! Εδώ παρέλκει κάθε άλλη αξιολόγηση της περίπτωσης αυτής, αφού έχουμε κακουργηματική απάτη εκ μέρους των οικονομικών υπευθύνων της ΝΔ που υπέγραψαν την έγγραφη δήλωση-διαβεβαίωση, ενώ εάν αποδειχθεί και γνώση των τραπεζικών στελεχών έχουμε και το αδίκημα της απιστίας εκ μέρους τους σε βάρος της τράπεζας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Το παρόν περιστατικό είναι ακριβώς όμοιο με αντίστοιχο του ΠΑΣΟΚ και συγκεκριμένα του Ροβέρτου Σπυρόπουλου, κατά του οποίου πριν λίγους μήνες ασκήθηκε ποινική δίωξη εναντίον για κακουργηματική απάτη και απιστία ακριβώς γιατί χορήγησε τέτοια ψευδή δήλωση-διαβεβαίωση σε τράπεζα για να χορηγηθεί στο ΠΑΣΟΚ δάνειο.

2. Αφού από το 2011 η ΝΔ και ΠΑΣΟΚ δεν πληρώνουν επαρκώς τα δανειά τους.Επί 5 ολόκληρα χρόνια, η Αττικής δεν κατήγγειλε τις δανειακές συμβάσεις. Δεν εκτιμήθηκε καν ότι δεν υπήρχε κινητή και ακίνητη περιουσία για κατάσχεση.

3. Σημείωση ο Αντωνόπουλος ρωτήθηκε για το φαινόμενο «Μπάμπουσκα», δηλαδή χορήγηση και χρησιμοποίηση δανείων για αγορά μετοχών εταιρίας που ήδη κατέχουν οι δανειολήπτες και αν αυτό είναι νόμιμο, και απαντά ότι «δεν επιτρέπεται η χορήγηση τέτοιων δανείων σε πρόσωπα για αγορά μετοχών εταιρίας που ήδη κατέχουν», και όταν του θυμίζει ο ερωτών την περίπτωση Σταύρου Ψυχάρη που με δάνεια αγάρασε το 100% των μετοχών του ΔΟΛ, και την περίπτωση Θέμου Αναστασιάδη, που με τον ίδιο τρόπο λάμβανε δάνεια για να αγοράζει μετοχές εταιριών που κατείχε. Δήλωσε άγνοια και ότι θα το ερευνήσει.

Εδώ υπάρχει σοβαρό πρόβλημα ποινικών αδικημάτων, που ο χαρακτηρισμός τους θέλει περαιτέρω έρευνα.

3.6.6. ΑΤΕ

Στην περίπτωση Πανταλάκη έχουμε μία εξαιρετική ομολογία του: ρωτάται από τον κ. Καραθανασόπουλου «από ό,τι βλέπουμε επί της ουσίας το κεφάλαιο των δανείων δεν εξοφλείται ΠΟΤΕ!!!», και ο κ. Πανταλάκης απαντά «το κεφάλαιο ΠΟΤΕ δεν εξοφλείται!!!». Επίσης ρωτάται «δανείζατε τα κόμματα(εννοεί ΝΔ και ΠΑΣΟΚ) με επιτόκιο 1,9%, καλύτερο από το αντίστοιχο των μεγάλων επιχειρήσεων» και απαντά

ο μάρτυρας «Καλύτερο. Ακριβώς». Επιμένει ο ερωτών: «Πολύ καλύτερο και από αυτό με το οποίο δανείζατε τους αγρότες» και απαντά «Βεβαίως» (!!!)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Εδώ εκείνο που αξιολογείται ιδιαίτερα είναι η ομολογία του τραπεζίτη ότι «το κεφάλαιο των δανείων δεν θα το εισπράξει ΠΟΤΕ!!!». Και ποιος φέρει την ευθύνη γι αυτήν την εξέλιξη; Κανένας; Δεν είναι δυνατόν!!!! Ευθύνονται και τα τραπεζικά στελέχη και οι κομματικοί υπεύθυνοι που αιτούνταν και ελάμβαναν τα δάνεια.

Επίσης για τις εκχωρήσεις μελλοντικών κρατικών χρηματοδοτήσεων καταθέτει ότι «όταν έχουμε μία εκχώρηση μελλοντικής κρατικής χρηματοδότησης, τι μας εκχωρεί ο άλλος; Απλή προσδοκία δικαιώματος. Ουσιαστικά δεν μας εκχωρεί ΤΙΠΟΤΑ!!!».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Ενώ διαπιστώνεται ότι το κεφάλαιο των επιχειρήσεων των ΜΜΕ σε πολλές περιπτώσεις έχει πέσει κάτω από το μετοχικό κεφάλαιο, δεν επιλέγεται η νομική διαδικασία(άρθρο 47 ν.2190/20 Περί Ανωνύμων Εταιριών), που επιβάλλει διαζευτικά δύο λύσεις: είτε λύση και εκκαθάριση, είτε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου σε 6 μήνες. Όμως καμία από τις λύσεις αυτές δεν έγιναν με ευθύνη βεβαίως των μετόχων(εδώ του ΤΗΛΕΤΥΠΟΥ), αλλά ευθεία κάλυψη και παράβαση νόμου εκ μέρους των τραπεζικών στελεχών που έδιναν συνεχώς και νέα δάνεια.

3.7. ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΗ ΝΟΜΙΜΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΩΝ ΤΩΝ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΜΜΕ

3.7.1. ΓΙΑ ΙΩΑΝΝΗ ΑΛΑΦΟΥΖΟ (ΣΚΑΙ)

1. Η κατάθεσή του κ. Αλαφούζου είναι πολλαπλώς ενδιαφέρουσα : Με βάση όσα είπε πρέπει να κληθεί να παράσχει εξηγήσεις. Είπε **«χρηματοδοτήθηκαν πέραν πάσης λογικής οι ανταγωνιστές μας ΜΜΕ, που δεν είχαν σκοπό να επιχειρούν και να βγαίνουν(οικονομικά εννοεί), αλλά είχαν σαν σκοπό να δανείζονται και να κυριαρχούν στο τηλεοπτικό τοπίο..... Έχουν κερδίσει οι τράπεζες πάρα πολλά λεφτά, γιατί τα επιτόκια στην Ελλάδα ήταν και είναι ληστρικά, τουλάχιστον απέναντι στις επιχειρήσεις που πληρώνουν τις δόσεις τους. Διότι οι τράπεζες έχουν τη συνήθεια στις επιχειρήσεις που δεν πληρώνουν τις δόσεις τους να δίνουν μηδενικά επιτόκια και παρατάσεις...και καινούργια δάνεια».**

2. Ερωτάται πως είναι δυνατόν τη χρονική περίοδο 2010-2014, δηλαδή μέσα στην καρδιά της οικονομικής κρίσης με αρνητικά ίδια κεφάλαιο ο ΣΚΑΙ να αυξάνει τον τραπεζικό του δανεισμό από 55 εκατομμύρια σε 60.000.000 ευρώ; Πως γίνεται με

αρνητική καθαρή θέση να του χορηγούν νέα δάνεια οι τράπεζες; **Μήπως τελικά κάθε τηλεοπτικός σταθμός επιβιώνει αποκλειστικά και μόνο με τραπεζική δανειοδότηση;** Και δεν απαντά αν ο ίδιος έβαλε και πόσα για αύξηση του κεφαλαίου της εταιρίας του. Καταθέτει(σελ. 47 πρακτικών) ότι **«ο δανεισμός που έγινε στα ΜΜΕ ήταν ακρότατος, πέραν λογικής και όχι φυσιολογικός».** Στο ερώτημα αν υπήρξε σχέση ΜΜΕ και πολιτικής αναφέρει (σελ.48 πρακτικών) ότι **«υπήρξε χρηματισμός της ΔΕΗ από τον Κόκκαλη. Δηλαδή έχουμε και συγκεκριμένες περιπτώσεις που είδαμε σχέσεις Κράτους με επιχειρηματίες και ΜΜΕ...Τα κανάλια στην Ελλάδα χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για εξυπηρέτηση επιχειρηματικών συμφερόντων».** Καταθέτει-καταγγέλλει ότι **«Το κανάλι Ε λειτουργεί μόνο με «μαύρα»..ο κ. Βρυώνης είναι κάτοικος Αλβανίας και είχε ΑΦΜ Αλβανικό επειδή χρωστάει πάρα πολλά λεφτά στο ελληνικό δημόσιο».** Ομολογεί (σελ. 56 πρακτικών)ότι **«Το κανάλι του ΣΚΑΙ έχει πολιτική άποψη...Δεν υπάρχει αντικειμενικότητα. Είναι μύθος»(εδώ υπάρχει σαφής παραβίαση της συνταγματικής επιταγής του άρθρου 15 παρ.2 που επιβάλλει και αντικειμενική πληροφόρηση και πλουραλιστική ενημέρωση).** Και συνεχίζει (σελ.356 πρακτικών) ότι **«ελληνικά ΜΜΕ είναι στην πράξη γραφεία των επιχειρηματικών ομίλων..Βεβαίως απολύτως. Έχει εξελιχθεί η υπόθεση των ΜΜΕ σε μία εντελώς μη υγιή κατάσταση. Ο λόγος ύπαρξης των εν λόγω ΜΜΕ είναι σε μεγάλο βαθμό να εξυπηρετούν συγκεκριμένες αποστολές των ιδιοκτητών τους...ΟΛΑ ΤΑ ΚΑΝΑΛΙΑ ΔΕΝ ΠΛΗΡΩΝΟΥΝ ΔΟΣΕΙΣ, πλην του ΣΚΑΙ»(βλ. σελ. 376 πρακτικών).** Σε επισήμανση μέλους της Επιτροπής (βλ. σελ. 457,458 πρακτικών) ότι **«με επανειλημμένες αποφάσεις του ΣτΕ κρίθηκε το τηλεοπτικό τοπίο παράνομο και καταχρηστικό»,** και απαντά ότι **«Μα το είπα κι εγώ αυτό. Θεωρώ απολύτως επιβεβλημένο, σωστό και ορθό τον έλεγχο που ασκεί η Βουλή αυτή τη στιγμή».** Σε άλλη παρατήρηση βουλευτή περί του ότι **«υπήρξε διαπλοκή σχετικά με τις δανειοδοτήσεις των ΜΜΕ, τα δημόσια έργα και τις διαφημίσεις»,** αποφαίνεται ότι **«Ναι ιχύει, το είπα και πριν κύριε Βουλευτά».** Σε παρατήρηση άλλου Βουλευτή **«για το θέμα της διαπλοκής που με παρρησία έθεσε ο μάρτυρας και της στρεβλής, παράνομης ή παράτυπης λειτουργίας τραπεζών και ΜΜΕ»** απαντά ότι **«Ναι με τα άλλα ΜΜΕ, έτσι;»,** και σε επιμονή του ερωτώντα για το ότι **«διαπλοκή τραπεζών και ΜΜΕ δεν θα υπήρχε αν δεν συμμετείχε και ο τρίτος πόλος εξουσίας που είναι η πολιτική εξουσία, και αυτό δεν εντάσσεται στο πως λειτουργεί γενικά το πολιτικό σύστημα και η χώρα;** Και απαντά **«ΒΕΒΑΙΩΣ»!!! Στην Ελλάδα γενικώς λειτουργούσαν οι πολιτικές γνωριμίες και χαρακτηρίζει την κατάσταση που επικρατούσε ως «άρρωση».**

3.7.2. ΓΙΑ ΦΩΤΙΟ ΜΠΟΜΠΟΛΑ (ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ - ΠΗΓΑΣΟΣ)

Ισχύει ό,τι για Αλαφούζο: Εξηγήσεις για όσα είπε όπως λ.χ. « Ο ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ πήρε 100.000.000 ευρώ με δάνειο με μοναδική εγγύηση 600.000 ευρώ, δηλαδή με το 0,6% του δανείου. Καταθέτει ότι παλιότερα οι τράπεζες **έδιναν λεφτά χωρίς καλύψεις, χωρίς εγγυήσεις.** Παραδέχεται ότι ο ΠΗΓΑΣΟΣ είχε διμερές δάνειο 69.000.000 ευρώ ΑΚΑΛΥΠΤΟ χωρίς να δοθούν προσωπικές εγγυήσεις». Ομολογεί «ότι το ΚΟΔ που πήρε η ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ, τα 98 εκατομμύρια, δίνονται για να αποπληρωθούν άλλα προηγούμενα δάνεια..». Εδώ για τον ΠΗΓΑΣΟ έχουμε συντριπτικά στοιχεία που μόνο τη δανειοδότησή του δεν επέτρεπαν, και συγκεκριμένα: Από το 2009 έως το 2015 είχε ζημιές 270.000.000 ευρώ και το τελευταίο ΚΟΔ που δόθηκε είχε μείωση του κύκλου εργασιών κατά 80%!!! Ταυτόχρονα οι Ορκωτοί Ελεγκτές από το 2012 προειδοποιούσαν ότι *«υπάρχουν αμφιβολίες για τη δυνατότητα η εταιρία να συνεχίσει τη λειτουργία της»*, τρία χρόνια η μετοχή της ήταν εκτός διαπραγμάτευσης, και όμως δόθηκε δάνειο 52.600.000 ευρώ από τα οποία τα 46.900.000 ευρώ ήταν ΑΚΑΛΥΠΤΑ. **Πως και με ποια τραπεζικά κριτήρια δόθηκε το δάνειο; Και μάλιστα και για αναχρηματοδότηση τόκων που ρητά απαγορεύεται;** *Ήδη από το 2012 υπάρχουν επιστολές το ΠΗΓΑΣΟΥ προς την ΕΤΕ και ζητούσαν ανοχή, κάτι που στηλιτεύει και η ΤτΕ σε Πόρισμά της. Εδώ υπάρχουν σαφείς ευθύνες των τραπεζικών στελεχών που αποφάσισαν και ενήργησαν σε βάρος των καλώς νοουμένων συμφερόντων της τράπεζας, των καταθετών και των μετόχων της. Η ευθύνη των τραπεζικών καθίσταται ακόμα μεγαλύτερη με την περίπτωση της ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ (ΜΕΓΚΑ) που όταν έλαβε το ΚΟΔ 98.000.000 ευρώ, όφειλε ήδη 125.000.000 ευρώ και ουσιαστικά ήταν μία επιχείρηση υπό κατάρρευση, και έρχονται έξι τράπεζες και δίνουν 100 εκατομμύρια, χωρίς καλύψεις και εγγυήσεις, που ασφαλώς σήμερα είναι δανεικά και αγύριστα. Δηλαδή η ευθύνη των τραπεζικών συνίσταται στο ότι από πρόθεση χορηγούν δάνεια δεκάδων εκατομμυρίων για να εξοφληθούν παλαιότερα δάνεια, ακόμα και δόσεις τόκων που είναι ληξιπρόθεσμες, χωρίς καμία ουσιαστικά εξασφάλιση και χωρίς πραγμάτωση ούτε ενός τραπεζικού κριτηρίου. Υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι ζημιώθηκε η Τράπεζα εν γνώσει της απουσίας τους με ηθικό αυτουργό τον δανειολήπτη.* Επίσης παρόμοια περίπτωση απιστίας υπάρχει και για μία άλλη εκδοχή του ιδίου ΚΟΔ δανείου των 98 εκατομμυρίων. Ενώ όλα τα στοιχεία συνηγορούσαν στη μη χορήγησή του λόγω κατάρρευσης όλων των οικονομικών δεικτών της εταιρίας, αρχίζουν διαπραγματεύσεις το 2012 για τη χορήγησή του, η συμφωνία επιτυγχάνεται το 2014 και τελικά εκταμιεύεται τον Απρίλιο του 2016. **Όμως συμφωνείται κάτι το εξωφρενικό: η διάρκεια του δανείου είναι 2 μηνών, δηλαδή μέχρι την 30-6-2016 θα πρέπει να εξοφληθεί ολόκληρο το**

δάνειο και οι τόκοι του. Εκταμιεύεται το δάνειο ΟΛΟΚΛΗΡΟ και ασφαλώς δεν εξοφλείται την 30-6-2016. Εδώ υπάρχει ένα ολόκληρο σχέδιο, να εκταμιευθεί ολόκληρο το ποσό τον Απρίλιο και να εξοφληθεί, δήθεν τέλος Ιουνίου 2016. Επιλέγεται η «δύμηνη» διάρκεια του δανείου, ώστε να γίνει δυνατή η άμεση ΟΛΟΚΛΗΡΗ εκταμίευσή του, χωρίς δόσεις σε προσυμφωνημένους χρόνους, όπως θα γινόταν εάν η διάρκειά του ήταν η κανονική. Έτσι «τσεπώνει» η ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ το χρήμα(98.000.000 ευρώ χρήμα ζεστό!!!) και παρέρχεται ημερομηνία της 30-6-2016 και μέχρι σήμερα δεν έχει πληρωθεί ούτε ευρώ. Είναι σκαστή περίπτωση ζημίωσης συμφερόντων σε της τράπεζας με ηθικό αυτουργό τον νόμιμο εκπρόσωπο της δανειολήπτριας εταιρίας.

3.7.3. ΓΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΨΥΧΑΡΗ (ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ - MEGA)

1. Ψευδορκία: Ο μάρτυρας Παναγιώτης Ψυχάρης κατέθεσε ψευδώς τα εξής: **«επειδή μιλήσατε για κόκκινα δάνεια, μάλιστα είπε ότι είναι στη φαντασία μερικών, είναι ονειρώξή τους(!!!!), του ΤΗΛΕΤΥΠΟΥ, δεν υπάρχει τέτοιο πράγμα, δεν υφίσταται και δεν υφίστατο ποτέ τέτοιο πράγμα. Τα δάνεια του ΤΗΛΕΤΥΠΟΥ ήταν και είναι πάντα εξυπηρετούμενα»**, και απέκρυψε τα αληθή που είναι ότι τα δάνεια της ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ είναι μη ενήμερα και μη εξυπηρετούμενα και γι αυτό άλλωστε καταγγέθηκαν ΟΛΑ τα δάνειά του από ΟΛΕΣ τις τράπεζες. **Μάλιστα τα δάνειά του ήταν χωρίς εξασφαλίσεις για τις τράπεζες, κάτι που γεννά σοβαρές ευθύνες για τα τραπεζικά στελέχη, όπως προαναφέρεται. Επίσης καταθέτει ότι και τα δάνεια του ΔΟΛ είναι ενήμερα(κ' εξυπηρετούμενα).**

2. Παρατηρεί ο πρόεδρος της Επιτροπής κ. Φάμελλος ότι **«Το MEGA, λοιπόν, έχει μείωση κύκλου εργασιών το 2008-2010 34% και αύξηση δανεισμού 236%. Από το 2009 καταγράφει ζημιές προ φόρων, ενώ υποβαθμίστηκε στην κατηγορία υψηλού κινδύνου απ' όλες τις τράπεζες, ενώ τα δάνεια προς MME είναι από τα δάνεια υψηλού κινδύνου για τις τράπεζες. Μ' αυτές τις τεχνικές παραμέτρους, θα δίνετε δάνειο στο MEGA;»**. Ο μάρτυρας δεν απαντά, όμως γεννώνται σοβαρές υπόνοιες για τη στάση και την ευθύνη των τραπεζικών στελεχών που ενέκριναν και χορήγησαν το δάνειο ΚΟΔ των 98.000.000 ευρώ. Επίσης αναφέρει ότι η Πειραιώς την 20-3-2012 δίνει δάνειο στην ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ 34.600.000 ευρώ, από τα οποία τα 34 εκ. είναι ΑΚΑΛΥΠΤΑ, ενώ στις 10-10-2013 με απόφαση του ανώτατου οργάνου της η τράπεζα αποφασίζει **«τη μη τήρηση των χρηματοοικονομικών δεικτών, δηλαδή των παραμέτρων με βάση τις οποίες γίνεται ο έλεγχος. Το αποτέλεσμα είναι ότι τρία χρόνια μετά δεν έχει τραπεζική ενημερότητα το MEGA και κατηγορείτε τις τράπεζες που σας έδωσαν, όμως, περίπου 200 εκατομμύρια δάνεια και θα πω γιατί. Έχουν καταγγεληθεί τα δάνεια, το ομολογιακό, απ' όλες τις τράπεζες και**

έχει κατατεθεί αυτό εδώ στην Επιτροπή και έχετε 115 εκατομμύρια υπόλοιπο και εργαζόμενους απλήρωτους. Το αποτέλεσμα της διαδρομής επιβεβαιώνει ότι θα έπρεπε να τηρηθούν οι δείκτες. Τεχνοκρατικά πιστεύετε ότι πρέπει να τηρούνται οι δείκτες στη δανειοδότηση και να έχουν κανόνες τα κανάλια, ή όχι; Απαντά ότι «Οι δείκτες πρέπει να τηρούνται, πλην όμως παραβιάστηκαν στην περίπτωση αυτή. Οπότε ανακύπτουν σοβαρότατες ευθύνες για τα τραπεζικά στελέχη που ενήργησαν όπως ενήργησαν, ενώ ευθύνες υπάρχουν και για το γεγονός ότι με τα δάνεια αυτά εξυπηρετήθηκαν ληξιπρόθεσμες δόσεις τόκων, κάτι που ρητά από το νόμο απαγορεύεται, όπως παραπάνω αναλύθηκε.

3. Ακόμα μία σκαστή παρανομία είναι αυτή με το προσωπικό δάνειο στον Σταύρο Ψυχάρη των 58.000.000 ευρώ από την ALPHA , τα οποία μετέφερε σε προσωπική εταιρία με μοναδικό μέτοχο τον ίδιο, εν συνεχεία κάνει συγχώνευση αυτήν με τον ΔΟΛ, μεταφέροντας εφεξής το δάνειο αυτό στον εκ συγχωνευμένο με την προσωπική του εταιρία ΔΟΛ, με αποτέλεσμα σήμερα **οφειλέτης του δανείου να είναι ο ΔΟΛ και όχι προσωπικά ο Σταύρος Ψυχάρης που έλαβε το δάνειο, και έτσι αποφεύγει στην ατομική ευθύνη, τα χρήματα τα οφείλει πλέον ο ΔΟΛ, με όλα τα προβλήματα και τις αδυναμίες να εξοφλήσει ΟΛΑ τα δάνειά του.**

4. Τέλος ο μάρτυρας καταθέτει το εκπληκτικότερο όλων, όταν δηλώνει ότι **«πήρε δάνειο με υπογραφή του μόνο, χωρίς να βάλει χρήματα εγγύηση, αλλά με ΑΕΡΑ!!!».** Αυτή η περίπτωση προεχόντως πρέπει να ερευνηθεί σε βάθος.

4.ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

4.1. ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Το φαινόμενο της εκχώρησης μελλοντικών κρατικών χορηγήσεων προς τα κόμματα

Κατ' αρχήν διευκρινίζεται ότι ως πρακτική οι συμβάσεις εκχώρησης μελλοντικών κρατικών χορηγήσεων προς εξασφάλιση δανειακών χορηγήσεων προς τα πολιτικά κόμματα είναι θεμιτές από πλευράς τυπικής νομιμότητας και επιτρεπτές, σύμφωνα με τον γενικό κανόνα της ελευθερίας των συμβάσεων που διέπει το αστικό δίκαιο. Υπό τις προϋποθέσεις του νόμου, ήτοι εφ' όσον είχαν αναγγελθεί δεόντως σύμφωνα με τον κανόνα του άρθρου 480 του Αστικού Κώδικα, δεσμεύουν τον υπόχρεο προς καταβολή, εν προκειμένω το ελληνικό Δημόσιο.

Ο δανεισμός των κομμάτων με εξασφάλιση τη σύσταση ενεχύρου επί μέλλουσας απαίτησής τους στο μερίδιο που τους αναλογεί από την κρατική επιχορήγηση επομένων ετών αποτέλεσε την κύρια εξασφάλιση των δανείων που δόθηκαν στα κόμματα του ελληνικού Κοινοβουλίου κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Ο λόγος είναι ότι τα κόμματα, πλην εξαιρέσεων, δεν διαθέτουν ακίνητη περιουσία ενώ τα έσοδά τους από λοιπούς πόρους, (συνδρομές, εκδηλώσεις, εμφανείς δωρεές) είναι ασταθή και μη προβλέψιμα και ως εκ τούτου επισφαλέστατα.

Εξαιρέσεις από τον κανόνα αποτελούν το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (ΚΚΕ), που διαθέτει σημαντικής αξίας ακίνητη περιουσία ανά την Ελλάδα κυρίως από δωρεές, και είναι, ως τώρα, το μόνο κόμμα που έχει δώσει εμπράγματο ασφάλεια για δάνειά του, και ο ΣΥ.ΡΙΖ.Α., διάδοχος του ενιαίου Συνασπισμού, που κατέστη προσφάτως κύριος αστικής ακίνητης περιουσίας την οποία νεμόταν συνεχώς και καλόπιστα επί μακρό χρονικό διάστημα και την οποία έχει δεσμεύσει έναντι δανείου από την ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ με τη μορφή αρνητικής εγγύησης (negative pledge – «ρήτρα μη μεταβίβασης»). Την απόκτηση της κυριότητας έχει αναγγείλει εγγράφως στην πιστώτρια ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ και έχει προσφερθεί να παράσχει δικαίωμα εγγραφής προσημείωσης, εφ' όσον ζητηθεί από την Τράπεζα. Η ΕΘΝΙΚΗ δεν έχει ακόμα έως σήμερα ζητήσει την ενεργοποίηση της υποσχετικής αυτής ρήτρας, καθόσον το δάνειο εξυπηρετείται κανονικά.

Γενική παρατήρηση είναι ότι, ειδικά κατά την περίοδο μετά το 2010, ο τρόπος που εφαρμόστηκε το σύστημα εγγυήσεων με ενέχυρο επί μελλοντικών κρατικών επιχορηγήσεων ήταν προβληματικός. Κυρίαρχη εικόνα είναι ότι από τα κόμματα ΠΑΣΟΚ και ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ έγινε κατάχρηση αυτής της δυνατότητας. Εγέρθηκαν ζητήματα νομικής και πολιτικής τάξεως. Πλήγηκε η ισονομία και ζημιώθηκαν οικονομικά οι πιστώτριες τράπεζες.

Τα επίμαχα ζητήματα είναι τριών κατηγοριών:

(α) Η πρώτη κατηγορία ζητημάτων αφορά τη «ρήτρα ανεκχώρητου» που υπάρχει στις συμβάσεις ενεχυρίασης μελλοντικής επιχορήγησης. Δηλαδή την απαγόρευση διάθεσης της ίδιας επιχορήγησης σε τρίτο ή τρίτους. Συνοδό με αυτό ζήτημα είναι το εάν στη σύμβαση εκχώρησης δινόταν ή όχι η ρητή διαβεβαίωση ότι η αυτή επιχορήγηση δεν είχε ήδη εκχωρηθεί και ότι δεν πρόκειται στο μέλλον να εκχωρηθεί. Από τη διαδικασία προέκυψε ότι όλες οι συμβάσεις εκχώρησης μελλοντικών κρατικών επιχορηγήσεων προς τα κόμματα είχαν ως προϋπόθεση ότι η συγκεκριμένη επιχορήγηση δεν είχε ήδη εκχωρηθεί και ότι περιελάμβαναν ως όρο να μην εκχωρηθούν στο μέλλον σε τρίτο ή τρίτους.

Όπως τόνισαν μάρτυρες εκπρόσωποι τραπεζών, η ενσωμάτωση αυτών των διαβεβαιώσεων στο κείμενο των συμβάσεων εκχώρησης υπήρξε το κριτήριο συνάμα

δε και το κίνητρο για τη συνομολόγησή των, με την έννοια ότι εάν δεν υπήρχαν δεν μπορούσε να γίνει δεκτή ως ενέχυρο η μέλλουσα απαίτηση του κόμματος πάνω στη χρηματοδότηση. Συνεπώς η διαβεβαίωση περί της μοναδικότητας της εκχώρησης την οποία παρείχαν οι εκπρόσωποι των κομμάτων ήταν ο αποφασιστικός παράγοντας για την αποδοχή ή μη της κρατικής επιχορήγησης ως ενεχύρου και -κατ' επέκταση- για το δανεισμό του πολιτικού κόμματος.

(β) Η δεύτερη κατηγορία ζητημάτων που αφορά στις εκχωρήσεις των μελλοντικών κρατικών επιχορηγήσεων σχετίζεται με το πόσο μελλοντικές ήταν αυτές.

Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις που εκχωρήθηκαν απαιτήσεις έως και δέκα ετών από την ημέρα σύναψης της σύμβασης δανείου. Την κατηγορία αυτή των εκχωρήσεων καυτηριάζει η Τράπεζα της Ελλάδος ως «υπερχρηματοδοτήσεις», κρίνοντάς τις υπερβολικά μακροπρόθεσμες για να θεωρούνται ασφαλείς ως προς την είσπραξή τους, αφού θεωρεί δεδομένο ότι δεν μπορούν να παραχθούν σίγουρες εκτιμήσεις ως προς το ύψος των κρατικών χορηγήσεων σε τέτοιο βάθος χρόνου.

Παραδείγματα τέτοιων υπερβολικά μακροχρόνιων δεσμεύσεων κρατικής επιχορήγησης υπάρχουν αρκετά. Το έτος , λ.χ., 2010 η Νέα Δημοκρατία δεσμεύει υπέρ της ΑΤΕ τις κρατικές επιχορηγήσεις των ετών 2019 και 2020. Το έτος, λ.χ., 2010 το ΠΑΣΟΚ δέσμευσε υπέρ της ΕΤΕ την κρατική επιχορήγηση του έτους 2019 και υπέρ της ΑΤΕ τις κρατικές επιχορηγήσεις των ετών 2017 και 2018.

Στις συγκεκριμένες αυτές περιπτώσεις , που εκτίθενται στη συνέχεια, παραβιάζονται οι κανόνες της τραπεζικής ασφάλειας. Οι εξελίξεις δικαίωσαν την εκτίμηση ότι επρόκειτο για εξαιρετικά επισφαλείς εγγυήσεις που μετέτρεπαν τα δάνεια σε οιονεί δωρεές.

Εξηγήσεις για την προκλητική αυτή πρακτική ακούστηκαν στην Επιτροπή, δεν μπορούν όμως να δικαιολογήσουν το γεγονός ότι δινόταν τόσα χρήματα με μόνη «εξασφάλιση» μια πολύ μακρινή και εκ τούτου αβέβαιη ως προς την ύπαρξή της απαίτηση. Καταβλήθηκε προσπάθεια ιδίως με την επίκληση της έκθεσης της BlackRock να εξισωθούν οι εκχωρημένες μελλοντικές απαιτήσεις των κομμάτων προς τις απαιτήσεις που διαθέτουν εγγύηση του ελληνικού δημοσίου. Αυτός ο ισχυρισμός καταρρίπτεται ενδελεχώς στην πορισματική αναφορά του Εισαγγελέα κ. Καλούδη. Το ίδιο έωλη υπήρξε και η, πρωτοφανής, όζουσα άκρατου κομματισμού, τακτική της ΑΤΕ να θεωρεί τις απαιτήσεις της έναντι των κομμάτων ως μηδενικού ρίσκου διότι, δήθεν, εξισώνονταν προς απαιτήσεις έναντι του Δημοσίου.

Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Επιτροπής ακούστηκαν επίσης από εκπροσώπους των τραπεζών μεταξύ των οποίων και της Τράπεζας της Ελλάδος, αντίθετες εκτιμήσεις, που κινήθηκαν μέσα στα όρια της κοινής λογικής. Συγκεκριμένα υποστήριξαν ότι δεν είναι δυνατόν μια εκχώρηση να υπερβαίνει το χρονικό όριο μιας

βουλευτικής θητείας. Με την επιφύλαξη ότι όχι σπάνια η τετραετία δεν εξαντλείται, εκτιμάται ως ορθή μια τέτοια, («συντηρητική»), προσέγγιση που εκτιμά ότι την περίοδο όπου λαμβάνονταν τα δάνεια με αυτές τις τόσο απομακρυσμένες χρονικά και αβέβαιες εγγυήσεις, θα είχε λειτουργήσει υπέρ της εξασφάλισης των δανείων εάν υπήρχε ως απώτατο χρονικό όριο η λήξη της κοινοβουλευτικής θητείας.

Φυσικά υπήρξαν διαβαθμίσεις στις περιπτώσεις εκχώρησης κρατικών επιχορηγήσεων πέραν της τετραετίας τις οποίες οφείλουμε να επισημάνουμε και να αξιολογήσουμε. Συνολικά από το 2010 και μετά σημειώθηκαν 9 περιπτώσεις κατά τις οποίες εκχωρήθηκαν απαιτήσεις επί μελλοντικών κρατικών επιχορηγήσεων πέραν της τετραετίας. Απ' αυτές, οι 4 αφορούσαν το ΠΑΣΟΚ που το έτος 2010 είχε δεσμεύσει στην Αγροτική Τράπεζα την επιχορήγηση των ετών 2014 και 2016, στην Τράπεζα Πειραιώς το 2010 είχε δεσμεύσει την επιχορήγηση του 2015, στην Εθνική Τράπεζα το 2010 δέσμευσε την επιχορήγηση των ετών 2015 και 2019 και στην Τράπεζα Αττικής το 2010 είχε δεσμεύσει την επιχορήγηση του έτους 2015, οι 5 αφορούσαν τη Ν.Δ. που το έτος 2010 είχε δεσμεύσει στην Αγροτική Τράπεζα τις επιχορηγήσεις των ετών 2014, 2016, 2017 και 2018, το 2011 είχε δεσμεύσει στην Αγροτική Τράπεζα τις επιχορηγήσεις των ετών 2014, 2016, 2017 και 2018, το 2010 στην Τράπεζα Πειραιώς την επιχορήγηση του έτους 2015, στην Eurobank το 2011 δέσμευσε την επιχορήγηση του 2019 και στην Εθνική Τράπεζα το 2010 δέσμευσε την επιχορήγηση των ετών 2019 και 2020. Υπάρχει και μία εκχώρηση από το ΣΥΡΙΖΑ, που - ως Συνασπισμός – είχε εκχωρήσει στην Εθνική Τράπεζα το 2010 τις κρατικές επιχορηγήσεις των ετών 2015-2018.

Κάθε μία από αυτές τις πέραν της τετραετίας εκχωρήσεις έχει διαφορετική βαρύτητα από τις άλλες. Τόσο περισσότερο επικίνδυνες για τα συμφέροντα των τραπεζικών ιδρυμάτων ήταν όσο μακρύτερης διάρκειας ήταν. Ειδικά για την περίπτωση του Συνασπισμού θεωρείται βάσιμη από την πλειοψηφία των μελών της Επιτροπής η εξήγηση που δόθηκε από τον εκπρόσωπό του ότι η συμφωνία αυτή δεν έθεσε σε κίνδυνο τα συμφέροντα της πιστώτριας, αντίθετα υπήρξε μονομερώς δυσμενής για το δανειοδοτούμενο κόμμα, και τούτο για τους εξής λόγους : (α) το δάνειο ήταν μικρού ύψους, και (β) είχε προηγηθεί εκτίμηση της τράπεζας ότι ακόμη και αν στις επόμενες εκλογές δεν έμπαινε στη Βουλή το κόμμα, πάλι θα είχε «λαμβάνειν» από τη συμμετοχή του στην Ευρωβουλή, οι εκλογές για την οποία γίνονται με το σύστημα της απλής αναλογικής και έπονταν. Είχε επίσης συνεκτιμηθεί ότι, σε έσχατη περίπτωση, ακόμη και εκτός βουλής εάν βρισκόταν θα συμμετείχε στη διανομή του ποσοστού της κρατικής επιχορήγησης που δίνεται σε κόμματα που κατέθεσαν συνδυασμούς στο 75% της Επικράτειας. Ο βαθμός έκθεσης σε κίνδυνο της πιστώτριας τράπεζας στην περίπτωση αυτήν υπήρξε εξαιρετικά ασήμαντος,

άλλωστε, όπως προέκυψε, το συγκεκριμένο δάνειο εξυπηρετήθηκε και έχει ήδη αποπληρωθεί.

Αντιθέτως δεν μπορεί να δικαιολογηθεί μια σε βάθος δεκαετίας υπόσχεση επιστροφής κατά πολύ μεγαλύτερων ποσών δανείων που δόθηκαν στο ΠΑΣΟΚ και στη ΝΔ με δέσμευση των επιχορηγήσεων που απείχαν τόσο πολύ χρονικά . Άρκεσε ο κατ' εφαρμογήν της νομοθεσίας περιορισμός της ποσότητας κρατικού χρήματος που περιέρχεται πλέον στα κόμματα λόγω των γνωστών νομοθετικών ρυθμίσεων για να καταδειχθεί στην πράξη πόσο επικίνδυνη ήταν αυτή η μορφή εγγυοδοσίας. Εν προκειμένω κρίνεται ότι δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός ότι υπήρξε απρόοπτη μεταβολή των συνθηκών. Η αποτυχία του συγκεκριμένου συστήματος εγγυήσεων εκτιμάται ήταν προδιαγεγραμμένη ακόμη και να μην υπήρχε κρίση, καθώς είχε εκτεθεί σε πολυπαραγοντικούς κινδύνους, όπως: μείωση των εκλογικών ποσοστών, που δεν είναι λογικό να υποστηρίξει κανείς με βεβαιότητα ότι θα παραμένουν σταθερά, μείωση της ποσότητας χρημάτων που θα διαθέτει ετησίως ο κρατικός προϋπολογισμός είτε λόγω της μείωσης του ποσοστού, όπως συνέβη, είτε λόγω της σε απόλυτο μέγεθος μείωσης του ίδιου του προϋπολογισμού.

(γ) Η τρίτη και σοβαρότερη σειρά ζητημάτων με ευρύτερες, και ποινικού χαρακτήρα, προεκτάσεις σχετίζονται με τις διπλές ή και πολλαπλές εκχωρήσεις.

Νομοθετικές ρυθμίσεις που έχουν ψηφιστεί αναφορικά με την κρατική χρηματοδότηση των κομμάτων

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του νόμου ν. 3023/2002 τα πολιτικά κόμματα δικαιούνται κρατικής χρηματοδότησης, η οποία ορίζεται ως η νομοθετικά προβλεπόμενη οικονομική ενίσχυση σε δικαιούχους κρατικής χρηματοδότησης. Κρίσιμη είναι και η αντικατάσταση του όρου «χρηματοδότηση» από τον όρο «ενίσχυση», δηλωτική της συμπληρωματικής συμμετοχής του κράτους στα οικονομικά των κομμάτων. Το κράτος δύναται να καλύπτει μόνο μερικώς τις κομματικές δαπάνες, επιβάλλοντας στα κόμματα να συνεχίσουν την αναζήτηση πόρων από την κοινωνία και τον εαυτό τους. (Κ. Χρυσόγονος, Συνταγματικό Δίκαιο, 2003, σελ 280).

Η κρατική χρηματοδότηση διακρίνεται σε: α) Τακτική κρατική χρηματοδότηση: η οικονομική ενίσχυση που παρέχεται κατ' έτος από μέρος των πραγματοποιηθέντων καθαρών εσόδων του ετήσιου Κρατικού Απολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους, σε πολιτικά κόμματα και συνασπισμούς κομμάτων για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών τους. β) Εκλογική κρατική χρηματοδότηση: η οικονομική ενίσχυση που παρέχεται από μέρος των πραγματοποιηθέντων καθαρών εσόδων του ετήσιου Κρατικού Απολογισμού του

προηγούμενου της διεξαγωγής των εκλογών οικονομικού έτους, σε πολιτικά κόμματα και συνασπισμούς κομμάτων για την κάλυψη των εκλογικών δαπανών τους και γ) Κρατική χρηματοδότηση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς λόγους: ετήσια οικονομική ενίσχυση από μέρος των πραγματοποιηθέντων καθαρών εσόδων του ετήσιου Κρατικού Απολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους σε πολιτικά κόμματα και συνασπισμούς κομμάτων που είναι δικαιούχοι κρατικής χρηματοδότησης, για ίδρυση και λειτουργία κέντρων ερευνών και μελετών, καθώς και τη διοργάνωση προγραμμάτων επιμόρφωσης των στελεχών τους.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν κατατεθεί στην Εξεταστική Επιτροπή, η πάγια τακτική των πολιτικών κομμάτων ήταν να εκχωρούν την κρατική χρηματοδότηση που επρόκειτο να λάβουν τα επόμενα έτη ως εξασφάλιση για την αποπληρωμή των δανείων. Για τον σκοπό αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό να επισημανθούν δύο νομοθετικές ρυθμίσεις που ψηφίστηκαν και αφορούσαν τις ήδη εκχωρημένες κρατικές χρηματοδοτήσεις.

1) άρθρο 43 παρ.4 του νόμου 4071/2012 για την Τοπική Ανάπτυξη την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση

Με την τροπολογία με γενικό αριθμό 987 και ειδικό αριθμό 72/02.4.2012 που κατέθεσαν οι Υπουργοί Εσωτερικών, Οικονομικών και Ανάπτυξης Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας κκ. Αναστάσιος Γιαννίσης, Φίλιππος Σαχινίδης και Άννα Διαμαντοπούλου, στην παρ. 4 αυτής προτάθηκε η ρύθμιση για το ανεκχώρητο των δόσεων της κρατικής χρηματοδότησης της τέταρτης δόσης του 2011 και της πρώτης και δεύτερης δόσης του 2012, στην αιτιολογική έκθεση της τροπολογίας, η οποία περιλαμβάνει ρυθμίσεις για διαφορετικά μεταξύ τους θέματα, αναφέρεται ότι η ρύθμιση για το ανεκχώρητο των δόσεων της κρατικής χρηματοδότησης προτείνεται για να διασφαλιστούν οι προϋποθέσεις απρόσκοπτης λειτουργίας των πολιτικών κομμάτων, ενόψει της διενέργειας εκλογών. Τελικά η ως άνω τροπολογία ψηφίστηκε με 155 ψήφους υπέρ , 56 ψήφους κατά και 3 ψήφους παρών.

«4. Η τέταρτη δόση του έτους 2011, καθώς και η πρώτη και δεύτερη δόση του έτους 2012 της χρηματοδότησης των άρθρων 1 και 3 του ν. 3023/2002 (Α` 146), καθώς και οι αντίστοιχες δόσεις της οικονομικής ενίσχυσης του άρθρου 4 του ίδιου νόμου, δεν κατάσχονται και δεν εκχωρούνται, καταβάλλονται δε υποχρεωτικά στα δικαιούχα κόμματα και συνασπισμούς σε λογαριασμό πιστωτικού ιδρύματος που δηλώνεται από τον δικαιούχο στο Υπουργείο Εσωτερικών, μέσα σε προθεσμία ενός μηνός από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου».

2) άρθρο 1 παρ. 7 του νόμου 4304/ 2014 για τον έλεγχο των οικονομικών και πολιτικών κομμάτων και των αιρετών αντιπροσώπων Βουλής και

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με την τροπολογία που κατέθεσαν οι Βουλευτές Κωνσταντίνος Καραγκούνης και Ιωάννης Κουτσούκος με γενικό αριθμό 1910 και ειδικό αριθμό 107/ 14.10.2014 προστέθηκε δεύτερο εδάφιο στην παρ. 7 του άρθρου 1 του νόμου 3023/2002 , το οποίο διαμορφώθηκε ως εξής « 7. Η κρατική χρηματοδότηση δεν υπόκειται σε φόρο. Ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) της συνολικής κρατικής χρηματοδότησης που λαμβάνει κάθε κόμμα και συνασπισμός κομμάτων είναι ακατάσχετο και ανεκχώρητο. Το ποσόν της ιδιωτικής χρηματοδότησης που δίδεται στους δικαιούχους χρηματοδότησης εκπίπτει ολόκληρο από το φορολογητέο εισόδημα του χρηματοδότη».

3) άρθρο 5 παρ. 7 του νόμου 4304/2014 για τον έλεγχο των οικονομικών και πολιτικών κομμάτων και των αιρετών αντιπροσώπων Βουλής και Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με το οποίο εισήχθη η ρύθμιση στο άρθρο 7 του νόμου 3023/2002 «Απαγορεύεται η χορήγηση δανείων από τις τράπεζες προς τους δικαιούχους κρατικής χρηματοδότησης με εγγύηση την κρατική χρηματοδότηση πέραν του τρέχοντος οικονομικού έτους».

Στην αιτιολογική έκθεση αναφέρεται ότι με την παρούσα διάταξη περί απαγόρευσης χορήγησης δανείων από τις Τράπεζες προς τους δικαιούχους κρατικής χρηματοδότησης με εγγύηση την κρατική χρηματοδότηση πέραν του τρέχοντος οικονομικού έτους, επιδιώκεται να καταπολεμηθεί το φαινόμενο του σημερινού άκρατου δανεισμού των κομμάτων με εγγύηση την κρατική χρηματοδότηση. Το επιβαρυντικό στοιχείο της υπάρχουσας κατάστασης είναι ότι τα κεφάλαια για την αποπληρωμή αυτών των δανείων δεν είναι υπαρκτά αλλά πιθανολογούμενα με βάση τις επόμενες κρατικές χρηματοδοτήσεις στις οποίες προσβλέπουν.

4.2. ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΑΝΑ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ

4.2.1. Η ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

A. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Η ΝΔ ακολούθησε την κοινή πρακτική για την δανειοδότηση των κομμάτων, που είχε ως εξής: Το κόμμα προκειμένου να αποκτήσει ρευστότητα έως την ημερομηνία απόδοσης σε αυτό της ανάλογης με τα εκλογικά ποσοστά του κρατικής επιχορήγησης από το Δημόσιο, προέβαινε σε συμφωνία εκχώρησης της απαίτησής του αυτής προς την εκάστοτε πιστώτρια τράπεζα και εκείνη με τη σειρά της προέβαινε σε σύσταση ενεχύρου επί της εκχωρημένης απαίτησης, προκειμένου να εξασφαλιστεί περαιτέρω. Η ενεχυρίαση επεκτείνονταν επίσης και στην οικονομική ενίσχυση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς, που δικαιούνται τα πολιτικά κόμματα σε ετήσια βάση σύμφωνα με το Ν. 3023/2002.

A1. Κρατική Επιχορήγηση

Η πρακτική που ακολουθήθηκε από τις τράπεζες συνίστατο στο να δανειοδοτείται το κόμμα με ποσό σχεδόν ίσο με το σύνολο των εκτιμώμενων μελλοντικών κρατικών επιχορηγήσεων, με κριτήριο το ποσοστό των εκλογικών αποτελεσμάτων. Δεν έχει προκύψει ότι οι τράπεζες είχαν λάβει υπ' όψιν τους ως όφειλαν πιθανή απομείωση της διασφαλιστικής αξίας των ενεχύρων. Όμως, όπως άλλωστε συνέβη, ένα τέτοιο ενδεχόμενο δεν ήταν καθόλου απίθανο, δεδομένου ότι, αφενός, τα εκλογικά ποσοστά των κομμάτων στις εκλογικές αναμετρήσεις αυξομειώνονται ενώ η δημοσιονομική κατάσταση της χώρας δεν είναι εξασφαλισμένα στο αυτό επίπεδο πάντοτε. Στην προκειμένη περίπτωση υπήρξε και ένας ακόμη παράγοντας που λειτούργησε αρνητικά για την αξία των ενεχύρων που λήφθηκαν από τις τράπεζες, οι νομοθετικές αλλαγές. Ειδικότερα, (α) με τη διάταξη άρθρου 43 παρ. 4 ν. 4071/12 ορίστηκε ότι η 4η δόση του 2011 και 1η και 2η δόσεις του 2012 δεν θα μπορούν να εκχωρούνται (Υπουργός Εσωτερικών ΜΙΧΕΛΑΚΗΣ) και (β) Με τον νόμο 4304/2014 άρθρο 1 και 33, τροποποιήθηκε ο Ν. 3023/2002, και από 1/1/2015, ορίστηκε ότι το 40% της κρατικής επιχορήγησης και των δυο κατηγορικών, (τακτική, επιμορφωτική) δεν θα μπορεί ούτε να εκχωρείται ούτε να κατάσχεται, (Υπουργός Εσωτερικών ΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ). Αξίζει ακόμα να σημειωθεί ότι, ως γνωστόν, οι εκλογικές θητείες συνήθως δεν εξαντλούνται.

Από την αρχή της περιόδου του ερευνητικού ενδιαφέροντος της επιτροπής (2002) μέχρι και το 2009, το διαθέσιμο ποσό για κρατική χρηματοδότηση των κομμάτων επί του εκάστοτε ετήσιου συνόλου διαθέσιμων κρατικών δημοσιονομικών εσόδων κυμαινόταν σε επίπεδα της τάξης των 40.000.000 ευρώ για το 2002 έως και των 68.000.000 ευρώ για το 2009. Αυτά διανέμονταν κυρίως μεταξύ των δύο μεγάλων τότε κομμάτων. Η κρατική χρηματοδότηση του ΠΑΣΟΚ κυμάνθηκε μεταξύ των ποσών των 17.000.000 για το 2002 και των 24.175.150,30 ευρώ για το 2009. Σε παρόμοια ποσά κινήθηκε και η κρατική χρηματοδότηση του κόμματος της Νέας Δημοκρατίας, καθώς εμφάνισε μία διακύμανση μεταξύ 17.022.548,68 ευρώ για το 2002 και 26.280.294,83 για το 2009. Ειδικότερα η ετήσια συνολική επιχορήγηση (τακτική και για επιμορφωτικούς σκοπούς):

Έτος	Σύνολο Τακτικής και Οικονομικής Ενίσχυσης	ΣΥΡΙΖΑ	ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜ. ΣΥΜΠ/ΞΗ	ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
2002	41.385.215,82	2.424.415,22	17.415.779,26	17.022.548,68
2003	43.568.000	2.914.716,58	17.768.415,32	17.378.795,76

2004	46.390.400	3.103.532,27	18.919.479,75	18.504.620,07
2005	48.955.200	3.139.138,88	18.499.496,83	20.481.553,83
2006	52.136.000	3.343.100,31	19.701.477,40	21.812.315,97
2007	55.070.400	3.531.262,00	20.810.347,00	23.039,9 91,00
2008	62.182.400	5.076.071,58	22.039.480,21	23.958.653,03
2009	68.208.000	5.567.953,15	24.175.150,30	26.280.294,83
2010	48.800.000	3.504.108,56	19.809.717,78	15.056.167,38
2011	54.018.624	3.890.499,32	21.745.330,44	16.999.562,04
2012	23.160.000	1.668.016,65	9.323.115, 1	7.288.409,58
2013	21.827.000	5.454.496,69	2.741.982,24	5.968.856,32
2014	7.978.000	1.993.676,39	1.002.223,59	2.181.680,30
2015	10.825.000	2.766.560,06	1.276.323,36	3.021.654,36
2016	11.458.000	3.759.994,68	759.733,46	3.038.797,03
Σύνολο	595.962.239,82	52.137.542,3 4	215.988.052,12	222.033.900,1 8

A2. Επί μέρους δανειακές συμβάσεις

Η Νέα Δημοκρατία ζήτησε και έλαβε δάνεια από πέντε μεγάλες τράπεζες, ήτοι την Αγροτική, την Πειραιώς, την Εθνική, τη Eurobank και την Attica. Τα περισσότερα δάνεια προέρχονται από την Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος (ΑΤΕ) σε ποσοστό 81%. Ένα χρόνο πριν η ΑΤΕ απορροφηθεί από την Πειραιώς, τα δάνεια άγγιξαν τα 104.400.000€. Έως του χρονικού σημείου της πλήρους απορρόφησης της ΑΤΕ από την Πειραιώς, έφθασαν τα 118.163.185€.

Το κόμμα επίσης, ζήτησε και πέτυχε να δανειοδοτηθεί από τέσσερις ακόμα τράπεζες, ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ΕΘΝΙΚΗ, EUROBANK ΚΑΙ ΑΤΤΙΚΑ, μέσα σε έναν χρόνο, από τον Φεβρουάριο του 2010 έως τον Φεβρουάριο του 2011. Το χρονικό διάστημα συμπίπτει με το διάστημα κατά το οποίο η ΑΤΕ επέδειξε απροθυμία να συνεχίσει την δανειοδότηση.

Παραδόξως, και ενώ η χώρα διένυε την γνωστή καταστροφική οικονομική κρίση, σε μία περίοδο που η στρόφιγγα της δανειοδότησης είχε αρχίσει να κλείνει για τους κοινούς θνητούς και παρά την υψηλή δανειοδότηση Η ΝΔ έλαβε από τον Φεβρουάριο 2010 έως τον Φεβρουάριο του 2011 ποσό ύψους 25 εκ ευρώ.

Ειδικότερα, από το 2000 και μετά το κόμμα συνολικά έλαβε δυνάμει των αναφερομένων στο παράρτημα συμβάσεων, ποσό κεφαλαίου (άνευ υπολογισμού των τόκων):

α) Από την Αγροτική Τράπεζα έλαβε, με την υπ'αριθμ. 337/10.10.2000 σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού και τις πρόσθετες συμβάσεις της, ποσό 289,3 εκ ευρώ.

Σύμφωνα με την Τράπεζα Πειραιώς στον πίνακα οφειλών της Ν.Δ., το κόμμα εμφανίζει υπόλοιπο οφειλής για τα δάνεια της Αγροτικής ύψους 179.876.987,98 εκ ευρώ.

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ
337/10.10.2000
ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016
179.876.987,98€

ΛΟΓ.* 111.466.662,18€

β) Από την Τράπεζα ΠΕΙΡΑΙΩΣ έλαβε, με την υπ'αριθμ. 1506/17.2.2010 σύμβαση χρεωλυτικού δανείου, ποσό 15 εκ. ευρώ, για το οποίο δεν έχει γίνει καμία αποπληρωμή, ούτε κεφαλαίου, ούτε τόκων.

Σύμφωνα με την Τράπεζα Πειραιώς (πίνακας 2 του παραρτήματος), το κόμμα εμφανίζει υπόλοιπο οφειλής 25.291.737,82 εκ ευρώ.

Εμφανίζεται επίσης ένα υπόλοιπο ύψους 1.088.067,03 εκ ευρώ στον αλληλόχρεο λογαριασμό υπ' αριθμόν 4736878/27.5.2011. Η σχετική σύμβαση δεν έχει προσκομισθεί στην εξεταστική επιτροπή, συνεπώς, δεν μπορούμε να έχουμε εικόνα για το αρχικό κεφάλαιο.

Τράπεζα Πειραιώς
1) ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΑΝΕΙΟΥ 1506/17.02.2010
25.291.737,82€
(ΛΟΓ. 19.088.459,72€)

2) ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ 4736878/27.5.2011
1.088.067.03€
(ΛΟΓ. 872.467,48€)

γ) Από την ΕΘΝΙΚΗ Τράπεζα έλαβε, με την υπ' αριθμόν 9747073836/20.12.2010 σύμβαση πίστωσης με ανοιχτό αλληλόχρεο λογαριασμό, ποσό 5 εκ. ευρώ . Δεν έχει γίνει καμία αποπληρωμή, ούτε κεφαλαίου, ούτε τόκων. Η συνολική οφειλή στις 31.1.2016 ανερχόταν στο ποσό των 6.716.825,13 ευρώ.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΣΥΜΒΑΣΗ 9747073836/20.12.2010
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016
6.716.825,13€
ΛΟΓ. 5.146.642,14€

δ) Από την Τράπεζα Eurobank έλαβε, με την υπ' αριθμόν 1353/19.11.2010 σύμβαση πίστωσης με ανοιχτό αλληλόχρεο λογαριασμό, ποσό 3 εκ ευρώ. Δεν έχει γίνει καμία αποπληρωμή, ούτε κεφαλαίου, ούτε τόκων.

ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK
ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ
1353/19.11.2010
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016
5.219.618,57€
ΛΟΓ. 3.316.359,43€

ε) Από την Τράπεζα ΑΤΤΙΚΑ έλαβε, με την υπ' αριθμόν 812/11.2.2011 σύμβαση δανείου, το ποσό των 2 εκ. ευρώ, για το οποίο δεν έχει γίνει καμία αποπληρωμή, ούτε κεφαλαίου, ούτε τόκων (όπως προκύπτει από τον πίνακα που εστάλη στην επιτροπή από το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας, καθώς και την τράπεζα). Η συνολική οφειλή στις 31.1.2016 ανερχόταν σε 3.156.837,93 ευρώ.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΥΜΒΑΣΗ 812/2.11.2011
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016
3.156.837,93€
ΛΟΓ. 2.389.264,65€

*ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ

**ΣΤΗΝ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΤΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΑΙ ΟΙ ΜΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ

Σημείωση: Τα υπόλοιπα οφειλών από τις προαναφερόμενες τράπεζες αφορούν τα διάστημα έως και την ημερομηνία 31.10.2016, ενώ τα υπόλοιπα που αναφέρονται στις καταστάσεις οφειλών που εστάλησαν από το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας, είναι ενήμερα έως και την ημερομηνία 31.1.2016.

A3. Πορεία αποπληρωμής των δανείων

Η εξέταση της πορείας αποπληρωμής των ανωτέρω δανείων απέδωσε ότι:

Τα δάνεια των τραπεζών ΠΕΙΡΑΙΩΣ, ΕΘΝΙΚΗ, EUROBANK, ΑΤΤΙΚΗΣ δεν εξυπηρετούνται από την ημερομηνία πρώτου εκτοκισμού τους στην περίπτωση δανείου και από την ημερομηνία κλεισίματος του πρώτου έτους για τις συμβάσεις αλληλόχρεου λογαριασμού.

Για τα δάνεια της Αγροτικής, αυτά φαίνεται να μην εξυπηρετούνται από το 2010 ως προς τους τόκους, ενώ η τελευταία δόση έναντι κεφαλαίου τοποθετείται στο έτος 2011, όταν και βάσει των στοιχείων που έστειλε το κόμμα, αποπλήρωσε ποσό κεφαλαίου ύψους 11.350.970 εκ ευρώ. Το 2012 δεν έκανε καμία αποπληρωμή τόκων και κεφαλαίου.

Είναι προφανές, πως η ροή δανειοδότησης από την ΑΤΕ, αλλά και κάθε άλλη τράπεζα θα έπρεπε να είχε σταματήσει ήδη από το έτος 2010 και να καταγγελθούν οι συμβάσεις δανείου. Η Ν.Δ. έχοντας πολλές δόσεις τόκων και κεφαλαίου ανεξόφλητες, κατέστη αφερέγγυα, γεγονός που άμα την επέλευσή του, συνιστά λόγο καταγγελίας σε κάθε σύμβαση, είτε αυτή είναι σύμβαση δανείου, είτε σύμβαση αλληλόχρεου λογαριασμού. Είναι πάντως απορίας άξιο πώς η Νέα Δημοκρατία κατάφερε όχι μόνο να αυξήσει το πιστωτικό όριο έτους 2011 και 2012 στην Αγροτική Τράπεζα, ενώ είχε συμφωνηθεί το αντίθετο, δηλαδή η απομείωση του, αλλά να πάρει και νέα δάνεια από άλλες τράπεζες).

Εξασφαλίσεις

Για τα δάνεια της ΑΤΕ οι εξασφαλίσεις που έχουν δοθεί από το κόμμα συνίστανται αφενός, στην σύσταση ενεχύρου επί των εκχωρημένων απαιτήσεων σε αυτές από τις κρατικές επιχορηγήσεις των ετών 2001 έως 2018, πλην του 2015 και αφετέρου, στη συμφωνία για ρήτρα ανεκχώρητου των κρατικών επιχορηγήσεων των ετών 2019 και 2020.

Για δάνεια της ΠΕΙΡΑΙΩΣ η εξασφάλιση που έχει δοθεί από το κόμμα συνίσταται στην σύσταση ενεχύρου επί της εκχωρημένης απαίτησης σε αυτήν από την κρατική επιχορήγηση του έτους 2015, που προϋπολογίστηκε στα 15 εκ ευρώ.

Για τα δάνεια της ΑΤΤΙCΑ οι εξασφαλίσεις που έχουν δοθεί από το κόμμα συνίστανται στην σύσταση ενεχύρου επί των εκχωρημένων απαιτήσεων σε αυτήν από τις κρατικές επιχορηγήσεις των ετών 2013 και 2014, συνολικού ύψους 2.2 εκ ευρώ. Η εξασφάλιση αυτή είναι όμως άκρως προβληματική, όπως σε ιδιαίτερο κεφάλαιο πιο κάτω αναλύεται.

Για τα δάνεια της EUROBANK, οι εξασφαλίσεις που έχουν δοθεί συνίσταται στην σύσταση ενεχύρου επί της εκχωρημένης απαίτησης σε αυτήν από την κρατική επιχορήγηση του έτους 2019, ύψους 3 εκ ευρώ.

Για τα δάνεια της Εθνικής οι εξασφαλίσεις που έχουν δοθεί συνίστανται στην σύσταση ενεχύρου επί των εκχωρημένων απαιτήσεων σε αυτήν από τις κρατικές επιχορηγήσεις των ετών 2019 και 2020, ύψους 5 εκ ευρώ και 4 εκ ευρώ αντίστοιχα.

Καταγγελίες και άλλες εξώδικες ενέργειες εκ μέρους των τραπεζών

Η ΑΤΕ πρώτη κινήθηκε δικαστικά κατά του Ελληνικού Δημοσίου, της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ με την κατάθεση αγωγής ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών στις 6.7.2012 και η συζήτησή της προσδιορίσθηκε για τη δικάσιμο της 19.3.2015, αναβληθείσα έκτοτε. Αίτημα της αγωγής είναι η καταδίκη στην καταβολή των εκχωρημένων ποσών των κρατικών χορηγήσεων των ετών 2011 (δ' δόση) και 2012 (α' και β' δόση), οι οποίες χαρακτηρίσθηκαν ως ακατάσχετες και ανεκχώρητες δυνάμει του άρ. 43 παρ. 4 του ν. 4071/2012.

Μεταγενεστέρως, τον Οκτώβριο του 2016 η Τράπεζα Πειραιώς, ως διάδοχος της ΑΤΕ, άσκησε αγωγή κατά της Ν.Δ. για το ποσό των 163.615.515,81 εκ. ευρώ (145.160.074,34 εκ. κεφάλαιο και 18.263.746,32 εκ. ευρώ τόκοι).

Στην αγωγή που κατέθεσε η Τράπεζα Πειραιώς στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών ενώ η απαίτησή της που απορρέει από τη δανειακή σύμβαση 337/10.10.2000 και τις πρόσθετες σε αυτή πράξεις με την ΑΤΕ ενώ ανέρχεται στο ποσό των 172.821.231,23€, εντούτοις περιορίζεται στο ποσό των 111.569.285,23€.

Δεν διευκρινίζεται στην αγωγή για ποιο νόμιμο λόγο δεν ζητείται ένα κάθε άλλο παρά ευκαταφρόνητο ποσόν (61.251.947 ευρώ).

Η απόφαση περιορισμού της αξιώσεως της Πειραιώς έναντι της Ν.Δ. χρήζει περαιτέρω έρευνας τόσο για την αιτιολόγησή της που δεν υπάρχει, όσο και κυρίως για το εάν λήφθηκε νόμιμα.

Η Τράπεζα Πειραιώς, λίγους μέρες μετά την ανακοίνωση της πρόθεσης για τη σύσταση εξεταστικής επιτροπής, στις 8 Μαρτίου 2016, προέβη σε εξώδικη καταγγελία των δανειακών συμβάσεων για δάνεια που η ίδια είχε χορηγήσει, με υπόλοιπο 26.379.804,85 εκ. ευρώ. Επίσης, προέβη την ίδια ημερομηνία, στις 8 Μαρτίου 2016 και στην καταγγελία των δανειακών συμβάσεων μεταξύ του κόμματος

της Νέας Δημοκρατίας και της Αγροτικής Τράπεζας Ελλάδος (ΑΤΕ), καθώς ως καθολική διάδοχος της ΑΤΕ υποκαθίσταται στα δικαιώματα και της υποχρεώσεις της απορροφηθείσας τράπεζας, για δάνεια που η τελευταία είχε χορηγήσει, με υπόλοιπο συνολικού ύψους 179.876.987,98 εκ ευρώ. Οι εν λόγω καταγγελίες των δανειακών συμβάσεων μεταξύ του κόμματος και των τραπεζών Πειραιώς και ΑΤΕ, αφορούν σε υπόλοιπο ύψους 206.256.792,83 εκατομμυρίων ευρώ όπως αυτό εμφανίζεται στους σχετικούς λογαριασμούς έως και την 31.20.2016.

Η τράπεζα ΑΤΤΙΚΗΣ προέβη επίσης σε καταγγελία των δανειακών συμβάσεων που υπογράφηκαν μεταξύ του κόμματος και της ίδιας, διαρκούντων των εργασιών της εξεταστικής επιτροπής, δηλαδή, στις 17 Οκτωβρίου 2016, για υπόλοιπο που εμφανίζουν οι λογαριασμοί έως και την 31.20.2016, συνολικού ύψους 3.156.837,93 εκ ευρώ.

Επίσης, η τράπεζα EUROBANK προέβη σε καταγγελία στις 9 Ιουλίου 2014.

Η ΕΘΝΙΚΗ τράπεζα δεν προέβη σε καταγγελία των δανειακών συμβάσεων μέχρι και τη σύνταξη του πορίσματος της εξεταστικής επιτροπής, από όσα έχουν περιέλθει σε γνώση μας.

Ειδικότερα οι ενέργειες στις οποίες προέβησαν οι Τράπεζες μετά τη συγκρότηση της Εξεταστικής Επιτροπής:

ΝΔ- ΑΤΤΙCΑ

3/6/2016: Η ΑΤΤΙCΑ ενημερώνει με επιστολή της τη ΝΔ ότι έχει χαρακτηριστεί «μη συνεργάσιμος δανειολήπτης».

7/7/2016: Επιστολή της ΑΤΤΙCΑ, με την οποία ζητάει πληροφορίες σχετικά με την πληρωμή των εκχωρημένων απαιτήσεων της κρατικής χρηματοδότησης 2013 και 2014.

11/10/2016: Επιστολή με την οποία γνωστοποιεί ότι ο λογαριασμός μεταφέρεται σε οριστική καθυστέρηση.

17/10/2016: Κλείσιμο του λογαριασμού που εξυπηρετούσε την δανειακή σύμβαση.

Επομένως, παρότι το δάνειο δεν εξυπηρετείται ήδη από την 31.12.2012, ο λογαριασμός κλείνει στις 17.10.2016 (4 χρόνια μετά).

ΝΔ- ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Δεν έχει γίνει καταγγελία της σύμβασης μέχρι σήμερα.

ΝΔ-ΑΤΕ (ΠΕΙΡΑΙΩΣ)

1/4/2016 καταγγελία της σύμβασης από την Τράπεζα Πειραιώς ως διάδοχος της ΑΤΕ

6/10/2016 κατάθεση αγωγής με αριθμό κατάθεσης 2022/6.10.2016 κατά της
ΝΔ

ΝΔ-ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Τελευταία καταβολή στις 16.11.2011 (β' δόση του 2011)

1/4/2016 καταγγελία της σύμβασης

6/10/2016 κατάθεση αγωγής

Συμπέρασμα:

Οι συγκεκριμένες Τράπεζες έδειξαν μια ασυνήθιστη ανοχή στο πολιτικό κόμμα της ΝΔ που δεν συναντάται σε άλλους δανειολήπτες. Ενώ υπήρχαν οφειλές σε καθυστέρηση ήδη από το έτος 2011 προχώρησαν σε κλείσιμο των λογαριασμών πολύ αργότερα έως και τέσσερα χρόνια μετά. Ακόμη σε καταγγελία των συμβάσεων έχει προβεί μόνο η Τράπεζα Πειραιώς. Σε κλείσιμο των λογαριασμών προέβη πρώτη η Eurobank και μετά η Πειραιώς και μόλις στις 17.10.2016 και η Attica. Η Εθνική Τράπεζα μετέφερε τον φάκελο στη Διαχείριση Απαιτήσεων. Μέχρι σήμερα καμία τράπεζα δεν έχει καταθέσει αίτηση έκδοσης διαταγής πληρωμής και μόνο η Πειραιώς (που είναι διάδοχος των Τραπεζών CPB Bank και ΑΤΕ) έχει καταθέσει αγωγή σε βάρος της ΝΔ για την καταβολή των οφειλομένων ποσών που απορρέουν από τις δανειακές συμβάσεις.

Ενδιαφέρον είναι ότι, οι Τράπεζες Attica (κλείσιμο λογαριασμών στις 17.10.2016) και Πειραιώς (κατάθεση αγωγής 14.10.2016) άρχισαν να λαμβάνουν μέτρα για την διασφάλιση των απαιτήσεων τους κατά της ΝΔ μετά την συγκρότηση της Εξεταστικής Επιτροπής στις 19.4.2016.

Β. ΟΦΕΙΛΕΣ ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

337/10.10.2000 ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ** 31.10.2016

179.876.987,98€

ΛΟΓ.* 111.466.662,18€

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ (31.10.2016) 108.574.742,37€

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

Ημερομηνία καταγγελίας 8/3/2016

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΣΥΜΒΑΣΗ

- 1) 1506/17.02.2010 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΔΑΝΕΙΟ
- 2) 4736878/27.5.2011 ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

1)25.291.737,82€

ΛΟΓ.19.088.459,72€

2)1.088.067.03€

ΛΟΓ. 872.467,48€

1) 19.088.459,72€

2)872.467,48€

1) Ημερομηνία καταγγελίας 8/3/2016

2) Ημερομηνία καταγγελίας 8/3/2016

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 206.256.792,83€

ΛΟΓ. 131.427.589,38€

128.535.669,57€

ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK

ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

1353/19.11.2010

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016

5.219.618,57€

ΛΟΓ. 3.316.359,43€

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ (31.10.2016) 3.316.238,30€

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

Ημερομηνία καταγγελίας 9/7/2014

ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ**

ΣΥΜΒΑΣΗ 9747073836/20.12.2010

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016

6.716.825,13€

ΛΟΓ. 5.146.642,14€

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ (31.10.2016) 5.146.642,14€

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΟΧΙ

ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ**

ΣΥΜΒΑΣΗ 812/2.11.2011

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016

3.156.837,93€

ΛΟΓ. 2.389.264,65€

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ (31.10.2016) 1.289.264,65€

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

Ημερομηνία καταγγελίας 17/10/2016

ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ			
	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ 31.10.2016	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	206.256.792,83€ ΛΟΓ. 131.427.589,38€	128.535.669,57€	ΝΑΙ
EUROBANK	5.219.618,57€ ΛΟΓ. 3.316.359,43€	3.316.238,30€	ΝΑΙ
ΕΘΝΙΚΗ	6.716.825,13€ ΛΟΓ. 5.146.642,14€	5.146.642,14€	ΟΧΙ

ΑΤΤΙΚΗΣ	3.156.837,93€ ΛΟΓ. 2.389.264,65€	1.289.264,65€	ΝΑΙ
ΣΥΝΟΛΑ	221.350.074,46€ ΛΟΓ.142.279.855,60€	138.287.814,66€	

*ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ

**ΣΤΗΝ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΤΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΑΙ ΟΙ ΜΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ

Γ. ΔΙΑΠΙΣΤΩΘΕΙΣΕΣ ΥΠΕΡΒΑΣΕΙΣ- ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ

Ευρήματα από έγγραφο υλικό – Πράξεις και παραλείψεις που συνιστούν παραβάσεις κανόνων τραπεζικού δικαίου και κοινής τραπεζικής πρακτικής. Καθυστερήσεις έναρξης μέτρων προς εξασφάλιση των συμφερόντων της τράπεζας.

Προς καλύτερη κατανόηση παρατίθενται συνοπτικά οι διαδικασίες που προηγούνται της υπογραφής της σύμβασης και οι διαδικασίες που ακολουθούνται για την νομότυπη σύσταση ενεχύρου επί της εκχωρούμενης χρηματικής απαίτησης κατά του Δημοσίου επί της κρατικής επιχορήγησης που δίδεται από το Δημόσιο προς τα κόμματα.

Οι υποχρεωτικές ενέργειες που οφείλει να κάνει η διοίκηση της τράπεζας πριν αποδεχθεί ως ενέχυρο απαίτηση του δανειολήπτη έναντι τρίτου, είναι οι εξής:

1. Έλεγχος ύπαρξης απαίτησης προφορικά
2. Νομικός έλεγχος αν είναι εκχωρήσιμη
3. Νομικός έλεγχος αν προηγείται άλλη εκχώρηση
4. Λήψη υπεύθυνης δήλωσης ότι δεν έχει εκχωρηθεί σε οποιοδήποτε φορέα. Η δήλωση επαναλαμβάνεται και στη σύμβαση εκχώρησης.
5. Νομότυπη σύσταση ενεχύρου με σύμβαση ενεχύρασης απαιτήσεως
6. Κοινοποίηση με αναγγελία σε όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες του Ελληνικού Δημοσίου με Δικαστικό Επιμελητή, με τη σημείωση να γνωστοποιηθεί στην τράπεζα, τυχόν προηγούμενη εκχώρηση
7. Προσκόμιση Ασφαλιστικής και Φορολογικής Ενημερότητας του Δανειολήπτη, καλύπτουσας όλο το χρονικό διάστημα που διαρκεί η σχετική διαδικασία, προκειμένου να μην συμψηφιστεί η συγκεκριμένη απαίτηση.

Επιπροσθέτως, η πρακτική που ακολουθείται από τις Τράπεζες, κατά την εξέταση οποιουδήποτε αιτήματος, είναι η λήψη Δήλωσης Οφειλών προς άλλες

τράπεζες για το ύψος δανείων τους σε αυτές, με ανάλυση ληξιπρόθεσμων και ενήμερων οφειλών, καθώς και των εξασφαλίσεων που έχουν παρασχεθεί.

Οι εγγυήσεις που δόθηκαν από το πιστούχο κόμμα της Νέας Δημοκρατίας συνίστανται στις δηλώσεις που περιλαμβάνονται στις συμβάσεις ενεχύρασης και στις συμβάσεις δανείου και αλληλόχρεου λογαριασμού. Οι εγγυήσεις – υποσχέσεις παραθέτονταν ως αυτοτελείς όροι στις εν λόγω συμβάσεις και με αυτές το κόμμα υποσχόταν είτε το ανεκχώρητο σε τρίτους επί μελλοντικών σε βάθος 10ετίας κρατικών ενισχύσεων, ενώ διαβεβαίωνε και ότι η ενεχυραζόμενη απαίτηση είναι ελεύθερη από κάθε άλλη ενεχύραση, εκχώρηση, συμψηφισμό ή απαίτηση τρίτου ή κατάσχεση.

Οι ως άνω υποσχέσεις – εγγυήσεις αποδείχθηκαν κενό γράμμα, αφού το κόμμα προέβη ορισμένες φορές σε πολλαπλές εκχωρήσεις των κατά τα άλλα ανεκχώρητων και ελεύθερων από απαιτήσεις τρίτων, μελλοντικών κρατικών επιχορηγήσεων, προβαίνοντας με αυτόν τον τρόπο σε αθέτηση των συμφωνηθέντων όρων που συμπεριλαμβάνονταν στις συμβάσεις που είχαν υπογράψει. Η συμπεριφορά αυτή, στην οποία ενέχονται ευθέως μεν οι οικονομικοί υπεύθυνοι του κόμματος την εποχή εκείνη, κατ' επέκταση όμως και η ηγεσία του, στην οποία συμπεριλαμβάνονται ο Πρόεδρος και τα (κατά το καταστατικό) μέλη της Διοίκησής του, προκάλεσε περιουσιακή ζημία των τραπεζών. Συνευθύνη βεβαίως υπάρχει και εκ μέρους της όποιας τράπεζας δεν φρόντισε να εξασφαλίσει τα συμφέροντά της με έναν των νομίμων τρόπων.

ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΕΚΧΩΡΗΣΕΙΣ

α. Εκχωρήσεις που έλαβαν χώρα το 2010

ΑΤΕΒΑΝΚ

Συμφωνείται η μη εκχώρηση σε τρίτους των κρατικών χρηματοδοτήσεων και οικονομικών ενισχύσεων για λειτουργικές δαπάνες και ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς που θα λάβει το κόμμα τα έτη 2019 και 2020. Πλην όμως έχουν παραχωρηθεί αποκλειστικά οι χρηματοδοτήσεις (τακτικές και μορφωτικές) όλων των ετών μέχρι τότε, πλην του 2015.

ΕΘΝΙΚΗ

Η σύμβαση ενεχυρίασης απαίτησης ημερομηνίας 20/12/2010 και αριθμό 9747073836 αναφέρει ως πρώτο όρο:

Ότι η συνιστάται ενέχυρο επί της απαίτησης του ενεχυραστή (Εθνική) κατά του παραπάνω οφειλέτη (ΝΔ), για μέρος της τακτικής κρατικής επιχορήγησης έτους 2019 εκ ποσού ΕΥΡΩ 5.000.000,00 (ΠΕΝΤΕ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ) καθώς και μέρος της τακτικής επιχορήγησης εκ ποσού των ΕΥΡΩ 4.000.000 έτους 2020.

Επίσης η σύμβαση στον πρώτο όρο περιέχει εγγύηση του οφειλέτη (ΝΔ) ως εξής: «υπόσχεται ότι η ενεχυραζόμενη απαίτησή του είναι ελεύθερη από κάθε άλλη ενεχύραση, εκχώρηση, συμψηφισμό ή απαίτηση τρίτου ή κατάσχεση».

EUROBANK

Η αυτή δήλωση περί του ότι η ενεχυραζόμενη σ' αυτήν απαίτηση (έτους 2019) είναι "ελεύθερη από κάθε άλλη εκχώρηση, ενεχύραση κτλ. περιλαμβάνεται και στην 1353/19.11.2010 σύμβαση με την Eurobank.

β. Πολλαπλές εκχωρήσεις κατά την περίοδο 2013- 2014

ΑΤΤΙΚΑ

Οι αυτές διαβεβαιώσεις περί του ότι οι ενεχυρασθείσες απαιτήσεις με την με ημερομηνία 2/11/2011 σύμβαση Ν.Δ. Attica είναι ελεύθερες από κάθε ενοχικό και εμπράγματο βάρος, άλλη ενεχύραση, εκχώρηση, συμψηφισμό, ένσταση, προσβολή, απαίτηση τρίτου, κατάσχεση ή οποιαδήποτε δέσμευση. Η συγκεκριμένη ενεχύραση αφορά μέρος της κρατικής χρηματοδότησης των ετών 2013, 2014 εξ αυτών η πρώτη, όπως εκτίθεται παρακάτω, είχε εξ' ολοκλήρου ενεχυρασθεί στην ΑΤΕ. Αναπτύσσεται σε ιδιαίτερο κεφάλαιο

ΑΤΕΒΑΝΚ

Με σύμβαση εκχώρησης – ενεχύρασης απαίτησης που φέρει ημερομηνία 11/09/2009 εκχωρήθηκε το σύνολο των τακτικών κρατικών χρηματοδοτήσεων των ετών 2010 έως και 2013 συνολικού εκτιμώμενου ποσού €95.760.000. Υπόσχεται η πιστούχος να μην εκχωρήσει τις ίδιες επιχορηγήσεις σε άλλον ή άλλους. Την ίδια υπόσχεση-διαβεβαίωση δίδει και στις 28.3.2011 με την με αυτή την ημερομηνία σύμβαση, με την οποία δέσμευσε υπέρ της ΑΤΕ τις κρατικές επιχορηγήσεις των ετών 2014, 2016, 2017 και 2018, τις οποίες επίσης δηλώνει ως "ελεύθερες από κάθε άλλη ενεχυρίαση, εκχώρησης, συμψηφισμό ή απαίτηση τρίτου ή κατάσχεση".

Στο ΠΟΡΙΣΜΑ ΕΙΔΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ για τα δάνεια των κομμάτων από την Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος, που συντάχθηκε τον Μάρτιο του 2011, και ειδικότερα στο τμήμα όπου γίνεται αναφορά στα δάνεια της Νέας Δημοκρατίας (αλλά και του ΠΑΣΟΚ), η Τράπεζα της Ελλάδας στις παρατηρήσεις αναφέρει ότι το άνοιγμα της Αγροτικής Τράπεζας ύψους (εν έτει 2011) 105 εκ ευρώ χωρίς τους τόκους, αντιμετωπίζεται για λόγους εποπτικών προβλέψεων (υποβαλλόμενη βάσει της ΠΔΤΕ 2442/99 όπως ισχύει) ως "άνοιγμα με εγγύηση Ελληνικού Δημοσίου" και ως εκ τούτου απαλλάσσεται από εποπτικές προβλέψεις. Το ίδιο ισχυρίστηκε και ο κ. Πανταλάκης ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής στις 19/7/2016. Η κα Παπαγιαννίδου, ενώ σε μέρος της κατάθεσής της δηλώνει επίσης ότι τα δάνεια των κομμάτων, αντιμετωπίζονταν από την Τράπεζα της Ελλάδος ως δάνεια με εγγύηση

Ελληνικού Δημοσίου, σε ερώτηση του κ. Παπαηλιού ότι κρατική χρηματοδότηση εκ του Δημοσίου, δεν είναι έννοια ταυτόσημη με την εγγύηση Ελληνικού Δημοσίου, η κα Παπαγιαννίδου, ανασκεύασε λέγοντας ότι θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται ως τέτοιο (με εγγύηση Ελληνικού Δημοσίου) μόνο ως προς το ποσό της κρατικής χρηματοδότησης που έχει τεθεί ως εξασφάλιση για τη χορήγηση του δανείου. Και η απάντηση όμως αυτή θα ήταν πλήρως ορθή μόνο όσον αφορά ήδη γεγενημένες αξιώσεις έναντι του δημοσίου και όχι μέλλουσες άρα αόριστες.

Συνάγεται συνεπώς τα συμπεράσμα ότι όλες οι τράπεζες και πρωτίστως η ΑΤΕ δεν ενήργησαν επιμελώς προς εξασφάλιση των συμφερόντων των μετόχων τους , δεν έλαβαν περαιτέρω εξασφαλίσεις , δεν ήσαν σίγουρες ότι και αυτές που είχαν, δεν ήσαν εκχωρημένες αλλού, δεν ήλεγχαν τις δηλώσεις που ενσωματώνονταν ως όροι στις συμβάσεις , δεν προέβησαν σε καταγγελία.

Συνοπτικά οι ατέλειες που συνιστούν παραβιάσεις των κανόνων του τραπεζικού δικαίου στις σχέσεις ΝΔ/ΤΡΑΠΕΖΩΝ, αφορούν σε:

- Πολλαπλές εκχωρήσεις (απόκρυψη ουσιωδών γεγονότων κατά τη σύναψη της σύμβασης, γνώση των οποίων θα οδηγούσε ενδεχομένως τις τράπεζες να μη συνάψουν συγκεκριμένα δάνεια, παραβίαση συμβατικών)

- Βεβαιώσεις που ελέγχονται για την ειλικρίνεια και την βασιμότητά τους. Ενώ στις συμβάσεις διαβεβαίωναν ότι οι απαιτήσεις είναι ελεύθερες από άλλα βάρη και διαβεβαίωναν εξ 'αρχής τις τράπεζες ότι οι κρατικές επιχορηγήσεις που εκχωρούν είναι ελεύθερες από βάρη συνέβαινε το αντίθετο.

Σημειώνεται ακόμα ότι η ΑΤΕ επί προεδρίας Πανταλάκη, εν έτει 2010, και μάλιστα με σύμβαση που υπογράφηκε στις 27 Ιουλίου 2010, συμφώνησε με το κόμμα να απομειώσει το πλαφόν δανεισμού, Ωστόσο, εν συνεχεία ανατράπηκε το πλαίσιο απομείωσης για άγνωστους λόγους με νέες συμβάσεις και δεν τηρήθηκε η έγγραφη συμφωνία της 27ης Ιουλίου 2010 με αποτέλεσμα, επελεύσεως της κρίσης, το κόμμα όχι μόνο να μην αποπληρώνει αλλά να αυξάνει και τη δανειοδότησή του. Παρόλο, επομένως, που η ΑΤΕ είχε αρχικά πρόθεση να περιορίσει δανειοδότηση εντούτοις, για άγνωστους λόγους, ήρε τους επιβεβλημένους όρους από τη σύμβαση και παρά τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας και κυρίως των κινδύνων που ενείχε μία επεκτατική πολιτική χωρίς ασφαλείς εξασφαλίσεις των τραπεζών σε περίοδο οικονομικής κρίσης, να συνεχίζει να δανείζει τη ΝΔ.

Η Σύμβαση με την Αγροτική Τράπεζα με ημερομηνία 27/7/2010 και αριθμό 337 περιλαμβάνει τους εξής όρους:

1.Υπό (ζ) όρος: συμφωνείται η σταδιακή μείωση της πίστωσης των (102.000.000) κατά τα έτη 2011 έως και 2017 ως ακολούθως:

Έτος	Παρακράτηση από το ποσό της επιχορήγησης (ποσά σε ευρώ)	Ύψος νέας πίστωσης (ποσά σε ευρώ)
2011	8.000.000	94.000.000
2012	12.000.000	82.000.000
2013	12.000.000	70.000.000
2014	12.000.000	58.000.000
2015	-	58.000.000
2016	12.000.000	46.000.000
2017	12.000.000	34.000.000

Συνεπώς, δυνάμει της ως άνω σύμβασης, το υπόλοιπο της Ν.Δ. θα ήταν μόλις 34.000.000 ευρώ κατά το τρέχον έτος.

Όμως, τον Μάρτιο του 2011, με την από 28.3.2011 τροποποιητική σύμβαση, το ποσό δανειοδότησης καθορίζεται για το έτος 2011 στα επίπεδα του έτους 2010 (για το οποίο το πιστωτικό όριο ήταν στα 102, δυνάμει της από 27.7.2010 που το είχε κατεβάσει στα 102 από 107), και μάλιστα με προσαύξηση αυτού κατά 400.000 ευρώ, δηλαδή στο ποσό των 102,4 εκ. ευρώ, καταργώντας ουσιαστικά την υποχρέωση της προηγούμενης συμφωνίας, βάσει της οποίας αυτό το ποσό θα ανερχόταν για το έτος 2011 στο ύψος των 94 εκ. ευρώ, στο πλαίσιο της προσπάθειας της τράπεζας για σταδιακή απομείωση του δανειοδοτούμενου ποσού ώστε να μειώσει την έκθεσή της σε ακάλυπτους κινδύνους εν μέσω κρίσης.

Τον Ιούλιο του 2011, σε επόμενη από την ως άνω σύμβαση και συγκεκριμένα με την από 10.8.2011 σύμβαση, η οποία συνήφθη επίσης εντός του 2011, συμφωνείται το πιστοδοτούμενο ποσό για το έτος 2012 να αγγίξει τα 104,4 εκ. ευρώ, επαυξημένο κατά 2 εκ. ευρώ, ενώ στο πλαίσιο της σταδιακής απομείωσης με προηγούμενη συμφωνία (27.7.2010) αυτό είχε συμφωνηθεί να μην ξεπεράσει τα 82 εκ. ευρώ.

Για τη μη τήρηση της συμφωνίας της 27.7.2010 υπάρχουν εξ' αντικειμένου ευθύνες: Πρωτίστως στα όργανα των Τραπεζών που έλαβαν την απόφαση να την αγνοήσουν, καταστρατηγώντας την επί ζημία της Τράπεζας. Και οπωσδήποτε στους υπεύθυνους του συγκεκριμένου κόμματος, όπως αυτό εκπροσωπείται κατά το καταστατικό του.

Πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι το γεγονός ότι οι μέλλουσες απαιτήσεις επί της κρατικής χρηματοδότησης επόμενων ετών ήσαν αβέβαιες ως προς το ύψος τους, δεν ήταν άγνωστο στη Διοίκηση της ΕΤΕ. Σε εισηγητικό με ημερομηνία 31/3/2006 της αρμόδιας διεύθυνσης δημοσίου τομέα προς το Γενικό Συμβούλιο Χρηματοδοτήσεων της Αγροτικής Τράπεζης, υπάρχει η προειδοποίηση ότι το ύψος των μελλοντικών και μη γεννημένων απαιτήσεων των πιστούχων – κομμάτων, είναι μη προβλεπόμενο, αφού οι απαιτήσεις επί των οποίων προβλεπόταν η σύσταση ενεχύρου, αναμένονταν να χορηγηθούν από το Δημόσιο προς το κόμμα, και λόγω εκχώρησης, προς τις τράπεζες, σε διάστημα που εκτεινόταν έως και 9 – 10 χρόνια μπροστά. Η επιχειρηματολογία που αναπτύχθηκε στο σχετικό εισηγητικό κατέληγε ότι η εκτιμώμενη αξία των μελλοντικών – πέραν του ευλόγου χρονικού διαστήματος του ενός χρόνου – βασιζόταν σε προβλέψεις, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει ασφαλής εκτίμηση και αποτίμηση των εξασφαλίσεων, και ότι ως εκ τούτου η τράπεζα αναλαμβάνει υψηλό ρίσκο. Επίσης, στις 28/6/2010 σε σχετικό εισηγητικό της Δ/σης του Δημοσίου Τομέα της Τράπεζας αναγράφεται επί λέξει ότι: «Η σημαντική αυτή μείωση οφείλεται στη μείωση του ποσοστού που έλαβε το κόμμα στις πρόσφατες εθνικές εκλογές (Οκτώβριος 2009), αλλά κυρίως στην περιστολή του χορηγούμενου ποσού για την ενίσχυση των πολιτικών κομμάτων λόγω δημοσιονομικής στενότητας. Έτσι, η πρόταση της Υπηρεσίας, όχι μόνο δεν συνηγορούσε για την αύξηση της χρηματοδότησης, αλλά επισημαίνοντας ότι, ενόψει των τότε κρατικών οικονομικών ενισχύσεων, που τις υπολόγιζαν σε 42 εκ ευρώ (4 έτη X 10,5 εκ/χρόνο), για την πλήρη κάλυψή της η τράπεζα θα όφειλε να ζητήσει και άλλα καλύμματα, θέτοντας αυτό το αίτημα προς συζήτηση στο Γενικό Συμβούλιο Χορηγήσεων (ΓΧΣ) της ΑΤΕ.

Το ίδιο ίσχυσε στην περίπτωση της δανειοδότησης της Ν.Δ. από την τράπεζα Αττικής. Βάσει της Έκθεσης Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος με ημερομηνία 26 Απριλίου 2012, η υπ' αριθμόν 069/626/20.10.2011 εισήγηση του τμήματος έγκρισης και αξιολόγησης πιστοδοτήσεων της τράπεζας Αττικής, για αύξηση πιστοδοτικού ορίου ήταν αρνητική, επισημαίνοντας τους υφιστάμενους και μελλοντικούς κινδύνους και εκτιμώντας ως μη αποδεκτό τον πιστωτικό κίνδυνο. Εντούτοις, η πιστοδότηση εγκρίθηκε από το ανώτερο εγκριτικό κλιμάκιο του Συμβουλίου Πιστοδοτήσεων της τράπεζας Αττικής (Σελ 11, Πόρισμα Απριλίου 2012, ΤτΕ).

Η αντιμετώπιση των δανείων των κομμάτων ωσάν να έχουν εγγύηση Δημοσίου, είχε ως αποτέλεσμα να μην λαμβάνονται υπόψιν τυχόν αθετήσεις χρέους και παραλείψεις αποδόσεων στην Αγροτική Τράπεζα τόκων ή κεφαλαίου. Σε κάθε περίπτωση η διασφαλιστική αξία που είχαν οι κρατικές επιχορηγήσεις, με τις παραπάνω τροπολογίες στέρησαν ένα 40% των νόμιμων απαιτήσεων των

τραπεζών, χωρίς προτέρα ειδοποίηση της Τραπέζης και πάντως κατά παράβαση των όρων των συμβάσεων και των προσδοκιών εκ μέρους της τραπέζης όταν κατά το χρόνο σύναψης των δανειακών συμβάσεων, υπολόγιζαν το 100% της διασφαλιστικής αξίας των υπό ενεχυρίαση κρατικών χρηματοδοτήσεων.

Η πιστοληπτική ικανότητα γενικά, αξιολογείται στη βάση της ικανότητας ενός πιστούχου να αποπληρώνει εγκαίρως τις δανειακές υποχρεώσεις, η οποία με τη σειρά της προκύπτει από την βιωσιμότητα των λειτουργιών της επιχείρησής του, δηλαδή, από την ικανότητά της να παράγει χρηματορροές. Σημειωτέον τα κόμματα έχουν ως χρηματορροές τα έσοδα από τις συνδρομές βουλευτών και φίλων, όμως το μεγαλύτερο μέρος εσόδων προέρχεται από τις κρατικές χρηματοδοτήσεις, ήτοι την τακτική και επιμορφωτική χρηματοδότηση καθώς και την εκλογική χρηματοδότηση.

Βάσει της Έκθεσης Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος με ημερομηνία 26 Απριλίου 2012, η πιστοληπτική ικανότητα των κομμάτων αξιολογήθηκε κατά το χρόνο της πιστοδότησης ως «σχετικά ισχυρή», από την ΑΤΕ η οποία, όπως προαναφέρθηκε, κάλυψε και το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης του κόμματος της Νέας Δημοκρατίας.

Ωστόσο, η ΑΤΕ δεν είχε κλίμακα αξιολόγησης για τα δάνεια των κομμάτων. Μόνο κατά τα τελευταία έτη της λειτουργίας της η Τράπεζα εφηύρε ένα σύστημα αξιολόγησης, και δή κατά τα έτη 2011 - 2012, δηλαδή δύο χρόνια πριν την συγχώνευσή της από την Πειραιώς, όπως μπορεί να διαπιστωθεί από τα εισηγητικά σημειώματα των εγκριτικών αρχών της τράπεζας, όπου δηλώνεται η βαθμίδα πιστοληπτικής ικανότητας του κόμματος.

Στην από 24.7.2012 εισήγηση προς το Γενικό Συμβούλιο Χορηγήσεων (ΓΣΧ) της ΑΤΕ, κρούεται ο κώδωνας του κινδύνου τόσο για τα δάνεια του ΠΑΣΟΚ όσο και για τα δάνεια της ΝΔ, αφού αναφέρεται ότι :

«παρουσιάζεται σημαντική επιδείνωση της διαβάθμισης του πελάτη σε σχέση με την προηγούμενη αξιολόγηση επειδή :

- Υφίστανται ληξιπρόθεσμες οφειλές στην ΑΤΕ από τόκους (31.12.2011 και 30.6.2012)

- Δεν έχουν τηρηθεί οι συμβατικοί όροι της αναδιάρθρωσης της οφειλής

- Επιδείνωση των οικονομικών στοιχείων, με κυριότερη τη μείωση των συνολικών εσόδων του κόμματος και τάση περαιτέρω μείωσης, εξαιτίας της ελάττωσης του ποσοστού της κρατικής ενίσχυσης προς τα κόμματα, καθώς και των εισφορών των μελών λόγω της δυσχερούς οικονομικής συγκυρίας

- Εμφανίζονται δυσμενή στοιχεία για την ΝΔ από την έρευνα στο σύστημα Τειρεσίας» - αυτό είναι κάτι που αναφέρεται στο εισηγητικό για την ΝΔ μόνο και όχι για το ΠΑΣΟΚ . Από τον έλεγχο δυσμενών στον “Τειρεσία” της 22.5.2014 προέκυψαν

για τη Νέα Δημοκρατία ότι είχε οφειλές 940.300 ευρώ και μία Διαταγή Πληρωμής – Απόδοσης Μισθίου με ημερομηνία καταχώρησης την 16/07/2013. Η ύπαρξη δυσμενών εγγραφών παρ’ όλα αυτά δεν κινητοποίησε καμία Τράπεζα προς προστασία των συμφερόντων της.

Παρά ταύτα, σε εισήγηση προς το Γενικό Συμβούλιο Χορηγήσεων, το 2012, το χαρτοφυλάκιο δανείων των κομμάτων αποτιμάται ως κατηγορίας Ε1, δηλαδή χαμηλής, και όχι της χαμηλότερης που υπάρχει, παρότι είναι ξεκάθαρο ότι το κόμμα δεν αποπληρώνει.

Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Επιτροπής καταγράφηκαν σημαντικές αυξήσεις της χρηματοδότησης της Ν.Δ. (όπως και του ΠΑΣΟΚ άλλωστε) παραμονές των εκλογών. Παρατίθεται σχετικός πίνακας:

Εκλογές 7 Μαρτίου 2004 Εκλογές 7 Μαρτίου 2004	Πριμοδότηση ΝΔ – 2 εκ πριν και 28 μετά (30 εκ σύνολο) Πριμοδότηση ΠΑΣΟΚ – 17 εκ μετά
Εκλογές 16 Σεπτεμβρίου 2007	Πριμοδότηση ΠΑΣΟΚ – 20 εκ πριν και 7 εκ μετά (27 εκ σύνολο)
Εκλογές 16 Σεπτεμβρίου 2007	Πριμοδότηση ΝΔ – 25 εκ πριν
Εκλογές 4 Οκτωβρίου 2009	Πριμοδότηση ΠΑΣΟΚ – 8 εκ πριν
Εκλογές 4 Οκτωβρίου 2009	Πριμοδότηση ΝΔ – 18 εκ πριν

Όπως και σε άλλο σημείο του παρόντος πορίσματος αναγράφεται, η ΑΤΕ ήταν η μόνη τράπεζα που άσκησε αγωγή κατά των κομμάτων μετά τις περικοπές των νομοθετικών ρυθμίσεων του 2012 και 2014.

Δανειακές Συμβάσεις μεταξύ Νέας Δημοκρατίας και Αγροτικής Τράπεζας

- Υπ’ αριθμ. 367/14-12-2000 αρχική σύμβαση πίστωσης με ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό, για χορήγηση πίστωσης με πιστοδοτικό όριο ανερχόμενο το 2012 σε 104.360.000€.

- Με την υπ’ αριθμ. 8533/7-8-2007 επιστολή της ΝΔ προς την ΑΤΕ ζήτησε να αυξηθεί το ποσό της πίστωσης από 61,2εκ€ σε 86,2 εκ€, με εξασφάλιση της πρόσθετης εκχώρησης της κρατικής χρηματοδότησης για το 2011, η οποία κατά την εκτίμηση της ΝΔ θα ανερχόταν σε 25 εκ. Το Γενικό Συμβούλιο Χορηγήσεων (ΓΣΧ) της ΑΤΕ στην υπ’ αριθμ. 35/23-8-2007 συνεδρίαση αποφάσισε την αύξηση του ορίου στα 86,6 εκ για κάλυψη των λειτουργικών του αναγκών, και την επέκταση της λήξης μέχρι 30.4.2011.

- Τον Οκτώβριο 2008 η ΝΔ ζήτησε με την υπ’ αριθμ. 9138/7-10-2008 επιστολή του να ανανεωθεί η σύμβαση (ποσό πίστωσης 86,2), με την περαιτέρω εκχώρηση

της κρατικής επιχορήγησης του 2012. Στην υπ' αριθμ. 39/9-10-2008 συνεδρίαση του ΓΣΧ αποφάσισε ανανέωση της πίστωσης 86,2 εκ για κάλυψη λειτουργικών αναγκών της ΝΔ και επέκταση της λήξης μέχρι 30.4.2012.

- Τον Αύγουστο 2009 η ΝΔ με την υπ' αριθμ. 9501/18-8-2009 ζήτησε ανανέωση της σύμβασης (86,2 εκ), με περαιτέρω εκχώρηση της κρατικής επιχορήγησης 2013. Το ΓΣΧ κατά την υπ' αριθμ. 34/27-8-2009 συνεδρίασή του αποφάσισε την ανανέωση της πίστωσης και την επέκταση της λήξης μέχρι 30-4-2013.

- Τον Σεπτέμβριο 2009 η ΝΔ με την υπ' αριθμ. 9514/4-9-2009 επιστολή ζήτησε αύξηση πίστωσης από 86,2 στα 105 εκ € και προς εξασφάλιση προσέφερε την εκχώρηση από την τακτική οικονομική ενίσχυση για επιμορφωτικούς σκοπούς των ετών 2010-2013 ποσού 9.385.819,60€. Το ΓΣΧ στην υπ' αριθμ. 36/10-9-2009 συνεδρίαση αποφάσισε την αύξηση πίστωσης στα 105 εκ € και τη λήξη της πίστωσης στις 30.4.2013.

- Τον Ιούνιο 2010 η ΝΔ με την υπ' αριθμ. 9985/22-6-2010 επιστολή της ζήτησε προσωρινή αύξηση του ορίου χρηματοδότησης κατά 5 εκ, προκειμένου να πληρωθούν άμεσα οι τόκοι και λοιπές άμεσες ανάγκες, δεδομένου ότι εκείνη τη χρονική στιγμή δεν είχε καταβληθεί η κρατική χρηματοδότηση του 2010. Το ΓΣΧ στην 29/29-6-2010 συνεδρίαση έκανε εν μέρει δεκτό το αίτημα και αύξησε την πίστωση κατά 2 εκ, δηλαδή από τα 105 στα 107 εκ €, με λήξη στις 30.4.2013.

- Τον Ιούλιο 2010 η ΝΔ με την υπ' αριθμ. 10005/6-7-2010 επιστολή της υπέβαλε πρόταση σταδιακής μείωσης της οφειλής από τα 104.981.120 € που ήταν το 2010 στο ποσό των 49.981.120€ το 2017. Εν συνεχεία, με την υπ' αριθμ. 10021/16-7-2010 επιστολή της υπέβαλε αναμορφωμένη πρόταση μείωσης της οφειλής στο ποσό των 36.981.120€ το 2017. Το ΓΣΧ στην υπ' αριθμ. 32/20-7-2010 συνεδρίαση αποφάσισε την ανανέωση της χρηματοδότησης και την παράλληλη μείωσή της από 107 σε 102 εκ€, με λήξη της χρηματοδότησης στις 30-6-2011, με ειδικότερο όρο την μείωση της πίστωσης στα 34 εκ € και όχι στα 36,9 εκ που ζητούσε η ΝΔ, καθώς και την ανάληψη συμβατικής υποχρέωσης της ΝΔ για μη εκχώρηση σε τρίτους των κρατικών χρηματοδοτήσεων και οικονομικών ενισχύσεων που λάβει τα έτη 2019-2020, προκειμένου με αυτές να καλυφθεί η πίστωση των 34 εκ € που θα έχει μείνει ως υπόλοιπο το 2017. Επίσης, αποφασίσθηκε η αύξηση του βασικού επιτοκίου σε 6,55%, περιθώριο 0,45% και εισφορά 0,60%. Υπεγράφη στις 27-7-2010 σύμβαση εκχώρησης ενεχύρου.

- 6/12/2010 η ΝΔ ζητά την αναστολή καταβολής των χρεωστικών τόκων, που επρόκειτο να καταβληθούν στις 31-12-2010, κατά ένα εξάμηνο.

- 10/2/2011 και 15/3/2011 η ΝΔ ζητά την παρακράτηση από την ΑΤΕ του ποσού των 20εκ € της κρατικής επιχορήγησης και όχι ολόκληρου του ποσού των 8 εκ €. Το ΓΣΧ αποφάσισε στην υπ' αριθμ. 10/22-3-2011 συνεδρίαση α. να μην παρακρατηθεί κανένα ποσό από την κρατική χρηματοδότηση και οικονομική ενίσχυση του α' εξαμήνου 2011, που είχε ήδη κατατεθεί στην ΑΤΕ, β. να αυξηθεί η πίστωση από 102 σε 102,4€ και γ. να εισπραχθούν από την ΑΤΕ leasing τα ενοίκια που της οφείλει η ΝΔ για τη μίσθωση του κτιρίου στη Λ. Συγγρού 340.

- Στις 25/7/2011 η ΝΔ ζητά εγγράφως α. αναστολή της ενεργοποίησης των απαιτήσεων της ΑΤΕ και β. να προβεί η ΑΤΕ σε όλες τις ενέργειες προκειμένου να της καταβληθεί στο σύνολό της η δεύτερη δόση της κρατικής χρηματοδότησης του 2011. Το ΓΣΧ στην υπ' αριθμ. 28/2-8-2011 συνεδρίαση αποφάσισε α. την πίστωση του οφειλόμενου ποσού τόκων α εξαμήνου 2011 με το ποσό της εκχωρημένης δόσης επιχορήγησης β τριμήνου 2011, ύψους 4.249.890,51€, β. την προσωρινή αύξησης της χρηματοδότησης κατά 1,96 εκ (δηλαδή 104,36), μετά την προηγούμενη εξόφληση ολόκληρου ποσού τόκων α εξαμήνου 2011 ποσού 4.460.889,71 € με 30.6.2011, γ. την παράταση χρηματοδότησης μέχρι 30.6.2012, με υποχρέωση μείωσής της μέχρι 32.12.2011, δ. να δεσμευθεί η ΝΔ ότι με το συνολικό ποσό της γ δόσης 2011 της κρατικής χρηματοδότησης θα πιστωθεί η χρηματοδότηση των 104,36 εκ και ότι με το συνολικό ποσό της δ δόσης της κρατικής χρηματοδότησης 2011 θα εξοφληθούν κατά προτεραιότητα οι τόκοι β εξαμήνου 2011 και ότι το πλεονάζον ποσό θα αχθεί σε πίστωση του κεφαλαίου της χρηματοδότησης και ε. να δεσμευθεί με συμβατικό όρο ότι δεν θα εκχωρήσει σε τρίτους οποιαδήποτε κρατική τακτική ή έκτακτη χρηματοδότηση και οικονομική ενίσχυση μέχρι την ολοσχερή εξόφληση της χρηματοδότησης.

Από το 2000 έως το 2012 η ΑΤΕ εισέπραξε από τη ΝΔ α. τόκους: 29.169.181,36€ και β. προμήθειες: 407.460,83€. Το λογιστικό υπόλοιπο το 2012 ανέρχεται σε κεφάλαιο: 101.708.219€ και τόκους: 4.722.530€, με εξασφάλιση την εκχώρηση των κρατικών χρηματοδοτήσεων των ετών 2011-2018 (πλην του 2015).

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΔΙΕΠΟΝ ΤΙΣ ΕΚΧΩΡΗΣΕΙΣ

Οι εκχωρήσεις μελλοντικών απαιτήσεων αναγγέλλονταν με συνέπεια προς τις υπηρεσίες που ορίζεται ότι πρέπει μεταξύ των οποίων και το ουργείου Οικονομικών και το Εσωτερικών. Επειδή έχει κρίσιμη σημασία παρατίθεται η νομοθεσία για την αναγγελία εκχώρησης απαίτησης κατά του Δημοσίου.

Άρθρο 95 Ν. 2362.1995 (Ισχύς μέχρι 31/12/2014)

Τροποποιήθηκε με το άρθρο 145 Ν. 4270/2014 (Ισχύς από 1/1/2015)

Αναφορικά με την κατάσχεση χρηματικής απαίτησης εις χείρας του Δημοσίου, ως τρίτου, όταν οφειλέτης είναι (και) το Δημόσιο. Σύμφωνα με τον ερμηνευτικό κώδικα αστικού δικαίου (Απ. Γεωργιάδη, έκδοση 2010), για την εγκυρότητα της αναγγελίας της εκχώρησης απαίτησης κατά του Δημοσίου, πρέπει να τηρηθούν οι διατυπώσεις που ορίζει η συγκεκριμένη διάταξη του άρθρου 95 του Ν. 2362/1995

Πάντως, βάσει 460 ΑΚ (Αναγγελία), πρέπει η αναγγελία να είναι απευθυντέα στον οφειλέτη (Κόμματα και ελληνικό δημόσιο εις ολόκληρον) και η κοινοποίηση να έχει ως αποδέκτες

Α) Κατά σειρά προτεραιότητας τις αρμόδιες για τη φορολογία τόσο του οφειλέτη όσο και του εκδοχέα (§1 α και §3 α)

Β) Ως τελευταία σε σειρά ενέργεια, τις αρμόδιες για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής του Δημοσίου υπηρεσία (ή οικεία χρηματική διαχείριση) με ταυτόχρονη κοινοποίηση σε αυτές των επικυρωμένων αντιγράφων από τα νόμιμα επιδοθέντα στις ΔΟΥ επιδοτήρια, από αρμόδιο δικαστικό επιμελητή (§1 α και § 3 α)

Επίσης, θα πρέπει να αναφέρεται σαφώς η ακριβής αιτία της οφειλής του Δημοσίου, το πρόσωπο του δικαιούχου της σχετικής απαίτησης, με την ακριβή διεύθυνσή του και το ποσό αυτής, καθώς και το ΑΦΜ τόσο του οφειλέτη όσο και του εκδοχέα.(§2)

Παράβαση των ως άνω, καθιστά την αναγγελία, άκυρη

Σύμφωνα με την §4 τόσο του άρθρου 95 όσο και του τροποποιούμενου 145, ορίζει ότι: “Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται ανάλογα και επί αναγγελίας εκχωρήσεως απαιτήσεως κατά του Δημοσίου”.

Άρθρο 95 Ν. 2362.1995

Κατάσχεση εις χείρας του Δημοσίου και εκχώρηση

“1. Η κατάσχεση χρηματικής απαιτήσεως εις χείρας του Δημοσίου, ως τρίτου, γίνεται, τηρουμένων και των λοιπών όρων και προϋποθέσεων, οι οποίες προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία, με κοινοποίηση του κατασχετηρίου σωρευτικώς:

α) στην αρμόδια για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής του Δημοσίου υπηρεσία ή στην οικεία χρηματική διαχείριση,

β) στις αρμόδιες για τη φορολογία τόσο του καθ' ου η κατάσχεση, όσο και του κατάσχοντος, Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (ΔΟΥ).

2. Στο κατασχετήριο εις χείρας του Δημοσίου, πρέπει αναγκαίως να αναφέρεται σαφώς η ακριβής αιτία της οφειλής του Δημοσίου, το πρόσωπο του δικαιούχου της σχετικής απαιτήσεως με την ακριβή διεύθυνση του και το ποσό αυτής, καθώς και ο

αριθμός φορολογικού μητρώου τόσο του κατάσχοντος, όσο και του καθ' ου η κατάσχεση.

3.α. Η κατάσχεση εις χείρας του Δημοσίου ολοκληρώνεται μόνο από της ημερομηνίας κοινοποίησης του κατασχετηρίου στην, κατά την παράγραφο 1 του παρόντος, αρμόδια για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής του Δημοσίου υπηρεσία, η οποία όμως, για να είναι έγκυρη, πρέπει αναγκαίως αφενός μεν να γίνει χρονικά τελευταία από τις αναφερόμενες στην ίδια παράγραφο λοιπές κοινοποιήσεις και αφετέρου να συνοδεύεται από νόμιμα υπό αρμοδίου δικαστικού επιμελητή επικυρωμένα αντίγραφα των επιδοτηρίων όλων των κατά τις διατάξεις του παρόντος άρθρου αναγκαίων προηγουμένων εγκύρων επιδόσεων του κατασχετηρίου αυτού στις ανωτέρω Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες, χωρίς να απαιτείται πρόσθετη κοινοποίηση του κατασχετηρίου στον Υπουργό Οικονομικών (άρθρο 5 του διατάγματος της 26.6/10.7.1944 «περί δικών του Δημοσίου»).

β. Η προθεσμία υποβολής της, κατ' άρθρο 985 παραγράφου 1 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, δηλώσεως του Δημοσίου, ως τρίτου, είναι 30 ημέρες και αρχίζει από την επομένη της επιδόσεως του κατασχετηρίου στην αρμόδια για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής του Δημοσίου υπηρεσία, ο προϊστάμενος της οποίας είναι αρμόδιος για την υποβολή της ανωτέρω δηλώσεως στη γραμματεία του ειρηνοδικείου του τόπου όπου εδρεύει η υπηρεσία."

***Οι παρ.1,2 και 3 αντικαταστάθηκαν ως άνω με την παρ.4 του άρθρου 28 του Ν.4151/2013 (ΦΕΚ Α 103/29.4.2013)

4. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται ανάλογα και επί αναγγελίας εκχωρήσεως απαιτήσεως κατά του Δημοσίου. Η αναγγελία τοιαύτης εκχωρήσεως πρέπει, επί ποινή ακυρότητας αυτής, να καταχωρίζεται στο κάτω μέρος του νόμιμα συντεταγμένου πρωτοτύπου ή επικυρωμένου αντιγράφου του εκχωρητηρίου εγγράφου.

5. Η μη τήρηση των διατάξεων του παρόντος άρθρου επάγεται την ακυρότητα της εις χείρας του Δημοσίου κατασχέσεως ή της προς αυτό αναγγελίας εκχωρήσεως απαιτήσεως, λαμβανομένων υπόψη υπό των δικαστηρίων και αυτεπάγγελτα. Επί άκυρης εις χείρας του κατάσχεσης, το Δημόσιο δεν υποχρεούται σε καμία δήλωση.

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 21 του Ν.2972/2001 (Α' 291) ορίζεται ότι:

"Οι διατάξεις του άρθρου 95 του ν. 2362/1995 εφαρμόζονται ανάλογα και στις περιπτώσεις της κατάσχεσης εις χείρας του Ι.Κ.Α. ως τρίτου και της αναγγελίας της εκχώρησης απαιτήσεων τρίτων κατά του Ι.Κ.Α..

Στις περιπτώσεις αυτές, το κατασχετήριο ή το εκχωρητήριο έγγραφο που προβλέπεται στο παραπάνω άρθρο κοινοποιείται προς τη Γενική Διεύθυνση Οικονομοτεχνικών Υπηρεσιών του Ι.Κ.Α."

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Κατά το άρθρο 9 παρ.3 Ν.3453/2006,ΦΕΚ Α 74/7.4.2006.

"3. Σε περίπτωση μεταβίβασης εσόδων του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων (Τ.Π.Δ.) κατά το άρθρο 14 παρ. 12 του ν. 2801/2000 ισχύουν ειδικώς τα εξής:

α) εφαρμόζονται αναλόγως και οι διατάξεις του άρθρου 10, καθώς και των παραγράφων 2, 3, 4, 6, 7, 9, 11 και 13 του άρθρου 14 του ν. 3156/2003, με την επιφύλαξη των ευρύτερων φορολογικών απαλλαγών του άρθρου 14 του ν. 2801/2000,

β) δεν έχουν εφαρμογή το τέταρτο εδάφιο της παρ. 12 και η παρ. 13 του άρθρου 14 του ν. 2801/2000, καθώς και, προκειμένου για εκχωρήσεις ή ενεχυριάσεις στο πλαίσιο της μεταβίβασης ή σε εκτέλεση υποχρεώσεων από αυτήν, τα άρθρα 95 του ν. 2362/1995 και 53 του ν.δ. 496/1974, γ) η μεταβίβαση μπορεί να αφορά και απαιτήσεις ανεκχώρητες ή ακατάσχετες κατά το νόμο, συμπεριλαμβανομένων και των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 8 του ν.δ. 3783/1957 και του άρθρου 31 του από 21 Μαρτίου 1926 ν.δ/τος, δ) για τους σκοπούς των άρθρων 14 παρ. 12 του ν. 2801/2000 και 10 παρ. 15 του ν. 3156/2003, οι εισπράξεις από τα μεταβιβαζόμενα έσοδα μπορούν να κατατίθενται και σε λογαριασμούς του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων στην Τράπεζα της Ελλάδος βάσει του ν. 1611/1950 ή άλλων σχετικών διατάξεων ή σε άλλη τράπεζα, μαζί με ποσά από έσοδα που δεν μεταβιβάζονται κατά το παρόν, ε) το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων δικαιούται να παρέχει δάνεια και πάσης μορφής πιστώσεις προς το νομικό πρόσωπο προς το οποίο μεταβιβάζονται τα έσοδα και να αποκτά ομολογίες ή άλλες κινητές αξίες που εκδίδει το τελευταίο κατά παρέκκλιση τυχόν αντίθετων ρυθμίσεων, καθώς και να παρέχει πάσης φύσεως εξασφαλίσεις προς αυτό και τους δικαιούχους του άρθρου 14 παρ. 12 εδ. β` του ν. 2801/2000, οι οποίες είναι δυνατόν να αφορούν και λογαριασμούς του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων κατά το ν. 1611/1950 ή κατ' άλλες διατάξεις και στ) στα κατά την παράγραφο 13 του άρθρου 10 του ν. 3156/2003 συμμεταβιβαζόμενα δικαιώματα και προνόμια περιλαμβάνονται και αυτά των άρθρων 62 και 63 παρ. 1 του ν. 2214/1994, εξαιρουμένου του τρίτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 63, χωρίς να θίγεται η εφαρμογή του άρθρου 61 του Κ.Ε.Δ.Ε.."

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με το άρθρο 6 Ν.3581/2007 "Πώληση και ταυτόχρονη μίσθωση

ακινήτων του Δημοσίου, μακροχρόνιες και χρηματοδοτικές μισθώσεις του Δημοσίου και άλλες διατάξεις", ΦΕΚ Α 140,ορίζεται ότι:

"Τα εκ των συμβάσεων της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του παρόντος νόμου δικαιώματα και απαιτήσεις δύνανται να ενεχυράζονται ή να εκχωρούνται κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, μη εφαρμοζομένων των διατάξεων του άρθρου 95 του ν. 2362/1995 (ΦΕΚ 247 Α) και του άρθρου 53 του ν.δ. 496/1974 (ΦΕΚ 204 Α'). Είναι δυνατόν να συμφωνείται ότι ο μισθωτής δεν δικαιούται να προβάλλει σε συμψηφισμό έναντι του ενεχυρούχου δανειστή ή εκδοχέα απαιτήσεις που τυχόν έχει κατά του εκμισθωτή".

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με το άρθρο 27 παρ. 2 του Ν.4144/2013 (ΦΕΚ Α 88/18.4.2013) ορίζεται ότι:

"2. Οι διατάξεις του άρθρου 95 του ν. 2362/1995 (Α 247) εφαρμόζονται ανάλογα και στις περιπτώσεις της κατάσχεσης εις χείρας του Ο.Α.Ε.Δ. ως τρίτου και της αναγγελίας της εκχώρησης απαιτήσεων τρίτων κατά του Ο.Α.Ε.Δ..

Στις περιπτώσεις αυτές, το κατασχετήριο ή το εκχωρητήριο έγγραφο, που προβλέπεται στο ανωτέρω άρθρο κοινοποιείται προς τη Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του Ο.Α.Ε.Δ."

Άρθρο 145 Ν. 4270/2014 Κατάσχεση εις χείρας του Δημοσίου και εκχώρηση:

Απαιτείται κοινοποίηση του κατασχετηρίου σωρευτικά: α. στην αρμόδια για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής του Δημοσίου υπηρεσία ή στην οικεία χρηματική διαχείριση, στις αρμόδιες, για τη φορολογία εισοδήματος τόσο του καθ' ου η κατάσχεση, όσο και του κατάσχοντος, Δ.Ο.Υ..2. Στο κατασχετήριο εις χείρας του Δημοσίου, πρέπει αναγκαία να αναφέρεται σαφώς η ακριβής αιτία της οφειλής του Δημοσίου, το πρόσωπο του δικαιούχου της σχετικής απαίτησης με την ακριβή διεύθυνσή του και το ποσό αυτής, καθώς και ο αριθμός φορολογικού μητρώου τόσο του κατάσχοντος, όσο και του καθ' ου η κατάσχεση.3. α. Η κατάσχεση εις χείρας του Δημοσίου ολοκληρώνεται μόνο από την ημερομηνία κοινοποίησης του κατασχετηρίου στην, κατά την παράγραφο 1, αρμόδια για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής του Δημοσίου υπηρεσία, η οποία όμως, για να είναι έγκυρη, πρέπει αφενός μεν να γίνει χρονικά τελευταία από τις αναφερόμενες στην ίδια παράγραφο λοιπές κοινοποιήσεις και αφετέρου να συνοδεύεται από νόμιμα από αρμόδιο δικαστικό επιμελητή επικυρωμένα αντίγραφα των επιδοτηρίων όλων των κατά τις διατάξεις του παρόντος άρθρου αναγκαίων προηγουμένων εγκύρων επιδόσεων του κατασχετηρίου αυτού στις ανωτέρω Δ.Ο.Υ., χωρίς να απαιτείται πρόσθετη κοινοποίηση του κατασχετηρίου στον Υπουργό Οικονομικών (άρθρο 5 του διατάγματος της 26.6/10.7.1944 «Περί Κώδικος των Νόμων περί Δικών του Δημοσίου»).β. Η προθεσμία υποβολής της, κατ' άρθρο 985 παραγράφου 1 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, δήλωσης του Δημοσίου, ως τρίτου, είναι τριάντα (30)

ημέρες και αρχίζει από την επομένη της επίδοσης του κατασχετηρίου στην αρμόδια για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής του Δημοσίου υπηρεσία, ο προϊστάμενος της οποίας είναι αρμόδιος για την υποβολή της ανωτέρω δηλώσεως στη γραμματεία του ειρηνοδικείου του τόπου όπου εδρεύει η υπηρεσία.4. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται ανάλογα και επί αναγγελίας εκχώρησης απαίτησης κατά του Δημοσίου. Η αναγγελία τέτοιας εκχώρησης πρέπει, επί ποινή ακυρότητας αυτής, να καταχωρίζεται στο κάτω μέρος του νόμιμα συντεταγμένου πρωτοτύπου ή επικυρωμένου αντιγράφου του εκχωρητηρίου εγγράφου.5. Η μη τήρηση των διατάξεων του παρόντος άρθρου επάγεται την ακυρότητα της εις χείρας του Δημοσίου κατάσχεσης ή της προς αυτό αναγγελίας εκχώρησης απαίτησης, λαμβανομένων υπόψη υπό των δικαστηρίων και αυτεπάγγελα. Επί άκυρης εις χείρας του κατάσχεσης, το Δημόσιο δεν υποχρεούται σε καμία δήλωση.

Όσον για τις εκχωρήσεις μακρινών και πολύ μακρινών απαιτήσεων σημειώνεται ότι η συγκεκριμένη τράπεζα δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι οι κίνδυνοι της ήταν άγνωστοι: σε εισηγητικό με ημερομηνία 31/3/2006 της αρμόδιας διεύθυνσης δημοσίου τομέα προς το Γενικό Συμβούλιο Χρηματοδοτήσεων της Αγροτικής Τραπέζης, θεωρούν ότι το ύψος των μελλοντικών και μη γεγενημένων απαιτήσεων των πιστούχων – κομμάτων, είναι μη προβλεπόμενο, αφού οι απαιτήσεις επί των οποίων προβλεπόταν η σύσταση ενεχύρου, αναμένονταν να χορηγηθούν από το Δημόσιο προς το κόμμα, και λόγω εκχώρησης, προς τις τράπεζες, σε διάστημα που εκτεινόταν από 12 μήνες έως και 9 – 10 χρόνια μπροστά. Η επιχειρηματολογία που αναπτύχθηκε στο σχετικό εισηγητικό κατέληγε ότι η εκτιμώμενη αξία των μελλοντικών – πέραν του ευλόγου χρονικού διαστήματος του ενός χρόνου – βασιζόταν σε προβλέψεις, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει μία ασφαλής εκτίμηση και αποτίμηση των εξασφαλίσεων, και ως εκ τούτου η τράπεζα να αναλαμβάνει υψηλό ρίσκο. Σε σχετικό εισηγητικό της Δ/σης του Δημοσίου Τομέα της Τράπεζας (και υπογραφές μεταξύ άλλων και του Διευθυντή Χρήστου Σικόλα), αναγράφεται ότι το οφειλόμενο ποσό υποδιασφαλίζεται, με βάση τα σημερινά δεδομένα (28/6/2010). Ειδικότερα, ενώ η συνολική επιχορήγηση του κόμματος το έτος 2009, ανήλθε στο ποσό των 26.3 εκ ευρώ, κατά το 2010, αναγράφεται ότι θα ανέλθει σε 10.5 εκ. ευρώ. Επεξηγείται δε με σαφήνεια επί λέξει ότι: «Η σημαντική αυτή μείωση οφείλεται στη μείωση του ποσοστού που έλαβε το κόμμα στις πρόσφατες εθνικές εκλογές (Οκτώβριος 2009), αλλά κυρίως στην περιστολή του χορηγούμενου ποσού για την ενίσχυση των πολιτικών κομμάτων λόγω δημοσιονομικής στενότητας. Έτσι, η πρόταση της Υπηρεσίας, όχι μόνο δεν συνηγορούσε για την αύξηση της χρηματοδότησης, αλλά επισημαίνοντας ότι, ενόψει των τότε κρατικών οικονομικών ενισχύσεων, που τις

υπολόγιζαν σε 42 εκ ευρώ (4 έτη*10,5 εκ/χρόνο), για την πλήρη κάλυψής η τράπεζα θα όφειλε να ζητήσει και άλλα καλύμματα, θέτοντας αυτό το αίτημα προς συζήτηση στο Γενικό Συμβούλιο Χορηγήσεων (ΓΧΣ) της ΑΤΕ.) Βάσει της Έκθεσης Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος με ημερομηνία 26 Απριλίου 2012, η υπ' αριθμόν 069/626/20.10.2011 εισήγηση του τμήματος έγκρισης και αξιολόγησης πιστοδοτήσεων της τράπεζας Αττικής, για αύξηση πιστοδοτικού ορίου ήταν αρνητική, επισημαίνοντας τους υφιστάμενους και μελλοντικούς κινδύνους και εκτιμώντας ως μη αποδεκτό τον πιστωτικό κίνδυνο. Εντούτοις, η πιστοδότηση εγκρίθηκε από το ανώτερο εγκριτικό κλιμάκιο του Συμβουλίου Πιστοδοτήσεων της τράπεζας Αττικής (Σελ 11, Πόρισμα Απριλίου 2012, ΤΤΕ). Ο κ. Πανταλάκης στην κατάθεσή του, μας γνωστοποίησε ότι τα δάνεια των κομμάτων αντιμετώπιζονταν ωσάν να έχουν εγγύηση Δημοσίου, και για το λόγο αυτό, δεν λαμβάνονταν υπόψιν τυχόν αθετήσεις χρέους, και παραλείψεις αποδόσεων στην Αγροτική Τράπεζα τόκων ή κεφαλαίου, σε καιρό προ κρίσης. Βέβαια, ο ίδιος, προκειμένου να εξασφαλίσει τα συμφέροντα της τραπέζης εν καιρώ κρίσης, όταν ανέλαβε Πρόεδρος της Αγροτικής Τράπεζας, έδρασε προληπτικά και ανεξαρτήτως αν θεωρούνταν τα δάνεια ωσάν να έχουν εγγύηση Δημοσίου, αύξησε τα επιτόκια, και κατά τη διάρκεια του 2011 πήρε κάποιες απειροελάχιστες προβλέψεις για τη ζημία που προέβλεψε ότι ενδεχομένως να επέλθει από την μη αποπληρωμή του δανείου. Το λάθος που αναγνωρίζει ο ίδιος στο κόμμα της Νέας Δημοκρατίας είναι ότι ως προς την διασφαλιστική αξία που είχαν για εκείνον οι κρατικές επιχορηγήσεις, το κόμμα, με τροπολογία που ψήφισε επί κυβερνήσεώς του, του στέρησαν ένα 40% αυτής, χωρίς προτέρα ειδοποίηση της Τραπέζης και πάντως κατά παράβαση των όρων των συμβάσεων και των προσδοκιών εκ μέρους της τραπέζης όταν κατά το χρόνο σύναψης των δανειακών συμβάσεων, υπολόγιζαν το 100% της διασφαλιστικής αξίας των υπό ενεχυρίαση κρατικών χρηματοδοτήσεων. Συνεπώς, ο κ. Πανταλάκης, αναγνωρίζει το σφάλμα και καλούμαστε να εξετάσουμε αν το 2011 όταν και ξεκίνησε να λαμβάνει προβλέψεις για τα δάνεια της Νέας Δημοκρατίας, πήρε τις σωστές προβλέψεις, βάσει των λογιστικών κανόνων ΠΔ/ΤΕ 2442/99 (Πράξης Διοικητή της Τραπέζης της Ελλάδος). Είναι χαρακτηριστική η αντίδρασή του στην εξεταστική επιτροπή όταν διερωτήθηκε έναντι των Βουλευτών της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης: «Γιατί μου πήρατε το 40%».

Αγωγές ΑΤΕ και Πειραιώς κατά Ν.Δ.

Το δικόγραφο της αγωγής της ΑΤΕ κατά του Ελληνικού Δημοσίου, της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ κατατέθηκε ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών στις 6/7/2012 και η συζήτησή της προσδιορίσθηκε για τη δικάσιμο της 19/3/2015. Αίτημα

της αγωγής είναι η καταδίκη στην καταβολή των εκχωρημένων ποσών των κρατικών χορηγήσεων των ετών 2011 (δ δόση) και 2012 (α και β δόση), οι οποίες χαρακτηρίστηκαν ως ακατάσχετες και ανεκχώρητες δυνάμει του άρ. 43 παρ. 4 του ν. 4071/2012. Οι επίδικες κρατικές επιχορηγήσεις είχαν εκχωρηθεί με Συμβάσεις που έχει συνάψει το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας . Οι επίδικες εκχωρηθείσες στην Τράπεζα απαιτήσεις αφορούν στην οικονομική ενίσχυση του έτους 2011 (δ' τρίμηνο) όπως αυτή κατανεμήθηκε στα εναγόμενα σωματεία με την υπ' αριθμόν 17023/30.04.2012 Κοινή Υπουργική Απόφαση και στην οικονομική ενίσχυση του έτους 2012 (α' και β' τριμήνου), όπως αυτή κατανεμήθηκε στα εναγόμενα σωματεία με τις υπ' αριθμόν 10227/19.03.2012 και τις υπ' αριθμόν 17210/02.05.2012 Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις.

Οι ανωτέρω απαιτήσεις κατέστησαν άμεσα ληξιπρόθεσμες και απαιτητές και η είσπραξή τους απολύτως απαραίτητη για την τράπεζα προκειμένου να ικανοποιηθεί η εκκρεμής και ανεξόφλητη απαίτησή της σε βάρος των δύο εναγόμενων σωματείων (πολιτικών κομμάτων) τα οποία σημειωτέον, δεν διαθέτουν άλλα άμεσα ρευστοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία.

Η Τράπεζα ως δικαιούχος των ανωτέρω απαιτήσεων, και κατόπιν αναγγελίας στις αρμόδιες αρχές, αξίωσε με αλληπάλληλες οχλήσεις προς το Ελληνικό Δημόσιο την πλήρη εκπλήρωση της συμβατικής υποχρέωσής του, δηλαδή την σύμπραξή του στην εκ μέρους της τράπεζας είσπραξη των ως άνω εκχωρημένων απαιτήσεων. Περαιτέρω, δε, η τράπεζα απέστειλε το από 12.04.2012 εξώδικο δήλωσής της, με το οποίο καλούσε το Ελληνικό Δημόσιο (πρώτο εναγόμενο) να καταβάλει στην Τράπεζα τα ανωτέρω ποσά (δηλαδή την επόμενη μέρα - 11/4/2012 - ψήφισης της διάταξης - 43 παρ. 4 ν. 4071/12).

Αγωγή Πειραιώς κατά Νέας Δημοκρατίας

Η απαίτηση της Τράπεζας Πειραιώς κατά του πολιτικού κόμματος της Νέας Δημοκρατίας που απορρέει από την δανειακή σύμβαση 337/10.10.2000 και τις πρόσθετες σε αυτή πράξεις με την ΑΤΕ ανέρχεται στο ποσό των 172.821.231,23€.. Η Τράπεζα περιορίζει την απαίτησή της αυτή στο ποσό των 111.569.285,23€. Ερωτηματικά γεννώνται με την απόφαση αυτήν: Αν λήφθηκε νόμιμα και γιατί.

ΠΟΛΛΑΠΛΕΣ ΕΚΧΩΡΗΣΕΙΣ

ΑΤΤΙΣΑ

Στη σύμβαση εκχώρησης – ενεχύρασης απαίτησης με ημερομηνία 2/11/2011 αναφέρεται:

1. Στον όρο υπό (2) ότι, προς εξασφάλιση του πιστοδοτούμενου ποσού που προβλέπεται στην σύμβαση πιστοδότησης με αριθμό 812/2-12-2011, «ο εκχωρητής – ενεχυράζων εκχωρεί λόγω ενεχύρου στην «Τράπεζα» που αποδέχεται, ποσό δύο εκατομμυρίων διακοσίων χιλιάδων (€2.200.000) ευρώ από την απαίτησή του κατά του Ελληνικού Δημοσίου που απορρέει από την κρατική τακτική χρηματοδότηση και την οικονομική ενίσχυση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς των ετών 2013 και 2014 σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1,2,3 και 4 του Ν. 3023/2002.

2. Στον όρο υπό (3) ότι, «λόγω της εκχώρησης – ενεχύρασης αυτής, επί της πιο πάνω απαιτήσεως, η (ΝΔ) «εκχωρητής – ενεχυράζων» συνεκχωρεί, ενεχυριάζει και μεταβιβάζει στην «Τράπεζα», που αποδέχεται, και όλα τα σχετικά δικαιώματά του, προσωπικά και πραγματικά και τις σχετικές αγωγές και υπόσχεται και εγγυάται την εκχωρούμενη – ενεχυραζόμενη απαίτηση, ελεύθερη από κάθε ενοχικό και εμπράγματο βάρος, άλλη ενεχύραση, εκχώρηση, συμψηφισμό, ένσταση, προσβολή, απαίτηση τρίτου, κατάσχεση ή οποιαδήποτε δέσμευση.

ATEbank

Στη σύμβαση εκχώρησης – ενεχύρασης απαίτησης με ημερομηνία 11/09/2009 αναφέρεται :

Στον όρο υπό (2) ότι «Ο οφειλέτης – ενεχυριάζων στα πλαίσια του Ν. 3023/2002, δικαιούται να λάβει από το Ελληνικό Δημόσιο τα έτη 2010 έως και 2013, οικονομική ενίσχυση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς συνολικού ποσού €9.380.000) καθώς και τις τακτικές κρατικές χρηματοδοτήσεις των ετών 2010 έως και 2013 συνολικού ποσού €95.760.000.

Στον όρο υπό (3) ότι ««Συνεπεία της παραπάνω εκχώρησης και ενεχυρίασης της απαίτησης, ο οφειλέτης εκχωρεί στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. και όλα τα σχετικά δικαιώματά του και υπόσχεται την ενεχυριαζόμενη απαίτηση, ελεύθερη από κάθε άλλη ενεχυρίαση – εκχώρηση συμψηφισμό ή απαίτηση τρίτου ή κατάσχεση.

Στη σύμβαση εκχώρησης – ενεχύρασης απαίτησης με ημερομηνία 28/3/2011 αναφέρεται:

Στον όρο υπό (2) ότι «Ο οφειλέτης – ενεχυριάζων στα πλαίσια του Ν. 3023/2002, δικαιούται να λάβει από το Ελληνικό Δημόσιο τα έτη δύο χιλιάδες δεκατέσσερα (2014), δύο χιλιάδες δέκα έξι (2016), δύο χιλιάδες δεκαεπτά (2017) και δύο χιλιάδες δέκα οχτώ (2018), τακτική ετήσια κρατική χρηματοδότηση καθώς και οικονομική ενίσχυση για ερευνητικούς και ερευνητικούς σκοπούς.

Στον όρο υπό (3) ότι «Συνεπεία της παραπάνω εκχώρησης και ενεχυρίασης της απαίτησης, ο οφειλέτης εκχωρεί στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. και

όλα τα σχετικά δικαιώματά του και υπόσχεται την ενεχυριαζόμενη απαίτηση, ελεύθερη από κάθε άλλη ενεχυρίαση – εκχώρηση συμψηφισμό ή απαίτηση τρίτου ή κατάσχεση.

Σύμβαση με Αγροτική Τράπεζα ημερομηνίας 27/7/2010 και αριθμό 337 περιλαμβάνει τον εξής όρο:

Υπό (η) όρος: συμφωνείται η μη εκχώρηση σε τρίτους των κρατικών χρηματοδοτήσεων και οικονομικών ενισχύσεων για λειτουργικές δαπάνες και ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς που θα λάβει το κόμμα τα έτη 2019 και 2020 επειδή με αυτές θα καλύπτεται η πίστωση των τριάντα τεσσάρων εκατομμυρίων (34.000.000) ευρώ του έτους 2017.

ΕΘΝΙΚΗ

Σύμβαση ενεχυρίασης απαίτησης ημερομηνίας 20/12/2010 και αριθμό 9747073836 αναφέρει ως πρώτο όρο:

Ότι η συνίσταται ενέχυρο επί της απαίτησης του ενεχυραστή (Εθνική) κατά του παραπάνω οφειλέτη (ΝΔ), για μέρος της τακτικής κρατικής επιχορήγησης έτους 2019 εκ ποσού ΕΥΡΩ 5.000.000,00 (ΠΕΝΤΕ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ) καθώς και μέρους της τακτικής επιχορήγησης εκ ποσού των ΕΥΡΩ 4.000.000 έτους 2020 στο πλαίσιο του ν.3023/25.06.2002 (ΦΕΚ 146/Α'/25.06.2002).

Επίσης η σύμβαση στον πρώτο όρο περιέχει εγγύηση του οφειλέτη (ΝΔ) ως εξής: «υπόσχεται ότι η ενεχυραζόμενη απαίτησή του είναι ελεύθερη από κάθε άλλη ενεχύραση, εκχώρηση, συμψηφισμό ή απαίτηση τρίτου ή κατάσχεση».

EUROBANK

Σύμβαση ενεχυρίασης απαίτησης με την EUROBANK προς εξασφάλιση του πιστοδοτούμενου ποσού που απορρέει από σύμβαση πίστωσης με την τράπεζα με αριθμό (σύμβασης) 1353/19.11/2010, αναφέρει τα εξής:

Στο άρθρο 2 «Προς εξασφάλιση των απαιτήσεων ο ενεχυράζων εκχωρεί λόγω ενεχύρου <..> κάθε απαίτησή του μέχρι του ποσού των ΕΥΡΩ τριών εκατομμυρίων (€3.000.000) κατά του Ελληνικού Δημοσίου από την κρατική χρηματοδότηση για το έτος 2019.

Επίσης στο άρθρο 4 «Ο ενεχυράζων συνεκχωρεί και μεταβιβάζει στην τράπεζα από σήμερα ανεπιφυλάκτως και όλα τα σχετικά δικαιώματά του, προσωπικά και πραγματικά και τις σχετικές αγωγές και υπόσχεται τις ανωτέρων απαιτήσεις του ελεύθερες από κάθε άλλη εκχώρηση, ενεχυρίαση, συμψηφισμό, ή απαίτηση τρίτου ή κατάσχεση.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ ΤΗΣ ΝΔ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Επιτροπής και με αφορμή ερωτήσεις που έγιναν προς τον εκπρόσωπο της Τράπεζας Αττικής, ανέκυψε ζήτημα με την υπ' αριθμ. 812/02-11-2011 δανειακή σύμβαση μεταξύ της Τράπεζας Αττικής και του κόμματος της Νέας Δημοκρατίας.

Συγκεκριμένα, προέκυψε ότι προς εξασφάλιση της απαίτησης της Τράπεζας Αττικής από το εν λόγω δάνειο ύψους 2.000.000€ και προς ασφάλειά της, η ΝΔ εκχώρησε στην Αττικής την κρατική χρηματοδότηση τακτική και επιμορφωτική των ετών 2013 και 2014. Η σχετική σύμβαση εκχώρησης υπογράφηκε στις 2-11-2011 .

Σύμφωνα με τον 3ο όρο αυτής της σύμβασης εκχώρησης, η ΝΔ υπόσχεται και εγγυάται την εκχωρούμενη – ενεχυραζόμενη απαίτηση ελεύθερη από κάθε ενοχικό και εμπράγματο βάρος, άλλη ενεχύραση, εκχώρηση, συμφηφισμό κλπ.

Επίσης, με τον επόμενο (4ο) όρο η ΝΔ βεβαίωσε ότι η εν λόγω εκχωρούμενη απαίτηση δεν έχει εκχωρηθεί ή ενεχυραστεί σε τρίτο.

Πλην όμως, αυτή η δήλωση δεν είναι ειλικρινής, καθ' όσον, όπως προέκυψε, ειδικότερα, οι χρηματοδοτήσεις της των συγκεκριμένων ετών 2013-2014 είχαν ήδη εκχωρηθεί εξ ολοκλήρου:

α) με την από 11/09/2009 σύμβαση εκχώρησης απαίτησης, λόγω ενεχύρου που είχε συναφθεί μεταξύ του κόμματος της ΝΔ και της ΑΤΕ, η ΝΔ , εκπροσωπούμενη από τον τότε οικονομικό της υπεύθυνο Μενέλαο Δασκαλάκη, που ενήργησε ως πληρεξούσιος του νομίμου εκπροσώπου του κόμματος, δυνάμει του υπ' αριθμ. 7677/20-12-2006 πληρεξουσίου του συμβολαιογράφου Αθηνών, Κωνσταντίνου Λάρδα – Ζαγορίτη, είχε ενεχυριάσει ολόκληρη την απαίτηση του κόμματος από την τακτική επιχορήγηση των ετών 2010, 2011, 2012 και 2013, καθώς και ολόκληρη την οικονομική ενίσχυση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς των ίδιων ετών 2010, 2011, 2012 και 2013.

β) Ομοίως και η απαίτηση της ΝΔ στην χρηματοδότηση (τακτική και επιμορφωτική) του 2014 είχε ήδη εκχωρηθεί με την από 28/03/2011 σύμβαση εκχώρησης απαίτησης λόγω ενεχύρου και προς ασφάλεια της υπ' αριθμ. 337/10-10-2000 σύμβασης πίστωσης, ποσού 30.814.380€, που με πρόσθετες πράξεις αυξήθηκε στα 102.400.000 ευρώ.

Και στις δύο προαναφερθείσες συμβάσεις η ΑΤΕ προσδιορίζεται ως η μόνη που δικαιούται να εισπράττει τα ποσά αυτά.

Συνεπώς, γεννώνται ερωτηματικά που γίνονται περισσότερο επιτακτικά λόγω της θεσμικής ιδιότητας του δανειολήπτη, που, ασφαλώς, επιβάλλει πριν απ' όλα διαφάνεια και καθαρότητα στις συναλλαγές του:

1) Όταν στις 18/10/2011 ο Γενικός Διευθυντής της ΝΔ, Αθανάσιος Σκορδάς, ενεργώντας και εκείνος ως ο εκπρόσωπός των κατά το καταστατικό του κόμματος νομίμων οργάνων Διοίκησής του, παρείχε τη διαβεβαίωση ότι η υπό κατάρτιση δανειακή σύμβαση της ΝΔ με την Αττικής θα διασφαλιζόταν με εκχώρηση μέρους της κρατικής χρηματοδότησης 2013-2014 “ως δεύτερη απαίτηση μετά την Α.Τ.Ε. προς την οποία έχουν εκχωρηθεί 12.000.000€ για κάθε έτος”. (Η διατύπωση είναι από την από 18-10-2011 επιστολή που προσκόμισε στην Επιτροπή το μέλος της, Μαυρουδή Βορίδη), πιθανόν εφεύδετο. Στο βαθμό που η δήλωση αυτή συνετέλεσε στο να ληφθεί η απόφαση από τα αρμόδια όργανα της Τράπεζας για τη χορήγηση του δανείου, πρόκειται περί κακουργηματικής απάτης.

2) Το αδίκημα της κακουργηματικής ψευδούς βεβαιώσεως, τελέσθηκε ενδεχομένως και όταν στις 2-11-2011 κατά την υπογραφή της σύμβασης εκχώρησης ο αυτός αντιπρόσωπος της ΝΔ δήλωνε ότι η απαίτηση του κόμματος επί της κρατικής επιχορήγησης των ετών 2012-2013 είναι ελεύθερη από βάρη εμπράγματα και ενοχικά.

Στην περίπτωση αυτή, όμως, που, επαναλαμβάνουμε, χρήζει περαιτέρω διερεύνησης, υπήρξαν και άλλα γκρίζα σημεία:

Η τότε Διοίκηση της τράπεζας Αττικής δεν εξέτασε την βασιμότητα της δήλωσης ότι, πλην ποσού 12.000.000€ για κάθε έτος τα ποσά των 2013 και 2014 δεν είχαν εκχωρηθεί, και έτσι δεν μερίμνησε να πληροφορηθεί εάν η προαναφερόμενη δήλωση ήταν ή όχι αληθής.

Από την αλληλογραφία που τέθηκε υπ' όψιν της επιτροπής, προέκυψε ακόμη ότι στις 7.11.2011, ήτοι μετά τη σύναψη της σύμβασης δανείου και εκχώρησης της ΝΔ με την Αττικής, πιθανόν από μεθύτερες πληροφορίες, η ΑΤΤΙΚΗΣ στέλνει επιστολή προς το Υπουργείο Οικονομικών (Νομικό Συμβούλιο του Κράτους) με την οποία ζητάει να της βεβαιωθεί :

α. ότι η απαίτηση από την κρατική χρηματοδότηση των ετών 2013-2014 δύναται να εκχωρηθεί,

β. ότι η απαίτηση από την κρατική χρηματοδότηση των ετών 2013-2014 δεν έχει εκχωρηθεί ή ενεχυριασθεί σε τρίτο και

γ. σε περίπτωση που έχει ήδη εκχωρηθεί σε τρίτο, να της γνωστοποιηθεί το ποσό και ο υπέρ ου η εκχώρηση.

Την επιστολή προωθεί το ΝΣΚ στο Υπουργείο Εσωτερικών.

Το Υπουργείο Εσωτερικών απάντησε διά του Γενικού Διευθυντή του Τμήματος Εκλογών, της Γενικής Διεύθυνσης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών, Θεόδωρου Γιαννίση, τα εξής: “Από τις διατάξεις του Ν. 3023/2002 δεν προβλέπεται έλεγχος των οικονομικών των κομμάτων από το Υπουργείο

Εσωτερικών. Η εκ του νόμου συμμετοχή του Υπουργείου Εσωτερικών εξαντλείται στην κατανομή της ετήσιας οικονομικής ενίσχυσης ή εκλογικής χρηματοδότησης στα δικαιούχα πολιτικά κόμματα. Η τακτική χρηματοδότηση και οικονομική ενίσχυση των ετών 2013 και 2014 προς τη ΝΔ θα χορηγηθεί εφόσον συντρέξουν οι τότε νόμιμες προϋποθέσεις».

Αυτήν την καταφανώς υπεκφεύγουσα απάντηση η Τράπεζα Αττικής δεν την αξιολόγησε, ως όφειλε, ότι δεν αποτελεί κατ' ουσίαν απάντηση.

Ως συνέπεια, δεν μερίμνησε ώστε να διασφαλίσει τα συμφέροντά της, αφού δεν ερεύνησε περαιτέρω το θέμα.

Έτσι, μέχρι σήμερα, σύμφωνα με την από 28.12.2015 εξώδικη δήλωση – όχλησή της προς τη ΝΔ (σελ. 7) η ΝΔ ουδέν έχει καταβάλλει για αποπληρωμή του δανείου, το ύψος του οποίου έχει φθάσει ήδη στα 2.839.264,65€.

Εδώ αρμόζει μια παρατήρηση:

Το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια των εργασιών της επιτροπής αποκαλύφθηκε ότι ειδικά στην Τράπεζας Αττικής, όπως και στην ΑΤΕ άλλωστε, υπήρχε στενότερη των υπολοίπων τραπεζών σύνδεση των διοικητικών συμβουλίων τους με το κομματικό σύστημα, ασφαλώς διαδραμάτισε ρόλο στην, ευχερέστερη, πιο ανώδυνη παράκαμψη των κανόνων του τραπεζικού δανεισμού όταν επρόκειτο για δανειοδοτήσεις κομμάτων.

Φαινόμενα όπως να μετακομίζουν στελέχη από τα πολιτικά γραφεία επιφανών υπουργών απ' ευθείας σε διοικητικές θέσεις της τράπεζας, (περίπτωση Ζευγώλη) δεν είναι άμοιρα συνεπειών στα θέματα του δανεισμού των κομμάτων και της «σχετικοποίησης» των κανόνων όταν πρόκειται για δάνεια που αφορούν τα ίδια.

4.2.2.ΠΑΣΟΚ

4.2.2.1 ΠΩΣ ΣΥΝΤΑΧΘΗΚΕ ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ

Η προσέγγιση των οικονομικών του ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ κατά το μέρος που άπτεται του αντικειμένου της Επιτροπής και την ειδικότερη χρονική περίοδο που προσδιορίζεται η εκ μέρους της εξέταση των πραγμάτων, βασίζεται:

(1) Στις πληροφορίες που μας παρασχέθηκαν από τα συστημικά τραπεζικά ιδρύματα που ανταποκρίθηκαν στο κοινό για όλα τα κόμματα αίτημα της επιτροπής .

(2) Στις επικαιροποιημένες, έως και την 31^η Οκτωβρίου 2016, καταστάσεις με το ύψος των σημερινών οφειλών των κομμάτων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι απαιτήσεις των Τραπεζών εκ τόκων.

(3) Στο περιεχόμενο του πορίσματος Ορκωτών Λογιστών με τίτλο « ΕΚΘΕΣΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΠΡΟΣΥΜΦΩΝΗΜΕΝΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ». Δεν αναγράφεται η ημερομηνία σύνταξης της Έκθεσης, προκύπτει μόνο ότι στον Εισαγγελέα απεστάλη στις 11/10/2013.

Εκτός από το σώμα της έκθεσης υπάρχουν ακόμα στην ίδια δικογραφία μαρτυρικές καταθέσεις των εντεταλμένων υπαλλήλων των εταιριών που διεξήγαγαν τον έλεγχο. Σταχυολογούνται ορισμένες:

(5α).- Στις 30/10/2014 η κ. Ελπίς Λεωνίδου από την εταιρία «Grant Thornton», καταθέτει στην πταισματοδίκη κ. Ζαμπούνη,: «Η εταιρία μου είχε αναλάβει συμβουλευτικές υπηρεσίες προς το ΠΑΣΟΚ (...). Η εν λόγω εργασία δεν έγινε διότι δεν μας παρασχέθηκαν από το ΠΑΣΟΚ τα στοιχεία. Υπογράφηκε, εντούτοις, η Έκθεση και από την Εταιρία μας επειδή αυτό προβλεπόταν από τη σύμβαση ΠΑΣΟΚ – ελεγκτικών εταιρειών».

(5β).- Στις 18-12-2015 ο κ. Καραχάλιος από την εταιρία «Price Waterhouse Coopers» αρνείται να απαντήσει στο ερώτημα γιατί, ενώ η κρατική χρηματοδότηση του 2015 είχε εκχωρηθεί προγενέστερα σε τρεις τράπεζες, υπογράφηκε σύμβαση δανειοδότησης από την Τράπεζα Αττικής, όπου αναφερόταν (ψευδώς) ότι η χρηματοδότηση «δεν είχε εκχωρηθεί αλλού». Ο εν λόγω μάρτυρας καταθέτει ότι δεν έχει γνώση του θέματος . Θεωρείται εν τούτοις λογικό λόγω της ιδιότητάς του να ήταν εν γνώσει των ανωτέρω γεγονότων. Η σύμβαση εκχώρησης – ενεχύρασης απαίτησης για την οποία ρωτήθηκε είναι η από 13 – 12- 2010 με την «Τράπεζα Αττικής». Στον όρο 4 αναφέρεται ρητά ότι «ο εκχωρητής – ενεχυράζων δηλώνει ρητά ότι η επιχορήγηση δεν έχει εκχωρηθεί ή ενεχυρασθεί σε τρίτον». Η ίδια απαίτηση όμως είχε εκχωρηθεί όχι σε μια αλλά σε τρεις τράπεζες.

(5γ).- Στις 18.12.2015 ο κ. Νικόλαος Παπαδημητρίου) της εταιρίας «Deloitte», αναφέρει και αυτός ότι « ο έλεγχος των εταιριών ήταν «έλεγχος με προσυμφωνημένες διαδικασίες». Και προσθέτει : « Η εκτέλεση προσυμφωνημένων διαδικασιών δεν συνιστά έλεγχο ή επισκόπηση, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα της Ελεγκτικής ή τα διεθνή πρότυπα ανάθεσης εργασιών επισκόπησης». Σε άλλη κατάθεσή του, στις 29-10-2014, ο ίδιος καταθέτει στον πταισματοδίκη για την αυτήν Έρευνα: «Δεν κατέστη δυνατόν να πραγματοποιηθεί λόγω έλλειψης /μη παροχή των απαραίτητων στοιχείων που αναφέρονται στην από 20-7-2012 συμφωνία». Δεν καταγγέλλει ωστόσο πράξεις αυτεπαγγέλτως διωκόμενες, καθόσον, όπως διευκρινίζει δεν ασχολήθηκε ο ίδιος προσωπικά με το συγκεκριμένο μέρος του ελέγχου.

(4) Στο περιεχόμενο της δικογραφίας υπό τα στοιχεία ABM 9/2015/109 η οποία κατά το χρόνο στον οποίο αντίγραφο της περιήλθε στην Επιτροπή (25/5/2016), βρισκόταν

στο στάδιο της «περαιτέρω επεξεργασίας» με εκκρεμούσα τότε την κατάθεση του κ. Ροβέρτου Σπυρόπουλου, οικονομικού υπευθύνου του ΠΑΣΟΚ, η οποία δεν γινόταν λόγω της εν εξελίξει τότε αποχής των Δικηγόρων. Στη δικογραφία υπάρχουν παλιότερες προγενέστερες εκθέσεις επί των ισολογισμών του αυτού κόμματος του Ν. 3023/2002 καθώς και δημοσιεύματα, εντύπων και διαδικτύου.

Ειδικότερα περιλαμβάνονται:

(4α).- Δημοσίευμα της εφημερίδας «Πρώτο Θέμα» με ημερομηνία 12.5.2013, από το οποίο προκύπτει ότι ο Πρόεδρος του Κόμματος κ. Γεώργιος Παπανδρέου είχε διαχειριστεί «εν κρυπτώ» , όπως γράφεται, 270 εκ. ευρώ και ότι το έτος 2012 τα χρέη του Κόμματος προς Τράπεζες ήσαν 116 εκ.

(4β).- Δημοσίευμα του διαδικτυακού τόπου News 247 (30.9.2013) που αναφέρει ότι το ΠΑΣΟΚ αποφάσισε ότι δεν υπάρχει μαύρη τρύπα στα οικονομικά του αλλά «μόνο χρέος».

(4γ).- Δημοσίευμα του διαδικτυακού τόπου enikos.gr (9.5.2013) που αναφέρεται στην εισήγηση που έκανε ο οικονομικός Υπεύθυνος του κόμματος κ. Νίκος Σαλαγιάννης στο Πολιτικό Συμβούλιο του ΠΑΣΟΚ, στην οποία αναφέρθηκε ότι το χρέος του γιγαντώθηκε ανάμεσα στα έτη 2003 και 2013 ή από 12,3 εκ. ευρώ στα 135 εκ. ευρώ. Στο ίδιο δημοσίευμα αναφέρονταν ότι μόνο οι μετακινήσεις ψηφοφόρων σε μια πενταετία κόστισαν 53 εκ. €

(4δ).- Ανακοίνωση στο δελτίο ειδήσεων του MEGA στις 30.09.2013 που αναφέρθηκε σε δημοσίευμα της «Εφημερίδας των Συντακτών», σύμφωνα με το οποίο πολλές δαπάνες είναι χωρίς παραστατικά.

(4ε).- Υπάρχει ακόμα υπάρχει υπόμνημα του τότε Υπουργού Εσωτερικών Τ. Γιαννίτση με ημερομηνία 14.2.2012 που περιείχε προτάσεις του προς την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας για τη χρηματοδότηση των κομμάτων. Στο κεφάλαιο «Τραπεζικές Χρηματοδοτήσεις» προτείνει για τα ήδη συναφθέντα δάνεια αντί για το 100% που ως τότε είχε συμβατικά συμφωνηθεί να παρακρατείται το 60%. Παράλληλα υπήρχε και πρόταση απαγόρευσης σύναψης νέων δανείων.

(4στ).- Μηνυτήρια αναφορά με ημερομηνία 23 – 10 – 2013 από τον Πρόεδρο των «Ανεξαρτήτων Ελλήνων» κ. Πάνο Καμμένο όπου (σελ. 13) γίνεται αναφορά για ένα ταξίδι του Γεωργίου Παπανδρέου στην Κόστα Ρίκα τον Απρίλιο του 2013 ύψους δαπάνης 240.000 ευρώ.

(4ζ).- Αναφορικά με το ΙΣΤΑΜΕ : υπάρχει η από 29 – 8 -2014 αυτόβουλη αναφορά κ. Παναγιώτη Ντάβου προς τους Οικονομικούς Εισαγγελείς σχετικά με τα οικονομικά του ΙΣΤΑΜΕ με τον ισχυρισμό ότι διαχειρίστηκε αδιαφανώς πολλά χρήματα. Κυρίως αναφέρεται σε πληρωμές του κ. Θεόδωρου Πάγκαλου. Δεν προκύπτει ωστόσο ότι τα

χρήματα για τα οποία γίνεται λόγος ή μέρος τους προήλθαν από τραπεζικό δανεισμό ώστε να μπορούν αποτελέσουν αντικείμενο της Επιτροπής .

(4η).-Μηνυτήριες αναφορές των (α) Νικολάου Νικολόπουλου, ανεξάρτητου Βουλευτή (ερώτηση του Νικολόπουλου με ημερομηνία 10-5-2013)και (β) του Κόμματος «Λαϊκός Σύνδεσμος Χρυσή Αυγή (27-9-2013)»

5.- Υπάρχει ακόμα υπόμνημα του οικονομικού υπευθύνου του ΠΑΣΟΚ κ. Σαλαγιάννη με ημερομηνία 7-7-2015 προς τον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών (διά του Πταισματοδικείου Αθηνών), όπου αφού αναφέρει ως αιτία της οικονομικής κατάρρευσης του ΠΑΣΟΚ τη διόγκωση των λειτουργικών δαπανών και τον συνεχή τραπεζικό δανεισμό . Ο κ. Σαλαγιάννης δεν απαντά στο ερώτημα εάν υπήρξε ή όχι οικονομική βλάβη από όσα διαλαμβάνει η Έκθεση Ευρημάτων των ελεγκτικών Εταιριών . Η απάντηση αυτή ακολουθεί τις απαντήσεις που δόθηκαν σε εκείνο το συγκεκριμένο στάδιο από τους κ.κ. Ιωάννη Παπακωνσταντίνου και Ροβέρτο Σπυρόπουλο, οι οποίες ήσαν ιδιαίτερα προσεκτικές έως αόριστες πιθανότατα επειδή η έρευνα στρεφόταν σχετικά με το εάν διαπράχθηκε το αδίκημα της απιστίας σε κακουργηματικό βαθμό ή όχι. Διαφέρει δε έκδηλα από δικό του (του κ. Σαλαγιάννη), δημόσιο κείμενο υπό τον τίτλο «Τι συνέβη και οδηγήθηκε το ΠΑΣΟΚ σε χρεοκοπία; Πως φτάσαμε ως εδώ; Που βρίσκεται η αλήθεια για τα οικονομικά του ΠΑΣΟΚ; Που βρισκόμαστε σήμερα;» που ανέγνωσε στο 10^ο συνέδριο του ΠΑΣΟΚ (5-7/6/2015) , περί του οποίου στη συνέχεια.

6. Πόρισμα της Τράπεζας της Ελλάδος 26/04/2012

7. Πόρισμα Εισαγγελέα κ. Γεώργιου Καλούδη

8. Ανάκριση όπου κλήθηκαν και Εκπρόσωποι της Attica Bank προκειμένου να ερευνηθεί το ζήτημα των πολλαπλών εκχωρήσεων. Η ενδιαφέρουσα τις εργασίες της επιτροπής ερώτηση που τους απευθύνει η πταισματοδίκης είναι :

«Η εκχώρηση της απαίτησης του ΠΑΣΟΚ επί της επιχορήγησης ήταν ή όχι προαπαιτούμενο για τη σύναψη της σύμβασης δανεισμού με την Attica;».

Στο ερώτημα αυτό απαντά καταφατικά στις 15.12.2015 ο περιφερειακός Διευθυντής Αθήνας κ. Αθανάσιος Κορδαντωνόπουλος .

Είναι προφανές ότι το κρίσιμο ερώτημα στο προαναφερόμενο θέμα είναι : ήταν ή όχι σε γνώση της τράπεζας Αττικής ότι υπήρχε πολλαπλή εκχώρηση της αυτής κρατικής επιχορήγησης;

Ο υπάλληλος της ίδιας τράπεζας κ. Νικόλαος Γούργουρας που εξετάστηκε στις 15.10.2015 καταθέτει ότι ο κ. Κορδαντωνόπουλος «είχε ενημερωθεί προφορικά ότι η άνω επιχορήγηση δεν είχε εκχωρηθεί αλλού».

Καταθέτει ακόμα :

«Εάν η Επιτροπή Εγκρίσεων Δανείων γνώριζε ήδη ότι η απαίτηση του συγκεκριμένου πολιτικού κόμματος από την κρατική χρηματοδότηση 2015 είχε εκχωρηθεί αλλού, θα αναζητούσε άλλου είδους εξασφαλίσεις σύμφωνα με τον Κανονισμό Πιστοδοτήσεων, προκειμένου να προχωρήσει στη σύμβαση σύναψης δανείου».

Παρόλο που ρωτήθηκε, (: πρακτικά εξεταστικής επιτροπής στις .../.../2016 ,σελ. .... αλλά και συμπληρωματική κατάθεση του Διευθύνοντα Συμβούλου της Attica Bank που έστειλε στην Επιτροπή στις 3.8.2016 και έλαβε αριθμό πρωτοκόλλου εισερχομένων 158, σελίδα 1 και επ.) , δεν έχει προκύψει ποιος (ανώτερος κατά πάσα πιθανότητα στην ιεραρχία της Τράπεζας), έδωσε αυτή τη διαβεβαίωση στον κ. Κορδαντωνόπουλο .

Από την διακρίβωση της γνώσης ή της μη γνώσης της πολλαπλής εκχώρησης εξαρτάται η απόδοση ευθυνών σε έναν ή περισσότερους συμβαλλόμενους για την περιουσιακή ζημία της Τράπεζας Αττικής που επήλθε εξ αιτίας της πολλαπλής εκχώρησης. Πρέπει να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη σύμβαση κατέληξε ζημιογόνα για την τράπεζα, δεδομένου ότι σύμφωνα με τους πίνακες που έστειλε η Τράπεζα με ημερομηνία 31.10.2016 το σημερινό μη εξυπηρετούμενο υπόλοιπό της είναι μαζί με τους τόκους 8.330.900,51€

4.2.2.2. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΠΑΣΟΚ

	ΠΑΣΟΚ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ		
	1	2	3
ΑΡ. ΣΥΜΒΑΣΗΣ	9747074042	803	4520150/1
ΤΡΑΠΕΖΑ	ΕΘΝΙΚΗ	ΑΤΤΙΚΑ BANK	ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ	23/12/2010	13/12/2010	30/3/2012
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ			
ΕΙΔΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ ΜΕ ΑΝΟΙΧΤΟ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟ	ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΑΝΕΙΟΥ	ΠΡΑΞΗ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ
ΣΚΟΠΟΣ		ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΓΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΙΝΗΣΗΣ	ΑΥΞΗΣΗ ΟΡΙΟΥ ΠΙΣΤΩΣΗΣ
ΠΟΣΟ	μέχρι 8.500.000	5.000.000,00	6.154.000,00
ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΓΚΟΥΝΗ ΑΓΑΘΗ	ΓΟΥΡΓΟΥΡΑ ΝΙΚΟΛΑΟ ΣΚΟΚΟ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟ	ΚΑΝΤΙΑΝΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΒΛΑΧΟΥ ΜΑΡΙΑΝΝΑ
ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΚΟΜΜΑΤΟΣ	ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΡΟΒΕΡΤΟΣ	ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΡΟΒΕΡΤΟΣ	ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΡΟΒΕΡΤΟΣ
ΕΓΓΥΗΤΗΣ			
ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟ/ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ		ΝΑΙ ΜΑΡΙΑ ΑΝΤΩΝΙΑ ΚΑΤΡΙΤΣΗ-ΦΡΕΡΗ	
ΣΧΟΛΙΑ	Κρατική επιχορήγηση (τακτική) ύψους €8.5 εκ για το 2015, και €8.5 εκ για το 2019	Κρατική επιχορήγηση τακτική και για επιμορφωτικούς - ερευνητικούς σκοπούς ύψους €6 εκ	Υπάρχει μόνο η Πράξη Τροποποίησης που αύξησε το όριο πίστωσης, ήταν 6.000.000 η αρχική με ημ/ναι 18/11/2010

ΠΑΣΟΚ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ				
	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΟΦΕΙΛΗΣ			
	1	2	3	4
ΑΡ. ΣΥΜΒΑΣΗΣ	1282	1282/1	1282/2	1282/3
ΤΡΑΠΕΖΑ	EUROBANK	EUROBANK	EUROBANK	EUROBANK
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ	17/12/2008	26/1/2009	5/8/2009	20/10/2010
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ				
ΕΙΔΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ ΜΕ ΑΝΟΙΧΤΟ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ	ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ ΜΕ ΑΝΟΙΧΤΟ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ	ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΥΞΗΣΕΩΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ ΜΕ ΑΝΟΙΧΤΟ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ	ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΥΞΗΣΕΩΣ ΠΙΣΤΩΣΕΩΣ ΜΕ ΑΝΟΙΧΤΟ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ
ΣΚΟΠΟΣ				
ΠΟΣΟ	1.500.000,00	ΑΥΞΗΣΗ ΚΑΤΆ 2.500.000	ΑΥΞΗΣΗ ΚΑΤΆ 500.000	ΑΥΞΗΣΗ ΚΑΤΆ 500.000
ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΤΡΑΠΕΖΑΣ		ΔΕΝ ΦΑΙΝΟΝΤΑΙ	ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΤΣΙΟΥΜΠΑΣ	ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΤΣΙΟΥΜΠΑΣ
ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΚΟΜΜΑΤΟΣ	ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΡΟΒΕΡΤΟΣ	ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΡΟΒΕΡΤΟΣ	ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΡΟΒΕΡΤΟΣ	ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΡΟΒΕΡΤΟΣ
ΕΓΓΥΗΤΗΣ				
ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟ/ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ		ΜΑΡΙΑ ΑΝΤΩΝΙΑ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ		ΜΑΡΙΑ ΑΝΤΩΝΙΑ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ
ΣΧΟΛΙΑ	Δεν μπορώ να δω υπογραφές από τράπεζα κ ονόματα	Δεν μπορώ να δω υπογραφές από τράπεζα κ ονόματα	Με την παρούσα παρατείνεται η διάρκεια του δανείου κατά 6 μήνες ήτοι έως 16 Ιουνίου 2011. Σήμερα ανέφερε ότι το οφειλόμενο ποσό ανερχεται στα 9.000.000 έντοκο από 16/12/2009	ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΣΥΜΒΑΣΗ Κ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΤΙΚΕΣ 5.000.000

	ΠΑΣΟΚ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕ ΑΓΡΟΤΙΚΗ				
	1	2		3	4
ΑΡ. ΣΥΜΒΑΣΗΣ	367	367Α			367Γ
ΤΡΑΠΕΖΑ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ				
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ	14/12/2000	29/6/2001	30/9/2002	3/10/2002	30/1/2004
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ	Ιουν-03	29/6/2003			
ΕΙΔΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	ΣΥΜΒΑΣΗ ΠΙΣΤΩΣΗΣ ΜΕ ΑΝΟΙΧΤΟ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ	ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΠΡΑΞΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΕΚΧΩΡΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΝΕΧΥΡΙΑΣΕΩΣ	ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΠΡΑΞΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΕΚΧΩΡΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΝΕΧΥΡΙΑΣΕΩΣ	ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΠΡΑΞΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΕΚΧΩΡΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΝΕΧΥΡΙΑΣΕΩΣ	ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΠΡΑΞΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΕΚΧΩΡΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΝΕΧΥΡΙΑΣΕΩΣ
ΣΚΟΠΟΣ			προστεθίκε 1 εκ		
ΠΟΣΟ	2.934.702,86	14.673.514		ΕΠΑΥΞΗΣΗ 16.200.000	35.000.000
ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ	ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ	ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ	ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ	Ι.ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ
ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΚΟΜΜΑΤΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ	ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΙΤΗΣ
ΕΓΥΗΤΗΣ					
ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟ/ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ	ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΟΥΜΑΚΗΣ	ΣΤΑΥΡΟΣ ΣΟΥΜΑΚΗΣ			
ΣΧΟΛΙΑ	ΚΧ του 2003	ΚΧ 2002 και 2003	Κρατική επιχορήγηση (τακτική) του έτους 2004 ύψους €16.4	ΤΟ ΠΟΣΟ ΣΥΝΟΛΙΚΑ 33.808.217.17 ΚΧ 2003 και 2004	ΚΧ 2005 και 2006

		ΠΑΣΟΚ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕ ΑΓΡΟΤΙΚΗ 1	
	1	2	3
ΑΡ. ΣΥΜΒΑΣΗΣ			
ΤΡΑΠΕΖΑ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ	23/3/2004	6/5/2005	13/4/2006
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ	Απρ-07	30/4/2008	30/4/2009
ΕΙΔΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΠΡΑΞΗ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΕΛΧΩΡΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΕΝΕΧΥΡΙΑΣΕΩΣ	ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΛΟΓΩ ΕΝΕΧΥΡΟΥ	ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΛΟΓΩ ΕΝΕΧΥΡΟΥ
ΣΚΟΠΟΣ			
ΠΟΣΟ	ΣΥΝΟΛΟ 52.000.000	52.000.000 ανανέωση	52.000.000 ανανέωση
ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	Ι. ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗΣ	ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΣΙΓΚΟΣ	ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΣΙΓΚΟΣ
ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΚΟΜΜΑΤΟΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΕΓΓΥΗΤΗΣ			
ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟ/ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΙΤΟΝΑΣ		
ΣΧΟΛΙΑ	ΠΡΟΣΤΕΘΗΚΑΝ 17.000.000 ΚΧ 2005,2006 και 2007	ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΠΙΣΤΩΣΗΣ ΚΧ 2006,2007 και 2008	ΚΧ 2007,2008 και 2009

	ΠΑΣΟΚ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕ ΑΓΡΟΤΙΚΗ 2		
	1	2	3
ΑΡ. ΣΥΜΒΑΣΗΣ			
ΤΡΑΠΕΖΑ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ	30/10/2006	22/3/2007	29/8/2007
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ	Απρ-09	30/4/2010	30/4/2011
ΕΙΔΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	Πρόσθετη πράξη πιστοδότησης	ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΛΟΓΩ ΕΝΕΧΥΡΟΥ	Πρόσθετη πράξη παράτασης - μεταβολής ύψους πίστωσης
ΣΚΟΠΟΣ		ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΠΙΣΤΩΣΗΣ	ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΠΙΣΤΩΣΗΣ
ΠΟΣΟ	ΑΥΞΗΣΗ 58.000.000	58.000.000 ανανέωση	ΑΥΞΗΣΗ ΣΤΑ 78.000.000
ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΤΡΑΠΕΖΑΣ		ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΕΜΠΕΣΗΣ	ΛΕΜΠΕΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΚΟΜΜΑΤΟΣ		ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΓΓΥΗΤΗΣ			
ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟ/ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ			
ΣΧΟΛΙΑ	ΑΥΞΗΣΗ ΑΠΌ 52.000.000 ΣΕ 58.000 ΚΧ 2007,2008 και 2009	ΚΧ 2008,2009 και 2010	ΚΧ 2008,2009,2010 και 2011

ΠΑΣΟΚ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕ ΑΓΡΟΤΙΚΗ 3				
	1	2	3	4
ΑΡ. ΣΥΜΒΑΣΗΣ				
ΤΡΑΠΕΖΑ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ			
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ	10/12/2007	1/4/2008	13/10/2008	13/3/2009
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ	Απρ-11	30/4/2012	30/4/2012	30/4/2013
ΕΙΔΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΗΣ ΕΝΕΧΥΡΟΥ	Πρόσθετη πράξη παράτασης πίστωσης	Πρόσθετη πράξη παράτασης - μεταβολής ύψους πίστωσης	Πρόσθετη πράξη παράτασης πίστωσης
ΣΚΟΠΟΣ		ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΠΙΣΤΩΣΗΣ ΑΠΌ 11 ΣΕ 12		ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΠΙΣΤΩΣΗΣ
ΠΟΣΟ	ΑΥΞΗΣΗ ΣΤΑ 85.000.000	85.000.000 ανανέωση	ΑΥΞΗΣΗ ΣΤΑ 88.000.000	88.000.000
ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΕΜΠΕΣΗΣ	ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΔΡΑΜΟΥΝΤΑΝΗΣ	ΑΛΕΚΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ	ΑΛΕΚΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ
ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΚΟΜΜΑΤΟΣ	ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ		ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΓΓΥΗΤΗΣ				
ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟ/ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ				ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΑΡΓΕΙΤΑΚΟΥ
ΣΧΟΛΙΑ	ΚΧ 2008,2009,2010 και 2011 πλέον των ΟΕ των ετών 2008, 2009, 2010 και 2011	ΚΧ και ΟΕ των ετών 2008, 2009,2010 και 2011	ΚΧ 2008,2009,2010 και 2011	ΚΧ και ΟΕ των ετών 2010,2011, 2012 κι 2013

		ΠΑΣΟΚ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕ ΑΓΡΟΤΙΚΗ 4			
	1	2	3	4	
ΑΡ. ΣΥΜΒΑΣΗΣ					
ΤΡΑΠΕΖΑ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ				
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ	11/9/2009	5/11/2009	19/4/2010	22/7/2010	
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ	Απρ-13	30/4/2013	30/4/2013	30/6/2011	
ΕΙΔΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΛΟΓΩ ΕΝΕΧΥΡΟΥ	ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΛΟΓΩ ΕΝΕΧΥΡΟΥ	Πρόσθετη πράξη παράτασης - μεταβολής ύψους πίστωσης	Σύμβαση εκχώρησης απαίτησης λόγω ενεχύρου	
ΣΚΟΠΟΣ					
ΠΟΣΟ	ΑΥΞΗΣΗ ΣΤΑ 96.000.000	96.800.000	99.800.000	ΜΕΙΩΣΗ 95.000.000	
ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	ΘΩΜΑΣ ΒΟΓΔΟΣ	ΣΤΑΥΡΑΚΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ	ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ	
ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΚΟΜΜΑΤΟΣ	ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ	ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ		
ΕΓΓΥΗΤΗΣ					
ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟ/ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ					
ΣΧΟΛΙΑ	ΚΧ και ΟΕ των ετών 2010,2011, 2012 και 2013	ΚΧ και ΟΕ των ετών 2010,2011, 2012 και 2013	ΚΧ και ΟΕ των ετών 2010,2011, 2012 και 2013	ΚΧ και ΟΕ των ετών 2011, 2012 και 2013, 2014 και 2016. Μείωση της πίστωσης των 95 εκ στα 40 εκ ευρώ μέσω τμηματικών καταβολών 55 εκ. ευρώ ως εξής: 2011 κατά 8 εκ 2012 κατά 10 εκ 2013 κατά 11 εκ 2014 κατά 12 εκ 2015-2016 κατά 14 εκ.	
				Στο ποσό υπήρξε επίσης συμφωνία για μη εκχώρηση σε τρίτους των κρατ. Επιχορ. Του 1 κ 18 οι οποίες θα καλύπτουν το 2016 το υπόλοιπο των 40 εκ.	

	ΠΑΣΟΚ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕ ΑΓΡΟΤΙΚΗ 5	
	1	2
ΑΡ. ΣΥΜΒΑΣΗΣ		
ΤΡΑΠΕΖΑ	ΑΓΡΟΤΙΚΗ	
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ	22/3/2011	10/8/2011
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΛΗΞΗΣ	Απρ-13	30/6/2012
ΕΙΔΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ		Πρόσθετη πράξη
ΣΚΟΠΟΣ		
ΠΟΣΟ	93.000.000	93.000.000
ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΦΟΥΝΤΑΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΦΟΥΝΤΑΣ
ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΚΟΜΜΑΤΟΣ		ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΓΓΥΗΤΗΣ		
ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟ/ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΣΗ		ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΑΡΓΕΙΤΑΚΟΥ
ΣΧΟΛΙΑ	<p>Η συμφωνημένη μείωση της πίστωσης το 2011 κατά 8000 να γίνει τμηματικά αρχικά κατά 2000 λόγω του ότι η είσπραξη της επιχορήγησης θα γίνει σε 4 δόσεις</p>	<p>Σταδιακή μείωσης της πίστωσης στα 87 εκ μέχρι 31/12/2011 σύμφωνα με το εγκεκριμένο πρόγραμμα. Να μετατεθεί η παρακράτηση του ποσού των 2000 της επιχορήγησης του β τριμήνου στο γ τρίμηνο . Από την επιχορήγηση του β τριμήνου να εξοφληθούν οι τόκοι της 30/06/2011 ποσού 3.888. Συμβατική δέσμευση ότι μέχρι την ολοσχερή εξόφληση δεν θα εκχωρηθεί σε τρίτους οποιαδήποτε επιχορήγηση</p>
		Παράταση λήξης κατά 1 χρόνο

4.2.2.3. ΕΣΟΔΑ-ΕΞΟΔΑ ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ

Το ΠΑΣΟΚ μαζί με τη ΝΔ ήταν από τα κόμματα που λάμβαναν τις μεγαλύτερες επιχορηγήσεις, εξαιτίας των μεγάλων εκλογικών ποσοστών τους, τις οποίες μετά χρησιμοποιούσαν ως εγγύηση για να λαμβάνουν δάνεια.

Όπως επιβεβαίωσε και ο κ. Σαλαγιάννης στο 10ο Συνέδριο του ΠΑΣΟΚ κατά τον απολογισμό της οικονομικής κατάστασης του κόμματος οι κρίσιμες χρονιές ήταν το 2009 και το 2010. Όχι γιατί τότε δημιουργήθηκε το πρόβλημα. Αλλά γιατί τότε κορυφώθηκε.

Το 2009 το ΠΑΣΟΚ πήρε από κρατική επιχορήγηση 24 εκ. ευρώ και ταυτόχρονα έκανε σύμφωνα με τον ισολογισμό του 2009 αναλήψεις δανείων ύψους 47 εκ. ευρώ (21.8 εκ. νέα δάνεια)

Το 2010, πήρε 20 εκ. ευρώ κρατική επιχορήγηση και ταυτόχρονα έκανε σύμφωνα με τον ισολογισμό του 2010 αναλήψεις δανείων ύψους 40 εκ. ευρώ (20 εκ. νέα δάνεια)

Το 2010 που κορυφώθηκε ο ήδη υψηλότατος δανεισμός των προηγούμενων χρόνων, προς διασφάλιση των τραπεζών, υπογράφηκε σύμβαση εκχώρησης των μελλοντικών κρατικών επιχορηγήσεων.

Το 2010, δηλαδή, ουσιαστικά, αποκλείστηκε και τυπικά η δυνατότητα λήψης άλλου δανείου από τις τράπεζες και ταυτόχρονα έγινε εκχώρηση των μελλοντικών εσόδων του κόμματος απ' την κρατική επιχορήγηση αποκλείοντας έτσι οποιαδήποτε χρηματοδότηση.

Όπως διαφαίνεται από τον παρακάτω Πίνακα το ΠΑΣΟΚ έλαβε από το 1996 έως και σήμερα συνολική επιχορήγηση ύψους 334,381,625.29 ευρώ ενώ σήμερα όπως διαβεβαίωσε ο κ. Σαλαγιάννης σε συνεχή συνεννόηση με τις τράπεζες για την αποπληρωμή των δανειακών οφειλών του ύψους 190 εκατ. ευρώ όπως έχουν διαμορφωθεί σήμερα.

ΚΟΜΜΑΤΑ	ΤΑΚΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ (€)			ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ (€)			ΕΚΛΟΓΕΣ - ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ			ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ
	από 1996-2001 (μετατροπή δρχ. σε €)	2002-2014 €	ΤΑΚΤΙΚΗ ΤΕΛΙΚΟ ΠΟΣΟ	από 1996-2001 (μετατροπή δρχ. σε €)	2002-2014 €	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ Σ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΕΛΙΚΟ ΠΟΣΟ	από 1996-2001 (μετατροπή δρχ. σε €)	2002-2014 €	ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΕΛΙΚΟ ΠΟΣΟ	
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ (ΠΑΣΟΚ)	77.359.168,77	197.325.156,40	274.684.325,17	5.319.639,85	19.109.190,61	24.428.830,46	15.470.458,10	19.798.011,56	35.268.469,66	334.381.625,00
ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ (ΝΔ)	71.258.578,27	197.873.351,72	269.131.929,99	4.985.854,97	18.999.471,03	23.985.326,00	14.507.878,71	20.507.771,48	35.015.650,19	328.132.906,00

Ταυτόχρονα είναι σημαντικό να δούμε την αντιστοιχία Εσόδων και Εξόδων του ΠΑΣΟΚ από το 1996 έως και το 2014.

Τα έξοδα του ΠΑΣΟΚ τα τελευταία 18 χρόνια φτάνουν τα 84,567,858.48 ευρώ ενώ τα έσοδα 374,336,329.82 και παρόλα αυτά δεν έχει καταφέρει να αποπληρώσει ή έστω να διευθετήσει τα δάνεια του προς τις τράπεζες.

Είναι χαρακτηριστικό ότι τις χρονιές που Πρωθυπουργός και πρόεδρος του κόμματος ήταν ο κ. Γεώργιος Παπανδρέου έγιναν οι μεγαλύτερες σπατάλες παρά τα συνεχώς μειούμενα έσοδα.

Έτσι ενώ τα έσοδα (επιχορηγήσεις και όλα τα έσοδα από εισφορές) κατά τη διάρκεια της θητείας του, (2004-2011) έφτασαν τα 177,742,045.90 ευρώ, τα έξοδα για τις αντίστοιχες χρονιές έφτασαν τα 234,567,495.26 ευρώ. Πρόκειται για μια χαρακτηριστική θητεία αλόγιστης σπατάλης κατά τη διάρκεια της οποίας διογκώθηκε το οικονομικό πρόβλημα του ΠΑΣΟΚ.

Έσοδα (μαζί με επιχορηγήσεις): 203,020,601.64

Έξοδα: 234,567,495.26

***Επισυνάπτεται αναλυτικός Πίνακας δανείων και επιχορηγήσεων ανά χρονιά ως ξεχωριστό Παράρτημα.

4.2.2.4. ΈΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (26/04/2012)

Η έκθεση της τράπεζας της Ελλάδος πάνω στην οποία άλλωστε βασίστηκε και το πόρισμα Καλούδη διερεύνησε τη χρηματοδότηση που έλαβαν τα κόμματα από τις τράπεζες.

Η δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων σύμφωνα με την έκθεση ξεκίνησε τη δεκαετία του 1990 και συνεχίστηκε έως και το 2012 που διενεργήθηκε η έκθεση με συνέπεια ο τραπεζικός τους δανεισμός να έχει ανέλθει στο συνολικό ποσό των 272.449.000 (έως 29/02/2012). Οι χρηματοδοτήσεις απορρέουν από δανειακές συμβάσεις που έχουν συναφθεί μεταξύ των τεσσάρων πολιτικών κομμάτων και έξι τραπεζών ενώ το μεγαλύτερο μέρος αυτών φαίνεται να έχει χορηγηθεί από την Αγροτική Τράπεζα. Είναι βασικό βέβαια να επισημανθεί ότι αναφορικά με την πιστοδοτική πολιτική των υπό εξέταση πιστωτικών ιδρυμάτων σημειώνεται ότι με εξαίρεση την Attica Bank στους κανονισμούς πιστοδοτήσεων των τραπεζών γίνεται ειδική μνεία για το δανεισμό πολιτικών κομμάτων από την επεξεργασία των προσκομισθέντων στοιχείων, δηλαδή από εισηγητικά σημειώματα, εγκριτικές αποφάσεις, δανειακές συμβάσεις, επιτόκια και εξασφαλίσεις δανείων κτλ, προκύπτοντας ότι η έγκριση των πιστοδοτήσεων των κομμάτων δεν αναφέρεται σε άλλο γενικό κανονιστικό πλαίσιο παρά μόνο στους κανονισμούς των επιμέρους τραπεζών. Οι τράπεζες κατά την εξέταση των πιστωτικών ιδρυμάτων των πολιτικών κομμάτων **αξιολόγησαν την πιστοληπτική τους ικανότητα σχετικά ισχυρή (!)** όπως υποδηλώνεται άλλωστε και την κλίμακα του συστήματος πιστοληπτικής διαβάθμισης στην οποία ταξινομήθηκαν. Οι πιστοδοτήσεις εκτιμήθηκαν κατά βάση ως χαμηλού μέσου πιστωτικού κινδύνου καθώς η αποπληρωμή τους στηριζόταν στην πλειοψηφία τους στην είσπραξη μελλοντικών απαιτήσεων από το ελληνικό δημόσιο για τις οποίες θεωρείται ότι δεν υφίστατο ιδιαίτερος κίνδυνος να υποστούν σημαντική μείωση.

Συγκεκριμένα η Έκθεση αναφέρει για την οικονομική κατάσταση του ΠΑΣΟΚ ότι κατά τελευταία τριετία χαρακτηριζόταν από συνεχή υστέρηση λειτουργικών εσόδων σε σχέση με τις αντίστοιχες δαπάνες που πραγματοποιούσε με εξαίρεση το 2011 που σημειώνεται ότι τα οικονομικά στοιχεία του 2009 εμφάνιζαν αυξημένα μεγέθη σε σχέση με τα αντίστοιχα των ακόλουθων ετών επηρεαζόμενα κυρίως από τις υψηλές δαπάνες των βουλευτικών εκλογών.

Οι δαπάνες για «τόκους και έξοδα δανείων» αυξήθηκαν κατά 58% με αποτέλεσμα να απαιτείται για την πληρωμή τους το 55% της κρατικής επιχορήγησης η οποία σύμφωνα με τα τότε δεδομένα κυμαινόταν περίπου σε 21.000 χιλ. ετησίως. Το

υπόλοιπο ποσό της κρατικής επιχορήγησης μετά την αφαίρεση των τόκων ποσό περίπου 10.741 χιλ. ευρώ σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα έσοδα δεν επαρκούσαν για να καλύψουν τις λειτουργικές δαπάνες του κόμματος οι οποίες το 2011 ανήλθαν στα 14.130 χιλ.

Επισημάνθηκε επίσης η διαχρονική μείωση του ύψους της κρατικής χρηματοδότησης καθότι υπολογίζεται ως ποσοστό των τακτικών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού, τα οποία λόγω της ύφεσης μειώνονταν. Ως εκ τούτου το κόμμα προσέφευγε συνεχώς σε νέο δανεισμό για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών του και την εξυπηρέτηση των δανείων του που έληγαν. Τα έσοδα επίσης του κόμματος (από εισφορές μελών και φίλων του κόμματος) είχαν μειωθεί κατά 64.7%.

1. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Το ΠΑΣΟΚ χρηματοδοτήθηκε από την ΑΤΕ για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών του αρχικά το έτος 2000 με ορίων 2.935 χιλ. ευρώ που ωστόσο με διαδοχικές πρόσθετες πράξεις αυξήθηκε τελικά στα 93 εκ. με ημερομηνία λήξης την 30/06/2012.

Όσον αφορά τις εξασφαλίσεις προβλεπόταν

- η εκχώρηση των δικαιούμενων τακτικών κρατικών χρηματοδοτήσεων καθώς και των οικονομικών ενισχύσεων για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς των ετών 2011 2012 2013 2014 και 2016 και μη εκχώρηση σε τρίτους των συνολικών επιχορηγήσεων του 2017 2018.

Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις ελέγχου φαίνεται ότι

- Αναφορικά με τις πιστοδοτικές διαδικασίες που ακολουθήθηκαν διαχρονικά στη χρηματοδότηση του κόμματος, γενικά είναι σύμφωνες με τον κανονισμό πιστοδοτήσεων.
- Εν τούτοις τράπεζα είχε εκτεθεί σε αυξημένο πιστωτικό κίνδυνο λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι είχε προβεί σε εξαιρετικά υψηλό δανεισμό του κόμματος συγκριτικά με τις άλλες τράπεζες και την αβεβαιότητα που υφίστατο αναφορικά με τα επίπεδα στα οποία θα διαμορφώνονταν οι μελλοντικές κρατικές χρηματοδοτήσεις και οι οικονομικές ενισχύσεις καθώς βρίσκονταν σε άμεση συνάρτηση με τα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού αλλά και το μελλοντικό εκλογικό ποσοστό.
- Ακόμη λαμβάνοντας υπόψιν τα τότε οικονομικά του κόμματος δεν διαφαινόταν η δυνατότητα ομαλής εξυπηρέτησης του κεφαλαίου αλλά μόνον των τόκων αν και με μεγάλη δυσκολία.
- Το υπόλοιπο των χρηματοδοτήσεων ποσού 92.292 χιλ. στις 29/02/2012 δεν καλύπτονταν πλήρως από τις κρατικές ενισχύσεις των τεσσάρων ετών

(δηλαδή του 2012, του 2013 του 2014 και του 2016) που για το έτος 2011 εκτιμόταν σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος στο ποσό των 21.800χιλ.

- Σημειώνονταν επίσης ότι η τράπεζα δεν είχε λάβει υπόψη στους υπολογισμούς τον παραπάνω κίνδυνο
- Σύμφωνα με σχετική ενημέρωση τράπεζα είχε προβεί στη διενέργεια πρόβλεψης απομείωσης της αξίας της απαίτησης από το ΠΑΣΟΚ σε ποσοστό 25% επί του υπολοίπου χρηματοδότησης της 31/12/2011. (23.073 χιλ.)

2. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Όσον αφορά την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος βάσει της από 21/12/2010 απόφασης της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων εγκρίθηκε εφάπαξ χρηματοδότηση ποσού 8.500 χιλ. για κεφάλαιο κίνησης.

Στις εξασφαλίσεις συμπεριλαμβάνονταν

- Μέρος της ετήσιας κρατικής τακτικής επιχορήγησης για το 2019 η οποία θα προηγείτο έναντι οποιασδήποτε άλλης εκχώρησης σε άλλη τράπεζα
- Μέρος της ετήσιας κρατικής τακτικής επιχορήγησης για το 2015 η οποία θα ακολουθούσε οποιασδήποτε άλλης εκχώρησης σε άλλη τράπεζα.

Παρατηρήσεις ελέγχου

- Με ημερομηνία 27/01/2012 το ΠΑΣΟΚ ενημέρωσε την τράπεζα ότι αναμένει την επικείμενη νομοθετική ρύθμιση εντός του Φεβρουαρίου του 2012 για την οριστική διευθέτηση-διακανονισμό των οφειλόμενων τόκων προς αυτήν.
- Η τράπεζα στην από 07/12/2010 όρισε ως ημερομηνία εξόφλησης το 2015 με βάση το γεγονός ότι οι υπόλοιπες δανείστριες τράπεζες (Πειραιώς, Αττικής και Μαρφίν) στις οποίες είχε εκχωρηθεί η κρατική επιχορήγηση του 2015 θα εξοφλείτο μέχρι το 2012 και επιχορήγηση του 2015 θα δεσμευόταν πλήρως.
- Λόγω του ότι οι οφειλές προς τις τράπεζες αυτές δεν είχαν εξοφληθεί ακόμα, η έγκαιρη αποπληρωμή της οφειλής τη συμφωνημένη ημερομηνία θεωρείτο αβέβαιη.
- Σύμφωνα με σχετική ενημέρωση η τράπεζα είχε προβεί στη διενέργεια πρόβλεψης απομείωσης της αξίας της απαίτησης της από το ΠΑΣΟΚ κατά ποσό 2.044 χιλ. (ποσοστό 23.3%) επί του υπολοίπου χρηματοδότησης της 31/12/2011

3. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Το ΠΑΣΟΚ έχει χρηματοδοτηθεί από την τράπεζα ως εξής

Βάσει της από 10/11/2010 απόφασης του Εκτελεστικού Συμβουλίου του Ομίλου εγκρίθηκεεφάπαξ χρηματοδότηση 6.000χιλ. με πληρωμή τόκων ανά τρίμηνο και αποπληρωμή σε μία δόση στις 30/11/2011 με επιμήκυνση τελικά της αποπληρωμής στις 30/04/2012 εξαιτίας αναμονής νομοθετικής ρύθμισης των οφειλών των κομμάτων.

Εξασφαλίσεις

Εκχώρηση της ετήσιας κρατικής επιχορήγησης του έτους 2015 μέχρι το ποσό των 6.500 χιλ.

Παρατηρήσεις Ελέγχου

- Με ημερομηνία 10/02/2012 το ΠΑΣΟΚ ενημέρωσε με επιστολή την τράπεζα ότι ανάμενε επικείμενη νομοθετική ρύθμιση τον Φεβρουάριο του 2012 προκειμένου για την οριστική διευθέτηση-διακανονισμό των οφειλόμενων τόκων προς αυτήν.
- Η εκχώρηση της ετήσιας τακτικής επιχορήγησης του έτους 2015 προς κάλυψη της χρηματοδότησης θεωρείτο αμφίβολη ως προς την επάρκεια του ποσού της αφού είχε εκχωρηθεί και σε άλλες τρεις τράπεζες.
- Η συμφωνημένη ημερομηνία αποπληρωμής του δανείου δεν θεωρείτο δυνατό να τηρηθεί.

4. ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ

Το ΠΑΣΟΚ είχε χρηματοδοτηθεί από την Τράπεζα Αττικής, ως εξής:

Βάσει της από 02/12/2010 απόφασης του Συμβουλίου Πιστοδοτήσεων, εγκρίθηκε εφάπαξ χρηματοδότηση ποσού 5.000.000€ για κεφάλαιο κίνησης μονιμότερου χαρακτήρα, πληρωτέα σε δύο δόσεις και συνήφθη η υπ' αριθμ. 803/13-12-2010 σύμβαση δανείου, ύψους 5.000.000€.

Οικονομικά στοιχεία

Στο εισηγητικό σημείωμα για τη χρηματοδότηση αναφερόταν ότι δεν είχε γίνει ανάλυση των εσόδων και δαπανών του κόμματος, αλλά αναφορά στο ύψος της κρατικής επιχορήγησης για το έτος 2010 (19.180χιλ.) και στον υφιστάμενο τραπεζικό δανεισμό (104.000χιλ.) Είχαν προσκομιστεί, επίσης, οι Ισολογισμοί Εσοδών – Δαπανών για τα έτη 2008 έως 2011.

Εξασφαλίσεις

Για την εξασφάλιση της απαίτησης από την εν λόγω σύμβαση, το ΠΑΣΟΚ, εκπροσωπούμενο από τον κ. Ροβέρτο Σπυρόπουλο, εκχώρησε στην Τράπεζα Αττικής την απαίτηση του κατά του Ελληνικού Δημοσίου, από την κρατική τακτική χρηματοδότηση και την οικονομική ενίσχυση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς του έτους 2015, μέχρι το ποσό των 6.000.000 ευρώ.

Παράλληλα, το ΠΑΣΟΚ δήλωσε ρητά ότι δεν έχει συμφωνηθεί το ανεκχώρητο της απαίτησης αυτής και ότι η απαίτηση δεν έχει εκχωρηθεί ή ενεχυραστεί σε τρίτον, αναλαμβάνοντας συγχρόνως την υποχρέωση να γνωστοποιήσει στο Ελληνικό Δημόσιο και όπου αλλού απαιτείται ότι η Τράπεζα είναι αποκλειστική δικαιούχος της απαίτησης.

Στην τελευταία σελίδα της σύμβασης εκχώρησης υπάρχει παραγγελία για την νομότυπη επίδοσή της με δικαστικό επιμελητή προς:

1. ΠΑΣΟΚ
2. Τράπεζα Αττικής,
3. Δ.Ο.Υ.,
4. Ι.Κ.Α.,
5. Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου Υπουργείου Εσωτερικών,

Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου Υπουργείου Οικονομικών,

- Υπουργό Εσωτερικών και
- Υπουργό Οικονομικών.

Πορεία δανειακής σύμβασης

Η πορεία της δανειακής σχέσης δεν ήταν η προβλεπόμενη από τη σύμβαση, κάτι που καταδεικνύεται από την ανταλλαγή επιστολών μεταξύ του κόμματος και της τράπεζας:

Στις 10/12/2010 (δηλαδή πριν την υπογραφή της δανειακής σύμβασης), η Τράπεζα στέλνει επιστολή προς το ΠΑΣΟΚ με το οποίο ζητάει να προσκομισθούν επιστολές – βεβαιώσεις από το Υπουργείο Οικονομικών και Υπουργείο Εσωτερικών, με τις οποίες να γίνεται γνωστό ότι τα ανωτέρω υπουργεία αποδέχονται την εκχώρηση και ότι για τις συγκεκριμένες απαιτήσεις από την κρατική επιχορήγησης του 2015 δεν έχουν επιδοθεί σε αυτά προγενέστερες εκχωρήσεις ή κατασχέσεις.

Στις 12/12/2011 η Τράπεζα στέλνει επιστολή για την καταβολή του ποσού των 2.205.875 ευρώ (κεφάλαιο: 2.000.00, τόκοι: 205.875) και στις 28/12/2011 το ΠΑΣΟΚ απαντάει ότι εντός του Ιανουαρίου 2012 θα υπάρξει οριστική διευθέτηση και διακανονισμός (αυτή η επιστολή, καθώς και η απάντηση του ΠΑΣΟΚ δεν προσκομίσθηκαν στην Εξεταστική Επιτροπή, αλλά τα μνημονεύει η Τράπεζα στο από 6/3/2012 εξώδικό της).

Στις 18/01/2012 η Τράπεζα επιδίδει εξώδικη δήλωση στο ΠΑΣΟΚ, με την οποία θέτει προθεσμία 5 ημερών για την εξόφληση του ποσού των 2.205.875 ευρώ. Ακολουθεί στις 23/01/2012 η έγγραφη επιστολή - απάντηση του κ. Ροβέρτου Σπυρόπουλου, στην οποία αναφέρει ότι το θέμα της τακτοποίησης των οφειλών του ΠΑΣΟΚ θα ρυθμιστεί εντός του Φεβρουαρίου 2012, οπότε και αναμένει να ρυθμιστεί νομοθετικά η οριστική διευθέτηση – διακανονισμός σε σχέση με το οφειλόμενο δάνειο.

Στη συνέχεια, η Τράπεζα στέλνει νέες προειδοποιητικές εξώδικες επιστολές (στις 06/03/2012, 27/03/2012 και στις 25/05/2012), με τις οποίες χορηγούνται διαρκώς προθεσμίες εξόφλησης των ληξιπρόθεσμων οφειλών του ΠΑΣΟΚ, χωρίς ωστόσο εν τέλει να προβαίνει στην καταγγελία της δανειακής σύμβασης.

Στις 13/6/2012 αποστέλλεται επιστολή του Γενικού Διευθυντή του ΠΑΣΟΚ, κ. Νίκου Σαλαγιάννη προς την Τράπεζα, στην οποία αναφέρει «οι οφειλόμενοι τόκοι, περιόδου 13/6/2011 έως 13/6/2012, θα καταβληθούν άμεσα με την καταβολή της 4^{ης} δόσης της τακτικής κρατικής επιχορήγησης του 2011».

Στις 28/12/2012 ακολουθεί νέα επιστολή του Ροβέρτου Σπυρόπουλου, σύμφωνα με το κείμενο της οποίας «η εμπλοκή [εννοεί στην αποπληρωμή του δανείου] έχει δημιουργηθεί από την καθυστέρηση καταβολής της 3^{ης} και 4^{ης} δόσης της κρατικής επιχορήγησης 2011, η οποία διευθετείται εντός των προσεχών ημερών και σε κάθε περίπτωση μέχρι τις 15 Ιανουαρίου 2012 [εννοεί, προφανώς, έως τις 15 Ιανουαρίου 2013]».

Στη συνέχεια, η Τράπεζα στέλνει νέες προειδοποιητικές εξώδικες επιστολές (στις 26/02/2013 και στις 05/04/2013), με τις οποίες παρέχονται διαρκώς προθεσμίες εξόφλησης των ληξιπρόθεσμων οφειλών του ΠΑΣΟΚ (ενώ ήδη οι οφειλές ανέρχονται σε 5.672.213,71 ευρώ, σύμφωνα με τις εν λόγω εξώδικες επιστολές), χωρίς ωστόσο και πάλι να καταγγέλει τη σύμβαση.

Στις 17/02/2014 η Τράπεζα αποστέλλει νέα προειδοποιητική επιστολή της, με την οποία δίνει προθεσμία 10 ημερών για την εξόφληση της οφειλής, η οποία ανέρχεται πλέον σε 6.165.388,08 ευρώ (δηλαδή είναι ληξιπρόθεσμο το σύνολο του δανείου), χωρίς ωστόσο να προβαίνει στην καταγγελία της δανειακής σύμβασης. Στις 30/11/2015 με νέα επιστολή ενημερώνει το ΠΑΣΟΚ ότι η ληξιπρόθεσμη οφειλή ανέρχεται σε 6.511.369,11 ευρώ και ότι το ενήμερο κεφάλαιο είναι 0 ευρώ και σε εφαρμογή του Κώδικα Δεοντολογίας της ΤτΕ έχει ενταχθεί στη Διαδικασία Επίλυσης Καθυστερήσεων. Στις 04/01/2016 αποστέλλει νέα επιστολή με την οποία προειδοποιεί το ΠΑΣΟΚ και δίνει νέα προθεσμία (συγκεκριμένα: «εντός ευλόγου χρόνου») για την εξόφληση, άλλως και σε περίπτωση αδυναμίας εξόφλησης, να προσέλθει στην τράπεζα για τον διακανονισμό της οφειλής. Στις 03/03/2016 με νέα επιστολή της, αναφέρεται ότι το ΠΑΣΟΚ δεν ανταποκρίθηκε στα προβλεπόμενα από

τον Κώδικα Δεοντολογίας, αναφορικά με την 1^η υποχρεωτική επιστολή του Κώδικα (ν. 4224/2013) και καλείται να προσκομίσει τα ζητηθέντα έγγραφα και να συμπληρώσει τα ζητηθέντα στοιχεία.

Στις 17/03/2016 το ΠΑΣΟΚ επικαλείται ως λόγο της αδυναμίας εξυπηρέτησης του δανείου τη δραματική μείωση της κρατικής χρηματοδότησης από το 2011 έως το 2016 (συνολική μείωση 90%), τη μείωση του εκλογικού ποσοστού του και τη νομοθετική μεταβολή ως προς το ανεκχώρητο της κρατικής χρηματοδότησης (βλ. άρ. 1 του Ν. 3023/2002, όπως τροποποιήθηκε με το άρ. 1 του Ν. 4304/2014).

Ακολουθεί στις 03/06/2016 η επιστολή της Τράπεζας Αττικής, με την οποία ενημερώνει το ΠΑΣΟΚ ότι έχει κατηγοριοποιηθεί ως «μη συνεργάσιμος δανειολήπτης), σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας. Την 01/07/2016 με την επιστολή του, το ΠΑΣΟΚ απαντά στην από 3/6/2016 της Τράπεζας, αναφέροντας ότι πραγματοποιήθηκε συνάντηση του Γενικού Διευθυντή του ΠΑΣΟΚ με τον κ. Τσακιράκη (Αναπληρωτή Γενικό Δ/ντη της ΑΤΤΙCΑ) και τον κ. Τσιάμη (Διευθυντή Διαχείρισης Καθυστερήσεων) για τη δυνατότητα εξεύρεσης λύσης και ότι κατέστη σαφές στα στελέχη της τράπεζας ότι δεν υπάρχει η δυνατότητα ανταπόκρισης στις δανειακές υποχρεώσεις.

Στις 07/07/2016 η Τράπεζα γνωστοποιεί στο ΠΑΣΟΚ ότι τα τελευταία διαθέσιμα οικονομικά στοιχεία είναι ο ισολογισμός εσόδων – δαπανών 2009. Στις 11/07/2016 το ΠΑΣΟΚ απαντάει πως αποστέλλει αντίγραφα των ισολογισμών 2010-2014. Αναφέρει δε ότι ως προς την κρατική χρηματοδότηση 2015 το 40% είναι ανεκχώρητο και το υπόλοιπο 60% παρακρατείται απευθείας από το Ελληνικό Δημόσιο (και ότι ήδη παρακρατήθηκε για το έτος 2015 από την Υπηρεσία Δημοσιονομικού Ελέγχου του Υπουργείου Εσωτερικών) και ότι αποδίδεται κατά τη σειρά που ορίζουν οι συμβάσεις στους δικαιούχους απαιτήσεων κατά του Ελληνικού Δημοσίου.

Τέλος, με την από 11/10/2016 επιστολή της Τράπεζας προς ΠΑΣΟΚ, του γνωστοποιείται πως δεν κατέστη εφικτή η ανεύρεση λύσης στα πλαίσια του Κώδικα Δεοντολογίας και ότι ο λογαριασμός μεταφέρεται σε οριστική καθυστέρηση.

Παρατηρήσεις Ελέγχου

Σύμφωνα με επιστολή του κόμματος στις 28/12/2011, η μη τακτοποίηση των υποχρεώσεων προς την τράπεζα οφειλόταν στην καθυστέρηση καταβολής της τρίτης και τέταρτης δόσης της κρατικής επιχορήγησης του 2011 και δεσμευόταν για τη διευθέτηση των οφειλών εντός του Ιανουαρίου του 2012.

Λόγω μη τήρησης των ανωτέρω, η τράπεζα με την από 17/01/2012 εξώδικη δήλωση – πρόσκληση κατά του ΠΑΣΟΚ ζήτησε την άμεση εξόφληση των ληξιπρόθεσμων οφειλών (2.205.875€), ενώ ακολούθησε έγγραφη ενημέρωση του κόμματος στις 23/01/2012 για τη ρύθμιση του ζητήματος εντός του Φεβρουαρίου του 2012.

Σημειώνονταν, επίσης, ότι η εκχωρούμενη απαίτηση ήταν κατά του ελληνικού δημοσίου και ότι η καθυστέρηση στην είσπραξη της επηρέαζε σε σημαντικό βαθμό τη δυνατότητα του κόμματος για την εξόφληση των δανειακών οφειλών.

Εκτιμήθηκε, επίσης, ότι δεν ήταν διασφαλισμένη πλήρως η έγκαιρη αποπληρωμή της οφειλής, παρά την κάλυψή της από την εκχωρημένη απαίτηση, λόγω της καθυστέρησης στην τακτοποίησή της και δεδομένου ότι η κρατική χρηματοδότηση του 2015 έχει εκχωρηθεί και υπέρ τριών άλλων τραπεζών.

Σύμφωνα με ενημέρωσή της η Τράπεζα είχε σκοπό να προβεί σε σχηματισμό πρόβλεψης απομείωσης της αξίας της απαίτησής της από το ΠΑΣΟΚ κατά το ποσό των 2.802 χιλ. ευρώ επί του υπολοίπου χρηματοδότησης της με στοιχεία 31/03/2012. Το ΠΑΣΟΚ προς εξασφάλιση του δανείου εκχώρησε στην Τράπεζα Αττικής την κρατική χρηματοδότηση του έτους 2015, έως το ποσό των 6.000.000€. Ωστόσο, την ίδια κρατική χρηματοδότηση εκχώρησε και σε άλλα πιστωτικά ιδρύματα. Ειδικότερα, προς εξασφάλιση α. της από 19/11/2009 σύμβασης με την Cyprus Popular Bank, β. της από 10/11/2010 σύμβασης δανείου με την Τράπεζα Πειραιώς και γ. της από 21/12/2010 σύμβασης δανείου με την Εθνική **Τράπεζα**.

5. MARFIN

Υπόλοιπο το 2012 3.162χιλ. και παρά τις οχλήσεις της Τράπεζας προς το κόμμα αιτούμενη την έγκαιρη καταβολή των οφειλόμενων ποσών και την ενημέρωση της σχετικά με την οφειλή το ΠΑΣΟΚ δεν τήρησε ποτέ όσα είχε δεσμευτεί.

Οικονομικά Στοιχεία

Στα ειδικά σημειώματα της τράπεζας γίνονταν αναφορά σε βασικές πηγές εσόδων του κόμματος με έμφαση όμως στην είσπραξη της κρατικής χρηματοδότησης και στα ποσά στα οποία είχε διαμορφωθεί. Η τράπεζα προσκόμισε τον Ισολογισμό Εσόδων-Δαπανών για τη χρήση του 2009.

Εξασφαλίσεις

Εκχώρηση απαίτησης από την χορήγηση της δικαιούμενης Κρατικής Τακτικής Χρηματοδότησης και της Οικονομικής Ενίσχυσης για Ερευνητικούς και Επιμορφωτικούς Σκοπούς στα πλαίσια του Ν. 3023/2002 του έτους 2015 εκτιμώμενου ελάχιστου ύψους 19.800 χιλ. ευρώ (η εκτίμηση κατά την αρχική έγκριση ήταν 24.000 χιλ.

Παρατηρήσεις Ελέγχου

Εκτιμήθηκε ότι δεν είναι διασφαλισμένη πλήρως η έγκαιρη αποπληρωμή της οφειλής παρά το υψηλό ποσοστό κάλυψης του υφιστάμενου υπολοίπου από την εκχωρημένη

απαίτηση καθώς αφενός υφίστατο καθυστέρηση στην τακτοποίηση του και αφετέρου η κρατική χρηματοδότηση του 2015 είχε εκχωρηθεί υπέρ τριών άλλων τραπεζών.

4.2.2.5. ΕΚΘΕΣΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΟΡΚΩΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ ΠΑΣΟΚ

Η έκθεση ευρημάτων του ΠΑΣΟΚ αφορούσε τις διαχειριστικές χρήσεις που έληξαν την 31 Δεκεμβρίου του 2007 έως 2011.

Όπως αναφέρει το πόρισμα των λογιστών όποιες διαπιστώσεις έγιναν με βάση τους φακέλους που διαβιβάστηκαν από το λογιστήριο του ΠΑΣΟΚ με τη διαβεβαίωση του τελευταίου ότι περιείχαν το σύνολο των παραστατικών για την εξεταζόμενη περίοδο. Σε περίπτωση μη εύρεσης παραστατικών στους φακέλους υπήρξε επικοινωνία με το λογιστήριο του ΠΑΣΟΚ το οποίο και επιβεβαίωσε ότι δεν υπάρχουν άλλα παραστατικά εκτός αυτών που περιέχονται σε φακέλους

Σύμφωνα με ενδεικτικά ευρήματα

Δεν υπάρχει πλήρης και λεπτομερής καταγραφή των παγίων στοιχείων του κινήματος, των δεσμεύσεων επί αυτών και υποθήκες ενώ δεν τηρείται μητρώο παγίων.

Δεν συντάσσεται και δεν εκκρίνεται ετήσιος προϋπολογισμός εσόδων-δαπανών και ταμειακών ροών ο οποίος να παρακολουθείτε κατά τη διάρκεια της κάθε χρήσης.

Το κίνημα θα πρέπει να θέσει επίσημο κανονισμό προμηθειών και δαπανών ο οποίος θα καλύπτει επίσημα τη διαδικασία προς έγκριση όλων των κατηγοριών δαπανών με σκοπό τη διαφάνεια.

Το κίνημα δεν έχει καταγεγραμμένες διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου, δεν λειτουργεί η σχετική υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου η οποία θα ελέγχει και θα βεβαιώνει την εύρυθμη λειτουργία και συμμόρφωση των διαδικασιών.

Στα έσοδα κεφαλαίων η ύπαρξη υψηλών χρηματικών διαθεσίμων ενέχει όχι μόνο τον κίνδυνο απώλειας εσόδων από τόκους αλλά και την ταυτόχρονη αύξηση των δανειακών υποχρεώσεων και κατά συνέπεια των χρεωστικών τόκων. Αναφέρεται ξεκάθαρα στο ποσό των 15 εκατομμυρίων ευρώ που βρέθηκε στα ταμεία του ΠΑΣΟΚ για πάνω από δύο συνεχόμενα έτη με συνέπεια την απώλεια εσόδων κεφαλαίων.

αναφέρεται ότι η μη ύπαρξη μηχανισμού εκκαθάρισης των κουπονιών συνεπάγεται απώλεια από κουπόνια που ενώ μπορεί να έχουν εισπραχθεί δεν έχουν αποδοθεί

Όσον αφορά τα έσοδα από εισφορές βουλευτών και ευρωβουλευτών αυτά περιλαμβάνουν τα έσοδα από εισφορές που απεικονίζονται στον ισολογισμό και καταχωρούνται με την είσπραξη με συνέπεια τα σχετικά έσοδα να εμφανίζονται ετεροχρονισμένα στους ισολογισμούς και να είναι δυσχερής η σύγκριση των εσόδων ανάμεσα στα έτη.

Για την ετήσια συνδρομή και τις εισφορές φίλων επισημάνθηκε ότι υπάρχει ο κίνδυνος η χορήγηση από κάποιο φυσικό πρόσωπο να υπερβεί το νομοθετημένο ανώτατο όριο χορηγίας προς το κίνημα ύψους 15.000 ευρώ με συνεπαγόμενες ενδεχόμενες κυρώσεις για το κίνημα.

η μη ύπαρξη μηχανισμού παρακολούθησης των εισπράξεων από συμμετοχή στις εσωκομματικές εκλογές συνεπάγεται απώλεια για το κίνημα από εισπράξεις που τυχόν δεν έχουν αποδοθεί. Όσον αφορά τώρα τα λοιπά έσοδα δεν διασφαλίζεται η πληρότητα των εσόδων με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος το ύψος της συμμετοχής να είναι ουσιωδώς μικρότερο από την πραγματοποιηθείσα δαπάνη και άνισο λόγω διαφορετικής ομαδοποίησης των ισολογισμών που καθιστά ανομοιόμορφη την συγκριτική απεικόνιση των λοιπών εσόδων.

Σχετικά με τις αναλήψεις δανείων η φυσική μεταφορά και διατήρηση στο ταμείο υπολοίπου για δύο συνεχόμενα έτη στο επίπεδο των 15 εκατομμυρίων ευρώ περίπου ενέχει τον κίνδυνο απώλειας ή κλοπής.

Για την εξυπηρέτηση των δανείων δεν είναι σε θέση να επιβεβαιώσουν την εγκυρότητα των συμβάσεων εκχώρησης των απαιτήσεων από κρατική χρηματοδότηση σε τρίτους ενώ τέλος για τους τόκους και τα έξοδα δανείων αναφέρεται ότι η διαρκής ανάγκη για αυξημένα πιστωτικά όρια οδήγησε σε αναθεώρηση προς το δυσμενέστερο των επιτοκίων με συνέπεια να μην επωφεληθεί το κίνημα από τη μείωση του euribor από το 2008 και μετά.

Όσον αφορά τις δαπάνες η μη επαρκής και αναλυτική αιτιολογία του σκοπού των δαπανών καθώς και η μη έγγραφη έγκριση από αρμόδια όργανα του κινήματος ενέχει τον κίνδυνο της πραγματοποίησης δαπανών που δεν σχετίζονται με τη φύση των δραστηριοτήτων του κινήματος και της μη σωστής κατηγοριοποίησης των εξόδων στον ισολογισμό όσον αφορά τη χρήση των δαπανών.

Υπάρχει ελλιπής διαχωρισμός ρόλων και αρμοδιοτήτων γεγονός το οποίο συνιστά σημαντική αδυναμία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου του κινήματος κατά τα έτη 2008-2011

Σύμβαση όρων εκτέλεσης Προσυμφωνημένων διαδικασιών και Παροχής υπηρεσιών κατάρτισης προβλεπόμενων ταμειακών ροών στο Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα («ΠΑΣΟΚ»)

Επιστολή όρων εκτέλεσης Προσυμφωνημένων διαδικασιών και Παροχής υπηρεσιών κατάρτισης προβλεπόμενων ταμειακών ροών στο Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα («ΠΑΣΟΚ»)

Προς ΠΑΣΟΚ
Ιπποκράτους 22
106 80 Αθήνα

20 Ιουλίου 2012

Αξιότιμοι κύριοι:

Κατόπιν σχετικής πρόσκλησης, σας αποστέλλουμε την παρούσα επιστολή με σκοπό να επιβεβαιώσουμε τους όρους αποδοχής της Εντολής που λάβαμε α) για την εκτέλεση των προσυμφωνημένων διαδικασιών που αφορούν την λογιστική διασταύρωση των στοιχείων των βιβλίων εσόδων και εξόδων με τα αντίστοιχα παραστατικά και υποστηρικτικά έγγραφα, καθώς και την λογιστική διασταύρωση των απαιτήσεων και υποχρεώσεων που έχουν καταχωρηθεί στις αντίστοιχες εξωλογιστικές καταστάσεις για τις διαχειριστικές χρήσεις 2007 έως και 2011 και β) για την παροχή υπηρεσιών αναφορικά με την κατάρτιση των προβλεπόμενων ταμειακών ροών για την επόμενη πενταετία (2012 – 2017) του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος (εφεξής το «Κίνημα»). Αντιλαμβανόμαστε ότι τα παραδοτέα μας θα χρησιμοποιηθούν για σκοπούς εσωτερικής σας πληροφόρησης.

Α) Προσυμφωνημένες διαδικασίες για τις διαχειριστικές χρήσεις από 1/1/2007 έως και 31/12/2011

Οι προσυμφωνημένες διαδικασίες θα διενεργηθούν από εμάς, ήτοι από τις εταιρείες Deloitte, Χατζηπαύλου Σοφιάδος & Καμινιάνης Α.Ε., ΕΡΝΣΤ & ΓΙΑΝΓΚ ΕΛΛΑΣ Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Α.Ε., Grant Thornton Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές Α.Ε., ΚΡΜΓ Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε., Πράσιγουωτερχαίους Κούπερς Ανώνυμη Ελεγκτική Εταιρεία, Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί Λογιστές α.ε.ο.ε. (εφεξής «ο Σύμβουλος») σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Συναφών Υπηρεσιών 4400, το οποίο ισχύει σε 'Αναθέσεις Εκτέλεσης Προσυμφωνημένων Διαδικασιών Συναφών με τη Χρηματοοικονομική Πληροφόρηση'.

1. Περιγραφή των προσυμφωνημένων διαδικασιών

- 1.1 Έργο του Συμβούλου αποτελεί η διενέργεια των κατωτέρω προσυμφωνημένων διαδικασιών και η γνωστοποίηση προς εσάς των ευρημάτων μας. Η ελάρκεια των διαδικασιών είναι αποκλειστική ευθύνη του Κινήματος, το οποίο με την υπογραφή της παρούσας αναγνωρίζει και αποδέχεται την ελάρκεια των διαδικασιών που απαριθμούνται πιο κάτω για τους σκοπούς της εντολής. Ο Σύμβουλος θα αναλάβει τις παρακάτω εργασίες («ΜΕΡΟΣ Α του Έργου»):
  - I. Απεικόνιση των δαπανών και εσόδων που προκύπτουν από τις καταχωρήσεις στο βιβλίο εσόδων/εξόδων κατά είδος δαπάνης ανά έτος, κατά κατηγορία, σκοπό και κατά λήπτη.
  - II. Αντιπαραβολή των καταχωρημένων δαπανών και εξόδων με τα αντίστοιχα υποστηρικτικά παραστατικά που αφορούν τις προαναφερθείσες περιόδους
  - III. Αντιπαραβολή των καταχωρήσεων επί των εξωλογιστικών καταστάσεων των απαιτήσεων και υποχρεώσεων (βλέπε στις παρακάτω παραγράφους ια' καθώς και ιβ'), με τα αντίστοιχα υποστηρικτικά έγγραφα για τις προαναφερθείσες διαχειριστικές χρήσεις.

Σελ. 1 από 8

- 1.2 Η εκτέλεση των προαναφερόμενων διαδικασιών από τον Σύμβουλο δεν αποτελεί έλεγχο ή επισκόπηση, σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα ή τα Διεθνή Πρότυπα Ανάθεσης Εργασιών Επισκόπησης και για το λόγο αυτό δεν θα εκφράσουμε οποιασδήποτε άλλη διαβεβαίωση πέραν των όσων θα παρατεθούν στην έκθεση ευρημάτων μας ("Έκθεση").
- 1.3 Προκειμένου οι ανωτέρω διαδικασίες να πραγματοποιηθούν αποτελεσματικά, θα παρασχεθούν στον Σύμβουλο, τα κάτωθι στοιχεία:
- α. Βιβλία εσόδων – εξόδων από 1/1/2007 έως και 31/12/2011.
  - β. Μισθοδοτικές καταστάσεις ανά εργαζόμενο και ανά μήνα για το χρονικό διάστημα από 1/1/2007 έως και 31/12/2011.
  - γ. Παραστατικά και λοιπά υποστηρικτικά στοιχεία καταβολής μισθοδοσίας ανά εργαζόμενο και ανά μήνα για το χρονικό διάστημα από 1/1/2007 έως και 31/12/2011.
  - δ. Παραστατικά καταβολής ασφαλιστικών εισφορών και φόρου μισθωτών υπηρεσιών ανά εργαζόμενο για το χρονικό διάστημα από 1/1/2007 έως και 31/12/2011.
  - ε. Παραστατικά καταβολής ενοικίων για το χρονικό διάστημα από 1/1/2007 έως και 31/12/2011, καθώς και τα αντίστοιχα μισθωτήρια συμβόλαια που ίσχυαν κατά το χρονικό αυτό διάστημα.
  - στ. Extract όλων των τραπεζικών λογαριασμών για το χρονικό διάστημα από 1/1/2007 έως και 31/12/2011.
  - ζ. Παραστατικά και λοιπά υποστηρικτικά στοιχεία καταβολής δαπανών μετακίνησης στελεχών και ψηφοφόρων του Κινήματος για το χρονικό διάστημα από 1/1/2007 έως και 31/12/2011.
  - η. Παραστατικά και λοιπά υποστηρικτικά στοιχεία αναφορικά με εγκεκριμένες ληφθείσες ή / και εκκρεμείς κρατικές επιχορηγήσεις για το χρονικό διάστημα από 1/1/2007 έως και 31/12/2011.
  - θ. Παραστατικά και λοιπά υποστηρικτικά στοιχεία αναφορικά με εγκεκριμένες ληφθείσες ή / και εκκρεμείς, επιχορηγήσεις από λοιπούς φορείς και εισφορές / ενισχύσεις / χρηματοδοτήσεις από φυσικά ή/και νομικά πρόσωπα για το χρονικό διάστημα από 1/1/2007 έως και 31/12/2011.
  - ι. Παραστατικά και λοιπά υποστηρικτικά στοιχεία για χορηγηθείσες επιχορηγήσεις / ενισχύσεις / χρηματοδοτήσεις σε νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, νομαρχιακές και τοπικές επιτροπές κ.λ.π.
  - ια. Εξωλογιστική κατάσταση / ανάλυση με υποχρεώσεις του Κινήματος για το χρονικό διάστημα από 1/1/2007 έως και 31/12/2011.
  - ιβ. Εξωλογιστική κατάσταση / ανάλυση με απαιτήσεις του Κινήματος για το χρονικό διάστημα από 1/1/2007 έως και 31/12/2011.
- Η παραπάνω ανάλυση αποτελεί μία προκαταρκτική παρουσίαση των στοιχείων που πρέπει να ετοιμαστούν από το «Κίνημα» και υπάρχει το ενδεχόμενο να ζητηθούν επιπλέον στοιχεία κατά την διάρκεια των προαναφερόμενων εργασιών.

Σελ. 2 από 8

Το Κίνημα έχει την ευθύνη για τη συγκέντρωση των ανωτέρω στοιχείων και την έγκαιρη διάθεσή τους προς εμάς. Η έκταση των ανωτέρω διαδικασιών σε βάση δειγματοληψίας θα συμφωνηθεί μεταξύ μας με βάση τα κριτήρια προσδιορισμού δείγματος που θα κρίνουμε αναγκαία.

Β) Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για την κατάρτιση των προβλεπόμενων ταμειακών ροών για την επόμενη πενταετία 2012 – 2017

2. Περιγραφή συμβουλευτικών υπηρεσιών

2.1 Έργο του Συμβούλου αποτελεί η παροχή υπηρεσιών αναφορικά με την κατάρτιση καταστάσεων προβλεπόμενων ταμειακών ροών για την περίοδο 2012-2017 (ΜΕΡΟΣ Β' του Έργου). Ειδικότερα, σε συνεργασία με τα αρμόδια Όργανα του Κινήματος ή πρόσωπα που θα υποδειχθούν από το Κίνημα, ο Σύμβουλος θα καταρτίσει καταστάσεις με τις προβλεπόμενες ταμειακές ροές, οι οποίες ενδεικτικά θα περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Κατάρτιση προβλεπόμενων οικονομικών στοιχείων 2012 – 2017
- Παραδοχές κατάρτισης προϋπολογιστικών οικονομικών στοιχείων
- Πίνακες ταμειακών ροών
- Ανάλυση ευαισθησίας των οικονομικών στοιχείων ως προς τους κρίσιμους παράγοντες που επηρεάζουν τη διαμόρφωσή τους
- Αξιολόγηση των προβλεπόμενων οικονομικών στοιχείων

2.2 Στις προβλεπόμενες ταμειακές ροές θα ενσωματωθούν και τα μέτρα που προτίθεται να λάβουν τα αρμόδια Όργανα του Κινήματος για τη βελτίωση των ταμειακών ροών. Σχετική ανάλυση θα περιλαμβάνεται στην έκθεσή μας.

2.3 Η εργασία του Συμβούλου θα εστιαστεί στις παρακάτω περιοχές και θα διενεργηθεί σε ταμειακή βάση:

Έσοδα/ εισπράξεις

- Προβλεπόμενα έσοδα από τακτική χρηματοδότηση.
- Προβλεπόμενα έσοδα από εκλογική χρηματοδότηση.
- Προβλεπόμενα έσοδα για έρευνα/ επιμόρφωση στελεχών.

Οι ανωτέρω κατηγορίες εσόδων θα πρέπει να προκύπτουν με βάση την ισχύουσα νομοθεσία και ειδικότερα με βάση: α) τα προβλεπόμενα τακτικά έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού, β) τα ισχύοντα ποσοστά ανά κατηγορία εσόδων για το σύνολο των κομμάτων, γ) το ποσοστό επί των συνολικών επιχορηγήσεων που αναλογούν στο Κίνημα βάσει των τελευταίων βουλευτικών εκλογών (17/6/2012), δ) τις εκτιμώμενες εκλογικές αναμετρήσεις κατά την προβλεπόμενη περίοδο καθώς και ε) τις λοιπές παραμέτρους που ενδεχομένως επηρεάζουν το ύψος των εν λόγω επιχορηγήσεων.

- Προβλεπόμενα έσοδα από εισφορές βουλευτών και ευρωβουλευτών.
- Προβλεπόμενα έσοδα από μέλη και φίλους.

Σελ. 3 από 8

- Πρόγραμμα εισπραξης των υφιστάμενων απαιτήσεων την 30/6/2012.
- Λοιπά έσοδα.

Έξοδα/ πληρωμές

- Προβλεπόμενες αμοιβές προσωπικού.
- Προβλεπόμενες δαπάνες για επιμόρφωση στελεχών.
- Προβλεπόμενες δαπάνες για οργανισμούς κοινής ωφέλειας
- Προβλεπόμενες δαπάνες για ενοίκια.
- Προβλεπόμενες δαπάνες διαφημίσεων.
- Προβλεπόμενες δαπάνες για εκδηλώσεις και προβολή θέσεων.
- Προβλεπόμενα γενικά έξοδα (αναλυτικά).
- Προβλεπόμενες δαπάνες ενισχύσεων (αναλυτικά).
- Προβλεπόμενα έξοδα τόκων υφιστάμενων τραπεζικών χρηματοδοτήσεων.
- Προβλεπόμενα έξοδα τόκων μελλοντικών τραπεζικών χρηματοδοτήσεων.
- Πρόγραμμα αποπληρωμής υφιστάμενων δανείων.
- Πρόγραμμα αποπληρωμής των υφιστάμενων υποχρεώσεων την 30/6/2012.
- Λοιπές δαπάνες.

Λοιπές πληροφορίες

- Καταγραφή περιουσιακών στοιχείων.
- Εξασφαλίσεις υφιστάμενων τραπεζικών δανείων.
- Ενδεχόμενες απαιτήσεις/ υποχρεώσεις.
- Λοιπές πληροφορίες που τυχόν απαιτηθούν για την κατάρτιση των προβλεπόμενων ταμειακών ροών.

Είναι ευθύνη του Κινήματος , και των αρμόδιων στελεχών του Κινήματος να θέσουν υπόψη του Συμβούλου εγκαίρως όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την κατάρτιση των προβλεπόμενων ταμειακών ροών.

Σελ. 4 από 8

3 Χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης του έργου και αμοιβή

- 3.1 Για τη διεξαγωγή της εργασίας, ο Σύμβουλος θα βασιστεί μόνο στα στοιχεία που θα τεθούν υπόψιν του, τα οποία όπως από κοινού αντιλαμβανόμαστε και αμοιβαία συμφωνούμε, θα αποδεχθούμε καλόπιστα ως πλήρη, ακριβή, αληθή και μη παραπλανητικά και ως εκ τούτου δεν θα τα υποβάλουμε σε διαδικασίες επαλήθευσης, πλην των διαδικασιών οι οποίες ρητά θα αναφέρονται στην Έκθεσή μας.
- 3.2 Η Έκθεσή του Συμβούλου θα αναφέρεται αποκλειστικά στα δεδομένα που θα εξετάσουμε και στα ευρήματα που θα προκύψουν από την εκτέλεση των προσυμφωνημένων διαδικασιών. Οι προσυμφωνημένες διαδικασίες μας διενεργούνται αποκλειστικά για σκοπούς εσωτερικής σας πληροφόρησης. Η έκθεσή μας που θα προκύψει από την εκτέλεση των διαδικασιών αυτών, θα απευθύνεται αποκλειστικά προς το Κίνημα και δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί για άλλους σκοπούς, ούτε και να κοινοποιηθεί από το Κίνημα για κανένα λόγο προς οποιονδήποτε άλλο τρίτο. Αντίστοιχα και σύμφωνα με τον όρο εμπιστευτικότητας της παραγράφου 5 της παρούσας και την υποχρέωση εμπιστευτικότητας που προβλέπει ο Ν. 3693/2008, ο Σύμβουλος δεν θα γνωστοποιήσει την έκθεση προς οποιονδήποτε τρίτο.
- 3.3 Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή εκτέλεση των προσυμφωνημένων διαδικασιών και την έγκαιρη ολοκλήρωση του αναληφθέντος έργου είναι να παρασχεθούν στο Σύμβουλο απρόσκοπτα και αμελλητί από το Κίνημα όλα τα απαραίτητα στοιχεία. Με την παρούσα επιστολή συγκατατίθεστε να θέσετε στη διάθεσή μας έγκαιρα όλα τα στοιχεία και τις πληροφορίες που είναι αναγκαία για την εκτέλεση του έργου και ότι θα εξασφαλίσετε την αμέριστη συμπαράσταση του προσωπικού σας στο έργο του Συμβούλου. Η διάθεση των στοιχείων θα πραγματοποιείται στην έδρα του ΠΑΣΟΚ, ήτοι στα γραφεία επί της οδού Ιπποκράτους 22 σε χώρο και σε ώρες που θα υποδείξετε και κανένα έγγραφο δεν θα διατεθεί εκτός των χώρων αυτών.
- 3.4 Η αμοιβή του Συμβούλου για τη διενέργεια του έργου, όπως αυτό περιγράφεται παραπάνω, θα ανέλθει στο ποσό € 10.000 (δέκα χιλιάδες ευρώ). Στην αμοιβή αυτή δεν συμπεριλαμβάνονται τυχόν έξοδα που θα πραγματοποιηθούν για τους σκοπούς εκτέλεσης του έργου, μετά από έγκρισή σας, όπως έξοδα κίνησης, διαμονής εκτός έδρας κ.λ.π., καθώς και ο αναλογούν φόρος προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.).
- 3.5 Η εργασία μας αναμένεται να αρχίσει τον Σεπτέμβριο του 2012 και η εκτιμώμενη διάρκειά της είναι περίπου δύο μήνες. Εντούτοις θεωρούμε απαραίτητο να τονίσουμε ότι εάν αντιμετωπίσουμε συνθήκες οι οποίες θα καταστήσουν αδύνατη την ολοκλήρωση της εργασίας μας, μέσα στα προβλεπόμενα χρονικά περιθώρια (όπως ενδεικτικά σε περίπτωση ανωτέρας βίας ή άλλου απρόβλεπτου γεγονότος), θα σας ενημερώσουμε εγκαίρως με επιστολή μας, "ώστε να αναζητηθεί από κοινού λύση".

4 Λοιποί όροι

- 4.1 Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3691/2008 για την «Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας» (ΦΕΚ 166Α/05.08.2008), όπως ισχύει και της κανονιστικής πράξης της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης & Ελέγχων (ΕΛΤΕ) 004/09/ΑΠ.16296/1570/16.4.2010, σε περίπτωση που υποπέσουν στην αντίληψη μας στοιχεία τα οποία αποτελούν ενδείξεις για την ύπαρξη συναλλαγών ή πράξεων, που εμπίπτουν στις διατάξεις του Ν. 3691/2008, οφείλουμε να ενημερώσουμε την ΕΛΤΕ.
- 4.2 Σε κάθε περίπτωση η επαγγελματική μας ευθύνη, για ζημία που αποδεδειγμένα προκληθεί από την έκθεσή μας και προέρχεται από θετική ενέργεια ή παράλειψή μας εξαιτίας δόλου ή βαρείας αμέλειας κατά την εκτέλεση των εργασιών μας, στοιχειοθετείται μόνον εφόσον πληρούνται οι

Σελ. 5 από 8

ως άνω προϋποθέσεις, στα πλαίσια που ορίζονται από το Ν.3693/2008 (ΦΕΚ 174Α/25.08.2008).

- 4.3 Τα φύλλα εργασίας, τα ηλεκτρονικά αρχεία, οι βάσεις δεδομένων, το λογισμικό και τα λοιπά τεκμήρια και η εν γένει μεθοδολογία που θα δημιουργήσουμε στα πλαίσια της αναλαμβανόμενης εργασίας, αποτελούν περιουσιακά στοιχεία του Συμβούλου, τα οποία εξυπηρετούν αποκλειστικά τους σκοπούς εκτέλεσης των προσυμφωνημένων διαδικασιών. Δεν αποτελεί παραβίαση της αρχής του επαγγελματικού απορρήτου, όπως αυτή προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 63γ παρ. 2 του κωδ. Ν. 2190/1920, η εκ μέρους μας παροχή πρόσβασης στα προαναφερόμενα στοιχεία τεκμηρίωσης για την ικανοποίηση νομικών δεσμεύσεων ή υποχρεώσεων έναντι των αρμόδιων εισηγτικών αρχών, καθώς και για την συμμόρφωση προς θεσπιζόμενες αναγκαστικές ρυθμίσεις.
- 4.4 Ειδικότερα όσον αφορά την επικοινωνία μας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mails) επισημαίνουμε ότι δεν μπορεί να διασφαλισθεί κατά πάντα χρόνο ότι η ηλεκτρονική μεταφορά δεδομένων είναι ασφαλής ή απαλλαγμένη ιών ή σφαλμάτων και επομένως, τα ως άνω δεδομένα μπορεί να αλλοιωθούν, να χαθούν, να καταστραφούν, να ληφθούν με καθυστέρηση ή να είναι ελλιπή ή να παρουσιάσουν κάποιο άλλο πρόβλημα ή να μην μπορούν να χρησιμοποιηθούν με ασφάλεια. Αμφότεροι αναγνωρίζουμε ότι τα υφιστάμενα συστήματα και οι διαδικασίες δεν διασφαλίζουν ότι η ηλεκτρονική μεταφορά δεδομένων είναι απαλλαγμένη από τους ως άνω κινδύνους και συμφωνούμε να χρησιμοποιούμε οικονομικά αποδεκτές διαδικασίες για τον εντοπισμό των ιών, οι οποίοι είναι ευρέως γνωστοί κατά το χρόνο παροχής των υπηρεσιών μας, πριν από την ηλεκτρονική αποστολή δεδομένων.
- 4.5 Καθένας από εμάς θα είναι υπεύθυνος για την προστασία των ιδίων συστημάτων και συμφερόντων του σε σχέση με την ηλεκτρονική επικοινωνία και κανένα από τα δύο συμβαλλόμενα με την παρούσα μέρη (σε κάθε περίπτωση συμπεριλαμβανομένων των συνεταιίρων, υπαλλήλων, υπεργολάβων ή αντιπροσώπων αυτών) δεν θα φέρει οποιαδήποτε ευθύνη έναντι του άλλου μέρους, είτε συμβατική είτε αδικοπρακτική (συμπεριλαμβανομένης της απλής αμέλειας) είτε άλλη, σε σχέση με οποιοδήποτε σφάλμα, βλάβη, ζημία ή παράλειψη που θα προκύψει από ή σε σχέση με την ηλεκτρονική μεταφορά δεδομένων μεταξύ μας ή την στήριξή μας στα εν λόγω δεδομένα.
- 4.6 Σε περίπτωση αποστολής μηνυμάτων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου θα ακολουθούμε τις εξής διαδικασίες, τις οποίες παρακαλείσθε να ακολουθείτε και εσείς:
- (α) Εάν ένα θέμα εμείγει, ο αποστολέας, παράλληλα με την επικοινωνία μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, θα επικοινωνεί τηλεφωνικώς προκειμένου να βεβαιωθεί ότι λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα.
- (β) Εξαιρουμένων των περιπτώσεων που ρητά θα αναφέρετε στο ηλεκτρονικό σας μήνυμα ότι δεν επιθυμείτε απάντηση σε ηλεκτρονική μορφή, θα μπορούμε να απαντούμε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Σελ. 6 από 8

5. ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Οι όροι της παρούσας συμφωνίας καθώς και το Έργο θα είναι αυστηρά εμπιστευτικοί. Ο Σύμβουλος συμφωνεί ότι δεν θα ανακοινώσει λεπτομέρειες της σύμβασης αυτής και του έργου σε οποιοδήποτε τρίτο. Οι εταιρείες που συνεργάζονται, οι συνεταιίροι, οι διευθυντές και οι υπάλληλοι του Συμβούλου που θα απασχολούνται στο Έργο τόσο κατά την άσκηση των καθηκόντων τους όσο και μετά τη λήξη αυτών και τη λύση της παρούσας σύμβασης, δεσμευόμενοι από τις διατάξεις περί επαγγελματικού απορρήτου, θα τηρούν άκρα εχεμύθεια ως προς τις υποθέσεις του Κινήματος, δεν θα αποκαλύπτουν σε οποιονδήποτε τρίτο, ούτε θα χρησιμοποιούν με οποιονδήποτε τρόπο προς όφελός τους ή προς όφελος τρίτου οποιεσδήποτε πληροφορίες ή στοιχεία (οικονομικά και άλλα), που περιήλθαν σε γνώση τους κατά την παροχή των υπηρεσιών τους προς το Κίνημα και θα καταβάλουν κάθε προσπάθεια για να εμποδίσουν την περιέλευση τέτοιων πληροφοριών σε τρίτους. Σε περίπτωση παράβασης της υποχρέωσης εχεμύθειας από τις Εταιρείες που συνεργάζονται, συνεταιίρους, διευθυντές ή υπαλλήλους που θα απασχολούνται στο Έργο, ο Σύμβουλος υποχρεούται να αποζημιώσει το Κίνημα για κάθε ζημία που αυτό υποστεί, μέχρι το ύψος της αμοιβής που θα έχει καταβληθεί.

Οι περιορισμοί αυτοί δεν θα ισχύουν για πληροφορίες, οι οποίες:

- α) είναι ή καθίστανται ευρέως διαθέσιμες κατά τη στιγμή της ανταλλαγής,
- β) βρίσκονται ήδη στην κατοχή ή είναι ήδη γνωστές στο μέρος που τις αποδέχεται και οι οποίες δεν είχαν αποκτηθεί από το μέρος με την υποχρέωση τήρησης της εμπιστευτικότητας,
- γ) αποκτήθηκαν από το μέρος που τις έλαβε από τρίτο μέρος που ενεργούσε ανεξάρτητα και που τις απέκτησε και αυτό με τη σειρά του και τις παρέδωσε νόμιμα χωρίς να παραβιάσει καμία υποχρέωση τήρησης εμπιστευτικότητας των πληροφοριών,
- δ) αποκαλύφθηκαν με την προηγούμενη έγγραφη συγκατάθεση του άλλου μέρους, ή
- ε) όπου απαιτείται από το νόμο ή κατόπιν εισαγγελικής παραγγελίας να αποκαλυφθεί οποιαδήποτε πληροφορία από το μέρος που την απέκτησε, δεδομένου μάλιστα ότι το μέρος που την απέκτησε έχει εγκαίρως και εγγράφως ενημερώσει το άλλο μέρος ώστε να αντιταχθεί σε τέτοιου είδους αποκάλυψη της πληροφορίας ή να προβεί σε λήψη ασφαλιστικών μέτρων ζητώντας να χρησιμοποιούνται οι πληροφορίες που παρέχονται μόνο για να καλύψουν το σκοπό για τον οποίον αποκτήθηκαν.

6. Εφαρμοστέο Δίκαιο

Η παρούσα συμφωνία θα ερμηνεύεται και θα διέπεται από το Ελληνικό Δίκαιο.

Προσβλέπουμε σε μια αρμονική συνεργασία και είμαστε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε συμπληρωματική πληροφορία ή διευκρίνιση χρειαστείτε. Επίσης σας παρακαλούμε όπως μας αποστείλατε υπογεγραμμένο το εσώκλειστο αντίγραφο της παρούσας επιστολής, ως ένδειξη της εκ μέρους σας αποδοχής του περιεχόμενου της.

Με τιμή,

Υπογραφή

Τίτλος

**Deloitte. Χατζηπαύλου
Σοφριανός & Καμπάνης Α.Ε.**

Υπογραφή

Τίτλος

**KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές
Α.Ε.**

ΑΠΟΔΕΚΤΗ:

Υπογραφή

Τίτλος

Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα «ΠΑΣΟΚ.»

Υπογραφή

Τίτλος

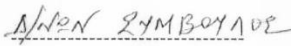
**ΕΡΝΣΤ & Γιανγκ Ελλάς
Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές
Α.Ε.**

Υπογραφή

Τίτλος

**Πράισογουωτερχαους
Κούπερς Ανώνυμη Ελεγκτική
Εταιρεία**

Υπογραφή

Τίτλος

**Grant Thornton
Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές
Α.Ε.**

Υπογραφή

Τίτλος

**Συνεργαζόμενοι Ορκωτοί
Λογιστές α.ε.ο.ε.**

Σελ. 8 από 8

Πέρα από τα ομολογουμένως σοβαρά ευρήματα του πορίσματος το σημαντικότερο φαίνεται να αφορά τον τρόπο με τον οποίο συνάχθηκε το πόρισμα όπως άλλωστε προκύπτει από τις μαρτυρίες/ καταθέσεις των ορκωτών λογιστών.

Πιο συγκεκριμένα παρατίθενται οι ένορκες καταθέσεις των:

- ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Τι σχέση έχετε με τη σύνταξη της ευρισκόμενης στη δικογραφία Έκθεσης Ευρημάτων από την Εκτέλεση Προσυμφωνημένων Διαδικασιών σχετικά με το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα;

Ο σκοπός της DELOITTE ήταν η έρευνα του αντικειμένου που καταγράφεται στην τελευταία παράγραφο της σελίδας 2 (Μη Διενεργηθείσες Διαδικασίες)

Ήταν σύμφωνη με τους κανόνες της συνετής οικονομικής διαχείρισης η φυσική μεταφορά και διατήρηση στο Ταμείο Υπολοίπου για 2 συνεχόμενα έτη στο επίπεδο των 15.000.000 ευρώ περίπου (εάν υιοθετηθεί η εκδοχή ότι έχει λάβε χώρα κάτι τέτοιο;

-

Έχετε να προσθέσετε κάτι άλλο;

Θέλω να τονίσω πως ο,τι έχει βρεθεί είναι αυτό που καταγράφεται στην Έκθεση. Επίσης, **θέλω να τονίσω ότι επρόκειτο για έλεγχο που έγινε με προσυμφωνημένες διαδικασίες.** Επίσης, **θέλω να τονίσω ότι η εκτέλεση των προσυμφωνημένων διαδικασιών δεν συνιστά έλεγχο ή επισκόπηση, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα της ελεγκτικής ή τα διεθνή πρότυπα ανάθεσης εργασιών επισκόπησης.**

- ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ ΤΟΥ ΛΑΜΠΡΟΥ, ΟΡΚΩΤΟΣ ΕΛΕΓΚΤΗΣ

Τι σχέση έχετε με τη σύνταξη της ευρισκόμενης στη δικογραφία Έκθεσης Ευρημάτων από την Εκτέλεση Προσυμφωνημένων Διαδικασιών σχετικά με το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα;

Είχα αναλάβει ως υπάλληλος της PWC τη διενέργεια προσυμφωνημένων διαδικασιών και τη σύνταξη του ανάλογου τμήματος της Έκθεσης, σχετικά με τη μισθοδοσία, τα μισθώματα ακινήτων, την επιμόρφωση στελεχών και παροχές τρίτων (ΔΕΗ, ΟΤΕ, κλπ.) των γραφείων του Κινήματος, αν θυμάμαι καλά. Το έργο μας ήταν η αντιπαραβολή των στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων με τα αντίστοιχα, υποστηρικτικά παραστατικά. Επειδή η συγκεκριμένη εργασία βασίστηκε σε στοιχεία

που μας έδωσε η διεύθυνση του κινήματος οι οποιοσδήποτε παρατηρήσεις μας έχουν καταγραφεί στην Έκθεση.

Ήταν σύμφωνη με τους κανόνες της συνετής οικονομικής διαχείρισης η φυσική μεταφορά και διατήρηση στο Ταμείο Υπολοίπου για 2 συνεχόμενα έτη στο επίπεδο των 15.000.000 ευρώ περίπου (εάν υιοθετηθεί η εκδοχή ότι έχει λάβε χώρα κάτι τέτοιο;

Δεν μπορώ να λάβω θέση, γιατί δεν ασχολήθηκα με το συγκριμένο αντικείμενο. Αναφέρομαι, όμως στο περιεχόμενο της Έκθεσης που υπάρχει στη δικογραφία, με το οποίο συμφωνώ.

Ζητήσατε διευκρινήσεις για το γεγονός ότι, ενώ η κρατική χρηματοδότηση του 2015 είχε εκχωρηθεί προγενέστερα σε τρεις τράπεζες, υπογράφηκε σύμβαση δανειοδότησης από την τράπεζα Αττικής, όπου αναφερόταν ότι η άνω απαίτηση δεν έχει εκχωρηθεί αλλού;

Δεν έχω γνώση του θέματος και δε μπορώ να πώ κάτι με ασφάλεια.

Έχετε να προσθέσετε κάτι άλλο;

Δεν έχω να προσθέσω κάτι άλλο.

- **ΚΑΜΙΝΑΡΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΣ**

Είμαι ο Ορκωτός Ελεγκτής – Λογιστής της Εταιρείας Ernst & Young ΕΛΛΑΣ που συμμετέχει στη σύνταξη της Έκθεσης προσυμφωνημένων διαδικασιών. Η εταιρεία μας είχε αναλάβει το κομμάτι της εργασίας αντιπαραβολής των καταχωρημένων δαπανών με τα αντίστοιχα, υποστηρικτικά παραστατικά, μετακινήσεις στελεχών, δαπάνες προβολής θέσεων και γενικά έξοδα. Τα ευρήματα της εργασίας μας, τα οποία αναφέρονται στην Έκθεση, αφορούν κυρίως μη εγκεκριμένες δαπάνες, δαπάνες που δεν υποστηρίζονται από παραστατικά και ελλιπή διαχωρισμό καθηκόντων στη λογιστική παρακολούθηση. **Π.χ. υπήρχαν έξοδα κίνησης και παράστασης εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ, χωρίς κανένα παραστατικό, κατά τα έτη 2008 έως και 2011 οι δαπάνες εγκρίνονταν από το ίδιο άτομο (ταμία) που διενεργούσε και τις πληρωμές, γεγονός το οποίο συνιστά σημαντική αδυναμία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και παρακολούθησης. Επίσης, διαπιστώσαμε ότι δεν υπήρχαν συμβάσεις με προμηθευτές παροχής υπηρεσιών, παρα το ότι υπήρχε μεγάλος όγκος συναλλαγών με αυτούς. Υπήρχαν πληρωμές σε φυσικά πρόσωπα μόνο με λίστες, χωρίς να υποστηρίζονται από παραστατικά με αιτία τις φοιτητικές εκλογές. Τα ποσά ήταν μικρά της τάξεως των 200,300 ευρώ κλπ, που συνολικά όμως ανέρχονται σε σημαντικό ύψος. Μάλιστα, για ορισμένα από τα ποσά αυτά υπήρχαν**

καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς. Οποσδήποτε τα ανωτέρω αποτελούν φορολογικές παραβάσεις.

- ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ – KPMG

Ένορκη Εξέταση 15/12/2015

Τι σχέση έχετε με τη σύνταξη της Έκθεσης;

Είμαι ορκωτός λογιστής στην KPMG και συμμετείχα στην Ομάδα ελέγχου των οικονομικών του ανωτέρου κόμματος για τις διαχειριστικές χρήσεις που έληξαν την 31-12-2007 έως 2011. Το είδος και η έκταση των διαδικασιών που διενεργήσαμε καθορίστηκαν σύμφωνα με τους όρους της εντολής που μας δόθηκε για την εκτέλεση αυτής τη εργασίας. **Το ΠΑΣΟΚ φέρει την ευθύνη για τη σύνταξη και την ακρίβεια των στοιχείων που περιλαμβάνονται στα λογιστικά βιβλία και στον ισολογισμό εσόδων-δαπανών του Κινήματος για τις άνω χρήσεις.**

Ήταν σύμφωνη με τους κανόνες της συνετής οικονομικής διαχείρισης η φυσική μεταφορά και διατήρηση στο Ταμείο υπολοίπου για δυο συνεχόμενα έτη στο επίπεδο των 15 εκ;

Κατηγορηματικά όχι. Γιατί κάτι τέτοιο συνεπάγεται αφενός απώλεια τόκων και αφετέρου ενέχει κίνδυνο απώλειας ή κλοπής.

Σας επιδείχθηκαν παραστατικά ή σας παρασχέθηκε αιτιολόγηση σχετικά με τη διοχέτευση του ποσού σε συγκεκριμένες δαπάνες;

Όχι δεν μας δόθηκε εξήγηση για την ύπαρξη του υπολοίπου ή τη χρησιμοποίηση μέρους αυτού για συγκεκριμένες δαπάνες

Ζητήθηκαν εξηγήσεις και σας δόθηκαν σχετικά με την αξιοποίηση του ποσού;

Ζητήσαμε αλλά δεν μας δόθηκαν.

Ζητήσατε διευκρινήσεις για το γεγονός ότι ενώ η κρατική χρηματοδότηση του 2015 είχε εκχωρηθεί προγενέστερα σε 3 τράπεζες υπογράφηκε σύμβαση δανειοδότησης από την Τράπεζα Αττικής όπου αναφερόταν ότι η άνω απαίτηση δεν έχει εκχωρηθεί αλλού;

Δεν μας δόθηκαν εξηγήσεις

31/10/2014

Το εύρος του ελέγχου μας περιοριζόταν στα πλαίσια των προσυμφωνημένων διαδικασιών και δεν αποτελεί πλήρη έλεγχο σύμφωνα με τα πρότυπα με τα διεθνή πρότυπα της ελεγκτικής. Η Εταιρεία μας είχε ο κομμάτι που αφορά τα δάνεια και τα έσοδα και οι διαπιστώσεις μας καταγράφονται αναλυτικά στην Έκθεση. Επειδή όμως ο έλεγχος δεν ήταν τακτικός και τα στοιχεία που στηριχθήκαμε ήταν αυτά που μας

προσκόμισαν **δεν είμαι σε θέση να πω αν τελέστηκε οποιαδήποτε αξιόποινη πράξη.**

- ΛΕΩΝΙΔΟΥ ΕΛΠΙΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ

Ένορκη Εξέταση 30/10/2014

Εκπροσωπώ την Grant Thornton οποία υπέγραψε την Έκθεση Ευρημάτων από την εκτέλεση προσυμφωνημένων διαδικασιών. Η εταιρεία μου είχε αναλάβει συμβουλευτικές υπηρεσίες προς το ΠΑΣΟΚ και δη αναφορικά με την κατάρτιση των προβλεπόμενων ταμειακών ροών για την 5ετία 2012-2017. Η εν λόγω όμως εργασία δεν έγινε διότι δεν μας παρασχέθηκαν από το ΠΑΣΟΚ τα στοιχεία. **Υπογράφηκε όμως η Έκθεση και από την εταιρεία μας επειδή προβλεπόταν από τη Σύμβαση που είχε υπογραφεί μεταξύ του ΠΑΣΟΚ και των ελεγκτικών εταιρειών.**

- ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ – ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΟΡΚΩΤΟΙ ΛΟΓΙΣΤΕΣ

Ένορκη Εξέταση

7/11/15

- Θυμάστε αν η εταιρεία Grefis Travel ΕΠΕ έχει εκδώσει τιμολόγιο για το ποσό και την αιτία που αναφέρεται στη σελ. 60 της Έκθεσης;

-Δεν θυμάμαι αυτή τη στιγμή

31/10/2014

Οι διαπιστώσεις μας όλες καταγράφονται στην Έκθεση που συνυπογράψαμε όλες οι εταιρείες. Ο δικός μας έλεγχος αφορούσε τις δαπάνες για τις εκλογές της περιόδου που αφορά η έκθεση και τις συνδρομές του Κινήματος προς άλλους φορείς. Πέραν των όσων έχουμε καταγράψει δεν έχω διαπιστώσει κάτι άλλο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΡΚΩΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

Όλοι οι ορκωτοί λογιστές φαίνεται να καταθέτουν το ίδιο πράγμα. Το πόρισμα συνιστά έλεγχο που έγινε με προσυμφωνημένες διαδικασίες προσθέτοντας ότι η εκτέλεση των προσυμφωνημένων διαδικασιών δεν συνιστά έλεγχο ή επισκόπηση, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα της ελεγκτικής ή τα διεθνή πρότυπα ανάθεσης εργασιών επισκόπησης. Ωστόσο κανένας μάρτυρας δεν εξήγησε το λόγο που δεν κατήγγειλε ότι οι προσυμφωνημένες διαδικασίες δεν είχαν να κάνουν με τα διεθνή

πρότυπα της ελεγκτικής ή τα διεθνή πρότυπα ανάθεσης εργασιών επισκόπησης ούτε απάντησε σχετικά με το ποιες είναι οι προσυμφωνημένες διαδικασίες και από πού προκύπτουν. Επιπρόσθετα ο έλεγχος τους βασίστηκε στα στοιχεία που τους προσκόμισε το ΠΑΣΟΚ με αποτέλεσμα οι λογιστές να δηλώνουν ότι δεν είναι σε θέση να πουν αν τελέστηκε κάποια αξιόποινη πράξη.

Κάθε ορκωτός λογιστής από καθεμιά από τις συνεργαζόμενες εταιρείες φαίνεται να ασχολούνταν με ένα συγκεκριμένο κομμάτι γεγονός που δημιουργεί ερωτηματικά για το πως συνυπέγραψαν όλοι την Έκθεση λαμβάνοντας έτσι ο καθένας ευθύνη για τα κομμάτια του άλλου; Πως γίνεται μάλιστα να συνυπέγραψαν όταν όλοι δήλωσαν πως το πόρισμα συντάχθηκε με στοιχεία και φακέλους που δόθηκαν από το ΠΑΣΟΚ με αποτέλεσμα να μην είναι όπως δήλωσε ο κ. Μιχαήλ Κόκκινος σε θέση να πουν με βεβαιότητα αν τελέστηκε οποιαδήποτε αξιόποινη πράξη; Ακόμη μεγαλύτερα ερωτηματικά γεννά η κατάθεση της κα. Λεωνίδου η οποία δήλωσε ότι υπέγραψαν διότι κάτι τέτοιο προβλεπόταν από τη Σύμβαση ανάθεσης έργου. Πως είναι λοιπόν δυνατόν να προβλέπεται κάτι τέτοιο από τη Σύμβαση και γιατί δεν το κατήγγειλαν;

Χαρακτηριστική ήταν η μαρτυρία του κ. Καμινάρη Βασίλειου ότι υπήρχαν έξοδα κίνησης και παράστασης εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ, χωρίς κανένα παραστατικό, κατά τα έτη 2008 έως και 2011 οι δαπάνες εγκρίνονταν από το ίδιο άτομο (ταμίας) που διενεργούσε και τις πληρωμές, γεγονός το οποίο συνιστά σημαντική αδυναμία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και παρακολούθησης. Επίσης, όπως διαπίστωσαν, δεν υπήρχαν συμβάσεις με προμηθευτές παροχής υπηρεσιών, πάρα το ότι υπήρχε μεγάλος όγκος συναλλαγών με αυτούς. Υπήρχαν πληρωμές σε φυσικά πρόσωπα μόνο με λίστες, χωρίς να υποστηρίζονται από παραστατικά με αιτία τις φοιτητικές εκλογές. Τα ποσά ήταν μικρά της τάξεως των 200,300 ευρώ κλπ, που συνολικά όμως ανέρχονται σε σημαντικό ύψος. Μάλιστα, για ορισμένα από τα ποσά αυτά υπήρχαν καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς. Οπωσδήποτε, σύμφωνα με την μαρτυρία του, τα ανωτέρω αποτελούν φορολογικές παραβάσεις

Ακόμη μια χαρακτηριστική κατάθεση ήταν του κ. Μιχαήλ Κόκκινου ο οποίος δήλωσε σχετικά με την ύπαρξη 15 εκ. ευρώ στα ταμεία του ΠΑΣΟΚ ότι σαφέστατα δεν ήταν σύμφωνη με τους κανόνες της συνετής οικονομικής διαχείρισης διότι αφενός συνεπάγεται απώλεια τόκων και αφετέρου ενέχει κίνδυνο απώλειας ή κλοπής. Σε ερώτηση αν ζήτησαν διευκρινήσεις για το γεγονός ότι ενώ η κρατική χρηματοδότηση του 2015 είχε εκχωρηθεί προγενέστερα σε 3 τράπεζες υπογράφηκε σύμβαση δανειοδότησης από την Τράπεζα Αττικής όπου αναφερόταν ότι η άνω απαίτηση δεν έχει εκχωρηθεί αλλού, ο μάρτυρας απάντησε πως ζήτησαν εξηγήσεις χωρίς να λάβουν οποιαδήποτε απάντηση.

4.2.2.6. Η ΥΠΑΡΞΗ 15 ΕΚ. ΣΤΑ ΤΑΜΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

Όπως είναι φυσικό, πολλά ερωτηματικά ανακύπτουν μετά την πληροφόρηση από την έκθεση των ελεγκτών για την ύπαρξη ρευστού 15 εκατομμυρίων € στο ταμείο του ΠΑΣΟΚ. Κατά την εξέταση του κατ' εξοχήν αρμοδίου να απαντήσει σχετικά, δηλαδή του οικονομικού υπευθύνου του κόμματος ΝΙΚΟΥ ΣΑΛΑΓΙΑΝΝΗ, δεν δόθηκαν στην Επιτροπή διαφωτιστικές απαντήσεις για το θέμα αυτό καίτοι οι ερωτήσεις υπήρξαν συγκεκριμένες και πειστικές. Έτσι, αφού τονιστεί ότι το όλο θέμα χρήζει περαιτέρω ερεύνης, τα συμπεράσματα θα έχουν αναγκαστικά χαρακτήρα συλλογισμών και υποθέσεων.

Τα ερωτηματικά που ανέκυψαν συμπυκνώνονται στα ακόλουθα:

- 1.- Αν το ποσόν αυτό ήταν αποτέλεσμα αποταμίευσης, περιστολής εξόδων κλπ, τότε προς τι ο υπέρογκος δανεισμός;
- 2.- Αν οι πηγές χρηματοδότησης ήσαν αφανείς ποιος έλεγχε την προέλευση τους, ποιος τα κατέγραφε, ποιος επέβλεπε για τον τρόπο διάθεσής τους; Υπήρχε περίπτωση μια χρηματοδότηση να μην καταγραφεί;
- 3.- Το ποσόν αυτό ή το εκάστοτε περιεχόμενο του χρηματοκιβωτίου σε ρευστό εμφανιζόταν στους ισολογισμούς του κόμματος; Αν όχι με ευθύνη τίνος λαμβάνονταν η απόφαση να αποκρυβούν τα συγκεκριμένα έσοδα;

Τα ερωτηματικά αυτά δεν είναι αυθαίρετα ούτε διατυπώνονται κακόβουλα από πολιτική αντιπαλότητα. Προέρχονται από την πολύ πρόσφατη εμπειρία στην οποία κοινωνοί έχουν καταστεί όλοι οι ενεργοί πολίτες.

Δεν είναι μόνο η γνωστή υπόθεση με το 1 εκατομμύριο γερμανικά μάρκα που ο ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΤΣΟΥΚΑΤΟΣ (λέει ότι) παρέδωσε στο ταμείο του ΠΑΣΟΚ. Η αναφορά γίνεται και σε σχέση με το σκάνδαλο SIEMENS το οποίο εξέτασε η Βουλή εκδίδοντας σχετικό πόρισμα με βάση το οποίο ασκήθηκε συμπληρωματική ποινική δίωξη στις 07/09/2010 για τη συγκρότηση εγκληματικής οργάνωσης του άρθρου 187 του Π.Κ. , που είχε σκοπό τη διάπραξη των αδικημάτων της ενεργητικής και παθητικής δωροδοκίας, τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και απάτες με τις επιβαρυντικές περιστάσεις του νόμου περί καταχραστών του Δημοσίου, σε βάρος τόσο στελεχών της εταιρίας SIEMENS, όσο και άλλων εμπλεκομένων προσώπων.

Στη 15η πορισματική αναφορά (σελίδα 376 του πορίσματος) αναγράφεται ότι η εταιρεία SIEMENS, κυρίαρχη στον τομέα εκτέλεσης τηλεπικοινωνιακών έργων, είχε τουλάχιστον από τα τέλη Νοεμβρίου του 1990 αναπτύξει και στην Ελλάδα «ένα ανωνυμοποιημένο σύστημα διεκπεραίωσης μυστικών πληρωμών, που, μέσω προμηθειών, τις οποίες κατέβαλε σε πρόσωπα που εφέροντο να μεσολαβούν στη

σύναψη συμβάσεων για κρατικά έργα, διοχετεύονταν σε κρατικούς αξιωματούχους, αρμοδίους για την ανάθεση του έργου στην εταιρεία, οι οποίοι αποφάσιζαν ή καθ' οιονδήποτε τρόπο βοηθούσαν για την ανάθεση, και εν συνεχεία την εκτέλεση και παραλαβή του. Για τη διακίνηση του άνομου χρήματος, υπήρχε ένα καλά μελετημένο σύστημα από πλευράς εταιρείας, με σκοπό να συγκαλύπτονται και ανωνυμοποιούνται οι ροές των χρημάτων. Η ομάδα αυτή, δομημένη ιεραρχικά και αποτελούμενη οπωσδήποτε από περισσότερα των τριών προσώπων, εν γνώσει της συγκροτήθηκε, αποφάσισε και πραγματοποίησε δωροδοκίες ανώτατων αξιωματούχων, πολιτικών, μελών κυβερνήσεων κλπ, με διαρκή δράση στην Ελλάδα από το Νοέμβριο του 1990 και τουλάχιστον μέχρι το 2008, ύψους πολλών εκατομμυρίων ευρώ, υπολογιζόμενου του ποσού της δωροδοκίας σε ποσοστό 2% για κάθε επιμέρους σύμβαση –επί του κοστολογίου («τζίρου») του έργου- για τα πολιτικά πρόσωπα, όπως προέβλεπε το λεγόμενο «σχέδιο της μητρικής εταιρείας», του 8%, προοριζόμενου για τους ανώτατους κρατικούς αξιωματούχους.».

Η συγκεκριμένη διαπίστωση - που τεκμηριώνεται απολύτως με μαρτυρικές καταθέσεις που είχαν δοθεί στα πλαίσια εκείνης της εξεταστικής επιτροπής- οδήγη στο συμπέρασμα ότι ένα μέρος των χρημάτων σε ρευστό για τα οποία κάνει λόγο η έκθεση των ελεγκτών προέρχεται από την παραπάνω διαπιστωμένα έκνομη δραστηριότητα, κοινώς ήταν προϊόν εγκλήματος.

Η πληροφορία για την ύπαρξη τόσο μεγάλου ποσού σε ρευστό στα ταμεία του ΠΑΣΟΚ είχε τύχει τότε ευρείας δημοσιότητας . Η δημοσιοποίηση της ύπαρξης ρευστών αποθεμάτων δημιουργούσε δικαίωμα και αντίστοιχα υποχρέωση στις δανειστριες τράπεζες (ειδικά μετά από την ψήφιση των ρυθμίσεων που ελάττωναν κατά 100%, αρχικά και κατά 40% στη συνέχεια τα χρήματα που θα μπορούσαν να λάβουν λόγω εκχωρήσεως της κρατικής επιχορήγησης) να ζητήσουν πρόσθετη χρηματική εγγύηση αποπληρωμής των δανείων του ΠΑΣΟΚ ή ακόμη να λάβουν αναγκαστικά μέτρα εξασφάλισης με συντηρητική κατάσχεση ή ό,τι άλλο μέσον παρέχει ο κώδικας πολιτικής δικονομίας.

4.2.2.7. ΒΑΣΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΟΜΙΛΙΑΣ ΣΑΛΑΓΙΑΝΝΗ

Τους λόγους τους οποίους οδήγησαν τα οικονομικά του ΠΑΣΟΚ στην κατάρρευση και ουσιαστικά το κόμμα στη χρεοκοπία εξήγησε κατά τη διάρκεια της ομιλίας του στο 10^ο Συνέδριο του κόμματος, ο Γενικός Διευθυντής του ΠΑΣΟΚ, Νίκος Σαλαγιάννης, κάνοντας έναν οικονομικό και διοικητικό απολογισμό.

Ο κ. Σαλαγιάννης στάθηκε κυρίως στο 2009 και το 2010 τις οποίες χαρακτήρισε ως κρίσιμες χρονιές, επειδή το πρόβλημα με τα οικονομικά του κόμματος κορυφώθηκε. Σύμφωνα με τον γενικό διευθυντή του ΠΑΣΟΚ, το 2009, το ΠΑΣΟΚ πήρε από κρατική επιχορήγηση 24 εκ. ευρώ και ταυτόχρονα έλαβε 47 εκ. ευρώ δάνειο, ενώ το 2010, πήρε 20 εκ. ευρώ κρατική επιχορήγηση και ταυτόχρονα έλαβε και 40 εκ. ευρώ δάνειο. Το 2010 επίσης το ΠΑΣΟΚ υπέγραψε την σύμβαση εκχώρησης των μελλοντικών κρατικών επιχορηγήσεων προκειμένου να διασφαλιστούν οι τράπεζες.

«Το 2010, δηλαδή, ουσιαστικά, αποκλείσαμε τη δυνατότητα να λάβουμε άλλο δάνειο από τράπεζες και ταυτόχρονα εκχωρήσαμε και τα μελλοντικά έσοδα του κόμματος απ' την στην κρατική επιχορήγηση. Ουσιαστικά αποκλειστήκαμε από οποιαδήποτε χρηματοδότηση» εξήγησε ο κ. Σαλαγιάννης.

Οι λόγοι που οδήγησαν σε υπερδανεισμό

Ιδιαίτερα αυξημένα ήταν όμως και τα λειτουργικά έξοδα του κόμματος τα οποία ο κ. Σαλαγιάννης χαρακτήρισε ως υπέρογκα. Όπως ανέφερε ο κ. Σαλαγιάννης, το ΠΑΣΟΚ έπαιρνε κάθε χρόνο από την κρατική επιχορήγηση 20 – 22 εκ. ευρώ. Όμως τα λειτουργικά έξοδα, τα έξοδα δηλαδή εκτός των εκλογικών δαπανών και των δαπανών για την εξυπηρέτηση του χρέους, ήταν πολύ μεγαλύτερα.

Με λίγα λόγια το ΠΑΣΟΚ δανειζόταν προκειμένου να καλύψει τις υπέρογκες λειτουργικές του δαπάνες, καθώς επίσης και για να εξυπηρετήσει προηγούμενα δάνεια.

Οι λειτουργικές δαπάνες:

Σύμφωνα με τα όσα είπε ο κ. Σαλαγιάννης οι λειτουργικές δαπάνες έφταναν τα 28 με 20 εκατ. ευρώ το χρόνο. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο ισολογισμός του 2010. Το κόμμα τη χρονιά εκείνη είχε λειτουργικές δαπάνες που έφτασαν τα 26 εκατ. ευρώ.

Πιο αναλυτικά ξοδεύτηκαν:

- για αμοιβές προσωπικού 4,1 εκ. ευρώ
- για επιμόρφωση στελεχών 2,0 εκ. ευρώ

- για μετακινήσεις στελεχών 5,5 εκ. ευρώ
- για τηλέφωνα 1,4 εκ. ευρώ
- για ενοίκια 1,0 εκ. ευρώ
- για προβολή 1,8 εκ. ευρώ

« Απ' το φθινόπωρο του 2011, ουσιαστικά είχαμε μπει σε στάση πληρωμών» τόνισε ο κ. Σαλαγιάννης και συμπλήρωσε ότι «μπαίνοντας στο 2012 επιδεινώθηκε περαιτέρω η κατάσταση, αφού λόγω μνημονίων η κρατική επιχορήγηση προς τα κόμματα μειώθηκε κατακόρυφα, πάνω από 55%».

Η κατάσταση το Μάρτιο του 2012

Ο κ. Σαλαγιάννης περιέγραψε μια ζοφερή κατάσταση για την κατάσταση των οικονομικών του κόμματος το 2012. Είναι χαρακτηριστικό ότι στο ταμείο του κόμματος υπήρχαν μόλις 45.000 ευρώ, τα χρέη προς τις τράπεζες άγγιζαν τα 133,5 εκατ. ευρώ με τόκους πάνω από 15 εκατ. ευρώ κατ' έτος και τα χρέη προς τρίτους ανέρχονταν σε 4,5 εκατ. ευρώ. Και όσο για τα συνολικά χρέη του κόμματος; Αυτά άγγιζαν τα 138 εκατ. ευρώ. Την ίδια ώρα που οι εργαζόμενοι του κόμματος ήταν απλήρωτοι από τον Νοέμβριο του 2011.

Το σχέδιο εξυγίανσης

Ο γενικός διευθυντής του ΠΑΣΟΚ ανέφερε επίσης το σχέδιο εξυγίανσης που τέθηκε σε εφαρμογή από το 2012 και μετά ώστε να εξορθολογιστούν τα οικονομικά του κόμματος. Το σχέδιο πέτυχε, κατά τον ίδιο μείωση των λειτουργικών δαπανών κατά 95%.

Για παράδειγμα η μετακόμιση των γραφείων του κόμματος από την Ιπποκράτους στην Χαριλάου Τρικούπη, είχε ως αποτέλεσμα τα ενοίκια από 85-90.000 ευρώ το μήνα να μειωθούν σε 5.000 ευρώ. Επίσης οι εκλογές του 2012 και οι ευρωεκλογές του 2014 έγιναν με χαμηλότερο κόστος από ότι παλιότερα.

«Κάναμε εκλογές – διπλές εκλογές το 2012, με 4 εκ. ευρώ, ενώ για τις 2 εκλογές του 2009 (εθνικές – ευρωεκλογές) δαπανήθηκαν 24 εκ. ευρώ. Κάναμε ευρωεκλογές το 2013 με 400 χιλδ ευρώ, ενώ στις αντίστοιχες του 2009 δαπανήθηκαν

12 εκ. ευρώ. Κάναμε συνέδριο 5.000 συνέδρων το 2013, με πλήρη κάλυψη, με 550 χιλδ. ευρώ, ενώ το 2009 με 3.200.000 ευρώ», τόνισε ο κ. Σαλαγιάννης.

4.2.2.8. ΕΞΕΤΑΣΗ ΜΑΡΤΥΡΑ Κ. ΝΙΚΟΥ ΣΑΛΑΓΙΑΝΝΗ

Ο κ. Νίκος Σαλαγιάννης κλήθηκε να καταθέσει στην Εξεταστική Επιτροπή ως οικονομικός διευθυντής του ΠΑΣΟΚ από το Μάρτιο του 2012 μέχρι σήμερα. Ο κ. Σαλαγιάννης απάντησε σε ερωτήματα των μελών της επιτροπής αναφορικά με τα οικονομικά του ΠΑΣΟΚ και τους όρους –προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι τράπεζες χορήγησαν δάνεια πολλών εκατομμυρίων.

Κατά τη διάρκεια της εξέτασης του προέκυψαν τα εξής σημαντικά στοιχεία.

Για όλα τα δάνεια που πήρε το ΠΑΣΟΚ, έδωσε ως εγγύηση την κρατική του χρηματοδότηση η οποία ήταν η πιο ισχυρή εγγύηση όπως όλοι οι τραπεζίτες διαβεβαίωσαν. Το όνομα και η ιστορία του κόμματος προφανώς ήταν αρκετά για να πείσουν τις τράπεζες να προχωρήσουν σε σύναψη δανείων

Παραδέχτηκε ότι έγιναν σπατάλες και υπερβολές σε ό,τι αφορά τις δαπάνες, τόνισε ωστόσο ότι αυτό αφορά, όχι μόνο το ΠΑΣΟΚ, αλλά όλα τα κόμματα

Επίσης, παραδέχτηκε ότι το συνολικό ύψος των δανειακών οφειλών του ΠΑΣΟΚ είναι, περίπου, 190 εκατ. Ευρώ ενώ χαρακτήρισε την αποπληρωμή ενός τέτοιου χρέους δύσκολη έως αδύνατη. Η τελευταία φορά που κατέβαλε δόση για τις οφειλές του το ΠΑΣΟΚ, ήταν το 2011. Από τότε δεν έχει καταβάλει τίποτα. Αναλυτικά προέκυψε ότι από το 2009-2010 και μέσα σε 18 μήνες το ΠΑΣΟΚ πήρε συνολικά από κρατικές επιχορηγήσεις και δάνεια σύνολο 118 εκατ. Ευρώ χωρίς ωστόσο να αποπληρώσει τίποτα. Όπως επισημάνθηκε κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης με τα σημερινά δεδομένα και με το 60% της εκχώρησης της κρατικής χρηματοδότησης, τα δάνεια του ΠΑΣΟΚ θα εξοφληθούν σε 400 χρόνια

Ο κ. Σαλαγιάννης μίλησε για δυσμένεια των τραπεζών και για μεγάλες επιβαρύνσεις που επιβάλλουν οι τράπεζες, τονίζοντας ότι κάθε χρόνο το δάνειο το ΠΑΣΟΚ επιβαρύνεται με τόκους ύψους 15 εκατ. ενώ σε ερωτήσεις για τα δάνεια του κόμματος εν μέσω κρίσης παρά τις ληξιπρόθεσμες οφειλές με εξασφάλιση μη νομότυπες εκχωρήσεις και με απλές υποσχετικές υποστήριξε ότι οι τράπεζες είχαν στα χέρια τους για να αποφασίσουν, τα ιστορικά στοιχεία 25 χρόνων στα οποία το ΠΑΣΟΚ έπαιρνε δάνεια και τα αποπλήρωνε κανονικά και πως κανείς δεν μπορούσε να προβλέψει τέτοια τεράστια πτώσης των ποσοστών του. Στην επισήμανση ότι έχει ασκηθεί δίωξη στον πρώην γενικό διευθυντή του κόμματος, Ροβέρτο Σπυρόπουλο, γιατί το 2010 και 2011, εκχώρησε ταυτόχρονα την ίδια κρατική χρηματοδότηση σε 4

τράπεζες, για συνολικά δάνεια ύψους 32 εκατ. Ευρώ αντέτεινε ότι τα συνολικά τα δάνεια που πήρε το ΠΑΣΟΚ τότε, ήταν ύψους 25 εκατ. ευρώ, σημειώνοντας ότι ήταν προεγγυημένα με μια κρατική χρηματοδότηση που ήταν ύψους 20 εκατ. ευρώ.

Σχετικά με τα 15 εκ. ευρώ που βρέθηκαν στα ταμεία του ΠΑΣΟΚ σύμφωνα με το πόρισμα των ορκωτών λογιστών ο κ. Σαλαγιάννης μάλλον δεν έδωσε πειστική απάντηση επισημαίνοντας ότι σύμφωνα με τους ελεγκτές, τα 9,7 εκατ. ευρώ προήλθαν από δανεισμό ενώ για τα υπόλοιπα «δεν ξέρει» αν ήταν «μαύρα» και ποια ήταν η προέλευσή τους ενώ δεν μπόρεσε να αποσαφηνίσει αν το ποσόν αυτό ή το εκάστοτε περιεχόμενο του χρηματοκιβωτίου σε ρευστό εμφανιζόταν στους ισολογισμούς του ΠΑΣΟΚ.

Χαρακτηριστικό σπατάλης κατά τη θητεία του Γεώργιου Παανδρέου αποτελεί η δήλωση του κ. Σαλαγιάννη ότι για το γυμναστήριο στην οδό Ιπποκράτους είχαν ξοδευτεί για Cross-trainer μηχάνημα 17.000 ευρώ, και «μηχάνημα για προσαγωγούς» 7.000 ευρώ, τα οποία χρέωσε στο ΠΑΣΟΚ ο πρώην πρωθυπουργός. Ας σημειωθεί ότι η αξία των μηχανημάτων σύμφωνα με την καταγραφή που έκαναν στελέχη του κόμματος και ειδικοί, ανέρχεται σε 105.000 ευρώ και μαζί με τον ΦΠΑ σε 130.000 ευρώ.

4.2.2.9. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ ΣΤΙΣ 31-10-2016

Με βάση τις επικαιροποιημένες συγκεντρωτικές καταστάσεις που έχουν στείλει οι τράπεζες στην Επιτροπή, η εικόνα του συνολικού δανεισμού του ΠΑΣΟΚ από τις εγχώριες τράπεζες έχει στις 31-10-2016 ως ακολούθως :

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ			
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ
ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	31.10.2016	31.10.2016	

367/14.12.2000 ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ	156.783.981,81€ ΛΟΓ.* 96.596.471,25€	96.668.217,10€	Ημερομηνία καταγγελίας 8.3.2016
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΑΛΛΗΛΟΧΡΕΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ 4520150/18.11.2010	10.466.039,80€ ΛΟΓ. 8.297.769,06€	8.297.769,06 €	Ημερομηνία καταγγελίας 8.3.2016
CYPRUS POPULAR BANK (πρώην MARFIN) ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ 21599-00/1/19.11.2009	3.531.651,20€ ΛΟΓ.3.102.774,98€	3.102.774,98€	Ημερομηνία καταγγελίας 8.3.2016
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	170.781.672,81€ ΛΟΓ.107.997.015,29*€	107.885.257,10€	

*Στις 18/10/2016 πιστώθηκε το ποσό των 71.583,85€, το οποίο αφορούσε τη Γ ΄δότηση της Κρατικής Χρηματοδότησης για το έτος 2016, μειώνοντας ισόποσα το λογιστικό υπόλοιπο

ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ			
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK			
ΣΥΜΒΑΣΗ 1282/17.12.2008	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016 8.497.887,60€ ΛΟΓ.* 5.165.593,98€	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ 31.10.2016 5.165.359,50€	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ Ημερομηνία καταγγελίας 4.7.2014

ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ			
ΣΥΜΒΑΣΗ 9747074042/23.12.2010	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016 11.507.089,98€ ΛΟΓ.* 8.779.439,06€	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ 31.10.2016 8.779.439,00€	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ ΟΧΙ

ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ			
ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ			
ΣΥΜΒΑΣΗ 803/13.12.2010	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016 8.330.900,51€ ΛΟΓ.* 6.511.369,11€	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ 31.10.2016 5.711.369,11€	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ Ημερομηνία καταγγελίας 17.10.2016

ΠΙΣΤΟΥΧΟΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ			
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ 31.10.2016	ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ 31.10.2016	ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	170.781.672,81€ ΛΟΓ.107.997.015,29€	107.885.257,10€	ΝΑΙ
EUROBANK	8.497.887,60€ ΛΟΓ. 5.165.593,98€	5.165.359,50€	ΝΑΙ
ΕΘΝΙΚΗ	11.507.089,98€	8.779.439,00€	ΟΧΙ

	ΛΟΓ. 8.779.439,06€		
ΑΤΤΙΚΗΣ	8.330.900,51€ ΛΟΓ. 6.511.369,11€	5.711.369,11€	ΝΑΙ
ΣΥΝΟΛΑ	199.117.550,90€	127.541.424,71€	

*ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ

**ΣΤΗΝ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΟΦΕΙΛΗ ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ ΤΟ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΚΑΙ ΟΙ ΜΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΙ ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ

ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ/ΕΚΧΩΡΗΣΕΙΣ

ΠΑΣΟΚ – ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ			
ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕ ΑΤΕ			
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ	ΠΡΟΙΟΝ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ	ΠΟΣΑ
367/14.12.2000	14.12.2000	ΤΑΚΤΙΚΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2003. ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ	-
367/14.12.2000	29/6/2001	ΤΑΚΤΙΚΗ ΚΡΑΤΙΚΗ	-

		ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2002 ΚΑΙ 2003. ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ	
367/14.12.2000	4/10/2002	ΤΑΚΤΙΚΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2004. ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ	
367/14.12.2000	30/1/2004	ΤΑΚΤΙΚΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2005 ΚΑΙ 2006. ΔΕΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ	
367/14.12.2000	23/3/2004	ΤΑΚΤΙΚΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2007. ΔΕΝ	

		ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ	
367/14.12.2000	6/5/2005	ΤΑΚΤΙΚΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2008	18.000.000€
367/14.12.2000	13/4/2006	ΤΑΚΤΙΚΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2009	18.000.000€
367/14.12.2000	22/3/2007	ΤΑΚΤΙΚΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2010	20.000.000€
367/14.12.2000	29/8/2007	ΤΑΚΤΙΚΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2011	20.000.000€
367/14.12.2000	1/4/2008	ΤΑΚΤΙΚΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΡΑΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2012	22.000.000€
367/14.12.2000	13/3/2009	ΤΑΚΤΙΚΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΡΑΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2013	24.100.000€
367/14.12.2000	11/9/2009	ΤΑΚΤΙΚΗ ΕΤΗΣΙΑ	

		ΚΡΑΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2010 ΕΩΣ ΚΑΙ 2013	96.000.000€
367/14.12.2000	6/11/2009	ΤΑΚΤΙΚΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΡΑΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2010 ΕΩΣ ΚΑΙ 2013	96.800.000€
367/14.12.2000	22/7/2010	ΤΑΚΤΙΚΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΡΑΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2014 ΚΑΙ 2016	
ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕ ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ			
4520150/18.11.2010	18/11/2010	ΤΑΚΤΙΚΗ ΕΤΗΣΙΑ ΚΡΑΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2015	6.500.000€
ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕ CYPRUS POPULAR BANK (MARFIN)			
21599-0/19.11.2009	19/11/2009	ΤΑΚΤΙΚΗ ΕΤΗΣΙΑ	

		ΚΡΑΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΓΙΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2015	ΑΝΕΥ
--	--	---	------

ΑΤΕ		
367/14.12.2000	27/7/2010	Στην εν λόγω σύμβαση συμφωνείται η μη εκχώρηση σε τρίτους των κρατικών χρηματοδοτήσεων και οικονομικών ενισχύσεων για λειτουργικές δαπάνες και ερευνητικούς σκοπούς και επιμορφωτικούς σκοπούς που θα λάβει το κόμμα τα έτη 2017 & 2018, διότι με αυτές θα καλύπτεται η πίστωση του έτους 2016
367/14.12.2000	10/8/2011	Στην εν λόγω σύμβαση ο πιστούχος δεσμεύεται ότι δεν θα προβεί σε καμία εκχώρηση ή επιβάρυνση υπέρ τρίτων φυσικών ή νομικών προσώπων, πέραν της Τράπεζας, οποιασδήποτε τακτικής ή έκτακτης κρατικής επιχορήγησης ή /και οικονομικής ενίσχυσης για ερευνητικούς και

		επιμορφωτικούς ή άλλους σκοπούς τυχόν καταβληθεί σ' αυτόν, μέχρι την ολοσχερή εξόφληση της χορηγηθείσας από την Τράπεζα σ' αυτόν πίστωσης.
--	--	--

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ - ΠΑΣΟΚ			
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ	ΕΚΧΩΡΗΜΕΝΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΕΤΟΥΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ (ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ, ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΜΗ ΥΠΑΡΞΗΣ ΑΛΛΗΣ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ)
803/13.12.2010	13/12/2010 6.000.000€	2015	Στις δανειακές συμβάσεις δεν περιλαμβάνονται βεβαιώσεις περί μη ύπαρξης άλλης ή άλλων εκχωρήσεων των χρηματοδοτήσεων. Υπάρχουν ωστόσο οι όροι 3,4 &6 στη σύμβαση εκχώρησης-ενεχύρασης απαίτησης που υπεγράφη την 13.12.2010, στην οποία δηλώνεται η μη ύπαρξη

			άλλης εκχώρησης ή ενεχύρασης ή συμψηφισμού με απαίτηση τρίτου καθώς και ότι δεν έχει συμφωνηθεί το ανεκχώρητο απαίτησης.
--	--	--	--

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ				
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	ΠΟΣΟ ΕΚΧΩΡΗΣΗΣ ΑΠΟ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ Η ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
974707404 2	23/12/2010	-	2015	Για την σύμβαση ανοιχτού αλληλόχρεου λογαριασμού 9747073836/20.12.2010, του πολιτικού κόμματος ΠΑΣΟΚ, υφίσταται ως εξασφάλιση η εκχώρηση, μέσω σύμβασης ενεχυρίασης απαίτησης, των απαιτήσεων που αφορούν μέρος της τακτικής κρατικής επιχορήγησης του έτους 2015 (εκ ποσού €8,5εκ), καθώς και μέρος της τακτικής κρατικής επιχορήγησης έτους 2019 (εκ ποσού €8,5εκ), με εξαίρεση

				αυτής που αφορά ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς.
974707404 2	23/12/2010	Μη γεγενημένη	2019	Υφίσταται η α/10.5.2011 επιστολή του Υπ. Εσωτερικών περί μη υπάρξεως άλλης σύμβασης εκχώρησης της επιχορήγησης του 2019

EUROBANK		
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1282	17.12.2008	Το ΠΑΣΟΚ προέβη αρχικώς στις 29.10.2010 και ακολούθως στις 30.6.2011 σε χορήγηση Υποσχετικής επιστολής με την οποία ανέλαβε την υποχρέωση εξοφλήσεως της χρηματοδοτήσεως στο σύνολό της, με την πρώτη μέχρι τις 30.06.2011 και με τη δεύτερη μέχρι τις 30.12.2011.Ως προς την παράταση εξοφλήσεως μέχρι τις 30.11.2011, το ΠΑΣΟΚ με επιστολή με ημερομηνία 30.5.2011 ανέφερε ότι η εν λόγω παράταση είναι αναγκαία

		<p>επειδή η εκταμίευση της κρατικής οικονομικής ενίσχυσης έτους 2011 στα δικαιούχα κόμματα γίνεται τμηματικά, λόγω της δημοσιονομικής προσαρμογής που εφαρμόζει η χώρα μας, με αποτέλεσμα ο προγραμματισμός που είχαμε, για την εξυπηρέτηση του δανείου, να μην μπορεί να υλοποιηθεί στη λήξη του.</p>
--	--	--

4.2.2.10. ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΗΣ «ΙΔΙΑΙΤΕΡΗΣ» ΣΧΕΣΗ ΠΑΣΟΚ- ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ (Α.Τ.Ε.)

Υπό τη γενική σημείωση ότι λόγω της σημασίας που αυτό έχει, στο πόρισμα συμπεριλαμβάνεται ιδιαίτερο κεφάλαιο με θέμα « Αποτίμηση των σχέσεων των κομμάτων Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ με την ΑΤΕ », παραθέτονται στη συνέχεια ορισμένα ενδεικτικά στοιχεία από τα οποία προκύπτουν το είδος, η έκταση και ο χαρακτήρας των οικονομικών δοσοληψιών της ΑΤΕ με το ΠΑΣΟΚ.

Το ΠΑΣΟΚ συνήψε το 2000 με την Αγροτική Τράπεζα σύμβαση πίστωσης, με όριο τα 2.934.702 ευρώ. Μετά από διαδοχικές πρόσθετες πράξεις, το όριο έφτασε τα 52.000.000 €. Στις 29-09-2006 ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (τότε Γενικός Δ/ντης του ΠΑΣΟΚ) ζητάει από την ΑΤΕ αύξηση του πιστωτικού ορίου από τα 52 στα 58 εκατομμύρια ευρώ. Η επιστολή του Παπακωνσταντίνου αναφέρει τα εξής: "Σύμφωνα με το μέχρι τώρα σκεπτικό των αποφάσεων της ΑΤΕ, το ύψος του δανείου που μπορεί να χορηγηθεί στα κόμματα είναι μέχρι το τριπλάσιο του ποσού της ετήσιας κρατικής οικονομικής ενίσχυσης. Με βάση αυτή την πρακτική, το ύψος του δανείου που δικαιούται το ΠΑΣΟΚ έχει διαμορφωθεί στα 58.000.000".

Η επιστολή αυτή και ειδικά η χρήση του ρήματος «δικαιούται» είναι αποκαλυπτική τόσο για την πρακτική που ακολουθούσε η - απολύτως κομματικά διορισμένη -διοίκηση της ΑΤΕ έναντι του δανεισμού πολιτικών κομμάτων, όσο και της

νοοτροπίας των κομμάτων εξουσίας έναντι αυτής, καθώς η δυνατότητα έγκρισης ενός δανείου εκλαμβάνονταν ως υποχρέωση.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Διεύθυνση Δημοσίου Τομέα - Υποδιεύθυνση Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών της ΑΤΕ εισηγείται στο Γενικό Συμβούλιο Χορηγήσεων την απόρριψη του αιτήματος του ΠΑΣΟΚ, επειδή το ύψος της κρατικής χρηματοδότησης του 2007 δεν μπορεί να προϋπολογισθεί. Παρά την αρνητική εισήγηση, το Γενικό Συμβούλιο Χρηματοδοτήσεων αποφασίζει την αύξηση του πιστωτικού ορίου από 52 σε 58 εκατομμύρια. Ο Διοικητής της ΑΤΕ πρότεινε την αποδοχή του αιτήματος, με το επιχείρημα της ίσης μεταχείρισης των δύο κομμάτων (ΝΔ - ΠΑΣΟΚ). Με τον Διοικητή συμφώνησε τόσο ο Υποδιοικητής όσο και όλα τα μέλη του Γενικού Συμβουλίου Χρηματοδοτήσεων.

Στις 6/3/2007 και ενώ το υπόλοιπο της οφειλής είναι 57.262.939,58 €, ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ με νέα επιστολή του προς τον .....ΜΗΛΙΑΚΟ (Διοικητή ΑΤΕ) αιτείται να αποδεχθεί η ΑΤΕ τη διασφάλιση του πιστωτικού ορίου του ΠΑΣΟΚ με την εκχώρηση της τακτικής κρατικής χρηματοδότησης του 2010 (είχαν ήδη εκχωρηθεί με προηγούμενες συμβάσεις οι τακτικές χρηματοδοτήσεις των ετών 2007, 2008 και 2009). Το Γενικό Συμβούλιο Χορηγήσεων εγκρίνει το αίτημα.

Στις 20/8/2007, δηλαδή πέντε μήνες μετά , ο ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ζητά με επιστολή του προς τον Διοικητή της ΑΤΕ αύξηση του πιστωτικού ορίου από τα 58 στα 78 εκατομμύρια. Επικαλείται άμεσες και επιτακτικές ανάγκες, λόγω των εκλογών της 16ης/9/2007, καθώς και τρέχουσες δαπάνες και υποχρεώσεις και προτείνει την εκχώρηση της κρατικής επιχορήγησης του 2011. Η Διεύθυνση Δημοσίου Τομέα της ΑΤΕ εισηγείται στο Γενικό Συμβούλιο Χορηγήσεων την έγκριση του αιτήματος. Ως επιχείρημα υπέρ της αποδοχής αναφέρει ότι «ναι μεν δεν είναι δυνατόν να προβλεφθεί από τώρα το ύψος της κρατικής επιχορήγησης που θα δικαιούται το ΠΑΣΟΚ», ωστόσο εκτιμάει ,προφανώς αυθαίρετα, ότι η κρατική χρηματοδότηση του 2011, αλλά και όλες οι εκχωρημένες (2008, 2009 και 2010) θα είναι 19,5 εκατομμύρια ευρώ το χρόνο.

Εδώ σημειώνεται μια αντίφαση: Η Διεύθυνση Δημοσίου Τομέα της ΑΤΕ είχε εισηγηθεί την απόρριψη αντίστοιχου αιτήματος που υπέβαλε το ΠΑΣΟΚ στις 29/9/2006 με την ορθή άποψη ότι δεν μπορεί να υπολογιστεί η επιχορήγηση του επομένου (2007) έτους. Στην προκειμένη όμως περίπτωση προβαίνει σε αυθαίρετο προ-υπολογισμό πόση θα είναι η χρηματοδότηση πέντε χρόνια μετά. Αυτός ο αυθαίρετος υπολογισμός δεν στηρίζεται πουθενά. Είναι δε και προκλητικός με την

έννοια ότι παρέχεται παραμονές εκλογών συνάμα όμως υπερβαίνει την τετραετία. Ουσιαστικά δηλαδή με αυτήν και όλες τις παρόμοιες αποφάσεις προδικάζονταν το αποτέλεσμα των μεθεπόμενων εκλογών, εάν υποθεθεί ότι η θητεία τη κυβέρνησης που θα προέκυπτε από τις πρώτες σε σειρά θα ήταν τετραετής...

Στις 26/11/2007, δηλαδή μόλις 3 μήνες μετά την αύξηση του πιστωτικού ορίου από 58 σε 78 εκατομμύρια ευρώ, ο ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ υποβάλλει νέο αίτημα στην ΑΤΕ, με το οποίο ξαναζητάει αύξηση του πιστωτικού ορίου, από 78 σε 85 εκατομμύρια ευρώ! Η Διεύθυνση Δημοσίου Τομέα εισηγείται την έγκριση και το Γενικό Συμβούλιο Χορηγήσεων προχωράει στην έγκρισή του, με εκχώρηση των ετήσιων επιμορφωτικών ενισχύσεων των ετών 2008, 2009, 2010 και 2011. Όσα αναφέρονται πιο πάνω ισχύουν και εδώ .

4.2.2.11. ΟΙ ΑΓΩΓΕΣ Α.Τ.Ε. ΚΑΙ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΚΑΤΑ ΠΑΣΟΚ

Εναντίον του ΠΑΣΟΚ έχουν κατατεθεί δύο αγωγές . Την πρώτη την κατέθεσε η ΑΤΕ με αντικείμενο την μη καταβολή πλήρους της εκχωρημένης επιχορήγησης και την άλλη η διάδοχός της ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ, στις 10-10-2016 για το σύνολο της οφειλής αυτού του κόμματος λόγω μη εξυπηρέτησης των διαφόρων δανείων που έχει λάβει. Η συσχέτιση του χρόνου κατάθεσης της δεύτερης αυτής αγωγής με τη συγκρότηση και κυρίως με την εξέλιξη των εργασιών της Επιτροπής , είναι προφανής .

Αναφορικά με την πρώτη αγωγή, της ΑΤΕ , πρέπει να σημειωθεί ότι ήταν πράξη στοιχειώδους πρόνοιας που ,εκτός των άλλων, διασώζει μεν την τότε διοίκηση της συγκεκριμένης τράπεζας (όσον αφορά την αντίδρασή της στην νομοθετημένη μείωση των ποσών που ενώ ήσαν συμβατικά εκχωρημένα σ' αυτήν μειώθηκαν δραστικά), εκθέτει όμως ανεπανόρθωτα τις τότε διοικήσεις των υπολοίπων τραπεζών που δεν τη μιμήθηκαν. Δεν έχει προκύψει κάποιου είδους αντίδραση των διοικήσεων των υπολοίπων τραπεζών στη νέα, επιζήμια για τα συμφέροντα τους, κατάσταση που προέκυψε μετά τις ρυθμίσεις των ετών 2012 και 2014 . Δεν ασκήθηκε αγωγή, ούτε και ζητήθηκαν πρόσθετες εξασφαλίσεις για τα δάνεια που ήδη τότε δεν πληρώνονταν , μετά όμως και την μείωση του ποσοστού των επιχορηγήσεων το πλέον σίγουρο ήταν το δεν επρόκειτο να πληρωθούν. Η παράλειψη τους να επιμεληθούν των συμφερόντων των τραπεζών τους χαρακτηρίζεται ως απαράδεκτη. Απ' ό,τι έχει προκύψει δεν έχουν κινηθεί πειθαρχικές ή άλλες διαδικασίες γι' αυτήν

την αδράνεια των διοικήσεων και εν γένει των υπευθύνων των τραπεζών εκείνης της περιόδου .

Όσον αφορά στην δεύτερη αγωγή, που όπως προαναφέρεται άσκησε η ΠΕΙΡΑΙΩΣ εναντίον του ΠΑΣΟΚ στις 10-10-2016 , παρατηρούνται τα εξής : Ενώ, κατά το κείμενο της αγωγής η απαίτηση της Τράπεζας Πειραιώς κατά του πολιτικού κόμματος του ΠΑΣΟΚ που απορρέει από την δανειακή σύμβαση 367/14.12.2000 και τις πρόσθετες σε αυτή πράξεις με την ΑΤΕ ανέρχεται στο ποσό των 150.702.299,30 €, η ενάγουσα Τράπεζα περιορίζει την απαίτησή της αυτής «για λόγους οικονομίας» στο ποσό των 96.748.226,82 € εντόκως με συμβατικό επιτόκιο υπερημερίας πλέον ανατοκισμών ανά εξάμηνο από 1-7-2016 και εξής μέχρι εξοφλήσεως, ενώ διατυπώνεται ρητή επιφύλαξη της για είσπραξη του επιπλέον ποσού, οποτεδήποτε κριθεί σκόπιμο με άσκηση νέας αγωγής.

Από την ενέργεια αυτήν γεννώνται ορισμένα ερωτηματικά που δεν μπορούν να απαντηθούν από την Επιτροπή, βάσει όσων στοιχείων έχει στη διάθεσή της. Για παράδειγμα , δεν είναι σαφής ο λόγος για τον οποίο ποσόν 53.954.072,48 € δεν συμπεριλαμβάνεται στην αγωγή ενώ στο ιστορικό της αναγράφεται ρητά ότι αποτελεί μέρος της συνολικής οφειλής του ΠΑΣΟΚ. Όπως διευκρινίζεται στην αγωγή το ποσό που δεν ζητείται αντιστοιχεί στο ποσό των αναλογούντων τόκων, συμβατικών και υπερημερίας, που χρεώθηκαν στο λογαριασμό της επίδικης σύμβασης ανά εξάμηνο από 28-12-2012 μέχρι 30-6-2016 μειωμένο κατά το ποσό των συνολικών καταβολών που πραγματοποιήθηκαν στο ίδιο διάστημα . Δεν έχει προκύψει η σκοπιμότητα της αυτόβουλης του αιτουμένου με την αγωγή ποσού και εκφράζεται η απορία εάν με αυτήν την μείωση είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι εξυπηρετούνται τα συμφέροντα της ΠΕΙΡΑΙΩΣ .

Αντίστοιχα χωρίς εμφανή νόμιμο λόγο με την ίδια αγωγή περιορίζονται οι απαιτήσεις της ίδιας τράπεζας από την σύμβαση 4520150/18.11.2010 από το ποσό των 10.089.911,91€ στο ποσό των 8.297.726,01€ και η απαίτησή της από την σύμβαση 21599-00/1/19.11.2009 με την Τράπεζα Marfin Egnatia από το ποσό των 3.449.344,99€ στο ποσό των 3.102.731,93€.

Με τον τρόπον αυτόν η ΠΕΙΡΑΙΩΣ από το συνολικό ποσό των 164.241.556,20 € στο οποίο ανέρχεται το συνολικό υπόλοιπο του χρέους του ΠΑΣΟΚ προς αυτήν ζητεί συνολικά μόνο 108.148.684,76 € .

Το όλο ζήτημα χρήζει ερεύνης . Εάν η Τράπεζα έκρινε ότι λόγω της υφιστάμενης νομοθεσίας ο τρόπος υπολογισμού των τόκων μπορεί να αμφισβητηθεί από το εναγόμενο, τότε προς τι η επιφύλαξη για την αναζήτηση του υπόλοιπο ποσού

, εν όψει μάλιστα του ότι κατά κανόνα δεν είναι δυνατή η αυτοτελής επιδίωξη τόκων; Δεν αποτελεί ομολογία μη οφειλής μια τέτοια ενέργεια; Η εκδοχή να σχετίζεται το η ελάττωση του αιτουμένου ποσού με το ύψος του δικαστικού ενσήμου δεν θεωρείται σοβαρή δεδομένης της οικονομικής επιφάνειας της ενάγουσας, άλλωστε μετά την κατάργηση της υποχρέωσης καταβολής δικαστικού ενσήμου στις αναγνωριστικές αγωγές, εάν υπήρχε αμφιβολία περί την ορθότητα του τρόπου υπολογισμού θα μπορούσε να ασκηθεί για το υπόλοιπο αναγνωριστική αγωγή ή να ζητηθεί με την ίδια αγωγή απλώς να αναγνωρισθεί η αξίωσή της.

Αντίστοιχα για τη ΝΔ σύμφωνα με επιστολή που απέστειλε η Τράπεζα Πειραιώς στην Εξεταστική, στις 4 Οκτωβρίου του 2016 άσκησε ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή με την οποία διεκδικούσε τα οφειλόμενα ποσά.

Συγκεκριμένα προχώρησε σε καταγγελία των τριών δανειακών συμβάσεων της ΝΔ, συνολικού ύψους περίπου 191.468.122 εκατ. ευρώ

Αναλυτικά τα ποσά που αφορούν στην αγωγή κατά της ΝΔ είναι τα εξής:

A) Σύμβαση Πίστωσης ύψους 1.017.059,49 €

B) Σύμβαση Δανείου και Πρόσθετων Πράξεων ύψους 23.472.969,99 €

Γ) Σύμβαση Πίστωσης και Πρόσθετων Πράξεων ύψους 166.978.094,10 €

Πάντως με το νέο αναθεωρημένο Κώδικα Δεοντολογίας των Τραπεζών δίνονται λεπτομερώς τρόποι επίλυσης, χειρισμοί και διαδικασίες που οφείλουν να ακολουθούν τα πιστωτικά ιδρύματα απέναντι σε δανειολήπτες που έχουν καθυστερήσει την αποπληρωμή των οφειλών τους, θέτοντας τα βήματα που ακολουθούνται σε αυτή την περίπτωση. Ο νέος αυτός Κώδικας φαίνεται να αποτελεί τον ιδανικότερο τρόπο εξεύρεσης ιδανικής λύσης που να ικανοποιεί τόσο την Τράπεζα όσο και τον δανειολήπτη με ολοένα και μεγαλύτερο αριθμό δανειοληπτών να προσέρχεται αναζητώντας τρόπο να διευθετήσουν τα χρέη τους. Το μεγαλύτερο όμως ερώτημα παραμένει. Θα προσέλθουν τα κόμματα για να ρυθμίσουν τα δάνεια τους όπως όλοι οι Έλληνες πολίτες ικανοποιώντας το αίσθημα δικαίου;

Ενδεικτικοί τρόποι επίλυσης για τα χρέη των κομμάτων από τους 19 που προτείνει ο Νέος Κώδικας είναι οι εξής:

- Μείωση Επιτοκίου ("Interest Rate Reduction"): Μείωση του επιτοκίου ή του επιτοκιακού περιθωρίου.

- Παράταση Διάρκειας("Loan Term Extension"): Επιμήκυνση της διάρκειας αποπληρωμής του δανείου (δηλαδή μετάθεση της συμβατικής ημερομηνίας καταβολής της τελευταίας δόσης του δανείου).

Διαχωρισμός Οφειλής ("Split Balance"): Διαχωρισμός της οφειλής του δανειολήπτη σε δύο τμήματα ("tranches"):

- το τμήμα του δανείου, το οποίο ο δανειολήπτης εκτιμάται ότι μπορεί να αποπληρώνει, με βάση την υφιστάμενη και την εκτιμώμενη μελλοντική ικανότητα αποπληρωμής του, και

- το υπόλοιπο τμήμα του δανείου, το οποίο τακτοποιείται μεταγενέστερα, με ρευστοποίηση περιουσίας ή άλλου είδους διευθέτηση, η οποία συμφωνείται εξ αρχής από τα δυο μέρη.

- Μερική Διαγραφή Οφειλής ("Partial Debt Forgiveness/ Write Down"): Οριστική διαγραφή μέρους της συνολικής απαίτησης του ιδρύματος, ώστε η εναπομένουσα οφειλή να διαμορφωθεί σε ύψος που εκτιμάται ότι είναι δυνατό να εξυπηρετηθεί.

- Εθελοντική Παράδοση ή Εκποίηση Ενυπόθηκου Ακινήτου

Σε κάθε περίπτωση αν και εφόσον τα κόμματα προσέλθουν για διευθέτηση των χρεών, όλοι οι τρόποι επίλυσης που προτείνονται βάσει του αναθεωρημένου Κώδικα Δεοντολογίας είναι προς όφελος των δανειοληπτών, άρα των κομμάτων. Η μη προσέλευση τους λοιπόν στα πιστωτικά ιδρύματα, έστω και τώρα τόσα χρόνια μετά, θα αποδείξει ότι δεν έχουν σκοπό, ποτέ δεν είχαν, να ρυθμίσουν τα δάνεια τους δίνοντας κυριολεκτικά τον ορισμό του «ισχύουν δυο μέτρα κ δυο σταθμά» για τους πολίτες και τα κόμματα.

4.2.2.12. ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ανεξαρτήτως της σκοπιμότητας που εξυπηρέτησε η ανάθεση της έρευνας των ελεγκτικών εταιριών επί των οικονομικών του και της προπεριγραφόμενης μεθόδευσης που -ουσιαστικά- περιόρισε το βάθος αυτής της έρευνας, τόσο από το κείμενό της όσο και από τα στοιχεία του δανεισμού του ΠΑΣΟΚ που χορηγήθηκαν στην Επιτροπή από τα τραπεζικά ιδρύματα προκύπτουν τα ακόλουθα:

(α) Ότι για την οικονομική χρεωκοπία (όπως με ειλικρίνεια την έχει αποκαλέσει ο οικονομικός του υπεύθυνος ΝΙΚΟΣ ΣΑΛΑΓΙΑΝΝΗΣ) του ΠΑΣΟΚ έφταιξε ο υπερδανεισμός.

(β) Στον υπερδανεισμό συνέτειναν ταυτόχρονα τόσο η «πιστωτική επέκταση» η ευκολία δηλαδή με την οποία δάνειζαν οι τράπεζες κυρίως κατά τα έτη 2004-2008 , όσο και μια όχι συνετή νοοτροπία που ενείχε καθεστωτικά χαρακτηριστικά. Η τελευταία αυτή παρατήρηση στηρίζεται απολύτως στην περίπτωση της Α.Τ.Ε. και στο ότι, όπως αποδείχθηκε και όπως αναλυτικά περιγράφεται στο οικείο τμήμα αυτού του πορίσματος, η συγκεκριμένη τράπεζα ήταν ο κύριος μοχλός του δανεισμού των πολιτικών κομμάτων. Ο καθεστωτικός χαρακτήρας εντοπίζεται στην αίσθηση οικειοποίησης του συγκεκριμένου τραπεζικού ιδρύματος από το εκάστοτε κυβερνών κόμμα, που διόριζε και τη διοίκησή του .

(γ) Από νωρίς ήτοι τουλάχιστον από τα μέσα του 2009 ήταν εμφανές ότι το ΠΑΣΟΚ λόγω υπέρογκων χρεών δεν μπορούσε να εξυπηρετήσει τον υπάρχοντα δανεισμό του . Αυτή η κατάσταση επέβαλλε στους τότε ιθύνοντες και οικονομικούς υπευθύνους συντηρητική πολιτική δανειοδότησης. Ειδικότερα ο συνολικός δανεισμός του ΠΑΣΟΚ το έτος 2004 ήταν 52 € , και το 2010, στα τέλη 129,50€ . Είχε δηλαδή αυξηθεί κατά 149 % Το 2009 το ΠΑΣΟΚ είχε λάβει κρατική επιχορήγηση 24.000.000 € και παρόλ' αυτά δανείστηκε άλλα 47.000.000. Το 2010 η επιχορήγηση ήταν 20.000.000 € και ο δανεισμός 40.000.000 € . Ποσά υπέρογκα που είχαν δημιουργήσει μεν αίσθηση ισχύος αλλά είχαν συντελέσει, κατά τις σχετικές μεταγενέστερες εσωκομματικές διαπιστώσεις, σε αλόγιστες σπατάλες.

Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει για τις εκλογικές δαπάνες του συγκεκριμένου κόμματος που, όπως και το έτερο μεγάλο κόμμα της εποχής , η Ν.Δ., σπαταλούσε αλόγιστα τεράστια ποσά στις αθρόες μετακινήσεις ψηφοφόρων και σε επιδεικτική μαζική προβολή με κάθε δυνατόν μέσον. Όπως προέκυψε, για τις εκλογικές δαπάνες του έτους 2009 το ΠΑΣΟΚ είχε δαπανήσει συνολικά 24 εκατομμύρια. Ποσά που αντλήθηκαν επιπροσθέτως της κρατικής χορηγίας κυρίως από τον τραπεζικό δανεισμό . Ποσά που συνέτειναν αναμφισβήτητα στη δημιουργία κλίματος πολιτικής υπεροχής ενώ δημιούργησαν προϋποθέσεις αθέμιτου επηρεασμού των ψηφοφόρων. Με άλλη διατύπωση, με αθρόα χρήματα των τραπεζών δημιουργούνταν οι συνθήκες αναπαραγωγής του συγκεκριμένου πολιτικού συστήματος, η συγκεκριμένη εκδοχή διακυβέρνησης.

(δ) Το χρέος του ΠΑΣΟΚ ήδη το Μάρτιο 2012 ήταν δυσθεώρητο: 133.500.000 € , τόκοι άνω των 15.000.000 € κατ' έτος , χρέη προς τρίτους ύψους 4.500.000 €, ενώ υπήρχαν εργαζόμενοι απλήρωτοι από τον Νοέμβριο του 2011 καθώς και κατασχέσεις πιστωτών εις χείρας τρίτων. Έκτοτε έχει καταστεί αδύνατη η εξυπηρέτησή του και μέχρι σήμερα δεν έχει δοθεί πειστική απάντηση σχετικά με τον τρόπο αποπληρωμής.

(ε) Το ΠΑΣΟΚ με δόλο είχε αποσπάσει τη σύναψη δανείων εκχωρώντας την ίδια χρηματοδότηση σε πολλές τράπεζες

Συγκεκριμένα έχουν γίνει με τις εξής συμβάσεις οι εξής εκχωρήσεις

1. Με την από 18/11/2010 Σύμβαση Ενεχύρασης με την Πειραιώς εκχωρείται ποσό ύψους €6.5 εκ. από την ΚΧ του έτους 2015
2. Με την από 19/11/2010 Σύμβαση Ενεχύρασης με την Μαρφίν εκχωρείται ποσό ύψους €9 εκ. από την ΚΧ του έτους 2015
3. Με την από 13/12/2010 Σύμβαση Ενεχύρασης με την Άττικα εκχωρείται ποσό ύψους €6 εκ από την ΚΧ του έτους 2015
4. Με την από 23/12/2010 Σύμβαση Ενεχύρασης με την Εθνική εκχωρείται ποσό ύψους €8.5 εκ από την ΚΧ του έτους 2015

Ο μαζικός δανεισμός του ΠΑΣΟΚ κατά τα τέλη του 2010

Από τα στοιχεία που περιήλθαν στην Επιτροπή προκύπτει ότι τους δύο τελευταίους μήνες του 2010 το ΠΑΣΟΚ δανείστηκε με σπουδή, μαζικά, το ποσόν των 35.000.000 €

Συγκεκριμένα συνάφθηκαν οι εξής συμβάσεις :

- 1.- Στις 18/11/2010 Σύμβαση ύψους 6.500.000 € με την ΠΕΙΡΑΙΩΣ.
- 2.- Στις 19/11/2010 Σύμβαση ύψους 9.000.000 € με την ΜΑΡΦΙΝ
- 3.- Στις 13/12/2010 Σύμβαση ύψους 6.000.000 € με την ΑΤΤΙΚΑ και
- 4.- Στις 23/12/2010 Σύμβαση ύψους 8.500.000 € με την ΕΘΝΙΚΗ

Αν στο ποσόν αυτό προστεθεί και το δάνειο των 5.000.000 € που έλαβε το ΠΑΣΟΚ το ίδιο διάστημα από τη EUROBANK με απλή υποσχετική επιστολή την οποία η πορισματική αναφορά Καλούδη χαρακτηρίζει ως «τραπεζικό παράδοξο» (σελ. 15) , προκύπτει ότι οι δυο αυτοί μήνες του 2010, Νοέμβριος και Δεκέμβριος, και ενώ η σφοδρή οικονομική κρίση ήταν όχι απλώς επερχόμενη αλλά παρούσα (η ανακοίνωση από τον ΓΙΩΡΓΟ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ στο Καστελόριζο έγινε τον Απρίλιο του ίδιου έτους) ήσαν μήνες υπερδανεισμού του ΠΑΣΟΚ.

Από το συνολικό ποσόν του μαζικού αυτού δανεισμού τα 30.000.000 € «ασφαλίστηκαν» με εκχώρηση της κρατικής επιχορήγησης του ίδιου έτους (2015) προς τις 4 τράπεζες την ΠΕΙΡΑΙΩΣ, την ΜΑΡΦΙΝ, την ΑΤΤΙΚΑ και την ΕΘΝΙΚΗ. Σε τέτοιο ύψος όμως ουδέποτε είχε ανέλθει η επιχορήγηση ενός μόνου έτους, δεν υπήρχε δε ιδίως μετά τις νομοθετικές ρυθμίσεις περίπτωση να συμπληρωθεί από άλλους πόρους. Ήταν το σημείο καμπής πέρα από το οποίο ως φαίνεται δεν υπάρχει επιστροφή, με την έννοια της δυνατότητας αποπληρωμής του συσσωρευμένου χρέους.

Η πολιτική αυτή υπερδανεισμού το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα δεν πρέπει να προέκυψε τυχαία αλλά να είχε σχεδιαστεί καταλλήλως και να είχαν «εμπλακεί» στην υλοποίησή της όλες οι τράπεζες. Πιθανή ερμηνεία της σπουδής με την οποία κατά το τέλος του 2010 υπερδανειοδοτήθηκε το κυβερνητικό -τότε- κόμμα είναι ότι ήδη από το δεύτερο μισό του 2010 είχε διαφανεί ότι τα κρατικά έσοδα θα μειωθούν, με βέβαιο συνακόλουθο τη μείωση του ποσού για τις κρατικές χορηγήσεις στα κόμματα, που παρακολουθούν τον προϋπολογισμό. Για το λόγο αυτόν πρέπει να έσπευσαν οι ιθύνοντες του κόμματος να εξασφαλίσουν περίσσεια χρημάτων η επιστροφή των οποίων, όμως, δεν ήταν καθόλου ορατή, το αντίθετο ήταν υπερβέβαιο ότι δεν θα μπορούσαν να επιστρέψουν.

Ο γιγαντιαίον για τα δεδομένα του διαστάσεων δανεισμός μέσα σε ένα εξαιρετικά σύντομο χρονικό διάστημα υπήρξε ένα εξαιρετικά προκλητικό γεγονός αν ληφθεί υπόψιν ότι ήδη το ΠΑΣΟΚ ήταν υπερχρεωμένο και η αδυναμία του να αποπληρώσει ειδικά την ΑΤΕ δεν αποτελούσε μυστικό. Το ερώτημα που αφορά στις Τράπεζες είναι γιατί φάνηκαν τόσο πρόθυμες να χρηματοδοτήσουν το ΠΑΣΟΚ με δάνεια που ήταν προφανές ότι δεν θα μπορούσαν να εξυπηρετηθούν, τόσο εξ αιτίας του ήδη υπέρογκου δανεισμού του κόμματος όσο και εξ αιτίας του ότι, αθροιστικά, οι εξασφαλίσεις υπερέβαιναν κατά 50% το μέσο ύψος των κρατικών χορηγήσεων για τα έτη 2001 – 2010. Επρόκειτο για χρηματοδοτήσεις ακάλυπτες ήδη από τη χορήγησή τους, ουσιαστικά χαριστικές πράξεις, δωρεές κατά μίαν έννοια. Κατά τούτο στην όλη συμπεριφορά των τότε ιθυνόντων των τραπεζών ανιχνεύονται παραβιάσεις των υποχρεώσεών τους, με τη μορφή, τουλάχιστον, παραβάσεων του καθήκοντος επιμελείας στην οποία τους υποχρέωναν οι επιτελικές τους θέσεις.

Επιπλέον ειδική μνεία πρέπει να γίνει στο φαινόμενο της διπλής και τριπλής εκχώρησης των κρατικών επιχορηγήσεων σε πάνω από μια τράπεζες προκειμένου το κόμμα να λάβει δάνειο. Ποιος έχει την ευθύνη; Οι τράπεζες που δεν ερεύνησαν πριν δώσουν το δάνειο ή τα κόμματα που δήλωσα ψευδώς μη εκχώρηση χρηματοδοτήσεων σε άλλες τράπεζες;

Επιπρόσθετα το γεγονός πως τα κόμματα και συγκεκριμένα το ΠΑΣΟΚ που εξετάζεται στο παρόν κεφάλαιο, κατάφεραν να παίρνουν συνεχώς νέα δάνεια παρά την οικονομική κρίση και τις ληξιπρόθεσμες οφειλές τους με μοναδική εξασφάλιση/εγγύηση τις μελλοντικές κρατικές επιχορηγήσεις τους αποτελεί παράδοξο. Όπως διαπιστώθηκε οι τράπεζες βασίζονταν στη σταθερότητα των εκλογικών ποσοστών των κομμάτων χωρίς να αναμένουν συγκεκριμένα όπως δήλωσαν την τεράστια πτώση του ΠΑΣΟΚ του οποίου τα ποσοστά συρρικνώθηκαν σημαντικά και άρα οι κρατικές του επιχορηγήσεις μειώθηκαν ανάλογα.

Επίσης όσον αφορά το Πόρισμα Καλούδη τελικά ποια εκδοχή θα γίνει δεκτή και πως θα ενεργήσουν τα αρμόδια δικαστικά όργανα, κυρίως εάν θα αποδεχθούν τη θέση στο αρχείο της υπόθεσης μετά την ψήφιση του άρθρου 78 του ν.4146/2013, ή εάν θα επιλεγεί η ανάσυρση της σχετικής δικογραφίας από το αρχείο με αποτέλεσμα την άμεση νομική ευθύνη των οικονομικών διευθυντών των κομμάτων αλλά και των υπαλλήλων των τραπεζών όπως αναλυτικά περιγράφεται στο Πόρισμα.

4.2.3.ΣΥΡΙΖΑ

Ο ΣΥΡΙΖΑ, κατά το χρόνο σύνταξης του παρόντος, έχει ένα ενεργό δάνειο, από μία Τράπεζα, την ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Ελλάδος Α.Ε.

Έχει συναφθεί με την υπ' αριθμό 0407037708/18-07-2006 σύμβαση, η οποία είναι ισχυρή (δεν έχει καταγγελθεί), και με τις εξής πρόσθετες πράξεις αυτής.

Στις 31.10.2016 συνολική οφειλή ανερχόταν σε 8.406.888 ευρώ. Στη συνολική οφειλή συμπεριλαμβάνεται το λογιστικοποιημένο υπόλοιπο και οι μη λογιστικοποιημένοι τόκοι και έξοδα.

Στις εισηγητικές εκθέσεις της δανειστριάς Τράπεζας (ΕΤΕ), στις 22-03 2016 και στις 31-10-2016, οι προβλέψεις είναι μηδενικές. Το ίδιο προκύπτει και από την κατάθεση Πάσχα.

Δεν έχουν βρεθεί δυσμενή στοιχεία στο Σύστημα «Τειρεσίας» και ο πιστούχος βρίσκεται σταθερά στην κατηγορία Β', δηλαδή του συνεπούς δανειολήπτη.

Για την εν λόγω σύμβαση υφίσταται ως εξασφάλιση η εκχώρηση, μέσω πολλαπλών συμβάσεων ενεχυρίασης, των απαιτήσεων του κόμματος εκ των ετήσιων συνολικών τακτικών επιχορηγήσεων για τα έτη 2007-2018. Επισημαίνεται:

(α) ότι οι εκχωρήσεις των συνολικών τακτικών επιχορηγήσεων δεν αφορούσαν σε συγκεκριμένα ποσά, καθώς αυτά δεν ήταν γνωστά κατά την ημερομηνία εκχώρησης, αλλά αφορούσαν συγκεκριμένα έτη και

(β) ότι δεν υφίστανται άλλες ιδιαίτερες συμφωνίες εκχωρήσεως.

Επιπροσθέτως σημειώνεται ότι σε κάθε υπογεγραμμένη σύμβαση ενεχύρασης αναφέρεται ότι «Ο ενεχυραστής ενεχυριάζει υπέρ της Τράπεζας και όλα τα σχετικά δικαιώματα του προσωπικά και πραγματικά και τις σχετικές αγωγές και υπόσχεται ότι η ενεχυραζόμενη απαίτησή του είναι ελεύθερη από κάθε άλλη ενεχύραση, εκχώρηση, συμψηφισμό ή απαίτηση τρίτου ή κατάσχεση».

Ο χρόνος στον οποίο εκτείνονται οι εκχωρήσεις των κρατικών επιχορηγήσεων δεν υπερβαίνει την τετραετία. Επομένως ο δανεισμός βασίζεται στην βεβαιότητα, της δυνατότητας έγκαιρης αποπληρωμής του δανείου. Σε μία περίπτωση έγινε υπέρβαση

της τετραετίας, αυτή της χρηματοδότησης του έτους 2013. Στη συγκεκριμένη περίπτωση για το ύψος του δανεισμού, λήφθηκε ως βάση η χειρότερη εκδοχή, αυτή της μη εισόδου του ΣΥΡΙΖΑ (τότε «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ», στη Βουλή. Και στην περίπτωση αυτή, με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, θα λάμβανε κρατική επιχορήγηση, δεδομένου, ότι είχε συνδυασμούς στο 75% της επικράτειας και ότι θα ήταν κόμμα του ευρωκοινοβουλίου στις εκλογές που μεσολαβούσαν, λόγω του συστήματος της απλής αναλογικής.

Ως επιπλέον εξασφάλιση του χορηγηθέντος στο κόμμα «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ» δανείου, (εκτός της εκχώρησης της κρατικής χρηματοδότησης), στις 10-04-2013 δόθηκε η ρήτρα μη εκχώρησης (negative pledge) του πιστούχου, για το ακίνητο ιδιοκτησίας του, που βρίσκεται στην Αθήνα, στη διασταύρωση της οδού Πειραιώς με την πλατεία Ελευθερίας 1. Με την εν λόγω δέσμευση το κόμμα «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ» ανέλαβε την υποχρέωση, να μην προβεί στην πώληση του ως άνω ακινήτου και των επ' αυτού εγκαταστάσεων και να μην παραχωρήσει υποθήκη, ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα σε τρίτον, εκτός εάν συναινέσει η δανείστρια τράπεζα.

Ότι το δάνειο του ΣΥΡΙΖΑ είναι ενήμερο και εξυπηρετείται κανονικά, πιστοποιήθηκε και από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος, που κατέθεσε ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής λέγοντας χαρακτηριστικά: «Αυτό που μπορώ να σας πω είναι ότι το δάνειο που υπάρχει στον ΣΥ.ΡΙΖ.Α επί του παρόντος είναι ενήμερο αυτήν τη στιγμή και εξυπηρετείται».

Επομένως το δάνειο, που έχει συνάψει ο ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ/ΣΥΡΙΖΑ με την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, δυνάμει της ως άνω υπ' αριθμό 0407037708/18-07-2006 σύμβασης δανείου, εξυπηρετείται κανονικά κατά κεφάλαιο και τόκους, και είναι εξασφαλισμένο αφ' ενός με την εκχώρηση των κρατικών επιχορηγήσεων, αφ' ετέρου με την ανάληψη δέσμευσης μη εκποίησης και μη ακινήτου ιδιοκτησίας του κόμματος.

Ιστορικό δανεισμού

Διαχρονικά οι συμβάσεις δανεισμού του ΣΥΡΙΖΑ συνάπτονται με την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος.

Αρχικά είχε καταρτιστεί η με αριθμό 12049 από 30-6-1995 κύρια σύμβαση και ακολούθως οι 7-7-1995, 12-12-1995, 11-09-1996, 10-12-1996, πρόσθετες πράξεις αυτής, μεταξύ της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος και του κόμματος «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ», με τις οποίες η Τράπεζα παρέσχε στο κόμμα «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ», πίστωση με ανοιχτό αλληλόχρεο λογαριασμό μέχρι ποσού 1.320.616,29 ευρώ. Προς εξασφάλιση

της αποπληρωμής καταρτίζονταν μεταξύ των συμβαλλομένων μερών συμβάσεις ενεχύρασης απαίτησης του κόμματος κατά του Ελληνικού Δημοσίου, που απέρρεε από την τακτική κρατική χρηματοδότηση.

Στις 18-07-2006, η με αριθμό 12049 από 30-6-1995 κύρια δανειακή σύμβαση και οι πρόσθετες πράξεις αυτής, λύθηκαν ομαλά και καταρτίσθηκε νέα αυτοτελής δανειακή σύμβαση μεταξύ της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος Α.Ε. και του κόμματος «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ» η με αριθμό 0407037708/18-07-2006. Με την νέα αυτή δανειακή σύμβαση χορηγήθηκε στο κόμμα «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ» δάνειο ποσού 2.200.000,00 ευρώ. Στη σύμβαση αυτή το δανειοδοτηθέν κόμμα εκπροσωπήθηκε από τον Αλ. Αλαβάνο και η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος από τον Αγγελή Θεοφιλόπουλο. Η εν λόγω σύμβαση παροχής πίστωσης, είναι μέχρι σήμερα ενεργή.

Στις 6-02-2007, υπεγράφη μεταξύ των ως άνω συμβαλλομένων, πρόσθετη πράξη αύξησης πιστωτικού ορίου, με την οποία αυξήθηκε το πιστωτικό όριο σε 2.550.000 ευρώ. Το δανειοδοτηθέν κόμμα εκπροσωπήθηκε από τον νόμιμο εκπρόσωπό του, Αλ. Αλαβάνο.

Στις 10-07-2007 υπεγράφη μεταξύ των ως άνω συμβαλλομένων, πρόσθετη πράξη αύξησης πιστωτικού ορίου, με την οποία αυξήθηκε το πιστωτικό όριο σε 3.550.000 ευρώ. Το δανειοδοτηθέν κόμμα εκπροσωπήθηκε από τον νόμιμο εκπρόσωπό του, Αλ. Αλαβάνο.

Στις 18.12.2007 υπεγράφη μεταξύ των ως άνω συμβαλλομένων, πρόσθετη πράξη αύξησης πιστωτικού ορίου, με την οποία αυξήθηκε το πιστωτικό όριο σε 4.000.000 ευρώ. Το δανειοδοτηθέν κόμμα εκπροσωπήθηκε από τον νόμιμο εκπρόσωπό του, Αλ. Τσίπρα.

Την 01-04-2008 υπεγράφη μεταξύ των ως άνω συμβαλλομένων, πρόσθετη πράξη αύξησης πιστωτικού ορίου, με την οποία αυξήθηκε το πιστωτικό όριο σε 5.000.000 ευρώ. Το δανειοδοτηθέν κόμμα εκπροσωπήθηκε από τον νόμιμο εκπρόσωπό του, Αλ. Τσίπρα.

Στις 20.10.2009, 30-03-2010, 22-12-2010, υπεγράφησαν μεταξύ των ως άνω συμβαλλομένων ταυτάριμες πρόσθετες πράξεις αύξησης πιστωτικού ορίου, με τις οποίες αυξήθηκε το πιστωτικό όριο σε 10.000.000 ευρώ. Το δανειοδοτηθέν κόμμα εκπροσωπήθηκε από τον νόμιμο εκπρόσωπό του Αλ. Τσίπρα.

Επιστολή Αλ. Τσίπρα προς ΕΤΕ

Τον Δεκέμβριο του έτους 2010, ο Αλέξης Τσίπρας, ως εκπρόσωπος του κόμματος «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ» σύμφωνα με το καταστατικό του, απέστειλε επιστολή στην δανείστρια

τράπεζα ΕΤΕ, προκειμένου να ζητήσει την χορήγηση δανείου 1,5 εκ. ευρώ και ρύθμιση του υπολοίπου.

Το αίτημα για την χορήγηση δανείου ενίσχυε με την πρόβλεψη – που δικαιώθηκε απολύτως-, ότι η επικείμενη κρατική χορήγηση των επομένων θα ήταν της τάξεως των 3,5 εκ. μεσοσταθμικά.

Κατά τα σκέλος που αποτελούσε αίτημα ρύθμισης οφειλής, η επιστολή ήταν αναγκαία (ως δήλωση βούλησης), για την έναρξη της διαδικασίας ρύθμισης των δανείων. Σε τέτοια ενέργεια, δηλαδή ρύθμιση των δανείων του, δεν προέβη κανένα άλλο κόμμα. Μετά την επιστολή επακολούθησε ρύθμιση, η οποία τηρήθηκε και με αυτήν την έννοια ο ΣΥΡΙΖΑ υπήρξε απολύτως συνεργάσιμος δανειολήπτης.

Με την επιστολή ο Αλέξης Τσίπρας, καλούσε την δανείστρια τράπεζα να εξετάσει το αίτημα δανεισμού και ρύθμισης των οφειλών με «ευρύτερη θεώρηση» και «όχι αυστηρά και μοναδικά χρηματοοικονομικά κριτήρια». Οι φράσεις αυτές επικρίθηκαν από μέλη της εξεταστικής επιτροπής, τα οποία απέδωσαν την έννοια του επηρεασμού της δανείστριας προκειμένου αυτή να μεροληπτήσει υπέρ του κόμματος που εκπροσωπούσε ο Αλέξης Τσίπρας, παραβαίνοντας τους κανόνες τραπεζικού δανεισμού.

Η πορεία της δανειοδότησης του συγκεκριμένου κόμματος, αλλά και η ίδια η πορεία του δανεισμού του, δεν αφήνουν περιθώρια τέτοιων ερμηνειών. Συγκεκριμένα κανένας κανόνας πιστοδότησης της δανείστριας τράπεζας δεν παραβιάστηκε. Τηρώντας τις υποχρεώσεις του που απέρρεαν από την δανειακή σύμβαση ο συγκεκριμένος δανειολήπτης, ζήτησε να εξεταστεί με ευρύτητα το αίτημά του και αποτελεί δικαίωμα του κάθε δανειολήπτη να ζητήσει την ευνοϊκότερη δυνατή μεταχείριση. Η συμφωνία που επακολούθησε είναι στο πλαίσιο του τραπεζικού δανεισμού χωρίς να προκύπτει παρέκκλιση από τους κανόνες πιστοδότησης και από την σταθερή πορεία εξυπηρέτησης του δανείου κατά κεφάλαιο και τόκους, δεν προκύπτει ζημία της δανείστριας τράπεζας. Για την συγκεκριμένη επιστολή, ο Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΤΕ Λεωνίδα Φραγκιαδάκης, ερωτώμενος σχετικά από μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής, (βλ. πρακτικά εξεταστικής Επιτροπής, συνεδρίαση της 28-06-2016) απάντησε: «διαβάζοντας το συγκεκριμένο εδάφιο, είναι ένα αίτημα που θα έκανε ίσως οποιοσδήποτε δανειολήπτης είναι σε δύσκολη θέση για μια κάπως πιο ευνοϊκή μεταχείριση. Δεν το διαβάζω σαν προτροπή για παραβίαση των πιστωτικών πολιτικών. Τέτοιου είδους διάλογοι μεταξύ της Τράπεζας και δανειοληπτών γίνονται πάρα πολλοί, σε κάθε χρονική στιγμή. Παρ' όλα αυτά η Τράπεζα χειρίζεται τα πιστωτικά της θέματα βάσει της πολιτικής της. Οπότε δεν επηρεάστηκε απ' αυτήν την συγκεκριμένη παρέμβαση».

Στο ότι δεν υπήρξε κάποια ευνοϊκή μεταχείριση του κόμματος «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ» συνηγορεί το γεγονός ότι ζητήθηκε από την δανειστρία τράπεζα και έγινε δεκτό από τον δανειολήπτη, η αύξηση του επιτοκίου κατά περίπου 50%. Σε εκτέλεση της συμφωνίας αυτής συνήφθη, στις 05-01-2012 πρόσθετη πράξη συνομολόγησης επιτοκίου, σε 4,50%, το οποίο με τις εισφορές υπέρ τρίτων (0,60%), ανήλθε σε 5,1% έναντι του αρχικά συμφωνηθέντος 2,25%.

Τέλος στο ιστορικό δανεισμού του ΣΥΡΙΖΑ, πρέπει να αναφερθεί, ότι είχε συναφθεί δάνειο του κόμματος «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ», με την Τράπεζα Πειραιώς, με αριθμό δανειακού λογαριασμού 2011/0000008401 για ποσό 150.000 ευρώ, με επιτόκιο 7,657000%, και διάρκεια 12 μηνών. Το δάνειο αυτό έχει εξοφληθεί, όπως προκύπτει από την βεβαίωση εξόφλησης της Τράπεζας Πειραιώς, με ημερομηνία 23-05-2016 (Α.Π εισερχομένων Εξεταστικής Επιτροπής: 173-24-11-2016).

Ομοίως μεταξύ του κόμματος «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΤΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ και της Τράπεζας Attika Bank, είχε συναφθεί η με αριθμό 808/28-04-2011 σύμβαση δανείου, η οποία όπως προκύπτει από την με αριθμό 384/25-05-206 επιστολή της εν λόγω τράπεζας (Α.Π εισερχομένων Εξεταστικής Επιτροπής: 173-24-11-2016), έχει εξοφληθεί ολοσχερώς.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

Ο ΣΥΡΙΖΑ ακολουθεί τον κανόνα που ήθελε τα πολιτικά κόμματα να δανείζονται παρέχοντας ως εγγύηση μελλοντικές κρατικές χορηγήσεις προς αυτά. Κατά το χρόνο που ερεύνησε η επιτροπή είναι σε γενικές γραμμές συνεπής στις συμβατικές του υποχρεώσεις, όπως πιο πάνω εκτίθεται. Διαθέτει ακίνητη ιδιοκτησία την οποία έχει προκύψει ότι την προσφέρει προς περαιτέρω εξασφάλιση του δανεισμού. Ο χρόνος στον οποίο εκτείνεται η εκχώρηση, πλην μιας περιπτώσεως, δεν υπερβαίνει την τετραετία, βασίζεται άρα στην βεβαιότητα περί το ύψος της επιχορήγησης, συνεπώς και περί της δυνατότητας έγκαιρης αποπληρωμής. Σε μία περίπτωση κατά την οποία χρειάστηκε να γίνει υπέρβαση της τετραετίας (έτος 2013) λήφθηκε ως βάση η δυσμενέστερη εκδοχή, ως προς το ύψος της κρατικής επιχορήγησης και με βάση, την δυσμενή αυτή εκδοχή έγινε στην συγκεκριμένη περίπτωση ο δανεισμός.

Κτίριο επί της Πλατείας Ελευθερίας 1, ιδιοκτησίας ΣΥΡΙΖΑ

Αν και εκφεύγει του αντικειμένου της έρευνας της επιτροπής, τόσο χρονικά, αφού αναφέρεται σε χρόνο πολύ πριν της αφετηρίας της, όσο και από άποψη περιεχομένου, εν τούτοις επειδή έγινε συζήτηση για το ιδιοκτησιακό καθεστώς του εν λόγω κτιρίου, πρέπει να σημειωθούν τα εξής :

Το κτίριο αγοράστηκε από το κόμμα ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ (ΕΑΡ) το έτος 1990, το οποίο τότε εκπροσωπούσαν νόμιμα από τον Πρόεδρο αυτού Λεωνίδα Κύρκο του Μιχαήλ και από τον Γραμματέα και εκπρόσωπο της Κεντρικής Επιτροπής Φώτιο Κουβέλη, δυνάμει του υπ' αριθμόν 7247/24-08-1990 συμβολαίου αγοράς της συμβολαιογράφου Αθηνών Δήμητρας Σταφυλάκη, που έχει μεταγραφεί νόμιμα στα βιβλία μεταγραφών του Υποθηκοφυλακείου Αθηνών, στον τόμο 3686 και αριθμό 289.

Πρόκειται περί μιας πολυώροφης οικοδομής, που απαρτίζεται από υπόγειο, ισόγειο, ημιώροφο και έξι (6) πλήρεις πάνω από το ισόγειο ορόφους, κτισμένη επί οικοπέδου εκτάσεως 282,91 τμ, που βρίσκεται στην Αθήνα, στην περιφέρεια του Δήμου Αθηναίων, και επί της διασταυρώσεως της οδού Πειραιώς με την πλατεία Ελευθερίας, στην οποία έχει τον αριθμό 1. Το τίμημα της αγοράς συμφωνήθηκε στο ποσό των 115.000.000 δραχμών.

Το τίμημα της αγοράς δραχμών 115.00.000 καταβλήθηκε ως εξής:

α) Ποσό δραχμών 35.000.000 καταβλήθηκε σε μετρητά κατά την σύναψη του συμβολαίου αγοραπωλησίας.

β) Ποσό δραχμών 80.000.000, πληρώθηκε από ισόποσο προϊόν δανείου, που χορηγήθηκε στο κόμμα Ελληνική Αριστερά από την Ιονική - Λαϊκή Τράπεζα Ελλάδος, δυνάμει της υπ' αρ. 100/18.7.1990 δανειακής σύμβασης. Σύμφωνα με την δανειακή σύμβαση, για την εξασφάλιση του δανείου, εγγράφηκε προσημείωση υποθήκης επί του κτιρίου αυτού για το ποσό των 130.000.000 δραχμών.

Το κόμμα «Ελληνική Αριστερά» (ΕΑΡ) ενοποιήθηκε με το κόμμα «Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου» το έτος 1990 υπό την ονομασία του τελευταίου με ΑΦΜ 090193188 της ΔΟΥ ΣΤ' Αθήνας. Στο παραπάνω κτίριο το κόμμα «Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου» εγκατέστησε την έδρα του.

Εν συνεχεία το κόμμα «Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου» μετονομάστηκε σε «Συνασπισμός της Αριστεράς των Κινημάτων και της Οικολογίας» με τον αυτό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου. Τέλος το κόμμα «Συνασπισμός της Αριστεράς των Κινημάτων και της Οικολογίας» μετονομάστηκε σε «Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς» (ΣΥ.ΡΙΖ.Α), διατηρώντας πάντοτε τον ίδιο αριθμό φορολογικού μητρώου.

Για την πληρότητα των εγγραφών στο οικείο υποθηκοφυλακείο, κατόπιν αντίστοιχων αιτήσεων, καταχωρίστηκαν τα με αριθμούς πρωτοκόλλου 3134/25-2-

2016, 3135/25-2-2016 και 3135/25-2-2016, έγγραφα της Γενικής Διεύθυνσης Διοικητικής Υποστήριξης, τμήμα βουλευτικού και κομμάτων της Βουλής και σημειώθηκαν νομίμως στο βιβλίο μεταγραφών οι παραπάνω αλλαγές στην επωνυμία του πολιτικού κόμματος, που είναι ιδιοκτήτης του εν λόγω ακινήτου, του ΣΥ.ΡΙΖ.Α.

Κατά την έναρξη κτηματογράφησης υπεβλήθησαν δηλώσεις ιδιοκτησίας για όλες τις οριζόντιες ιδιοκτησίες του εν λόγω ακινήτου, σύμφωνα με το ν. 2308/1995, με δικαιούχο το κόμμα «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ».

Το δάνειο που χορηγήθηκε για την πληρωμή του τιμήματος αγοράς εξοφλήθηκε το έτος 1997, επίσης πριν από την χρονική αφετηρία έναρξης της εξέτασης της παρούσας επιτροπής.

Είχε προηγηθεί διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης που είχε ως αποτέλεσμα τρεις πλειστηριασμούς, οι οποίοι όλοι απέβησαν άγονοι. Εν συνεχεία, μετά από πρόταση της δανείστριας Τράπεζας καταβλήθηκε το συνολικό ποσό εκατόν εβδομήντα πέντε εκατομμυρίων δραχμών (175.000.000) σε 4 δόσεις (Μάρτιος 1997: 80.000.000 δραχμές, Ιούνιο: 1997 30.000.000 δραχμές, Σεπτέμβριο 1997: 30.000.000 δραχμές και Δεκέμβριος 1997 : 35.000.000) και το δάνειο εξοφλήθηκε.

Η δανείστρια Ιονική Τράπεζα με την 28.02.1997 επιστολή της, πιστοποίησε την καταβολή του συμφωνημένου για την εξόφληση ποσού των 175.000.000 δραχμών και δεσμεύτηκε στην άρση των βαρών που είχε εγγράψει επί του άνω ακινήτου προς εξασφάλιση του χορηγηθέντος δανείου, στην οποία προέβη εν συνεχεία.

Με την από 16-01-1998 επιστολή του προς τον τότε Πρόεδρο του Συνασπισμού Νίκο Κωνσταντόπουλο ο τότε Διευθύνων Σύμβουλος της Ιονικής Τράπεζας (Α.Π. εισερχομένων της Εξεταστικής Επιτροπής 173/24-11-2016), εκφράζει τις ευχαριστίες του για «την πλήρη διευθέτηση των οικονομικών σχέσεων του Συνασπισμού με την Ιονική Τράπεζα».

Μετά την εξάλειψη των βαρών δεν θεωρήθηκε αναγκαία ή σκόπιμη κάποια περαιτέρω ενέργεια, πλην της καταχώρισης στο οικείο Υποθηκοφυλακείο της αλλαγής της επωνυμίας του Κόμματος ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ (ΣΥ.ΡΙΖ.Α).

Από αντίγραφα των οικείων δηλώσεων που τέθηκαν στη διάθεση της Εξεταστικής Επιτροπής(Α.Π. εισερχομένων της Εξεταστικής Επιτροπής 173/24-11-2016), προκύπτει ότι έχουν υποβληθεί δηλώσεις φόρου μεγάλης ακίνητης περιουσίας από το έτος 2001 και έχουν πληρωθεί οι αντίστοιχοι φόροι.

Παρότι το δάνειο του Συνασπισμού προς την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, που είχε συναφθεί δυνάμει της υπ' αριθμό 0407037708/18-07-2006 σύμβασης ήταν εξυπηρετούμενο και προς εξασφάλιση της αποπληρωμής του είχαν ήδη εκχωρηθεί

κρατικές επιχορηγήσεις, στις 10-04 - 2013, προς περαιτέρω εξασφάλιση, δόθηκε στην δανείστρια τράπεζα η διαβεβαίωση άρνησης εκποίησης του άνω ακινήτου, (Negative pledge). Η σχετική διαβεβαίωση δόθηκε με την από 10-4-2013 επιστολή προς Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, στην οποία αναφέρεται ότι το κόμμα δεσμεύεται να μην προβεί στη πώληση του ακινήτου και των επ' αυτού εγκαταστάσεων που βρίσκεται στην πλατεία Ελευθερίας/Κουμουندούρου 1 Αθήνα και αποτελεί έδρα του κόμματος, να μην παραχωρήσει υποθήκη ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα στο ανωτέρω ακίνητο, και να μη συναινέσει στην εγγραφή προσημειώσεως υποθήκης υπέρ τρίτου.

Το ακίνητο της πλατείας Ελευθερίας 1, προσφέρθηκε, συνεπώς, προς περαιτέρω εξασφάλιση, από αυτήν που παρείχε η εκχώρηση των κρατικών επιχορηγήσεων, παρότι δεν υπήρξε σχετική όχληση εκ μέρους της δανείστριας, ή συμβατικός όρος από τον οποίο να απορρέει η σχετική υποχρέωση. Προφανώς για το λόγο αυτό σε συνδυασμό προς το ότι το δάνειο εξελίσσεται ομαλά αλλά και ότι, όπως προέκυψε από την διαδικασία, ο ΣΥ.ΡΙΖ.Α διαθέτει και άλλες πηγές σταθερής χρηματοροής (εισφορές μελών, συνδρομές βουλευτών) δεν ζητήθηκε ως σήμερα από την τράπεζα η εγγραφή προσημείωσης επί του συγκεκριμένου ακινήτου.

4.2.4. ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ο δανεισμός του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας (ΚΚΕ) προέρχεται από δυο τράπεζες: την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος (ΕΤΕ) και την Τράπεζα Αττικής. Η συνολική οφειλή ανέρχονταν, στις 31.10.2016, στα 7.072.656 ευρώ στην Εθνική Τράπεζα Ελλάδος (ΕΤΕ) και στα 1,221.612 ευρώ στην Τράπεζα Αττικής - δηλ. συνολικές οφειλές και στις δυο τράπεζες 8.318.260 ευρώ.

Οι οφειλές προέρχονταν από 2 (δύο) δανειακές συμβάσεις με την ΕΤΕ - με αρ. σύμβασης 0400120600/28.7.1995 ύψους 7.093.642 και την σύμβαση με ημερομηνία 13.4.2005 και αρ. 4085354680 ύψους 3.042 ευρώ - και μια σύμβαση με την Τράπεζα Αττικής με αρ. 811/12.10.2011, ύψους 1.221.612 ευρώ.

Για τις συμβάσεις με την ΕΤΕ έχουν παραχωρηθεί, ως εξασφάλιση, οι απαιτήσεις του κόμματος από τις ετήσιες τακτικές επιχορηγήσεις για τα έτη 2007 έως 2018. Οι εκχωρήσεις δεν αναφέρονται σε συγκεκριμένα ποσά. Η δανειακή σύμβαση του ΚΚΕ με την Τράπεζα Αττικής αφορά σε στεγαστικό δάνειο (σεισμο-δάνειο) και εκτός από το εγγεγραμμένο βάρος στο ακίνητο υφίσταται και η Εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου.

Οι δανειακές υποχρεώσεις του ΚΚΕ εκπληρώνονται κανονικά μέχρι σήμερα και ως εκ τούτου δεν έχουν καταγγελθεί και δεν υπάρχουν προβλέψεις απομείωσης τους από τις τράπεζες. Με βάση το κύριο χαρακτηριστικό των οικονομικών του ΚΚΕ που είναι οι σημαντικές εισφορές μελών, βουλευτών και φίλων, το ύψος των οποίων από 6,32 εκατομμύρια ευρώ το 2009 ανήλθε σε 10,6 εκατομμύρια ευρώ το 2011 (ποσοστιαία αύξηση 67,6%) και η σχετικά μικρή δαπάνη για τόκους (της τάξης των 500 χιλιάδων κατ' έτος) καθώς και η αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας του ΚΚΕ, εκτιμάται ότι η ομαλή αποπληρωμή των δανείων είναι εξασφαλισμένη.

Να σημειωθεί ότι το ΚΚΕ είναι το μόνο κόμμα που έχει εκχωρήσει όχι μόνο τις τακτικές κρατικές επιχορηγήσεις αλλά και έχει υποθηκεύσει μέρος της ακίνητης περιουσίας του. Όμως θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι οφειλές προς την ΕΤΕ της, συγγενούς με το ΚΚΕ, εταιρίας «ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ», ανέρχονταν, μέχρι την πτώχευσή της, το 2015, σε περίπου 13 εκατομμύρια ευρώ με τους τόκους και είναι πιθανόν μέχρι την πτώχευση της να απορροφούσαν σημαντικό μέρος των τραπεζικών δανείων της ΕΤΕ προς το ΚΚΕ.

4.3. ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΜΑΡΤΥΡΩΝ- ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΤΤΕ ΓΙΑ ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

4.3.1. ΕΞΕΤΑΣΗ ΜΑΡΤΥΡΑ Γ. ΠΑΣΧΑ – ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ο μάρτυρας εξήγησε ότι η Τράπεζα της Ελλάδος δεν συμπεριέλαβε τα δάνεια των κομμάτων, κατά τη διάρκεια του ελέγχου που πραγματοποίησε στην Attica Bank την περίοδο 2011 – 2014, ενώ ανέφερε το υπόλοιπο των δανείων της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ. Συγκεκριμένα σημείωσε ότι δεν ελέγχθηκαν τα δάνεια των κομμάτων και γι' αυτό το πόρισμα δεν εστάλη στην Εξεταστική, ενώ εστάλη το πόρισμα της περιόδου 2015 - 2016. «Δεν ελέγχουμε όλους τους πελάτες. Ελέγξαμε την πιστοδοτική τακτική παίρνοντας ένα δείγμα από τους μεγάλους πιστούχους. Μέσα στο πόρισμα και στο δείγμα που κάναμε δεν υπάρχει κόμμα».

Συμπλήρωσε ότι το 2010 έγινε τακτικός έλεγχος στην τότε Αγροτική Τράπεζα και εμφανίσθηκαν δάνεια στη Ν.Δ. και το ΠΑΣΟΚ, ύψους 205.620.006 ευρώ. «Το λογιστικό υπόλοιπο όλων των δανείων σήμερα, είναι 295.227.000. Τα τελευταία δάνεια δόθηκαν το 2011, έκτοτε δεν δόθηκαν δάνεια. Τα υπόλοιπα είναι μη καταλογισμένοι τόκοι».

Σε ερώτηση αν υπάρχει πόρισμα από την Τράπεζα της Ελλάδος για την Τράπεζα Αττικής για την περίοδο 2010-2014, αλλά και για δάνεια ύψους 13 εκατομμυρίων ευρώ που έλαβαν πολιτικά κόμματα από την Τράπεζα Αττικής τα τελευταία έτη ο Πάσχος απάντησε πως δε γνωρίζει την ύπαρξη πορίσματος για την περίοδο 2010-2014 και πως στο πόρισμα του 2016 δεν υπάρχουν αναφορές σε δάνεια μέσω ενημέρωσης ή κομμάτων. Πρόσθεσε ωστόσο ότι οι εποπτικοί μηχανισμοί της ΤτΕ δε δύνανται να ελέγξουν όλους τους δανειολήπτες και πως αυτό γίνεται δειγματοληπτικά. Στην πραγματικότητα βάσει των απόρρητων εγγράφων της εξεταστικής το πόρισμα του 2016 περιλαμβάνει τον έλεγχο 37 εταιρειών, με τις 30 από αυτές να έχουν λάβει δάνεια κάτω των 2 εκατομμυρίων ευρώ. Τα 13 εκατομμύρια ευρώ που έλαβαν τα πολιτικά κόμματα από την Τράπεζα Αττικής αποτελούν υψηλό ποσό.

Για τις χρηματοδοτήσεις των κομμάτων γενικά, ο κ. Πάσχος ανέφερε ότι την περίοδο 2000-2003 ήταν χαμηλού κινδύνου σε σχέση με την ετήσια επιχορήγησή τους, ωστόσο όσο περνούσαν τα χρόνια και αυξάνονταν τα δάνεια και ενεχυριάζονταν οι απαιτήσεις, γίνονταν ολοένα και πιο υψηλού κινδύνου. Πάντως, όπως είπε, τα τελευταία δάνεια δόθηκαν το 2011.

«Όταν απέναντι σου έχεις έναν πολιτικό οργανισμό, δεν περιμένεις να αθετήσει τις υποχρεώσεις του. Όσο περνούσε ο καιρός και αυξάνονταν τα υπόλοιπα των χρηματοδοτήσεων και έφτασαν μέχρι το 2020, ήταν εκ των πραγμάτων υψηλού κινδύνου. Γι' αυτό οι Τράπεζες είχαν προβλέψεις 90% για τα δύο κόμματα, ενώ για τα άλλα κόμματα είχαν μηδέν προβλέψεις», ανέφερε.

Ο κ. Πάσχος επεσήμανε ότι το λογιστικό υπόλοιπο των δανείων σε κόμματα, είναι ύψους 295 εκατ. ευρώ και μόνο τα δάνεια ΣΥΡΙΖΑ και ΚΚΕ θεωρούνται «ομαλής είσπραξης».

Χαρακτηριστική ήταν και η απάντησή του στην ερώτηση, αν πιστεύει ότι θα αποπληρωθούν τα δάνεια ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, που είναι της τάξεως των 250 εκατ. ευρώ. «Το ύψος τους είναι πάρα πολύ μεγάλο. Σαν επιθεωρητής, σαν πολίτης, σαν άνθρωπος, δεν θα ήθελα να ακούσω ότι αυτά τα δάνεια δεν θα πληρωθούν ποτέ».

4.3.2. Εξέταση Διοικητή της ΤτΕ Γιάννη Στουρνάρα

Ο μάρτυρας Γιάννης Στουρνάρας, Διοικητής της ΤτΕ, είπε ότι η τροπολογία των τριών βουλευτών της ΝΔ που απάλλασε τους τραπεζίτες από ποινικές ευθύνες για θαλασσοδάνεια και οδήγησε στο να μπει το πόρισμα Καλούδη στο αρχείο, αφορούσε νομικά πρόσωπα που δεν ανήκουν στη Γενική Κυβέρνηση και όχι κόμματα. Ακόμη σχολίασε ότι για τα ύψους 400 εκατ. ευρώ (211 για ΝΔ και 190 για ΠΑΣΟΚ) δάνεια

των κομμάτων, πρέπει να δούμε τις πρακτικές «αδελφών ευρωπαϊκών κομμάτων» υπονοώντας, ενδεχομένως, μορφές κουρέματος.

4.3.3. Εξέταση Διευθύντριας Εποπτείας της Τράπεζας της Ελλάδος Σπυριδούλας Παπαγιαννίδου

Η μάρτυρας Σπυριδούλα Παπαγιαννίδου, Διευθύντρια Εποπτείας της Τράπεζας της Ελλάδος, υποστήριξε ότι δεν υπάρχει ειδικό θεσμικό πλαίσιο που να ορίζει τον τρόπο δανειοδότησης των κομμάτων. Υπό αυτή την έννοια, είπε ότι οι τράπεζες διαχειρίζονται τα δάνεια προς πολιτικά κόμματα, όπως αυτά των επιχειρήσεων, ακόμα και αν καταστούν «κόκκινα». «Το αν θα πωληθούν σε funds είναι απόφαση της τράπεζας. Το θέμα πώλησης ή διαχείρισης είναι ξεχωριστή περιοχή» σχολίασε σχετικά.

Τα κόμματα επικαλούνταν την «εγγύηση του Δημοσίου», που θεωρείται «μηδενικής στάθμησης», σύμφωνα με τις εγγραφές των κομματικών επιχορηγήσεων στους κρατικούς προϋπολογισμούς. Και επομένως, κόμματα και τράπεζες (κυρίως η τ έως Αγροτική Τράπεζα-ΑΤΕ) έλεγαν ότι σύμφωνα με τους ευρωπαϊκούς κανόνες, οι «εγγυήσεις του Δημοσίου» θεωρούνται απολύτως ασφαλείς.

Σύμφωνα με την κυρία Παπαγιαννίδου στο θέμα των εκχωρήσεων δεν μιλάμε περί εγγύησης Δημοσίου, γιατί δεν υπήρχε εγγύηση δημοσίου, αλλά υπήρχε μία εγγραφή στον Προϋπολογισμό. Τη λαμβάνουμε υπ' όψιν, εφ' όσον πληρούνται και ορισμένα κριτήρια. Δηλαδή, όταν γίνεται μία εγγραφή στον Προϋπολογισμό σήμερα, για το φετινό προϋπολογισμό, είμαστε στην ίδια βουλευτική περίοδο και έχουμε μία βεβαιότητα ότι και του χρόνου θα υπάρχει ένα αντίστοιχο ποσό, ασφαλώς το λαμβάνουμε υπ' όψιν μας. Μετά από δέκα χρόνια, όμως, προφανώς αυτό το ποσό δεν θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με την ίδια βεβαιότητα. Κατά συνέπεια, δεν μπορούμε να το λάβουμε υπ' όψιν για μία ευνοϊκή στάθμιση.

Η ΤτΕ έδινε γραπτώς και προφορικώς οδηγίες «συμμόρφωσης όταν διαπίστωνε συστηματικά προβλήματα επισφαλούς δανεισμού» στις τράπεζες, όπως στα δάνεια προς τα ΜΜΕ και στα κόμματα Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ.

Ωστόσο, δεν ήθελε να γίνει πιο συγκεκριμένη για το πότε και για ποιους λόγους επέβαλε κυρώσεις σε τράπεζες πλην των αυστηρών οδηγιών και εγκυκλίων για την ενημέρωση του καταναλωτή ή για κάποιες απομακρύνσεις υπαλλήλων.

Σχετικά με την επισφαλή χορήγηση δανείων είπε «όταν διαπιστώνεται επισφαλής χορήγηση δανείων -δίχως δηλαδή τις απαιτούμενες εγγυήσεις- τότε υποχρεώνουμε τις τράπεζες να αυξήσουν τις προβλέψεις τους και εάν τα πράγματα πάνε ακόμα πιο άσχημα να τις υποχρεώσουμε να ενισχυθούν κεφαλαιακά».

Σύμφωνα με την ομολογία της αυτή, υποχρεώνουν δηλαδή τις τράπεζες που έδιναν θαλασσοδάνεια σε ΜΜΕ και κόμματα, να ανακεφαλαιοποιηθούν με λεφτά του ελληνικού λαού.

4.3.4. Attica Bank Αλέξανδρος Αντωνόπουλος

Ο μάρτυρας Αλέξανδρος Αντωνόπουλος της Attica Bank ανέφερε ότι το σύνολο των δανειοδοτήσεων σε κόμματα είναι της τάξεως του 0,32% και των ΜΜΕ 0,26%. Ειδικότερα, για τα δάνεια της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ, ο Διευθύνων Σύμβουλος της «ΑΤΤΙCΑ ΒΑΝΚ» ανέφερε ότι έχουν καταγγεληθεί γιατί δεν εξυπηρετούνται και έχουν ξεκινήσει όλες οι προβλεπόμενες νόμιμες διαδικασίες για την εξόφλησή τους. Η τελική οφειλή για τη ΝΔ είναι 2,4 εκατ. ευρώ και του ΠΑΣΟΚ έφθασε τα 6,5 εκατ. ευρώ.

Σε ερώτηση σχετικά με την πολλαπλή εκχώρηση των κομμάτων σε παραπάνω από μια τράπεζες απάντησε ότι «Η εκχώρηση σε παραπάνω από έναν πιστωτή είναι νόμιμη, υπό τον όρο ότι υπάρχει επαρκές ποσό. Εμείς έχουμε τη διαβεβαίωση σε ισχυρή σύμβαση που επιδόθηκε στο ελληνικό Δημόσιο περί ενεχυρίασης. Οφείλω να σημειώσω ότι οι εκχωρήσεις επιδίδονται από το ελληνικό Δημόσιο και δεν υπάρχει θέμα μη αποδοχής τους. Είναι νομικά ισχυρή η εκχώρηση και λαμβάνεται σοβαρά υπόψη για τη χορήγηση δανείου». Ωστόσο, ο κ. Αντωνόπουλος αποφεύγει να δώσει μία συγκεκριμένη απάντηση στο ερώτημα των πολλαπλών εκχωρήσεων, την στιγμή, μάλιστα, που υπήρχε συμβατική δέσμευση, η οποία απέκλειε ρητώς την εκχώρηση.

4.3.5. Εθνική Τράπεζα- Διευθύνων Σύμβουλος Λεωνίδα Φραγκιαδάκης

Ο μάρτυρας Λεωνίδα Φραγκιαδάκης, Διευθύνων Σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας, ανέφερε ότι τα δάνεια της Εθνικής στα κόμματα είναι σήμερα συνολικά 29.000.000€, με το ύψος των προβλέψεων στα 13.000.000€. Από αυτά τα 14.000.000€ είναι της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ, καθώς δεν εξυπηρετούνται 8.700.000€ του ΠΑΣΟΚ.

Σε ερώτηση αν θα χάσει η τράπεζα τα λεφτά της αν το ΠΑΣΟΚ αλλάξει ΑΦΜ και όνομα, ο κ. Φραγκιαδάκης απάντησε «Δεν είμαι βέβαιος να σας απαντήσω. Όμως, έτσι όπως το λέτε, μπορεί να είναι ορατό αυτό το πρόβλημα».

4.3.6. Τράπεζα Πειραιώς- Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος κ. Γεώργιος Πουλόπουλος

Ο μάρτυρας Γεώργιος Πουλόπουλος, Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας Πειραιώς είπε ότι «δεν έχει γίνει αναδιάρθρωση των δανείων της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ, παρά μόνο κάποιες επικοινωνίες με τους οικονομικούς τους

διευθυντές». Πρόσθεσε ότι έχουν καταγγελθεί και έχουν ξεκινήσει ήδη οι νομικές διαδικασίες για τα δάνεια που χορηγήθηκαν σε ΝΔ, ύψους 131 εκατ. ευρώ, και του ΠΑΣΟΚ που είναι της τάξεως των 108 εκατ. ευρώ. Σχετικά με τις εκχωρήσεις των κρατικών επιχορηγήσεων επεσήμανε ότι έδωσαν δάνεια με βάση τις μελλοντικές επιχορηγήσεις του 2015. «Αυτό που συνέβη στην Ελλάδα μετά το βάθος της κρίσης, η διάρκεια της ύφεσης δεν μπορούσε να εκτιμηθεί το 2010. Μειώθηκε το ΑΕΠ κατά 26%. Αυτό είχε συμβεί πριν 100 χρόνια στην Αμερική» είπε ο ίδιος μάρτυρας.

Όπως είπε ο Πουλόπουλος, για τα δάνεια των κομμάτων η Τράπεζα έχει πάρει προβλέψεις 99%, ήτοι 238 εκατ. ευρώ. Ο κ. Πουλόπουλος επεσήμανε ότι πρόκειται για δάνεια κυρίως της Αγροτικής Τράπεζας. Η ουσία είναι πως τα δάνεια αυτά μεταβιβάστηκαν ως ενήμερα στην Τράπεζα Πειραιώς και από τότε η τράπεζα δεν προχώρησε στις ενέργειες που έπρεπε για την καταγγελία των δανείων. Η μεγάλη αποκάλυψη, όπως προέκυψε από την εξεταστική επιτροπή, είναι ότι η Πειραιώς κατήγγειλε τα δάνεια μόλις προ ολίγων μηνών, τον Μάρτιο του 2016.

4.3.7. Διευθύνων Σύμβουλος Eurobank Φωκίων Καραβίας

Όπως παραδέχθηκε ο κ. Καραβίας, το ΠΑΣΟΚ πήρε δάνειο από τη Eurobank ύψους 5.200.000€ με μια απλή υποσχετική επιστολή (!) Στην επιστολή δεν δόθηκε από το ΠΑΣΟΚ απολύτως καμία διασφάλιση, ούτε καν η επίκληση της κρατικής χρηματοδότησης του έτους, την οποία άλλωστε είχε δώσει ήδη ως διασφάλιση σε άλλη τράπεζα, από την οποία πήρε άλλο δάνειο.

Κάνοντας ο ίδιος ερώτηση σχετικά με την υποσχετική επιστολή στη νομική υπηρεσία της τράπεζας κατέληξε στο ότι πρόκειται για «νομικά ισχυρό κείμενο». Συγκεκριμένα δήλωσε «Επρόκειτο για το τρίτο συνεχόμενο δάνειο που είχε δοθεί από την Eurobank στο ΠΑΣΟΚ, που είπε αποπληρώσει τα δύο προηγούμενα». «Όντως στο ΠΑΣΟΚ για τη δανειοδότηση είχαμε λάβει υποσχετική επιστολή. Έκανα την ίδια ερώτηση στις νομικές υπηρεσίες και μου είπαν ότι η υποσχετική επιστολή είναι νομικά ισχυρή και σύμφωνη με τις διαδικασίες της τράπεζας. Υπάρχει παρανόηση για το αν πρέπει να υπάρχουν εξασφαλίσεις πίσω από όλα τα δάνεια. Εξετάζουμε σειρά από κριτήρια όπως τις χρηματορροές. Δίνουμε και ανοικτά δάνεια αν είναι ισχυρός ο ισολογισμός», είπε ο Φ. Καραβίας και πρόσθεσε ότι «το συγκεκριμένο δάνειο δόθηκε το 2008 και αποπληρώθηκε το 2009. Ξανά νέο δάνειο το 2009 και εξοφλήθηκε το 2010. Ξανά το 2010 και έχει καταγγελθεί. Το ΠΑΣΟΚ είχε τότε 20 εκατ. έσοδα. Το ποσό αυτό του δανείου είναι μικρό σε σχέση με το συνολικό δανεισμό. Με όλα αυτά τα στοιχεία η επιτροπή αποφάσισε να το δώσει το δάνεια».

Η τράπεζα έχει ήδη καταγγείλει τα (μη εξυπηρετούμενα) δάνεια σε ΠΑΣΟΚ και ΝΔ τα οποία μαζί με τους τόκους φτάνουν τα 13 εκατομμύρια ευρώ (5,2 εκατ. ευρώ

στο ΠΑΣΟΚ με μία υποσχετική επιστολή) Η ΝΔ έχει ανταποκριθεί σε κάλεσμα της τράπεζας για διευθέτηση του ποσού ενώ το ΠΑΣΟΚ όχι κατά το χρόνο εξέτασης του μάρτυρα! Η τελευταία πληρωμή από ΝΔ και ΠΑΣΟΚ προς την Τράπεζα για τα δάνειά τους, έγινε το 2011. Από τότε και μετά δεν καταβλήθηκε καμία πληρωμή όπως είπε, και για αυτό η τράπεζα προχώρησε στην αποστολή εξωδίκων στα δύο κόμματα, με την τελευταία καταγγελία του δανείου να γίνεται τον Ιούλιο του 2014.

4.3.8. Πρώην Διοικητής ΑΤΕ Θ. Πανταλάκης

Ο μάρτυρας Θ. Πανταλάκης, πρώην Διοικητής της ΑΤΕ, ανέφερε ότι «Η κύρια τράπεζα των κομμάτων ήταν η Αγροτική Τράπεζα» και ότι «Τα κόμματα έβλεπαν την Αγροτική ως μηχανάκι για να παίρνουν λεφτά». Τα δάνεια ανέρχονταν στο ύψος των 96,8 εκατ. ευρώ προς το ΠΑΣΟΚ και των 105 εκατ. ευρώ προς τη Ν.Δ. όταν ο Θ. Πανταλάκης ανέλαβε τα καθήκοντά του στις 9 Δεκεμβρίου του 2009. Η διοίκηση της τράπεζας και τα στελέχη της, όταν ανέλαβε ο ίδιος, χαρακτήριζαν τη χρηματοδότηση των κομμάτων μηδενικού ρίσκου.

Χαρακτήρισε «δωράκι» που πήρε η Τράπεζα Πειραιώς προκειμένου να πάρει τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια των κομμάτων, ώστε αυτά να μην καταλήξουν στην Bad Bank. «Η Τράπεζα της Ελλάδος είχε τα στοιχεία τα οποία έδειχναν τον βαθμό επικινδυνότητας των δανείων, άρα, θα μπορούσε, με βάση αυτά τα στοιχεία, να έχει πάρει τα δάνεια των κομμάτων στην Bad Bank», επισημαίνοντας ότι η Τράπεζα της Ελλάδος «δεν το έκανε. Αντιθέτως, έδωσε ένα 'δωράκι' που ήταν οι δικές σας προβλέψεις, στην Πειραιώς και σε αντάλλαγμα η Πειραιώς πήρε τα δάνεια υψηλού κινδύνου».

Χαρακτηριστική επίσης η δήλωση του όσον αφορά το νομοθετικό «πάγωμα» της εκχώρησης της κρατικής χρηματοδότησης, το οποίο συνέβη στις αρχές του 2012, προκαλώντας την αντίδραση της τράπεζας με εξώδικα προς τους αρμόδιους υπουργούς και αγωγή προς το Δημόσιο. «Εκείνο που εγώ δεν κατάλαβα ποτέ είναι γιατί μου αφαιρέσατε τα έσοδα του '11 και του '12» και εκτίμησε ότι «Η τράπεζα θα είχε ενδεχομένως μια επιπλέον είσπραξη γύρω στα 20 εκατ. ευρώ από τα δύο κόμματα και δεν θα είχε οδηγηθεί κανείς σε αυτή την κατάσταση». Αιχμές προς την ΤτΕ για πλημμελή εποπτικό ρόλο σχετικά με τις δανειοδοτήσεις των κομμάτων

Σχετικά με τη νέα χρηματοδότηση 4 εκατ. ευρώ προς τη Ν.Δ. και 3 εκατ. ευρώ προς το ΠΑΣΟΚ το καλοκαίρι του 2010, μετά την υπαγωγή της χώρας στο καθεστώς των Μνημονίων και παρά τα ήδη μεγάλα δάνειά τους, ο Θ. Πανταλάκης υποστήριξε ότι πρόκειται για μια ενδιάμεση χρηματοδότηση που δίνεται συνήθως όταν ο πελάτης αντιμετωπίζει προβλήματα.

Όσον αφορά τη δυνατότητα εξόφλησης των δανείων των δυο μεγάλων κομμάτων πρόσθεσε «Μόνο αν ξαναπάρουν την εξουσία και πάρουν τα ποσοστά τα οποία είχαν θα αποπληρώσουν».

Βασικές παρατηρήσεις σχετικά με τη δανειοδότηση των κομμάτων

Πώς γινόταν ο δανεισμός στα κόμματα

Ο τέως διοικητής της ΑΤΕ περιέγραψε πώς λειτουργούσε ο δανεισμός προς τα κόμματα, που γινόταν μέσω αλληλόχρεου λογαριασμού και όχι μέσω του συνηθισμένου δανείου με τοκοχρεολυτικές (τόκοι και κεφάλαιο) δόσεις. Ο αλληλόχρεος αυτός λογαριασμός είχε ένα πιστωτικό όριο με βάση την τετραετή επιχορήγηση.

Η επισκόπησή του γινόταν μια φορά τον χρόνο. Σε αυτόν τον λογαριασμό εκχωρούνταν η κρατική επιχορήγηση. Και θεωρείτο ότι το δάνειο εξυπηρετείται, στον βαθμό που πληρώνονταν οι ετήσιοι τόκοι. Αν μετά την παρακράτηση των τόκων το υπόλοιπο του λογαριασμού ήταν ίσο με το όριο που είχε τεθεί, αλλά το κόμμα ήθελε νέα χρηματοδότηση για να καλύψει δαπάνες, τότε έπαιρνε νέα χρηματοδότηση εκχωρώντας νέο ποσό επιχορήγησης.

Σε ερώτηση αν η τράπεζα λάμβανε υπόψη τις δαπάνες των κομμάτων, που μείωναν το διαθέσιμο ποσό της επιχορήγησης, ο κ. Πανταλάκης απάντησε ότι η τράπεζα το παρακολουθούσε από τους ισολογισμούς, όπως γίνεται με όλες τις εταιρείες.

Οι ανατροπές που άλλαξαν τα δεδομένα

Τα προβλήματα, όπως τόνισε ο κ. Πανταλάκης, άρχισαν μετά, όταν η χώρα βρέθηκε σε δύσκολη συγκυρία κι έγιναν «ανατροπές».

Απευθυνόμενος προς τους βουλευτές, τους κάλεσε να κατανοήσουν ότι «οι τράπεζες δεν δουλεύουν με τις ανατροπές, δουλεύουν με τους κανόνες», κι έδωσε το παράδειγμα ενός μηχανικού που φτιάχνει μια κολόνα με συντελεστή σεισμικότητας 8%, αλλά ξαφνικά αλλάζουν τα δεδομένα της σεισμικότητας. «Τότε δεν φταίει ο μηχανικός», είπε.

Οι βασικότερες «ανατροπές» ήταν οι εξής:

1. Η μείωση των ποσοστών των κομμάτων, άρα και της μελλοντικής επιχορήγησης.
2. Η μείωση συνολικά της επιχορήγησης των κομμάτων από τον κρατικό προϋπολογισμό.
3. Η τροπολογία του 2012 με την οποία η Βουλή ψήφισε τον περιορισμό της εκχώρησης της κρατικής επιχορήγησης προς τις τράπεζες σε ποσοστό 60%.
4. Οι συχνές εκλογικές αναμετρήσεις που ανέτρεψαν τη λογική της τετραετίας.

Η συμφωνία με τα κόμματα που δεν τηρήθηκε

Ο κ. Πανταλάκης βέβαια κάποια στιγμή διαπίστωσε ότι ο τρόπος χρηματοδότησης των κομμάτων με τη λογική της τετραετίας δεν ήταν σωστός κι ότι τα ποσά που ήταν εκχωρημένα δεν επαρκούσαν για να ικανοποιήσουν την αποπληρωμή των δανείων.

Άρα, «έπρεπε να λάβουμε μέτρα», είπε. Έτσι, όταν η Ελλάδα δεν μπορούσε να αντλήσει χρήματα από τις αγορές και μπήκε σε μνημόνιο το 2010, ο κ. Πανταλάκης αύξησε το βασικό επιτόκιο για όλους τους πελάτες της τράπεζας από 1,9% σε 7,55%.

Επίσης, σε συνεργασία με τα κόμματα προχώρησε τον Ιούνιο του 2010 σε σχέδιο απομείωσης των χρηματοδοτήσεών τους για την περίοδο 2011-2016, έτσι ώστε τα δάνεια του ΠΑΣΟΚ να μειωθούν κατά 40 εκατ. ευρώ και της Νέας Δημοκρατίας κατά 34 εκατ. ευρώ. Επίσης, ζήτησε την εκχώρηση επιχορήγησης περισσότερων ετών κι έτσι το ΠΑΣΟΚ και η ΝΔ εκχώρησαν από δύο ακόμα έτη το καθένα.

Τα έτη αυτά, βέβαια, ήταν αρκετά μακρινά, αφού του ΠΑΣΟΚ ήταν το 2014 και το 2016 και της ΝΔ το 2014 και το 2018, οπότε δεν μπορούσαν να προβλεφθούν με βεβαιότητα οι επιχορηγήσεις που θα λάμβαναν τότε, ούτε καν με τη λογική της τετραετίας, που ήδη είχε τις αδυναμίες της.

Σχετικά με τις πολλαπλές εκχωρήσεις των κρατικών επιχορηγήσεων δήλωσε ότι «Όταν πήραμε εμείς τις εξασφαλίσεις των κρατικών επιχορηγήσεων, μας διαβεβαίωσαν ότι δεν είχαν εκχωρηθεί. Εμείς ψάξαμε αλλά δεν βρήκαμε να έχουν εκχωρηθεί. Δεν υπάρχει αμέλεια. Το σύστημα ήταν ελλιπές, διότι ως Τράπεζα, έχουμε το υποθηκοφυλακείο, αλλά οι κρατικές χρηματοδοτήσεις δεν δημοσιεύονται κάπου για να το διαπιστώσουμε. Βασιστήκαμε στην έγγραφη διαβεβαίωση των κομμάτων. Δεν είναι σωστό, δεν είναι στην τραπεζική δεοντολογία να συναλλάσσεται με αυτό τον τρόπο και να μην πιστεύουμε την διαβεβαίωση».

Για τις εμπράγματες εξασφαλίσεις δήλωσε: «Στην ΑΤΕ δεν υπήρχε "διεύθυνση πίστης" όπως υπήρχε σε άλλες Τράπεζες. Προσπαθούσαμε να αντιμετωπίσουμε αυτά τα ζητήματα σε γενικές γραμμές. Η επάρκεια της αξιολόγησης υποκαθιστούνταν με εξασφαλίσεις. Σε περίοδο όμως κρίσης αυτές εξαυλώνονται.

4.4.ΠΟΡΙΣΜΑ ΚΑΛΟΥΔΗ

4.4.1. ΠΟΡΙΣΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΚΑΛΟΥΔΗ

Για λόγους οικονομίας παραθέτουμε τις κεντρικές επισημάνσεις, εκτιμήσεις και προτάσεις της πορισματικής αναφοράς του Εισαγγελέα κυρίου Καλούδη, για την δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων

Το 44σέλιδο πόρισμα του εισαγγελέα Γεώργιου Καλούδη παρέμεινε από το 2013 στα συρτάρια παρότι περιγράφει με πάσα λεπτομέρεια το σκάνδαλο των θαλασσοδανείων τόσο του ΠΑΣΟΚ όσο και της Νέας Δημοκρατίας που κατάφεραν να αιτούνται και να λαμβάνουν δάνεια από τις τράπεζες με μοναδική εγγύηση την εκχώρηση των μελλοντικών τους χρηματοδοτήσεων από τον κρατικό προϋπολογισμό. Το πόρισμα Καλούδη, όπως θα ονομάζεται από εδώ και στο εξής, αποτελεί αναμφισβήτητα ισχυρή βάση προς αναζήτηση τυχόν ποινικών ευθυνών σχετικά με τα δάνεια που χορηγήθηκαν από τις τράπεζες (Attica Bank, Eurobank, Marfin, Τράπεζα Πειραιώς) προς τα πολιτικά κόμματα.

Ο εισαγγελέας Γεώργιος Καλούδης παρέδωσε την πρισματική του αναφορά στις 15 Μαρτίου του 2013, περιμένοντας την έγκριση για την άσκηση κακουργηματικών διώξεων μέχρι και την 18η Απριλίου οπότε και εισήχθη αιφνιδίως τροπολογία στον αναπτυξιακό νόμο 4146/43 σύμφωνα με την οποία απαλλάσσονταν των ευθυνών όσοι τραπεζικοί υπέγραψαν τις χρηματοδοτήσεις αυτές, που δόθηκαν παράνομα την περίοδο 2000-2011, «με μοναδική διασφάλιση τις κρατικές επιχορηγήσεις έως το 2020» βάζοντας έτσι στο συρτάρι το λεπτομερές πόρισμα φωτιά. Πιο συγκεκριμένα, η τροπολογία είναι πλέον το άρθρο 78 του Ν. 4146/13 για τις επενδύσεις και τα δημόσια έργα και αναφέρει ότι δεν συνιστά απιστία κατά την έννοια των άρθρων 256 και 390 του Ποινικού Κώδικα για τον πρόεδρο, τα μέλη του Δ.Σ. και τα στελέχη των τραπεζών η σύναψη δανείων πάσης φύσεως με νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του ευρύτερου δημόσιου τομέα, με δύο προϋποθέσεις:

- I. εάν υφίστανται οι αποφάσεις των θεσμικών εγκριτικών οργάνων και
- II. εάν τηρήθηκαν και οι αποφάσεις του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδας.

Ωστόσο, έπειτα από την πρόσφατη κατάθεση του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννη Στουρνάρα στην Εξεταστική Επιτροπή προκλήθηκε συζήτηση αν η περίφημη τροπολογία των βουλευτών της Ν.Δ. Τσουμάνη, Χριστογιάννη, Σταμενίτη που έδινε ασυλία στα στελέχη των τραπεζών για τα δάνεια που έδωσαν, αφορούσε ή όχι τα κόμματα «επειδή «αναφέρεται σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν στη γενική κυβέρνηση. Τα κόμματα, όπως πρόσθεσε ο κ. Στουρνάρας, δεν ανήκουν στη γενική κυβέρνηση», ανοίγοντας έτσι πιθανόν το δρόμο για ανάσυρση του πορίσματος.

Αναλυτικά, πόρισμα Καλούδη σχηματίστηκε έπειτα από προκαταρκτική εξέταση που διενεργήθηκε και ειδικότερα από έγγραφα που προσκομίστηκαν κυρίως από το

πόρισμα της τράπεζας της Ελλάδος που συντάχθηκε το 2012 σε συνδυασμό με τις χωρίς όρκο εξηγήσεις των μηνυμένων. Σύμφωνα με το πόρισμα λοιπόν της τράπεζας της Ελλάδος που αφορά της δανειοδότησης των πολιτικών κομμάτων κατά την περίοδο 2000-2011 έξι κρατικά και ιδιωτικά πιστωτικά ιδρύματα χορήγησαν δάνεια σε πολιτικούς σχηματισμούς με μοναδική διασφάλιση τις κρατικές επιχορηγήσεις μέχρι και το 2020. Από το πόρισμα της τράπεζας της Ελλάδος προκύπτει ότι το ΠΑΣΟΚ αλλά και η Νέα Δημοκρατία ΚΚΕ και Συνασπισμός έχουν λάβει συνολικά δάνεια ύψους 272,5 εκατομμυρίων ευρώ με εξασφάλιση κυρίως κρατικές επιχορηγήσεις. Πιο συγκεκριμένα το ΠΑΣΟΚ έχει λάβει 127 εκατομμύρια ευρώ με το μεγαλύτερο μέρος της δανειοδότησης να προέρχεται από την Αγροτική Τράπεζα. Είναι ενδεικτικό ότι το ΠΑΣΟΚ οφείλει 92 εκατομμύρια ευρώ στην ΑΤΕ ενώ ο δανεισμός πραγματοποιήθηκε με μοναδικό εχέγγυο της κρατικής χρηματοδότησης των κομμάτων μέχρι και το 2018. Συγκεκριμένα στην περίπτωση της ΑΤΕ για το ΠΑΣΟΚ η εκχώρηση απαίτησης ήταν από την κρατική χρηματοδότηση των ετών 2012-2016 (πλην του 2015) Εκτός από την περίπτωση της Αγροτικής Τράπεζας ως επισφαλή χαρακτηρίζονται και τα δάνεια που χορηγήθηκαν από την Εθνική Τράπεζα και στα τέσσερα κόμματα. Πρόκειται για 8,7 εκατομμύρια ευρώ που δόθηκαν στο ΠΑΣΟΚ για την απόδοση των οποίων συμφωνήθηκε η εκχώρηση της απαίτησης από τις επιχορηγήσεις των ετών 2015 και 2019.

Επίσης τραπεζικό παράδοξο αποτελεί το δάνειο ύψους 5.166.000 ευρώ που εξασφάλισε το ΠΑΣΟΚ από τη Eurobank για την απόδοση του οποίου δόθηκε μία από υποσχετική επιστολή εξόφλησης μέσω της κρατικής επιχορήγησης του 2011 χωρίς να γίνει, όπως αναφέρει άλλωστε και η τράπεζα της Ελλάδος, η νομότυπη εκχώρηση αυτής αφού είχε ήδη εκχωρηθεί στην ΑΤΕ.

Σύμφωνα πάντα με την έκθεση της ΤτΕ διαπιστώνεται ότι το ΠΑΣΟΚ δεν θα είχε σε καμία περίπτωση τη δυνατότητα να αποπληρώσει τις υψηλές δανειοδοτήσεις που είχε λάβει. Είναι άλλωστε χαρακτηριστικό ότι κατά την τριετία 2009-2011 το ΠΑΣΟΚ ήταν ελλειμματικό παρά το γεγονός ότι εισέπραξε δεκάδες εκατομμύρια ευρώ τόσο από την τακτική όσο και από την έκτακτη εκλογική χρηματοδότηση. Το ΠΑΣΟΚ εμφανίζεται ιδιαίτερα ελλειμματικό τα έτη 2009 και 2011 ενώ το 2009 εμφάνισε αυξημένες δαπάνες ύψους 94,6 εκατομμύρια ευρώ για την κάλυψη των οποίων οδηγήθηκε σε δανεισμό ύψους 46,8 εκατομμυρίων ευρώ. Η διαφορά μεταξύ δαπανών και εσόδων το 2009 έφθασε τα 12,3 εκατομμύρια ευρώ και το 2011 τα 5,8 εκατομμύρια ευρώ ενώ λόγω και της μείωσης των εσόδων του εν λόγω κόμματος (εισφορές βουλευτών μελών και φίλων) κατά την τελευταία τριετία κατά 64,7% θεωρούνταν αδύνατο- σύμφωνα με το πόρισμα πάντα- να κατορθώσει να αποπληρώσει το δάνειο που έλαβε. Παρά την διαμορφωμένη κατάσταση η οποία

ήταν αναμφίβολα γνωστή, οι τράπεζες συνέχισαν να χρηματοδοτούν τα κόμματα κατά παράβαση κάθε κανόνα χρηματοπιστωτικής πολιτικής αλλά και της κοινής λογικής καθώς και των διδαγμάτων κοινής πείρας όπως αναφέρει ο κ. Καλούδης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η από 16/04/2010 εισήγηση της Υποδιεύθυνσης Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών της ΑΤΕ προς το Γενικό Συμβούλιο Χορηγήσεων για αύξηση της χρηματοδότησης προς το ΠΑΣΟΚ από 96,8 εκ. ευρώ σε 99,8 εκ. ευρώ για να μπορέσει να ανταπεξέλθει στις τρέχουσες υποχρεώσεις του που λόγω της καθυστέρησης της τότε είσπραξης της κρατικής οικονομικής ενίσχυσης δεν μπορούσε τότε να εξυπηρετήσει

Οι εγγυήσεις τις οποίες έλαβαν τότε τα πιστωτικά ιδρύματα προκειμένου να ενισχύσουν τη ρευστότητα των κομματικών σχηματισμών δόθηκαν με την προϋπόθεση ότι σε βάθος δετίας το ΠΑΣΟΚ όπως και η ΝΔ όχι μόνο θα υπάρχουν αλλά θα λαμβάνουν και αυξημένη κρατική επιχορήγηση προκειμένου να έχουν τη δυνατότητα να αποπληρώσουν τις δανειοδοτικές συμβάσεις που σύναψαν. Με βάση όμως τα εκλογικά αποτελέσματα το 2012 για παράδειγμα κρατική επιδότηση, η οποία δεν φορολογείται, για το ΠΑΣΟΚ συρρικνώθηκε σημαντικά

Στο πόρισμα αναφέρονται αναλυτικά οι χρηματοδοτήσεις που λαμβάνουν τα κόμματα σύμφωνα λοιπόν με αυτό υπάρχουν τρεις χρηματοδότησης

I. η ετήσια τακτική χρηματοδότηση η οποία ανέρχεται σε ποσοστό 1,020100 % των τακτικών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού του αντίστοιχου οικονομικού έτους.

II. η εκλογική χρηματοδότηση, οποία καταβάλλεται κάθε φορά που γίνονται εθνικές εκλογές ή ευρωεκλογές και ανέρχεται σε 0,22% των τακτικών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού του οικονομικού έτους κατά τη διάρκεια του οποίου διεξάγονται εκλογές. Αν το ίδιο έτος έχουν παραπάνω από μία εκλογές η εκλογική χρηματοδότηση δεν μπορεί να υπερβεί αθροιστικά το 0,35%

III. η ετήσια οικονομική ενίσχυση, η οποία χορηγείται για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς των κομματικών στελεχών και είναι ίση με 0,1000% των τακτικών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα μείωση της χρηματοδότησης, προκειμένου να αντιληφθεί κάποιος πόσο λανθασμένη ήταν η τακτική των τραπεζών να θεωρούν δεδομένο ότι τα ποσοστά των κομμάτων και άρα το ύψος των κρατικών επιχορηγήσεων δεν θα αλλάξει, καταγράφηκε το 2013. Με την εκδοχή ότι τότε τα κόμματα θα λάβουν συνολικά 52 εκ. ευρώ, σύμφωνα πάντα με το επικαιροποιημένο μνημόνιο τα τακτικά έσοδα του προϋπολογισμού του έτους 2013 θα ανέρχονταν στα 52 δις ευρώ) με βάση τα εκλογικά αποτελέσματα του 2009 το ΠΑΣΟΚ θα δικαιούτο

23 εκ. ευρώ αλλά τελικά με βάση τα εκλογικά αποτελέσματα του 2012 η επιδότηση δεν μπορούσε να υπερβεί τα 7.5 εκ. ευρώ.

Το ΠΑΣΟΚ όμως είχε λάβει εν των μεταξύ δάνειο με την προϋπόθεση ότι θα ελάμβανε και το 2012 μεγάλο ποσοστό κατά την εκλογική αναμέτρηση και κατά συνέπεια την ίδια περίπου επιδότηση.

Προεξοφλώντας λοιπόν ότι θα έχουν τα ίδια υψηλά ποσοστά τα πιο μεγάλα κόμματα ζήτησαν και έλαβαν τελικά από τις τράπεζες δάνεια παρέχοντας ως εγγυήσεις κρατικές επιδοτήσεις που υπέθεταν ότι θα ελάμβαναν κατά τα επόμενα χρόνια. Όπως όμως διαμορφώθηκε τελικώς η κατάσταση τα επόμενα χρόνια δεν θα ήταν δυνατή η χορήγηση τέτοιων επιδοτήσεων κυρίως λόγω της οικονομικής ύφεσης αλλά και λόγω των μειωμένων πια εκλογικών ποσοστών των κομμάτων.

Έτσι ακόμα και τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα αναγκάστηκαν να αποδεχτούν ότι τα δάνεια τα οποία είχαν χορηγήσει δεν επρόκειτο να εξοφληθούν εξ' ολοκλήρου προβαίνοντας έτσι τη διενέργεια προβλέψεων απομείωσης τους. Για παράδειγμα η ΑΤΕ προέβλεπε απομείωση της αξίας της απαίτησης της κατά του ΠΑΣΟΚ κατά 23.073.000 εκ. ευρώ ενώ αντίστοιχα και η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος προέβλεπε απομείωση της αξίας της απαίτησης της κατά του ΠΑΣΟΚ κατά 2.044.000 εκ. ευρώ

4.4.2. ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΕΑΝ ΟΡΘΩΣ Η ΟΧΙ ΤΕΘΗΚΕ ΣΤΟ ΑΡΧΕΙΟ Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Η εξέταση εάν ορθώς η όχι τέθηκε στο Αρχείο η υπόθεση του δανεισμού των πολιτικών κομμάτων που απασχόλησε την ποινική δικαιοσύνη σε ανώτατο επίπεδο από το φθινόπωρο του 2012 έως και την Άνοιξη του 2013 αποτελεί προφανώς μια από τις υποχρεώσεις της Εξεταστικής Επιτροπής. Όπως και πιο πάνω εκτίθεται, το κείμενο της από 15 Μαρτίου 2013 πορισματικής αναφοράς του Επίκουρου Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος κ. Καλούδη προς τον Προϊστάμενό του Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών κ. Γρηγόριο Πεπόνη, ο οποίος τότε ασκούσε καθήκοντα Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος επιδέχεται ερμηνείας τόσο αναφορικά με την ορθότητα των διατυπώσεων και των κρίσεων του, όσο και κυρίως σχετικά με το εάν ορθώς ή όχι υπήχθη στη διάταξη του άρθρου 78 ν.4146 και η περίπτωση της δανειοδότησης των κομμάτων. Η εξέταση του ανωτέρω ερωτήματος, προϋποθέτει ότι γίνονται εκ μέρους μας αποδεκτές, ως νομικά, νοηματικά και πραγματολογικά ορθές οι διαπιστώσεις κρίσεις και συμπεράσματα που οδήγησαν στην αρχική πρόταση για άσκηση ποινικής δίωξης κατά των προσώπων που αναφέρονται στην πορισματική αναφορά.

1. Η νομοθετική ρύθμιση

«Δεν συνιστά απιστία, κατά την έννοια των άρθρων 256 και 390 του Ποινικού Κώδικα, για τον Πρόεδρο, τα μέλη του Δ.Σ. και τα στελέχη των Τραπεζών, η σύναψη δανείων πάσης φύσεως με νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, του ευρύτερου δημοσίου τομέα, όπως αυτός οριοθετείται κατά νόμο, καθώς και η εν γένει παροχή πιστώσεων σε αυτά, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) υφίστανται αποφάσεις των θεσμοθετημένων εγκριτικών επιτροπών ή οργάνων κάθε τράπεζας και β) τηρήθηκαν, κατά τη χορήγηση τους, οι σχετικές κανονιστικές πράξεις της Τράπεζας της Ελλάδος».

2. Οι συνέπειες της νομοθετικής ρύθμισης:

Μετά την εισαγωγή της διάταξης του άρθρου 78 Ν. 4146/2013, οι πράξεις των προσώπων εναντίον των οποίων είχε προταθεί με την πορισματική αναφορά η άσκηση ποινικής δίωξης, κατέστησαν ανέγκλητες, ως αποτέλεσμα της εισαγωγής επιεικέστερης νομοθεσίας, όπως ορίζει το άρθρο 2 του Ποινικού Κώδικα

3.Κρίση επί της συνταγματικότητας της διάταξης

Δεν αμφισβητείται ότι με τη διάταξη του άρθρου 78 Ν. 4146/2013 επήλθε νομοθετική επέμβαση σε αρζάμενο δικαστικό έργο δεδομένου ότι με νομοθετικό μέτρο, αναφερόμενο σε συγκεκριμένο κύκλο περιπτώσεων και προσώπων, κηρύχθηκαν ως μη τελεσθέντα συγκεκριμένα αδικήματα και εγκλήματα, η κρίση επί των οποίων είχε ήδη ανατεθεί στις δικαστικές αρχές.

Είναι επομένως εύλογο να εξεταστεί και το ερώτημα εάν η συγκεκριμένη διάταξη είναι ή όχι αντισυνταγματική ως ασυμβίβαστη και προς την αρχή της διάκρισης των λειτουργιών (άρθρο 26 του Συντ.).

Ένα ερώτημα που πρέπει να εξετάσει η Επιτροπή και να τοποθετηθεί εν τέλει επ' αυτού είναι εάν με τη διάταξη του άρθρου 78 Ν. 4146/13 δημιουργήθηκε ή όχι **μία sui generis αμνήστευση**.

Για το ερώτημα αυτό πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα:

Σύμφωνα με το άρθρο 47 παρ. 3 του Συντάγματος, «αμνηστία παρέχεται μόνο για πολιτικά εγκλήματα, με νόμο που ψηφίζεται από την Ολομέλεια της Βουλής με πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των Βουλευτών».

Κατά δε την παρ. 4 του ίδιου άρθρου, «αμνηστία για κοινά εγκλήματα δεν παρέχεται ούτε με νόμο».

Η αμνηστία :

-αναφέρεται σε εγκλήματα που τελέστηκαν στο παρελθόν
-παρέχεται είτε πριν είτε κατά τη διάρκεια είτε και μετά την ολοκλήρωση της σχετικής ποινικής διαδικασίας.

-κατατείνει στον κατευνασμό των παθών και την αποκατάσταση της πολιτικής ομαλότητας και της κοινωνικής γαλήνης. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο αμνηστία προβλέπεται μόνο για τα πολιτικά εγκλήματα.

-ανατρέχει αναδρομικά στο χρόνο τέλεσης της πράξης,

-επιφέρει οριστική αναστολή της εφαρμογής του ποινικού νόμου ως προς τη συγκεκριμένη αυτή πράξη και εκμηδενίζει το έγκλημα που τελέσθηκε. Ένα από τα αποτελέσματα της είναι ότι αίρεται αναδρομικά το αξιόποιο της πράξης και καταργούνται όλες οι τυχόν άλλες συνέπειες της από τον ποινικό νόμο, άγεται δε εν τέλει η ασκηθείσα ποινική δίωξη σε οριστική παύση (άρθρα 310 παρ. 1 και 370 εδ. β' του ΚΠΔ). Δεν αίρεται όμως ο άδικος χαρακτήρας της πράξης που αμνηστεύεται (ΑΠ ΟΛ 11/2001 ΠοινΧρ 2001,792 και ΑΠ ΟΛ 672/1982 ΠοινΧρ 1982,308).

Η διάταξη 78 ν. 4146/2013 αποτελεί αμνήστευση;

Στην περίπτωση της διάταξης του άρθρου 78 Ν. 4146/2013 συνυπάρχουν περισσότερα του ενός από τα ανωτέρω ιδιαίτερα γνωρίσματα της αμνηστείας- ως έννοιας- που μπορούν να μας οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι **υπήρξε ιδιότυπη αμνήστευση** συγκεκριμένων δραστών που ενέχονταν για συγκεκριμένα αδικήματα.

Ειδικότερα η διάταξη :

(i) είχε (και) αναδρομική ισχύ δεδομένου ότι ανέτρεξε αναδρομικά στο χρόνο τέλεσης των συγκεκριμένων πράξεων,

(ii) παρασχέθηκε ενόσω η ποινική διαδικασία βρισκόταν σε εξέλιξη και

(iii) οδήγησε σε οριστική αναστολή της εφαρμογής του ποινικού νόμου ως προς τη συγκεκριμένη αυτή πράξη

Αντίρρηση θα μπορούσε να στηριχθεί στο ότι η ρύθμιση αφορούσε σε εγκλήματα όχι πολιτικά ή όχι αμιγώς πολιτικά αλλά του κοινού δικαίου. Η απάντηση στο ενδεχόμενο αυτό επιχείρημα είναι ότι για τον λόγο αυτόν ακριβώς χαρακτηρίζεται ως «ιδιότυπη» αμνήστευση.

Εν κατακλείδι, η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να εισηγηθεί ότι η συγκεκριμένη διάταξη του 78 Ν.4146/13 υπήρξε αντισυνταγματική και να προτείνει να γίνει έλεγχος της συνταγματικότητάς της από όργανο στο οποίο το Σύνταγμα απονέμει αυτό το δικαίωμα. Εφ' όσον θεωρηθεί ορθή η πιο πάνω εκτίμηση περί της αντισυνταγματικότητας της διάταξης 78 Ν.4146/13 οδηγούμεθα σε ανάσυρση της δικογραφίας και σε δυνάμει ανατροπή του καθεστώτος ατιμωρησίας που επιβλήθηκε νομοθετικά σε άτομα που, ενδεχομένως, είχαν διαπράξει σημαντικά περιουσιακά αδικήματα.

4. Εκ παραλλήλου όμως και ανεξάρτητα απ' αυτό, πρέπει να ερευνηθεί ο **τρόπος** με τον οποίο υπήχθησαν στο εν λόγω άρθρο οι πράξεις που η πορισματική αναφορά διαπίστωνε ως τελεσθείσες.

Δεδομένου ότι -απ' ό,τι διαπιστώσαμε από το υλικό που έχει έλθει και από τις καταθέσεις- σε όλες τις περιπτώσεις δανειοδότησης υπάρχει το τυπικό στοιχείο της ύπαρξης εγκριτικών αποφάσεων των θεσμοθετημένων οργάνων κάθε τράπεζας , εκείνο που μπορεί να γίνει είναι να ερευνηθεί το εάν τηρήθηκαν, κατά τη χορήγηση τους, οι σχετικές κανονιστικές πράξεις της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔΤΕ), όπως ορίζει και το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 78. Αυτή ακριβώς ήταν και η προσέγγιση του Εισαγγελέα διαφθοράς Παναγιώτη Αθανασίου όταν παραγγέλλει στον Εισαγγελέα Δραγάτη να μην θέσει αμέσως την υπόθεση στο αρχείο αλλά να διεξαγάγει περαιτέρω συμπληρωματική εξέταση για να διαπιστωθεί εάν η περίπτωση του δανεισμού των κομμάτων υπάγεται ή όχι στο άρθρο 78.

Πλην όμως κατά τις εργασίες της επιτροπής προέκυψε και μία ακόμη παράμετρος που πρέπει να ερευνηθεί. Αφορά στο το πολύ ενδιαφέρον θέμα εάν τα πολιτικά κόμματα ανήκουν ή δεν ανήκουν στον «Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα». Από την απάντηση στο ερώτημα αυτό εξαρτάται το εάν καλώς ή κακώς υπήχθη ο δανεισμός προς τα κόμματα στην απαλλακτική διάταξη του άρθρου 78 Ν. 4146/2013, με το οποίο κρίθηκαν ατιμώρητα τα κακουργήματα που είχε εντοπίσει το «πόρισμα Καλούδη».

Συνεπώς αυτό το υποκεφάλαιο, κατά το δεύτερο μέρος του, υποδιαιρείται σε δύο τμήματα: εκείνο που εξετάζει την ορθότητα της υπαγωγής των πολιτικών κομμάτων στη συγκεκριμένη ρύθμιση (4α) και εκείνο που αναφέρεται στην την ορθότητα εφαρμογής στις δανειοδοτήσεις των κομμάτων των κριτηρίων της δεύτερης περιπτώσεως του άρθρου 78 Ν. 4146/13 (4β).

4α. Ανήκουν ή όχι τα πολιτικά κόμματα στον «ευρύτερο δημόσιο τομέα»; Δεν υπάρχει μια μόνο διάταξη που να καθορίζει το εύρος του «ευρύτερου δημόσιου τομέα». Συνήθως οι περιστολές ή και οι διευρύνσεις της έννοιας αυτής προέρχονται από τα δικαστήρια και σχετίστηκαν είτε με τη διεκδίκηση επιδομάτων από εργαζόμενους είτε με τις ανάγκες των κατά καιρούς αποκρατικοποιήσεων. Πρέπει να σημειωθεί ότι και ο όρος έχει αλλάξει στην πάροδο των ετών και πλέον από «δημόσιος τομέας», ονομάζεται «ευρύτερος δημόσιος τομέας».

Με το ν. 1256/82, παράγραφος 6 άρθρου 1, έγινε μια πρώτη συνολική οριοθέτηση. Ο δημόσιος τομέας επαναπροσδιορίζεται με το ν. 1892/1990 (νόμος Έβερτ), που όμως διευκρινίζει την «αληθή έννοια» του ν. 1256/82. Συνεπώς ο βασικός νόμος αναφοράς είναι ο 1256/82. Σύμφωνα με αυτόν το νόμο, στον δημόσιο τομέα περιλαμβάνονται:

α) οι Κρατικές ή Δημόσιες υπηρεσίες, όπως εκπροσωπούνται από το νομικό πρόσωπο του Δημοσίου,

β) οι Κρατικοί ή Δημόσιοι Οργανισμοί σαν κρατικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης.

γ) οι Κρατικές ή Δημόσιες και παραχωρηθείσες επιχειρήσεις όπως η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού, ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος, η Ελληνική Ραδιοφωνία - Τηλεόραση κλπ.

δ) Τα Κοινωφελή Ιδρύματα του Αστικού Κώδικα που περιήλθαν στο Δημόσιο και χρηματοδοτούνται ή επιχορηγούνται απ' αυτό

ε) οι Τραπεζικές και άλλες ανώνυμες εταιρείες στις οποίες είτε τα κατά τις προηγούμενες περιπτώσεις νομικά πρόσωπα έχουν το σύνολο ή την πλειοψηφία των μετοχών του εταιρικού κεφαλαίου είτε έχουν κρατικό προνόμιο ή κρατική επιχορήγηση, όπως η Τράπεζα Ελλάδος, η Αγροτική Τράπεζα, η Εθνική Τράπεζα, η Κτηματική Τράπεζα, η Εμπορική Τράπεζα, η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως κ.α.

στ) τα κρατικά νομικά πρόσωπα που έχουν χαρακτηριστεί από το νόμο ή τα δικαστήρια ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, όπως ο Οργανισμός Συγκοινωνιών Ελλάδος, ο Αυτόνομος Σταφιδικός Οργανισμός και που χρηματοδοτούνται ή επιχορηγούνται από οποιοδήποτε των προναφερομένων νομικών προσώπων.

ζ) Οι θυγατρικές ανώνυμες εταιρείες των πιο πάνω Νομικών Προσώπων των εδαφίων α' - στ' αυτής της παραγράφου που ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από αυτά. Με τον μεταγενέστερο ν. 1892/1990 εξάλλου προσδιορίζεται ότι:

«Ο κατά τις διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 6 του ν. 1256/1982 δημόσιος τομέας περιλαμβάνει μόνο:

α. Τις κάθε είδους υπηρεσίες, που υπάγονται στο νομικό πρόσωπο του Δημοσίου και εκπροσωπούνται από αυτό.

β. Τα κάθε είδους ν.π.δ.δ., εξαιρουμένων των Χρηματιστηρίων Αξιών, είτε αυτά αποτελούν οργανισμούς κατά τόπο είτε καθ ύλην αυτοδιοίκησης.

γ. Τις δημόσιες ή παραχωρηθείσες κρατικές επιχειρήσεις κάθε είδους ή και οργανισμούς, καθώς και :

«νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου δημοσίου χαρακτήρα που επιδιώκουν κοινωφελείς ή άλλους δημόσιους σκοπούς».

Αυτή η τελευταία διατύπωση είναι η μόνη στην οποία θα μπορούσε να στηριχθεί-από νομοθετικής απόψεως- η κρίση ότι και τα κόμματα κατατάσσονται στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

δ. Τις τράπεζες που ανήκουν στο νομικό πρόσωπο του Δημοσίου, είτε στο σύνολό τους.

Από την πλευρά της νομολογίας δεν υπάρχει απόφαση πέραν μιας, που ευνοεί τους υπαλλήλους των κομμάτων σε μισθολογικό θέμα, χωρίς ωστόσο να γίνεται αναφορά στον χαρακτηρισμό των κομμάτων ως τμήμα του ευρύτερου δημοσίου τομέα.

Συμπέρασμα

Δεν μπορούμε να πάρουμε a priori ως σωστή ή λάθος την ερμηνεία του κ. Στουρνάρα. Η συμπερίληψη των κομμάτων ως ιδιότυπων ενώσεων που επιδιώκουν δημόσιο σκοπό, πάντως, ενισχύει την άποψη ότι είναι **μέρη της δημόσιας σφαίρας με τη γενική έννοια, άποψη που βρίσκει έρεισμα στην προαναφερόμενη διάταξη της 1 παρ. 6 του ν. 1256/1982**.

Με δεδομένο δε ότι από την εισαγγελική πλευρά ζητήθηκαν ως γνωστόν τα πρακτικά της κατάθεσης του κ. Στουρνάρα προκειμένου να ερευνηθεί η νομιμότητα της υπαγωγής φρόνιμο είναι να αναμένεται η επ' αυτού του ερωτήματος εισαγγελική κρίση.

4β.- Ορθώς θεωρήθηκε ότι τα συγκεκριμένα δάνεια δόθηκαν με τήρηση του «κανονιστικού πλαισίου της ΤτΕ»;

Η απάντηση Δραγάση υπήρξε μάλλον πρόχειρη, και υπεκφεύγουσα. Η έρευνά του μετά την παραγγελία του ανωτέρου του διήρκεσε μόλις μια βδομάδα στην οποία εξετάστηκαν δυο από τους τρεις ελεγκτές της Τράπεζας της Ελλάδας, που με τρόπο στερεότυπο δεν απαντούν ευθέως στο ερώτημα που ο κ. Αθανασίου όρισε ότι πρέπει να απαντηθεί, αλλά εκθέτουν ότι «δεν υπάρχει κανονισμός της ΤτΕ για τη δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων». Η απάντηση αυτή κρίθηκε επαρκής από τον κ. Δραγάση και ο κ. Αθανασίου, δυστυχώς, δεν θέλησε ή δεν τόλμησε να την αμφισβητήσει, αφού κάτι τέτοιο θα τον έφερνε σε ευθεία σύγκρουση με την τότε πολιτική ηγεσία.

Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Εξεταστικής Επιτροπής, έχουμε εντοπίσει αρκετές περιπτώσεις που οι δανειοδοτήσεις κομμάτων ήσαν αντίθετες προς τους κανονισμούς δανειοδότησης των συγκεκριμένων τραπεζών, **οι οποίοι κανονισμοί, όμως (και εδώ είναι το κρίσιμο σημείο, όλοι έχουν εκπονηθεί με βάση το κανονιστικό πλαίσιο της ΤτΕ**. Δηλαδή η μη συμμόρφωση με τον κανονισμό της συγκεκριμένης τράπεζας συνιστά αυτομάτως και παράβαση του κανονιστικού πλαισίου της κεντρικής τράπεζας, ασχέτως του ότι για το συγκεκριμένο θέμα

της δανειοδότησης των πολιτικών κομμάτων δεν υπήρχε ειδικός κανονισμός της τελευταίας.

Για την προσέγγιση του ερωτήματος εάν έγινε ή όχι ορθώς η υπαγωγή των περιπτώσεων που εξέτασε ο κ. Καλούδης στη διάταξη του δευτέρου εδαφίου Ν.4146/2013 δεν πρέπει να μείνουμε στην τυπικότητα της απουσίας συγκεκριμένου κανονιστικού πλαισίου ειδικά για τα κόμματα.

Διότι αναμφισβήτητα γενικό δεσμευτικό κανονιστικό πλαίσιο για τις δανειοδοτήσεις **υπήρχε**. (Προκύπτει από τις απαντήσεις του κ. Προβόπουλου, της κ. Παπαγιαννίδου και, εν μέρει, του κ. Πάσχα).

Δεσμευτικό πλαίσιο συνιστά το σύνολο των υποχρεωτικών κανόνων που προκύπτουν από τις εκάστοτε πράξεις διοικητή ΤΤΕ, που δεσμεύουν τις τράπεζες. Κατά τη διάρκεια πολλών συνεδριάσεων προέκυψε χωρίς καμιά αμφιβολία ότι υπήρξαν συγκεκριμένες (πολλές στον αριθμό) παραβιάσεις των κανονιστικών πλαισίων των επί μέρους Τραπεζών.

Θα είναι σφάλμα να «οχυρωθεί» κάποιος πίσω από την απουσία «κανονιστικού πλαισίου για τις δανειοδοτήσεις των κομμάτων», όχι απλώς επειδή η εισαγγελική παραγγελία ΔΕΝ ζήτησε αυτό του πράγμα, αλλά και επειδή έτσι ο τύπος κινδυνεύει να υπερισχύσει της ουσίας, που είναι ότι σε πολλές περιπτώσεις δανειοδότησης κόμματος δεν τηρήθηκαν οι κανονισμοί της δανειοδότριας τράπεζας.

Πρέπει λοιπόν να αποτελέσουν εκτίμηση της επιτροπής οι εξής διαπιστώσεις:

1. Η διάταξη του άρθρου 78 Ν. 4146/2013 υπήρξε αντισυνταγματική εξ αιτίας του ότι, κατ' αποτέλεσμα, κρίνεται ως ιδιότυπη αμνήστευση μη επιτρεπτή από το Σύνταγμα καθώς και εξαιτίας του ότι υπήρξε προϊόν αναμίξεως της νομοθετικής στην δικαστική εξουσία.

2. Ότι μη ορθώς υπήχθησαν τα συγκεκριμένα δάνεια των πολιτικών κομμάτων στην εν λόγω ρύθμιση καθόσον: υπάρχουν μεν εγκριτικές αποφάσεις δεν είναι όμως όλες και στο σύνολό τους σύμφωνες με τους κανονισμούς δανειοδότησης των συγκεκριμένων ιδρυμάτων.

Κατόπιν αυτών πρέπει να προταθεί στην ολομέλεια **η ανάσυρση της δικογραφίας** από το αρχείο και η συνέχιση της ποινικής διαδικασίας από το σημείο που βρισκόταν τον Απρίλιο 2013, όταν δημοσιεύτηκε ο Ν. 4146/2016.

4.4.3. ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΑΤΕ ΣΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ ΚΑΛΟΥΔΗ

Ειδικά για την ΑΤΕ η πορισματική αναφορά του κ. Καλούδη αναφέρει ότι παρότι πάγια τακτική της ΑΤΕ ήταν να μην χρηματοδοτεί πελάτες με παλιές οφειλές εν τούτοις, συνέχισε να χρηματοδοτεί τα δύο μεγάλα κόμματα τόσο το ΠΑΣΟΚ όσο

και την Νέα Δημοκρατία παρότι αυτά τα δύο είχαν σημαντικές και ληξιπρόθεσμες οφειλές από προηγούμενα δάνεια. Τραπεζικό παράδοξο όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, αποτελεί το παράδειγμα του δανείου ύψους 5.166.000 ευρώ που εξασφάλισε το ΠΑΣΟΚ από τη Eurobank για την απόδοση του οποίου δόθηκε μία απλή υποσχετική επιστολή εξόφλησης μέσω της κρατικής επιχορήγησης του 2011 και χωρίς να λάβει χώρα, όπως αναφέρει και η ίδια τράπεζα της Ελλάδος, νομότυπη εκχώρηση αυτής αφού είχε ήδη εκχωρηθεί στην ΑΤΕ (προκύπτει από το πόρισμα της Eurobank).

Το πόρισμα αναφέρεται επίσης και στην έκθεση της Blackrock Solutions η οποία θεωρεί τα δάνεια που δόθηκαν στα κόμματα υγιή, χαρακτηρισμό τον οποίο επικαλέστηκαν, δανείστηκαν και υιοθέτησαν τα υπεύθυνα μέλη για τη διαχείριση των οικονομικών του ΠΑΣΟΚ κ. Ιωάννης Παπακωνσταντίνου και κ. Ροβέρτος Σπυρόπουλος. Σύμφωνα ωστόσο με τον εισαγγελέα ναι μεν η συγκεκριμένη έκθεση λαμβάνει σαν υπόθεση εργασίας ότι τα δάνεια για τα οποία εγγυητής είναι το κράτος δεν είναι ζημιογόνα επισημαίνει όμως το εξής: ότι για μία σειρά από συνδεδεμένους δανειολήπτες με το κράτος οι επιδοτήσεις μπορεί να χρειαστεί να αυξηθούν εάν το μελλοντικό τους χρέος είναι να διατηρηθεί.

Όπως αναφέρθηκε τα κόμματα πολλές φορές είχαν εκχωρήσει την ίδια απαίτηση για μελλοντική κρατική χρηματοδότηση σε περισσότερα από ένα πιστωτικά ιδρύματα ενώ δεσμεύονταν για το αντίθετο.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας συναλλαγής μεταξύ των κομμάτων και των τραπεζών είναι το υπ' αριθμόν πρωτόκολλο Α.Π.Γ.Δ 321/29-7-2010 έγγραφο του ΠΑΣΟΚ που υπογράφεται από το γενικό διευθυντή κ. Ροβέρτο Σπυρόπουλο και με το οποίο ούτε λίγο ούτε πολύ μεσούσης της κρίσης και των επώδυνων μέτρων αιτείται ανανέωση πιστωτικού ορίου με βάση το ποσό της κρατικής επιχορήγησης του έτους 2010 επικαλούμενος μεταξύ άλλων την αναμενόμενη αύξηση στο ποσό της χρηματοδότησης λόγω της αύξησης των κρατικών εσόδων από την εφαρμογή των επείγοντων μέτρων για την αντιμετώπιση της δημοσιονομικής κρίσης!

Κλείνοντας σύμφωνα με το συμπέρασμα του εισαγγελέα στοιχειοθετούνταν η άσκηση ποινικής δίωξης για το αδίκημα της κακουργηματικής απιστίας από κοινού και κατά μόνος σε βάρος: α) 37 στελεχών της ΑΤΕ και β) 13 στελεχών της Εθνικής Τράπεζας αναφέροντας αναλυτικά τα ονόματα των υπαλλήλων.

Επίσης ο κ. Καλούδης αιτούνταν την άσκηση ποινικής δίωξης για το κακούργημα της ηθικής αυτουργίας σε απιστία σε βάρος των κ.κ. Ιωάννη Παπακωνσταντίνου, Ροβέρτου Σπυρόπουλου, Άννας Πολυχρόνη, Κωνσταντίνου Σημαιοφορίδη, Μενέλαου Δασκαλάκη, Αθανασίου Σκορδά και Νικολάου Σοφιανού. Σε ότι αφορά τους πρώην βουλευτές Κώστα Γείτονα, Τηλέμαχο Χυτήρη και Ανδρέα

Μακρυπίδη, πρότεινε επίσης τη διαβίβαση της δικογραφίας στον Άρειο Πάγο καθώς «φέρεται να τέλεσαν τις εν λόγω αξιόποινες πράξεις κατά την άσκηση των βουλευτικών καθηκόντων τους».

5. ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΙΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΟΥΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

1. Από το φθινόπωρο του 2011 η ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ δεν καταβάλλουν παρά ελάχιστες δεκάδες χιλιάδων ευρώ (ό,τι απέμεινε μετά το κουτσούρεμα του 2012 και του 2004). Καμία τράπεζα δε τους ενοχλεί επί 5ετίας. Μόλις τον Οκτώβριο 2016 καταγγέλλονται τα δάνειά τους. Την επιχορήγηση του 2012 (δύο δόσεις 3η και 4η) δεν την πλήρωσαν. Η 4^η δόση του 2011 καθώς και η 1^η και 2^η δόση του 2012 της ετήσιας κρατικής χρηματοδότησης κατέστησαν ανεκχώρητες και ακατάσχετες με νομοθετική ρύθμιση. Αυτό αποτέλεσε συμβατική παράβαση των συμφωνημένων. Για το 2015 που όφειλαν να καταβάλουν το 60% της κρατικής χρηματοδότησης βάσει νόμου, για την ΝΔ φαίνεται από το δικό της πίνακα ότι έχει καταβάλλει το 3,50% της κρατικής χρηματοδότησης. Αν αυτό είναι ακριβές και δεδομένου ότι η κρατική χρηματοδότηση για το 2015 ήταν εκχωρημένη στην ΠΕΙΡΑΙΩΣ, δύο τινά μπορεί να ισχύουν: α) να μην έχει αναγγελθεί με το 480 ΑΚ η εκχώρηση, οπότε ευθύνεται η διοίκηση της Τράπεζας ή β) να αγνοήθηκε η αναγγελία από τους αρμοδίους. Και στις δύο περιπτώσεις ενδέχεται να προέκυψε συμμετοχή.

2. Οι λοιπές τράπεζες (πλην της ΑΤΕ) ενέχονται, διότι δεν έκαναν αγωγή το 2012 που μειώθηκε το εκχωρημένο ποσό νομοθετικά, με την οποία να ζητούν το υπόλοιπο.

3. Η Πειραιώς στις αγωγές της προς το ΠΑΣΟΚ και τη ΝΔ δεν ζητά τους τόκους, επιφυλασσόμενη να τους ζητήσει με νέα αγωγή (λ.χ. για ΠΑΣΟΚ ζητεί 57.000.000€). Ανεξήγητοι οι λόγοι για τους οποίους δεν τους διεκδικεί. Η παράλειψη αυτή απαιτεί υπεύθυνη και σαφή αιτιολόγηση.

4. Ως προς το υπόλοιπο των 15.000.000€ που βρέθηκε στα ταμεία του ΠΑΣΟΚ είναι αγνώστου προελεύσεως και άγνωστο που κατέληξαν. Αν και ήταν δημοσιοποιημένο το γεγονός, οι Τράπεζες δεν κινήθηκαν με κατασχέσεις, αν και ακριβώς τότε άρχισε να διαφαίνεται ότι δεν θα έπαιρναν ολόκληρη την εκχωρημένη επιχορήγηση αλλά μόνο το 60% αυτής.

5. Η διάταξη για τα πολιτικά εκτεθειμένα πρόσωπα (στο νόμο για το μαύρο χρήμα) επιβάλλει στις τράπεζες να επιδεικνύουν ιδιαίτερη προσοχή. Η διάταξη αυτή δεν τηρήθηκε σχεδόν ποτέ από τις Τράπεζες.

6. Ιδιαίτερης έρευνας, τέλος, χρήζουν όλες οι περιπτώσεις πολλαπλών εκχωρήσεων που μνημονεύονται στα αντίστοιχα κεφάλαια.

6. ΜΑΡΤΥΡΙΚΕΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

6.1. ΔΙΕΥΘΥΝΟΝΤΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΠΟΠΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤτΕ

Την 26^η Φεβρουαρίου 2016 ο Υποδιοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Θεόδωρος Μητράκος, απευθυνόμενος στο 6^ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο Νομικής Τεκμηρίωσης Κοινωνικοοικονομικών Θεμάτων είτε, μεταξύ άλλων και τα εξής: «Μέχρι τον Αύγουστο του 2007 τίποτα δεν φαινόταν να προοιωνίζεται τι θα επακολουθήσει. Η παγκόσμια οικονομία ανθούσε, καθώς πορευόταν με υψηλή ρευστότητα και χαλαρές πιστωτικές συνθήκες, ενώ στη χώρα μας η υιοθέτηση του ευρώ είχε δημιουργήσει προσδοκίες εκσυγχρονισμού και μακρόπνοης ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας. **Από την πλευρά τους οι κεντρικές τράπεζες, μεταξύ αυτών και η Τράπεζα της Ελλάδος, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, προειδοποιούσαν στις εκθέσεις τους για τις επαπειλούμενους κινδύνους. Δυστυχώς οι προειδοποιήσεις αυτές δεν εισακούστηκαν, καθώς η περίοδος των «παχιών αγελάδων» είχε δημιουργήσει την ψευδαίσθηση της συνεχούς ανοδικής πορείας στο επίπεδο κατανάλωσης, στις τιμές μετοχών, εμπορευμάτων και κατοικιών. Αυτή η υπεραισιοδοξία οδήγησε σε υποεκτίμηση του πιστωτικού και άλλων κινδύνων, με αποτέλεσμα τη χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και τη δημιουργία σύνθετων πιστωτικών εργαλείων και σχημάτων, των οποίων ο κίνδυνος επιμεριζόταν με τρόπους που δεν γίνονταν πλήρως αντιληπτοί. Παράλληλα οι αρχές δεν φαίνεται να έδωσαν την απαραίτητη έμφαση στη μακρο-προληπτική εποπτεία, η οποία εστιάζει στους συστημικούς κινδύνους, καθώς και τις διασυνδέσεις και αλληλεξαρτήσεις μεταξύ χρηματοπιστωτικών αγορών και πραγματικής οικονομίας. Η κατάρρευση της επενδυτικής τράπεζας Lehman Brothers αποτέλεσε την **αφορμή** για το ξέσπασμα της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης...Η Ελληνική οικονομία άρχισε να επηρεάζεται αρνητικά από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση ιδίως από τον Οκτώβριο του 2008 και μετά. Η Τράπεζα της Ελλάδος και η ΕΚΤ **χτύπησαν το καμπανάκι του κινδύνου...**Τα δομικά**

χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας σε συνδυασμό με την δημοσιονομική χαλάρωση που παγίως συνόδευε περιόδους πριν τις εκλογές συνετέλεσαν να οδηγηθούμε σε εκτροχιασμό των δημοσιονομικών μεγεθών και του ισοζυγίου πληρωμών. Παράλληλα η υποχώρηση των επενδύσεων, της ιδιωτικής κατανάλωσης και της ανταγωνιστικότητας συνέβαλαν ώστε να εισέλθει η οικονομία το 2009 σε συνθήκες ύφεσης. Τα θεμελιώδη μεγέθη της ελληνικής οικονομίας, το χρέος, το έλλειμμα στον προϋπολογισμό και στο ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών βρίσκονταν εκτός τροχιάς... Επακόλουθο ήταν οι συνεχείς υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής αξιολόγησης της χώρας, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την εκτόξευση του κόστους δανεισμού για το ελληνικό δημόσιο, αλλά και τον περιορισμό της πρόσβασης των ελληνικών τραπεζών στις διεθνείς αγορές χρήματος και κεφαλαίων. Η κατάσταση εξελίχθηκε σε κρίση εμπιστοσύνης ως προς την ικανότητα της Ελλάδος να επιτύχει την απαραίτητη δημοσιονομική προσαρμογή και να συμπορευτεί με τις λοιπές χώρες-μέλη του ευρώ... Σε αντίθεση με ό,τι συνέβη σε άλλες χώρες, όπου η κρίση εκδηλώθηκε στις τράπεζες και συμπάρεσυρε την οικονομία, στην Ελλάδα η πορεία ήταν αντίστροφη. Η δημοσιονομική κρίση, η υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας του Ελληνικού Δημοσίου και η προσφυγή στη χρηματοδότηση στο πλαίσιο των Μνημονίων συμπάρεσυραν και τις τράπεζες. Καίριο πλήγμα υπέστη η ρευστότητα των τραπεζών με εκτεταμένες και παρατεταμένες εκροές καταθέσεων. Μεγάλο πλήγμα υπέστη η κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών και από την εθελοντική ανταλλαγή ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου στο πλαίσιο του PSI, που της υποχρέωσε στην καταγραφή ζημιών ύψους 40 δις. ευρώ. Επιπροσθέτως η κερδοφορία τους και η ποιότητα του χαρτοφυλακίου τους επηρεάστηκε αρνητικά από τη βαθιά ύφεση και τις επιπτώσεις της εφαρμογής του προγράμματος προσαρμογής στην οικονομική δραστηριότητα, το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και την απασχόληση...».

Ασχέτως του μεριδίου των ευθυνών που είναι αναγκαίο να αποδοθεί και στην Τράπεζα της Ελλάδος ως Εποπτεύουσας Αρχής για τις οποίες γίνεται λόγος σε ειδικό κεφάλαιο πιο κάτω, από την πιο πάνω περικοπή του υψηλότατου στελέχους της εξάγονται δύο κύρια συμπεράσματα:

Η Τράπεζα της Ελλάδος από το έτος 2007 επισήμανε κινδύνους που μέσα στην ευφορία του με μεγάλη ευκολία κυκλοφορούντος χρήματος και στον οίστρο «της ισχυρής Ελλάδας», ούτε οι τράπεζες, ούτε, φυσικά, και οι πολιτικές δυνάμεις που είχαν την ευθύνη της διακυβέρνησης της χώρας το ελληνικό κράτος έλαβαν υπόψη τους. Μάλλον όλοι αδιαφόρησαν παντελώς και συνέχισαν να πορεύονται σαν να μην συμβαίνει τίποτα. Οπότε γεννάται το ερώτημα: οι τότε Διοικητές των τραπεζών πώς αξιολόγησαν το μήνυμα που έλαβαν; Γιατί δεν έλαβαν προστατευτικά μέτρα, τόσο για

την κεφαλαιακή τους επάρκεια, όσο, και κυρίως, για την καθιέρωση περιοριστικής πιστοδοτικής πολιτικής απέναντι, ιδίως, σε εταιρίες και πρόσωπα, φυσικά και νομικά, που ελάμβαναν δάνεια χωρίς επαρκείς εγγυήσεις και εξασφαλίσεις; Οι ελληνικές τράπεζες χορηγούσαν αφειδώς δάνεια ακόμα και όταν στην ευρωπαϊκή, διεθνή και ελληνική οικονομία εμφανίζονταν εμφανή τα σημάδια της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Το δεύτερο συμπέρασμα που εξάγεται αφορά στα πολιτικά κόμματα που εναλλάσσονταν τότε στην εξουσία και σχετίζεται με την έλλειψη αισθήματος ευθύνης απέναντι στην επερχόμενη κρίση. Ήταν ακριβώς απ' αυτήν την περίοδο και μετά, που η ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ υπεράντησαν από το τραπεζικό σύστημα τα ποσά που σήμερα οφείλουν.

Είναι αναγκαίο να αξιολογηθούν εν συντομία μερικές χαρακτηριστικές περιπτώσεις από το πλήθος των μαρτυρικών καταθέσεων, τόσο για τεκμηρίωση των συμπερασμάτων που έπονται, όσο και για την έστω εν περιγράμματα πληροφόρηση όσων δεν μπορούν ή δεν επιθυμούν να ανατρέχουν στα πολυσέλιδα πρακτικά.

A.- Διευθύνοντες Σύμβουλοι Τραπεζών. Πρώην και νυν Διοικητές της Τράπεζας της Ελλάδος. Στελέχη της Εποπτείας και Επιθεώρησης της ίδιας Τράπεζας

Από τις ένορκες καταθέσεις των Διευθυνόντων Συμβούλων των τραπεζών, του πρώην και νυν Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος και των στελεχών της Εποπτείας και Επιθεώρησης της ίδιας Τράπεζας, προέκυψαν τα εξής ειδικότερα :

1. Κατάθεση του Δ/ντος Συμβούλου της Εθνικής Τράπεζας κ. Λεωνίδα Φραγκιαδάκη.

Ο ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗΣ, Διευθύνων Σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας (ΕΤΕ), καταθέτει στις 28.6.2016 (σελ. 28 Πρακτικών) ότι τα δάνεια της ΕΤΕ προς τις επιχειρήσεις ΜΜΕ ανέρχονται 430.000.000 ευρώ. Για τα δάνεια αυτά υπάρχουν εξασφαλίσεις σε ποσοστό μόνο 35%. Το υπόλοιπο 65% είναι ακάλυπτα. Οι προβλέψεις που έχουν ληφθεί ανέρχονται στο ποσόν των 227.000.000 ευρώ.

Στο σημείο αυτό και προς επεξήγηση του όρου «προβλέψεις» εκθέτονται τα εξής:

Οι «προβλέψεις» στη διαδικασία χορήγησης δανείων και γενικά στην τραπεζική λειτουργία, αποτελούν μέρος της υποχρεωτικής διαδικασίας διασφαλιστικής πρόληψης εκ μέρους της πιστώτριας τράπεζας. Η τράπεζα είναι υποχρεωμένη να τηρεί ένα αποθεματικό κεφάλαιο ανάλογο προς τα πάσης φύσεως δάνεια τα οποία χορηγεί στους δανειολήπτες. Σκοπός του είναι να αντιμετωπίσει πιθανές ζημιές στην πορεία της δανειοδότησης να εξισορροπεί δηλαδή την απομείωση των κεφαλαίων σε περίπτωση κακής εξέλιξης ενός δανείου. Είναι προφανές ότι το αποθεματικό αυτό

κεφάλαιο παραμένει καθηλωμένο και δεν μπορεί να αξιοποιηθεί, παρά μόνο σε περίπτωση που δεν επαληθευτούν οι προβλέψεις, δεν πραγματοποιηθεί δηλαδή η πιθανή ζημία, οπότε τότε και μόνο ενισχύει την κερδοφορία την τράπεζας. Σε αντίθετη περίπτωση καταγράφεται ως παθητικό, δεν μπορεί να συνυπολογιστεί στον υπολογισμό των αναγκών κεφαλαιοποίησης, εάν προκύψει τέτοια περίπτωση, οπότε οι τράπεζες με μεγάλα ποσά προβλέψεων είναι υποχρεωμένες να αναζητήσουν κεφάλαια εκτός των συγκεκριμένων.

Προς τον ίδιο μάρτυρα ανακοινώνεται από μέλος της Επιτροπής (βλ. σελ. 30,31 Πρακτικών) ότι στο Πόρισμα της ΤΤΕ αναφέρεται «ότι ήδη από το 2010 και μετά άρχισε ραγδαία επιδείνωση των οικονομικών αποτελεσμάτων όλων των επιχειρήσεων ΜΜΕ και οι χρηματοδοτήσεις τους έπρεπε να αντιμετωπιστούν αυστηρότερα». Επίσης του υπενθυμίζεται ότι και ο ίδιος ο Κανονισμός Πιστωτικής Πολιτικής της ΕΤΕ αναφέρει ρητά ότι επιχειρήσεις με αρνητικά ίδια κεφάλαια είναι μη επιθυμητές και μειωμένου ενδιαφέροντος. Κατόπιν αυτού ρωτήθηκε: γιατί χρηματοδοτούνταν το σύνολο των ΜΜΕ παρά το γεγονός ότι είχαν και αρνητική καθαρή θέση και αρνητικά ίδια κεφάλαια.

Ο μάρτυρας στην ουσία δεν απαντάει, αλλά αρκείται να πει ότι μόνο τον τελευταίο χρόνο βρίσκεται στην ΕΤΕ, όμως η τράπεζα δεν ήθελε να «πνίξει» τις επιχειρήσεις και τις διευκόλυνε δανειοδοτώντας τις στην πραγματικότητα κατ' εξαίρεση και χωρίς ή με ελάχιστες, εγγυήσεις και εξασφαλίσεις.

Είναι βέβαιο ότι οι τράπεζες τελικά δεν έδειξαν ανάλογη ευαισθησία απέναντι στην πλειοψηφία των επιχειρήσεων πολλών άλλων κλάδων. Η τακτική της αλόγιστης χρηματοδότησης με μειωμένες εξασφαλίσεις είναι υπεύθυνη για την χρεωκοπία άλλων υγιών επιχειρήσεων, ενώ εν μέρει έπνιξε και τις ίδιες τις τράπεζες, αφού τα δανεικά τους ήταν και είναι τελικά αγύριστα.

Σε άλλη ερώτηση (βλ. σελ. 34 Πρακτικών) «εάν η τράπεζα της ΕΤΕ χρηματοδοτούσε επιχειρήσεις ΜΜΕ για την κάλυψη οφειλών από δόσεις τόκων», απαντά ότι η τράπεζα δεν δίνει δάνεια για εξόφληση δόσεων τόκων. Αυτό όμως διαψεύδεται περίτρανα και από το Πόρισμα της ΤΤΕ και από τα ίδια τα στοιχεία των τραπεζών, που απέστειλαν τις σχετικές δανειακές τους συμβάσεις στην Επιτροπή μας. Είναι σαφές ότι ο κανόνας ήταν η χρηματοδότηση και δόσεων ληξιπρόθεσμων τόκων, και μάλιστα επίσης χωρίς αξιόχρεες εγγυήσεις και εξασφαλίσεις, ώστε να καλυφθούν και να εμφανίζονται τα δάνεια των επιχειρήσεων ΜΜΕ ως ενήμερα και εξυπηρετούμενα (ως προς τους τόκους μόνο). Είναι βέβαιο με βάση τα στοιχεία που επεξεργάστηκε η Επιτροπή ότι οι πιστώτριες τράπεζες προέβαιναν συστηματικά σε χρηματοδότηση τόκων δανείων των ΜΜΕ, παρόλο που υπάρχει γενική απαγόρευση γ' αυτό. Την ίδια τακτική ακολούθησε και η ΕΤΕ που δανειοδοτεί και χρηματοδοτεί

επιχειρήσεις των ΜΜΕ για την εξόφληση ληξιπρόθεσμων δόσεων τόκων, και με ακόμα μάλιστα ευνοϊκότερες αναδιαρθρώσεις, χαμηλό επιτόκιο και συνεχείς παρατάσεις της λήξης και των δόσεων και των δανειακών συμβάσεων (βλ. σελ. 36,37 Πρακτικών).

Στο θέμα του μη συμψηφισμού δαπανών διαφήμισης της τράπεζας σε επιχείρηση ΜΜΕ η οποία έχει οφειλές προς την τράπεζα, προέκυψε από την κατάθεση του ότι όσα και αν όφειλε μια επιχείρηση ΜΜΕ προς την ΕΤΕ, αυτή θα του κατέβαλλε κανονικά όλες τις δαπάνες διαφήμισής της σ' αυτό.

Στο σημείο αυτό πάντοτε σε σχέση με επιχειρήσεις ΜΜΕ σημειώνεται εκ μέρους των Διοικήσεων τους μια παράβαση των καθηκόντων προστασίας των συμφερόντων της Τράπεζας που χρήζει προσοχής: Έχει προκύψει να εξοφλούνται με ρευστό, ύψους πολλές φορές πολλών εκατοντάδων χιλιάδων ευρώ, επιχειρήσεις ΜΜΕ που είναι χρεωμένες σε μια τράπεζα και δεν είναι συνεπείς στις υποχρεώσεις τους. Η γενικευμένη αυτή πρακτική προκύπτει ότι επαναλαμβάνεται μέχρι πρόσφατα και από τις διοικήσεις όλων των τραπεζών. Εν πολλοίς κρατήθηκε στην αφάνεια και ήλθε στο φώς με τις αναζητήσεις της Επιτροπής. Υπήρξε μια ζημιογόνα πρακτική για τις καταχωρίσεις ιδίως εν όψει του ότι πολλά ΜΜΕ είχαν στερηθεί αξιόχρεων περιουσιακών στοιχείων και έτσι απομειώθηκε δραστικά η όποια δυνατότητα υπήρχε να ανακτήσουν οι τράπεζες κάποια από τα δανεικά μέσω της νόμιμης κατακράτησης.

Ο μάρτυρας της ΕΤΕ ερωτάται ακόμα εάν επιτρέπεται η χορήγηση πιστοδοτήσεων προς τις επιχειρήσεις ΜΜΕ στην περίπτωση που έχουν ληφθεί προβλέψεις για προηγούμενα ακάλυπτα δάνειά τους, και ουσιαστικά ομολογεί ότι κακώς δεν ελήφθησαν προσωπικές εγγυήσεις των βασικών μετόχων (βλ. σελ. 40 πρακτικών), ενώ αποδέχεται ότι πράγματι, παρά το γεγονός ότι έχουν ληφθεί προβλέψεις η τράπεζα του χορηγούσε δάνεια για αναχρηματοδότηση υφιστάμενων ληξιπρόθεσμων δανείων, ενώ προέβαινε και σε αναδιαρθρώσεις τους, ώστε να μην καταγγέλλονται και να εμφανίζονται ενήμερα και εξυπηρετούμενα.

Ερωτάται από τον πρόεδρο της Επιτροπής (βλ. σελ.240,241 πρακτικών) «γιατί δεν τέθηκαν τα δάνεια των κομμάτων της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ σε καθυστέρηση που έχουν να καταβάλλουν έστω και ένα ευρώ από το Φθινόπωρο του 2011», και απαντά ότι βρίσκονται σε συζητήσεις με τους εκπροσώπους τους για αναζήτηση τρόπου πληρωμής των δανείων τους, όμως κανένας τρόπος δεν διαφαίνεται και δεν ανευρίσκεται.

Επίσης στην ερώτηση «γιατί δεν ρευστοποιείται η ταινιοθήκη του ΜΕΓΚΑ, που υποτίθεται ότι όταν τέθηκε σε ενέχυρο άξιζε 100.000.000 ευρώ», ενώ όπως αποδείχτηκε με τις επανειλημμένες προβολές η ταινιοθήκη υφίσταται απομείωση αξίας και απάντηση ουσιαστικά δεν δίνεται (βλ. σελ.248 πρακτικών), όπως απάντηση

δεν δίνεται και στο ερώτημα (σελ. σελ. 250 πρακτικών) «Αφού από τα 430.000.000 ευρώ που είναι τα δάνεια της ΕΤΕ προς επιχειρήσεις των ΜΜΕ και το 50% τουλάχιστον είναι μη ενήμερα, γιατί δεν τα θέτει η τράπεζα σε καθυστέρηση;».

Ο Αντιπρόεδρος της Εξεταστικής Επιτροπής κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΚΑΜΜΕΝΟΣ ρωτάει τον κ. Λεωνίδα Φραγκιαδάκη σχετικά με τον ρόλο της Τράπεζας της Ελλάδας εποπτικά και αν ασκεί σωστά τον ρόλο της, σε σχέση με τις δανειοδοτήσεις των μέσων μαζικής ενημέρωσης και των κομμάτων.

Ο κ. Φραγκιαδάκης απαντώντας αναφέρει ότι η Τράπεζα της Ελλάδος είναι, κατά τη γνώμη του, ένας από τους θεσμούς του ελληνικού κράτους ο οποίος δουλεύει πολύ καλά, ενώ αναφορικά με την εποπτεία των δανειοδοτήσεων δήλωσε πως υπάρχει ένα ανεξάρτητο τμήμα ελέγχου των πιστωτικών ιδρυμάτων, το οποίο κάνει τακτικούς επιτόπιους ελέγχους με τον -εντός εισαγωγικών- «παραδοσιακό» τρόπο της ελεγκτικής σε κάθε τραπεζικό ίδρυμα. Δειγματοληπτικά λαμβάνει φακέλους όχι μόνο για τα κόμματα, αλλά για οποιαδήποτε άλλη δανειοδότηση και ελέγχει την τήρηση των διαδικασιών. Πρόσθεσε επίσης ότι στην περίπτωση των κομμάτων, κατόπιν κάποιας παραγγελίας μπορεί η ΤΤΕ να ελέγξει διεξοδικά έναν κλάδο ή μια τάξη δανειοδοτήσεων. Όμως, σε γενικές γραμμές ο χειρισμός από τις υπηρεσίες της Τράπεζας της Ελλάδος είναι λίαν ικανοποιητικός.

Σε επόμενη ερώτηση του Αντιπροέδρου για τον αν υπήρχαν αρνητικές εισηγήσεις για οποιοδήποτε από τα δάνεια που δόθηκαν σε ΜΜΕ ή κόμματα ο μάρτυρας δήλωσε ότι δεν έχει τύχει να λάβουν απόφαση με μειοψηφία και ότι μέσα στην Επιτροπή υπάρχει ανεξάρτητη Διεύθυνση Πίστης, η οποία έχει δικαίωμα βέτο και η οποία ερωτάται τελευταία για να δώσει τη σύμφωνη γνώμη της.

Σε ερώτηση του Αντιπροέδρου αν όλοι οι φακέλοι είχαν ασφαλιστική και φορολογική ενημερότητα προ της χρηματοδότησης ή αναχρηματοδότησης δανείου και αν αποτελούσε προαπαιτούμενο για τη χορήγηση δανείου ή για την αναχρηματοδότηση δανείου, βάσει Κανονισμού ο μάρτυρας επιφυλάσσεται να απαντήσει.

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΚΑΜΜΕΝΟΣ ενδιαφέρεται επίσης για την ύπαρξη περιπτώσεων εκχώρησης εις χείρας τρίτων των απαιτήσεων των κομμάτων και των ΜΜΕ και κατά πόσον αυτά μπορούσαν να επηρεάσουν άλλους πιστωτές προς τα κόμματα ή τα ΜΜΕ; Ενώ ρωτάει να μάθει ποιος έχει την προτεραιότητα σε αυτά, με την απάντηση του κ. Φραγκιαδάκη να είναι αρνητική.

Όσον αφορά την προτεραιότητα στις πληρωμές δηλώνει ότι καθορίζεται με νομικό τρόπο και με τυπικό τρόπο, ενώ η πολιτική της τράπεζας είναι μιας συντηρητικής υποστήριξης των χρηματορροών του εκάστοτε δανειζόμενου, έτσι ώστε να συνεχίσει να υφίσταται και τουλάχιστον σε ένα βάθος χρόνου να μπορέσει να

αποπληρώσει, ενώ, προσθέτει ότι αυτό δεν αφορά μόνο στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αφορά και σε κάθε είδους επιχειρήσεις- και ότι μέρος της διαδικασίας αναδιάρθρωσης των δανείων για οποιοδήποτε είναι η προσκόμιση ενός ανεξάρτητου επιχειρηματικού σχεδίου το οποίο να δείχνει την αναπροσαρμογή των πληρωμών που έχει λαμβάνειν η Τράπεζα, σε συνδυασμό με τις προσδοκώμενες χρηματοροές που θα γεννήσει η εταιρία, εάν και κατά πόσον συντρέχουν τα στοιχεία που καθιστούν την εταιρία βιώσιμη.

Σε ερώτηση του κ. Καμμένου, και, κατόπιν ενδελεχούς μελέτης των ισολογισμών όλων των κομμάτων, αν τα λοιπά έσοδα (εισφορές, κληροδοτήματα, δωρεές, κουπόνια, έσοδα από διαχείριση ακινήτων ή έσοδα τόκων), τα κομμάτων τα οποία προέρχονται από άλλες πηγές, οι τράπεζες τα λάμβαναν υπ' όψιν και αν πορούσαν να τα κάνουν pledged βλέποντας τις χρηματοροές μέσα στο ταμείο της Τράπεζας ο κ. Φραγιαδάκης αρκείται να πει πως όταν δίνονταν τα δάνεια οι κρατικές επιχορηγήσεις ήταν υπεραρκετές ως εγγύηση για την χορήγηση δανείων.

Ο κ. Καμμένος αναφέρεται επίσης στη διαχείριση των κόκκινων δανείων, προβάλλοντας την ανισότητα και της διακρίσεις που επικρατούν ως προς την διαχείριση τους όταν πρόκειται για κόκκινα δάνεια φυσικών προσώπων και ιδιωτών με πραγματικό οικονομικό πρόβλημα με τον κ. Προβόπουλο να δηλώνει η Τράπεζα θα εξαντλήσει και είναι σε συζητήσεις με τους δανειολήπτες, προκειμένου να εξυπηρετήσουν τα δάνειά τους, σε κάποιο βάθος χρόνου, με τη δέουσα συντηρητική ανοχή, αλλά με σκοπό την εξυπηρέτηση. Όπως και με κάθε άλλο δανειολήπτη, εάν αυτό δεν συμβεί, η Τράπεζα θα προχωρήσει στο επόμενο βήμα.

Κλείνοντας ο κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΚΑΜΜΕΝΟΣ τονίζει την έλλειψη εγγυητή στις δανειακές συμβάσεις με τον κ. Φραγιαδάκη να απαντά και πάλι ότι οι κρατικές χρηματοδοτήσεις στην ουσία αποτελούν την εγγύηση αποπληρωμής.

Επί της ουσίας τα μόνο θετικά που καταθέτει ο μάρτυρας(σελ. 252 πρακτικών) είναι η υπόσχεσή του να ενισχυθούν οι θεσμοί της τράπεζας και οι μέθοδοι λήψης των αποφάσεων πιστοδοτήσεων.

2.Η κατάθεση του Δ/ντος Συμβούλου της EUROBANK κ. Φωκίωνα ΚΑΡΡΑΒΙΑ

Η κατάθεση του ΦΩΚΙΩΝΟΣ ΚΑΡΑΒΙΑ έλαβε χώρα στις 5.7.2016 . Ερωτώμενος εάν διαπιστώθηκαν παρατυπίες σχετικές με τις δανειοδοτήσεις προς κόμματα και μέσα μαζικής ενημέρωσης από τους εποπτικούς μηχανισμούς, ο κ.

Καραβίας δεν απαντά, αλλά αναφέρεται στο γεγονός ότι έγινε πιο αυστηρό το εποπτικό πλαίσιο από το 2013 και μετά.

Καταρχάς ερωτάται (βλ. σελ. 37 πρακτικών) αν γνωρίζει για το δάνειο των 5.200.000 ευρώ που χορήγησε η τράπεζά του στο ΠΑΣΟΚ με μία απλή υποσχετική επιστολή του διευθυντή του και αν αυτό είναι νόμιμο και επιτρέπεται από τον Κανονισμό της τράπεζας. Απαντά ότι αν και αυτό είναι κάτι που συνηθίζεται στην τραπεζική πρακτική, πρέπει να υπάρχουν όμως προϋποθέσεις και κριτήρια, όπως οι χρηματοροές του κόμματος, το επιχειρηματικό πλάνο, η ποιότητα της διοίκησης, το πόσο ισχυρός είναι ο ισολογισμός. Αυτά τα στοιχεία και κριτήρια δεν ίσχυαν για το κόμμα του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ τα οποία το 2011 ήταν σε οικονομική κατάρρευση, και, δεν κατέβαλαν ούτε ευρώ από το Φθινόπωρο του ίδιου έτους. Για το συγκεκριμένο δάνειο των 5.200.000 € πρέπει να σημειωθεί ότι στις 4.11.2016 κατά την κατάθεσή του στην Επιτροπή, υπήρξε ενημέρωση από τον ΝΙΚΟΛΑΟ ΣΑΛΑΓΙΑΝΝΗ, οικονομικό Δ/ντή του ΠΑΣΟΚ ότι ήδη από το 2009 το ΠΑΣΟΚ είχε τεράστια οικονομικά προβλήματα, προφανώς έκδηλα και γνωστά στο πανελλήνιο. Είπε χαρακτηριστικά τότε ο ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΑΛΑΓΙΑΝΝΗΣ: «Είναι αλήθεια ότι τα κόμματα βρέθηκαν με δάνεια στο ξέσπασμα της κρίσης, επειδή χρηματοδοτούσαν – απερίσκεπτα- τις υπερβάσεις των οικονομικών τους δυνατοτήτων με δανεικά, αντί να περιορίσουν τις δαπάνες τους. Είναι η ίδια αυτή λογική που διαπότιζε και ολόκληρο τον δημόσιο βίο αυτής της χώρας -εν πολλοίς και τον ιδιωτικό. Να δανειζόμαστε, δηλαδή, για να χρηματοδοτούμε τις υπερβολές μας και όχι, αν απαιτείται, τις πραγματικές μας ανάγκες ή τα σχέδιά μας, για να οργανώσουμε καλύτερα το μέλλον μας. Τη νοοτροπία αυτή την τροφοδοτούσαν και οι ίδιες οι τράπεζες στα χρόνια της ευημερίας, με τα εύκολα, πολλά και γρήγορα δάνεια».

Κατά συνέπεια, η εκ μέρους της διοίκησης της EUROBANK αποδοχή μιας απλής υποσχετικής επιστολής ως «εξασφάλισης» για την χορήγηση στο ΠΑΣΟΚ δανείου 5.200.000 € χωρίς να υπάρχουν οι προϋποθέσεις, ιδίως χωρίς να υπάρχει καλή οικονομική κατάσταση του δανειολήπτη, μολονότι αποτελούσε κατά την περίοδο εκείνη κοινή πρακτική των τραπεζών, αποδείχθηκε εντελώς ανεπαρκής για την διασφάλιση της αποπληρωμής του δανείου. Επομένως, πρέπει να ελεγχθεί κατά πόσο τόσο η Eurobank όσο και οι άλλες τράπεζες έχουν εγκαταστήσει συστήματα ελέγχου του πιστωτικού κινδύνου, ιδιαίτερα σε ότι αφορά δανεισμό προς φορείς και πρόσωπα που συνδέονται με δημόσιες λειτουργίες και κατεξοχήν τα πολιτικά κόμματα. Παράλληλα, να δημιουργηθεί σύστημα τακτικού ελέγχου των διαδικασιών αυτών, πέραν των εποπτικών, και από κοινοβουλευτικά όργανα (π.χ. Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας ή και Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων της Βουλής).

Σε ερώτηση του αντιπροέδρου ΔΚΚ ως προς το αν οι μηχανισμοί της Ευρώπης έχουν δώσει κατευθυντήριες ως προς την είσπραξη των οφειλών η απάντηση περιορίζεται στην αποστολή εξώδικων από τις τράπεζες προς τους δανειολήπτες σε καθυστέρηση δόσεων. Ειδικότερα αναφέρθηκε στα εξώδικα που έστειλε η Eurobank στη Νέα Δημοκρατία, το πρώτο τον Ιούλιο του 2012. Η ίδια διαδικασία ίσχυσε και για το ΠΑΣΟΚ για το δάνειο που είχε πάρει το 2008, η μη αποπληρωμή του οποίου οδήγησε σε εξώδικα που στάλθηκαν εκ νέου τον Ιανουάριο και Σεπτέμβριο του 2013. Τον Απρίλιο 2012 είχε διεξαχθεί έλεγχος ακίνητης περιουσίας προκειμένου να βρεθούν περιουσιακά στοιχεία του κόμματος σε υποθηκοφυλακεία και κτηματολογικά γραφεία. Το δάνειο μεταφέρθηκε το Μάρτιο 2014 στη Γενική Διεύθυνση Ειδικών Χειρισμών και καταγγέλθηκε τον Ιούλιο του 2014.

Περαιτέρω καταθέτει ότι η τράπεζά του (Eurobank) είχε «συντηρητική πολιτική πιστοδοτήσεων απέναντι και στα κόμματα και στις επιχειρήσεις ΜΜΕ», γεγονός όμως είναι ότι η δανειοδότησή τους, ακόμα και μέσα στα χρόνια της κρίσης υπήρξε αθρόα (βλ. σελ. 42 πρακτικών).

Ερωτώμενος εάν η τράπεζά του χορήγησε δάνεια για αναχρηματοδότηση τόκων, απαντά ότι κάτι τέτοιο « δεν μπορούσε να γίνει» , γιατί γενικά δεν επιτρέπεται η δανειοδότηση για αναχρηματοδότηση τόκων, μάλιστα δεν επιτρέπεται και η αναχρηματοδότηση ληξιπρόθεσμων δόσεων δανείων, κάτι όμως που συστηματικά γίνονταν με τις επιχειρήσεις ΜΜΕ. Και όταν αυτό του επισημαίνεται συγκεκριμένη περίπτωση , δεν βρίσκει κανέναν υπεύθυνο (βλ. σελ. 44 πρακτικών).

Επιβεβαιώνει ότι η τράπεζά του πλήρωνε και πληρώνει δαπάνες διαφήμισης σε επιχειρήσεις ΜΜΕ ακόμα και αν έχουν δάνεια που δεν εξυπηρετούνται (βλ. σελ. 136,137 πρακτικών).

Από το μέλος της Επιτροπής Ν. Νικολόπουλο του επισημαίνεται (σελ. 190 πρακτικών) ότι χορηγούσαν δεκάδες εκατομμυρίων παρά το γεγονός ότι (οι δανειολήπτες) καθυστερούσαν δόσεις προηγούμενων δανείων, ότι κανένα από τα δάνεια αυτά δεν τα έστειλαν στον «Τειρεσία» . Επίσης ότι δεν έλαβαν υπόψη τις θέσεις των ορκωτών λογιστών και τις εκτιμήσεις των κατώτερων κλιμακίων της τράπεζάς τους, που ήταν αρνητικοί σε νέα δάνεια στις συγκεκριμένες επιχειρήσεις .

Του επισημαίνεται (σελ. 194 πρακτικών) ότι τα δάνεια του ΤΗΛΕΤΥΠΟΥ είναι χωρίς εγγυήσεις και εξασφαλίσεις. Ότι (σελ. 196 πρακτικών) για δάνειο του ΑΝΤ1 ποσού 162.000.000 ευρώ η διοίκηση της Τράπεζάς του δέχθηκε σαν εγγύηση άυλο και επισφαλές κινητό πράγμα , ήτοι την ταινιοθήκη του σταθμού , η οποία μάλιστα εκτιμήθηκε στις 31.12.2013 ως αξίας 199.000.000€. Και το σημαντικότερο: ότι η διοίκηση δεν επεσήμανε, όπως είχε υποχρέωση ως θεματοφύλακας των

συμφερόντων της Τράπεζας, ότι η ίδια ταινιοθήκη του ANT1, στις 30.6.2014 , δηλαδή στην απογείωση της οικονομικής κρίσης, την εφέρετο να έχει αξία 444.000.000€.

Στο σημείο αυτό και χάριν της πληρότητας των παραθέσεων πρέπει να σημειώσουμε τα εξής εν σχέσει με την εκτίμηση της ταινιοθήκης και γενικότερα των κινητών πραγμάτων , όπως είναι οι μετοχές, το εμπορικό σήμα , ακόμα και οι εκχωρήσεις εισπράξεων που δινόταν σε ενέχυρο προς εξασφάλιση δανείων Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας: Ότι οι εκτιμήσεις σχετικά με την αξία τους ήσαν -στην μεγάλη πλειοψηφία τους- αυθαίρετες. Τα άυλα στοιχεία παρουσιάζονταν ως έχοντα δυσανάλογα υψηλή αξία ακόμα και στην περίπτωση που η ταινιοθήκη , λ.χ., συγκροτούνταν από ταινίες πεπαλαιωμένες, πολυπαιγμένες, αδιάφορες για το κοινό, άρα και πολύ δύσκολο να προσελκύσουν διαφημίσεις την ώρα της προβολής των. Οι μετοχές που δινότουσαν ως ενέχυρο, εξ άλλου, δεν διασφάλιζαν σταθερή εσωτερική αξία. Σε όχι λίγες περιπτώσεις η αξία τους εξανεμίστηκε μετά την συνομολόγηση του ενεχύρου . Το ίδιο ισχύει και για το εμπορικό Σήμα η αποτίμηση του οποίου υπήρξε εντελώς αυθαίρετη. Στην Επιτροπή περιήλθε κατάλογος Υπηρεσίας του Υπουργείου Ανάπτυξης, ο οποίος περιείχε τις ενεχυράσεις του εμπορικού σήματος επιχειρήσεων που είχαν ως αντικείμενο δραστηριοποίησης την επικοινωνία, κυρίως εντύπων. Προξενεί εντύπωση ότι στη στήλη «ποσόν» οι αριθμοί ήσαν υπέρογκοι. Εάν με αυτούς δηλώνονταν τα ποσά των δανείων, η «εξασφάλιση» ήταν όντως μηδαμινή. Εάν πάλι υποθεθεί ότι αναπαριστούσαν την εκτιμηθείσα αξία του ενεχυραζόμενου σήματος, η αξία τους ήταν προφανέστατα διογκωμένη. Πιθανότατα σκοπίμως δεν διευκρινίζονταν τι είδους ποσόν είναι αυτό. Το παράδειγμα δίνεται για να σχηματιστεί μια εικόνα προχειρότητας αλλά και συγκάλυψης του γεγονότος ότι δεν υπήρχαν πολλές φορές αξιόπιστες και αντικειμενικές αποτιμήσεις.

Ακόμα ο ΦΩΚΙΩΝ ΚΑΡΑΒΙΑΣ ερωτάται (σελ. 199 πρακτικών) χωρίς ωστόσο να δίνει ικανοποιητικές απαντήσεις, ποιος είναι ο λόγος που δεν προχώρησε η τράπεζα σε καταγγελία των δανείων των ΜΜΕ που δεν πλήρωναν στους συμβατικούς χρόνους ούτε τις δόσεις κεφαλαίου ούτε τόκους δανείων , ειδικά μετά το 2011 όταν όλες οι επιχειρήσεις του κλάδου είχαν καθοδική πορεία, ζημιογόνα αποτελέσματα, αρνητικά κεφάλαια, πτώση κύκλου εργασιών, εκτιμήσεις ορκωτών λογιστών για αμφιβολία συνέχισης της λειτουργίας τους.

Του επισημαίνεται από τον πρόεδρο της Επιτροπής ότι « δόθηκαν δάνεια, με ελάχιστες έως ανύπαρκτες εξασφαλίσεις, χωρίς τη γνώμη του Τομέα Πίστης» (βλ. σελ. 255 πρακτικών). Επίσης σε ερώτηση (σελ. 243 πρακτικών) πώς εξηγείται το ότι ενώ έως το 2013 το σύνολο των δανείων της τράπεζάς του προς ΜΜΕ ήταν 55.600.000 ευρώ , το τρέχον έτος (2016), δηλαδή ακόμα και μετά την έκθεση της ΤΤΕ και όλες τις αρνητικές παρατηρήσεις, υπερβαίνει τα 85.000.000 ευρώ, δηλαδή

30.000.000 ευρώ πάνω ενώ θα έπρεπε να υπάρξουν πρωτοβουλίες και δράσεις μείωσης, κάτι που ασφαλώς διαψεύδει ολοσχερώς τον ισχυρισμό του μάρτυρα ότι η τράπεζά τους ήταν συντηρητική στην πιστοδοτική της πολιτική.

Μάλιστα στο συναφές ερώτημα αν αυτό σημαίνει προστασία και προφύλαξη της τράπεζας, των μετόχων και των καταθετών της, δεν απαντά, γιατί προφανώς δεν υπάρχει άλλη απάντηση, από αυτή που αβίαστα αναδύεται από τα γεγονότα και η οποία είναι ότι ακόμα και μέσα στα χρόνια της κρίσης και της υποτιθέμενης περιοριστικής πιστοδοτικής πολιτικής της τράπεζας συνεχίστηκε η αθρόα δανειοδότηση των επιχειρήσεων των ΜΜΕ, η οποία περιοριστική πιστοδοτική πολιτική μάλλον ίσχυε μόνο για τις επιχειρήσεις, μικρές και μεσαίες ιδίως, όλων των άλλων κλάδων πλην των ΜΜΕ.

Ο ίδιος μάρτυρας ερωτάται (σελ. 247 πρακτικών) «εάν υπάρχει έστω και ένα (αριθμητικό 1) δάνειο προς τις επιχειρήσεις ΜΜΕ το οποίο να μην έχει αναδιάρθρωθεί με αναχρηματοδότηση και δόσεων κεφαλαίου δανείου και τόκων», και απαντά : «δεν μπορεί κάποιος να υπάρξει», αδυνατώντας να δώσει συγκεκριμένα στοιχεία έστω για ένα τέτοιο δάνειο. Η απάντησή του αποδεικνύει ότι ο κανόνας αντιμετώπισης των δανείων προς ΜΜΕ ήταν η συνεχής αναδιάρθρωσή τους, ώστε αυτά να εμφανίζονται ενήμερα και εξυπηρετούμενα, αφού όταν υπήρχαν καθυστερήσεις εξόφλησης ληξιπρόθεσμων δόσεων δανείου και τόκων, επιλέγονταν η αναδιάρθρωση ώστε να εμφανιστεί ενήμερο και εξυπηρετούμενο.

Βρισκόμαστε στο σημείο αυτό μπροστά σε μια συστηματική παρατυπία : Η συγκάλυψη των αδυναμιών των επιχειρήσεων των ΜΜΕ να εξοφλήσουν τις δόσεις των δανείων και των δόσεων των τόκων στους προσυμφωνημένους-συμβατικούς χρόνους αντιμετωπίζεται από τις τράπεζες ως ανεκτό φαινόμενο. Η διαπίστωση αυτή είναι που ώθησε τους συντάκτες του Πορίσματος της ΤτΕ να θεωρήσουν την συγκεκριμένη αντιμετώπιση ως προφανή ζημιογόνα παθογένεια του τραπεζικού συστήματος που θα έπρεπε να αντιμετωπιστεί και να συστήσουν αυστηρότερη αντιμετώπιση των συγκεκριμένων δανείων αυτών.

Μετά από ερώτηση του Αντιπρόεδρου της Επιτροπής κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Κ. ΚΑΜΜΕΝΟΥ βγαίνει το συμπέρασμα πως δεν υπάρχει ειδικός κανονισμός για τα δάνεια προς τα ΜΜΕ ή τα πολιτικά κόμματα ή σε κάποιον άλλο κλάδο της οικονομίας. Ως αρμόδια εποπτική αρχή, κάνει τακτικούς και έκτακτους ελέγχους στις τράπεζες για το δανειακό τους χαρτοφυλάκιο, δειγματοληπτικούς ελέγχους που αφορούν συγκεκριμένα χαρτοφυλάκια όπως τα χαρτοφυλάκια των ΜΜΕ. Σύμφωνα με τη μαρτυρία του, η ΤτΕ έχει κάνει δύο εξειδικευμένους ελέγχους, έναν το 2012 και έναν που βρισκόταν σε εξέλιξη την ώρα της μαρτυρίας.

Επιπλέον, σύμφωνα με την κατάθεση του κ. Καραββία, η ασφαλιστική και φορολογική ενημερότητα δεν είναι προαπαιτούμενο προκειμένου να προχωρήσει το δάνειο.

Ύστερα από ερώτηση του αντιπροέδρου ΔΚΚ προκύπτει ότι τα στοιχεία που ζητά η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και αξιολογεί πριν δώσει ένα δάνειο, είναι το επιχειρηματικό πλάνο της εταιρίας και πώς αυτή η εταιρία θα μπορέσει να εξυγιανθεί μέσω περικοπής εξόδων ή άλλων ενεργειών. Μάλιστα, πολλές φορές οι τράπεζες αναθέτουν και σε ανεξάρτητους εκτιμητές, ορκωτούς λογιστές κ.ο.κ, να επιβεβαιώσουν ή να συντάξουν αυτά τα επιχειρηματικά πλάνα, έτσι ώστε να έχουμε και από έναν τρίτο ανεξάρτητο φορέα τα λεγόμενα «επιχειρηματικά πλάνα».

Τέλος του επισημαίνεται ότι χορηγούσαν δάνεια στις επιχειρήσεις ΜΜΕ όταν αυτές ή οι βασικοί τους μέτοχοι είχαν στην τράπεζα μεγάλα χρηματικά ποσά καταθέσεων (σελ. 249 πρακτικών) . Ο ΦΩΚΙΩΝ ΚΑΡΑΒΙΑΣ απαντά ότι «πράγματι πολλές φορές το κάνουμε», αρνείται όμως να αξιολογήσει από άποψη νομιμότητας ή κανονικότητας την τακτική αυτή. Πάντως παραδέχεται ότι αυτή ακριβώς ήταν η συμπεριφορά της τράπεζας στην περίπτωση του ΔΟΛ (σελ. 250 πρακτικών).

4.Η κατάθεση του Δ/ντος Συμβούλου της της ALPHA τράπεζας κ. Μαντζούνη: Πλήρης αδυναμία εξηγήσεων

Στις 7.7.2016 εξετάζεται ο Δ/νων Σύμβουλος της ALPHA τράπεζας ΜΑΝΤΖΟΥΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ. Ερωτάται (σελ. 48 πρακτικών) «ποιο είναι το όριο πιστοδοτήσεων των ΜΜΕ, δεδομένου ότι το Πόρισμα της ΤτΕ ρητά αναφέρει ότι αυτό παραβιάζονταν συστηματικά, τόσο για το σύνολό τους, όσο και για το καθένα χωριστά», και απαντά ότι δεν γνωρίζει συγκεκριμένα, όμως θα στείλει σχετικό έγγραφο. Έως σήμερα δεν έχει πληροφορηθεί η Επιτροπή ποιο είναι το όριο πιστοδοτήσεων της συγκεκριμένης τράπεζας για τα ΜΜΕ.

Ερωτώμενος από τον Αντιπρόεδρο σχετικά με την περίοδο 2010 και έπειτα (που αυξήθηκε το κόστος δανεισμού, χρήματος και εξυπηρέτησης δανείων – και δη επιχειρηματικών), για τα δάνεια που τα ΜΜΕ είχαν εκείνη την εποχή που σχεδόν διπλασιάστηκε το κόστος δανεισμού τους από τα επιτόκια, διερωτώμενος πως το χειρίστηκε η Alpha Bank (αν άλλαξαν οι δανειακές συμβάσεις, αν αναδιαρθρώθηκαν ή άλλαξαν οι όροι του δανεισμού), ο Μαντζούνης απαντά αρνητικά και λέει πως πήρε μερικά χρόνια (αλλά τα επιτόκια αυξήθηκαν σε πολλές περιπτώσεις).

Από την κατάθεση προκύπτει επίσης πως, όταν η Εμπορική Τράπεζα απορροφήθηκε από την Alpha Bank υπήρχε ένα σημαντικό δάνειο 40 εκατομμυρίων

ευρώ σε μεγάλο μέσο μαζικής ενημέρωσης. Ο μάρτυρας υποστηρίζει πως δεν θυμάται σε ποιο μέσο.

Ερωτάται (σελ. 52 πρακτικών) για το κοινό ομολογιακό δάνειο των τριών τραπεζών ALPHA, ΕΤΕ και ΠΕΙΡΑΙΩΣ ύψους 96.000.000 ευρώ προς τον ΔΟΛ, το οποίο χορηγήθηκε με την κοινή - αβάσιμη όπως αποδείχτηκε αμέσως μετά - εκτίμηση και των τριών τραπεζών ότι «υπάρχουν αισιόδοξες εκτιμήσεις και θετική προοπτική της οικονομικής κατάστασης του ΔΟΛ». Απαντά ότι αυτές οι αισιόδοξες εκτιμήσεις δεν επιβεβαιώθηκαν. Δεν εξηγεί όμως γιατί, με ποιες ενδείξεις υπήρξαν τόσο αισιόδοξες εκτιμήσεις, όταν ακριβώς τη χρονιά διατύπωσής τους, δηλαδή του 2013, υπήρχαν τα εξής δεδομένα τα οποία τόσο η ίδια η δική του τράπεζα (ALPHA) όσο και η ΕΤΕ γνώριζαν πολύ καλά ότι υπήρχαν πτώση του κύκλου εργασιών κατά ποσοστό 28%, ζημιές, αρνητικά ίδια κεφάλαια και κατάρρευση όλων των οικονομικών δεικτών . Και εδώ δεν υπήρξε σαφής απάντηση (βλ. σελ. 53 πρακτικών).

Η αρμόζουσα λογική εξήγηση είναι ότι κάποιος ή κάποιοι απέκρυψαν ή αλλοίωσαν ή υποβάθμισαν τις εκτιμήσεις των ιδίων των πιστωτριών τραπεζών για την οικονομική κατάσταση του ΔΟΛ. Ότι συγκεκριμένα άτομα δέχθηκαν να συναφθεί το σκανδαλώδες αυτό δάνειο χωρίς ουσιαστικές εγγυήσεις και εξασφαλίσεις. Ποιος ή ποιοι πρέπει να γίνει αντικείμενο έρευνας. Απαντήσεις δεν δίνονται από τον συγκεκριμένο μάρτυρα, προφανώς γιατί τα γεγονότα είναι συντριπτικά, ενώ γνωστή είναι η κατάληξη του άλλοτε κραταιού ομίλου: σήμερα ο ΔΟΛ , ιδιοκτησίας πλέον Σταύρου Ψυχάρη με χρήματα που αντλήθηκαν μέσω των πολλαπλών συχνά επιλήψιμων δανείων, όπως θα εκτεθούν στο οικείο κεφάλαιο, αδυνατεί να εξοφλήσει ακόμα και τις δόσεις των τόκων και παραπαίει από την άποψη της κυκλοφορίας, των οικονομικών αποτελεσμάτων, της απήχησης που διαθέτει στο κοινό.

Η περίπτωση Ψυχάρη-ΔΟΛ αποδεικνύει περίτρανα ένα και μόνο:

Ότι ο φερόμενος κολοσσός είχε πήλινα πόδια. Η πορεία του επί διευθύνσεως Σταύρου Ψυχάρη κατέληξε καταστροφική αφ' ενός διότι, για μια ακόμα φορά στην ιστορία του, αποστράφηκε τα συμφέροντα του λαού και συντάχθηκε με τα συμφέροντα των ξένων δανειστών, δυσφήμησε και πολέμησε κάθε λαϊκή αντίδραση στην καταστροφική πολιτική των μνημονίων, υπονόμωσε όσο μπόρεσε κάθε προσπάθεια αντίδρασης σ' αυτήν ακόμα και όταν ο λαός επέλεξε μια κυβέρνηση με εντολή να παλέψει για την αντιμετώπιση των μνημονιακών συνεπειών. Εξ' ίσου αποδεικνύεται ότι ως μία από τις «βαρυνείες» της ενημέρωσης ο ΔΟΛ είχε εθιστεί στο εύκολο χρήμα. Δεν είναι τυχαίο ότι δια στόματος υιού Ψυχάρη ακούστηκε στην Επιτροπή η κυνική ομολογία ότι έπαιρναν δάνεια με εγγύηση «αέρα». Μόλις άλλαξαν οι όροι, μόλις - με λαϊκή απόφαση αλλαγής διακυβέρνησης και καθολικότερη επιδοκimasία - εκδηλώθηκε πολιτική βούληση να τεθεί τέρμα στην αδιαφάνεια, την

ευνοιοκρατία τον ημετερισμό, τα εύκολα δανεικά και αγύριστα που εξασφάλιζαν οι περασμένες κυβερνήσεις, φάνηκε η οικονομική γύμνια του. Χωρίς τον μανδύα των θαλασσοδανείων το μέλλον του Ομίλου έγινε θολό, άρχισαν οι περικοπές, οι απολύσεις, οι καθυστερήσεις μισθών. Δημοσιοποιήθηκε η συζήτηση για αλλαγή στο ιδιοκτησιακό καθεστώς. Η κοινή γνώμη δεν ενδιαφέρεται τόσο στο ποιος ή ποιοι θα είναι, αν υπάρξουν, οι νέοι ιδιοκτήτες. Ενδιαφέρεται να απαγορευτεί επιτέλους σε εξωθεσμικά κέντρα να ασκούν πολιτικές παρεμβάσεις, να επιχειρούν αλλοίωση της κρίσης του ελληνικού λαού, παραβιάζοντας μάλιστα τη νομιμότητα, να διαπλέκονται, να εκμεταλλεύονται τη δεσπόζουσα θέση τους για να παράγουν, ν' αναπαράγουν να διαδίδουν αναλήθειες, να υιοθετούν συκοφαντίες εναντίον των πολιτικών τους αντιπάλων, να διαστρέφουν την πραγματικότητα φοβίζοντας και απογοητεύοντας το λαό.

Ο Δνων Σύμβουλος της ALPHA ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΝΤΖΟΥΝΗΣ ερωτάται επίμονα για το δάνειο των 3.500.000 ευρώ που χορηγήθηκε προς την προσωπική εταιρία του Σταύρου Ψυχάρη BRIONTE LTD το έτος 2006 με σκοπό την ανέγερση κτισμάτων σε ιδιόκτητο ακίνητο στο Πόρτο-Χέλι (σελ. 54 πρακτικών). Του αναγιγνώσκεται τμήμα του Πορίσματος της έκθεσης της ΤτΕ όπου αναφέρει ότι «η χορήγηση του δανείου αυτού έγινε χωρίς να παρακολουθείται αν υλοποιείται ο σκοπός χορήγησής του, χωρίς να εγγράφεται προσημείωση στο ακίνητο για τη διασφάλιση του δανείου, ενώ ποτέ δεν προσκομίσθηκαν στοιχεία που να αποδεικνύουν την εκτέλεση του έργου για το οποίο χορηγήθηκε το δάνειο». Απαντά ότι από ό,τι γνωρίζει εκτελέστηκε το έργο, δεν μπορεί να βεβαιώσει όμως αν για το σκοπόν αυτό χρησιμοποιήθηκαν χρήματα του δανείου ή εάν αυτά πήγαν σε αλλότριο σκοπό, ενώ για την παράλειψη εγγραφής προσημείωσης παραδέχεται ότι τελικά έχει εγγραφεί τέτοια προσημείωση μόλις το τρέχον έτος δευτέρας τάξεως όμως, διότι ήδη έχει προλάβει να εγγράψει πρώτη προσημείωση άλλη τράπεζα για άλλο δάνειο του ίδιου δανειολήπτη επωφελούμενης προφανώς της ολιγωρίας της διοίκησης της τράπεζας που ο ίδιος διεύθυνε.

Ερωτάται (σελ. 57 πρακτικών) γιατί όπως του επισημαίνει ο ερωτών Εισηγητής του ΣΥΡΙΖΑ ότι σημειώνει το Πόρισμα της ΤτΕ (σελ.60) χορηγούνταν συνεχείς παρατάσεις της διάρκειας των δανείων του ΔΟΛ και γιατί ελάμβαναν χώρα ανακεφαλαιοποιήσεις τόκων, που οι δόσεις τους δεν εξοφλούνταν στους προσυμφωνημένους-συμβατικούς χρόνους, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται τα δάνεια ενήμερα και εξυπηρετούμενα. Ούτε στο σημείο αυτό δίνει ουσιαστικές απαντήσεις ο μάρτυρας. Ερωτάται από τον πρόεδρο της Επιτροπής ΣΩΚΡΑΤΗ ΦΑΜΕΛΟ (σελ. 208 πρακτικών) σχετικά με την ενδιάμεση χρηματοδότηση του ΔΟΛ, και συγκεκριμένα ερωτάται: «η ενδιάμεση χρηματοδότηση 3.000.000 ευρώ γίνεται

μήπως πριν την έγκριση του ΚΟΔ, στο οποίο υπήρχε όρος εξόφλησης όλων των ληξιπρόθεσμων τόκων μέχρι 31.12.2016, ώστε να λάβει ο ΔΟΛ το ποσό της έμμεσης χρηματοδότησης και με αυτό να εξοφλήσει όλες τις καθυστερούμενες δόσεις και έτσι να φαίνεται ότι πληρούται ο όρος του ΚΟΔ για προηγούμενη εξόφληση όλων των καθυστερούμενων δόσεων; Αυτό δεν είναι μία μεθόδευση, αφού ο δικαιούχος του ΚΟΔ δεν καταβάλλει ουσιαστικά ούτε ευρώ από την τσέπη του, αλλά μόνο και αποκλειστικά από την τραπεζική χρηματοδότηση; Αυτό είναι νόμιμο; Είναι ηθικό; Ο μάρτυρας δεν απαντά και επιφυλάσσεται να το δει και θα στείλει σχετικό έγγραφο. Εννοείται ότι έγγραφη εξήγηση δεν δόθηκε. Ερωτάται από τον Πρόεδρο της Επιτροπής πώς γίνεται να χορηγούνται συνεχώς δάνεια προς τον Σταύρο Ψυχάρη μέχρι να αποκτήσει το 100% των μετοχών των εταιριών στις οποίες ήδη συμμετέχει και αν αυτό συνάδει με τον Κανονισμό Πιστοδοτήσεων της τράπεζας, και εν πάση περιπτώσει αν είναι σύνομο και αντιστοιχεί σε μία χρηστή και έντιμη διοίκηση και διαχείριση των υποθέσεων της τράπεζας.

Η απάντηση είναι ενδεικτική της πλήρους αδυναμίας να εξηγηθούν τέτοια και άλλα νοσηρά φαινόμενα χωρίς να γίνει παραπομπή στο αυτονόητο: εύνοια και μεροληψία! Η ίδια απάντηση αρμόζει και όταν (σελ. 214 πρακτικών) ο μάρτυρας δεν μπορεί να εξηγήσει γιατί στις συνεχείς, παράνομες βεβαίως, παρατάσεις καταβολής ληξιπρόθεσμων δόσεων τόκων, δεν έμπαινε τόκος.

Εν συνεχεία, ο ΜΑΝΤΖΟΥΝΗΣ παραδέχεται ότι η εκ μέρους της ALPHA Τράπεζας αποδοχή ως ενεχύρου μετοχών της ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ την ώρα που η μετοχή της ήταν γνωστό ότι είχε αρχίσει να κατακρημνίζεται και, κυρίως, όταν η διαφημιστική δαπάνη κατρακυλούσε φτάνοντας σε σχετική απαξίωση, ήταν μη ορθή. Παραδέχτηκε ακόμη ότι δεν είχε αναπτυχθεί κανένας μηχανισμός συμπλήρωσης των ασφαλισμάτων σε περίπτωση μείωσης της αξίας των άυλων τίτλων.

Από την κατάθεση και μετά από ερώτηση του Αντιπροέδρου ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Κ. ΚΑΜΜΕΝΟΥ προκύπτει πως το ποσοστό του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και του ελληνικού δημοσίου στην Alpha Bank ανέρχεται σε 11%. Το ΤΧΣ έχει έναν εκπρόσωπο στο διοικητικό συμβούλιο, ο οποίος μετέχει και σε διάφορα συμβούλια του διοικητικού συμβουλίου, δηλαδή διαχειρίσεως κινδύνων, επιθεωρήσεως, και άλλα, καθώς και έναν παρατηρητή.

Εκτός αυτού υπάρχει εποπτεύων επίτροπος από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ο οποίος μετέχει σε πολλά συμβούλια και είναι παρατηρητής στο Δ.Σ. Από το νόμο «Αλογοσκούφη» υπάρχει ένα μέλος στο Δ.Σ. το οποίο επίσης μετέχει σε ορισμένα συμβούλια ως παρατηρητής. Αυτό με τη λογική ότι, αν μετέχει σε ορισμένα συμβούλια, μπορεί να βρεθεί σε κατάσταση συγκρούσεως συμφερόντων, ασυμβιβάστου. Η εκπρόσωπος του ΤΧΣ είναι Ελληνικής υπηκοότητας ενώ ο

εποπτεύων Επίτροπος ανήκει σε ξένη εταιρία εν ονόματι MAZAP, επιλεγμένη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανταγωνισμού. Ο επικεφαλής εκεί, ο έχων την ευθύνη της Ελλάδος και της Alpha Bank είναι Γερμανός, εδρεύων στο Λονδίνο ή στο Παρίσι.

Σε ερώτηση του Αντιπροέδρου σχετικά με το ρόλο της Τράπεζας της Ελλάδος και της δικής της Επιτροπής Ελέγχου και Εποπτείας των δανείων με τις τράπεζες και με το αν αυτός έχει αλλάξει τα τελευταία πέντε χρόνια ο κ. Μαντζούνης απάντησε πως ο εποπτικός ρόλος της Τραπεζής της Ελλάδος δεν έχει εκλείψει και πως οι έλεγχοι διεξάγονται κανονικά. Μια σημαντική πληροφορία που προέκυψε είναι πως οι έλεγχοι από τον SSM λαμβάνουν χώρα παρουσία επίσης της ΤτΕ.

Σχετικά με την ενεχυρίαση της αξίας του σήματος και το αν υπάρχουν ειδικοί οίκοι που αξιολογούν το σήμα, προκύπτει πως υπάρχουν εμπράγματα εξασφαλίσεις στην Alpha Bank τόσο για το Mega, για τον ANT1 και για τον ΔΟΛ τη χρονική περίοδο που δόθηκαν τα μεγάλα δάνεια, τα κοινά ομολογιακά των δύο μεγάλων οργανισμών και του ΔΟΛ.

Η Alpha Bank εξαγόρασε την Ιονική την Εμπορική, ανέλαβε τις εργασίες της Ελλάδος της Citibank και το ενεργητικό τεσσάρων συνεταιριστικών τραπεζών.

Προκύπτει πως σε καμία απ' αυτές δεν υπήρξε θέμα διαχωρισμού καλής ή κακής τραπεζής και πως άρα δεν υπήρξε 'κακή τράπεζα'. Μόνο στην περίπτωση της ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ, η οποία ανήκε στην CREDIT AGRICOLE, πήραν ορισμένα καλά δάνεια και τα απέσπασαν, γιατί υπήρχε ένα μεγάλο κενό στα νούμερα της ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ και κάπως έπρεπε να καλυφθούν. Η τράπεζα αυτή ανακεφαλαιοποιήθηκε από τους Γάλλους με 3 δισεκατομμύρια και πήρε αρκετά ναυτιλιακά δάνεια.

5.Η κατάθεση του Δ/ντος Συμβούλου της τράπεζας ΠΕΙΡΑΙΩΣ κ. ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Στις 12.7.2016 εξετάζεται ο Δ/νων Σύμβουλος της τράπεζας ΠΕΙΡΑΙΩΣ κ. Πουλόπουλος Γεώργιος. Ερωτάται από τον Εισηγητή του Σύριζα κ.Λάππα (σελ. 18 πρακτικών) «σε ποια κλίμακα πιστοληπτικού ικανότητας κατατάσσει η τράπεζά του τις επιχειρήσεις των ΜΜΕ»; Απαντά: «μέχρι και στην κλίμακα 19 είναι ικανοποιητικά, και τα περισσότερα ΜΜΕ είναι μεταξύ 14 και 17». Ο ερωτών του υπενθυμίζει έγγραφο της ίδιας της τράπεζάς του με πίνακα πιστοληπτικής διαβάθμισης και όπου αναφέρεται ότι στην κλίμακα 16 είναι αναγκαίες διασφαλίσεις και ρευστοποίηση όλων των καλυμμάτων ενώ στην κλίμακα 17 επέρχεται «Παύση συνεργασίας με τον

δανειολήπτη» (και ασφαλώς καταγγελία της δανειακής σύμβασης και κήρυξη ως απαιτητού ολόκληρου του ποσού του δανείου). Το ερώτημα που του απευθύνεται είναι: «Πως ομιλεί για «ικανοποιητική κλίμακα στο 19, όταν στην κλίμακα 16 και 17 αναφέρονται τα αμέσως παραπάνω, και γιατί η τράπεζά του δεν προσέφυγε στις λύσεις και τις ενέργειες που προβλέπονται στις κλίμακες 16 και 17 που αναφέρει η ίδια ως επιβεβλημένα; Δηλαδή γιατί δεν προέβη σε «ρευστοποιήσεις ΟΛΩΝ των καλυμμάτων και παύση συνεργασίας με τον δανειολήπτη; Ουσιαστική απάντηση ουδεμία.

Εδώ αναφέρεται το εύλογο ερώτημα γιατί η τράπεζα δεν προέβη στις νόμιμες και επιβαλλόμενες από τον ίδιο τον Κανονισμό Πιστοδοτήσεων της τράπεζας ενέργειες.

Τι ή ποιος την εμπόδιζε;

Γιατί με την παράλειψή τους διευκόλυναν έναν ασυνεπή δανειολήπτη, που «τυχαίνει» να είναι επιχείρηση ΜΜΕ;

Και γιατί οι παραλείψεις αυτών των νομίμων ενεργειών, που ασφαλώς ωφέλησαν τον δανειολήπτη χωρίς να έχει τις νόμιμες προϋποθέσεις, δεν έγιναν αντιληπτές αμέσως από τα εποπτικά όργανα και της τράπεζας ΠΕΙΡΑΙΩΣ και της Τράπεζας της Ελλάδος;

Ή μήπως έγιναν αντιληπτές και απεκρύβησαν;

Δεν ευθύνεται κανένας για την παθογένεια αυτή που γέννησε τόσους ασυνεπείς (είναι η ευγενέστερη έκφραση που μπορεί να χρησιμοποιηθεί) δανειολήπτες στον κλάδο των επιχειρήσεων ΜΜΕ; Είναι βέβαιο ότι εδώ γεννώνται σοβαρές υπόνοιες τέλεσης του αδικήματος της απιστίας εκ μέρους των τραπεζικών στελεχών της τράπεζας, κάτι που ασφαλώς πρέπει να ερευνηθεί περισσότερο ενδελεχώς.

Στον ίδιο μάρτυρα επισημαίνεται ότι στο δάνειο που χορήγησε η τράπεζά του (ΠΕΙΡΑΙΩΣ) μαζί με την ALPHA στις 16.10.2009 προς την ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ποσού 50.000.000 ευρώ, συμμετέχοντας κατά 50% η κάθε μία, και στο έγγραφο χορήγησης αναγράφεται τα εξής εκπληκτικά: «Άνευ» (εξασφαλίσεων) και ότι τα χρηματοοικονομικά καλύμματα θα οριστούν στο μέλλον», και συγκεκριμένα ερωτάται (σελ. 19, 20 πρακτικών) «πως και γιατί χορηγούνται 50.000.000 ευρώ χωρίς καμία εξασφάλιση, όταν σε ίδιο έγγραφο της τράπεζας ΠΕΙΡΑΙΩΣ αναφέρεται ότι ήδη από το 2008 προς 2009 η δανειολήπτρια επιχείρηση ΜΜΕ είχε μείωση του κύκλου εργασιών κατά 30.000.000 ευρώ, η οποία μάλιστα συνεχίστηκε μέχρι και το 2014;

Επισημαίνεται στον μάρτυρα ενώ έτσι έχουν τα πράγματα για την ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ και ενώ οφείλεται από το προηγούμενο δάνειο ποσό 34.570.000 ευρώ, από το οποίο τα 34.000.000 ευρώ είναι παντελώς ακάλυπτα, αφού καλύπτεται μόνο το ποσό των 500.000 ευρώ(!!!), χορηγείται και νέο δάνειο το 2012 ποσού 30.000.000 ευρώ για

αναχρηματοδότηση του υπολοίπου του προηγούμενου δανείου, μάλιστα το νέο αυτό δάνειο είναι ολόκληρο ακάλυπτο από εγγυήσεις και εξασφαλίσεις, παρά το γεγονός ότι η εταιρία αυτή ΜΜΕ συνεχίζει να εμφανίζει ΟΛΟΥΣ του οικονομικούς της δείκτες αρνητικούς με συνεχή κατεδάφιση ήδη από το 2008 προς 2009.

Και ερωτάται γιατί χορηγείται το νέο αυτό δάνειο, αφού ούτε ένας δείκτης, καμία προϋπόθεση, κανένα κριτήριο τραπεζικού ή οικονομικού χαρακτήρα δεν συνάδει και δεν δικαιολογεί τη χορήγηση αυτή; Ουσιαστικά ο μάρτυρας δεν έχει καμία απάντηση, ενόψει των συντριπτικών αυτών στοιχείων και δεδομένων (βλ. σελ. 21 πρακτικών).

Σε κάθε περίπτωση και εδώ γεννάται ασφαλώς ζήτημα παράνομης δανειοδότησης και πιθανής ευθύνης των τραπεζικών στελεχών για το αδίκημα της απιστίας .

Ο Αντιπρόεδρος της Εξεταστικής Επιτροπής ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΚΑΜΜΕΝΟΣ ενδιαφέρεται για την επάρκεια των ελέγχων και τη διαδικασία ελέγχου των φακέλων δανειοδοτήσεων, πάντα προς μέσα μαζικής ενημερώσεως και κόμματα, από την Τράπεζα της Ελλάδος. Ο κ. Πουλόπουλος δηλώνει ότι η Τράπεζα της Ελλάδος διενεργεί και είναι μέρος των καθηκόντων της να διενεργεί ελέγχους. Έχει ξεκινήσει μια διαδικασία ελέγχων στα μέσα μαζικής ενημέρωσης από τον Μάιο του 2015 η οποία, και προχωράει. Μέχρι στιγμής έχουν λάβει στοιχεία για τον ΔΟΛ το πόρισμα μάλιστα όπως αναφέρει ο μάρτυρας αναφέρει ότι δεν υπάρχει καμία παρατυπία για την Τράπεζα Πειραιώς., για τον ΑΝΤ1, για τον ΠΗΓΑΣΟ, για τον ΤΗΛΕΤΥΠΟ, για την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, τη ΝΕΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ, το ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ, τον Alpha, την Εκδοτική Βορείου Ελλάδος, Απτικές Εκδόσεις και REAL.

Σχετικά με άλλες ενέργειες, όλο το χαρτοφυλάκιο, μεταξύ αυτών και τα κόμματα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, έχουν ελεγχθεί από δύο διαγνωστικούς ελέγχους, τους γνωστούς στην Ελλάδα ως black rock που έχουν γίνει, όπου έχουν δει πολύ αναλυτικά στοιχεία. Έχουν γίνει δύο, τα λεγόμενα από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα asset quality reviews. Επομένως, έχουν δει σε πολύ μεγάλο βάθος και αυτοί οι έλεγχοι, πέρα από την Τράπεζα της Ελλάδος, πάρα πολύ αναλυτικά τη διαδικασία.

Για τα δυο κόμματα ο μάρτυρας δήλωσε ότι είναι στο Recovery Banking Unit. Το ένα κόμμα που είναι ενήμερο είναι στην κανονική Επιτροπή και ανάλογα με το κλιμάκιο μπορεί να πάει στην Ανώτατη ή όχι. Η εισήγηση είναι θετική, ενώ μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να περιλαμβάνει σημαντικές προϋποθέσεις, έτσι ώστε να αξιολογηθούν αυτές οι προϋποθέσεις στην Ανώτερη Επιτροπή και να πάρει θετική ή αρνητική απόφαση η Επιτροπή.

Άρα, υπάρχει η Επιτροπή, παρακολουθείται ανάλογα με το κλιμάκιο, ανάλογα αν είναι στο RBU ή αν είναι στο υπόλοιπο κομμάτι της τράπεζας και από το 2013 έχει προστεθεί και ο λεγόμενος Monitorings Trustee. Σε κάθε Επιτροπή, συνεχίζει, ο

Monitoring Trustee είναι παρών, έχει δυνατότητα να σταματήσει κάποια δανειοδότηση εάν θεωρεί ότι δεν είναι σύμφωνη με την πιστωτική πολιτική ή αν δεν είναι arm's length, επί ίσοις όροις με αντίστοιχες χρηματοδοτήσεις στους κλάδους και τρίτον παρακολουθεί οι μεταβολές του χαρτοφυλακίου κυρίως στους connected borrowers, που είναι τα κόμματα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, να μην είναι διαφορετικές από το συνολικό χαρτοφυλάκιο της τράπεζας.

Σε άλλη ερώτηση του Αντιπροέδρου ζητάται ο ρόλος του εκπροσώπου του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ο οποίος βεβαίως εκπροσωπείτο 26%, το 27% περίπου των μετοχών του Δημοσίου, δηλαδή των Ελλήνων φορολογουμένων βάσει και της τελευταίας κεφαλαιοποίησης, κατά πόσο είναι παρών, σε ποιες Επιτροπές και αν έχει βέτο ή ρόλο στην έγκριση ή όχι δανείων, αλλά και γενικότερα για τον ρόλο του μιας και εκπροσωπεί το Δημόσιο είναι σημαντικό να αποσαφηνιστεί το πώς ψηφίζει, τι λέει και αν έχει βέτο και ποιες είναι οι δυνατότητες που έχει μέσα στις Επιτροπές αυτές.

Ο μάρτυρας δηλώνει ότι εκπρόσωπος του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο και στις Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου. Στις υπόλοιπες Επιτροπές δεν συμμετέχει. Εκεί συμμετέχει ο Monitoring Trustee, που είναι ένας ανεξάρτητος φορέας (η KPMG ενημερώνει ότι για τα δάνεια τα μεγάλα των μέσων μαζικής ενημερώσεως και τις καταγγελίες για τα δύο μεγάλα κόμματα έχει ενημερωθεί το Διοικητικό Συμβούλιο).

Ο κ.Καμμένος θίγει επίσης το θέμα των ταυτόχρονων εκχωρήσεων επιχορηγήσεων σε παραπάνω από μια τράπεζες και συγκεκριμένα ρωτάει εάν έχει πέσει στην αντίληψή του μάρτυρα μήπως η ίδια η επιχορήγηση έχει γίνει pledged περισσότερες από μια φορές ταυτόχρονα για να χορηγηθεί το ίδιο δάνειο από διαφορετική τράπεζα, με την απάντηση του μάρτυρα να είναι αρνητική.

Σε περίπτωση μπλοκαρίσματος μια τράπεζας της επιχορήγησης και για το ποιος έχει την προτεραιότητα είσπραξης κάθε απαίτησης από τον μπλοκαρισμένο λογαριασμό ο μάρτυρας δηλώνει ότι υπάρχει μια κατάταξη, που πρόσφατα τροποποιήθηκε, των πιστωτών, αυτών που έχουν πάρει εμπράγματα διασφαλίσεις και των μη εξασφαλισμένων από εμπράγματα διασφαλίσεις πιστωτών σύμφωνα με την οποία ορίζεται ότι αυτοί που έχουν εμπράγματα εξασφαλίσεις παίρνουν το 65% και οι υπόλοιποι που είναι μη εξασφαλισμένοι, αναλόγως πόσοι, παίρνουν αντίστοιχα ένα ποσοστό. Επομένως, υπάρχει μια κατάταξη, όπως ορίζει ο νόμος, και δεν υπάρχει μια διαφοροποίηση, καταλήγει.

Ακόμη ο Αντιπρόεδρος αναφέρεται στο αν οι φάκελοι οι οποίοι ετοιμάζονται, είναι ενήμεροι με βάση τις ασφαλιστικές ή τις φορολογικές ενημερότητες του κάθε δανειζόμενου είτε αυτός είναι φυσικό πρόσωπο μέσο μαζικής ενημέρωσης ή νομικό

πρόσωπο μέσο μαζικής ενημέρωσης ή κόμμα με το μάρτυρα να απαντά ότι ασφαλιστική ενημερότητα παίρνουν από όλους τους πελάτες ανεξάρτητα εάν είναι κόμμα ή μέσο μαζικής ενημέρωσης.

Σε σχετική ερώτηση του κ. KAMMENOU για την ΑΤΕ για το αν θα λάβουν πίσω τα δάνεια που δόθηκαν, ο μάρτυς δηλώνει πως, βάσει της λογιστικής απεικόνισης, οι επισφάλειες είναι στο 100%.

Ιδιαίτερη κατηγορία ερωτήσεων αποτέλεσαν οι ερωτήσεις προς τον ΓΕΩΡΓΙΟ ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟ που αναφέρονταν στην ΑΤΕ, την οποία, μάλιστα, ο ερωτών μέλος της Επιτροπής χαρακτήρισε μια «οιονεί κομματική τράπεζα». Επισημάνθηκε ότι τα σχέδια αναδιάρθρωσης των δανείων των κομμάτων πριν από τη λήψη νέων δανείων, ήσαν εικονικά και γίνονταν μόνο για το θεαθήναι και εν γνώσει ότι ήταν αδύνατον να τηρηθούν, όπως και δεν τηρήθηκαν. Ως παράδειγμα αναφέρθηκε το ΠΑΣΟΚ για το οποίο, προκειμένου να λάβει νέο δάνειο το έτος 2010 εκτιμήθηκε καταφανώς αβάσιμα ότι θα μπορούσε να επιστρέφει υπερβολικά ψηλά ποσά, και πιο ειδικά, 8 εκατομμύρια το 2011, 10 εκατομμύρια το 2013, 11 εκατομμύρια το 2014, ενώ για το λήγον (2016) έτος εκτιμάτο ότι το συνολικό χρέος του κόμματος αυτού προς την Πειραιώς θα ήταν 40.000. Φυσικά αυτό δεν επαληθεύτηκε. Το χρέος του ΠΑΣΟΚ μόνο στην Πειραιώς στις 31-10-2016 ήταν 162,5 εκατομμύρια €, αποδεικνύοντας ότι οι αριθμοί παρατίθονταν μόνο για να δικαιολογήσουν το νέο δανεισμό παρά το ήδη υπάρχον ψηλό και μη εξυπηρετούμενο χρέος του ΠΑΣΟΚ.

6. Η κατάθεση του Δ/ντος Συμβούλου της τράπεζας ΑΤΤΙΚΑ κ. Αντωνόπουλου.

Στις 14.7.2016 εξετάζεται ο Δ/νων Σύμβουλος της τράπεζας ΑΤΤΙΚΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

Κατά την διάρκεια της εξέτασής ο Αντιπρόεδρος της Εξεταστικής Επιτροπής ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΚΑΜΜΕΝΟΣ, θέλοντας να αποσαφηνίσει την σκοπιμότητα της εξεταστικής επιτροπής, θέτει εύλογα ερωτήματα προκειμένου να αποδείξει την χρησιμότητα της διαδικασίας για την ύπαρξη διαφάνειας. Ξεκινάει παραθέτοντας την αδιαμφισβήτητη άνιση μεταχείριση μεταξύ των δανειοληπτών από την Τράπεζα Attica Bank. Συγκεκριμένα αναφέρεται στο γεγονός ότι επί πέντε συναπτά έτη το ΠΑΣΟΚ και η Νέα Δημοκρατία δεν έχουν καταβάλει καμιά δόση, προς αποπληρωμή των δανείων που έχουν λάβει, γεγονός που χρήζει έρευνας.

Το εύλογο ερώτημα που γεννάται και που θέτει ο Αντιπρόεδρος, είναι η διαδικασία που θα ακολουθείτο σε περίπτωση που κάποιος ιδιώτης είχε καθυστερήσει τόσο την καταβολή δόσεων προς διευθέτηση των οφειλών του διερωτώμενος, αν θα υπήρχε η ίδια ευνοϊκή αντιμετώπιση όπως συνέβη με τα δύο

κόμματα που κυβέρνησαν την Ελλάδα. Ο μάρτυρας λέει ότι η Τράπεζα έχει ως στρατηγική να εξαντλεί κάθε δυνατότητα, προκειμένου να αναδιαρθρωθούν οι σχέσεις με τους πελάτες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα, ιδίως όταν διαφαίνεται ότι υπάρχει πρόβλημα βιωσιμότητας, όσον αφορά στην αποπληρωμή.

Επισημαίνεται στον μάρτυρα (σελ. 22, 23 πρακτικών) ότι «είναι δεδομένο από τα έγγραφά σας ότι από το Φθινόπωρο του 2011 το κόμμα της ΝΔ δεν κατέβαλε ούτε ένα (αριθμητικά 1) ευρώ για την δανειακή της οφειλή των 2.400.000 ευρώ, δηλαδή από τη λήψη του δανείου, τι ενέργειες κάνατε για την είσπραξη των οφειλόμενων»; Απαντά: «στείλαμε εξώδικες οχλήσεις τα έτη 2012, 2013 και 2014, ενώ το έτος 2015 ξεκίνησαν οι δικαστικές ενέργειες» χωρίς όμως κάτι το συγκεκριμένο μέχρι σήμερα. Ερωτάται (σελ. 26, 27 πρακτικών) «έναντι του δανείου της η ΝΔ τις εκχωρήσεις ποίων ετών την κρατική χρηματοδότηση έκανε προς την τράπεζά σας»; Απαντά τις εκχωρήσεις των ετών 2013 και 2014, και όταν του επισημαίνεται από τον ερωτώντα κ. Λάππα ότι η κρατική χρηματοδότηση των ετών αυτών είχαν ήδη εκχωρηθεί προς την ΑΤΕ ένα (1) χρόνο πριν τη σύναψη της δανειακής σύμβασης της ΝΔ με την ΑΤΤΙΚΑ δηλώνει πλήρη άγνοια. Απλά απαντά (σελ. 28 πρακτικών) ότι «δεν το γνωρίζω, όμως η σύμβαση εκχώρησης προς την τράπεζά μας της κρατικής χρηματοδότησης των ετών 2013 και 2014 αναφέρει ρητά ότι το κόμμα της ΝΔ μας διαβεβαιώνει ότι των ετών αυτών η κρατική χρηματοδότηση δεν έχει εκχωρηθεί σε άλλη τράπεζα. Σε επιμονή του ερωτώντος αν είναι ψευδής αυτή η διαβεβαίωση, πράγμα δεδομένο ενόψει όλων των παραπάνω, αρνείται να απαντήσει. Με την σειρά του ο Αντιπρόεδρος, αναφέρεται στο γεγονός ότι η Τράπεζα Attica Bank, στην οποία ο μάρτυς είναι Διευθύνοντας σύμβουλος, δεν έχει ενοχλήσει τα δυο μεγάλα ΚΟΜΜΑΤΑ ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ τα οποία ευεργετήθηκαν μέσα από την διάθεση των τραπεζών, να δίνουν δάνεια απροκάλυπτα, χωρίς εγγυήσεις και χωρίς ουσιαστικά να επιστραφούν τα υπέρογκα ποσά, εδώ και πέντε χρόνια. Συνεχίζοντας ο κ.Καμμένος θέτει το ερώτημα, εφόσον προκύπτει από έγγραφα τα οποία είναι κατατεθειμένα στην διάθεση της εξεταστικής επιτροπής, για το ποια ήταν η λογική της ήδη εκχωρημένης απαίτησης της κρατικής επιδότησης, η οποία ελήφθη στον φάκελό της Τράπεζας, ως αρκετή, έτσι ώστε να δοθεί το δάνειο και η οποία είχε εκχωρηθεί ταυτόχρονα και στην ΑΤΕ. Ο μάρτυς καταθέτει ότι δεν είχε γνώση ούτε ο ίδιος ούτε η Τράπεζα, περί εκχώρησης του ίδιου ποσού σε άλλη τράπεζα.

Κατά τη χορήγηση του δανείου, ήταν σαφές ότι το ποσό αυτό ήταν ελεύθερο, διαθέσιμο προς εκχώρηση στην Τράπεζα, κατά δήλωση του δανειολήπτη. Με την σειρά του ο Αντιπρόεδρος ζητάει να ελεγχθούν για τυχόν ψευδείς δηλώσεις οι δανειολήπτες.

Επισημαίνεται στον μάρτυρα το ανάλογο φαινόμενο που έγινε με το κόμμα του ΠΑΣΟΚ (σελ. 29 πρακτικών), το οποίο έλαβε δάνειο 5.000.000 ευρώ το 2010 και σήμερα οφείλει 6.500.000 ευρώ. Ερωτάται «Τι προβλέψεις έλαβε η τράπεζά του για το δάνειο του ΠΑΣΟΚ και απαντά ότι οι προβλέψεις ανέρχονται στο ποσό των 5.711.000 ευρώ, δηλαδή σε ποσό μεγαλύτερο του κεφαλαίου του δανείου. Ομολογεί στη συνέχεια ότι και το κόμμα του ΠΑΣΟΚ δεν κατέβαλε ούτε ευρώ από το Φθινόπωρο του 2011(σελ. 31 πρακτικών). Ερωτάται (σελ. 36, 37 πρακτικών) «η έγγραφη διαβεβαίωση που έδιναν ΝΔ και ΠΑΣΟΚ ότι ούτε έχουν εκχωρήσει σε άλλη τράπεζα ούτε πρόκειται να εκχωρήσουν την κρατική χρηματοδότηση που εκχωρούν προς την ΑΤΤΙCΑ εάν δεν τηρηθεί, οπότε η περί του αντιθέτου διαβεβαίωση είναι ψευδής, έχει κανένας συνέπειες και ευθύνη»; Μετά από ισχυρή πίεση ο μάρτυρας απαντά: «Η δήλωση-διαβεβαίωση αυτή είναι ισχυρή και όταν είναι ψευδής υπάρχουν ποινικές και αστικές ευθύνες». Να σημειωθεί ότι εδώ ανακύπτει ευθέως ζήτημα ποινικών ευθυνών για τους οικονομικούς υπευθύνους των κομμάτων ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, αφού υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις για την τέλεση του αδικήματος της κακουργηματικής ψευδούς βεβαιώσεως και της απάτης, όμως γι αυτό θα αναλυθεί παρακάτω στο κεφάλαιο για τις ευθύνες των δύο αυτών κομμάτων. Άλλωστε οι ευθύνες αυτές, ποινικές και αστικές, όπως ρητά καταθέτει ο μάρτυρας, υπάρχουν και σε βάρος ΟΛΩΝ των τραπεζών (ίσως και σε βάρος του ελληνικού δημοσίου με τις διατάξεις περί καταχραστών του ελληνικού δημοσίου), προς τις οποίες χορηγήθηκαν ανάλογες ψευδείς δηλώσεις-διαβεβαιώσεις περί μη εκχώρησης της κρατικής χρηματοδότησης σε άλλες ταυτόχρονα τράπεζες, όπως παρακάτω θα αναλυθεί σε ειδικό κεφάλαιο.

Ερωτάται (σελ. 37 πρακτικών) το εξής: «Αναφέρατε ο ίδιος ότι ΝΔ και ΠΑΣΟΚ δεν κατέβαλαν από το 2011 ούτε ευρώ έναντι των δανείων τους, ενώ σε έγγραφο της τράπεζάς σας αναφέρεται ότι: Σε περίπτωση καθυστέρησης δόσης τόκου ή φόρου ή προμήθειας εξόδων της τράπεζας αυτή έχει το δικαίωμα από τη δανειακή σύμβαση να καταγγείλει το δάνειο και να καταστεί αυτό ολόκληρο απαιτητό. Γιατί για πέντε(5) χρόνια δεν προβήκατε σε καταγγελία της δανειακής σύμβασης των δύο αυτών κομμάτων»; Απαντά ότι «στείλαμε τα έτη 2012, 2013 και 2014 εξώδικες οχλήσεις και κάναμε και έρευνα στα υποθηκοφυλακεία για ανεύρεση ακίνητης περιουσίας η οποία όμως απέβη άκαρπη, καθυστερήσαμε γιατί θέλαμε να εξαντλήσουμε κάθε δυνατότητα εξόφλησης που τυχόν υπήρχε». Όμως ποια δυνατότητα υπήρχε ότι για πέντε (5) χρόνια δεν καταβάλλεται ούτε ευρώ, κοινοποιούνται εξώδικες οχλήσεις για τρία συνεχόμενα χρόνια, πλην εις μάτην. Τι αναμένουν; Ποια ήταν η αιτία ή η πηγή βουλήσεων να μην καταγγελθούν τα δάνεια των δύο αυτών κομμάτων, που σήμερα οφείλουν στο τραπεζικό σύστημα 401.000.000 ευρώ και δεν έχουν καταβάλλει σε

καμία τράπεζα ούτε ένα ευρώ από το Φθινόπωρο του 2011; Ποιες δυνάμεις προστατεύουν τα δύο αυτά κόμματα, ή υπό άλλη εκδοχή ποιες δυνάμεις εμποδίζουν να γίνουν τα νόμιμα, όπως γίνονταν και γίνονται για όλα τα φυσικά πρόσωπα και όλες τις επιχειρήσεις όλων των κλάδων, πλην ΜΜΕ;

Ερωτάται ο μάρτυρας από τον πρόεδρο της Επιτροπής κ. Φάμελλο (σελ. 175 πρακτικών) «εάν η εξασφάλιση της πληρωμής του δανείου από την κρατική χρηματοδότηση μελλοντικών ετών ενέχει βαθμό αβεβαιότητας, και παραδέχεται ότι πράγματι υπάρχει βαθμός αβεβαιότητας, αυτό είναι σαφές, αβεβαιότητα και ως προς το ύψος της κρατικής χρηματοδότησης και ως προς το μελλοντικό ποσοστό των κομμάτων που έλαβαν δάνεια και τα οφείλουν». Στη συνέχεια ο ίδιος ερωτών θέτει το εξής ερώτημα στον μάρτυρα: «εδώ έχουμε παρατηρήσει ότι όλες οι καταγγελίες των δανειακών συμβάσεων και των κομμάτων και των ΜΜΕ έχουν γίνει, όσες έχουν γίνει, μετά την ανάληψη της διακυβέρνησης της χώρας από τον Σύριζα, συνέβαλε ή όχι η πολιτική και κυβερνητική αυτή αλλαγή»; Δεν απαντά και φαίνεται να το αποδέχεται, αφού δεν πρόκειται για κρίση ή αξιολόγηση αλλά για γεγονότα που δεν επιδέχονται καμία απολύτως αμφισβήτηση. Και συνεχίζει ο ίδιος ερωτών (σελ. 184 πρακτικών): «Τον Οκτώβριο του 2011 χορηγήσατε δάνειο στη ΝΔ παρά το γεγονός ότι υπήρχε «καμπανάκι» από το Εισηγητικό της ίδιας της τράπεζας περί μη χορήγησης, γιατί το ξεπεράσατε τόσο εύκολα αυτό και χορηγήσατε το δάνειο σαν να μην συμβαίνει τίποτα; Απαντά ως εξής: «πράγματι υπήρχαν για το δάνειο αυτό εσωτερικές διαφωνίες, αλλά η τράπεζά μας δεν έχει ευθύνη αφού ελέγχθηκε από την BLACKROCK και ...όλα καλά! « Ο ίδιος ερωτών συνεχίζει (σελ. 187): «Μπορεί να δοθεί δάνειο με μόνη εγγύηση τις μελλοντικές πωλήσεις εντύπου ή υπηρεσιών μίας επιχείρησης, και απαντά: είναι δυνατόν αλλά δεν είναι εφικτό, εάν δεν αξιολογηθεί κατάλληλα η διάρθρωση του δανείου και η πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης. (Τώρα ποια διάρθρωση δανείου και ποια πιστοληπτική ικανότητα των κομμάτων και των ΜΜΕ επέτρεψαν την αθρόα δανειοδότησή τους ... «ψυχή βαθιά». Τέλος ο ίδιος ερωτών, ο πρόεδρος της Επιτροπής κ. Φάμελλος κάνει την τελευταία του ερώτηση: «Τι γνώμη έχει για το φαινόμενο «Μπάμπουσκα», και γενικά εάν επιτρέπεται η χορήγηση δανείου αποκλειστικά για την αγορά μετοχών εταιρίας την οποία ήδη κατέχει, και απαντά ότι δεν επιτρέπεται η χορήγηση τέτοιων δανείων σε πρόσωπα για αγορά μετοχών εταιρίας που ήδη κατέχουν.

Εδώ προκύπτουν σαφείς ευθύνες αφού πολλές τράπεζες έχουν χορηγήσει δάνεια που χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικά για την αγορά μετοχών, ώστε να ελέγξουν το 100%, μιας επιχείρησης στην οποία ήδη συμμετείχαν , όπως έγινε στην περίπτωση Σταύρου Ψυχάρη και Θέμου Αναστασιάδη, περιπτώσεις όμως που θα αναλυθούν ιδιαίτερα παρακάτω.

Από την κατάθεση του ίδιου μάρτυρα σημειώνονται ακόμα και τα εξής : τίθενται υπ' όψιν του δύο δανειακές συμβάσεις του ΠΑΣΟΚ με φερόμενες ημερομηνίες η πρώτη στις 31-12-2011 και η άλλη στις 31-12-2012 ύψους τριών και δύο εκατομμυρίων και του ζητείται να σχολιάσει εάν κατ' ουσίαν επρόκειτο για δάνεια που χορηγήθηκαν εντός του 2012. Ο μάρτυρας χαρακτηρίζει τα δάνεια αυτά ως δόσεις εξόφλησης του δανείου του 2010. Στη συνέχεια όμως απαντώντας σε ερώτηση του ίδιου μέλους της Επιτροπής παραδέχθηκε ότι η εξόφληση του δανείου του 2010 είχε γίνει εκείνο το ίδιο έτος 2010. Εκτιμάται ότι η πρώτη απάντηση δόθηκε σκόπιμα ανακριβής, επειδή του επισημάνθηκε ότι τα δύο συγκεκριμένα δάνεια δόθηκαν εν μέσω της κρίσεως και αφού είχε οριστικοποιηθεί η πτωτική πορεία αυτού του κόμματος, πράγμα που καθιστούσε την αποπληρωμή του προφανώς αδύνατη εν όψει του πολύ χαμηλότερου ποσού κρατικής χορήγησης άλλα και των εκχωρήσεων της κρατικής χορήγησης που είχαν ήδη προηγηθεί.

Κλείνοντας είναι χαρακτηριστική η δήλωση του Αντιπροέδρου της εξεταστικής ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Κ. ΚΑΜΜΕΝΟΥ ότι κανένα από τα κόμματα ,δεν απολογήθηκε ποτέ στον Ελληνικό λαό, για τα δάνεια που έλαβε και δεν έχει αποπληρώσει ζημιώνοντας ουσιαστικά την χώρα.

7. Κατάθεση του Δ/ντος Συμβούλου της ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΑΤΕ) ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΗΛΙΑΚΟΥ .

Στις 19.7.2016 κατέθεσε ο Δνων Σύμβουλος της ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΑΤΕ) ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΗΛΙΑΚΟΣ.

Καταθέτει (σελ. 12 πρακτικών) ότι η χρηματοδότηση των κομμάτων από την τράπεζα αυτή θεωρούνταν μηδενικού ρίσκου, και προσθέτει ότι (σελ. 18 πρακτικών) «απαίτησαν στις δανειακές συμβάσεις των κομμάτων να υπάρχει ρητή δέσμευση για μη εκχώρηση της κρατικής χρηματοδότησης, των ετών που της εκχωρούνταν, ταυτόχρονα και σε άλλες τράπεζες, και έλαβαν ρητή έγγραφη τέτοια διαβεβαίωση».

Όταν του επισημαίνεται ότι αυτό όχι μόνο δεν τηρήθηκε, αλλά αντίθετα ο κανόνας ήταν η πολλαπλή ταυτόχρονη εκχώρηση των ιδίων ετών κρατικής χρηματοδότησης σε περισσότερες τράπεζες, δήλωσε ότι η τράπεζα δεν μπορούσε να έχει γνώση γι αυτό και άλλοι ευθύνονται, αυτοί που παρείχαν την έγγραφη

διαβεβαίωση περί του αντιθέτου. Μάλιστα πιεζόμενος για το ζήτημα αυτό κατέθεσε (σελ. 26,27 πρακτικών) ότι αυτό «δεν ήταν δεοντολογικά ορθό».

Καταθέτει (σελ. 20 πρακτικών) ότι στην πραγματικότητα εξαπατήθηκε η τράπεζα από τα κόμματα της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ, διότι είχαν διαβεβαίωσή τους ότι θα εκχωρούνταν στην τράπεζα έναντι των μεγάλων ποσών δανείων τους το 100% της κρατικής τους χρηματοδότησης, και έγινε ακριβώς το αντίθετο, δηλαδή ψηφίστηκε νόμος για το ανεκχώρητο.

Ερωτάται (σελ. 27 πρακτικών) εάν μετά τη δήλωση του τότε πρωθυπουργού Γιώργου Παπανδρέου, τον Απρίλιο 2010 για εισαγωγή της χώρας σε μνημόνιο, έπρεπε να υπάρξει περιοριστική πιστοδοτική πολιτική απέναντι στα κόμματα και γιατί μετά την εισαγωγή σε μνημόνιο η τράπεζά του όχι μόνο δεν περιόρισε τη χρηματοδότηση των δύο αυτών κομμάτων, αλλά αντίθετα τους χορήγησε μεγαλύτερα δάνεια χωρίς μάλιστα κανένα έλεγχο για το εάν οι εκχωρήσεις της κρατικής χρηματοδότησης συγκεκριμένων ετών έχουν εκχωρηθεί και σε άλλες τράπεζες. Απαντά ότι η ερώτηση περιέχει πολιτική κρίση και αξιολόγηση και δεν δίνει καμία απάντηση, γιατί οι τράπεζες δεν κάνουν πολιτική. Συναφώς ερωτάται (σελ. 29 πρακτικών) «γιατί μετά την εισαγωγή της χώρας σε μνημόνιο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται σε οικονομικό και χρηματοπιστωτικό επίπεδο, μετά τη δήλωση του έλληνα πρωθυπουργού τον Απρίλιο του 2010, η ΑΤΕ κάνει δεκτές δύο επιστολές των δύο οικονομικών υπευθύνων των κομμάτων της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ κκ. Δασκαλάκη και Σπυρόπουλου που έγιναν στις 22.6.2010 και 29.7.2010 αντίστοιχα, με τις οποίες ζητούσαν αύξηση της χρηματοδότησης διότι, όπως έγραφαν, αναμένεται και αύξηση των κρατικών εσόδων και αύξηση της κρατικής χρηματοδότησης στο μέλλον. Με βάση ποια αντικειμενικά στοιχεία έκαναν δεκτές αυτές τις δύο εξωφρενικές επιστολές, στις οποίες στηρίχθηκε, αποδεδειγμένα, η αποδοχή τους;

Απαντά και πάλι ότι «αυτό είναι πολιτική αξιολόγηση και τέτοιες αξιολογήσεις δεν κάνει ο ίδιος, ως τραπεζίτης που είναι !!!

Μάλιστα!! Προσθέτει μόνο κάτι ακατανόητα περί το ότι στην πραγματικότητα η τράπεζα δεν έκανε δεκτές τις επιστολές αυτές και δεν αύξησε τη χρηματοδότηση, παρά τα συντριπτικά στοιχεία περί του αντιθέτου. Επισημαίνει ο πρόεδρος της Επιτροπής κ. Φάμελλος(σελ. 260,261, 262 πρακτικών) ότι « ενώ ΝΔ και ΠΑΣΟΚ οφείλουν και της Μιχαλούς από δάνεια προς την ΑΤΕ, το 2012 έχουμε μείωση της κρατικής χρηματοδότησης κατά ποσοστό 67%, ενώ λίγο πριν ο επιστολές των Δασκαλάκη-Σπυρόπουλου μιλούσαν για αύξηση που ....έρχεται. Την ίδια στιγμή ψηφίζονταν οι μειώσεις και το ανεκχώρητο δόσεων και, τελικά, του 40% της κρατικής επιχορήγησης.

Ερωτάται ο μάρτυρας από τον κ. Καραθανασόπουλο ότι «από ό,τι βλέπουμε επί της ουσίας το κεφάλαιο των δανείων δεν εξοφλείται ΠΟΤΕ!». Απαντά ο μάρτυρας: «το κεφάλαιο ΠΟΤΕ δεν εξοφλείται»!!! Και τον ρωτά επίσης : «δανείζατε τα κόμματα με επιτόκιο 1,9%, καλύτερο από το αντίστοιχο των μεγάλων επιχειρήσεων». Απαντά: «Καλύτερο, Ακριβώς». Επιμένει ο ερωτών: «Πολύ καλύτερο και από αυτό με το οποίο δανείζατε τους αγρότες». Απαντά: «Βεβαίως».

Εδώ υπάρχει σοβαρό θέμα για αξιολόγηση, δεδομένου ότι τραπεζίτης δημόσια ομολογεί ότι το κεφάλαιο των δανείων δεν θα τα εισπράξει ΠΟΤΕ. Και γι αυτό δεν έχει κανένας ευθύνη, ούτε τραπεζίτης, ούτε πολιτικός;

Να σημειωθεί ότι ενώ παραπάνω ο μάρτυρας κάθε αναφορά σε δηλώσεις πολιτικών, ακόμα και του τότε πρωθυπουργού της χώρας, αρνήθηκε να την σχολιάσει, ισχυριζόμενος ότι ένας τραπεζίτης δεν κάνει ποτέ πολιτικές κρίσης και αξιολογήσεις, παρακάτω (βλ. σελ. 86) θέλοντας να δικαιολογήσει την πολιτική της ΑΤΕ απέναντι στα κόμματα, τα οποία και μετά την είσοδο της χώρας στο μνημόνιο χρηματοδότησε, επικαλείται τη δήλωση του Υπουργού Οικονομικών, ο οποίος τον Ιούλιο του 2010 δήλωσε ότι σε λίγους μήνες η χώρα θα είναι στις αγορές, και επομένως ποιος έχει το δικαίωμα να αμφισβητεί έναν υπουργό των οικονομικών;

Εδώ γίνεται προσπάθεια να «κρυφτεί» πίσω από δηλώσεις πολιτικών, που παραπάνω αρνούσαν ακόμα και να τις αξιολογήσει, προφανώς για την απαλλαγή του από κάθε ευθύνη. Όμως οι τράπεζες δεν είναι «μαγαζιά» της πολιτικής και των πολιτικών, και πρέπει να διερευνούν ενδελεχώς τις εξελίξεις στην Ευρώπη και τον Κόσμο ολόκληρο, ώστε η πιστοδοτική τους πολιτική να είναι αξιόπιστη και αποτελεσματική, και, κυρίως, να προασπίζει τα συμφέροντα των μετόχων, των καταθετών και της χώρας. Αυτό ακριβώς από ό,τι φαίνεται δεν έκαναν σε καμία τράπεζα στην Ελλάδα, γιατί όλες είχαν βαθιά και άλυτη εξάρτηση από την πολιτική εξουσία, την οποία εξυπηρετούσαν διαρκώς και τυφλά, χωρίς καμία απολύτως αντίρρηση.

Ο μάρτυρας καταθέτει ότι «η εντύπωση που προσπαθούσε να δώσει η κυβέρνηση το έτος 2010 ότι γρήγορα θα επιστρέψαμε στις αγορές, ότι η κατάσταση είναι προσωρινή και ότι τα μέτρα που λαμβάνονται θα επανέφεραν την οικονομία στην προηγούμενη κατάσταση οδήγησε την οικονομία σε αποτυχία, και ακριβώς αυτό πληρώνουμε σήμερα».

Από το μέλος της Επιτροπής κ. Μπαλλή του επισημαίνεται να σχολιάσει δήλωση του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης Κυριάκου Μητσοτάκη ότι «οφείλουμε μία συγνώμη στον ελληνικό λαό για τον τρόπο με τον οποίο τα κόμματα ελάμβαναν τα δάνεια από τις τράπεζες», πλην όμως αρνείται να το κάνει, δεν τον αφορά.

Πρέπει να τονιστεί ότι η ΑΤΕ ήταν η βασική τροφός των κομμάτων με δάνεια, που σήμερα είναι δανεικά και αγύριστα, αφού μόνο ΝΔ και ΠΑΣΟΚ οφείλουν 401.000.000 ευρώ, ενώ έχουν να καταβάλλουν έστω και ένα (1) ευρώ από το Φθινόπωρο του 2011, και εν τω μεταξύ το ύψος των δανείων τους αυξάνεται συνεχώς λόγω της τοκοφορίας τους. Έτσι με τα σημερινά δεδομένα και με το ποσό της κρατικής χρηματοδότησης που δικαιούνται τα δάνειά τους θα εξοφληθούν σε μερικές εκατοντάδες χρόνια. Είναι μία βαθύτατη παθογένεια, μία ασθένεια και του τραπεζικού και του πολιτικού συστήματος, που μεθοδικά, ασύστολα και ανενδοίαστα κατασπατάλησαν (το ομολογεί ο ίδιος ο σημερινός οικονομικός Δ/τής του ΠΑΣΟΚ κ. Σαλαγιάννης στη δική του κατάθεση, όπως προαναφέρεται σχετικά) πόρους, αναγκαίους για την οικονομία, προσέβαλαν βάνουσα το στοιχείο της δικαιοσύνης και της ίσης μεταχείρισης, αφού δανειολήπτες πολίτες και μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις στενάζουν σε συνθήκες λιτότητας και μνημονίων και κρατούνται στη ζωή με νύχια και με δόντια, και υπό γενική διατύπωση αυτή η αμαρτωλή σχέση τραπεζικού και πολιτικού συστήματος είναι μία βασική αιτία κακοδαιμονίας της γενικής κατάστασης της χώρας, που πρέπει να αρθεί το συντομότερο.

8. Κατάθεση του επίσης Δ/ντος Συμβούλου της ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΑΤΕ), ΠΕΤΡΟΣ ΛΑΜΠΡΟΥ.

Στις 21.7.2016 καταθέτει ο επίσης Δ/νων Σύμβουλος της ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΑΤΕ) ΠΕΤΡΟΣ ΛΑΜΠΡΟΥ.

Ερωτάται (σελ. 88,91 πρακτικών) χωρίς να δίνει ουσιαστικές απαντήσεις «για ποιο λόγο από το 2001 μέχρι το 2004 αυξήθηκε η δανειακή χρηματοδότηση από τα 30.000.000 ευρώ στα 61.000.0000 ευρώ; Αυτό δεν συνιστά μία μορφή έμμεσης προεκλογικής χρηματοδότησης (μάλιστα σε μία εποχή κατά την οποία η κρατική χρηματοδότηση των κομμάτων ήταν πλούσια); Δεν μπορεί να εκφέρει γνώση, η τράπεζα, λέει, είχε χρήματα και τα έδινε όταν ζητούνταν.

Ερωτάται ακόμη «Με δεδομένο ότι για το ΠΑΣΟΚ είχαμε αύξηση της δανειοδότησης από την ΑΤΕ από 3.000.000 ευρώ το έτος 2000 στα 52.000.000 ευρώ το 2004, αυτό δεν συνιστά μία έμμεση χρηματοδότηση του κόμματος αυτού, όταν μάλιστα γίνεται ενόψει ή λόγω εκλογών; Αυτή η γενναία και αθρόα δανειακή χρηματοδότηση, που κατά την άποψη της GRECO συνιστά έμμεση χρηματοδότηση, δεν καθίσταται όπλο και μέσο επηρεασμού της εκλογικής συνείδησης και συμπεριφοράς του εκλογικού σώματος, αφού παραβιάζεται, έστω και εμμέσως η συνταγματική πρόβλεψη του άρθρου 29 του Συντάγματος που επιτάσσει τον με ίσους όρους ανταγωνισμό των κομμάτων;». (βλ. σελ. 103-107).

Ο μάρτυρας θέλοντας να ερμηνεύσει το φαινόμενο της αθρόας τραπεζικής δανειοδότησης των κομμάτων καταθέτει (σελ. 257 πρακτικών) με προφανή αντίφαση των λόγων του μεταξύ τους και προς το ερώτημα ότι «..η λογική και τακτική που τηρούνταν αρχικά κάποια στιγμή σπάει...βυθίζεται το πλοίο, να μαζέψω το ναυάγιο, ό,τι μπορώ...να σωθώ κι εγώ, να πάρω κι εγώ κάτι.., αυτό συνέβη το 2012. Βυθίστηκε το πλοίο και πάμε να μαζέψουμε τα ναυάγια. Και το ονομάζουμε «υπέρβαση της χρηματοδότησης», όπως θέλετε πείτε το».

Ο μάρτυρας για το ίδιο ζήτημα συμπληρώνει καταθέτοντας (σελ.260 πρακτικών) ότι «υπάρχουν νόμοι-να μην πούμε για χρηματοδότηση κομμάτων-που εφαρμόστηκαν στραβά».

Ερωτάται (σελ.279 πρακτικών) «γιατί στις εκλογικές χρονιές-2004, 2007, 2009-διπλασιάζονταν η τραπεζική δανειοδότηση των κομμάτων ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, αυτό δεν συνιστούσε έμμεση χρηματοδότηση, που αναιρούσε τη συνταγματική επιταγή του άρθρου 29 του Συντάγματος για τον με ίσους όρους ανταγωνισμό των κομμάτων και δεν ασκούσε ανεπίτρεπτη επιρροή στην εκλογική συμπεριφορά του εκλογικού σώματος;». Ο μάρτυρας δεν απαντά και υπεκφεύγει. (να δούμε τι ακριβώς απαντά, και να δούμε στη σελίδα 281 όπου γίνεται αναφορά στη GRECO).

Κατά τη διάρκεια της εξέτασης ο Αντιπρόεδρος ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΚΑΜΜΕΝΟΣ δηλώνει πως, όταν βλέπουμε τους ισολογισμούς των κομμάτων αντιλαμβανόμαστε ότι έχουν διαφορετικές πηγές εσόδων συν τις τακτικές και έκτακτες επιχορηγήσεις ρωτώντας τον μάρτυρα αν λάμβαναν υπόψιν τις προβλέψεις ή τα έσοδα από τα κουπόνια, εισφορές, έσοδα από διαχείριση ακινήτων, από δωρεές, με το μάρτυρα να απαντά πως τα ελάμβαναν υπόψη ωστόσο δεν μπορούσαν να τα δεσμεύσουν σε περίπτωση που κάτι πήγαινε στραβά.

Σύμφωνα με στοιχεία που παραθέτει ο Αντιπρόεδρος από το 1997 ως το 2011 οι χρηματοδοτήσεις από το κράτος -τακτικές, έκτακτες και εκλογικές- για το ΠΑΣΟΚ ήταν 296.000.000 ευρώ για τη Νέα Δημοκρατία, 291.000.000 ευρώ ενώ αν προστεθούν σε αυτά για το ΠΑΣΟΚ 54.000.000 ευρώ και αντίστοιχα για τη Νέα Δημοκρατία άλλα 63.000.000 ευρώ από τα λοιπά έσοδα, εισφορές Βουλευτών, οικονομικές εξορμήσεις, συνδρομές μελών, εισφορές μελών-φίλων, κάρτες μελών, εισφορές ευρωβουλευτών και εισφορές κεντρικής επιτροπής -διάφοροι κωδικοί που υπάρχουν, το ποσό φτάνει στα 350.000.000 ευρώ έσοδα συνολικά για το ΠΑΣΟΚ και στα 355.000.000 ευρώ έσοδα για τη Νέα Δημοκρατία γεγονός που καθιστά το ύψος των εσόδων ιδιαίτερα μεγάλο.

Σε ερώτηση του κ. Καμμένου στον μάρτυρα αν έκανε λάθος η πολιτική ηγεσία με το να μην υπάρχει και μια νομοθεσία ελέγχου των κομμάτων για το πού πάνε τα λεφτά, ο ΠΕΤΡΟΣ ΛΑΜΠΡΟΥ απαντά θετικά προσθέτοντας ότι το ΠΑΣΟΚ έχει πάρει

400.000.000 ευρώ δάνεια-επιχορήγηση τα οποία τα έχει εκχωρημένα με το υπόλοιπο που έμεινε να είναι 100.000.000 ευρώ. Όσον αφορά τον έλεγχο ο μάρτυρας δηλώνει ότι τα κόμματα έχουν μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου.

Ο Κ. ΚΑΜΜΕΝΟΣ κλείνοντας την εξέταση του μάρτυρα στο συμπέρασμα ότι το λάθος είναι των κυβερνήσεων, δηλώνοντας πως προτεραιότητα αυτής τη κυβέρνησης είναι να προωθήσει τον έλεγχο των κομμάτων. Πρόσθεσε ότι η δημοσίευση ενός ισολογισμού δεν μειώνει την ευθύνη και ότι θα πρέπει να υπάρχουν διαχειριστικοί έλεγχοι από τη στιγμή που μιλάμε για κρατικό χρήμα.

Κορωνίδα της κατάθεσης του ΠΕΤΡΟΥ ΛΑΜΠΡΟΥ υπήρξε ασφαλώς η παραδοχή του ότι, ως σημαίνον στέλεχος του κόμματος ΠΑΣΟΚ (μέλος της Κ.Ε.) ενώ αρνήθηκε ότι υπήρχε κάποιος πιο ψηλά απ' αυτόν στο κόμμα ικανός να τον πείσει να δανειοδοτήσει, καθότι όπως είπε το ΠΑΣΟΚ ήμουν εγώ (!!), παραδέχθηκε εν τούτοις ότι τελούσε υπό καθεστώς εξάρτησης από το κόμμα.

9.Κατάθεση της Διευθύντριας της Διεύθυνσης Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τράπεζας της Ελλάδος ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ

Πρώτη κατέθεσε στις 27.9.2016 η κ. ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ διευθύντρια της Διεύθυνσης Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος της Τράπεζας της Ελλάδος. Η Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος ασχολείται με το όλο πλαίσιο εποπτείας, όπως περιγράφεται στον τραπεζικό νόμο, δηλαδή τον υπολογισμό κυρίως των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας, με βάση όλα τα υποβαλλόμενα στοιχεία από τις τράπεζες. Στην αρμοδιότητα της ανάγεται ο έλεγχος αναφορικά με το πώς σταθμίζονται τα δάνεια με βάση κοινούς- προκαθορισμένους δείκτες με βάση τους κινδύνους που υπολογίζονται και βεβαίως τη νομοθεσία. Στα καθήκοντα της εποπτείας περιλαμβάνεται, επίσης, όπως προβλέπεται από τον τραπεζικό νόμο, η αξιολόγηση της κάθε τράπεζας σε ετήσια βάση από πλευράς συστημάτων με τα οποία λειτουργεί εσωτερικά, εσωτερικών διαδικασιών, διοικητικών διαδικασιών, οι οποίες θεωρούνται πάρα πολύ σημαντικές, ώστε να λαμβάνονται οι σωστές αποφάσεις. Η κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ ενημέρωσε ότι η ΤτΕ από την εισαγωγή του ευρώ και μετά δεν μπορεί να εμποδίσει μια τράπεζα να χορηγήσει ένα δάνειο. Εν τούτοις συγκροτεί άλλο διασφαλιστικό μηχανισμό με αντικίνητρα μέσω των απαιτήσεων κεφαλαιακής επάρκειας, ώστε να μη δίνονται δάνεια που έχουν υψηλό ρίσκο. Η ΤτΕ οφείλει να ελέγχει με πολύ αυστηρά κριτήρια όλες τις διοικητικές λειτουργίες εσωτερικά στην τράπεζα, με επιτροπές που πρέπει να λειτουργούν, με όλα τα αρμόδια όργανα, με κατάλληλα καταρτισμένο προσωπικό και στη διοίκηση και στις επιμέρους υπηρεσίες και ειδικά σε κάποιες που έχουν πολύ μεγάλη σημασία,

όπως η Διαχείριση Κινδύνων, έτσι ώστε, μέσα από τις λειτουργίες της τράπεζας, να διασφαλίζεται η σωστή αξιολόγηση του κινδύνου κάθε δανείου.

Κατά τη μάρτυρα, η ΤτΕ έχει –οφείλει να έχει- ένα- πολύ- σφιχτό πλαίσιο και ειδικότερα στο διοικητικό κομμάτι, που δεν είναι αμελητέο. Αξιολογείται η κάθε τράπεζα κάθε χρόνο με πολύ αυστηρά κριτήρια και ως προς τη λειτουργία των επιτροπών και ως προς πολλά πράγματα και με βάση αυτά επιβάλλεται αν χρειαστεί επιπρόσθετη κεφαλαιακή απαίτηση. Με την ύπαρξη πολλών προβληματικών δανείων επιβαρύνονται, ουσιαστικά, οι τράπεζες ή μάλλον απαιτούνται από τις τράπεζες πολύ περισσότερα κεφάλαια απ' ό,τι στο παρελθόν. Αυτό έχει την εξής λογική: ότι επιβάλλεται στον μέτοχο να βάλει και άλλα κεφάλαια, ώστε η τράπεζα να λειτουργεί σωστά και να διασφαλίζει την εμπιστοσύνη των καταθετών. Εφόσον διαπιστώνεται επιτοπίως ότι έχουν γίνει σε μεγάλο βαθμό κακές πρακτικές ή δεν έχουν εφαρμοστεί, για παράδειγμα, οι σωστές σταθμίσεις κ.λπ., επιβάλλονται στην τράπεζα διορθωτικά μέτρα.

Στο καίριο ερώτημα κατά πόσον η ΤτΕ διατήρησε υγιές το τραπεζικό σύστημα στη χώρα μας, βασικός ισχυρισμός της υπήρξε ότι σε μια κατάσταση γενικότερης ύφεσης δεν μπορείς ποτέ να στεγανοποιήσεις ένα τραπεζικό σύστημα, μια προφανώς ουδέτερη όσο και παραπλανητική διατύπωση αν μάλιστα εκτιμηθεί ότι προέρχεται από εκπρόσωπο μηχανισμού που έχει ακριβώς αυτήν την αποστολή, οφείλει δηλαδή πρωτίστως να λαμβάνει, και γρήγορα, όχι εκ των υστέρων, μέτρα περιορισμού κινδύνου, να διαφοροποιήσει τα κριτήρια χορήγησης των δανείων από τις τράπεζες. Όπως της επισημάνθηκε από τον εισηγητή του ΣΥΡΙΖΑ κ. Λάππα δεν μπορεί τον Απρίλιο του 2016 να δίνονται 95 εκατομμύρια δάνειο από τράπεζα σε μέσο ενημέρωσης, το οποίο εν συνεχεία οδηγείται στο άρθρο 99. Δεν γίνεται δηλαδή με τα ίδια κριτήρια που έπαιρναν δάνειο το 2003, θα πάρουν και το 2016. Η μάρτυρας ωστόσο επέμενε ότι δεν υπάρχουν πολλά περιθώρια παρέμβασης. Μόνο όταν το φαινόμενο γενικευθεί η τράπεζα η οποία χορήγησε συστηματικά τέτοια δάνεια θα επιβαρυνθεί με τέτοιες κεφαλαιακές απαιτήσεις που σε κάποια προχωρημένη φάση θα της είναι εξαιρετικά δύσκολο να τις αντιμετωπίσει. Το ερώτημα πάντως γιατί δεν υπήρξε γενικευμένος έλεγχος τόσα χρόνια ενώ από τις εκθέσεις της ΤτΕ διαπιστώνεται ήδη από το 2009 κατάρρευση όλων των οικονομικών δεικτών στις εταιρείες ΜΜΕ και οι τράπεζες εξακολούθησαν να χορηγούν δάνεια χωρίς εξασφαλίσεις, παρέμεινε αναπάντητο. Η εκτίμηση είναι ότι παρότι το φαινόμενο είχε λάβει διαστάσεις συστηματικής πρακτικής μόνο μετά την εισαγγελική παραγγελία και κυρίως μετά το άνοιγμα των εργασιών της επιτροπής, ενεργοποιήθηκε ο έλεγχος. Το ερώτημα μπορεί κάλλιστα να διατυπωθεί και αλλιώς: Τι άλλαξε μετά τον Δεκέμβριο του 2015, μεσολάβησε κάποια νομοθετική αλλαγή που

να μην υπήρχε πιο πριν; Πώς μπορεί η ΤτΕ τους τελευταίους μήνες να προβαίνει σε γενικευμένους ελέγχους σε όλα σχεδόν τα δάνεια των εκδοτικών συγκροτημάτων και δεν μπορούσε τόσο καιρό πιο πριν;

Εντύπωση προκάλεσε η επιμονή της κ. ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ στην γνωστή επιχειρηματολογία ότι τα συγκεκριμένα δάνεια αναπτύχθηκαν ως πρακτική σε μια εποχή όπου το να πάρεις δάνειο δεν ήταν και τόσο δύσκολο. Τότε που , όπως γνωρίζουμε όλοι, κυνηγούσαν τον κάθε άνθρωπο, χωρίς να λαμβάνουν υπ' όψιν το εισόδημά του, για να του δώσουν «διακοποδάνειο» και «εορτοδάνειο». Μιλάμε για μια εποχή με πολύ υψηλή ρευστότητα στο τραπεζικό σύστημα. Οι τράπεζες βρίσκονταν με ρευστότητα και δεν ήξεραν τι να την κάνουν στην κυριολεξία. Μια εποχή πολύ μεγάλης έκθεσης γενικότερα του τραπεζικού συστήματος στον κόσμο με διάφορες μορφές δανεισμού.

Ήταν η στιγμή που η κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ είπε την περίφημη φράση ότι στις τράπεζες γινόταν πάρτυ...

Μάλιστα η μάρτυς θέλοντας να υποβαθμίσει το πρόβλημα που προκάλεσαν τα αλόγιστα συνεχή δάνεια ιδιαίτερα σε κόμματα και ΜΜΕ συνέκρινε με πρόθεση – δια της συγκρίσεως- να μειώσει την σημασία τους τα ποσά τους με τον «μεγάλο σεισμό» που όπως είπε συγκλόνισε το 2012 όλο το τραπεζικό σύστημα, το PSI που , όπως είπε, κατέληξε να δημιουργήσει μια τρύπα 37 δισεκατομμυρίων στο τραπεζικό σύστημα, για να εισπράξει την διαβρωτική παρατήρηση του κ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ότι «οι εισαγγελείς στέλνουν κατηγορούμενους και για πολύ λιγότερα». Πράγμα που είναι αλήθεια, αφού μια παράλειψη ή πράξη χαρακτηρίζεται ως κακουργηματική για πολύ μικρότερα ποσά.

Πάντως η κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ δεν απέφυγε στο να χαρακτηρίσει εκ νέου ως καταστροφικό για τις τράπεζες το PSI απαντώντας σε σχετική ερώτηση του κ. ΣΑΡΙΔΗ ΙΩΑΝΝΗ εάν το PSI και ό,τι αλυσιδωτό ουσιαστικά επέφερε ήταν ευεργετικό ή μη. Το PSI τόνισε σήμανε και την καταβαράθρωση της πιστοληπτικής ικανότητας του Δημοσίου για να προσθέσει ότι «οι τράπεζες είχαν μόνο κατά, διότι ένα τεράστιο κομμάτι του χαρτοφυλακίου των τραπεζών εξαφανίστηκε ουσιαστικά». Τότε γεννήθηκε κατά την μάρτυρα και η ανάγκη για την πρώτη κεφαλαιοποίηση των τραπεζών.

Επίσης «ουδέτερη» ήταν η προσέγγιση της ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ στο θέμα τι μπορούσε να κάνει η ΤτΕ όταν δεν λειτουργούσε σωστά το διοικητικό σύστημα μιας συγκεκριμένης τράπεζας. Δηλαδή θεώρησε ότι η ΤτΕ δεν έχει περαιτέρω ευθύνη μετά τον εκ μέρους της καθορισμό των κριτηρίων δανειοδότησης... Η αντίληψη «εμείς καθορίσαμε τα κριτήρια, τι να κάνουμε αν οι διοικήσεις δεν τα εφαρμόζαν» είναι προφανώς έξω από τη λογική μιας υπεύθυνης

εποπτείας. (Η ακριβής διατύπωση στο σημείο αυτό έχει ως εξής: «εσείς είστε μια τράπεζα που έχει αποφασίσει μια πιστοδοτική πολιτική, την έχουμε εγκρίνει εμείς, την έχουμε δει, είναι πάρα πολύ ωραία ως εγχειρίδιο και ο υπάλληλος ή ο επιμέρους διευθυντής έχει την ευχέρεια να δίνει δάνεια με άλλα κριτήρια σε σχέση με αυτά που αναφέρει η πιστοδοτική πολιτική για κάποιους πελάτες».)

Τις απαντήσεις αυτές έδωσε με αφορμή την Τράπεζα Αττικής στην οποία καταλόγισε πολλά, υπήρξε όμως εξαιρετικά αρνητική στο να κατονομάσει πρόσωπα ενώ προφανώς λόγω ενασχόλησης τα ήξερε. Κατά τούτο δεν βοήθησε καθόλου, προφανώς από υπολογισμό παραβαίνοντας το καθήκον αληθείας .

Αντιθέτως στο θέμα της Αγροτικής η κ. ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ ξεκαθάρισε περισσότερο τα πράγματα, λέγοντας ότι ήταν μια τράπεζα του δημοσίου που λειτουργούσε «με κάποιες ιδιαιτερότητες», εννοώντας ότι πολλά δάνεια που έδινε ήταν με ειδικές διοικητικές αποφάσεις, ότι είχε μια συνεργασία με το δημόσιο σε διάφορους τομείς, χορηγούσε κάποιες κατηγορίες δανείων κατ' αποκλειστικότητα. Θεώρησε με κατηγορηματικότητα ως εσφαλμένο το ότι η ΑΤΕ εξομοίωνε τα δάνεια των κομμάτων με δάνεια προς το δημόσιο

Όσον αφορά στις εκχωρήσεις των κρατικών χορηγήσεων, αφού διευκρίνισε το προφανές, ότι δηλαδή δεν επρόκειτο περί εγγυήσεως, αλλά για εκχώρηση που δεν εξομοιώνεται με την εγγύηση Δημοσίου που δίδεται σε άλλες περιπτώσεις, (λ.χ. ΔΕΚΟ) επιβεβαίωσε ότι στην συνήθη τραπεζική πρακτική δεν ήταν ανεκτό το ίδιο ποσό να συνυπολογιστεί ως εξασφάλιση και για άλλη τράπεζα. «Εποπτικά», είπε η κ. Παπαγιαννίδου « δεν θα μπορούσαμε ποτέ να το δεχθούμε». Εδώ εντοπίζεται, λοιπόν, ένα ακόμα κενό στην άσκηση του εποπτικού ελέγχου, αφού, όπως ομολόγησε η κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ τίποτα δεν είχε γίνει για το συγκεκριμένο, γενικευμένο, φαινόμενο

Ενδιαφέρουσα είναι η τοποθέτησή της στο θέμα των προσωπικών «εγγυήσεων» μέσω μιας επιστολής, πρακτική για την οποία είπε ότι ακόμη και να υπάρχει, εποπτικά δεν βελτιώνει την κατηγοριοποίηση του δανείου ως προς τη στάθμιση κινδύνου. «Δεν βελτιώνει κάτι. Δεν μετράει». Και εδώ πάντως δεν ανέφερε ό,τιδήποτε συγκεκριμένο που να μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι είχε κάνει η ΤτΕ κάτι προς την καταπολέμηση αυτής της πρακτικής.

Όσο για το θέμα των παρεμβάσεων: «Μέσα στη δεκαετία της ευμάρειας και της χαλαρότητας, δεν θεωρώ ότι χρειαζόταν τηλεφώνημα, για να πάρει κάποιος δάνειο» είπε . Φυσικά δεν ισχύει το ότι και μέσα στην ευμάρεια τα μεγάλα δάνεια και κυρίως τα δάνεια χωρίς επαρκείς εγγυήσεις δεν ήταν για τον καθένα.... Δεν ήταν όλα απλά εορτοδάνεια ....

«Όταν τελείωσε αυτή η δεκαετία, είναι πιθανόν να υπήρξε σχέση πίεσης από το πολιτικό σύστημα;» ερωτάται από το βουλευτή ΙΩΑΝΝΗ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟ.

Η απάντηση: «Δεν μπορώ να αποκλείσω τίποτα».

Εν κατακλείδι από τις απαντήσεις της εν λόγω μάρτυρος πρόεκυψε ότι στο μεγάλο συγκλονισμό που έχει δεχθεί η ελληνική κοινωνία τα επτά τελευταία χρόνια η ΤτΕ δεν έχει παίξει τον ρόλο της. Ενώ κατέρρευσαν τα πάντα, άνθρωποι φτωχοποιήθηκαν, χάσαμε το ¼ του πλούτου της χώρας, είχαμε έως και ενάμισι εκατομμύριο ανέργους, οι απαντήσεις που έδωσε δεν πιστοποιούν καν μια έστω ανεπαίσθητη αλλαγή στην εποπτική συμπεριφορά της Τράπεζας της Ελλάδος απέναντι στο τραπεζικό σύστημα της χώρας.

Δεν υπήρξε μια περισσότερο συστηματική έρευνα, μια σοβαρότερη σειρά επεμβάσεων, απ' εκείνες που μπορούσε να κάνει, μια εγρήγορση έστω που να δικαιολογείται από τις έκτακτες συνθήκες που πέρασε η χώρα. Τώρα, κατόπιν εορτής τόσο η κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ όσο και η αντίληψη που πρεσβεύει μικρής έκτασης περιορισμένου ελέγχου προσπαθούν να δικαιολογηθούν: «Ο περιορισμός της πιστωτικής επέκτασης ποτέ δεν είναι αρεστός στον κόσμο. Είναι ένα πάρτι το οποίο κανένας δεν θέλει να χαλάσει.»

Να είναι άραγε μόνο τεχνικό το πρόβλημα έλλειψης ισχυρών θεσμικών εργαλείων που δεν μπόρεσε αυτός ο μηχανισμός να περιορίσει την πιστωτική επέκταση;

Ή μήπως είναι βαθιά, βαθύτατα, πολιτικό;

Αν ένα τραπεζικό ίδρυμα ξέρει ότι στο τέλος της ημέρας όλα αυτά που έγιναν μπορούσαν να γίνουν ατιμωρητί, να απαιτηθεί ανακεφαλαιοποίηση και κανείς να μην έχει καμία επίπτωση, να μη βρίσκεται κάποιος να σταματήσει μια επιζήμια για κράτος, τη δημοκρατία εν τελευταία αναλύσει δραστηριότητα, δεν θα σταματήσει αυτή η δραστηριότητα ποτέ.

Την απάντηση τη δίνει η ίδια η κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ: «Αφότου ξεκίνησε η κρίση, επειδή το Δημόσιο συνέχιζε να δανειοδοτείται με ευνοϊκούς όρους και έριχνε χρήμα στην αγορά, και οι τράπεζες κινήθηκαν με μια αδράνεια. Δηλαδή, εξακολούθησαν να κινούνται με μια ταχύτητα και δεν πήραν τα σωστά μηνύματα.»

Το ερώτημα δύσκολα αποφεύγεται: Η Τράπεζα της Ελλάδος έκανε κάτι για όλα αυτά; Πως βοήθησε;

Άξιο μνείας είναι το ότι η κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ επανειλημμένα τόνισε ότι τα δάνεια προς τα κόμματα από εποπτική άποψη, δεν διαφέρουν από τα δάνεια προς οποιαδήποτε εταιρία. «Η εποπτεία δεν θεωρεί ότι πρέπει να αξιολογήσει την εξομοίωση της εκχώρησης κρατικών χορηγήσεων προς εγγύηση του δημοσίου», τόνισε επανειλημμένα. Αυτό έχει ως συνέπεια να μην εξαιρούνται τα δάνεια των

κομμάτων των γενικών κανόνων, και βεβαίως ότι δεν απαιτούνταν να υπάρχει ειδικός κανονισμός για την δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων. Η παρατήρηση αυτή είναι σημαντική και αποκαλύπτει ότι το να γίνεται λόγος-και μάλιστα από κορυφαία στελέχη της τράπεζας της Ελλάδας - σε «κανονισμό πιστοδότησης πολιτικών κομμάτων» (είναι τα δύο στελέχη της ΤτΕ που έδωσαν την πανομοιότυπη κατάθεση στον Εισαγγελέα κ. ΔΡΑΓΑΤΣΗ με βάση την οποία τέθηκε στο αρχείο η πορισματική έκθεση ΚΑΛΟΥΔΗ).

10. Η κατάθεση του Διευθυντή στην Επιθεώρηση των Εποπτευόμενων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΣΧΑ

Στις 29-9-2016 εξετάζεται ο κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΣΧΑΣ Διευθυντής στην Επιθεώρηση των Εποπτευόμενων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος.

Σύμφωνα με την εισαγωγική του τοποθέτηση, ο κ. ΠΑΣΧΑΣ από τον Μάιο του 2014 που δημιουργήθηκε το συγκεκριμένο τμήμα έχει την ευθύνη για τον έλεγχο των τραπεζών, συστημικών και μη και των ασφαλιστικών εταιρειών. Αυτό είναι το κομμάτι το ελεγκτικό. Πριν από το Μάιο 2014, υπήρχε ξεχωριστό τμήμα, όχι διεύθυνση, μέσα στην Εποπτεία που έκανε τους επιτόπιους ελέγχους. Η επιθεώρηση έχει επίσης τον έλεγχο συστημάτων πληροφορικής για όλο το τραπεζικό σύστημα - είτε ασφαλιστικές, είτε τράπεζες, είτε ιδρύματα πληρωμών- anti-money laundering (αντιμετώπιση του «βρώμικου» χρήματος). Ελέγχει επίσης τις εκκαθαρίσεις τραπεζών, την εποπτεία των εκκαθαρίσεων τραπεζών και τέλος, τα ιδρύματα πληρωμών. Σύμφωνα με όσα κατέθεσε, η Διεύθυνση Επιθεώρησης παίρνει εντολές, για να διεξάγει έλεγχο, είτε από την Εποπτεία είτε από εισαγγελικές Αρχές, όπου ζητούν κάτι συγκεκριμένο. Η εποπτεία των τραπεζών ασκείται μέσω των υποβαλλόμενων στοιχείων. Στις περιπτώσεις, όπου η Εποπτεία διαπιστώσει κάτι με βάση τα υποβαλλόμενα στοιχεία ή κάποια άλλη πληροφόρηση που έχει, ζητά είτε κάποιον έκτακτο έλεγχο είτε -στο πλαίσιο που αξιολογεί όλες τις τράπεζες σε ετήσια βάση- στο πρόγραμμα του επομένου έτους να γίνουν κάποιοι τακτικοί έλεγχοι.

Στα πλαίσια αυτά γίνεται και ο έλεγχος της πιστοδοτικής τακτικής της συγκεκριμένης τράπεζας. Όπως διευκρίνισε ο κ. ΠΑΣΧΑΣ η Επιθεώρηση είναι κάτι διαφορετικό από την Εποπτεία. Ο επικεφαλής του κλιμακίου Επιθεώρησης επιλέγεται ανάλογα με τη σοβαρότητα του έργου. Ο έλεγχος γίνεται με βάση συγκεκριμένες διαδικασίες. Τελειώνουμε τον έλεγχο και συντάσσεται προκαταρκτικό πόρισμα που γίνεται αντικείμενο συζήτησης με ελεγχόμενη τράπεζα. Το πόρισμα περνά από ποιοτικό έλεγχο που γίνεται από έμπειρο προϊστάμενο ή επιθεωρητή για να εξεταστεί η τεκμηρίωση για κάθε εύρημα. Μόλις τελειώσει και ο ποιοτικός έλεγχος, το πόρισμα

στέλνεται είτε στον Επόπτη είτε στον Εισαγγελέα. Επόπτης της Τράπεζης της Ελλάδος τη συγκεκριμένη περίοδο είναι η κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ. Προφανές είναι ότι η Εποπτεία διατηρεί τη δυνατότητα να αποστείλει το πόρισμα στον Εισαγγελέα.

Οι τράπεζες υποχρεώνονται να στέλνουν σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα στοιχεία στην Τράπεζα της Ελλάδος όπως κεφάλαια, ύψος δανείων, ρευστότητα, κίνδυνο αγοράς κλπ., αυτά τα επεξεργάζεται σε διαρκή βάση ο Επόπτης. Με βάση της στοιχεία που της αποστέλλονται, η ΤτΕ κάνει ένα χάρτη με τα «ρίσκα» που έχουν οι τράπεζες. Ο Επόπτης έχει επικοινωνία με την τράπεζα, η Επιθεώρηση δεν έχει. Εκτελεί αποστολή με κανόνες. Ο κ. ΠΑΣΧΑΣ διευκρίνισε στα πλαίσια των ελέγχων, τακτικών είτε έκτακτων ελέγχεται και συνολικά η πιστοδοτική πολιτική που ασκεί κάθε τράπεζα. Για να καταστεί δυνατόν να ελεγχθεί το εάν η πιστοδοτική πολιτική είναι σύμφωνα με τους κανόνες, θα πρέπει να ελεγχθούν συγκεκριμένα δάνεια. Αναγκαίο πάντως να διευκρινιστεί, όσον αφορά την τακτικότητα των ελέγχων που ο κ. ΠΑΣΧΑΣ χαρακτήρισε ως «τακτικούς», ότι, όπως ο ίδιος απάντησε σε σχετική ερώτηση, οι έλεγχοι αυτοί δεν γίνονται με μια κανονικότητα αλλά πάντα με εντολή της εποπτεύουσας αρχής. Εάν δεν έχει κάποιο έναυσμα, κάποια πληροφόρηση ή κάποιο στοιχείο η διεύθυνση εποπτείας, δεν δίνει εντολή.

Ο Μάρτυρας διαβεβαίωσε ότι στην Τράπεζα της Ελλάδας υπάρχουν εργαλεία και προβλέψεις για την προστασία της κεφαλαιακής επάρκειας. Η εικόνα σχηματίζεται από τις προβλέψεις και τα δάνεια. Όταν υπάρχουν δάνεια ακάλυπτα από προβλέψεις, αυτό επιβαρύνει τα κεφάλαια. Από την κατάθεση διευκρινίστηκε εάν και τότε επιτρέπεται να γίνει αναχρηματοδότηση δόσεων τόκων. Αυτό επιτρέπεται - είναι η φράση που χρησιμοποίησε ο κ. ΠΑΣΧΑΣ- «μόνο σε ρύθμιση». Περαιτέρω ο ίδιος διευκρίνισε ότι δεν επιτρέπεται να γίνει ρύθμιση σε δάνειο, είτε είναι καταναλωτικό είτε είναι στεγαστικό είτε επιχειρηματικό, εάν δεν κεφαλαιοποιηθούν οι τόκοι. Είπε χαρακτηριστικά ο κ. Μάρτυρας: «για να κάνεις (ως Τράπεζα) ρύθμιση, σημαίνει ότι έχεις λάβει υπόψη σου τα δεδομένα, ότι μπορεί ο πιστούχος να πληρώσει κάποια ποσά. Αγοράζει χρόνο τόσο αυτός, όσο και οι τράπεζες. Άρα, μόνο στην περίπτωση που έχει συνοδευτεί με ρύθμιση, τότε μπορεί να κάνει κεφαλαιοποίηση τόκων. Η ρύθμιση όμως δεν είναι αυτόματη διαδικασία, προϋποθέτει δυνατότητα καταβολών εκ μέρους του δανειολήπτη. Εάν δεν έχει επακολουθήσει ρύθμιση, τότε, με βάση το άρθρο 150 του ν. 4261/14, είναι παράνομο».

Σύμφωνα με τον κ. ΠΑΣΧΑ μια τέτοια ρύθμιση μπορεί να εμπεριέχει και νέα χρηματοδότηση με την προϋπόθεση όμως ότι θα έχει καταρτιστεί από ανεξάρτητο ορκωτό οίκο ένα επιχειρηματικό πλάνο της επιχείρησης όπου θα περιγράφει τις ταμειακές ροές. Τα ελλείμματα των ταμειακών ροών στη ρύθμιση πρέπει να καλύπτονται ένα μέρος από την τράπεζα και ένα μέρος από τον οφειλέτη.

Από τον Πρόεδρο της Επιτροπής ζητείται η εξής διευκρίνιση: «έχουμε ένα δάνειο, το οποίο, όταν έχει έρθει η ώρα πληρωμής των τόκων, λέμε ότι «δεν θα πληρώσεις τους τόκους», γίνεται παράταση πληρωμής τόκων για έξι μήνες. Δίνεται στη συνέχεια ένα ομολογιακό, στο οποίο μέσα έχουν μπει οι τόκοι, άρα ως τράπεζα χρηματοδοτείς, κεφαλαιοποιείς τους τόκους και στο πρώτο εξάμηνο που είναι να πληρωθούν οι τόκοι, παίρνει απόφαση η Επιτροπή χρηματοδοτήσεων και αναβάλλει την καταβολή και τόκων και δόσεων. Άρα ρυθμίζεις, ενσωματώνεις δυο φορές τους τόκους, δίνεις φρέσκο χρήμα. Αυτό ονομάζεται ρύθμιση;»

Σε απάντησης ο Μάρτυρας αναφέρεται σε Πράξη Διοικητού ΤΤΕ, την υπ' αριθμ. 9, χωρίς να αναφέρει έτος εκδόσεως, η οποία έδωσε την δυνατότητα να γίνονται ρυθμίσεις όταν οι επιχειρήσεις είναι βιώσιμες ακόμα και με παρέκκλιση της πιστοδοτικής πολιτικής. Θέτει διάφορα ερωτήματα από τα οποία εξαρτάται η απάντησή του, όπως : για να κάνει τη ρύθμιση η τράπεζα είχε τα δεδομένα; Ο επιχειρηματίας έβαλε χρήματα, δεν έβαλε χρήματα; Ποιες είναι οι ταμειακές ροές;

Εκτιμάται ότι με την απάντησή του αυτήν, ο κ. ΠΑΣΧΑΣ, ουσιαστικά εισάγει κριτήριο βιωσιμότητας εκείνου που ζητεί τη ρύθμιση και στάθμισης εκ μέρους της Τράπεζας της ουσιαστικής βασιμότητας των στοιχείων που παρουσιάζονται. Συνεπώς συνάγεται ότι, με τέτοιου είδους αποφάσεις το «ρίσκο», συνεπώς και την ευθύνη, αναλαμβάνει η τράπεζα δια των εκπροσώπων της. Συνέχεια στο ζήτημα της αθρόας αναχρηματοδότησης των τόκων των δανείων που εξετάζονται δίνει ο εισηγητής της πλειοψηφίας κ. ΛΑΠΠΑΣ, αναφέροντας στο μάρτυρα ότι όπως διαπιστώνει στο πόρισμά της η ΤΤΕ, με εξαίρεση το STAR που έβαλε χρήματα, μετά το 2011 στα δάνεια που είχαν δοθεί σε επιχειρήσεις μέσω μαζικής ενημέρωσης αναχρηματοδοτούνταν οι τόκοι και δίνονταν δεκάδες εκατομμύρια νέα δάνεια.

Στη συνέχεια ερωτάται ο κ. ΠΑΣΧΑΣ για την δανειοδότηση των κομμάτων και ειδικότερα καλείται να απαντήσει πώς εξηγεί το ότι , παραβατικές συμπεριφορές , πράξεις που καταλήγουν να πάρουν κακουργηματικό χαρακτήρα είναι δυνατόν να μην αποτελούν παραβατική συμπεριφορά με τραπεζικά κριτήρια. Μήπως δεν ήθελε η Τράπεζα της Ελλάδος να αγγίξει τα κόμματα που ευθύνονται για αυτό το πάρτι των εκατοντάδων εκατομμυρίων;

Σε απάντηση ο κ. ΠΑΣΧΑΣ διαβάζει απόσπασμα από την έκθεση ειδικής έρευνας της ΤΤΕ που έγινε για την ΑΤΕ, όπου, στην Παράγραφο 354 αναφέρεται : «Οι δανειακές υποχρεώσεις των πολιτικών κομμάτων, ΠΑΣΟΚ και Νέας Δημοκρατίας, ανήλθαν στις 30-6-2010 σε 205.626.000€ , ενώ σε εξασφάλιση υφίστανται συμβάσεις εκχώρησης των μελλοντικών κρατικών χρηματοδοτήσεων και οικονομικών ενισχύσεων για ερευνητικούς και επενδυτικούς σκοπούς των ετών 2011, 2014 και 2016. Ειδικά για τη νέα Δημοκρατία υφίσταται εκχώρηση σχετικών πόρων

για τα έτη 2017-2018. Η οικονομική κατάσταση των κομμάτων είναι δυσμενής και η προσφυγή σε δανεικά κεφάλαια αποτελεί μέχρι σήμερα πάγιο τρόπο αντιμετώπισης των ελλειμματικών χρήσεως».

Διαβάζει επίσης το εξής απόσπασμα από την ίδια έκθεση , σελίδα 21:

«Οι χρηματοδοτήσεις των δύο μεγάλων πολιτικών κομμάτων με εκχώρηση υπέρ της τακτικής επιχορήγησης θεωρούνται από τον έλεγχο ως υπερχρηματοδοτήσεις, αφού υπερβαίνουν κατά πολύ τις ετήσιες τακτικές επιχορηγήσεις. Θα μπορούσε να εξεταστεί –εδώ είναι πλέον το εποπτικό- ο σχηματισμός πρόβλεψης για πιθανή ζημιά της τράπεζας το 2010».

Επανέρχεται ο κ. ΛΑΠΠΑΣ : « Το 2015, όμως, τα δάνεια είναι 402 εκατομμύρια, παρότι λέτε ότι διαπιστώνετε στα κόμματα αδυναμία ρευστότητας και μη επαρκή εσωτερικό μηχανισμό ελέγχων...». Συμπληρώνεται η εικόνα από τον Πρόεδρο της Επιτροπής, που αναφέρει ότι με στοιχεία 2012 το ύψος των δανείων Νέας Δημοκρατίας και ΠΑΣΟΚ μόνο στην Αγροτική Τράπεζα ήταν 320.315.166 € ήτοι σημαίνει 115.000.000 € περισσότερα από το ποσό που ανέφερε ο Μάρτυρας .

Αρχίζει μια φραστική διεκυστίνδα αναφορικά με το χαρακτήρα της οφειλής τους, εάν δηλαδή ήσαν μόνο κεφάλαιο ή και τόκοι, πολύ μικρότερης όμως σημασίας από την πληροφορία που δίνει ο Μάρτυρας εάν και τότε καταγγέλλθηκαν τα δάνεια αυτά. Για το χρόνο καταγγελίας τους ο κ. ΠΑΣΧΑΣ είπε ότι, μέχρι της στιγμής εκείνης, μόνο η Πειραιώς είχε καταγγείλει στη 01/04/2016. Η Εθνική δεν έχει καταγγείλει τα συγκεκριμένα δάνεια.

Για τα δάνεια του ΣΥΡΙΖΑ και του ΚΚΕ ο κ. ΠΑΣΧΑΣ είπε ότι θεωρούνται ως ομαλής είσπραξης και ότι για τα δύο συγκεκριμένα κόμματα δεν έχουν ληφθεί προβλέψεις.

Ενδιαφέρουσα πληροφορία δίνει στη συνέχεια ο κ. ΠΑΣΧΑΣ: Όταν εξ αιτίας καθυστερήσεων σε ένα δάνειο, μια κατηγορία δανείων, λαμβάνονται προβλέψεις, δεν επιτρέπονται νέες χρηματοδοτήσεις , δεν επιτρέπετε να πάρει νέο δάνειο ο συγκεκριμένος δανειολήπτης.

Γεννήθηκε έτσι το ερώτημα: αφού, μετά το πόρισμα του 2010, ζητηθήκαν προβλέψεις εξ αιτίας της καθυστέρησης στα δάνεια των δύο κομμάτων, πώς δόθηκαν δάνεια σ' αυτά το 2011; Από την εξέλιξη της στιχομυθίας, και ανεξαρτήτως του ποσού που δόθηκε το 2011, (περί τα 13 εκατομμύρια, απ' ό,τι λέχθηκε εκεί και δεν ανασκευάστηκε), προκύπτει ότι ο κ. ΠΑΣΧΑΣ δεν διαφώνησε ότι επρόκειτο περί παραβάσεως. Διαφώνησε ωστόσο ο Εισηγητής της Ν.Δ., κ. ΝΟΤΗΣ ΜΗΤΑΡΑΚΗΣ, με το επιχείρημα ότι «η τράπεζα που πήρε προβλέψεις δεν έδωσε δάνεια σε κόμματα» ενώ, όπως επιβεβαίωσε και ο Μάρτυρας, η ΤτΕ δεν είχε υποχρέωση να ειδοποιήσει όλες τις άλλες τράπεζες, καθόσον αυτή είναι υποχρέωση του συστήματος «ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ».

Στη συνέχεια ο κ. ΠΑΣΧΑΣ ερωτάται εάν για την Attica Bank υπάρχει και άλλο πόρισμα. Αν υπάρχει γιατί δεν το έστειλε η ΤτΕ στην Επιτροπή; Δεν περιέχει κάτι που ενδιαφέρει το αντικείμενό της ή δεν στάλθηκε για άλλον λόγο; Ο Μάρτυρας απαντά ότι παρέδωσε ό,τι ζητήθηκε και διαβάζει σχετική επιστολή. Διαβεβαιώνει πάντως ότι στα προηγούμενα πορίσματα για την ΑΤΤΙΚΗΣ δεν υπάρχει μέσο μαζικής ενημέρωσης ή κόμμα.

Επισημαίνεται όμως στο μάρτυρα ότι ΠΑΣΟΚ και Νέα Δημοκρατία πήραν το 2011 από την Attica 13 εκατομμύρια. Συνεπώς υπάρχει δανειοδότηση κομμάτων που δεν περιλαμβάνεται ως στοιχείο αξιολόγησης στο πόρισμα του 2013-2014 ενώ ήδη μιλάμε για βεβαρημένους δανειολήπτες.

Ο κ. ΠΑΣΧΑΣ απαντά ότι στο συγκεκριμένο δείγμα δεν περιλαμβάνονταν κόμματα. « Το δείγμα», είπε, «περιλάμβανε τους μεγάλους πιστούχους». Πλην όμως προκύπτει επί τόπου ότι στο συγκεκριμένο πόρισμα σε τριάντα επτά δειγματοληπτικά ληφθείσες εταιρείες που ελέγχθηκαν, οι τριάντα έχουν δάνεια κάτω από 2 εκατομμύρια. Δεν υπάρχουν συνεπώς ίδια μέτρα και ίδια σταθμά.

Οπότε παρέμεινε το ερώτημα: Τα 13 εκατομμύρια των κομμάτων είναι μικρό δάνειο και δεν ελέγχθηκαν;

Στο σημείο αυτό είναι προφανές ότι προκύπτει ζήτημα ισονομίας και εφαρμογής ίσων κανόνων.

Αναφερόμενος στην δανειοδότηση των κομμάτων και πιο ειδικά στις πολλαπλές εκχωρήσεις, κ. ΠΑΣΧΑΣ είπε αρχικά ότι δεν βλέπει το λόγο να μην επιτρέπεται η εκχώρηση και σε άλλο δανειστή, στη συνέχεια όμως παραδέχτηκε ότι αλλάζει η βαρύτητα της εξασφάλισης μετά την πρώτη εκχώρηση και εναπόκειται πλέον στην τράπεζα, εκτός εάν έχει δεσμευτεί ο οφειλέτης ότι δεν θα εκχωρήσει τη συγκεκριμένη απαίτηση. «Άπαξ και πλέον ενεχυράζεις απαιτήσεις μη γεγεννημένες οι οποίες αφορούν μετά από οκτώ, εννιά χρόνια, τότε ο κίνδυνος είναι μεγάλος», τόνισε.

Για τα δάνεια στις επιχειρήσεις ΜΜΕ είπε ότι, μόλις άρχισε να φαίνεται η κρίση, πολλές επιχειρήσεις άργησαν να αντιληφθούν ότι έπρεπε να νοικοκυρευτούν και το κυριότερο να βάλουν λεφτά μέσα στις επιχειρήσεις. Αλλά και οι τράπεζες σε αυτήν την περίοδο, ήταν ανέτοιμες –και είναι λογικό αυτό- να διαχειριστούν όλη αυτήν την κρίση. Οι τράπεζες στην αρχή προσπαθούσαν να αγοράσουν χρόνο, άργησαν να φτιάξουν τμήματα ειδικά, ότι θα βελτιωθούν τα πράγματα. Οι επιχειρήσεις, λειτουργούσες, εν τω μεταξύ. Ήταν όλες εν λειτουργία. Συν το γεγονός ότι ήταν –γιατί είπαμε στην ίδια κοινωνία ζούμε- μεγάλες επιχειρήσεις, μεγάλα ονόματα.

«Όποιοι έβαλαν λεφτά κι έκαναν εγκαίρως το reconstructing είναι αυτοί οι οποίοι επιβίωσαν και θα επιβιώσουν. Οι υπόλοιποι δεν...», είπε πολύ χαρακτηριστικά.

Η εκτίμηση αυτή του έμπειρου τραπεζικού στελέχους επιβεβαιώνεται απολύτως, όσο για το θέμα που απασχολεί την επιτροπή διπλά μάλιστα: Ειδικά ορισμένες -συγκεκριμένες-επιχειρήσεις του χώρου των ΜΜΕ είχαν συνηθίσει στην καταφυγή στο δανεισμό, μάλιστα στον άφθονο δανεισμό. Μόλις ο δανεισμός σταμάτησε και κυρίως όταν απαιτήθηκαν κανόνες, όχι φυσικά τίποτα ιδιαίτεροι κανόνες αλλά εκείνοι που εφαρμόζονται για τους περισσότερους δανειολήπτες, φάνηκε η αδυναμία των συγκεκριμένων αυτών επιχειρήσεων να «σταθούν στα πόδια τους» με δικές τους δυνάμεις . Τα παραδείγματα του ΔΟΛ και του ΜΕΓΑ είναι πολύ χαρακτηριστικά εν προκειμένω.

Κληθείς να σχολιάσει πώς κρίνει το γεγονός ,που προκύπτει μέσα από την έκθεση της ΤτΕ για την ΑΤΤΙΚΗΣ, ότι η συγκεκριμένη τράπεζα έδινε δάνεια με επιτόκιο χαμηλότερο από το 4,17% , που είναι προφανώς χαριστικό, ο κ. ΠΑΣΧΑΣ πληροφόρησε την Επιτροπή ότι το πιο σημαντικό εύρημα ήταν ότι ένα μεγάλο, σημαντικό κομμάτι του χαρτοφυλακίου ήταν δεδομένο ότι τιμολογείτο κάτω του κόστους χρήματος....

Στο σημείο αυτό γίνεται η εξής στιχομουθία:

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΥΡΩΤΑΣ: «...κάτω του κόστους χρήματος, άρα προνομιακά για κάποιους».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΣΧΑΣ (Μάρτυς): Αυτό δεν είναι δικιά μου δουλειά. Τα «προνομιακά» ή όχι είναι δουλειά του Εισαγγελέα ή οποιουδήποτε άλλου. Μια ανακοίνωση της Τράπεζας που πήρα σήμερα λέει: «θα επανεξετάσουμε αμέσως την τιμολογιακή πολιτική».

Η αποστροφή αυτή συνδυαζόμενη με την αποκάλυψη ότι υπήρχαν περιπτώσεις προνομιακών δανειοδοτήσεων, μάλιστα με «δεδομένο» -όπως με σαφήνεια και παρρησία είπε ο μάρτυρας- ότι το κόστος του χρήματος θα είναι χαμηλότερο (εννοεί από την αξία της κτήσεως του), είναι ενδεικτική μιας κατάστασης που ασφαλώς χρήζει περαιτέρω έρευνας ως μιας από τις πολλές περιπτώσεις κακοδιαχείρισης.

Εδώ τίθεται ευθέως θέμα καταστρατήγησης των τραπεζικών ορίων, επί σκοπώ ζημίωσης της τράπεζας προκειμένου να ικανοποιηθούν ορισμένες περιπτώσεις και μάλιστα προνομιακά. Επειδή στην τράπεζα αυτήν ήδη από το 2012-2013 είχαν εντοπιστεί σε σχέση με δανεισμό πολιτικών κομμάτων αρκετά γκρίζα σημεία, το όλο ζήτημα δεν πρέπει να αφηθεί χωρίς περαιτέρω έρευνα.

Αναλογιζόμενος προφανώς τη βαρύτητα της φράσης του ο κ. ΠΑΣΧΑΣ συμπλήρωσε επιγραμματικά : «Δεν φταίει η τράπεζα για αποφάσεις κάποιων ανθρώπων ή από αποφάσεις του μέτοχου. Δεν φταίει η Τράπεζα, δεν φταίνε οι εργαζόμενοι που είναι εκεί». Αλλά αν για τέτοια φαινόμενα δεν φταίει η Τράπεζα, (για τους εργαζόμενους που εκτελούν εντολές και υποδείξεις ανωτέρων είναι αυτό κατανοητό) , τις πταίει; Υπονοείται κάποιο εξωτραπεζικό κέντρο, ή απλώς υποδεικνύονται εμμέσως μεν αλλά χωρίς περιθώρια παρερμηνείας οι διοικούντες και μετέχοντες στη λήψη των κρίσιμων αποφάσεων, ανάμεσα τους και των επιλήψιμων αποφάσεων;

Ενδιαφέρουσα είναι η επισήμανση των διαφορών που έχουν μεταξύ τους οι περιπτώσεις κατά τις οποίες ως ενέχυρο δανεισμού δόθηκαν οι ταινιοθήκες τηλεοπτικών σταθμών (πρόκειται για την ταινιοθήκη του ALTER και των MEGA και ANT1). Από τις τρεις περιπτώσεις ο κ. ΠΑΣΧΑΣ διέκρινε σαφώς την περίπτωση του ALTER . Όπως είπε, η διαφορά της ταινιοθήκης του ALTER από τις άλλες δύο ταινιοθήκες είναι ότι δεν είχε ενεχυριαστεί στις τράπεζες, και την αποτίμηση την έκανε η ίδια η εταιρεία. Με τον τρόπο αυτόν ο κ. ΠΑΣΧΑΣ έδωσε την δική του ερμηνεία για την –πανθομολογούμενη- υπέρογκη αποτίμηση της ταινιοθήκης του ALTER. Η οποία υπερβολική αποτίμηση ,πρέπει να τονιστεί, παρατέθηκε στα πλαίσια της πρώιμης προσπάθειας της ιδιοκτησίας εκείνου του καναλιού να τεθεί σε προπρωχευτικό καθεστώς , (τότε ισχύον άρθρο 99 πτωχευτικού κώδικα) .

Ειδικότερα στην αίτηση πτώχευσης αναγράφεται ως περιουσιακό στοιχείο της αιτούσας εταιρίας η αξίας 700.000.000 € ταινιοθήκη του σταθμού. Αντιλαμβάνεται κανείς ότι εάν η αποτίμηση στο ύψος των 400.000.000 € είναι εξώφθαλμα αβάσιμη, (εξ ου και ο προσεκτικός μεν πλην σαφής διαχωρισμός και υπόμνηση του αβάσιμου ενός τέτοιου αριθμού εκ μέρους του κ. ΠΑΣΧΑ), η αποτίμηση στο ύψος των 700.000.000 € είναι σκανδαλωδώς θρασείς, κατά κυριολεξία αποτελεί απόπειρα απάτης στο Δικαστήριο ιδιαίτερα μεγάλης αξίας με αυτουργούς και ηθικούς αυτουργούς εκείνους που την επεχείρησαν.

Την εκδοχή του για την κρίση δίνει ο κ. ΠΑΣΧΑΣ σε ερώτηση του μέλους της Επιτροπής κ. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΝΙΚΟΥ: « Αρχές της δεκαετίας του 2000 τα νοικοκυριά, όσον αφορά στεγαστικά δάνεια, ως ποσοστό του ΑΕΠ ήταν πολύ κάτω απ' όλες τις χώρες της Ευρωζώνης. Η Ελλάδα αρχίζει να ανεβάζει ρυθμούς ανάπτυξης. Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου στο «triple A». Οι τράπεζες είχαν εύκολο δανεισμό. Για να μεγαλώσεις τα κέρδη, πρέπει να δανείσεις. Για να δανείσεις, παίρνεις ρίσκο. Όσο πιο σταθμισμένο ρίσκο παίρνεις, τόσο σε μια κρίση μπορείς να κάνεις μείωση αυτού του ρίσκου. Ωστόσο σε μια κρίση, αυτή που ξεκίνησε στη χώρα

μας από το 2009, ουδείς μπορούσε να προβλέψει τόσο το βάθος, όσο και τη χρονική διάρκεια.»

Στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει μία γενικότερη παρατήρηση:

Το τραπεζικό σύστημα σταθερά θεωρεί ότι η ελληνική κρίση δεν είναι τραπεζική αλλά δημοσιονομική, που οι παρενέργειες της έπληξαν τις τράπεζες.

Οι κεντρικοί τραπεζίτες αλλά και οι οικονομολόγοι των τραπεζών ισχυρίζονται τώρα ότι προειδοποιούσαν συνεχώς για επερχόμενη δημοσιονομική κρίση. Πιο επίμονος στην υπόμνηση μιας δικής του «πρόδρομης» ορθής εκτίμησης σχετικά με την επερχόμενη μεγάλη κρίση, υπήρξε ο κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ. Δεν φείσθηκε μάλιστα και των σχετικών αυτοεπαίνων γιαυτήν του την ικανότητα όταν εξετάσθηκε από την Επιτροπή.

Ήλθε όμως η κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ και είπε ότι ήταν προδιαγεγραμμένο πως η κρίση θα «χτυπήσει» και το τραπεζικό σύστημα. Ο κ. ΠΑΣΧΑΣ διαπιστώνουμε εδώ ότι εκφράστηκε με μια περισσότερο ισορροπημένη διατύπωση που δεν αποκλείει το μερίδιο των τραπεζών στη δημιουργία και κυρίως την επέκταση της κρίσης.

Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν είχε ευθύνη η εκτελεστική Εξουσία, το αντίθετο μάλιστα αφού η κακοδιαχείριση, οι σπατάλες, η τροφοδοσία του υπέρογκου κομματικοποιημένου κράτους και των ημετέρων με τα «θαλασσοδάνεια» έχουν επιβαρύνει με σημαντικότερες ευθύνες τα τότε κυβερνητικά κόμματα, ευθύνες που τις έχει αντιληφθεί και τις αποδίδει ο ελληνικός Λαός, η ευθύνη των ιθυνόντων εκείνη την εποχή στο τραπεζικό σύστημα, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αποκρυβεί ή να μειωθεί. Είναι σαν να γνωρίζεις από τις ανακοινώσεις των αρμοδίων ότι έρχεται τυφώνας και δεν ασφαλίζεις τα ανοίγματα στο σπίτι σου. Το αποδέχεται γλαφυρά ο κ. ΠΑΣΧΑΣ : «Οι τράπεζες ήταν θωρακισμένες για να αντιμετωπίσουν αυτή την κρίση; Όχι δεν ήταν. Δεν μπορούσαν να είναι θωρακισμένες».

Ο Μάρτυρας ενημερώνει στη συνέχεια την Επιτροπή για τα δάνεια του ΚΚΕ : 7,3 εκατομμύρια από την Εθνική Τράπεζα με προσημείωση αξίας 2 εκατομμυρίων. Αναφέρει ότι το Κόμμα έχει προσφέρει ακόμα και άλλα περιουσιακά στοιχεία ώστε το δάνειο να ρυθμιστεί. Πρόκειται για δάνειο που δεν έχει πρόβλεψη για πιθανή ζημία. Όσον αφορά την Πειραιώς έχει ένα leasing τον 4ο του 2014, κανονικό leasing, sale and leaseback, επαναγορά. Αποπλήρωσε 1.650.000 € που ήταν το δάνειο της πρώην Marfin και το δάνειο εξυπηρετείται κανονικά. Αναφέρει τέλος ότι για το συγκεκριμένο δάνειο δεν ενεγράφη πρόβλεψη.

Σε αίτημα του κ. ΛΟΒΕΡΔΟΥ ο Μάρτυρας αναφέρει ποια είναι τα συγκροτήματα ΜΜΕ που δεν πληρώνουν: Απαντά « ΔΟΛ, ΠΗΓΑΣΟΣ και το ΜΕΓΑ » .

Ερωτάται από τον κ. ΓΚΙΟΛΑ: «Και το ΑΛΤΕΡ»; Και απαντά, με φυσικότητα: : «Το ALTER είναι παλιό». Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί το εξής: Όπως έχει γίνει

από καιρού γνωστό ,μετά την έναρξη των εργασιών της Επιτροπής, άνοιξαν από τις τράπεζες, και καλώς, πολλοί φάκελοι με δάνεια του παρελθόντος, ακόμα και του πιο απομακρυσμένου.

Ενεργοποιήθηκε το 2015 εισαγγελική παραγγελία, που μέχρι τότε δεν πρέπει να είχε αποδώσει ιδιαίτερο έργο, προκειμένου, παράλληλα με το έργο της επιτροπής και προς εξ αντικειμένου επικούρησή της, να εξετάσει μια ευρεία σειρά περιπτώσεων δανείων προς ΜΜΕ. Από την Επιτροπή με διακριτικότητα πλην με επιμονή ζητήθηκε η επίστευση της έρευνας ώστε το τέλος της να συμπέσει με την παράδοση του πορίσματος στον Πρόεδρο της Βουλής. Πρέπει να λεχθεί ότι η υπηρεσία που προϊστάται ο κ. ΠΑΣΧΑΣ, δεδομένων των δυνατοτήτων σε έμψυχο υλικό και του βαθμού δυσκολίας του συγκεκριμένου έργου, απέδωσε ικανοποιητικά και με αίσθημα εύθυνης παρέδωσε το μέγιστο μέρος των ειδικών εκθέσεων. Ανάμεσα σε εκείνες που δεν πρόλαβε να παραδώσει είναι και του ΑΛΤΕΡ. Ως εκ τούτου το παρόν πόρισμα αδυνατεί να έχει ενδελεχή αξιολόγηση της όλης πορείας του δανεισμού που αφορούσε το συγκεκριμένο σταθμό και αρκούμεθα σε παλιότερες εκθέσεις της Τράπεζας της Ελλάδος (2010-2011), στο περιεχόμενο μαρτυρικών καταθέσεων ενώπιον της Επιτροπής και σε στοιχεία που είχαν στείλει ,μεμονωμένα, η Τράπεζα Πειραιώς και η Alpha.

Παρά ταύτα μια ακόμα παρατήρηση είναι επιβεβλημένη:Υπάρχει και εκδηλώθηκε με διάφορες αφορμές μια αντίληψη ότι όταν ένα δάνειο «πολυκαιρίσει» παύει να ενδιαφέρει ιδιαίτερωσ την τράπεζα. Οι λόγοι ενδεχομένως είναι τεχνικοί , (εάν έχει λειτουργήσει ορθώς, έχουν υπάρξει προβλέψεις) αλλά και πρακτικοί, που ανάγονται συνήθως στην παύση της λειτουργίας ή και σε πτώχευση της εταιρίας, σε πραγματική δυσκολία είσπραξης κλπ. Ιδιαίτερα όμως όταν πρόκειται για κοινωνικώς ενδιαφέροντα δάνεια μια τέτοια αντίληψη είναι προφανώς αποκρουστέα, πολλώ μάλλον επειδή είναι δυνατόν να παρέχει το έδαφος για άνομες υπόγειες συναλλαγές του είδους «άφησε το στην άκρη ... και βλέπουμε» , ενδεχομένως εξαπατήσεις, απιστίες κλπ. Αυτήν την αντίληψη ίσως να εξέφρασε ο αυθόρμητος τρόπος με τον οποίο απάντησε ο Μάρτυρας στην ερώτηση του κ. ΓΚΙΟΛΑ («αυτό είναι παλιό δάνειο...»).

Στη συνέχεια ο κ. Μάρτυρας επαναλαμβάνει τα του δανεισμού του ΜΕΓΑ προσθέτοντας ότι τελευταία φορά που έγινε καταβολή έναντι χρέους ήταν Δεκέμβριος του 2015. Σημείωσε δε ότι σε ασφάλεια του σημερινού υπολοίπου των περίπου 85 εκατομμυρίων ευρώ έχουν εκδοθεί τιμολόγια τρίτων για μελλοντικές υπηρεσίες που θα τους προσφέρει το κανάλι, ονομαστικής αξίας 18 εκατομμυρίων € . Δεν διευκρινίστηκε ο χρόνος παροχής των υπωρειών άρα και πληρωμής. Οι μέτοχοι ζητούν αναδιάρθρωση του δανείου χωρίς αύξηση μετοχικού κεφαλαίου .

Διευκρινίζει ότι στην περίπτωση του ΠΗΓΑΣΟΥ έγινε πρόσφατα roll over δηλαδή « παίρνω ένα δάνειο για να αποπληρώσω το προηγούμενο». Έγινε τον Απρίλιο και καθυστέρησε επειδή δεν δεχόταν προσημείωση. Τα δάνεια του εξακολουθούν να είναι αρρυθμιστά και δεν πληρώνει τις υποχρεώσεις του.

Ενδιαφέρουσα είναι η απάντηση του κ. ΠΑΣΧΑ σχετικά με το θέμα της λεγόμενης off shore της «ΑΥΓΗΣ». Σημειώνεται ότι ο όρος είναι αδόκιμος αφού δεν πρόκειται για υπεράκτια εταιρία αλλά εταιρία που εδρεύει σε χώρα-μέλος της Ε.Ε. και ότι παρασχέθηκαν εκτενείς εξηγήσεις από τον διευθυντή της εφημερίδας κ. ΣΤΟΥΜΠΟ, περί του ότι η συμμετοχή της εταιρίας αυτής στο εταιρικό κεφάλαιο είναι ασήμαντη, σε συμβολικό επίπεδο, δεδομένου ότι πρόκειται για πολυμετοχικό σχήμα με έμφαση στην εγκατασπορά των μετοχών σε εκατοντάδες φίλων της εφημερίδας, που έχουν συνήθως από μία μετοχή.

Παρά ταύτα έγινε η ερώτηση και ο κ. ΠΑΣΧΑΣ απάντησε ότι η περίπτωση της ΑΥΓΗΣ δεν έχει ελεγκτικό ενδιαφέρον ακριβώς λόγω του μικρού ποσοστού συμμετοχής του σχήματος στο εταιρικό κεφάλαιο, υποσχέθηκε πάντως ότι θα ελεγχθεί («ως χρηματοδότηση», όπως είπε), μέσα στα πλαίσια των ελέγχων που γίνονται από την ΤτΕ στα ΜΜΕ.

Επανερχεται η συζήτηση στην «Αττικής» και στην υποτιμολόγηση των δανείων , που αναφέρθηκε πιο πάνω , διευκρινίζεται ότι δεν μπορεί να γίνει ρύθμιση για κάποιον ασυνεπή χωρίς εξασφαλίσεις και προβλέψεις, και εκεί πάνω ο κ. ΠΑΣΧΑΣ με συνοπτικό τρόπο επαναλαμβάνει την περιγραφή του όρου «ρύθμιση» η οποία καταγράφεται για την πληρότητα της έκθεσης: «Ρύθμιση σημαίνει ότι έχω έναν δανειολήπτη, όπου μετράω κατά πόσο έχει δυνατότητα την επόμενη τριετία να πληρώσει κάποια χρήματα σε εξόφληση υποχρεώσεών του. Αυτά υπολογίζονται από τις ταμειακές ροές της επόμενης τριετίας. Ένα κομμάτι θα πρέπει να βάλει ο μέτοχος της εταιρείας, ο ιδιοκτήτης της εταιρείας και το άλλο μπορεί να το πάρει με πρόσθετο. Μπορεί να το πάρει. Άρα, το πρώτο το οποίο κοιτάς σε μία ρύθμιση είναι κατά πόσο είναι βιώσιμη η επιχείρηση. Και τι χρειάζεται η επιχείρηση; Η επιχείρηση χρειάζεται με βάση ένα business plan, το οποίο έχει καταρτιστεί να τον βοηθήσεις βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα, πηγαίνοντας τις δόσεις παρά πέρα. Εκεί λοιπόν, μπορείς να ζητήσεις –και συνήθως οι τράπεζες το κάνουν- περαιτέρω εξασφαλίσεις».

Από το μέλος της Επιτροπής ΓΙΩΡΓΟ ΠΑΠΑΗΛΙΟΥ με αφορμή τα δάνεια που έχουν δοθεί και στον ΔΟΛ και στον ΠΗΓΑΣΟ ερωτάται ο κ. ΠΑΣΧΑΣ κατά πόσον είναι νόμιμο να δίνονται δάνεια με ενέχυρο μετοχών των ιδίων των εταιριών. Η απάντηση είναι «προσπαθείς να πάρεις οποιαδήποτε εξασφάλιση. Το πόσο αυτή η εξασφάλιση θα σου αποδώσει κάτι, αυτό έγκειται σε μελλοντική πρόβλεψη». Τονίζει πάντως ότι οι μετοχές της ίδιας της εταιρίας δεν αποτελεί σημαντική εξασφάλιση

γιαυτό και η Επιθεώρηση θέτει ερωτηματικά για το ποια είναι η δυναμικότητα της συγκεκριμένης εξασφάλισης.

Στη συνέχεια ερωτάται από το μέλος της επιτροπής κ. ΑΝΤΩΝΗ ΜΠΑΛΩΜΕΝΑΚΗ κάτι ειδικότερο: «Ως επιθεωρητής εάν στη διάρκεια του ελέγχου, ζητήσετε τις αποφάσεις εγκριτικών οργάνων για ένα συγκεκριμένο δάνειο και διαπιστώνετε ότι στο τέλος δεν υπάρχουν τα ονόματα εκείνων που ενέκριναν τη δανειοδότηση, θεωρείτε ότι υπάρχει εγκριτική απόφαση νομίμως συνεστημένη;». Ο μάρτυρας απαντά απερίφραστα: «Αν δεν υπάρχουν τα ονόματα με υπογραφές, όχι μόνο τα ονόματα, το έγγραφο για εμάς δεν έχει ισχύ».

Φυσικά αυτό είναι το σωστό, διότι καθένας που εγκρίνει και μάλιστα μεγάλα ποσά, πρέπει να έχει τις συνέπειες θέτοντας την υπογραφή του και το όνομά του . Διευκρινίζεται από τον κ. ΠΑΣΧΑ ότι αυτό αποτελεί ελεγκτική πρακτική και δεν προκύπτει από κάποια διάταξη νόμου. Στη συνέχεια ο ερωτών ανακοινώνει στον Μάρτυρα ότι στην κατάθεσή τους ενώπιον εισαγγελέως, δύο τραπεζικά στελέχη είπαν, ταυτόσημα, επί λέξει ότι :-

- «δεν μπόρεσαν να διακριβώσουν τα ονόματα και τις υπογραφές των αρμοδίων υπαλλήλων που συμμετείχαν στις διαδικασίες εισήγησης και έγκρισης», ο ένας

- «Δεν εξακριβώθηκαν οι υπογραφές των στελεχών που εισηγήθηκαν και ενέκριναν τη χρηματοδότηση» ο άλλος. Οι διαβεβαιώσει αυτές, εάν ισχύουν, καθιστά προβληματική, αν μη τι άλλο, την έγκριση. Ο Μάρτυρας αντιλαμβάνεται προφανώς ότι πρόκειται για τις περιπτώσεις των μαρτύρων κ.κ. ΤΣΩΡΖΙΑ και ΣΤΑΜΑΤΗ, βάσει των καταθέσεων των οποίων τέθηκε στο αρχείο η πορισματική αναφορά ΚΑΛΟΥΔΗ και επιδιώκει να δοθεί στη συγκεκριμένη διατύπωση η ερμηνεία ότι «δεν έγινε τσεκάρισμα κατά πόσο η υπογραφή του «Χ» είναι η πραγματική του υπογραφή». Η εκδοχή αυτή δεν είναι η πιθανότερη. Μάλλον τα δύο αυτά τραπεζικά στελέχη είπαν ότι δεν διακριβώσαν "ονόματα και υπογραφές" επειδή όντως αυτό δεν ήταν εφικτό.

Η πρώτη σαφής διατύπωση του κ. ΠΑΣΧΑ ότι δηλαδή μαζί με τις υπογραφές πρέπει να υπάρχουν και τα ονόματα είναι φυσικά η σωστή . Όταν αναγράφεται «Δεν εξακριβώθηκαν οι υπογραφές των στελεχών που συμμετείχαν στις διαδικασίες εισήγησης και έγκρισης» το θέμα πρέπει να αποκτά αυτομάτως ελεγκτικό ενδιαφέρον , ως ασύνηθες, τουλάχιστον. Γεννώνται θέματα τυπικής αρμοδιότητας όσων υπέγραψαν ή και θέματα συγκάλυψης.

Το όλο ζήτημα βεβαίως χρήζει περαιτέρω ερεύνης πολύ περισσότερο όταν , υπάρχουν στην υπόθεση αυτή (τρόπος με τον οποίο τέθηκε στο αρχείο το πόρισμα ΚΑΛΟΥΔΗ) και άλλα στοιχεία ικανά να οδηγήσουν τον παρατηρητή στο να είναι

επιφυλακτικός. Μιλώντας γενικά, ο ΠΑΣΧΑΣ είπε ότι, τέτοια στοιχεία οδηγούν σε επιφυλακτικότητα.

Η συζήτηση περιστρέφεται στο πόσο ελαστικά μπορεί να είναι τα κριτήρια δανειοδότησης. Τότε, προκειμένου για τα κόμματα, είχαμε ένα γενικευμένο φαινόμενο: Δηλαδή, τα κόμματα είχαν μεγάλα ελλείμματα. Αυτό προέκυπτε από τους ισολογισμούς τους. Όταν δεν ήταν συνεπείς στις καταβολές των υποχρεώσεών τους –επίσης δεδομένο ότι άρεχισε να συμβαίνει πριν το 2010- και κυρίως όταν η κοινή λογική επέβαλλε στον μέσο άνθρωπο -όχι στον μέσο ελεγκτή που πρέπει να είναι ανεβασμένων κριτηρίων- να πιστέψει ότι δεν μπορεί να εξασφαλιστεί ότι μετά από τρία, τέσσερα, πέντε χρόνια θα μπορούσε να έχει το ίδιο μερίδιο του προϋπολογισμού και ο προϋπολογισμός θα είχε το ίδιο ύψος, αυτό δεν σημαίνει παραβίαση στοιχειωδών κανόνων; Δηλαδή, όταν εγώ είμαι προβληματικός, δεν έχω πλεόνασμα, δεν έχω μεγαλύτερα έσοδα από ό,τι έξοδα και όταν υπήρχαν διπλές, τριπλές, τετραπλές εκχωρήσεις πού βρίσκεται το επίπεδο ανοχής; Που πηγαίνει η υποχρέωση μέριμνας για την περιούσια της τράπεζας; ..Ναι μεν « μπορεί να γίνει τριπλή εκχώρηση» θεωρητικώς. Αλλά όταν η σύμβαση λέει μέσα ότι απαγορεύεται να εκχωρηθεί αλλού και έρχεται μετά ο υπεύθυνος του κόμματος και λέει ότι δεν έχει εκχωρήσει, ενώ έχει εκχωρήσει τρεις φορές προηγουμένως; Για όλα αυτά, επειδή είναι συστηματικό το φαινόμενο, όχι με το τυπικό κριτήριο, αλλά με το ουσιαστικό κριτήριο: δεν θα έπρεπε ο ελεγκτικός μηχανισμός να έχει μια μεγαλύτερη προσοχή και να εντοπίσει παραβιάσεις ουσιαστικές των πιστοδοτικών κανόνων; Όταν αυτό το φαινόμενο είναι συστηματικό και γενικευμένο, δεν πρέπει να αντιμετωπιστεί;

Ο μάρτυρας απαντά ότι «το φαινόμενο δεν ήταν γενικευμένο». Παραδέχεται όμως ότι ειδικά στην ΑΤΕ συνέβαινε συστηματικά.

Ερωτάται ο μάρτυρας: «Ας πάρουμε λοιπόν την Αγροτική, το διοικητικό της συμβούλιο δεν παραβίασε τους κανονισμούς πιστοδότησης της συγκεκριμένης τράπεζας;»

Απάντηση δεν δίδεται ευθέως. Όμως πρόκειται για τον άνθρωπο που γνωρίζει από πρώτο χέρι, έχει ενδεχομένως συγγράψει άλλως επιμεληθεί τα πορίσματα και , ενώ καλείται να απαντήσει επί ενός ερωτήματος με προφανή την απάντηση ,δυστυχώς, επιλέγει την οδό της αοριστίας και της απαντήσεως εκτός θέματος

Εν κατακλείδι: Τόσο από την εξέταση του συγκεκριμένου Μάρτυρα όσο και της κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ δημιουργούνται κάποια ερωτήματα για την Τράπεζα της Ελλάδας, σχετικά δηλαδή με το πώς, με πόση προσοχή, πόση συνέπεια, πόση συνέχεια και μετά από πόσο στενή παρακολούθηση ασκήθηκε ο εποπτικός της ρόλο .Ερωτήματα ακόμα και για τα κενά αρμοδιότητας και κατά πόσον πρέπει να

συμπληρωθεί το νομικό της οπλοστάσιο. Λίγα είναι τα πορίσματα που συντάχθηκαν αυτεπάγγελτα από παραβάσεις και παραβιάσεις κανόνων ή κινδύνους και καταγγελίες. Υπήρχαν πορίσματα και για την περίπτωση του ΔΟΛ και για την περίπτωση των κομμάτων, που ήρθαν ως εντολή από την Εισαγγελία, κάτι που σημαίνει ότι μόνο με την όχληση της Εισαγγελίας, τις περισσότερες φορές, καταλήγουμε σε ανάδειξη ή, εν πάση περιπτώσει, σε εντοπισμό σημαντικών και μεγάλων παραβάσεων.

Δεν είναι δυνατό να ξηγίνονται ανεκτά φαινόμενα τύπου «παίρνω δάνειο με εγγύηση αέρα».

Δεν μπορεί να υπάρχει τόσο μεγάλη αίσθηση παντοδυναμίας ώστε να γίνονται «εκμυστηρεύσεις» όπως αυτές που ακούστηκαν από τους κ.κ. ΚΟΥΡΗ, ΜΠΟΜΠΟΛΑ, ΑΛΑΦΟΥΖΟΥ. Είπε ο κ. ΑΛΑΦΟΥΖΟΣ ότι υπήρχε αθέμιτος ανταγωνισμός, ότι τον κυνηγούν. Το κυνηγητό δεν γινόταν όσο έπαιρνε ο ίδιος δάνεια με τους όρους που ήθελε, ασφαλώς. Είπε ο κ. ΜΠΟΜΠΟΛΑΣ ότι έπαιρναν δάνεια χωρίς εγγυήσεις. Και η τράπεζα της Ελλάδος; Περιμένει μόνο από τον Εισαγγελέα να ζητήσει πόρισμα;

Είναι φανερό ότι οι πολίτες δεν μπορούν να αισθάνονται ότι αυτός είναι ένας σωστός και υπεύθυνος τραπεζικός έλεγχος που θα εξασφαλίζει ,ταυτόχρονα με πολλά άλλα και σημαντικά, ασφαλώς, όπως η σταθερότητα η ανάπτυξη κλπ, και την τόσο καταταλαιπωρημένη και μισερή έννοια της ισονομίας, της ίσης αντιμετώπισης των δανειοληπτών ως πολιτών με ίσα δικαιώματα. Δεν πρέπει να ξαναγίνει ανεκτό να δίνονται δάνεια, (υπάρχουν παραδείγματα γιαυτό) με μεταχρονολογημένες επιταγές, οι οποίες εκδίδονται επί μέλλουσας οικονομικής σχέσης, μη υλοποιημένης, όχι δηλαδή επιταγή που δόθηκε επί μίας υλοποιημένης υπηρεσίας.

Πως γνωρίζει ο αποδεχόμενος αυτού του είδους την «εγγύηση» ότι η μέλλουσα υπηρεσία θα υλοποιηθεί; Είδε κάποιο συμβόλαιο, κάποια συμβατική υποχρέωση;

Η απάντηση ότι αυτά είναι σχολαστικισμοί ασφαλώς βολεύει κάποιους. Που, τι σύμπτωση; βρίσκεται στην πλευρά των ευνοημένων με σκανδαλώδη δάνεια, στην πλευρά των πολιτικών δυνάμεων που, παντί σθένει, υπηρέτησαν αυτό το καθεστώς επί δεκαετίες.

Ακόμα αυτή η αντίληψη ακούγεται λογική σε όσους νομίζουν ότι η κοινωνία τους χρωστά, ότι ανήκουν σε μια ανώτερη κάστα, ότι, επειδή ίσως επί των της εποχής των γονέων τους έτσι έμαθαν, υποχρεούνται η κοινωνία, η οικονομία, η δημοκρατία εν τέλει να ανέρχεται τη διαιώνιση του μοντέλου της ανισότητας που τόσο βολεύει όσους εξυπηρετούνται απ αυτό.

11. Η κατάθεση του ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΥ, τέως Διοικητή της ΤτΕ στις 4.10.2016

Η θητεία του συνέπεσε με το μεγαλύτερο μέρος της σοβαρότερης κρίσης που έχει πλήξει μεταπολεμικά την ελληνική οικονομία. Η περίοδος αυτή χαρακτηρίστηκε από τεράστιες προκλήσεις. Ήταν μια περίοδος πυκνή σε γεγονότα, με πρωτόγνωρους κινδύνους και με μεγάλες αβεβαιότητες, καθώς διαμορφώνονταν συνθήκες που δεν είχαν ιστορικό προηγούμενο.

Κατά την εισαγωγική του τοποθέτηση ο κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ περιέγραψε τη θητεία του ως επιτυχή «εκ του αποτελέσματος». Κατά τον Μάρτυρα η Τράπεζα της Ελλάδος κατάφερε να εξασφαλίσει στις εμπορικές τράπεζες επαρκή ρευστότητα σε μια παρατεταμένη φάση μεγάλων καταθετικών εκροών, δεύτερον, να διαχειριστεί με ετοιμότητα τον εφοδιασμό των τραπεζών με μετρητά, αποκλείοντας έτσι εκ των προτέρων κάθε περιστατικό που θα μπορούσε να πυροδοτήσει καταστάσεις τραπεζικού πανικού, τρίτον, να ανακεφαλαιοποιήσει και να αναδιατάξει αναίμακτα το τραπεζικό σύστημα.

Μια πρώτη ουσιώδης παρατήρηση, βεβαίως, είναι ότι την ανακεφαλαιοποίηση κατέστησε αναγκαία εν πολλοίς όχι βεβαίως κατ' αποκλειστικότητα, το διαβόητο PSI και ότι η εξασφάλιση «ρευστότητας εν μέσω μαζικών καταθετικών εκροών» για την οποία έκανε λόγο, επιβάρυνε κατά πολύ το δημόσιο χρέος της χώρας, τους έλληνες φορολογούμενους εν τελευταία αναλύσει, ενώ, όπως και η κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ, και ο ίδιος ανακοίνωσε ότι με την αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους μέσω του PSI, τα χαρτοφυλάκια κρατικών ομολόγων των τραπεζών υπέστησαν μεγάλες κεφαλαιακές ζημιές που ξεπερνούν τα 40 δισεκατομμύρια ευρώ. Υπενθυμίζεται ότι η κ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ έκανε λόγο για μια «τρύπα 37 δισεκατομμυρίων στο τραπεζικό σύστημα».

Ο κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ επανέλαβε τη γνωστή θέση των περισσοτέρων τραπεζικών στελεχών ότι η κρίση της χώρας υπήρξε «κρίση δημοσίου χρέους» και ότι το τραπεζικό σύστημα δεν ήταν η πηγή του προβλήματος στην Ελλάδα, σε αντίθεση με ό,τι συνέβη σε κάποιες άλλες χώρες. Προσδιόρισε τη συρρίκνωση του ΑΕΠ της χώρας στη διάρκεια της κρίσης στο 26%. Το ποσοστό της ανεργίας πλησίασε το 30%. Οι μετοχικές αξίες μειώθηκαν κατά 90%. Όσοι κρατούσαν δημόσια ομόλογα, κυβερνητικά, του Δημοσίου έχασαν το 80% .

Στα θετικά της θητείας του καταλόγισε ότι στις ανακεφαλαιοποιήσεις των συστημικών τραπεζών το 2013 και την άνοιξη του 2014 υπήρξε συμμετοχή ύψους 8,4 δισεκατομμυρίων ευρώ από ιδιώτες μετόχους και ότι δεν απαιτήθηκε ανάλωση ολόκληρου του ποσού των 50 δισεκατομμυρίων που είχε δοθεί από τον EFSF και έτσι επιστράφηκε ένα ποσό της τάξης των 11 δισεκατομμυρίων ευρώ .

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, το τραπεζικό σύστημα αναδιατάχθηκε και ανακεφαλαιοποιήθηκε επιτυχώς, με απόλυτη προστασία των καταθετών και της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας. Μάλιστα, το κόστος αυτής της πολιτικής αποδείχθηκε τελικά χαμηλότερο του αρχικά σχεδιασθέντος, αφού επιστράφηκε ως μη χρησιμοποιηθέν. Δηλαδή, χρησιμοποιήθηκαν μόνο τα 39 δισεκατομμύρια ευρώ από τα 50 δισεκατομμύρια ευρώ.

Ο κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ προβαίνει στη συνέχεια σε μια εκτίμηση που προκάλεσε, τουλάχιστον, απορίες με την εσωτερική της λογική: «Ο Έλληνας φορολογούμενος ουσιαστικά τοποθέτησε στις τράπεζες αυτά τα 39 δισεκατομμύρια ευρώ», είπε. «Αυτό ήταν ένα ποσό ίσο περίπου με αυτό που ωφελήθηκε (;) από το «κούρεμα» των ομολόγων που είχαν στα χαρτοφυλάκιά τους οι τράπεζες. Ως όφελος εννοείται η ισόπωση περικοπή του δημόσιου χρέους από την οποία ωφελείται προφανώς ο φορολογούμενος», κατέληξε.

Διάχυτη υπήρξε η εντύπωση ότι αυτή η εκτίμηση θα ήταν ενδεχομένως σωστή εάν τα 39 δισεκατομμύρια μας τα είχαν χαρίσει και δεν αποτελούσαν μέρος του δημόσιου χρέους. Ο κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ, είπε ότι η χώρα θα μπορούσε να είχε ανακτήσει τουλάχιστον το 80% του πακέτου των 39 δισεκατομμυρίων ευρώ, εάν είχαν ακολουθηθεί οι πρακτικές που ανέφερε, κυρίως εάν το ΤΧΣ είχε προβεί σε ρευστοποιήσεις, δεδομένης της αξίας που τότε είχαν ακόμα οι συμμετοχές του στο τραπεζικό σύστημα. «Αν τότε το ΤΧΣ ήθελε να πουλήσει σε ιδιώτες», τόνισε, «θα πούλαγε με «premium» δηλαδή παραπάνω από τη Χρηματιστηριακή αξία, επειδή θα πουλούσε πλειοψηφικά πακέτα. Τότε θα μπορούσε το κράτος να πάρει πίσω αυτά τα χρήματα τα οποία είχε βάλει. Αυτό θα ήταν βέβαια μια τεράστια επιτυχία, αφού θα οδηγούσε και σε αισθητή μείωση του δημόσιου χρέους», υπογράμμισε.

Η παρατήρηση εκείνη ήταν ορθή, διότι, φυσικά, με τα «εάν» δεν διαγράφεται η πραγματικότητα που δεν είναι άλλη από το ότι με το ποσόν της τότε κεφαλαιοποίησης, (39 δισεκατομμύρια κατά το Μάρτυρα) επιβαρύνθηκε εξ ολοκλήρου το δημόσιο χρέος. Πρέπει επίσης να υπενθυμιστεί για την πληρότητα της εικόνας και για να μη δημιουργούνται εσφαλμένες εντυπώσεις, ότι το ΤΧΣ δεν είχε δικαίωμα να πουλήσει τις μετοχές που απέκτησε με την ανακεφαλαιοποίηση του 2013 σε τρεις συστημικές τράπεζες (Εθνική, Πειραιώς και Alpha στις οποίες οι ιδιώτες μέτοχοι έβαλαν μόλις το 10% των απαιτούμενων κεφαλαίων) πριν περάσουν τρία χρόνια. Δεν είχε επίσης δικαίωμα να αλλάξει τη διοίκηση. Αντίθετα, αν τα πράγματα είχαν πάει καλά, οι ιδιώτες είχαν δικαίωμα να αγοράσουν τις μετοχές του ΤΧΣ σε προκαθορισμένη τιμή (warrants). Δεν πρέπει να λησμονείται ότι το ΔΝΤ έχει εκφράσει γραπτώς σε έκθεσή για την Ελλάδα τη δυσaréσκεια του για εκείνη τη ρύθμιση που τη θεώρησε ανισομερή εις βάρος του Δημοσίου. Η περίπτωση της

Ευrobank ήταν διαφορετική καθώς το ΤΧΣ έβαλε όλα τα απαιτούμενα κεφάλαια άρα δεν ίσχυαν αυτοί οι όροι (τριετία, warrants, μη αλλαγή διοίκησης). Ακόμη πρέπει να γίνει αναφορά ότι ούτως ή άλλως το πρώτο μνημόνιο είχε ως βασική εκτίμηση ότι από τα 50 δισ. ευρώ θα μπορούσαν να ανακτηθούν μόνο τα 15 δισ. ευρώ όταν μετά την τριετία θα μπορούσε το ΤΧΣ να πουλά τη συμμετοχή. Δηλαδή θα μπορούσε να ανακτηθεί το ένα τρίτο και όχι το 80%, που είπε ο κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ. Δεδομένου μάλιστα ότι όλες εκείνες οι προβλέψεις διαψεύστηκαν σε μερικούς μήνες, ένας καλόπιστος παρατηρητής έχει κάθε λόγο να πιστεύει ότι οι πιο πάνω εκτιμήσεις του κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΥ ήσαν αδικαιολόγητα αισιόδοξες. Άλλωστε σε περίπτωση που είχε γίνει κάποιο θαύμα και τα πράγματα είχαν πάει εκπληκτικά καλά, οι ιδιώτες μέτοχοι θα μπορούσαν να αποσπάσουν το υπερκέρδος με τη χρήση των warrants (δικαίωμα αγοράς σε προκαθορισμένη ευνοϊκή τιμή) . Το πολιτικό συμπέρασμα πάνω σε όσα ανέφερε ο κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ συμπυκνώνεται στο ερώτημα τι πήγε τόσο στραβά στην οικονομία αμέσως μετά το καλοκαίρι του 2013, ώστε την ίδια ώρα που έκαναν την εμφάνισή τους τα «success story» να διαψεύδονται τα αισιόδοξα σενάρια

Ενωρίς κατά την εξέταση παρατηρήθηκε από μέλη της επιτροπής ότι οι εισαγωγικές τοποθετήσεις του κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΥ ήσαν, κατ' ουσίαν, εκτός θέματος. Η πρώτη καίρια ερώτηση ήλθε από τον εισηγητή του ΣΥΡΙΖΑ που τον ρώτησε ευθέως «Δεν λαμβάνετε γνώση του περιεχομένου των πορισμάτων των στελεχών της Τράπεζάς σας για τα ΜΜΕ;» Ο τέως Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος ομολόγησε ότι είχε λάβει γνώση των πορισμάτων «όταν είχαν γίνει», «δηλαδή πριν από πέντε - έξι χρόνια». Η παραδοχή αυτή, δεδομένου του χρόνου που δίνεται η κατάθεση, άγει στο συμπέρασμα ότι ,τουλάχιστον αρχίζοντας από το 2010 ο ίδιος, η διοίκηση της ΤΤΕ γενικότερα ήταν ενήμερη των προβλημάτων, όχι γενικά και αόριστα άλλα ειδικά, με βάση τις –δεκάδες, όπως ανέφερε- πορισματικές εκθέσεις της.

Στο Μάρτυρα αναφέρθηκαν επιγραμματικά μερικές από τις διαπιστώσεις των εκθέσεων της ΤΤΕ για τα δάνεια που είχαν πάρει κόμματα και επιχειρήσεις των ΜΜΕ, ότι δηλαδή είχαν αρνητική καθαρή θέση, ραγδαία πτώση του κύκλου εργασιών, ότι συστηματικά γινόταν αναχρηματοδότηση των τόκων, γινόταν ανακεφαλαιοποίηση και των δόσεων των δανείων και μάλιστα, όπως είπε ο κ. Πάσχας, είχαμε και υπέρβαση των δανειακών ορίων. Κυρίως ότι από το 2008 μέχρι το 2014 δεν καταγγέλθηκε καμία δανειακή σύμβαση , για να ερωτηθεί «πώς άραγε πραγμάτωνε η Τράπεζα της Ελλάδος τον εποπτικό της ρόλο».

Σε απάντηση ο κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ αναφέρθηκε κυρίως στην επισήμανση των υπερβάσεων που είχε κάνει η ΑΤΕ σε σχέση με τα δάνεια των κομμάτων τονίζοντας ιδιαίτερα ότι οι εκχωρήσεις των μελλοντικών επιχορηγήσεων από τον

κρατικό προϋπολογισμό προς τα κόμματα δεν είναι ασφαλείς εγγυήσεις και ότι εκείνες οι χορηγήσεις ότι ήταν υψηλού κι όχι χαμηλού κινδύνου, όπως μέχρι τότε τις χαρακτήριζε η Αγροτική Τράπεζα. Τις εμφανείς και γνωστές εκείνες παρεκκλίσεις ο Μάρτυρας τις υποβάθμισε σε «αδυναμίες», αμέσως όμως του παρατηρήθηκε από τον ερωτώντα βουλευτή ότι ακριβώς εκείνες οι πράξεις που ο ίδια χαρακτηρίζει απλώς ως «αδυναμίες» είχαν χαρακτηριστεί ως κακουργήματα που το τότε κυρίαρχο πολιτικό σύστημα επιχείρησε να τις αποσύρει με την αμφίβολης συνταγματικότητας νομοθετική ρύθμιση-αμνήστευση κατ' ουσίαν, εννοώντας τη διάταξη του άρθρου 78 του Ν.4146/2013

Ο κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ περιέγραψε σε αδρές γραμμές πώς ασκείται η Εποπτεία : Ο βασικός εποπτικός ρόλος της Τραπεζής Ελλάδας υλοποιείται βάσει της λεγόμενης προληπτικής εποπτείας η οποία αφορά στον έλεγχο της φερεγγυότητας, της ρευστότητας, της κεφαλαιακής επάρκειας σε σχέση με τους κινδύνους που έχουν αναληφθεί . Κυρίαρχη σημασία αποδίδεται στο να έχουν οι τράπεζες κεφάλαια και προβλέψεις που να καλύπτουν επαρκώς τους κινδύνους που έχουν αναλάβει. Αν η Τράπεζα της Ελλάδος διαπιστώσει αδυναμίες στα συστήματα εσωτερικού ελέγχου και στην εταιρική διακυβέρνηση, επιβάλλει ποινές που να κλιμακώνονται .

Στη συνέχεια ο κ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ είπε ότι το 2008 εκείνος ήταν ο πρώτος στην Ελλάδα που μίλησα για «τη θύελλα που ερχόταν» και γελάγανε στο πολιτικό σύστημα διάφοροι και τον περιγελούσαν, χαρακτήρισε «ατύχημα» την Lehman Brothers , που παγκοσμίως δημιούργησε το γνωστό τεράστιο αντίκτυπο, παραδέχθηκε όμως ότι και ο ίδιος, ως διοικητής προέτρεπε να μην ανακοπεί πλήρως η πιστωτική επέκταση για να μην παγώσει η οικονομική δραστηριότητα και έχουμε προβλήματα στον ρυθμό ανάπτυξης, στο ποσοστό της ανεργίας και σε άλλες καταστάσεις, ενώ στη συνέχεια καταβλήθηκε προσπάθεια για πιστωτική συρρίκνωση. Απέφυγε εν τούτοις να απαντήσει πώς δικαιολογείται σε περίοδο περιορισμού πιστωτικής πολιτικής να υπάρχει το τεράστιο άνοιγμα, ειδικά στις επιχειρήσεις ΜΜΕ και κομμάτων και μετά το 2008, παραπέμποντας, (και εκείνος ως παρατηρητής και καταγραφέας τάσεων), «σε εκείνους που τα έδιναν».

Εντύπωση προκάλεσε το ότι, ο κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ (με ελαφρό κυνισμό και εμφανή αδιαφορία για τις συνέπειες που θα μπορούσε να έχει η παθητική αποδοχή του συγκεκριμένου φαινομένου ως περίπου φυσιολογικού), είπε για την κρίση : «Υπήρχε μια ευφορία και όλοι πίστευαν ότι αυτές οι ευνοϊκές συνθήκες θα κρατήσουν εσαεί. Ε, φευ, δεν κρατούν εσαεί. Στο καπιταλιστικό σύστημα έχουμε περιόδους καλές, έχουμε περιόδους κακές. Εναλλάσσονται, άρα δεν μπορούμε να έχουμε μονότονα θετικές...»«Υπήρχε μια ευφορία και όλοι πίστευαν ότι αυτές οι ευνοϊκές συνθήκες θα κρατήσουν εσαεί. Ε, φευ, δεν κρατούν εσαεί. Στο καπιταλιστικό

σύστημα έχουμε περιόδους καλές, έχουμε περιόδους κακές. Εναλλάσσονται, άρα δεν μπορούμε να έχουμε μονότονα θετικές...»

Στο σημείο αυτό ο κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ αποστασιοποιείται εκ των υστέρων από το αφήγημα της «Νέας Οικονομίας» που επικράτησε μέχρι την παγκόσμια χρηματοοικονομική κρίση του 2008, ότι καθώς η πληροφορική (διαχείριση αποθεμάτων, επιχειρήσεων), η απελευθέρωση των αγορών και ιδίως της εργασίας («ελαστικότητα»), καθώς και τα «νέα χρηματοοικονομικά εργαλεία» («διαχείριση κινδύνου»), έχουν καταργήσει τον γνωστό οικονομικό κύκλο «ανάπτυξη-ύφεση, μπορούμε να έχουμε μεγάλη ανάπτυξη και χαμηλή ανεργία χωρίς πληθωρισμό και χωρίς ένα κύκλο ύφεσης. Η αντίληψη αυτή προβλήθηκε από τους Κλίντον, Μπλερ, Σρέντερ κ.ά. και είχε κατά κόρον υιοθετηθεί και από τους Έλληνες policy makers και τους opinion makers, (κεντρικοί τραπεζίτες, τραπεζίτες, πολιτικοί, αρθρογράφοι και σχολιαστές, πανεπιστημιακοί).

Δεν πρέπει να λησμονείται ότι όταν η Ελλάδα έτρεχε με πραγματικό ρυθμό ΑΕΠ +5% το χρόνο, οι εκφραστές του δόγματος αυτού τη συνέκριναν με την Ιρλανδία και έλεγαν ότι «δεν πάει αρκετά γρήγορα». Ανεξάρτητα τι λένε σήμερα οι ίδιοι άνθρωποι που υπηρέτησαν εκείνες τις ιδέες, η τότε κριτική ήταν ότι το τραπεζικό σύστημα θα έπρεπε να πάρει και άλλο φτηνό δανεισμό από το διεθνές σύστημα αφού οι εγχώριες καταθέσεις δεν έφταναν.

«Σήμερα πολλοί μπορεί να εμφανίζονται «μετά Χριστόν Προφήτες», ήταν δηκτικό σχόλιο του κ. ΑΝΔΡΕΑ ΛΟΒΕΡΔΟΥ σε ένα σημείο της κατάθεσης ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΥ. Όπως είπε, «άλλο πράγμα είναι να αναφέρεσαι στη λειτουργία της τραπεζικής πίστης «εκεί και τότε» και άλλο, τελείως διαφορετικό, πράγμα να την εξετάζεις «εδώ και τώρα»».

Πράγματι: σήμερα ο καθένας μπορεί να λέει «είχα προβλέψει», «εγώ τους τάλεγα», κάποτε όμως την κρίσιμη δηλαδή εποχή, που τώρα εξετάζεται, υπήρχε έντονη η πίεση από πολλούς «υπεύθυνους» και «σοβαρούς» όχι να μαζευτούμε αλλά να τρέξουμε πιο γρήγορα.

Στη συνέχεια ο κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ, ερωτώμενος σχετικά, χαρακτήρισε τα δάνεια των κομμάτων εκ των πραγμάτων επισφαλή όχι όμως και αδύνατον να αποπληρωθούν. Κατά τον μάρτυρα, ένα δάνειο προς πολιτικό κόμμα «κρίνεται σύννομο αν δόθηκε με βάση τις διαδικασίες που προβλέπονται από τους κανονισμούς των τραπεζών και από τα εσωτερικά συλλογικά όργανα που προβλέπουν οι κανονισμοί» (σελίδα .... εξέτασής του).

Είναι πολύ ενδιαφέρουσα αυτή η παραδοχή, μάλλον η συγκεκριμένη πληροφορία που παρέχεται από τον Μάρτυρα. Συνδυαζόμενη με άλλες, που παρείχαν κυρίως οι εκπρόσωποι της ΤτΕ, οι οποίες συγκεντρώνονται στη συνέχεια σε ειδικό υποκεφάλαιο, δίνει τη σωστή διάσταση στο ερώτημα εάν ή όχι ορθά εφαρμόστηκε η διάταξη του άρθρου 78 Ν.4146/2013 στην περίπτωση της πορισματικής αναφοράς Καλούδη . Προκύπτει ότι προκειμένου να ερευνηθεί εάν νομίμως δόθηκαν τα δάνεια προς τα κόμματα , κρίσιμο δεν είναι το εάν ή όχι υπήρχε «κανονισμός της Τράπεζας της Ελλάδος», όπως , προφανώς συνεννοημένοι, κατέθεσαν οι δύο Μάρτυρες τραπεζικοί στον Εισαγγελέα κ. ΔΡΑΓΑΤΣΗ , αλλά το εάν τηρήθηκαν ή όχι οι κανονισμοί εκάστης Τράπεζας , όπως άλλωστε είχε διατάξει να διαπιστωθεί ο Εισαγγελέας Οικονομικού εγκλήματος κ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ. Με την πληροφορία αυτήν το αίτημα για επανεξέταση των δεδομένων εκείνης της υπόθεσης υπό το φως των στοιχείων που προέκυψαν από τις εργασίες της Επιτροπής τεκμηριώνεται περισσότερο , ενισχυμένης της επιχειρηματολογίας ότι κακώς τέθηκε στο αρχείο η πορισματική αναφορά Καλούδη.

Σημειωτέον ότι το ίδιο θέμα επανήλθε μετά από ερώτηση άλλου μέλους της Επιτροπής.

Στον κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟ επισημάνθηκε ότι, πράγματι, υπάρχει μια σειρά κανόνων η οποία αρχίζει από την πράξη του Διοικητή και φτάνει μέχρι την έκδοση εγκυκλίων, υποδείξεων κλπ προς τις τράπεζες σχετικά με τα δάνεια.

Αυτή η σειρά κανόνων συνιστά αυτόνομα ένα κανονιστικό πλαίσιο .

Έτσι αν λ.χ. σ' ένα δάνειο υψηλού κινδύνου υπολογίζεται πρόβλεψη με χαμηλότερο συντελεστή, από αυτόν που ορίζει η Τράπεζα της Ελλάδος, ή αν καθόλου δεν έχουν υπάρξει προβλέψεις ,τότε η συγκεκριμένη τράπεζα παραβιάζει κανονιστικού τύπου διάταξη. Αν, άλλο παράδειγμα, αγνοείται η καθαρή θέση ,αν αγνοείται το εάν εξυπηρετούνται ή όχι προηγούμενα δάνεια, πάλι είναι το κανονιστικό πλαίσιο που παραβιάζεται.

Ο μάρτυρας ουσιαστικά επιβεβαίωσε αυτήν την επισήμανση χωρίς να αρνηθεί ότι οι πολλοί κανόνες συγκροτούν όντως γενικό κανονιστικό πλαίσιο. Αυτό το κανονιστικό πλαίσιο διόλου δεν ταυτίζεται με « κανονισμό δανειοδοτήσεων για τα κόμματα», που όπως πιο κάτω επανέλαβε δεν υπάρχει, ασφαλώς επειδή δεν παρίστατο ανάγκη να δημιουργηθεί.

Και η συγκεκριμένη περικοπή σχετίζεται άμεσα με τον τρόπο με τον οποίο δόθηκαν οι απαντήσεις στο ερώτημα που έθεσε ο εισαγγελέας κ. ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ : ενώ ζήτησε να του πουν αν παραβιάστηκε κάποιος κανόνας από το γενικό κανονιστικό πλαίσιο, έλαβε την απάντηση ότι δεν υπάρχει ειδικός κανονισμός δανειοδότησης κομμάτων. Και, κακώς, θεώρησε την απάντηση εκείνη επαρκή.

Εξίσου ενδιαφέρουσας είναι η συζήτηση που αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια της εξέτασης του κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΥ αναφορικά με το εάν ορθώς ή όχι τα δάνεια των κομμάτων από την ΑΤΕ πήγαν στην «καλή» Τράπεζα. Περί του θέματος αυτού συμπεριλαμβάνεται στο παρόν πόρισμα ειδικό κεφάλαιο.

Ο Μάρτυρας είπε για το θέμα αυτό, ότι βασικός κανόνας για το τι θα μείνει στην καλή και τι θα πάει στην κακή είναι: όλα όσα εξυπηρετούνται μένουν στη καλή και ό,τι δεν εξυπηρετείται πάει στην κακή. Τα δάνεια των κομμάτων, όπως είπε, εξυπηρετούνταν τη δεδομένη χρονική στιγμή.

Άρα, καλώς πήγαν στην καλή τράπεζα. Από την απάντηση πυροδοτήθηκε μια συζήτηση που είχε επίκεντρο το ερώτημα εάν τα συγκεκριμένα δάνεια εξυπηρετούνταν, πράγματι, ή όχι. Η συζήτηση υπήρξε εύλογη διότι, όπως είχε ήδη προκύψει από προηγούμενες μαρτυρικές καταθέσεις αλλά και από τα έγγραφα στοιχεία που είχαν περιέλθει στην επιτροπή, πρέπει να υπήρξε σκόπιμη καθυστέρηση στην καταγγελία των δανείων προς τα κόμματα ώστε να θεωρηθούν «εξυπηρετούμενα» και να περάσουν στην «καλή» τράπεζα.

Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία των τραπεζών όταν έγινε η , σκανδαλώδης, εξαγορά της ΑΤΕ από την ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ δεν γινόταν πλήρεις καταβολές προς εξυπηρέτηση των δανείων τους από τα κόμματα ΝΔ και ΠΑΣΟΚ. Στην κατάσταση αυτήν είχε συντείνει και η εν τω μεταξύ νομοθετική ρύθμιση του 2013, με την οποία απαγορεύτηκε η καταβολή της δ' δόσης του 2011 και α' και β' δόσης του 2012 της κρατικής χορήγησης στις τράπεζες, αν και η σχετική υποχρέωση είχε κατοχυρωθεί συμβατικά, εξέλιξη η οποία επίσης αξιολογείται στη συνέχεια. Σε ερώτημα ποιος έκρινε το εάν εξυπηρετούντο τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή τα δάνεια των κομμάτων, ο Μάρτυρας απάντησε ότι ήταν δικαιοδοσία της ΑΤΕ και ότι η Τράπεζα της Ελλάδος τα παίρνει από την ίδια την τράπεζα.

Κατά το χρόνο που πουλήθηκε η ΑΤΕ (2013) τα δάνεια των κομμάτων ΝΔ και ΠΑΣΟΚ από την ΑΤΕ είχαν καταστεί από καιρό μη εξυπηρετούμενα. Δεν καταγγέλθηκαν όμως, πιθανότατα σκόπιμα, για να μην «περάσουν» στην «κακή» τράπεζα. Το ότι μέρος των δανείων που ενώ δεν εξυπηρετούνταν δεν είχαν καταγγελθεί ενδεχομένως οφείλεται σε σκοπιμότητα, όπως θα εξηγηθεί στη συνέχεια. Είναι, βέβαια, χαρακτηριστικό ότι ο κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ προκειμένου να αποφύγει την απάντηση ζήτησε χρόνο για να ρωτήσει σχετικά και «να επανέλθει». Από τότε δεν περιήλθε στην Επιτροπή καμιά πληροφορία από τον κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟ για το πολύ κρίσιμο και οικονομικά και πολιτικά αυτό ζήτημα, αν και είχε αναλάβει τη σχετική υποχρέωση.

Στη συνέχεια επανήλθε το ερώτημα που είχε τεθεί και σε άλλους εκπροσώπους της ΤτΕ γιατί στο δειγματοληπτικό έλεγχο που έκανε η κεντρική

τράπεζα στην ΑΤΤΙΚΗΣ δεν συμπεριλήφθηκε κανένα δάνειο κόμματος, παρόλο που δεν ήταν μικρά ήταν της τάξεων των 5.000.000 €. Ευθέως συνδέθηκε αυτό το γεγονός με την συμμετοχή δύο κεντρικών στελεχών των κομμάτων αυτών ειδικότερα της κ. ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΖΕΥΓΩΛΗ η οποία ταυτοχρόνως ήταν και Διευθύντρια του πολιτικού γραφείου του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών κ. ΣΤΑΪΚΟΥΡΑ . Λόγος έγινε επίσης και για την περίπτωση του κ. ΚΩΝ/ΝΟΥΣ ΓΟΥΒΑΛΑ πολύ στενού συνεργάτη του κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ και μετακλητού υπάλληλου στο Υπουργείο Οικονομικών, την εποχή που ο κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ήταν Υπουργός Οικονομικών αλλά και Αντιπρόεδρος της Κυβέρνησης, ενώ μετέπειτα διορίστηκε στο γραφείο του κ. ΛΕΩΝΙΔΑ ΓΡΗΓΟΡΑΚΟΥ.

Ένα άλλο σημείο που αναδείχθηκε κατά τη διάρκεια της εξέτασης από τον Αντιπρόεδρο κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟ Κ. ΚΑΜΜΕΝΟ είναι η μεταβολή στην προθεσμία εκκαθάρισης των συναλλαγών στα ομόλογα με απόφαση της Τράπεζας της Ελλάδος το οποίο έφερε αντικειμενικά αύξηση του κόστους δανεισμού της Ελλάδας από τους κερδοσκόπους.

Το ζήτημα, που έχει κωδικοποιηθεί στο δημόσιο διάλογο ως επέκταση της προθεσμίας από T3 σε T4 έχει ως εξής:

Στις αρχές του 2009 η διαφορά επιτοκίου ανάμεσα στα ελληνικά και στα γερμανικά ομόλογα (spreads) αυξήθηκε απότομα για πρώτη φορά. Αυτό ήταν μια κρίσιμη μεταβολή στα ισχύοντα στην ελληνική αγορά ομολόγων. Ως τότε μια αγοραπωλησία ομολόγων ανάμεσα σε έναν πωλητή (που δεν τα διαθέτει) και σε έναν αγοραστή μπορεί να περιγραφεί με ένα απλό παράδειγμα σε τρία βήματα, όπως το περιέγραψε προς «Το Βήμα» νομικός που γνωρίζει σε βάθος την υπόθεση :

Πρώτον: Η Τράπεζα Χ πουλάει ομόλογα στην Τράπεζα Ψ, αλλά σε τρεις ημέρες δεν τα διαθέτει για να τα παραδώσει ως οφείλει.

Δεύτερον: Η Τράπεζα της Ελλάδος επιβάλλει στη Τράπεζα Χ να προσφύγει στην Ηλεκτρονική Δευτερογενή Αγορά Τίτλων (ΗΔΑΤ) για να δανειστεί (συνήθως για μία ημέρα) τους τίτλους.

Τρίτον: Στην ΗΔΑΤ εμφανίζεται η Τράπεζα Ω και λέει στην Τράπεζα Χ: «Πάρε τα ομόλογα που χρειάζεσαι για να τα δώσεις στην Τράπεζα Ψ και σε μία ημέρα θα μου τα επιστρέψεις δίνοντάς μου ένα ποσό που θα είναι το κέρδος μου». Αυτό ονομάζεται δανεισμός τίτλων (securities lending) και είναι μια διαδικασία αποδεκτή παγκοσμίως. Θεωρείται ότι συμβάλλει στην αποτροπή της αποτυχίας διακανονισμού των συναλλαγών (settlement failure). Η διαδικασία αυτή καταργήθηκε τον Φεβρουάριο του 2009 γιατί οι πρώτοι κραδασμοί της κρίσης οδήγησαν τις ξένες τράπεζες που συμμετέχουν στην ελληνική αγορά ομολόγων να σταματήσουν να

αποδέχονται το ρίσκο της συνεργασίας (ρίσκο αντισυμβαλλομένου) με ελληνική τράπεζα.

Στην Τράπεζα της Ελλάδος αξιολόγησαν ότι η ενδεχόμενη αποχώρηση των ξένων μπορεί να είχε αρνητικές συνέπειες στη ρευστότητα της αγοράς ομολόγων. Έτσι, αποφάσισαν να μετατρέψουν σε προαιρετική την υποχρεωτική δημοπρασία για τον δανεισμό τίτλων. Η Τράπεζα Χ και η Τράπεζα Ψ πορούσαν πλέον να ακυρώνουν τις συναλλαγές τους. Την επόμενη ημέρα μπορούσαν να επανεισάγουν στο σύστημα τις εντολές (η Τράπεζα Χ την εντολή πώλησης, η Τράπεζα Ψ την εντολή αγοράς). Αυτή η διαδικασία είναι φαινομενικά αθώα, αλλά έγκριτοι καθηγητές του εξωτερικού με τους οποίους συνομίλησε «Το Βήμα» θεωρούν ότι ήταν δυνητικά καταστρεπτική.

Όπως επιβεβαιώνεται από συνομιλίες με ειδικούς των χρηματοοικονομικών, η κατάργηση της υποχρεωτικής δημοπρασίας, ακόμη και αν επιβλήθηκε από τις εξελίξεις ως «λύση ανάγκης», είχε δύο (δυνητικά) καταστροφικές συνέπειες που ενδεχομένως δεν αξιολογήθηκαν επαρκώς:

1. Η κατάργηση της υποχρεωτικής δημοπρασίας δημιούργησε το «παράθυρο» για να γίνει με σύννομο τρόπο ανακύκλωση συναλλαγών. Ανακύκλωση συναλλαγής δεν επιτρέπεται σε οργανωμένη αγορά. Επιτρέπεται ασφαλώς η ανακύκλωση εντολής πώλησης που εντός της ημέρας δεν βρίσκει μια αντίστοιχη εντολή αγοράς. Οι εντολές (orders) που «δεν βρήκαν το ζευγάρι τους» (δεν έγιναν δηλαδή «matched orders» και δεν μετασχηματίστηκαν σε «συναλλαγή») μπορούν να επανεισαχθούν στο σύστημα την επόμενη ημέρα. Οι οργανωμένες αγορές όμως απαγορεύουν, όπως βεβαιώνουν ειδικοί επί των χρηματοοικονομικών, την ανακύκλωση «ανοιχτών συναλλαγών». Απαγορεύεται δηλαδή να επαναλαμβάνεται μια αγοραπωλησία που δεν ολοκληρώθηκε, μια «ανοιχτή συναλλαγή» που δεν έκλεισε. Γιατί απαγορεύεται; Γιατί η επανάληψη της ίδιας συναλλαγής ισοδυναμεί με κύμα διαδοχικών πωλήσεων ομολόγων που ο πωλητής δεν διαθέτει. Οι διαδοχικές πωλήσεις (ομολόγων που ο πωλητής δεν διαθέτει!) πιέζουν προς τα κάτω την τιμή των ομολόγων. Γι' αυτό ακριβώς απαγορεύεται η ανακύκλωση συναλλαγών. Στην Ελλάδα όμως η κατάργηση της υποχρεωτικής δημοπρασίας οδήγησε στην ακύρωση πολλών συναλλαγών. Οι ακυρωμένες συναλλαγές «διασπάστηκαν» σε «εντολές», οι οποίες (ως εντολές) επανεισάγονταν στο σύστημα. Έτσι το σύστημα κατέληξε να ανακυκλώνει (για να το πούμε απλά) συναλλαγές μεταμφιεσμένες σε εντολές!

2. Η δεύτερη δυνητικά καταστροφική συνέπεια από την κατάργηση της υποχρεωτικής δημοπρασίας είναι ότι καταργήθηκε ένας βασικός μηχανισμός συγκράτησης της τιμής των ομολόγων. Οι πωλητές μπορούσαν να πωλούν ομόλογα χωρίς να τα διαθέτουν, χωρίς να είναι υποχρεωμένοι να τα βρουν (έστω μέσω

δημοπρασίας) και χωρίς να διατρέχουν τον κίνδυνο υψηλών προστίμων ή αποκλεισμού από την αγορά αν συνέχιζαν να κάνουν το ίδιο.

Η κατάργηση της υποχρεωτικής αγοράς ομολόγων μέσω δημοπρασίας ισοδυναμούσε με την κατάργηση μιας διαδικασίας που συνέβαλλε στη σταθερότητα των τιμών. Εφόσον κάποιοι αγόραζαν, οι τιμές δεν κατέρρεαν. Και εδώ υπάρχει ένα πολύ κρίσιμο ερώτημα: Γιατί ο αγοραστής των ομολόγων δεχόταν την ανακύκλωση της εντολής αγοράς αντί να υποχρεώσει τον πωλητή να τηρήσει άμεσα τη δέσμευσή του; Μια λογική εξήγηση είναι ότι η καθυστέρηση του διακανονισμού (του «κλεισίματος») της συναλλαγής μπορεί να συμφέρει όχι μόνο τον πωλητή αλλά και τον αγοραστή, αν αυτός έχει αγοράσει ασφάλιστρα κινδύνου που μπορεί να του αποφέρουν δεκάδες ή εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ στην περίπτωση που αυξηθούν τα spreads.

Στην εφαρμογή αυτού του κερδοσκοπικού σχεδίου έλαβαν μέρος το ίδιο το ελληνικό υπουργείο Οικονομικών και η Τράπεζα της Ελλάδας.

Συγκεκριμένα την επομένη των εκλογών 5/10/09 και λίγες ημέρες αργότερα στις 22/10/09 (Αριθμ. Πρωτοκ. 690 και 691) η Τράπεζα της Ελλάδας σε συνεννόηση με τον κ. Παπακωνσταντίνου και κατόπιν αιτήματος της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, προέβη σε αλλαγή του κανονισμού του συστήματος διακανονισμού πωλήσεων των τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου από T3 σε T10.

Τον Οκτώβριο του 2009 η διαδικασία επανεισαγωγής (recycling) αυτοματοποιήθηκε με απόφαση του υποδιοικητή της ΤτΕ κ. Ι. Παπαδάκη και ενδεχομένως λειτούργησε ως «καταλύτης της κρίσης», αφού επιτάχυνε τις πράξεις. Μετά τον Οκτώβριο η σταδιακή επιδείνωση της κατάστασης στην αγορά ομολόγων προκάλεσε προβληματισμό στην Τράπεζα της Ελλάδος. Καθώς συσσωρεύθηκαν στο σύστημα συναλλαγές πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ που δεν είχαν διακανονιστεί, η Τράπεζα της Ελλάδος επανέφερε στις 7 Απριλίου την υποχρεωτική δημοπρασία, που είχε καταργήσει τον Φεβρουάριο του 2009. Ουσιαστικά επεχείρησε να υποχρεώσει τους «σορτάκηδες» να αποκτήσουν τους τίτλους που χρωστούσαν και να τους παραδώσουν στους αγοραστές, προκαλώντας έτσι μείωση των spreads.

Δυστυχώς, η πρωτοβουλία είχε το αντίθετο αποτέλεσμα. Οι ξένες τράπεζες επανέφεραν το επιχείρημα των αρχών του 2009. Είπαν ότι αδυνατούν να αναλάβουν το ρίσκο της συνεργασίας με ελληνικές τράπεζες, έκλεισαν τις θέσεις τους και αποχώρησαν μαζικά από την ΗΔΑΤ. Η εξαφάνιση της ρευστότητας πυροδότησε τα spreads. Επειδή η ΗΔΑΤ είναι η αγορά αναφοράς για τα ελληνικά ομόλογα, οι τιμές που διαμορφώνονται σε αυτήν καθόρισαν τα μεγέθη σε όλες τις άλλες πλατφόρμες. Έτσι, η αποχώρηση των ξένων από την ΗΔΑΤ έσπρωξε σε κατάρρευση τις τιμές των ομολόγων και μέσα σε δύο εβδομάδες εκτόξευσε τα spreads από τις 350 μονάδες

βάσης στις 550 και από εκεί στις 1.000. Η χώρα αποκλείστηκε από τις ξένες αγορές και η δραματική μετάβαση του Πρωθυπουργού στα Δωδεκάνησα, η «Διακήρυξη του Καστελόριζου» και η «απόβαση» του ΔΝΤ στην Αθήνα ήταν πλέον αναπόφευκτες.

Ο διάλογος του Αντιπροέδρου της Εξεταστικής Επιτροπής με τον κ. Προβόπουλο είναι χαρακτηριστικός με τον μάρτυρα να αδυνατεί και να αποφεύγει να απαντήσει ξεκάθαρα.

-Όταν αγοράζει κάποιος ομόλογο και δεν έχει υποχρέωση να το παρουσιάσει ούτε σε τρεις ούτε σε δέκα ημέρες και τον Δεκέμβριο του λέμε ότι όχι μόνο δεν θα το παρουσιάσεις, αλλά και αν δεν το παρουσιάσεις δεν έχεις καμία ποινική ρήτρα, ο άλλος μπορεί να πουλάει αέρα ένα ελληνικό ομόλογο. Και όταν εμείς πάμε να αλλάξουμε τους νόμους, κάνει call, μαζεύει τα λεφτά και φεύγει και τα spread πάνε από τα 350 στα 1.000 κι όλο αυτό δημιούργησε ένα πρόβλημα στο κόστος δανεισμού της Ελλάδος.

Νομίζετε ότι έχει μια ευθύνη η Τράπεζα της Ελλάδος για τη διαχείριση του short selling;

Ο Αντιπρόεδρος αναρωτήθηκε επίσης και για τον λόγο της αλλαγής της νομοθεσίας που στην ουσία δεν επέφερε καμία ποινή η μη προσκόμιση του ομόλογου γεγονός που το εκμεταλλεύτηκαν στο εξωτερικό μη λαμβάνοντας και πάλι επαρκή απάντηση από τον μάρτυρα οποίος αρκέστηκε να δηλώσει ότι

Πέρα από τις δικαστικές αρχές έχει εμπλακεί με το θέμα η ίδια η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Εγώ το ζήτησα να ψάξουν, για να μην αιωρούνται σκιές. Και μας έχουν δώσει απαντήσεις τις οποίες τις είχα δώσει στο Κοινοβούλιο τότε αναλυτικά. Είχε εμπλακεί η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και έχει μιλήσει. Έχουν εμπλακεί οι ξένοι φορείς. Υπάρχει μια άπειρη οικονομική βιβλιογραφία τι δημιουργεί τα spreads.

Στη συνέχεια της εξέτασης ο κ. Προβόπουλος χαρακτήρισε άσκοπη και επισφαλή της διαδικασία του PSI, με την οποία κουρεύτηκαν τα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων αλλά δεν ενημέρωσε την κυβέρνηση για την άποψή του, καθώς, όπως ισχυρίστηκε είχε άλλα ζητήματα σοβαρά να αντιμετωπίσει με τις τράπεζες και δεν ήθελε να μπει σε χωράφια άλλων.

Όπως δήλωσε χαρακτηριστικά: «Η κρίση έπρεπε να κρατήσει τρία χρόνια-η χώρα δεν είχε business plan» Ο κ. Προβόπουλος ισχυρίστηκε ότι η κρίση έπρεπε να κρατήσει τρία χρόνια και απέδωσε το γεγονός ότι η Ελλάδα απέτυχε στα μνημονιακά προγράμματα στο ότι δεν υπήρχε ένα εθνικό πρόγραμμα, ένα business plan, όπως το χαρακτήρισε.

«Σε άλλες χώρες η κρίση τελείωσε πολύ γρηγορότερα και εμείς ακόμη αιμορραγούμε» είπε ο κ. Προβόπουλος, κάνοντας λόγο, ωστόσο, για τρία στοιχεία που διαφοροποιούσαν τη χώρα μας και έπαιξαν ρόλο στην εξέλιξη των πραγμάτων:

1. Η κρίση στην Ελλάδα ήταν πολύ μεγαλύτερη

2. Σαν χώρα δεν πήραμε πάνω μας την ιδιοκτησία του προγράμματος. “Ξέραμε ότι έχουμε τόσο βαριά προβλήματα χρέους, αγορών, ανταγωνιστικότητας και δεν δείχναμε ενδιαφέρον να δούμε τι θα κάνουμε για να τα αντιμετωπίσουμε” υποστήριξε ο κ. Προβόπουλος και

3. Η κοινωνία και ο πολιτικός κόσμος δεν έδειξαν την εικόνα συμφιλίωσης που έδειξαν οι άλλες χώρες.

Ο κ. Προβόπουλος υποστήριξε ότι αν υπήρχε αυτό το business plan, η χώρα θα είχε υποστεί μια μείωση του ΑΕΠ της τάξης του 15%, η οποία ήδη θα είχε μειωθεί στο 10% και πρόσθεσε ότι ούτε σήμερα υπάρχει ένα ανάλογο business plan.

Στην ερώτηση του Αντιπροέδρου ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Κ. ΚΑΜΜΕΝΟΥ για την νόμιμη ή μη αγορά της Proton ο κ. Προβόπουλος δήλωσε ότι έκαναν εξονυχιστικό έλεγχο στον κ. Λυρεντιάδη. Επίσης, ζήτησαν από τις υπόλοιπες αρχές, όπως την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, αν υπάρχει κάτι επιλήψιμο γι’ αυτόν τον άνθρωπο ενώ η απάντηση ήταν αρνητική. Πήρε την άδεια με το σκεπτικό να υποβάλει ένα business plan κ.λπ. και έπρεπε να μειώσει το μεγάλο του χρηματοδοτικό άνοιγμα πράγμα το οποίο δέχθηκε και ανέλαβε επίσης, τη δέσμευση να κάνει αύξηση κεφαλαίου κατά 100 μέσα στο επόμενο εξάμηνο. Μάλιστα, προσκόμισε και χαρτί της DEUTSCHE BANK που έλεγε ότι θα βοηθήσει και η DEUTSCHE BANK να το πράξει. Λόγω της έλλειψης τραπεζικής εμπειρίας του κ. Λαυρεντιάδη πρότειναν επίσης να είναι μη εκτελεστικός Πρόεδρος.

Σε ερώτηση του Αντιπροέδρου για το κατά πόσο ήταν σύννομο, λογικό, εύλογο το να πάρουμε χρήματα από το Ταμείο Εγγυοδοσίας Καταθέσεων, το οποίο εγγυάται τις καταθέσεις όλων των Ελλήνων, για να βάλουμε στην PROTON BANK 539.068.000 κι άλλη μία στην PROTON BANK με σύνολο 322 εκατομμύρια και περίπου 860 εκατομμύρια- για ομόλογα της

Κλείνοντας ο Αντιπρόεδρος πρόσθεσε στοιχεία για το ζήτημα της απόκρυψης του χρέους από τον κ. Παπαδήμο, με τα swaps της Goldman Sachs στην Τράπεζα της Ελλάδος λέγοντας ότι όταν ζητήθηκε από την Κεντρική Τράπεζα της Ευρώπης, τότε με τον κ. Τρισέ, να μας πει η Κεντρική Τράπεζα «τα πρακτικά, τι έγινε, γνωρίζατε ή όχι για την απόκρυψη του δημοσίου χρέους», δεν ήρθε πίσω κάποιο μήνυμα. Ρωτώντας τον μάρτυρα αν γνωρίζει για τα swaps εκείνος απάντησε ότι δεν επιθυμεί να απαντήσει γιατί μπαίνουν λεπτοί εννοιολογικοί χειρισμοί και δεν θεωρεί τον εαυτό του ειδικό να απαντήσει.

Τέλος ο κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ πληροφόρησε την επιτροπή ότι την ΤτΕ ως εποπτεύουσα στο τραπεζικό σύστημα δεν την απασχόλησε η περίπτωση («σκάνδαλο» την χαρακτήρισε ο ερωτών Βουλευτής κ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΛΑΣ) της

εταιρίας ειδικού σκοπού ΠΑΝΓΑΙΑ . Στην εταιρία αυτήν στα τέλη του 2013 δόθηκε από την Εθνική δάνειο 421 εκατομμυρίων με επιτόκιο χαμηλό, γλίσχρο, της τάξης του 2,7% ενώ το ίδιο διάστημα η ΕΘΝΙΚΗ προχωρά σε ομολογιακή έκδοση ύψους 750 εκατομμυρίων με επιτόκιο σχεδόν διπλάσιο 4,375%. Το δάνειο δόθηκε για να αποκτηθούν 249 ακίνητα της ΕΘΝΙΚΗΣ, ήταν ακάλυπτο, χωρίς προσημείωση των ακινήτων. Στην αποπληρωμή του δανείου χρησιμοποιούνται όχι τα μισθώματα που φτάνουν το ύψος των 80 εκατομμυρίων ετησίως, αλλά μόνο τα μερίσματα της εταιρίας αυτής. Στην ουσία η κίνηση αυτή, εξαιρετικά ευνοϊκή προς ένα συγκεκριμένο όμιλο, φαίνεται ότι δεν προκάλεσε στην ΤτΕ σε κάποιον προβληματισμό.

Στην εύλογη επισήμανση ότι ακούγεται πολύ περίεργο να δώσει η τράπεζα δάνειο σ' ένα fund για να αγοράσει την περιουσία της , μάλιστα με επιτόκιο πολύ μικρό, ο κ. ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ απάντησε ότι « τους είχαν πείσει τότε τα στελέχη της Εθνικής Τράπεζας ότι αυτό είναι επ' ωφελεία, λέγοντας μία σειρά από πράγματα».

Εν κατακλείδι: Από την ίδια κατάθεση πληροφορηθήκαμε ότι ακόμα και Πράξεις Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος που όριζαν ότι στις επισφαλείς απαιτήσεις πρέπει να ζητείται 50% συντελεστής προβλέψεων (είναι η ΠτΔΤΕ 2442/1999) και την εφαρμογή της οποίας οι Επόπτες, οι Επιθεωρητές, ώφειλαν να παρακολουθούν δεν το έκαναν. Έτσι σε δάνεια προς Μέσα Ενημέρωσης σύμφωνα με τον κ. ΦΡΑΓΚΙΑΔΑΚΗ υπάρχουν μέχρι και 90% ακάλυπτες εγγυήσεις. Σαφής περίπτωση κατά την οποία παραβιάζονται οι πιστωτικοί κανόνες που έχει το τραπεζικό σύστημα, είτε της Τράπεζας της Ελλάδος είτε του πιστωτικού ιδρύματος. Βλέπουμε ότι έναν μεγάλο κανόνα, οριζόντιο, δεν τον καλύπτουν συστηματικά οι τράπεζες και η ΤτΕ δεν κάνει τίποτα . Δεν χτύπησε κάποιο καμπανάκι λοιπόν , αυτό έγινε φανερό, για να γίνουν περισσότεροι έλεγχοι ή να γίνουν επικεντρωμένοι έλεγχοι. Δηλαδή, το σύστημα εποπτείας απέτυχε στο να προφυλάξει το τραπεζικό περιβάλλον, αν και σαφώς μπορούσε και του επιβάλλονταν με τόσα στοιχεία που διέθετε.

12. Η κατάθεση του Διοικητή της ΤτΕ, ΙΩΑΝΝΗ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑ στις 11/10/2016

Ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ εξ αρχής με εισαγωγική τοποθέτηση δήλωσε ότι φιλοδοξεί να εκθέσει τις απόψεις του ενώπιον της Επιτροπής «υπό το πρίσμα των ευρύτερων συνθηκών που επικρατούν στον διεθνή αλλά και στον ελληνικό τραπεζικό κλάδο τα τελευταία δέκα χρόνια». Επανέλαβε την εκτίμηση όλων των τραπεζικών

στελεχών ότι το κύριο αίτιο της επιδείνωσης της ποιότητας των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών, της δραματικής μείωσης της ρευστότητας, δεν βρίσκεται στον χρηματοπιστωτικό κλάδο αλλά στη δημοσιονομική κρίση των ετών 2008, 2009, 2010, που οδήγησε στην κρίση χρέους. Εκτίμησε συναφώς ότι το πλαίσιο εποπτείας είναι σημαντικά ενισχυμένο σήμερα σε σχέση με ό,τι ίσχυε πριν. Τη διαπίστωσή του τη συνέδεσε με τους νέους κανόνες μικροπρoληπτικής και μακροπρoληπτικής εποπτείας, στους οποίους, όπως είπε, οι τράπεζες εξοικειώνονται και συμμορφώνονται

Για το θέμα πώς προέκυψαν οι ανάγκες ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών τα τελευταία χρόνια, ως παράγοντες, ανέφερε τις αλληπάλληλες υποβαθμίσεις πιστοληπτικής ικανότητας από διεθνείς οργανισμούς, λόγω κυρίως της δημοσιονομικής κρίσης, τη μαζική εκροή καταθέσεων, τον αποκλεισμό πρόσβασης σε αγορές κεφαλαίου και χρήματος με ταυτόχρονη υποχρέωση αποπληρωμής άνω των 40 δισεκατομμυρίων. Τέλος προσδιόρισε ως σημαντικό παράγοντα της δημιουργίας σημαντικών κινδύνων για την ομαλή λειτουργία των τραπεζών στην Ελλάδα τις ζημίες 38 δισεκατομμυρίων από το πρόγραμμα ανταλλαγής κρατικών ομολόγων, το PSI.

Το νέο καθεστώς αυστηρότερης εποπτείας διαμόρφωσε, κατά τον κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑ νέες συνθήκες ασφαλείας, αποσκοπώντας να ενισχύσει τις δομές εταιρικής διακυβέρνησης και να αποτρέψει «φαινόμενα παρέμβασης» άλλων δεκαετιών με ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες στις τράπεζες και γενικότερα στην οικονομία. Η αποστροφή αυτή της εισαγωγικής τοποθέτησης του Μάρτυρα σε συνδυασμό με την αναφορά του για «πολιτικές παρεμβάσεις, που στην πράξη υπαγόρευαν όχι μόνο τις στρατηγικές πρωτοβουλίες, αλλά ακόμα και τη διαχείριση της τράπεζας σε καθημερινή βάση» προκάλεσε ευρύτερη συζήτηση σχετικά με το τι εννοούσε. Συγκεκριμένα ρωτήθηκε από μέλος της Επιτροπής, αν με τη φράση «παρεμβάσεις της πολιτικής εξουσίας» εννοούσε -μεταξύ άλλων- και ενέργειες των εκάστοτε κυβερνήσεων του παρελθόντος προκειμένου να παρασχεθούν τραπεζικά κεφάλαια σε χρηματιστηριακές πράξεις, προκειμένου δηλαδή από τα αποθεματικά να δίνονταν χρήματα για να ανέβει τεχνητά το χρηματιστήριο. Ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ απάντησε αρνητικά. Επέμενε ο ερωτών να διευκρινίσει ο μάρτυρας τι από τα δυο ισχύει: εάν δεν εννοούσε αυτό ή ότι δεν έγινε κάτι τέτοιο. Απάντησε ο μάρτυρας : «Δεν έγινε κάτι τέτοιο. Επέμενε και πάλι ο ερωτών: « υπήρξαν τράπεζες που έδωσαν χρήματα για να ανέβει τεχνητά το Χρηματιστήριο παραμονές εκλογών; Το θυμάστε αυτό;». Απάντηση « Όχι. Οι τράπεζες να έδωσαν χρήματα, όχι. Πώς θα δώσουν χρήματα οι τράπεζες γι' αυτό;»

Αποκλείεται όμως ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ να μην θυμάται τη σχετική φιλολογία για τις εκατοντάδες εκατομμυρίων δραχμών που με κυβερνητική εντολή ενίσχυαν το χρηματιστήριο στις αρχές της περασμένης δεκαετίας, προκειμένου το γενικευμένο κλίμα ευφορίας να συντελέσει σε συγκεκριμένο εκλογικό αποτέλεσμα. Μάλιστα η τράπεζα στην οποία προΐστατο («ΕΜΠΟΡΙΚΗ») είχε αναφερθεί ότι είχε διοχετεύσει μεγάλα ποσά για τον ίδιο σκοπό. Αποκλείεται ακόμα να μην ενθυμείται τη Δ.Ε.Κ.Α. (Δημόσια Επιχείρηση κινητών αξιών) και την επιζήμια για το δημόσιο συμφέρον δραστηριότητά της.

Ίσως να μην ήθελε να θίξει εκείνη την περίοδο του τραπεζικού συστήματος, αφού όπως τόνισε η νέα περίοδος έχει τόσα θετικά σημεία που να είναι ανώφελο αν όχι επιζήμιο να στρεφόμεστε στο παρελθόν.

Στην ευθεία ερώτηση του Εισηγητή της πλειοψηφίας εάν υπάρχει κάποια ευθύνη και για τον ελεγκτικό ρόλο που δεν άσκησε η Τράπεζα της Ελλάδας ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ αναφέρθηκε, χωρίς να απαντήσει ευθέως και εκείνος, στην μεταβολή του εποπτικού πλαισίου από τον Νοέμβριο του 2014 και μετά, στο γεγονός ότι η Τράπεζα έχει ενισχύσει τις εποπτικές διευθύνσεις και τη Διεύθυνση Επιθεώρησης, με πάνω από πενήντα επτά στελέχη, κυρίως από την αγορά, υψηλού επιπέδου, ούτως ώστε μαζί σήμερα με τον Ευρωπαϊκό Εποπτικό Μηχανισμό να δρουν περισσότερο προληπτικά. Αναφέρθηκε ακόμη στα μέτρα για την αντιμετώπιση των μη εξυπηρετούμενων δανείων αλλά και στη σημαντική, όπως τη χαρακτήρισε, νομοθέτηση της Κυβέρνησης που θα επιτρέψει να ξεφύγουμε από τον αυτόν τον φαύλο κύκλο.

Σε αντιδιαστολή με τις καταθέσεις ΠΑΣΧΑ και ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΥ που είχαν πει, ο μιν πρώτος ότι έπρεπε τα δάνεια προς τα ΜΜΕ και τα κόμματα να είχαν αντιμετωπιστεί «τουλάχιστον αυστηρότερα», ο δε δεύτερος ότι τα συγκεκριμένα δάνεια ήταν μια εκδήλωση «αδυναμίας του τραπεζικού συστήματος», όταν ρωτήθηκε ο Μάρτυρας εάν εκτιμά εάν ασκήθηκε καλώς κατά το εξεταζόμενο διάστημα ο εποπτικός και ο ελεγκτικός ρόλος της Τράπεζας της Ελλάδος, απάντησε σιβυλλικά αλλά και εξ ίσου αόριστα : «Ποτέ δεν γίνονται όλα καλά. Το άριστα, όπως ξέρετε, είναι ο εχθρός του καλού». Ωστόσο δέχθηκε ειδικά για τα κόμματα, ότι επειδή από ένα σημείο και μετά, εκχωρούντο επιχορηγήσεις πέραν του τέλους της κοινοβουλευτικής περιόδου, αυξήθηκε ο κίνδυνος

Με αφορμή την περίπτωση της ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ και την επιστολή διακοπής χρηματοδότησης λόγω ακαταλληλότητας διοίκησης, τέθηκε το ερώτημα γιατί αυτά τα εργαλεία δεν τα εφήρμοζαν μέχρι τώρα ο ίδιος ή οι προηγούμενες διοικήσεις. Ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ, σε απάντηση, αναφέρθηκε αριθμητικά στις περιπτώσεις επιβολής μιας σειράς εποπτικών μέτρων και κυρώσεων στις οποίες

συναρίθμησε και τις περιπτώσεις επιβολής μέτρων εξυγίανσης σε δεκατέσσερις συνολικά τράπεζες, επτά εμπορικές και επτά συνεταιριστικές. Ως «εξυγίανση» εννοούσε την απορρόφησή ή το κλείσιμό τους. Αναφέρθηκε ακόμα και σε εκατόν τριάντα επτά περιπτώσεις που αφορούσαν ζητήματα διαφάνειας, εσωτερικού ελέγχου, πρόληψης, αρνητικές αξιολογήσεις «fit and proper» (κριτική ως προς την καταλληλότητά τους) δεκαπέντε ατόμων ως προς την συμμετοχή σε εκτελεστικό ή μη ρόλο Διοικητικού Συμβουλίου Τράπεζας ή για παραβίαση νομοθεσίας περί πρόληψης ή καταστολής νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες». Με την έννοια «διακοπή χρηματοδότησης ρευστότητας» διευκρίνισε ότι εννοούσε την απαγόρευση χορήγησης νέων δανείων. Πρόκειται για το μέτρο που είχε επιβάλλει η ΤΤΕ τότε και για μερικές ημέρες στην ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ.

Ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ έδωσε καταφατική απάντηση στο ερώτημα του Εισηγητή της Ν.Δ., εάν η συνδρομή δύο στοιχείων, (α) του αυξημένου επιτοκίου (β) των νομοθετικών ρυθμίσεων των ετών 2012 και 2014 υπήρξαν οι αιτίες μη πληρωμής των δανείων του συγκεκριμένου κόμματος. Πρόκειται όμως για μη ορθή ή πάντως μη πλήρη απάντηση δεδομένου ότι , όπως έχει προκύψει και είναι και λογικό, ασφαλώς πρέπει να τελούσε εν γνώσει τουκ. Διοικητή, τα επιτόκια τα αύξησε η κυρίως πιστώτρια τράπεζα ΑΤΕ, επειδή η ΝΔ , όπως και το ΠΑΣΟΚ, είχαν υπερδανειστεί και ήδη από το 2009 - 2010 είχαν πάψει να πληρώνουν τις δόσεις ολόκληρες. Όσον αφορά στην επίδραση των νομοθετικών ρυθμίσεων στη συνέχεια εξηγείται γιατί αυτές επέδρασαν κυρίως σε βάρος των πιστωτριών τραπεζών.

Μετέπειτα της καταθέσεως ΣΤΟΥΡΝΑΡΑ δόθηκε ,και όχι άδικα, ιδιαίτερη σημασία στην εκτίμησή του ότι ο Νόμος 4146/13, (βάσει του οποίου τέθηκε στο αρχείο η πορισματική αναφορά ΚΑΛΟΥΔΗ), δεν μπορούσε να συμπεριλάβει τα δάνεια των κομμάτων επειδή η ρύθμιση «αναφέρεται σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που είναι στη Γενική Κυβέρνηση». Για το θέμα αυτό υπάρχει ιδιαίτερο υποκεφάλαιο. Ενδιαφέρον έχει όμως ότι με τον κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑ έσπευσε να συμφωνήσει ο εκπρόσωπος της ΝΔ κ. ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ.

Παρατίθεται η σχετική στιχομυθία:

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ (Μάρτυς): Δεν αφορά κόμματα ο νόμος αυτός.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ: Δεν αφορά κόμματα. Εγώ το ξέρω ότι δεν αφορά. Αυτά στη συνέχεια.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ποιο ακριβώς λέτε, κύριε Σταμάτη; Η τροπολογία που δόθηκε σχετικά με τις ευθύνες των τραπεζικών στελεχών δεν αφορά κόμματα, είπατε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ (Μάρτυς): Δεν αφορά κόμματα, βεβαίως.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ: Για μένα όχι. Για μένα δεν ακουμπάει, αλλά αυτό είναι άλλου παπά ευαγγέλιο.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κύριε Σταμάτη, μας ενδιαφέρει πάρα πολύ αυτό. Επειδή έχει γίνει μεγάλη δημόσια συζήτηση, έχουμε τη δήλωσή σας δηλαδή και τη δική σας, κύριε Στουρνάρα ...

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ: Όχι, δεν ...

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Σας παρακαλώ, κύριε Σταμάτη. Επιτρέψτε μου.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ: Αυτή είναι η νομική μου άποψη.

(...)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ (Μάρτυς): Ήμουν Υπουργός Οικονομικών. Δεν έχω υπογράψει γιατί δεν μου ήλθε να το υπογράψω.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Είναι μία τροπολογία που υπογράφεται από τον κ. Στογιαννίδη κ.λπ; Ωραία. Η άποψή σας είναι ότι δεν αφορά τα δάνεια κομμάτων;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ (Μάρτυς): Προσέξτε. Απ' ό,τι θυμάμαι, ήλθε βουλευτική τροπολογία. Απ' ό,τι θυμάμαι, το περιεχόμενό της ήταν εύλογο. Δεν λέει κάτι παράλογο. Λέει ότι δεν διώκονται εφόσον τηρούν νομιμότητα, εφόσον τηρούν τις διαδικασίες. Ίσως να ήταν εκ του περισσού. Πάντως σαφώς (...) αναφέρεται σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν στη γενική κυβέρνηση. Τα κόμματα δεν ανήκουν στη γενική κυβέρνηση.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ: Δεν ανήκουν στη γενική κυβέρνηση.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κοιτάξτε, δεν είναι ανακριτικός υπάλληλος έτσι κι αλλιώς ο κ. Στουρνάρας.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΑΜΑΤΗΣ: Δεν ανήκουν στη γενική κυβέρνηση. Αυτή είναι η φράση ακριβώς για να μιλάμε νομικά.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ (Μάρτυς): Τα κόμματα δεν ανήκουν στη γενική κυβέρνηση. Αν τα κόμματα ανήκαν στη γενική κυβέρνηση, έπρεπε και τα ελλείμματά τους να ανήκουν

Ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ συγκατένευσε στο ότι τα κόμματα πρέπει να βρουν τρόπους να τα αποπληρώσουν τα χρέη τους Σε ερώτηση Μέλους της Επιτροπής πώς μπορεί να γίνει αυτό, αφού , για παράδειγμα, απαγορεύεται τώρα πια να εκχωρείται όλο το ποσό της μελλοντικής κρατικής επιχορήγησης, υπέδειξε ως τρόπο να κάνουν τα κόμματα πολύ σωστότερη διαχείριση των οικονομικών τους , να μειώσουν δαπάνες, να μεταφερθούν σε πιο φτηνά κτίρια, να μειώσουν το προσωπικό κλπ. Όταν το ίδιο Μέλος με αφορμή την πρόταση του Μάρτυρα να αναζητήσουν τα υπερχρεωμένα ελληνικά κόμματα στα μοντέλα ευρωπαϊκών κομμάτων ιδέες με τις οποίες, πέραν της

κρατικής επιχορήγησης, θα μπορέσουν να εξοφλήσουν ή να πλησιάσουν στην εξόφληση τον ρώτησε εάν υπάρχει ευρωπαϊκό κόμμα, συναφές ή συγγενές ή αδελφό με τα δυο μεγαλύτερα κόμματα που να έχει μετέλθει τέτοιων μεθόδων ή να έχει τόσο μεγάλο, δυσανάλογο, όγκο ή να πήρε τόσο εύκολα δάνεια που δεν μπορεί να αποπληρώσει, γενικά που να έχει τόσο μεγάλο «άνοιγμα» ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ δήλωσε άγνοια. Δεν απέκλεισε μάλιστα να αποτελεί η υπερχρέωση των συγκεκριμένων κομμάτων πανευρωπαϊκά μοναδικό φαινόμενο.

Δήλωσε άγνοια περί του περιεχομένου της πορισματικής αναφοράς ΚΑΛΟΥΔΗ, για να εγκληθεί από Μέλος της επιτροπής ότι ψεύδεται ,καθόσον ήταν υπουργός το διάστημα εκείνο και λίγο πριν είχε αναφερθεί στην άποψή του περί του εάν ή όχι καλώς συμπεριλήφθηκαν και οι εκπρόσωποι των κομμάτων στην συγκεκριμένη απαλλακτική διάταξη.

Ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ διευκρίνισε στη συνέχεια ότι το αίτιο και οι αιτίες ανακεφαλαιοποίησης δεν ήταν τα capital controls. Τα capital controls, όπως είπε, «μπήκαν για να προστατεύσουν τις τράπεζες, για να μην έχουμε εκροή καταθέσεων». Θύμισε ότι μόνο σε τρεις μέρες υπήρχε εκροή καταθέσεων μόνο από τα ATMs, χωρίς να έχουν ανοίξει οι τράπεζες, 900 εκατομμύρια. Αυτό οδήγησε το Συμβούλιο Συστημικής Σταθερότητας να κάνει εισήγηση για capital controls. Από τη στιγμή που ήμασταν εκτός προγράμματος, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν συναίνεσε τότε να συνεχίσει την παροχή της ρευστότητας. Στη συνέχεια χαρακτήρισε λανθασμένη την οικονομική πολιτική κατά το πρώτο εξάμηνο στην οποία απέδωσε «μεγάλη αβεβαιότητα, έξοδο κεφαλαίων, χειροτέρευση των δεικτών των μη εξυπηρετούμενων δανείων και πολύ μεγάλη αναστάτωση». Μέλος της Επιτροπής παρατήρησε υπό την μορφή ερωτήσεως για το χαρακτηρισμό που έδωσε ο Μάρτυρας στην πολιτική που ακολουθήθηκε το πρώτο εξάμηνο του 2015 : «Λέτε κακή οικονομική πολιτική, τι ορίζουμε ως κακή οικονομική πολιτική; Αυτήν την οποία θέλει να ακολουθήσει μια εκλεγμένη Κυβέρνηση με βάση το πρόγραμμα το οποίο ψηφίστηκε ή αυτό το οποίο έχει επιβάλει το σιδηρούν σύστημα δημοσιονομικής πειθαρχίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης;»

Σχολιασμό αυτής της προσωπικής τοποθέτησης του κ. Μάρτυρα έκανε στη συνέχεια έτερο Μέλος της Επιτροπής που επισήμανε στον κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑ ότι, με τα λεγόμενά του «φαίνεται να έχει υιοθετήσει το αφήγημα εκείνο που υποστηρίζει μια συγκεκριμένη εκδοχή της πρόσφατης ιστορίας μας και αυτό είναι πολιτική τοποθέτηση». «Μιλάτε» του είπε, για τη συγκεκριμένη περίοδο « ως εάν να μην υπήρξε προσπάθεια , σχέδιο, των ξένων για πιστωτική ασφυξία αυτής της Κυβέρνησης, ως εάν να μην ήταν ο πιστωτικός εκβιασμός που οδήγησε στα capital controls». Ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ επέμεινε λέγοντας ότι τότε «υπήρχε πολύ μεγάλη

διάθεση να βοηθηθεί η Ελλάδα», για να του παρατηρηθεί εκ νέου ότι ασπάζεται μια συγκεκριμένη εκδοχή της πρόσφατης ιστορίας και ότι « εμείς τουλάχιστον ως ελληνικός λαός είδαμε μεθοδεύσεις του διευθυντηρίου της Ε.Ε. και είδαμε και τα αποτελέσματα των μεθοδεύσεων».

Έτερο Μέλος της Επιτροπής επισήμανε με την ευκαιρία της τοποθέτησης αυτής, ότι το πρόγραμμα της Κυβέρνησης που εκλέχτηκε τον Ιανουάριο 2015 έλεγε ότι «είμαστε εντός ευρώ, διαπραγματευόμαστε εντός Ευρωζώνης και Ευρωπαϊκής Ένωσης, προφανώς θέλουμε την ευρωπαϊκή πορεία της χώρας, αλλά δεν αποδεχόμαστε τα σκληρά μέτρα των μνημονίων, τα οποία είχαν επιβληθεί από τις προηγούμενες καταστάσεις. Αυτή ήταν η πολιτική για την οποία ο κυρίαρχος λαός έδωσε την ψήφο του , αυτήν την πολιτική ζήτησε να ακολουθηθεί». Η νέα Κυβέρνηση προσπάθησε να αποσειεί ή να μετριάσει τις αρνητικές συνέπειες, διαπραγματεύθηκε με εντιμότητα έναντι των εταίρων, ανοιχτά , για να βρεθεί μπροστά σε συντονισμένες καλά μελετημένες ενέργειες του διευθυντηρίου της ΕΕ, που, τελικά, επέβαλλε τη θέλησή του μέσα από σκληρά διλήμματα και καταστάσεις πρωτόγνωρες. Σ' αυτήν την πορεία η χώρα και ο Λαός μέτρησαν τους φίλους και τους εχθρούς τους.

Στη συνέχεια έγινε συζήτηση για τα μεγέθη που αντιπροσωπεύουν τα δάνεια κομμάτων και ΜΜΕ στο σύνολο των μη εξυπηρετούμενων δανείων, με ορισμένα Μέλη να τοποθετούνται ότι , επειδή αυτό το ποσοστό είναι μικρό, αδικώς συστάθηκε η επιτροπή. Κατά καιρούς ακούγονταν ορισμένες τέτοιες απόψεις κατά τη διάρκεια των εργασιών της επιτροπής. Το ζήτημα όμως, όπως τόνισαν επί του ιδίου θέματος δύο Μέλη της Επιτροπής που πήραν το λόγο αργότερα , δεν είναι ποσοτικό αλλά θεσμικό. Γιαυτό και ειδικά οι παρατάξεις εκείνες που -δικαίως- επικαλούνται κατά κόρον τους θεσμούς και τις δημοκρατικές ευαισθησίες και την καλή λειτουργία του πολιτεύματος , δεν θα έπρεπε να προβάλλουν τέτοια ευτελή επιχειρήματα.

Στη συνέχεια αναδείχθηκε ως ένδειξη της ύπαρξης σκοπιμοτήτων και διακρίσεων στις χορηγήσεις, το θέμα που είχε προκύψει με τη δήλωση ΑΛΑΦΟΥΖΟΥ ότι «εκβιάζεται από το τραπεζικό σύστημα», ότι «τον είχαν σε μαύρη λίστα και δεν του έδιναν πίσω τις εγγυητικές και ότι τα κεφάλαια του τα πάγωσαν τρεις μήνες, για να μη μπορεί να ελιχθεί και να κάνει διάφορες δραστηριότητες

Σε ερωτήσεις του εκπροσώπου του ΚΚΕ κ. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ο Μάρτυρας παραδέχθηκε ότι και παλιότερα, πριν ενταχθούμε στην ΕΟΚ και πριν ακόμη το πλαίσιο εποπτείας γίνει πιο αυστηρό, δινόταν «θαλασσοδάνεια» σε μεγάλους επιχειρηματικούς ομίλους.«Άρα, και τότε υπήρχε η διασύνδεση κυβερνήσεων, τραπεζικού συστήματος –πολύ πιο άμεση τότε- και επιχειρηματικών ομίλων» σχολίασε ο κ. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, για να απαντήσει ο κ.

ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ: «Τώρα είναι πολύ λιγότερη». Επέμενε ο ερωτών «Αν, δηλαδή ένας επιχειρηματικός όμιλος έχει ένα πολύ μεγάλο πακέτο σε μια τράπεζα και ζητήσει δάνειο, θα έχει καλύτερους όρους χορήγησης του δανείου απ' ό,τι θα έχει ένας τρίτος». Ευθεία απάντηση δεν έλαβε παρά μόνο εκ νέου αναφορά στο περίγραμμα του πλαισίου εποπτείας και ελέγχου.

Στη συνέχεια ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ απαντώντας σε ερώτηση του Βουλευτή κ. ΙΩΑΝΝΗ ΣΑΡΙΔΗ είπε ότι προκειμένου να δοθεί ένα δάνειο σε πολιτικό κόμμα, πρέπει, εκτός από το ποσό της επιχορήγησης, να ερευνώνται και τα οικονομικά του κόμματος. «Δεν μπορεί να μην κοιτάς τα οικονομικά του κόμματος», είπε ο Μάρτυρας και πρόσθεσε: «σίγουρα θα ζηταγε έναν ισολογισμό η τράπεζα».

Με αυτήν την ορθή προφανώς και εντός των ορίων της κοινής λογικής αποστροφή του, ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ, έδωσε απάντηση σε όσους και όσες από τους προηγούμενους μάρτυρες αναλώθηκαν να πείσουν ότι αρκούσε η επιχορήγηση και, βεβαίως, στην αντίληψη που είχε καθιερωθεί επί διοικήσεως της ΑΤΕ από τα κομματικά στελέχη ΜΗΛΙΑΚΟ και ΛΑΜΠΡΟΥ, ότι αυτή μόνη η επιχορήγηση ήταν το απόλυτο, το ακαταμάχητο εχέγγο για την δανειοδότηση. Διότι, όπως πολύ καλά φάνηκε από τα στοιχεία που ήλθαν στην Επιτροπή, άλλα και από καταθέσεις μαρτύρων, ΠΑΣΟΚ και ΝΔ είχαν δυσμενή οικονομική κατάσταση όταν, τέλη του 2011 λάμβαναν τα γνωστά δάνεια, ενώ, ειδικά για το ΠΑΣΟΚ έχει προκύψει ότι τα οικονομικά του ήταν προβληματικά ήδη από το 2009. .».

Ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ ήταν σαφής επίσης στο ότι δεν επιτρέπεται οι τράπεζες να παραβιάζουν τις πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος που αφορούν τον δείκτη ρευστότητας στην κεφαλαιακή επάρκεια, τον λειτουργικό κίνδυνο στα δάνεια τα οποία χορηγούν. Στα ειδικά όμως θέματα, γενική εικόνα είναι ότι ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ οχυρώθηκε πίσω από την κατάθεση ΠΑΣΧΑ που όπως είπε τον είχε εφοδιάσει με τα στοιχεία, θεωρώντας ότι –προφανώς- ρώτησε τη νομική υπηρεσία της Τράπεζας της Ελλάδος πριν απαντήσει. Με τον τρόπο αυτόν απέφυγε να απαντήσει πώς γίνεται να αξιολογεί ο εισαγγελέας μια συγκεκριμένη τραπεζική πρακτική ως κακουργηματική πράξη, και η Τράπεζα να μην τη θεωρεί καν παρατυπία ή έστω αδυναμία του συστήματος.

Στη συνέχεια ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ παρείχε τη σημαντική πληροφορία, ότι αυτή τη στιγμή η Τράπεζα της Ελλάδος έχει διαθέσει ικανό προσωπικό στους οικονομικούς εισαγγελείς, στην εισαγγελέα διαφθοράς, στην Αρχή Ξεπλύματος Χρήματος -πάνω από είκοσι άτομα- ακριβώς για να διερευνηθούν πορίσματα και καταγγελίες και ότι οι λίστες με δανειολήπτες που έχουν βγάλει χρήματα έξω διερευνώνται. Ζήτημα ωστόσο προέκυψε σχετικά με τα κριτήρια με τα οποία συγκροτείται το δείγμα που ελέγχεται και γιατί δεν περιλαμβάνει δάνεια από εκείνα

που αφορούν στην επιτροπή. Διαβάζονται τα πρακτικά της εξέτασης του κ. ΠΑΣΧΑ, απ' όπου προκύπτει ότι το αρχικό δείγμα των δανείων που εξετάστηκαν συγκροτήθηκε λόγω ύψους, δηλαδή λόγω ποσοτικού μεγέθους. Στη συνέχεια, αυτό διορθώθηκε κατά τη διάρκεια της τοποθέτησης του κ. Πάσχα και εγγράφως ότι δεν περιλήφθηκαν τελικά τα κόμματα όχι λόγω ύψους όπως ήταν η αρχική αναφορά, αλλά λόγω εξέτασής τους ήδη σε προηγούμενο πόρισμα.

Εξίσου σημαντική είναι η εξής παράμετρος στο δανεισμό των πολιτικών κομμάτων, που, όπως αποδείχθηκε διέφυγε της εποπτικής υποχρέωσης της κεντρικής τράπεζας:

Σε όλες τις επιχειρήσεις που πρόκειται να δανειοδοτηθούν οι τράπεζες τους ζητάνε εκτός από όλα τα υπόλοιπα και ένα business plan, συνήθως τριετίας, όπου μάλιστα συνήθως τους ζητάνε και τρία σενάρια: το κακό, το μέτριο και το άριστο. Συνήθως η δανειοδότηση αυτών των επιχειρήσεων γίνεται με βάση το κακό σενάριο για λόγους συντηρητικότητας. Μια πρακτική που κινείται εντός της κοινής λογικής, βεβαίως. Τα κόμματα όμως τα δάνεισαν οι τράπεζες, απ' ό,τι φαίνεται, αξιολογώντας το άριστο σενάριο και όχι το κακό, όπως κάνουν με τις επιχειρήσεις. Τα δάνεισαν μάλιστα σε ορίζοντα πέραν της τετραετίας και με δεδομένο ότι τα ποσοστά παραμένουν τα ίδια. Δεδομένου ότι εδώ και σαράντα χρόνια, από τη Μεταπολίτευση και μετά, καμία κυβέρνηση δεν εξάντλησε την τετραετία αλλά και το ότι η χώρα βρισκόταν σε δημοσιονομική κρίση που ουσιαστικά θα επηρέαζε -αν όχι τη διάρκεια της κυβερνητικής θητείας- τη χρηματοδότηση των κομμάτων, οι τράπεζες χρηματοδότησαν και μάλιστα και με ορίζοντα το 2020 τα κόμματα με βάση το άριστο σενάριο, ότι δηλαδή θα συνέχιζαν να παίρνουν τις ίδιες χρηματοδοτήσεις και ότι θα εξαντλούσαν την τετραετία.

Από το Μέλος της επιτροπής κ. ΝΕΚΤΑΡΙΟ ΣΑΝΤΟΡΙΝΙΟ ρωτήθηκε ειδικά ο Μάρτυρας αν πρέπει με κάποιον τρόπο, όπως οι τράπεζες επιβάλλουν σχέδια διαχείρισης στις επιχειρήσεις, να υποδεχθούν από τις και στα κόμματα που έχουν κοκκινίσει τα δάνεια τους τρόποι χρηματοδότησης εναλλακτικής ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ συγκατένευσε λέγοντας « δεν θα ήταν άσχημη ιδέα, παραδείγματος χάριν, τράπεζες, αν έχουν ιδέες πώς λειτουργούν τα κόμματα στην υπόλοιπη Ευρώπη ή στην Αμερική, να εισηγηθούν στα κόμματα που χρωστούν το πώς -για παράδειγμα- θα μειώσουν δαπάνες για να πληρώνουν κάτι από τα δάνεια.»

Ο ίδιος Βουλευτής ρώτησε ευθέως τον κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑ εάν υιοθετεί την πρόταση του κ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ να διαγραφούν τα χρέη των κομμάτων και απάντησε επί λέξει : «Όχι, προς Θεού! Ως κεντρικός τραπεζίτης δεν διαγράφω τίποτα».

Η επόμενη ερώτηση του κ. ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΣΑΝΤΟΡΙΝΙΟΥ αφορούσε του στρατηγικούς κακοπληρωτές: «Πολλές φορές», ρώτησε, «έχετε εκφραστεί ότι

υπάρχει μεγάλος αριθμός κόκκινων δανείων που δεν εξοφλούνται, παρά το γεγονός ότι οι δανειολήπτες έχουν τη δυνατότητα να τα αποπληρώσουν και για αυτό πρέπει να λαμβάνονται άμεσα μέτρα. Μάλιστα, αυτούς τους ονομάζετε «στρατηγικούς κακοπληρωτές» και είπατε ότι είναι περίπου ο ένας στους έξι».

Ο μάρτυρας έδωσε τον ορισμό του στρατηγικού κακοπληρωτή ως εξής : «Στρατηγικός κακοπληρωτής» είπε ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ «είναι, ένας που έχει τα μέσα είτε εισόδημα είτε άλλα περιουσιακά στοιχεία και δεν πληρώνει. Θα σας πω ένα παράδειγμα. Μέσα στην κρίση ορισμένοι κλάδοι για α', β', γ' λόγους δεν είχαν κρίση. Αν δείτε τα μεγέθη αυτών των κλάδων, δεν χτυπήθηκαν από την κρίση. Παρ' όλα αυτά, αν αυτός ο κλάδος έχει μη εξυπηρετούμενα δάνεια, όπως έχει και ο μέσος όρος ή χειρότερα, τότε κάτι υπάρχει εδώ. Καλούνται οι τράπεζες να το ψάξουν. Εμείς ως Τράπεζα της Ελλάδος έχουμε κάνει μια μελέτη. Νομίζω ότι την έχουμε δημοσιεύσει στο Οικονομικό Δελτίο. Πολύ ευχαρίστως να τη συνεχίσουμε, ακριβώς να δούμε πέρα από το οικονομετρικό μοντέλο, πώς μπορούμε πρακτικά να εντοπίσουμε τους στρατηγικούς κακοπληρωτές. Αυτό είναι το μεγάλο πρόβλημα σήμερα».

Με αφορμή τη συσχέτιση που έκανε εν συνεχεία ο ερωτών με την οικογένεια του κ. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ η οποία, όπως είπε, « έχει μεγάλη οικονομική επιφάνεια αλλά δεν πληρώνει το δάνειο μιας επιχείρησής της και μάλιστα δεν έχει πληρώσει ούτε 1 ευρώ για δέκα χρόνια» ρωτήθηκε ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ εάν, με βάση όσα είχε περιγράψει πιο πάνω θεωρεί τη συγκεκριμένη οικογένεια ως «στρατηγικό κακοπληρωτή».

Ο Μάρτυρας αναρωτήθηκε :« Γιατί η τράπεζα δεν το κίνησε το θέμα»;

Για να λάβει την απάντηση του κ. ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΣΑΝΤΟΡΙΝΙΟΥ: «Εσάς ρωτάμε!».

Ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ είπε ότι το συγκεκριμένο δάνειο της ΚΗΡΥΞ Α.Ε. είναι στα δάνεια τα οποία η Τράπεζα Ελλάδος δεσμεύεται να ψάξει. Πράγματι αυτό έκαμε και, μερικές εβδομάδες αργότερα, έστειλε το πόρισμά της στην Επιτροπή από το οποίο προέκυψαν τα γεγονότα που κρισιολογούνται σε επόμενο κεφάλαιο. Συνάμα η έρευνα της ΤτΕ πληροφόρησε την Επιτροπή για ένα ακόμα , μεγαλύτερο σε ύψος και σε διάρκεια δάνειο, που η ίδια επιχείρηση είχε συνάψει με Συνεταιριστική τράπεζα, και το οποίο , κατά την πορισματική έκθεση της ΤτΕ, παρουσίασε επίσης προβλήματα. Το δάνειο αυτό, επειδή οι αρχικές πληροφορίες είχαν ζητηθεί μόνο από τις «συστημικές» τράπεζες δεν είχε έλθει με το πρώτο «κύμα» πληροφόρησης.

Στη συνέχεια ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ ερωτώμενος για τη διαβόητη δήλωση ΨΥΧΑΡΗ ότι «έπαιρνε δάνεια 15 εκατομμυρίων με εγγύηση αέρα » είπε ότι είναι υποχρεωμένος, ως κεντρικός τραπεζίτης να αναμένει την αντίδραση της τράπεζας από την οποία πήρε το δάνειο αυτό. Όταν του επισημάνθηκε ότι παρότι έχει περάσει

ένα εύλογο χρονικό διάστημα μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν έχει υπάρξει καμία αντίδραση της τράπεζας, ο Μάρτυρας είπε :«Μου έκανε κι εμένα εντύπωση» χωρίς να εξωτερικεύσει εάν και τι μέτρα προτίθεται να λάβει σχετικά με τη σκανδαλώδη αυτήν δημόσια παραδοχή αν και ,όπως είπε, «υπάρχει εγρήγορση της Τράπεζας της Ελλάδος μετά τη δήλωση αυτή». Λίγο αργότερα ο Μάρτυρας ανακοίνωσε ότι έλαβε μήνυμα από συνεργάτες του ότι η συγκεκριμένη Τράπεζα (πρόκειται για την ALPHA BANK) του έχει στείλει εξώδικο.

Στη συνέχεια η συζήτηση ήλθε στο εάν τη στιγμή της «μεγάλης διαρροής κεφαλαίων» , που συμφωνήθηκε ότι άρχισε το Σεπτέμβριο του '14 και εντάθηκε το πρώτο εξάμηνο του '15, υπήρχαν ή όχι εργαλεία αντιμετώπισης του φαινομένου. Ο ερωτών βουλευτής κ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ υπενθύμισε ότι γινόταν κυριολεκτικά ψάρεμα πελατών για φυγή κεφαλαίων στο εξωτερικό, από τράπεζες, τις λεγόμενες συστημικές τράπεζες. Θύμισε ακόμα δηλώσεις πολιτικών στελεχών, όπως η κ. ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ και ο κ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ, που ενθαρρύνανε, λίγο πολύ, το κύμα φυγής, και σχολίασε: «Θα περίμενε κανείς από τον κεντρικό τραπεζίτη μια δήλωση που να καθισχύραζε το κοινό».

Σε απάντηση ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ αρνήθηκε αρχικά ότι γνωρίζει περιπτώσεις στελεχών τραπεζών που να παρότρυναν καταθέτες να βγάλουν τα χρήματα τους έξω, στη συνέχεια όμως σχολίασε την περίοδο ειδικά μετά τον Ιανουάριο 2015 λέγοντας: «Όταν ο τότε αρμόδιος Υπουργός Οικονομικών μίλαγε για παράλληλο νόμισμα και μίλαγε για διαπραγμάτευση που δεν μας ενδιαφέρει και να χρεοκοπήσουμε γιατί δεν χρειαζόμαστε τα λεφτά, συγνώμη, για ποια εργαλεία μιλάτε τώρα; Μη με προκαλείτε τώρα! Αν είναι δυνατόν τώρα να μου λέτε τέτοια πράγματα! ». Στο σημείο αυτό ο Μάρτυρας, ουσιαστικά αποκαλύπτεται ότι προσπαθούσε να δικαιολογήσει τη μαζική φυγή κεφαλαίων τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Η εντύπωση αυτή επιτείνεται όταν λίγο μετά του επισημαίνεται ότι ο ίδιος , μέσα σε όποιες αντίξοες συνθήκες, ήταν υποχρεωμένος να αντιδράσει, απαντά και πάλι ρίχνοντας την ευθύνη στον τότε Υπουργό Οικονομικών ουσιαστικά δικαιώνοντας τους υπαλλήλους, που πιο πάνω είχε πει ότι δεν γνώριζε αν εξωθούσαν σε μαζική εκροή κεφαλαίων στο εξωτερικό. Η συζήτηση γενικεύεται και στον κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑ επισημαίνεται και πάλι ότι δεν μπορεί να υιοθετεί το αφήγημα των πιστωτών, ότι υπάρχουν ευρωπαϊκοί θεσμοί και η υποχρέωση σεβασμού στη λαϊκή κυριαρχία, που δεν επιδείχθηκε από τους ευρωπαίους το συγκεκριμένο διάστημα έναντι της Ελλάδας

Σχετικά με το θέμα των ροών φυγής κεφαλαίων ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ είπε ότι η Τράπεζα τις παρακολουθούσε, δεν μπορούσε να τις σταματήσει όμως επειδή υπάρχει η ελευθερία της κίνησης των κεφαλαίων. Αρνήθηκε ότι μπορούσε η ΤΤΕ

ακόμα και να τους κάνει τη ζωή δύσκολη. Πληροφόρησε πάντως την επιτροπή ότι, ειδικά για το θέμα των δύο πολιτικών που προαναφερθήκαν (ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ, ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ), ο ίδιος είχε κάνει δηλώσεις αλλά και παραστάσεις ζητώντας να μην λέγονται τέτοια πράγματα .

Τέλος ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ κλήθηκε να τοποθετηθεί αναφορικά με το ζήτημα της διαφοράς στη μεταχείριση δανειοληπτών , ειδικότερα στο πώς αντιμετωπίζονται οι μεγάλοι δανειολήπτες σε σχέση με τους μικρούς, τους καθημερινούς. Στους μεγάλους, που συμπεριλαμβάνονται και οι περιπτώσεις που εξετάζει η Επιτροπή, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τα κόμματα, οι ευνοϊκοί όροι, η αναχρηματοδότηση , οι ευνοϊκές ρυθμίσεις, ακόμη και η ανακεφαλαιοποίηση τόκων είναι η συνήθης πρακτική. Υπάρχει, δηλαδή, μια ευκολία, μια ανεκτικότητα ιδιαίτερη. Αυτή στους μικρούς δεν υπάρχει. Αντίθετα, υπάρχει μία αυστηρότητα, μία απαξίωση και στην καθημερινή συμπεριφορά ιδίως από τις εισπρακτικές εταιρίες. Ο κ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ αφού αναφέρθηκε στις ρυθμίσεις που διευκολύνουν και τους «μικρούς , είπε ότι σκοπός των τραπεζών είναι η ανακάλυψη των «στρατηγικών κακοπληρωτών». Αυτό είναι το μεγάλο ζήτημα σήμερα, διότι αν μπορούν οι τράπεζες να εισπράξουν από αυτούς, δεν θα εξαντλούν την πίεση γενικά στους μικρότερους.

Εν κατακλείδι ο Πρόεδρος της Επιτροπής τονίζει ως θετικά της συγκρότησης και της έως εκείνη τη στιγμή λειτουργίας της την αυστηροποίηση των διαδικασιών που έχει επέλθει και την αύξηση αξιοπιστίας της τραπεζικής διαδικασίας, την καταγγελία μη εξυπηρετούμενων δανείων που εκκρεμούσαν χρόνια, δεκαετίες, ακόμα και τα εξώδικα που γίνονται έστω και τώρα για τις εγγυήσεις «αέρα». «Ακόμα ή και η ρύθμιση που ανακοινώθηκε από τον Αρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης ως επιδιωκόμενο μέτρο για τον «Κήρυκα» Χανίων, αποδεικνύουν την αναγκαιότητα και τη χρησιμότητα της Επιτροπής την αποτελεσματικότητα, στο βαθμό που εμείς μπορούμε και γνωρίζουμε, γιατί δεν είμαστε τραπεζικοί και την ανάγκη να συνεχίσουμε και να ολοκληρώσουμε το έργο μας και να καταλήξουμε σε πόρισμα» κατέληξε ο κ. ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ.

Από τις παραπάνω μαρτυρικές καταθέσεις των νομίμων εκπροσώπων των τραπεζών, σε συνδυασμό με τα έγγραφα που είναι στη διάθεσή μας, των οποίων το περιεχόμενο αποτέλεσε εν πολλοίς αντικείμενο σχολιασμού και από τα μέλη της Επιτροπής μας και από το σύνολο των μαρτύρων, προκύπτουν σοβαρές πολιτικές ευθύνες για το πολιτικό σύστημα και σοβαρότερες ακόμα διοικητικές για τα τραπεζικά στελέχη (ενώ υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες για την τέλεση του αδικήματος της κακουργηματικής απιστίας, όπως παρακάτω αναλυτικά θα λεχθεί), τα οποία χωρίς τήρηση των προϋποθέσεων, όρων και κριτηρίων που οι ίδιες οι πιστούχες ράπεζες

έθεταν στους σχετικούς Κανονισμούς τους, πάντοτε βεβαίως σε συνδυασμό με το Πόρισμα της Τράπεζας της Ελλάδος, και ειδικότερα:

1. Σχετικά με τη δανειοδότηση και των κομμάτων και του συνόλου των επιχειρήσεων των ΜΜΕ ακολουθήθηκε μία πρακτική που, δυστυχώς, ενέπλεξε και τράπεζες και κόμματα και επιχειρήσεις ΜΜΕ, με αποτέλεσμα να αποκαλυφθούν παθογένειες και «αμαρτίες» που εν πολλοίς συνέβαλαν στη σημερινή κατάσταση της χώρας μας, δηλαδή την είσοδό της σε Μνημόνια, σε καθεστώς Επιτροπείας από τους δανειστές μας και την εφαρμογή προγραμμάτων σκληρής λιτότητας σε βάρος του ελληνικού λαού και της χώρας. Από τις καταθέσεις των παραπάνω μαρτύρων δεν υπολείπεται καμία απολύτως αμφιβολία ότι τα κόμματα υπερδανειοδοτήθηκαν, ιδίως πριν και ενόψει εκλογικών αναμετρήσεων, και αυτό που συνέβη συστηματικά από το έτος 2000 μέχρι και το 2009, συνιστούσε έμμεση χρηματοδότησή τους, κάτι που ρητά απαγορεύεται από τη διάταξη του άρθρου 29 του Συντάγματος, η οποία επιτάσσει τον με ίσους όρους ανταγωνισμό των κομμάτων, όμως η αθρόα δανειοδότηση μόνο δύο κομμάτων, της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ, η οποία στις εκλογικές αναμετρήσεις των ετών 2004, 2007 και 2009 απογειώθηκε στον ...ουρανό, καθιστούσε την συνταγματική πρόβλεψη για με ίσους όρους ανταγωνισμό των κομμάτων γράμμα κενό. Ταυτόχρονα με την αθρόα αυτή υπερχρηματοδότηση των κομμάτων της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ, που σαφώς συνιστούσε έμμεση χρηματοδότηση που απαγορεύεται, όπως άλλωστε το επισήμανε και η GRECO, ασκούσε και μία ιδιόμορφη επιρροή στην κοινωνία και διαμόρφωνε πολιτικές συνειδήσεις και κατηύθυνε την εκλογική συμπεριφορά του εκλογικού σώματος υπέρ τους. Και όταν σταμάτησε η τραπεζική τροφός να «ταΐζει» τα δύο αυτά, πρώην μεγάλα πολιτικά κόμματα λόγω της οικονομικής κρίσης που τα ίδια δημιούργησαν, άρχισε να «πέφτει» και η εκλογική τους δύναμη, κάτι που καταδεικνύει ότι, τουλάχιστον μέχρι και το έτος 2009, όταν το χρήμα ρέει άφθονο στα ταμεία ενός κόμματος, αυτό μπορεί να διεξάγει εκλογικές μάχες με επιτυχία.

2. Επίσης προέκυψε χωρίς καμία απολύτως αμφιβολία ότι οι τράπεζες χορηγούσαν δάνεια προς τις επιχειρήσεις των ΜΜΕ χωρίς εξασφαλίσεις και εγγυήσεις, για τις οποίες αγωνίζονται να επιτύχουν μόνο μετά τον Ιανουάριο του 2015 και την πολιτική και κυβερνητική αλλαγή στη χώρα μας. Δάνεια δεκάδων, ακόμα και εκατοντάδων, εκατομμυρίων χορηγούνταν χωρίς καμία εξασφάλιση, ακόμα και με «αέρα» όπως χαρακτηριστικά κατέθεσε ο νόμιμος εκπρόσωπος του μεγαλύτερου ομίλου ΜΜΕ στη χώρα μας, καταδεικνύοντας το σαθρό και εξαρτημένο από την πολιτική και οικονομική εξουσία τραπεζικό σύστημα. Κανένας από τους παραπάνω μάρτυρες δεν κατόρθωσε να δώσει μία, όχι πειστική, αλλά απλή εξήγηση, «γιατί δανειοδοτούσαν οι τράπεζές τους τις επιχειρήσεις των ΜΜΕ μέσα στα χρόνια της κρίσης, όταν ήταν

γνωστό σε όλους ότι από το 2008 ή το 2009 είχαν μεγάλη πτώση του κύκλου εργασιών, είχαν ζημιές, αρνητική καθαρή θέση, το κεφάλαιό τους έπεσε κάτω από το 50% του μετοχικού κεφαλαίου(οπότε σύμφωνα με το νόμο είναι ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ είτε να επιλεγεί η λύση και εκκαθάριση της εταιρίας είτε να γίνει άμεσα αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου), χρηματοδοτούσαν με νέα δάνεια για να πληρωθούν ληξιπρόθεσμες δόσεις τόκων(σημ. υπάρχει ρητή νομοθετική απαγόρευση χρηματοδότησης για την εξόφληση δόσεων τόκων), κάτι που είχε επιλεγεί ως σύστημα και κανόνας από το σύνολο των τραπεζών χωρίς καμία συνέπεια για την παρανομία αυτή. Επίσης δεν υπήρξε ούτε ένα δάνειο των επιχειρήσεων αυτών που να μην έχει αναδιαρθρωθεί τουλάχιστον μία φορά, κάτι που γινόταν με σκοπό τη νέα χρηματοδότηση για την κάλυψη δόσεων κεφαλαίου δανείου και δόσεων τόκων προηγούμενων δανείων, δινόταν με απίστευτη ευκολία συνεχείς παρατάσεις της διάρκειας των δανειακών τους συμβάσεων, και το κυριότερο: όλα τα δάνεια που δόθηκαν στα χρόνια της κρίσης είχαν ένα και μοναδικό σκοπό: να αναχρηματοδοτήσουν προηγούμενα δάνεια που αδυνατούσαν επί χρόνια να εξοφλήσουν και με τη μέθοδο αυτή πληρώνονταν οι ληξιπρόθεσμες δόσεις των δανείων και αυτά εμφανίζονταν ενήμερα και εξυπηρετούμενα. Στην πραγματικότητα όλα αυτά γινόταν ΜΟΝΟ και ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ με τραπεζικό δανεισμό, ενώ ο κανόνας ήταν κανένας επιχειρηματίας των ΜΜΕ να μην βάζει το χέρι «στην τσέπη», δηλαδή είχαν και έχουν επιχειρήσεις ΜΜΕ με δανεικό χρήμα, που σε τελική ανάλυση δεν μπορούσαν και να το εξυπηρετήσουν. Μάλιστα ο μάρτυρας της ΕΤΕ κ. Φραγκιαδάκης και της EUROBANK κ. Καρραβίας ρωτήθηκαν συγκεκριμένα εάν οι τράπεζες τους επιτρέπουν την αναχρηματοδότηση δόσεων τόκων, και απάντησαν και οι δύο ότι «ΟΧΙ ΑΥΤΟ ΔΕΝ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ», και την ίδια στιγμή αυτό ήταν ο κανόνας για όλες τις επιχειρήσεις των ΜΜΕ, σε μερικές μάλιστα περιπτώσεις αυτό ανέκυπτε από τα ίδια τα Εισηγητικά κείμενα των πιστούχων τραπεζών. Ο κ. Φραγκιαδάκης ρωτήθηκε «γιατί, ενώ ο Κανονισμός Πιστωτικής Πολιτικής της ίδιας της τράπεζάς του, ΕΤΕ, αναφέρει ρητά ότι επιχειρήσεις με αρνητικά ίδια κεφάλαια είναι μη επιθυμητές και μειωμένου ενδιαφέροντος επιχειρήσεις, όχι μόνο επιλέχθηκαν συστηματικά ως «πελάτες» της, αλλά και χρηματοδοτήθηκαν αθρόα κατά παράβαση πάγιων τραπεζικών κανόνων και όρων», χωρίς όμως να δώσει πειστική απάντηση.

3.Ακόμα όλοι οι παραπάνω μάρτυρες ρωτήθηκαν για τα ευρήματος του Πορίσματος της ΤτΕ και συγκεκριμένα ρωτήθηκαν «Αναφέρει το Πόρισμα ότι οι ίδιες οι πιστούχες τράπεζες σε δικά τους κείμενα κατόπιν ερευνάς του ήδη από το 2010 ενώ υποβίβαζαν συνεχώς μέχρι σήμερα την πιστοληπτική ικανότητα των εταιριών ΜΜΕ και οι οικονομικοί τους δείκτες κατέρρεαν-μάλιστα εκθέσεις ορκωτών ελεγκτών μιλούσαν για αμφιβολία συνέχισης της

εμπορικής τους δραστηριότητας-μέσα στην καρδιά της οικονομικής κρίσης και της χρηματοπιστωτικής ασφυξίας ταυτόχρονα προέβαιναν σε αύξηση της δανειακής τους χρηματοδότησης **ΧΩΡΙΣ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΑΞΙΟΧΡΕΕΣ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ**. Μάλιστα υπήρξε περίπτωση χορήγησης δανείου μαμούθ για αναχρηματοδότηση προϋφιστάμενων δανείων, των οποίων οι δόσεις και κεφαλαίο και τόκων ήταν ληξιπρόθεσμες, και στο Εισηγητικό της πιστούχου τράπεζας ρητά αναφέρεται ότι από άποψη εξασφαλίσεων χορηγείται το δάνειο **«ΑΝΕΥ»(εξασφαλίσεων δηλαδή), ενώ για τα τυχόν αναγκαία καλύμματα αυτά θα ληφθούν στιο ...μέλλον!!!!!!** Επίσης κανένας μάρτυρας δεν έδωσε καμία πειστική εξήγηση γιατί, ενώ δεν λαμβάνονταν αξιόχρεες εγγυήσεις και εξασφαλίσεις, δεν αξιώνονταν πριν την εκταμίευσή τους η λήψη προσωπικών εγγυήσεων από τους βασικούς μετόχους, οι οποίοι μόνο ...φτωχοί δεν ήταν και δεν είναι και σήμερα. Και τρέχουν σήμερα, μετά τη σύσταση και λειτουργία της Επιτροπής μας να λάβουν τέτοιες προσωπικές εγγυήσεις. Ερωτήθηκαν όλοι οι μάρτυρες γιατί οι τράπεζές τους δεν ρευστοποιούν τις ταινιοθήκες των οφειλετών τους εταιριών ΜΜΕ, αφού μάλιστα όπως ισχυρίζονται έχουν αξία πάνω από 100.000.000 ευρώ, πλην όμως την απάντησή τους ακόμα την αναμένουμε. Ως απάντηση στην ερώτηση αυτή μόνο ο κ. Φραγκιαδάκης ομολόγησε ότι ήταν λάθος η μη λήψη προσωπικών εγγυήσεων από τους βασικούς μετόχους(βλ. σελ. 40 των από 28.6.2016 πρακτικών).

6.2. ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΜΜΕ

6.2.1. Κατάθεση Ιωάννη Αλαφούζου στα από 27-7-2016 πρακτικά.

Ερωτάται κατ' αρχήν από τον Εισηγητή του Σύριζα κ. Λάππα για την αποτυχημένη ανάμειξή του σε επιχείρηση ΜΜΕ τη δεκαετία του 90, για ποιο λόγο αναμείχθηκε αφού η οικογένειά του ήταν επιτυχημένη σε άλλους επιχειρηματικούς κλάδους, μάλιστα είχε και περιπέτειες με τη δικαιοσύνη, και απαντά ότι «Δεν ήταν αποτυχημένη εκείνη η προσπάθεια, δεν έχω καμία καταδίκη, αθωώθηκε σε 2^ο βαθμό, εκείνη η δραστηριότητα δεν ήταν επιτυχημένη διότι η Ελληνική Πολιτεία και οι τράπεζες **χρηματοδότησαν πέραν πάσης λογικής τους ανταγωνιστές μας**. Ανταγωνιζόμενοι οργανισμούς (εννοεί ΜΜΕ)οι οποίοι **δεν είχαν σαν σκοπό να επιχειρούν και να βγαίνουν(οικονομικά εννοεί), αλλά είχαν σαν σκοπό να δανείζονται και να κυριαρχούν στο τηλεοπτικό τοπίο...** Θεωρώ ότι τα ΜΜΕ δεν είναι η πιο χαρακτηριστική κερδοσκοπική επιχείρηση...Τα ΜΜΕ δεν έχουν αποκλειστικό σκοπό την κερδοσκοπία, Νομίζω ότι προσφέρουν υπηρεσίες στο κοινωνικό σύνολο και επίσης δίνουν μία ικανοποίηση δημιουργίας. Επειδή η δική μου

δραστηριότητα είναι αποκλειστικά στο εξωτερικό, ένα μέρος των κερδών της ναυτιλιακής μου επιχείρησης διοχέτευσα στα μέσα ενημέρωσης... Έχουν κερδίσει οι τράπεζες πάρα πολλά λεφτά, γιατί τα επιτόκια στην Ελλάδα ήταν και είναι ληστρικά, τουλάχιστον απέναντι στις επιχειρήσεις που πληρώνουν τις δόσεις τους. Διότι οι τράπεζες έχουν τη συνήθεια στις επιχειρήσεις που δεν πληρώνουν τις δόσεις τους να δίνουν μηδενικά επιτόκια και παρατάσεις...και καινούργια δάνεια». Ερωτάται (σελ. 20,21 πρακτικών) «πως εξηγείται την χρονική περίοδο 2010-2014, στην καρδιά της οικονομικής κρίσης, με αρνητικά κεφάλαια να αυξάνεται ο συνολικός δανεισμός του από 55.000.000 ευρώ σε 60.000.000 ευρώ; Ο μάρτυρας δεν απαντά και δηλώνει ότι δεν θυμάται ακριβώς!!! Ισχυρίζεται μόνο ότι το factoring, δήθεν, δεν είναι δανεισμός, κάτι που δεν είναι ορθό, όπως μας εξήγησαν όλα τα τραπεζικά στελέχη που εξετάστηκαν στην Επιτροπή μας, απλά το ισχυρίζεται για να δικαιολογήσει την αυθαίρετη και αδικαιολόγητη αύξηση του τραπεζικού του δανεισμού, την ώρα που καταγγέλλει όλους τους άλλους πλην του εαυτού του. Ο ερωτών βουλευτής επιμένει και τον ρωτά (σελ. 24 πρακτικών) «τα έτη 2013 και 2014 η επιχείρησή σας είχε ή όχι αρνητικά ίδια κεφάλαια, είχατε ή όχι ζημιές; Απαντά πιεζόμενος ότι «πράγματι είχαμε αρνητικά κεφάλαια και εμφανίσαμε ζημιές», ο ερωτών τον πιέζει ακόμα περισσότερο και τον ρωτά: «Αφού ήταν αρνητική η καθαρή θέση της εταιρίας σας πως δικαιολογείται η αύξηση του τραπεζικού δανεισμού»; Απαντά ότι «Αυξάνονταν ο τζίρος, όμως από το 2008 μέχρι σήμερα είχαμε πράγματι ζημιές, είχαμε μία μικρή κερδοφορία το 2014, αλλά όχι ικανή να καλύψει τις δανειακές μας, και τις άλλες τις λειτουργικές υποχρεώσεις». Οπότε ανακύπτει το ερώτημα, πως και γιατί με αυτά τα δεδομένα οι τράπεζες του χορήγησαν ένα δάνεια, κάτι που ασφαλώς γεννά ευθύνες και των τραπεζικών στελεχών και του ίδιου του δανειολήπτη, όπως παρακάτω στην αξιολόγηση του αποδεικτικού υλικού συνολικά για τα ΜΜΕ θα λεχθεί. Ερωτάται(σελ. 24 πρακτικών): «Τελικά ένας τηλεοπτικός σταθμός επιβίωσε αποκλειστικά και μόνο με τραπεζική δανειοδότηση»; Απαντά: «Και με αύξηση κεφαλαίου από τον ιδιοκτήτη», κάτι όμως που δύσκολα βλέπουμε να συμβαίνει από το σύνολο των ΜΜΕ, ενώ ο μάρτυρας αναφέρει γενικά με αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου της εταιρίας, χωρίς όμως να προσδιορίζει ποια είναι η πηγή του κεφαλαίου που πηγαίνει στην αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου. Γι αυτό στην επόμενη συναφή ερώτηση «η αύξηση γίνεται με δικά σας χρήματα ή με δανειοδότηση» επιλέγει τη σιωπή. Στη συνέχεια ερωτάται, πάντοτε από τον ίδιο βουλευτή-Εισηγητή (σελ. 25, 26 πρακτικών) «για ένα δάνειο που έλαβε προσωπικά ο ίδιος την 23.12.2013, και όμως ολόκληρο το ποσό του δανείου διοχετεύθηκε στον τηλεοπτικό σταθμό του ΣΚΑΙ, πως είναι δυνατόν άλλο(φυσικό) πρόσωπο να είναι ο αιτών και ο δανειολήπτης και άλλο (νομικό) πρόσωπο να είναι αυτό που εισπράττει

και κεφαλαιοποιεί το ποσό αυτό του δανείου»; Απαντά ότι «δεν βλέπει κάτι το παράτυπο ή το παράδοξο, αυτό που ενδιαφέρει την τράπεζα είναι αν πράγματι καταβάλλονται οι δόσεις και εξυπηρετείται το δάνειο». Διαφεύγει όμως του μάρτυρα το γεγονός της ευθύνης, αφού ναι μεν το φυσικό πρόσωπο που ζητά και λαμβάνει, τυπικά τουλάχιστον, το δάνειο είναι ή μπορεί να είναι φερέγγυο, ενώ το νομικό πρόσωπο της εταιρίας ΜΜΕ είναι ή μπορεί να είναι αφερέγγυο, να μην έχει τα δάνειά του ενήμερα και εξυπηρετούμενα, να αδυνατεί το ίδιο να προσφύγει σε νέο δανεισμό, και έτσι επιλέγεται η μεθόδευση λήψης δανείου από το φυσικό πρόσωπο και να το χρησιμοποιεί και να το εκμεταλλεύεται το νομικό πρόσωπο για τις ανάγκες της εταιρίας του. Ερωτάται (σελ. 27 πρακτικών) «για το δάνειο της 14.6.2013 ποσού 2.500.000 ευρώ που ελήφθη με την αιτιολογία «για επενδυτικούς σκοπούς», όμως που πήγε αυτό το δάνειο, που επενδύθηκε, για ποιο πραγματικό σκοπό ελήφθη»; Απαντά ότι «δεν θυμάται γιατί έχει πάρει τόσο δάνεια που δεν μπορεί να θυμάται χωριστά για το καθένα», απάντηση που διαψεύδει τον ίδιο τον μάρτυρα που παραπάνω ισχυρίστηκε ότι δήθεν ο ίδιος και ο σταθμός του ΣΚΑΙ δεν έλαβε εύκολο ή πολλά δάνεια, όπως οι ανταγωνιστές του. Τώρα δεν θυμάται για το δάνειο που ρωτάται γιατί είναι τόσα τα δάνεια που πήρε, ώστε είναι φυσικό(!!!)να μην θυμάται.

Χωρίς να το επιδιώκει ο ίδιος αυτός μάρτυρας Ιωάννης ΑΛΑΦΟΥΖΟΣ αποκαλύπτει ότι επί τόσο καιρό διατηρούσε προνομιακή σχέση με μια τουλάχιστον τράπεζα την ΕΘΝΙΚΗ. Ερωτώμενος εάν ο λόγος για τον οποίο έφυγε από τη συγκεκριμένη τράπεζα ήταν ότι τώρα, σε αντίθεση με το παρελθόν, η τράπεζα άρχισε να τον πιέζει για εξασφαλίσεις, εκτίμησε ότι αυτή η συμπεριφορά της (που φυσικά δεν είναι τίποτ' άλλο παρά η εκπλήρωση των υποχρεώσεων της ασχέτως ότι παλιότερα δεν έδειχνε κάποιο ιδιαίτερο ζήλο να τις τηρεί) αποδεικνύει ότι, κατά τη γνώμη του η τράπεζα έγινε παράρτημα απολιτικό, εννοώντας προφανώς ότι ο ίδιος προτιμούσε το πιο πριν καθεστώς των χαλαρών έως και ανύπαρκτων εγγυήσεων.

6.2.2. ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΥΡΗ ΤΗΝ 15.9.2016

Ο μάρτυρας καταθέτει ενώπιον της Επιτροπής στις 15.9.2016 ότι είχε το κανάλι 29 και το Ράδιο Αθήνα και σήμερα συμμετέχει στο «Kontra Channel» και στην «KONTRA NEWS». Σε ερώτηση που τίθεται από μέλος της Επιτροπής για τα δάνεια που έλαβε ο τηλεοπτικός σταθμός ALTER, αναφέρει ότι δεν γνωρίζει τίποτα και μόνος αρμόδιος να απαντήσει είναι ο κύριος Γιαννίκος. Στη συνέχεια αναφέρεται στους Αθανασούλη, Βαλσαμίδη και Γιαννίκο οι οποίοι υποστηρίζει ότι τον εξαπάτησαν και αυτός δεν είχε καμία ανάμειξη στο θέμα του ALTER από το έτος 2000 και μετά, αν και ήταν μέτοχος στο κανάλι, ενώ μέλη του Δ.Σ ήταν ο

Αθανασούλης, η γυναίκα του, ο Βαλσαμίδης, ενώ πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος, ο Γιαννίκος. Ακόμη τους καταλογίζει το κλείσιμο του ALTER καθώς πήραν χρήματα για την διαπραγμάτευση της μετοχής του καναλιού και αντί να τα διοχετεύσουν στο κανάλι τα ιδιοποιήθηκαν (πρακτικά σελ 91, 95, 97).

Στη συνέχεια ο μάρτυρας περιγράφει πως γινόταν η διαδικασία με την ταινιοθήκη του καναλιού και αναφέρει ότι πήγαινε ο Αθανασούλης, ο Βαλσαμίδης και ο Γιαννίκος στην Αμερική, στη Νέα Υόρκη, αγόραζαν από τα καροτσάκια ταινίες, χωρίς δικαιώματα. Τζάμπα, με το κιλό, μετά τις πήγαιναν σε δυο διαφημιστικές εταιρείες στην IVORA και στην JERONIMO και έβαζαν το πρώτο καπέλο εκεί πέρα και τις πρώτες υπερτιμολογήσεις. Εδώ η IVORA και η JERONIMO, δείτε ποιοι είναι. Όλοι υπάλληλοι της ALTEC. Της ALTEC; Του κ. Αθανασούλη; Μετά τις έπαιρνε η JERONIMO και τις πούλαγε στην MODERN TIMES, του Γιαννίκου με «καπέλο». Μετά η MODERN TIMES του Γιαννίκου τις πούλαγε στις διαφημιστικές εταιρείες τζάμπα. Και μετά οι διαφημιστικές εταιρείες τα φόρτωναν στο δύστυχο το ALTER. (πρακτικά σελ 103-104).

Στην εύλογη ερώτηση μέλους της Επιτροπής/ Εισηγητή του ΣΥΡΙΖΑ πως ενώ παρουσίαζε το κανάλι μειώσεις κύκλου εργασιών, πώση των κερδών, αρνητική καθαρή θέση, παρ' όλα αυτά οι Τράπεζες δανειοδότησαν εκ νέου την επιχείρηση με δύο δάνεια μεγάλα, ο μάρτυρας δηλώνει ότι με αυτόν τον τρόπο δανειοδοτήθηκαν όλα τα κανάλια, μάλιστα διατυπώνει την άποψη ότι δεν δόθηκε δάνειο σε καμία εφημερίδα, σε κανένα κανάλι χωρίς να το ξέρει ο Πρωθυπουργός, ο Υπουργός Οικονομικών και ο Υπουργός Τύπου. (πρακτικά σελ 114)

Στο θέμα της εκτίμησης της ταινιοθήκης του ALTER που, σύμφωνα με το πόρισμα της ΤtE, είχε εκτιμηθεί από τους ίδιους τους υπευθύνους του καναλιού στο ιλιγγιώδες ποσό των 767 εκατομμυρίων, ο μάρτυρας δηλώνει ότι το ποσό αυτό είναι ψευδές και οφείλεται στις απάτες του Γιαννίκου. Όταν του επισημαίνεται από τον εισηγητή του ΣΥΡΙΖΑ, ότι το ποσό των 767 εκατομμυρίων ως αξία ταινιοθήκης είναι μεγαλύτερο από την ταινιοθήκη του μεγαλύτερου ευρωπαϊκού κολοσσού GDF, μεγαλύτερη από το Κανάλι 4 και πενταπλάσια από το MEGA ο μάρτυρας απαντάει ότι πρέπει να πιάσετε τον κλέφτη που τα έγραψε αυτά. Σε επόμενο ερώτημα του εισηγητή του ΣΥΡΙΖΑ με το οποίο τονίζεται ότι το ALTER ήταν το μοναδικό κανάλι το οποίο δεν ανέθεσε σε κανέναν ανεξάρτητο οίκο να προσδιορίσει την αξία της ταινιοθήκης, πως είναι δυνατόν η ως άνω αξία της ταινιοθήκης να συνεκτιμήθηκε για την χορήγηση των δανείων και πως οι Τράπεζες δέχτηκαν ως ισχυρή μια τέτοια εκτίμηση ο μάρτυρας επιρρίπτει ευθύνες στους υπαλλήλους των Τραπεζών, δηλώνοντας ακόμη μια φορά ότι προφανώς ασκήθηκαν πιέσεις. (πρακτικά σελ 117-120). Για το ίδιο θέμα, άλλο μέλος της Επιτροπής διερωτώμενος πως από τις πέντε

χιλιάδες έφτασε η αξία της κάθε ταινίας στις πενήντα χιλιάδες λαμβάνει την απάντηση ότι δεν ήταν μόνο οι ταινίες που αύξησαν την αξία τους αλλά και οι εσωτερικές εκπομπές του καναλιού καθώς και αυτές εντάσσονταν στην ταινιοθήκη του καναλιού. Το ίδιο μέλος της Επιτροπής υπογραμμίζει το γεγονός ότι το Alter τις εσωτερικές παραγωγές τις πουλούσε στον Γιαννίκο, έτσι ώστε να συμφηφίσει τον ΦΠΑ που θα έπρεπε να πληρώσει από τις υπερτιμολογήσεις. Ένα άλλο θέμα που συνδέεται με το θέμα της υπερτιμολόγησης της ταινιοθήκης του καναλιού και επισημάνθηκε από τον κύριο Μπαλλή είναι ότι τα στοιχεία που θα έπρεπε να μπαίνουν στην απόσβεση, έμπαιναν ως άυλα στοιχεία του ενεργητικού της εταιρίας, το οποίο όμως είχε ως αποτέλεσμα να εμφανίζεται αυξημένο το ενεργητικό πλασματικά. Σύμφωνα, με την διαπίστωση μέλους της Επιτροπής είχε δημιουργηθεί μια κατάσταση όπου οι υπερτιμολογήσεις και η αυξημένη δήθεν αξία της Ταινιοθήκης κι από την άλλη τα πλασματικά κέρδη μέσω των άυλων στοιχείων του ενεργητικού συγκροτούσαν έναν πυρήνα που επέτρεπε στον Alter να δανειοδοτείται πιο εύκολα από τις τράπεζες, με εύκολες, ανύπαρκτες στην ουσία, όπως αποδείχθηκε στην πορεία, εγγυήσεις. Με βάση αυτήν την διαπίστωση απευθύνθηκε στον μάρτυρα το ερώτημα αν αυτά τα δεδομένα δεν τα είχαν διαπιστώσει οι Τράπεζες ή αν ασκούσαν πιέσεις από πολιτικά πρόσωπα για χορηγήσουν τα δάνεια λαμβάνοντας την απάντηση από τον μάρτυρα ότι ναι αυτό γινόταν και όλα τα κανάλια έκαναν αυτήν τη δουλειά. Δεν έκανε τίποτε περισσότερο το Alter από ό,τι έκαναν όλοι οι άλλοι.(πρακτικά σελ 390-392)

Στη συνέχεια, ο μάρτυρας περιγράφει το πως δίνονταν τα δάνεια στις επιχειρήσεις ΜΜΕ, συγκεκριμένα αναφέρει ότι δεν δόθηκε ποτέ σε κανέναν δάνειο χωρίς την έγκριση γιατί υπήρχε διαπλοκή. Δηλαδή, οι εκδότες βοηθούσαν τους πολιτικούς, οι πολιτικοί είχαν κάποιους φίλους, τούς δίνανε κάποια έργα και γινόταν. Επίσης, τόνισε ότι οι εκδότες εκείνη την εποχή, την παλιά εποχή, είχαν τεράστια δύναμη. Στα γραφεία τους σχηματίζονταν κυβερνήσεις, στα γραφεία τους ιδρύονταν κόμματα. Μπορούσε να ιδρυθεί κόμμα χωρίς την έγκριση της Βλάχου ή του Λαμπράκη ή του Πάνου Κόκκα; (σελ 128-129 των πρακτικών). Ακόμη σε άλλο σημείο της κατάθεσης του ο μάρτυρας αναφέρεται στο γεγονός ότι εμπιστεύθηκε τον κύριο Αθανασούλη για το θέμα του Χρηματιστηρίου γιατί αυτός ξημεροβραδιάζοταν στο σπίτι του Σημίτη και ήταν λοχαγός του ΠΑΣΟΚ (πρακτικά σελ 397).

Ο μάρτυρας, μετά από ερώτηση που γίνεται, επιβεβαιώνει ότι τα διευθυντικά στελέχη του ALTER λάμβαναν υπέρογκες αμοιβές και συγκεκριμένα σύμφωνα με δημοσιεύματα 450.000 ευρώ το μήνα για όλα τα μέλη του ΔΣ .

Ο μάρτυρας στη συνέχεια δηλώνει ότι η φοροδιαφυγή που υπήρχε μεταξύ καναλιών, διαφημιστικών εταιρειών και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης ήταν

150.000.000€ μέσω των επιστροφών . Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο κύριος Νικολόπουλος όλα τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης αντί να πληρώνουν στις διαφημιστικές εταιρείες 9,9% επί της αξίας κάθε τιμολογίου, όπως ορίζει ο νόμος, πληρώνουν 20%, 30% ή και 50% δικαιολογώντας τις καταβολές αυτές κάπου 100 εκατομμύρια ευρώ το χρόνο με εικονικά τιμολόγια», «για δήθεν έρευνες ή μελέτες-μαϊμού».

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η παρακάτω στιχομυθία:

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΡΗΣ (Μάρτυς): Τον Φλεβάρη του 2000 με φώναξε ο Μιχάλης Σάλλας, που τον αγαπάω και είναι φίλος μου, και μου λέει: «Είμαστε μια παρέα, εγώ, ο Περικλής Παναγόπουλος και ο Κώστας Αγγελόπουλος. Σου δίνουμε 5 δισεκατομμύρια δραχμές για το 75% του Alter». Ήταν μια εποχή που είχαν τρελαθεί τότε με το Χρηματιστήριο και θέλαν όλοι να πάρουν το Alter να το βάλουν στο Χρηματιστήριο και να ληστέψουν. **ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΡΗΣ (Μάρτυς):** Τον Φλεβάρη του 2000. Λοιπόν, εγώ τώρα χωριάτης εκεί πέρα, 5 δισεκατομμύρια ούτε τα είχα δει στον ύπνο μου. Του έδωσα το χέρι μου, συμφωνήσαμε, τον αγκάλιασα, τον φίλησα και έφυγα. Μου λέει: «Πάρε και το χαρτί...» το είχε έτοιμο «... διάβασε το και έλα αύριο να το υπογράψουμε». Πάω στο γραφείο μου και βλέπω τον συνάδελφό σας, τον Πάνο Παναγιωτόπουλο, να με περιμένει και δίπλα του ο Πουλιάδης, που είχε τη μεγάλη εταιρία της πληροφορικής. Μου λέει: «Γιώργο, σου έχουμε μια έκπληξη». Και βγάζει ο Πουλιάδης από την τσέπη του μια επιταγή ημέρας 10 δισεκατομμυρίων για το 55% του καναλιού. Λέω: «Δεν γίνεται, δεν μπορώ να το κάνω αυτό το πράγμα, το πουύλησα το κανάλι». **ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΜΜΕΝΟΣ:** Δεν είχατε υπογράψει τότε; **ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΡΗΣ (Μάρτυς):** Δεν είχα υπογράψει. Ο Πάνος Παναγιωτόπουλος μου ζάλισε το κεφάλι, «ρε συ, είναι διπλά τα λεφτά, το ένα το άλλο, κάνε μια προσπάθεια πάλι στον...» Με έσπρωξε λοιπόν να πάω πάλι το απόγευμα στον Σάλλα. Πάω στον Σάλλα και του λέω: «Πρόεδρε, ήρθα εδώ για να σου πω πόσο καλή αγορά έκανες». Μου λέει: «Γιατί το λες αυτό;». «Διότι ήρθε ο Πουλιάδης και μου έδωσε 10 δισεκατομμύρια για το 55%». Για να δείτε τι γινότανε. Λοιπόν, μου λέει: «Δεν μπορώ να σου τα δώσω εγώ αυτά τα λεφτά». Του λέω: «Δεν ήρθα γι' αυτό. Ήρθα για να σε ενημερώσω, τίποτα άλλο». Και σηκώνομαι να φύγω. Και με φωνάζει από τη σκάλα. Μου λέει: «Γύρνα πίσω ρε. Επειδή σε αγαπάω και επειδή είσαι καλό παιδί και είσαι αγωνιστής, σε αποδεσμεύω ...» . Παίρνω τον Παναγιωτόπουλο τηλέφωνο, τον Πάνο τον συνάδελφό σας, και του λέω: «Πάνο, φέρ' τον αύριο στις 12.00' να υπογράψουμε, ο Σάλλας με αποδέσμευσε». Στις 12.00' πάω εκεί πέρα. Η επιταγή των 10 δισεκατομμυρίων εκεί πάνω, εγώ είχα τρελαθεί, και ετοιμάζεται ο Πάνος να κάνει τα χαρτιά. **ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΠΑΛΩΜΕΝΑΚΗΣ:** Δραχμές; **ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΡΗΣ (Μάρτυς):** Δραχμές, ναι. Λίγα ήταν το '90; Χτυπάει κάποια στιγμή το τηλέφωνο εκεί που έγραφε

τα χαρτιά ο Πάνος και ήταν ο Αθανασούλης. Μου λέει: «Πουλάς το κανάλι;» Λέω: «Ναι». Μου λέει: «Πόσο;» Του λέω: «10 δισεκατομμύρια». Μου λέει: «Τράβα στο άλλο γραφείο, να είσαι μόνος σου». Πάω εκεί πέρα και μου λέει: «Ρε συ, να έρθεις τώρα, να σου δώσω δύο δισεκατομμύρια μετρητοίς και να βάλουμε το κανάλι στο Χρηματιστήριο και να είναι σε είκοσι μέρες, σε έναν μήνα, στο μερτικό σου 30 δισεκατομμύρια». Κάνω τον σταυρό μου και του λέω: «Άσε με ήσυχο». Μου λέει: «δώσε μου τον Πάνο». Ο Πάνος είναι λίγο παραδόπιστος, ξέρω εγώ τι, και μου λέει: «Πάμε στον Αθανασούλη».

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Παρακαλώ, πέστε ακριβώς τι έγινε. Πώς ολοκληρώθηκε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΡΗΣ (Μάρτυς): Τελικά πήγαμε στον Αθανασούλη. Μου έδωσε 500.000 προκαταβολή. Την επόμενη μέρα που θα κάναμε το συμβόλαιο θα μου έδινε άλλο 1.500.000. Δεν μου το έδωσε ποτέ. Με γέλασε και μένα και μου έδωσε άλλο ένα δισεκατομμύριο. Και ο κ. Αθανασούλης με τους πολιτικούς που είχε, το «σημιταϊκό», έβαλε το κανάλι σε έναν μήνα μέσα. Και πραγματικά στο μερίδιό μου ήταν 30 δισεκατομμύρια... Κύριε Πρόεδρε, τα βρίσκετε λογικά αυτά; Έτσι πρέπει να συμβαίνουν στην Ελλάδα;

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής έθεσε το ερώτημα αν τα δάνεια που λαμβάνονταν δίνονταν με προεξόφληση μέλλουσας διαφήμισης, λαμβάνοντας την απάντηση ότι αποτελούσε συνηθισμένη πρακτική η πώληση διαφήμισης μέλλοντος χρόνου. Στην επισήμανση του Προέδρου ότι αυτό αποτελούσε παράνομη πρακτική ο μάρτυρας κατέθεσε ότι όλες οι Τράπεζες αποδεχόταν την πρακτική αυτή. Στη συνέχεια τέθηκε το ερώτημα αν για την διασφάλιση των δανείων του ALTER υπήρχαν εμπράγματα εξασφαλίσεις και ο μάρτυρας του απάντησε ότι δεν υπήρχαν αλλά οι εξασφαλίσεις ήταν όλες άυλές (σελ 414 πρακτικά). Στο σημείο αυτό αναδεικνύεται το μέγεθος του κινδύνου που ανέλαβαν οι Τράπεζες δανειοδοτώντας ένα κανάλι με μοναδικές εγγυήσεις τις άυλες αξίες και τις εκτιμήσεις των ίδιων των στελεχών τους.

Ο μάρτυρας κ. Γεώργιος Κουρής, για την τύχη του ΑΛΤΕΡ επέρριψε όλες τις ευθύνες για ατασθαλίες και θαλασσοδάνεια στους συνεταιίρους του Αθανάσιος Αθανασούλης, Γεώργιος Βαλαμιδής και Κωνσταντίνος Γιαννίκος, εναντίον των οποίων έχει στραφεί σε όλες τις ελεγκτικές επιτροπές και στην Δικαιοσύνη. Όπως κατέθεσε εκείνοι ήταν που από το 2000 είχαν τη διαχείριση του καναλιού. Αποδεικνύεται από το ΦΕΚ και τα συμφωνητικά ότι από το 2000 είχαν την απόλυτη διαχείριση του καναλιού. Μέχρι το 2000 που ήταν μέτοχος στο Κανάλι, δεν υπήρχε κανένας δανεισμός και ήταν κερδοφόρο. Από το 2000 και μετά, τόνισε η κατάσταση έφυγε από τον έλεγχο. Έπαιρναν δάνεια και μέσω άλλων εταιρειών και offshore προς

προσωπικών τους συμφερόντων. Η Μετοχική σύνθεση από το 2000 και μετα ορίστηκε ως εξής:

Ο Γεώργιος Κουρής μέτοχος, Πρόεδρος, ο Αθανάσιος Αθανασούλης, η γυναίκα του και ο Γεώργιος Βαλσαμίδης, Πρόεδρος και ΔΣ ο Κωνσταντίνος Γιαννίκος. Αυτοί υπέγραψαν τις δανειακές συμβάσεις. Οι οποίοι σημειωτέων είναι κατηγορούμενοι, συμπεριλαμβανομένου του Γ. Κουρή για κακουργήματα και έχουν καταδικαστεί για μη καταβολή δεδουλευμένων μισθών από 2011-2013. Ο Γ. Κουρής υποστήριξε ότι ήταν στημένη πολιτική δίωξη προς το πρόσωπο του, οι δίκες είπε χαρακτηριστικά ότι ήταν στημένες, για τις οποίες έχει πληρώσει τις ποινές και τα όποια πρόστιμα του έχουν καταλογιστεί ενώ υποστήριξε ότι, ο Α. Αθανασούλης και ο Γ. Βαλσαμίδης πήραν 20 δισεκατομμύρια από το χρηματιστήριο και σε δυο χρόνια τα «έφαγαν». Δεν πήγαν στα ταμεία του ALTER αυτά τα χρήματα, επισήμανε ότι έχει προβεί σε μηνύσεις και καταγγελίες κατά των προαναφερθέντων, σε δημοσιές αρχές σε εισαγγελέα του Αρείου Πάγου Χρηματιστήριο – Κεφαλαιαγορά.

Το ALTER είχε τον ίδιο δανεισμό με τα άλλα κανάλια, με το MEGA και τον ANT1 και με τον ΣΚΑΙ, συνέχισε λέγοντας ότι δεν δόθηκε δάνειο σε καμιά εφημερίδα, σε κανένα κανάλι χωρίς να το ξέρει ο Πρωθυπουργός, ο Υπουργός Οικονομικών και ο Υπουργός Τύπου. Τα δάνεια Τύπου την εποχή μέχρι που ήλθε το ΠΑΣΟΚ, τα έδινε μόνο η Εθνική Τράπεζα, συγκεκριμένα το Β΄ Υποκατάστημα. Απαγορευόταν οποιοδήποτε άλλο κατάστημα να δίνει δάνεια.

Ακόμη πρόσθεσε ότι το Μάιο του '11, σε μία εποχή που κανένας μεγαλοεπιχειρηματίας δεν είχε βάλει μια δραχμή, πούλησε ακίνητη περιουσία και τα έβαλε στο κανάλι για να το σώσει, περί των 10.000.000 .

Κατέθεσε ακόμη ένα χαρτί στην επιτροπή που έγραφε ότι, το 1995 την εποχή που Εθνική Τράπεζα έδινε 300 εκατομμύρια δάνειο, δηλαδή 200 εκατομμύρια προς προεξόφληση σε γραμμάτια, και 100 εκατομμύρια με την υπογραφή του. Στον Ιωάννη Αλαφούζο δε, έδινε –υπήρχε απόφαση- 2,5 δισεκατομμύρια και το 1 δισεκατομμύριο χωρίς εγγύηση στην Εθνική.

Ένα δισεκατομμύριο δηλαδή χωρίς υπογραφή ενώ κατήγγειλε εξωφρενικές αμοιβές των διευθυντικών στελεχών και των μελών.

Σε ερώτηση για το που πήγαιναν τα δάνεια που έπαιρνε το ALTER για την αγορά προγράμματος ο Γ. Κουρής δήλωσε πως κατέληγαν στις τσέπες μετόχων. Υποστήριξε ότι για να δοθούν δάνεια, έπρεπε το κανάλι να είναι συστημικό, δηλαδή να είχε γνωριμίες με πολιτικούς και ότι για να δοθεί ένα δάνειο 100 εκατομμυρίων απαιτούνταν πολιτική κάλυψη.

Όπως προέκυψε κατά τη συνεδρίαση ο Γ. Κουρής με τον γιο του είχε το 25% του ALTER που ήταν το μεγαλύτερο μέρος της περιουσίας του. Για δέκα χρόνια το

ALTER διαχειριζόταν εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ, έπαιρνε δάνεια και δεν είχε την παραμικρή γνώση, παρ' ότι μέλος του ΔΣ, γι' αυτή τη ροή εκατοντάδων εκατομμυρίων.

Πήρε δάνειο από τράπεζες το 2008-2009. Σύμφωνα με την αρχική του δήλωση, για να γίνει αυτό, θέλει πολιτική παρέμβαση παρόλα αυτά όταν κλήθηκε να διευκρινίσει το είδος της παρέμβασης απάντησε πως δεν γνωρίζει. Έκπληξη προκάλεσε η αντίφαση στην οποία υπέπεσε όταν ρωτήθηκε αν, όπως αρχικά δήλωσε, και τα δικά του δάνεια δόθηκαν με παρέμβαση απαντώντας ότι η εντιμότητα του αποτελούσε κριτήριο για αυτά και ως εκ τούτου δεν χρειαζόταν κανενός είδους παρέμβαση.

Ακόμη εκθείασε την σημερινή κυβέρνηση που έχει προβεί σε αυτήν την κίνηση της κάθαρσης και της διαύγειας .

Ο Αντιπρόεδρος της Εξεταστικής Επιτροπής ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΚΑΜΜΕΝΟΣ με την σειρά του ζήτησε επίσημα από το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αθηνών κι έλαβε με δικαστικό επιμελητή ένα βούλευμα, το 1072/2016, το οποίο αφορά την υπόθεση και τις κατηγορίες κατά του κ. Γιαννίκου και των μετόχων του ALTER, για όλη τη διασπάθιση του χρήματος και όλο το βούλευμα, από το οποίο προέκυψαν και κάποιες αντικειμενικές κατηγορίες.

Το θέμα κρίνεται ιδιαίτερος σοβαρό διότι όταν χρεοκόπησε το ALTER, η αλυσίδα των εταιρειών που χρεοκόπησαν στην ελληνική αγορά ήταν τεράστια. Η ζημία ξεπερνούσε το ένα δισεκατομμύριο ευρώ και ήταν η απαρχή για να διαλυθούν διαφημιστικές εταιρείες, εταιρείες παραγωγής, εταιρείες media, μέχρι και εταιρείες οι οποίες παρείχαν υπηρεσίες προς το ALTER, που δεν ήταν μόνο διαφημιζόμενοι ή εταιρείες στις οποίες χρωστούσε το ALTER.

Σε ερώτημα του ο Αντιπρόεδρος Κ. Καμμένος θέλησε να μάθει εάν υπάρχουν αποδείξεις, εάν γνωρίζει, εάν υπήρχε άμεση σχέση μεταξύ τραπεζών, μέσων μαζικής ενημερώσεως και πολιτικών είτε είναι στην Κυβέρνηση είτε είναι στην αντιπολίτευση ή πολιτικών κομμάτων που σήμερα μπορεί να μην είναι και μέσα στη Βουλή. Η απάντηση του Γ. Κουρή ήταν σαφέστατη ότι υπήρχε σχέση, κατόπιν αναφέρθηκε στις αγωγές και στις μηνύσεις που έχει καταθέσει κατά του Παναγιώτη Κουκουλομάτη και Αντωνίου Καραβοκύρη προϊστάμενο του ΣΔΟΕ οι οποίοι του έκαναν έλεγχο στην εταιρία του και του επέβαλαν πρόστιμο 20 εκατομμύρια , υποδεικνύοντας ως υπεύθυνο για τον έλεγχο τον Κωνσταντίνο Σημίτη .

Επίσης πρόσθεσε ότι η εφημερίδα του, είχε υποστηρίξει τον Ανδρέα Παπανδρέου και ότι για δεκαεπτά χρόνια το ΠΑΣΟΚ δεν του είχε κάνει ποτέ έλεγχο για τις εταιρείες του. Ο Αντιπρόεδρος Κ. Καμμένος τον ρώτησε ευθέως για το αν γνωρίζει περί της Αγροτικής Τράπεζας, η οποία δάνειζε υπέρογκα ποσά και χωρίς

εγγυήσεις σε όλα τα κόμματα και κυρίως στο ΠΑΣΟΚ και ότι έχουν δημιουργηθεί θαλασσοδάνεια.

Στην απάντηση του ο Γ. Κουρής ανέφερε τον Διοικητή της Αγροτικής Τράπεζας, ο οποίος ήταν διορισμένος από την τότε κυβέρνηση, ο οποίος αν δεν υπόγραφε εκείνη την εποχή την απόδοση των δανείων, θα τον απέλυαν. Μεταξύ άλλων ο Γ. Κουρής ανέφερε ότι ήταν φιλικά προσκείμενος στην παράταξη του Ανδρέα Παπανδρέου αλλά και στον ίδιο. Πρόσθεσε επίσης ότι, από την εποχή του χρηματιστηρίου και όταν ήταν Πρωθυπουργός ο Κωνσταντίνος Σημίτης έγινε λεηλασία στην χώρα, εκφράζοντας πάντα την προσωπική του άποψη.

Από την κατάθεση του μάρτυρα προκύπτει ότι η χώρα μας ουσιαστικά ήταν μία χώρα απόλυτα μιντιοκρατούμενη, αφού οι ιδιοκτήτες των μίντια καθόριζαν και κανόνιζαν ποιος και πότε θα πάρει δάνειο, με ποιους όρους, ποιος θα γίνει υπουργός, πώς και από ποιους σχηματίζονταν οι κυβερνήσεις, ακόμα στα γραφεία των εκδοτών ιδρύονταν κόμματα, δεν μπορούσε να ιδρυθεί κόμμα χωρίς την έγκριση της Βλάχου ή του Λαμπράκη, επιβεβαίωσε ότι τα πιο πολλά λεφτά για τα κανάλια ήταν από δάνεια και όχι ίδια κεφάλαια των ιδιοκτητών τους, ίδια κεφάλαια δεν έβαζαν διότι υπήρχε διαπλοκή, δηλαδή οι εκδότες βοηθούσαν τους πολιτικούς, οι πολιτικοί είχαν κάποιους φίλους τους δίνανε τα έργα.

Επίσης κατέθεσε ότι πράγματι τα διευθυντικά στελέχη του ALTER ελάμβαναν μυθικά ποσά ως αμοιβές, ότι πριν λίγα χρόνια που η δαπάνη διαφήμισης ήταν υψηλή η φοροδιαφυγή από αυτήν την ιστορία ξεπερνούσε τα 150.000.000 ευρώ το χρόνο, ήταν το «αλισβερίσι» μεταξύ ΜΜΕ και διαφημιστικών εταιριών μέσω της μεθόδευσης των «επιστροφών». Ακόμα κατέθεσε ότι γινόταν συστηματικά υπερτιμολόγηση των ταινιών αντί για 5 χιλιάδες στις 100 και 200 χιλιάδες, και με βάση τις υπερτιμολογήσεις αυτές λαμβάνονταν τα δάνεια, ενώ ακολουθούσαν το εξής τέχνασμα τα στοιχεία που θα έπρεπε να μπαίνουν στην απόσβεση έμπαιναν ως άυλα στοιχεία του ενεργητικού των εταιριών ΜΜΕ με αποτέλεσμα να εμφανίζεται αυξημένο το ενεργητικό και με βάση αυτήν την αύξηση να λαμβάνονται τεράστια δάνεια σχετικά εύκολα και χωρίς καμία αξιόχρεη εγγύηση. Ο μάρτυρας είναι απολύτως βέβαιος ότι όλα αυτά ήταν σε πλήρη γνώση των τραπεζικών στελεχών, οι οποίοι και καταλάβαιναν τι γινόταν, όμως έπεφτε σήμα από το πολιτικό σύστημα και όλα τα κανάλια έκαναν αυτή τη δουλειά, γινόταν με πολιτικές παροτρύνσεις. Καταθέτει ότι ο πραγματικός υπεύθυνος του ALTER, εκτός του Γιαννίκου, ήταν ο Αθανασούλης που ξημεροβραδιάζονταν στο σπίτι του Σημίτη.

Συμπερασματικά, από την κατάθεση του μάρτυρα αναδείχθηκαν οι παθογένειες που συνετέλεσαν στην πτώχευση του τηλεοπτικού σταθμού ALTER, αλλά και ότι η διαπλοκή ήταν παρούσα στην ίδρυση και την λειτουργία των ΜΜΕ με

συχνές παρεμβάσεις από πολιτικά πρόσωπα σε Τραπεζικά στελέχη υπέρ της δανειοδότησης των ΜΜΕ.

6.2.3. ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΦΩΤΙΟΥ ΜΠΟΜΠΟΛΑ ΣΤΙΣ 2-8-2016.

Ο κ. Φώτιος Μπόμπολας είναι διευθύνων σύμβουλος της εταιρίας «Πήγασος» και μη εκτελεστικό μέλος της εταιρίας «Τηλέτυπος». Κλήθηκε σε εξέταση από την Επιτροπή στις 02/08/16 και κατά τη διάρκεια της εξέτασης/μαρτυρίας του προέκυψαν πολλά ενδιαφέροντα στοιχεία για τις δανειοδοτήσεις τόσο του Τηλέτυπου, όσο και του Πήγασου. Όπως επιβεβαίωσε ο ίδιος ο μάρτυρας «ο ΠΗΓΑΣΟΣ συμμετέχει στην ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ με ποσοστό 32%».

Σε ερώτηση του εισηγητή κ. Σπ. Λάππα «*εάν η σύσταση και η λειτουργία της Επιτροπής μας συμβάλει στην εξυγίανση του τραπεζικού και μιντιακού συστήματος, και στο ξεκαθάρισμα του τοπίου*» ο μάρτυρας απάντησε «*Νομίζω ναι, η Επιτροπή συμβάλλει στο να ξεκαθαρίσει (το τοπίο)... νομίζω ότι η Επιτροπή θα συμβάλλει για να ξεκαθαρίσει τις εταιρίες των μέσων...*».

Ο συνολικός δανεισμός του Πήγασου φτάνει τα 161.966.451,26€ από τα οποία οι ακάλυπτοι κίνδυνοι φτάνουν τα 103.842.156,17€ (Πίνακας 1). Μέσα στο ποσό αυτό είναι και το ομολογιακό δάνειο των 80 εκατ. ευρώ, που είχε συναφθεί το 2014 και εκταμιεύτηκε το 2016. Το δάνειο αυτό, όπως δήλωσε ο κ. Μπόμπολας, είναι σε καθεστώς «παγώματος» και οι τόκοι του, ύψους 3,5 εκατ. ευρώ, έχουν πληρωθεί κανονικά.

Τα δάνεια του ομίλου οφείλονται κατά κύριο λόγο στην Εθνική και την Alpha. Το 2015 είχε έσοδα 44 εκατ. ευρώ (-25%) ευρώ και ζημιές 55 εκατ. ευρώ. Τα ίδια κεφάλαια του ομίλου είναι αρνητικά 157 εκατ. ευρώ. Ο όμιλος (που είχε τζίρο 162 εκατομμύρια ευρώ το 2009) παραμένει εν ζωή, έχοντας κάνει ειδικές συμφωνίες αποπληρωμής, όπως είναι η αποπληρωμή ομολογιακού δανείου στη λήξη δίχως να πληρώνει το λεγόμενο κουπόνι (τον τόκο δηλαδή). Τον Απρίλιο του 2016, λίγες μέρες πριν από την απόφαση της Ολομέλειας για σύσταση Εξεταστικής Επιτροπής, δόθηκε στον όμιλο ομολογιακό δάνειο 80 εκατ. ευρώ (30 εκατ. η συμμετοχή της Εθνικής).

Από τα στοιχεία που αναφέρθηκαν προκύπτει ότι υπήρχαν ληξιπρόθεσμοι τόκοι που αναχρηματοδοτήθηκαν, κάτι που παραβιάζει τους βασικούς κανόνες πιστοδοτικής πολιτικής των τραπεζών. Θεωρείται εξαιρετικά δύσκολο να μπορέσει να αποπληρώσει το συγκεκριμένο δάνειο, την ώρα που ο όμιλος έχει μετατραπεί σε εταιρία holding, συμμετοχών και τα έσοδα και τα έξοδα του ομίλου της προέρχονται από τα μερίσματα των συμμετοχών τους στα υπόλοιπα μέσα μαζικής ενημέρωσης, από τους ισολογισμούς των οποίων προκύπτουν συνεχώς ζημιές. Τα αποτελέσματα

του 2015 επιβαρύνθηκαν μεταξύ άλλων και από τις ζημιές 20 εκατ. ευρώ των συγγενών εταιρειών και κυρίως της Τηλέτυπος.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που απέστειλαν οι τράπεζες ο συνολικός δανεισμός του ομίλου Τηλέτυπου αντιστοιχεί φτάνει τα 101.257.323,03€ ενώ ο ακάλυπτος κίνδυνος αγγίζει τα 25.722.319,15€ (Πίνακας 2). Τα δάνεια αυτά δεν εξυπηρετούνται και έχουν καταγγεληθεί από τις τράπεζες. Για τον δανεισμό έχουν τεθεί ως εγγυήσεις μεταξύ άλλων ένα μεγάλο οικόπεδο ιδιοκτησίας του ομίλου και η ταινιοθήκη του, που έχει αποτιμηθεί από διεθνή εταιρία σε περίπου 80 εκατ. ευρώ και καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος του δανείου.

Τα περιουσιακά στοιχεία αυτά θα εκποιηθούν και θα καλυφθούν οι υποχρεώσεις προς τις τράπεζες, ενώ θα πληρωθούν οι εργαζόμενοι», Ωστόσο εύκολα προκύπτει ότι ένα μεγάλο ποσοστό του δανείου παραμένει ακάλυπτο ακόμα και αν υποθέσουμε πως πράγματι η ταινιοθήκη αξίζει τόσα. (80 εκ. ευρώ).

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης προέκυψε επίσης, με παρέμβαση του Δημητρίου κ. Καμμένου, ότι στους ισολογισμούς υπάρχουν αμοιβές διευθυντών στελεχών και μελών διοίκησης εξολογιστικά με πολλά εκατομμύρια ευρώ. Σε ερώτηση του βουλευτή πως ήλεγχαν τα ποσά αυτά και ποιους πλήρωναν με αυτά ο κ. Μπόμπολας δεν απάντησε.

Σε τυχαία επιλογή και αναφορά του Βουλευτή σε Ισολογισμό του 2010 (Βλέπε Παράρτημα- ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΛΕΤΥΠΟΥ 2010) αναφέρεται ότι οι αμοιβές διοικητικών στελεχών και μελών διοίκησης φτάνουν τα 3.545 εκ. με τον κ. Μπόμπολα να μην απαντά σε ποιους πηγαίνει το υπέρογκο αυτό ποσό και αν δανείζονταν για να μπορούν να καλύπτουν τόσο μεγάλους μισθούς την ώρα που οι απλοί εργαζόμενοι του Mega δεν ξέρουμε αν και πότε θα πληρωθούν.

Παρά τη σύνταξη και αποστολή επιστολής από τον Δημήτριο Κ. Καμμένο ζητώντας έγγραφη απάντηση από τον κ. Μπόμπολα για τις μισθοδοσίες, τα συμβόλαια και τις συμβάσεις της κας Όλγας Τρέμη και του κ. Γιάννη Πρετεντέρη με την Τηλέτυπος Α.Ε. από το 2008 έως και σήμερα, καθώς και πλήρη ανάλυση (ποσά, ονόματα, είδος αμοιβής-χρήματα-άλλες παροχές) του κωδικού «Αμοιβές διευθυντικών στελεχών και μελών διοίκησης» που εμφανίζεται σε όλους τους ισολογισμούς της Πήγασος Α.Ε από το 2008 μέχρι και σήμερα και αν οι αμοιβές αυτές περιέχονται στα έξοδα μισθοδοσίας, μέχρι και σήμερα με το πέρας της εξεταστικής επιτροπής δεν λάβαμε απάντηση από τον εκδότη.

Η Επιτροπή κρίνει πως το συγκεκριμένο ζήτημα χρήζει περαιτέρω διερεύνησης.

Μεγάλη εντύπωση προκάλεσε επίσης το γεγονός ότι ο όμιλος Μπόμπολα μέσω της εταιρίας Άνωση εξέδωσε διαταγή πληρωμής κάνοντας άμεσα απαιτητά

από το Mega όλα τα τιμολόγια έκδοσης της ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ Α.Ε. για αγορές ταινιών που είχε εκχωρήσει στην ABC Factors (εταιρία Factoring).

Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μπλοκαριστούν όλοι οι λογαριασμοί του Mega το οποίο ήταν προφανές ότι δεν μπορούσε να καλύψει υποχρέωση ύψους 14 εκατ. ευρώ. Επισημαίνεται ότι όπως έχει αποκαλύψει ο κ. Φώτης Μπόμπολας είχε επιτακτικά ζητήσει να πληρωθούν υποχρεώσεις του Mega προς την Άνωση μέσα από το αύξηση κεφαλαίου των 15 εκατ. ευρώ η οποία τελικά δεν πραγματοποιήθηκε. Όμως οι απαιτήσεις είναι μέσα στο δάνειο των τραπεζών.

Σε κάθε περίπτωση όπως χαρακτηριστικά δήλωσε ο κ. Μπόμπολας ενίσχυσε το Mega μέσω της εταιρίας ΑΝΩΣΗ Α.Ε. παίρνοντας δάνειο, βάζοντας υποθήκη το σπίτι του, για να πληρωθούν οι εργαζόμενοι, όμως υπάρχουν μέτοχοι που συμμετέχουν και σε άλλα μέσα ενημέρωσης και δεν ενδιαφέρονται και έκλεισε λέγοντας ότι για τη σημερινή κατάσταση του Mega φταίει οι μέτοχοί του.

Ωστόσο, κατά την εξέταση του εκδότη από τον Βουλευτή Δημήτριο Κ. Καμμένο προέκυψε πως η Άνωση είχε ουκ ολίγες φορές επωφεληθεί από τη συνεργασία της με τον Τηλέτυπο με τον κ. Μπόμπολα να αναθέτει έργα στην Άνωση που αποτελεί εταιρία δικών του συμφερόντων. Μάλιστα προκύπτει από τους ισολογισμούς των τελευταίων δέκα ετών ότι ο κύκλος εργασιών κυμαίνεται από έξι έως δεκαοχτώ εκατομμύρια ευρώ με κέρδη προ φόρων από ένα εκατομμύριο διακόσιες χιλιάδες και κάτω που πρακτικά σημαίνει πως ένα μεγάλο κομμάτι του τζίρου από τον κύκλο εργασιών της εταιρίας ΑΝΩΣΗ ΑΕ ανήκει στην εταιρία Τηλέτυπος.

Επιπρόσθετα φαίνεται ότι με σκανδαλώδεις όρους οι τράπεζες χορήγησαν δάνειο ύψους 11.000.000 ευρώ στην εταιρία Άνωση, συμφερόντων του Φώτη Μπόμπολα, ο οποίος για να χρηματοδοτηθεί έβαλε ως υποθήκη τις απαιτήσεις που έχει η εταιρία Άνωση από το κανάλι Mega (Τηλέτυπος Α.Ε.), το οποίο βρίσκεται σε δεινή οικονομική κατάσταση.

Το γεγονός ότι ο κύριος Μπόμπολας χρησιμοποίησε μία ενδοομιλική συναλλαγή για να δανειοδοτηθεί (η μία εταιρία του «πουλά» και η άλλη «αγοράζει») προκάλεσε, σύμφωνα με πληροφορίες, την αντίδραση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Με έγγραφό της προς συγκεκριμένη ελληνική τράπεζα η ΕΚΤ φαίνεται ότι διατυπώνει ερωτήματα για τη νομιμότητα του συγκεκριμένου δανείου, καθώς η δανειζόμενη εταιρία και η εγγυήτρια εταιρία ανήκουν στο ίδιο πρόσωπο, δηλαδή στον κύριο Μπόμπολα. Η ΕΚΤ διατυπώνει επίσης ερωτήματα για την ολιγωρία που επέδειξε η συγκεκριμένη τράπεζα στην είσπραξη του δανείου των 11.000.000 ευρώ,

αφού, αν το Mega οδηγηθεί τελικά σε λουκέτο, αλυσιδωτά θα «σκάσει» και η εγγύηση, με την οποία δόθηκε το δάνειο της εταιρίας Άνωση.

Επίσης, παράδοξο αποτελεί το γεγονός ότι ο μεγαλομέτοχος της Πήγασος το 2015 έβαλε στην εταιρία κεφάλαια 3,5 εκατ. ευρώ προκειμένου να συνεχιστεί η απρόσκοπτη λειτουργία της, ενώ στις 31/12/2015 εξασφάλισε χαμηλότοκο δάνειο από εταιρία με έδρα τον Παναμά η οποία αποδείχτηκε πως ήταν δικιά του. Ειδικότερα ο όμιλος φέρεται να σύναψε με την Rostrovar Capital δάνειο ύψους 4,1 εκατ. ευρώ, με χαμηλό επιτόκιο 2% το οποίο θα αποπληρωθεί σε δόσεις εντός του 2017.

Με ερωτήσεις του Δημητρίου κ. Καμμένου προέκυψε ότι ο κ. Μπόμπολας έβαλε δικά του λεφτά σε αυτή την εταιρία, για να τα επενδύει σε άλλο τομέα. (Τηλέτυπο) με τον Βουλευτή να ρωτάει αν υπάρχει απόδειξη κήσεως αυτών των χρημάτων, των 4 εκατομμυρίων, τα οποία δάνεισε η εταιρία η παναμέζικη; Από την κατάθεση του εκδότη προέκυψε ότι η τράπεζα στην οποία έχει λογαριασμό η ROSTROVAR είναι η HSBC και τα λεφτά περάσαν από την HSBC, στην ALPHA BANK. Παρά τις ερωτήσεις του Δημητρίου κ. Καμμένου τόσο κατά τη διάρκεια της εξέτασης όσο και με το πέρας της συνεδρίασης αποστέλλοντας επιστολές στις 02/08/2016 και στις 17/10/2016 με αρ. πρωτοκόλλου 156 κ 227 αντίστοιχα ζητώντας τη δανειακή σύμβαση μεταξύ της εταιρίας Rostrovar Capital, ιδιοκτησίας του κ. Μπόμπολα με έδρα στον Παναμά, και της Πήγασος Εκδοτική Α.Ε. καθώς και στοιχεία μεταφοράς των 4.5 εκ. ευρώ από την HSBC και της εκταμίευσης τους από την ALPHA BANK με προσκόμιση φορολογικής ενημερότητας που αποδεικνύει αν το ποσό έχει δηλωθεί στην Ελλάδα, μέχρι και σήμερα η Επιτροπή δεν έλαβε κανένα υποστηρικτικό υλικό. Συμπληρωματικά αξίζει να σημειωθεί ότι ζητήθηκε επίσης το έγγραφο που αποδεικνύει το ιστορικό προέλευσης των 4.5 εκ. στην HSBC, ποσό που κατά δήλωση του κ. Μπόμπολα ανήκει στον ίδιο και η φορολογική ενημερότητα του εν λόγω δανείου.

Και το θέμα αυτό χρήζει αναμφισβήτητα περαιτέρω διερεύνηση.

Σχετικά με τον ΠΗΑΓΑΣΟ, ο εισηγητής κ. Λάμπας έκανε ερώτηση «για την καταβαράθρωση του κύκλου εργασιών από το 2010 στα 162.000.000 ευρώ έφθασε στο 2015 μόλις στα 30.000.000 ευρώ, με βάση τα στοιχεία αυτά πως δόθηκαν νέα δάνεια χωρίς καν να ληφθούν πρόσθετες διασφαλίσεις και εγγυήσεις, έστω και προσωπικές των βασικών μετόχων;». Ο μάρτυρας απάντησε ότι «συζητάμε με τις τράπεζες ένα επιχειρηματικό σχέδιο για να μπορέσει η εταιρία να ξεπεράσει την κρίση και με άλλες δραστηριότητες να μπορέσει να αποπληρώσει τα δάνεια». Ερωτάται «αυτά τα Business Plan προβλέπουν μόνο τραπεζικό δανεισμό ή και συμμετοχή δική σας με ίδια κεφάλαια; Γιατί εδώ είδαμε τρελά πράγματα και αύξηση μετοχικού

κεφαλαίου μόνο με τραπεζικό δανεισμό». Απαντά ότι «Περαιτέρω τραπεζικός δανεισμός δεν νομίζω ότι υφίσταται. Από δω και πέρα όποιος επιχειρηματίας θέλει να κρατήσει τις εταιρίες του πρέπει να βάζει ίδια κεφάλαια». Ωστόσο η Εξεταστική Επιτροπή έχει διαπιστώσει από τα στοιχεία και τις μαρτυρικές καταθέσεις ότι μέχρι σήμερα συνέβαινε το αντίθετο, δηλαδή οι εταιρίες ΜΜΕ κρατούνταν στη ζωή αποκλειστικά και μόνο με τραπεζικό δανεισμό.

Ο κ. **Λάμπας** επεσήμανε ότι «Ο **ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ** πήρε 100.000.000 ευρώ δάνειο με μοναδική εγγύηση αξίας 600.000 ευρώ, δηλαδή το 0,6% του δανείου» και ρώτησε «αν αυτό αποτελεί αξιόχρηη εγγύηση και διασφάλιση;». Ο μάρτυρας απάντησε ότι «Πιστεύω ότι αυτές οι εγγυήσεις καλύπτουν τις απαιτήσεις των τραπεζών για να αποδοθεί το δάνειο». Ρώτησε «εάν σήμερα, ιδιαίτερα μετά τον Γενάρη του 2015, έγινε αυστηρότερος ο τραπεζικός δανεισμός», και απάντησε ότι «θα μπορούσα να πω ότι ναι, ότι παλιότερα οι τράπεζες έδιναν λεφτά χωρίς καλύψεις, χωρίς εγγυήσεις. Έδιναν δάνεια σε εταιρίες ανοικτά. Μετά ζήτησαν να καλυφθούν όλα τα δάνεια. Αυτό προσπαθούν να κάνουν οι τράπεζες». Σε ερωτήσεις του κ. Τζαβάρα απαντά ότι «Ο **ΠΗΓΑΣΟΣ** είχε διμερές δάνειο των 69.000.000 ευρώ το οποίο ήταν **ΑΚΑΛΥΠΤΟ**» και συνεχίζει ο μάρτυρας «προσωπικές εγγυήσεις δεν έχουν δοθεί... δεν έχω δώσει προσωπικές εγγυήσεις, ούτε άλλος από τον **ΠΗΓΑΣΟ** έχει δώσει προσωπικές εγγυήσεις».

Σε ερωτήσεις του κ. **Κασιδιάρη** ο μάρτυρας απαντά για το ΚΟΔ των 80.000.000 ευρώ ότι «Νομίζω ότι τα ομολογιακά δάνεια δίνονται σε όλες τις επιχειρήσεις και αυτό το ομολογιακό δάνειο δόθηκε για να μπορέσει να αποπληρώσει τα άλλα δάνεια η εταιρία και να προχωρήσει». Σημειώνεται ότι εδώ ο μάρτυρας εννοεί ως «άλλα δάνεια», προηγούμενα δάνεια των οποίων οι δόσεις και του κεφαλαίου και των τόκων ήταν ληξιπρόθεσμες και η εταιρία αδυνατούσε να εξοφλήσει. Ρωτήθηκε επίσης από τον κ. **Κασιδιάρη** «για τον **Κυριακίδη** και τι σχέση έχει με αυτόν ο κ. **Μπόμπολας** και η εταιρία του, είναι γνωστό ότι ο **Κυριακίδης** καταζητείται και πως γίνεται όλοι οι καταζητούμενοι να είναι άνθρωποι που διακινούσαν εκατομμύρια και να είχαν σχέση με **ΜΜΕ**;». Ο μάρτυρας απάντησε ότι «Ο **Κυριακίδης** απλά αγόρασε μετοχές μας μέσω χρηματιστηρίου».

Στη συνέχεια επισημαίνεται από τον πρόεδρο της Επιτροπής κ. **Φάμελλο** «ολόκληρη η πορεία των εταιριών **ΠΗΓΑΣΟΥ** και **ΤΗΛΕΤΥΠΟΥ** καθώς και των δανείων τους και ερωτά αν θα πληρωθεί κάτι από τα δάνεια αυτά από τις εταιρίες αυτές ή τους μετόχους του» και ο μάρτυρας αδυνατεί να απαντήσει.

Ειδικότερα ο κ. **Φάμελλος** έκανε δύο ομάδες ερωτήσεων και επισημάνσεων. Η πρώτη αφορούσε τον «**ΠΗΓΑΣΟ**». Σύμφωνα με τα στοιχεία που έχει η Επιτροπή, ο «**ΠΗΓΑΣΟΣ**» έχει για επτά χρόνια, από το 2009 έως το 2015, 270 εκατομμύρια

περίπου ζημιές, μέσο όρο τη χρονιά 38.600. Το τελευταίο ομολογιακό δάνειο δόθηκε, ενώ ήταν γνωστό ότι έχουμε μια μείωση του κύκλου εργασιών περίπου 80%. Οι ορκωτοί –φαίνεται στα έγγραφα- ότι από το 2012 προειδοποιούν. Το γράφουν. Τρία χρόνια ήταν η μετοχή εκτός διαπραγμάτευσης.

Η Εθνική Τράπεζα, σύμφωνα με την κατάθεση του διευθύνοντος συμβούλου της, έχει ακάλυπτους κινδύνους στη συγκεκριμένη περίπτωση 88%. Δηλαδή, από τα 52,6 τα 46,9 είναι ακάλυπτοι κίνδυνοι μόνο για τον Όμιλο του «ΠΗΓΑΣΟΥ». Στο Κοινοπρακτικό Ομολογιακό Δάνειο, αναχρηματοδοτήθηκαν και τόκοι, ενώ στη νομοθεσία και στον Κανονισμό της Εθνικής Τράπεζας δεν προβλέπεται. Ο κ. Φάμελλος επισήμανε ότι αυτό αποτελεί ενδεχόμενη παράβαση προς διερεύνηση.

Το 2012 ζητήθηκε χορήγηση δανείου από τον ΠΗΓΑΣΟ με ενέχυρο τραπεζικό λογαριασμό. Διαπιστώθηκε από την έκθεση των ελεγκτών ότι ο λογαριασμός αυτός ήταν μηδενικός. Ο λογαριασμός ενεχύρου, δηλαδή, το cash collateral, είναι άδειος. Άλλα στοιχεία που επισήμανε ο κ. Φάμελλος ήταν ότι το 2016 εκταμιεύθηκε το ομολογιακό, χωρίς να πληρωθούν οι τόκοι του 2015, ότι εγκρίθηκε το 2014 να μην πληρωθούν οι τόκοι του 2014, μειώθηκε το επιτόκιο το 2016 και δόθηκε παράταση, υπήρχε αλλαγή ενεχυριάσεων το 2014. Δηλαδή, είναι πολλά τα βήματα και η έλλειψη καλυμμάτων σε αρκετά.

Σε ερώτηση του κ. **Κασιδιάρη** για δάνεια της εταιρίας του το 2006 και για το ότι δεν υπάρχει καμία διασφάλιση και εγγύηση απαντά ότι *«την εποχή εκείνη οι τράπεζες έδιναν δάνεια χωρίς καλύψεις»*. Συνεχίζει ο ίδιος ερωτών: *«Πόσα κεφάλαια βάλατε εσείς από την τσέπη σας στην εταιρία;»*, και απαντά *«30.000.000 ευρώ»*, οπότε ο ερωτών επισημαίνει ότι *«Βάλατε 30 εκ. και πήρατε 200.000.000 ευρώ και τον ερωτά: Πόσα πήρε ο ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ στις 31.12.2012 ενώ μέσω μνημονίων; Δεν μιλάμε για το 2006 που ήταν ανθηρή η αγορά; Απαντά ότι «Τότε το ΜΕΓΚΑ είχε διμερή δάνεια με τις τράπεζες και με το ομολογιακό δάνειο αποπληρώθηκαν τα διμερή δάνεια»*. Επιμένει ο ερωτών: *«Δεν θυμάστε πόσα πήρατε; Τα στοιχεία της ΤτΕ μιλούν για 98.000.000 ευρώ, το ΜΕΓΚΑ πόσα χρωστούσε όταν πήρατε το ΚΟΔ;»*; Απαντά ότι *«πήρε 98 εκ. και πληρώσαμε περίπου 10 εκ. και οφείλουμε 88.000.000 ευρώ»*. Ο ερωτών του επισημαίνει ότι *«από τα 98 εκ. γυρίσατε τα 10 εκ. Το ξέρετε ότι όταν πήρατε τα 98.000.000 ευρώ το ΜΕΓΚΑ χρωστούσε ήδη 125.000.000 ευρώ και ότι ήταν μία επιχείρηση υπό διάλυση και έρχονται έξι(6) τραπεζίτες και σας έδωσαν 100 εκατομμύρια τα οποία θα χρωστάτε εσαεί και εις τον αιώνα τον άπαντα»*. Ο μάρτυρας απαντά *«γενικά ότι το δάνειο το πήρε το ΜΕΓΚΑ με νόμιμα και απόλυτα τραπεζικά κριτήρια χωρίς να μπορεί να δώσει έστω και ένα στοιχείο που να καταδεικνύει προοπτική εξόφλησής του»*.

Ερωτάται από τον κ. Λοβέρδο: «Είχατε διαφορετικούς κανόνες δανειοδότησης από ό,τι οι λοιπές επιχειρήσεις των άλλων ανθρώπων; Απαντά ότι «Στον χώρο των μήντια έγιναν κάποιοι ρυθμίσεις δανείων...». Συνεχίζει να ρωτά ο κ. Λοβέρδος: «Τονίζει ότι υπάρχουν δύο προσεγγίσεις, είτε αυτή που είπε εδώ ο κ. Αλαφούζος ότι έχουν εκφοβιστεί οι τράπεζες από όλον αυτόν τον θόρυβο και λειτουργούν προβληματικά στις εταιρίες που ζητούν δανεισμό, είτε η δεύτερη προσέγγιση ότι εσείς(οι μέτοχοι)δεν βάζετε λεφτά, δηλαδή οι μέτοχοι του ΜΕΓΚΑ δεν βάζετε χρήματα που υπάρχει ανάγκη να μπουν. Τι από δύο ισχύει;» Ο μάρτυρας απαντά ότι «Είχε προγραμματιστεί και μία αύξηση μετοχικού κεφαλαίου. Από δική μου πλευρά και πλευρά ΠΗΓΑΣΟΥ είπαμε ότι θα συμμετάσχουμε σ' αυτήν την αύξηση. Όμως τελικά δεν μπόρεσε να ολοκληρωθεί και μόνος μου δεν μπορούσα να πάρω τα βάρους της λειτουργίας του ΤΗΛΕΤΥΠΟΥ». Ερωτά και πάλι ο κ. Λοβέρδος: «Δηλαδή οι άλλοι (εννοεί μέτοχοι)είναι απρόθυμοι;» και ο μάρτυρας απαντά ότι «εγώ μιλάω για τον εαυτό μου».

Ερωτάται από τον κ. **Σαρίδη**: «Με την κρίση που υπάρχει αυτή τη στιγμή στην έντυπη ενημέρωση και επειδή ο ΠΗΓΑΣΟΣ είναι κατά βάση μία εταιρία που δραστηριοποιείται στην έντυπη ενημέρωση τι προοπτική έχει;», ο μάρτυρας απαντά ότι «Δεν μπορώ να σας πω εάν μετά από κάποια χρόνια θα μπορεί να είναι εταιρία βιώσιμη».

Ερωτώμενος για την ταινιοθήκη του ΜΕΓΚΑ καταθέτει ότι «νομίζω ότι οι τράπεζες τελικά θα την βγάλουν σε πλειστηριασμό γιατί οι τράπεζες κατήγγειλαν ήδη τα δάνεια και πλέον τους ανήκει η ταινιοθήκη».

Σε σχετική ερώτηση του κ. Μαυρωτά απαντά ότι «αυτήν την στιγμή οι τράπεζες δεν μπορούν να δανειοδοτήσουν εταιρίες ΜΜΕ. Οι μέτοχοί τους εάν θέλουν να κρατήσουν τις εταιρίες τους πρέπει να συνεισφέρουν με ίδια κεφάλαια».

Ερωτά ο κ. **Καμμένος** και αναφέρει ότι «καταβάλλονταν το ιλιγγιώδες ποσό των 3.500.000 ευρώ εξωλογιστικά (εκτός παγίων δηλαδή), γιατί δινόταν αυτές οι εξωφρενικές αμοιβές σε στελέχη του καναλιού;». Ο μάρτυρας απαντά ότι «οι αμοιβές αυτές ήταν τιμές της αγοράς». Ο ερωτών του επισημαίνει ότι «εάν δίνετε 3.500.000 ευρώ για αμοιβές διευθυντικών στελεχών και σε 10 χρόνια 30.000.000 ευρώ τότε ασφαλώς και υπάρχει σοβαρό πρόβλημα». Σημειώνεται ότι τα χρήματα αυτά καταβάλλονταν το 2010, δηλαδή μέσα στην καρδιά της κρίσης.

Ερωτάται από τον κ. **Νικολόπουλο** εάν λαμβάνουν έρευνες από τις διαφημιστικές εταιρίες και ο μάρτυρας απαντά ότι «Ναι πράγματι συνεργαζόμαστε και παίρναμε έρευνες από τις διαφημιστικές εταιρίες». Ο ερωτών διαβάσει «επιστολή δημοσιογράφου του πρωινού ΜΕΓΚΑ που καταγγέλλει την αδιαφορία των μετόχων

του για την πληρωμή δανείων, μισθών και λειτουργικών εξόδων, παρά την ισχυρή οικονομική επιφάνεια των ιδίων». Ο μάρτυρας δεν απάντησε.

Ερωτά ο κ. **Θεοφύλακτος** ότι «Το ΚΟΔ έχει προβληματικές έως σκανδαλώδεις πτυχές, διότι ο τζίρος είναι μείον 80% από το 2009, τα στοιχεία είναι όλα αρνητικά, η καθαρή θέση αρνητική, τα αποτελέσματα ζημιογόνα και στις θυγατρικές εταιρίες υπάρχει πολύ χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα, ενώ οι ορκωτοί ελεγκτές δεν έβλεπαν βιωσιμότητα της εταιρίας, η μετοχή ήταν υπό επιτήρηση και για δύο εβδομάδες ήταν σε αναστολή διαπραγμάτευσης, και η εταιρία χρωστούσε ληξιπρόθεσμες δόσεων τόκων που άγγιζαν τα 14.000.000 ευρώ. Μετά από όλα αυτά όχι μόνο ανανεώθηκαν οι οφειλές που ήταν 69.000.000 ευρώ, αλλά σας δόθηκε σαν επιβράβευση και ζεστό χρήμα. Τον Απρίλιο 2016 μετά από έξι χρόνια γεμάτα κρίσης σας δόθηκαν συνολικά, εκτός των 69 εκατομμυρίων συν 11.000.000 ευρώ, δηλαδή συνολικά 80.000.000 ευρώ. Και σας ερωτώ: Δεν μπορώ να καταλάβω πως δόθηκαν και επιπλέον χρήματα σε μία εταιρία με τόσο προβλήματα; Οι εγγυήσεις ήταν ελάχιστες, ένα ακίνητο άμεσης εκταμίευσης 9εκ. με τελική εκταμίευση 4,5 εκατ., δια τρία που ήταν οι τράπεζες, δηλαδή 1,5 εκατ. για κάθε μία από τις τράπεζες. Πως το καταφέρατε αυτό; όταν μάλιστα τέσσερα (4) χρόνια κράτησε η διαπραγμάτευση, από το 2012, το 2014 υπογράφηκε η σχετική δανειακή σύμβαση και το 2016 έγινε η εκταμίευση, έτσι για 4 χρόνια που κράτησε αυτή η διαδικασία η εταιρία σας φαινόταν ενήμερη, χωρίς στην πραγματικότητα να καταβάλλει τις ληξιπρόθεσμες δόσεις τόκων και κεφαλαίου δανείων. Και μάλιστα, έρχεστε και ζητάτε λήξη μετά από 2 μήνες από την εκταμίευση»

Στη συνέχεια ερωτάται ο μάρτυρας από την **Καββαδία**: «Πως ένας πετυχημένος επιχειρηματίας που έχει σκοπό το κέρδος συνεχίζει να λειτουργεί ένα τηλεοπτικό σταθμό και εφημερίδες που είναι για χρόνια ζημιογόνες; Έχετε λεφτά για πέταμα; Πετάτε τα λεφτά για το χόμπυ σας ή με αυτό τον τρόπο αγοράζετε πολιτική και επιχειρηματική επιρροή, όπως ευθέως σας κατηγορεί ο κ. Αλαφούζος;». Ο μάρτυρας απαντά ότι «Ο στόχος είναι το κέρδος. Αυτή τη στιγμή οι εταιρίες είναι ζημιογόνες λόγω της κρίσης. Ευελπιστούμε ότι με τις ενέργειες που κάνουμε θα μπορέσουμε να γυρίσουμε την κερδοφορία της εταιρίας, να κρατήσουμε τις θέσεις εργασίας, να ξεπληρώσουμε τα δάνειά μας... Αν αυτό δεν το καταφέρουμε κάποιος άλλος θα πάρει τις εταιρίες, αν δεν μπορούσε εμείς να τις συνεχίσουμε... Εγώ προσωπικά δεν είχα ρευστότητα, έβαλα το σπίτι μου υποθήκη και κάποια λεφτά που πήρα δάνειο τα έδωσα για να πληρωθούν οι εργαζόμενοι του ΜΕΓΚΑ. Από κει και πέρα πιστεύω ότι στο ΜΕΓΚΑ υπήρχαν άλλα επιχειρηματικά συμφέροντα τα οποία είχαν συμφέροντα και σε άλλα κανάλια και δεν έβλεπαν με καλό μάτι το ΜΕΓΚΑ». Και

η ερωτώσα κ. Καββαδία επισημαίνει ότι *«Είστε απολύτως σαφής. Μιλάτε για τους συνεταιίρους σας οι οποίοι έχουν κι άλλα κανάλια. Νομίζω ο νούν νοείτω»*.

Ερωτά ο κ. **Παπαδόπουλος**, ο οποίος εκτιμά ότι η αξία της ταινιοθήκης του ΜΕΓΚΑ, αν τελικά κλείσει ο σταθμός, θα έχει ελάχιστη αξία, θα συμβεί αυτό που συνέβη με την ταινιοθήκη του ALTER, του οποίου η ταινιοθήκη τον χρόνο λειτουργίας του σταθμού είχε εκτιμηθεί στα 400.000.000 ευρώ και σήμερα έχει μηδενική αξία.

Ερωτάται ο μάρτυρας από τον πρόεδρο της Επιτροπής κ. **Φάμελλο**, ο οποίος εκ προοιμίου επισημαίνει ότι *«στις συχνότητες, που αποτελούν δημόσιο αγαθό του ελληνικού λαού, πρέπει να υπάρχει η αντικειμενικότητα, για την οποία μιλά το Σύνταγμα, πρέπει να δίνεται στους χρήστες και τους τηλεοπτικούς σταθμούς με την προϋπόθεση της αντικειμενικότητας»*. Και ερωτά: *«η αγορά καθορίζει τα πάντα στον τηλεοπτικό χώρο, και μέχρι τώρα η αγορά τα έκανε καλά;»*. Ο μάρτυρας απαντά: *«Τους κανόνες του βάζει το Κράτος και από κει και πέρα έρχεται η αγορά να ρυθμίσει με πραγματικά στοιχεία το τι θα γίνει»*. Εδώ γίνεται παρέμβαση της κ. Καββαδία, η οποία επισημαίνει ότι *«Άρα υπήρχε ένα ασύδοτο κράτος μέχρι τώρα που δεν έβαζε κανόνες»*.

6.2.4. ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΙΩΑΝΝΗ ΚΟΥΡΤΑΚΗ ΤΗΝ 7-9-2016

Ερωτά κατ' αρχήν ο Εισηγητής της πλειοψηφίας κ. Λάππας (σελ. 15-36) : *«Ποιες εταιρείες έχετε, κύριε Κουρτάκη, στον όμιλό σας και πώς συμμετέχετε σε αυτές προσωπικά; Απαντά: Είμαι Διευθύνων Σύμβουλος και Πρόεδρος της εταιρίας ΠΑΡΑ ΕΝΑ, ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ, ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ. Ερωτάται: Οι εταιρείες αυτές είναι αποκλειστικά ιδιοκτησίας σας; Ναι, είναι αποκλειστικά ιδιοκτησίας μου. Όλες. Με συμμετοχή μου 10% στο κεφάλαιο όλων... Δεν θυμάμαι με τι κεφάλαιο ξεκίνησαν οι εταιρίες αυτές, δεν το θυμάμαι»*.

Ο συνολικός δανεισμός του ομίλου ανέρχεται σε περίπου 927.019,65 ευρώ – με στοιχεία έως τις 31/5/2016- από δύο τράπεζες. Το επίδικο δάνειο της Εθνικής Τράπεζας (111.000 ευρώ) και το δάνειο της Attica Bank (238.000 ευρώ). Τα υπόλοιπα είναι factoring, του οποίου το ύψος σήμερα είναι πολύ πιο χαμηλό. Για το επίμαχο δάνειο της Εθνικής που εκδόθηκε το 2015 ο εκδότης επισήμανε επανειλημμένως ότι αφορούσε 7 εφημερίδες, έναν ραδιοφωνικό σταθμό και μια ιστοσελίδα.

Ερωτώμενος για την υπόθεση του δανείου 800 χιλιάδων ευρώ που είχε λάβει από την Εθνική Τράπεζα για την εταιρία ΠΑΡΑ ΕΝΑ Ε.Π.Ε (που εκμεταλλεύεται το ραδιοφωνικό σταθμό ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ 90,1) ο κ. Κουρτάκης απάντησε πως, επειδή διεξάγεται προκαταρκτική εξέταση ενώπιον του 13ου Προανακριτικού Τμήματος του Πταισματοδικείου Αθηνών και ο ίδιος έχει την ιδιότητα του υπόπτου, δε μπορεί να

καταθέσει και ως μάρτυρας. Είχε συνάψει σύμβαση πίστωσης με ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό την 04-02-2014 με την Εθνική Τράπεζα, δυνάμει της οποίας η τελευταία παρείχε στην εταιρία πίστωση μέχρι του ποσού των 960.000 ευρώ, ενώ εν τέλει η πίστωση που δόθηκε στην εταιρία ανήλθε στο ποσό των 800.000 ευρώ (το μη ληξιπρόθεσμο και ενήμερο υπόλοιπο ανέρχεται σε 111.093 ευρώ- το δάνειο υποστήριξε πως αποπληρώνεται 27.12.2016). Έσπευσε δε, να δηλώσει ότι έχει μια νοικοκυρεμένη επιχείρηση, πως όλα τα δάνεια είναι ενήμερα και αρνήθηκε ότι η εφημερίδα του έχει πολιτικό προσανατολισμό. Αναφερόμενος στην αδειοδότηση του ραδιοσταθμού με 860.000 ευρώ, σημείωσε ότι έγινε με απεριόριστες προσωπικές εγγυήσεις και εγγύηση το σήμα του σταθμού και αρνήθηκε ότι υπήρξε πολιτική παρέμβαση για να εκταμιευθεί το δάνειο καθώς δεν είχε καλές σχέσεις με την τότε κυβέρνηση.

Ερώτηση: «Ξέρουμε μόνο ότι η εταιρία ΠΑΡΑ ΕΝΑ ξεκίνησε με 21.000 ευρώ».

Απαντά ο μάρτυρας ότι «Δεν θυμάμαι. Τα ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ιδρύθηκαν το 2014. Δεν θυμάστε με ποια κεφαλαιακή σύνθεση; Αναφέρεται ο ερωτών στο γεγονός ότι ο σταθμός ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ αγοράστηκε αντί του ποσού του 1.000.000 ευρώ, από τα οποία 800.000 ευρώ από τραπεζικό δανεισμό και 200.000 ευρώ από ίδια κεφάλαια.

Ερωτάται από τον ίδιο Βουλευτή: «Κύριε Κουρτάκη, καλόπιστα και για τον εξής λόγο και σας εξηγώ γιατί. Εδώ παρήλασαν όλοι οι ιδιοκτήτες των ΜΜΕ και δημιουργήθηκε η εντύπωση σε πολλούς -όχι σε όλους- ότι τελικά κατέστησαν ιδιοκτήτες πιο πολύ με δανεικό κεφάλαιο από τις τράπεζες παρά με ίδια κεφάλαια. Γι' αυτό σας το λέω. Η δική σας συμμετοχή μας λέτε ότι είναι 200.000 ευρώ, το 20% και το 80% το καταβάλλει η τράπεζα ουσιαστικά με δάνειο. Αυτό μου κάνει εντύπωση.

Έχουμε εδώ ένα έγγραφο που μας έστειλαν οι τράπεζες, του οποίου θέλω να κάνω χρήση που λέει ότι το 2013 η πρώτη εταιρία σας είχε αρνητική καθαρή θέση μείον 839.000 ευρώ και το κεφάλαιο κίνησης ήταν αρνητικό. Εμφάνιζε δε βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις 1.720.000 ευρώ που αντιστοιχούσαν –παρακαλώ- στο 80,7% του αρχικού μετοχικού κεφαλαίου. Και ενώ έτσι συμβαίνει και μάλιστα η πιστοληπτική ικανότητα και από τις δύο τράπεζες είναι ιδιαίτερα χαμηλή –σας κατηγοριοποιούν στη β' διαβάθμιση- έρχεστε το 2014 και παίρνετε αυτό το δάνειο για εξαγορά του σταθμού. Αυτό το θεωρώ λίγο περίεργο. Δεν είναι λίγο περίεργο να δανειοδοτείται μια εταιρία έτσι ευχερώς την ώρα που το προηγούμενο έτος όλοι οι δείκτες είναι αρνητικοί;»

Στη συνέχεια ερωτάται εάν η δική του επιχείρηση έχει συγκεκριμένο πολιτικό προσανατολισμό και ποιος είναι αυτός.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΤΑΚΗΣ (Μάρτυς): Νομίζω ότι οι ταμπέλες και οι διαχωριστικές γραμμές τα τελευταία χρόνια κυρίως στον χώρο των μίντια έχουν ξεθωριάσει. Όποιοι εκ των ιδιοκτητών απευθύνονται σε κομματικούς στρατούς και όποιοι εκ των ιδιοκτητών αθλητικών εφημερίδων απευθύνονται επίσης σε οπαδικά στρατόπεδα, το μόνο που καταφέρνουν είναι να συρρικνώνουν την πελατεία τους.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ: Επομένως, τι μου απαντάτε; Ότι δεν έχετε πολιτικό προσανατολισμό;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΤΑΚΗΣ (Μάρτυς): Αυτή είναι και η ελευθερία του Τύπου.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ: Αυτή η άποψή σας αποτυπώνεται στα έντυπά σας, κύριε Κουρτάκη;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΤΑΚΗΣ (Μάρτυς): Φυσικά.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ: Και στον σταθμό σας;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΤΑΚΗΣ (Μάρτυς): Φυσικά.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ: Έτσι λέτε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΤΑΚΗΣ (Μάρτυς): Ναι.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ: Η αντιδικία σας με την εταιρία FINANCE AND MARKETS VOICE σε ποιο στάδιο βρίσκεται;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΤΑΚΗΣ (Μάρτυς): Έχω προσφύγει στην ελληνική δικαιοσύνη. Έχω καταθέσει μήνυση και αγωγή εναντίον της συγκεκριμένης εφημερίδας.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ: Στο δικόγραφο της αγωγής σας -το οποίο εγώ είδα από δημοσιεύματα- αναφέρεστε σε ένα εξώδικο της FINANCE & MARKETS VOICE και σε μια φράση που μιλάει -το αναφέρετε και στην αγωγή σας- για μια ανηλεή κόντρα Κουρτάκη-Φιλιππάκη. Περί τίνος πρόκειται; Αν θέλετε, απαντάτε. Τι αφορά κατ' αρχάς;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΤΑΚΗΣ (Μάρτυς): Θα σας πω αμέσως. Δεν έχω καμία κόντρα με κανέναν. Εγώ θα ήθελα να σας πω ότι τα έντυπά μου και εγώ προσωπικά κινούμαστε σε παράλληλη πορεία με την Εξεταστική Επιτροπή. Και ειλικρινά θα ήμουν χαρούμενος αν σ' αυτήν την Επιτροπή είχε κληθεί και ο κ. Φιλιππάκης.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ: Ποιος είναι ο κ. Φιλιππάκης;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΤΑΚΗΣ (Μάρτυς): Είναι ο εκδότης της Εφημερίδας «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ» για ένα από τα μεγαλύτερα εκδοτικο-τραπεζικά σκάνδαλα που έχουν απασχολήσει τη χώρα μας. Και αναφέρομαι στο σκάνδαλο της PROTON. Υπήρχε μια περίοδος στον χώρο των μίντια -ενδεχομένως οι περισσότεροι να μην το γνωρίζετε- όπου υπήρχε ένας επιχειρηματίας, ο κ. Κυριακίδης -ο οποίος σήμερα είναι φυγόδικος- όπου εμφανίστηκε να αγοράζει ό,τι δημοσιογραφικό σαπάκι υπήρχε στην

αγορά. Το πώς το αγόραζε προκύπτει από το πόρισμα της Τράπεζας της Ελλάδας. Αυτό έγινε παίρνοντας δάνεια από την PROTON, αγοράζοντας λοιπόν, μίντια, όπως συμμετοχές, όπως μετοχές στον ΠΗΓΑΣΟ του κ. Μπόμπολα, ποσοστό στον SKAI του κ. Αλαφούζου, όπως την ESPRESSO του κ. Φιλιππάκη, όπως τα περιοδικά του κ. Φιλιππάκη. Επειδή λοιπόν εγώ κινούμαι, όπως σας είπα, σε παράλληλη τροχιά με την Εξεταστική Επιτροπή και μάλιστα επιμελούμαι τις σελίδες των μίντια στην εφημερίδα, εδώ και δύο χρόνια αναδεικνύω αυτό το σκάνδαλο της PROTON από το πόρισμα της Τράπεζας της Ελλάδος. Για παράδειγμα, πριν από έναν μήνα αναδείξαμε ότι ο κ. Μάκης Τριανταφυλλόπουλος πήρε 9 συν 2 εκατομμύρια ευρώ από τον κ. Κυριακίδη, ο οποίος τα είχε πάρει δάνειο από την PROTON. Και γι' αυτήν την υπόθεση έχει ήδη ξεκινήσει προκαταρκτική εξέταση. Κατά συνέπεια, με τον κ. Φιλιππάκη δεν υπάρχει κανένα θέμα. Έχουμε τις δοσοληψίες του κ. Φιλιππάκη με έναν επιχειρηματία, ο οποίος καταλήστεψε μια τράπεζα αγοράζοντας τα μίντια του κ. Φιλιππάκη. **Και θα ήμουν ιδιαίτερα χαρούμενος, αν η Εξεταστική Επιτροπή καλούσε εδώ και τους ανθρώπους οι οποίοι έκαναν δοσοληψίες με έναν επιχειρηματία ο οποίος αγόραζε μίντια καταληστεύοντας μια τράπεζα.**

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ: Τώρα μου δίνετε πάσα να σας κάνω μια ερώτηση σε σχέση με μια φράση που περιέχεται πάλι στην αγωγή σας και αναφέρεται στο εξώδικο της FINANCE & MARKETS VOICE. Λέει ρητά εκεί ότι **«ξεγυμνώνεται η Βαβυλωνία των καναλαρχών» και ότι «τα δάνειά τους είναι χαριστικά και χωρίς εγγυήσεις».** Εσείς τι λέτε γι' αυτά;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΤΑΚΗΣ (Μάρτυς): Τι σχόλιο να κάνω επ' αυτού, όμως;

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ: Στην αγωγή σας το λέτε!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΤΑΚΗΣ (Μάρτυς): Νομίζω ότι έχετε πλέον πλήρη εικόνα για τα δάνεια. Εγώ προηγουμένως σας μίλησα για ένα δάνειο το οποίο είναι απολύτως ενήμερο και αποπληρώνεται δυόμισι χρόνια νωρίτερα και εδώ εξετάσατε ανθρώπους οι οποίοι σας έλεγαν ότι πήραν δάνεια με αέρα.

Στη συνέχεια, ο κ. Κουρτάκης παραδέχτηκε πως πληρεξούσιος δικηγόρος της εταιρίας για τη μήνυση και αγωγή που κατέθεσε εναντίον της εφημερίδας FINANCE AND MARKETS VOICE ήταν ο κ. Βορίδης βουλευτής της Ν.Δ. Το γεγονός πως διατηρούν φιλική σχέση 15 χρόνων και πως ο κ. Βορίδης ήταν δικηγόρος του πριν γίνει βουλευτής, δεν παύει να γεννά ερωτήματα και αρνητικές εντυπώσεις περί αντικειμενικότητας και «έλλειψης πολιτικού προσανατολισμού».

Στη συνέχεια ερωτάται για τη δήλωση Αλαφούζου όλοι οι άλλοι παίρνουν χαριστικά δάνεια χωρίς καμιά εγγύηση, εκτός από το δικό του.

Και απαντά θέτοντας το ερώτημα τι αξία μπορεί να έχουν οι προσωπικές εγγυήσεις που έχει δώσει για τα δάνεια στην Εθνική Τράπεζα, όταν έχουν δεσμευθεί

πια οι προσωπικοί λογαριασμοί και το σύνολο της περιουσίας του κ. Αλαφούζου με απόφαση του Οικονομικού Εισαγγελέα κ. Αθανασίου. Προσθέτει δε: «Μπήκα σε ένα χώρο ο οποίος ήταν υπερδανεισμένος. Χτίστηκαν καριέρες και περιουσίες πάνω σε δάνεια.»

Σε ερώτηση για το επίμαχο ηχητικό απόσπασμα σχετικά με την εντολή του πρώην Πρωθυπουργού κ. Αντώνη Σαμαρά για τις προφυλακίσεις βουλευτών, ο κ. Κουρτάκης δέχτηκε το γεγονός αυτό ως αληθές, επιβεβαιώνοντας πως επικοινωνήσε μαζί του ο κ. Σαμαράς, ζητώντας να 'κατέβει' η ανάρτηση από τα Παραπολιτικά, πως είναι 'μια αθλιότητα' και πως η φωνή δεν είναι δική του. Επιπλέον εξαπέλυσε επίθεση στον εισαγγελέα κ. Ισίδωρο Ντογιάκο, υποστηρίζοντας πως κόβει αποκόμματα και ανοίγει συχνά δικογραφίες στοχοποιώντας και διαβάλλοντας ουσιαστικά στους πολίτες την εφημερίδα 'Παραπολιτικά', διότι υπάρχουν δημοσιεύματα που τον αφορούν. Ο εκδότης των Παραπολιτικών είπε πως μετά το τηλεφώνημα 'κατέβασε' το επίμαχο βίντεο ενώ παρενέβη και ο βουλευτής της ΝΔ Δημήτρης Σταμάτης λέγοντας ότι υπάρχει πραγματογνωμοσύνη, ότι η φωνή δεν ήταν του Αντώνη Σαμαρά. Επιπροσθέτως, η απάντηση ήταν θετική ως προς το αν έχει γίνει από άλλον πολιτικό τηλέφωνο για να 'κατέβει' άρθρο του site του.

Η συγκεκριμένη καταγγελία του κ. Κουρτάκη κρίνεται ιδιαιτέρως σημαντική και είναι η πρώτη άμεση παραδοχή αυτού που ήδη γνωρίζαμε. Η «αντικειμενική» πληροφόρηση συχνά προκύπτει έπειτα από πολιτικές παρεμβάσεις που επιθυμούν να επηρεάσουν καταστάσεις και να κατευθύνουν την ενημέρωση.

Αναλυτικότερα, έγινε απ' ευθείας επικοινωνία με τον ίδιο από τον τότε Πρωθυπουργό ΑΝΤΩΝΗ ΣΑΜΑΡΑ την οποία παραδέχθηκε ότι έλαβε χώρα. Το τηλεφώνημα του ζητούσε να αλλάξει το περιεχόμενο εκπομπής επειδή, όπως του είπε, δεν ήταν η δική του φωνή. Όταν όμως στη συνέχεια ρωτήθηκε συγκεκριμένα ο μάρτυρας εάν ο ίδιος έχει αμφιβολίες εάν αν όντως η φωνή δεν ήταν δική του (δηλαδή του τότε Πρωθυπουργού ΑΝΤΩΝΗ ΣΑΜΑΡΑ) είπε «ναί». Ανακοίνωσε επίσης στην Επιτροπή ότι γνωρίζει πολύ καλά «την πολύ στενή σχέση του πρώην Πρωθυπουργού με τον Προϊστάμενο της Εισαγγελίας Αθηνών, τον κ. Ισίδωρο Ντογιάκο, (που στη ηχητικό φερόταν να είναι ο τελικός αποδέκτης της προτροπής να φυλακιστούν οι πρωταίτιοι της οργάνωσης ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ) τον οποίο αποκαλούσε και «ψηλό παναθηναϊκάκια». Είπε ακόμα ότι σύμφωνα με έρευνές του, στη συγκεκριμένη τηλεφωνική επικοινωνία «στην απέναντι άκρη της τηλεφωνικής γραμμής βρισκόταν ο στενός φίλος και κουμπάρος του κ. Ντογιάκου, ο κ. Γεράκης» και ότι ο ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΑΜΑΡΑΣ τον αποκάλεσε έτσι επειδή «ο κ. Ντογιάκος είναι τοις πάσι γνωστό ότι διατηρεί πολύ καλές σχέσεις με τους πρώην Προέδρους του Παναθηναϊκού, τον κ. Ανδρέα Βγενόπουλο και τον κ. Νίκο Πατέρα. Μάλιστα κάποιοι λένε ότι ο γιός του κ.

Ντογιάκου εργάζεται στις επιχειρήσεις του κ. Πατέρα. Κάποιοι άλλοι λένε ότι ο κ. Πατέρας τον φιλοξενεί σε σουίτα στον Αστέρα»

Στο σημείο παρεμβαίνει ο κ. Νικολόπουλος και ρωτά τον μάρτυρα «Είπατε ότι δεν «κατεβάσατε» το ηχητικό βίντεο; Ο Σαμαράς σας έκανε μήνυση; Ο μάρτυρας απαντά ότι «Όχι ποτέ».

«Διότι η δικαιοσύνη λειτουργεί με δύο μέτρα και δύο σταθμά. Υπάρχουν Εισαγγελείς οι οποίοι κόβουν αποκόμματα, όπως ο κ. Ντογιάκος, που κόβει αποκόμματα, επειδή του ασκούμε κριτική και ασκεί ανά πάσα στιγμή διώξεις εναντίον των ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΩΝ... Το λέω δημοσίως: εναντίον μας ο κ. Ντογιάκος έχει στοχοποιήσει τα ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ επειδή έχουν ανοίξει ένα φάκελο που τον αφορά».

Ερωτάται στη συνέχεια ο μάρτυρας από τον ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΜΜΕΝΟ για το Πόρισμα της ΤτΕ για την PROTON η οποία ανακεφαλαιοποιήθηκε από το Ταμείο Εγγυοδοσίας Καταθέσεων των Ελλήνων.

«Πήραμε», τον ρώτησε, «από εκεί 860 εκατομμύρια, επί Υπουργίας Οικονομικών του κ. Βενιζέλου και τα δώσαμε στην PROTON. Προκύπτει ότι «σώζουμε» σαν κράτος μια τράπεζα, επικαλούμενοι το επείγον της κατάστασης της ανακεφαλαιοποίησής της, και αυτή η ίδια η τράπεζα, χρηματοδοτούσε τη δημιουργία μέσω μαζικής ενημέρωσης με λεφτά άλλων. Όλα αυτά έγιναν στο τέλος θαλασσοδάνεια. Άρα, τι προκύπτει εδώ; Ο ελληνικός λαός ανακεφαλαιοποίησε τις τράπεζες από το υστέρημά του και αυτά δόθηκαν σε μια τράπεζα που έδωσε θαλασσοδάνεια σε μέσα μαζικής ενημέρωσης.»

Ο Μάρτυρας αντί απαντήσεως, παρέπεμψε στους ΦΙΛΙΠΠΑΚΗ και ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟ για εξηγήσεις και στο πώς έγιναν οι αγοραπωλησίες της ΗΜΕΡΗΣΙΟΣ ΤΥΠΟΣ με τον ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ, προσθέτοντας ότι ο ΦΙΛΙΠΠΑΚΗΣ υπήρξε σύμβουλος του φυγόδικου ΚΥΡΙΑΚΙΔΗ.

Σε επιμονή να εξειδικεύσει, πρόσθεσε :

«Ο κ. Φιλιππάκης έχει κάνει αγοραπωλησίες στην Κύπρο μέσω offshore με τον κ. Κυριακίδη. Σε όλη αυτήν τη διαδικασία ζημιωμένο, όπως επισημάνατε, είναι το ελληνικό Δημόσιο. Όπως και ο κ. Τριανταφυλλόπουλος. Δανείσθηκε ο κ. Κυριακίδης από την PROTON 11 εκατομμύρια, για να αγοράσει ποσοστό στη VETO του κ. Τριανταφυλλόπουλου, η οποία ανέστειλε την κυκλοφορία της μετά από έναν μήνα. Δανείστηκε 11 εκατομμύρια, τα έδωσε στον κ. Μάκη Τριανταφυλλόπουλο, για να αγοράσει ένα ποσοστό, και μετά από έναν μήνα η εφημερίδα VETO ανέστειλε την κυκλοφορία της».

Ενδιαφέρουσα είναι η μαρτυρία του κ. Κουρτάκη κατά την εξέταση του από τον Αντιπρόεδρο της Εξεταστικής Επιτροπής κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟ Κ. ΚΑΜΜΕΝΟ ως προς

το γεγονός πως άλλοι εκδότες (αναφερόμενος στον κ. Ψυχάρη, Μπόμπολα, Αλαφούζο) είχαν για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα προνομιακή μεταχείριση από τα ίδια τους τα κανάλια. Αναφέρθηκε στο 1.200.000 εκατ. ευρώ ως το μεγαλύτερο έξοδο που προκύπτει από τον ισολογισμό της εταιρίας του και στο γεγονός ότι ο κ. Μπόμπολας και ο κ. Ψυχάρης δεν πλήρωναν στο MEGA, στον πρώτο, τότε, τηλεοπτικό σταθμό, διαφήμιση για τα προϊόντα τους, τα οποία ήταν ανταγωνιστικά στη δική του εφημερίδα. Σύμφωνα με τα λεγόμενά του η Καθημερινή είχε ένα πολύ χαμηλό τιμοκατάλογο για να διαφημίζεται στον ΣΚΑΪ.

Ο Αντιπρόεδρος της Εξεταστικής επεσήμανε τη τεράστια σημασία των αποδεικτικών στοιχείων των λογαριασμών απ' όπου, σύμφωνα με την κατάθεση του κ. Κουρτάκη, πολύ πιθανόν να προκύπτει ότι κάποιοι εκδότες και καναλάρχες εξαιτίας της ιδιοκτησιακής σχέσης τους με τα κανάλια διαφήμιζαν τα προϊόντα τους χωρίς να πληρώνουν. Όπως χαρακτηριστικά δήλωσε πρόκειται για το φαινόμενο της ύπαρξης ενός τιμολογίου που όμως δεν πληρώνεται ποτέ και «κρέμεται» στον αέρα

Στη συνέχεια ο κ. ΚΟΥΡΤΑΚΗΣ ερωτάται από τον κ. ΜΠΑΛΛΗ (σελ. 176,177), σχετικά με τη φράση του ότι «πολλές φορές παίζει ρόλο η φιλική σχέση για έναν τραπεζικό δανεισμό», καθώς και για την εκτεταμένη αναφορά του σε μια εμφανή διαπλοκή που υπάρχει μεταξύ τραπεζικού συστήματος, κάποιων τραπεζών, κάποιων ΜΜΕ και κάποιων πολιτικών. Από το Μάρτυρα ζητείται να επαναβεβαιώσει την εκτίμηση του αυτήν. Και εκείνος απαντά:

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΤΑΚΗΣ : «Ναι, σας λέω από την εικόνα την οποία βλέπω» ,για να σχολιάσει ο Βουλευτής : «όπως φαίνεται από τις απαντήσεις που δίνει ο κ. Κουρτάκης, τελικά είναι πολύ εύκολο να αναπτυχθεί αυτό το κύκλωμα της διαπλοκής και διαφθοράς -θα συμπλήρωνα εγώ-, το οποίο έχει ένα κόστος συνολικό, το οποίο καλείται να πληρώσει ο ελληνικός λαός και η ελληνική κοινωνία συνολικά. Διότι, αν αυτή η διαπλοκή οδηγεί σε έναν εύκολο τραπεζικό δανεισμό, με «αέρα» όπως κατέθεσε εδώ άλλος μάρτυρας σε προηγούμενη εξέταση, αυτό σημαίνει επιβάρυνση των τραπεζών με τον «αέρα», άρα χρήματα για ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, άρα επιβάρυνση συνολικά του ελληνικού λαού, γι' αυτά τα χαριστικά δάνεια, αυτές τις χαριστικές σχέσεις, μεταξύ ΜΜΕ-τραπεζών-πολιτικών»

Ερωτήθηκε να διευκρινίσει εάν εντάσσει σ' αυτό το τρίγωνο της διαπλοκής και την υπόθεση του ΓΙΑΝΝΗ ΑΛΑΦΟΥΖΟΥ και απάντησε: «Φυσικά» Επιπλέον ως προς το Γιάννη Αλαφούζο αναρωτήθηκε πώς είναι δυνατόν από την στιγμή που έχουν δεσμευθεί οι λογαριασμοί του να ισχύουν οι εγγυήσεις που έχει δώσει στην Εθνική.

Τέλος ο μάρτυρας ερωτάται από τον πρόεδρο της Επιτροπής Κ. ΦΑΜΕΛΛΟ (σελ. 186 -195):

«...Σήμερα, λοιπόν, ανακοινώθηκε από τον οικονομικό Εισαγγελέα και το Κέντρο Φορολογουμένων Μεγάλου Πλούτου ότι γίνεται διασταύρωση δύο καταλόγων. Ο ένας έχει τα μεγάλα «κόκκινα» επιχειρηματικά δάνεια και ο άλλος είναι ο κατάλογος με τα cd της φοροδιαφυγής. Διερευνάται ότι πολλά επιχειρηματικά δάνεια χρησιμοποιήθηκαν για προσωπικό όφελος ή, αν θέλετε, για προσωπική περιουσία επιχειρηματιών που αυτά ποτέ δεν έγιναν επενδύσεις και κατέληξαν σε φοροδιαφυγή. Έχετε εσείς εικόνα για δάνεια στον χώρο των μέσων ενημέρωσης που χρησιμοποιήθηκαν για προσωπικό κεφάλαιο, προσωπική περιουσία και καταθέσεις στο εξωτερικό;»

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΤΑΚΗΣ (Μάρτυς):.... Έχω διαβάσει ότι, ναι, υπάρχει ιδιοκτήτης οργανισμού εκδοτικού συγκροτήματος, ο οποίος εξασφάλισε δάνειο που εξετάζεται αν κατατέθηκε το ποσόν αυτό στο εξωτερικό.

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ σχολιάζει ότι πολλά από τα δάνεια, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την επιχειρηματική δραστηριότητα στον χώρο των μέσων ενημέρωσης, χρησιμοποιήθηκαν και για την παράτυπη δραστηριότητα της αγοράς των μετοχών των ίδιων μέσων ενημέρωσης. «πρακτικά δηλαδή πολλά μέσα ενημέρωσης αγοράστηκαν με δανεικά λεφτά». Προκειμένου για τον Μάρτυρα αυτό συνέβη επίσης, καθώς είχε μια μεγάλη δανειακή υποστήριξη στο θέμα της αγοράς του πρώην «902». Ως απάντηση ο κ. ΚΟΥΡΤΑΚΗΣ συνέδεσε τη δανειοδότηση με το ότι αυτή η επιχείρηση απασχολεί διακόσιους πενήντα και πλέον εργαζόμενους και έχει ένα κύκλο εργασιών που ξεπερνά σε ετήσια βάση τα 15 εκατομμύρια ευρώ και με το ότι ο δανεισμός, εξυπηρετείται. «Δεν ισχύει όμως για όλους αυτό», του παρατηρήθηκε. «Και άλλοι όμιλοι ήρθαν και μας είπαν ότι εξυπηρετούν τα δανειά τους. Αν, όμως, την κρίσιμη περίοδο του '12-'13 ανακεφαλαιοποιούνταν συνέχεια οι τόκοι ενός επιχειρηματία, εκείνος δεν πλήρωνε καμία δόση, του δινόταν συνέχεια πρόσθετο κεφάλαιο κίνησης μέσα σε νέα ομολογιακά δάνεια, και ταυτόχρονα έπαιρνε και μία ωραία κρατική διαφήμιση, το έσωνε το μέσο ενημέρωσης τότε με δημόσια λεφτά και σήμερα, έρχεται μάγκας και ωραίος και λέει «δεν χρωστάω τίποτα και πληρώνω το δάνειο». Όμως, το δάνειο εκείνο ήταν 15 και τώρα είναι 100 εκατομμύρια -λέω ένα παράδειγμα, δεν αναφέρομαι σε σας- φέρεται εξυπηρετούμενο τώρα, το οποίο τροφοδότησε όμως ο δημόσιος χώρος και πολλές φορές οι πολιτικοί», παρατηρεί ο Πρόεδρος της Επιτροπής και ο Μάρτυρας: «Θέλετε να το προσυπογράψω αυτό που λέτε;»

«Υπήρχαν μέσα ενημέρωσης τα οποία δεν ήταν ενήμερα και ταυτόχρονα έπαιρναν διαφημίσεις από τις ίδιες τις τράπεζες που είχαν φεσώσει. Το πιο απλό πράγμα θα ήταν ο τραπεζίτης -ο όποιος τραπεζίτης- τη διαφήμιση που του να την πήγαινε στο δάνειο για να το εξυπηρετήσει».

Η πραγματική απορία εν προκειμένω είναι: πώς γίνεται να μην καλύπτεται εξ αρχής ένα δάνειο, να είναι ληξιπρόθεσμο, να ανακεφαλαιοποιούνται οι τόκοι, να δίνεται νέο κεφάλαιο κίνησης, χωρίς να έχει δοθεί ούτε ένα ευρώ από το δάνειο, ταυτόχρονα όμως να υπάρχουν εμπορικές σχέσεις με την τράπεζα που ο επιχειρηματίας των Μέσων Επικοινωνίας έχει ήδη «φεσώσει».

Στον μάρτυρα απευθύνεται η ερώτηση εάν αυτή η περιγραφή ή όχι είναι αληθινή, αν δηλαδή η πλειοψηφία των μέσων ενημέρωσης λειτούργησε με αυτήν τη λογική τα προηγούμενα χρόνια και εάν αυτό σημαίνει ότι υπήρχαν «κάποιες πολιτικές πλάτες για να ανανεώνονται κάποια δάνεια σε μέσα ενημέρωσης».

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΤΑΚΗΣ (Μάρτυς): Ναι. Έχω δημοσιεύσει αρκετά παραδείγματα, αρκετά στοιχεία στα έντυπά μου

Καταφατικά απαντά επίσης ο Μάρτυρας στο ερώτημα αν η λειτουργία τηλεοπτικών καναλιών χωρίς άδεια από την πολιτική εξουσία, δημιουργεί κινδύνους διαπλοκής και διαφθοράς.

Χαρακτήρισε αυτονόητη την κατανομή της διαφημιστικής δαπάνης στα ΜΜΕ από το κράτος βάσει ακροαματικότητας και όχι επιλεκτικά, δηλώνοντας υπέρ της θέσπισης barcode ώστε να γίνονται γνωστές οι πραγματικές κυκλοφορίες των εντύπων. Το γεγονός αυτό προκαλεί εντύπωση τη στιγμή που τα δημοσιευμένα στοιχεία ΚΕΕΛΠΝΟ το 2014 (την περίοδο που πήρε το επίμαχο δάνειο) δείχνουν πως ο Όμιλος του κ. Κουρτάκη πρωτοστατεί στις χρηματοδοτήσεις του ΚΕΕΛΠΝΟ – Υπουργείου Υγείας (επι υπουργίας κ. Γεωργιάδη, κ. Βορίδη, κ. Λυκουρέντζου). Προκύπτει πως από μια συνολική διαφημιστική δαπάνη 4 εκατομμυρίων, ο εν λόγω Όμιλος πήρε συνολικά 1,039 εκατομμύρια, συγκριτικά με άλλα αντίστοιχα μέσα (παντός είδους) εκ των οποίων κανένα δεν έλαβε διαφημιστική δαπάνη από το ΚΕΕΛΠΝΟ. Ο κ. Κουρτάκης αρνήθηκε πως υπάρχει αισθητή διάκριση/ιδιαίτερη μεταχείριση και αμφισβήτησε τα εν λόγω στοιχεία/νούμερα. Όταν ήταν Υπουργός Υγείας ο Βορίδης ο Όμιλος πήρε χρήματα από το ΚΕΕΛΠΝΟ. Ωστόσο, επι Υπουργίας του δεν ήταν δικηγόρος του κ. Κουρτάκη. Συμπλήρωσε λέγοντας πως εάν ξαναγίνει Υπουργός ο κ.Βορίδης σε Υπουργείο που κατανέμει διαφημιστικά κονδύλια, θα διεκδικήσει εκ νέου.

Κληθείς να καταθέσει την προσωπική του άποψη για τη συμμετοχή ενός εργολάβου –του Χρ. Καλογρίτσα- στο διαγωνισμό για την κατοχή άδειας τηλεοπτικού σταθμού, ο κ. Κουρτάκης αρκέστηκε στο να πει πως ο κ. Καλογρίτσας συμμετείχε σε μια διαδικασία που προβλέπεται από νόμο της Βουλής.

6.2.5. ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΨΥΧΑΡΗ ΤΗΝ 31-8-2016

Στην ερώτηση του κυρίου Νικολόπουλου για τον σκοπό που συνάφθηκε το κοινό ομολογιακό δάνειο στις 18.12.2012 ποσού 98.000.000 ευρώ με έξι τράπεζες, αν δηλαδή έγινε για αναχρηματοδότηση προϋφιστάμενων και μη εξυπηρετούμενων δανειακών οφελών, και αν αυτό το ζήτησε η εταιρία Τηλέτυπος ή οι ίδιες οι Τράπεζες και αν το πρότειναν οι ίδιες, για ποιους λόγους το έκαναν αυτό, διερωτώμενος μήπως αυτό έγινε για να εμφανίσουν στους ισολογισμούς τους τα κόκκινα δάνειά της εταιρίας ως δήθεν εξυπηρετούμενα και για να φαίνεται η ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ενήμερη. Ο μάρτυρας καταθέτει ότι δεν υπάρχει θέμα με τα κόκκινα δάνεια του ΤΗΛΕΤΥΠΟΥ, δεν υφίσταται και δεν υφίστατο ποτέ τέτοιο πράγμα. Τα δάνεια του ΤΗΛΕΤΥΠΟΥ ήταν και είναι πάντα εξυπηρετούμενα καταλήγοντας ότι όλα αυτά περί κόκκινων δανείων είναι μάλλον άτοπα. Στην απάντηση αυτή ο ερωτών Βουλευτής επισημαίνει στον μάρτυρα ότι ο δικηγόρος της εταιρίας Τηλέτυπος ο κ. Κωνσταντινίδης, ως εκπρόσωπος της εταιρίας ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ στην επιστολή με ημερομηνία 27-05-2016 προς την Εξεταστική Επιτροπή της Βουλής και μάλιστα στην πρώτη σελίδα της επιστολής, αναφέρει αυτολεξεί ότι σκοπός του δανείου ήταν η αναδιάρθρωση του υφιστάμενου βραχυπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου δανείου που έως τότε ήταν χωρίς εξασφαλίσεις για τις τράπεζες. Στην ίδια επιστολή αναφέρεται ότι το ομολογιακό δάνειο εξασφαλίζεται με ενεχυρίαση, εκχώρηση δικαιωμάτων επί της ταινιοθήκης συνολικής αξίας 124.000.000 ευρώ, αποτιμωμένης ετησίως σε αξία όχι κατώτερης των 115.000.000 ευρώ. Σε αυτό το ομολογιακό, λοιπόν, δάνειο, 18-12-2012, ο κ. Αναστάσιος Κωνσταντινίδης ομολογεί ότι έγινε αναχρηματοδότηση ποσού ύψους 88.000.000 ευρώ, χρηματοδότηση γενικών επιχειρηματικών σκοπών ποσού 8.093.568 ευρώ και –άκουσον, άκουσον!- χρηματοδότηση ακόμα και της προμήθειας ομολογιούχων και διάφορων εξόδων του ομολογιακού δανείου ποσού ύψους 1.906.432 ευρώ, ώστε να βγαίνει το συνολικό ποσό στρογγυλά 98.000.000 ευρώ. Στη συνέχεια ο ίδιος Βουλευτής αναφέρεται στον διαφορετικό τρόπο με το οποίον κάλυψαν το ίδιο θέμα η εφημερίδα ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ βάζοντας τον τίτλο «*Τα mails της προδοσίας, οι εντολές του ΔΝΤ και της EUROSTAT προς τον Γιώργο Παπακωνσταντίνου: “Αλλοιώστε γρήγορα και με εχεμύθεια το έλλειμμα”*», και η εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ που για το ίδιο θέμα έχει τον τίτλο «*Η επίτροπος λέει ότι ο Ανδρέας Γεωργίου έβαλε τα ελληνικά στατιστικά στοιχεία στον ίσιο δρόμο!*» επισημαίνοντας ότι αυτό αποτελεί αλλαγή της πολιτικής γραμμής της εφημερίδας που παλιότερα χαρακτηρίζονταν ως κεντροαριστερή. (πρακτικά σελ 86-91)

Στη συνέχεια ρωτά τον μάρτυρα ο Εισηγητής της πλειοψηφίας κ. Λάμπρας (σελ. 108 επ.) επισημαίνοντας ότι ο ΔΟΛ οφείλει από τραπεζικό δανεισμό 179.000.000 ευρώ και ο ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ 115.000.000 ευρώ, για τον ΔΟΛ οι ακάλυπτοι κίνδυνοι είναι 106.000.000 ευρώ και οι προβλέψεις 130.000.000 ευρώ και

καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι οι τράπεζες, δέχονται ότι υπάρχει κίνδυνος απώλειας 130 εκατομμυρίων ευρώ, με τα δεδομένα αυτά πως είναι δυνατόν να υποστηρίξει ο μάρτυρας ότι η εταιρία ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ πληρώνει τις υποχρεώσεις της, ενώ όλα τα δάνειά της έχουν καταγγεληθεί από όλες τις τράπεζες. Ο μάρτυρας απαντά ότι υπήρξε μία εμπλοκή με τα δάνεια της εταιρίας ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ λόγω της διαφαινόμενης αύξησης μετοχικού κεφαλαίου που δρομολογήθηκε και καθυστέρησε, υποστηρίζοντας ότι οι τράπεζες φοβήθηκαν –χωρίς να γνωρίζει αν υπήρξαν για αυτό και εξωτερικές πιέσεις προς τις τράπεζες-και άρχισαν να απαιτούν με τον άλφα ή βήτα τρόπο τα χρήματα αυτής της αύξησης και, ως μη έπρεπε, συνδύασαν αυτά τα δύο πράγματα μεταξύ τους. Αν δεν τα είχαν συνδέσει, θα ήταν όλα εντελώς στον δρόμο τους, οι πληρωμές κανονικά κ.λπ.

Στις επίμονες ερωτήσεις του Εισηγητή αν είναι τελικά ενήμερο το δάνειο της εταιρίας ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ο μάρτυρας απαντά ότι τεχνικά είναι ενήμερο, αλλά υπάρχουν πληρωμές, οι τράπεζες έχουν κρατήσει κάποια ποσά πραιτέρω των πληρωμών και ότι η εταιρία δεν έχει σταματήσει να πληρώνει ή δεν συνεργάζεται. Στο εύλογο ερώτημα που ακολουθεί για ποιόν λόγο οι τράπεζες κατήγγειλαν τα δάνεια της εταιρίας ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ο μάρτυρας απαντά ότι αυτό έγινε γιατί οι Τράπεζες είχαν συνδέσει το δάνειο με την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου. Στη συνέχεια τίθεται το ερώτημα αν έγινε τελικά η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και αν όχι για ποιο λόγο και ο μάρτυρας απαντάει ότι δεν έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία αυτή και δεν γνωρίζει τον λόγο για αυτό αναφέροντας γενικόλογα τόσο το θέμα της αβεβαιότητας στο οικονομικό κλίμα που υπάρχει στην χώρα αλλά και της αλλαγής των συνθηκών η οποία επηρεάζει και τα επιχειρηματικά σχέδια, διαβεβαιώνοντας όμως ότι υπάρχει η βούληση των μετόχων του ΔΟΛ να συμμετέχουν στην πιθανή αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου. Στο σημείο αυτό, υπενθυμίζεται στον μάρτυρα ότι ο κ. Μπόμπολας όταν ρωτήθηκε για το θέμα αυτό κατήγγειλε ότι ενώ η οικογένεια Μπόμπολα είχε την πρόθεση να συμμετάσχει στην αύξηση, κατήγγειλε συγκεκριμένα την οικογένεια Ψυχάρη και τον Βαρδινογιάννη που δεν προσήλθαν στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου. Την ως άνω θέση ο μάρτυρας δεν την αποδέχεται και επαναλαμβάνει ότι η άποψη της ΔΟΛ Α.Ε. είναι ότι συμμετάσχει κατά τον άλφα ή βήτα τρόπο και θέλει να συνεχίσει και το ΜΕΓΑ και η πορεία στο ΜΕΓΑ.

Μετά την τοποθέτηση του μάρτυρα ότι το ΜΕΓΑ θα συνεχίσει να λειτουργεί του ζητήθηκε να διευκρινίσει κατά ποιο τρόπο θα μπορούσε να γίνει αυτό νόμιμα και αυτός απάντησε ότι θα μπορούσε να εκπέμψει μέσω ΝΟΒΑ, μέσω δορυφόρου καθώς και μέσω ίντερνετ.

Κατά την εξέταση του μάρτυρα τέθηκε και το ζήτημα της ύπαρξης στις δύο εταιρείες που συμμετέχει ο μάρτυρας ΔΟΛ Α.Ε και ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ Α.Ε, ιδίων

κεφαλαίων κάτω από 50%, την περίπτωση αυτή ο μάρτυρας δεν την αρνήθηκε αλλά διατύπωσε την άποψη ότι όπως και σε πολλές άλλες εταιρείες, σε κάποια στιγμή της λειτουργίας τους, μπορεί για κάποιο μικρό χρονικό διάστημα να έχουν μειωθεί τα κεφάλαια για διάφορους λόγους και συνήθως επανακάμπτουν. Για το θέμα αυτό, ο εισηγητής του ΣΥΡΙΖΑ ενημέρωσε τον μάρτυρα ότι σύμφωνα με το άρθρο 47 του ν. 2190 περί ανωνύμων εταιρειών, όταν τα ίδια κεφάλαια είναι κάτω από το 50% του μετοχικού κεφαλαίου, ενεργοποιείται μια διάταξη που προκρίνει υποχρεωτικά δύο λύσεις, ή την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου που την ζήτησαν και οι Τράπεζες ή τη λύση της εταιρίας εντός εξαμήνου, ρωτώντας στη συνέχεια για ποιο λόγο η εταιρία ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ δεν έχει προχωρήσει στην αύξηση δεδομένης και της δέσμευσης του άρθρου 47 και υφίσταται ένα καθεστώς εύνοιας για την εταιρία αυτή λαμβάνοντας την απάντησή ότι οι διαδικασίες για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου έχουν ξεκινήσει εντός του εξαμήνου αλλά δεν υπάρχει χρονικό περιθώριο για την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

Σύμφωνα με το πόρισμα της Τράπεζα της Ελλάδος η εταιρία ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ από το 2009 και μετά είχε ζημίες και κατάρρευση των ιδίων κεφαλαίων που είχαν ως συνέπεια να έχει η εταιρία αρνητικά κεφάλαια, με τα δεδομένα αυτά ερωτάται ο μάρτυρας αν η εταιρία ήταν κερδοφόρος τα τελευταία χρόνια και ο μάρτυρας δηλώνει ότι μπορεί να μην υπάρχει κερδοφορία τα τελευταία χρόνια, χωρίς όμως να προσδιορίζει συγκεκριμένα ποια χρόνια, αποδίδοντας την κατάσταση αυτή στο γεγονός ότι κύριο έσοδο της εταιρίας είναι η διαφήμιση, και η διαφήμιση έχει μειωθεί στην Ελλάδα, λόγω της οικονομικής κρίσης. Η απάντηση αυτή πυροδοτεί την ερώτηση γιατί ενώ δεν υπάρχει κερδοφορία τα τελευταία επτά χρόνια στην εταιρία ο μάρτυρας ως επιχειρηματίας που έχει σκοπό το κέρδος, επιθυμεί την συνέχιση της εταιρίας ή μήπως δεν ισχύει αυτό επιδιώκει το κλείσιμό της, ο μάρτυρας στο ερώτημα αυτό δηλώνει ότι είναι απόφαση των μετόχων το τι θα γίνει. Ο μάρτυρας θεωρεί ότι για την κατάρρευση της εταιρίας ευθύνονται πολλοί παράγοντες όπως η οικονομία ίσως οι μέτοχοι και ότι είναι ένα πολύπλοκο θέμα. Όταν τίθεται το ερώτημα, αν στην κατάρρευση συνετέλεσε και το γεγονός ότι πλέον η εταιρία δεν δανειοδοτείται με την ίδια ευκολία και με τις ίδιες προϋποθέσεις που δανειοδοτήθηκε επί είκοσι επτά χρόνια ο μάρτυρας παραπέμπει για την απάντηση στους οικονομικούς υπευθύνους της εταιρίας εκτιμώντας ωστόσο ότι δεν έχει συμβάλει το γεγονός αυτό.

Ο μάρτυρας δεν αποδέχεται την δήλωση του κυρίου Αλαφούζου ενώπιον της Επιτροπής ότι το MEGA απολάμβανε την εύνοια των κυβερνήσεων και κανείς δεν το κυνήγησε ποτέ για τα χρέη του και σε σχετική ερώτηση δηλώνει ότι υπάρχει πολιτική γραμμή καθώς ο ΔΟΛ και οι εφημερίδες του είναι θεματοφύλακες της προοδευτικής παράταξης, κεντρώας, κεντροαριστεράς προοδευτικής παράταξης αυτού του τόπου,

με όποιες πολιτικές μορφές μπορεί να εμφανίζονταν σε κάθε χρονική περίοδο, η οποία αυτή πολιτική παράταξη θέλει να πάει ο τόπος μπροστά, να προοδεύσει ο τόπος, τα δικαιώματα των ανθρώπων, μακριά από τα μίση, μακριά από τις έριδες, μακριά από όλα αυτά, και υπέρ της προόδου αυτού του τόπου, αυτός ο τόπος να πάει μπροστά. *(ενδιαφέρον θα είχε η παράθεση μία σειρά από πρωτοσέλιδα της εφημερίδας και τίτλων του δελτίου ειδήσεων για να φανεί η έλλειψη μίσους και η διάθεση για πρόοδο).*

Στην ερώτηση του Εισηγητή του ΣΥΡΙΖΑ αν στα χρόνια της οικονομικής κρίσης, ο ΔΟΛ και η οικογένειά Ψυχάρη φτώχυνε ή πλούτισε ο μάρτυρας δήλωσε ότι προφανώς δεν πρόκειται να απαντήσει σε αυτή την ερώτηση και δήλωσε ότι όλοι και ο ίδιος σε αυτήν τη χώρα τα τελευταία χρόνια έχουν μειώσει το βιοτικό τους επίπεδο και ότι πάντα θα υπάρχουν κάποιοι οι οποίοι βελτίωσαν την κατάστασή τους αυτά τα χρόνια, όχι με παράνομους τρόπους, αλλά με νόμιμους τρόπους, επιχειρηματικά.

Ερωτάται ο μάρτυρας και του επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το Πόρισμα της ΤΤΕ ο αυξημένος δανεισμός του ΔΟΛ μετά το 2010 δεν έγινε με στόχο να εξυπηρετηθεί η λειτουργία της εταιρίας, αλλά στην ουσία να αγοράσει περισσότερες μετοχές ο ίδιος ο Σταύρος Ψυχάρης. Πως το πετύχατε αυτό; Ο μάρτυρας δεν απαντά στο ερώτημα αυτό. (πρακτικά σελ. 160)

Ο μάρτυρας ερωτάται από τον κύριο Καμμένο, ποια θα ήταν αυτή η τράπεζα που θα δάνειζε χωρίς εγγυήσεις ,γιατί εάν υπάρχει τέτοια τράπεζα θα κατηγορηθεί από πολλούς, και από τον ΣΣΜ και τον Στουρνάρα και από τα μέλη της Επιτροπής και απαντάει ότι όλες οι τράπεζες μπορούν να δανείζουν χωρίς εγγυήσεις (πρακτικά σελ. 236), η απάντηση αυτή του μάρτυρα είναι ενδεικτική της προνομιακής αντιμετώπισης που έχει τύχει τόσο ο ίδιος όσο και η εταιρία του από τις Τράπεζες. Στη συνέχεια , ο κύριος Μπαλωμενάκης διαπιστώνει ότι γενικώς υπάρχει μία αίσθηση ότι όσοι κατέχουν εταιρίες ΜΜΕ χρησιμοποιούν ή προσπαθούν να χρησιμοποιήσουν τη δύναμή τους για οικονομικά οφέλη και επιτυγχάνουν δάνεια που δεν μπορούν άλλοι επιχειρηματικοί κλάδοι να πετύχουν ιδίως σε περίοδο κρίσης και θέτει το ερώτημα αν αυτό είναι θεμιτό και αν έτσι παίζεται το παιχνίδι και λαμβάνει την απάντηση ότι προφανώς υπάρχει αυτή η αίσθηση και ότι ο κάθε επιχειρηματίας κάνει ό,τι νομίζει εκείνος για το καλό της εταιρίας του γεγονός που δεν το θεωρεί a priori ούτε αθέμιτο ούτε εξωφρενικό. (πρακτικά σελ 318). Η στάση αυτή του μάρτυρα καταδεικνύει την δική του θεώρηση των πραγμάτων και τον τρόπο που διαχειρίζεται την επιχείρησή του.

Ο Πρόεδρος της Εξεταστικής Επιτροπής επισημαίνει ότι ο μάρτυρας ενώ κλήθηκε για να απαντήσει για τα θέματα της δανειοδότησης, αντίθετα άρχισε να κάνει πολιτική και με την συμπεριφορά αυτή απόδειξε ίσως γιατί δεν πάνε καλά οι

επιχειρήσεις του , γιατί δεν ασχολείται με την επιχειρηματικότητα αλλά θέλει να κάνει πολιτική και αναρωτήθηκε αν η ενασχόληση με την πολιτική άρχισε όταν του έδωσαν εύκολα δάνεια ή όταν έγιναν δύσκολα και τίμια τα δάνεια σε αυτή την χώρα (σελ. 344 επ.). Στη συνέχεια ο Πρόεδρος της Επιτροπής παρέθεσε τρεις δείκτες για την εταιρία ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ πρώτον ότι έχει μείωση κύκλου εργασιών το 2008-2010 34% , δεύτερον ότι η αυξήθηκε ο δανεισμός 236%, τρίτον ότι από το 2009 καταγράφει ζημιές προ φόρων, ενώ υποβαθμίστηκε στην κατηγορία υψηλού κινδύνου απ' όλες τις τράπεζες, ενώ τα δάνεια προς ΜΜΕ είναι από τα δάνεια υψηλού κινδύνου για τις τράπεζες και απευθύνει το ερώτημα στον μάρτυρα αν με αυτές τις τεχνικές παραμέτρους, θα έδινε δάνειο στο ΜΕΓΑ. Ο μάρτυρας απαντάει ότι δεν μπορεί να πει αν θα έδινε δάνειο στον ΤΗΛΕΤΥΠΟ ή όχι και αρμόδιοι είναι οι τραπεζίτες οι οποίοι βλέπουν και πιο μακριά και λαμβάνουν υπόψη ότι η κατάσταση μπορεί να καλυτερέψει. Στο σημείο αυτό ερωτάται ο μάρτυρας δηλαδή οι τραπεζίτες θα μπορούσαν να δώσουν δάνειο παραβιάζοντας τους κανόνες και αυξάνοντας την ανακεφαλαιοποίηση, λαμβάνοντας την απάντηση ότι αυτό είναι δικό τους θέμα.

Στη συνέχεια , ο Πρόεδρος της Επιτροπής επισημαίνει ότι με την ημερομηνία 10.10.2013 απόφαση του ανώτατου οργάνου της Τράπεζας Πειραιώς, αποφασίζεται η ανοχή στη μη τήρηση των χρηματοοικονομικών δεικτών, δηλαδή των παραμέτρων με βάση τις οποίες ελέγχεται ένα δάνειο, για το δάνειο των 34,6 εκ που έλαβε η εταιρία ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ στις 20.3.2012 και το οποίο σήμερα έχει καταγγεληθεί και απευθύνει το ερώτημα αν τελικά με βάση το αποτέλεσμα της διαδρομής θα έπρεπε να τηρηθούν οι χρηματοοικονομικοί δείκτες ο μάρτυρας αποκρίνεται ότι οι δείκτες πρέπει να τηρούνται. Στο επακόλουθο ερώτημα γιατί παραβιάστηκαν οι δείκτες αυτοί στην περίπτωση της ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ο μάρτυρας αντί να απαντήσει, δηλώνει ότι θα μπορούσε τότε να είχε κλείσει η τράπεζα το κανάλι. Στο ερώτημα ποιός ευθύνεται για τα 115 εκατομμύρια συνολικών οφειλών της εταιρίας ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ο μάρτυρας παραδέχεται ότι ευθύνεται η ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ.

Στο θέμα του ομίλου ΔΟΛ , τονίζεται στον μάρτυρα ότι οι μετοχές του υπολογίστηκαν πριν από δύο χρόνια σε 58 εκατομμύρια και τα δάνειά του ανέρχονται σε 180, άρα, τα ίδια κεφάλαια είναι το 1/4 των δανειακών υποχρεώσεων με αυτά τα δεδομένα με αυτά τα δεδομένα και λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχουν οφειλές στους εργαζομένους ερωτάται αν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως υγιής μια τέτοια επιχείρηση , ο μάρτυρας απαντά ότι όπως βλέπει ο ίδιος την επιχείρηση αυτή είναι υγιής με μέλλον μπροστά της.

Όταν τίθεται στον μάρτυρα η περίπτωση του δανείου που έλαβε ο πατέρας του Σταύρος Ψυχάρης ποσού 58 εκατομμυρίων, με το οποίο αγόρασε τις μετοχές της εταιρίας «Σταύρος Ψυχάρης – Μέσα Ενημέρωσης» και στη συνέχεια πούλησε τις

μετοχές στην εταιρία που ο ίδιος είναι μέτοχος, παίρνοντας ένα άλλο δάνειο στην επιχείρηση και με τον τρόπο αυτό μεταφέρονται οι μετοχές στη «ΣΤ Ψυχάρης – Μέσα Ενημέρωσης» και το δάνειο στην «Ψυχάρης» για τις μετοχές που έχει ο ίδιος και στη συνέχεια συγχωνεύεται με το ΔΟΛ, με αποτέλεσμα ο ΔΟΛ σήμερα ως εταιρία να χρωστάει τα λεφτά που πήρε ο ιδιοκτήτης για να τον αγοράσει και ερωτάται ο μάρτυρας αν αυτό είναι νόμιμο, να χρωστάει η εταιρία τα λεφτά που ο ιδιοκτήτης δανείστηκε για να την αγοράσει, αυτός αρνείται να απαντήσει για αυτό το θέμα.

Στο επόμενο ερώτημα αν βγαίνουν τόσα κέρδη από τη δουλειά ενός δημοσιογράφου μισθωτού για να αγοράσει έναν όμιλο που χρωστάει τώρα 180 και χρειάστηκε το λιγότερο 60 εκατομμύρια, αν βγαίνουν τόσα λεφτά νόμιμα, ο μάρτυρας δεν απαντάει αναφερόμενος στην αρχική του δήλωση.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής ερωτά τον μάρτυρα, που βρήκε τα 15 εκατομμύρια ευρώ που ο ίδιος κατέθεσε ότι του ζήτησε η Τράπεζα για τις εξασφαλίσεις ή για το μετοχικό κεφάλαιο, ο μάρτυρας λέει ότι τα 15 εκατομμύρια ευρώ δεν έχει πεί ότι τα έχει, αλλά ότι έχει υπογράψει εγγύηση για τα χρήματα αυτά. Στην επόμενη ερώτηση πως υπέγραψε για 15 εκατομμύρια ευρώ εγγυήσεις, και που βρήκε αυτά τα χρήματα ο μάρτυρας απαντάει ότι υπέγραψε εγγυήσεις αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι είχε το «cash», δηλαδή τα μετρητά. Στο εύλογο ερώτημα με τι εχέγγυο υπέγραψε αυτή την εγγύηση ο μάρτυρας απαντά ευθαρσώς «με αέρα». Η απάντηση αυτή προκαλεί την απορία του Προέδρου ο οποίος διερωτάται αν η υπογραφή του μάρτυρα κοστίζει 15 εκατομμύρια ευρώ και αν θα υπήρξε αντίστοιχη αντιμετώπιση σε οποιονδήποτε άλλο δανειολήπτη από τις Τράπεζες, προσθέτοντας ότι αυτή είναι η ιστορία των δανείων των μέσων ενημέρωσης και το πώς αγοράστηκαν και το πώς δανειοδοτήθηκαν.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

7.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΤΡΙΓΩΝΟ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ

Οι σχέσεις της απελθούσας και επί μακρότατο χρονικό διάστημα κυρίαρχης πολιτικής Εξουσίας με τις διοικήσεις των τραπεζών και τους ιδιοκτήτες των Μέσων καθώς και των τελευταίων με τις Τράπεζες, σχημάτιζαν ένα τρίγωνο με πλευρές εμφανείς, λιγότερο εμφανείς ή και αφανείς.

Αποτελεί πολιτική αφέλεια να περιμένει κάποιος ότι οι περιπτώσεις εμφανών σχέσεων που θα μπορούσε να αποκαλύψει η έρευνα της εξεταστικής επιτροπής θα ήσαν πολλές στον αριθμό.

Η απαίτηση να υπάρξουν μαζικές εξομολογήσεις ικανές ενδεχομένως να οδηγήσουν σε παραδοχές που θα ενοχοποιούσαν όσους προβαίνανε σ' αυτές, δεν αξιολογείται ως ρεαλιστική.

Θα ήταν όμως και πολιτική υποκρισία, καταστρατήγηση της εντολής που έλαβε η Επιτροπή από την Ολομέλεια, εάν από την απουσία πληθώρας αποδείξεων, επιχειρούσε κάποιος να συμπεράνει ότι διαπλοκή δεν υπήρξε.

Όσοι συμμετέχουν σε μηχανισμούς πολιτικής και οικονομικής επιρροής από οποιαδήποτε πλευρά και αν δρουν, είτε εκείνη που επηρεάζει είτε εκείνη που δέχεται επηρεασμό, κινούνται στο παρασκήνιο. Πολλές φορές στα όρια της νομιμότητας, πολλές φορές πέραν αυτής. Οι συμμετέχοντες στους μηχανισμούς επιρροής δεν έχουν λόγο να δημοσιοποιήσουν τη δραστηριότητά τους, μάλλον το αντίθετο είδαμε να γίνεται και μάλιστα συντονισμένα και επίμονα, να καταβάλλεται δηλαδή προσπάθεια παρασιώπησης και συσκότισης προκειμένου να μην πληροφορηθεί ο ελληνικός λαός σε όλη την έκτασή του το φαινόμενο της διαπλοκής.

Παρ' όλ' αυτά καταγράφηκαν μαρτυρίες με τις οποίες, όπως θα έλεγε κανείς, «η κουρτίνα σηκώθηκε», ήλθαν στο φως συγκεκριμένες πληροφορίες που αποκαλύπτουν την ύπαρξη αλλά και την έκταση του φαινομένου της διαπλοκής στην Ελλάδα. Ο συνδυασμός των μαρτυριών αυτών με την ψυχρή και αμείλικτη λογική των αριθμών και των από άλλες πηγές, κυρίως τις έγγραφες, αποδεδειγμένων γεγονότων, φωτίζει, είμαστε σίγουροι, επαρκέστατα αυτή τη δυσάρεστη όσο και διαχρονικά επιζήμια πλευρά του δημόσιου βίου της Ελλάδας.

Δεν διαφεύγει ότι ενδεχομένως τα κίνητρα αυτών των αποκαλύψεων ήσαν προσωπικά, ανταγωνιστικότητας, εκδίκησης ή και υπολογισμού. Εκείνο που ενδιαφέρει όμως είναι η συνολική εικόνα. Το ότι για πρώτη φορά στη νεότερη ιστορία της χώρας υπήρξαν τόσες μαζεμένες δημόσιες παραδοχές για την ύπαρξη και τη δραστηριότητα αυτού τριγώνου διαπλοκής.

7.2. ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΕΡΙ ΥΠΑΡΞΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ “ΤΡΙΓΩΝΟΥ ΤΗΣ ΔΙΑΠΛΟΚΗΣ”:

1. ΜΑΡΤΥΡΙΚΕΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ:

Μπορούμε να σταχυολογήσουμε μερικές από τις μαρτυρικές ενώπιον της Επιτροπής μας καταθέσεις, οι οποίες με τρόπο ευθύ είτε αμέσως είτε ‘εμμέσως πλην σαφώς’ παραδέχονται ότι υπήρχε διαπλοκή μεταξύ των πολιτικών κομμάτων - τραπεζών - ΜΜΕ.

Πολύ περισσότερες είναι οι όχι τόσο ευθείες αναφορές σε μαρτυρικές καταθέσεις, οι οποίες π.χ. όταν ρωτήθηκαν ευθέως εάν “λειτούργησε το τρίγωνο της διαπλοκής”, απάντησαν “δεν μπορώ να αποκλείσω κάτι τέτοιο”. Απαντήσεις αυτού

του είδους, όταν δίδονται π.χ. από την κυρία Παπαγιαννίδου, ανώτερο στέλεχος της ΤΤΕ, αποκτούν ιδιαίτερη σημασία.

Σκόπιμο, όμως, είναι να αναφερθούμε στις ευθείες αναφορές στις μαρτυρικές καταθέσεις, οι πιο σημαντικές από τις οποίες είναι οι εξής:

α. Η κατάθεση του ΙΩΑΝΝΗ ΑΛΑΦΟΥΖΟΥ στις 27.7.2016, κατά την οποία αποδέχθηκε την συμμετοχή της πολιτικής στη διαπλοκή, λέγοντας “Κοιτάξτε πιθανότατα στο παρελθόν –στην ίδια χώρα ζούμε- μπορεί να υπήρξαν τέτοιες περιπτώσεις. Και μπορεί να υπάρχουν και στο μέλλον. Μπορεί να υπάρχουν και σήμερα. Νομίζω ότι πρόβλημα σήμερα είναι περισσότερο γενικού φόβου των τραπεζών, παρά συγκεκριμένη πολιτική”. Επίσης, αναφέρθηκε στη δήλωσή του στις 14.12.2011 στο REUTERS, με τίτλο “Το ελληνικό τρίγωνο της εξουσίας” σύμφωνα με την οποία “ορισμένα ελληνικά μέσα ενημέρωσης είναι στην πράξη γραφεία τύπου επιχειρηματικών ομίλων. Έχει εξελιχθεί σε μια εντελώς μη υγιή κατάσταση. Ο λόγος ύπαρξης των εν λόγω μέσων ενημέρωσης είναι σε μεγάλο βαθμό να εξυπηρετούν συγκεκριμένες αποστολές των ιδιοκτητών τους”. Αναφέρθηκε δε συγκεκριμένα, στο MEGA, σύμφωνα με τον οποίο εκτελούσε αποστολές με εντολές των μετόχων του. Ειδικότερα, ανέφερε ότι “ο πιο χαρακτηριστικός μέτοχος ήταν ο κ. Μπόμπολας, ο οποίος λόγω του ότι είναι εργολήπτης δημοσίων έργων, εδώ νομίζω ότι υπάρχει και μια σύγκρουση καθηκόντων. Εγώ νομίζω ότι δεν θα έπρεπε να μπορούν εργολάβοι να έχουν μέσα ενημέρωσης. Είναι η γνώμη μου. Με συγχωρείτε”. Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΛΑΦΟΥΖΟΣ αναφέρθηκε και στους κ.κ. Κόκκαλη, Κυριακού και Βαρδινογιάννη λέγοντας ότι “τα μέσα που είχε ο κ. Κόκκαλης επίσης ήταν όπλα για να παίρνει κανείς δημόσια έργα. Ο κ. Κυριακού δεν έχει δραστηριότητες στην Ελλάδα. Ο κ. Βαρδινογιάννης έχει συγκεκριμένες δραστηριότητες. Δεν νομίζω να τις επεκτείνει”. Όμως εμφανικά κατέθεσε τα εξής σχετικά με το ζήτημα της ύπαρξης στη χώρα μας του φαινομένου της διαπλοκής: **«Αυτό που μπορώ να πω και το επαναλαμβάνω είναι ότι ο δανεισμός που έγινε σε μέσα ενημέρωσης ήταν ακρότατος, πέραν λογικής και όχι φυσιολογικός...Υπήρξε χρηματισμός υπουργού της ΔΕΗ από τον Κόκκαλη. Δηλαδή έχουμε και συγκεκριμένες περιπτώσεις που είδαμε σχέσεις Κράτους με επιχειρηματίες και μέσα ενημέρωσης...τα κανάλια στην Ελλάδα χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για εξυπηρέτηση επιχειρηματικών συμφερόντων...όλα τα κανάλια δεν πληρώνουν δόσεις. Σε επισήμανση μέλους της Επιτροπής(σελ. 487 των από 27-7-2016 πρακτικών) για το ότι «υπήρξε διαπλοκή σχετικά με τις δανειοδοτήσεις των ΜΜΕ, τα δημόσια έργα και τις διαφημίσεις», καταθέτει ότι «Ναι ισχύει το είπα και πριν κύριε Βουλευτά». Σε άλλη επισήμανση άλλου μέλους της Επιτροπής (σελ. 519, 529 πρακτικών) ότι «με παρρησία ο μάρτυρας έθεσε το ζήτημα της διαπλοκής και στρεβλής, παράνομη ή παράτυπης**

λειτουργίας των τραπεζών και των ΜΜΕ» απαντά ότι «**Ναι με τα άλλα ΜΜΕ,έτσι;**», και σε επιμονή το ίδιου ερωτώντα ότι «η διαπλοκή τραπεζών και ΜΜΕ δεν θα υπήρχε αν δεν συμμετείχε και ο τρίτος πόλος εξουσίας που είναι η πολιτική εξουσία, και αυτό δεν εντάσσεται στο πως λειτουργεί γενικά το πολιτικό σύστημα στη χώρα;», και απαντά(σελ. 525 πρακτικών). **«ΒΕΒΑΙΩΣ!!», και προσθέτει ότι «στην Ελλάδα γενικώς λειτουργούσαν οι πολιτικές γνωριμίες» και χαρακτηρίζει την κατάσταση που επικρατούσε ως «άρρωση».**

β. Κατά την εξέταση του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΨΥΧΑΡΗ στις 31.08.2016 παρατέθηκαν από τον Βουλευτή ΑΝΤΩΝΙΟ ΜΠΑΛΩΜΕΝΑΚΗ περιπτώσεις κατά τις οποίες η πολιτική γραμμή των εφημερίδων του Ομίλου ΔΟΛ, “ΤΟ ΒΗΜΑ” και “ΤΑ ΝΕΑ” άλλαζε αναλόγως της προγενέστερης ή μεταγενέστερης δανειοδότησης. Επίσης, αναφορικά με την εγγύηση των 15.000.000 ευρώ, που έδωσε ο Π. Ψυχάρης, χαρακτηριστική είναι η απάντησή του ότι τα έβαλε με αέρα, χωρίς να διαθέτει σε μετρητά το ποσό.

γ. Ο ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΤΑΚΗΣ, κατά την κατάθεσή του στις 07.09.2016 αναφέρθηκε στο τηλεφώνημα που δέχθηκε από τον πρώην Πρωθυπουργό, Αντώνη Σαμαρά, για το κατέβασμα της ανάρτησης ενός ηχητικού αποσπάσματος στο site parapolitika.gr, σχετικά με το παραδικαστικό κύκλωμα. Επίσης, δέχθηκε ότι υπάρχει διαπλοκή στην Ελλάδα. Μάλιστα καταθέτει (σελ. 176,177 πρακτικών) ότι **«πολλές φορές παίζει ρόλο η φιλική σχέση για έναν τραπεζικό δανεισμό»**, και σε επισήμανση μέλους της Επιτροπής ότι «είναι τελικά τόσο εύκολο να αναπτυχθούν αυτές οι υπόγειες σχέσεις διαπλοκής και σχέσεων μεταξύ ΜΜΕ-τραπεζών-πολιτικών; Το αναφέρατε τρεις φορές ως τώρα με μεγάλη ευκολία», και απαντά **«Ναι σας λέω από την εικόνα την οποία βλέπω...Όπως αποδείχθηκε από το παρελθόν ΝΑΙ, και υπάρχουν και με τους δικαστές, Δεν υπάρχουν; Υπάρχουν».**

δ. Επίσης σημαντικά αποκαλύψεις γίνονται από τον μάρτυρα ΓΕΩΡΓΙΟ ΚΟΥΡΗ, ο οποίος στα από 15-9-2016 πρακτικά καταθέτει ότι: **«Χωρίς συζήτηση . Εβαζαν το κράτος και πλήρωνε. Ξέρετε γιατί; ΥΠΗΡΧΕ ΔΙΑΠΛΟΚΗ..ΥΠΗΡΧΕ ΔΙΑΠΛΟΚΗ. ΚΑΤΑΛΑΒΑΤΕ; Δηλαδή οι εκδότες βοηθούσαν τους πολιτικούς, οι πολιτικοί είχαν κάποιους φίλους, τους δίνανε κάποια έργα και γινόταν..Επίσης μην ξεχνάτε ότι οι εκδότες είχαν τεράστια δύναμη. Στα γραφεία τους σχηματίζονταν κυβερνήσεις, στα γραφεία τους ιδρύονταν κόμματα. Μπορούσε να ιδρυθεί κόμμα χωρίς την έγκριση της Βλάχου ή του Λαμπράκη ή του Πάνου Κόκκα;...(οι διαπλεκόμενοι των προηγούμενων χρόνων και σήμερα)Οι ίδιοι είναι».**

Πολύ σημαντικό στην έρευνα αυτού του Κεφαλαίου του Πορίσματος, κρίνεται ένα περιστατικό σε ανώτατο πολιτικό επίπεδο, με πρώην εν ενεργεία Πρωθυπουργό

και τον Σταύρο Ψυχάρη.

Συγκεκριμένα, ο Γιώργος Παπανδρέου, σύμφωνα με την άτυπη ενημέρωση που έκανε ο κ. Μπεγλίτης στους δημοσιογράφους, είπε ότι τον χτύπησαν τα συμφέροντα. Ο Ψυχάρης παλιότερα ζήτησε ένα δάνειο από την Εθνική Τράπεζα ύψους 10.000.000 ευρώ και ο τότε Διευθύνων Σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας επικοινωνήσε με τον τότε Πρωθυπουργό και του είπε εάν πρέπει να δώσει το δάνειο. Εκείνος του απάντησε ότι, εάν πληροί τις προϋποθέσεις, να το δώσει. Επειδή δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις, το δάνειο δεν δόθηκε. Από τότε άρχισε η σύγκρουση και η ευθεία υπονόμηση για την συγχώνευση της Εθνικής και της Alpha Bank.

Η ανακοίνωση Ψυχάρη: «Είναι αληθές ότι ο ΔΟΛ εξήτησε δάνειο από την Εθνική Τράπεζα της οποίας είναι πελάτης τα τελευταία 90 χρόνια. Η Εθνική είπε όχι επισήμως. Ανεπισήμως μας είπαν ότι δεν το ενέκρινε το Μαξίμου. Είναι προφανές ότι παρεμβάσεις στις τράπεζες εναντίον εφημερίδων, που δεν ικανοποιούν τις επιθυμίες των κυβερνώντων, μαρτυρούν φασίζουσα νοοτροπία. Είναι αυτονόητο ότι μαζί με την εξουσία χάνεται και η μνήμη, ακόμη και για εντελώς πρόσφατα γεγονότα. Ο υπό αποχώρηση πρόεδρος του ΠαΣοΚ παρακαλείται να δηλώσει υπό ποιες συνθήκες συναντηθήκαμε τελευταία φορά στο Μέγαρο Μαξίμου και γιατί ζητήθηκε να πάμε από την πίσω πόρτα του κτιρίου. Και ποιος ζήτησε κάτι από τον άλλο!»

Ξεκάθαρα, λοιπόν, και σε ανώτατο επίπεδο υπήρξε ομολογία και από κορυφαίους τότε εκπροσώπους του πολιτικού συστήματος (τότε Πρωθυπουργός) και από τον εκπρόσωπο ενός από τα μεγαλύτερα δημοσιογραφικά συγκροτήματα (ΔΟΛ - Ψυχάρης) ότι υπάρχει και λειτουργεί το τρίγωνο της διαπλοκής, δηλ. δίδεται 'εντολή' ή έστω 'έγκριση' από τα πολιτικά κόμματα στις τράπεζες για να δώσουν δάνεια στα δημοσιογραφικά συγκροτήματα, τα οποία με τη σειρά τους στηρίζουν την πολιτική εξουσία.

Τα ως άνω περιστατικά και ανακοινώσεις δεν διαψεύστηκαν από κανέναν.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Εκδήλωση του φαινομένου υπήρξε και η νομοθετική αντιμετώπιση της κυβέρνησης Σαμαρά των τριγωνικών συναλλαγών των εταιρειών MOTOR OIL ΚΑΙ ΕΛΠΕ συμφερόντων των κυρίων Βαρδινογιάννη και Λάτση αντίστοιχα. Η υπόθεση αυτή όμως δεν αποτελούσε αντικείμενο της Επιτροπής μας που εξετάζει την δανειοδότηση κομμάτων και ΜΜΕ

2. ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ, ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΔΕΙΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΟΣΚΟΜΙΣΘΕΝΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.

Στα προσκομισθέντα από τους εμπλεκόμενους (τράπεζες - ΜΜΕ - κόμματα) έγγραφα, σίγουρα δεν περιμένει κανείς να βρει ευθεία αναφορά στο τρίγωνο της διαπλοκής.

Όμως, η απορρέουσα από τις δανειακές συμβάσεις γενίκευση ενός φαινομένου απουσίας:

- ουσιαστικών κανόνων στη δανειοδότηση των ΜΜΕ και των κομμάτων και
- αποτελεσματικής εποπτείας της δανειοδότησης αυτής,

3. σε συνδυασμό με τις εντεινόμενες χορηγήσεις από τις τράπεζες δανείων προς τα ΜΜΕ και τα κόμματα, των οποίων οι συμβάσεις βρίθουν από παραβάσεις κανόνων: τυπικών νόμων, κανονισμών τραπεζών, τραπεζικής πρακτικής και κοινής λογικής (βλ. αναλυτικά παραπάνω για κάθε ΜΜΕ, ιδίως δε για ΔΟΛ, ΠΗΓΑΣΟ, ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ, ΤΗΛΕΤΥΠΟ κτλ καθώς και για τα κόμματα Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ),

αλλά και (σε συνδυασμό) με την κατεύθυνση των ΜΜΕ προς τη στήριξη των δύο αυτών πολιτικών κομμάτων (ΝΔ και ΠΑΣΟΚ) και γενικότερα ενός πολιτικού συστήματος που εξαρτάτο και ίσως έφτασε να αντλεί τη δύναμη και την ουσία του από το 'τρίγωνο' αυτό, αποδεικνύει την ύπαρξη του φαινομένου που ερευνούμε (του τριγώνου της διαπλοκής), καθώς τα παραπάνω φαινόμενα (απουσία κανόνων, χορηγήσεις δανείων με σωρεία παραβάσεων, στήριξη του παλιού πολιτικού συστήματος από τα ΜΜΕ) αποδεικνύονται γενικευμένα, σταθερά και εντεινόμενα στα προσκομισθέντα έγγραφα.

Η λειτουργία του τριγώνου της διαπλοκής με το πέρασμα των ετών επεκτάθηκε και γενικεύτηκε, καθώς οι πρακτικές του θεωρούνταν προφανώς 'επιτυχημένες' στην αγορά και επικρατούσε, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων (που κι αυτές δεν τελεσφόρησαν), γενική ατιμωρησία (γεγονός που οδηγεί κάποιους, ίσως όχι αδικώς, να ομιλούν όχι για 'τρίγωνο, αλλά για 'τετράγωνο' της διαπλοκής και της διαφθοράς).

Η επιεικώς προβληματική, χρονίζουσα, πρακτική με τις πολλές αδιαφανείς πλευρές που επικράτησε στο πολιτικό σύστημα είχε σαν αποτέλεσμα να πληγούν **τρεις σημαντικοί πυλώνες της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής ζωής της χώρας.**

Ο πρώτος πυλώνας είναι ο **τραπεζικός**. Η αθρόα δανειοδότηση σε κόμματα και μιντιακά συγκροτήματα, ορισμένα από τα οποία ήσαν ήδη βουτηγμένα στη χρεοκοπία, βύθισε ακόμα περισσότερο το παθητικό των πιστωτικών ιδρυμάτων, που διογκώθηκε λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης από το 2008 και μετά. Τα ιδρύματα κάλυψαν αυτή τη ζημιά τελικά, μέσω των ανακεφαλαιοποιήσεων, με χρήματα των φορολογουμένων. Την ίδια στιγμή που οι τράπεζες «έκλειναν την κάνουλα» των δανείων σε πολίτες και σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις, συνέχιζαν την παροχή αθρόων

δανείων προς τα κόμματα και τα ΜΜΕ τα οποία δεν αποπληρώθηκαν, και, όπως φαίνεται, δεν είναι σε θέση να αποπληρωθούν με τα σημερινά οικονομικά δεδομένα των κομμάτων αυτών.

Μάλιστα οι αθρόες δανειοδοτήσεις προς ΜΕ και –βεβαίως- τα κόμματα συνεχίστηκαν και εντάθηκαν παρόλο που στην περίοδο μετά το 2008, που συνέβη η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, είχε υπάρξει ανάγκη για περιοριστική πιστωτική πολιτική κρατών και τραπεζών παγκοσμίως, οι ελληνικές τράπεζες αντί να προσαρμοστούν στην κρίση αυτή, αντιθέτως συνέχισαν, και σε πολλές περιπτώσεις αύξησαν, την επεκτατική πιστωτική πολιτική τους χωρίς χρηματοπιστωτικά και τραπεζικά κριτήρια και προϋποθέσεις.

Ο δεύτερος πυλώνας που επλήγη ήταν αυτός της **ενημέρωσης**, βασικής λειτουργίας στο δημοκρατικό πολίτευμα. Τα συγκεκριμένα μιντιακά συγκροτήματα που πέτυχαν να έχουν αυτήν την προνομιακή μεταχείριση εκ μέρους των τραπεζών, κατέληξαν, από φορείς της ανεξάρτητης ενημέρωσης και της αδέσμευτης δημοσιογραφίας που ώφειλαν να είναι, να γίνουν περισσότερο απροκάλυπτα όργανα της πολιτικής που χάραζαν οι ελίτ. Έτσι η ενημέρωση-φυσικά όχι στο σύνολό της- έγινε χειραγωγούμενη, καθοδηγούμενη και απολύτως ευθυγραμμισμένη από την πολιτική και επιχειρηματική ελίτ, τις οποίες, από θέση αρχής, οφείλει να ελέγχει.

Ο τρίτος πυλώνας που επλήγη ήταν ο **πυλώνας του πολιτικού συστήματος**. Το οποίο από θέση εξουσίας υπερθεμάτιζε για την αναγκαιότητα λιτότητας και των περικοπών από την κοινωνική πλειοψηφία, και την ίδια στιγμή μετατρέπονταν σε χρεοκοπημένο οργανισμό με εκατομμύρια ευρώ σε εκκρεμότητες από δάνεια, που ελάμβανε χωρίς καμία ουσιαστική διασφάλιση και εγγύηση.

Αυτή η πρακτική δυστυχώς αποτελεί κηλίδα για το πολιτικό σύστημα, που απαξιώθηκε στο σύνολό του στη συνείδηση του συνόλου της κοινωνίας. Αυτή η κηλίδα δεν μπορεί να συνεχιστεί να στιγματίζει το πολιτικό σύστημα της χώρας και να αποτελεί το βολικότερο υπόστρωμα για να κερδίζουν έδαφος ακραίες φωνές που στοχεύουν ευθέως τα πολιτικά κόμματα, τον κοινοβουλευτισμό και την ίδια τη δημοκρατία.

Άλλωστε, είναι πλέον πανθομολογούμενο ότι **η πρακτική αυτή βάλλει εν τέλει εναντίον του πολιτικού συστήματος, του δημόσιου συμφέροντος και της ομαλής λειτουργίας μίας ευνομούμενης και δημοκρατικής πολιτείας**.

Τελικά, αλήθεια το πολιτικό σύστημα με τις πρακτικές του τι κατάφερε; Κατάφερε πραγματικά αρκετά πράγματα: **1^{ον}**. Να άρει τις ποινικές ευθύνες των διοικήσεων των τραπεζών και των υπευθύνων των κομμάτων, **2^{ον}**. Τα κόμματα να μην εξοφλήσουν τα δάνειά τους, μάλιστα τα κόμματα της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ δεν κατέβαλαν ούτε ευρώ από το Φθινόπωρο του 2001 μέχρι σήμερα έναντι της οφειλής

τους των 401 εκατομμυρίων ευρώ, με αποτέλεσμα σήμερα να είναι σε κατάσταση χρεοκοπίας, και 3^ο. (το κυριότερο) Να φθάσει στο ναδίρ την τιμή και την αξιοπιστία του πολιτικού συστήματος και των κομμάτων. Και όλα αυτά θα εγγραφούν στην συλλογική κοινωνική και πολιτική συνείδηση, αλλά και στη νομική και θεσμική μνήμη.

Θα πρέπει να δούμε την προσπάθεια της Επιτροπής μας σαν μία απόπειρα καταπολέμησης της Διαφθοράς. Έτσι θα συμβάλλουμε στην αποκατάσταση της τιμής και της αξιοπιστίας των κομμάτων και του πολιτικού μας συστήματος, δηλαδή της δημοκρατίας.

3.Τραπεζικό σύστημα – διαπιστώσεις και προτάσεις

Σύμφωνα με τα παραπάνω στοιχεία οι Τράπεζες έχουν θέσει, για πάνω από δέκα χρόνια, σε εφαρμογή, συστήματα διαχείρισης κινδύνων, τα οποία βασίζονται στην αντίστοιχη πολιτική, που αποτελεί τον οδηγό για τη λήψη των αποφάσεων χρηματοδότησης των επιχειρήσεων. Συμπεραίνεται ότι στη διάθεση των Τραπεζών υπάρχουν διαθέσιμα εργαλεία, προκειμένου να λαμβάνονται οι ορθές αποφάσεις για τη διασφάλιση της υγιούς λειτουργίας των τραπεζών.

Επομένως θα πρέπει να εξεταστεί περαιτέρω:

-Σε ποιο βαθμό οι τράπεζες, στη λήψη αποφάσεων διαχείρισης των πισοδοτήσεων προς τις επιχειρήσεις ΜΜΕ, τηρούσαν τους κανόνες που οι ίδιες θέσπισαν και χρησιμοποιώντας με σύνεση τα διαθέσιμα κεφάλαια και προστατεύοντας τους πελάτες - καταθέτες τους.

-Πως, παρότι στα συστήματά τους οι τράπεζες είχαν εργαλεία έγκαιρου εντοπισμού των προβλημάτων των επιχειρήσεων και συγκεκριμένα βήματα για τη λήψη άμεσων και αποτελεσματικών μέτρων, δεν φαίνεται να εφάρμοσαν τίποτα απ' αυτά, με αποτέλεσμα να έχουν φτάσει πλέον στη χρήση του έσχατου μέτρου της καταγγελίας δανείων και της ανάληψης ελέγχου επιχειρήσεων που αδυνατούν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους, παρά το γεγονός των επαναλαμβανόμενων διευκολύνσεων, αναχρηματοδοτήσεων τόκων, ευνοϊκότατων αναδιαρθρώσεων και ρυθμίσεων, συνεχών παρατάσεων ακόμη και νέων χρηματοδοτήσεων κ.λ.π.

-Για ποιο λόγο δεν λήφθηκαν μέτρα αποτελεσματικής διαχείρισης της έκθεσης των τραπεζών στις επιχειρήσεις ΜΜΕ, που αδυνατούσαν εμφανώς να ανταποκριθούν στις δανειακές τους υποχρεώσεις, παρά το γεγονός ότι από το

2008 οι τράπεζες άρχισαν να ενισχύονται με δημόσιο χρήμα τόσο για την ενίσχυση των κεφαλαίων τους ώστε να συγκεντρώνουν τα απαραίτητα εποπτικά κεφάλαια όσο και για την εξασφάλιση εγγυήσεων για την άντληση ρευστότητας από την ΕΚΤ.

Όπως υποστηρίχτηκε από εκπρόσωπο της ΤτΕ, κατά τη συζήτηση στην εξεταστική επιτροπή, η ΤτΕ παρέμβαινε εφόσον έκρινε ότι οι τράπεζες δεν είχαν επαρκή κεφάλαια για να καλύψουν τους κινδύνους που αναλάμβαναν μέσω των δανειοδοτήσεων πελατών τους, ενδεχομένως υψηλού και πολύ υψηλού κινδύνου. Υποστηρίχτηκε δηλαδή ότι η ΤτΕ δεν είχε “υποχρέωση” να “απαγορεύσει” εκ των προτέρων τέτοιου είδους χορηγήσεις προς τις Τράπεζες.

Εν τούτοις παρατηρείται ότι από το 2008-2009, οι τράπεζες ενισχύονται τόσο κεφαλαιακά όσο και με εγγυήσεις, για την άντληση ρευστότητας, από το κράτος. Έτσι με το Ν. 3723/2008 το κράτος αποκτά προνομιούχες μετοχές σε όλες τις τράπεζες, ενισχύοντας τις με δημόσιο χρήμα μερικών δις ευρώ ενώ παράλληλα εκδίδει ομόλογα πολλών δις που τα εκχωρεί στα τραπεζικά ιδρύματα για εγγυήσεις προς την ΕΚΤ προς άντληση ρευστότητας.

Συνολικά το πρόγραμμα στήριξης των τραπεζών, με βάση το Ν. 3723/2008, ανήλθε στα 28 δις ευρώ. 5 δις κατευθύνθηκαν στην κάλυψη κεφαλαιακών αναγκών που προέκυψαν λόγω της αύξησης των αναλαμβανόμενων κινδύνων και 23 δις χρησιμοποιήθηκαν ως εγγυήσεις για άντληση ρευστότητας από την ΕΚΤ. Σημειώνεται ότι τα 8 δις δόθηκαν με μορφή προνομιούχων μετοχών, δηλαδή χωρίς ψήφο για τη διακυβέρνηση των τραπεζών. Όρος επίσης ήταν η απόδοση 10% ετησίως στο δημόσιο για τις προνομιούχες μετοχές, έσοδο που έχει ανασταλεί μετά την ένταξη της χώρας στην επιτροπεία. Το αρχικό ποσό του Ν. 3723/2008 αυξήθηκε, διαδοχικά με τους Ν. 3845/2010, 3872/2010, 4631/2011, 4056/2012 φτάνοντας συνολικά στο ποσό των 188 δις, από τα οποία 5.148.585.000 ευρώ χρησιμοποιήθηκαν για κεφαλαιακές ανάγκες των τραπεζών και τα υπόλοιπα ως εγγυήσεις για άντληση ρευστότητας.

Με βάση, ωστόσο, το νόμο 3723/2008 το δημόσιο, λόγω της ενίσχυσης των τραπεζών, απέκτησε το δικαίωμα εκπροσώπου στα ΔΣ των τραπεζών, ο οποίος είχε ακόμη και δικαίωμα άσκησης veto σε θέματα αποδοχών. Είχε επιπλέον ειδικό καθήκον την παρακολούθηση της αξιοποίησης της κρατικής βοήθειας από τις τράπεζες για τη χρηματοδότηση στεγαστικών δανείων, μικρομεσαίων επιχειρήσεων

και επιχειρήσεων ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη της χώρας, όπως αναφέρει ο Ν. 3723/2008.

Παράλληλα, με βάση τον ίδιο νόμο συστήνεται Συμβούλιο Εποπτείας όπου συμμετέχουν οι εκπρόσωποι του Δημοσίου στα ΔΣ των τραπεζών, ο Διοικητής της Τράπεζας Ελλάδος και ο Υπουργός Οικονομικών. Επίσης, όπως αναφέρει ο νόμος, οι εκπρόσωποι έχουν πρόσβαση σε όλα τα βιβλία και τα στοιχεία των τραπεζών για την υλοποίηση των σκοπών του νόμου.

Μέχρι σήμερα, δεν έχουν εξοφληθεί όλες οι προνομιούχες μετοχές προς το Δημόσιο, αλλά και εκείνες οι τράπεζες, που τις εξόφλησαν χρηματοδοτήθηκαν εκ νέου με δημόσιο χρήμα, μέσω των ανακεφαλαιοποιήσεων με όχημα το ΤΧΣ, οπότε στην ουσία έχουμε ανακύκλωση δημόσιου χρήματος. Τα ομόλογα που χρησιμοποιούνται ως εγγυήσεις δεν έχουν ακόμη ολοσχερώς αποσυρθεί αν και έχουν μειωθεί σε πολύ μεγάλο ποσοστό.

Από τα παραπάνω είναι εύλογα τα ερωτήματα:

- Πώς επέτρεψε το δημόσιο με χρήματα των φορολογουμένων να στηθεί “πάρτι”, όπως ανέφερε και εκπρόσωπος της Τράπεζας της Ελλάδος στην Εξεταστική Επιτροπή, παρά το γεγονός ότι είχε εκπρόσωπο σε κάθε τράπεζα και, επιπλέον, συστάθηκε και το Συμβούλιο Εποπτείας, στα πλαίσια παρακολούθησης της χρήσης της κρατικής βοήθειας από τις τράπεζες;
- Η ΤτΕ, ως εποπτική αρχή, παρά το γεγονός ότι διαπίστωνε την έλλειψη κεφαλαίων για την κάλυψη των κινδύνων των τραπεζών και με δική της έγκριση έγινε η χρήση των κεφαλαίων του Ν. 3723/2008, δεν όφειλε να θέσει εγκαίρως τα ζητήματα αυτά στην πολιτεία και να συζητήσει από κοινού με τις τράπεζες και το δημόσιο τη λήψη άμεσων μέτρων;

Στο καταστατικό της ΤτΕ από το 1998 αναφέρονταν ότι “Στόχοι της εποπτείας είναι η σταθερότητα και αποτελεσματικότητα του πιστωτικού συστήματος και γενικότερα του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας.” Στη συνέχεια του παραπάνω εδάφιου, το 2012, προστέθηκαν και τα ακόλουθα: “Σε αυτό το πλαίσιο, η Τράπεζα της Ελλάδος ασκεί μμεταξύ άλλων την μακροπροληπτική αρμοδιότητα προς ενίσχυση της ανθεκτικότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος και μείωση της συσσώρευσης των συστημικών κινδύνων. Ιδίως, η Τράπεζα της Ελλάδος αναγνωρίζει, παρακολουθεί και αξιολογεί αυτούς τους κινδύνους και λαμβάνει τα μέτρα που

προβλέπει ο νόμος. Επίσης, η εποπτεία αποβλέπει στη διαφάνεια των διαδικασιών και των όρων των συναλλαγών των υποκειμένων σε αυτή. (το τελευταίο εδάφιο “Επίσης..” υπήρχε από το 1998).

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η χρήση της κρατικής βοήθειας του Ν. 3723, για την ενίσχυση των ιδίων κεφαλαίων των τραπεζών άρχισε το 2008 και ολοκληρώθηκε το 2010. Διαπιστώνονταν δηλαδή ελλείψεις κεφαλαίων σε συνεχή βάση.

Χρήσιμο είναι να μνημονευτεί και το γενικότερο κλίμα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, εκείνη την περίοδο-είχε ήδη εκδηλωθεί η κρίση των υψηλού κινδύνου στεγαστικών δανείων στις ΗΠΑ και ήταν γεγονός η κατάρρευση της Lehman Brothers- ενώ ταυτόχρονα το δημόσιο χρέος στη χώρα μας αυξάνονταν.

Η κρατική βοήθεια, δηλαδή, προς τις τράπεζες δεν ήταν από δημόσιο πλεόνασμα αλλά προσαύξησε ένα ήδη καλπάζον δημόσιο χρέος. Και μπορεί, οι εγγυήσεις για την άντληση ρευστότητας να ήταν εν δυνάμει δημόσιο χρέος, η κεφαλαιακή, ωστόσο, ενίσχυση ήταν καθαρή αύξηση του δημόσιου χρέους.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια που περιγράφονται παραπάνω ποιος μπορεί να ισχυριστεί ότι “οι Τράπεζες είχαν τα κεφάλαια και αφήνονταν ελεύθερες να κατευθύνουν τα κεφάλαιά τους όπου έκριναν”;

Και βέβαια το ερώτημα τίθεται αμείλικτο. Τελικά υπήρχε κάποιος που είχε στ’ αλήθεια τα κεφάλαια αυτά; Μήπως το δημόσιο, που τα διέθετα, απ’ ότι φαίνεται χωρίς επαρκή και αποτελεσματικό έλεγχο στις τράπεζες; Φυσικά και όχι. Το δημόσιο δανειζόταν “πανάκριβα” (με υψηλά επιτόκια) και η χώρα βούλιαζε σταθερά σε μια καταστροφική περιδίνηση.

Πού όμως κατευθύνονταν αυτά τα δανεικά που πληρώνει τόσο ακριβά ο ελληνικός λαός τα τελευταία χρόνια; Κατευθύνονταν, όπως αποδείχτηκε και στις επιχειρήσεις ΜΜΕ, διογκώνοντας το δανεισμό τους και καθιστώντας τον αδύνατο προς εξυπηρέτηση, επειδή όταν, όπως ανενδοίαστα ειπώθηκε, δίνεται χρήμα με αέρα, κανείς δεν ενδιαφέρεται να το επιστρέψει. Ποιοι λοιπόν φέρουν την ευθύνη για όλη αυτήν την κατάσταση; Πού κατευθύνθηκε ο πακτωλός των δανείων; Ποια σκοπιμότητα εξυπηρετούσε η ροή αυτή του υψηλού κόστους χρήματος, που συνεχίστηκε ακόμη και μετά το 2010 και την είσοδο στη χώρα στη μαύρη νύχτα των μνημονίων;

Σίγουρα τα δάνεια αυτά δεν εξυπηρετούσαν στεγαστικές ανάγκες των φορολογουμένων, δεν εξυπηρετούσαν παραγωγικές επενδύσεις, δεν επενδύονταν στην υγεία και την παιδεία των κατοίκων της χώρας. Κατευθύνονταν σε επιχειρηματίες, από τους πλουσιότερους της χώρας, με ανεμπόδιστη πρόσβαση σε δανεισμό, διαχρονικά, με πολλαπλές δραστηριότητες, που είχαν όμως μια ξεχωριστή ιδιότητα: Έλεγχαν την πληροφόρηση του κάθε πολίτη της χώρας, σε μεγάλο βαθμό την ψυχαγωγία του, επηρέαζαν τη διαμόρφωση της γνώμης του, “έμπαιναν” στο σπίτι του μέσα από τη τηλεόραση ή/και το ραδιόφωνο, στον υπολογιστή του, στο περιοδικό, στην εφημερίδα του, παντού.

Να λοιπόν γιατί οι δανειοδοτήσεις των ΜΜΕ, που κάποια απ’ αυτά έχουν φτάσει, στα όρια της χρεοκοπίας, ξεχωρίζουν και έχουν ιδιαιτερότητες σε σχέση άλλες. Στο βαθμό, βεβαίως, που οι ιδιοκτήτες των ΜΜΕ δραστηριοποιούνται και σε άλλους τομείς, τα πράγματα περιπλέκονται ακόμη περισσότερο, διότι, λόγω της ιδιαιτερότητας των ΜΜΕ μπορεί να αποκτά ιδιαιτερότητες και ο δανεισμός και των λοιπών εταιρειών ενός επιχειρηματία.

Όμως δεν έχουν λάβει χώρα ενισχύσεις τραπεζών, μέχρι σήμερα, μόνο μέσω του Ν. 3723/2008 αλλά και μέσω του Ν. 3864/2010 περί σύστασης του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, του γνωστού ΤΧΣ, μέσω του οποίου έλαβαν χώρα οι δυο ανακεφαλαιοποιήσεις των τεσσάρων συστημικών τραπεζών.

Με βάση το νόμο 3864/2010 το ΤΧΣ από τον 6/2012 έχει εκπρόσωπό του στα ΔΣ των τεσσάρων τραπεζών, με αυξημένες αρμοδιότητες και συμμετοχή σε όλες τις επιτροπές των ΔΣ. Το ΤΧΣ, το οποίο είναι ΝΠΙΔ, από τον ιδρυτικό του νόμο εκπροσωπεί τη συμμετοχή του δημοσίου στις τράπεζες ως μετόχου, μέσω των ανακεφαλαιοποιήσεων.

Τίθεται λοιπόν το ερώτημα ποιος ο ρόλος και η παρέμβασή του ΤΧΣ, από τον 6/2012, στο γίνεσθαι των τραπεζών, με ποιο τρόπο διασφαλίζει τα συμφέροντα των φορολογουμένων αλλά και των καταθετών για τη χρηστή διαχείριση κεφαλαίων και καταθέσεων και τη διασφάλιση της απρόσκοπτης συνέχειας της λειτουργίας των τραπεζών. Η εξέταση των διαθέσιμων στοιχείων έδειξε συνέχιση, σε μεγάλο βαθμό, της τακτικής της παροχής ρευστότητας και διευκολύνσεων και από τον 6/2012 και μετά, σε ημιθανείς επιχειρήσεις ΜΜΕ, όπως επιβεβαιώνουν και οι τελευταίες εξελίξεις.

Ο ρόλος λοιπόν και η στάση του ΤΧΣ, μέσω των εκπροσώπων του, είναι ένα άλλο ζήτημα προς εξέταση, με βάση τα στοιχεία των δανείων προς τα ΜΜΕ.

Με το άρθρο 20 του Ν. 3867/2010 συστάθηκε ένα ακόμη όργανο για την πρόληψη των συστημικών κινδύνων το λεγόμενο Συμβούλιο Συστημικής Ευστάθειας. Σύμφωνα με το άρθρο:

“Συνιστάται στο Υπουργείο Οικονομικών «Συμβούλιο Συστημικής Ευστάθειας» (Σ.Σ.Ε.), με αποστολή την ανάλυση της δυναμικής μεταξύ των επί μέρους συστημάτων του χρηματοοικονομικού χώρου και τη συνεχή διερεύνηση για την προληπτική αντιμετώπιση έκτακτων ή ακραίων καταστάσεων και κρίσεων. Ειδικότερα το Συμβούλιο:

α) Παρακολουθεί τη σχέση και δυναμική μεταξύ των συστημάτων της οικονομίας, με ιδιαίτερη έμφαση στις κεφαλαιαγορές, το τραπεζικό και ασφαλιστικό σύστημα, τη ρευστότητα, το δημόσιο χρέος και τις κρατικές εγγυήσεις και την προληπτική δράση κατά ακραίων καταστάσεων, ασταθειών και κρίσεων.
β) Παρακολουθεί τη χρηματοοικονομική πολιτική του Υπουργείου Οικονομικών και εισηγείται σχετικώς, καθώς και σε θέματα που ανακύπτουν στο πλαίσιο της λειτουργίας των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Θεσμών.
γ) Παρακολουθεί και διασφαλίζει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ του Υπουργείου Οικονομικών και των εθνικών ανεξάρτητων εποπτικών αρχών του χρηματοοικονομικού τομέα για το συντονισμό της χρηματοοικονομικής πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών.”

Παρά λοιπόν την ενίσχυση των αρμοδιοτήτων των εποπτικών αρχών, παρά τη θεσμοθέτηση νέων οργάνων για την αποτροπή και την πρόληψη ακραίων καταστάσεων, ασταθειών και κρίσεων, δεν στάθηκε δυνατό να τεθούν όρια στην απρόσκοπτη ροή χρήματος προς τα ΜΜΕ, αυξάνοντας κατακόρυφα τους αναλαμβανόμενους, από τις τράπεζες, κινδύνους. Με άμεση συνέπεια την κατακόρυφη αύξηση των αναγκαίων κεφαλαίων για την ανακεφαλαιοποίησή τους αλλά και την περαιτέρω λήψη σκληρών μέτρων κατά της κοινωνίας, προκειμένου να παρέχουν οι δανειστές της χώρας τα απαραίτητα για την ανακεφαλαιοποίηση κεφάλαια.

Τέλος επισημαίνεται η έρευνα που θα πρέπει να γίνει για τυχόν δανειοδοτήσεις προς ΜΜΕ από θυγατρικές ή καταστήματα των Ελληνικών τραπεζών στο εξωτερικό, που πιθανόν δεν συμπεριλήφθηκαν στα υποβληθέντα στην Εξεταστική επιτροπή στοιχεία. Αναφέρεται π.χ. ότι η Eurobank Κύπρου εξόφλησε δάνειο που είχε δοθεί από την

ALPHA σε συγκεκριμένη εταιρεία ΜΜΕ. Δεν γίνεται σαφές εάν το δάνειο αυτό περιλαμβάνεται στο συνολικό δανεισμό της εταιρείας από τον όμιλο της Eurobank, όπως υποβλήθηκε στην Εξεταστική Επιτροπή.

8.ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Για το σύνολο των προαναφερόμενων παραβιάσεων των τραπεζικών και πιστοδοτικών κανόνων, παραβάσεων κανόνων και νομοθετικών διατάξεων που διέπουν την δανειοδοτική κανονικότητα και πρακτική, διατάξεων νόμων και κανονισμών, οι δανείστριες τράπεζες προέβησαν στις επιβαλλόμενες από το σύνολο αυτών των κανόνων, κανονισμών και νομικών διατάξεων, νομικές και διαδικαστικές ενέργειες, είτε για αξίωση από τους πιστούχους-εταιρίες ΜΜΕ και κόμματα-για εξόφληση δόσεων τόκων, είτε για καταγγελία των δανειακών συμβάσεων, λόγω μη προσέλευσης των πιστούχων εταιριών ΜΜΕ σε υπογραφή νέων ρυθμίσεων στα πλαίσια της διαμορφούμενης εταιρικής και διαχειριστικής πραγματικότητας, μόνο μετά την κυβερνητική απόφαση να συσταθεί με απόφαση της Βουλής της Εξεταστικής Επιτροπής μας.

Μάλιστα, μέχρι την πολιτική και κυβερνητική αλλαγή του Ιανουαρίου 2015 δεν είχε γίνει καμία απολύτως ενέργεια και δεν είχε αναληφθεί καμία απολύτως πρωτοβουλία από τα τραπεζικά ιδρύματα είτε για είσπραξη των οφειλόμενων και υπερήμερων δανείων ή δόσεων τους είτε για καταγγελία των δανειακών συμβάσεων τόσο με τα κόμματα της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ, όσο και με τις επιχειρήσεις των ΜΜΕ, και αν υπάρχει κάποια ή κάποιες που έλαβαν χώρα πριν τις 25 Ιανουαρίου 2015, αποτελεί την εξαίρεση. Συγκεκριμένα στο πλαίσιο αφενός της πολιτικής και κυβερνητικής αλλαγής όσο και στο πλαίσιο σύστασης και λειτουργίας της Επιτροπής μας δημιουργήθηκε κλίμα επιβολής νομιμότητας και κανονικότητας σε όλα τα επίπεδα και μορφές δανειδοτήσεων και κομμάτων και επιχειρήσεων ΜΜΕ, με αποτέλεσμα μόνο μετά την απόφαση της κυβέρνησης για σύσταση και λειτουργίας της Επιτροπής μας να έχουμε, επιτέλους, εφαρμογή των πιστοδοτικών κανόνων, αυστηροποίηση των κριτηρίων και προϋποθέσεων δανειοδότησης συνολικά της οικονομίας, όπως άλλωστε επέβαλε η γενικότερη κατάσταση της εθνικής οικονομίας σε συνθήκες οικονομικής κρίσης και περιοριστικής χρηματοπιστωτικής πολιτικής που επιβλήθηκε στην Ευρώπη και στον κόσμο ολόκληρο.

Όπως είναι γνωστό στις 31.3.2016 κατατέθηκε η πρόταση της Κυβέρνησης για τη σύσταση της Εξεταστικής Επιτροπής μας για τη διερεύνηση της νομιμότητας

της δανειοδότησης των πολιτικών κομμάτων και εταιριών ΜΜΕ από τα τραπεζικά ιδρύματα της χώρας, ενώ στις 15.4.2016 έλαβε χώρα η Ειδική Ημερήσια Διάταξη της Ολομέλειας της Βουλής για τη συζήτηση λήψης απόφασης για τη σύσταση Εξεταστικής Επιτροπής, σύμφωνα με την κυβερνητική πρόταση, και την 19.4.2016 ομόφωνα η Βουλή αποφάσισε τη Σύσταση και Συγκρότηση της Εξεταστικής μας Επιτροπής.

Στις 1.4.2016 η Τράπεζα Πειραιώς καταγγέλλει τις δανειακές συμβάσεις των πολιτικών κομμάτων της Νέας Δημοκρατίας και του ΠΑΣΟΚ, ενώ για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των πέντε (5) χρόνων βρίσκονται σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής, δεν προβαίνει η πιστώτρια τράπεζα σε καμία ενέργεια που προβλέπεται και επιβάλλεται από τους ίδιους τους Κανονισμούς της τράπεζας. Τον Οκτώβριο του 2016 η ίδια τράπεζα ασκεί αγωγή ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών κατά των κομμάτων ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, με την οποία αξιώνει την καταβολή όσων οφείλουν σύμφωνα με τις δανειακές τους συμβάσεις, χωρίς όμως να αξιώνουν την καταβολή εντόκως σύμφωνα με το νόμο. Γιατί συμβαίνει αυτό, προκαλεί τουλάχιστον την απορία μας.

Η ίδια τράπεζα για τα δάνειά της κατά του Κήρυκα Χανίων, αφού για πρώτη φορά αναδεικνύεται το ζήτημα στις 12.7.2016 σε συνεδρίαση της Εξεταστικής μας Επιτροπής, και εν συνεχεία στις 18.10.2016 ο πρόεδρος της Επιτροπής ζήτησε από την τράπεζα την αποστολή της αλληλογραφίας με τον Κήρυκα Χανίων, τελικά κοινοποιεί στις 2.11.2016 εξώδικη καταγγελία της σύμβασης χρεολυτικού δανείου, που είχε ήδη καταγγείλει την 22.4.2016. Την 2.11.2016 υπογράφεται συμφωνητικό αναγνώρισης και ρύθμισης οφειλής στο οποίο συμβάλλεται με την τράπεζα η εταιρία με την επωνυμία "Κήρυξ-Δημοσιογραφικά Εκδοτικές και Τυπογραφικές Εκμεταλλεύσεις Ανώνυμη Εταιρία ως οφειλέτης και ο Κωνσταντίνος Μητσοτσάκης ως εγγυητής. Η Τράπεζα Πειραιώς καταγγέλλει επίσης τις δανειακές συμβάσεις της με την ΤΗΛΕΤΥΠΟ-MEGA την 15.4.2016, δηλαδή την ίδια ημέρα που αποφάσισε η Βουλή για τη σύσταση και λειτουργία της Επιτροπής μας.

Το ίδιο περίπου συνέβη και με την τράπεζα ΑΤΤΙCΑ ΒΑΝΚ, η οποία, αφού είχε αποστείλει εξώδικες οχλήσεις προς τη ΝΔ το 2013 και 2014, τελικά την 17.10.2016 προέβη σε κλείσιμο του λογαριασμού με τον οποίο εξυπηρετούνταν η σχετική δανειακή σύμβαση. Το ίδιο έκανε και με το ΠΑΣΟΚ, την ίδια ημέρα της 17.10.2016, μετά από αποστολή εξώδικων επιστολών το 2011, προβαίνει σε κλείσιμο του λογαριασμού με τον οποίο εξυπηρετούνταν η σχετική δανειακή σύμβαση. Δηλαδή η τράπεζα της ΑΤΤΙCΑ ΒΑΝΚ προβαίνει σε νομικές πράξεις και ενέργειες σε χρόνο που λειτουργεί η Επιτροπή μας, και προφανώς εξαιτίας της λειτουργίας της και της έρευνας στην οποία ενδελεχώς προβαίνει.

Τέλος, οι τράπεζες ΕΤΕ, EUROBANK ΚΑΙ ALPHA BANK προβαίνουν σε νομικές ενέργειες μόνο μετά τη σύσταση και λειτουργία της Επιτροπής μας, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την περίπτωση του ΔΟΛ, τον μεγαλύτερο δημοσιογραφικό και εκδοτικό οργανισμό της χώρας, και την 31.10.2016, οι τράπεζες αναλαμβάνουν πρωτοβουλία για την αναδιάρθρωση των δανείων του. Και αυτό γίνεται με την Επιτροπή μας εν λειτουργία. Και αυτό το γεγονός, σε συνδυασμό με τα παραπάνω που μόνο ενδεικτικά αναφέρονται, καταδεικνύεται ότι η κυβερνητική απόφαση για τη σύσταση και λειτουργία της Εξεταστικής μας Επιτροπής ήταν απολύτως αναγκαία, και για το τραπεζικό σύστημα που καθυστερούσε επί χρόνια χωρίς ουσιαστικά να προβαίνει σε πράξεις, ενέργειες και πρωτοβουλίες είσπραξης των οφειλόμενων, και για το πολιτικό σύστημα, τις δανειακές υποχρεώσεις του οποίου έπρεπε να γνωρίζει ο ελληνικός λαός, και για το πλαίσιο λειτουργίας και το ύψος οφειλών των επιχειρήσεων ΜΜΕ.

Με τη λειτουργία της Επιτροπής αρχίζουν να γίνονται όσα δεν γίνονταν επί χρόνια, παρά το γεγονός ότι επιβάλλονταν από κανονισμούς, κανόνες και διατάξεις νόμων. Αφενός υλοποιούνται όσα δεν γίνονταν κατά παράβαση συγκεκριμένων διατάξεων κανονισμών και νόμων και αφετέρου ικανοποιούν απόλυτα το περί δικαίου λαϊκό αίσθημα, δεδομένου ότι δεν είναι δυνατόν ένας δανειολήπτης φυσικό πρόσωπο ή μία μικρή ή μεσαία επιχείρηση με δάνεια μερικών χιλιάδων ευρώ στην ελάχιστη καθυστέρηση να υφίστανται τα “νόμιμα” σκληρά μέτρα και συνέπειες της υπερημερίας τους (που έχουν μάλιστα αποχρώντα λόγο την οικονομική κρίση και την έλλειψη ρευστού), και τα κόμματα και επιχειρήσεις των ΜΜΕ που οφείλουν εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ από δάνεια που ελήφθησαν χωρίς εξασφαλίσεις και εγγυήσεις, να μην υφίστανται για χρόνια καμία, νόμιμη εννοείται, συνέπεια για παραβάσεις, υπερημερίες, αθέτηση όρων και δανειακών δεσμεύσεων. Αυτό, εκτός των άλλων, παραβιάζει τις αρχές της δικαιοσύνης και της ίσης μεταχείρισης και δεν θα το συγχωρήσει σε κανένα ο ελληνικός λαός, αν δεν αποκατασταθούν οι αρχές αυτές, βασικοί πυλώνες άλλωστε για ένα κράτος δικαίου και μία ευνομούμενη πολιτεία.

Η ΤΥΧΗ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ Ν.Δ. ΚΑΙ ΠΑΣΟΚ. ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΑ

Εύλογες απορίες γεννήθηκαν κατά τη διάρκεια των εργασιών της επιτροπής αναφορικά με τον τρόπο με τον οποίο είναι δυνατόν να αποπληρωθούν τα υπέρογκα δάνεια των δύο κομμάτων ΝΔ και ΠΑΣΟΚ. Οι υπολογισμοί λαμβάνοντας, όπως προαναφέρεται, σαν δεδομένα τις σημερινές νομικές ρυθμίσεις και τα μεγέθη

(συνολικό ύψος της κρατικής χρηματοδότησης σε όλα τα κόμματα, απαγόρευση εκχώρησης του 100%, εκλογικά ποσοστά του συγκεκριμένου κόμματος) είναι αποκαρδιωτικοί και οι κατά καιρούς διαβεβαιώσεις, ενίοτε και από επίσημα χείλη υπευθύνων των κομμάτων αυτών, ότι «θα καταβληθεί προσπάθεια κλπ» δεν ακούγονται διόλου πειστικές στον μέσο πολίτη.

Αναφέρθηκαν πολλά ενδεχόμενα.

Από την ακραία και καταφανώς προκλητική εκδοχή της αλλαγής ΑΦΜ ήτοι μιας επίσημης λαθροχειρίας, που, εκτός των άλλων, θα «νομιμοποιούσε» σειρά παρανομιών τέτοιου τύπου στο επίπεδο της κοινωνίας, έως και την ουτοπική εξαγγελία της συλλογής των ποσών αυτών με μηνιαίες μικρές συνδρομές των μελών του κόμματος.

Ο ενδεχομένως όχι και τόσο «αθώος» προβληματισμός που ακούστηκε κατά την εξέταση του κ. Στουρνάρα, εάν δηλαδή τα κόμματα ανήκουν ή όχι στη σφαίρα του ευρύτερου δημοσίου τομέα, θα μπορούσε να ανοίξει τη θύρα μιας νομικής κατασκευής, σύμφωνα με την οποία και τα χρέη τους ανήκουν στα χρέη της «γενικής Κυβέρνησης». Φυσικά και αυτή η άποψη, εκτός από απολύτως εσφαλμένη, θα ήταν αποκρουστέα ως ενοχλητικά προκλητική, βαθιά αντιδημοκρατική και επιζήμια όχι μόνο από οικονομική αλλά κυρίως από θεσμική άποψη. Όποια Κυβέρνηση το αποτολμούσε θα έδινε ένα ηχηρό ράπισμα όχι απλώς στη δημοκρατική ευαισθησία του ελληνικού λαού αλλά στην υπόσταση των συγκριμένων κομμάτων, του κομματικού συστήματος γενικότερα.

Ενδιάμεσες σκέψεις για μεταβολή του σχήματος-οφειλέτη σε πολυκομματικό, ως σύμπραξη με ή χωρίς αυτοκατάργηση δεν μπορεί επίσης να αποτελέσει δημοκρατικά ανεκτή λύση. Μπορεί μεν να ισχυριστεί κανείς ότι το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού το διαθέτουν κατ' εξοχήν, οι πολιτικοί σχηματισμοί και ότι ως υπέρτερο συνταγματικό δικαίωμα δεν μπορεί να τελεί υπό την αίρεση της μη ύπαρξης χρεών στα σχήματα που προσχωρούν, μια τέτοια εξέλιξη όμως επίσης θα προσκρούσει με πάταγο στην κοινή ευαισθησία. Θα αποτελούσε μέγιστη κοροϊδία ειδικά στους πολίτες εκείνους που στερούμενοι αγωνίζονται να είναι συνεπείς προς τις δανειακές τους υποχρεώσεις. Τους ίδιους που εν συνεχεία θα καλεί το νέο αυτό σχήμα να το ψηφίσουν.

Τα παραπάνω πρέπει να εκληφθούν ως προειδοποίηση προς αποφυγήν ακόμα και σκέψεων για τέτοιου είδους κατάπτυστες «λύσεις».

Η έντιμη και δημοκρατικά ορθή λύση, η οποία εκτός των άλλων θα είχε και διδακτικό χαρακτήρα για τις μέλλουσες γενιές και θα χρησίμευσε για την αποφυγή παρόμοιων καταστάσεων στο μέλλον είναι μία και μόνη: Υποβολή επισήμως αιτημάτων ρύθμισης των χρεών, όπως καλούνται να κάνουν σήμερα όλοι οι

δανειολήπτες που για κάποιους λόγους δεν μπόρεσαν να είναι συνεπείς. Δέσμευση δημόσια απέναντι στον ελληνικό λαό για τον τρόπο εξυπηρέτησης και αποπληρωμής των δανείων από τα δύο μεγάλα κόμματα, με όρους διαφάνειας, συμμετοχής και, εννοείται, τήρηση των δεσμεύσεων αυτών. Εάν επιλεγούν μελλοντικά συμμαχικά σχήματα μέσω συγχωνεύσεων να υπάρχει από τώρα δέσμευση ότι τα τραπεζικά χρέη θα αποτελούν παρακολούθημα των βεβαρημένων κομμάτων. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση θα πρόκειται για προσπάθεια εξαπάτησης.

9.ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΟΡΩΝ

Προβλέψεις = Προβλεπόμενα ποσά από απαιτήσεις της τράπεζας, τα οποία κρίνουν οι υπηρεσίες της τράπεζας ότι δεν θα εισπραχθούν. Τα δάνεια είναι μια μορφή απαίτησης.

Τα ποσά των προβλέψεων λογιστικά λειτουργούν σαν ζημιές. Μειώνουν τα κέρδη και όταν αυτά δεν υπάρχουν ή δεν επαρκούν, μειώνουν και τα ίδια κεφάλαια των τραπεζών. Οι προβλέψεις τηρούνται και παρακολουθούνται αθροιστικά στους ισολογισμούς των τραπεζών. Κάθε τρίμηνο μπορεί να υπολογίζονται και νέες προβλέψεις, αναλόγως της πορείας εξυπηρέτησης των δανείων και των λοιπών απαιτήσεων. Οι νέες προβλέψεις αθροίζονται με τις υπάρχουσες.

Οι προβλέψεις υπολογίζονται συγκεντρωτικά για τα μικρά και μεσαία στεγαστικά, καταναλωτικά και επιχειρηματικά δάνεια, και εξατομικευμένα για τα μεγάλα δάνεια.

Οι προβλέψεις παύουν να υφίστανται όταν διαγράφονται από τα χαρτοφυλάκια των τραπεζών τα δάνεια για τα οποία είχαν προβλεφθεί. Η διαδικασία αυτή γίνεται σταδιακά και σε βάθος χρόνου, αφού εξαντληθούν όλα τα περιθώρια ανάκτησης από τις τράπεζες έστω μέρους των δανείων που καλύπτουν εξ ολοκλήρου ή μερικώς οι προβλέψεις.

Για τον υπολογισμό της πρόβλεψης δηλαδή της αναμενόμενης ζημιάς από ομάδα δανείων ή μεμονωμένα μεγάλα δάνεια, υπολογίζεται η αξία ρευστοποίησης (συνήθως πώλησης) των εμπράγματων ή χρηματοοικονομικών εξασφαλίσεων (ακίνητα, κινητά, ομόλογα, μετοχές, ρευστό, λειτουργούσα επιχείρηση), η οποία αφαιρείται από το δάνειο και η πρόβλεψη καλύπτει το υπόλοιπο μη ανακτήσιμο ποσό. Αν τελικά ανακτηθεί ποσό μεγαλύτερο του προϋπολογισθέντος αυτό εμφανίζεται, λογιστικά, σαν έκτακτο έσοδο και όχι σαν είσπραξη από το δάνειο επειδή έχει ήδη περάσει το μη εξασφαλισμένο δάνειο, μέσω της πρόβλεψης, στις ζημιές.

Σήμερα οι τράπεζες έχουν υπολογίσει συνολικές προβλέψεις περί τα 60 δις τα οποία είναι μειώσεις των ιδίων κεφαλαίων τους, που καλύφθηκαν από τις συνεχείς ανακεφαλαιοποιήσεις. Οι ανακεφαλαιοποιήσεις αυτές αποτελούν μέρος του δημόσιου χρέους, εξ αιτίας του οποίου μειώθηκαν συντάξεις μισθοί κ.λ.π. καθιστώντας τους πολίτες ανίκανους να πληρώσουν τα δάνεια τους. Εμμεσα δηλαδή οι προβλέψεις είναι το κόστος της κοινωνίας για τις τράπεζες.

Το κρίσιμο ερώτημα, σήμερα, είναι ποιός θα ωφεληθεί από τις προβλέψεις των τραπεζών. Θα μειωθούν ή θα χαριστούν τα δάνεια των πολιτών που πραγματικά δεν μπορούν να πληρώσουν τα δάνειά τους λόγω των μειώσεων που υπέστησαν και για να υλοποιηθούν οι ανακεφαλαιοποιήσεις των τραπεζών με δημόσιο χρήμα ή θα ωφεληθούν οι κάθε λογής «Ψυχάρηδες». Είναι σαφές ότι η Εξεταστική συντέλεσε τα μάλα για να μην επωφεληθούν κάποιοι «Ψυχάρηδες». Όμως είναι δυστυχώς πολλοί ακόμη... Το θέμα είναι ταξικό, αφορά με ζωτικό τρόπο την ελιτ ενώ ταυτόχρονα αφορά τους πολίτες που πλήττονται παντοιοτρόπως. Και αφορά βεβαίως και την κυβέρνηση, της οποίας η σταθερότητα διακυβεύεται και μέσα από το μοίρασμα «της πίτας των προβλέψεων»

Cash collateral= εξασφάλιση δανείου με δέσμευση μετρητών.

Ακάλυπτος κίνδυνος= το ποσό εκείνο του δανείου που δεν καλύπτεται από κανενός είδους εξασφάλιση. Ποσό δανείου – αξία εξασφαλίσεων = ακάλυπτος κίνδυνος.

Balloon payment= Δόση δανείου ιδιαίτερα μεγάλου ποσού (φουσκωμένη σαν μπαλόνι), που συνήθως αφορά επιστροφή κεφαλαίου και χρονικά τοποθετείται στο τέλος της διάρκειας του δανείου. Είναι ένα «πονηρό» εργαλείο των τελευταίων κυρίως χρόνων, από το 2010 και μετά, αναφέρεται σε μεγάλα επιχειρηματικά δάνεια, τα οποία αναδιρθρώνονται με καταβολή μικρών δόσεων, κυρίως τόκων, για κάποια χρόνια και το κεφάλαιο σχεδιάζεται να καταβληθεί με μια μεγάλη δόση στο τέλος. Στην πραγματικότητα- μερικές φορές το γράφουν και στις αποφάσεις- αυτό που έχουν συμφωνήσει είναι να ανανεωθεί το δάνειο όταν θα φτάσει η ώρα της μεγάλης δόσης και να διαμορφωθεί ένα νέο δάνειο με το υπόλοιπο του δανείου. Έτσι κερδίζουν χρόνο και από μια άποψη την τράπεζα τη συμφέρει να έχει δανείσει χρήματα και να εισπράττει τόκους. Όμως η συνήθης περίπτωση των τελευταίων χρόνων, για τα μεγάλα επιχειρηματικά δάνεια είναι η μη καταβολή ούτε τόκων και η συνεχής κεφαλαιοποίησή τους και μάλιστα πολλές φορές και η νέα χρηματοδότηση με φρέσκο νέο χρήμα.

Καθυστέρηση άνω των 90 ημερών = Η δόση κάθε δανείου έχει μια ημερομηνία πληρωμής. Στην ημερομηνία αυτή το δάνειο καθίσταται απαιτητό από την τράπεζα. Όταν περάσουν 90 ημερολογιακές ημέρες από την παραπάνω

ημερομηνία, λέμε ότι το δάνειο είναι σε καθυστέρηση 90 ημερών, είναι υπερήμερο. Τότε τα δάνεια χαρακτηρίζονται ως μη εξυπηρετούμενα και πρέπει πλέον η τράπεζα να πάρει μέτρα. Στην πραγματικότητα οι τράπεζες, μέσω των εισπρακτικών εταιρειών, από την πρώτη μέρα καθυστέρησης αρχίζουν να ενοχλούν τον οφειλέτη αλλά δεν έχουν δικαίωμα να προχωρήσουν σε μέτρα όπως η καταγγελία της σύμβασης, η ενέργειες για πλειστηριασμούς κ.λ.π.

Rating = Είναι η κατάταξη των πελατών σε συγκεκριμένα κλίματα με βάση τον κίνδυνο που αντιπροσωπεύουν ως οφειλέτες για την τράπεζα. Εν γένει όλες οι μεγάλες επιχειρήσεις ακόμη και οι χώρες έχουν το δικό τους rating. Τα διεθνώς χρησιμοποιούμενα rating καθορίζονται από τρεις οίκους αξιολόγησης (MOODY'S, FITCH, STANDARD & POORS). Το rating κάθε χώρας είναι αυτό που καθορίζει την πιστοληπτική της ικανότητα, δηλαδή την δυνατότητά της να δανειστεί από τις αγορές και με τι κόστος δηλαδή με τι επιτόκιο. Η Ελλάδα π.χ. έχει πολύ χαμηλή αξιολόγηση με αποτέλεσμα οι αγορές να τη δανείζουν με επιτόκια γύρω στο 7%, κρίνονται απαγορευτικά για μια χώρα.

Οι τράπεζες χρησιμοποιούν τα μοντέλα κυρίως της MOODY'S για να βρουν το rating δηλαδή για να υπολογίσουν τον πιστωτικό κίνδυνο όλων των μεγάλων επιχειρήσεων που δανείζουν. Για τα φυσικά πρόσωπα και τις μικρές επιχειρήσεις χρησιμοποιούν δικά τους εσωτερικά μοντέλα που έχουν πολλές ομοιότητες μεταξύ των τραπεζών.

Εγγυήσεις (προσωπικές)= Είναι πάγια πρακτική των τραπεζών να ζητείται η προσωπική εγγύηση των κύριων μετόχων ή/και των διευθύνοντων συμβούλων των εταιρειών, που δανειοδοτούν και οι οποίες έχουν ανώνυμες μετοχές. Βεβαίως η προσωπική εγγύηση αν δεν συνοδεύεται με μη δεσμευμένα περιουσιακά στοιχεία δεν έχει μεγάλη αξία για την τράπεζα. Η προσωπική εγγύηση έχει, ωστόσο και τη διάσταση της ευθύνης της καλής λειτουργίας της επιχείρησης ώστε να εξοφληθεί το δάνειο.

Για τις ατομικές επιχειρήσεις, τις Ο.Ε. , τις ΕΕ και τις ΕΠΕ, οι ιδιοκτήτες είναι απολύτως ταυτισμένοι με την επιχείρηση και το δάνειο τους βαρύνει σαν δάνειο προς φυσικό πρόσωπο.

Ανακεφαλαιοποίηση τόκων= Κεφαλαιοποίηση τόκων = όταν οι τόκοι δεν πληρώνονται από τον οφειλέτη και για να μην χαρακτηριστεί μη εξυπηρετούμενο το δάνειο, ενσωματώνονται στο κεφάλαιο. Στην ουσία η τράπεζα αυξάνει το δάνειο προς τον οφειλέτη κατά το ποσό των τόκων, ενώ παράλληλα, αν και δεν εισπράττει τίποτα, ο οφειλέτης δεν εμφανίζεται ως υπερήμερος και το δάνειο φαίνεται ως εξυπηρετούμενο. Η τακτική αυτή εφαρμόζεται κατά κόρον στα επιχειρηματικά δάνεια με μορφή αλληλόχρεου λογ/σμού. Στα δάνεια αυτά υπάρχει υποχρέωση καταβολής

μόνο τόκων ανά εξάμηνο από τον οφειλέτη. Κεφάλαιο επιστρέφεται, από τον οφειλέτη, κατά αραιά διαστήματα και συνήθως μια φορά τον χρόνο, που υποχρεωτικά επαναξιολογείται το δάνειο και είτε παραμένει ως έχει, είτε ζητά η τράπεζα επιστροφή μέρους ή όλου του κεφαλαίου (εφόσον κρίνει ότι υπάρχει κίνδυνος μη εξυπηρέτησης του δανείου), είτε αυξάνει ο δανεισμός. Αν όμως δεν καταβληθούν οι τόκοι ενός 6μήνου το δάνειο γίνεται υπερήμερο. Έτσι κεφαλαιοποιούνται οι τόκοι και, όταν αυτό επαναλαμβάνεται μερικές φορές, το δάνειο μετατρέπεται σε ομολογιακό ή σε τοκοχρεωλυτικό, δηλαδή αλλάζει μορφή γιατί εφόσον δεν καταβάλλονται οι 6μηνιαίοι τόκοι εκ των πραγμάτων χάνει τη μορφή του αλληλόχρεου λογαριασμού.

Εξασφαλίσεις στη χορήγηση δανείων= οι παντός είδους καλύψεις του κινδύνου που αναλαμβάνει η τράπεζα όταν χορηγεί ένα δάνειο. Ακίνητα, χρηματοοικονομικές εξασφαλίσεις, προσωπική εγγύηση, ρευστά κινητά, ενέχυρα κ.λ.π.

Αρνητική καθαρή θέση δανειολήπτη= Ο όρος χρησιμοποιείται για νομικά πρόσωπα, δηλαδή για εταιρείες.

Η καθαρή θέση προκύπτει όταν από τα περιουσιακά στοιχεία (λέγονται και ενεργητικό) αφαιρεθούν οι υποχρεώσεις (λέγονται και παθητικό) της εταιρείας. Αυτό που προκύπτει είναι η τελική αξία της εταιρείας και υπό «κανονικές» οικονομικές συνθήκες θα πρέπει να ισούται με το μετοχικό κεφάλαιο δηλαδή με τα χρήματα που έχουν βάλει οι μέτοχοι. Όταν η παραπάνω αφαίρεση μας δίνει αρνητικό υπόλοιπο, σημαίνει ότι η εταιρεία έχει καταναλώσει και το μετοχικό κεφάλαιο και αντιμετωπίζει πρόβλημα βιωσιμότητας και τίθενται ερωτηματικά για τη δυνατότητά της να συνεχίσει να λειτουργεί (going concern).

Standstill agreement = Πρόκειται για συμφωνία μεταξύ τράπεζας και δανειολήπτριας εταιρείας, η οποία βρίσκεται στα πρόθυρα της χρεοκοπίας. Με τη συμφωνία η τράπεζα δεσμεύεται να μην καταστήσει απαιτητές τις οφειλές της εταιρείας, ωθώντας την στη χρεοκοπία ή στον έλεγχο από την τράπεζα αλλά αντίθετα διευκολύνει την εταιρεία με ανάλογη αναδιάρθρωση του δανείου.

Περίοδος χάριτος= Η περίοδος που συμφωνείται με την τράπεζα να μην καταβάλλει ο οφειλέτης κεφάλαιο για ένα τοκοχρεωλυτικό δάνειο (που έχει δηλαδή μορφή δόσεων που περιέχουν τόκους και κεφάλαιο), παρά να καταβάλλει μόνο τόκους. Συνήθως είναι 1-2 χρόνια, μπορεί να φτάσει και τα 5 π.χ. για νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Η λογική είναι ότι θα γίνει κάποια επένδυση με το δάνειο και σε κάποια χρόνια θα αρχίσει να αποδίδει, άμεσα ή έμμεσα, οπότε θα καταστεί δυνατή η πληρωμή ολόκληρης της τοκοχρεωλυτικής δόσης. Σπανιότερα

κατά την περίοδο χάριτος μπορεί να απαλλάσσεται ο οφειλέτης από την καταβολή και των τόκων και του κεφαλαίου.

Ενήμερο δάνειο= τα δάνειο που εξυπηρετείται κανονικά με πολύ μικρές έστω καθυστερήσεις, που σίγουρα δεν ξεπερνούν τις 90 ημέρες.

Ρύθμιση δανείου= η αλλαγή των όρων του δανείου, λόγω μη εξυπηρέτησής του. Το δάνειο έχει καταστεί υπερήμερο, οι τόκοι κεφαλαιοποιούνται και διαμορφώνεται ένα νέο δάνειο με άλλο επιτόκιο και άλλη διάρκεια. Σε «κανονικούς καιρούς» οι ρυθμίσεις γίνονταν με έγκριση του επόπτη (Τράπεζα Ελλάδος) είχαν υψηλότερα επιτόκια από το αρχικό δάνειο και εν γένει είχαν ένα τιμωρητικό για τον οφειλέτη χαρακτήρα, που δεν εξόφλησε όπως έπρεπε το δανειό του.

Σήμερα η έννοια του ρυθμισμένου ταυτίζεται, σχεδόν, με την έννοια του αναδιάρθρωμένου δανείου. Στην ουσία δεν έχουν τεθεί συγκεκριμένοι και αυστηροί κανόνες από τον επόπτη σε ό,τι αφορά τη ρύθμιση/ αναδιάρθρωση των δανείων. Οι κανόνες αφορούν τα αποτελέσματα τόσο στον όγκο των μη εξυπηρετούμενων δανείων (μείωση ποσοστού κόκκινων δανείων και μακροπρόθεσμες βιώσιμες λύσεις για τα εξυπηρετούμενα -αναδιάρθρωμένα) και τα χαρακτηριστικά τους όσο και στην επίπτωσή τους στις κεφαλαιακές ανάγκες της τράπεζας.

Αναδιάρθρωση δανείου= περιλαμβάνει πολλές αλλαγές και ποικίλα εργαλεία διαχείρισης μη εξυπηρετούμενων αλλά και εξυπηρετούμενων δανείων όπως, επιμήκυνση εξόφλησης, περίοδο χάριτος, πάγωμα μέρους του δανείου για κάποια χρόνια, αύξηση ή μείωση του επιτοκίου κ.λ.π.

Καταγγελία δανείου= Καταγγελία Σύμβασης δανείου= Εξώδικη διαδικασία που συνίσταται στη μεταφορά του δανείου, λογιστικά και μέσα στα συστήματα της τράπεζας, στην κατηγορία των καθυστερημένων δανείων (είναι δόκιμος όρος για τα δάνεια των οποίων οι συμβάσεις καταγγέλλονται), στην εξώδικη ενημέρωση του οφειλέτη ενώ, το κυριότερο, το δάνειο καθίσταται εξ ολοκλήρου απαιτητό και όχι πλέον μόνο οι δόσεις (τόκων, κεφαλαίου + τόκων) που είχαν λήξει.

Στη συνέχεια, με ταχύτατη απόφαση ειρηνοδικείου, εκδίδεται η διαταγή πληρωμής με την οποία η τράπεζα μπορεί να προχωρήσει, εντός δύο μηνών, σε κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων (κινητών, ακινήτων, εις χείρας τρίτων). Πριν την κατάσχεση η διαταγή πληρωμής κοινοποιείται στον οφειλέτη.

Η τράπεζα μπορεί να προχωρήσει στην καταγγελία της σύμβασης και να καθυστερήσει ακόμη και χρόνια τα επόμενα βήματα της διαταγής πληρωμής-κατάσχεσης-πλειστηριασμού.

Factoring = Η πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων (Factoring) είναι παρεχόμενη υπηρεσία που στηρίζεται σε μία σύμβαση μεταξύ ενός πράκτορα

επιχειρηματικών απαιτήσεων, που είναι είτε τράπεζα, είτε ειδική ανώνυμη εταιρεία(συνήθως θυγατρική τράπεζας), και μιας επιχείρησης, που ασχολείται με την πώληση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών.

Σύμφωνα με τη σύμβαση η εταιρεία Factoring αναλαμβάνει να προεξοφλεί εν μέρει ή εν όλω την εταιρεία και να αναλαμβάνει, στη συνέχεια, τη λογιστική, διαχειριστική και νομική παρακολούθηση και είσπραξη των απαιτήσεων της εταιρείας από τους πελάτες της.

Κατά κανόνα με το Factoring αναλαμβάνεται και ο κίνδυνος της μη είσπραξης των προεξοφληθέντων ποσών και για το λόγο αυτό καταβάλλονται και υψηλές προμήθειες από τις εταιρείες για τις υπηρεσίες Factoring. Η εταιρεία Factoring εισπράττει τόκο για την προεξόφληση της εταιρείας και προμήθειες για το σύνολο των υπηρεσιών που προσφέρει στην εταιρεία-πελάτη της.

EBITDA = Earnings Before Interest Taxes Depreciation Amortization= Κέρδη (σε ετήσια, 6μηνιαία ή 3μηνιαία βάση) πριν την αφαίρεση τόκων (που οφείλει η εταιρεία για δάνειά της), φόρων, αποσβέσεων και χρεολυσίων (υποχρέωση της εταιρείας για καταβολή κεφαλαίου από δάνεια που έχει λάβει).

Ομολογιακό δάνειο = Αποτελεί ένα χρηματοδοτικό εργαλείο για τις επιχειρήσεις, εναλλακτικά του δανεισμού από τις τράπεζες, το χρηματιστήριο ή άλλες πηγές. Δεν απαιτεί εξασφαλίσεις και προσωπικές εγγυήσεις και στηρίζεται στην πιστοληπτική ικανότητα (rating) των επιχειρήσεων.

Τα ομολογιακά δάνεια δεν συνοδεύονται πλέον από έγχαρτα ομόλογα, τα οποία είναι άυλα και τηρούνται στα πληροφοριακά συστήματα των εκδοτών (επιχειρήσεις), των τραπεζών που αναλαμβάνουν την έκδοση και διαχείριση, των χρηματιστηρίων στα οποία είναι εισηγμένα κ.λ.π.

Τα ομόλογα αποτελούν τίτλους που πωλούνται και αγοράζονται, μπορούν να ενεχυριαστούν και να χρησιμοποιηθούν σε διάφορες συναλλαγές από τους ομολογιούχους, που είναι αυτοί που τα έχουν αγοράσει και έχουν εισφέρει χρήμα στην επιχείρηση.

Τα συγκεκριμένα ομολογιακά δάνεια των ΜΜΕ δεν έχουν τα παραπάνω χαρακτηριστικά. Όμως χρησιμοποιούνται σαν εργαλεία αναδιάρθρωσης δανείων, κυρίως αλληλόχρεων λογαριασμών, που δεν εξυπηρετούνταν από τους οφειλότες, λόγω της ιδιαίτερης ευελιξίας που τα χαρακτηρίζει σε σχέση με άλλα δάνεια.

Τα ομολογιακά δάνεια είναι μακράς διάρκειας. Οι τόκοι για τα ομόλογα μπορεί να αποδίδονται ετησίως, ή ανά 6μηνο, τρίμηνο, μήνα, το κεφάλαιο μπορεί να αποδοθεί στη λήξη του δανείου σε μία ή και περισσότερες δόσεις, ενώ οι εξασφαλίσεις μπορούσαν να παραμένουν οι ίδιες με τα δάνεια που συγχωνεύονταν

ή, με την ευκαιρία του νέου δανείου και της νέας σύμβασης μπορούσαν και να τροποποιηθούν, δίνοντας βαρύτητα στην «προσωπική εγγύηση» δηλαδή στον αέρα.

Παράλληλα με το νέο δάνειο στο οποίο συγκεντρώνονταν τα παλιά, δίνονταν και νέο χρήμα στο ΜΜΕ, ενώ δεν ήταν πάντοτε καθαρό τι ποσά χαρίζονταν κατά τη μετατροπή των οφειλών σε ομολογιακό.

Επίσης τα ομολογιακά δάνεια παρείχαν τη δυνατότητα να χρησιμοποιείται ένα άλλο νέο δάνειο αλληλόχρεου λογ/σμού, το οποίο χρηματοδοτούσε την καταβολή των τόκων του ομολογιακού.

Με το ομολογιακό δάνειο ενοποιούνταν όλες οι κάθε είδους οφειλές, οι οποίες έτσι γίνονταν ενήμερες ενώ ήταν πιο εύκολη και διαχειρίσιμη η παρακολούθηση της συνολικής οφειλής. Μετατρέπονταν όλα τα δάνεια σε ένα ομολογιακό, τη διαδικασία έκδοσης του οποίου αναλάμβανε η τράπεζα με το μεγαλύτερο δανεισμό και τα ομόλογα μοιράζονταν στις τράπεζες αναλόγως του ποσού που είχε δανείσει η κάθε μία το ΜΜΕ.

Υποσχετική επιστολή= Άνευ ουσίας έγγραφη υπόσχεση του εκπροσώπου της δανειολήπτριας εταιρείας ότι θα εξοφλήσει το δάνειο σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης. Δεν έχει καμία νομική βάση και άλλωστε στην ίδια τη σύμβαση του δανείου αναφέρονται αυτές οι υποχρεώσεις της τήρησης των όρων και της εξόφλησης του δανείου.

Οι υποσχετικές επιστολές αποτελούν τεχνάσματα των τραπεζών για να δανειοδοτούν επιχειρηματίες (δεν ισχύουν για στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια) χωρίς πραγματικές εξασφαλίσεις. Χαρακτηριστικό είναι ότι οι ίδιες οι τράπεζες, στα συστήματά τους και στον υπολογισμό των κινδύνων, δεν υπολογίζουν, σε καμία περίπτωση, τις υποσχετικές επιστολές ως κάλυψη κινδύνου.

Συνδεδεμένοι δανειολήπτες = Ομάδες δανειοληπτών που έχουν άμεσες ή έμμεσες οικονομικές σχέσεις και αλληλεπιδράσεις και ενδεχόμενη οικονομική δυσκολία ενός δανειολήπτη ή ομάδας δανειοληπτών θα επηρεάσει αρνητικά άλλον δανειολήπτη ή ομάδα δανειοληπτών. Ο λόγος της κατηγοριοποίησης των δανειοληπτών ως συνδεδεμένων είναι η διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου και η χορήγηση δανείων κάτω από το πρίσμα του συνολικού κινδύνου για τους συνδεδεμένους δανειολήπτες.

Για ορισμένες κατηγορίες Συνδεδεμένων δανειοληπτών, όπως είναι οι υπάλληλοι και τα στελέχη των τραπεζών καθώς και συγγενικά πρόσωπα αυτών, πολιτικά κόμματα και δημόσια πρόσωπα, δημόσιες επιχειρήσεις, ΜΜΕ κ.α. γίνεται ειδική αναφορά στο πλαίσιο λειτουργίας όλων των τραπεζών για τα όρια δανειοδότησής τους καθώς και για την αυστηρή εφαρμογή των κανόνων δανειοδότησής τους από τις τράπεζες και τη μη ευνοϊκή μεταχείρισή τους.

ΜΕΡΟΣ Γ΄
ΓΝΩΜΕΣ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ

**ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**

**ΜΑΥΡΟΥΔΗ (ΜΑΚΗ) ΒΟΡΙΔΗ, ΝΙΚΑΛΑΟΥ-ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΔΕΝΔΙΑ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ (ΝΟΤΗ) ΜΗΤΑΡΑΚΗ,
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΣΤΑΜΑΤΗ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΖΑΒΑΡΑ**

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	639
A. Ευρετήριο Πινάκων	641
B. Ευρετήριο Γραφημάτων	641
Γ. Ευρετήριο Εικόνων	641
I. Προοίμιο	642
II. Βασικά Ευρήματα	647
a. Ευρήματα	647
b. Πίνακας Ευρημάτων	654
III. Εισαγωγή.....	656
a. Η ανάγκη για διακριτή γνώμη επί του πορίσματος από πλευράς μειοψηφίας 658	
IV. Δάνεια Κομμάτων	662
a. Πραγματικά Περιστατικά και Οικονομικό Περιβάλλον	663
b. Νομοθετικό Πλαίσιο Χρηματοδοτήσεων και Δανειοδοτήσεων	667
c. Δικαστική Διερεύνηση	671
i. Ν. 4146/2013	676
ii. Συμπεράσματα	680
d. ΣΥΡΙΖΑ.....	681
i. Εισαγωγή.....	682
ii. Δανειοδοτήσεις	683
iii. Το ακίνητο της Κουμουνδούρου	689
iv. Δανειοδότηση Αυγής.....	692
v. Συμπεράσματα	696
e. Νέα Δημοκρατία.....	697
i. Γενικές Παρατηρήσεις	697
ii. Βασικά Αίτια Δυσχέρειας Αποπληρωμής.....	710
iii. Ανάλυση εκχωρήσεων κρατικών χρηματοδοτήσεων ετών 2013 & 2014. 711	
1. Εκχωρήσεις προς Αγροτική Τράπεζα.....	711
2. Εκχώρηση προς Τράπεζα Αττικής.....	712
3. Η συμβατότητα των δύο εκχωρήσεων.....	713
V. Δάνεια Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης	717
a. Γενικό πλαίσιο	718
b. Γενικά Συμπεράσματα	719
c. Εφαρμοστέο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο.....	720
d. Κριτήρια αξιολόγησης της εξέλιξης του συμβατικού δεσμού.....	722
i. Νομοθετικό μέτρο ευθύνης και κριτήρια επιμέλειας	722

ii.	Η μεταβολή συνθηκών ως λόγος διάπλασης ιδιωτικών συμβατικών σχέσεων	724
iii.	Συγκρισιμότητα σε σχέση με την πορεία των ομοειδών δανείων	726
e.	Συμπερασματική αποτίμηση	728
f.	Ατομικές περιπτώσεις με μείζον πολιτικό ενδιαφέρον	731
1.	Κήρυξη.....	731
a.	Εισαγωγή	731
b.	Δανειοδότηση	732
c.	Ρύθμιση των πιστώσεων	732
d.	Συμπεράσματα	734
2.	Αυγή.....	736
3.	Υπόθεση ΔΟΛ.....	742
VI.	Τράπεζα Αττικής.....	744
a.	Γενική Απεικόνιση Κατάστασης Τράπεζας	744
b.	Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου	746
c.	Λοιπές Δυσλειτουργίες Τράπεζας	746
d.	Ευρήματα Έκθεσης της ΕΚΤ.....	747
i.	Τοξότης Α.Ε.....	748
ii.	Υπόθεση Καλογρίτσα.....	750
VII.	Επίλογος	752

A. Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1 Διαχρονική εξέλιξη φορολογικών εσόδων (1997-2016)	663
Πίνακας 2 Κρατική Χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων 2002-2015	665
Πίνακας 3 Δανεισμός ΣΥΡΙΖΑ από Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	685
Πίνακας 4 Αναλυτικά Στοιχεία Δανεισμού ΣΥΡΙΖΑ	687
Πίνακας 5 Συσχέτιση Ενεχυριάσεων & Ετών Κρατικής Χρηματοδότησης ΣΥΡΙΖΑ..	689
Πίνακας 6 Χρονοδιάγραμμα Προγράμματος Αποπληρωμής Δανείων ΝΔ / ΑΤΕ	712
Πίνακας 7 Μετοχική Σύθεση Αυγής (Εισηγητικό ΕΤΕ 11/09/2014).....	740
Πίνακας 8 Ευρήματα ΕΚΤ για την Τράπεζα Αττικής & την Τοξότης Α.Ε.....	749

B. Ευρετήριο Γραφημάτων

Γράφημα 1 Κρατική Χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων 2002-2015	666
Γράφημα 2 Ύψος Κρατικής Χρηματοδότησης Κομμάτων (ποσοστά επί τοις χιλίσις)	669
Γράφημα 3 Δανεισμός, Πληρωμές & Υπόλοιπο ΣΥΡΙΖΑ (σε εκ. €).....	686
Γράφημα 4 Υπόλοιπο & Μεταβολή Υπολοίπου Δανεισμού ΣΥΡΙΖΑ (σε εκ. €).....	688
Γράφημα 5 Ποσοστό μη Εξυπηρετούμενων Δανείων ανά Κλάδο.....	717

Γ. Ευρετήριο Εικόνων

Εικόνα 1 Επιστολή Αθ. Σκορδά προς Τράπεζα Αττικής	700
Εικόνα 2 Εξώδικο Attica Bank προς ΝΔ, σελ. 1	701
Εικόνα 3 Εξώδικο Attica Bank προς ΝΔ, σελ. 2.....	702
Εικόνα 4 Εξώδικο Attica Bank προς ΝΔ, σελ. 3.....	703
Εικόνα 5 Εξώδικο Attica Bank προς ΝΔ, σελ. 4.....	704
Εικόνα 6 Εξώδικο Attica Bank προς ΝΔ, σελ. 5.....	705
Εικόνα 7 Εξώδικο Attica Bank προς ΝΔ, σελ. 6.....	706
Εικόνα 8 Εξώδικο Attica Bank προς ΝΔ, σελ. 7	707
Εικόνα 9 Εξώδικο Attica Bank προς ΝΔ, σελ. 8.....	708
Εικόνα 10 Εξώδικο Attica Bank προς ΝΔ, σελ. 9.....	709

I. Προοίμιο

Η σύσταση της **εξεταστικής επιτροπής** για την έρευνα της δανειοδοτήσεως των κομμάτων και των ΜΜΕ υπήρξε εξ' αρχής ενταγμένη σε μία από τις βασικές πολιτικές στρατηγικές του ΣΥΡΙΖΑ, δηλ. στην υπόθεση εργασίας ότι οι πολιτικές δυνάμεις, που στο πολιτικό λεξιλόγιο της Ριζοσπαστικής Αριστεράς, αποτελούν το «*παλαιό πολιτικό σύστημα*», είναι διεφθαρμένες και διαπλεκόμενες με το εξίσου διεφθαρμένο τραπεζικό σύστημα. Ένα τραπεζικό σύστημα το οποίο, με την παρέμβαση αυτών των πολιτικών δυνάμεων, τελικά χρηματοδοτεί παράνομα τα εξίσου διεφθαρμένα και διαπλεκόμενα μέσα ενημέρωσης προκειμένου αυτά με την σειρά τους να χειραγωγούν την κοινή γνώμη, να επηρεάζουν τους πολίτες υπέρ των πολιτικών δυνάμεων που εκπροσωπούν την άρχουσα τάξη, και να εμποδίζουν την απελευθέρωση του λαού, καθώς συσκοτίζουν την κρίση του, εμποδίζουν την ενημέρωσή του, τον παραπληροφορούν και δεν του επιτρέπουν να επιλέξει την σωτήρια και απελευθερωτική Ριζοσπαστική Αριστερά.

Κατά την κυβερνητική λογική, **με την έλευση της Κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ – ANEΛ στην εξουσία**, θα έσπαγε το πλέγμα της συγκάλυψης και η αλήθεια θα έλαμπε ολοφώτεινη μπροστά στα μάτια του έκθαμβου ελληνικού λαού που επιτέλους θα έβλεπε την αλήθεια να αποκαλύπτεται ολοκάθαρα μπροστά του. Αυτή ήταν η υπόθεση εργασίας, το θεωρητικό σχήμα που οδήγησε στην πρωτοβουλία του ΣΥΡΙΖΑ για την κατάθεση της πρότασης για την σύσταση της εξεταστικής επιτροπής, με την πεποίθηση ότι, έστω επικοινωνιακά, θα έφερνε σε δύσκολη θέση τους πολιτικούς αντιπάλους του.

Με όρους πολιτικής πρωτοβουλίας, η κίνηση αυτή έδινε **δύο δυνατότητες στην Αντιπολίτευση: (α)** να την αρνηθεί, οπότε θα έμενε έκθετη στην κριτική ότι κάτι έχει να συγκαλύψει και θα είχε αποδείξει την υπόθεση εργασίας ήδη προ της συστάσεως της επιτροπής ή **(β)** να την αποδεχθεί, **όπερ και εγένετο**, παράγοντας όμως έτσι αυξημένη πολιτική νομιμοποίηση στην επιτροπή αυτή. Η Νέα Δημοκρατία, συνεπής στις διαχρονικές αρχές της για διαφάνεια στην πολιτική ζωή, ψήφισε υπέρ της σύστασης της εξεταστικής επιτροπής, κάτι το οποίο δεν συνέβη και με τον ΣΥΡΙΖΑ, στην πρόταση της ΝΔ για τη σύσταση εξεταστικής επιτροπής για τις συνθήκες υπό τις οποίες οδηγήθηκε η χώρα στο τρίτο μνημόνιο κλπ.

Οι εργασίες της Εξεταστικής Επιτροπής **διήρκεσαν 9 μήνες**, κατά τους οποίους εξετάστηκαν δεκάδες μάρτυρες, κυρίως εκπρόσωποι τραπεζικών ιδρυμάτων και μέσων ενημέρωσης καθώς και εκπρόσωποι και υψηλόβαθμα στελέχη της

Τράπεζας της Ελλάδας και ανεγνώσθησαν χιλιάδες σελίδες εγγράφων που αφορούσαν στις δανειοδοτήσεις των κομμάτων και των ΜΜΕ.

Μετά ταύτα η πλειοψηφία της Επιτροπής, δηλ. ο **ΣΥΡΙΖΑ**, **απεφάνθη ότι δεν προκύπτουν ποινικές ευθύνες για πολιτικά πρόσωπα** για την τυχόν παράνομη δανειοδότηση των κομμάτων και των Μ.Μ.Ε.. Και πράγματι πώς θα μπορούσε να κρίνει διαφορετικά, αφού **ουδόλως** και σε **οποιοδήποτε επίπεδο** προέκυψε εμπλοκή πολιτικών προσώπων στην δανειοδότηση αυτή και **ουδέν** αποδεικτικό στοιχείο εισεφέρθη προς την κατεύθυνση αυτή.

Μη υφισταμένης λοιπόν τέτοιας εμπλοκής, **όπως αναγκάστηκε να αναγνωρίσει η πλειοψηφία**, τίθεται το περαιτέρω ερώτημα: **απεδείχθη η θεωρία που αφετηρίασε την έρευνα της Επιτροπής**: Αν δεν προκύπτουν ευθύνες για τα πολιτικά πρόσωπα, αν δεν αποδεικνύεται, δεν προκύπτει η εμπλοκή τους, η αθέμιτη και παράνομη παρέμβασή τους στους τραπεζίτες, η με πειθώ και φορτικότητα παρακίνηση των Διοικητών των τραπεζών να παρανομήσουν για να χορηγήσουν δάνεια στα φιλικά προς αυτούς ΜΜΕ, αλλά τελικά υπήρξαν ενδεχομένως κάποιες δανειακές συμβάσεις που καταρτίστηκαν με παραβίαση των κανόνων δανεισμού, χωρίς όμως να έχουν οποιαδήποτε ανάμιξη σε αυτό πολιτικά πρόσωπα, τότε το **μόνο εύλογο** και ταυτόχρονα **αναπόφευκτο συμπέρασμα** είναι ότι **κατέρρευσε η θεωρία του ΣΥΡΙΖΑ**.

Και τούτο διότι, η **Εξεταστική Επιτροπή ως κοινοβουλευτική επιτροπή έχει ως αντικείμενό της τον έλεγχο πολιτικών ζητημάτων μείζονος ενδιαφέροντος**. Η Εξεταστική Επιτροπή ούτε εισαγγελέας είναι, ούτε την αμεροληψία των δικαστικών αρχών έχει (και απεδείχθη αυτό από τον στρατευμένο και εμπαθή σε βαθμό απρέπειας τρόπο με τον οποίο γινόταν η εξέταση των μαρτύρων από ορισμένους συναδέλφους), ούτε εποπτεία ασκεί στις Τράπεζες, καθώς η Βουλή δεν έχει τέτοιου είδους εποπτικά ή διοικητικά καθήκοντα, που ανήκουν σε ρυθμιστικά ανεξάρτητα σώματα, όπως εν προκειμένω είναι η Τράπεζα της Ελλάδος, ή άλλως στην Κυβέρνηση.

Το πόρισμα της εξεταστικής επιτροπής θα μπορούσε να είναι μία μόνο φράση: **Δεν απεδείχθησαν ευθύνες πολιτικών προσώπων**.

Για όλα τα υπόλοιπα, για τυχόν παραβάσεις του τραπεζικού δικαίου, για παράνομες πράξεις των οργάνων των διοικήσεων των τραπεζών, **αρμόδιος είναι ο Εισαγγελέας και η εποπτική αρχή.**

Αφού όμως δεν απεδείχθη η εμπλοκή πολιτικών προσώπων, αυτό σημαίνει ότι ακόμη και τυχόν παράνομη δανειοδότηση των Μ.Μ.Ε. δεν έγινε με προτροπή τους και με την πειθώ και φορτικότητα του ηθικού αυτουργού.. Και επομένως η **δανειοδότηση αποπολιτικοποιείται**, θα πρέπει δε από τούδε να εξετασθεί ως μία συμβατική πράξη, που μπορεί να είναι ορθή ή εσφαλμένη, νόμιμη ή παράνομη, **αλλά τελικά πολιτικά αδιάφορη.**

Έτσι, ένας ακόμη **μύθος του ΣΥΡΙΖΑ κατέρρευσε**, αφού η Εξεταστική Επιτροπή ανέδειξε μία ακόμη αδιαμφισβήτητη **πραγματικότητα**: Ο κλάδος των Μ.Μ.Ε. δανειοδοτήθηκε **λιγότερο** σχετικά με άλλους κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια των επιχειρήσεων Μ.Μ.Ε. είναι σε χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με τα δάνεια άλλων επιχειρήσεων και το γεγονός της ενδεχόμενης ύπαρξης ορισμένων δανείων που είχαν χορηγηθεί κατά παράβαση των κανόνων τραπεζικού δανεισμού, χωρίς όμως την παρέμβαση πολιτικών προσώπων, ήταν ήδη γνωστό πριν την σύσταση της Εξεταστικής Επιτροπής αφού σε ορισμένες περιπτώσεις προϋφίστατο, δικαστική διερεύνησή τους.

Μη υφισταμένης όμως της ηθικής αυτουργίας των πολιτικών, **δεν επαληθεύεται το τρίγωνο της αμαρτίας και ακυρώνεται η θεωρία της Αριστεράς**, όπως εξετέθη ανωτέρω. Και επομένως και αυτή η θεωρία αποκτά τη θέση της στο **πάνθεον των φληναφημάτων της Αριστεράς** μαζί με το σκίσιμο των μνημονίων, την μονομερή διαγραφή του επαχθούς και επονειδιστού χρέους, την καταπολέμηση του λαθρεμπορίου καθώς και την επίλυση της φοροδιαφυγής από την λίστα Λαγκάρντ κ.ά. και όλων εκείνων των θεμελιωδών μύθων που εξέθρεψαν το τέρας του λαϊκισμού στην Ελλάδα.

Αντιθέτως όμως προέκυψαν ευθύνες άλλων πολιτικών προσώπων που προφανώς δεν ήταν στην αρχική σκέψη, όσων είχαν την πρωτοβουλία για την σύσταση της εξεταστικής επιτροπής. Συγκεκριμένα:

1. Προέκυψε ότι **μέτοχος** στην εφημερίδα **ΑΥΓΗ** είναι η **offshore** εταιρεία με την επωνυμία **«THE ATLAS CYPRUS INTERNATIONAL TRUST»**

της οποίας τον **πραγματικό ιδιοκτήτη**, αλλά και την **προέλευση** των **χρημάτων** αρνήθηκαν να αποκαλύψουν.

2. Προέκυψε ότι ο ίδιος ο Αλέξης **Τσίπρας**, με την από 14/12/2010 **επιστολή** του προς την ΕΤΕ, ζήτησε να **δανειστεί** ο **ΣΥΡΙΖΑ** **κατά παράβαση** των κανόνων Τραπεζικού δανεισμού, γνωρίζοντας εκ των προτέρων το παράνομο του αιτήματός του, καθώς δεν πληρούσε τα σχετικά χρηματοοικονομικά κριτήρια.

3. Προέκυψε ότι αν η εφημερίδα **ΑΥΓΗ** δεν προβεί σε **αύξηση μετοχικού κεφαλαίου**, θα πρέπει να τεθεί σε **εκκαθάριση** (στην πραγματικότητα θα έπρεπε να είχε ήδη γίνει με ευθύνη της Περιφέρειας Αττικής). Σε περίπτωση δε αύξησης κεφαλαίου, το μεγαλύτερο μέρος αυτής θα πρέπει να **καταβάλλει** ο **ΣΥΡΙΖΑ**, ο οποίος όμως ήδη **καθυστερεί** την **πληρωμή** των **δόσεων** του δανείου του προς τις Τράπεζες.

4. Προέκυψε ότι κατά το παρελθόν, έχει γίνει **«κούρεμα»** του χρέους της εφημερίδας ΑΥΓΗ από τραπεζικό ίδρυμα υπό αδιαφανείς διαδικασίες.

5. Προέκυψε ότι το δάνειο της **Ελληνικής Αριστεράς**, της οποίας ο **ΣΥΡΙΖΑ** ισχυρίζεται **άλλοτε** ότι είναι **καθολικός διάδοχος** και **άλλοτε** ότι είναι **μετονομασία** του ίδιου νομικού προσώπου, **«κουρεύτηκε»** σε ποσοστό 60%.

6. Προέκυψε ότι το **ακίνητο** της Κουμουνδούρου περιήλθε στην **κατοχή** του **ΣΥΡΙΖΑ** με **τρόπο νομικά έωλο**, χωρίς να είναι γνωστό αν καταβλήθηκαν οι αναλογούντες φόροι, και με **μεθόδευση** που περιέχει **απατηλές** παραστάσεις προς τις **Τράπεζες**, γεγονός που συνέβη ακριβώς γιατί η δανειοδότηση του ΣΥΡΙΖΑ δεν θα μπορούσε να γίνει διαφορετικά.

Παράλληλα, από όλα τα ευρήματα αναδεικνύεται ότι **το μόνο** για το οποίο εν τέλει **κατηγορεί** ο **ΣΥΡΙΖΑ** τη **Νέα Δημοκρατία**, είναι ότι – δήθεν – προχώρησε σε **διπλή εκχώρηση** την κρατική χρηματοδότηση δύο ετών για λήψη διαφορετικών δανείων, γεγονός όμως που **καταρρίπτεται** από τα προσκομιζόμενα στοιχεία στην Επιτροπή, δηλαδή τις **μαρτυρικές καταθέσεις** του τέως Οικονομικού Διευθυντή της Νέας Δημοκρατίας και του Δ/ντος Συμβούλου της Τράπεζας Αττικής αλλά **και** από την **επιστολή από 18/10/2011 της Νέας Δημοκρατίας προ της λήψης του δανείου** από την Τράπεζα Αττικής.

Στην εν λόγω επιστολή αναφέρεται ρητά και κατηγορηματικά ότι «το εν λόγω δάνειο θα διασφαλίζεται με την εκχώρηση μέρους της Κρατικής Χρηματοδότησης ύψους 2.200.000,00€ των ετών 2013 και 2014 ως **δεύτερη απαίτηση μετά την ΑΤΕ** ...». Υπό αυτό το πρίσμα, η **δήλωση της Νέας Δημοκρατίας περί μη άλλης ενεχυρίασης, αφορά σαφώς τη μη ύπαρξη άλλης – δεύτερης – εκχώρησης**, πέραν της δηλωθείσας. Επιπρόσθετα, το μετέπειτα εξώδικο (από 28/12/2015) και αγωγή (από 19/12/2016) της ίδιας τράπεζας ουδέποτε θέτει θέμα αμφισβήτησης της εγγύησης που είχε εκχωρήσει η Νέα Δημοκρατία, αντίθετα επιβεβαιώνει τη γνώση της **δεύτερης – και όχι διπλής – εκχώρησης** προς την Τράπεζα Αττικής, σε συνέχεια της πρότερης προς την Αγροτική Τράπεζα.

Επιπλέον, στην περίπτωση των δανείων της Νέας Δημοκρατίας, είναι προφανής, μέσω δικαστικών και εξωδικαστικών διαδικασιών, η προσήλωση των Τραπεζών στην είσπραξη – στο ακέραιο – των ληξιπρόθεσμων οφειλών του κόμματος. Όπως πρέπει να τονιστεί η σημαντικότερη αύξηση των επιτοκίων δανεισμού της Νέας Δημοκρατίας (**υπερτετραπλασιασμός**) στα πρώτα χρόνια της κρίσης, γεγονός που αφενός αποδεικνύει έμπρακτα ότι **δεν υπάρχει οτιδήποτε μεμπτό μεταξύ της σχέσης ΝΔ – Τραπεζών** και αφετέρου συνέβαλλε αποφασιστικά στη δημιουργία ληξιπρόθεσμων οφειλών.

Αξίζει να αναφερθεί ότι και ο ίδιος ο **ΣΥΡΙΖΑ** έχει **προχωρήσει** σε διπλή και τριπλή εκχώρηση της κρατικής χρηματοδότησης του ίδιου έτους τουλάχιστον **τρεις φορές**. Αναφορικά με το **επιχείρημα των βουλευτών** της πλειοψηφίας ότι **σήμερα τα χρέη του ΣΥΡΙΖΑ είναι ενήμερα**, σημειώνεται ότι **σε περίπτωση εκλογών και σύμφωνα με τα ποσοστά που δείχνει ο ΣΥΡΙΖΑ να λαμβάνει στις τωρινές δημοσκοπήσεις, θα είναι υπέρμετρα δυσχερής η κάλυψη των υποχρεώσεών του**.

Και αν σε όλα τα ανωτέρω, προστεθεί η **λυσσώδης προσπάθεια ελέγχου του τηλεοπτικού τοπίου**, όπως εκδηλώθηκε με τον **αντισυνταγματικό νόμο Παππά**, η **παράνομη έγκριση του πόθεν έσχες Καλογρίτσα**, η εξίσου **παράνομη ανακήρυξή** του ως **οριστικού υπερθεματιστή** πράξη η οποία, εκκρεμούσης και της μηνυτήριας αναφοράς, αναμένεται να αξιολογηθεί **ποινικά** και η πολύ πρόσφατη μεθόδευση για τον **έλεγχο του ΔΟΛ** μέσω στελέχους του ΣΥΡΙΖΑ, τότε **είναι σαφές** ότι έχουν ήδη προκύψει **ευθύνες** ευθέως για τα **πολιτικά πρόσωπα** που εμπλέκονται στις ανωτέρω πράξεις.

II. Βασικά Ευρήματα

Προτού ξεκινήσει η κύρια ανάλυση για τα όσα συνέβησαν καθ' όλη τη διάρκεια των συνεδριάσεων της εν λόγω Εξεταστικής Επιτροπής, παρουσιάζονται συνοπτικά τα βασικά ευρήματα της μελέτης και ακολουθεί πίνακας ευρημάτων με αναφορά σε συγκεκριμένη σελίδα ανά εύρημα (προς διευκόλυνση του αναγνώστη).

a. Ευρήματα

Εύρημα #1

Όλα τα κόμματα (ΣΥΡΙΖΑ, ΝΔ, ΠΑΣΟΚ) λάμβαναν χρηματοδότηση από τις τράπεζες με μοναδική εγγύηση τις τρέχουσες και τις μελλοντικές κρατικές χρηματοδοτήσεις, με μόνη εξαίρεση το ΚΚΕ, το οποίο παρέσχε και εμπράγματα εξασφαλίσεις (ακίνητα) προς τα πιστωτικά ιδρύματα.

Εύρημα #2

Μέχρι το **2012**, εθεωρείτο ότι τα **κόμματα** είχαν **ισχυρή πιστοληπτική θέση**, καθώς οι μελλοντικές **κρατικές χρηματοδοτήσεις** αντιμετωπίζονταν σχεδόν σαν **εγγύηση του Δημοσίου**. Αντίθετα, οι εν λόγω εγγυήσεις **μετά το 2014** θεωρούντο ότι **δεν ήσαν επαρκώς εξασφαλιστικές** σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος. Παρ' όλα αυτά, ο **ΣΥΡΙΖΑ** είναι το **μοναδικό κόμμα, στο οποίο χορηγήθηκε εκ νέου δανεισμός με την ίδια – αποκλειστική – εγγύηση (κρατική χρηματοδότηση) μετά το 2012.**

Εύρημα #3

Τα **εκλογικά ποσοστά** των κομμάτων σχετικά **μικρή επίπτωση** είχανε στην **κρατική χρηματοδότηση** και αυτό φαίνεται ξεκάθαρα από τη χρηματοδότηση του **ΚΚΕ** που έχει σταθερή εκλογική δύναμη και έχει εντούτοις υποστεί **μείωση 87%** της χρηματοδότησης από το 2009 ως το 2015.

Εύρημα #4

Στα πλαίσια της αusterοποίησης του τρόπου καταβολής της κρατικής χρηματοδότησης και προσαρμογής στις συνθήκες της οικονομικής κρίσης, η Κυβέρνηση Σαμαρά με το Ν. **4304/2014**, επέφερε δύο σημαντικές τροποποιήσεις, παρόλο που αυτές θα δυσχέραιναν την ήδη δύσκολη οικονομική κατάσταση της ΝΔ: (α) τον **περιορισμό** της κρατικής **χρηματοδότησης** σε ποσοστό **άνω του 50%** και (β) την **απαγόρευση** για **εκχώρηση** της κρατικής **χρηματοδότησης** για **διάστημα άνω του ενός έτους**.

Εύρημα #5

Ο **ΣΥΡΙΖΑ** δανειοδοτήθηκε από την ΕΤΕ το 2014, **εκχωρώντας** την **χρηματοδότηση** έως το 2020. Η δανειοδότηση έγινε **αφού** είχε **ψηφιστεί** το νέο νομοθετικό πλαίσιο στις **Επιτροπές** της Βουλής και **πριν εγκριθεί** από την **Ολομέλεια**. Ενώ δηλαδή ήταν ήδη **γνωστό το νέο νομοθετικό πλαίσιο** (μετέπειτα Ν. 4304/2014), με το οποίο απαγορευόταν η εκχώρηση της χρηματοδότησης για διάστημα πέραν του τρέχοντος έτους, ο ΣΥΡΙΖΑ έσπευσε να λάβει δάνειο.

Εύρημα #6

Ο **ΣΥΡΙΖΑ** **καταψήφισε** το **άρθρο 5** του μετέπειτα Ν. **4304/2014** (συνεδρίαση Ολομέλειας της Βουλής από 15/10/2014, εισηγητής ΣΥΡΙΖΑ Ό. Γεροβασίλη), με το οποίο προβλεπόταν η απαγόρευση της δυνατότητας εκχώρησης της κρατικής χρηματοδότησης για διάστημα πέραν του τρέχοντος έτους. Στην ομιλία της, η κα. Γεροβασίλη έκανε ειδική αναφορά στις 6 πρώτες από τις 8 παραγράφους του άρθρου. Η απαγόρευση της εκχώρησης της κρατικής χρηματοδότησης ήταν στην 7^η παράγραφο.

Εύρημα #7

Η **πορισματική αναφορά Καλούδη** προδίδει **άγνοια βασικών ποινικών όρων**, καθώς **δεν κρίνονται τα στοιχεία** της αντικειμενικής και υποκειμενικής **υπόστασης** των ερευνώμενων αδικημάτων, **αλλά συγκυριακά στοιχεία και μεταγενέστερα, μη προβλέψιμα, γεγονότα** που **δε μπορούσαν να ληφθούν υπ' όψιν** από τους λαμβάνοντες την **απόφαση** χορήγησης των δανείων κατά το **χρόνο λήψης** αυτής.

Εύρημα #8

Με τη λογική που αναπτύσσει η **πορισματική αναφορά Καλούδη**, η δανειοδότηση του **ΣΥΡΙΖΑ** ήταν **παράνομη** πράξη το **2009**, η οποία **νομιμοποιήθηκε** το **2012**, με τα εκλογικά αποτελέσματα του έτους αυτού, αλλά **ενδεχομένως να ξανακαταστεί παράνομη**, **εάν** οι προσεχείς εκλογές γίνουν εντός του επομένου χρονικού διαστήματος και **επιβεβαιωθούν οι δημοσκοπήσεις**, κατά τις οποίες τα **ποσοστά** του **ΣΥΡΙΖΑ** θα **μειωθούν σημαντικά**.

Εύρημα #9

Το μόνο κόμμα που ρητώς **ζήτησε** να του χορηγηθεί **δάνειο χωρίς** να τηρηθούν τα συνήθη **πιστοληπτικά κριτήρια** - καθώς γνώριζε ότι δεν τα πληροί - ήταν ο **ΣΥΡΙΖΑ**, με την από 14/12/2010 **επιστολή** του κ. **Τσίπρα** προς την ΕΤΕ.

Εύρημα #10

Η **πορισματική αναφορά Καλούδη**, για την οποία έγινε παραπάνω λόγος, **αγνόησε** παντελώς την **ερμηνεία** που έχει **υιοθετήσει** τόσο η **θεωρία**, όσο και η **νομολογία** του **Αρείου Πάγου**, ως προς το **αδίκημα** της **απιστίας**.

Εύρημα #11

Ο **χαρακτήρας** του **άρθρου 78 Ν. 4146/2013** είναι σαφώς **ερμηνευτικός**: **δεν εισήγαγε νέο δίκαιο**, αλλά **κατέγραψε** τα όσα είχαν **παγιωθεί** στη **θεωρία** και στη **νομολογία** ως προς το **αδίκημα** της **απιστίας**.

Εύρημα #12

Η **υπόθεση** της **πορισματικής αναφοράς Καλούδη** τέθηκε στο **αρχείο** από τον αρμόδιο **Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος**, κ. Ι. Δραγάση **μετά από αντικειμενική εξέταση** του **θέματος** και **μαρτυριών** κρίνοντας ότι **δεν έχουν διαπραχθεί αδικήματα** και **όχι λόγω τυπικών λόγων** ή **αμνήστευσης των αδικημάτων**.

Εύρημα #13

Αν υπάρχει ένα **πολιτικό κόμμα** το οποίο **ωφελήθηκε** από το **θρυλούμενο τρίγωνο** – Πολιτικά κόμματα | ΜΜΕ | Τραπεζικό σύστημα – τότε αυτό είναι **αποκλειστικά** ο **ΣΥΡΙΖΑ**.

Εύρημα #14

Ο **ΣΥΡΙΖΑ** ακολούθησε ακριβώς την **ίδια τακτική δανεισμού με τα υπόλοιπα κόμματα**, δηλαδή λάμβανε χορηγήσεις με μοναδική εγγύηση αποκλειστικά και μόνο την τρέχουσα και τη μελλοντική κρατική χρηματοδότηση (έως βάθους δετίας).

Εύρημα #15

Ο **ΣΥΡΙΖΑ** είναι το **μοναδικό** κόμμα που αιτήθηκε, με επιστολή από 16/03/2016 του προς την ΕΤΕ, **μετάθεση πληρωμής χρεολυτικών δόσεων** επί τη **βάσει υπόσχεσης** για την **προώθηση νομοθετικής ρύθμισης**, με την οποία θα **αυξήσει** την **κρατική χρηματοδότηση των κομμάτων**.

Εύρημα #16

Ο **ΣΥΡΙΖΑ** είναι το **μοναδικό** πολιτικό κόμμα που έχει **αιτηθεί δανεισμό χωρίς πιστή τήρηση αυστηρών χρηματοοικονομικών κριτηρίων** και **επί τη βάσει ιστορικών δεδομένων**.

Εύρημα #17

Ο **ΣΥΡΙΖΑ** έχει συνάψει με την ΕΤΕ 4 πρόσθετες **πράξεις** αύξησης πιστώσεων **χωρίς** να εκχωρήσει καμία **εγγύηση**, ενώ εμφανίζει σε τρεις διαφορετικές πράξεις εκχώρηση της χρηματοδότησης του 2010 (**τριπλή εκχώρηση**) και σε δύο διαφορετικές πράξεις εκχώρηση της χρηματοδότησης του 2011 (**διπλή εκχώρηση**). Παράλληλα, **διπλή εκχώρηση** χρηματοδότησης υπάρχει και λόγω των εγγυήσεων που παρέχει με Letter of Comfort για τα δάνεια της ΑΥΓΗΣ.

Εύρημα #18

Ο **ΣΥΡΙΖΑ** είναι το **μοναδικό πολιτικό κόμμα** που έχει **ευνοηθεί – εις διπλούν –** κατά το παρελθόν από **διαγραφή τραπεζικού χρέους**: (α) με τη διαγραφή της οφειλής για το **ακίνητο** της **Κουμουνδούρου** και (β) με τη διαγραφή οφειλής μέρους **χρεών** της εφημερίδας **ΑΥΓΗ**, της οποίας είναι βασικός μέτοχος.

Εύρημα #19

Ο **ΣΥΡΙΖΑ** πρέπει να **διευκρινίσει** (α) το **ιδιοκτησιακό** καθεστώς του **κτηρίου** της **Κουμουνδούρου** και να προσκομίσει το σχετικό συμβόλαιο και (β) ποια είναι η πραγματική του **σχέση** με το πολιτικό κόμμα της **ΕΑΡ**. Ο **εκπρόσωπος** του **ΣΥΡΙΖΑ** στην **Εξεταστική Επιτροπή**, ο **Υπουργός Επικρατείας & Κυβερνητικός Εκπρόσωπος** και ο **Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων** (*Ερώτηση Βουλευτών ΝΔ ΑΠ 1.500/25-11-2016*) και **δεν έδωσαν σαφείς απαντήσεις** για αυτά τα δύο ζητήματα, από τα οποία προκύπτει **πλήθος αναπάντητων αποριών**.

Εύρημα #20

Το εύλογο **ερώτημα** που προκύπτει για το **κτήριο** επί της Πλατείας Κουμουνδούρου είναι: αφού ο **ΣΥΡΙΖΑ** έχει δηλώσει την **πρόθεση** για **προσημείωση**, γιατί η ΕΤΕ δεν το έχει προσημειώσει; **Ή η Διοίκηση της Τράπεζας δεν κάνει καλά τη δουλειά της ή το κτήριο δεν έχει ξεκάθαρο ιδιοκτησιακό καθεστώς!**

Εύρημα #21

Ο **ΣΥΡΙΖΑ** είναι ο βασικός μέτοχος της εφημερίδας **ΑΥΓΗ**, ασκεί τον έλεγχο και κατά συνέπεια η εφημερίδα αποτελεί **θυγατρική** του **κόμματος**. Αποτέλεσμα να μπορεί να εμφανίζονται **πλήθος προβλημάτων** στον **έλεγχο** της **χρηματοδότησης** του **ΣΥΡΙΖΑ** (μεταφορά ζημιών από τη μία εταιρεία στην άλλη, δωρεάν διαφήμιση κλπ.).

Εύρημα #22

Ο **ΣΥΡΙΖΑ** είναι το **μοναδικό πολιτικό κόμμα** που έχει άμεση **σχέση** και **χρηματοδοτείται** από εξωχώριες – **offshore** – εταιρείες, μέσω της συμμετοχής τους στο μετοχολόγιο της Αυγής και συγκεκριμένα από την **The Atlas Cyprus International Trust**. Αποτέλεσμα αυτού είναι να **μην είναι δυνατό να αποκαλυφθεί το φυσικό πρόσωπο** πίσω από αυτήν τη χρηματοδότηση.

Εύρημα #23

Η **δυσχέρεια αποπληρωμής των δανείων της Νέας Δημοκρατίας εμφανίστηκε** κυρίως **λόγω (α) της μείωσης της κρατικής χρηματοδότησης**, την οποία η ίδια νομοθέτησε και **(β) της – υπέρογκης – αύξησης των επιτοκίων** από πλευράς Αγροτικής Τράπεζας.

Εύρημα #24

Η **Attica Bank** είχε **πλήρη πληροφόρηση** για τις **εκχωρήσεις** στις οποίες είχε προχωρήσει η Νέα Δημοκρατία για την κρατική **χρηματοδότηση** των ετών **2013** και **2014**, κατά τη διαδικασία της αίτησης και πριν τη λήψη του δανείου. Συγκεκριμένα, η **Attica Bank** έλαβε εν γνώσει της **δεύτερη απαίτηση** μετά την πρότερη εκχώρηση της ΝΔ προς την ΑΤΕ, όπως προκύπτει από τη σχετική επιστολή της Νέας Δημοκρατίας καθώς και από το σχετικό εξώδικο (28/12/2015) και την αγωγή (19/12/2016) της Τράπεζας Αττικής.

Εύρημα #25

Η **έκθεση του Τραπεζικού Συστήματος** σε μη εξυπηρετούμενα δάνεια για τον κλάδο των ΜΜΕ είναι από τις **χαμηλότερες**, σε επίπεδο κλάδου.

Εύρημα #26

Από το υποστηρικτικό υλικό και τις μαρτυρίες στην Εξεταστική Επιτροπή σε καμία περίπτωση **δεν προέκυψε οποιαδήποτε πολιτική παρέμβαση για τη χορήγηση δανείων στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης**.

Εύρημα #27

Ο **μοναδικός** μάρτυς που **ισχυρίστηκε** ότι υπήρχε πολιτική παρέμβαση για τη χορήγηση δανείων στα ΜΜΕ ήταν ο **κ. Γεώργιος Κουρής**, ο οποίος όμως σε σχετικές ερωτήσεις αφενός **δεν αποκάλυψε περαιτέρω στοιχεία**, αφετέρου δήλωσε ότι ο ισχυρισμός του **ίσχυε για όλα τα ΜΜΕ εκτός από όσα ανήκαν στον ίδιο**.

Εύρημα #28

Αναφορικά με τις **χορηγήσεις** προς την εταιρεία **Κήρυξ Α.Ε.**, εκ των οποίων μόνο η μία ποσού €300.000 αφορούσε την εκδοτική δραστηριότητα, οι δε άλλες δύο αφορούν την εκμετάλλευση ακινήτου, αυτές είναι σήμερα **ενήμερες**, ενώ καλύπτονται **πλήρως και από εμπράγματα κάλυψη των απαιτήσεων και από σοβαρές προσωπικές εγγυήσεις.**

Εύρημα #29

Αποδεικνύεται, δηλαδή, ότι για τις **χορηγήσεις** της **Κήρυξ Α.Ε.** δε συντρέχει ουδεμία **επιλήψιμη** συναλλακτική **συμπεριφορά**, ενώ η **επικοινωνιακή ανάδειξη** της **υπόθεσης** έγινε – αποκλειστικά και μόνο – **για να αποπροσανατολιστεί η κοινή γνώμη** και να στοχοποιηθεί ο Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας, κ. **Κυριάκος Μητσοτάκης**, το οποίο αποδεικνύεται από το γεγονός ότι οι δύο από τις τρεις χορηγήσεις είναι εκτός του αντικειμένου της Εξεταστικής Επιτροπής και παρόλα αυτά εξετάστηκαν.

Εύρημα #30

Η **είσοδος** του **μετόχου The Atlas Cyprus International Trust** στην **Αυγή δεν** ήταν **αποτέλεσμα δημόσιας προσφοράς** αλλά **αποτέλεσμα επιλογής από το ΔΣ της Αυγής**, σύμφωνα με την Πρόσκληση της Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 8375 / 27.11.2013 / Τεύχος ΑΕ, ΕΠΕ, ΓΕΜΗ.

Εύρημα #31

Με τη **συμμετοχή** εξωχώριου – **offshore** – νομικού προσώπου στο **μετοχολόγιο** της **ΑΥΓΗΣ** δεν **εξατομικεύεται** η σύνθεση αυτού **μέχρι τελικού δικαιούχου** σε επίπεδο **φυσικού προσώπου**, γεγονός που **απαγορεύεται** από το ισχύον **νομοθετικό πλαίσιο.**

Εύρημα #32

Η **ΑΥΓΗ** έχει **δανειοδοτηθεί χωρίς** να υπάρχουν κάθε φορά οι **απαραίτητες εγκρίσεις** από **ανώτερα τραπεζικά όργανα**, όπως θα έπρεπε, **λόγω** της άμεσης **συσχέτισής** της με τον **ΣΥΡΙΖΑ** (πόρισμα ΤΤΕ).

Εύρημα #33

Η **ΑΥΓΗ** με καθημερινές πωλήσεις μόλις 1.500 φύλλα (και περίπου 3.500 φύλλα στην κυριακάτικη έκδοση) έχει λάβει **τραπεζικές διαφημίσεις** ύψους **άνω μισού εκατομμυρίου ευρώ** τα τελευταία έτη, οι οποίες αντιστοιχούν στο 25-50% του ετησίου κύκλου εργασιών της κάθε φορά.

Εύρημα #34

Ο **ΣΥΡΙΖΑ** χρησιμοποιεί την **κρατική** του **χρηματοδότηση** όχι μόνο για **λειτουργικές** και **εκλογικές** δαπάνες και **επιστημονικούς** και **επιμορφωτικούς** σκοπούς, όπως προβλέπεται από το νόμο, **αλλά και** για να **επενδύει** σε **μέσα μαζικής ενημέρωσης**.

Εύρημα #35

Είναι προφανές ότι ο **ΣΥΡΙΖΑ** **αποπειράται να χειραγωγήσει τα Μ.Μ.Ε.** με κάθε **μέσο** και μάλιστα με τρόπο **απροκάλυπτο**. **Ό,τι προσπάθησε να αποδώσει ως μομφή στους πολιτικούς του αντιπάλους και απέτυχε, το πράττει ο ίδιος ο ΣΥΡΙΖΑ με θράσος και προκλητικότητα.**

Εύρημα #36

Στην **Τράπεζα Αττικής** έχουν εμφανιστεί **συστημικά προβλήματα** ως προς τον τρόπο **λειτουργίας** και την **πολιτική χορηγήσεων**.

Εύρημα #37

Μία από τις ελεγχόμενες εταιρείες για τη σχέση με την Τράπεζα Αττικής ήταν η **Τοξότης Α.Ε.**, για την οποία παρατηρήθηκε ότι (α) έχει πολύ **χαμηλή αξιολόγηση πιστοληπτικής** ικανότητας και (β) **δεν ακολουθήθηκε** από την Τράπεζα τέτοια **τιμολογιακή πολιτική** που να **αντικατοπτρίζεται ο αυξημένος πιστοληπτικός κίνδυνος**.

Εύρημα #38

Η **θεωρία του ΣΥΡΙΖΑ** περί του **τριγώνου της διαπλοκής επαληθεύεται**, όχι όμως για το παλαιό πολιτικό σύστημα, **αλλά για τον ίδιο τον ΣΥΡΙΖΑ** και τις πρακτικές που μετέληθε στην απόπειρά του για έλεγχο του τηλεοπτικού τοπίου (Υπόθεση ΔΟΛ, Υπόθεση Καλογρίτσα).

b. Πίνακας Ευρημάτων

Εύρημα # 1	662
Εύρημα # 2	666
Εύρημα # 3	667
Εύρημα # 4	670
Εύρημα # 5	670
Εύρημα # 6	671
Εύρημα # 7	673
Εύρημα # 8	674
Εύρημα # 9	675
Εύρημα # 10.....	680
Εύρημα # 11.....	680
Εύρημα # 12.....	681
Εύρημα # 13.....	682
Εύρημα # 14.....	683
Εύρημα # 15.....	686
Εύρημα # 16.....	688
Εύρημα # 17.....	688
Εύρημα # 18.....	690
Εύρημα # 19.....	691
Εύρημα # 20.....	692
Εύρημα # 21.....	693
Εύρημα # 22.....	695
Εύρημα # 23.....	710
Εύρημα # 24.....	714
Εύρημα # 25.....	717
Εύρημα # 26.....	718
Εύρημα # 27.....	729
Εύρημα # 28.....	733
Εύρημα # 29.....	736
Εύρημα # 30.....	738
Εύρημα # 31.....	740
Εύρημα # 32.....	741
Εύρημα # 33.....	741
Εύρημα # 34.....	742

Εύρημα # 35.....	743
Εύρημα # 36.....	744
Εύρημα # 37.....	748
Εύρημα # 38.....	751

III. Εισαγωγή

Η Νέα Δημοκρατία στήριξε την σύσταση της Εξεταστικής Επιτροπής για τη διερεύνηση της νομιμότητας της δανειοδότησης των πολιτικών κομμάτων, καθώς και των επιχειρήσεων μέσω μαζικής ενημέρωσης από τα τραπεζικά ιδρύματα της χώρας.

Από τη συνολική επισκόπηση του εγγράφου υλικού, των καταθέσεων των μαρτύρων και των πορισμάτων που έχουν εκδώσει εισαγγελικά όργανα και οι υπηρεσίες της Τράπεζας της Ελλάδος, **στόχος ήταν να εξαχθούν συμπεράσματα για ένα ζήτημα** που απασχολεί την κοινή γνώμη: *εάν δηλαδή τα πιστωτικά ιδρύματα, λειτουργούντα υπό την εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος, δεν ακολούθησαν τους κανόνες για εκτίμηση της πιστοληπτικής ικανότητας και των κινδύνων και για τη λήψη διασφαλίσεων για την εκταμίευση δανείων προς τα πολιτικά κόμματα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, εξ αιτίας αθέμιτων πιέσεων που ασκήθηκαν προς αυτά - εάν, με άλλα λόγια, τα πιστωτικά ιδρύματα ευρέθησαν να συμμετέχουν σε μία αθέμιτη διαπλοκή με το πολιτικό και εκδοτικό σύστημα.*

Σημειώνουμε ότι με εξαίρεση την περίπτωση κατά την οποία ενεργοποιείται ο νόμος περί ευθύνης Υπουργών, η Βουλή δεν ασκεί δικαστικά / ανακριτικά καθήκοντα. Ο συνταγματικός διαχωρισμός των λειτουργιών (άρθρο 26 του Συντάγματος) καταλαμβάνει, όπως είναι ευνόητο, και τις εξεταστικές επιτροπές που συστήνει η Βουλή, σύμφωνα με τον κανονισμό της. Ούτε είναι υποχρεωτικό οι βουλευτές που συγκροτούν την επιτροπή να έχουν την εξειδίκευση που απαιτείται για την εξαγωγή πρωτογενών συμπερασμάτων και πρέπει να προσδίδουν τη δέουσα σημασία στα αποτελέσματα των ερευνών που έχουν κάνει καθ' ύλην αρμόδιες αρχές.

Σε σχέση με τα **μέσα μαζικής ενημέρωσης**, το υπό διερεύνηση ερώτημα αναλύεται σε **δύο συγκεκριμένα επιμέρους ερωτήματα**: **(α)** *εάν τα πιστωτικά ιδρύματα διαφοροποίησαν την πολιτική τους στις χορηγήσεις δανείων απέναντι στα μέσα μαζικής ενημέρωσης συνολικά ή σε κάποια από αυτά σε σχέση με την ακολουθούμενη πολιτική για το σύνολο των επιχειρήσεων ανεξαρτήτως κλάδου δραστηριότητας και (β) εάν μια τέτοια διαφοροποίηση οφείλεται σε πιέσεις από πολιτικά πρόσωπα.*

Για το **πρώτο** ερώτημα μπορεί να συναχθεί έμμεσο συμπέρασμα, εάν συγκριθούν τα δάνεια που ευρίσκονται σε καθυστέρηση στο χώρο των μέσων μαζικής ενημέρωσης σε σχέση με τους άλλους κλάδους της οικονομίας. Χρήσιμη όμως είναι και η επισκόπηση εισηγητικών σημειωμάτων για τις διάφορες χορηγήσεις. Στους περισσότερους μεγάλους ομίλους η εργασία αυτή έχει γίνει από την Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία έχει εκδώσει και σχετικά πορίσματα.

Το **δεύτερο** ερώτημα, εάν δηλαδή ασκήθηκαν αθέμιτες πιέσεις από πολιτικά πρόσωπα, θα μπορούσε να απαντηθεί μόνο στη βάση μαρτυριών - μολονότι (αντιστρόφως σε σχέση με το πρώτο ερώτημα) θα μπορούσε να συνηγόρησε υπέρ της εκδοχής ότι πράγματι ασκήθηκαν πιέσεις, μια διαπίστωση, ότι τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια σε μέσα μαζικής ενημέρωσης εμφανίζουν, σε ποσοστό, σημαντική (αρνητική) απόκλιση από τα αντίστοιχα σε λοιπές επιχειρήσεις, κάτι το οποίο όμως δεν ισχύει.

Για τα **πολιτικά κόμματα** η θεώρηση είναι διαφορετική: τα πολιτικά κόμματα, ως εκ της λειτουργίας τους, έχουν πολύ συγκεκριμένες διασφαλίσεις που θα μπορούσαν να παρέχουν στα πιστωτικά ιδρύματα. Επομένως, η κρίση για τις δανειοδοτήσεις των κομμάτων θα έπρεπε να επικεντρώνεται στην **αξιοποίηση** ή την **κατάχρηση** των δυνατοτήτων αυτών **εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων**, αλλά και τυχόν **διαφοροποίηση ανάμεσα στα πολιτικά κόμματα**. Δεν πρέπει να διαλάβουν την προσοχής της Επιτροπής και οι **νομοθετικές μεταβολές** που επηρέασαν την **κρατική χρηματοδότηση**, που αποτελεί το **σημαντικότερο** πόρο των κομμάτων και τη **συχνότερη διασφάλιση** που ελάμβαναν τα πιστωτικά ιδρύματα.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η σύσταση της Επιτροπής έγινε μέσα σε μία περιρρέουσα ατμόσφαιρα πολύ δυσμενή για τα πολιτικά κόμματα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Σε μεγάλο μέρος της κοινής γνώμης είναι εδραιωμένη η πεποίθηση για την ύπαρξη αθέμιτων συναλλαγών, διαπλοκής και διαφορετικής αντιμετώπισης των πολιτικών κομμάτων και των μέσων μαζικής ενημέρωσης, σε σχέση με τις άλλες επιχειρήσεις και τους πολίτες.

Η Εξεταστική Επιτροπή, η οποία διεξήγαγε τις εργασίες της δημοσίως (με μετάδοση των συνεδριάσεών της από το Κανάλι της Βουλής και ευρεία κάλυψή τους από τον Τύπο), είχε τη δυνατότητα, βάσει του υλικού που συγκέντρωσε και των μαρτύρων που εξέτασε, να επιβεβαιώσει ή να διαψεύσει με στοιχεία τις παραπάνω

αιτιάσεις και να διαπιστώσει, **εάν υπάρχει κάποιο συστημικό πρόβλημα**, το οποίο χρήζει νομοθετικής διόρθωσης. Θα έχει επιτελέσει την αποστολή της εάν, με ξεκάθαρο τρόπο, αξιολογήσει τα στοιχεία που της έχουν διατεθεί, αξιοποιήσει τα εξειδικευμένα πορίσματα της Τράπεζας της Ελλάδος και παρουσιάσει κατά τρόπο ξεκάθαρο και διάφανο τα συμπεράσματά της ως προς τις δανειοδοτήσεις που ελάμβαναν τα πολιτικά κόμματα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

a. Η ανάγκη για διακριτή γνώμη επί του πορίσματος από πλευράς μειοψηφίας

Τη διατύπωση χωριστής μειοψηφούσας γνώμης **κατέστησε αναγκαία** όχι τόσο η-ομολογουμένως-διαφορετική, σε σχέση με τη γνώμη της πλειοψηφίας, νομική αξιολόγηση των αποδεδειγμένων πραγματικών περιστατικών, όσο η από μέρους της πλειοψηφίας **συνολική στρέβλωση του ακριβούς αντικειμένου των εργασιών της Επιτροπής και η προσπάθεια συγκάλυψης των ευρημάτων που αφορούν το ΣΥΡΙΖΑ και την εφημερίδα ΑΥΓΗ, ιδιοκτησίας του ΣΥΡΙΖΑ**. Πρόκειται για **δομική διαφορά αντίληψης** που απέκλεισε τη δυνατότητα διατύπωσης έστω και αποκλίνουσας άποψης σε ένα ενιαίο κείμενο με οργανική ενότητα.

Και αυτό, γιατί η κοινοβουλευτική πλειοψηφία, **δέσμια των επικοινωνιακών μεθοδεύσεων** που υπαγόρευσαν τη σύσταση της Επιτροπής, κατήυθνε τελικά την κρίση της σε ζητήματα που εκφεύγουν των αληθών αρμοδιοτήτων μιας Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής των Ελλήνων. Διάνθισε μάλιστα την εκτροπή αυτή με έντονη ιδεοληπτική και εξωνομική ρητορεία και με επίκληση περιστατικών που παρέμειναν αναπόδεικτα ή έννομων συνεπειών που δεν απορρέουν καν από τους εφαρμοστέους κανόνες δικαίου.

Αντιθέτως, το εξεταστικό έργο της Επιτροπής βρίσκει το αληθές νόημά του για την εύρυθμη λειτουργία του πολιτικού συστήματος και της εν γένει δημόσιας σφαίρας όταν επικεντρώσει στο ζήτημα για το οποίο και συνεστήθη: **την τυχόν μεσολάβηση φορέων του πολιτικού συστήματος** (και κυρίως εκπροσώπων της εκτελεστικής και της νομοθετικής εξουσίας) προς αλλοίωση ή ανατροπή των συνήθων όρων δανεισμού στον οικείο κλάδο συναλλακτικής δραστηριότητας, δηλαδή τη διερεύνηση της σύνδεσης μεταξύ, αφενός πολιτικής παρέμβασης και, αφετέρου νομικής ή πραγματικής εξέλιξης της δανειακής σχέσης. Αλλά και αντιστρόφως, αφορά προφανώς το πόρισμα της Επιτροπής η διαπίστωση της τυχόν μεταβολής των όρων δανεισμού και αποπληρωμής με αιτία την **εξωσυναλλακτική ισχύ του**

δανειοδοτούμενου κόμματος ή την **πολιτική στάση και κατεύθυνση του μέσου ενημέρωσης**, δηλαδή η παράκαμψη οικονομοτεχνικών ή άλλων αποδεκτών συναλλακτικών κριτηρίων δανεισμού. Μια τέτοια διαπιστωμένη συμπεριφορά θα ήταν αναμφίβολα επιλήψιμη.

Με άλλα λόγια, η Επιτροπή όφειλε να εξετάσει όχι τη δανειοδότηση κομμάτων και Μ.Μ.Ε. από τη σκοπιά της συμβατικής αξιοπιστίας των αντισυμβαλλόμενων, αλλά την τυχόν αθέμιτη παρέμβαση του πολιτικού ή άλλου εξωσυναλλακτικού παράγοντα με θεσμική ιδιότητα στον συμβατικό δεσμό. Διερευνώμενο αντικείμενο υπήρξε η αλληλεπίδραση τραπεζικού δανεισμού και πολιτικής επιρροής και όχι βέβαια η αυτοτελής μακροσκοπική ή η περιπτωσιολογική εξέταση του τραπεζικού δανεισμού σε ορισμένους συναλλακτικούς κλάδους. Ταυτόχρονα, πάντοτε υπό το ίδιο πρίσμα, νομιμοποιείται η Επιτροπή να διαπιστώσει πλημμέλειες των προληπτικών και κατασταλτικών εποπτικών μηχανισμών του τραπεζικού συστήματος.

Μόνο σε αυτό το πλαίσιο το αντικείμενο της έρευνάς της αποτελεί ζήτημα που άπτεται της «εξέτασης ειδικών ζητημάτων δημοσίου ενδιαφέροντος» κατ' άρθρο 144 παρ. 1 του Κανονισμού της Βουλής, το οποίο και καθόρισε τη σύσταση και την πρόοδο των εργασιών της.

Όλα τα παραπάνω διατυπώνονται ασφαλώς με την επιφύλαξη του σεβασμού εκκρεμών ή περατωθεισών διαδικασιών ενώπιον δικαστικών αρχών της Ελληνικής Δημοκρατίας. Και αυτό, γιατί τυχόν αμφισβήτηση ή ανατροπή τέτοιων κρίσεων από την Επιτροπή επάγεται την ενδεχόμενη παραβίαση αξιολογήσεων με συνταγματική αναγωγή, όπως η αρχή της διάκρισης των λειτουργιών, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 26 του Συντάγματος, ή ακόμη και των δικαιωμάτων του κατηγορούμενου, από τη σκοπιά της προσβολής του ποινικού δεδικασμένου και της θεμελιώδους αρχής *ne bis in idem*, ήτοι της απαγόρευσης διπλής εξέτασης και κύρωσης, όπως αυτά καθιερώνονται συνδυαστικά στα άρθρα 7 και 20 του Συντάγματος, 4 παρ. 1 του 7ου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, 50 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 57 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Κατά την εδώ εκφραζόμενη γνώμη, επομένως, η Επιτροπή δεν έχει αρμοδιότητα, ούτε καν με την προσχηματική επίκληση της «εμβάθυνσης» σε επίπεδο πολιτικού ενδιαφέροντος, επί περιστατικών για τα οποία έχει ήδη επιληφθεί η

Δικαιοσύνη η οποία ενδεχομένως μάλιστα διαθέτει πρόσθετο – σε σχέση με αυτό που τέθηκε υπόψη της Επιτροπής – υλικό.

Η γνώμη της πλειοψηφίας παραγνωρίζει πρόδηλα την παραπάνω κανονιστική, αξιολογική και μεθοδολογική οριοθέτηση του έργου της Επιτροπής, **επιδιόδομη σε ανεπίτρεπτη υποκατάσταση αρμόδιων οργάνων** και επιχειρώντας μεροληπτική περιπτώσιολογική κρίση για την παθολογία ιδιωτικών σχέσεων.

Αυτή βέβαια η εξέλιξη **είναι απόρροια της αποδεικτικής κατάρρευσης** του βασικού πυλώνα που στήριξε πολιτικά την πρωτοβουλία της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας για τη σύσταση της Επιτροπής, την ύπαρξη δηλαδή μιας δήθεν γενικευμένης τριγωνικής σχέσης «διαπλοκής», υπό τη μορφή αθέμιτης αλληλεξάρτησης, μεταξύ πολιτικής ισχύος, συστήματος τραπεζικού δανεισμού και Μ.Μ.Ε..

Η ίδια η γνώμη της πλειοψηφίας καταλήγει όμως σε αποδεικτικό πόρισμα για τη μη εμπλοκή πολιτικών προσώπων σε συμπεριφορές με σκοπό τη μεταβολή των συνήθων όρων δανεισμού για πολιτικά κόμματα και Μ.Μ.Ε. Και πράγματι, από κανένα στοιχείο που τέθηκε υπόψη της Επιτροπής δεν προέκυψε τέτοια μεσολάβηση. **Ελλείπει επομένως** όχι μόνον η λογική και αποδεικτική αφετηρία του συλλογισμού περί δήθεν δομικής, αθέμιτης τριμερούς σχέσης, αλλά και **ο αιτιώδης σύνδεσμος ώστε να αποδοθεί τυχόν αντισυναλλακτική συμπεριφορά των μερών μιας δανειακής σύμβασης στον πολιτικό παράγοντα.**

Η γνώμη της πλειοψηφίας, αδυνατώντας να στοιχειοθετήσει το εύρημα που αυτή θα ευχόταν, κατέφυγε στην απαράδεκτη μετατόπιση των εργασιών της Επιτροπής σε ύλη αδιάφορη για το Κοινοβούλιο.

Η εδώ εκφραζόμενη γνώμη δεν μπορεί να νομιμοποιήσει θεσμικά και πολιτικά αυτήν την παραφθορά του αντικείμενου των εργασιών της Επιτροπής, είτε αυτή βασίζεται σε νομική πλάνη είτε σε πολιτικό ατόπημα της πλειοψηφίας. Υπό το πρίσμα της παραπάνω οριοθέτησής του, το έργο της Επιτροπής θα μπορούσε να έχει θεωρηθεί περατωμένο, μόνο με τη μείζονα αποδεικτική παραδοχή στην οποία προσχωρεί τελικά και η πλειοψηφία: Δεν αποδείχθηκε ότι οποιοσδήποτε φορέας του πολιτικού συστήματος, χρησιμοποιώντας αθέμιτα την επιρροή του, αλλοίωσε τη συνήθη πρακτική τραπεζικού δανεισμού στον οικείο συναλλακτικό κλάδο.

Με αυτά τα δεδομένα, αποκλειστικός σκοπός της περαιτέρω ανάλυσης θα είναι επομένως η πρόσθετη τεκμηρίωση των όσων ήδη αναπτύχθηκαν, αλλά και τη συναγωγή ορισμένων σημαντικών πολιτικών συμπερασμάτων. Ως εκ τούτου, η εδώ εκφραζόμενη γνώμη θα περιοριστεί:

1. στην αντίκρουση, για λόγους πολιτικής ευθιξίας, αβάσιμων έως συκοφαντικών αιτιάσεων που αφορούν στο δανεισμό του πολιτικού κόμματος της ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,

2. στην ανάδειξη περιστατικών που αφορούν ειδικά στις δανειακές σχέσεις που βρίσκονται στη σφαίρα επιρροής του ΣΥ.ΡΙΖ.Α και οι οποίες, αν δεν συνιστούν πράξεις παράνομες, μαρτυρούν αναμφίβολα πρόδηλη απόκλιση από την οικεία συναλλακτική πρακτική και καταδεικνύουν την πρωτοφανή πολιτική ανακολουθία της κυβερνητικής πλειοψηφίας και την προσπάθεια εκμετάλλευσης της πολιτικής επιρροής του.

IV. Δάνεια Κομμάτων

Η δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων παρουσιάζει κάποια κοινά χαρακτηριστικά. Δάνεια έχουν λάβει τα πολιτικά κόμματα με μακρόχρονη παρουσία στη Βουλή, τα οποία είχαν κρατική χρηματοδότηση για πολλά χρόνια: Νέα Δημοκρατία, ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ και ΕΑΡ/ΣΥΝ/ΣΥΡΙΖΑ. Τα δάνεια αυτά αυξάνονταν σε εκλογικά έτη, ιδίως τη δεκαετία του 2000 - 2010.

Εύρημα # 1

Όλα τα κόμματα (ΣΥΡΙΖΑ, ΝΔ, ΠΑΣΟΚ) λάμβαναν χρηματοδότηση από τις τράπεζες με μοναδική εγγύηση τις τρέχουσες και τις μελλοντικές κρατικές χρηματοδοτήσεις, με μόνη εξαίρεση το ΚΚΕ, το οποίο παρέσχε και εμπράγματα εξασφαλίσεις (ακίνητα) προς τα πιστωτικά ιδρύματα.

Τα τελευταία χρόνια, λόγω της οικονομικής κρίσης, παρατηρήθηκε τεράστια πτώση στην κρατική χρηματοδότηση των κομμάτων. Η πτώση οφείλεται κυρίως στην αλλαγή του σχετικού νομοθετικού πλαισίου, που επέφερε η Κυβέρνηση Σαμαρά το 2014 (Ν. 4304/2014). Σε μικρότερο βαθμό συντέλεσαν ο περιορισμός των φορολογικών εσόδων του κράτους και η μείωση των εκλογικών ποσοστών των κομμάτων.

Παρ' όλα αυτά, όπως τόνισε και ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, κ. Στουρνάρας (Εξεταστική Επιτροπή, 11/10/2016) ως προς τη νομιμότητα της λήψης των δανείων εκ μέρους των πολιτικών κομμάτων «*Η Υπηρεσία μου λέει ότι όσον αφορά τα κόμματα ακολουθήθηκαν όλες οι νόμιμες διαδικασίες. Από ένα σημείο και μετά, επειδή εκχωρούντο χρηματοδοτήσεις πέραν το τέλος της κοινοβουλευτικής περιόδου, αυξήθηκε ο κίνδυνος και γι' αυτό και η Τράπεζα της Ελλάδος ζήτησε περισσότερες διασφαλίσεις.*»

Αξίζει να σημειωθεί ότι από το 2012 και εντεύθεν, σύμφωνα με την ίδια κατάθεση του κ. Στουρνάρα «*διενεργήθησαν μόνο οι εξής δύο χορηγήσεις: Τον Οκτώβριο του '14 ΣΥΡΙΖΑ Εθνική Τράπεζα 1,5 εκατομμύρια και ΠΕΙΡΑΙΩΣ Απρίλιο του '14 ΚΚΕ 6,25 εκατομμύρια leasing. από το προϊόν του οποίου τμήμα 1,65 εκατομμύρια για αποπληρωμή δανείου της πρώην ΜΑΡΦΙΝ*».

α. Πραγματικά Περιστατικά και Οικονομικό

Περιβάλλον

Το ποσόν που θα διατεθεί για την κρατική χρηματοδότηση των κομμάτων (τακτική / εκλογική / για επιστημονικούς σκοπούς) ορίζεται από τη νομοθεσία (Ν. 4304/2014) και υπολογίζεται με βάση τρία μεγέθη:

- a. το ποσοστό των εσόδων που αποφασίζεται ότι θα αποδοθεί για τη χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων
- b. τα φορολογικά έσοδα και
- c. το εκλογικό αποτέλεσμα (δύναμη) του κάθε κόμματος.

Η κατανομή του ποσού αυτού γίνεται μεταξύ των κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή και των κομμάτων που έχουν λάβει τουλάχιστον 1,5% στις πλέον πρόσφατες εθνικές εκλογές, εφ' όσον είχαν καταρτίσει πλήρεις συνδυασμούς στο 70% των εκλογικών περιφερειών.

Από τις τρεις αυτές παραμέτρους η δεύτερη, τα συνολικά φορολογικά έσοδα, σε σχέση με το 2000 είχαν μια σημαντική αύξηση της τάξης του 42% περίπου, αλλά είναι μειωμένα κατά περίπου 12% σε σχέση με το 2010, δηλαδή καθ' όλη τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης. Οι διακυμάνσεις αυτές φαίνονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 1 Διαχρονική εξέλιξη φορολογικών εσόδων (1997-2016)

1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
22.307	25.942	29.045	32.302	33.083	35.802	36.881	39.484	42.093	44.820
2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
48.405	51.085	49.725	51.266	48.951	47.179	44.614	44.448	43.718	45.819

(Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2017, Εισηγητικές Εκθέσεις Κρατικού ΠΥ)

Τα ποσοστά των κομμάτων (ο τρίτος παράγοντας της κρατικής χρηματοδότησης) έχουν γνωρίσει σημαντικές διακυμάνσεις. Από το 1981 μέχρι και το 2009 το άθροισμα των ποσοστών του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας κινείτο κοντά στο 80%, μερικές φορές ξεπερνώντας το σημαντικά. Το ΚΚΕ είχε ποσοστά σχετικά σταθερά (λίγο πάνω από το 10% το ανώτερο, όταν είχε συμμετάσχει στις εκλογές ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου και μονοψήφια, κατά τα λοιπά), ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ (αρχίζοντας από το διασπασμένο ΣΥΝ του 1993) είχε κατά κανόνα χαμηλά μονοψήφια ποσοστά. Πρόκειται για συσχετισμούς ποσοστών που

κράτησαν επί 11 εκλογικές αναμετρήσεις (1981-2009). Εξαιτίας αυτής της μακράς (σχεδόν 30ετούς) περιόδου, τα κόμματα διαμόρφωσαν εν πολλοίς την οικονομική συμπεριφορά τους (έσοδα - έξοδα).

Τα ποσοστά αυτά όμως άλλαξαν άρδην με τις διπλές εκλογικές αναμετρήσεις του 2012. Οι εκλογές του Ιουνίου 2012, στις οποίες διαμορφώθηκαν τα ποσοστά των κομμάτων βάσει των οποίων θα υπολογίζονταν εφ' εξής η εκλογική τους δύναμη, οδήγησαν σε σημαντική μείωση των ποσοστών της Νέας Δημοκρατίας (κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες), δραματική πτώση των ποσοστών του ΠΑΣΟΚ (κατά 31 ποσοστιαίες μονάδες) και πολλαπλασιασμό των ποσοστών του ΣΥΡΙΖΑ. Κατ' αποτέλεσμα, η αξία που είχαν οι μελλοντικές κρατικές χρηματοδοτήσεις ως διασφαλιστικό στοιχείο των δανείων που χορηγήθηκαν στα κόμματα, μεταβλήθηκε αναλόγως: οι διασφαλίσεις του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας ξαφνικά έπαυσαν να έχουν αντίστοιχο αντίκρισμα, ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ φάνηκε ότι θα έχει πόρους για την αποπληρωμή των δανείων που είχε λάβει.

Στις μεταβολές αυτές πρέπει να προστεθεί και η σημαντική μείωση της κρατικής χρηματοδότησης ως ποσοστού επί των φορολογικών εσόδων, αποτέλεσμα των ρυθμίσεων του Ν. 4304/2014. Με την ίδια **νομοθεσία τέθηκαν και περιορισμοί ως προς τη δυνατότητα που είχαν τα πολιτικά κόμματα να εκχωρούν μελλοντικές χρηματοδοτήσεις ως εγγύηση δανείων που θα ελάμβαναν, ενώ καθιερώθηκε και το ακατάσχετο και ανεκχώρητο μέρος των κρατικών χρηματοδοτήσεων.** Έτσι, μειώθηκε σημαντικά η δυνατότητα νέου δανεισμού των κομμάτων, αλλά περιορίσθηκε και η δυνατότητά τους να εξυπηρετήσουν τα ήδη υφιστάμενα δάνεια, γεγονός τα οποία δεν μπορούσαν να έχουν προβλεφθεί κατά τη λήψη των δανείων.

Μέχρι τότε, όμως, η **εκλογική δύναμη των πολιτικών κομμάτων συνδεόταν με την πιστοληπτική τους ικανότητα, με αποτέλεσμα να παρέχονται υψηλότερα δάνεια στα κόμματα που είχαν μεγαλύτερη εκλογική επιρροή (ΠΑΣΟΚ, Νέα Δημοκρατία).** Για το λόγο αυτό και ο **ΣΥΡΙΖΑ**, με την **από 14.12.2010 επιστολή του Προέδρου του κ. Αλέξη Τσίπρα**, προς την Εθνική Τράπεζα, είχε ζητήσει «*να συνεκτιμώνται και άλλοι παράγοντες, πέρα από τα αμιγώς πιστοληπτικά κριτήρια*», είχε ζητήσει, δηλαδή, τη λήψη δανείου, κατά παράβαση των τραπεζικών κανόνων, εν γνώσει του ότι δεν πληρούσε τα πιστοληπτικά κριτήρια .

Οπωσδήποτε όμως, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, μετά τη σημαντική μεταβολή της εκλογικής δύναμης των μέχρι τότε κυβερνώντων πολιτικών κομμάτων, έπαυσαν νέες χορηγήσεις δανείων προς αυτά. Με άλλα λόγια, **οι χρηματοδοτήσεις του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας έγιναν όταν η εκλογική τους δύναμη, όπως προέκυπτε από τις εκάστοτε πλέον εκλογικές αναμετρήσεις, τα καθιστούσε αξιόχρεα και επαρκώς εξασφαλισμένα.**

Από τα παραπάνω μπορούν να βγουν τα εξής συμπεράσματα:

a. Μετά το 2011 υπήρξε δραματική μείωση της κρατικής χρηματοδότησης για όλα τα πολιτικά κόμματα, ενώ ως τότε θεωρείτο ότι τα κόμματα είχαν ισχυρή πιστοληπτική θέση, καθώς οι μελλοντικές κρατικές χρηματοδοτήσεις αντιμετωπίζονταν σχεδόν σαν εγγύηση του Δημοσίου. Αντίθετα, οι εγγυήσεις με βάση την κρατική χρηματοδότηση μετά το 2014 θεωρούντο ότι δεν ήταν επαρκώς εξασφαλιστικές (πόρισμα ΤτΕ, 26/04/2012), κάτι το οποίο όμως δεν μπορούσε να προβλεφθεί κατά το χρόνο λήψης των δανείων, ούτε από τα κόμματα, αλλά ούτε και από τις τράπεζες.

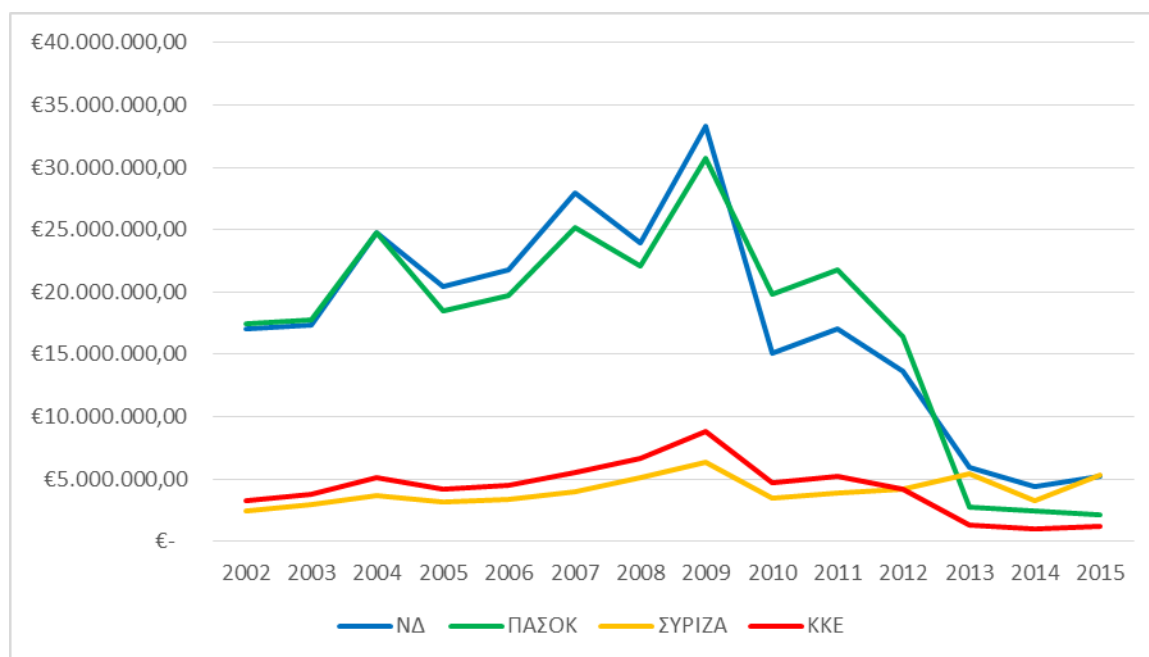
Πίνακας 2 Κρατική Χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων 2002-2015

ΕΤΟΣ	ΝΔ	ΠΑΣΟΚ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΚΕ
2002	17.022.548,68 €	17.415.779,26 €	2.424.415,22 €	3.280.916,19 €
2003	17.378.795,77 €	17.768.415,32 €	2.914.716,59 €	3.763.352,33 €
2004	24.812.187,07 €	24.799.491,28 €	3.681.052,05 €	5.055.488,99 €
2005	20.481.553,83 €	18.499.496,83 €	3.139.138,88 €	4.224.066,46 €
2006	21.812.315,97 €	19.701.477,40 €	3.343.100,31 €	4.498.519,66 €
2007	27.934.564,33 €	25.216.921,54 €	3.974.165,52 €	5.509.198,45 €
2008	23.958.653,03 €	22.039.480,21 €	5.076.071,58 €	6.672.268,46 €
2009	33.333.912,90 €	30.682.952,77 €	6.360.506,47 €	8.848.179,21 €
2010	15.056.167,38 €	19.809.717,78 €	3.504.108,56 €	4.692.086,60 €
2011	16.999.562,04 €	21.745.330,44 €	3.890.499,32 €	5.225.097,92 €
2012	13.690.820,86 €	16.378.662,35 €	4.166.194,88 €	4.153.889,64 €
2013	5.968.856,32 €	2.741.982,24 €	5.454.496,69 €	1.297.221,02 €
2014	4.348.430,34 €	2.478.368,67 €	3.219.680,62 €	1.018.322,41 €

ΕΤΟΣ	ΝΔ	ΠΑΣΟΚ	ΣΥΡΙΖΑ	ΚΚΕ
2015	5.254.067,30 €	2.073.762,25 €	5.338.749,12 €	1.157.908,28 €

Εύρημα # 2

Μέχρι το 2012, εθεωρείτο ότι τα κόμματα είχαν ισχυρή πιστοληπτική θέση, καθώς οι μελλοντικές κρατικές χρηματοδοτήσεις αντιμετώπιζονταν σχεδόν σαν εγγύηση του Δημοσίου. Αντίθετα, οι εν λόγω εγγυήσεις μετά το 2014 θεωρούντο ότι δεν ήταν επαρκώς εξασφαλιστικές σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος. Παρ' όλα αυτά, ο ΣΥΡΙΖΑ είναι το μοναδικό κόμμα, στο οποίο χορηγήθηκε εκ νέου δανεισμός με την ίδια – αποκλειστική – εγγύηση (κρατική χρηματοδότηση) μετά το 2012.

Γράφημα 1 Κρατική Χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων 2002-2015

b. Η Νέα Δημοκρατία, το ΠΑΣΟΚ, αλλά και το ΚΚΕ είχαν ραγδαία μείωση των ποσών που έλαβαν, ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ είχε ομαλότερη εξέλιξη της χρηματοδότησης (η οποία σε κάποια έτη- 2013, 2015- ήταν υψηλότερη από το προηγούμενο).

Εύρημα # 3

Τα **εκλογικά ποσοστά** των κομμάτων σχετικά **μικρή επίπτωση** είχανε στην **κρατική χρηματοδότηση** και αυτό φαίνεται ξεκάθαρα από τη χρηματοδότηση του **ΚΚΕ** που έχει σταθερή εκλογική δύναμη (και έχει εντούτοις υποστεί **μείωση 87%** της χρηματοδότησης από το 2009 ως το 2015).

c. Η Νέα Δημοκρατία, το ΠΑΣΟΚ, αλλά και το ΚΚΕ είχαν ραγδαία μείωση των ποσών που έλαβαν, ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ είχε ομαλότερη εξέλιξη της χρηματοδότησης (η οποία σε κάποια έτη - 2013, 2015 - ήταν υψηλότερη από το προηγούμενο).

d. Η ραγδαία αυτή μείωση ήταν κατά βάση αποτέλεσμα της μείωσης των κρατικών εσόδων και της νομοθετικής πρωτοβουλίας της κυβέρνησης ΝΔ / ΠΑΣΟΚ με την οποία μειώθηκε το ποσό της κρατικής χρηματοδότησης, **παρόλο που αυτό ήταν σε βάρος της δυνατότητάς τους να αποπληρώνουν ομαλά τα δάνεια που είχαν λάβει**. Τα **εκλογικά ποσοστά** των κομμάτων **μικρή επίπτωση** είχανε στην **κρατική χρηματοδότηση** και αυτό φαίνεται ξεκάθαρα από τη χρηματοδότηση του **ΚΚΕ** που έχει σταθερή εκλογική δύναμη (και έχει εντούτοις υποστεί **μείωση 87%** της χρηματοδότησης από το 2009 ως το 2015), αλλά και του ΣΥΡΙΖΑ, η χρηματοδότηση του οποίου είναι μόνο οριακά μεγαλύτερη από της ΝΔ.

b. Νομοθετικό Πλαίσιο Χρηματοδοτήσεων και Δανειοδοτήσεων

Τα βασικά ερωτήματα, τα οποία απασχόλησαν τη Νέα Δημοκρατία κατά τις εργασίες της Εξεταστικής, πάνω στα οποία οργανώθηκε και συστήθηκε το παρόν πόρισμα είναι α) **εάν είχαμε παραβίαση του νομοθετικού πλαισίου** από οποιοδήποτε κόμμα του Ελληνικού Κοινοβουλίου κατά την εξεταζόμενη περίοδο και β) **εάν παραβιάστηκαν οι όροι δανειοδότησης** των τραπεζικών ιδρυμάτων και οι κανονισμοί της Τράπεζας της Ελλάδος.

Το νομοθετικό πλαίσιο το οποίο καθόριζε το ύψος και τον τρόπο χρηματοδότησης των κομμάτων προσδιοριζόταν επακριβώς με τον Ν. 3023/2002. Δύο είναι τα χαρακτηριστικά του νομοθετήματος εκείνου τα οποία καθόριζαν το ύψος της χρηματοδότησης και τη δυνατότητα δανειοδότησης. Σύμφωνα με το άρθρο 1 η κρατική χρηματοδότηση για το σύνολο των κομμάτων ανέρχονταν σε ποσοστό **«ένα**

κόμμα μηδέν δύο τοις χιλίοις (1,02‰) των τακτικών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού του αντίστοιχου οικονομικού έτους». Επίσης προσδιοριζόταν ότι τα πολιτικά κόμματα προκειμένου να δανειοδοτηθούν από τις τράπεζες δικαιούταν να εκχωρήσουν την κρατική χρηματοδότηση έως τεσσάρων οικονομικών ετών.

Η κυβέρνηση Σαμαρά αντιλαμβανόμενη θέματα που είχαν προκύψει από την εφαρμογή του νόμου, αλλά και τους δημοσιονομικούς περιορισμούς που είχαν οδηγήσει σε σειρά θυσιών εκ μέρους του ελληνικού λαού κατά τη διάρκεια της κρίσης, με συνέπεια και υπευθυνότητα, επεξεργάστηκε συγκεκριμένες νομοθετικές αλλαγές, με τις οποίες προσαρμόστηκε η σχετική νομοθεσία στα νέα κοινωνικο-οικονομικά δεδομένα που επικρατούσαν στη χώρα λόγω της οικονομικής – και όχι μόνο – κρίσης. Σε αυτά τα πλαίσια ψηφίστηκε στις 16.10.2014 ψηφίστηκε από την Ελληνική Βουλή ο νόμος 4304/2014, ο οποίος δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ Α΄ 234/23.10.2014.

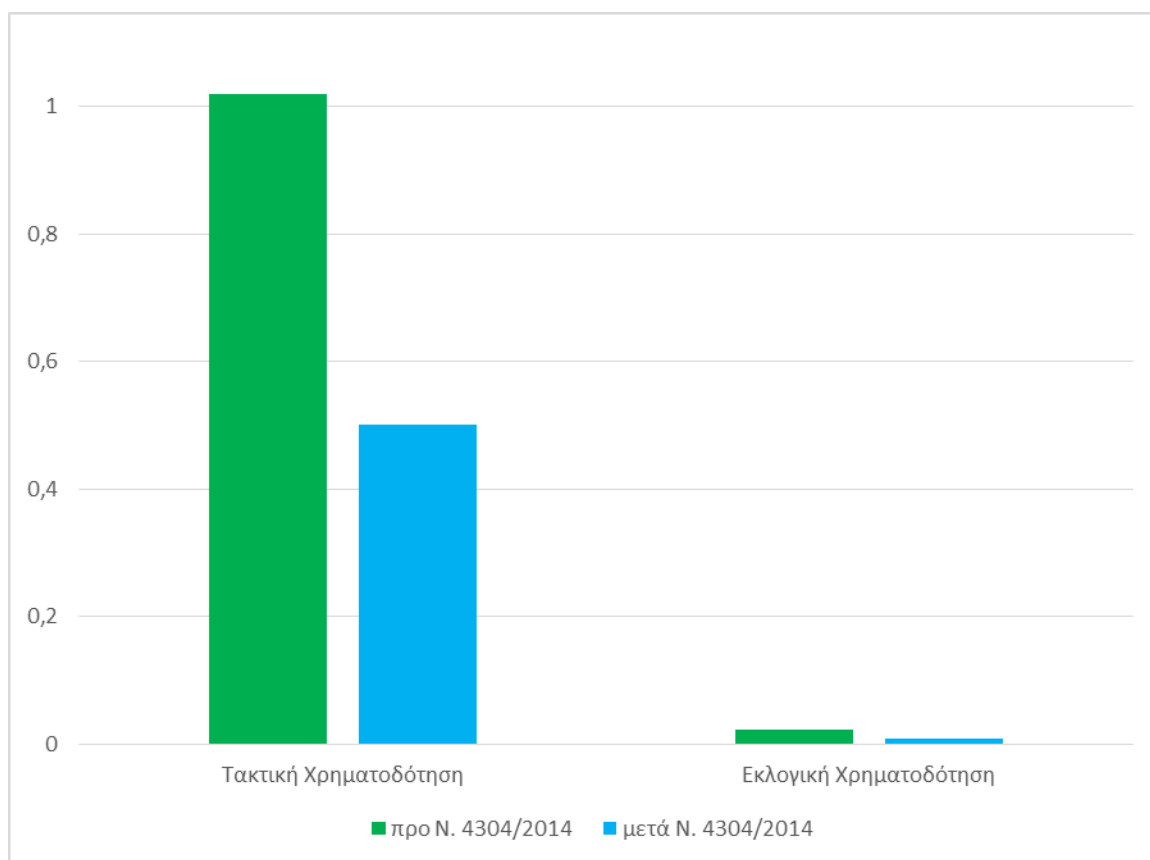
Οι βασικές τομές που έφερε ο νόμος αυτός αφορούσαν στο ύψος της κρατικής χρηματοδότησης, την ανάδειξη της ιδιωτικής χρηματοδότησης, τον έλεγχο των δαπανών και των χρηματικών ροών εν γένει από και προς τα κόμματα και τη θέση αυστηρού πλαισίου δανειοδότησης από τα πιστωτικά ιδρύματα.

Συγκεκριμένα, ενώ ο προηγούμενος νόμος 3023/2002 είχε υπάρξει αποτελεσματικός σε κάποια σημεία του (όπως για παράδειγμα στον έλεγχο της υπαίθριας προβολής των κομμάτων και των υποψηφίων κατά την προεκλογική περίοδο), εντούτοις είχαν αναδειχτεί και σοβαρές αδυναμίες του. Αυτές ήρθε να καλύψει η νομοθετική πρωτοβουλία της κυβέρνησης Σαμαρά.

Έτσι με τον Ν. 4304/2014 **περιορίστηκε σημαντικά το ποσοστό των καθαρών εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού που αποδίδεται στα πολιτικά κόμματα.** Η τακτική κρατική χρηματοδότηση μειώθηκε από ένα κόμμα μηδέν δύο τοις χιλίοις (1,02‰) σε μηδέν κόμμα πέντε τοις χιλίοις (0,5‰).

Αντίστοιχα μειώθηκε το ποσοστό της εκλογικής χρηματοδότησης από 0,022‰ σε 0,008‰. Σημαντικό επίσης ήταν το γεγονός ότι πλέον, το ποσό της κρατικής χρηματοδότησης υπολογιζόταν επί των πραγματοποιηθέντων καθαρών εσόδων του ετήσιου κρατικού προϋπολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους και όχι πιθανολογούμενων. Έτσι διασφαλιζόταν η συμφωνία με τους στόχους δημοσιονομικής προσαρμογής.

Αξίζει να σημειωθεί ότι αυτές οι μειώσεις που επέφερε η Κυβέρνηση Σαμαρά, ήτοι **51% της τακτικής χρηματοδότησης και 64% της εκλογικής χρηματοδότησης**, αποτέλεσαν και τη βασική αιτία διόγκωσης και δυσκολίας εξυπηρέτησης των δανείων της Νέας Δημοκρατίας και του ΠΑΣΟΚ. Αυτό αποτελεί και μία **απόδειξη της πολιτικής** που επέλεξε η Κυβέρνηση Σαμαρά, η οποία έθεσε σε **πρώτη προτεραιότητα τα οικονομικά της χώρας** και όχι των κομμάτων, παρά το γεγονός ότι έτσι υπήρξε σοβαρός κίνδυνος να καταστήσει το ίδιο του το κόμμα, τη Νέα Δημοκρατία, μη – δανειακά – ενήμερο.

Γράφημα 2 Ύψος Κρατικής Χρηματοδότησης Κομμάτων (ποσοστά επί τοις χιλίοις)

Επιπλέον, με το Ν. 4304/2014 καθιερώθηκε η υποχρέωση **όλα τα έσοδα και οι δαπάνες των κομμάτων και των νομικών τους προσώπων να διακινούνται μέσω συγκεκριμένων τραπεζικών λογαριασμών**, με μέγιστο αριθμό τους 3. Έτσι διευκολύνθηκε ο έλεγχος και η διαφάνεια, καθώς το σύνολο των εσόδων καταλήγουν σε αυτούς και οι δαπάνες αποδεικνύονται με τραπεζικά παραστατικά. Η μη γνωστοποίηση στην Επιτροπή Ελέγχου των σχετικών τραπεζικών λογαριασμών επισύρει το μέτρο της κατάσχεσης αυτών.

Εύρημα # 4

Στα πλαίσια της αυστηροποίησης του τρόπου καταβολής της κρατικής χρηματοδότησης και προσαρμογής στις συνθήκες της οικονομικής κρίσης, η Κυβέρνηση Σαμαρά με το Ν. **4304/2014**, επέφερε δύο σημαντικές τροποποιήσεις, παρόλο που αυτές θα δυσχέραιναν την ήδη δύσκολη οικονομική κατάσταση της ΝΔ: (α) τον **περιορισμό** της κρατικής **χρηματοδότησης** σε ποσοστό **άνω του 50%** και (β) την **απαγόρευση** για **εκχώρηση** της κρατικής **χρηματοδότησης** για **διάστημα άνω του ενός έτους**.

Προβλέφθηκε η χρηματοδότηση των τραπεζικών λογαριασμών να γίνεται με μεθόδους που να επιτρέπουν τη **σύνδεση κάθε ποσού με φυσικό ή νομικό πρόσωπο** και η **ταυτοποίηση** των τελευταίων. Με αυτό τον τρόπο αντιμετωπίστηκε το πρόβλημα των εικονικών εσόδων και εξόδων, ενώ προβλέφθηκε ότι κάθε εισφορά άνω των 1.500€ έπρεπε να διενεργείται αποκλειστικά μέσω των τραπεζικών λογαριασμών των κομμάτων.

Ως αντιστάθμισμα για τη μείωση της κρατικής χρηματοδότησης, προβλέφθηκε η **άρση της απαγόρευσης στα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου να χρηματοδοτούν πολιτικά κόμματα** (και υποψήφιους). Η άρση αυτή έφερε το εγγώριο πλαίσιο χρηματοδότησης πιο κοντά στο ευρωπαϊκό, αλλά και στην πραγματικότητα.

Εύρημα # 5

Ο **ΣΥΡΙΖΑ** δανειοδοτήθηκε από την ΕΤΕ το 2014, **εκχωρώντας** την **χρηματοδότηση** έως το 2020. Η δανειοδότηση έγινε **αφού** είχε **ψηφιστεί** το νέο νομοθετικό πλαίσιο στις **Επιτροπές** της Βουλής και **πριν εγκριθεί** από την **Ολομέλεια**. Ενώ δηλαδή ήταν ήδη **γνωστό το νέο νομοθετικό πλαίσιο** (μετέπειτα Ν. 4304/2014), με το οποίο **απαγορευόταν** η εκχώρηση της χρηματοδότησης για διάστημα πέραν του τρέχοντος έτους, ο **ΣΥΡΙΖΑ** έσπευσε να λάβει δάνειο.

Η επόμενη σημαντική καινοτομία του 4304/2014 ήταν η απαγόρευση χορήγησης δανείων από τις Τράπεζες με εγγύηση την κρατική χρηματοδότηση πέραν του τρέχοντος οικονομικού έτους. Επιχειρήθηκε έτσι για πρώτη φορά να μπει τέλος στην μέχρι τότε άκρατη δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων με εγγύηση την κρατική χρηματοδότηση, καθώς έως τότε τα κόμματα δανείζονταν (και τα πιστωτικά ιδρύματα χορηγούσαν δάνεια) βασιζόμενα σε μελλοντικά και πιθανολογούμενα και όχι υπαρκτά κεφάλαια.

Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά τη συζήτηση του Ν. 4304/2014 και ενώ είχε ήδη ολοκληρωθεί η συζήτηση και η ψήφιση στις επιτροπές, ο ΣΥΡΙΖΑ με κατεπείγοντα τρόπο δανειοδοτήθηκε από την Εθνική Τράπεζα με βάση τις διατάξεις του προηγούμενου νόμου (Ν. 3023/2002) και έτσι συμφωνήθηκε να εκχωρήσει τις χρηματοδοτήσεις του έως το 2020 (δηλαδή διάστημα όχι πέραν του τρέχοντος έτους), σε αντίθεση με ότι προέβλεπε ο ήδη γνωστός νόμος, που ψηφίστηκε μετά από λίγες μέρες, τον οποίο ο ΣΥΡΙΖΑ καταψήφισε.

Εύρημα # 6

Ο ΣΥΡΙΖΑ καταψήφισε το άρθρο 5 του μετέπειτα Ν. 4304/2014 (συνεδρίαση Ολομέλειας της Βουλής από 15/10/2014, εισηγητής ΣΥΡΙΖΑ Ό. Γεροβασίλη), με το οποίο προβλεπόταν η απαγόρευση της δυνατότητας εκχώρησης της κρατικής χρηματοδότησης για διάστημα πέραν του τρέχοντος έτους. Στην ομιλία της, η κα. Γεροβασίλη έκανε ειδική αναφορά στις 6 πρώτες από τις 8 παραγράφους του άρθρου. Η απαγόρευση της εκχώρησης της κρατικής χρηματοδότησης ήταν στην 7^η παράγραφο.

γ. Δικαστική Διερεύνηση

Έχει παρατηρηθεί αδυναμία, κυρίως από τη Νέα Δημοκρατία και το ΠΑΣΟΚ, να εξυπηρετήσουν τα δάνειά τους υπό το παρόν θεσμικό πλαίσιο χρηματοδότησης των κομμάτων. Ωστόσο, η αδυναμία αυτή από μόνη της δεν μπορεί να τεκμηριώσει παρατυπία και, πολύ περισσότερο, δόλο στη χορήγηση των δανείων προς τα κόμματα αυτά. Αυτό ενισχύεται και από το γεγονός ότι αν το ύψος της κρατικής χρηματοδότησης ήταν στα παλαιότερα επίπεδα, προ της μείωσης με τη νομοθετική παρέμβαση της Κυβέρνησης Σαμαρά, τότε δε θα υπήρχε πρόβλημα εξυπηρέτησής τους. Με άλλα λόγια, η Κυβέρνηση Σαμαρά, έθεσε το δημόσιο συμφέρον, πάνω από το κομματικό συμφέρον, νομοθετώντας μέτρα τα οποία εν

γνώσει της υπονόμευαν τη δυνατότητα αποπληρωμής των υφιστάμενων δανείων, κάτι το οποίο ο ΣΥΡΙΖΑ κακόπιστα προσπαθεί να αξιοποιήσει πολιτικά.

Χαρακτηριστικά, η Τράπεζα της Ελλάδος, σε σχετική αναφορά της του 2012, επικεντρώνεται στα χρονικά σημεία στα οποία έγιναν οι χορηγήσεις και διαπιστώνει ότι οι σχετικές αποφάσεις ήταν δικαιολογημένες με τα δεδομένα εκείνων των χρονικών στιγμών. Διαπιστώνει **αδυναμία των πολιτικών κομμάτων (στα οποία συμπεριλαμβάνει και το ΚΚΕ και τον ΣΥΡΙΖΑ) να αποπληρώσουν τα δάνειά τους, εξ αιτίας επιγενομένων συνθηκών και άλλων υποχρεώσεων** (στην περίπτωση του ΚΚΕ η εγγύηση υπέρ της «Τυποεκδοτική Α.Ε.» και στην περίπτωση του ΣΥΡΙΖΑ υπέρ της «Αυγής»).

Στον αντίποδα κινείται η **πορισματική αναφορά Καλούδη**, στην οποία γίνεται εκτενής αναφορά παρακάτω, με την οποία ζητείται να διωχθούν για απιστία οι οικονομικοί υπεύθυνοι των κομμάτων (ΠΑΣΟΚ, ΝΔ, ΚΚΕ) και οι υπεύθυνοι για τη χορήγηση των δανείων σ' αυτά, πλην του ΣΥΡΙΖΑ.

Πολύς λόγος έγινε για την αναφορά, την οποία ο επίκουρος Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος Γεώργιος Καλούδης υπέβαλε προς τους προϊστάμενους του και με την οποία **πρότεινε να διωχθούν για απιστία σε βαθμό κακουργήματος όλα τα τραπεζικά στελέχη**, τα οποία συμμετείχαν σε δανειοδοτήσεις των πολιτικών κομμάτων (**πλην του ΣΥΡΙΖΑ**), καθώς και οι οικονομικοί υπεύθυνοι των κομμάτων που ζήτησαν τα σχετικά δάνεια. Η μη αποδεκτή λογική του πορίσματος αυτού, **που είναι σε αντίφαση** με την ειδική έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος, είναι ότι, αφού εκ του αποτελέσματος τα δάνεια τελικώς είναι δύσκολο να αποπληρωθούν, αυτοί που τα χορήγησαν διέπραξαν απιστία, βλάπτοντας εν γνώσει τους τις περιουσίες των πιστωτικών ιδρυμάτων στα οποία υπηρετούσαν. Η αναφορά αυτή υπεβλήθη σε συνέχεια προκαταρκτικής εξέτασης που διεξήχθη.

Είναι εντυπωσιακό πως σε ένα πόρισμα εισαγγελικού λειτουργού δεν κρίνονται τα στοιχεία της αντικειμενικής και υποκειμενικής υπόστασης των ερευνώμενων αδικημάτων, αλλά συγκυριακά στοιχεία, τα οποία τελικά οδηγούν σε μια αντιφατική πρόταση. Στο πόρισμα αυτό προτείνεται να μη παραμπεφθούν τα τραπεζικά στελέχη που ενέκριναν τις δανειοδοτήσεις προς το ΣΥΡΙΖΑ όχι για κάποιον άλλο λόγο, αλλά επειδή **ένα μεταγενέστερο γεγονός**, εντελώς έξω από τον έλεγχό τους και **μη προβλέψιμο** όταν αποφασίστηκε η

χορήγηση των δανείων, δηλαδή **η άνοδος των εκλογικών ποσοστών του ΣΥΡΙΖΑ**, κατέστησε κατ' αρχήν λιγότερο επισφαλή την αποπληρωμή των δανείων που ο ΣΥΡΙΖΑ έλαβε.

Εύρημα # 7

Η πορισματική αναφορά Καλούδη προδίδει **άγνοια βασικών ποινικών όρων**, καθώς **δεν κρίνονται** τα στοιχεία της αντικειμενικής και υποκειμενικής υπόστασης των ερευνώμενων αδικημάτων, **αλλά συγκυριακά** στοιχεία και **μεταγενέστερα, μη προβλέψιμα, γεγονότα** που **δε μπορούσαν να ληφθούν υπ' όψιν** από τους λαμβάνοντες την **απόφαση** χορήγησης των δανείων κατά το χρόνο λήψης αυτής.

Ειρήσθω εν παρόδω, τα σημερινά δεδομένα όπως προκύπτουν από τις τρέχουσες δημοσκοπήσεις, ανατρέπουν τα δεδομένα της αναφοράς Καλούδη ως προς τον ΣΥΡΙΖΑ και κατά συνέπεια, σύμφωνα με αυτό το σκεπτικό, **ίσως σε λίγο καιρό θα έπρεπε να παραπεμφθούν και όσοι εμπλέκονται με το δανεισμό και του ΣΥΡΙΖΑ.**

Σε μια πορισματική αναφορά που έχει συναχθεί το 2013, η οποία αξιολογεί πράξεις που έγιναν κυρίως μέχρι το 2009, **ο εισαγγελικός λειτουργός δεν κρίνει ούτε τα αντικειμενικά δεδομένα** (λ.χ. πιστοληπτική ικανότητα, επάρκεια κρατικών χρηματοδοτήσεων) που σχετίζονται με τη διαχείριση της περιουσίας των τραπεζών, **ούτε την ύπαρξη τυχόν δόλου** (και δη γνώσεως, όπως απαιτεί το άρθρο 390 ΠΚ) στο πρόσωπο των στελεχών που ενέκριναν τις δανειοδοτήσεις.

Αντιθέτως, κρίνει αποκλειστικά και μόνο με τα δεδομένα των εκλογικών ποσοστών του έτους 2012 και πράξεις, οι οποίες ταυτίζονται σχεδόν πλήρως κατά το αντικειμενικό και υποκειμενικό τους στοιχείο (οι δανειοδοτήσεις κομμάτων με τις ίδιες ακριβώς διασφαλίσεις - σε αναλογία, προφανώς, με το ποσόν του δανείου που έλαβαν), **όλως αδικαιολόγητα αξιολογούνται εντελώς διαφορετικά.**

Πρόκειται για συλλογιστική που παραβιάζει βασικές αρχές του ποινικού δικαίου και του καταλογισμού, ο οποίος εντοπίζεται χρονικά στο χρονικό εκείνο σημείο, κατά το οποίο φέρεται να έχει τελεσθεί η διερευνώμενη πράξη ή παράλειψη. Προδίδει όμως και **άγνοια βασικών ποινικών όρων**, όπως του δόλου (και του

διαχωρισμού του σε άμεσο και ενδεχόμενο), καθώς και της νομοθετικής μεταβολής που έχει επέλθει στη διάταξη του άρθρου 390 ΠΚ, δηλαδή τη διάταξη που τυποποιεί το αδίκημα της απιστίας, με το άρθρο 36 παρ. 2 Ν. 2172/1993.

Εύρημα # 8

Με τη λογική που αναπτύσσει η **πορισματική αναφορά Καλούδη**, η **δανειοδότηση του ΣΥΡΙΖΑ** ήταν **παράνομη** πράξη το **2009**, η οποία **νομιμοποιήθηκε** το **2012**, με τα εκλογικά αποτελέσματα του έτους αυτού, αλλά **ενδεχομένως να ξανακαταστεί παράνομη, εάν** οι προσεχείς εκλογές γίνουν εντός του επομένου χρονικού διαστήματος και **επιβεβαιωθούν οι δημοσκοπήσεις**, κατά τις οποίες τα **ποσοστά του ΣΥΡΙΖΑ** θα **μειωθούν σημαντικά**.

Με τη διάταξη αυτή μεταβλήθηκε η υποκειμενική υπόσταση του αδικήματος: πλέον, απιστία διαπράττει όποιος με γνώση ζημιώνει περιουσία άλλου, ενώ η προγενέστερη διατύπωση του άρθρου 390 ΠΚ αναφερόταν σε πρόθεση, και όχι γνώση. Επομένως, **για να θεωρηθεί ότι έχει διαπραχθεί απιστία θα πρέπει ο δράστης να γνωρίζει ότι με την πράξη του θα ζημιώσει την περιουσία που διαχειρίζεται.**

Σε κανένα σημείο του πορίσματος δεν τεκμηριώνεται η γνώση αυτή. Σε κανένα σημείο του πορίσματος δεν προκύπτει ότι τα στελέχη των πιστωτικών ιδρυμάτων ενέκριναν τη χορήγηση των δανείων γνωρίζοντας ότι αυτά επρόκειτο να καταστούν επισφαλή. **Η πορισματική αναφορά έρχεται, και μάλιστα κατά τρόπο πανηγυρικό, σε αντίθεση με την ειδική έκθεση της ίδιας της εποπτεύουσας αρχής, της Τράπεζας της Ελλάδος**, η οποία αξιολογεί τις εξασφαλίσεις που είχαν παράσχει τα πολιτικά κόμματα, δηλαδή την εκχώρηση των μελλοντικών χρηματοδοτήσεών τους, ως απολύτως επαρκείς, τουλάχιστον κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο είχαν παρασχεθεί.

Ακόμη πιο χαρακτηριστική είναι και η συμπερίληψη, στα πρόσωπα που προτείνεται να διωχθούν, των οικονομικών υπευθύνων των κομμάτων που έλαβαν τα δάνεια. Κατά των προσώπων αυτών, σύμφωνα με την πορισματική αναφορά, πρέπει να ασκηθεί ποινική δίωξη για ηθική αυτουργία (άρθρο 45 ΠΚ) στην απιστία που διέπραξαν τα τραπεζικά στελέχη. **Ωστόσο, δεν περιέχει κανένα στοιχείο από το**

οποίο να μπορεί να προκύψει ότι οι οικονομικοί υπεύθυνοι των κομμάτων προκάλεσαν και μάλιστα με πειθώ και φορτικότητα, στα τραπεζικά στελέχη την απόφαση για τη χορήγηση των δανείων.

Ο εισαγγελικός λειτουργός έκρινε ότι μόνη η υποβολή των αιτημάτων για τη χορήγηση δανείων συνιστά ηθική αυτουργία. Θεώρησε, δηλαδή, ότι τα αιτήματα, χωρίς να μεσολαβήσει κάποια άλλη ενέργεια (ή τουλάχιστον χωρίς να αναφέρει κάποια άλλη ενέργεια που ενδεχομένως να είχε μεσολαβήσει), προκάλεσαν σε μια σειρά από τραπεζικά στελέχη την απόφαση να βλάψουν την περιουσία των τραπεζών τους. Έκρινε ότι τα πιστοδοτικά όργανα διαμόρφωσαν την απόφασή τους, επειδή το ίδιο το αίτημα περιείχε στοιχεία που επηρέασαν τη βούλησή τους. Η προχειρότητα αυτής της συναγωγής είναι χαρακτηριστική και από μόνη της θα αρκούσε, για να χαρακτηρίσει τη συνολική ποιότητα της πορισματικής αναφοράς.

Έχει αξία, στο σημείο αυτό, να υπομνησθεί ότι:

Εύρημα # 9

Το μόνο κόμμα που ρητώς ζήτησε να του χορηγηθεί δάνειο χωρίς να τηρηθούν τα συνήθη πιστοληπτικά κριτήρια - καθώς γνώριζε ότι δεν τα πληροί - ήταν ο ΣΥΡΙΖΑ, με την από 14/12/2010 επιστολή του κ. Τσίπρα προς την ΕΤΕ.

Ο Πρόεδρος του, σημερινός Πρωθυπουργός, κ. Τσίπρας έγραφε, σε επιστολή του προς την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (υπόψη του Προέδρου κ. Β. Ράπανου), στις 14.12.2010:

“Είναι προφανές ότι η παραπάνω ρύθμιση πέραν το ότι διαμορφώνει ένα σταθερό πλαίσιο σχέσεων θα επιτρέψει και σε εμάς να διευθετήσουμε καλύτερα τις υποχρεώσεις μας. Είμαστε απολύτως πεπεισμένοι για τη δυνατότητα του κόμματός μας, με εικοσαετή σχεδόν και σταθερή παρουσία στη Βουλή και Ευρωβουλή, να ανταποκριθεί με συνέπεια σε μια τέτοια ρύθμιση. Μας είναι επίσης απολύτως σαφές ότι η αποδοχή των παραπάνω δύο αιτημάτων μας απαιτεί ευρύτερη θεώρηση και δεν προσδιορίζεται αποκλειστικά με αυστηρά και μοναδικά χρηματοοικονομικά κριτήρια.”

Δηλαδή, αν κάποιος κόμμα προχώρησε και, πέρα από την αίτηση για δανειοδότηση, με χωριστή επιστολή προς τον Πρόεδρο της ΕΤΕ, ζήτησε αυτή να αντιμετωπισθεί όχι με χρηματοοικονομικά κριτήρια, γνωρίζοντας ότι ζητά κάτι τουλάχιστον παράτυπο, αυτό το κόμμα ήταν ο ΣΥΡΙΖΑ, δηλώνοντας καταφανώς τη γνώση του ότι άλλως η αποδοχή των παραπάνω δύο αιτημάτων δεν ήταν εφικτή.

Το δεδομένο αυτό τονίζει τη **μεροληψία της αναφοράς**, η οποία προκύπτει κυρίως από το στοιχείο που αναφέρθηκε παραπάνω: από τη διαφορετική αντιμετώπιση εντελώς παρόμοιων καταστάσεων. Το σύνολο των δανειοδοτήσεων που εξέτασε ο εισαγγελικός λειτουργός είχαν ένα κοινό στοιχείο: με εξαίρεση το ΚΚΕ, το οποίο προσέφερε και εμπράγματες διασφαλίσεις, όλα τα κόμματα, **συμπεριλαμβανομένου του ΣΥΡΙΖΑ**, ως βασική διασφάλιση παρέχουν τις μελλοντικές κρατικές χρηματοδοτήσεις. Οι δανειακές χορηγήσεις που έγιναν, καλύπτονταν από ισόποσες προσδοκώμενες χρηματοδοτήσεις.

Επομένως τα πιστωτικά ιδρύματα, όταν αποφάσιζαν να χορηγήσουν δάνεια στα κόμματα, ελάμβαναν τις ίδιες ακριβώς εγγυήσεις. Ως εκ τούτου, η ποινική αξιολόγηση των πράξεων αυτών δεν μπορεί να διαφοροποιείται μεταξύ των κομμάτων, ειδικά όταν απουσιάζει οποιαδήποτε αναφορά στην πορισματική αναφορά που να διαφοροποιεί τις χορηγήσεις κατά το χρονικό σημείο που αυτές εγένοντο. Η επίκληση της ανόδου των εκλογικών ποσοστών του ΣΥΡΙΖΑ το 2012 είναι εμφανέστατα προσχηματική και σκοπεύει να καλύψει την πρόδηλη μεροληψία, απάδουσα σε εισαγγελικό λειτουργό, του συντάξαντος την πορισματική αναφορά.

i. N. 4146/2013

Πολύς λόγος έχει γίνει για τις συνέπειες ψήφισης του Ν. 4146/2013, αναφορικά με το άρθρο σχετικά με τη δήθεν «αρχαιοθέτηση» υποθέσεων που σχετίζονται με τη δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων.

Στις 18 Απριλίου 2013 τέθηκε σε ισχύ ο ν. 4146/2013. Στο άρθρο 78 του νόμου αυτού υπήρχε η εξής διάταξη:

“Δεν συνιστά απιστία, κατά την έννοια των άρθρων 256 και 390 του Ποινικού Κώδικα, για τον Πρόεδρο, τα μέλη του Δ.Σ. και τα στελέχη των Τραπεζών, η σύναψη δανείων πάσης φύσεως με νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, του ευρύτερου δημοσίου τομέα, όπως αυτός οριοθετείται

κατά νόμο, καθώς και η εν γένει παροχή πιστώσεων σε αυτά, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) υφίστανται αποφάσεις των θεσμοθετημένων εγκριτικών επιτροπών ή οργάνων κάθε τράπεζας και β) τηρήθηκαν, κατά τη χορήγησή τους, οι σχετικές κανονιστικές πράξεις της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔΤΕ).”

Ο νόμος αυτός συκοφαντήθηκε ως κρυπτο-αμνηστευτικός. Θεωρήθηκε, δηλαδή, ότι είχε μοναδικό σκοπό να εξαλείψει το αξιόπιστο των χορηγήσεων, κατά το παρελθόν, δανείων σε πολιτικά κόμματα από πιστωτικά ιδρύματα. **Μια τέτοια ανάγνωση όμως είναι εντελώς επιφανειακή** και αγνοεί την παγιωμένη νομολογία που είχε αναπτύξει ο Άρειος Πάγος σε σχέση με το αδίκημα της απιστίας, αλλά και την ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 390 ΠΚ από τη θεωρία. Στοιχεία της παγιωμένης αυτής νομολογίας αποκρυσταλλώθηκαν στη νέα διάταξη, με αποτέλεσμα αυτή να είναι ερμηνευτική και να οδηγεί σε ασφάλεια δικαίου.

Πρέπει κατ' αρχάς να παρατηρηθεί ότι **το άρθρο 78 Ν. 4146/2013** δεν αποσκοπεί στο να εξαλείψει το αξιόπιστο ήδη τελεσθεισών πράξεων, ούτε είναι περιοριστικό, αλλά **έχει γενική εφαρμογή.** Δίνει δηλαδή, μια κατεύθυνση προς τους δικαστικούς και εισαγγελικούς λειτουργούς για την ερμηνεία μιας διάταξης, που είχε επικριθεί για την ασάφεια και τη γενικότητά της. **Στις τραπεζικές συναλλαγές η εκτίμηση του επιχειρηματικού κινδύνου είναι συχνά δυσχερής.** Επομένως, **τα τραπεζικά στελέχη καλούνται να λάβουν αποφάσεις, των οποίων τις συνέπειες δεν μπορούν να γνωρίζουν εκ των προτέρων.** Για το λόγο αυτό και εφαρμόζονται, μέσω θεσμοθετημένων διαδικασιών, ουσιαστικά κριτήρια που αφορούν στην εκτίμηση της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών και της τιμολόγησης των δανείων.

Δεδομένου του δημοσίου συμφέροντος που συνδέεται με τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, **οι διαδικασίες και τα κριτήρια αυτά έχουν εν πολλοίς καθιερωθεί με κανονιστικές πράξεις της εποπτεύουσας αρχής (Τράπεζα της Ελλάδος).** Ωστόσο, **ακόμη και η τήρηση των διαδικασιών και των κριτηρίων αυτών δεν μπορεί να διασφαλίσει ότι τα δάνεια που θα χορηγηθούν, πρόκειται να αποπληρωθούν.**

Η διατύπωση του άρθρου 390 ΠΚ θα μπορούσε να οδηγήσει έτσι σε άδικα αποτελέσματα, καθώς θα μπορούσε να θεωρηθεί ποινικώς κολάσιμη μια πράξη για τη χορήγηση (με τήρηση όλων των διαδικασιών) δανείου, στην περίπτωση που για

οποιοδήποτε λόγο ο λήπτης του δανείου δεν θα μπορούσε στη συνέχεια να το αποπληρώσει.

Στην πράξη, ανεξαρτήτως του οικονομικού κλίματος, σχεδόν ποτέ δεν αποπληρώνεται σε μία χρονική περίοδο το σύνολο όλων των δανείων λόγω γεγονότων που αφορούν τον εκάστοτε δανειολήπτη και γι' αυτό οι Τράπεζες για όλα τα δάνεια αφενός δεσμεύουν κεφάλαιο αφετέρου στην τιμολόγηση των δανείων χρεώνουν το κόστος του κινδύνου δανεισμού. **Άρα, σε ακραία ερμηνεία, όλοι οι τραπεζίτες, όλων των χωρών, κάθε χρόνο έχουν υποπέσει σε απιστία.**

Εν όψει του κινδύνου αυτού (αλλά και αντίστοιχων κινδύνων σε άλλες περιπτώσεις διαχείρισης περιουσίας, κυρίως συνδεδεμένων με την ανάληψη, ούτως ή άλλως, επιχειρηματικού κινδύνου), τόσο η **θεωρία**, όσο και ο **Άρειος Πάγος** έχουν παγιοποιήσει τα κριτήρια, επί τη βάσει των οποίων μια ζημιολόγος συμπεριφορά ως προς την περιουσία τρίτου συνιστά απιστία.

Έτσι αναπτύχθηκε η θεωρία της καταχρήσεως, κατά την οποία βασικό στοιχείο της απιστίας είναι η κατάχρηση της εξουσίας διαθέσεως που συνίσταται στην υπέρβαση των ορίων της επιτρεπτής δράσεως του αντιπροσώπου. Η υπέρβαση αυτή γίνεται με την παράβαση των κανόνων της επιμέλειας και της καλής διαχείρισης της ξένης περιουσίας. Για να διαπιστωθεί εάν εκχώρησε τέτοια παράβαση, αποβλέπουμε στο είδος της περί ης πρόκειται επιμέλειας ή διαχείρισης και στους κανόνες που έχουν διαμορφωθεί στις συναλλαγές και διέπουν την επιτυχή αγωγή εις πέρας αυτής (βλ. Ν. Ανδρουλάκη, *Η απιστία- άγραφον ουσιώδες συστατικόν του εγκλήματος της «απιστίας»* (390 ΠΚ), *ΠοινΧρ ΚΕ'*. 161-170).

Αντιστοίχως, ο **Άρειος Πάγος** έχει δεχθεί: *“Σύμφωνα με την επικρατούσα στην θεωρία και την νομολογία θεωρία της καταχρήσεως, η εγκληματική συμπεριφορά πραγματώνεται, όταν ο διαχειριστής καταχράται της προς τους τρίτους αντιπροσωπευτικής εξουσίας του, ήτοι όταν εν γνώσει του υπερβαίνει τα όρια της επιτρεπτής έννομης δράσης του, τα οποία οφείλει να τηρεί στα πλαίσια της αντιπροσωπευτικής του εξουσίας, παραβαίνοντας του κανόνες επιμελούς διαχείρισης. Τους τελευταίους (κανόνες) προσδιορίζει ο νόμος, η σύμβαση μεταξύ του κυρίου της περιουσίας και του διαχειριστή (π.χ. σύμβαση εντολής, σύμβαση χρηματιστηριακής παραγγελίας κλπ), τα καταστατικά και οι εσωτερικοί κανονισμοί επιχειρήσεων, το είδος και οι στόχοι της διαχείρισης και οι διαμορφωμένοι στις συναλλαγές κανόνες επιμέλειας (ΑΠ Συμβ. 967/2009)».*

Έτσι, «για την στοιχειοθέτηση του εγκλήματος αυτού απαιτείται ο υπαίτιος: α) να έχει νομότυπη αντιπροσωπευτική εξουσία β) να υλοποιεί αυτή προς τα έξω δηλ. προς τρίτους γ) να υπερβαίνει τα όρια της αντιπροσωπευτικής εξουσίας που του έχουν τεθεί και δ) εν γνώσει του, χωρίς πρόθεση ιδιοποίησης, να προκαλεί συγκεκριμένη βλάβη στην περιουσία που διαχειρίζεται παραβιάζοντας τους κανόνες καλής επιμέλειας και διαχείρισης της ξένης περιουσίας» (ΑΠ Συμβ. 204/2010).

Με βάση τα παραπάνω, «τέσσερα είναι τα βασικά στοιχεία της απιστίας: α) νομίμως θεμελιωμένη εξουσία αντιπροσωπεύσεως, β) εξωτερική και δικαιοπρακτική ενέργεια του αντιπροσώπου, γ) κατάχρηση της (αντιπροσωπευτικής) εξουσίας διαθέσεως, συνιστάμενη στην υπέρβαση των ορίων της επιτρεπτής δράσεως του αντιπροσώπου επί τη βάση της εσωτερικής σχέσεως στο πλαίσιο των δυνατοτήτων του να προκαλεί την παραγωγή εννόμων συνεπειών και δ) επαγωγή ζημίας στην αλλότρια περιουσία. ... Υποκειμενικά δεν αρκεί ο ενδεχόμενος δόλος, αφού πλέον η διατύπωση του άρθρου, μετά τον ν. 2172/1993, είναι «με γνώση», δηλαδή απαιτείται «υπερχειλής υποκειμενική υπόσταση», άμεσος δόλος, ο οποίος περιλαμβάνει τη γνώση του δράστη ότι η πράξη είναι επιζήμια για την περιουσία που διαχειρίζεται ή επιμελείται και τη θέλησή του να επιφέρει τη ζημία αυτή» (ΑΠ Συμβ. 973/2010).

Συνεπώς, βασικό στοιχείο του αδικήματος της απιστίας, σύμφωνα με τη θεωρία και τη νομολογία που υιοθέτησε τη θεωρία της καταχρήσεως, είναι η κατάχρηση της αντιπροσωπευτικής εξουσίας που έχει το πρόσωπο που διαχειρίζεται την περιουσία τρίτου - όπως οι διοικήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων. Η κατάχρηση αυτή συνίσταται στη διενέργεια τραπεζικών πράξεων και, ειδικότερα, δανειοδοτήσεων χωρίς την τήρηση των κανόνων επιμέλειας. Οι κανόνες αυτοί, που είναι διαδικαστικοί (αναθέτουν σε συγκεκριμένα όργανα τις αποφάσεις για δανειοδοτήσεις) αλλά και ουσιαστικοί (θέτουν συγκεκριμένα κριτήρια για την αποτίμηση της πιστοληπτικής ικανότητας), έχουν διατυπωθεί με τις κανονιστικές πράξεις της Τράπεζας της Ελλάδος. Επομένως, **ακόμη και χωρίς τη θέσπιση του άρθρου 78 του Ν. 4146/2013, η θεωρία και η νομολογία δεν θα θεωρούσε απιστία τη χορήγηση δανείου που έγινε από τα αρμόδια όργανα με την τήρηση των διαδικαστικών και ουσιαστικών προϋποθέσεων που θέτει η εποπτεύουσα αρχή.**

ii. Συμπεράσματα

Από τα παραπάνω προκύπτουν δύο **συμπεράσματα**.

Εύρημα # 10

Η **πορισματική αναφορά Καλούδη**, για την οποία έγινε παραπάνω λόγος, **αγνόησε παντελώς την ερμηνεία που έχει υιοθετήσει τόσο η θεωρία, όσο και η νομολογία του Αρείου Πάγου**, ως προς το **αδίκημα της απιστίας**.

Το πρώτο είναι ότι η **πορισματική αναφορά Καλούδη**, για την οποία έγινε παραπάνω λόγος, **αγνόησε παντελώς την ερμηνεία που έχει υιοθετήσει τόσο η θεωρία, όσο και η νομολογία του Αρείου Πάγου**, ως προς το αδίκημα της απιστίας - ένα ακόμη δείγμα χαρακτηριστικής προχειρότητας και μεροληψίας, απαράδεκτης για εισαγγελικό λειτουργό. Το δεύτερο είναι ότι ο χαρακτήρας του άρθρου 78 Ν. 4146/2013 είναι σαφώς **ερμηνευτικός**: δεν εισήγαγε νέο δίκαιο, αλλά κατέγραψε τα όσα είχαν παγιωθεί στη θεωρία και στη νομολογία ως προς το αδίκημα της απιστίας.

Εύρημα # 11

Ο **χαρακτήρας του άρθρου 78 Ν. 4146/2013** είναι σαφώς **ερμηνευτικός**: **δεν εισήγαγε νέο δίκαιο**, αλλά **κατέγραψε** τα όσα είχαν **παγιωθεί** στη **θεωρία** και στη **νομολογία** ως προς το **αδίκημα της απιστίας**.

Κάνει εντύπωση ότι εξετάσθηκε η συμμόρφωση ή μη των στελεχών των τραπεζών με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο και μάλιστα επ' αφορμή της ψήφισης ενός νέου νόμου. Εάν η διερεύνηση αυτή είχε γίνει ορθά εξ αρχής, θα είχε διαπιστωθεί ότι οι πράξεις που περιγράφονται στην πορισματική αναφορά Καλούδη δεν αποτελούν απιστία. Εν όψει αυτού, **το γεγονός ότι ο κ. Καλούδης αγνόησε την ειδική έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος, η οποία δεν απέδιδε κάποιες ευθύνες, κρίνοντας ότι είχαν ακολουθηθεί οι δέουσες διαδικασίες, καθιστά ακόμη πιο κραυγαλέα τη μεροληψία της πορισματικής αναφοράς Καλούδη**.

Εύρημα # 12

Η υπόθεση της πορισματικής αναφοράς Καλούδη τέθηκε στο αρχείο από τον αρμόδιο Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, κ. Ι. Δραγάση μετά από αντικειμενική εξέταση του θέματος και μαρτυριών κρίνοντας ότι **δεν έχουν διαπραχθεί αδικήματα και όχι λόγω τυπικών λόγων ή αμνήστευσης των αδικημάτων.**

Προς επίρρωση των παραπάνω, ο αρμόδιος επίκουρος Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος κ. Ιωάννης Δραγάσης, ο οποίος προΐστατο της υπόθεσης, αποφάσισε να θέσει την υπόθεση στο αρχείο, **κρίνοντας ότι δεν έχουν διαπραχθεί αδικήματα. Η θέση της υπόθεσης στο αρχείο** δεν έγινε, όπως εσφαλμένα ισχυρίστηκαν κάποια μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής, λόγω της ψήφησης του 4146/2013, ο οποίος δήθεν αμνήστευσε τα αδικήματα, ή λόγω τυπικών λόγων, **αλλά μετά από αντικειμενική εξέταση** του θέματος.

d. ΣΥΡΙΖΑ

Ο ΕΑΡ/ΣΥΝ/ΣΥΡΙΖΑ, παρά τα όσα ισχυρίζεται, αποδείχθηκε πανηγυρικά κατά τη διάρκεια της παρούσας Εξεταστικής Επιτροπής ότι:

1. ακολούθησε ακριβώς την ίδια τακτική δανεισμού με τα υπόλοιπα κόμματα,
2. χρησιμοποίησε ως εξασφαλίσεις αποκλειστικά και μόνο την κρατική χρηματοδότηση τρεχόντων και μελλοντικών ετών,
3. είναι το μοναδικό πολιτικό κόμμα που έχει αιτηθεί δανεισμού, ζητώντας ρητά τη μη τήρηση χρηματοοικονομικών κριτηρίων και επί τη βάσει ιστορικών δεδομένων,
4. είναι το μοναδικό πολιτικό κόμμα που έχει ευνοηθεί – εις διπλούν – κατά το παρελθόν από διαγραφή τραπεζικού χρέους,
5. είναι το μοναδικό πολιτικό κόμμα που σχετίζεται άμεσα με εξωχώριες – offshore – εταιρείες, ενώ
6. υπάρχει πλήθος αποριών και αναπάντητων ερωτημάτων γύρω από την ιδιοκτησία του κτηρίου επί της Πλατείας Κουμουνδούρου.

Όλα τα εν λόγω συμπεράσματα αναλύονται εκτενώς στη συνέχεια και οδηγούν στο συμπέρασμα ότι:

Εύρημα # 13

Αν υπάρχει ένα **πολιτικό κόμμα** το οποίο **ωφελήθηκε** από το **θρυλούμενο τρίγωνο** – Πολιτικά κόμματα | ΜΜΕ | Τραπεζικό σύστημα – τότε αυτό είναι **αποκλειστικά ο ΣΥΡΙΖΑ**.

i. Εισαγωγή

Ο ΣΥΡΙΖΑ ισχυρίζεται ότι είναι το μόνο κόμμα που δεν έχει ληξιπρόθεσμες οφειλές προς τις Τράπεζες. Ο ισχυρισμός αυτός όμως είναι παραπλανητικός σε δύο επίπεδα. Αφ' ενός **αποκρύπτει ότι έχει ζητήσει και έχει επιτύχει τη μετάθεση ημερομηνιών για την πληρωμή ληξιπρόθεσμων δόσεων από την Εθνική Τράπεζα**. Δηλαδή, παρ' ότι ο δανεισμός του ήταν σημαντικά μικρότερος από αυτόν των άλλων κομμάτων και παρ' όλο που τα εκλογικά του ποσοστά του επέτρεψαν να έχει αυξημένη κρατική χρηματοδότηση και ρευστότητα, **εν τούτοις ήδη από τα έτη 2014 και 2015 δυσκολευόταν να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του**, με αποτέλεσμα να ζητήσει από την Εθνική Τράπεζα να του επιτραπεί η καθυστέρηση στην καταβολή των οφειλομένων δόσεων.

Το δεύτερο στοιχείο που αποκρύπτει είναι ότι παρέχει εγγύηση (letter of comfort) για το δανεισμό της εφημερίδας «Αυγή» (και της ομώνυμης ανώνυμης εταιρείας), η οποία έχει συσσωρευμένες ζημίες πολλών εκατομμυρίων ευρώ και αντίστοιχες συσσωρευμένες οφειλές. Επομένως, δεν είναι σαφές το ύψος της εγγυητικής του ευθύνης, **αλλά είναι εμφανές το πρόβλημα της διπλής εκχώρησης** καθώς έχει ήδη παράσχει ως εγγυήσεις το σύνολο της κρατικής χρηματοδότησης για τα δάνεια του κόμματος. Από την άλλη, δεν μπορεί να αποκλεισθεί η κάλυψη των οφειλών που έχει η Αυγή έναντι των πιστωτικών ιδρυμάτων από μέρος του δανεισμού του ΣΥΡΙΖΑ, ενώ παραμένουν ακάλυπτες οι οφειλές της εφημερίδας προς προμηθευτές και λοιπούς συναλλασσομένους.

Από αυτό προκύπτουν **δύο συμπεράσματα**, αφενός ότι η Περιφέρεια Αττικής δεν έχει κάνει σωστά τη δουλειά της καθώς δεν απαίτησε άμεσα την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ούτε την έθεσε σε εκκαθάριση, αφετέρου έπρεπε να πραγματοποιηθεί η Εξεταστική Επιτροπή για να μας πει ο εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ, κατά τη μαρτυρία του, ότι προτίθεται στο μέλλον να γίνει νέα ΑΜΚ, χωρίς όμως να αναφέρει συγκεκριμένο σχέδιο δράσης

Η πραγματικότητα για τις οφειλές του ΣΥΡΙΖΑ και η αναντιστοιχία μεταξύ λόγων / καταγγελιών προς τα άλλα κόμματα για διαπλοκή με τα πιστωτικά ιδρύματα και της πραγματικότητας επιτείνεται από τα ευρήματα της διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής.

Εύρημα # 14

Ο ΣΥΡΙΖΑ ακολούθησε ακριβώς την **ίδια τακτική δανεισμού με τα υπόλοιπα κόμματα**, δηλαδή λάμβανε χορηγήσεις με μοναδική εγγύηση αποκλειστικά και μόνο την τρέχουσα και τη μελλοντική κρατική χρηματοδότηση (έως βάθους δετίας).

Πράγματι, από τα ευρήματα αυτά προκύπτει ότι **ο ΣΥΡΙΖΑ όχι απλώς δανειζόταν με όρους παρόμοιους με τα υπόλοιπα κόμματα, αλλά ωφελήθηκε από διαγραφή χρεών τόσο του ίδιου (εάν γίνει δεκτός ο ισχυρισμός ότι αποτελεί διάδοχο σχήμα της ΕΑΡ – περί αυτού θα γίνει αναλυτικός λόγος παρακάτω), όσο και της Αυγής, της οποίας είναι βασικός και κύριος μέτοχος, ενώ αντιμετωπίζονται από το πιστωτικό σύστημα ουσιαστικά ως όμιλος.**

Τέλος, ενδιαφέρον στοιχείο ως προς τη δανειοδοτική κατάσταση του ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί ο συσχετισμός της πολιτικής χορήγησης των εν λόγω δανείων με την πορισματική αναφορά Καλούδη. Όπως αναφέρθηκε και νωρίτερα, με τη λογική που αναπτύσσει η πορισματική αναφορά Καλούδη **η δανειοδότηση του ΣΥΡΙΖΑ ήταν παράνομη πράξη το 2009, η οποία νομιμοποιήθηκε το 2012** με τα εκλογικά αποτελέσματα του έτους αυτού, **αλλά ενδεχομένως να ξανακαταστεί παράνομη, εάν οι προσεχείς εκλογές γίνουν εντός του επομένου χρονικού διαστήματος και επιβεβαιωθούν οι δημοσκοπήσεις**, κατά τις οποίες τα ποσοστά του ΣΥΡΙΖΑ θα μειωθούν σημαντικά.

ii. Δανειοδοτήσεις

Ο ΣΥΡΙΖΑ έχει λάβει δάνεια από την Εθνική Τράπεζα. Όπως και τα υπόλοιπα κόμματα, έχει παράσχει ως κάλυμμα για τα δανειά του την εκχώρηση μελλοντικών κρατικών χρηματοδοτήσεων και μάλιστα μέχρι το 2020. **Βασική διαφορά από τα υπόλοιπα κόμματα είναι ότι έχει λάβει σημαντικά δάνεια**, σε σχέση με το

συνολικό ύψος χορηγήσεων του κόμματος και της κρατικής χρηματοδότησης που λαμβάνει και μετά το 2010 μέχρι και αρκετά πρόσφατα.

Η διαφορά αυτή εξηγείται εν μέρει μόνο από τα αυξημένα εκλογικά του ποσοστά. Κυρίως, όπως προκύπτει από τα σχετικά εισηγητικά σημειώματα της Εθνικής Τράπεζας, **ο επιπλέον δανεισμός του συνδέεται με τη διαρκή (και διαρκώς αναβαλλόμενη) υπόσχεσή του να παράσχει εμπράγματα εξασφαλίσεις** και ειδικότερα να εγγράψει βάρος επί του ακινήτου στην Πλατεία Κουμουνδούρου, στο οποίο στεγάζεται το κόμμα.

Μέχρι το 2016 ο ΣΥΡΙΖΑ δεν είχε καθυστερήσει την καταβολή κάποιας δόσης. Ωστόσο, **είχε ζητήσει ήδη από το 2015 να μετατεθεί η ημερομηνία πληρωμής κάποιων δόσεων**, αίτημα που έγινε αποδεκτό από την Εθνική και επέτρεψε στον ΣΥΡΙΖΑ να συνεχίσει να εμφανίζεται «συνεπής» ως προς την εξυπηρέτηση των δανείων του, ενώ στην πράξη δεν ήταν.

Η μετάθεση της ημερομηνίας πληρωμής συνδεόταν **με ένα negative pledge που είχε παράσχει ο ΣΥΡΙΖΑ, υποσχόμενος ότι δεν πρόκειται να παραχωρήσει κάποια εμπράγματα εξασφάλιση στο ακίνητο της Κουμουνδούρου σε άλλο πιστωτή** και παράλληλα, με την υπόσχεσή του ότι επίκειται η επίλυση κάποιων ζητημάτων που δεν του επέτρεπαν να εγγράψει εμπράγματο βάρος επί του συγκεκριμένου ακινήτου, υπέρ της Εθνικής, τη δεδομένη στιγμή.

Οι αναφορές στο εν λόγω ακίνητο ξεκινούν από το 2013 και η υπόσχεση για την επικείμενη τακτοποίηση των σχετικών ζητημάτων επαναλαμβάνεται καθ' όλο το 2014 και το 2015.

Η μετάθεση των ημερομηνιών πληρωμής κάποιων χρεολυτικών δόσεων στηρίζεται και σε μία ακόμη υπόσχεση που έχει δώσει **ο ΣΥΡΙΖΑ μέσω επιστολής του προς την Εθνική Τράπεζα: υπόσχεται ότι θα προωθήσει νομοθετική ρύθμιση (!), με την οποία θα αυξήσει την κρατική χρηματοδότηση των κομμάτων.**

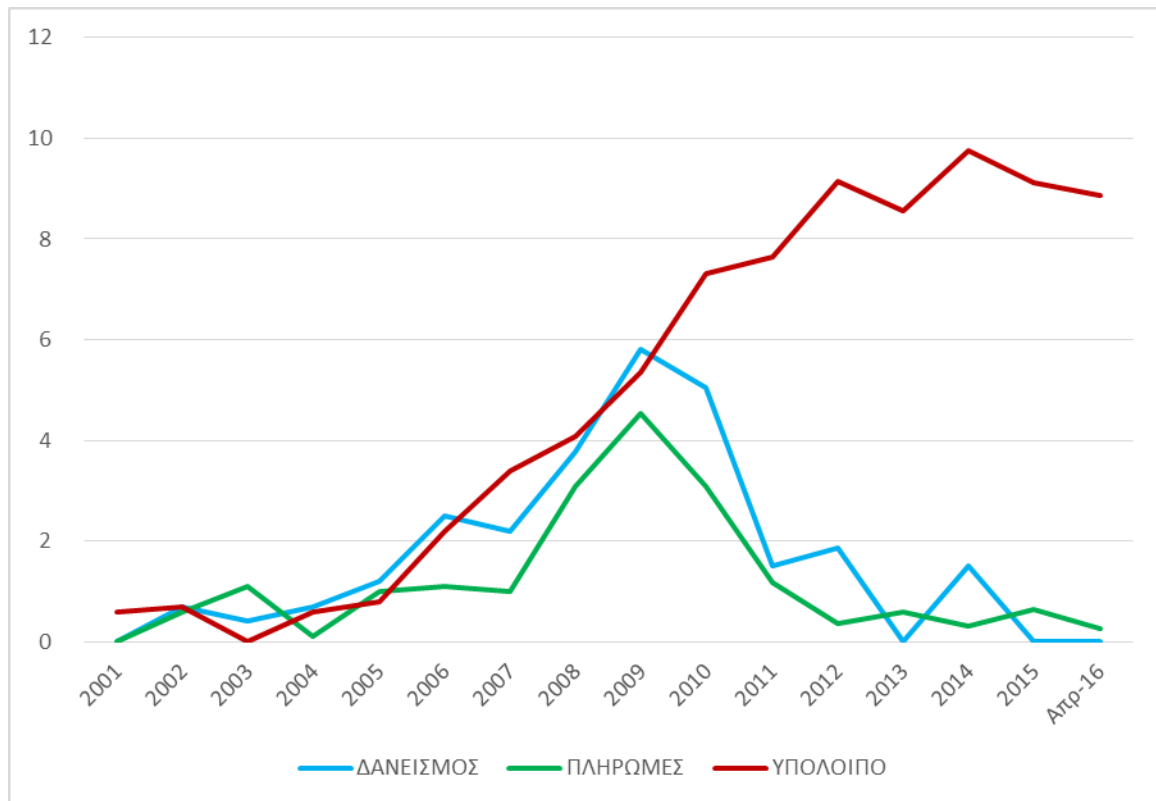
Έτσι, ενώ η **κυβέρνηση Σαμαρά** ψήφισε τη μείωση της επιβάρυνσης των φορολογουμένων για τη στήριξη των πολιτικών κομμάτων και στηρίζεται πλέον κατά κύριο λόγο στην ιδιωτική χρηματοδότηση, ο **ΣΥΡΙΖΑ** εμφανίζεται να υπόσχεται ότι θα

αξιοποιήσει την κρατική εξουσία και την πρόσκαιρη κοινοβουλευτική του πλειοψηφία, με σκοπό να αντλήσει κρατικούς πόρους για την εξόφληση των οφειλών του.

Πίνακας 3 Δανεισμός ΣΥΡΙΖΑ από Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

ΕΤΟΣ	ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ	ΠΛΗΡΩΜΕΣ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ
2001	-	-	586.940,57 €
2002	700.000,00 €	586.940,57 €	700.000,00 €
2003	400.000,00 €	1.100.000,00 €	- €
2004	700.363,62 €	100.363,62 €	600.000,00 €
2005	1.200.000,00 €	1.000.000,00 €	800.000,00 €
2006	2.500.000,00 €	1.100.000,00 €	2.200.000,00 €
2007	2.200.000,00 €	1.000.000,00 €	3.400.000,00 €
2008	3.764.674,94 €	3.090.000,00 €	4.074.674,94 €
2009	5.800.000,00 €	4.524.674,94 €	5.350.000,00 €
2010	5.040.000,00 €	3.077.550,95 €	7.312.449,05 €
2011	1.510.000,00 €	1.181.449,05 €	7.641.000,00 €
2012	1.850.000,00 €	350.000,00 €	9.141.000,00 €
2013	- €	584.640,00 €	8.556.360,00 €
2014	1.500.000,00 €	300.000,00 €	9.756.360,00 €
2015	- €	628.180,00 €	9.128.180,00 €
Απρ-16	- €	253.180,00 €	8.875.000,00 €

Πιο πριν, δηλαδή **πριν την άνοδο των εκλογικών του ποσοστών**, ο ΣΥΡΙΖΑ ήταν αυτός που υποστήριζε ότι τα δάνεια προς τα κόμματα δεν πρέπει να παρέχονται με αυστηρά χρηματοοικονομικά κριτήρια, δηλαδή με αξιολόγηση της πιστοληπτικής τους ικανότητας, αλλά να συνεκτιμάται και η συνεισφορά τους στη δημοκρατική λειτουργία της Πολιτείας. **Ζητούσε, δηλαδή, με επιστολή του Προέδρου του να παρακαμφθούν οι συνήθεις διαδικασίες και τα κανονικά κριτήρια για τη χορήγηση δανείων, προκειμένου να λάβει δάνεια χωρίς διασφάλιση.** Ο ΣΥΡΙΖΑ, δηλαδή, ήταν το μόνο κόμμα που, πέρα από τις αιτήσεις για χορήγηση δανείων, επιχειρηματολόγούσε ενεργά και πίεζε, ζητώντας να του χορηγηθούν πιστοδοτήσεις χωρίς να πληροί τα αντίστοιχα κριτήρια. Η πολιτική υποκρισία και ο λαϊκισμός σε όλο τους το μεγαλείο.

Γράφημα 3 Δανεισμός, Πληρωμές & Υπόλοιπο ΣΥΡΙΖΑ (σε εκ. €)

Εύρημα # 15

Ο ΣΥΡΙΖΑ είναι το μοναδικό κόμμα που αιτήθηκε, με επιστολή από 16/03/2016 του προς την ΕΤΕ, μετάθεση πληρωμής χρεολυτικών δόσεων επί τη βάσει υπόσχεσης για την προώθηση νομοθετικής ρύθμισης, με την οποία θα αυξήσει την κρατική χρηματοδότηση των κομμάτων.

Ακόμη, πρέπει να επισημανθεί ότι ο ΣΥΡΙΖΑ, ο οποίος δημοσίως έχει τόσο σφοδρά επικρίνει τη λήψη δανείων με εξασφάλιση μέσω της εκχώρησης μελλοντικών απαιτήσεων, όχι μόνο ακολούθησε την ίδια πρακτική, αλλά και έσπευσε προφανώς μέσα από κατεπείγουσες τραπεζικές διαδικασίες να το κάνει αυτό όταν η κυβέρνηση Σαμαρά νομοθετούσε για να την απαγορεύσει, εν γνώσει του ότι έπραττε κάτι που σε λίγες ημέρες θα ήταν παράνομο. Έτσι προέβη στην εκχώρηση, ενώ είχε περάσει από την αρμόδια επιτροπή το σχέδιο νόμου που επρόκειτο να ψηφισθεί ως Ν. 4304/2014, που απαγορεύει την εκχώρηση μελλοντικών χρηματοδοτήσεων των κομμάτων.

Πίνακας 4 Αναλυτικά Στοιχεία Δανεισμού ΣΥΡΙΖΑ

Α/Π ΣΥΜΒΑΣΗΣ 0407037708	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ	ΑΥΞΗΣΗ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΕΧΥΡΙΑΣΗΣ	ΕΝΕΧΥΡΟ ¹ (ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ)
		1.320.616,29 €		07/11/2002	2003
		1.320.616,29 €		30/12/2003	2004
	29/11/2004	1.320.616,29 €		29/11/2004	2005
		1.320.616,29 €		25/10/2005	2006
	18/07/2006	2.200.000,00 €	879.383,71 €	18/07/2006	2007-2008-2009- 2010
ΑΡΧΙΚΗ ΠΡΑΞΗ	06/02/2007	2.550.000,00 €	350.000,00 €	-	-
ΠΡΟΣΘΕΤΗ	10/07/2007	3.550.000,00 €	1.000.000,00 €	-	-
ΠΡΟΣΘΕΤΗ	18/12/2007	4.000.000,00 €	450.000,00 €	-	-
ΠΡΟΣΘΕΤΗ	01/04/2008	5.000.000,00 €	1.000.000,00 €	03/04/2009	2010-2011
ΠΡΟΣΘΕΤΗ	20/10/2009	6.000.000,00 €	1.000.000,00 €	20/10/2009	2010-2011-2012- 2013-2014
ΠΡΟΣΘΕΤΗ	30/03/2010	8.000.000,00 €	2.000.000,00 €	-	-
ΠΡΟΣΘΕΤΗ	22/12/2010	10.000.000,00 €	2.000.000,00 €	22/12/2010	2015-2016-2017- 2018

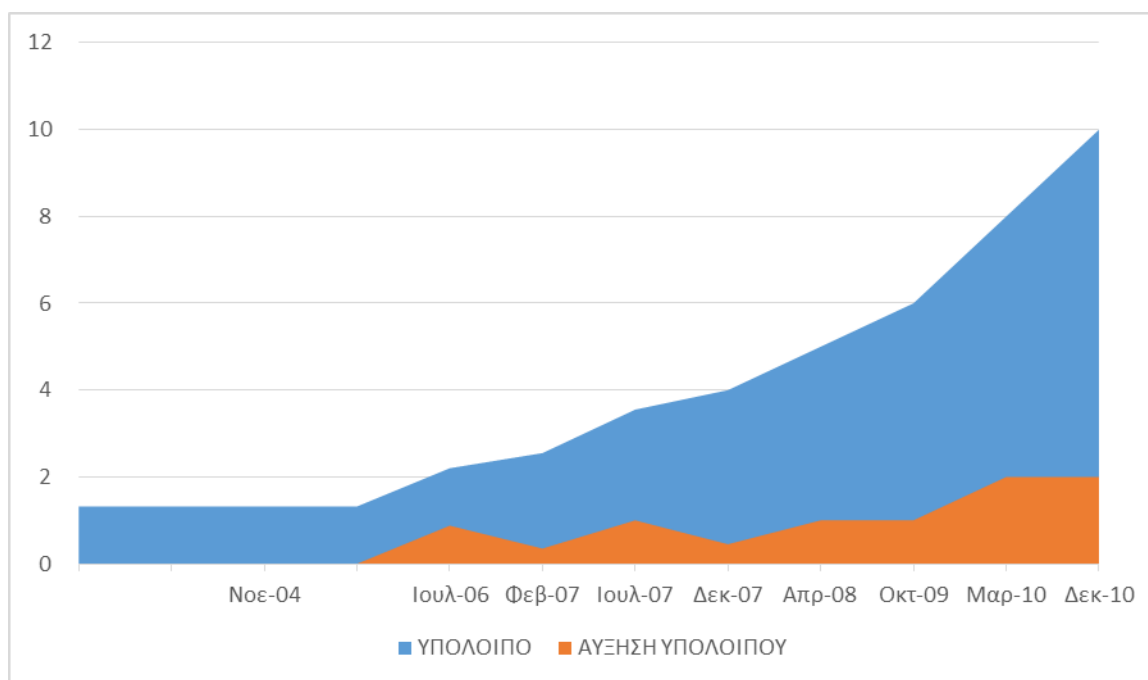
Ο ΣΥΡΙΖΑ μεθόδευσε, μετά την ψήφιση από την Επιτροπή και προτού το νομοσχέδιο φθάσει προς ψήφιση στην Ολομέλεια της Βουλής, να εκχωρήσει τις χρηματοδοτήσεις του μέχρι το 2020 προς την Εθνική Τράπεζα, προλαβαίνοντας κυριολεκτικά την τελευταία στιγμή τη σχετική απαγόρευση, ενώ παράλληλα καταψήφισε και το συγκεκριμένο άρθρο του τότε υπό συζήτηση σχεδίου νόμου (νυν άρθρο 7 Ν. 4304/2014).

Επιπλέον εύρημα, ως προς το δανεισμό του ΣΥΡΙΖΑ αποτελεί το γεγονός ότι για τις πρόσθετες πράξεις αύξησης πιστώσεων που έχουν συναφθεί το 2007 (τρεις πράξεις) και το 2008 (μία πράξη) συνολικού ύψους €2.800.000 δεν εμφανίζονται συμβάσεις ενεχυρίασης.

¹ Αναφέρεται η τακτική χρηματοδότηση, από την οποία εξαιρείται το ποσό που αναλογεί σε ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς

Εύρημα # 16

Ο ΣΥΡΙΖΑ είναι το **μοναδικό** πολιτικό κόμμα που έχει **αιτηθεί δανεισμό χωρίς πιστή τήρηση αυστηρών χρηματοοικονομικών κριτηρίων** και **επί τη βάση ιστορικών δεδομένων**.

Γράφημα 4 Υπόλοιπο & Μεταβολή Υπολοίπου Δανεισμού ΣΥΡΙΖΑ (σε εκ. €)

Τέλος, ενδιαφέρον στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι η τακτική χρηματοδότηση του 2010 έχει εκχωρηθεί προς την Εθνική Τράπεζα **τρεις φορές** (συμβάσεις από 18/07/2006, 03/04/2009 και 20/10/2009), ενώ η τακτική χρηματοδότηση του 2011 έχει εκχωρηθεί **δύο φορές** (συμβάσεις από 03/04/2009 και 20/10/2009). Παράλληλα, διπλή εκχώρηση – έμμεσα – υπάρχει λόγω του Letter of Comfort του ΣΥΡΙΖΑ με το οποίο εγγυάται δάνεια της ΑΥΓΗΣ.

Εύρημα # 17

Ο ΣΥΡΙΖΑ έχει συνάψει με την ΕΤΕ **4 πρόσθετες πράξεις** αύξησης πιστώσεων **χωρίς** να εκχωρήσει καμία **εγγύηση**, ενώ εμφανίζει σε τρεις διαφορετικές πράξεις εκχώρηση της χρηματοδότησης του 2010 (**τριπλή εκχώρηση**) και σε δύο διαφορετικές πράξεις εκχώρηση της χρηματοδότησης του 2011 (**διπλή εκχώρηση**). Παράλληλα, **διπλή εκχώρηση** χρηματοδότησης υπάρχει και λόγω των εγγυήσεων που παρέχει με Letter of Comfort για τα δάνεια της ΑΥΓΗΣ.

Πίνακας 5 Συσχέτιση Ενεχυριάσεων & Ετών Κρατικής Χρηματοδότησης ΣΥΡΙΖΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΕΧΥΡΙΑΣΗΣ								
ΕΠΙΧ/ΓΗΣΗ	07/11 2002	30/12 2003	29/11 2004	25/10 2005	18/07 2006	03/04 2009	20/10 2009	22/12 2010
2002								
2003	X							
2004		X						
2005			X					
2006				X				
2007					X			
2008					X			
2009					X			
2010					X	X	X	
2011						X	X	
2012							X	
2013							X	
2014							X	
2015								X
2016								X
2017								X
2018								X

Δηλαδή, το ένα και μοναδικό ζήτημα το οποίο ο ΣΥΡΙΖΑ ανεπιτυχώς επιχειρεί να προσάψει στη Νέα Δημοκρατία αναφορικά με το δανεισμό της, το έχει ο ίδιος κάνει πράξη ήδη τρεις φορές!

iii. Το ακίνητο της Κουμουνδούρου

Το έτος 1990 η ΕΑΡ απέκτησε με αγορά, ένα ακίνητο στην Πλατεία Κουμουνδούρου, όπου στεγάσθηκε ο Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου (ΣΥΝ). Για την αγορά του ακινήτου αυτού η ΕΑΡ είχε λάβει δάνειο από την Ιονική και Λαϊκή Τράπεζα. Ο ΣΥΝ έκτοτε χρησιμοποιούσε το ακίνητο αυτό και στη συνέχεια το χρησιμοποιούσε ο ΣΥΡΙΖΑ. **Ωστόσο, καμία πράξη μεταβίβασης δεν πραγματοποιήθηκε μεταξύ της ΕΑΡ και του ΣΥΝ/ ΣΥΡΙΖΑ, από την οποία να**

μπορεί να θεωρηθεί ότι ο ΣΥΡΙΖΑ έχει αποκτήσει το εν λόγω ακίνητο στην κυριότητά του και κανένας φόρος μεταβίβασης ή άλλος δεν έχει καταβληθεί.

Μέχρι το 1998, παρ' όλο που στο κτίριο στεγαζόταν ο ΣΥΝ (ο οποίος εν τω μεταξύ είχε παύσει να είναι συνασπισμός κομμάτων και έγινε ενιαίο κόμμα), η ΕΑΡ ήταν το κόμμα που συναλλασσόταν με τη δανείστρια Τράπεζα. Η ΕΑΡ – που δεν είχε συμμετάσχει σε καμία εκλογική αναμέτρηση, και δεν είχε δικούς τους πόρους, ούτε κρατική χρηματοδότηση – **αδυνατούσε προφανώς να αποπληρώσει το δάνειο που είχε λάβει. Για το λόγο αυτό και η Ιονική Τράπεζα τελικώς διέγραψε χρέος ύψους 225.000.000 εκατομμυρίων δραχμών που της όφειλε η ΕΑΡ και αντιστοιχούν στο 60% της συνολικής οφειλής, χωρίς να βγάλει στον πλειστηριασμό την περιουσία της ΕΑΡ, ήτοι το ακίνητο της Κουμουνδούρου, με αποτέλεσμα το ακίνητο να παραμείνει στην ιδιοκτησία της ΕΑΡ με πολύ μειωμένη οφειλή.**

Εύρημα # 18

Ο ΣΥΡΙΖΑ είναι το μοναδικό πολιτικό κόμμα που έχει ευνοηθεί – εις διπλούν – κατά το παρελθόν από διαγραφή τραπεζικού χρέους: (α) με τη διαγραφή της οφειλής για το ακίνητο της Κουμουνδούρου και (β) με τη διαγραφή οφειλής μέρους χρεών της εφημερίδας ΑΥΓΗ, της οποίας είναι βασικός μέτοχος.

Σύμφωνα με τα όσα ανέφερε και ο ίδιος ο εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ, κατά την εξέταση του στην Εξεταστική Επιτροπή, *«το συγκεκριμένο ακίνητο είχε αγοραστεί από την Ελληνική Αριστερά (Ε.ΑΡ.) το 1990, με δάνειο από την Ιονική Τράπεζα και το 1998 έγινε μονομερής άρση κατασχέσεως, αφού προηγουμένως καταβλήθηκε το 40% του οφειλόμενου ποσού»* και διεγράφη το υπόλοιπο 60%.

Εν τω μεταξύ, ιδρύθηκε ο ΣΥΡΙΖΑ, του οποίου ο ΣΥΝ ήταν ιδρυτικό μέλος και στη συνέχεια, το 2012, ο ΣΥΡΙΖΑ έγινε ενιαίο κόμμα. **Από τις δηλώσεις που έχουν κατατεθεί στον Άρειο Πάγο προκύπτει ότι ο ΣΥΝ και ο ΣΥΡΙΖΑ δεν αποτελούν σε καμία περίπτωση μετασχηματισμό της ΕΑΡ, αλλά ιδρύθηκαν εξ υπαρχής ως αυτόνομες, καινούργιες κομματικές οντότητες.** Επομένως, με δεδομένο ότι **δεν υπήρξε κάποια μεταβιβαστική δικαιοπραξία του ακινήτου από την ΕΑΡ προς τον ΣΥΝ/ΣΥΡΙΖΑ** και δεδομένου ότι ο ΣΥΝ και ο ΣΥΡΙΖΑ δεν μπορούν, σύμφωνα με τις δηλώσεις που έχουν καταθέσει στον Άρειο Πάγο, να θεωρηθούν διάδοχα σχήματα της ΕΑΡ (ώστε να δικαιολογείται η κτήση με καθολική διαδοχή),

δεν υπάρχει κάποιο νομικό έρεισμα στον ισχυρισμό του ΣΥΡΙΖΑ ότι το ακίνητο είναι ιδιοκτησίας του.

Εάν, ωστόσο, θεωρηθεί ότι πράγματι ο ΣΥΡΙΖΑ είναι, κατά κάποιον τρόπο διάδοχο σχήμα της ΕΑΡ, τότε δύο διαπιστώσεις γίνονται εμφανείς:

Εύρημα # 19

Ο ΣΥΡΙΖΑ πρέπει να διευκρινίσει (α) το ιδιοκτησιακό καθεστώς του κτηρίου της Κουμουνδούρου και να προσκομίσει το σχετικό συμβόλαιο και (β) ποια είναι η πραγματική του σχέση με το πολιτικό κόμμα της ΕΑΡ. Ο εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ στην Εξεταστική Επιτροπή, ο Υπουργός Επικρατείας & Κυβερνητικός Εκπρόσωπος και ο Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Ερώτηση Βουλευτών ΝΔ ΑΠ 1.500/25-11-2016) και δεν έδωσαν σαφείς απαντήσεις για αυτά τα δύο ζητήματα, από τα οποία προκύπτει πλήθος αναπάντητων αποριών.

Η μία είναι ότι ο ΣΥΡΙΖΑ είναι το μόνο πολιτικό κόμμα, του οποίου έχει διαγραφεί – εις διπλούν – μέρος του χρέους προς τράπεζες. Μάλιστα, η διαγραφή αυτή συνδέεται με την απόκτηση ενός σημαντικού περιουσιακού στοιχείου, ενός πλήρους, λειτουργικού ακινήτου, όπου στεγάζονται τα γραφεία του, από την πώληση του οποίου η τράπεζα θα μπορούσε να λάβει το ποσό του δανείου που διέγραψε. Αντιθέτως για παράδειγμα, η Νέα Δημοκρατία μισθώνει τα γραφεία της.

Επιπλέον, ο εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ, στην Εξεταστική Επιτροπή, ισχυρίστηκε ότι η μεταβίβαση του ακινήτου στον ΣΥΡΙΖΑ, έγινε τον Μάρτιο του 2016, αν και είναι γνωστό ότι ο ΣΥΡΙΖΑ ήδη από το 2013 όφειλε να ολοκληρώσει τις διαδικασίες δέσμευσης του ακινήτου υπέρ της Εθνικής Τράπεζας, όπως σχετικώς είχε ζητηθεί από την Τράπεζα. Αν υποθέσουμε, όμως, ότι η εν λόγω μεταβίβαση έχει πραγματοποιηθεί και το ακίνητο ανήκει στον ΣΥΡΙΖΑ, τότε τίθενται **πολυάριθμα ερωτήματα** π.χ. αν πληρώθηκε φόρος μεταβίβασης, αν καταβλήθηκε τίμημα, αν πληρώθηκε φόρος ακίνητης περιουσίας τα τελευταία 16 έτη, ενώ παράλληλα τίθενται ερωτήματα και για τυχόν άλλους φόρους που προκύπτουν από τη μεταβίβαση του ακινήτου και ποια η έννομη σχέση χρήσης του κτηρίου από τον ΣΥΡΙΖΑ με τον αρχικό ιδιοκτήτη για τα πριν το 2016 έτη και αν πληρώθηκε φόρος εισοδήματος επί των τεκμαρτών μισθωμάτων.

Η δεύτερη διαπίστωση είναι ότι, μολονότι ο ΣΥΡΙΖΑ τώρα ισχυρίζεται ότι είναι διάδοχο σχήμα της ΕΑΡ, το 1998 ο ΣΥΝ ισχυριζόταν το αντίθετο. Το δάνειο της ΕΑΡ διεγράφη επειδή δεν διαφαινόταν προοπτική να έχει η ίδια η ΕΑΡ έσοδα. Αντιθέτως, τα τότε έσοδα του ΣΥΝ δεν χρησιμοποιήθηκαν με σκοπό την αποπληρωμή του δανείου. Έτσι, σε κάποιο χρονικό σημείο υπάρχει απατηλή συμπεριφορά εκ μέρους της ΕΑΡ ή του ΣΥΝ ή του ΣΥΡΙΖΑ ή, διαφορετικά, σοβαρές ενδείξεις για την τέλεση του αδικήματος της απιστίας (αφού η τράπεζα διέγραψε οριστικά την οφειλή της ΕΑΡ, μολονότι μπορούσε να επιληφθεί των περιουσιακών στοιχείων/ χρηματοδότησης του ΣΥΝ - πέρα από την αυτονόητη δυνατότητά της να επιβάλει κατάσχεση ή εμπράγματο βάρος επί του ακινήτου).

Επιπλέον, αναφορικά με το κτήριο της Πλατείας Κουμουνδούρου, τίθενται και ερωτήματα σε σχέση με τον τρόπο που το έχει αντιμετωπίσει η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Ενώ, λοιπόν, ο ΣΥΡΙΖΑ έχει προσφερθεί και έχει παράσχει στην **Εθνική Τράπεζα** δικαίωμα εγγραφής προσημείωσης του κτηρίου επί της Πλατείας Κουμουνδούρου, εφόσον ζητηθεί από την Τράπεζα και παρά το γεγονός ότι ο ΣΥΡΙΖΑ δεν πληρώνει στην ώρα του τις δόσεις του δανείου, η Εθνική Τράπεζα δεν το έχει ακόμη προσημειώσει.

Εύρημα # 20

Το εύλογο **ερώτημα** που προκύπτει για το **κτήριο** επί της Πλατείας Κουμουνδούρου είναι: αφού ο **ΣΥΡΙΖΑ** έχει δηλώσει την **πρόθεση** για **προσημείωση**, γιατί η ΕΤΕ δεν το έχει προσημειώσει; **Ή η Διοίκηση της Τράπεζας δεν κάνει καλά τη δουλειά της ή το κτήριο δεν έχει ξεκάθαρο ιδιοκτησιακό καθεστώς!**

iv. Δανειοδότηση Αυγής

Με τη δανειοδότηση του ΣΥΡΙΖΑ συνδέεται αρρήκτως και η δανειοδότηση της Αυγής. **Ο ΣΥΡΙΖΑ εγγυάται τα δάνεια της Αυγής, η οποία δανειοδοτείται από την ίδια τράπεζα (Εθνική).** Στην πράξη, όπως παραδέχθηκε και ο εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ στην Εξεταστική Επιτροπή, σε επίπεδο δανειοδότησης οι δύο φορείς αντιμετωπίζονται ενιαία ως Όμιλος, δηλαδή **ένα πολιτικό κόμμα και μία εφημερίδα**, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, **αντιμετωπίζονται** από μία τράπεζα ως **Όμιλος**.

Όμως, οι συσσωρευμένες ζημιές της Αυγής είναι σημαντικές και οδήγησαν την Τράπεζα της Ελλάδος, στην ειδική έκθεση του 2012, να διατυπώσει επιφυλάξεις για την ικανότητα του ΣΥΡΙΖΑ να αποπληρώσει το δανεισμό του ακριβώς εξαιτίας της ύπαρξης χρεών της Αυγής, τα οποία έχει εγγυηθεί. Άλλωστε, και στο παρελθόν η Εθνική Τράπεζα είχε διαγράψει σημαντικά χρέη της Αυγής προς αυτήν, προτού δεχθεί το 2001 να ξεκινήσει εκ νέου τη δανειακή χρηματοδότησή της.

Δεδομένης της άμεσης μετοχικής σύνδεσης μεταξύ ΣΥΡΙΖΑ και ΑΥΓΗΣ και της εγγυητικής σχέσης της προς αυτήν,, η εν λόγω διαγραφή χρέους της Αυγής από την Εθνική Τράπεζα αποτελεί τη **δεύτερη φορά που ο ΣΥΡΙΖΑ ευνοείται από διαγραφή τραπεζικού χρέους!**

Εύρημα # 21

Ο ΣΥΡΙΖΑ είναι ο βασικός μέτοχος της εφημερίδας ΑΥΓΗ, ασκεί τον έλεγχο και κατά συνέπεια η εφημερίδα αποτελεί **θυγατρική του κόμματος**. Αποτέλεσμα να μπορεί να εμφανίζονται **πλήθος προβλημάτων στον έλεγχο της χρηματοδότησης του ΣΥΡΙΖΑ** (μεταφορά ζημιών από τη μία εταιρεία στην άλλη, δωρεάν διαφήμιση κλπ.).

Η **συμβιωτική σχέση** ανάμεσα σε ένα πολιτικό κόμμα και μία ανώνυμη εταιρεία που εκδίδει εφημερίδα, δημιουργεί σοβαρά θεσμικά ζητήματα. Η **σχέση αυτή προκύπτει από τη σαφή πλειοψηφία που έχει στο μετοχολόγιο της εταιρείας που εκδίδει την εφημερίδα ο ΣΥΡΙΖΑ**, τον ορισμό εκ μέρους του ΣΥΡΙΖΑ του διοικητικού συμβουλίου της εταιρείας, αλλά και από τα πιστοδοτικά σημειώματα της Εθνικής Τράπεζας, όπου επισημαίνεται η σχέση, προκειμένου να δικαιολογηθεί η εγγύηση που παρέχει ο ΣΥΡΙΖΑ προς την εφημερίδα. **Ακόμη πιο σημαντική όμως, είναι η παραδοχή της ίδιας της εφημερίδας, ότι «πορεύεται ως οργανική συνιστώσα του μεγάλου λαϊκού-δημοκρατικού ρεύματος του ΣΥΡΙΖΑ»** («Η ΑΥΓΗ στη νέα εποχή», <http://www.avgi.gr/article/10838/1582567/-e-auqe-ste-nea-epoche>).

Με τη σχέση αυτή ο ΣΥΡΙΖΑ μπορεί να επιλέγει να επιβαρύνει με ορισμένα από τα χρέη του την εφημερίδα ή το αντίστροφο, να της αναθέτει **προωθητικές ενέργειες** χωρίς να μπορεί να προκύψει και να αξιολογηθεί η σχετική δαπάνη, ενώ και **οι ετήσιες ζημιές της εφημερίδας, καθώς και η δωρεάν**

διαφήμιση που παρέχει στον ΣΥΡΙΖΑ, δεν προσμετρούνται στο όριο χρηματοδότησης που μπορεί να έχει ένα πολιτικό κόμμα από ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο, σύμφωνα με το ν. 4304/2014.

Έσοδα της Αυγής, άφεση των χρεών της, ακόμη και η συμμετοχή σε αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου στην πραγματικότητα ισοδυναμούν με ενίσχυση του ΣΥΡΙΖΑ. Με λίγα λόγια, η σχέση ΣΥΡΙΖΑ και Αυγής παραβιάζει πολλαπλώς τη νομοθεσία σε σχέση με τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και αξιοποιείται για συναλλαγές χωρίς διαφάνεια. Ειδικότερα παραδείγματα καταδεικνύουν τα παραπάνω.

Η Αυγή πραγματοποίησε το 2013-2014 **αύξηση μετοχικού κεφαλαίου. Η σχετική πρόσκληση έγινε χωρίς να συνοδεύεται από πληροφοριακό δελτίο**, το οποίο θα κατεδείκνυε τη δεινή οικονομική θέση της εφημερίδας (αρνητική καθαρή θέση, συσσωρευμένες ζημίες, συνεχόμενες ζημιολγόνες χρήσεις, όπως προκύπτει από τις παρατηρήσεις των ορκωτών λογιστών στους ισολογισμούς - επειδή έχει γίνει αρκετή προσπάθεια συγκάλυψης της αλήθειας στα στοιχεία του ίδιου του ισολογισμού).

Από το γεγονός αυτό, αλλά και από τον τρόπο με τον οποίο απευθύνθηκε η σχετική πρόσκληση, ήταν προφανές ότι σκοπός της συμμετοχής στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου δεν ήταν η συμμετοχή σε μια εταιρεία της ιδιωτικής οικονομίας, με προσδοκία συμμετοχής στα κέρδη της δια της διανομής μερίσματος. Αντιθέτως, σκοπός ήταν η ενίσχυση της εφημερίδας με σκοπό την ενδυνάμωση του ρόλου της ως επικοινωνιακού βραχίονα του ΣΥΡΙΖΑ, δηλαδή η ισχυροποίηση του ίδιου του ΣΥΡΙΖΑ.

Επομένως, **όσοι συμμετείχαν στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου έδωσαν στην πραγματικότητα συνδρομή προς τον ΣΥΡΙΖΑ, συνδρομή όμως που δεν συνοδεύθηκε από τις εγγυήσεις διαφάνειας που προβλέπει η νομοθεσία.** Δε μπορεί να διακριβωθεί, με μία εξαίρεση, τι ποσά χορηγήθηκαν, εάν στην αύξηση συμμετείχαν μόνο Έλληνες (ή νομικά πρόσωπα που εδρεύουν στην Ελλάδα) ή αλλοδαποί, πράγμα που θα συνιστούσε παραβίαση της εκλογικής νομοθεσίας. **Δεν μπορεί, δηλαδή, να ελεγχθεί η προέλευση των κεφαλαίων που μεταφέρθηκαν στον ΣΥΡΙΖΑ.**

Στο πλαίσιο της αύξησης αυτής, 16.500 μετοχές της Αυγής, αξίας σχεδόν 100.000 ευρώ, αποκτήθηκαν από μια αλλοδαπή εταιρεία που (πιθανώς) εδρεύει στην Κύπρο, με την επωνυμία «The Atlas Cyprus International Trust». Ο ΣΥΡΙΖΑ έχει αρνηθεί να αποκαλύψει ποια είναι τα φυσικά πρόσωπα που κρύβονται πίσω από την εταιρεία αυτή, ποια είναι η προέλευση των χρημάτων και να δώσει οποιοδήποτε άλλο σχετικό στοιχείο, μολονότι η εταιρεία είναι βασικός μέτοχος σε ΜΜΕ. Οποσδήποτε, όμως, η συμμετοχή της εταιρείας αυτής στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Αυγής συνιστά παράνομη χρηματοδότηση πολιτικού κόμματος, καθώς προέρχεται από το εξωτερικό και υπερβαίνει το επιτρεπόμενο ετήσιο όριο χρηματοδότησης από ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

Εύρημα # 22

Ο ΣΥΡΙΖΑ είναι το μοναδικό πολιτικό κόμμα που έχει άμεση σχέση και χρηματοδοτείται από εξωχώριες – offshore – εταιρείες, μέσω της συμμετοχής τους στο μετοχολόγιο της Αυγής και συγκεκριμένα από την The Atlas Cyprus International Trust. Αποτέλεσμα αυτού είναι να μην είναι δυνατό να αποκαλυφθεί το φυσικό πρόσωπο πίσω από αυτήν τη χρηματοδότηση.

Μία ακόμη παράμετρος που αναδεικνύει την περιγραφή της νομοθεσίας για τα πολιτικά κόμματα είναι και η διαφήμιση που δέχεται η Αυγή από τα πιστωτικά ιδρύματα. Για χρονικό διάστημα σχεδόν διετίας (2012-2014) η Αυγή είχε συμφωνήσει ότι θα συμψηφίζει οφειλές της προς την Εθνική Τράπεζα με διαφημίσεις. Πέραν αυτού, τα τελευταία χρόνια έχει λάβει διαφημίσεις που συχνά υπερβαίνουν σε αξία τα 1.000.000 ευρώ ετησίως από πιστωτικά ιδρύματα, μολονότι η κυκλοφορία της είναι πολύ μικρή (1.000 φύλλα περίπου ημερησίως, 3.500 φύλλα η κυριακάτικη έκδοση).

Οι διαφημίσεις αυτές δηλαδή, οι οποίες δεν έχουν το παραμικρό οικονομικό αντίκρισμα για τις τράπεζες (άλλωστε ο Πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ είχε διακηρύξει ότι ψηφοφόροι του ΣΥΡΙΖΑ έχουν ελάχιστα χρήματα στις τράπεζες), συνιστούν έμμεση και μάλλον αθέμιτη ενίσχυση της εφημερίδας και, κατ' επέκτασιν του ΣΥΡΙΖΑ και πάλι κατά παράβαση των επιταγών της προεκλογικής νομοθεσίας.

ν. Συμπεράσματα

Τα βασικά συμπεράσματα που προέκυψαν μετά την εξέταση μαρτύρων και των αποδεικτικών εγγράφων, για τη δανειοδότηση του ΣΥΡΙΖΑ και της εφημερίδας ΑΥΓΗ είναι:

1. Τα δάνεια του ΣΥΡΙΖΑ παρέχοντο με τις ίδιες διασφαλίσεις που ίσχυαν για τα άλλα κόμματα, ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ εκχωρούσε μελλοντικές χρηματοδοτήσεις πολλών χρήσεων, έως και δεκαετία (Επιστολή Αλέξη Τσίπρα από 14/12/2010) όχι μόνο για τη δική του δανειοδότηση, αλλά διαβεβαίωνε εγγράφως τις τράπεζες και για λογαριασμό της “ΑΥΓΗΣ” και των δανείων της.

Επιστολή Αλέξη Τσίπρα προς την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (υπόψη του Προέδρου κ. Β. Ράπανου), στις 14.12.2010: *«[Γι’ αυτό] σας υποβάλλουμε την πρόταση, όπως **το χρέος μας, [...] να θεωρηθεί δάνειο δεκαετούς εξόφλησης και να προσδιοριστεί το ετήσιο τοκοχρεολύσιο το οποίο οφείλουμε να καταβάλουμε.**»*

2. Ο ΣΥΡΙΖΑ ήταν το **μόνο** πολιτικό κόμμα που ζήτησε να λάβει δάνεια χωρίς διασφαλίσεις. Με επιστολή του, ο Πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ και νυν Πρωθυπουργός κ. Αλέξης Τσίπρας, ζήτησε να λάβει ο ΣΥΡΙΖΑ δάνεια εκτός αυστηρών χρηματοοικονομικών κριτηρίων, στο πλαίσιο μια ευρύτερης θεώρησης και επί τη βάση ιστορικών δεδομένων (Επιστολή Αλέξη Τσίπρα από 14/12/2010), καθώς γνώριζε ότι δεν πληρούσε τα τυπικά κριτήρια χορηγήσεων.

Επιστολή Αλέξη Τσίπρα προς την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (υπόψη του Προέδρου κ. Β. Ράπανου), στις 14.12.2010: *«Η (δανειακή) σχέση (ΣΥΡΙΖΑ – ΕΤΕ) αυτή διαταράχθηκε από εξαιρετικά αυξημένες δαπάνες λόγω των διπλών εκλογών του 2009 και από την **καθίζηση της κρατικής χρηματοδότησης του 2010.** [...] Είμαστε απολύτως πεπεισμένοι για τη δυνατότητα του κόμματός μας, με **εικοσαετή σχεδόν και σταθερή παρουσία** στη Βουλή και Ευρωβουλή, να ανταποκριθεί με συνέπεια σε μία τέτοια ρύθμιση. Μας είναι απολύτως σαφές ότι η **αποδοχή των παραπάνω δύο αιτημάτων μας απαιτεί ευρύτερη θεώρηση και δεν προσδιορίζεται αποκλειστικά με αυστηρά και μοναδικά χρηματοοικονομικά κριτήρια.**».*

3. Από την εξέταση των μαρτύρων δε δόθηκαν πειστικές απαντήσεις ως προς το εάν ο ΣΥΡΙΖΑ είναι ή όχι διάδοχο σχήμα της ΕΑΡ ούτε προσκομίστηκε

οποιοδήποτε σχετικό έγγραφο. Η σχέση μεταξύ ΕΑΡ/ΣΥΡΙΖΑ είναι αποφασιστικής σημασίας προκειμένου να διασαφηνιστούν και τα θέματα κτήσης του κτηρίου της Πλατείας Κουμουνδούρου στο οποίο στεγάζονται τα κομματικά γραφεία και αν έχουν καταβληθεί οι αναλογούντες φόροι. **Γιατί, αν μεν ο ΣΥΡΙΖΑ είναι διάδοχος της ΕΑΡ, τότε έχει ευνοηθεί από σημαντικότερη διαγραφή χρέους** για δάνειο που έλαβε η ΕΑΡ προκειμένου να αποκτηθεί το κτήριο. **Εάν δεν αποτελεί διάδοχο, τότε υπάρχει θέμα διαφάνειας στον τρόπο με τον οποίο το κτήριο περιήλθε στην κυριότητά του.** Και πώς μπόρεσε να χρησιμοποιηθεί ως εμπράγματο εξασφάλιση έναντι δανείων ένα ακίνητο που δεν διαθέτει νόμιμους τίτλους ιδιοκτησίας;

4. Εξαιρετικά ζητήματα αδιαφάνειας προκαλεί εξάλλου και η σχέση μεταξύ ΑΥΓΗΣ και ΣΥΡΙΖΑ. Η κομματική του εφημερίδα έχει ευνοηθεί από διαγραφή χρέους από την Εθνική Τράπεζα, ενώ παραμένει άγνωστη η προέλευση των κεφαλαίων – από εξωχώρια εταιρεία – που ενισχύουν οικονομικά την Αυγή και, κατ' επέκτασιν, τον ΣΥΡΙΖΑ και κανείς δε διευκρίνισε το ρόλο της κυπριακής εταιρείας στη διαδικασία αύξησης μετοχικού κεφαλαίου. Η κομματική εφημερίδα έχει ωφεληθεί από σημαντικό τμήμα της διαφημιστικής δαπάνης των κομμάτων παρά την περιορισμένη κυκλοφορία της. Η όλη αυτή διαπλεκόμενη **συμβιωτική σχέση του ΣΥΡΙΖΑ με την Αυγή οδηγεί σε πλήρη αδιαφάνεια και παραβάσεις της νομοθεσίας που διέπει τα πολιτικά κόμματα.**

5. Αναφορικά με το **επιχείρημα** των βουλευτών της πλειοψηφίας ότι **σήμερα τα χρέη του ΣΥΡΙΖΑ είναι ενήμερα**, σημειώνεται ότι σε περίπτωση εκλογών και σύμφωνα με τα ποσοστά που δείχνει ο ΣΥΡΙΖΑ να λαμβάνει στις τωρινές δημοσκοπήσεις, θα είναι υπέρμετρα δυσχερής η κάλυψη των υποχρεώσεών του.

e. Νέα Δημοκρατία

i. Γενικές Παρατηρήσεις

Ο δανεισμός της Νέας Δημοκρατίας **ακολούθησε την πορεία που είχε ο δανεισμός και των υπολοίπων κομμάτων.** Αυξήθηκε σημαντικά τη δεκαετία του 2000 κυρίως στα εκλογικά έτη, όταν έπρεπε να αντιμετωπισθούν οι αυξημένες δαπάνες που σχετίζονταν με τις εθνικές εκλογές (2004, 2007, 2009) και τις ευρωεκλογές (2004, 2009). Οι επιπλέον εκταμιεύσεις που έγιναν μετά το έτος 2010

αφορούσαν σε κάλυψη επείγουσών αναγκών και ήταν συγκριτικά πολύ μικρότερες από αυτές που είχαν γίνει τη δεκαετία του 2000.

Ωστόσο, πριν το 2010 και ιδίως πριν το 2009 τίποτε δεν έδειχνε ότι θα μπορούσε ξαφνικά να επέλθει ο ισχυρότατος κλονισμός στην ελληνική οικονομία και το τραπεζικό σύστημα που επισυνέβη με την οικονομική κρίση και την είσοδο της χώρας στα μνημόνια.

Όταν η οικονομική κρίση ενέσκηψε, η **Αγροτική Τράπεζα** (βασικός χρηματοδότης της Νέας Δημοκρατίας, αλλά και άλλων πολιτικών κομμάτων) **απαίτησε, προκειμένου να μη καταγγείλει τα δάνεια και να καταστούν αυτά άμεσα εκτελεστά στο σύνολό τους, σημαντική αύξηση των επιτοκίων.** Στην πραγματικότητα, αμέσως μετά τα stress tests της Blackrock στο Τραπεζικό Σύστημα, η Αγροτική Τράπεζα **υπερτετραπλασίασε** το επιτόκιο από 1,7%-2,1% στο 9,8% μεσοσταθμικά με **μονομερή της απαίτηση** προς τη Νέα Δημοκρατία.

Μολονότι η **Νέα Δημοκρατία δεν έλαβε ούτε ένα ευρώ επιπλέον από την Αγροτική Τράπεζα, εν τούτοις οι ετήσιες δαπάνες για εξυπηρέτηση των τόκων εκτινάχθηκαν,** με αποτέλεσμα να πρέπει μεγάλο μέρος των εσόδων της να το κατευθύνει στην πληρωμή των τόκων προς την Αγροτική Τράπεζα.

Η κατάσταση αυτή προκάλεσε, όπως ήταν αναμενόμενο, οικονομική ασφυξία, η οποία επιτάχθηκε από την ανάγκη χρηματοδότησης προεκλογικών εκστρατειών για τις διπλές εθνικές εκλογές του έτους 2012 και οδήγησε στην ανάγκη για τη λήψη έκτακτου δανείου από την Τράπεζα Αττικής.

Για το δάνειο αυτό εκχωρήθηκε μέρος της κρατικής χρηματοδότησης των ετών 2013 και 2014. Η χρηματοδότηση των ετών αυτών είχε ήδη εκχωρηθεί στην Αγροτική Τράπεζα και για το λόγο αυτό λανθασμένα κατηγορήθηκε η Νέα Δημοκρατία ότι εκχώρησε το ίδιο ποσόν δύο φορές.

Ωστόσο, όπως αποδείχθηκε από τη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής, **το ποσόν που εκχωρήθηκε αθροιστικά στην Αγροτική και την Τράπεζα Αττικής θα καλυπτόταν από την κρατική χρηματοδότηση για τα αντίστοιχα έτη,** σύμφωνα με τις προσδοκίες που είχαν τόσο η τράπεζα, όσο και η Νέα Δημοκρατία κατά τη στιγμή που ελήφθη το δάνειο από την Τράπεζα Αττικής.

Ακόμη πιο σημαντικό εύρημα όμως είναι, ότι η **Νέα Δημοκρατία γνωστοποίησε** στην Τράπεζα Αττικής (με σχετική επιστολή της από 18/10/2011), παράλληλα με το αίτημά της για τη λήψη δανείου, **την εκχώρηση που είχε προηγηθεί**. Δηλαδή το δάνειο αυτό ελήφθη κατά τρόπο απολύτως διαφανή και η εκτίμηση των διασφαλίσεων που παρέσχε η Νέα Δημοκρατία έγινε με συνεκτίμηση όλων των πραγματικών δεδομένων που ίσχυαν κατά τη λήψη του.

Ο ισχυρισμός του ΣΥΡΙΖΑ ότι ο **Αθανάσιος Σκορδάς**, τότε εκπρόσωπος της ΝΔ, **διαβεβαιώνοντας** ότι η υπό κράτηση δανειακή **σύμβαση** της Ν.Δ. **με την Τράπεζα Αττικής ήδη** διασφαλιζόταν **με εκχώρηση μέρους της κρατικής χρηματοδότησης 2013-2014** «ως δεύτερη απαίτηση μετά την ΑΤΕ προς την οποία έχουν εκχωρηθεί 12.000.000 για κάθε έτος», πιθανώς εψεύδετο και άρα συντρέχει θέμα κακουργηματικής απάτης, **είναι νομικά αβάσιμος και μαρτυρά την εμπάθεια του συντάκτη του αβάσιμου και ατεκμηρίωτου πορίσματος.**

Εξ εγγράφων φερόντων βεβαία χρονολογία που προσεκομίσθησαν στην επιτροπή προκύπτει ότι η **ΝΔ**, δια του Αθανασίου Σκορδά, **είχε γνωστοποιήσει στην Τράπεζα Αττικής** ότι είχε ήδη εκχωρήσει την κρατική χρηματοδότηση τα έτη 2013-2014 μέχρι του ποσού των 12.000.000 ευρώ κατ' έτος (βλ. την από 18-11-2011 επιστολή του Αθανασίου Σκορδά προς την Τράπεζα Αττικής – Εικόνα 1 – και το σχετικό Εξώδικο της Τράπεζας Αττικής από το οποίο προκύπτει η γνώση της Τράπεζας για την συγκεκριμένη επιστολή).

Τι το ψευδές λοιπόν διαλαμβάνει η δήλωση αυτή; Ότι δεν ήταν εκχωρημένη, όπως λέει η δήλωση αυτή, η χρηματοδότηση; Αφενός προκύπτει εξ εγγράφων ότι ήταν πράγματι εκχωρημένη, άρα η δήλωση ήταν αληθής, αφετέρου αν δεν ήταν εκχωρημένη, τότε δεν προκύπτει θέμα διπλής εκχώρησης. Πού την είδαν την απάτη οι κ.κ. συνάδελφοι του ΣΥΡΙΖΑ; Απλώς φανερώνουν την αγωνία τους ενόψει της ανυπαρξίας ευρημάτων, κάτι να κατασκευάσουν και να εμπλέξουν έναν πασιφανώς αθώο άνθρωπο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι κατά την κατάθεση του μάρτυρα εκ μέρους της Τράπεζας Αττικής αναφέρθηκε ότι η Διοίκηση δεν γνώριζε τη σχετική από 18/10/2011 επιστολή της Νέας Δημοκρατίας. Το εν λόγω γεγονός αποδίδεται – καλοπροαίρετα – κατά πάσα πιθανότητα, σε ελλιπή πληροφόρηση από πλευράς του μάρτυρα, όμως, η τυχόν ελλιπής πληροφόρηση του μάρτυρα, δεν είναι ικανή να αναιρέσει το πραγματικό γεγονός της αποστολής της εν λόγω, από 18.10.2011, επιστολής.

Αθήνα, 18/10/2011
Αρ. Πρ.: 2.25...

Προς
ΑΤΤΙCΑΒΑΝΚ ΑΤΕ

ΘΕΜΑ : Χρηματοδότηση κεφαλαίου κίνησης.

Λόγω της καθυστέρησης της καταβολής της Κρατικής Χρηματοδότησής μας έτους 2011 και προκειμένου να καλύψουμε ζωτικής σημασίας ανάγκες (μισθοδοσία, εισφορές, Δώρο Χριστουγέννων κλπ), σας παρακαλούμε όπως μας εγκρίνετε την χρηματοδότηση κεφαλαίου κίνησης ύψους 2.000.000,00€.

Το εν λόγω δάνειο θα διασφαλίζεται με την εκχώρηση μέρους της Κρατικής Χρηματοδότησης ύψους 2.200.000,00€ των ετών 2013 και 2014 ως δεύτερη απαίτηση μετά την ΑΤΕ, στην οποία έχουν εκχωρηθεί 12.000.000,00€ για κάθε έτος ως εξής:

- Ποσό 800.000,00€ με την είσπραξη της επιχορήγησης την 31/12/2013.
- Ποσό 1.200.000,00€ με την είσπραξη της επιχορήγησης την 31/12/2014.

Για την κάλυψη των ανωτέρω αναγκών μας η εκταμίευση του κεφαλαίου θα μπορούσε να γίνει τμηματικά:

- 800.000,00€ μέχρι 26/10/2011
- 600.000,00€ μέχρι 25/11/2011
- 600.000,00€ μέχρι 20/12/2011

Επίσης ζητούμε την κεφαλαιοποίηση των τόκων πρώτου εξαμήνου 2012 και την αποπληρωμή τους μαζί με το εναπομένον κεφάλαιο στις 31/12/2014 ενώ οι υπόλοιποι τόκοι θα καταβάλλονται κανονικά από ίδιους πόρους.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΚΟΡΔΑΣ

ΕΝΩΠΙΟΝ ΠΙΑΝΟΣ ΑΡΜΟΔΙΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΡΧΗΣ

**ΕΞΩΔΙΚΗ ΟΧΛΗΣΗ, ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ, ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΚΑΤΑΒΟΛΗ
ΟΦΕΙΛΗΣ ΚΑΙ ΔΗΛΩΣΗ**

Της ανώνυμης τραπεζικής εταιρείας με την επωνυμία «**ΑΤΤΙΣΑ BANK
ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ**», που εδρεύει στην Αθήνα και στην
στην οδό Ομήρου, αριθμός 23 , όπως νομίμως εκπροσωπείται.

ΚΑΤΑ

Του Πολιτικού Κόμματος με την επωνυμία «**ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**» και
συντετμημένως «**Ν.Δ.**», που εδρεύει στην Αθήνα και στη Λεωφόρο Ανδρέα
Συγγρού, αριθμός 340, με Αριθμό Φορολογικού Μητρώου 090280585, όπως
νομίμως εκπροσωπείται.

*****

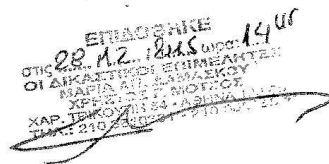
A.1. Με τη με αριθμό πρωτοκόλλου 285/18-10-2011 Επιστολή - Αίτηση το
προς ό η παρούσα Εξώδικη Όχληση, Διαμαρτυρία, Πρόσκληση και Δήλωση
Πολιτικό Κόμμα με την επωνυμία «**ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**» αιτήθηκε από την
νυν Οχλούσα, Διαμαρτυρόμενη, Προσκαλούσα και Δηλούσα ανώνυμη
τραπεζική εταιρεία με την επωνυμία «**ΑΤΤΙΣΑ BANK ΑΝΩΝΥΜΗ
ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ**» την λήψη χρηματοδότησης κεφαλαίου κίνησης
ύψους 2.000.000 ευρώ για την κάλυψη των αναγκών του, με διασφάλιση την
εκχώρηση μέρους της Κρατικής Χρηματοδότησης ύψους 2.200.000,00 € των
ετών 2013 και 2014.

Συγκεκριμένως στη με αριθμό πρωτοκόλλου 285/18-10-2011 Επιστολή -
Αίτηση του προς ό η παρούσα Εξώδικη Όχληση, Διαμαρτυρία, Πρόσκληση
και Δήλωση Πολιτικό Κόμμα με την επωνυμία «**ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**»
αυτολεξεί αναγράφονται τα εξής:

«Προς

ΑΤΤΙΣΑ BANK ΑΤΕ

ΘΕΜΑ : Χρηματοδότηση κεφαλαίου κίνησης.

Λόγω της καθυστέρησης της καταβολής της Κρατικής Χρηματοδότησής μας έτους 2011 και προκειμένου να καλύψουμε ζωτικής σημασίας ανάγκες (μισθοδοσία, εισφορές, Δώρο Χριστουγέννων κλπ), σας παρακαλούμε όπως μας εγκρίνετε την χρηματοδότηση κεφαλαίου κίνησης ύψους 2.000.000,00€.

Το εν λόγω δάνειο θα διασφαλίζεται με την εκχώρηση μέρους της Κρατικής Χρηματοδότησης ύψους 2.200.000,00€ των ετών 2013 και 2014 ως δεύτερη αιτίαση μετά την ΑΤΕ, στην οποία έχουν εκχωρηθεί 12.000.000,00€ για κάθε έτος ως εξής:

- Ποσό 800.000,00€ με την είσπραξη της επιχορήγησης την 31/12/2013.
- Ποσό 1.200.000,00€ με την είσπραξη της επιχορήγησης την 31/12/2014.

Για την κάλυψη των ανωτέρω αναγκών μας η εκταμίευση του κεφαλαίου θα μπορούσε να γίνει τμηματικά:

- 800.000,00€ μέχρι 26/10/2011
- 600.000,00€ μέχρι 25/11/2011
- 600.000,00€ μέχρι 20/12/2011

Επίσης ζητούμε την κεφαλαιοποίηση των τόκων πρώτου εξαμήνου 2012 και την αποπληρωμή τους μαζί με το ανατομιζόμενο κεφάλαιο στις 31/12/2014 ενώ οι υπόλοιποι τόκοι θα καταβάλλονται κανονικά από ίδιους πόρους.» (Βλέπε: σχετικό 1).

Α.2. Με τη με αριθμό 812/02-11-2011 Σύμβαση Δανείου, που συνήφθη μεταξύ της νυν Οχλούσας, Διαμαρτυρόμενης, Προσκαλούσας και Δηλούσας ανώνυμης τραπεζικής εταιρείας με την επωνυμία «**ΑΤΤΙΚΑ BANK ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ**» και του προς ό η παρούσα Εξώδικη Όχληση, Διαμαρτυρία, Πρόσκληση και Δήλωση Πολιτικό Κόμμα με την επωνυμία «**ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**», χορηγήθηκε στο προειρημένο Πολιτικό Κόμμα το αιτηθέν δάνειο ποσού δύο εκατομμυρίων (2.000.000) ευρώ, με εξαμηνιαίο εκτοκισμό, περίοδο χάριτος μέχρι 30-06-2012 και κεφαλαιοποίηση των τόκων στην λήξη του δανείου, το οποίο συμφωνήθηκε να εκταμιευθεί τμηματικώς, και συγκεκριμένως: α) ποσόν **800.000 ευρώ** μέχρι την **15-11-2011**, β) ποσόν **600.00 ευρώ** μέχρι **30-11-2011**, και γ) ποσόν **600.00 ευρώ** μέχρι **31-12-2011**, ενώ ρητώς συμφωνήθηκε ότι το εν λόγω δάνειο θα έχει διάρκεια μέχρι την **31-12-2014** και η εξόφλησή του θα πραγματοποιηθεί σε δύο (2) χρεολυτικές δόσεις ως εξής α) ποσόν **800.000 ευρώ** θα καταβληθεί την **31-12-**

2013 και β) το εναπομείναν υπόλοιπο, πλέον των συμπεφωνημένων τόκων, την 31-12-2014 (Βλέπε: σχετικό 2).

Περαιτέρω με την προμνησθείσα με αριθμό 812/02-11-2011 Σύμβαση Δανείου αυτολεξεί συμφωνήθηκε ότι «σε περίπτωση καθυστέρησης πληρωμής οποιασδήποτε δόσης ή μέρους αυτής ή τόκου, φόρου και προμήθειας ή εξόδων θα οφείλεται αυτοδικαίως τόκος υπερημερίας χωρίς να απαιτείται κοινοποίηση επιταγής προς πληρωμή ή άλλη όχλησή ή ειδοποίηση του οφειλέτη. Το κατάλοιπο θα καθίσταται αμέσως ληξιπρόθεσμο και ο οφειλέτης οφείλει επ' αυτού από την επόμενη αυτοδικαίως και χωρίς ειδική προς τούτο ειδοποίησή του, τόκους υπερημερίας (ανεξάρτητα αν στο κατάλοιπο περιλαμβάνονται και τόκοι) με ανά εξαμήνου κεφαλαιοποίηση των τόκων που προέρχονται από τον εκτοκισμό των σε καθυστέρηση οφειλόμενων τόκων, οι οποίοι (τόκοι υπερημερίας) υπολογίζονται με το συμβατικό επιτόκιο υπερημερίας, το οποίο συμφωνείται το εκάστοτε ανώτατο επιτρεπόμενο από τον Νόμο και τις αρμόδιες αρχές και το οποίο σήμερα είναι 2,5 εκατοστιαίες μονάδες πάνω από το επιτόκιο που ορίζεται στο άρθρο 5 της παρούσας σύμβασης.

Η Τράπεζα διατηρεί το δικαίωμα να μεταβάλει μονομερώς τον αριθμό των εκατοστιαίων μονάδων (σήμερα 2,5% ως άνω) δια του οποίου θα προσωξάνεται το επιτόκιο που καθορίζεται στο άρθρο 5 της παρούσας, σε περίπτωση υπερημερίας του οφειλέτη, εφόσον τούτο επιτρέπεται από το Νόμο και τις αρμόδιες αρχές.

Σε κάθε περίπτωση καθυστέρησης πληρωμής οποιοσδήποτε δόσης ή μέρους αυτής ή τόκου ή φόρου και προμήθειας ή εξόδων, η δανειστριά έχει το δικαίωμα να καταγγείλει τη σύμβαση και να κηρύξει ληξιπρόθεσμο και απαιτητό ολόκληρο το δάνειο επί του οποίου θα λογίζεται πλέον τόκος υπερημερίας, ο οποίος θα υπολογισθεί με το Δικαστικό Επιτόκιο υπερημερίας το οποίο συμφωνείται ότι είναι το εκάστοτε ανώτατο επιτρεπόμενο από το Νόμο και τις αρμόδιες αρχές, από την επομένη της κατά τα άνω καταγγελίας επιδιώκοντας ταυτόχρονα δικαστικώς την εξόφληση του υπολοίπου κεφαλαίου μετά των αναλογούντων τόκων οι οποίοι θα ανατοκίζονται ανά εξαμήνου προστιθέμενοι στο ληξιπρόθεσμο κεφάλαιο και στο προσωρινό ή οριστικό κατάλοιπο αυτού. Εάν με νεώτερο Νόμο τροποποιηθεί το δικαίωμα ανατοκισμού, τότε ο ανατοκισμός θα γίνεται στα μικρότερα διαστήματα που θα επιτρέπει ο Νόμος.

10.Τυχόν μη άσκηση των δικαιωμάτων της «δανειστρίας» που απορρέουν από τη σύμβαση αυτή δεν θα σημαίνει παραίτησή της από τα δικαιώματα αυτά ούτε σιωπηρή παράταση της λήξης του δανείου, συνολικά ή μερικά.» (Βλέπε: σχετικό 2).

B.1. Σε εκτέλεση της προειρημένης με αριθμό 812/02-11-2011 Σύμβασης Δανείου το προς ό η παρούσα Εξώδικη Όχληση, Διαμαρτυρία, Πρόσκληση και Δήλωση Πολιτικό Κόμμα με την επωνυμία «ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ» έλαβε το συμπεφωνημένο δάνειο και εκταμίευσε το σύνολο των δόσεων, που συμφωνήθηκαν, πλην όμως μέχρι και σήμερα σε ουδεμία απολύτως καταβολή για την εξόφληση του εν λόγω δανείου έχει προβεί, καίτοι νομίμως έχει ενημερωθεί και οχληθεί για την καταβολή του κεφαλαίου και των συμβατικών και νόμιμων τόκων.

B.2. Ειδικότερον:

α) με τη με αριθμό Επιστολής 232/27-02-2013 Επιστολή της η νυν Οχλούσα, Διαμαρτυρόμενη, Προσκαλούσα και Δηλούσα ανώνυμη τραπεζική εταιρεία κάλεσε το προς ό η παρούσα Εξώδικη Όχληση, Διαμαρτυρία, Πρόσκληση και Δήλωση Πολιτικό Κόμμα, όπως προβεί στην άμεση εξόφληση των υποχρεώσεων του. Συγκεκριμένως στην προειρημένη με αριθμό Επιστολής 232/27-02-2013 Επιστολή αναγράφονται επί λέξει τα εξής: «Σε συνέχεια της υπ'αριθμόν 59/15-01-2013 επιστολής μας και της με αριθμό πρωτοκόλλου 909/16-1-2013 επιστολής σας, σχετικά με την χρέωση των τόκων της περιόδου από 01-07-2012 έως 30-12-2012 ύψους € 92.028,44, οι οποίοι παραμένουν έως σήμερα ανεξόφλητοι, παρακαλούμε για την άμεση εξόφληση της υποχρέωσής σας.» (Βλέπε: σχετικό 3),

β) με τη με αριθμό Επιστολής 359/04-04-2013 Επιστολή της η νυν Οχλούσα, Διαμαρτυρόμενη, Προσκαλούσα και Δηλούσα ανώνυμη τραπεζική εταιρεία ζήτησε από το προς ό η παρούσα Εξώδικη Όχληση, Διαμαρτυρία, Πρόσκληση και Δήλωση Πολιτικό Κόμμα την άμεση εξόφληση των οφειλών του. Συγκεκριμένως στην προειρημένη με αριθμό Επιστολής 359/04-04-2013 Επιστολή αναγράφονται επί λέξει τα εξής: «Σε συνέχεια της υπ' αριθμόν 232/27-02-2013 επιστολής μας, σας γνωρίζουμε ότι εκκρεμεί η εξόφληση των τόκων της περιόδου από 01-07-2012 έως 30-12-2012 ύψους € 92.028,44.

Παρακαλούμε για την άμεση ανταπόκρισή σας.» (Βλέπε: σχετικό 4),

γ) με τη με αριθμό Επιστολής 652/04-07-2013 Επιστολή της η νυν Οχλούσα, Διαμαρτυρόμενη, Προσκαλούσα και Δηλούσα ανώνυμη τραπεζική εταιρεία γνωστοποίησε στο προς ό η παρούσα Εξώδικη Όχληση, Διαμαρτυρία, Πρόσκληση και Δήλωση Πολιτικό Κόμμα το ύψος των οφειλόμενων τόκων και ζήτησε ενημέρωση για τον τρόπο εξόφλησης των τόκων της προηγούμενης περιόδου του δανείου. Συγκεκριμένως στην προειρημένη με αριθμό Επιστολής 652/04-07-2013 Επιστολή αναγράφονται επί λέξει τα εξής: «Σχετικά με το ανωτέρω θέμα, σας γνωρίζουμε ότι την 30-06-2013 χρεώθηκαν οι τόκοι της περιόδου από 31-12-2012 έως 30-06-2013 οι οποίοι ανέρχονται στο ποσό των € 91.525,55.

Επιπλέον σας υπενθυμίζουμε ότι οι τόκοι της περιόδου από 01-07-2012 έως 30-12-2012 ύψους € 92.028,44, παραμένουν έως σήμερα ανεξόφλητοι.

Παρακαλούμε όπως μας ενημερώσετε για τον τρόπο εξόφλησης των υποχρεώσεων σας. Στη διάθεσή σας για κάθε διευκρίνιση.» (Βλέπε: σχετικό 5),

δ) με τη με αριθμό Επιστολής 9/07-01-2014 Επιστολή της η νυν Οχλούσα, Διαμαρτυρόμενη, Προσκαλούσα και Δηλούσα ανώνυμη τραπεζική εταιρεία γνωστοποίησε στο προς ό η παρούσα Εξώδικη Όχληση, Διαμαρτυρία, Πρόσκληση και Δήλωση Πολιτικό Κόμμα το ύψος των οφειλόμενων τόκων και δόσης κεφαλαίου και ζήτησε ενημέρωση για τον τρόπο εξόφλησης των οφειλών προς αυτή. Συγκεκριμένως στην προειρημένη με αριθμό Επιστολής 9/07-01-2014 Επιστολή αναγράφονται επί λέξει τα εξής: «Σχετικά με το ανωτέρω θέμα, σας γνωρίζουμε ότι την 31-12-2013 χρεώθηκαν οι τόκοι της περιόδου από 01-07-2013 έως 31-12-2013 οι οποίοι ανέρχονται στο ποσό των € 100.599,55

Επιπλέον σας υπενθυμίζουμε ότι μέχρι σήμερα παραμένουν ανεξόφλητοι:

-Τόκοι της περιόδου από 01-07-2012 έως 30-12-2012 ύψους € 92.028,44.

-Τόκοι της περιόδου από 31-12-2012 έως 30-06-2013 ύψους € 91.525,55, καθώς και

-Δόση κεφαλαίου της 31-12-2013 ύψους € 800.000

Παρακαλούμε όπως μας ενημερώσετε για τον τρόπο εξόφλησης των υποχρεώσεων σας.

Στη διάθεσή σας για κάθε διευκρίνιση.» (Βλέπε: σχετικό 6),

ε) με τη με αριθμό Επιστολής 069/119/14-02-2014 Επιστολή της η νον Οχλούσα, Διαμαρτυρόμενη, Προσκαλούσα και Δηλούσα ανώνυμη τραπεζική εταιρεία κάλεσε το προς ό η παρούσα Εξώδικη Όχληση, Διαμαρτυρία, Πρόσκληση και Δήλωση Πολιτικό Κόμμα, όπως εξοφλήσει την ληξιπρόθεσμη οφειλή του ποσού € 1.084.153,42. Συγκεκριμένως στην προειρημένη με αριθμό Επιστολής 069/119/14-02-2014 Επιστολή αναγράφονται επί λέξει τα εξής: «Με την παρούσα σας γνωρίζουμε ότι ο παρακάτω λογαριασμός, ο οποίος τηρείται στο Επιχειρηματικό Κέντρο Ομήρου (069), με βάση τη με αριθμό 812/02-11-2011 Σύμβαση Μακροπρόθεσμου Δανείου, με την οποία σας χορηγήσαμε πίστωση ύψους € 2.000.000,00.- (εφώ δύο εκατομμυρίων), εμφανίζει την 14.02.2014 καθυστερημένη οφειλή ύψους € 1.084.153,54.-, η οποία αναλύεται ως εξής:

Ειδικά Μικρό. Δάνεια Μερικής Διαχ/σης 1069033000000300):

- € 92.028,44.- τόκοι της περιόδου από 01/07/2012 έως 30/12/2012,
- € 91.525,55.- τόκοι της περιόδου από 31/12/2012 έως 30/06/2013,
- € 800.000,00.- Δόση Κεφαλαίου της 31/12/2013,
- € 100.599,55.- τόκοι της περιόδου από 01/07/2013 έως 31/12/2013.

Για τους λόγους αυτούς και όπως δικαιούμαστε από τη Σύμβαση και το Νόμο, σας καλούμε όπως μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από την κοινοποίηση της παρούσας, τακτοποιήσετε την ανωτέρω ληξιπρόθεσμη οφειλή ποσού € 1.084.153,42.- (ΕΥΡΩ ΕΝΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟ ΟΓΔΟΝΤΑ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΕΚΑΤΟΝ ΠΕΝΗΝΤΑ ΤΡΙΑ ΚΑΙ ΠΕΝΗΝΤΑ ΤΕΣΣΕΡΑ ΛΕΠΤΑ).

Σας δηλώνουμε δε ότι σε περίπτωση που δεν ανταποκριθείτε στην παρούσα πρόσκλησή μας θα αναγκαστούμε να ασκήσουμε τα νόμιμα δικαιώματά μας για την ικανοποίηση της απαίτησής μας.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για κάθε συμπληρωματική διευκρίνιση.» (Βλέπε: σχετικό 7).

Γ. Παρά τις προειρημένες επανειλημμένες οχλήσεις της νον Οχλούσας, Διαμαρτυρόμενης, Προσκαλούσας και Δηλούσας ανώνυμης τραπεζικής εταιρείας με την επωνυμία «ΑΤΤΙΣΑ ΒΑΝΚ ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» το προς ό η παρούσα Εξώδικη Όχληση, Διαμαρτυρία, Πρόσκληση και Δήλωση Πολιτικό Κόμμα με την επωνυμία «ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ» σε ουδεμία απολύτως καταβολή για την εξόφληση του

οφειλόμενου δανείου και των νόμιμων και συμβατικών τόκων έχει προβεί, με αναπόδραστη συνέπεια το εν λόγω δάνειο να έχει καταστεί στο σύνολό του ληξιπρόθεσμο και η συνολική οφειλή να ανέρχεται στο ποσό των **2.839.264,65 ευρώ**, πλέον των συμβατικών τόκων υπερημερίας και εξ ανάτοκισμού κατά τα προβλεπόμενα στη με αριθμό **802/02-11-2011 Σύμβαση Δανείου** και στο νόμο.

Π. Επειδή με τη με αριθμό 812/02-11-2011 Σύμβαση Δανείου, που συνήφθη μεταξύ της νυν Οχλούσας, Διαμαρτυρόμενης, Προσκαλούσας και Δηλούσας ανώνυμης τραπεζικής εταιρείας με την επωνυμία «**ΑΤΤΙΚΑ BANK ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ**» και του προς ό η παρούσα Εξώδικη Όχληση, Διαμαρτυρία, Πρόσκληση και Δήλωση Πολιτικό Κόμμα με την επωνυμία «**ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**», χορηγήθηκε στο προειρημένο Πολιτικό Κόμμα δάνειο ποσού δύο εκατομμυρίων (2.000.000) ευρώ, με εξαμηνιαίο εκτοκισμό, περίοδο χάριτος μέχρι **30-06-2012** και κεφαλαιοποίηση των τόκων στην λήξη του συμπεφωνημένου δανείου,

Επειδή το εν λόγω δάνειο εκταμιεύθηκε κατά τα συμπεφωνημένα τμηματικώς, και συγκεκριμένως: α) ποσόν **800.000 ευρώ** μέχρι την **15-11-2011**, β) ποσόν **600.00 ευρώ** μέχρι **30-11-2011**, και γ) ποσόν **600.00 ευρώ** μέχρι **31-12-2011**,

Επειδή ρητώς συμφωνήθηκε ότι το εν λόγω δάνειο θα έχει διάρκεια μέχρι την **31-12-2014** και η εξόφλησή του θα πραγματοποιηθεί σε δύο (2) χρεολυτικές δόσεις ως εξής: α) ποσόν **800.000 ευρώ** θα καταβληθεί την **31-12-2013** και β) το εναπομείναν υπόλοιπο, πλέον των συμπεφωνημένων τόκων, την **31-12-2014**,

Επειδή παρά τις συνεχείς οχλήσεις της νυν Οχλούσας, Διαμαρτυρόμενης, Προσκαλούσας και Δηλούσας ανώνυμης τραπεζικής εταιρείας με την επωνυμία «**ΑΤΤΙΚΑ BANK ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ**» το προς ό η παρούσα Εξώδικη Όχληση, Διαμαρτυρία, Πρόσκληση και Δήλωση Πολιτικό Κόμμα με την επωνυμία «**ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**» σε ουδεμία απολύτως καταβολή προς εξόφληση του δανείου έχει προβεί,

Επειδή το εν λόγω δάνειο έχει καταστεί στο σύνολό του ληξιπρόθεσμο και η συνολική οφειλή να ανέρχεται στο ποσό των **2.839.264,65 ευρώ**, πλέον των

συμβατικών τόκων υπερημερίας και εξ ανατοκισμού κατά τα προβλεπόμενα στη με αριθμό 802/02-11-2011 Σύμβαση Δανείου και στο νόμο,

ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

Και με τη ρητή επιφύλαξη κάθε νομίμου και συμβατικού δικαιώματος της Οχλούσας, Διαμαρτυρόμενης, Προσκαλούσας και Δηλούσας ανώνυμης τραπεζικής εταιρείας

Η Οχλούσα, Διαμαρτυρόμενη, Προσκαλούσα και Δηλούσα ανώνυμη τραπεζική εταιρεία:

- 1. Οχλεί** το προς ό η παρούσα Εξώδικη Όχληση, Διαμαρτυρία, Πρόσκληση και Δήλωση Πολιτικό Κόμμα με την επωνυμία «**ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**» για την καταβολή των οφειλομένων χρηματικών ποσών, ήτοι του οφειλόμενου κεφαλαίου και των νομίμων και συμβατικών τόκων.
- 2. Διαμαρτύρεται** για την ασυνέπεια προς εκπλήρωση των συμβατικών υποχρεώσεων του προς ό η παρούσα Εξώδικη Όχληση, Διαμαρτυρία, Πρόσκληση και Δήλωση Πολιτικό Κόμμα με την επωνυμία «**ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**» και την αδικαιολόγητη άρνησή του, όπως καταβάλλει τα οφειλόμενα ποσά.
- 3. Προσκαλεί** το προς ό η παρούσα Εξώδικη Όχληση, Διαμαρτυρία, Πρόσκληση και Δήλωση Πολιτικό Κόμμα με την επωνυμία «**ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**», όπως μετά την κοινοποίηση της παρούσας Εξώδικης Όχλησης, Διαμαρτυρίας, Πρόσκλησης και Δήλωσης προβεί στην πλήρη και ολοσχερή εξόφληση των οφειλόμενων ποσών, άλλως, και σε περίπτωση που το προς ό η παρούσα Εξώδικη Όχληση, Διαμαρτυρία, Πρόσκληση και Δήλωση Πολιτικό Κόμμα αδυνατεί να καταβάλλει το εν λόγω οφειλόμενο ποσό, κεφάλαιο και τόκους, όπως εντός ευλόγου προθεσμίας προσέλθει στην Οχλούσα, Διαμαρτυρόμενη, Προσκαλούσα και Δηλούσα ανώνυμη τραπεζική εταιρεία για τον διακανονισμό της αποπληρωμής των οφειλών του.

ΑΛΛΩΣ

4. Δηλώνει ότι θα ασκήσει τα νόμιμα δικαιώματά της ενώπιον των αρμόδιων Δικαστηρίων για την αναγκαστική είσπραξη των οφειλόμενων ποσών.

Με την ρητή επιφύλαξη κάθε νομίμου και συμβατικού δικαιώματος της Οχλούσας, Διαμαρτυρόμενης, Προσκαλούσας και Δηλούσας ανώνυμης τραπεζικής εταιρείας, αρμόδιος δικαστικός επιμελητής παραγγέλλεται, όπως νομίμως επιδώσει την παρούσα και τα συγκοινοποιούμενα αναφερόμενα έγγραφα προς ό απευθύνεται, προς γνώση του και για τις νόμιμες συνέπειες, αντιγράφων αυτήν ολόκληρη στην έκθεση επίδοσής του.

Αθήνα, 28-12-2015

Ο Πληρεξούσιος Δικηγόρος

I.K. ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗΣ-Ι.Ν. ΜΑΓΓΑΝΙΑΡΗΣ
ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ Κ. ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ - Μέλος Ο.Μ.Δ.Σ.Α. 7349
Μουσουργίου 29 - Αθήνα Τ.Κ. 104 34
Τηλ: 210 3841738 - Fax: 210 3803732
Ο.Μ.Δ.Σ.Α. 80189
Α.Φ.Μ.: 998950283 - Δ.Ο.Υ. Α' ΑΘΗΝΩΝ
e-mail: lawoman@otenet.gr

ii. Βασικά Αίτια Δυσχέρειας Αποπληρωμής

Υπό τα σημερινά δεδομένα, είναι πολύ δύσκολο για τη Νέα Δημοκρατία να αποπληρώσει το δανεισμό που έλαβε. Παρ' όλα αυτά **είναι γνωστή η σημαντική προσπάθεια που καταβάλλει για μείωση των λειτουργικών της εξόδων με σημαντική μείωση του προσωπικού, καθώς και των λοιπών παγίων δαπανών (μισθωμάτων κ.λπ.).**

Εξάλλου, η δυσκολία αποπληρωμής των δανείων προέκυψε πολύ μετά τη λήψη τους και οφείλεται **κυρίως** στη μείωση της κρατικής χρηματοδότησης που επήλθε από νομοθετικές ρυθμίσεις και **δευτερευόντως** στη μείωση των κρατικών εσόδων λόγω της οικονομικής κρίσης.

Εύρημα # 23

Η **δυσχέρεια αποπληρωμής των δανείων της Νέας Δημοκρατίας εμφανίστηκε** κυρίως λόγω (α) της **μείωσης** της κρατικής χρηματοδότησης, την οποία η ίδια νομοθέτησε και (β) της – υπέρογκης – **αύξησης** των **επιτοκίων** από πλευράς Αγροτικής Τράπεζας.

Πρώτος απρόβλεπτος παράγοντας ήταν η οικονομική κρίση, η οποία οδήγησε στην Αγροτική Τράπεζα να απαιτήσει και να επιτύχει τον υπερτετραπλασιασμό των επιτοκίων δανεισμού. Συνέπεια αυτής της μεταβολής, όπως αναφέρθηκε, ήταν να αυξηθεί το κόστος εξυπηρέτησης των τόκων και να υπερβαίνει πλέον κατά πολύ τη σημαντικά μειωμένη ετήσια κρατική χρηματοδότηση. Έτσι, τα όποια ποσά θα μπορούσε να διαθέσει η Νέα Δημοκρατία για αποπληρωμή των δανείων δεν κατευθύνονται στο κεφάλαιό τους ώστε να το απομειώσουν, αλλά στην κάλυψη της υψηλότερης τοκοφορίας.

Δεύτερος παράγοντας, λιγότερο σημαντικός, όπως έχει αναδειχθεί νωρίτερα (Εύρημα #3) και με το παράδειγμα του ΚΚΕ, ήταν η μείωση των εκλογικών της ποσοστών. Στις εκλογές του Ιουνίου 2012, του Ιανουαρίου 2015 και του Σεπτεμβρίου 2015 η Νέα Δημοκρατία έλαβε ποσοστά τα οποία κυμαίνονται στο 65% των εκλογικών ποσοστών που ελάμβανε στο παρελθόν. Έτσι, μειώθηκε η συμμετοχή της στο διανεμόμενο ποσό της κρατικής χρηματοδότησης.

Τρίτος και σημαντικότερος παράγοντας ήταν η μείωση της κρατικής χρηματοδότησης προς τα πολιτικά κόμματα καθ' εαυτήν. Με το Ν. 4304/2014, της κυβέρνησης Σαμαρά, μειώθηκε περίπου στο ήμισυ το ποσό της συνολικής τακτικής κρατικής χρηματοδότησης προς τα κόμματα. Συνέπεια αυτής της συνολικής μείωσης ήταν και η αντίστοιχη μείωση των προσδοκώμενων εσόδων της Νέας Δημοκρατίας κατά το ήμισυ.

Και τα τρία αυτά γεγονότα ήταν πολύ μεταγενέστερα της κάθε απόφασης δανεισμού και εκταμίευσης προς τη Νέα Δημοκρατία (με εξαίρεση την εκταμίευση από την Τράπεζα Αττικής). Μάλιστα, εκ της φύσεώς τους όχι μόνο δεν ήταν, αλλά δεν μπορούσαν και να είναι προβλέψιμα όταν λαμβάνονταν οι αποφάσεις για δανειοδότηση. Με άλλα λόγια, η δυσχέρεια αποπληρωμής των δανείων εκ μέρους της Νέας Δημοκρατίας είναι επιγενόμενη και εντελώς αναντίστοιχη με τις συνθήκες που ίσχυαν κατά τη χορήγησή τους.

Επιπλέον, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στο γεγονός ότι η Νέα Δημοκρατία συμπεριέλαβε στο Καταστατικό της ρητή απαγόρευση δανεισμού και ότι, εκτός από σημαντικές περικοπές δαπανών, έχει κάνει και προσπάθεια για άνοιγμα στην κοινωνία, ώστε να στηρίζεται πλέον στη χρηματοδότηση από αυτήν, επιδιώκοντας να δημιουργήσει μια ευρεία βάση χρηματοδοτών, με μικρές συνεισφορές από πολλούς.

Τέλος, αντίθετα με το ΣΥΡΙΖΑ (επιστολή προς ΕΤΕ από 16/03/2016), **αφενός** η Νέα Δημοκρατία δεν έχει υποσχεθεί ότι θα αυξήσει εκ νέου τα ποσά της κρατικής χρηματοδότησης, προκειμένου να μπορεί να ανταποκριθεί στις δικές της υποχρεώσεις, **αφετέρου** πληρώνει ενοίκιο για τη στέγαση των γραφείων της καθώς δεν απέκτησε ούτε άμεσα ούτε έμμεσα κτήριο με κούρεμα τραπεζικού δανείου κατά 60%, όπως έχει πράξει ο ΣΥΡΙΖΑ.

iii. **Ανάλυση εκχωρήσεων κρατικών χρηματοδοτήσεων ετών 2013 & 2014**

Ακολουθεί στη συνέχεια συνοπτική ανάλυση της εκχώρησης / ενεχυρίασης της προσδοκώμενης κρατικής χρηματοδότησης των ετών 2013 και 2014 (περιλαμβανομένης κι αυτής για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς) προς την Αγροτική Τράπεζα και την Τράπεζα Αττικής

1. Εκχωρήσεις προς Αγροτική Τράπεζα

Με σύμβαση ημερομηνίας 27 Ιουλίου 2010, συμφωνήθηκε μεταξύ της Νέας Δημοκρατίας και της Αγροτικής Τράπεζας η αναδιάρθρωση του τραπεζικού

δανεισμού της Νέας Δημοκρατίας και η ετήσια αποπληρωμή των οφειλών με το παρακάτω χρονοδιάγραμμα:

Προς εξασφάλιση της καταβολής της δόσης για το έτος 2013 εκχωρήθηκε, με τη σύμβαση ημερομηνίας 17 Αυγούστου 2009, η τακτική χρηματοδότηση του 2013 και, με τη σύμβαση ημερομηνίας 11 Σεπτεμβρίου 2009, η ενίσχυση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς του 2013. Αντίστοιχα, προς εξασφάλιση της καταβολής της δόσης για το έτος 2014, εκχωρήθηκε, με τη σύμβαση ημερομηνίας 26 Ιουλίου 2010, τόσο η τακτική κρατική χρηματοδότηση, όσο και η ενίσχυση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς του 2014.

Πίνακας 6 Χρονοδιάγραμμα Προγράμματος Αποπληρωμής Δανείων ΝΔ / ΑΤΕ

Έτος	Ποσόν καταβολής (σε ευρώ)	Υπόλοιπο (σε ευρώ)
2011	8.000.000	94.000.000
2012	12.000.000	82.000.000
2013	12.000.000	70.000.000
2014	12.000.000	58.000.000
2015	-	58.000.000
2016	12.000.000	46.000.000
2017	12.000.000	34.000.000

2. Εκχώρηση προς Τράπεζα Αττικής

Στη συνέχεια, με την υπ' αριθμόν 812/02.11.2011 σύμβαση, η Νέα Δημοκρατία έλαβε δάνειο ύψους € 2.000.000 από την Τράπεζα Αττικής. Προς εξασφάλιση της καταβολής του δανείου αυτού η Νέα Δημοκρατία συνήψε με την Τράπεζα Αττικής την από 2 Νοεμβρίου 2011 σύμβαση εκχώρησης - ενεχυρίασης απαίτησης, με την οποία εκχώρησε προς την Τράπεζα μέρος της κρατικής χρηματοδότησης των ετών 2013 και 2014 προς εξασφάλιση της 812/02.11.2011 συμβάσεως δανείου.

Οι σχετικοί κρίσιμοι όροι της συμβάσεως εκχώρησης - ενεχυρίασης απαίτησης έχουν ως εξής:

2.- Με την παρούσα σύμβαση και προς εξασφάλιση οποιασδήποτε απαίτησης της "Τράπεζας" από την ανωτέρω με αριθμό 812/02-11-2011 σύμβαση δανείου μετά των τόκων, τόκων επί τόκων, προμηθειών και εξόδων γενικά και ανεξάρτητα από το

ληξιπρόθεσμο ή μη της απαίτησης αυτής, ο “Εκχωρητής - Ενεχυριάζων” εκχωρεί λόγω ενεχύρου στην “Τράπεζα” που αποδέχεται, ποσό δύο εκατομμυρίων διακοσίων χιλιάδων (€ 2.200.000) ευρώ από την απαίτησή του κατά του Ελληνικού Δημοσίου που απορρέει από την κρατική τακτική χρηματοδότηση και την οικονομική ενίσχυση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς των ετών 2013 και 2014, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3 και 4 του ν. 3023/2002.

3.- Λόγω της εκχώρησης-ενεχυρίασης αυτής επί της πιο πάνω απαιτήσεως, η “Εκχωρητής - Ενεχυριάζων” συνεκχωρεί, ενεχυριάζει και μεταβιβάζει στην “Τράπεζα”, που αποδέχεται, όλα τα σχετικά δικαιώματά του προσωπικά και πραγματικά και τις σχετικές αγωγές και υπόσχεται και εγγυάται την εκχωρούμενη-ενεχυριζόμενη απαίτηση ελεύθερη από κάθε ενοχικό και εμπράγματο βάρος, άλλη ενεχυρίαση, εκχώρηση, συμψηφισμό, ένσταση, προσβολή, απαίτηση τρίτου, κατάσχεση ή οποιαδήποτε δέσμευση.

4.- Η “Εκχωρητής-Ενεχυριάζων” δηλώνει ρητά ότι δεν έχει συμφωνηθεί το ανεκχώρητο της παραπάνω απαίτησης, ότι η άνω απαίτηση δεν έχει εκχωρηθεί ή ενεχυριαστεί σε τρίτον ή συμψηφισθεί με απαίτηση τρίτου, ή κατασχεθεί από τρίτο, ότι εξακολουθεί να ισχύει και ότι ο ίδιος είναι αποκλειστικός και μόνος δικαιούχος αυτής, καθώς και ότι μέχρι σήμερα ουδέν ποσό έχει ληφθεί από το Ελληνικό Δημόσιο που να αφορά την παραπάνω απαίτηση και ούτε θα ληφθεί στο μέλλον από αυτόν.

3. Η συμβατότητα των δύο εκχωρήσεων

Η κρατική χρηματοδότηση, αθροιζόμενη στην ενίσχυση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς σκοπούς, που έλαβε η Νέα Δημοκρατία το 2011 ανήλθε σε 17.000.000 περίπου (4 τρίμηνα επί 4.250.000 ευρώ ανά τρίμηνο). Στις 2 Νοεμβρίου 2011 δεν είχε σχηματισθεί ακόμη η κυβέρνηση Παπαδήμου (η κυβέρνηση Παπανδρέου είχε πλειοψηφία στη Βουλή), οπότε η προσδοκία ήταν ότι η κυβέρνηση θα εξαντλούσε την τετραετία και το ύψος της κρατικής χρηματοδότησης θα παρέμενε λίγο ως πολύ αμετάβλητο.

Επομένως, βασίμως ανέμενε η Νέα Δημοκρατία ότι θα **εισπράξει** τουλάχιστον το έτος **2013** περί τα **17.000.000 ευρώ**. Υπό το πρίσμα αυτό πρέπει να ερμηνευθεί η υπόσχεση που έδωσε η Νέα Δημοκρατία στη σύμβαση με την Τράπεζα Αττικής, ερμηνεία που επαληθεύεται πλήρως από την επιστολή/αίτηση από 18/10/2011 της Νέας Δημοκρατίας προς την Τράπεζα Αττικής (ΑΠ Εξεταστικής:

139/18-07-2016). Στην επιστολή αυτή αναφέρεται ότι «το εν λόγω δάνειο θα διασφαλίζεται με την εκχώρηση μέρους της Κρατικής Χρηματοδότησης ύψους 2.200.000,00€ των ετών 2013 και 2014 ως **δεύτερη απαίτηση μετά την ΑΤΕ ...**».

Εύρημα # 24

Η **Attica Bank** είχε **πλήρη πληροφόρηση** για τις **εκχωρήσεις** στις οποίες είχε προχωρήσει η Νέα Δημοκρατία για την κρατική **χρηματοδότηση** των ετών **2013** και **2014**, κατά τη διαδικασία της αίτησης και πριν τη λήψη του δανείου. Συγκεκριμένα, η **Attica Bank** έλαβε εν γνώσει της **δεύτερη απαίτηση** μετά την πρότερη εκχώρηση της ΝΔ προς την ΑΤΕ, όπως προκύπτει από τη σχετική επιστολή της Νέας Δημοκρατίας καθώς και από το σχετικό εξώδικο (28/12/2015) και την αγωγή (19/12/2016) της Τράπεζας Αττικής.

Κατά συνέπεια στην **από 02.11.2011 σύμβαση εκχώρησης – ενεχυρίασης απαίτησης** μεταξύ της **Τράπεζας Αττικής** και της **Νέας Δημοκρατίας**, από την οποία προκύπτει ότι το δανειοδοτηθέν κόμμα Νέα Δημοκρατία υπόσχεται και εγγυάται την εκχωρούμενη-ενεχυριαζόμενη απαίτηση μέχρι ποσού 2.200.000,00 € από την κρατική χρηματοδότηση των ετών 2013 και 2014, ελεύθερη από κάθε ενοχικό και εμπράγματο βάρος, άλλη ενεχυρίαση, συμφητισμό, εκχώρηση, ένσταση, προσβολή, απαίτηση τρίτου κατάσχεση ή οποιαδήποτε δέσμευση, **η δέσμευση αυτή αφορά τη μη πρότερη ύπαρξη δεύτερης εκχώρησης, πέραν της δηλωθείσας προς την ΑΤΕ, σε οποιονδήποτε τρίτο.**

Επομένως, και η Τράπεζα Αττικής αντιλαμβάνεται τη σύμβαση εκχωρήσεως ως αφορώσα μόνο σε μέρος της κρατικής χρηματοδότησης, **ως δεύτερη απαίτηση**, το οποίο με βάση τα δεδομένα της στιγμής, κατά την οποίαν καταρτίστηκε η σύμβαση, “περίσσειε”. Συμφωνεί, δηλαδή, ότι η “υπόσχεση” που έδωσε η Νέα Δημοκρατία δεν αφορά στο σύνολο της κρατικής χρηματοδότησης, δηλαδή ότι η Νέα Δημοκρατία δεν υποσχέθηκε πως κανένα μέρος της χρηματοδότησης δεν έχει εκχωρηθεί, αλλά ότι στην πραγματικότητα υποσχέθηκε ότι **δεν υπάρχει άλλη δεύτερη δέσμευση, εκχώρηση, ενεχυρίαση** κ.λπ. μετά την πρώτη εκχώρηση προς την ΑΤΕ, γεγονός που – **επιβεβαιωμένα** – γνώριζε η Τράπεζα Αττικής.

Συγκεκριμένα προκύπτει και από την εξώδικη όχληση, διαμαρτυρία κ.λπ. της Τράπεζας Αττικής προς τη Νέα Δημοκρατία, ημερομηνίας 28 Δεκεμβρίου 2015 ότι η διασφάλιση προς αυτήν αφορά “την εκχώρηση μέρους της Κρατικής Χρηματοδότησης ύψους 2.200.000 € των ετών 2013 και 2014”.

Με βάση τα παραπάνω προκύπτει καταφανώς ότι η **Νέα Δημοκρατία** και ο **Διευθυντής** της **δεν επέδειξαν απατηλή συμπεριφορά** έναντι της Τράπεζας Αττικής. Αντιθέτως, ήταν **απολύτως ειλικρινείς** και **αποκάλυψαν, ως όφειλαν**, τη γενομένη προηγούμενη **εκχώρηση** προς την Αγροτική Τράπεζα.

Επιπλέον, να τονιστεί ότι είναι σαφές ότι κατά το χρονικό σημείο, κατά το οποίο συνήφθησαν οι παραπάνω συμβάσεις, η Νέα Δημοκρατία είχε κάθε λόγο να προσδοκά ότι θα εξακολουθήσει να λαμβάνει κρατική χρηματοδότηση στο ύψος των € 17.000.000 ετησίως. Αντιστοίχως, παρόμοια πεποίθηση είχε δικαιολογημένα σχηματίσει και η Τράπεζα Αττικής. Επομένως, κατά το χρονικό σημείο εκείνο η απόφαση για δανειοδότηση της Νέας Δημοκρατίας, με την εγγύηση που παρασχέθηκε, είναι επαρκώς τεκμηριωμένη και σύμφωνη με τους τραπεζικούς κανόνες και την τραπεζική τακτική.

Συμπερασματικά, στην από **18.10.2011** επιστολή του **Αθανασίου Σκορδά** προς την Τράπεζα Αττικής γίνεται **σαφέστατα** και **πανηγυρικά** η **δήλωση** ότι, αφενός μεν δίδεται προς εξασφάλιση **μέρος** της κρατικής χρηματοδότησης των ετών 2013 και 2014 και αφετέρου ότι η χορηγούμενη εξασφάλιση έρχεται **δεύτερη** σε σχέση με την ΑΤΕ.

Η **δήλωση** αυτή **αποτυπώνει** γεγονότα **αληθή**: **αφενός** μεν ότι πράγματι η ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ έχει εκχωρήσει στην ΑΤΕ ποσό ΜΕΧΡΙ 12.000.000 ευρώ από την προϋπολογιζόμενη για κάθε ένα από τα ανωτέρω έτη κρατική χρηματοδότηση, **αφετέρου** δε ότι η εξασφάλιση που η ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ υπόσχεται να παράσχει στην Τράπεζα Αττικής, εάν και εφόσον αυτή εγκρίνει το δάνειο των 2.000.000 ευρώ, θα είναι σε κάθε περίπτωση **ΔΕΥΤΕΡΗ** στη σειρά κατάταξης, αφού προηγείται η ΑΤΕ.

Αυτή η δήλωση είναι **σαφής, ειλικρινής, αληθής** και καταγράφει με απόλυτη **πιστότητα** τόσο την **πραγματικότητα** όσο και το **αίτημα**, το οποίο έχει να κρίνει και να εγκρίνει ή να απορρίψει η Τράπεζα Αττικής. Το γεγονός δε ότι η **Τράπεζα Αττικής** **ούτε παραπληροφορήθηκε ούτε**, πολύ περισσότερο, **εξαπατήθηκε από τον**

Αθανάσιο Σκορδά, αλλά **γνώριζε καλώς τα δεδομένα**, όταν ενέκρινε το δάνειο των 2.000.000 ευρώ, αποδεικνύεται πέραν πάσης αμφιβολίας από την από 28.12.2015 εξώδικη όχλησή της προς τη ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, στην οποία **ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ**, περιλαμβάνοντάς την ολόκληρη, στην ανωτέρω από 18.10.2011 επιστολή του Αθανασίου Σκορδά.

Συνεπώς, από το 2011 μέχρι το 2015, η **Τράπεζα Αττικής γνώριζε** ότι έρχεται **δεύτερη** στη σειρά εξασφάλισης και ότι της έχει εκχωρηθεί μέρος της κρατικής χρηματοδότησης των ετών 2013-2014. Το **υποκρυπτόμενο κακόπιστο επιχείρημα** ότι η κρατική χρηματοδότηση των ετών 2013-2014 δεν έφθασε, εκ των υστέρων, για να καλύψει τα δύο δάνεια, **παραγνωρίζει συνειδητά** την επελθούσα **μείωση** της κρατικής χρηματοδότησης και τις μεσολαβήσασες εκλογές του 2012, τις οποίες ουδείς μπορούσε να προβλέψει το 2011, κατά τις οποίες το ποσοστό της ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ μειώθηκε από το σχεδόν 33% του 2009 στο 18%.

Είναι δε άξιο μνημονεύσεως το γεγονός ότι το ποσό της κρατικής χρηματοδότησης, **με βάση το έτος 2012**, θα **υπερκάλυπτε** την εκχωρηθείσα **απαίτηση** της ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ και **ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΔΥΟ ΤΡΑΠΕΖΕΣ** (ΑΤΕ και Τράπεζα Αττικής), εάν δεν είχαν μεσολαβήσει οι εκλογές του 2012, δεδομένου ότι αυτό ανήλθε στο ποσό των 13.690.820,86 ευρώ.

Η **δήλωση**, δηλαδή, **του Αθανασίου Σκορδά**, το **2011** ήτο **απολύτως σωστή** και **αληθής**, **με βάση τα τότε δεδομένα**, διότι, ασφαλώς, θα ήτο γραφικό, αν δεν είναι τραγικό, ο ΣΥΡΙΖΑ σήμερα να κατηγορεί για διάπραξη κακουργηματικής απάτης έναν **αθώο**, επειδή δεν πρόβλεψε το 2011 **ότι: (α)** θα γίνουν πρόωρες εκλογές το 2012, **(β)** η ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ θα λάβει ποσοστό 18%, **(γ)** θα μειωθεί δραστικά η κρατική της χρηματοδότηση και **(δ)** εξ αυτού του λόγου, δεν θα μπορεί να καταβάλει 12.000.000 ευρώ στην ΑΤΕ συν 800.000 ευρώ στην Τράπεζα Αττικής, σύνολο, δηλαδή, 12.800.000 ευρώ, όταν γνώριζε ότι, σύμφωνα με τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, το ποσό αυτό θα υπερκαλυπτόταν από τη χορηγηθησόμενη κρατική χρηματοδότηση.

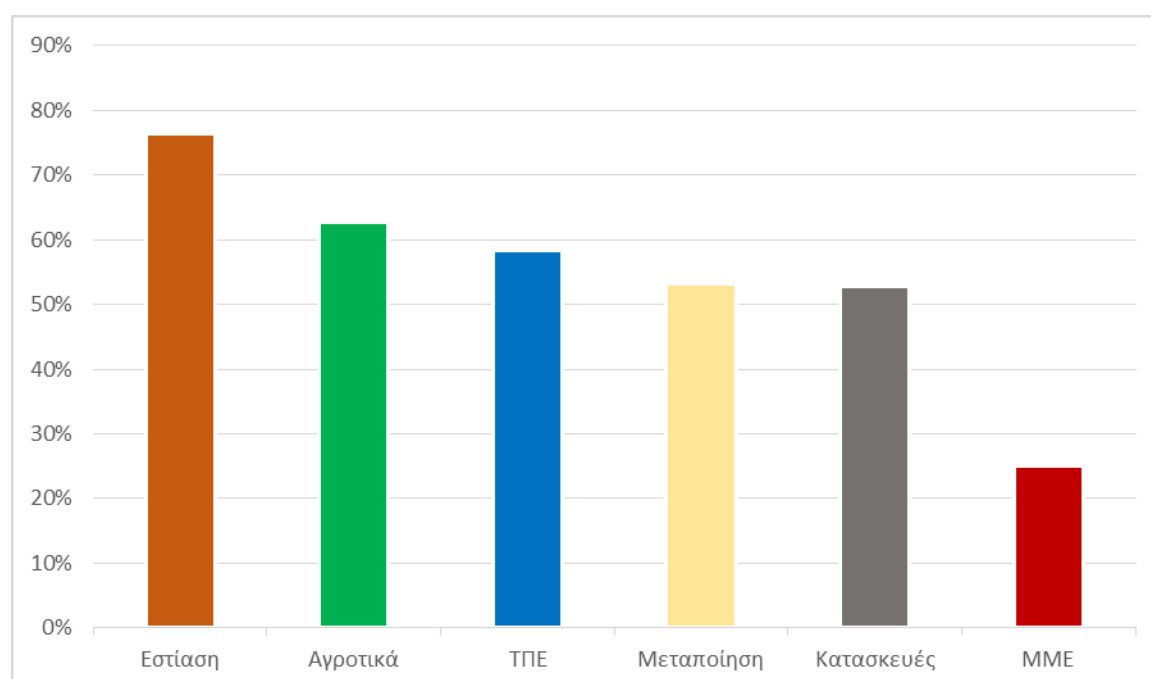
Εν κατακλείδι, **ουδεμία παράσταση ψευδών γεγονότων** ως αληθών διεπράχθη από τον Αθανάσιο Σκορδά, η οποία μάλιστα να ευρίσκεται σε άμεση αιτιώδη συνάφεια προς την επελθούσα ζημία της Τράπεζας Αττικής.

V. Δάνεια Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης

Άξια αναφοράς κατά την εξέταση των δανείων των μέσων μαζικής ενημέρωσης είναι η δήλωση του Διοικητή της Τραπέζης Ελλάδος, κ. Ι. Στουρνάρα (Εξεταστική Επιτροπή, 11/10/2016): «Κατ' αρχήν, για τα ΜΜΕ -για να απαντήσω και στο ερώτημα που έθεσε πριν ο Πρόεδρος- τα δάνεια είναι περίπου 1,3 δισεκατομμύρια σήμερα, σύμφωνα με το υπόλοιπο του Μαρτίου 2016 και αυτά που είναι σε καθυστέρηση είναι 317 εκατομμύρια, κάτι που σημαίνει ότι ο μέσος όρος στα ΜΜΕ μη εξυπηρετούμενων δανείων είναι 25%. Είναι εκ των χαμηλοτέρων που έχουμε στην ελληνική οικονομία».

Εύρημα # 25

Η έκθεση του Τραπεζικού Συστήματος σε μη εξυπηρετούμενα δάνεια για τον κλάδο των ΜΜΕ είναι από τις χαμηλότερες, σε επίπεδο κλάδου.

Γράφημα 5 Ποσοστό μη Εξυπηρετούμενων Δανείων ανά Κλάδο

Σύμφωνα με στοιχεία της ΤτΕ (ΙΑΝ-2017) Σημαντικές δυσκολίες στην αποτελεσματική διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων των ελληνικών τραπεζών προκύπτουν από την επισκόπηση του Ελληνικού Χρηματοπιστωτικού Συστήματος της ΤτΕ. Πολύ υψηλά ποσοστά παρατηρούνται στους κλάδους της

εστίασης (76,3%), των αγροτικών δραστηριοτήτων (62,7%), των τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και ενημέρωσης (58,4%), της μεταποίησης (53,2%) και των κατασκευών (52,8%). Η σύγκριση μεταξύ των κλάδων αποδεικνύει τα λεγόμενα του κ. Ι. Στουρνάρα στην Εξεταστική Επιτροπή, ότι δηλαδή το άνοιγμα των τραπεζών στον κλάδο των ΜΜΕ είναι εκ των χαμηλότερων στην ελληνική οικονομία.

Παράλληλα, από τη συνολική εξέταση των ευρημάτων για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης παρατηρείται ότι ο δανεισμός του κλάδου έχει πραγματοποιηθεί χωρίς παρέκκλιση από τις οδηγίες της Τράπεζας της Ελλάδος και χωρίς να αποδειχθεί ότι ακολουθήθηκε σε κάποια περίπτωση διαφορετική τακτική για τη δανειοδότηση των ΜΜΕ. Έτσι, ένας ακόμη ισχυρισμός του ΣΥΡΙΖΑ στην Εξεταστική Επιτροπή, ότι δηλαδή υπήρξε τριγωνική σχέση ΜΜΕ – Πολιτικών – Τραπεζών, έμεινε αναπόδεικτος με – ίσως – μοναδική εξαίρεση, την εφημερίδα Αυγή, το κομματικό όργανο του ΣΥΡΙΖΑ.

Εύρημα # 26

Από το υποστηρικτικό υλικό και τις μαρτυρίες στην Εξεταστική Επιτροπή σε καμία περίπτωση **δεν προέκυψε οποιαδήποτε πολιτική παρέμβαση για τη χορήγηση δανείων στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.**

a. Γενικό πλαίσιο

Πριν από οποιαδήποτε άλλη ανάλυση, πρέπει να καταστεί σαφές ότι δεν αποτελεί έργο της Επιτροπής αυτή καθαυτή η έρευνα της αστικολογικής εξέλιξης αμιγώς ιδιωτικών σχέσεων, όπως είναι οι δανειακές σχέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων με αντισυμβαλλόμενους επιχειρήσεις Μ.Μ.Ε., ακόμη και αν η εξέλιξη αυτή ήταν παθολογική.

Αντίθετη προσέγγιση, κατ' αρχάς, θα προϋπέθετε εξαντλητική περιπτωσιολογία, προκειμένου να αποφευχθούν βλαπτικές γενικεύσεις για δανειοδοτούμενους και δανειοδότες. Γιατί, ασφαλώς, κάθε δανειακή σχέση είναι μοναδική ως προς τους όρους σύναψης και εκτέλεσής της, ακόμη και στο πλαίσιο της πιστοδότησης του ίδιου νομικού προσώπου.

Πέραν τούτου όμως, θα συνιστούσε πρωτίστως αθεράπευτο ρήγμα στην αρχή της σχετικότητας των ενοχών και σε άλλες θεμελιώδεις αρχές της ιδιωτικής αυτονομίας και, συνολικά, του νομικού πολιτισμού μας, αλλά και αδικαιολόγητη υποκατάσταση του Κοινοβουλίου στο έργο της πολιτικής δικαιοσύνης. Γιατί είναι βέβαια προφανές ότι οι ιδιωτικές σχέσεις άγονται προς δεσμευτική δικαστική κρίση, μόνο τότε, όταν δηλαδή οι συμμετέχοντες σε αυτές ιδιώτες τις καταστήσουν οι ίδιοι αντικείμενο τέτοιας κρίσης. Ούτε βέβαια το Κοινοβούλιο, κατά παράκαμψη των αρμόδιων και ανεξάρτητων εποπτικών οργάνων του τραπεζικού συστήματος, μπορεί να ασκήσει την αρμοδιότητά του επί της πρωτογενούς έρευνας των συνθηκών χορήγησης τραπεζικής πίστης αυτών καθ' εαυτές, πόσω μάλλον να συναρτήσσει τη δανειοδότηση αυτή με την φερεγγυότητα ενός εκάστου δανειοδοτούμενου.

Από το αποδεικτικό υλικό που τέθηκε υπόψη της Επιτροπής, και συγκεκριμένα από τις καταθέσεις των μαρτύρων που εξετάστηκαν, τις δανειακές συμβάσεις που προσκομίστηκαν (από κοινού με τις σχετικές τροποποιητικές πράξεις τους, τους λογαριασμούς εξυπηρέτησής τους και τις καταγγελίες ή άλλες συμβατικές ενέργειες των μερών) και, τέλος, από τις Ειδικές Εκθέσεις Ελέγχου των αρμόδιων υπηρεσιών της Τράπεζας της Ελλάδας, οι οποίες και περιέχουν αναλυτικούς καταλόγους για τα ποσοτικά στοιχεία του δανεισμού και την εξέλιξη των σχετικών δανειακών σχέσεων, ανασυντίθεται διεξοδικά το πραγματικό πλαίσιο δανεισμού των επιχειρήσεων Μ.Μ.Ε.

b. Γενικά Συμπεράσματα

Με δεδομένο ότι, όπως προεκτέθηκε διεξοδικά, εκφεύγει του Έργου της Επιτροπής η ατομική περιγραφή και κρίση καθεμίας δανειακής σχέσης, στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να καταγραφούν γενικά μόνο συμπεράσματα. Τα συμπεράσματα αυτά ερείδονται σε παραδοχές που αφορούν εν γένει τη δανειοδότηση επιχειρήσεων Μ.Μ.Ε. και βρίσκουν έδαφος και στην ειδικότερη υποκατηγορία των δανείων προς επιχειρήσεις έντυπης δημοσιογραφίας.

i. Κριτήριο παροχής τραπεζικής πίστης αλλά και εξέλιξης του δανειακού δεσμού είναι αναμφίβολα η κυκλοφορία του εντύπου ή η τηλεθέαση του καναλιού αντίστοιχα. Οι υψηλές πωλήσεις ή ακροματικότητες όχι μόνον παρέχουν άμεση βάση απόληψης εισοδήματος για τη δανειοδοτούμενη επιχείρηση, αλλά, ταυτόχρονα, οδηγούν και σε αύξηση της εισπραττόμενης από αυτήν διαφημιστικής δαπάνης, με αποτέλεσμα τη συνολική διεύρυνση της υπέγγυας για

την αποπληρωμή του δανείου περιουσίας. Δεν είναι τυχαίο ότι η παθολογική εξέλιξη των προβληματικών σήμερα δανείων συνέπεσε με την εμφάνιση της γενικής οικονομικής κρίσης αλλά και την καθιέρωση εναλλακτικών πηγών ενημέρωσης (κατά κύριο λόγο διαδικτυακών), δηλαδή με τους παράγοντες εκείνους που επέφεραν αμφισβήτηση της αποκλειστικότητας των παραδοσιακών ενημερωτικών μέσων.

ii. Πέραν των συνηθών εξασφαλίσεων όλων των επιχειρηματικών δανείων, είτε εμπράγματων (π.χ. εγγραφή βαρών επί εταιρικών ακινήτων) είτε ενοχικών (προεκχωρήσεις μελλοντικών εσόδων ή προσωπικές εγγυήσεις φυσικών προσώπων-μετόχων), στο χώρο του δανεισμού Μ.Μ.Ε. είναι εξαιρετικά συχνή η παροχή εξασφαλίσεων (π.χ. ενεχυριάσεων) και άυλων δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας που είτε σχετίζονται με την παραγωγική διαδικασία είτε αντανακλούν στον υψηλό βαθμό αναγνωρισιμότητας της δανειοδοτούμενης επιχείρησης (π.χ. σημάτων, δικαιωμάτων τεχνολογίας κλπ, ταινιοθηκών κλπ).

c. Εφαρμοστέο νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο

Για να προβεί στις κρίσιμες αξιολογήσεις της, η Επιτροπή οφείλει να αποκρυσταλλώσει τις διατάξεις εκείνες που επικαθορίζουν τη νομιμότητα ή μη των περιστατικών που περιήλθαν σε γνώση της. Και ναι μεν το πόρισμα δεν περιέχει κατ' ανάγκην πλήρη και διεξοδική ερμηνεία των οικείων κανόνων δικαίου, πλην όμως πρέπει να εκκινεί από το περιεχόμενο των ρυθμίσεων τους προκειμένου να θεμελιώσει τις αξιολογικές κρίσεις που διατυπώνει.

Στο πλαίσιο αυτό, λεκτέα είναι τα ακόλουθα:

i. Η δανειακή σχέση, ως συμβατικός μηχανισμός του ιδιωτικού δικαίου, ρυθμίζεται κατ' αρχήν ως προς τους όρους σύναψης, εκπλήρωσης και λύσης της από τις γενικές και ειδικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα (βλ. μεταξύ άλλων, άρθρα 806 επ., 361-388 ΑΚ). Κατά περίπτωση, ενδέχεται να εφαρμόζονται ευθέως ή αναλόγως ειδικά νομοθετήματα για την αξιολόγηση συγκεκριμένων συμβατικών όρων (π.χ. Ν. 2251/1994, όπως ισχύει τροποποιημένος, για τους Γενικούς Όρους Συναλλαγών) ή τη δανειοδότηση ειδικών νομοτυπικών μορφών (όπως π.χ. ο Ν. 3156/2003, όπως ισχύει τροποποιημένος, για την έκδοση ομολογιακών δανείων).

ii. Περαιτέρω, στο νομικό καθεστώς των δανειακών σχέσεων επιδρά προφανώς το πλέγμα ρυθμιστικών και κανονιστικών διατάξεων που καθορίζουν την εποπτεία του τραπεζικού συστήματος ως προς την παροχή τραπεζικής πίστης και την εξ αυτής συγκέντρωση κινδύνων. Το νομοθετικό αυτό υποσύστημα συγκροτείται ειδικότερα:

1. Από τις διατάξεις του Ν.3601/2007 (όπως αυτός ίσχυε κατά τους κρίσιμους εξεταζόμενους χρόνους και με παραπομπή στις αντίστοιχες ρυθμίσεις του ισχύοντος πλέον Ν.4261/2014) περί των αρμοδιοτήτων της Τράπεζας της Ελλάδος για την προληπτική εποπτεία επί των πιστωτικών ιδρυμάτων.

2. Από τις σχετικές Πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, και ειδικότερα την ΠΔΤΕ 1955/1991 «*Κανόνες χορήγησης δανείων από πιστωτικά ιδρύματα*».

Από τη συνδυαστική επισκόπηση των παραπάνω νομικών βάσεων, προκύπτει, ως βασική αξιολογική παράμετρος, ένα διττό συμπέρασμα: Αφενός, ότι ο τραπεζικός δανεισμός δεν υπόκειται σε γενικούς όρους και περιορισμούς, άλλους από εκείνους που οι διατάξεις αυτές καθιερώνουν. Αφετέρου, ότι συγκεκριμένα ο δανεισμός των επιχειρήσεων τύπου δεν ρυθμίζεται από ειδικότερο νομοθετικό πλαίσιο.

iii. Τέλος, εφαρμοστέες είναι και οι διατάξεις εκείνες του εταιρικού και εν γένει ιδιωτικού δικαίου που ορίζουν τα κριτήρια του ελέγχου της συμπεριφοράς των διοικούντων και της συμβατότητάς της με το συμφέρον του νομικού προσώπου. Οι διατάξεις αυτές είναι εφαρμοστέες τόσο για τους διοικητές πιστωτικών ιδρυμάτων όσο και για τους διοικούντες τις δανειοδοτούμενες επιχειρήσεις. Κρίσιμη είναι η διάταξη του άρθρου 22^α παρ.2 του Ν.2190/1920, η οποία και καθιερώνει τον κανόνα της «*εύλογης επιχειρηματικής απόφασης*» (Business Judgment Rule-BDR) με τα εκεί θεσπιζόμενα κριτήρια. Ανάλογα συναλλακτικά κριτήρια θεσπίζει και το προεκτεθέν πλαίσιο εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων, κατά την αξιολόγηση της συγκέντρωσης των κινδύνων.

Τυχόν απόκλιση των εμπλεκόμενων φυσικών προσώπων από το μέτρο της αναγκαίας επιμέλειας ή παραβίαση άλλων προστατευτικών διατάξεων, με αποτέλεσμα την πρόκληση περιουσιακών ζημιών στα οικεία νομικά πρόσωπα,

θα μπορούσε υπό προϋποθέσεις να ενεργοποιήσει το σύστημα της αστικής αποζημιωτικής (914, 71 ΑΚ) ή ειδικών υποστάσεων ποινικής ευθύνης, όπως ενδεικτικά της απάτης (386 ΠΚ) ή της απιστίας (390 και 256 ΠΚ). Για τον αποκλεισμό της αντικειμενικής υπόστασης της απιστίας ειδικά στο πραγματικό της παροχής δανειακής πίστης, είναι κρίσιμες οι προϋποθέσεις που τάσσει ο νομοθέτης του άρθρου 78 του Ν. 4146/2013 (έστω και μη ευθέως εφαρμοζόμενες στη δανειοδότηση των εντύπων).

Ενόψει της μετοχικής σύνθεσης των πιστωτικών ιδρυμάτων και της ρητής πρόβλεψης του άρθρου 263^Α περ. β' ΠΚ, σημειώνεται ότι η ποινική ευθύνη θα διερευνηθεί υπό το πρίσμα των επιβαρυντικών περιστάσεων που καθιερώνει ο Ν. 1608/1950 αναφορικά με την προστασία της περιουσίας νομικών προσώπων δημοσίου συμφέροντος.

Οι παραπάνω διατάξεις συγκροτούν το στοιχειώδες-και όχι ασφαλώς εξαντλητικό- νομικό πλέγμα αξιολόγησης των κρίσιμων συμπεριφορών. Πρέπει, ωστόσο, να καταστεί σαφές ότι έννομο συμφέρον στην επίκληση ορισμένων από τις παραπάνω διατάξεις έχουν μόνον οι εμπλεκόμενοι στις οικείες σχέσεις ιδιώτες. Με άλλα λόγια, δεν προστατεύουν όλες οι παραπάνω διατάξεις αξιολογήσεις δημοσίου συμφέροντος, ώστε να ερευνηθεί η εφαρμογή τους ή η εξ αυτών άσκηση δικαιωμάτων ιδιωτών από την Επιτροπή. Οι αξιολογήσεις δημοσίου συμφέροντος, όπως αυτές απορρέουν κυρίως από τη συμμετοχή του Δημοσίου και άλλων ΝΠΔΔ στο μετοχικό κεφάλαιο των πιστωτικών ιδρυμάτων αλλά και την ευρύτερη σημασία του τραπεζικού συστήματος για το κοινωνικό σύνολο, αποτυπώνονται στην έκταση εφαρμογής του προαναφερθέντος Ν. 1608/1950.

d. Κριτήρια αξιολόγησης της εξέλιξης του συμβατικού δεσμού

Σε κάθε περίπτωση, η εξέλιξη των ερευνηθεισών δανειακών σχέσεων πρέπει να αξιολογηθεί ποιοτικά υπό το πρίσμα κριτηρίων με νομικό ενδιαφέρον που απορρέουν από το πραγματικό και ιδίως το συγκριτικό πλαίσιο χορήγησής τους.

i. Νομοθετικό μέτρο ευθύνης και κριτήρια επιμέλειας

Σε συνέχεια όλων των παραπάνω, οι κρίσιμες προεκτεθείσες διατάξεις είναι αυτές που επικαθορίζουν το μέτρο της επιμέλειας όλων των εμπλεκόμενων στη διαδικασία δανειοδότησης φορέων.

Για την εκτίμηση του εύλογου χαρακτήρα της απόφασης περί δανειοδότησης, πρέπει να συνεκτιμηθούν τα παρακάτω κριτήρια:

1. Η καλή πίστη, τόσο δηλαδή η αντικειμενική συναλλακτική ευθύτητα του αποφασίζοντος οργάνου, όσο και η ενδιάθετη υποκειμενική κατάστασή του.

2. Η επάρκεια των πληροφοριών με βάση τις οποίες λαμβάνεται η απόφαση. Στο πλαίσιο αυτό, είναι κρίσιμο να υπομνησθεί ότι αποτελέσματα του χρόνου κατά τον οποίον μια απαίτηση (ή μέρος αυτής) κατέστη ληξιπρόθεσμη δεν θα μπορούσαν συχνά να έχουν προβλεφθεί-κατά τον κανόνα της «αντικειμενικής εκ των υστέρων πρόβλεψης» του μέσου συνετού συναλλασσόμενου-στον χρόνο ανάληψης της σχετικής υποχρέωσης ή συγκέντρωσης του σχετικού συναλλακτικού κινδύνου. Πρέπει επομένως η επάρκεια των πληροφοριών να εκτιμάται κατά τον χρόνο λήψης της απόφασης ή, σε κάθε περίπτωση, να μην λαμβάνεται υπόψη η αυυπαίτια άγνοια μιας διαθέσιμης πληροφορίας.

3. Το εταιρικό συμφέρον ως κίνητρο για τη λήψη της απόφασης.

Η ανταπόκριση της συμπεριφοράς των διοικούντων με τα παραπάνω ουσιαστικά κριτήρια πρέπει κατά κανόνα να αποκλείσει την παρανομία της. Θα ήταν μάλιστα χρήσιμο να λεχθεί ότι το βάρος απόδειξης της ευθύνης το έχει ο επικαλούμενος αυτήν. Τυχόν κρίση περί παρανομίας μιας συμπεριφοράς πρέπει να βασιστεί στη ρητή απόδειξη της μη συνδρομής των προαναφερθέντων κριτηρίων.

Περαιτέρω, αν ήθελε γινόταν δεκτή και μια ερμηνευτική επενέργεια του άρθρου 78 του Ν.4146/2013 στις εδώ ερευνώμενες σχέσεις (όχι με τη μορφή ευθείας εφαρμογής, δεδομένου ότι οι σχέσεις δεν εμπίπτουν κατ' ακριβολογία στο πεδίο εφαρμογής του), θα έπρεπε να εξεταστούν αξιολογικά και δύο πρόσθετα κριτήρια:

1. Η μη παράκαμψη του σταδίου των εσωτερικών εγκριτικών επιτροπών.

2. Η μη υπέρβαση του κανονιστικού πλαισίου της εποπτείας της Τράπεζας της Ελλάδος, και ειδικότερα των Πράξεων του Διοικητή της.

Όταν επομένως η χορήγηση του δανείου δεν εναρμονίζεται με αυτά τα δύο εξωτερικά, πλην όμως ουσιαστικά, κριτήρια, τούτο πρέπει να εκληφθεί ως αξιολογική

ένδειξη βαρύτατης διαχειριστικής αμέλειας και πρέπει να θεμελιώνεται ή να επιτείνεται η ευθύνη που απορρέει από την ανώμαλη εξέλιξη της σχέσης.

Αντιθέτως, ακόμη και όταν το οικονομικό αποτέλεσμα του συμβατικού δεσμού είναι ζημιογόνο (προφανώς για τα πιστωτικά ιδρύματα), εφόσον οι αποφάσεις πληρούν όλα τα παραπάνω κριτήρια, είναι εύλογο να μην θεμελιώνεται παρανομία, παρά μόνο συγγνωστό σφάλμα επιχειρηματικής εκτίμησης.

ii. Η μεταβολή συνθηκών ως λόγος διάπλασης ιδιωτικών συμβατικών σχέσεων

Σε κάθε περίπτωση, και οι δανειακές σχέσεις των εντύπων πρέπει να ιδωθούν υπό το πρίσμα των βασικών αξιολογικών συναλλακτικών αρχών του ιδιωτικού δικαίου, θεμελιώδης εκ των οποίων είναι αυτή της καλής πίστης (288 ΑΚ). Η γενική αυτή αξιολογική ρήτρα μπορεί να αποτελέσει λόγο διόρθωσης, περιστολής ή εν γένει αναπροσαρμογής των συμφωνημένων παροχών, τόσο αναφορικά με το ύψος αυτών όσο και με τους υπόλοιπους (χρονικούς, εγγυητικούς ή διαδικαστικούς) όρους αποπληρωμής τους. Αξίζει μάλιστα να σημειωθεί ότι η διορθωτική αυτή παρέμβαση της αρχής της καλής πίστης για την αποκατάσταση της ισορροπίας του συμβατικού δεσμού δεν προϋποθέτει κατ' ανάγκην τη συνδρομή των όρων εφαρμογής του ειδικότερου άρθρου 388 ΑΚ, το οποίο και απαιτεί τη διάγνωση του απρόοπτου της μεταβολής και του υπέρμετρα επαχθούς της εκτέλεσης των παροχών.

Αντιθέτως, το άρθρο 288 ΑΚ βρίσκει έδαφος εφαρμογής ακόμη και ελλείψει των ειδικότερων αυτών συνθηκών, όταν λόγοι αντικειμενικοί, οι οποίοι ανάγονται στις γενικές παραδοχές υπό τις οποίες καταρτίστηκε η δανειακή σύμβαση, αλλά και υποκειμενικοί, δηλαδή αναγόμενοι στην κατ' ιδίαν βούληση των μερών, καθιστούν αναγκαία την αποκατάσταση της ισορροπίας μεταξύ παροχής και αντιπαροχής, ή, έστω, την οριοθέτηση της αντιπαροχής (εδώ της αποπληρωμής του δανείου) στο προσήκον μέτρο.

Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει αναμφίβολα να συνεκτιμηθεί η μεταβολή των οικονομικών συνθηκών που εχώρησε, αφενός, μεταξύ του χρόνου κατάρτισης των δανείων, δηλαδή της ανάληψης των σχετικών ενοχικών υποχρεώσεων, και, αφετέρου, του χρόνου στον οποίον οι συμφωνημένες δόσεις κατέστησαν ληξιπρόθεσμες.

Ειδικότερα, πρέπει να συνεκτιμηθούν τα ακόλουθα πραγματικά δεδομένα:

i. Κατά τη συνήθη τραπεζική πρακτική, οι όροι και των επίμαχων δανείων συμφωνήθηκαν με κριτήριο την οικονομική κατάσταση και την πιστοληπτική ικανότητα των δανειοδοτούμενων στον χρόνο χορήγησής τους.

ii. Στο μέτρο που οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις ή η εκτίμηση για τη δυνατότητα αποπληρωμής ανάγονταν σε αναμενόμενα μελλοντικά έσοδα των δανειοδοτούμενων, δεν θα μπορούσε, κατά τους κανόνες της μέσης αντικειμενικής πρόβλεψης, να έχει προβλεφθεί η τάξη μεγέθους της μείωσης των εσόδων αυτών και, συνακόλουθα, της έκτασης της υπέγγυας περιουσίας ήδη από τον χρόνο χορήγησης.

iii. Κατά την κρίσιμη περίοδο, στην οποία ενέσκηψε στη χώρα η βαρύτερη και συνεχιζόμενη οικονομική κρίση, τα έντυπα εμφάνισαν σημαντική πτώση των πωλήσεών τους και της εισπραττόμενης διαφημιστικής δαπάνης. Πράγματι, όπως προέκυψε από όλες τις μαρτυρικές καταθέσεις νόμιμων εκπροσώπων επιχειρήσεων τύπου, η μείωση της αγοραστικής δυνατότητας των Ελλήνων καταναλωτών και, ταυτόχρονα, η έκρηξη άλλων ενημερωτικών μέσων (όπως κυρίως του Διαδικτύου) οδήγησε σε ραγδαία πτώση του κύκλου εργασιών τους. Αντίστοιχα, οι διαφημιζόμενες στα έντυπα επιχειρήσεις έστρεψαν βαθμιαία τη διαφημιστική δαπάνη τους σε άλλα επικοινωνιακά μέσα.

iv. Βάσιμα επομένως μπορεί να υποστηριχθεί ότι μεταξύ των δύο κρίσιμων χρόνων (ανάληψης της υποχρέωσης και εκπλήρωσης αυτής) εκχώρησε πράγματι σημαντική μεταβολή των συνθηκών και, συγκεκριμένα, μείωση της οικονομικής επιφάνειας των δανειοδοτηθεισών επιχειρήσεων τύπου.

Από τα παραπάνω, συνάγεται αβίαστα ότι, με την επιφύλαξη των ειδικών συνθηκών κάθε ατομικής περίπτωσης, συντρέχουν γενικά στον κλάδο οι προϋποθέσεις που καθιστούν εύλογη την επίκληση μεταβολής των συνθηκών ως λόγο αναπροσαρμογής των παροχών μιας δανειακής σχέσης. Ως εκ τούτου, τυχόν τροποποιήσεις των συμβατικών όρων που έγιναν με πρωτοβουλία των ίδιων των αντισυμβαλλόμενων και στο πλαίσιο της ιδιωτικής αυτονομίας τους, προς αποκατάσταση της ισορροπίας των αμοιβαίων παροχών τους, εμφανίζονται

συναλλακτικά εύλογες, δεδομένου ότι βασίζονται σε αξιολογικές αρχές του ιδιωτικού δικαίου και θα μπορούσαν να έχουν απαγγελθεί και από τη δικαστική κρίση.

iii. Συγκρισιμότητα σε σχέση με την πορεία των ομοειδών δανείων

Από τη συνολική επισκόπηση του υλικού που τέθηκε υπόψη της Επιτροπής, δεν διαπιστώθηκε ότι οι δανειακές σχέσεις των εντύπων, ως ειδική συναλλακτική κατηγορία, παρουσιάζουν δυσαναλογίες ή ανεξήγητες αποκλίσεις σε σχέση με τα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά των επιχειρηματικών δανείων της ελληνικής αγοράς ως ευρύτερου συνόλου. Ομοίως, δεν προκύπτει ότι ο δανεισμός ανάγεται σε μεγέθη μεγαλύτερα από το ποσοστό που αντιπροσωπεύουν οι σχετικές επιχειρήσεις στο παραγόμενο εθνικό προϊόν.

Ειδικότερα, αποδείχθηκε ότι τα χορηγηθέντα δάνεια προς επιχειρήσεις Μ.Μ.Ε. ανέρχονται κατά προσέγγιση στο ποσό του 1,311 δισεκατομμυρίου ευρώ, εκ των οποίων τα μη εξυπηρετούμενα και ήδη καταγγελλθέντα αντιπροσωπεύουν κατά προσέγγιση ποσό 319 εκατομμυρίων ευρώ, δηλαδή ποσοστό κατά προσέγγιση ίσο με το 25% των συνολικών χορηγήσεων, τη στιγμή που το ίδιο ποσοστό επί του συνόλου των επιχειρηματικών δανείων προσεγγίζει περίπου το 45% (βλ. ειδικότερα την από 11.10.2016 κατάθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος κ. Ιωάννη Στουρνάρα, σύμφωνα με την οποία (44/6):

«ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ (Μάρτυς): Με το οριστικό τέλος του χρόνου ενέρχονται σε 1.311.000.000 και τμήμα 319.000.000 αφορά καταγγελλμένες συμβάσεις και καθυστερήσεις πάνω από ενενήντα ημέρες.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΦΑΜΕΛΛΟΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Άρα, κύριε Στουρνάρα, εγώ το κρατώ...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ (Μάρτυς): Έχω κι άλλους πίνακες αν θέλετε. Πάντως μπορεί να υπάρχουν διαφωνίες για τα νούμερα, αυτό όμως που είναι αδιαμφισβήτητο είναι το εξής: Το σύνολο των μη εξυπηρετούμενων δανείων στην Ελλάδα ως αυτό που λέμε των ανοιγμάτων, όχι των δανείων μόνο, κι αυτών που έχουν πιθανότητα να αθετηθούν, γιατί τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια είναι μικρότερα, άρα μιλάω για μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα, που είναι δηλαδή μη εξυπηρετούμενα δάνεια και αυτά που εξυπηρετούνται, αλλά είναι πιθανώς να μην εξυπηρετηθούν, στο ποσοστό του συνόλου σε όλη την Ελλάδα είναι 45%.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΚΟΖΟΜΠΟΛΗ-ΑΜΑΝΑΤΙΔΗ: Σε όλες τις επιχειρήσεις;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ (Μάρτυς): Τώρα στις επιχειρήσεις, στον επιχειρηματικό τομέα, στις μεγάλες επιχειρήσεις, γιατί στους επιχειρηματίες είναι πολύ πιο ψηλό, είναι 67,2%, 59,9% στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Τώρα, στις μεγάλες

επιχειρήσεις ο μέσος όρος είναι 29,1%. Στη ναυτιλία που μέχρι τώρα είναι ο κλάδος με την καλύτερη επίδοση, είναι 27,4%. Στα ΜΜΕ τουλάχιστον από τα νούμερα που βγάζω εγώ είναι 25%.»

Τα παραπάνω συμπεράσματα επιρρωνύονται από την από Δεκέμβριο 2016 Ενδιάμεση Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής της Τράπεζας της Ελλάδος (σ. 138-139, http://www.bankofgreece.gr/BoqEkdoseis/Inter_NomPol2016.pdf), σύμφωνα με την οποία:

«Ο λόγος των δανείων σε καθυστέρηση προς το σύνολο των δανείων στο τέλος Ιουνίου του 2016 διαμορφώθηκε σε 32,7%, οριακά χαμηλότερος από ό,τι το α' τρίμηνο του 2016. Παρόμοια συμπεριφορά παρατηρήθηκε στα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα, με τον αντίστοιχο λόγο να διατηρείται σταθερός σε 45,1%. Αξίζει ωστόσο να επισημανθεί ότι το β' τρίμηνο του έτους, για πρώτη φορά από το 2014, παρατηρήθηκε υποχώρηση, έστω και οριακή κατά 0,2%, του υπολοίπου των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, τα οποία ανέρχονται σε περίπου 108 δισεκ. ευρώ.

Αναλυτικότερα ως προς τα μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα, το υψηλότερο ποσοστό καταγράφεται στα δάνεια προς πολύ μικρές επιχειρήσεις και επαγγελματίες (67,2%), στα δάνεια προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις (59,9%) και στα καταναλωτικά δάνεια (55,3%). Χαμηλότερο ποσοστό καταγράφεται στα στεγαστικά δάνεια (41,8%) και στα δάνεια προς μεγάλες επιχειρήσεις (29,1%). Συνολικά στα δάνεια προς επιχειρήσεις το ποσοστό μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων διαμορφώνεται σε 44,7%. Χειρότερη επίδοση εμφάνισαν οι επιχειρήσεις εστίασης (79,5%), κλωστοϋφαντουργίας (75,9%) και χάρτου/ξύλου (71,7%). Σχετικά υψηλά ποσοστά εμφανίζουν οι επιχειρήσεις κατασκευών (54%) και εμπορίου (48,8%), που αντιπροσωπεύουν και μεγάλο μερίδιο στο σύνολο των επιχειρηματικών δανείων. Το χαμηλότερο ποσοστό παρατηρείται στις επιχειρήσεις ενέργειας/πετρελαιοειδών (4,5%). Όσον αφορά τη διάρθρωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων, μικρή αύξηση εμφάνισαν τα δάνεια αβέβαιης είσπραξης (“unlikely to pay”), τα οποία αποτελούν περίπου το 27,5% του συνόλου των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων. Δυσκολότερα ως προς τη διαχείριση είναι τα δάνεια των οποίων οι δανειακές συμβάσεις έχουν ήδη καταγγελθεί από τις τράπεζες, τα οποία παραμένουν στο 44% περίπου των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων»

Στις κρίσιμες αναφορές δεν γίνεται καν μνεία στις επιχειρήσεις ΜΜΕ.

Με άλλα λόγια, δεν συνάγεται κανένα συμπέρασμα ότι οι επιχειρήσεις τύπου εμφανίζουν προνομιακή διαφοροποίηση στους όρους δανεισμού και αναδιάρθρωσης ή σημαντικά διαφορετικό ποσοστό μη εξυπηρέτησης σε σχέση με τα δάνεια που λαμβάνουν και εκπληρώνουν οι υπόλοιπες ελληνικές επιχειρήσεις. Αντιθέτως, μια τέτοια υπόθεση ανταποδεικνύεται από το γεγονός ότι η εξυπηρέτηση των δανείων της ειδικότερης αυτής κατηγορίας κινείται σε επίπεδα πολύ υψηλότερα από τους μέσους όρους εξυπηρέτησης των λοιπών επιχειρηματικών δανείων.

Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι η δανειοδότηση των εντύπων δεν γνωρίζει συναλλακτικές ιδιαιτερότητες ή άλλες παθογένειες, όπως κάθε ειδικότερη κατηγορία επιχειρηματικής δραστηριότητας. Παρακάτω θα εντοπιστούν και θα σχολιαστούν τέτοιες περιπτώσεις. Ομοίως ασφαλώς δεν σημαίνει και ότι όλες οι επιχειρήσεις του κλάδου έχουν τον ίδιο βαθμό φερεγγυότητας ή αξιοπιστίας στην εκπλήρωση των δανειακών υποχρεώσεών τους.

Η σχετική παρατήρηση συμβάλλει, ωστόσο, στο να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο τραπεζικός δανεισμός των εντύπων δεν βρίσκεται σε αναντιστοιχία με τα γενικά μεγέθη της ελληνικής αγοράς. Αντιθέτως, εμφανίζει μεσοσταθμικά δείκτες έως και συγκριτικά καλύτερους. Ως εκ τούτου, δεν στοιχειοθετείται τεκμήριο ασυνήθους (μη αγοραίας) επιρροής στα ειδικότερα ποσοτικά μεγέθη του οικείου κλάδου.

e. Συμπερασματική αποτίμηση

Μετά την παραπάνω οριοθέτηση του έργου της Επιτροπής και αποκλειστικά στο πλαίσιο που αυτή χαράσσει, ασφαλέστερη πηγή άντλησης συμπερασμάτων είναι τα πορίσματα των Εκθέσεων Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος, με την εκεί αναφορά στο λοιπό έγγραφο αποδεικτικό υλικό. Και πράγματι, η εποπτεία του τραπεζικού συστήματος είναι ζήτημα αναγόμενο στην ανεξαρτησία της Τράπεζας της Ελλάδος, όπως αυτή κατοχυρώνεται ως παραδεδεγμένη αρχή του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος αλλά και του εν γένει ευρωπαϊκού οικονομικού χώρου.

Ως εκ τούτου, τα πορίσματα αυτά οφείλουν να αποτελέσουν γνώμονα της Επιτροπής ακόμη και για την αξιολόγηση της άσκησης των ίδιων των εποπτικών αρμοδιοτήτων της Τράπεζας της Ελλάδος.

Ως προκριματική παρατήρηση πρέπει να σημειωθεί ότι, από το υλικό που τέθηκε υπόψη της Επιτροπής και, ιδίως, την ενώπιόν της κατάθεση των προσώπων

που άσκησαν καθήκοντα Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος στους κρίσιμους χρόνους, δεν προέκυψε (τουλάχιστον σε ευρεία έκταση) άσκηση κυρωτικής αρμοδιότητάς της επί των πιστωτικών ιδρυμάτων για δανεισμό τους σε επιχειρήσεις Μ.Μ.Ε. Το έργο της Επιτροπής είναι μεν προφανώς διακριτό από αυτό των εποπτικών αρχών του τραπεζικού συστήματος, σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν, δεδομένου ότι επικεντρώνεται στη διερεύνηση της σχέσης πολιτικής ισχύος-δανεισμού, πλην όμως δικαιούται να βασιστεί στο εξωτερικό και νομικό τεκμήριο της αποχής των εποπτικών μηχανισμών από εκτεταμένες κυρώσεις.

Εύρημα # 27

Ο **μοναδικός** μάρτυς που **ισχυρίστηκε** ότι υπήρχε πολιτική παρέμβαση για τη χορήγηση δανείων στα ΜΜΕ ήταν ο **κ. Γεώργιος Κουρής**, ο οποίος όμως σε σχετικές ερωτήσεις αφενός **δεν αποκάλυψε περαιτέρω στοιχεία** αφετέρου δήλωσε ότι ο ισχυρισμός του **ίσχυε για όλα τα ΜΜΕ εκτός από όσα ανήκαν στον ίδιο.**

Πέραν των ανωτέρω και όπως ήδη έχει αναφερθεί εισαγωγικά, από την ακρόαση των μαρτύρων που κατέθεσαν ενώπιον της Επιτροπής και πέραν ορισμένων γενικόλογων αναφορών που δεν εξειδικεύθηκαν ονομαστικά και δεν τεκμηριώθηκαν περαιτέρω, δεν έχει προκύψει κάποια εμπειριστατωμένη μαρτυρία για οποιαδήποτε μεσολάβηση πολιτικού προσώπου προς πιστωτικό ίδρυμα προκειμένου να επιφυλαχθούν σε επιχείρηση Μ.Μ.Ε. όροι δανεισμού ή εκτέλεσης των συμβατικών υποχρεώσεων διαφορετικοί από τους συνήθεις της αγοράς. Συνάγεται δηλαδή ότι δεν τέθηκε υπόψη της Επιτροπής, τουλάχιστον με στοιχεία δεκτικά περαιτέρω εξέτασης, ατομική περίπτωση αλλοίωσης της συνήθους πρακτικής του τραπεζικού δανεισμού μετά από πολιτική παρέμβαση.

Η Επιτροπή δεν μπορεί και δεν πρέπει, επουδενί λόγω, να υποκαταστήσει εκκρεμείς διαδικασίες σε οποιαδήποτε βαθμίδα της ελληνικής Δικαιοσύνης, ιδίως ελλείψει του συνόλου του σχετικού κρίσιμου υλικού.

Περαιτέρω, από τα όσα τέθηκαν υπόψη της Επιτροπής, προφανώς και προκύπτουν ατομικές περιπτώσεις επιχειρηματικής αστοχίας δανειοδοτών και δανειοδοτούμενων, διαφορετικής κάθε φορά έντασης και βαρύτητας. Πηγή της περιπτώσιολογικής αυτής παθολογίας είναι, διαζευκτικά ή συνδυαστικά, η ελαστική

στάση των Τραπεζών απέναντι στην απροθυμία των μετόχων για κεφαλαιοδότηση των δανειοληπτριών επιχειρήσεων ή για εξορθολογισμό των λειτουργιών τους, με συνέπεια την καθυστερημένη ανάληψη ενεργειών, η ανεπάρκεια των εξασφαλίσεων («άνοιγμα»), καθώς και η διάψευση των προσδοκιών ως προς την αγοραστική ανάκαμψη του εντύπου ή του καναλιού ή τη γενική βελτίωση των συνθηκών της αγοράς. Κάθε περίπτωση είναι μοναδική και οφείλει να κρίνεται ως τέτοια.

Ωστόσο, τα παραπάνω σφάλματα επιχειρηματικής εκτίμησης, πεδίο στο οποίο κατ' εξοχήν υπεισέρχονται υποκειμενικές αξιολογήσεις και ανέλεγκτη χρήση διακριτικής ευχέρειας (όπως π.χ. η πίστη στην προοπτική ανάκαμψης, το συναλλακτικό παρελθόν των συμβαλλομένων, η πρόνοια για θέσεις εργασίας κλπ), δεν συνιστούν αφ' εαυτές και κατ' ανάγκην συμπεριφορές κακόπιστες ή αντίθετες προς το εταιρικό συμφέρον. Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και συναλλακτικά αμελείς ή αποκλίνουσες από τα οικεία πρότυπα συμπεριφορές, αν ήθελε αποδειχθούν τέτοιες, φαίνεται να ανάγονται πρωτίστως στην προστασία ιδιωτικών εν στενή εννοία συμφερόντων και δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο κρίσης της Επιτροπής, χωρίς την επίκληση πρόσθετων στοιχείων που επάγονται βλάβη του δημόσιου συμφέροντος.

Επιπροσθέτως και με την επιφύλαξη των παραπάνω, δεν προέκυψε από κάποιο στοιχείο ότι κατά τον χρόνο λήψης των σχετικών αποφάσεων, τα αποφασίζοντα δανειοδοτικά όργανα παρέκαμψαν τις διαθέσιμες σε εκείνα πληροφορίες ή άλλα στοιχεία που θα όφειλαν να έχουν οδηγήσει σε αποκλεισμό της απόφασης. Δεν προέκυψε επίσης, πάντοτε αναφορικά με αίτημα δανειοδότησης επιχείρησης Μ.Μ.Ε., περίπτωση ευρείας και πρόδηλης απόκλισης τράπεζας από τη γενική πιστωτική πολιτική της για επιχειρήσεις ανάλογης φύσης και κλίμακας και, τέλος, δεν αποδείχθηκε οποιαδήποτε μεσολάβηση φορέα του πολιτικού συστήματος ή άλλου εξωσυναλλακτικού παράγοντα για τη μεταβολή ή την αλλοίωση της συνήθους τραπεζικής πρακτικής δανεισμού.

Ομοίως, δεν προέκυψε-τουλάχιστον σε μείζονα βαθμό-κατάλυση της διαδικαστικής τάξης χορήγησης των δανείων, με παράκαμψη των αρμόδιων τραπεζικών επιτροπών ή του κανονιστικού πλαισίου της εποπτικής νομοθεσίας. Σημειώνεται ότι η επικληθείσα στις συνεδριάσεις της Επιτροπής απαγόρευση της παρ.2 του άρθρου 88 του Ν.3601/2007 δεν πρέπει να αναγιγνώσκεται αυτοτελώς, αλλά μόνο προς αποτροπή της καταστρατήγησης της παρ.1 του ίδιου άρθρου.

Ως εκ τούτου, η διαπίστωση της παρανομίας των επίμαχων συμπεριφορών θα προϋπέθετε πρόσθετα στοιχεία, σε σχέση με αυτά που τέθηκαν υπόψη της Επιτροπής. Αν τέτοια στοιχεία ευρίσκονται υπόψη άλλων αρμόδιων αρχών της Ελληνικής Δημοκρατίας, η εδώ εκφραζόμενη γνώμη διατυπώνει την απόλυτη εμπιστοσύνη της στις αρχές αυτές για την ορθή αξιολόγηση και υπαγωγή τους.

Συνακόλουθα, και με δεδομένο ότι και οι εποπτικές αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος περιορίζονται στον έλεγχο τήρησης του οικείου κανονιστικού πλαισίου (έλεγχος νομιμότητας) και δεν ανάγονται στην κρίση της επιχειρηματικής εκτίμησης (έλεγχος σκοπιμότητας), ομοίως, και πάντοτε υπό πρίσμα των τεθέντων υπόψη της Επιτροπής στοιχείων, δεν συντρέχει βάση διαπίστωσης πλημμέλειας, με τη μορφή πράξεων ή παραλείψεων, στην άσκηση αυτών των αρμοδιοτήτων της.

f. Ατομικές περιπτώσεις με μείζον πολιτικό ενδιαφέρον

Από τις εργασίες της Επιτροπής, έχουν ανακύψει δύο ειδικότερες περιπτώσεις δανειοδότησης εντύπων, για τις οποίες πρέπει να γίνει ειδική μνεία, λόγω της έντονης πολιτικής φόρτισης που έχει αποκτήσει η μελέτη τους.

1. Κήρυξ

a. Εισαγωγή

Στο πλαίσιο της τρέχουσας πολιτικής αντιπαράθεσης και των συνεδριάσεων της Εξεταστικής Επιτροπής της Βουλής για τη δανειοδότηση πολιτικών κομμάτων και μέσων μαζικής ενημέρωσης, επιχειρήθηκε η συσχέτιση και εκμετάλλευση της δανειοδότησης της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Κήρυξ – Δημοσιογραφικά – εκδοτικά και τυπογραφικά εκμεταλλεύσεις Α.Ε.» (αρ. ΓΕΜΗ 074075258000), λόγω της συμμετοχής στο μετοχικό της κεφάλαιο του Προέδρου της «Νέας Δημοκρατίας», κ. Κυριάκου Κ. Μητσοτάκη.

Όπως θα καταστεί εναργές στη συνέχεια, η απόπειρα αυτή στερείται οποιασδήποτε νομικής ή πραγματικής βάσης και δεν είναι τίποτε άλλο παρά μια ακόμη επικοινωνιακή μεθόδευση του ΣΥΡΙΖΑ και των χαλκείων του, προκειμένου να πλήξει ηθικά και πολιτικά τη Νέα Δημοκρατία και να αποπροσανατολίσει την κοινή γνώμη από τις καταστρεπτικές για την κοινωνία συνέπειες της κυβερνητικής πολιτικής.

b. Δανειοδότηση

Η εταιρεία εξέδιδε την ιστορική τοπική εφημερίδα «Κήρυξ Χανίων», την οποία είχε ιδρύσει το έτος 1901 ο Ελευθέριος Βενιζέλος και τη διεύθυνση σύνταξης της οποίας είχαν αργότερα αναλάβει ο Κυριάκος και ο Κων/νος Μητσοτάκης (πάππος και πατέρας αντίστοιχα του σημερινού προέδρου της ΝΔ).

Ωστόσο, από την εν λόγω εταιρική δραστηριότητα συσσωρεύτηκαν ζημίες, γεγονός που οδήγησε την εταιρεία στη διακοπή, τον Ιούνιο του 2005, της κυκλοφορίας του εν λόγω φύλλου. Λίγο πριν, είχε δανειοδοτηθεί από την Τράπεζα Πειραιώς με ποσό € 300.000,00 που χρησιμοποιήθηκε κυρίως για την αποπληρωμή οφειλών προς το Δημόσιο. Εν συνεχεία, η εταιρεία, η οποία είχε διακόψει οποιαδήποτε εκδοτική δραστηριότητα, αποφάσισε να αναγείρει εμπορικό ακίνητο σε ιδιόκτητο οικόπεδο στην πόλη των Χανίων, έχοντας εξασφαλίσει τη μακροχρόνια μίσθωσή του σε ιδιαίτερα φερέγγυο μισθωτή. Για το σκοπό αυτό, στο διάστημα 2/2007 – 4/2008 δανειοδοτήθηκε με συνολικό ποσό €2.150.000 από την Παγκρήτια Τράπεζα για την ανέγερση του εν λόγω εμπορικού ακινήτου. Σημειωτέον, ότι τα δύο αυτά δάνεια, όπως προκύπτει από τις ίδιες τις δανειακές συμβάσεις, εκφεύγουν του αντικείμενου της Εξεταστικής Επιτροπής και κακώς εξετάστηκαν τόσο από την Εξεταστική Επιτροπή, όσο και από την Τράπεζα της Ελλάδας στα πλαίσια των δανείων προς τα Μ.Μ.Ε..

Η επιχειρηματική αυτή πρωτοβουλία έλαβε χώρα σε μια περίοδο υψηλής οικονομικής ανάπτυξης και άνθισης της κτηματαγοράς ειδικά στην περιοχή των Χανίων, από την οποία αποκομίζονταν σημαντικές υπεραξίες και με την προσδοκία – μέσω της επένδυσης αυτής – να αποπληρώνονταν ευχερώς οι παλαιές και νέες οικονομικές υποχρεώσεις της εταιρείας, συμπεριλαμβανομένων των ως άνω δανείων. Η ακολουθήσασα, όμως, οικονομική κρίση, η έκταση και διάρκεια της οποίας δεν ήταν δυνατόν τότε να προβλεφθεί (απώλεια περίπου 25% του ΑΕΠ από το 2008 έως το 2016), επηρέασε αρνητικά τον προγραμματισμό της εταιρείας, κυρίως λόγω της σημαντικής κάμψης των εισπραττόμενων μισθωμάτων, διατιθέμενων, ακριβώς, για την εξυπηρέτηση των οφειλών της εταιρείας.

c. Ρύθμιση των πιστώσεων

Η δυσμενής αυτή εξέλιξη της οικονομικής πορείας της χώρας και συνακόλουθα των εταιρικών υποθέσεων δυσχέρανε την ανταπόκριση της εταιρείας προς τις πιστώτριες τράπεζες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η Τράπεζα Πειραιώς να

προχωρήσει στην από 22.04.2016 καταγγελία της από 25.05.2005 Συμβάσεως Τοκοχρεωλυτικού Δανείου (ποσό € 691.440,63), η οποία επιδόθηκε προς την εταιρεία στις 2.11.2016, ενώ είχε ήδη γνωστοποιηθεί προς αυτήν από τον Μάιο 2016.

Ακολούθως, στις 2.11.2016, καταρτίστηκε ιδιωτικό συμφωνητικό Αναγνώρισης και Ρύθμισης Οφειλών της εταιρίας, με εγγυητή τον Κωνσταντίνο Κ. Μητσοτάκη, το οποίο προβλέπει διευθέτηση του χρέους με καταβολή είκοσι τεσσάρων (24) μηνιαίων χρεολυτικών δόσεων, εκ των οποίων οι πρώτες είκοσι τρεις (23) ανέρχονται στο ποσό των 3.000 €, με τη δε τελευταία θα αποπληρωθεί το υπόλοιπο της οφειλής (επιτόκιο Euribor+3%). Ήδη η έναρξη εκπλήρωσης της αποπληρωμής βεβαιώνεται με το ως άνω συμφωνητικό.

Επίσης συμφωνήθηκε χωρίς όρους και προϋποθέσεις η συναινετική εγγραφή προσημείωσης για ποσό €380.000 επί δύο αγροτεμαχίων εμβαδού 10.059,89 τ.μ. και 9.687,38 τ.μ. αντίστοιχα, ιδιοκτησίας του εγγυητή, Κωνσταντίνου Κ. Μητσοτάκη, ευρισκόμενων στο Ακρωτήρι Χανίων (θέση Βοσκερό της τοπικής κοινότητας Χορδακίου, ιδ. υπ' αρ. πρωτ. εισερχομένων εξεταστικής επιτροπής 254/11.11.2016 έγγραφο της Τράπεζας Πειραιώς).

Σε σχέση με τις δανειακές υποχρεώσεις της εταιρείας προς τις ως άνω δύο πιστώτριες τράπεζες, η από 29.11.2016/Α.Π. 942 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος αναγνωρίζει ότι «Οι εν λόγω ρυθμισμένες απαιτήσεις ανέρχονταν, την ημερομηνία του ελέγχου, σε € 2,783 χιλ. και καλύπτονται εμπραγμάτως. Η πλήρης εμπράγματη κάλυψη της απαίτησης της Τράπεζας ΠΕΙΡΑΙΩΣ (σήμερα μερική) τελεί υπό την αίρεση εγγραφής των συμφωνημένων βαρών και την επαρκή διασφαλιστική τους αξία. Για την εν λόγω απαίτηση συντρέχουν και προσωπικές εγγυήσεις, η μια εκ των οποίων θεωρείται σοβαρή».

Εύρημα # 28

Αναφορικά με τις **χορηγήσεις** προς την εταιρεία **Κήρυξ Α.Ε.**, εκ των οποίων μόνο η μία ποσού €300.000 αφορούσε την εκδοτική δραστηριότητα, οι δε άλλες δύο αφορούν την εκμετάλλευση ακινήτου, αυτές είναι σήμερα **ενήμερες**, ενώ καλύπτονται **πλήρως και από εμπράγματη κάλυψη των απαιτήσεων και από σοβαρές προσωπικές εγγυήσεις.**

Ειδικώς για το δάνειο της Τράπεζας Πειραιώς αναφέρει ότι «**Η πλήρης εμπράγματη κάλυψη** της απαίτησης της Τράπεζας ΠΕΙΡΑΙΩΣ (σήμερα μερική) τελεί υπό την αίρεση εγγραφής των συμφωνημένων βαρών και την επαρκή διασφαλιστική τους αξία. Για την εν λόγω απαίτηση **συντρέχουν και προσωπικές εγγυήσεις, η μια εκ των οποίων θεωρείται σοβαρή**».

Ειδικώς για τις πιστώσεις της Παγκρήτιας Τράπεζας (ποσού €2.058.000 στις 27.10.2016), η ως άνω Έκθεση αποφαινεται περαιτέρω ότι «*δεν σημειώθηκε παρέκκλιση από τα διαλαμβανόμενα στην τότε πιστωτική πολιτική της, ενώ οι κίνδυνοι καλύπτονται εμπραγμάτως και οι εισπράξεις των ενοικίων, έστω και μειωμένες, διενεργούνται κανονικά*».

d. Συμπεράσματα

Εξ όλων των ανωτέρω συνάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα:

1. Τα επίμαχα δάνεια είχαν ληφθεί αφενός για την ικανοποίηση των οικονομικών υποχρεώσεων που είχε αφήσει η ζημιογόνος εκδοτική δραστηριότητα της εταιρείας, η οποία και ανεστάλη το έτος 2005, αφετέρου για να χρηματοδοτηθεί η ανέγερση ιδιόκτητου κτηρίου της εταιρείας και πάλι προκειμένου από τα εισοδήματα που θα απέφερε η εκμετάλλευσή του (μισθώματα) να εξοφλούνταν οι παλαιές και νέες οικονομικές της υποχρεώσεις, συμπεριλαμβανομένων των ως άνω πιστώσεων. Είναι, μάλιστα, χαρακτηριστική και μνημονευόμενη στην ως άνω έκθεση της ΤτΕ η σχολαστικότητα της εταιρείας να ανταποκρίνεται πρωτίστως προς τις υποχρεώσεις της έναντι του Δημοσίου.

2. Η καθυστέρηση εξυπηρέτησεως των ως άνω δανείων οφειλόταν όχι σε υπαιτιότητα της εταιρείας, αλλά σε εξωγενείς παράγοντες και ειδικότερα στη σοβαύσα οικονομική κρίση (απώλεια περίπου 25% του ΑΕΠ από το 2008 έως το 2016, πτώση στις τιμές των ακινήτων κατά 40% περίπου από το 2009 έως το 2016), η έλευση, το εύρος και η διάρκεια της οποίας δεν ήταν δυνατόν να προβλεφθούν κατά το χρόνο αναλήψεως των σχετικών πιστώσεων, όπως επίσης η επίπτωσή της στην απόδοση της επένδυσης της εταιρείας (μείωση μισθωμάτων).

3. Κατά τη χορήγηση, παρακολούθηση και ρύθμιση των επιμάχων πιστώσεων από τα ως άνω τραπεζικά ιδρύματα δεν προκύπτει οποιασδήποτε

μορφής υπαίτια συμπεριφορά ή μη νόμιμη ευνοϊκή μεταχείριση της εταιρείας, πώσω δε αντίστοιχη προς τις πρακτικές που κατά κανόνα εφαρμόζαν αυτά κατά τη χορήγηση, παρακολούθηση και ρύθμιση επιχειρηματικών δανείων της εν λόγω περιόδου.

Παρ' ότι, μάλιστα, ο λόγος των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων προς το σύνολο των δανείων υπολογιζόταν στο τέλος Ιουνίου 2016 σε ποσοστό 45,1% (ιδ. Ενδιάμεση Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής της Τράπεζας της Ελλάδος, σ. 138-139), οι εν λόγω πιστώσεις της εταιρείας τυγχάνουν ρυθμισμένες, εξυπηρετούμενες και εξασφαλισμένες με εμπράγματα ασφάλειες και προσωπικές εγγυήσεις φερέγγυων τρίτων προσώπων. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι κατά τη διαχείριση των πιστώσεων της εταιρείας, τα πιστωτικά ιδρύματα ενήργησαν εντός του ενδεδειγμένου πλαισίου επιμελείας που επιβάλλεται από τη νομοθεσία (κ.ν. 2190/1920, ν.3601/1997, υπ' αρ. 1955/1991 περί «Κανόνων χορηγήσεως δανείων από πιστωτικά ιδρύματα» και λοιπές πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος).

4. Δεδομένης της περιορισμένης τοπικά απήχησης του «Κήρυκα των Χανίων», της αναστολής έκδοσης του φύλλου ήδη από το έτος 2005 και της πολιτικής σταδιοδρομίας των μελών της οικογένειας του Κων/νου Μητσοτάκη σε εκλογικές περιφέρειες έτερες του Νομού Χανίων, είναι προφανώς απρόσφορη οποιαδήποτε απόπειρα να συνδεθεί η δανειοδότηση της εταιρείας με οποιαδήποτε δήθεν ασκηθείσα προς τις πιστώτριες τράπεζες πολιτική επιρροή, με στόχο, τάχα, να χρηματοδοτείτο και δανειοδοτείτο η έκδοση μιας εφημερίδας που θα εξυπηρετούσε τις πολιτικές βλέψεις είτε στενά της οικογένειας Μητσοτάκη είτε της Νέας Δημοκρατίας ευρύτερα.

5. Παρά ταύτα, είναι άξια μνείας η παροχή προσωπικών εμπραγμάτων εγγυήσεων για την αποπληρωμή του δανείου της Τράπεζας Πειραιώς εκ μέρους του επιτίμου Προέδρου της Νέας Δημοκρατίας, Κων/νου Κ. Μητσοτάκη: χωρίς να χρησιμοποιήσει παρένθετα πρόσωπα ή να συστήσει εταιρείες – κελύφη, εγγυήθηκε ευθέως και με την προσωπική του περιουσία την αποπληρωμή των δανειακών υποχρεώσεων μιας ανώνυμης εταιρείας, στάση που κάθε άλλο παρά συνήθης είναι στη συναλλακτική πρακτική, αλλά είναι ασφαλώς η απολύτως αναμενόμενη εκ μέρους ενός πολιτικού ανδρός με τη δική του υποδειγματική προσφορά στο δημόσιο βίο της χώρας.

Εύρημα # 29

Αποδεικνύεται, δηλαδή, ότι για τις **χορηγήσεις** της **Κήρυξ Α.Ε.** δε συντρέχει ουδεμία **επιλήψιμη** συναλλακτική **συμπεριφορά**, ενώ η **επικοινωνιακή ανάδειξη** της **υπόθεσης** έγινε – αποκλειστικά και μόνο – **για να αποπροσανατολιστεί η κοινή γνώμη** και να στοχοποιηθεί ο Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας, κ. **Κυριάκος Μητσοτάκης**, το οποίο αποδεικνύεται από το γεγονός ότι οι δύο από τις τρεις χορηγήσεις είναι εκτός του αντικειμένου της Εξεταστικής Επιτροπής και παρόλα αυτά εξετάστηκαν.

Εξ όλων των ανωτέρω καταδεικνύεται ότι οι πιστώσεις της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Κήρυξ – Δημοσιογραφικά – εκδοτικά και τυπογραφικά εκμεταλλεύσεις Α.Ε.» από την Τράπεζα Πειραιώς και την Παγκρήτια Τράπεζα ουδεμία ένδειξη επιλήψιμης συναλλακτικής συμπεριφοράς επιτρέπουν, η δε επικοινωνιακή ανάδειξη της υπόθεσης μεθοδεύθηκε εκ μέρους του ΣΥΡΙΖΑ προκειμένου να διαστρεβλωθεί και χρησιμοποιηθεί ως μέσο ηθικής και πολιτικής διαβολής και υπονόμευσης της Νέας Δημοκρατίας και προσωπικά του Προέδρου της, Κυριάκου Μητσοτάκη, σε μια περίοδο που η κοινωνία υφίσταται τα επίχειρα των τραγικών πολιτικών επιλογών και του καινοφανούς διαχειριστικού ελλείμματος της κυβέρνησης.

2. Αυγή

Πολύ λίγες είναι στον ελληνικό εκδοτικό χώρο οι περιπτώσεις εντύπων ταυτισμένων με το πολιτικό πλαίσιο ενός κομματικού φορέα σε τέτοιο βαθμό, όπως είναι η εφημερίδα «Η ΑΥΓΗ». Στο μέτρο που το έντυπο, πανελλήνιας κυκλοφορίας, απηχεί τις θέσεις των πολιτικών οργάνων του ΣΥΡΙΖΑ και βρίσκεται σε πλήρη οργανική και λειτουργική ενότητα με το κυβερνών κόμμα, είναι αυταπόδεικτο ότι οι όροι και οι συνθήκες δανεισμού του αντανakλούν την πρακτική του ΣΥΡΙΖΑ στο ερευνώμενο ζήτημα. Πράξεις ή παραλείψεις της εταιρίας είναι πολιτικά καταλογιστές στο κόμμα.

Ακλόνητο τεκμήριο γι' αυτό είναι ασφαλώς η συμμετοχή του ΣΥΡΙΖΑ στη μετοχική σύνθεση της εταιρίας στο υψηλότερο και καθοριστικό ποσοστό του 34,54% του όλου μετοχικού κεφαλαίου. Δεν είναι, άλλωστε, τυχαίο ότι όλες οι εκθέσεις της

Τράπεζας της Ελλάδος αναγνωρίζουν τη μετοχική συμμετοχή του κόμματος ως συναλλακτικό θεμέλιο του δανεισμού της εφημερίδας.

Ο ΣΥΡΙΖΑ εμφανίζεται και λειτουργεί ως βασικός μέτοχος της εταιρίας, κινεί δε όλες τις πρωτοβουλίες για τη λήψη και την αναδιάρθρωση του δανεισμού. Το συμπέρασμα αυτό, με την επιφύλαξη των όσων αναπτυχθούν αμέσως παρακάτω για τη μετοχική μειοψηφία της εταιρίας, απλώς **επιβεβαιώνεται από τη μετοχική συμμετοχή και δύο φυσικών προσώπων-βουλευτών του ΣΥΡΙΖΑ.**

Τα ανωτέρω τεκμηριώνει η από 29.11.2016/Α.Π. 941 σχετική Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος, διαλαμβάνοντας αυτολεξεί τα εξής:

«Η εταιρεία συστάθηκε το τέλος του 1997, διαδεχόμενη ατομική επιχείρηση η οποία εξέδιδε την εφημερίδα από το 1952. Το μετοχολόγιό της απαρτίζεται από πλήθος μικρομετόχων φυσικών προσώπων, ενώ ικανό ποσοστό 34,54% κατέχει ο πολιτικός φορέας ΣΥΡΙΖΑ. Βάσει των τελευταίων διαθέσιμων στην Τράπεζα στοιχείων (18.3.2015) μετοχές σε εύρος 2% - 3,9% κατέχουν μεμονωμένα φυσικά πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων 2 βουλευτών του υπόψη φορέα, καθώς και του εξωχώριου νομικού προσώπου, Atlas Cyprus International Trust (2,57%)».

Από την τελευταία αυτή παρατήρηση, εγείρεται αμέσως ζήτημα μείζονος σημασίας, δεδομένου ότι, όπως αναμφίβολα αποδείχθηκε, συμμετέχει στο μετοχικό κεφάλαιο κομματικού εντύπου εξωχώριο νομικό πρόσωπο, χωρίς να εξατομικεύεται η σύνθεση αυτού μέχρι τελικού δικαιούχου (ultimate beneficial owner) σε επίπεδο φυσικού προσώπου.

Με αυτόν τον τρόπο, συσκοτίζεται η πραγματικότητα αναφορικά με τα ακριβή ιδιωτικά συμφέροντα που χρηματοδοτούν το έντυπο αυτό και φαλκιδεύεται κάθε εγγύηση διαφάνειας που οφείλει να διέπει τη σύσταση και τη λειτουργία νομικών προσώπων, τα οποία που υπηρετούν αυταπόδεικτα συμφέροντα ενός κόμματος, ιδιαίτερα μάλιστα του κυβερνώντος.

Η σχετική αδράνεια ή η σκόπιμη παράλειψη του ΣΥΡΙΖΑ είναι ενδεικτική της ώσμωσης μεταξύ κυβερνητικής εξουσίας, κομματικής επιδίωξης, εκδοτικής δραστηριότητας και ιδιωτικού συμφέροντος που το κυβερνών κόμμα επικροτεί και συντηρεί.

Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι **δεν ευσταθούν** οι **αιτιάσεις** των **εκπροσώπων** του **ΣΥΡΙΖΑ** και της **Αυγής** ότι ο μέτοχος **The Atlas Cyprus International Trust** απέκτησε το μετοχικό μερίδιο ως **αποτέλεσμα δημόσιας προσφοράς**. Ούτε υπήρξε ανάδοχος Τράπεζα ή σύμβουλος, ούτε ακολουθήθηκε διαδικασία έκδοσης Ενημερωτικού Δελτίου προς το Επενδυτικό Κοινό. Ούτε υπήρξε άδεια ή γνωστοποίησης προς την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Η αλήθεια βρίσκεται στην **Πρόσκληση** για την **αύξηση** του **μετοχικού κεφαλαίου** της **Αυγής Α.Ε.** που δημοσιεύτηκε στο **ΦΕΚ 8375 / 27.11.2013 / Τεύχος ΑΕ, ΕΠΕ, ΓΕΜΗ**. Σύμφωνα με την πρόσκληση «σε περίπτωση μη κάλυψης της αύξησης του Μετοχικού Κεφαλαίου από τους παλαιούς Μετόχους (εξάσκηση δικαιώματος προτίμησης), **εξουσιοδοτείται το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρίας να διαθέσει τις τυχόν αδιάθετες μετοχές ελεύθερα** στην τιμή διάθεσης και κατά την κρίση του, σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ 5. του Ν. 2190/1920».

Εύρημα # 30

Η **είσοδος** του **μετόχου The Atlas Cyprus International Trust** στην **Αυγή** **δεν** ήταν **αποτέλεσμα δημόσιας προσφοράς** αλλά **αποτέλεσμα επιλογής από το ΔΣ της Αυγής**, σύμφωνα με την Πρόσκληση της Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 8375 / 27.11.2013 / Τεύχος ΑΕ, ΕΠΕ, ΓΕΜΗ.

Να σημειώσουμε ότι, η **διαφήμιση** **δια του Τύπου** της **αύξησης κεφαλαίου** μιας Ανωνύμου Εταιρείας **δεν συνιστά Δημόσια Προσφορά**. Χρήζει πάντως διερεύνησης αν επιτρέπεται και με ποιους όρους διαφήμιση μιας αύξησης μετοχικού κεφαλαίου Α.Ε. **δια του Τύπου**, ειδικά όταν **δεν υπάρχει Ενημερωτικό Δελτίο**, εγκεκριμένο σύμφωνα με τις νόμιμες διαδικασίες.

Περαιτέρω, στην ίδια ως άνω Έκθεσή της, η Τράπεζα της Ελλάδος, διέλαβε, μεταξύ άλλων τα εξής:

«Έγκριση 05/12/2014

(...)

Επιπλέον, σημειώνεται ότι με την ίδια απόφαση της Α.Ε.Π., εγκρίθηκε όπως «...η εταιρεία να εξετάζεται εφεξής από την Επιτροπή Πιστοδοτήσεων Β' Επιπέδου, λόγω ύψους κινδύνων» (τότε € 971,5 χιλ.), δηλαδή από το αμέσως κατώτερο εγκριτικό όργανο. Πλην όμως, στην Πιστωτική Πολιτική της ΕΤΕ ορίζεται ότι αιτήματα

πολιτικών κομμάτων και επιχειρήσεων ενδιαφέροντος μελών ή υποψηφίων μελών του Κοινοβουλίου εγκρίνονται από την ΑΕΠ.

(...)

Έγκριση 16/02/2016

«Για τους λόγους που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο, η επί του προκειμένου απόφαση λήφθηκε από την Επιτροπή Πιστοδοτήσεων Β' Επιπέδου αντί της ΑΕΠ, όπως θα έπρεπε με βάση τα οριζόμενα στην Πιστωτική Πολιτική της τράπεζας».

(...)

Ωστόσο, η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της και ειδικότερα η έντονα αρνητική καθαρή θέση της, σε συνάρτηση με την επισήμανση στο πιστοποιητικό του ορκωτού λογιστή για τον ισολογισμό χρήσης 2015, ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 48 του Κ.Ν. 2190/20, καταδεικνύουν την ανάγκη εισροής νέων κεφαλαίων, άμεσα.

Κάτι τέτοιο εξαρτάται και από την ανάλογη βούληση του βασικού μετόχου, που με τη σειρά του, εμφανίζεται να αντιμετωπίζει κάποιες δυσχέρειες στην εκπλήρωση των δανειακών του υποχρεώσεων προς την ΕΤΕ (υπόλοιπο 25/10/2016 € 8,4 εκ. από το οποίο € 2,36 ληξιπρόθεσμο από 30/06/2016)».

Από τα παραπάνω συνάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- **Πρώτον**, κατά τη δανειοδότηση του εντύπου σημειώθηκε απόκλιση από την Πιστωτική Πολιτική της Τράπεζας ως προς την ταυτότητα του εγκριτικού φορέα. Ενώ αναμφίβολα η εταιρία υπαγόταν στον κύκλο εκείνο των προσώπων που εμφάνιζαν ταύτιση συμφερόντων με ορισμένο κόμμα, με αποτέλεσμα, πάντοτε κατά τους κανόνες πιστωτικής πολιτικής της Τράπεζας, τα αιτήματά της να έπρεπε να εξετάζονται από ανώτερα όργανα, το ποιοτικό αυτό κριτήριο παρακάμφθηκε με τρόπο πρόδηλο και το αίτημα εξετάστηκε από κατώτερη επιτροπή.

Χωρίς κατ' ανάγκην το γεγονός αυτό να συνδέεται με πλημμέλεια ή παρανομία του περιεχομένου της δανειακής σύμβασης, συνιστά ασύγγνωστη και αδικαιολόγητη κατάλυση της οικείας τραπεζικής πρακτικής. Υπενθυμίζεται ότι η παροχή των εγκρίσεων από τα αρμόδια όργανα των πιστωτικών ιδρυμάτων υπήρξε προϋπόθεση για τον αποκλεισμό της ποινικής ευθύνης ακόμη και στο

άρθρο 78 του Ν.4146/2013 (που δεν εφαρμόζεται ευθέως στα έντυπα, αλλά αποτελεί ερμηνευτική πηγή).

Δεν είναι, εξάλλου, τυχαίο ότι τα περιστατικά αυτά σημειώνονται σε χρόνο κατά τον οποίο είτε ο ΣΥΡΙΖΑ βρίσκεται στην Κυβέρνηση είτε η χώρα βρίσκεται σε (οιονεί) προεκλογική περίοδο και ο ΣΥΡΙΖΑ διεκδικεί την εξουσία.

Πίνακας 7 Μετοχική Σύσταση Αυγής (Εισηγητικό ΕΤΕ 11/09/2014)

Μέτοχος	Αριθμός μετοχών	Αξία μετοχών (€)	Ποσοστό
ΣΥΡΙΖΑ	222.000	666.000	39,45%
Όλγα Χαρίτου	25.000	75.000	4,44%
The Atlas Cyprus International Trust	16.500	49.500	2,93%
Δημήτριος Φίλης	16.500	49.500	2,93%
Παναγιώτης Σκουρλέτης	14.992	44.979	2,66%
Δημήτριος Χρήστου	10.826	32.478	1,92%
Διάφοροι μέτοχοι	256.929	770.787	45,66%

Εύρημα # 31

Με τη συμμετοχή εξωχώριου – **offshore** – νομικού προσώπου στο μετοχολόγιο της ΑΥΓΗΣ δεν εξατομικεύεται η σύσταση αυτού μέχρι τελικού δικαιούχου σε επίπεδο φυσικού προσώπου, γεγονός που απαγορεύεται από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

- **Δεύτερον**, ότι η εξέλιξη του δανεισμού της εταιρίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τα οικονομικά μεγέθη του ΣΥΡΙΖΑ ως βασικού μετόχου και χρηματοδότη. Πέραν των πολιτικών συμπερασμάτων που μπορούν να συναχθούν από το γεγονός ότι η τύχη μιας εκδοτικής επιχείρησης ταυτίζεται με την τύχη ενός κόμματος, γεννώνται εύλογα ερωτήματα για το κατά πόσον η δομή αυτή, δηλαδή η εισροή ιδιωτικών κεφαλαίων σε μια Α.Ε. με βασικό συμμετοχο ένα πολιτικό κόμμα, οδηγεί τελικά και σε καταστρατήγηση της οικείας νομοθεσίας

για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων (Ν. 3023/2002, όπως ισχύει τροποποιημένος με τον Ν. 4304/2014, και ιδίως άρθρο 7 παρ. 1 και 6 αυτού). Ειδικά, όταν ο **Διευθυντής της Αυγής** κατά την εξέτασή του στην Επιτροπή επιβεβαίωσε ότι **ουδέποτε θα ήταν στην πρόθεση της εταιρείας να δώσει να δώσει μέρισμα** και κατά συνέπεια **τα κίνητρα των μετόχων / επενδυτών δεν είναι οικονομικά**, αλλά επιδιώκουν να στηρίξουν τον πολιτικό χώρο, στον οποίο πιστεύουν.

Εύρημα # 32

Η **ΑΥΓΗ** έχει **δανειοδοτηθεί χωρίς** να υπάρχουν κάθε φορά οι **απαραίτητες εγκρίσεις** από **ανώτερα τραπεζικά όργανα**, όπως θα έπρεπε, **λόγω** της άμεσης **συσχέτισής** της με τον **ΣΥΡΙΖΑ** (πόρισμα ΤΤΕ).

Από τα όσα αποδείχθηκαν και μόλις εκτέθηκαν, προκύπτει με ενάργεια ότι η πολιτική φόρτιση με την οποία περιέβαλε ο Πρωθυπουργός και η κοινοβουλευτική ομάδα του ΣΥΡΙΖΑ τη σύσταση της Επιτροπής, πάντοτε στο όνομα της προσχηματικής επίκλησης της διαφάνειας και της νομιμότητας, καταλύεται άνευ ετέρου από τα περιστατικά που συνθέτουν το πραγματικό πλαίσιο δανειοδότησης της «ΑΥΓΗΣ».

Εύρημα # 33

Η **ΑΥΓΗ** με καθημερινές πωλήσεις μόλις 1.500 φύλλα (και περίπου 3.500 φύλλα στην κυριακάτικη έκδοση) έχει λάβει **τραπεζικές διαφημίσεις ύψους άνω μισού εκατομμυρίου ευρώ** τα τελευταία έτη, οι οποίες αντιστοιχούν στο 25-50% του ετησίου κύκλου εργασιών της κάθε φορά.

Η επικοινωνιακή διαχείριση της αποδεικτικής διαδικασίας ενώπιον της Επιτροπής από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία βρίσκεται σε πλήρη αναντιστοιχία με τα γενόμενα στην περίπτωση του κομματικού εντύπου της. Ο δανεισμός του εντύπου αυτού εμφάνισε όλες εκείνες τις παθογένειες που ο ΣΥΡΙΖΑ, επιχειρώντας εξ αρχής μικροπολιτική εκμετάλλευση μιας μακράς θεσμικής διαδικασίας που ο ίδιος προκάλεσε, κατήγγελλε ως χαρακτηριστικά της δανειοδότησης των δήθεν «συστημικών» μέσων ενημέρωσης: διόγκωση σε αντιστοιχία με την εκλογική δύναμη του κομματικού φορέα, παράκαμψη ή λείανση των αυστηρών τυπικών διαδικασιών

χορήγησης, έλλειψη επαρκών εμπράγματων εξασφαλίσεων, μετάθεση της εκπλήρωσης υποχρεώσεων στο απώτερο μέλλον, και όλα αυτά υπό συνθήκες συσκότισης της αληθούς μετοχικής σύνθεσης.

Εύρημα # 34

Ο **ΣΥΡΙΖΑ** χρησιμοποιεί την **κρατική** του **χρηματοδότηση** όχι μόνο για **λειτουργικές** και **εκλογικές** δαπάνες και **επιστημονικούς** και **επιμορφωτικούς** σκοπούς, όπως προβλέπεται από το νόμο, **αλλά και** για να **επενδύει** σε **μέσα μαζικής ενημέρωσης**.

Ο δανεισμός της «ΑΥΓΗΣ» αποτελεί την πειστικότερη διάψευση της πολιτικής ρητορικής του ΣΥΡΙΖΑ και αποδεικνύει την από μέρους του εργαλειακή και προσχηματική χρήση του θεσμού της Εξεταστικής Επιτροπής. Κατέστησε ο ΣΥΡΙΖΑ αντικείμενο έρευνας συμπεριφορές που τελικά ο ίδιος επέδειξε, απόρροια ενός νοσηρού κυβερνητισμού που ανέπτυξε ακόμη και στη βραχύβια κυβερνητική θητεία του.

3. Υπόθεση ΔΟΛ

Η αποτυχημένη απόπειρα ελέγχου του τηλεοπτικού τοπίου και του περιορισμού της πολυφωνίας στον χώρο της τηλεόρασης φαίνεται ότι δεν συνέτισε την Κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ και έτσι συνεχίζει τις απόπειρες χειραγώγησης και ελέγχου αυτή την φορά της έντυπης δημοσιογραφίας.

Έτσι συμβαίνει το πρωτοφανές: στον **ΔΟΛ**, ο οποίος ως οργανισμός Μ.Μ.Ε. είναι ίσως ο **πλέον προβληματικός** από **πλευράς οικονομικής κατάστασης**, αντί τα προβλήματά του να διαχειριστεί ο ορισμένος από τους μετόχους Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του, ή ο Διευθύνων Σύμβουλος, εμφανίζεται ως μεσολαβών για την επίλυση των θεμάτων του το **στέλεχος** του **ΣΥΡΙΖΑ Μουλόπουλος**.

Πέραν των αυτονοήτων θεσμικών και νομικών κενών, δηλ. της αναζήτησης του τρόπου με τον οποίο **υπεκαταστάθη** στην θέση του εκπροσώπου της εταιρίας ο **Ψυχάρης** από τον **Μουλόπουλο**, περαιτέρω ερωτήματα εγείρονται: πώς θα επιλύσει οτιδήποτε ο Μουλόπουλος; Είναι επιχειρηματίας; Είναι επενδυτής; Έχει μακρά εμπειρία στην διαπραγμάτευση δανειακών συμβάσεων; Είναι ειδικός στην εκκαθάριση επιχειρήσεων; Έχει εργαστεί σε υποθέσεις διάσωσης προβληματικών

επιχειρήσεων; Γιατί άραγε ο κ. Μουλόπουλος; Μήπως γιατί έχει την **βασική αρετή** **ότι είναι στενός συνεργάτης του Πρωθυπουργού** και θα αναλάβει κάποια σχετική διαμεσολάβηση με τις τράπεζες; Να υποθέσει κανείς ότι αυτό θα επηρεάσει την πολιτική γραμμή του ΔΟΛ; Ή είναι υπερβολική μία τέτοια υπόθεση;

Είναι προφανές ότι ο **ΣΥΡΙΖΑ** με κάθε τρόπο αποπειράται να χειραγωγήσει τα **Μ.Μ.Ε.** και μάλιστα με τρόπο απροκάλυπτο. Έχει ταυτιστεί με την διαπλοκή, και μάλιστα στην πιο χυδαία μορφή της. **Ό,τι προσπάθησε να αποδώσει ως μομφή στους πολιτικούς του αντιπάλους και απέτυχε, το πράττει με θράσος και προκλητικότητα.**

Εύρημα # 35

Είναι προφανές ότι ο **ΣΥΡΙΖΑ** με κάθε τρόπο αποπειράται να χειραγωγήσει τα **Μ.Μ.Ε.** και μάλιστα με τρόπο απροκάλυπτο. **Ό,τι προσπάθησε να αποδώσει ως μομφή στους πολιτικούς του αντιπάλους και απέτυχε, το πράττει ο ίδιος ο ΣΥΡΙΖΑ με θράσος και προκλητικότητα.**

Ο **ΣΥΡΙΖΑ** είναι επαλήθευση της θεωρίας περί του αμαρτωλού τριγώνου της διαπλοκής πολιτικής - **Μ.Μ.Ε.** - τραπεζών. Στην πράξη, ο **ΣΥΡΙΖΑ** είναι μία πλευρά του τριγώνου με άμεση επιρροή και σε άμεση διαπλοκή με τις άλλες δύο πλευρές, ήτοι τις τράπεζες και τα **Μ.Μ.Ε.**. Είναι σε όλους γνωστές οι παρεμβάσεις του **ΣΥΡΙΖΑ** στις τράπεζες, προκειμένου να μην πληρωθεί ούτε καν η μισθοδοσία στους εργαζομένους της τηλεόρασης του **MEGA**.

VI. Τράπεζα Αττικής

Αναφορικά με το Τραπεζικό Σύστημα, θα γίνει αναφορά αποκλειστικά στην Τράπεζα Αττικής, καθώς αφενός δεν έχει παρατηρηθεί κάποιο σημαντικό συστημικό πρόβλημα στις υπόλοιπες Τράπεζες, αφετέρου, σύμφωνα με πόρισμα της Τράπεζας της Ελλάδος (από 26/04/2012), η Τράπεζα Αττικής είναι η μοναδική τράπεζα που δεν τηρούσε ειδική πολιτική για τη δανειοδότηση των κομμάτων.

Εύρημα # 36

Στην **Τράπεζα Αττικής** έχουν εμφανιστεί **συστημικά προβλήματα** ως προς τον τρόπο **λειτουργίας** και την **πολιτική χορηγήσεων**.

a. Γενική Απεικόνιση Κατάστασης Τράπεζας

Από την έκθεση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας² από 01/09/2016 (ΑΠ Επιτροπής 198/22-09-2016), που υποβλήθηκε στην Εξεταστική Επιτροπή σχετικά με τη λειτουργία της Τράπεζας Αττικής, και που καλύπτει το διάστημα από τον Ιανουάριο 2015 ως και το Μάρτιο του 2016 προκύπτει ότι η λειτουργία της Τράπεζας ήταν εξαιρετικά προβληματική.

Στην έκθεση αυτή αναφέρεται ότι, το **νέο Διοικητικό Συμβούλιο** που προέκυψε τον Ιούνιο του 2015 δεν έχει συλλογικά επαρκείς γνώσεις και δεξιότητες (Finding #1). Τα 3 από τα 4 νέα μέλη προτάθηκαν από το ΤΣΜΕΔΕ (μεγαλύτερος μέτοχος), έχουν όλοι υπόβαθρο Μηχανικού με αποτέλεσμα να θεωρείται ότι **δε μπορούν να ασκήσουν κατάλληλη διοίκηση** και να αποτρέψουν την αρνητική πορεία της Τράπεζας.

Μόλις το 30% των Διοικητικών Συμβουλίων που διεξήχθησαν το υπό έρευνα διάστημα είχαν απαρτία (Finding #2). Οι προβλέψεις και τα σχέδια restructuring απέτυχαν πλήρως (Finding #3). Για παράδειγμα, προβλέφθηκε επιστροφή στην κερδοφορία το 2016 ή το 2017 (χείριστο σενάριο), γεγονός που είναι απίθανο να επιτευχθεί.

² Σε πολλά σημεία έχει χρησιμοποιηθεί η πρωτότυπη ορολογία της έκθεσης για καλύτερη αποτύπωση του νοήματος

Επιπλέον, **το ΔΣ δε λειτουργούσε αποτελεσματικά και δεν εκπλήρωνε τις υποχρεώσεις του** όπως αυτές προκύπτουν από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας της Τράπεζας (Finding #4). Η Audit Committee δεν ήταν στελεχωμένη από κατάλληλα καταρτισμένο προσωπικό (γνώσεις, προϋπηρεσία κλπ.) (Finding #5).

Το 2015 δημιουργήθηκαν τρεις νέες επιτροπές: Risk Management Committee, Επιτροπή Στρατηγικής και Επικοινωνίας και Corporate Governance and Nomination Committee. Και για τις τρεις επιτροπές, κοινό πόρισμα του ελέγχου είναι ότι **δε λειτουργούσαν αποτελεσματικά και δεν υποστήριζαν επαρκώς το Διοικητικό Συμβούλιο**, όπως όριζε ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας της Τράπεζας (Findings #6, #7, #8).

Αντίστοιχα συμπεράσματα υπάρχουν για πλήθος Τμημάτων, Διευθύνσεων και Επιτροπών της Τράπεζας. Επιπλέον, παρατηρείται “non-independence of Risk Management Function” (Finding #12), γεγονός που επηρεάζει την τιμολογιακή πολιτική της τράπεζας και όχι μόνο, όπως θα αναλυθεί και στη συνέχεια.

Ακόμη, δημιουργήθηκαν τον Ιούλιο του 2015, το Credit Restructuring Unit για τα καθυστερούμενα δάνεια και το Μάιο του 2016, το Special Account Management Department για να παρακολουθεί λογαριασμούς που μπορεί μελλοντικά να αποδειχθούν προβληματικοί.

Το πλήθος των συστημικών προβλημάτων περιστρέφεται γύρω από την όλη λειτουργία της Τράπεζας (internal governance, credit risk management, IT risk κλπ.). Βασική παρατήρηση αποτελεί το γεγονός ότι παρατηρείται πως δεν υπήρχε συσχέτιση μεταξύ του κόστους δανεισμού των πελατών εν συγκρίσει με τα έξοδα της Τράπεζας, με **αποτέλεσμα πολλές φορές να δανείζει με χαμηλότερο επιτόκιο από το επιτρεπόμενο** (το οποίο καλύπτει τα λειτουργικά έξοδα). Σημειώνεται ότι τον Απρίλιο του 2016 ξεκίνησε να χρησιμοποιείται νέο πρότυπο έγγραφο για τον πιστωτικό έλεγχο (σελ. 77).

Ως προς τις **χρηματοδοτήσεις**, παρατηρείται ότι **δεν υπάρχουν ξεκάθαρα επιχειρηματικά κριτήρια** και η τιμολόγηση γίνεται ξεχωριστά από την απόφαση έγκρισης, ενώ ως προς την παρακολούθηση των δανείων, εκτός από τις ημέρες καθυστέρησης, η Τράπεζα δεν έχει μηχανισμό (φυσικό και ηλεκτρονικό) ώστε να παρακολουθεί ποιοτικά χαρακτηριστικά. Επίσης, οι ελεγκτές καταγράφουν ότι δεν ακολουθείται η τακτική του four-eyes principle (σε. 88 και αλλού).

b. Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου

Ως προς την **αύξηση μετοχικού κεφαλαίου**, σημειώνεται ότι τα €55,7 εκ προέρχονται από 16 μετόχους που χρηματοδοτήθηκαν άμεσα ή έμμεσα από την Τράπεζα για τη συμμετοχή τους. Συγκεκριμένα:

Αναφέρει επίσης στην αύξηση την κατασκευαστική εταιρεία Τοξότης (14 εκ). Συνολικά, 31 επενδυτές κάλυψαν την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου. Έπειτα από την ανακεφαλαιοποίηση, το ΤΣΜΕΔΕ-ΕΤΑΑ είχε το 56%, ενώ δεύτερος μεγαλύτερος μέτοχος με 8% ήταν το ΤΑΠΙΛΤ-ΑΤ. Το 73% του δανεισμού (€3,1 δισ.) ήταν σε εταιρείες, ενώ ως προς τους τομείς το 22,1% στον κατασκευαστικό κλάδο. **Από τη συνολική αύξηση κεφαλαίου, €454 εκ. αντλήθηκαν από υφιστάμενες καταθέσεις, ενώ €55,7 εκ. από άμεση ή έμμεση χρηματοδότηση των άνωθι επενδυτών από την Τράπεζα, συνεπώς ελάχιστα νέα χρήματα επενδύθηκαν στην Τράπεζα.**

c. Λοιπές Δυσλειτουργίες Τράπεζας

Όσον αφορά τη **διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου**, τονίζεται ότι η Risk Management Committee δεν επόπτευε επαρκώς το Risk Management Department. (Finding #6). Εμφανίζονται **ανεπαρκή κριτήρια έγκρισης δανεισμού**, έλλειψη αξιολόγησης πιστωτικών ορίων ανά πελάτη και μη συσχέτιση και ολοκληρωμένη αξιολόγηση ανά όμιλο εταιρειών (Finding #19 – Absence of Client/Group of Connected Clients Limits), **λανθασμένη τιμολογιακή πολιτική** καθώς παρουσιάζονται επιτόκια σε εταιρικά δάνεια χαμηλότερα από το κόστος του κινδύνου δανεισμού, ενίοτε χαμηλότερα από το λειτουργικό κόστος της Τράπεζας. Να σημειωθεί ότι τα λειτουργικά κόστη είναι στην πλειοψηφία μισθοδοσίες.

Το 2015, με σκοπό τον εξορθολογισμό των εξόδων, λήφθηκε απόφαση μείωσης των καταστημάτων κατά 5, χωρίς μείωση μισθοδοσίας, αλλά ούτε αυτή η απόφαση υλοποιήθηκε πλήρως (έκλεισαν 2, αντί για 5). Επιπλέον προβλήματα που αντιμετωπίζει το τμήμα διαχείρισης πιστωτικού κινδύνου είναι τα **ανεπαρκή συστήματα πληροφορικής** (ενδεικτικό παράδειγμα το γεγονός ότι οι μεταβολές του Euribor δεν περνούσαν αυτόματα στα συστήματα της Τράπεζας, αλλά χειροκίνητα ανά επιχειρησιακές ομάδες), ενώ παρατηρείται πλήρης ασυνεννοησία του Τμήματος με τη νομική διεύθυνση. Μία ενδεικτική επισήμανση είναι ότι “Although information on

existing collaterals was provided, not feasible to understand the unsecured part of the total exposure. The credit process was inconsistent and inefficient...”.

Όσον αφορά τις υποδομές, φυσικές και ηλεκτρονικές, το γενικό σχόλιο είναι ότι **δεν υπήρχε συντονισμός και εποπτεία**. Τα IT συστήματα δεν ήταν ικανά για την υποστήριξη της Διοίκησης στη λήψη αποφάσεων, ενώ δεν είχαν μεγάλο βαθμό ανεξαρτησίας. Σημειώνεται ότι η θέση του Information Security Officer παρέμεινε κενή για μεγάλο χρονικό διάστημα. Τέλος, σημειώνεται ότι “The Bank is not fully prepared to recover from a major disruption”.

Επιπλέον παρατήρηση για την **κακή λειτουργία της Διοίκησης** είναι ότι “The Board had failed to ensure its self-organization... There was no indication that the Board analyzed thoroughly or sought the information required ...” (σελ. 31). Οι προβλέψεις της Διοίκησης ήταν ανεπαρκείς καθώς “The assumptions backing the restructuring plan are optimistic or have already turned out as unrealistic” (σελ. 35).

Σε πλήθος σημείων, παρατηρούνται **αναντιστοιχίες στη λειτουργία της Διοίκησης και των Επιτροπών** (ως προς τη λειτουργία τους και ως προς την ευθύνη τους απέναντι στη Διοίκηση) σε σχέση με το θεσμικό πλαίσιο (Ν. 4261/2014) και τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας της Τράπεζας. Ενδεικτικά, σύμφωνα με το Ν. 4261/2014, αρ. 80, παρ. 2, το Διοικητικό Συμβούλιο έχει πλήρη ευθύνη για το Ίδρυμα, τις αποφάσεις και την πολιτική του. Όμως, παρατηρείται “The non-active involvement by the Board in the setting and reviewing of the Bank’s business strategy as a whole”. Ενδεικτικό παράδειγμα της μη σωστής άσκησης Διοίκησης και Εποπτείας είναι το γεγονός ότι παρατηρείται «Inconsistent and not transparent collective provisioning parameter calculation of loss given default – LGD”, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι “minor changes might have a material impact”.

d. Ευρήματα Έκθεσης της ΕΚΤ

Τέλος, στο **Παράρτημα 5** (σελ. 125) γίνεται ενδεικτικός έλεγχος σε 17 δανειζόμενους (κατά το 2015, συνολικά 26 χορηγήσεις, ύψους €188,8 εκ.) και σε 20 επιπλέον πελάτες ως προς τον πιστωτικό κίνδυνο και τις διαδικασίες ελέγχου. Τα κριτήρια επιλογής των δανειζομένων (17) ήταν: shareholders, top exposure, ICAP rating, new clients, clients with high number facilities, clients with days of past due.

i. Τοξότης Α.Ε.

Ως 4^{ος} ελεγχόμενος στην πρώτη κατηγορία παρουσιάζεται η εταιρεία "Τοξότης Α.Ε. Κατασκευαστική". Ακολουθούν τα πλήρη στοιχεία του πορίσματος:

Ποσό δανεισμού το 2015: €19.630.329,77

ICAP Rating³: G (προτελευταία στη δεκάβαθμη κλίμακα που αποτυπώνει την πιθανότητα ασυνέπειας ή και πτώχευσης).

Από τον έλεγχο προέκυψαν 4 ευρήματα και συγκεκριμένα:

Relates to finding:

#19: "Pricing of corporate loans does not reflect the risk of the transaction and is not adequately taken into account for credit decision"

Η τιμολόγηση των δανείων δεν αντικατόπτριζε το συναλλακτικό κίνδυνο και δεν είχε ληφθεί σοβαρά υπόψη για την απόφαση χορήγησης πίστωσης.

#20: "Weaknesses in the pricing update"

Διαπιστώθηκαν αδυναμίες στην επικαιροποίηση της τιμολόγησης

#21: "Risk related to legal contracts"

Διαπιστώθηκε κίνδυνος εξαιτίας των νομικών κειμένων

#23: "Risk classification is not adequately embedded in the overall Credit risk process"

Δεν ελήφθη επαρκώς υπόψη στον έλεγχο πιστοληπτικού κινδύνου η βαθμολογία κινδύνου που λαμβάνει η εταιρεία.

Εύρημα # 37

Μία από τις ελεγχόμενες εταιρείες για τη σχέση με την Τράπεζα Αττικής ήταν η **Τοξότης Α.Ε.**, για την οποία παρατηρήθηκε ότι (α) έχει πολύ **χαμηλή αξιολόγηση πιστοληπτικής** ικανότητας και (β) **δεν ακολουθήθηκε** από την Τράπεζα τέτοια **τιμολογιακή πολιτική** που να **αντικατοπτρίζεται ο αυξημένος πιστοληπτικός κίνδυνος**.

³ Αποτυπώνεται σε δεκάβαθμη κλίμακα (AA, A, BB, B, C, D, E, F, G & H). Όσο η κατάταξη της επιχείρησης πλησιάζει τις διαβαθμίσεις υψηλής πιστοληπτικής ικανότητας (B - AA) τόσο μικρότερη είναι η πιθανότητα εμφάνισης ασυνέπειας ή και πτώχευσης.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, δημιουργούνται εύλογα ερωτηματικά ως προς τις αμφίδρομες σχέσεις της Τράπεζας με την εταιρεία Τοξότης Α.Ε. (πιστωτικό ίδρυμα / δανειολήπτης, εταιρεία/ μέτοχος), αλλά και το πώς και κάτω από ποιες διαδικασίες η Τράπεζα Αττικής χρηματοδότησε στην ουσία τη συμμετοχή στο διαγωνισμό τηλεοπτικών αδειών. Στη συνέχεια, τα αναλυτικά σχόλια της έκθεσης της ΕΚΤ:

Πίνακας 8 Ευρήματα ΕΚΤ για την Τράπεζα Αττικής & την Τοξότης Α.Ε.

Α/Α	Εύρημα
1	On 13.05.2015 the Bank approved a loan of Euro 20 mln (Euro 5 mln with a promissory letter for providing pledge on claims at 120% and Euro 15 mln with cash collateral that could be partially replaced with pledge on claims or contracts). With the proposal 069/861/26.11.2015 it was approved to replace the cash collateral with pledge of contracts (amount of contracted project Euro 30 mln.). In addition, on 8.12.2015 there was an approval of a bond loan of Euro 19.5 mln of 10 year duration to refinance the loans granted in May 2015.
2	There is no reference to the ICAP rating, detrimental or financial analysis on the credit proposal form 265/189/12.05.2015. The structure and content of the proposal from does not allow the reader to understand the company's overall relationship with the bank and its credit history. It is very difficult to conclude on the customer's total current and potential exposure.
3	39 facilities (on and off balance sheet) have been approved since 2015, requiring the customer's reassessment.
4	According to revolving loan contract 232/27.06.2014, a credit line of Euro 10 mln has been increased to Euro 50 mln on 28.04.2015. There has been no supporting document to the respective bank decision to determine the contract amount.
5	In November 2015 (credit proposal 069/861/2015) the Bank approved the refinancing of the borrower's short term obligations with a bond loan of Euro 19.5 mln. According to the repayment schedule there is a two-year grace period and a bullet payment of Euro 14,5 mln in 10th year. With regard to the bond loan of Euro 11 mln granted in January 2015, there was also a back-loaded repayment schedule.
6	According to the pricing document 265/382/30.09.2015 the interest rate set for the loan was 2.6% over the deposit rate, lower compared to the pricing policy of the Bank.
7	There was an error on the additional agreement (14.05.2015) attached to the

contract 232/27.06.2014, with regard to the date of the contract.

ii. Υπόθεση Καλογρίτσα

Σε σχέση με την λειτουργία του τραπεζικού συστήματος και των Μ.Μ.Ε., ένα μείζον θέμα που προέκυψε κατά το διάστημα λειτουργίας της Εξεταστικής Επιτροπής, είναι η απόπειρα ελέγχου του τηλεοπτικού τοπίου από την Κυβέρνηση μέσω του περίφημου νόμου «Παππά» για την αδειοδότηση των τηλεοπτικών διαύλων.

Και ναι μεν, ο νόμος «Παππά» κρίθηκε αντισυνταγματικός και παρέλκει στα πλαίσια του παρόντος πορίσματος η περαιτέρω εξέταση του ζητήματος. Στα πλαίσια όμως της, ακυρωθείσης πλέον, λειτουργίας του νόμου «Παππά» εκτυλίχθηκε η πλέον απαράδεκτη απόπειρα ελέγχου του ραδιοτηλεοπτικού τοπίου μέσα σε ένα περιβάλλον τελέσεως σωρείας αξιοποιώνων πράξεων.

Διότι προφανώς είναι αξιόποινη πράξη η ανακήρυξη του κ. Καλογρίτσα ως οριστικού υπερθεματιστή και η προηγηθείσα βεβαίωση από την διορισμένη επιτροπή διενέργειας του σχετικού διαγωνισμού ότι προσκόμισε στοιχεία που αποδεικνύουν την περιουσιακή του κατάσταση ο κ. **Καλογρίτσας**, όταν η Επιτροπή αυτή έχει αποτιμήσει ως περιουσιακό στοιχείο για την απόκτηση ενός τηλεοπτικού σταθμού με τίμημα € 52 εκ. περίπου την βεβαίωση ενός τρίτου προσώπου ότι διαθέτει την δήθεν περιουσία του (βοσκοτόπια) ως εμπράγματη εγγύηση για την χορήγηση δανείου για την καταβολή του τιμήματος και ενώ η προκήρυξη προέβλεπε την προσκόμιση των δανειακών συμβάσεων.

Και προφανώς η **παράβαση καθήκοντος** και η **ψευδής βεβαίωση** τελέστηκαν από την επιτροπή και τον γενικό γραμματέα με την προτροπή του αρμοδίου υπουργού Ν. Παππά.

Πλην όμως **σημαντικά ερωτηματικά** δημιουργούνται και για την διοίκηση της **Τράπεζας Αττικής**, η οποία εφέρετο προτιθέμενη να δανειοδοτήσει στην βάση χορηγηθησομένων εμπραγμάτων εγγυήσεων τρίτων και ανεξαρτήτως της πραγματικής περιουσιακής κατάστασης του ίδιου του κ. Καλογρίτσα, ο οποίος υπέβαλε φορολογικές δηλώσεις που περιορίζονταν σε μερικές χιλιάδες ευρώ.

Η **Τράπεζα Αττικής** μάλιστα έδωσε στον κ. Καλογρίτσα εγγυητική επιστολή για την συμμετοχή του στον διαγωνισμό με εγγύηση μετρητά, τα οποία όμως είχαν προκύψει από δάνειο που η ίδια είχε χορηγήσει στον κ. Καλογρίτσα. **Δηλ. η εξασφάλιση ήταν το δάνειο που χορήγησε η Τράπεζα.**

Αυτές οι **σχέσεις διαπλοκής** μαρτυρούν πως όσα απέδιδε ο **ΣΥΡΙΖΑ** στο «παλαιό» πολιτικό σύστημα και **τα οποία δεν μπόρεσε να αποδείξει**, τα πραγματοποιεί, δηλ. **πραγματοποιεί την σχέση μεταξύ πολιτικών (Παππά), υποψηφίων καναλαρχών (Καλογρίτσας) και τραπεζών (Τράπεζα Αττικής).**

Εύρημα # 38

Η θεωρία του ΣΥΡΙΖΑ περί του τριγώνου της διαπλοκής επαληθεύεται, όχι όμως για το παλαιό πολιτικό σύστημα, αλλά για τον ίδιο τον ΣΥΡΙΖΑ και τις πρακτικές που μετήλθε στην απόπειρά του για έλεγχο του τηλεοπτικού τοπίου (Υπόθεση ΔΟΛ, Υπόθεση Καλογρίτσα).

Κατόπιν τούτων, σαφώς προκύπτει ότι πράγματι **η θεωρία του ΣΥΡΙΖΑ περί του τριγώνου της διαπλοκής επαληθεύεται**, όχι όμως για το παλαιό πολιτικό σύστημα, αλλά **για τον ίδιο τον ΣΥΡΙΖΑ** και τις πρακτικές που μετήλθε στην απόπειρά του για έλεγχο του τηλεοπτικού τοπίου.

VII. Επίλογος

Η ομολογία της πλειοψηφίας ότι ουδεμία ποινική ευθύνη προκύπτει από τις εργασίες της Εξεταστικής Επιτροπής για πολιτικά πρόσωπα αποτελεί από μόνη της απάντηση για το ποιο είναι το κύριο εύρημα των εργασιών της.

Βέβαια, τα μέλη του ΣΥΡΙΖΑ «ξέχασαν» να αναφέρουν τα βασικά ευρήματα που προκύπτουν για τον ίδιο το ΣΥΡΙΖΑ και τη θυγατρική του εταιρεία, την εφημερίδα ΑΥΓΗ. Συνοψίζοντας αυτά τα ευρήματα, δεν πρέπει να λησμονηθεί ότι (α) είναι το μοναδικό κόμμα που έχει επωφεληθεί εις διπλούν από «κούρεμα» τραπεζικού χρέους, (β) συσχετίζεται και χρηματοδοτείται – έμμεσα – από εξωχώριες (offshore) εταιρείες, (γ) ακολούθησε την ίδια επακριβώς τακτική ως προς τις εγγυήσεις δανεισμού με τα υπόλοιπα κόμματα και (δ) είναι το μοναδικό κόμμα, το οποίο αιτήθηκε και έλαβε δανεισμό χωρίς πιστή τήρηση των κριτηρίων δανεισμού.

Αν, λοιπόν, συνυπολογίσουμε ότι ο ΣΥΡΙΖΑ έχει αναγάγει την **πορισματική αναφορά Καλούδη** ως το **απόλυτο νομικό κείμενο** και το γεγονός ότι ο ίδιος ο κ. Καλούδης αναφέρει πώς μπορεί να θεωρηθεί **απιστία** η **αίτηση** για **δανεισμό**, όταν ο **αιτών γνωρίζει** ότι **δεν τηρεί** αυστηρά τα τεθέντα, από την Τράπεζα της Ελλάδος, χρηματοοικονομικά **κριτήρια**, τότε ίσως το συμπέρασμα ΣΥΡΙΖΑ ότι **δεν προκύπτουν ευθύνες** για πολιτικά πρόσωπα αφορά **όλα τα υπόλοιπα κόμματα πλην ΣΥΡΙΖΑ**.

Πέραν τούτων, μερικά επιπλέον συμπεράσματα που προκύπτουν από τη στάση των μελών της πλειοψηφίας καθ' όλη τη διενέργεια της Εξεταστικής Επιτροπής είναι τα ακόλουθα:

1. Χρησιμοποίησαν **αυθαίρετα** και χωρίς καμία διάκριση τους όρους «δανεισμός» και «υπερδανεισμός» για τα κόμματα και τα ΜΜΕ.

2. **Δεν κατάφεραν επουδενί να αιτιολογήσουν με συγκεκριμένα επιχειρήματα** τις απόψεις τους περί του τριγώνου Πολιτικά Κόμματα – ΜΜΕ – Τραπεζικό σύστημα, παρά μόνο χρησιμοποίησαν **ιδεολογικές, αριστερόστροφες προσεγγίσεις**, οι οποίες επί της ουσίας δεν είναι δυνατό να αποδείξουν το παραμικρό.

3. Χρησιμοποίησαν «**δύο μέτρα και δύο σταθμά**» σε πλήθος περιπτώσεων, αποκλειστικά και μόνο για να εξυπηρετήσουν τα προαποφασισμένα συμπεράσματά τους, δηλαδή:

- για εκείνους η διπλή εκχώρηση χρηματοδότησης είναι αποδεκτή, για άλλους όχι,
- για εκείνους η ρύθμιση των δανείων για διάστημα δετίας είναι θεμιτό, για άλλους όχι,
- για εκείνους δεν υπάρχει κίνδυνος αύξησης-μείωσης των εκλογικών ποσοστών μέσα στο χρόνο, για άλλους υπάρχει,
- Για εκείνους είναι δυνατό να εκτιμηθεί εκ των προτέρων το ύψος της μελλοντικής κρατικής χρηματοδότησης (για την ορθή εκχώρηση εγγυήσεων), για άλλους όχι κλπ.

4. Επιχείρησαν να αποκρύψουν με κάθε τρόπο τη συμμετοχή της **offshore** εταιρείας στο μετοχικό κεφάλαιο της εφημερίδας ΑΥΓΗ και αρνούνται μέχρι σήμερα να αποκαλύψουν τα φυσικά πρόσωπα (beneficial owners) που κρύβονται πίσω από την εξωχώρια εταιρεία.

5. Επιχείρησαν να αποκρύψουν οτιδήποτε σχετίζεται με τις εταιρείες συμφερόντων **Καλογρίτσα** και την **Τράπεζα Αττικής**, σε συνδυασμό με τον αντισυνταγματικό νόμο για την αδειοδότηση των τηλεοπτικών ΜΜΕ.

6. Επιχείρησαν να **αποκρύψουν** τα όσα ο πρώην **Διευθυντής** της **Νέας Δημοκρατίας αποκάλυψε** κατά τη μαρτυρία του στην Εξεταστική Επιτροπή και με τα έγγραφα που προσκόμισε αναφορικά με το θέμα των χρηματοδοτήσεων της Νέας Δημοκρατίας για τα έτη 2013 και 2014.

7. Επιχείρησαν να **αποκρύψουν** τα **συμπεράσματα** της Τράπεζας της Ελλάδος για το δανεισμό της εταιρείας «**ΚΗΡΥΞ**», ότι δηλαδή για το δανεισμό της εταιρείας, ο οποίος είναι σήμερα ενήμερος, συντρέχουν **ξεκάθαρες και ισχυρές εμπράγματα εξασφαλίσεις και προσωπικές εγγυήσεις**, με αποκλειστικό στόχο να βλάψουν τον Πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας.

8. Χρησιμοποίησαν ως θέσφατο την πορισματική αναφορά Καλούδη αγνοώντας ότι ο Οικονομικός Εισαγγελέας την έθεσε στο αρχείο **έπειτα από**

διεξαγωγή συγκεκριμένης διαδικασίας αξιολόγησης πραγματικών περιστατικών και – προφανώς – όχι για τυπικούς λόγους.

9. Επιχείρησαν να αποκρύψουν ότι ο ίδιος ο Εισαγγελέας **Καλούδης** είναι αυτός που έθεσε στο **αρχείο** την **υπόθεση Κατρούγκαλου** με τα ιδιωτικά συμφωνητικά που είχε συνάψει έχοντας ήδη αναλάβει καθήκοντα ως Υπουργός Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

10. **«Μαρτύρησαν»** από μόνοι τους ότι «αποτελεί **πολιτική αφέλεια** να περιμένει κάποιος» την αποκάλυψη σχέσεων μεταξύ του τριγώνου Πολιτικά Κόμματα – ΜΜΕ – Τραπεζικό σύστημα μέσα από τις εργασίες της Εξεταστικής Επιτροπής, **ακυρώνοντας** από μόνοι τους το **ρόλο** και το **έργο** της **Επιτροπής**.

11. Η μόνη στόχευσή τους είναι η **επανεμφάνιση** στο προσκήνιο της **πορισματικής αναφοράς** Καλούδη μόνο και μόνο για να **αποπροσανατολίσουν** την **κοινή γνώμη** με το πλήθος προβλημάτων που προκαλεί στην κοινωνία η **Κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ** με την **ανικανότητα** και την **ιδεοληψία** που τη διακατέχει.

12. Αναφέρουν ως τέχνασμα των Τραπεζών την Υποσχετική Επιστολή, τακτική που ο ΣΥΡΙΖΑ, με υπογραφή του κ. Τσίπρα, χρησιμοποίησε κατά κόρον.

13. Αναφέρουν ότι, ενώ ο **ΣΥΡΙΖΑ** έχει προσφερθεί και έχει παράσχει στην **Εθνική Τράπεζα** δικαίωμα εγγραφής προσημείωσης του κτηρίου επί της Πλατείας Κουμουνδούρου, εφόσον ζητηθεί από την Τράπεζα και παρά το γεγονός ότι ο ΣΥΡΙΖΑ δεν πληρώνει στην ώρα του τις δόσεις του δανείου, η Εθνική Τράπεζα δεν το έχει ακόμη προσημειώσει. Και το εύλογο ερώτημα είναι: **η ΕΤΕ δε θέλει το κτήριο ή το μη ξεκάθαρο ιδιοκτησιακό καθεστώς του κτηρίου δεν επιτρέπει τη νόμιμη εγγραφή προσημείωσης;**

14. Αναρωτιούνται πώς αυξήθηκε το πιστωτικό όριο της Νέας Δημοκρατίας στην Αγροτική Τράπεζα το 2012, αλλά αποκρύπτουν το γεγονός ότι η **Αγροτική Τράπεζα υπερτετραπλασίασε μονομερώς το επιτόκιο δανεισμού.**

Όμως η πολιτική υποκρισία του ΣΥΡΙΖΑ δε σταματάει στα άνωθι ενδεικτικά – και όχι περιοριστικά – συμπεράσματα. **«Ξέχασαν»** να αναφέρουν ότι αφενός

κατηγορούν τη Νέα Δημοκρατία για το γεγονός ότι δανείστηκε με εγγύηση μελλοντικές κρατικές χρηματοδοτήσεις, αφετέρου ο ίδιος ο **ΣΥΡΙΖΑ** όχι μόνο **δεν ψήφισε** τη σχετική διάταξη περιορισμού τον Οκτώβριο του 2014 (να δίδεται ως εγγύηση μόνο η κρατική χρηματοδότηση του τρέχοντος έτους), αλλά πρόλαβε να **δανειοδοτηθεί** το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε **μεταξύ της ψήφισης του νόμου από την αρμόδια Επιτροπή της Βουλής και την Ολομέλεια**, δίδοντας ως εγγύηση τα επόμενα 8 έτη!

Κλείνοντας, αξίζει να επισημανθεί ακόμη μία φορά ότι από τα ευρήματα της διαδικασίας προέκυψε ότι οι διατάξεις του **ν. 4304/2014** που είχε ψηφίσει η κυβέρνηση Σαμαρά *(και καταψήφισε εν μέρει ο ΣΥΡΙΖΑ, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω)* **διέκοψαν** την **παρελθούσα πρακτική** στη δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων, διασφαλίζοντας ότι στο μέλλον δεν θα επαναληφθούν φαινόμενα όπως αυτά που διερευνά η παρούσα εξεταστική επιτροπή. Σημειώνεται ότι η **Νέα Δημοκρατία** έχει περιλάβει στο καταστατικό της ρητή απαγόρευση του τραπεζικού δανεισμού, αποδεικνύοντας τη συνέπεια διακηρύξεων και ενεργειών της τόσο ως κόμματος, όσο και ως μέρους της κυβερνητικής πλειοψηφίας.

Από την πλευρά της, η **Τράπεζα της Ελλάδος** φαίνεται ότι έχει υιοθετήσει **αυστηρότερους όρους** για χορηγήσεις δανείων για το σύνολο των επιχειρήσεων (όχι μόνο, δηλαδή, για τον κλάδο των ΜΜΕ), με αποτέλεσμα να μειώνεται ο κίνδυνος επισφαλειών στα δάνεια που χορηγούνται εφ' εξής. Για το λόγο αυτό και δεν κρίνεται σκόπιμη κάποια νομοθετική παρέμβαση.

Ο **Άρειος Πάγος** έχει θέσει, με τη νομολογία του, το πλαίσιο εντός του οποίου πρέπει να κινούνται τα τραπεζικά στελέχη για την έγκριση ή την απόρριψη αιτημάτων για χρηματοδότηση. Το πλαίσιο αυτό σαφώς παραπέμπει στους ειδικότερους κανονισμούς που θεσπίζει το εποπτικό όργανο, η **Τράπεζα της Ελλάδος**, που έχει και την τεχνοκρατική εξειδίκευση για τη θέσπιση κριτηρίων και μηχανισμών για την αξιολόγηση των επιχειρηματικών κινδύνων, δεδομένου και του αιτήματος για σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Και για το λόγο αυτό, μια νομοθετική πρωτοβουλία που θα αυστηροποιούσε τις προϋποθέσεις για τη νόμιμη χορήγηση δανείων και θα γινόταν ερήμην της κανονιστικής αρμοδιότητας της Τραπέζης της Ελλάδος, πιθανότατα θα οδηγούσε την αγορά σε πιστωτική ασφυξία, καθώς τα τραπεζικά στελέχη θα δίσταζαν να χορηγήσουν δάνεια, φοβούμενα ότι τυχόν αποτυχία των δανειοδοτούμενων επιχειρήσεων θα οδηγούσε σε προσωπική τους ποινική ευθύνη.

Για τον ίδιο λόγο **δεν συντρέχει** περίπτωση για επανεξέταση του ποινικού σκέλους σε σχέση με τη χορήγηση δανείων στα πολιτικά κόμματα. Ανεξαρτήτως του εάν το άρθρο 78 ν. 4146/2013 καταλαμβάνει και χορηγήσεις που έγιναν σε πολιτικά κόμματα, σε κάθε περίπτωση διαπιστώθηκε ότι οι χορηγήσεις έγιναν χωρίς παράβαση των κανόνων που είχε θέσει η Τράπεζα της Ελλάδος και οι σχετικές αποφάσεις ελήφθησαν από τα αρμόδια προς τούτο όργανα. Η διαπίστωση αυτή, η οποία είναι κοινή σε όλα τα πορίσματα, κυρίως δε της ίδιας της Τραπέζης της Ελλάδος, οδηγεί στο **συμπέρασμα** ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Αρείου Πάγου, **δεν έχει τελεσθεί το αδίκημα της απιστίας κατά τις δανειοδοτήσεις των πολιτικών κομμάτων.**

**ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΗ
ΤΟΥ ΛΑΪΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ- ΧΡΥΣΗ ΑΥΓΗ
ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**

ΗΛΙΑ ΚΑΣΙΔΙΑΡΗ

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΖ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Β΄

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

«ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΙΔΙΟΚΤΗΤΡΙΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΠΟ ΤΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ»

ΠΟΡΙΣΜΑ

Λαϊκού Συνδέσμου-Χρυσή Αυγή, εκπροσωπούμενου από τον Βουλευτή Αττικής Ηλία Κασιδιάρη

*****

-|-

ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Η Εξεταστική Επιτροπή συνεστήθη με την από 15 Απριλίου 2016 ομόφωνη απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής των Ελλήνων. Αποτελείται από 24 μέλη και η λειτουργία της διέπεται από τα άρθρα 68 παρ. 2-3 του Συντάγματος και 144 επόμενα του Κανονισμού της Βουλής.

Σύμφωνα με την απόφαση της Ολομέλειας, η Επιτροπή είχε ως αντικείμενο το ειδικό ζήτημα δημοσίου ενδιαφέροντος της δανειοδότησης των πολιτικών κομμάτων και των εταιρειών μέσων μαζικής ενημέρωσης και ειδικότερα:

α) Το περιεχόμενο των δανειακών συμβάσεων, το ύψος, τους όρους και το σκοπό δανειοδότησης ή αναχρηματοδότησης παλαιότερων δανείων.

β) Την εκτίμηση της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών σε σχέση με τους κανονισμούς πιστοδοτήσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων.

γ) Τις εμπράγματα εξασφαλίσεις και άλλες εγγυήσεις για τις εν λόγω δανειοδοτήσεις.

δ) Το σημερινό ύψος των δανείων αυτών, καθώς και τη σημερινή πορεία εξυπηρέτησής τους.

ε) Τυχόν καταγγελίες των δανειακών συμβάσεων, αλλά και ενδεχόμενες δικαστικές ενέργειες αναγκαστικής εκτέλεσης, καθώς επίσης και αναζήτησης πιθανών ποινικών ευθυνών εις βάρος όσων δανειοδοτήθηκαν και δανειοδότησαν.

Με την αρχική απόφαση της Ολομέλειας σε συνδυασμό με τις διαδοχικές παρατάσεις που δόθηκαν μεταγενέστερα, χορηγήθηκε προθεσμία για την ολοκλήρωση του έργου της Επιτροπής μέχρι την 23^η Ιανουαρίου 2017.

Η Επιτροπή άρχισε τις εργασίες της στις 24 Απριλίου 2016 και σε διάστημα εννέα μηνών συνεδρίασε μόνο 34 φορές, ενώ εξέτασε μόλις 28 μάρτυρες.

Ας σημειωθεί ότι κατά την πρώτη συνεδρίαση ο Λαϊκός Σύνδεσμος-Χρυσή Αυγή είχε προτείνει την κλήση προς εξέταση 82 προσώπων, μεταξύ των οποίων και των πρώην Πρωθυπουργών Κωνσταντίνου Σημίτη, Κωνσταντίνου Καραμανλή, Γεωργίου Παπανδρέου και Αντώνη Σαμαρά.

Ιδιαίτερως σημαντική κρίνεται η παράλειψη κλήσης προς εξέταση των κάτωθι προσώπων:

α) των **Δημητρίου Χριστογιάννη, Δημητρίου Τσουμάνη και Διονυσίου Σταμενίτη**, τέως Βουλευτών οι οποίοι κατέθεσαν την τροπολογία **390/37/2013** με βάση την οποία αρχειοθετήθηκε η δικογραφία για τα δάνεια των κομμάτων.

β) **του Επίκουρου Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος Εμμανουήλ Καλούδη** ο οποίος διενήργησε προκαταρκτική εξέταση και συνέταξε το υπ' αριθ. 3929/15-03-2013 πόρισμα για τα δάνεια των κομμάτων με το οποίο έκρινε ότι έπρεπε να ασκηθεί ποινική δίωξη κατά 65 τραπεζικών και κομματικών στελεχών.

γ) **των 50 και πλέον τραπεζικών στελεχών** που αναφέρονται στο ως άνω πόρισμα ως εμπλεκόμενοι στη χορήγηση των δανείων. Από την εξέταση των συγκεκριμένων υπαλλήλων θα μπορούσαν να προκύψουν στοιχεία για παρεμβάσεις που έγιναν από πολιτικά πρόσωπα για τη χορήγηση των παράνομων δανείων.

-II-

ΝΟΜΟΣ ΠΕΡΙ ΕΥΘΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΩΝ

Η ατιμωρησία των Υπουργών αποτελεί ένα από τα μείζονα ζητήματα που ταλανίζουν την κοινή γνώμη στην Ελλάδα.

Το πλαίσιο διαδικασιών που ορίζεται από τα άρθρα 86 Συντ., 153 επ. Καν. Βουλής και τον εκτελεστικό νόμο 3126/2003, **διασφαλίζουν εν τοις πράγμασι το ακαταδίωκτο** Πρωθυπουργών, Υπουργών και Υφυπουργών ακόμα και για τα πιο κραυγαλέα σκάνδαλα, ακόμα και για τις πιο πρόδηλες περιπτώσεις κακουργημάτων.

Οι προϋποθέσεις για τη συγκρότηση Εξεταστικής και Προανακριτικής Επιτροπής είναι ιδιαίτερα περίπλοκες και αυστηρές. Επιπλέον, η ειδική αποσβεστική προθεσμία που καθιερώνεται με τα άρθρα 86 παρ. 3 εδ. Σ. και 3 παρ. 2 Ν. 3126/2003 είναι συντομότατη, καθώς η αρμοδιότητα της Βουλής μπορεί να ασκηθεί μόνο **μέχρι το πέρας της δεύτερης τακτικής συνόδου της βουλευτικής περιόδου που αρχίζει μετά την τέλεση του αδικήματος**.

Πρακτικά, αν ένα κόμμα κερδίσει δύο συνεχόμενες κυβερνητικές θητείες, δύσκολα θα παραπέμψει Υπουργό του για αδικήματα που έχουν διαπραχθεί εντός της πρώτης κυβερνητικής περιόδου.

Με τον τρόπο αυτό, το σχετικό Συνταγματικό και Νομοθετικό πλαίσιο, καθίσταται παράγων ενίσχυσης της διαφθοράς στη χώρα μας και μετατρέπει την Εκτελεστική Εξουσία σε βασικό άξονα και κινητήριο δύναμη αυτής.

Ως εκ τούτου, ο Λαϊκός Σύνδεσμος-Χρυσή Αυγή θεωρεί ότι όσο υφίσταται το εν λόγω νομικό πλαίσιο δεν μπορεί να γίνει λόγος για πάταξη της διαφθοράς στην Ελλάδα και **ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΤΗΝ ΑΜΕΣΗ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ.**

Μέχρι όμως να συντελεστεί η χρονοβόρος Συνταγματική Αναθεώρηση, δεν πρέπει να παροράται το γεγονός ότι στον νομικό κόσμο έχουν –με καθ’ όλα πειστικό τρόπο- διατυπωθεί απόψεις που συνηγορούν υπέρ της Αντισυνταγματικότητας του άρθρου 86 του Συντάγματος και κατ’ επέκταση των συναφών εκτελεστικών διατάξεων (βλ. Δ. Κουκιάτη, *ΠοινΔνη 2010* σελ. 1048: “*Ποινική Ευθύνη των Υπουργών και άρθρο 86: μία «αντισυνταγματική διάταξη του Συντάγματος»*”).

Πιο συγκεκριμένα, όταν η εναρμόνιση των επιμέρους Συνταγματικών ρυθμίσεων είναι πρακτικώς αδύνατη λόγω της πλήρους αντιφατικότητας μεταξύ των συγκρουομένων διατάξεων, τότε μόνο μία από τις περισσότερες μπορεί να εφαρμοστεί, ενώ η άλλη θα πρέπει να παραμεριστεί πλήρως.

Στην περίπτωση αυτή ορθότερο είναι, ακόμη και αν υπάρχει σχέση γενικού προς ειδικό, να επιλέγεται εκείνη η γενικότερη και θεμελιώδης διάταξη, που καθιερώνει ανθρώπινα δικαιώματα ή βασικές αρχές της δικαιοσύνης και του κράτους δικαίου.

Εν προκειμένω, η διάταξη του άρθρου 86 παρ. 1-3 Συντ. συγκρούεται βάνουσα και αναιρεί ολοκληρωτικά (*χωρίς αυτό να μπορεί να δικαιολογηθεί από λόγους δημοσίου συμφέροντος*), **ΤΟ ΑΡΘΡΟ 4 ΠΑΡ. 1 ΣΥΝΤ.**, που καθιερώνει ότι όλοι οι Έλληνες πολίτες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου. Παράλληλα, η διάταξη του άρθρου 86 παρ. 1-3 Συντ. συγκρούεται και αναιρεί ολοκληρωτικά και **ΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 26 ΣΥΝΤ.**, που προβαίνει στη διάκριση των εξουσιών, καθώς αναθέτει σε ένα πολιτικό όργανο (*τη Βουλή*), την άσκηση αρμοδιοτήτων δικαστικής φύσεως.

Δεν μπορεί όμως να δικαιολογηθεί από λόγους δημοσίου συμφέροντος η δίωξη από τη Βουλή αντί της Εισαγγελικής Αρχής, ώστε να θεωρηθεί η απόκλιση αυτή ως περίπτωση θεμιτής διασταύρωσης των λειτουργιών.

Η αρχές της ισότητας των πολιτών ενώπιον του Νόμου (4 παρ. 1 Συντ.) και της διάκρισης των εξουσιών (26 Συντ.), **ως αποτελούσες θεμελιώδεις αρχές του Συντάγματος, θα πρέπει να επικρατήσουν των διατάξεων του άρθρου 86 παρ. 1-3 Συντ.**

Σε διαφορετική περίπτωση, μέχρι να υλοποιηθεί η Αναθεώρηση του Συντάγματος, θα παρέχεται ασυλία σε Μέλη των Κυβερνήσεων που με πράξεις ή παραλείψεις ζημίωσαν το δημόσιο συμφέρον.

Οφείλουν επομένως οι εισαγγελικοί λειτουργοί σε κάθε τέτοια περίπτωση να ασκούν δίωξη **με την κοινή ποινική διαδικασία που θα εφαρμοζόταν και σε κάθε άλλο πολίτη**. Κανένας ιδιαίτερος λόγος δεν υφίσταται που να απαιτεί την τόσο επιεική-σε βαθμό μάλιστα πλήρους ατιμωρησίας-των ποινικών αδικημάτων των Υπουργών σε σχέση με τα όσα ισχύουν για τους υπόλοιπους πολίτες.

Εκτός από το ζήτημα της συνταγματικότητας ή μη, δεν θα πρέπει να μείνει ασχολίαστο και το ζήτημα που συνάπτεται με τα όρια εφαρμογής των ειδικών διατάξεων για την ποινική ευθύνη των Υπουργών.

Το ερώτημα είναι αν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 86 του Συντάγματος υπάγονται οποιαδήποτε εγκλήματα **«σχετίζονται»** με την άσκηση των υπουργικών καθηκόντων ή **μόνο τα εγκλήματα εκείνα τα οποία πραγματώνονται με την ίδια την άσκηση των υπουργικών καθηκόντων**.

Στη θεωρία (βλ. *Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου ΠοινΔνη 2011, σελ. 496επ.*) τείνει να επικρατήσει η άποψη ότι: α) με βάση τον γενικό ερμηνευτικό κανόνα, σύμφωνα με τον οποίο εξαιρετικές ρυθμίσεις, όπως του άρθρου 86 Συντ., πρέπει να ερμηνεύονται με στενό και περιοριστικό τρόπο και β) την ιστορικοβουλευτική ερμηνεία, δηλ. το γεγονός ότι στον νόμο 3126/2003 **δεν γίνεται λόγος για εγκλήματα που σχετίζονται με τα υπουργικά καθήκοντα, αλλά για εγκλήματα που τελέστηκαν κατά την άσκηση των υπουργικών καθηκόντων**, προκύπτει ότι στο πεδίο εφαρμογής των ως άνω διατάξεων εμπίπτουν μόνο οι πράξεις άσκησης πολιτικής, δηλ. πράξεις άσκησης της δημόσιας εξουσίας που το Σύνταγμα παραχωρεί σε ορισμένα πρόσωπα για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Δηλαδή στον νόμο περί ευθύνης Υπουργών εμπίπτουν μόνο πράξεις όπως: η έκδοση διαταγμάτων με τα οποία αναστέλλεται η ισχύς των ατομικών ελευθεριών ή διαλύεται παράνομα η Βουλή, μέσω των οποίων μπορεί να τελείται το έγκλημα της εσχάτης προδοσίας (άρθρο 134 ΠΚ), η έκδοση ψευδών βεβαιώσεων σχετικά με την ποσότητα ή την ποιότητα ελληνικών προϊόντων (άρθρο 242 ΠΚ), η ανάθεση έργων όχι στους μειοδότες, αλλά σε άτομα που κάνουν ακριβότερες προσφορές, η παραχώρηση δημόσιας γης σε άτομα που δεν τη δικαιούνται κλπ.

Ήτοι, μόνο πράξεις άσκησης δημόσιας εξουσίας όταν με αυτές πραγματώνεται η νομοτυπική μορφή κάποιου κυρωτικού κανόνα **και όχι πράξεις που του δίνεται η ευκαιρία να τελέσει εξαιτίας της ιδιότητάς του και των πλεονεκτημάτων που αυτή προσφέρει**.

Έτσι, με βάση αυτή την ερμηνεία (και πέραν των ζητημάτων συνταγματικότητας που ανεφέρθησαν ανωτέρω), ο σκόπελος της αποσβεστικής προθεσμίας που προβλέπει ο νόμος περί ευθύνης Υπουργών, μπορεί να ξεπεραστεί με βάση αυτή την στενότερη ερμηνευτική προσέγγιση του άρθρου 86 του Συντάγματος.

Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα Πρωθυπουργοί, Υπουργοί και Υφυπουργοί που έχουν διαπράξει-με οποιαδήποτε μορφή συμμετοχής- ποινικά αδικήματα σχετιζόμενα με την χορήγηση δανείων σε κόμματα, ΜΜΕ κλπ., να μην απαλλάσσονται των ευθυνών τους λόγω συμπλήρωσης της αποσβεστικής προθεσμίας, αλλά να λογοδοτούν και να υφίστανται τις ανάλογες ποινικές κυρώσεις κατόπιν παραπομπής τους στην τακτική δικαιοσύνη, ήτοι στα αρμόδια δικαστήρια σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα, των ειδικών ποινικών νόμων και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

-III-

ΠΟΡΙΣΜΑ ΚΑΛΟΥΔΗ

Δυνάμει της υπ' αριθ. 267ΚΔΕ/02-05-2012 παραγγελίας του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, ο Επίκουρος Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος Γεώργιος Καλούδης διενήργησε αυτοπροσώπως προκαταρκτική εξέταση σχετικά με τη νομιμότητα των δανείων που χορηγήθηκαν από τα πιστωτικά ιδρύματα στα πολιτικά κόμματα.

Η προκαταρκτική εξέταση του Εισαγγελέα Καλούδη, κατόπιν συλλογής αποδεικτικών στοιχείων (καταθέσεις μαρτύρων, αντίγραφα δανειακών συμβάσεων, κινήσεις λογαριασμών, ειδική πραγματογνωμοσύνη κλπ.), κατέληξε στη σύνταξη πολυσέλιδου πορίσματος, σύμφωνα με το οποίο για τα δάνεια των πολιτικών κομμάτων στοιχειοθετείται το αδίκημα του άρθρου 390ΠΚ (απιστία σε βαθμό κακουργήματος) και πρέπει να ασκηθεί ποινική δίωξη σε βάρος των τραπεζικών στελεχών που συνέπραξαν στη χορήγησή τους και σε βάρος των υπευθύνων για τα οικονομικά των εμπλεκόμενων πολιτικών κομμάτων.

Στις 15-03-2013 ο Εισαγγελέας Καλούδης απέστειλε το πόρισμά του στον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος Γρηγόριο Πεπόνη και ζήτησε από τον Προϊστάμενό του την έγκριση των ως άνω ενεργειών του.

ΕΝΩ ΛΟΙΠΟΝ Η ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΔΙΩΞΕΩΝ ΠΑΡΙΣΤΑΤΟ ΒΕΒΑΙΑ ΚΑΙ ΗΤΑΝ ΕΠΙ ΘΥΡΑΙΣ, ΤΡΕΙΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΤΕΘΕΣΑΝ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ (υπ' αριθ. 390/04-04-2013) με την οποία εξαλείφονταν το αξιόποινο της πράξης της απιστίας κατά την έννοια των άρθρων 256 και 390 ΠΚ για τον Πρόεδρο, τα μέλη του ΔΣ και τα στελέχη των Τραπεζών, αναφορικά με τη σύναψη δανείων με νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα, μη

κερδοσκοπικού χαρακτήρα, του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός οριοθετείται κατά νόμο, καθώς και η εν γένει παροχή πιστώσεων σε αυτά.

Η τροπολογία έθετε δύο προϋποθέσεις για την εξάλειψη του αξιοποίνου. Συγκεκριμένα:

α) να υφίστανται για τη χορήγηση των δανείων αποφάσεις των θεσμοθετημένων εγκριτικών επιτροπών ή οργάνων κάθε τράπεζας και β) να τηρήθηκαν κατά τη χορήγησή τους οι σχετικές κανονιστικές πράξεις της τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔΤΕ).

Είναι προφανές ότι η συγκεκριμένη τροπολογία **ΕΙΝΑΙ ΣΚΑΝΔΑΛΩΔΗΣ, ΠΡΟΔΗΛΩΣ ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΠΡΟΪΟΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΩΝ ΗΓΕΣΙΩΝ ΤΩΝ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΜΕ ΤΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ**. Η κατάθεσή της δε, έγινε ενόψει της άσκησης ποινικών διώξεων σε βάρος τραπεζικών και κομματικών στελεχών και είχε ως ξεκάθαρη σκοπιμότητα την αρχειοθέτηση της δικογραφίας για τη δανειοδότηση των κομμάτων. Αυθημερόν, η τροπολογία ετέθη προς ψήφιση και υπερψηφίστηκε από τους Βουλευτές της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ αποτελώντας **το άρθρο 78 του ν. 4146/2013 (ΦΕΚ Α 90/18-04-2013)**.

Στις 29-07-2013, ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών Ιωάννης Δραγάτσης γνωστοποιεί στον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος ότι έθεσε την υπόθεση στο αρχείο δυνάμει του άρθρου 78 Ν. 4146/2013 (ΦΕΚ Α' 90/18-04-2013) και ζητά από αυτόν την έγκριση της αρχειοθέτησης.

Στις 23-08-2013, ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος Παναγιώτης Αθανασίου (Αντεισαγγελέας Εφετών), εκδίδει παραγγελία προς τον Επίκουρο Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος Ιωάννης Δραγάτσης με την οποία ζητεί να διενεργηθεί περαιτέρω προκαταρκτική εξέταση με λήψη ενόρκων καταθέσεων των Επιθεωρητών της Τράπεζας της Ελλάδος Μ. Μαρτάκη, Π. Τζώρτσια και Ε. Σταμάτη, προκειμένου να διερευνηθεί αν κατά τη χορήγηση των δανείων στα κόμματα κατά το χρονικό διάστημα από 24-05-2004 μέχρι 2011, τηρήθηκαν οι δύο προϋποθέσεις που τίθενται με το άρθρο 78 του Ν. 4146/2013, δηλαδή αν υφίστανται αποφάσεις των θεσμοθετημένων οργάνων κάθε τράπεζας και αν τηρήθηκαν οι κανονιστικές πράξεις της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔΤΕ).

Στις 09-09-2013 ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών Ιωάννης Δραγάτσης στέλνει στον Παναγιώτη Αθανασίου έγγραφο (αρ. πρωτ. 5253) με το οποίο γνωστοποιεί ότι έθεσε στο αρχείο την υπόθεση διότι: α) υφίστανται αποφάσεις των θεσμοθετημένων οργάνων των τραπεζών και β) τηρήθηκαν κατά τη χορήγηση των δανείων οι σχετικές κανονιστικές πράξεις της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔΤΕ), όπως προκύπτει και από

τις από 02-09-2013 ένορκες καταθέσεις των Επιθεωρητών της ΤΤΕ Ευγενίας Σταμάτη και Παναγιώτη Τζιώρτσια.

Στις 09-09-2013, ο Παναγιώτης Αθανασίου ενέκρινε κατ' άρθρο 43 ΚΠΔ τις ενέργειες του υφισταμένου του Ιωάννη Δραγάτη και κατά συνέπεια, η δικογραφία τέθηκε στο αρχείο.

Η ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΑΥΤΗ ΗΤΑΝ ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΕΣΦΑΛΜΕΝΗ, αφενός μεν διότι η εφαρμοσθείσα διάταξη του άρθρου 78 Ν. 4146/2013 ήταν απολύτως αντισυνταγματική και ως εκ τούτου ανίσχυρη, αφετέρου δε διότι τόσο στην από 29-07-2013 όσο και στην από 09-09-2013 διάταξή του, ο Εισαγγελέας Ιωάννης Δραγάτης δεν αιτιολογεί:

α) το κατά πόσον τα πολιτικά κόμματα ως ενώσεις προσώπων εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της επίμαχης τροπολογίας η οποία δεν μιλάει ρητά για κόμματα, αλλά αναφέρεται σε *«νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός οριοθετείται κατά νόμο»*.

β) από ποια αντικειμενικά στοιχεία και πραγματικά περιστατικά προκύπτει ότι κατά τη χορήγηση των δανείων, οι τράπεζες τήρησαν τις κανονιστικές πράξεις της ΤΤΕ οι οποίες θέτουν μία σειρά από προϋποθέσεις για την οργανωτική δομή των πιστωτικών ιδρυμάτων, τα Συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου αυτών, τη λειτουργία Διαχείρισης Κινδύνων, την κεφαλαιακή επάρκεια, το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης, την υποχρέωση δημοσιοποίησης στοιχείων, καθώς επίσης και άλλα ζητήματα αναφορικά με τη λειτουργία τους.

-IV-

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ-Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κατά την περίοδο της Μεταπολίτευσης, οι Ελληνικές Κυβερνήσεις διαχειρίστηκαν τα οικονομικά της χώρας κατά τρόπο εγκληματικά ζημιογόνο, με αποτέλεσμα να διογκωθεί το δημόσιο χρέος και η Ελλάδα να οδηγηθεί στα Μνημόνια.

Παρά το γεγονός ότι η δημοσιονομική κατάσταση της πατρίδος μας συνεχώς επιδειωνόταν, η πολιτική ελίτ μεριμνούσε ώστε κόμματα και ΜΜΕ να δανειοδοτούνται αφειδώς και κατά παράβαση της κείμενης νομοθεσίας. Ακόμα και μετά το 2009, **ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ, ΥΠΗΡΞΕ ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΜΕ**, ενώ τα πιστωτικά ιδρύματα ακολούθησαν μία τακτική προκλητικής ανοχής

απέναντι στις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις των συγκεκριμένων νομικών προσώπων και τους επεφύλαξαν προνομιακή μεταχείριση σε σχέση με τους υπόλοιπους δανειολήπτες.

ΑΜΕΣΗ ΕΜΠΛΟΚΗ ΣΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΕΧΕΙ ΚΑΙ Η ΤΡΟΪΚΑ, καθώς, όπως δήλωσε ο Διευθύνων Σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας Λεωνίδας Φραγιαδάκης (συνεδρίαση 28-06-2016 σελ. 44): **«...κατά την πιστοδοτική διαδικασία στις επιτροπές, ΠΑΡΩΝ ΕΙΝΑΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ ΤΡΟΙΚΑΣ με δικαίωμα στην περίπτωση που βλέπει ότι δεν τηρούνται οι διαδικασίες, να ζητήσει την αναβολή της συνεδρίασης ή του θέματος, προκειμένου να ληφθούν περαιτέρω εξηγήσεις».**

Διαπιστώνουμε δηλαδή ότι ενώ οι δανειστές της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΔΝΤ,ΕΚΤ,ΕΕ) αποδεικνύονταν άτεγκτοι με τον ελληνικό λαό απαιτώντας τη δραματική συρρίκνωση μισθών, συντάξεων, κοινωνικών παροχών, αύξηση φορολογίας κλπ., ήταν παράλληλα υπέρμετρα γενναιοδωροι με κόμματα και ΜΜΕ και συναινούσαν στην αύξηση του δανεισμού τους εν μέσω Μνημονίου!!!

Οι προϋποθέσεις για τον υπερδανεισμό διαπλεκόμενων πολιτικών φορέων και ΜΜΕ, δημιουργήθηκαν επί Κυβέρνησης Νέας Δημοκρατίας το 1991 (Πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Μητσοτάκης), όταν **με την υπ' αριθ. 1955/02-07-1991 Πράξη του Διοικητή της Τραπέζης της Ελλάδος** καταργήθηκαν οι κανόνες και τα ανώτατα πιστωτικά όρια που ίσχυαν για τη χορήγηση δανείων. Η συγκεκριμένη ΠΔ/ΤΕ, προέβλεπε ότι: **«Η χρηματοδότηση των πάσης φύσεως επιχειρήσεων...διενεργείται χωρίς περιορισμούς ή ειδικότερους όρους...».** Δηλαδή, με την ανωτέρω ΠΔ/ΤΕ, **ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥΣ ΠΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΟΤΕ ΙΣΧΥΑΝ**, οι χορηγήσεις δανείων. Την ίδια απαράδεκτη οικονομική πολιτική ακολούθησαν και οι επόμενες Κυβερνήσεις.

Οι κανόνες που ίσχυαν μέχρι τότε αντικαταστάθηκαν από ένα πλαίσιο εποπτείας εκ μέρους της Τράπεζας της Ελλάδος, το οποίο θεσπίστηκε είτε με νόμους είτε με Πράξεις του Διοικητή της (ΠΔ/ΤΕ) και αφορούσε την οργανωτική δομή, το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου(ΣΕΕ), τη λειτουργία Διαχείρισης Κινδύνων, την κεφαλαιακή επάρκεια, το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης, την υποχρέωση δημοσιοποίησης στοιχείων για την ενίσχυση της διαφάνειας, τα μεγάλα χρηματοδοτικά ανοίγματα κλπ. των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Τα τελευταία χρόνια, το θεσμικό πλαίσιο εποπτείας (γνωστό και ως ΒΑΣΙΛΕΙΑ I,II,III) ρυθμίζεται μεταξύ άλλων από τις ΠΔ/ΤΕ 2598/1998, 2577/09-03-2006, 2588/2007, 2589/2007, 2590/2007, 2594/2007, 2595/20-08-2007, 2620/28.08.2009, 2630/2010, 2635/2010, 2645/2011, 2646/2011, 2655/19.03.2012, τις Πράξεις Εκτελεστικής Επιτροπής (ΠΕΕ) 42/30-05-2014, 47/09-02-2015, 9/10-01-2013, τον

Κώδικα Δεοντολογίας του Ν. 4224/2013, τον Ν. 3601/2007, τον Ν. 3691/2008, τον 3693/2008, τον Ν. 4261/2014 και το άρθρο 55^Α του Καταστατικού ΤΤΕ.

Επί σειρά ετών, η Τράπεζα της Ελλάδος δεν άσκησε επαρκώς τις εποπτικές αρμοδιότητες που είχε από το ανωτέρω νομικό πλαίσιο π.χ. ως την πιστοδοτική πολιτική, τους πιστωτικούς κινδύνους που ανελάμβαναν οι τράπεζες, τα χρηματοδοτικά ανοίγματα, τις απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας, τη διαφύλαξη της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος κλπ.

ΕΝΩ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΠΑΡΑΝΟΜΟΥΣΑΝ, Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΔΕΝ ΕΠΕΒΑΛΛΕ ΤΙΣ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΙΜΕΝΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΚΥΡΩΣΕΙΣ (βλ. ενδεικτικά τα άρθρα 62, 64, 66, 67, 82, 83 Ν. 3601/2007) στις τράπεζες και προσωπικά τις Διοικήσεις αυτών, προκειμένου να τις αποτρέψει από την τέλεση επιβλαβών για την οικονομία και την κοινωνία πράξεων.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ο δανεισμός κομμάτων και ΜΜΕ να φθάσει σε δυσθεώρητα ύψη, να καταστεί μη διαχειρίσιμος **ΚΑΙ ΤΟΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΝΑ ΤΟΝ ΠΛΗΡΩΣΟΥΝ ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ.**

Δεν θα πρέπει να αγνοηθεί και ο ρόλος που έπαιξε το γεγονός ότι πολύ συχνά τραπεζικά στελέχη μετακινούνται από τον ιδιωτικό τομέα στην ΤΤΕ, περιορίζοντας έτσι την πιθανότητα να ελεγχθούν παθογένειες στις οποίες και οι ίδιοι συνέβαλαν.

Μέσα από την ΤΤΕ γίνεται αντιληπτό και το εύρος της ξενοκρατίας που έχει επιβληθεί στην Ελλάδα, καθώς, όπως κατέθεσε το στέλεχος της ΤΤΕ Γεώργιος Πάσχας (συνεδρίαση 29-09-2016 σελ. 154), **ΕΠΙΚΕΦΑΛΗΣ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ ΠΟΥ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙ ΤΟΥΣ ΕΛΕΓΧΟΥΣ ΣΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΣΣΕΙ ΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ**, είναι Γερμανίδα.

-V-

Ο ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2016, τα τέσσερα κόμματα (ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, ΣΥΡΙΖΑ) **ΟΦΕΙΛΑΝ ΓΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑΙ ΤΟΚΟΥΣ, ΤΕΤΡΑΚΟΣΙΑ ΣΑΡΑΝΤΑ (440) ΚΑΙ ΠΛΕΟΝ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΕΥΡΩ** με το ποσό συνεχώς να αυξάνεται, καθώς το μεγαλύτερο μέρος του είναι ληξιπρόθεσμο και επιβαρύνεται με τόκους υπερημερίας. ΓΙΑ ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ ΑΥΤΑ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΕΧΟΥΝ ΣΧΗΜΑΤΙΣΕΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΑΠΩΛΕΙΕΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΔΩΝ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ ΕΥΡΩ.

ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΑΝΕΡΧΟΝΤΑΙ ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΟ 90%!!!

Δηλαδή οι τράπεζες στα επίσημα οικονομικά τους μεγέθη έχουν καταγράψει ότι περιμένουν να εισπράξουν μόνο το 10% αυτής της οφειλής! Μάλιστα, οι προβλέψεις αυτές για ζημία με την πάροδο του χρόνου θα αυξάνονται, καθώς η οικονομική κατάσταση των εν λόγω κομμάτων επιδεινώνεται.

Επί της ουσίας-όπως προέκυψε και από απάντηση του Γεώργιου Πάσχα (Προϊστάμενου της Διεύθυνσης Επιθεώρησης της Τράπεζας της Ελλάδος) σε ερώτηση του Ηλία Κασιδιάρη (Πρακτικά Συνεδρίασης 29-09-2016 σελ. 150)-στο μεγαλύτερο μέρος τους αυτά τα δάνεια δεν πρόκειται να πληρωθούν ποτέ.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα «συναλλαγής» κομμάτων και τραπεζών **είναι το υπ' αριθ. πρωτ. ΑΠΓΔ 321/29-07-2010 έγγραφο του ΠΑΣΟΚ**, που υπογράφεται από το Γενικό Διευθυντή Ροβέρτο Σπυρόπουλο και **με το οποίο, ούτε λίγο ούτε πολύ, μεσούσης της κρίσης και των επώδυνων μέτρων, αιτείται ανανέωση του πιστωτικού ορίου** με βάση το ποσό της κρατικής επιχορήγησης του έτους 2010 επικαλούμενος, μεταξύ άλλων, την αναμενόμενη αύξηση του ποσού της κρατικής χρηματοδότησης, λόγω της αύξησης των κρατικών εσόδων από την εφαρμογή των επειγόντων μέτρων για την αντιμετώπιση της δημοσιονομικής κρίσης.

Ομοίως και το από 22-06-2010 αίτημα του Μενέλαου Δασκαλάκη, με την ιδιότητά του ως Γενικού Διευθυντή της Νέας δημοκρατίας, για προσωρινή επαύξηση του πιστωτικού ορίου της δανειοδότησης κατά 5.000.000 ευρώ με το ίδιο σκεπτικό. Με απλά λόγια, ΝΔ και ΠΑΣΟΚ ζητούσαν το προϊόν της φτωχοποίησης των Ελλήνων να διοχετευθεί στις παρατάξεις τους!

Σε αυτό το καθεστώς συνδιαλλαγής δεν υστερούσε βέβαια και ο ΣΥΡΙΖΑ, του οποίου ο Πρόεδρος **ΑΛΕΞΗΣ ΤΣΙΠΡΑΣ** με επιστολή του προς την Εθνική Τράπεζα στις 12-12-2010, **ζητούσε να δανειοδοτηθεί το κόμμα του με 1,5 ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ, καθώς και να ρυθμιστεί το υπόλοιπο χρέος κατά παράβαση της κείμενης νομοθεσίας.** Έγραφε συγκεκριμένα στην επιστολή του: «Μας είναι απολύτως σαφές ότι η αποδοχή των παραπάνω δύο αιτημάτων μας, απαιτεί ευρύτερη θεώρηση και δεν προσδιορίζεται αποκλειστικά με αυστηρά και μοναδικά χρηματοοικονομικά κριτήρια.»

Εις ό, τι αφορά το ΚΚΕ, παρατηρείται ότι και αυτό δανειοδοτήθηκε μέσα στην κρίση, όταν οι στρόφιγγες είχαν κλείσει για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Μάλιστα, χρηματοδοτήθηκε εν μέρει προκειμένου να καλύψει ανάγκες όχι του ίδιου, αλλά των θυγατρικών του εταιρειών.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το πόρισμα της ΤτΕ (εισερχόμενο 41 της Επιτροπής):

Στις 14.10.2011 έλαβε δάνειο από την Attica Bank για το οποίο
«Ζητήθηκαν από την τράπεζα οι λογαριασμοί όψεως του ΚΚΕ, καθώς και της εταιρείας Τυποεκδοτική ΑΕ, από την εξέταση των οποίων προέκυψε ότι από **το προϊόν του δανείου, το ποσό των 900.000 ευρώ μεταφέρθηκε** στις 14-10-2011 από λογαριασμό του κόμματος σε λογαριασμό της θυγατρικής, με την αιτιολογία «αύξηση μετοχικού κεφαλαίου».

Στις 29-07-2011 από τη Marfin Egnatia Bank δάνειο ποσού 2.100.000 ευρώ για το οποίο προκύπτει ότι «Από το προϊόν του δανείου, **το ποσό των 1.117.000 ευρώ θα χρησιμοποιούνταν για την εξόφληση μεταχρονολογημένων επιταγών της θυγατρικής ΤΥΠΟΚΕΔΟΤΙΚΗ ΑΕ**, που είχαν εκδοθεί σε διαταγή άλλων πιστούχων της τράπεζας, και το υπόλοιπο θα κάλυπτε ανάγκες ρευστότητας του κόμματος έως το τέλος του έτους.

Η ευνοϊκή μεταχείριση από τις τράπεζες προς τα πολιτικά κόμματα συνεχίζεται σκανδαλωδώς μέχρι και σήμερα.

Απόδειξη αυτού το παρακάτω γεγονός:

Τον Μάρτιο και τον Απρίλιο του 2016, η Τράπεζα Πειραιώς προχώρησε σε καταγγελία των δανειακών συμβάσεων τις οποίες είχε υπογράψει με το ΠΑΣΟΚ και τη ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ύψους εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ. Τον Οκτώβριο του 2016, η Πειραιώς προχώρησε σε δικαστικές ενέργειες σε βάρος των δύο αυτών κομμάτων. **ΑΝΤΙ ΟΜΩΣ ΝΑ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΔΙΑΤΑΓΗΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ** η οποία οδηγεί σε άμεση αναγκαστική εκτέλεση σε βάρος της περιουσίας του οφειλέτη (δέσμευση τραπεζικών λογαριασμών κλπ.)- πρακτική την οποία έχουν υποστεί χιλιάδες απελπισμένοι δανειολήπτες-**ΕΠΕΛΕΞΕ ΝΑ ΑΣΚΗΣΕΙ ΑΓΩΓΗ** η οποία ως γνωστόν προϋποθέτει μία χρονοβόρο διαδικασία πολλών ετών μέχρι την τελεσίδικια της υπόθεσης. Το ίδιο είχε κάνει (δηλαδή αγωγή αντί διαταγής πληρωμής) και η ΑΤΕ τον Ιούλιο 2012 για τα εν λόγω κόμματα. **Η ΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΕΠΕΛΕΓΗ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΣΕΙ ΤΑ ΔΥΟ ΚΟΜΜΑΤΑ**, σε αντίθεση με χιλιάδες βιοπαλαιστές που χάνουν τις περιουσίες τους για οφειλές λίγων χιλιάδων ευρώ.

Τα πολιτικά κόμματα υποτίθεται ότι δανειοδοτήθηκαν παραχωρώντας ως εγγύηση την κρατική χρηματοδότηση. Μία τέτοια εκχώρηση όμως κατέστη χωρίς αντίκρισμα, καθώς με εκπρόθεσμη τροπολογία (υπ' αριθ. 1910/15-10-2014) που κατετέθη από τους Βουλευτές Κωνσταντίνο Καραγκούνη και Γιάννη Κουτσούκο (ΝΔ-ΠΑΣΟΚ) στον 4304/2014 (ΦΕΚ Α 234/23.10.2014), **ΘΕΣΠΙΣΤΗΚΕ ΤΟ ΑΚΑΤΑΣΧΕΤΟ ΚΑΙ ΑΝΕΚΧΩΡΗΤΟ ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ** που λαμβάνει κάθε κόμμα και συνασπισμός κομμάτων **ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΑΡΑΝΤΑ ΤΟΙΣ ΕΚΑΤΟ (40%)**.

Επίσης, τον Απρίλιο του 2012 κατατέθηκε τροπολογία (υπ' αριθ. 987/02.4.2012) από τους Υπουργούς Εσωτερικών (Αναστάσιος Γιαννίσης), Οικονομικών (Φίλιππος Σαχινίδης), Ανάπτυξης Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας (Άννα Διαμαντοπούλου), σύμφωνα με την οποία η τέταρτη δόση της κρατικής χρηματοδότησης του 2011 και η πρώτη και δεύτερη δόση του 2012 καθίσταντο ανεκχώρητες και ακατάσχετες προκειμένου να διασφαλιστούν οι προϋποθέσεις απρόσκοπτης λειτουργίας των πολιτικών κομμάτων, ενόψει της διενέργειας εκλογών. Η τροπολογία ψηφίστηκε με 155 ψήφους υπέρ και απετέλεσε το άρθρο 43 παρ. 4 του Ν. 4071/2012.

Ειδικότερα για κάθε κόμμα ξεχωριστά:

A. ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Σύμφωνα με τα υπ' αριθ. 265, 268, 269 και 274 Εισερχόμενα έγγραφα της Επιτροπής, προκύπτει ότι:

Τα δάνεια που έλαβε η ΝΔ από την ΑΤΤΙΚΑ BANK, είναι σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών από 30-06-2012 και η τράπεζα προχώρησε σε καταγγελία στις 17-10-2016. **Το πραγματικό υπόλοιπο στις 31-10-2016 ανέρχονταν σε 3.156.837,93** ευρώ και δεν υπάρχει καμία εξασφάλιση, καθώς οι εκχωρηθείσες κρατικές χρηματοδοτήσεις αφορούν παρελθόντα έτη (2013-2014).

Τα δάνεια που έλαβε από την EUROBANK, είναι σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών και η τράπεζα προχώρησε σε καταγγελία στις 09-07-2014. **Το πραγματικό υπόλοιπο στις 31-10-2016 ανέρχονταν σε 5.219.618,57.**

Τα δάνεια που έλαβε από την Πειραιώς (περιλαμβάνονται και τα δάνεια από την πρώην ΑΤΕ) είναι σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών και η τράπεζα προχώρησε σε καταγγελία τον Απρίλιο του 2016. **Το πραγματικό υπόλοιπο στις 31-10-2016 ανέρχονταν σε 206.256.792,83 ευρώ.** Ως εξασφάλιση, έχουν εκχωρηθεί οι κρατικές χρηματοδοτήσεις των ετών 2017 και 2018, οι οποίες όμως είναι κατά 40% ακατάσχετες και σε κάθε περίπτωση δεν επαρκούν για να καλύψουν την οφειλή.

Τα δάνεια που έλαβε από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, εμφανίζουν υπόλοιπο 6.176.825,13 ευρώ, είναι σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών **και η τράπεζα έχει σχηματίσει προβλέψεις για ποσό 5.146.642,14 ευρώ.**

Στο πόρισμα του Εισαγγελέα Καλούδη (ημερομηνία 15-03-2013) αναφέρεται ότι τα δάνεια της ΝΔ είναι επισφαλής, ο ισολογισμός του κόμματος άκρως ελλειμματικός και δεν θα έχει τη δυνατότητα να αποπληρώσει τις υψηλές δανειοδοτήσεις που έχει λάβει. Ήδη το 2009 είχε εμφανίσει έλλειμμα 9,2 εκατ. ευρώ.

Παρά την κατάσταση όμως αυτή, η οποία ήταν γνωστή, οι τράπεζες συνέχιζαν τη χρηματοδότηση των κομμάτων, κατά παράβαση κάθε κανόνα χρηματοπιστωτικής πολιτικής, της κοινής λογικής, καθώς και των διδαγμάτων κοινής πείρας. Δέχθηκαν ως εγγύηση την εκχώρηση των κρατικών χρηματοδοτήσεων μέχρι και το 2020, δηλαδή για διάστημα πέραν της εκάστοτε Κοινοβουλευτικής Περιόδου (4ετία), οπότε η είσπραξη αυτών δεν ήταν σε καμία περίπτωση βέβαιη, καθώς ουδείς μπορεί να προεξοφλήσει τα ποσοστά που το κάθε κόμμα θα λάμβανε σε μελλοντικές εκλογικές αναμετρήσεις. Έτσι, αναφέρει ο κύριος Καλούδης, *«ακόμη και τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα αναγκάστηκαν να αποδεχτούν ότι, τα δάνεια τα οποία χορήγησαν, δεν πρόκειται να εξοφληθούν εξολοκλήρου, προβαίνοντας στη διενέργεια προβλέψεων απομείωσής τους.»*

Είναι επιβεβλημένο να αναφερθεί το γεγονός ότι σε πληθώρα εισηγητικών σημειωμάτων οι αρμόδιοι υπάλληλοι της τράπεζας προτείνουν να μην χορηγηθεί η αιτούμενη δανειοδότηση στη Νέα Δημοκρατία. Παρά ταύτα, τα ανώτερα κλιμάκια των πιστωτικών ιδρυμάτων, ενέκριναν τη σύναψη των συμβάσεων.

Αναλυτικότερα, σε εισηγητικό με ημερομηνία 31/3/2006 της αρμόδιας διεύθυνσης δημοσίου τομέα προς το Γενικό Συμβούλιο Χρηματοδοτήσεων της ΑΤΕ, αναφέρεται ότι το ύψος των μελλοντικών και μη γεγενημένων απαιτήσεων των πιστούχων – κομμάτων, είναι μη προβλεπόμενο, αφού οι απαιτήσεις επί των οποίων προβλεπόταν η σύσταση ενεχύρου, αναμένονταν να χορηγηθούν από το Δημόσιο προς το κόμμα, και λόγω εκχώρησης, προς τις τράπεζες, σε διάστημα που εκτεινόταν έως και 9 – 10 χρόνια μπροστά. Το σχετικό εισηγητικό κατέληγε ότι η εκτιμώμενη αξία τόσο απομακρυσμένων χρονικά κρατικών χρηματοδοτήσεων βασιζόταν σε προβλέψεις, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει ασφαλής εκτίμηση και αποτίμηση των εξασφαλίσεων, και ότι ως εκ τούτου η τράπεζα αναλαμβάνει υψηλό ρίσκο.

Επίσης, στις 28-6-2010 σε εισηγητικό σημείωμα της Δ/σης του Δημοσίου Τομέα της ΑΤΕ, αναφέρεται: «Η σημαντική αυτή μείωση οφείλεται στη μείωση του ποσοστού που έλαβε το κόμμα στις πρόσφατες εθνικές εκλογές (Οκτώβριος 2009), αλλά κυρίως στην περιστολή του χορηγούμενου ποσού για την ενίσχυση των πολιτικών κομμάτων λόγω δημοσιονομικής στενότητας.»

Η πρόταση δηλαδή της αρμόδιας Διεύθυνσης ήταν αποτρεπτική για την αύξηση της χρηματοδότησης, επισημαίνοντας ότι για την πλήρη κάλυψή της η τράπεζα θα όφειλε να ζητήσει και άλλες εξασφαλίσεις, θέτοντας αυτό το αίτημα προς συζήτηση στο Γενικό Συμβούλιο Χορηγήσεων (ΓΧΣ) της ΑΤΕ.

Το ίδιο συνέβη και με την περίπτωση της δανειοδότησης της Ν.Δ. από την τράπεζα Αττικής. Βάσει της Έκθεσης Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος με

ημερομηνία 26 Απριλίου 2012, η υπ' αριθμόν 069/626/20.10.2011 εισήγηση του τμήματος έγκρισης και αξιολόγησης πιστοδοτήσεων της τράπεζας Αττικής, για αύξηση πιστοδοτικού ορίου ήταν αρνητική, επισημαίνοντας τους υφιστάμενους και μελλοντικούς κινδύνους και εκτιμώντας ως μη αποδεκτό τον πιστωτικό κίνδυνο. **Εντούτοις, η πιστοδότηση εγκρίθηκε από το ανώτερο εγκριτικό κλιμάκιο του Συμβουλίου Πιστοδοτήσεων της τράπεζας Αττικής.**

Επιπλέον, η ΝΔ έχει προβεί σε πολλαπλή εκχώρηση των κρατικών χρηματοδοτήσεων της σε περισσότερες τράπεζες για το ίδιο έτος.

Ειδικότερα:

α) Στις 11/09/2009 εκχώρησε στην ΑΤΕ ολόκληρη τη χρηματοδότηση του έτους 2013. Στις 08-03-2011 εκχώρησε στην ΑΤΕ ολόκληρη τη χρηματοδότηση του έτους 2014.

Στις ως άνω συμβάσεις, η ΝΔ δεσμεύεται ότι: *«Συνεπεία της παραπάνω εκχώρησης και ενεχυρίασης της απαίτησης, ο οφειλέτης εκχωρεί στην Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. και όλα τα σχετικά δικαιώματά του και υπόσχεται την ενεχυριαζόμενη απαίτηση, ελεύθερη από κάθε άλλη ενεχυρίαση – εκχώρηση συμψηφισμό ή απαίτηση τρίτου ή κατάσχεση».*

Παρά ταύτα, στις 02-11-2011 εκχωρεί εκ νέου (στην ΑΤΤΙCΑ αυτή τη φορά) τις χρηματοδοτήσεις των ετών 2013 και 2014 μέχρι του ποσού των δύο εκατομμυρίων διακοσίων χιλιάδων (€2.200.000) ευρώ. Στην σύμβαση εκχώρησης, αναφέρεται ότι: *«ο εκχωρητής – ενεχυράζων...υπόσχεται και εγγυάται την εκχωρούμενη – ενεχυραζόμενη απαίτηση, ελεύθερη από κάθε ενοχικό και εμπράγματο βάρος, άλλη ενεχύραση, εκχώρηση, συμψηφισμό, ένσταση, προσβολή, απαίτηση τρίτου, κατάσχεση ή οποιαδήποτε δέσμευση.»*

β) Στις 27-07-2010 η ΝΔ εκχώρησε στην ΑΤΕ ολόκληρη την κρατική χρηματοδότηση των ετών 2019 και 2020 όρος και δεσμεύτηκε για την μη εκχώρησή της σε τρίτους.

Παρά ταύτα, στις 19-11-2010 εκχώρησε στην EUROBANK μέρος της χρηματοδότησης για το έτος 2019 μέχρι του ποσού των 3 εκ. ευρώ. Στην σύμβαση εκχώρησης αναφέρεται ότι: *«Ο ενεχυράζων...υπόσχεται τις ανωτέρω απαιτήσεις του ελεύθερες από κάθε άλλη εκχώρηση, ενεχυρίαση, συμψηφισμό, ή απαίτηση τρίτου ή κατάσχεση.»*

Εν συνεχεία, στις 20-12-2010 εκχώρησε μέρος της χρηματοδότησης για το έτος 2019 μέχρι του ποσού των 5 εκ. ευρώ και μέρος της χρηματοδότησης για το έτος 2020 μέχρι του ποσού των 4 εκ. ευρώ, στην Εθνική Τράπεζα.

Στη σχετική σύμβαση ενεχύρασης αναφέρεται ότι: «ο οφειλέτης υπόσχεται ότι η ενεχυραζόμενη απαίτησή του είναι ελεύθερη από κάθε άλλη ενεχύραση, εκχώρηση, συμφωνισμό ή απαίτηση τρίτου ή κατάσχεση».

Μεταγενεστέρως, τον Οκτώβριο του 2016 η Τράπεζα Πειραιώς άσκησε αγωγή κατά της Ν.Δ. για το ποσό των 163.615.515,81 εκ. ευρώ (145.160.074,34 εκ. κεφάλαιο και 18.263.746,32 εκ. ευρώ τόκοι).

Προκλητικά ευνοϊκή στάση απέναντι στη Νέα Δημοκρατία κράτησαν οι τράπεζες και στη δικαστική αντιδικία που έχουν μαζί της.

Ειδικότερα, στην αγωγή της Τράπεζας Πειραιώς ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, το αίτημα ανέρχεται σε 111.569.285,23€, ενώ στην πραγματικότητα η απαίτησή της που απορρέει από τη δανειακή σύμβαση 337/10.10.2000 και τις πρόσθετες σε αυτή πράξεις με την ΑΤΕ, ανέρχεται στο ποσό των 172.821.231,23€!

Β. ΠΑΣΟΚ

Σύμφωνα με τα υπ' αριθ. 265, 268, 269 και 274 Εισερχόμενα έγγραφα της Επιτροπής, προκύπτει ότι:

Τα δάνεια που έλαβε το ΠΑΟΣΚ από την ΑΤΤΙΚΑ BANK, είναι σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών από 13-12-2011 και η τράπεζα προχώρησε σε καταγγελία στις 17-10-2016. Το πραγματικό υπόλοιπο στις 31-10-2016 ανέρχονταν σε 8.330.900,51 ευρώ και δεν υπάρχει καμία εξασφάλιση, καθώς η εκχωρηθείσα κρατική χρηματοδότηση αφορούσε παρελθόν έτος (2015).

Τα δάνεια που έλαβε από την EUROBANK, είναι σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών και η τράπεζα προχώρησε σε καταγγελία στις 04-07-2014. Το πραγματικό υπόλοιπο στις 31-10-2016 ανέρχονταν σε 8.497.887,60.

Τα δάνεια που έλαβε από την Πειραιώς (περιλαμβάνονται και τα δάνεια από την πρώην ΑΤΕ) είναι σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών και η τράπεζα προχώρησε σε καταγγελία τον Μάρτιο του 2016. Το πραγματικό υπόλοιπο στις 31-10-2016 ανέρχονταν σε 170.781.672,81 ευρώ και δεν υπάρχει καμία εξασφάλιση, καθώς η εκχωρηθείσα κρατική χρηματοδότηση αφορά παρελθόν έτος (2012-14 και 2016).

Τα δάνεια που έλαβε από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, εμφανίζει υπόλοιπο 11.507.098,98 ευρώ, είναι σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών και η τράπεζα έχει σχηματίσει προβλέψεις για ποσό 8.779.439,06 ευρώ.

Στο πόρισμα του Εισαγγελέα Καλούδη επαναλαμβάνονται και για το ΠΑΣΟΚ τα ίδια ως άνω συμπεράσματα που αναφέρθηκαν για τη ΝΔ και επιπλέον:

«Ας σημειωθεί δε ότι, παρότι πάγια τακτική της ΑΤΕ (βλ. υπ' αριθ. 115/94 και 204/97 εγκυκλίου) είναι να μην χρηματοδοτεί πελάτες με πάγιες οφειλές, εντούτοις συνέχισε να χρηματοδοτεί το ΠΑΣΟΚ και τη ΝΔ, παρότι και τα δύο αυτά κόμματα είχαν σημαντικές και ληξιπρόθεσμες οφειλές από προηγούμενα δάνεια...

Επίσης, τραπεζικό παράδοξο αποτελεί το δάνειο ύψους 5.166.000 ευρώ που εξασφάλισε το ΠΑΣΟΚ από την Eurobank, για την απόδοση του οποίου δόθηκε μία υποσχετική επιστολή εξόφλησης μέσω της κρατικής επιχορήγησης του 2011 και χωρίς να λάβει χώρα-όπως αναφέρει η ΤτΕ- «νομότυπη εκχώρηση αυτής, αφού είχε ήδη εκχωρηθεί στην ΑΤΕ» (βλ. πόρισμα για Eurobank)...

Το ΠΑΣΟΚ εμφανίζεται ιδιαίτερα ελλειμματικό τα έτη 2009 και 2011 και το 2009 εμφάνισε αυξημένες δαπάνες ύψους 94,6 εκατ. ευρώ, για την κάλυψη των οποίων οδηγήθηκε σε δανεισμό ύψους 46,8 εκ. ευρώ. Η διαφορά μεταξύ δαπανών και εσόδων το 2009 έφθασε τα 12,3 εκατ. ευρώ και το 2011 τα 5,8 εκατ. ευρώ, ενώ λόγω και της μείωσης των εσόδων του εν λόγω κόμματος (εισφορές βουλευτών, μελών και φίλων) κατά την τελευταία τριετία κατά 64,7%, θεωρείται αδύνατο-σύμφωνα με το πόρισμα- να κατορθώσει να αποπληρώσει τα δάνεια που έλαβε..

Παρά την κατάσταση όμως αυτή, η οποία ήταν γνωστή, οι τράπεζες συνέχιζαν τη χρηματοδότηση των κομμάτων, κατά παράβαση κάθε κανόνα χρηματοπιστωτικής πολιτικής, της κοινής λογικής καθώς και των διδαγμάτων κοινής πείρας (βλ. την από 16-04-2010 εισήγηση της Υποδιεύθυνσης Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών της ΑΤΕ προς το Γενικό Συμβούλιο Χορηγήσεων για αύξηση της χρηματοδότησης προς το ΠΑΣΟΚ από 96, 8 εκ. ευρώ σε 99,8 εκ. ευρώ, για να ανταπεξέλθει στις τρέχουσες υποχρεώσεις του, που λόγω της καθυστέρησης είσπραξης της κρατικής οικονομικής ενίσχυσης, δεν μπορεί να εξυπηρετήσει).»

Στην κατάθεσή του ενώπιον της Επιτροπής, ο υπεύθυνος οικονομικών του ΠΑΣΟΚ, Νίκος Σαλαγιάννης, **δήλωσε ότι με τα σημερινά δεδομένα τα δάνεια του κόμματος θα ξεπληρωθούν σε 400 χρόνια** και ότι τελευταία φορά που κατέβαλε δόσεις δανείου ήταν το 2011.

Περαιτέρω, στις 10/10/2016 η Τράπεζα Πειραιώς άσκησε αγωγή εναντίον του ΠΑΣΟΚ. Όμως, ενώ από το κείμενο της αγωγής προκύπτει ότι η απαίτηση της Τράπεζας Πειραιώς από την δανειακή σύμβαση υπ' αριθ. 367/14.12.2000 και τις πρόσθετες σε αυτή πράξεις με την ΑΤΕ **ανέρχεται στο ποσό των 150.702.299,30 €**, η ενάγουσα Τράπεζα περιορίζει την απαίτησή της αυτής **«για λόγους οικονομίας» στο ποσό των 96.748.226,82 €** εντόκως με συμβατικό επιτόκιο υπερημερίας πλέον ανατοκισμών ανά εξάμηνο από 1-7-2016 και εξής μέχρι εξοφλήσεως, ενώ διατυπώνεται ρητή επιφύλαξή της για είσπραξη του επιπλέον ποσού, οποτεδήποτε κριθεί σκόπιμο με άσκηση νέας αγωγής.

Δηλαδή, ένα ποσόν 53.954.072,48 € δεν συμπεριλαμβάνεται στο αίτημα της αγωγής, παρόλο που στο ιστορικό της αναγράφεται ρητά ότι αποτελεί μέρος της συνολικής οφειλής του ΠΑΣΟΚ.

Όπως διευκρινίζεται στην αγωγή το ποσό που δεν ζητείται αντιστοιχεί στο ποσό των αναλογούντων τόκων, συμβατικών και υπερημερίας, που χρεώθηκαν στο λογαριασμό της επίδικης σύμβασης ανά εξάμηνο από 28-12-2012 μέχρι 30-6-2016 μειωμένο κατά το ποσό των συνολικών καταβολών που πραγματοποιήθηκαν στο ίδιο διάστημα .

Η παράλειψη διεκδίκησης ικανού μέρους της συνολικής οφειλής, είναι μία ακόμη απόδειξη της σχέσης διαπλοκής μεταξύ της πολιτικής εξουσίας με το τραπεζικό σύστημα.

Αντίστοιχα με την ίδια αγωγή περιορίζονται οι απαιτήσεις της ίδιας τράπεζας οι προερχόμενες από την σύμβαση 4520150/18.11.2010. Ειδικότερα, αντί για ποσό 10.089.911,91€ (που είναι το πραγματικό ύψος της οφειλής), ζητείται ποσό 8.297.726,01€. Το ίδιο γίνεται και με την απαίτησή της από την σύμβαση 21599-00/1/19.11.2009 (που είχε συνάψει το ΠΑΣΟΚ με την Marfin Egnatia). Αντί για ποσό 3.449.344,99€, ζητείται το ποσό των 3.102.731,93€.

Με τον τρόπο αυτόν, η ΠΕΙΡΑΙΩΣ από το ποσό των 164.241.556,20 € στο οποίο ανέρχεται το συνολικό υπόλοιπο του χρέους του ΠΑΣΟΚ προς αυτήν, ζητεί συνολικά μόνο 108.148.684,76 € .

Πολλαπλές εκχωρήσεις

Τον Νοέμβριο και τον Δεκέμβριο του 2010 το ΠΑΣΟΚ εκχώρησε τέσσερεις φορές την ίδια χρηματοδότηση (έτους 2015) προκειμένου να λάβει δάνεια ύψους 30.000.000 ευρώ από τις τράπεζες. Συγκεκριμένα: Στις 18/11/2010 πήρε 6.500.000 ευρώ από την Πειραιώς, στις 19/11/2010 πήρε 9.000.000 ευρώ από την Marfin, στις 13/12/2010 πήρε 6.000.000 ευρώ από την Attica και στις 23/12/2010 πήρε 8.500.000 ευρώ από την ΕΤΕ. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις δόθηκε ως ενέχυρο η χρηματοδότηση του ίδιου έτους, παρά το γεγονός ότι το ύψος της εκχωρούμενης απαίτησης σε καμία περίπτωση δεν έφτανε τα 30 εκ. ευρώ. Για την ακρίβεια, η κρατική χρηματοδότηση για το έτος 2015 ανέρχονταν σε 1.276.323,36 ευρώ μόλις!

Γίνεται μνεία ότι στις σχετικές συμβάσεις αναφέρονταν ότι: **«Ο ενεχυραστής ενεχυράζει υπέρ της τράπεζας και όλα τα σχετικά δικαιώματά του προσωπικά και πραγματικά και τις σχετικές αγωγές και υπόσχεται ότι η ενεχυραζόμενη απαίτησή του είναι ελεύθερη από κάθε άλλη ενεχύραση, εκχώρηση, συμψηφισμό ή απαίτηση τρίτου ή κατάσχεση».**

Οι όροι με τους οποίους δανείζονταν εκείνη την εποχή το ΠΑΣΟΚ γίνονται πιο εμφανείς αν ληφθεί υπόψη ότι το ίδιο χρονικό διάστημα συνήφθη και το δάνειο των 5.000.000 ευρώ με τη EUROBANK που δόθηκε με απλή υποσχετική επιστολή περί εκχώρησης της χρηματοδότησης του 2011, χωρίς να γίνει τυπικά η εκχώρηση.

Είναι επιβεβλημένο να αναφερθεί και το γεγονός ότι και στην περίπτωση του ΠΑΣΟΚ, σε πληθώρα εισηγητικών σημειωμάτων οι αρμόδιοι υπάλληλοι της τράπεζας προτείνουν να μην χορηγηθεί η αιτούμενη δανειοδότηση στη Νέα Δημοκρατία. Παρά ταύτα, τα ανώτερα κλιμάκια των πιστωτικών ιδρυμάτων, ενέκριναν τη σύναψη των συμβάσεων.

Αναλυτικότερα, τον Σεπτέμβριο του 2006, η Διεύθυνση Δημοσίου Τομέα-Υποδιεύθυνση Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών της ΑΤΕ εισηγείται στο Γενικό Συμβούλιο Χορηγήσεων την απόρριψη του αιτήματος του ΠΑΣΟΚ για αύξηση του πιστωτικού ορίου από τα 52 σε 58 εκ. ευρώ. Το σκεπτικό ήταν ότι το ύψος της κρατικής χρηματοδότησης του 2007 δεν μπορεί να προϋπολογισθεί.

Παρά ταύτα, το Γενικό Συμβούλιο Χρηματοδοτήσεων δέχθηκε την αύξηση του πιστωτικού ορίου από 52 σε 58 εκατομμύρια. Ο Διοικητής της ΑΤΕ πρότεινε την να εγκριθεί το αίτημα για να υπάρχει ίση μεταχείριση των δύο κομμάτων (ΝΔ - ΠΑΣΟΚ). Με τον Διοικητή συμφώνησε τόσο ο Υποδιοικητής όσο και όλα τα μέλη του Γενικού Συμβουλίου Χρηματοδοτήσεων.

Γ. ΣΥΡΙΖΑ

Σύμφωνα με το από 25-05-2016 έγγραφο του υπευθύνου οικονομικών του Σύριζα (υπ' αριθ. 60 Εισερχόμενο της Επιτροπής) τον Απρίλιο του 2016, το συνολικό υπόλοιπο των δανειακών υποχρεώσεων του κόμματος ανέρχονταν σε 8.875.000 ευρώ (Εθνική Τράπεζα).

Περαιτέρω, στο πόρισμα Καλούδη, τα δάνεια του Σύριζα χαρακτηρίζονται ως επισφαλής και χορηγηθέντα χωρίς να δικαιολογούνται από τα οικονομικά μεγέθη του κόμματος κατά το χρόνο σύναψης της σύμβασης (2006).

Πράγματι, από το υπ' αριθ. 31638/21-11-2016 έγγραφο της **Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος** (αριθ. Εισερχομένου 268/21-11-2016) σε συνδυασμό με το από 18-01-2017 έγγραφο του Δημήτριου Δαρειώτη Υπεύθυνου Οικονομικών του Σύριζα (αριθ. Εισερχομένου 295/19-01-2017), προκύπτει ότι από τις 30-06-2016, **το δάνειο έχει περιέλθει σε καθεστώς καθυστέρησης άνω των 90 ημερών για ποσό 1.925.489,74 ευρώ** και το συνολικό ύψος της οφειλής σήμερα (ενήμερης και ληξιπρόθεσμης) είναι **7.975.489,74 ευρώ**.

Να σημειωθεί ότι το 1990 το κόμμα «Ελληνική Αριστερά» (ΕΑΡ), ενοποιήθηκε με το κόμμα «Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου»,

μετεξέλιξη του οποίου υπήρξε ο Σύριζα. Το 1997 λοιπόν, η Ιονική δέχθηκε και διέγραψε προς όφελος του Συνασπισμού χρέος ύψους εκατοντάδων εκατομμυρίων δραχμών προερχόμενο από δανειο που είχε λάβει η ΕΑΡ. Το δάνειο είχε ληφθεί το 1990 για την αγορά του κτιρίου στην πλατεία Κουμουνδούρου όπου σήμερα στεγάζονται τα γραφεία του Συριζα. Τελικά, από 400.000.000 δραχμές που είχε φτάσει το υπόλοιπο του δανείου, η τράπεζα δέχθηκε την εξόφλησή του με μόλις 175.000.000 δραχμές!

Δ. ΚΚΕ

Το ΚΚΕ είναι το μοναδικό κόμμα, το οποίο σε τραπεζικές καρτέλες αναφέρεται ως «Όμιλος». Αυτό, διότι τα δάνειά του υπολογίζονται σε συνδυασμό με τα δάνεια συγγενών προς αυτό εταιρειών.

Ενδεικτικό για τον τρόπο με τον οποίο λάμβανε δάνεια το ΚΚΕ, είναι το εξής απόσπασμα της με ημερομηνία 26-04-2012 Έκθεσης Ειδικής Έρευνας της ΤΤΕ που αναφέρεται στο δάνειο του 2011 από την ΑΤΤΙCΑ ΒΑΝΚ(υπ' αριθ. 41 Εισερχόμενο της Επιτροπής): **«Στο εισηγητικό σημείωμα δεν έχει γίνει αξιολόγηση της ικανότητας του κόμματος για την ομαλή αποπληρωμή των τοκοχρεωλυσίων. Επιπλέον, δεν έχει γίνει αναφορά σε τυχόν υφιστάμενο δανεισμό από άλλες τράπεζες, ώστε να προκύπτει η συνολική δανειακή επιβάρυνση...Στο εισηγητικό σημείωμα δεν έχει αποσαφηνιστεί περαιτέρω οι πιστωτικές ανάγκες του κόμματος και πώς θα χρησιμοποιούνταν το αιτούμενο δάνειο. Οι όροι αποπληρωμής (10ετής διάρκεια , 2ετής περίοδος χάριτος με κεφαλαιοποίηση τόκων , bullet payment 50% του κεφαλαίου) θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ευνοϊκοί και ασύμβατοι με την τραπεζική πρακτική, λαμβάνοντας υπόψη και το σκοπό του δανείου (κεφάλαιο κίνησης)....**

Εξάλλου, τα δάνεια τόσο του ΚΚΕ, όσο και της ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ στην Εθνική Τράπεζα, εμφανίζουν ληξιπρόθεσμες οφειλές άνω των 90 ημερών, συνολικού ύψους **ΕΝΤΕΚΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ ΤΡΙΑΚΟΣΙΩΝ ΕΝΤΕΚΑ ΧΙΛΙΑΔΩΝ ΤΡΙΑΚΟΣΙΩΝ ΤΡΙΑΝΤΑ ΟΚΤΩ (11.311.338€) ΕΥΡΩ** (υπ' αριθ. 268 εισερχόμενο της Επιτροπής):

Εταιρία	Αριθμός σύμβασης	Πραγματικό Υπόλοιπο 31-10-2016	Καθυστέρηση άνω των 90 ημερών	Ημερομηνία Ληξιπροθεσμίας
ΚΚΕ	0400120600	7.093.642	1.693.642	31-12-2015
Τυποεκδοτική ΑΕ	400085421/17-05-21983	1.521.459	1.521.459	28-07-2011

Τυποεκδοτική ΑΕ	1500027529/24- 10-1996		8.096.237	01-08-2011
Όμιλος ΚΚΕ σύνολο		20.876.082	11.311.338	

Για το θέμα αυτό, στο πόρισμα Καλούδη, αναφέρονται τα κάτωθι:

«Εξάλλου, η χρηματοδότηση που χορηγήθηκε στο ΚΚΕ από την Εθνική Τράπεζα, δεν είναι επαρκώς εξασφαλισμένη, παρότι εκχώρηση της ετήσιας κρατικής επιχορήγησης των ετών 2011-2015 δεν έχει εκχωρηθεί σε άλλη τράπεζα, αφού η οφειλή της συγγενούς του κόμματος εταιρείας «ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ», ύψους 10.683.000 ευρώ προς την ίδια Τράπεζα αποτελεί τροχοπέδη στην αποπληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής. Ο δε ισχυρισμός του Νικολάου Σοφιανού (μέλους αρμοδίου οργάνου για τη διαχείριση των οικονομικών του ΚΚΕ) ότι ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ και ΚΚΕ είναι διακριτά νομικά πρόσωπα, χωρίς να επηρεάζει η φερεγγυότητα του ενός το άλλο, δεν ευσταθεί, διότι όπως προκύπτει 9βλ. το από 13-10-2011 e-mail της Μαίρης Γεροντάκη, Corporate Manager της Εθνικής τράπεζας της Ελλάδος, η οποία εισηγήθηκε τη χορήγηση δανείου στο ΚΚΕ ύψους 2.000.000 ευρώ), από το ποσό της κρατικής χρηματοδότησης που θα ελάμβανε το ΚΚΕ, ποσό 409,5χιλ. ευρώ θα παρακρατούνταν για την εξόφληση ληξιπρόθεσμων τόκων α' εξαμήνου της ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗΣ, ενώ το υπόλοιπο ύψους 150 χιλ. θα καταβληθεί έναντι των χρονικά ληξιπρόθεσμων δόσεων κεφαλαίου της ίδιας εταιρείας.»

-VI-

Ο ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΜΕ

Το συνολικό ύψος του δανεισμού των επιχειρήσεων ΜΜΕ αγγίζει τα **1,5 ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΕΥΡΩ** (ημερομηνία αναφοράς 31-10-2016), για τα οποία ήδη οι προβλέψεις που έχουν σχηματίσει οι τράπεζες αγγίζουν το 65% του ποσού (!) και οι ακάλυπτοι κίνδυνοι είναι από 50% έως 90%. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Εθνική Τράπεζα μόνη της έχει σχηματίσει προβλέψεις για ζημίες 227 εκατομμυρίων ευρώ από δάνεια σε ΜΜΕ, ποσό το οποίο όλο και επιδεινώνεται, καθώς αρκετοί όμιλοι εταιρειών είναι υπό κατάρρευση. Οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις ανέρχονται στο 50% περίπου του συνόλου των δανείων.

Χαρακτηριστικό για το ρυθμό επιδείνωσης του χαρτοφυλακίου αυτών των εταιρειών, είναι το αναφερόμενο από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Εθνικής Τράπεζας Λεωνίδα Φραγιαδάκη στη σελ. 18 του από 27-10-2106 εγγράφου του προς την Επιτροπή (αριθμός Εισερχομένου 239): *«κατά την αξιολόγηση του υπόψιν χαρτοφυλακίου (σ.σ. των εταιρειών ΜΜΕ) της Τράπεζας από την Ευρωπαϊκή*

Κεντρική Τράπεζα (ECB), με λογιστικό 31-12-2013 προέκυψε ότι οι υπό αναφορά εταιρείες ήταν αξιόχρεες και στο σχετικό πόρισμα προτάθηκε η λήψη προβλέψεων ποσού 2 εκατ. ευρώ μόλις. Κατά την επανάληψη της αξιολόγησης, από τον ίδιο φορέα με λογιστικό 30-06-2015 η σχετική σύσταση για προβλέψεις ανήλθε στο ποσό των 160 εκατ. ευρώ».

Από το ίδιο έγγραφο προκύπτει και **ΤΟ ΜΕΓΑ ΣΚΑΝΔΑΛΟ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΩΝ ΤΑΙΝΙΟΘΗΚΩΝ ΤΩΝ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ**, με βάση την οποία δανειοδοτήθηκαν με εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ και θεωρήθηκαν «αξιόχρεες». Στη σελ. 9 αναφέρεται: «Αναφορικά δε με τις ενεχυρασμένες ταινιοθήκες, θα πρέπει να αναφερθεί ότι ο υπολογισμός της αξίας τους γίνεται από ανεξάρτητους οίκους και βασίζεται στα έσοδα που εκτιμάται ότι θα αποφέρει στην πιστούχο η χρήση τους σε διάρκεια ίση με τη διάρκεια του δανείου, με αναγωγή σε σημερινές αξίες. Η αξία μίας ταινιοθήκης ληφθείσας σε ενέχυρο, σε περίπτωση ρευστοποίησής της, συναρτάται με την οικονομική κατάσταση του κλάδου, την ύπαρξη περισσοτέρων του ενός υποψηφίων αγοραστών, το τυχόν ενδιαφέρον εκ μέρους αγορών του εξωτερικού, κλπ.)».

Δηλαδή η αξία τους αντιστοιχήθηκε όχι με το ποσό που θα απέφεραν σε περίπτωση ρευστοποίησής τους, αλλά με τα διαφημιστικά έσοδα που απέφερε η ταινιοθήκη στο κανάλι για διάρκεια ίση με αυτή της δανειακής σύμβασης.

«ΣΤΗΡΙΧΘΗΚΑΝ» ΔΗΛΑΔΗ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ ΟΤΙ ΟΙ ΚΑΝΑΛΑΡΧΕΣ ΘΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑΝ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟ ΠΟΣΟ ΤΩΝ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ !!!

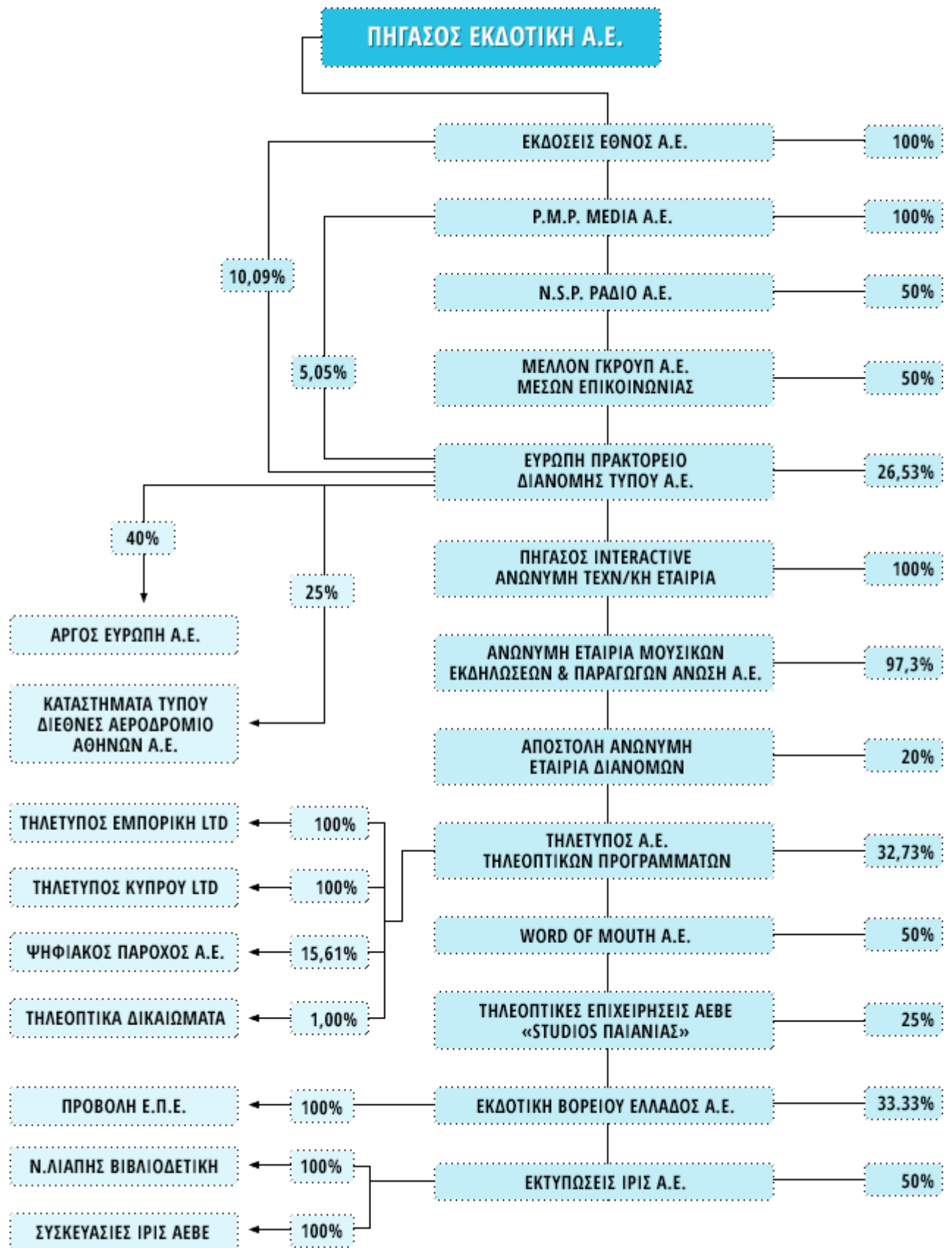
Ουδεμία τράπεζα βεβαίως δεν είναι βεβαίως τόσο αφελής. Απλώς η μεθόδευση αυτή ακολουθήθηκε προκειμένου να δανειοδοτηθούν παρανόμως οι εταιρείες ΜΜΕ με εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ τα οποία ουδέποτε θα αποπληρώσουν. Είναι σαφές ότι σε περίπτωση αναγκαστικής εκτέλεσης, οι υποψήφιοι αγοραστές της ταινιοθήκης (αν θα υπάρξουν) θα είναι ελάχιστοι και ούτε κατά διάνοια δεν θα έχουν λόγο να προσφέρουν 200, 300 ή 400 εκατομμύρια ευρώ (διότι τόσο κοστολογήθηκαν) προκειμένου να αγοράσουν την εν πολλοίς παρωχημένη ταινιοθήκη ενός χρεωκοπημένου καναλιού. **Χαρακτηριστικό παράδειγμα η ταινιοθήκη του Alter που ενώ αποτιμήθηκε στο ποσό των 767 εκ. ευρώ (!!!) απώλεσε την αξία της κατά 100% και ουδείς εκ των πιστωτών κινήθηκε προκειμένου να κατασχέσει αναγκαστικώς το σύνολο ή μέρος αυτής.** Όσο για το αν θα υπάρξουν υποψήφιοι αγοραστές από το εξωτερικό για να αγοράσουν ελληνικά σίριαλ και τηλεοπτικές εκπομπές, αυτό κινείται στη σφαίρα της φαντασίας!

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΕΤΑΙΡΕΙΑ/ΟΜΙΛΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΧΩΡΙΣΤΑ:

1. ΟΜΙΛΟΣ ΠΗΓΑΣΟΣ (μεγαλομέτοχος Φώτης Μπόμπολας)

Η εταιρία ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε. ιδρύθηκε το έτος 1981 και δραστηριοποιείται στον τομέα των ΜΜΕ και ειδικότερα στην έκδοση εφημερίδων και περιοδικών, στο ραδιόφωνο, την τηλεόραση, σε τηλεοπτικές παραγωγές, στη διανομή ταινιών, στις εκτυπώσεις και στη διανομή εντύπων. Σύμφωνα με το μετοχολόγιο στις 31.12.2015 και την ετήσια οικονομική έκθεση του ομίλου για το έτος 2015, οι κύριοι μέτοχοι με ποσοστό άνω του 5% είναι ο **Φώτιος Μπόμπολας με 48,85%**, η **Μαρία Μπόμπολα με 31,56%**, η εταιρία **ΝΕΠ Εκδόσεις Α.Ε. με 6,69%** και ο **Γεώργιος Μπόμπολας: 5,62%**. Ο Όμιλος ΠΗΓΑΣΟΣ έχει την ακόλουθη δομή:

Από το 2006 έως και το 2013, οι τράπεζες **χορήγησαν στον όμιλο δάνεια αρκετών εκατομμυρίων ευρώ, άνευ εξασφαλίσεων** (βλ. υπ' αριθ. 117 εισερχόμενο).

Σύμφωνα με το από 30 Ιουνίου 2016 πόρισμα της ΤτΕ (υπ' αριθ. 129 εισερχόμενο), από το 2009 και έπειτα οι εταιρείες του ομίλου εισήλθαν σε πτωτική τροχιά, εντεινόμενη κατ' έτος. Η σταδιακή συσσώρευση ζημιών και η πτώση της αξίας των συμμετοχών κατέστησαν έντονα αρνητική την καθαρή θέση των εταιρειών, **ενώ η ένταση της ταμειακής στενότητας οδήγησε στην αδυναμία εξυπηρέτησης των χρεών τους**. Στο διάστημα 2010-2015 **οι λειτουργικές ζημιές ανήλθαν σε 85 εκ ευρώ**. Εν τέλει, στις 31-12-2015 οι λειτουργικές ζημιές σε επίπεδο ομίλου, είχαν διαμορφωθεί σε 7,4 εκ. ευρώ και οι μετά φόρων σε 63,5 εκ. ευρώ (συμπεριλαμβάνονται ζημιές αποτίμησης συμμετοχών), **ενώ η αρνητική καθαρή θέση, 146 εκ ευρώ, είχε καταστήσει αμφίβολη με οικονομικούς όρους τη βιωσιμότητα του ομίλου**.

Από το 2012 και εντεύθεν, οι τράπεζες-εντελώς καταχρηστικά και παρά το γεγονός ότι ο όμιλος δεν ήταν συνεπής στις υποχρεώσεις του-**παρέτειναν συνεχώς το χρόνο πληρωμής των δόσεων που είχαν καταστεί ληξιπρόθεσμες**.

Ενώ οι εταιρείες του ομίλου είχαν εκχωρήσει στις τράπεζες τα δικαιώματα επί των εισπράξεων από τις πωλήσεις εφημερίδων, **οι τελευταίες δεν χρησιμοποίησαν το προϊόν των καλυμμάτων** για την εξυπηρέτηση των αρχικά καθορισμένων δόσεων τακτής λήξης όταν αυτές κατέστησαν ληξιπρόθεσμες και μεταγενέστερα αποδέσμευσαν το μεγαλύτερο τμήμα του εν λόγω προϊόντος στα πλαίσια στήριξης της λειτουργίας της εταιρείας (βλ. σελ. 5 του πορίσματος).

Επίσης, σε χρονικές περιόδους που η ισχύς του ορίου factoring είχε ανασταλεί (λόγω μη τήρησης των συμβατικών όρων από τον πιστούχο), οι τράπεζες εξακολουθούσαν να προεξοφλούν απαιτήσεις των εταιρειών του ομίλου (βλ. ενδεικτικά σελ. 14 του πορίσματος).

Ήδη από το 2010, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (ΕΤΕ) είχε επίσημα σε έκθεσή της διαπιστώσει τα σοβαρά οικονομικά προβλήματα του ομίλου. **Παρά ταύτα, συνέχιζε να εγκρίνει παρατάσεις ληξιπρόθεσμων δόσεων, να χορηγεί πρόσθετες πιστώσεις και να αποδεσμεύει ενεχυρασμένες απαιτήσεις**.

Το 2006, η ΕΤΕ χορήγησε δάνειο 20 εκ. ευρώ στην Πήγασος Εκδοτική, χωρίς εξασφαλίσεις, το οποίο έπρεπε να πληρωθεί στις 21-12-2011. Παρά το γεγονός ότι δεν πληρώθηκε, η Εθνική δεν το κατήγγειλε και έδειξε ανοχή μέχρι τον Απρίλιο του 2016 οπότε εκταμιεύθηκε νέο ΚΟΔ, στο οποίο και ενσωματώθηκε η συγκεκριμένη οφειλή. Η ΕΤΕ ανέχθηκε αυτή την κατάσταση, παρά το γεγονός ότι η Πήγασος καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης δεν πληρούσε τους οικονομικούς όρους-μεγέθη-

στόχους που είχαν καθοριστεί ως προϋποθέσεις από τη σύμβαση (βλ. σελ. 11 του πορίσματος).

Στις 27-07-2010 η Εθνική ανανέωσε το κεφάλαιο κίνησης 5 εκ ευρώ της Πήγασος, υπό τον όρο σταδιακής μέχρι την 31-03-2011 κάλυψης του ανοίγματος με επιταγές πελατείας σε ποσοστό χρηματοδότησης 90%. Η εταιρεία ουδέποτε προσκόμισε τις επιταγές, παρά ταύτα η τράπεζα παρείχε συνεχείς παρατάσεις (βλ. σελ. 12 του πορίσματος).

Τον Φεβρουάριο του 2012 (δηλαδή εν μέσω μνημονίου) **εγκρίθηκε από την Εθνική επιπλέον χρηματοδότηση 5 εκ. ευρώ στην ΕΘΝΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ, παρά το γεγονός ότι η τράπεζα σε έκθεσή της διαπίστωνε την χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα της εταιρείας** (βλ. σελ. 12-13 του πορίσματος). Η εκταμίευση του ποσού έγινε μέχρι τον Απρίλιο του 2013, παρά το γεγονός ότι η εταιρεία δεν είχε εκπληρώσει τους συμβατικούς όρους. Αντί να καταγγείλει τη σύμβαση, η τράπεζα έδωσε συνεχείς παρατάσεις στη λήξη των δόσεων οι οποίες δεν πληρώνονταν, αποδέσμευσε τις ενεχυρασμένες απαιτήσεις από την πώληση των εφημερίδων και τελικά «επιβράβευσε» την εταιρεία, δεχόμενη το αίτημά της για μετατροπή του δανείου σε κεφάλαιο κίνησης (το οποίο δεν έχει τακτές δόσεις με συγκεκριμένη ημερομηνία λήξης). Μάλιστα, στις 26-11-2015 ενεργοποιήθηκε εκ νέου το όριο factoring, ενώ στις 22-03-2016(!), εγκρίθηκε και η άρση του περιορισμού της παρακράτησης εκ μέρους της τράπεζας ποσοστού 50% από κάθε προεξόφληση factoring.

Εις ό, τι αφορά την Alpha Bank, ήδη από το 2010 σε έκθεσή της διαπίστωνε την πτώση στον κλάδο των ΜΜΕ των εσόδων από διαφημίσεις κατά 40% σε σχέση με το 2008 (βλ. σελ. 19 του πορίσματος). Παρά ταύτα συνέχιζαν να χορηγούν δάνεια στις εταιρείες του ομίλου.

Το 2012 χορηγήθηκαν από την Alpha Bank στην ΕΘΝΟΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ δύο νέες ειδικές χρηματοδοτήσεις συνολικού ύψους 5 εκ. ευρώ, παρά το γεγονός η τράπεζα είχε κατατάξει τόσο την εταιρεία όσο και τον όμιλο στην κατηγορία «ΓΓ κίνδυνοι υπό παρακολούθηση» (βλ. σελ. 24 του πορίσματος). Τα ποσά αυτά έπρεπε να πληρωθούν στις 31-12-2012 και στις 24-02-2013 αντιστοίχως, αλλά δεν πληρώθηκαν. Ενώ κατέστησαν ληξιπρόθεσμες, η τράπεζα τις μετέτρεψε σε ανακυκλούμενο κεφάλαιο κίνησης, χωρίς τακτές δόσεις. Γενικότερα, όπως προκύπτει από το σύνολο του πορίσματος της ΤΤΕ, υπάρχει πληθώρα περιπτώσεων όπου οι εταιρείες του ομίλου έτυχαν προνομιακής μεταχείρισης από τις τράπεζες, με διαδοχικές παρατάσεις ορίων, ληξιπρόθεσμων δόσεων, απλήρωτων τόκων και παράλειψη είσπραξης χρημάτων από τις ενεχυρασμένες απαιτήσεις.

Στις **12-04-2016** (βλ. σελ. 9 του πορίσματος της ΤτΕ), οι τράπεζες Εθνική, Alpha Bank και Πειραιώς, χορήγησαν στην μητρική εταιρεία («ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ») Κοινοπρακτικό Ομολογιακό Δάνειο συνολικού ύψους 80.000.000 ευρώ. Το δάνειο αναλύονταν σε 69,05 εκ. ευρώ για αναχρηματοδότηση παλαιών οφειλών **ΚΑΙ 10,95 ΕΚ. ΕΥΡΩ ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ. ΝΕΑ ΔΑΝΕΙΑ ΔΗΛΑΔΗ!**

Είναι προκλητικό ότι, ακόμα και σε αυτό το στάδιο, εν έτει 2016, οι τράπεζες έλαβαν ανεπαρκέστερες εξασφαλίσεις, παρά το γεγονός ότι είχαν επίγνωση τού ότι τα οικονομικά μεγέθη της εταιρείας ήταν αρνητικά και η βιωσιμότητά της άκρως επισφαλής.

Οι εξασφαλίσεις που δόθηκαν για το δάνειο των 80 εκ. ευρώ, ήταν:

Προσημείωση υποθήκης σε επιχειρηματικό ακίνητο στο Πάτημα Χαλανδρίου στο οποίο αξίας μόλις 10.000.000 ευρώ (αποτίμηση από την ΕΤΕ)

Ενεχυρίαση σημάτων («Έθνος», «Έθνος της Κυριακής», «Ημερησία» και «Ημερησία του Σαββατοκύριακου») και μετοχών θυγατρικών εταιρειών («Τηλέτυπος α.ε.»(40%), «Εκδόσεις Έθνος ΑΕ», «Ημερησία ΑΕΕ», «Εκτυπώσεις Ιρις Α.Ε.», «Πήγασος ιντερακτιβ ΑΕ», «Μέλλον GROUP ΑΕ», «Άνωση ΑΕ», «PMP Media ΑΕ», «Ευρώπη ΑΕ»). Για τα σήματα και τις μετοχές δεν φαίνεται να υπάρχει αποτίμηση της αξίας.

Για το θέμα αυτό, διαφωτιστικά είναι και τα όσα αναφέρονται στο υπ' αριθ. 588/06-07-2016 έγγραφο της Τράπεζας της Ελλάδος (πρόκειται για την περίληψη του ως άνω πορίσματος): **«Έτσι το αντίκρουσμα των μετοχών των εταιρειών του ομίλου και των σημάτων, που λήφθηκαν ως εξασφάλιση, έχει εν τω μεταξύ απομειωθεί, λόγω της σοβαρής επιδείνωσης της χρηματοοικονομικής κατάστασης τους».**

Όπως ήταν αναμενόμενο, το ΚΟΔ δεν πληρώθηκε κατά τη λήξη του (30-06-2016) και είναι ληξιπρόθεσμο άνω των 90 ημερών.

Στις 31-10-2016 το συνολικό ύψος των δανειακών υποχρεώσεων του ομίλου **ανέρχονταν σε 161.966.451,26 ευρώ.**

Η αποπληρωμή του ποσού αυτού προβλέπεται εντελώς αβέβαιη και ήδη έχουν σχηματιστεί υψηλές προβλέψεις (ΕΤΕ 27.833,140 ευρώ και Alpha Bank 37.711.576,60 ευρώ).

Στις 31-10-2016, το ύψος των ληξιπρόθεσμων οφειλών είχε διαμορφωθεί (σύμφωνα με τα στοιχεία που έστειλαν οι τράπεζες στην Επιτροπή) σε 67.250.361,39 ευρώ.

2. ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ (ΔΟΛ-μεγαλομέτοχος Σταύρος Ψυχάρης)

Ο Όμιλος ΔΟΛ εμφανίζει το μεγαλύτερο ύψος δανείων και γι' αυτό ήταν ο πρώτος για τον οποίο συντάχθηκε Έκθεση Ειδικής Έρευνας από την ΤΤΕ (στις 24-09-2015).

Ο αριθμός των παρατυπιών που διαπιστώνονται κατά τη δανειοδότηση του Ομίλου είναι τόσο μεγάλος, που μόνο ενδεικτική αναφορά μπορεί να γίνει στο παρόν πόρισμα. Για πλήρη ανάλυση του θέματος παραπέμπουμε στην ως άνω έκθεση της ΤΤΕ.

Δανεισμός από Alpha Bank:

ΔΟΛ ΑΕ

Ο όμιλος ΔΟΛ παρουσίασε από το 2009, μείωση κύκλου εργασιών της τάξης του 10% και παρουσίασε ζημιές ύψους 7.500.000 ευρώ.(βλ. εισήγηση της Διεύθυνσης Corporate Banking). Παρά ταύτα, συνέχισε να χρηματοδοτείται. Συγκεκριμένα:

Στις 22-5-2012 εγκρίθηκε χρηματοδότηση ύψους 4.100.000 ευρώ η οποία θα αποπληρωνόταν μέχρι τις 31-10-2012, μέσω προγραμματισμένης αύξησης Μετοχικού κεφαλαίου. Το δάνειο εξασφαλίστηκε με εμπράγματα ασφάλειες επί ακινήτων της εταιρίας, συνολικού ποσού 4.580.000 ευρώ.

Στις 9-10-2012 δόθηκε δίμηνη παράταση αποπληρωμής του ως άνω δανείου, προκειμένου να ολοκληρωθεί η ΑΜΚ. Η ΑΜΚ, τελικά ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο του 2013, πλην όμως η συγκεκριμένη χορήγηση δεν αποπληρώθηκε. **Το θέμα αυτό επισημαίνεται στην έκθεση της ΤΤΕ ως ατεκμηρίωτη ενέργεια.**

Στις 29-8-2013 εγκρίθηκε χορήγηση οκταετούς δανείου ποσού 6.000.000 ευρώ, υπέρ της ΕΤΒΑΚ ΑΕ, με την εγγύηση της εταιρίας ΤΕΡΝΑ. Τμήμα του προϊόντος του δανείου ύψους 4.800.000 ευρώ, κατατέθηκε σε καταθετικό λογαριασμό όψεως του ΔΟΛ. Από το ποσό αυτό ο ΔΟΛ κατέβαλε σε εξόφληση τόκων 750.000 ευρώ, ενώ το υπόλοιπο του δανείου ανερχόταν στις 24.6.2015 σε 4.600.000 ευρώ, με ληξιπρόθεσμο ποσό 300.000 ευρώ.

Για την περίπτωση αυτή, η ειδική έκθεση της ΤΤΕ, αναφέρει, ότι δεν ήταν σε γνώση της τράπεζας η διάθεση του προϊόντος του δανείου κατά τον τρόπο που διατέθηκε, αλλά ούτε και υπήρξε παρακολούθηση, αν από τη χορήγησή του καλύφθηκαν επενδυτικές ανάγκες της δανειολήπτριας εταιρίας, κάτι που αντίκειται στον κανονισμό πιστοδοτήσεων της Τράπεζας.

Δάνειο προς εταιρία “Brionte Ltd”

Η εταιρία εδρεύει στην Κύπρο και είναι συμφερόντων του Στ. Ψυχάρη. Με την από 11-08-2006 απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της Τράπεζας, εγκρίθηκε η χορήγηση δανείου 3.250.000 ευρώ, διάρκειας ενός έτους, με αποπληρωμή στη λήξη.

Το δάνειο χορηγήθηκε ως επιχειρηματικό, για την ανέγερση κτιρίων σε ιδιόκτητη έκταση στο Πόρτο Χέλι. **Σύμφωνα με την έκθεση της ΤτΕ, δεν έγινε ποτέ τεχνικός έλεγχος και δεν προσκομίστηκαν δικαιολογητικά, που να αποδεικνύουν την εκτέλεση των εργασιών**, που αποτελούσαν το αντικείμενο της χρηματοδότησης και ότι αυτό δεν συνάδει με τον κανονισμό Πιστοδοτήσεων.

Η ως άνω δανειακή σύμβαση δεν εξελίχθηκε ομαλά. Πληρώθηκε το ποσό των 1.300.000, ενώ το υπόλοιπο των 2.250.000 ευρώ, παρατάθηκε επτά φορές, με τελευταία παράταση στις 12.05.2015 και καταβάλλονταν μόνο οι τόκοι.

Η εταιρία Ειδικές Εκδόσεις ΑΕ, από το έτος 2007, εμφανίζει μείωση του κύκλου εργασιών κατά 36%. Παρόλα αυτά δανειοδοτήθηκε και το έτος 2008. Στις 30-06-2009, η εν λόγω εταιρία απορροφήθηκε από την εταιρία "Μιχαλακοπούλου Κτηματική-Τουριστική ΑΕ, η οποία και ανέλαβε το χρέος της, που ανερχόταν τότε σε 3.400.000 ευρώ. Από το ποσό αυτό αποπληρώθηκε μέρος, ενώ ποσό 1.600.000 ευρώ, εντάχθηκε στο ΚΟΔ.

Για την συγκεκριμένη δανειοδότηση, η έκθεση της ΤτΕ αναφέρει, ότι με βάση το κανονισμό Πιστοδοτήσεων, **η διερεύνηση των κινδύνων τον Απρίλιο του 2008 και την κακή κατάσταση της εταιρίας, δεν υποστηρίζεται επαρκώς.**

Η εταιρία ΔΟΛ DIGITAL ΑΕ δανειοδοτήθηκε ενώ ο κύκλος εργασιών της ήταν αρνητικός. Τελικό χρέος της εταιρίας που εντάχθηκε στο ΚΟΔ 1.500.000 ευρώ.

Η εταιρία MULTIMEDIA ΑΕ, με την εγγύηση της μητρικής εταιρίας δανειοδοτήθηκε το 2008 με 1.000.000 ευρώ, το όριο έμεινε αμετάβλητο και εντάχθηκε στο ΚΟΔ.

Στην εταιρία STUDIO ΑΤΑ χορηγήθηκε δάνειο 800.000 ευρώ. Υπόλοιπο 200.000 ευρώ.

Δανεισμός Στ. Ψυχάρη Από το δάνειο που χορηγήθηκε στον Στ. Ψυχάρη για αγορά μετοχών ΔΟΛ, υπόλοιπο 57.300.000 ευρώ εντάχθηκε στο ΚΟΔ. Η πορεία δανεισμού του εν λόγω δανειολήπτη προσωπικά, ξεκίνησε στις 09-08-2005, όταν χορηγήθηκε προς αυτόν, μακροπρόθεσμο δάνειο 50.000.000 ευρώ, για την αγορά ποσοστού 25,1% των μετοχών της ΔΟΛ ΑΕ. Σε ασφάλεια του δανείου, λήφθηκε ενέχυρο επί των μετοχών που αγοράστηκαν, καθώς και του επενδυτικού χαρτοφυλακίου του δανειολήπτη, αξίας 20.000.000 ευρώ, που τηρούσε η Τράπεζα. Η διάρκεια του δανείου καθορίστηκε 7ετής (λήξη 8ος του 2012). Στην έκθεση της ΤτΕ αναφέρεται ότι η συγκεκριμένη απόφαση δεν υποστηρίζεται από ανάλυση πηγών αποπληρωμής του δανείου.

Στις 12-11-2009 εγκρίθηκε η επιμήκυνση της διάρκειας του δανείου για ένα έτος, και αναλόγως μετατέθηκε η καταβολή των δόσεων.

Παρά την αδυναμία αποπληρωμής, **στις 25-5-2010 εγκρίθηκε η μη ρευστοποίηση των καλυμμάτων, τα οποία είχαν εν τω μεταξύ μειωθεί στα 29.900.000 ευρώ χωρίς μείωση του υπολοίπου.** Στις 22-12-2010 αποφασίστηκε νέα παράταση της διάρκειας του δανείου κατά 27 μήνες, χωρίς αναπροσαρμογή των καλυμμάτων ή ρευστοποίηση των υπαρχόντων, που ανέρχονταν τότε σε 24.200.000 ευρώ. Στις 30-09-2011 έγινε κεφαλαιοποίηση των τόκων μέχρι τον Αύγουστο του έτους 2013.

Στις 07-11-2011 δόθηκε νέα παράταση του δανείου κατά τρία έτη και νέα κεφαλαιοποίηση των τόκων, μέχρι τον Μάιο του έτους 2014. Ένώ εκκρεμούσε η αποπληρωμή του μεγαλύτερου μέρους του ως άνω δανείου, στις 02-05-2012 χορηγήθηκε νέο δάνειο στο Σταύρο Ψυχάρη, ποσού 14.800.000 ευρώ προκειμένου να αγοράσει το (υπόλοιπο) 71% των μετοχών της ΔΟΛ ΑΕ (τίμημα 5.800.000 ευρώ) και να προβεί σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά 7.000.000 ευρώ.

Η διάρκεια του ως άνω δανείου καθορίστηκε μέχρι τις 31-12-2013, με περιθώριο επιτοκίου 3,5% και σύσταση ενεχύρου επί των μετοχών που αγοράστηκαν με το άνω δάνειο. Ως επιπλέον εξασφάλιση δόθηκε εγγύηση του Παναγιώτη Ψυχάρη, μέχρι του ποσού των 15.000.000 ευρώ χωρίς να αναφέρεται σε τι ακριβώς συνίσταται η συγκεκριμένη εγγύηση. (Ο ίδιος ο Παναγιώτης Ψυχάρης καταθέτοντας στην Εξεταστική Επιτροπή, είπε ότι η εγγύηση συνίσταται σε «αέρα»).

Επίσης δόθηκε εμπράγματη ασφάλεια σε ακίνητο ιδιοκτησίας της Χριστίνας Τσούτσουρα μέχρι του ποσού των 1.200.000 ευρώ, επί του οποίου εγγράφηκε πρώτη προσημείωση. Στις 8-11-2013, με απόφαση του Συμβουλίου πιστοδοτήσεων, αμφότερα τα δάνεια {το υπόλοιπο του δανείου των 50.000.000 ευρώ που είχε χορηγηθεί στις 09-08-2005 και το δάνειο των 14.800.000 ευρώ, που χορηγήθηκε στις 02-05-2012}, που ανέρχονταν στο ποσό των **57.300.000 ευρώ**, μεταφέρθηκαν στην Εταιρία "ΨΥΧΑΡΗΣ MEDIA GROUP", στην οποία ο Στ. Ψυχάρης είχε μεταβιβάσει το σύνολο των μετοχών του ΔΟΛ. Λήφθηκαν οι ίδιες εξασφαλίσεις, όπως ενέχυρο επί των μετοχών της εταιρίας και επί του επενδυτικού χαρτοφυλακίου το οποίο όμως τώρα ανερχόταν σε 11.800.000 ευρώ.

Στην Έκθεση της ΤτΕ επισημαίνεται ότι η απόφαση για τη χορήγηση του δανείου των 14.800.000 αφορούσε τη χρηματοδοτική κάλυψη, αφ' ενός της εξαγοράς των μετοχών της εταιρίας, με αποδέσμευση καλύμματος 2.500.000 ευρώ, αλλά και επιβολή ενεχύρου επί του συνόλου πλέον των μετοχών και αφετέρου της διενέργειας ΑΜΚ κατά 7.000.000 ευρώ, και ότι στηρίχτηκε στο σύνολό της η

επιχειρηματική επιλογή του μετόχου να αποκτήσει τον πλήρη έλεγχο της εταιρίας και να προβεί σε αύξηση του κεφαλαίου της εταιρίας, χωρίς τη δική του συμμετοχή, σε χρονική περίοδο που η χρηματοοικονομική κατάσταση της ήταν δυσμενής.

Από τα παραπάνω προκύπτει, ότι ο δανεισμός του Ομίλου από την ALPHA BANK, ήταν παράνομος και κατά παράβαση των Εγκυκλίων 35/12-2-2001 και 136/17-5-2011 περί κανονισμού πιστοδοτήσεων της ALPHA BANK. Εκεί, εκτός των άλλων, ορίζεται, ότι η διαδικασία επιλογής των πιστούχων, αποτελεί την πλέον σημαντική απόφαση στις εργασίες χρηματοδοτήσεων. Απαιτείται ο ακριβής προσδιορισμός της θέσεως του πιστούχου στον κλάδο δραστηριότητάς του και βεβαίως η γενικότερη πορεία του κλάδου.

Μετά την έναρξη της συνεργασίας με τον πιστούχο, επιβάλλεται η συστηματική παρακολούθηση της πορείας των εργασιών του. Σε κάθε περίπτωση εξετάζεται η δυνατότητα του πιστούχου να εξοφλεί την οφειλή του.

Σημαντικότερη απόδειξη της ικανότητας αποπληρωμής του οφειλέτη, είναι η τήρηση των υποχρεώσεων που αναλαμβάνει απέναντι στην Τράπεζα, μεταξύ των οποίων είναι η επιστροφή κεφαλαίου και τόκων, στους προσυμφωνημένους χρόνους.

Επανεκτίμηση καλυμμάτων γίνεται το αργότερο κάθε τρία έτη, ή και ενωρίτερα, όταν γίνουν αντιληπτές μεταβολές στο ακίνητο, ή την στην πορεία της επιχείρησης. Σε περίπτωση απόκλισης 50% από το εγκεκριμένο περιθώριο κάλυψης, αναζητείται συμπλήρωση του ενεχύρου ή εξόφληση της χρηματοδότησης.

Χρηματοδότηση του ΔΟΛ από ΕΘΝΙΚΗ Τράπεζα της Ελλάδος:

Στις 9-07-2007, εγκρίθηκε ο περιορισμός του τότε ισχύοντος ορίου κατά 7.400.000 ευρώ με ισόποση αύξηση του ορίου της θυγατρικής “Ελληνικά Γράμματα”, προκειμένου να της χορηγηθεί ομολογιακό δάνειο 10.000.000 ευρώ, για την αναχρηματοδότηση του δανεισμού της.

Στις 25.11-2008 ικανοποιήθηκε αίτημα της εταιρίας, για αύξηση του ορίου δανεισμού, κατά 5 εκ. ευρώ, για την κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης της μητρικής και των θυγατρικών, με αιτιολογία, μεταξύ άλλων, την ισόποση, πρόωρη εξόφληση του ομολογιακού δανείου της εταιρίας “Ελληνικά Γράμματα”.

Στις 25-11-2008, με την ίδια έγκριση αύξησης ορίου, ο ΔΟΛ εξέδωσε νέο ομολογιακό δάνειο, ύψους 14.000.000 ευρώ, 3ετούς διάρκειας, με πληρωμή του κεφαλαίου στη λήξη (balloon).

Σύμφωνα με την έκθεση της ΤτΕ, με τα συγκεκριμένα δάνεια στην πράξη παρασχέθηκε η δυνατότητα στο ΔΟΛ, να μην επιβαρυνθεί με αποπληρωμή κεφαλαίου επί 3 χρόνια. Επιπλέον, για την πληρωμή του κεφαλαίου δίνονταν παρατάσεις.

Στις 11.12.2009 εγκρίθηκε νέα αύξηση ορίου κατά 5.000.000 ευρώ, για χρήση μέσω factoring, ενώ η χρηματοοικονομική κατάσταση του ΔΟΛ, είχε ήδη επιβαρυνθεί. Στις 8.12.2012 η εταιρία έλαβε 2.500.000 ευρώ, με προσημείωση ακίνητο αξίας διάθεσης 2.700.000 ευρώ.

Δάνεια προς “Ειδικές Εκδόσεις ΑΕ”

Η εν λόγω εταιρία από το έτος 2008, έχει αρνητική χρηματοοικονομική πορεία. Στις 30-6-2009 απορροφήθηκε από την εταιρία “Μιχαλακοπούλου Κτηματική Τουριστική ΑΕ”, η οποία ανέλαβε και την δανειακή της υποχρέωση, που ανερχόταν σε 4.400.000 ευρώ.

Στην έκθεση της ΤτΕ επισημαίνεται, ότι βάσει του κανονισμού πιστοδοτήσεων, θα έπρεπε να είχε δρομολογηθεί περιορισμός του ορίου και ενίσχυση εξασφαλίσεων, με σταδιακή απεμπλοκή.

Δάνεια προς “Μιχαλακοπούλου Κτηματική Τουριστική ΑΕ”

Η εν λόγω εταιρία είχε δανειοδοτηθεί από την ΑΛΦΑ για την αγορά κτιρίου γραφείων και το δάνειο αναχρηματοδοτήθηκε από την ΕΤΕ, με ομολογιακό δάνειο 15.000.000 ευρώ.

Δάνεια προς «Ελληνικά Γράμματα ΑΕ»

Η πιστοδοτική τακτική που ακολούθησε η τράπεζα έναντι της εταιρίας **Ελληνικά Γράμματα ΑΕ**, από το έτος 2007, που παρατηρείται κάμψη του κύκλου εργασιών της, μέχρι τις 09-01-2010 που τέθηκε σε εκκαθάριση, έγκειται σε παρατάσεις απλήρωτων δόσεων του Ομολογιακού Δανείου, το κατάλοιπο του οποίου, ανερχόμενο σε 3.500.000, εντάχθηκε στο ΚΟΔ.

Στην έκθεση της ΤτΕ, αναφέρεται, ότι το γεγονός της παύσης των εργασιών της επιχείρησης, αποτελούσε σύμφωνα με τον κανονισμό πιστοδοτήσεων, κριτήριο μεταφοράς της απαίτησης, σε οριστική καθυστέρηση, γεγονός, που δεν έγινε.

Δάνεια προς «DIGITAL ΑΕ»

Από την χρηματοδότηση που έλαβε από την ΕΤΕ η εταιρία **DIGITAL ΑΕ**, κατάλοιπο 2.900.000 ευρώ, εντάχθηκε στο ΚΟΔ. Σύμφωνα με την έκθεση της ΤτΕ, η χρηματοοικονομική κατάσταση, διαχρονικά, της επιχείρησης και ιδιαίτερα ο χαμηλός κύκλος εργασιών της, συνιστούσαν, σύμφωνα με τον κανονισμό πιστοδοτήσεων, αποτρεπτικά δεδομένα για την διατήρηση της πιστοδοτικής γραμμής στο συγκεκριμένο δυσανάλογο ύψος και ταχύτερη λήψη μέτρων απεμπλοκής.

Δάνεια προς «MULTIMEDIA ΑΕ»

Ομοίως η χρηματοδότηση της εταιρίας **MULTIMEDIA ΑΕ**, κατάλοιπο της οποίας ανερχόμενο σε 2.300.000 ευρώ, εντάχθηκε στο ΚΟΔ. Για την εν λόγω εταιρία αναφέρεται στην έκθεση της ΤτΕ, ότι η επιδείνωση διαχρονικά της χρηματοοικονομικής κατάστασης της εταιρίας συνιστούσε, σύμφωνα με τον κανονισμό πιστοδοτήσεων, κριτήριο περιορισμού της πιστοδότησης.

Ανάλογες κρίσεις διατυπώνονται στην έκθεση της ΤτΕ και για την χρηματοδότηση των εταιριών **STUDIO ATA ΑΕ και ΑΡΓΟΣ ΑΕ**, κατάλοιπα των οποίων εντάχθηκαν στο ΚΟΔ.

Σύμφωνα με την έκθεση της ΤτΕ, η ΕΘΝΙΚΗ παρέσχε διαχρονική στήριξη στον ΔΟΛ με παροχή ρευστότητας, ειδικά την περίοδο της αρνητικής πορείας της εταιρίας, μετά το 2009, ενώ αναγνωρίζονται σοβαρές πλημμέλειες, με δεδομένο, ότι η Τράπεζα δεν επεδίωξε τον περιορισμό των ακαλύπτων απαιτήσεων της, καθώς και τη σταδιακή απεμπλοκή από τον Όμιλο, όταν η μητρική ΔΟΛ ΑΕ, απέτυχε να στηρίξει αποτελεσματικά το πλήθος των θυγατρικών.

Χρηματοδότηση ΔΟΛ από Πειραιώς

Το έτος 2010 το όριο δανειοδότησης της Τράπεζας Πειραιώς είχε διαμορφωθεί στο ποσό των 9.000.000 ευρώ. Στις 14.7.2010 η Επιτροπή Marketing/Lending Officers, με τη σύμφωνη γνώμη της εποπτεύουσας την Μονάδα και του Προέδρου του Δ.Σ., ενέκρινε χρηματοδότηση 2.500.000 ευρώ για τρεις μήνες, με σκοπό την κάλυψη εκτάκτων αναγκών.

Η εν λόγω πιστοδότηση είχε τα εξής προβλήματα: α) Δόθηκε καθ' υπέρβαση του πιστοδοτικού ορίου (από 9.000.000 ανήλθε στα 11.500.000 ευρώ και β) Η ως άνω Επιτροπή ήταν αρμόδια για τη διαχείριση πιστοδοτήσεων προς ΜΜΕ, μέχρι του ποσού των 10.000.000. Στις 23.7.2012 όμως, εγκρίθηκε η αύξηση του ορίου χρηματοδότησης κατά 2.500.000 ευρώ και διαμορφώθηκε στο ποσό των 12.900.000 ευρώ.

Το έτος 2012 ο ΔΟΛ είχε καταταχθεί στις περιπτώσεις κατάταξης του οφειλέτη, στη διαβάθμιση 16, που σημαίνει αδύνατη πιστοληπτική ικανότητα. Σύμφωνα με την πιστωτική πολιτική της Τράπεζας Πειραιώς, στην περίπτωση της συγκεκριμένης κατάταξης του οφειλέτη, προβλέπεται περιορισμός της συνεργασίας, ή διατήρησής της με ισχυρές εξασφαλίσεις.

Στις 28-3-2013 παρά την συγκεκριμένη διαβάθμιση του ΔΟΛ (16), αποφασίστηκε α) η ενσωμάτωση του ορίου 4.000.000 ευρώ, της πρώην Λαϊκής

Τράπεζας Κύπρου, β) η κατάργηση έγκρισης για τη διενέργεια χρηματοδοτικής μίσθωσης, και η αύξηση του ορίου κατά 1.000.000 ευρώ, ενώ στις 26-09-2013 εγκρίθηκε ο καθορισμός εφάπαξ του χρηματοδοτικού ορίου 1.500.000 ευρώ.

Επιπρόσθετα η Τράπεζα Πειραιώς, χορήγησε στις 20-12-2006, στεγαστικό δάνειο στην εταιρία BRIONTE Ltd, συμφερόντων Στ. Ψυχάρη, 1.900.00 ευρώ, με εμπράγματη εξασφάλιση, προκειμένου να αγοραστεί το 1/3 αγροτεμαχίων 24,7 στρεμμάτων στο Πόρτο Χέλι, η αξία των οποίων είχε προσδιοριστεί από την Τράπεζα σε 5.400.000 ευρώ.

Οι απαιτήσεις της ΠΕΙΡΑΙΩΣ από τον όμιλο ΔΟΛ στις 30.4.2015 ανέρχονταν στα 20,8 εκατ. Ευρώ. και εντάχθηκαν στο ΚΟΔ.

Συμπερασματικά και στην περίπτωση της δανειοδότησης της Τράπεζας Πειραιώς προς τον ΔΟΛ, υπήρξαν παραβιάσεις του Κανονισμού Πιστοδοτήσεων.

ΔΑΝΕΙΑ ΔΟΛ ΑΠΟ EUROBANK

Η συνεργασία της EUROBANK με τον Όμιλο ΔΟΛ, είχε παύσει το 2004 και ξανάρχισε το έτος 2009 με παροχή ορίου κεφαλαίου κίνησης 5.000.000, με ευχέρεια χρήσης από όλες τις εταιρίες του ομίλου και με εξασφάλιση επιταγές πελατείας για το ήμισυ αυτού, ήτοι 2.500.000 ευρώ.

Στην εισήγηση του αρμοδίου οργάνου της εν λόγω τράπεζας, με δεδομένο το ακάλυπτο όριο χρηματοδότησης και τα επιμέρους αρνητικά χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ομίλου, διατυπώθηκαν επιφυλάξεις. Παρά τις επιφυλάξεις όμως το αίτημα δεν απορρίφθηκε.

Σχετικά με την λήψη Κοινοπρακτικού Ομολογιακού Δανείου (ΚΟΔ)

Στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης των δανείων του ΔΟΛ, εκπονήθηκε από τον οίκο GRANT THORTON το έτος 2013 επιχειρησιακό σχέδιο με ορίζοντα το 2023.

Παρότι το σχέδιο δεν επαληθεύθηκε, μετά από χρονοβόρες διαπραγματεύσεις, συμφωνήθηκε το ίδιο έτος 2013, μεταξύ της εταιρίας και τριών εκ των δανειστριών Τραπεζών, (ALPHA BANK, ΕΘΝΙΚΗ, ΠΕΙΡΑΙΩΣ), **Κοινοπρακτικό Ομολογιακό Δάνειο (ΚΟΔ), ρύθμισης των απαιτήσεων και πρόσθετη χρηματοδότηση.**

Στις 25-08-2014, η ΔΟΛ ΑΕ, εξέδωσε Κοινοπρακτικό Ομολογιακό Δάνειο, συνολικής ονομαστικής αξίας **96.817.889 ευρώ** και όρισε την ALPHA BANK, διαχειρίστρια πληρωμών και εκπρόσωπο των ομολογιούχων.

Σκοπός του ΚΟΔ ήταν α) η αναχρηματοδότηση υφιστάμενου, μη εξασφαλισμένου τραπεζικού δανεισμού, του Ομίλου ύψους 82.200.000 ευρώ, συμπεριλαμβανομένου και του δανεισμού των θυγατρικών εταιριών (16,6 εκ.), **και η κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης με νέα χρηματοδότηση 15,5 εκ. ευρώ.**

Η χορήγηση νέου δανεισμού στην περίπτωση της σύναψης ομολογιακού δανείου για αναδιάρθρωση παλαιού δανεισμού, είναι ασύμβατη με την τραπεζική πρακτική.

Οι εξασφαλίσεις που παρασχέθηκαν για την έγκριση του ΚΟΔ, ήταν ανεπαρκέστες σε περίοδο μάλιστα Μνημονίου.

Και εκ του αποτελέσματος, όπου ο Όμιλος ΔΟΛ δεν μπορεί να ανταπεξέλθει ούτε στις δανειακές αλλά και ούτε στις λειτουργικές του υποχρεώσεις, προκύπτει ότι δεν υπήρχαν οι προϋποθέσεις της συγκεκριμένης δανειοδότησης (αναδιάρθρωσης/και κεφάλαιο κίνησης).

Σύμφωνα με τον ισολογισμό του 2015 το ύψος των δανείων του ΔΟΛ ανέρχεται στα 174 εκ. ευρώ, ενώ καθαρό τραπεζικό χρέος (δάνεια μείον διαθέσιμα) ανέρχεται σε 171,5 εκ. ευρώ. Οι δανειακές υποχρεώσεις που δεν καλύπτονται από εγγυήσεις ανέρχονται στα 73,7 εκ. ευρώ. Από τις δανειακές υποχρεώσεις του ΔΟΛ, ύψους 174 εκ. ευρώ, 98 εκ. ευρώ οφείλονται στην ALPHA Τράπεζα, 73 εκ. ευρώ στην Εθνική Τράπεζα Ελλάδος, 21 εκ. ευρώ στην Τράπεζα Πειραιώς και 5 εκ. ευρώ στην Eurobank.

Από τη παράθεση των στοιχείων σχετικά με τον δανεισμό του Δημοσιογραφικού Οργανισμού Λαμπράκη και των θυγατρικών εταιριών του Οργανισμού, **προκύπτει ότι σε πλείστες περιπτώσεις η χρηματοδότηση έγινε κατά παράβαση των κανονισμών πιστοδοτήσεων, που οι ίδιες οι Τράπεζες έχουν θεσπίσει και ισχύουν για όλους τους δανειολήπτες. Οι παραβάσεις αυτές χρήζουν ποινικής διερεύνησης.**

Ως κυριότερες παραβάσεις εντοπίζονται:

Παροχή χρηματοδότησης χωρίς εξασφαλίσεις-Αρνητική χρηματοοικονομική κατάσταση. Εδώ να σημειωθεί ότι εκτός των εμπραγμάτων εξασφαλίσεων και της εξασφάλισης που παρέχει η υλική και η εν γένει άυλη περιουσία μιας επιχείρησης, μεγάλη σημασία έχει η θετική και κερδοφόρα πορεία της επιχείρησης. Στην προκειμένη περίπτωση από τις αρχές της δεκαετίας του 2.000 διαφάνηκαν επιμέρους προβλήματα, που αφορούσαν στην αποτελεσματικότητα της διοίκησης του Ομίλου. Με την έναρξη όμως της οικονομικής κρίσης 2008-2009, υπήρξε συνεχής επιδείνωση της χρηματοοικονομικής κατάστασης του Ομίλου και τα αποτελέσματα ήταν συνεχώς αρνητικά. Επομένως από το 2008 και εντεύθεν, η οικονομική κατάσταση της εταιρίας δεν μπορούσε να εγγυηθεί αφ' ενός την αποπληρωμή προηγούμενων δανείων, αφ'

ετέρου την όποια χορήγηση νέας δανειοδότησης. Όμως, παρά την αποδεδειγμένα δυσμενή χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρίας (μητρικής και θυγατρικών), καθώς και τη συνεχή πτωτική της πορεία, τόσο η μητρική εταιρία, όσο και οι θυγατρικές ανεξαιρέτως, χρηματοδοτήθηκε συστηματικά από όλες τις τράπεζες, χωρίς εξασφαλίσεις.

Χορήγηση νέων δανείων χωρίς αποπληρωμή των παλαιών Τούτο έγινε επίσης συστηματικά στη δανειοδότηση ΔΟΛ ΑΕ και θυγατρικών[περίπτωση προσωπικού δανεισμού Ψυχάρη. Ενώ εκκρεμούσε η αποπληρωμή του μεγαλύτερου μέρους του ως άνω δανείου, στις 02-05-2012 χορηγήθηκε νέο δάνειο στο Σταύρο Ψυχάρη, ποσού 14.800.000 ευρώ προκειμένου να αγοράσει το (υπόλοιπο) 71% των μετοχών της ΔΟΛ ΑΕ (τίμημα 5.800.000 ευρώ) και να προβεί σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά 7.000.000 ευρώ]

Αναχρηματοδότηση των τόκων με δανεισμό

Συστηματικά στον Όμιλο ΔΟΛ[29-08-2013 πληρωμή από δάνειο τόκων ύψους 750.000 ευρώ κλπ]

Από το 2009 και μετά καμία συμμετοχή των μετόχων.

Ακόμα και η αγορά των μετοχών ΔΟΛ, από τον Στ. Ψυχάρη (προσωπική επιλογή του επιχειρηματία), έγινε αποκλειστικά και μόνο με δανειοδότηση, από την ALPHA BANK. Στην περίπτωση του ΚΟΔ, όπου τέθηκε ο όρος για Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου κατά 8 εκ. ευρώ , το έτος 2014, καταβλήθηκε μεν από τους λογαριασμούς των Στ. και Παναγιώτη Ψυχάρη το ποσό της ανακεφαλαιοποίησης, είχε όμως προηγουμένως δοθεί, πλην του δανείου για την αναδιάρθρωση και 15.000.000 κεφάλαιο κίνησης.

Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου με δανεισμό

Χορηγηθέν στις 22-05-2012 νέο δάνειο στο Σταύρο Ψυχάρη, ποσού 14.800.000 ευρώ προκειμένου να αγοράσει το (υπόλοιπο) 71% των μετοχών της ΔΟΛ ΑΕ (τίμημα 5.800.000 ευρώ) και να προβεί σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου κατά 7.000.000 ευρώ.

Μη τήρηση συμβατικών υποχρεώσεων

Το χορηγηθέν από την ALPHA BANK στις 22-5-12 δάνειο προς τον ΔΟΛ, δόθηκε υπό την προϋπόθεση της Αύξησης Μετοχικού Κεφαλαίου. Μετά από παρατάσεις, η ΑΜΚ ολοκληρώθηκε τον Φεβρουάριο του 2013, το δάνειο όμως δεν αποπληρώθηκε.

Μη διάθεση του δανείου για το σκοπό που χορηγήθηκε

α) Από το εγκριθέν από την ALPHA BANK στις 29-8-2013 δάνειο υπέρ ETBANK ΑΕ, ποσό 4.800.000 ευρώ, κατατέθηκε σε λογαριασμό του ΔΟΛ. Η τράπεζα δεν παρακολούθησε, αν από τη χορήγησή του καλύφθηκαν επενδυτικές ανάγκες της δανειολήπτριας εταιρίας, **β)** Στην περίπτωση “**Brionte Ltd**”, εταιρίας στις 11-08-

2006, εγκρίθηκε η χορήγηση δανείου 3.250.000 ευρώ, ως επιχειρηματικό, για την ανέγερση κτιρίων σε ιδιόκτητη έκταση στο Πόρτο Χέλι. Σύμφωνα με την έκθεση της ΤΤΕ, δεν έγινε ποτέ τεχνικός έλεγχος και δεν προσκομίστηκαν δικαιολογητικά, που να αποδεικνύουν την εκτέλεση των εργασιών, που αποτελούσαν το αντικείμενο της χρηματοδότης.

Χορήγηση νέων δανείων σε έκδοση ΚΟΔ με αναδιάρθρωση παλαιότερων δανείων

Στην περίπτωση του ΔΟΛ, εκδόθηκαν ομόλογα που αγόρασαν οι τρεις τράπεζες, ΕΤΕ, ALPHA BANK Πειραιώς, συνολικού ποσού 98 εκ. ευρώ. Από το ποσό αυτό 83 εκ. διατέθηκε για την αναδιάρθρωση παλαιότερων δανείων και ποσό 15 εκ. ευρώ ως κεφάλαιο κίνησης.

Μη εκτίμηση καλυμμάτων ανά τριετία και μη ρευστοποίηση αυτών, όταν η αξία τους βαίνει μειούμενη.

Παρά την αδυναμία αποπληρωμής, ποσού 40.000.000 ευρώ στην Alpha Bank, στις 25-5-2010 εγκρίθηκε η μη ρευστοποίηση των καλυμμάτων, τα οποία είχαν εν τω μεταξύ μειωθεί στα 29.900.000 ευρώ χωρίς μείωση του υπολοίπου. Ομοίως στις 22-12-2010 αποφασίστηκε νέα παράταση της διάρκειας του δανείου κατά 27 μήνες, χωρίς αναπροσαρμογή των καλυμμάτων ή ρευστοποίηση των υπαρχόντων, που ανέρχονταν τότε σε 24.200.000 ευρώ.

ΔΑΝΕΙΑΚΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ

Σύμφωνα με τα έγγραφα των Τραπεζών, στις 31-10-2016 τα υπόλοιπα του Ομίλου διαρθρώνονταν ως εξής (ποσά σε ευρώ):

ΕΤΕ: Υπόλοιπο πραγματικό 65.179.222, ύψος ακάλυπτων κινδύνων 45.325.915, ύψος προβλέψεων 45.891.276.

EUROBANK: Πραγματικό υπόλοιπο 5.192.878,06 ευρώ, ύψος ακάλυπτων κινδύνων 2.188.416,21 ευρώ, ύψος προβλέψεων 150.000 ευρώ.

Alpha Bank:

Για iris εκτυπώσεις: πραγματικό υπόλοιπο 25.852.314,95, καθυστέρηση άνω των 90 ημερών 19.019.697,27, προβλέψεις 7.395.241,69, ακάλυπτος κίνδυνος 3.964.565,05 ευρώ.

Για ΔΟΛ : πραγματικό υπόλοιπο 102.198.842,50, καθυστέρηση άνω των 90 ημερών 10.802.639,05, προβλέψεις 76.802.658,33, ακάλυπτος κίνδυνος 577.181,35 ευρώ.

ΠΕΙΡΑΙΩΣ: Πραγματικό υπόλοιπο 21.216.439,84 ευρώ, ακάλυπτος κίνδυνος 28.504 ευρώ.

Ήδη στις 04 Ιανουαρίου 2017, καταγγέλθηκαν τα κοινοπρακτικά δάνεια του ΔΟΛ από Εθνική, Πειραιώς και Alpha Bank.

Συμπαράσúρονται έτσι και τα διμερή δάνεια, τα δάνεια δηλαδή του ΔΟΛ με την καθεμία από τις τράπεζες ξεχωριστά.

3. ΟΜΙΛΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

Σύμφωνα με την από 19-02-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της ΤτΕ:

Από το 2009 ξεκίνησε η επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης του ομίλου. Τα επόμενα χρόνια οι τράπεζες Πειραιώς, Marfin, Κύπρου, Εθνική, Eurobank), κατά παράβαση των κανόνων πιστοδοτικής πολιτικής, δανειοδότησαν την εταιρεία με ποσά τα οποία η τελευταία δεν μπορούσε να αποπληρώσει. Οι παρατυπίες καταγράφονται αναλυτικά στην Έκθεση Ειδικής Έρευνας της ΤτΕ. Ακόμα και τότε όμως, οι τράπεζες επέδειξαν ανεκτική τακτική απέναντι στον Όμιλο Κυριακού και τελικά στις 19-02-2015, η εταιρεία ANTENNA TV ΑΕ, σύναψε κοινοπρακτικό ομολογιακό δάνειο με τις τράπεζες Eurobank, Alpha, Πειραιώς και Εθνική, **ύψους 162.700.000 ευρώ.**

Από το ποσό αυτό, 142.700.000 ευρώ ήταν για αναχρηματοδότηση παλαιών δανειακών της υποχρεώσεων. **Δόθηκαν όμως και 20.000.000 ευρώ νέα κεφάλαια κίνησης!!!!**

Τούτο δε, παρά το γεγονός ότι η ΤτΕ διαπίστωνε: *«Συνολικά η συνεχιζόμενη οικονομική κρίση έχει επιβαρύνει σημαντικά τη χρηματοοικονομική κατάσταση του ομίλου και κυρίως της βασικής εταιρείας του Αντ1 TV, που εμφανίζει σήμερα λίαν υψηλό δανεισμό σε σχέση με το μέγεθος των δραστηριοτήτων της»!*

Μάλιστα, το δάνειο εγκρίθηκε με χαριστικό, θα μπορούσε να ειπωθεί τρόπο, καθώς οι δοθείσες εξασφαλίσεις είναι ΑΝΕΠΑΡΚΕΣΤΑΤΕΣ.

Συγκεκριμένα, το δάνειο χορηγήθηκε **ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΠΑΡΑΣΧΕΘΕΙ ΕΓΓΥΗΣΗ ΣΕ ΑΚΙΝΗΤΟ**, ούτε η εγγύηση της μητρικής Αντ1 Group.

Για την σύναψη του δανείου, δόθηκαν οι παρακάτω εγγυήσεις:

α) εκχώρηση τιμολογίων και επιταγών πελατών μόνο όμως στην περίπτωση που υπερβούν το ποσό των 40 εκ. ευρώ

β) ενέχυρο στο σήμα του Αντ1 και σε μετοχές θυγατρικών επιχειρήσεων και

γ) η ταινιοθήκη του σταθμού η οποία αποτιμήθηκε από την εταιρεία Deloitte στο ποσό των **ΤΕΤΡΑΚΟΣΙΩΝ ΣΑΡΑΝΤΑ ΤΡΙΩΝ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ ΟΚΤΑΚΟΣΙΩΝ ΧΙΛΙΑΔΩΝ (443.800.000€) ΕΥΡΩ!!!**

Η αξία βεβαίως της ταινιοθήκης είναι καθαρά πλασματική, όπως εξηγήθηκε και ανωτέρω.

Εν έτει 2015, δόθηκε δάνειο **162.700.000 ευρώ** σε εταιρεία με επιβαρυσμένα οικονομικά μεγέθη και χωρίς εξασφαλίσεις! **Η έκθεση της ΤτΕ αναφέρει ότι ενώ στελέχη των τραπεζών ζητούσαν αυξημένες εγγυήσεις, τελικά το πιστωτικό ίδρυμα «συναίνεσε» στην μη παροχή αυτών των εγγυήσεων!**

4. ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ΑΕ (MEGA CHANNEL)

Η Τηλέτυπος ΑΕ εκμεταλλεύεται τον τηλεοπτικό σταθμό Mega Channel και βασικοί μέτοχοι είναι οι: **ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ** (Μπόμπολας) με ποσοστό 32,7%, **ΔΟΛ** με 22,1%, εταιρείες ενδιαφέροντος της οικογένειας **Βαρδινογιάννη** με ποσοστό 22,8% και μέλη της οικογένειας **Κοπελούζου** με ποσοστό 8,2%.

Από το 2009, παράλληλα με την εξέλιξη της οικονομικής κρίσης παρατηρήθηκε συνεχής μείωση του κύκλου εργασιών, απόρροια της κατακόρυφης πτώσης της διαφημιστικής δαπάνης. Επίσης, παρατηρήθηκε και η εμφάνιση επισφαλών απαιτήσεων, κατόπιν αθέτησης διαφημιστικών εταιρειών πελατών της. Τα γεγονότα αυτά οδήγησαν σε περιορισμό της λειτουργικής κερδοφορίας και στη δημιουργία, κάθε έτος, ζημιολόγων αποτελεσμάτων, τα οποία διαμορφώθηκαν στις 31-12-2014 σε -16,4 ευρώ.

Παρόλα αυτά, ο τραπεζικός δανεισμός αυξήθηκε από 58,8 ευρώ το 2008, σε 88,5 εκατ. ευρώ το 2009 και σε 140,7 εκατ. το 2010.

Τον Δεκέμβριο του 2012 της δόθηκε νέο δάνειο (κοινοπρακτικό δάνειο από τις τράπεζες Alpha, Eurobank, Πειραιώς, Εθνική, Εμπορική, Κύπρου) ύψους 98 εκ. ευρώ. Από τα χρήματα αυτά, 88 εκ. ευρώ αφορούσαν αναχρηματοδότηση μέρους των παλαιών δανείων **και 10 εκ. ευρώ ήταν νέα χρηματοδότηση για την κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης!**

Τονίζεται ότι η χρηματοδότηση εταιρειών με αρνητική καθαρή θέση αντίκειται τόσο στην τραπεζική πρακτική, όσο και στους κανόνες πιστοδοτικής πολιτικής των τραπεζών (βλ. εισερχόμενα της Επιτροπής υπ' αριθ. 5,7,9 και 10).

Ως εξασφάλιση, ενεγράφη προσημείωση υποθήκης **σε ακίνητο το οποίο εκτιμήθηκε** στις 03-02-2012 από την Alpha Αστικά Ακίνητα **ότι έχει αξία 900 χιλ. ευρώ** και βάσει νεότερης εκτίμησής της (04-11-2014) μόλις 710 χιλ. ευρώ!

Επίσης, εκχωρήθηκαν:

α) απαιτήσεις από ασφαλιστήρια συμβόλαια που έχουν συναφθεί για τα υλικά ιδιοκτησίας της εταιρείας ευρισκόμενα στα γραφεία της (στην έκθεση της ΤΤΕ δεν προσδιορίζεται η αξία τους) και

β) γεγεννημένες και μη απαιτήσεις factoring από την ABC factors ποσού 10 εκατ. ευρώ κατ' ελάχιστο, που θα πρέπει να διατηρείται καθ' όλη τη διάρκεια του ΚΟΔ.

γ) οι μετοχές της ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ (600.000 ονομαστικές μετοχές, ονομαστικής αξίας 1,71 εκάστη).

δ) η ταινιοθήκη εκτιμώμενης αξίας 124,7 εκατ. (Moore Stephens 14-1-2012).

Σύμφωνα με τα υπ' αριθ. 283, 276 και 269 εισερχόμενα της Επιτροπής, στις 31-10-2016 το δάνειο αυτό εμφάνιζε ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο άνω των 90 ημερών ύψους 93.289.676,17 ευρώ και είχε καταγγελλθεί από τα τέλη Μαΐου 2016. Οι τράπεζες έχουν σχηματίσει προβλέψεις για απώλειες συνολικού ύψους 46.484.482,29 ευρώ.

Εν κατακλείδι, οι παρατυπίες κατά την χορήγηση του δανεισμού στην ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ, αποτυπώνονται αναλυτικά στην Έκθεση της ΤΤΕ, όπου και παραπέμπουμε προς αποφυγή ασκόπων επαναλήψεων. Εδώ, θα αναφέρουμε εν συντομία δύο στοιχεία:

α) οι τράπεζες συνέχιζαν επί σειρά ετών να χρηματοδοτούν την εταιρία χωρίς εξασφαλίσεις, αύξαναν τον δανεισμό παρά την ύπαρξη αρνητικών οικονομικών μεγεθών και αναβάθμιζαν την πιστοληπτική ικανότητα της εταιρείας σε χρόνο κατά τον οποίο εκείνη εμφανίζονταν ασυνεπής στην τήρηση των υποχρεώσεών της.

β) Δεν είναι ακριβές ότι η αποτίμηση της αξίας της ταινιοθήκης του MEGA έγινε από τον διεθνή οίκο. Η αποτίμηση έγινε από την ίδια την ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ. Η Moore Stephens, ήλεγξε απλώς την ορθότητα της αντιγραφής των στοιχείων από τους παλαιούς ισολογισμούς και την ορθότητα των αριθμητικών υπολογισμών του Mega. Η Moore Stephens διευκρινίζει ότι αυτό που έκανε «δεν αποτελεί έλεγχο ή επισκόπηση σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα» και «αν είχαμε διενεργήσει επιπρόσθετες διαδικασίες ή είχαμε εκτελέσει έλεγχο ή επισκόπηση ενδεχομένως να είχαν υποπέσει στην αντίληψη μας και άλλα θέματα πέραν των αναφερόμενων στην προηγούμενη παράγραφο».

5. «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ» (Alter Channel)

Σύμφωνα με την από 13-01-2017 έκθεση της ΤΤΕ (εισερχόμενο 129).

Μέχρι το α' εξάμηνο του 2003, η μετοχική σύνθεση της εταιρείας «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ» (διακριτικός τίτλος Alter Channel) είχε ως εξής: 25% Αναστ.

Παυλοπούλου (συζ. Γεωργίου Βαλσαμίδη), 20,19% Δήμητρα Κούτρα (συζ. Αθαν. Αθανασούλη), Ανδρέας Κουρής του Γεωργίου 18,80%, Γεώργιος Κουρής του Ανδρέα 13,58%, λοιποί μέτοχοι (επενδυτικό κοινό μικρότερο από 5%) 22,43%.

Στις 11.03.2003 κατατέθηκε μηνυτήρια αναφορά από τον Γεώργιο Κουρή κατά των Αθαν. Αθανασούλη, Γ. Βαλσαμίδη, Δημ. Κούτρα, Αναστ. Παυλοπούλου, καθώς και των λοιπών μελών του ΔΣ της εταιρείας, διότι όπως ισχυριζόταν, διαπίστωσε σωρεία παραβάσεων, εικονικών συναλλαγών, έκδοση πλαστών τιμολογίων κλπ.

Σημειώνεται αρχικά, ότι από τις εξωτερικές και μόνον, ενδείξεις των ως άνω οικονομικών καταστάσεων προέκυπταν στοιχεία που έχρηζαν περαιτέρω διερεύνησης. Αναφέρονται ενδεικτικά, το ύψος και η ραγδαία διεύρυνση των άυλων περιουσιακών στοιχείων, καθώς και το μέγεθος των απαιτήσεων κατά πελατών σε σχέση με τον πραγματοποιούμενο κύκλο εργασιών, με αιχμή το 2009, όπου τα άυλα στοιχεία ανήλθαν σε 404,9 εκ. (αναπόσβεστη αξία) και οι εμπορικές απαιτήσεις κάλυπταν ποσοστό 149% του κύκλου εργασιών.

Συμπερασματικά, η διοίκηση της εταιρείας ακολούθησε επιθετικές πρακτικές προκειμένου να αποσπάσει μερίδιο της αγοράς (λίαν υψηλές επενδύσεις σε άυλα στοιχεία με τη διαμεσολάβηση συγγενικής εταιρείας και διαφημιστικών εταιρειών, παροχή μακροπρόθεσμων πιστώσεων προς την πελατεία κ.α.) στηριζόμενη αποκλειστικά σε δανειακά κεφάλαια.

Παράλληλα, οι λογιστικές μέθοδοι αποτύπωσης επιμέρους μεγεθών που προαναφέρθηκαν δεν επέτρεψαν την έγκαιρη ανάδειξη των προβλημάτων.

Εν τέλει, οι υψηλές χρηματοοικονομικές δαπάνες, απόρροια του αυξανόμενου δανεισμού, η μη απόσπαση επαρκούς μεριδίου της αγοράς, η απουσία ρευστότητας, η περιορισμένη ενίσχυση των κεφαλαίων από τους μετόχους και οι ανεπιτυχείς προσπάθειες εξεύρεσης νέων επενδυτών, οδήγησαν την εταιρεία σε κατάρρευση.

Από τα μέσα του 2007 και μέχρι τα τέλη του 2009 παρατηρήθηκε σοβαρή αύξηση του δανεισμού με εξίσου σοβαρή διεύρυνση των ακάλυπτων, διαφοροποιούμενη ανά τράπεζα. Και αυτό ενώ, κατά την εν λόγω χρονική περίοδο σημειώθηκε η έναρξη και η σταδιακή εμβάθυνση της οικονομικής κρίσης, με συνεπακόλουθη κάμψη των εργασιών και εσόδων του κλάδου, αλλά και εντάθηκαν οι προαναφερόμενοι προβληματισμοί των Υπηρεσιών των τραπεζών.

Ειδικότερης μνείας χρήζει η συνομολόγηση δύο ακάλυπτων ΚΟΔ, συνολικού ύψους 100 εκ. ευρώ, που οδήγησε σε αύξηση του ήδη υψηλού δανεισμού της εταιρείας. Το μεγαλύτερο μέρος των ΚΟΔ αφορούσε σε αναχρηματοδότηση υφιστάμενου δανεισμού, ο οποίος είχε κυρίως χορηγηθεί λίγους μήνες πριν την έκδοσή τους (ως bridge ή εγκρίσεις έναντι Υ/Ε). Ο σχεδιασμός και

υλοποίηση αμφοτέρων δεν χαρακτηρίστηκαν από την απαιτούμενη πληρότητα από πλευράς διάθεσης α) της πρόσθετης χρηματοδότησης του πρώτου ΚΟΔ, καθώς και β) του συνολικού προϊόντος του δεύτερου ΚΟΣ, του οποίου η σκοπιμότητας δεν διερευνήθηκε. Το σχετικό επιχειρηματικό σχέδιο που κατάρτισε η εταιρεία φαίνεται να έγινε αποδεκτό ως είχε από τις τράπεζες, χωρίς να τύχει σχετικής αξιολόγησης. **Υπόψη ότι οι επί του προκειμένου αποφάσεις των κοινοπρακτουςών τραπεζών συνοδεύτηκαν** από την απαλλαγή τόσο της εταιρείας από την υποχρέωση προσκόμισης ρευστοποιήσιμων στοιχείων (Ρ/Σ), όσο και βασικών μετόχων από την εγγύησή τους.

6. «ΝΕΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ» (STAR CHANNEL-μεγαλομέτοχος οικογένεια Βαρδινογιάννη)

Μέτοχοι του Σταρ είναι εξωχώριες (offshore) εταιρείες (Thelon Trading Ltd, Dasen Holdings Ltd, Moorefields SA, Blue Dime Holding SA, Hogrid Holdings Ltd), συμφερόντων της οικογένειας Βαρδινογιάννη.

Στην περίπτωση της εταιρείας «ΝΕΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ», **συναντάται ο ορισμός του «θαλασσοδανείου»**, καθώς τον Ιούνιο του 2014, εν όψει χορήγησης νέου δανείου οι αρμόδιοι υπάλληλοι της τράπεζας Πειραιώς γράφουν στο εισηγητικό τους σημείωμα τα εξής γλαφυρά: *«Γίνεται αντιληπτό ότι σε ορίζοντα πενταετίας θα απαιτηθεί εκ νέου αναδιάρθρωση του δανεισμού της πιστούχου, καθώς από τη λειτουργική της δραστηριότητα δεν προκύπτει δυνατότητα αποπληρωμής του συνόλου ή τουλάχιστον σημαντικού μέρους του δανεισμού της, ενώ παράλληλα δεν αναμένεται σε διάστημα τουλάχιστον τριετίας η καταγραφή θετικών οικονομικών αποτελεσμάτων και η επιστροφή σε κερδοφορία. Κατ' επέκταση καθίσταται αβέβαιη και η καταβολή των μικρών δόσεων κεφαλαίου που προβλέπονται».*

Δηλαδή, οι αρμόδιοι υπάλληλοι ρητά ανέφεραν ότι προβλέπουν τη μη αποπληρωμή του δανείου! Παρά ταύτα, προτάθηκε η έγκριση του δανείου με το σκεπτικό ότι η εταιρεία αντιμετωπίζει έλλειψη ρευστότητας λόγω της κρίσης!

Άλλη περίπτωση ευνοϊκής αντιμετώπισης, **εντοπίζεται τον Απρίλιο του 2008 όταν οι τράπεζες ενέκριναν την άρση των μέχρι τότε υφιστάμενων εγγυήσεων** των βασικών φορέων, μελών της ευρύτερης οικογένειας Βαρδινογιάννη.

Την ίδια περίοδο το μεγαλύτερο μέρος του δανεισμού της εταιρείας συγκεντρώθηκε σε κοινοπρακτικό δάνειο που χορήγησαν η Πειραιώς και η Εθνική.

Από το 2009 και στη συνέχεια, ο κύκλος εργασιών διαμορφώνεται αρνητικά και κλείνει με ζημιές.

Έκτοτε, επελθούσης της οικονομικής κρίσης και της συνεχούς επιδείνωσης της χρηματοοικονομικής κατάστασης της εταιρείας, **οι τράπεζες παρείχαν διαδοχικές παρατάσεις της λήξης των μακροπρόθεσμων δανείων**, ακάλυπτων από θετικές εξασφαλίσεις κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, καθώς και του χρονοδιαγράμματος εξυπηρέτησής τους.

Σύμφωνα με την από 27-04-2016 Έκθεση ειδικής έρευνας της ΤτΕ: «*Στο μακρύ διάστημα των παρατάσεων δεν διαπιστώθηκαν τεκμηριωμένες τουλάχιστον προσπάθειες ενίσχυσης των εξασφαλίσεων.*»

Ουσιαστικά, από το 2009 μέχρι και σήμερα, η εταιρεία δεν πληρώνει κεφάλαιο, παρά μόνο τόκους δανείων.

Τον Ιούνιο του 2014, η μετακύλιση των δόσεων για κεφάλαιο, επιτεύχθηκε μέσω χορήγησης νέου Κοινοπρακτικού Ομολογιακού Δανείου (ΚΟΔ) από τις τράπεζες Πειραιώς και Εθνική ύψους **56 εκατ. ευρώ** για την αποπληρωμή των υφισταμένων ΚΟΔ. Το δάνειο χορηγήθηκε με τους εξής όρους: καθορίσθηκε 5ετής διάρκεια, επιτόκιο 5%, καταβολή δύο δόσεων από 2,5 εκ. ευρώ 36 και 48 μήνες μετά την εκταμίευση **και 51 εκ. ευρώ στη λήξη (balloon)**. Ως εγγύηση, δόθηκε ενέχυρο επί επιταγών πελατείας ποσού 12 εκ. ευρώ και η εγγύηση της μητρικής Star Investments.

Όπως έχει δείξει και η εμπειρία από την ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ, σε περίπτωση που ο μεγαλομέτοχος (οικογένεια Βαρδινογιάννη) αποφασίσει να εγκαταλείψει τη στήριξη της επιχείρησης με νέα κεφάλαια (ΑΜΚ), τότε αυτή θα οδηγηθεί στη χρεωκοπία, καθώς δεν διαθέτει τα απαραίτητα κεφάλαια για την κάλυψη των υποχρεώσεών της.

Ο συνολικός δανεισμός της εταιρείας σήμερα ανέρχεται σε 69.214.807,86 ευρώ, με ακάλυπτο κίνδυνο 47.178.740,52 ευρώ και προβλέψεις 27.244.821,67 ευρώ.

Κατά την εξέταση του Ιωάννη Βαρδινογιάννη από την εξεταστική επιτροπή στις 20-09-2016 (βλ. πρακτικά συνεδρίασης σελ. 25) ο Ηλίας Κασσιδιάρης ανέδειξε με ερώτησή του το μέγα σκάνδαλο της τροπολογίας 1251/07-03-2014 που κατατέθηκε από τους Υπουργούς Οικονομικών Γιάννη Στουρνάρα, Εργασίας Ιωάννη Βρούτση και Διοικητικής Μεταρρύθμισης Κυριάκο Μητσοτάκη και με την οποία διαγράφηκαν παρανόμως πρόστιμα ύψους 1,2 δις. που είχαν βεβαιωθεί σε βάρος της εταιρείας Motor Oil της οικογένειας Βαρδινογιάννη και της εταιρείας Ελληνικά Πετρέλαια του ομίλου Λάτση.

7. ΟΜΙΛΟΣ ΣΚΑΙ (μεγαλομέτοχος Ιωάννης Αλαφούζος)

Η απόκτηση της συχνότητας του τηλεοπτικού σταθμού ΣΚΑΙ το 2006 από την εταιρεία ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΕ (συμφερόντων Ιωάννη Αλαφούζου), έχει καταγγελθεί επανειλημμένα ως σκάνδαλο.

Ο σταθμός εξέπεμψε για πρώτη φορά την Πρωταπριλιά του 2006 μέσα από τη συχνότητα του καναλιού «SEVEN X», ιδιοκτησίας Γ. Μπατατούδη.

Ο Ιωάννης Αλαφούζος αγόρασε τη συχνότητα τον Απρίλιο του 2006 από τον Γ Μπατατούδη αντί του ποσού των 400.000 ευρώ.

Στον σταθμό Seven X είχε επιβληθεί οριστική διακοπή λειτουργίας από το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ), εξακολουθούσε όμως να λειτουργεί με προσωρινό διοικητικό συμβούλιο κατόπιν απόφασης του ΣΤΕ.

Λόγω χρεών του Γ. Μπατατούδη, η ΑΤΕ είχε δεσμεύσει ως ενέχυρο το 35% των μετοχών του Seven X. **Αυτό σημαίνει ότι χωρίς τη συναίνεση της ΑΤΕ δεν μπορούσε να γίνει η αγοραπωλησία.** Παρόλα αυτά, η τράπεζα αποδέσμευσε τις μετοχές αντί του ποσού των 2.200.000 ευρώ το οποίο καταβλήθηκε από τον Αλαφούζο. Το ποσό αυτό αντιστοιχούσε σε μέρος μόνο των οφειλών Μπατατούδη προς την ΑΤΕ. **Δηλαδή, η κρατική ΑΤΕ δέχθηκε να αποδεσμεύσει τις εγγυήσεις που είχε λάβει προς εξασφάλιση του δανείου χωρίς να πληρωθεί ολόκληρο το δάνειο, αλλά μόνο ένα μικρό μέρος της συνολικής οφειλής.** Με τον τρόπο αυτό ζημίωσε το Ελληνικό Δημόσιο και τα συμφέροντα των ελλήνων πολιτών και εξυπηρέτησε τον Αλαφούζο, βοηθώντας τον να πάρει χαριστικά κατ' ουσίαν μία τηλεοπτική συχνότητα πανελλαδικής εμβέλειας.

Περαιτέρω:

Ο όμιλος ΣΚΑΪ (μητρική εταιρεία ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΤΕΕ) είναι ακόμη ένας από αυτούς που δανειοδοτήθηκαν ακόμα και εν μέσω Μνημονίου. Ειδικότερα, τον Αύγουστο του 2016 ο δανεισμός αυξήθηκε κατά 11.000.000 ευρώ (υπ' αριθ. 9747205910 σύμβαση με την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος).

Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με το ότι το ύψος των ακάλυπτων από θετικές εξασφαλίσεις κινδύνων ανέρχεται σε 31.928.852 εκ. ευρώ, καθιστά τα δάνεια υψηλού κινδύνου.

Στην από 07-04-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της ΤΤΕ για τον ΣΚΑΪ, αναφέρεται ότι:

*«Οι συνεπώνυμοι ραδιοφωνικός και τηλεοπτικός σταθμός φαίνεται να κατέχουν σταθερό μερίδιο στη συναφή αγορά και η αναγνωρισιμότητά τους ενισχύεται από δράσεις κοινωνικού περιεχομένου...Από την άλλη πλευρά, άλλες επενδυτικές και επιμέρους επιχειρηματικές επιλογές (εξαγορές συναφών εταιρειών-ανάπτυξη παράλληλων δραστηριοτήτων) δεν είχαν επιτυχή αποτελέσματα, **γεγονός που***

επέτεινε τα ήδη υπαρκτά, λόγω της οικονομικής κρίσης, χρηματοοικονομικά προβλήματα του ομίλου. Τα εν λόγω προβλήματα εντάθηκαν περαιτέρω κατόπιν ικανών απολήψεων του βασικού μετόχου, ενέργεια που δεν συνάδει με τις συνήθεις επιχειρηματικές πρακτικές...Με ημερομηνία 30-09-2015 οι συνολικές οφειλές του ομίλου ανέρχονταν σε 46,7 εκ. και του βασικού μετόχου σε 7,3 εκ. ευρώ». Επιπλέον, με απόφαση της Εθνικής στις 27-06-2014 εγκρίθηκε για τον όμιλο ΣΚΑΪ νέα εφάπαξ χρηματοδότηση 8,5 εκατ. ευρώ, λήξης 30-04-2017. Ως προϋπόθεση για την εκταμίευση του δανείου, τέθηκε η εξόφληση των δόσεων παλαιότερων δανείων που έληγαν στις 30-06-2014 και ανέρχονταν σε 2,1 εκ. ευρώ. Στις 30-06-2014, ο λογαριασμός όψεως της εταιρείας πιστώθηκε με ποσό 2,1 εκ. ευρώ προερχόμενο από ατομικό λογαριασμό του μετόχου, ο οποίος είχε τροφοδοτηθεί με έμβασμα εξωτερικού. Το ποσό αυτό χρησιμοποιήθηκε για την εξόφληση των δόσεων των Ο/Δ που έληγαν την ίδια ημέρα.

Την επομένη όμως, 01-07-2014, αμέσως μόλις εκταμιεύθηκε στο σύνολό του το δάνειο των 8,5 εκ. ευρώ, μέρος 2,1 εκ. μεταφέρθηκε στο λογαριασμό του μετόχου και εμβάσθηκε στο εξωτερικό. Δηλαδή, εν τέλει, η αποπληρωμή των δόσεων των παλαιότερων δανείων δεν διενεργήθηκε από διαθέσιμα της εταιρείας όπως προέβλεπε η σύμβαση με την Εθνική Τράπεζα, αλλά από το προϊόν του νέου δανείου.

Ο συνολικός δανεισμός της εταιρείας από τις Τράπεζες Εθνική, Eurobank και Πειραιώς, ανέρχεται σήμερα σε 56.302.554 ευρώ, ενώ έχουν σχηματιστεί και κάποιες προβλέψεις.

8. ALPHA ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ (μεγαλομέτοχος Κοντομηνάς)

Σύμφωνα με την από 06-07-2016 έκθεση της ΤτΕ:

Από το 2012 ιδιοκτήτρια του συνόλου των μετοχών της εταιρείας «Alpha Δουρυφορική Τηλεόραση ΑΕ», είναι η ALPHA MEDIA GROUP LTD, με έδρα την Κύπρο, η οποία ελέγχεται πλήρως από την επίσης κυπριακή εταιρεία Sixoment Ltd, συμφερόντων άμεσα και έμμεσα του Δ. Κοντομηνά.

Με το από 24-05-2016 έγγραφο της ALPHA Δουρυφορική προς την Επιτροπή, η εταιρία δήλωσε ότι δεν υφίστανται ενεργές δανειακές συμβάσεις με άλλες τράπεζες, παρά μόνο μία δανειακή σύμβαση. Ομοίως, ο κ. Κοντομηνάς στην κατάθεσή του ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής (συνεδρίαση της 04.08.2016) επανέλαβε ότι μοναδική οφειλή της εταιρίας Alpha Δουρυφορική είναι η σύμβαση πίστωσης ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού προς την Τράπεζα Πειραιώς και πως δεν υφίστανται οφειλές προς άλλα πιστωτικά ιδρύματα.

Από τα έγγραφα όμως που απέστειλαν τα πιστωτικά ιδρύματα, αποδεικνύεται ότι υφίστανται οφειλές της εταιρείας και προς τις Τράπεζες Εθνική και Eurobank. Παράλληλα, υφίστανται οφειλές του Ομίλου Κοντομηνά προς τις Τράπεζες, Εθνική, Πειραιώς, Alpha και Eurobank με συνολικό ύψος 18.274.235,34 ευρώ, ακάλυπτο κίνδυνο 3.538.933,80 ευρώ και προβλέψεις 2.315.804,43 ευρώ.

Πέραν του τραπεζικού, υφίσταται και ενδοομιλικός δανεισμός. Συγκεκριμένα, η Alpha Δορυφορική έλαβε ομολογιακό δάνειο από την πρώην μητρική εταιρία RTL, ύψους 22.500.000,00 ευρώ, με μηδενικό επιτόκιο έως 2015 (κατόπιν αυξήθηκε σε 4%) και ετήσιες δόσεις 4.500.000,00 ευρώ έκαστη και λήξη το 2018. Η σχετική συμφωνία προβλέπει τη δυνατότητα συμψηφισμού του δανείου με ανεπίδεκτης είσπραξης εμπορικές απαιτήσεις, οι οποίες είχαν προκύψει μέχρι την ημερομηνία αποχώρησης του RTL. Τέλος, η εταιρία στηρίζεται και με δανεισμό από την συγγενή PRIME INSURANCE, ύψους 3.000.000,00 €.

Σοβαρή εκκρεμότητα, και μάλιστα ενδεικτική για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας, είναι και η εξής:

Στις 28-11-2014, η Alpha Bank αποφάσισε να προβεί στην κατάθεση αγωγής κατά της Alpha Δορυφορική για ληξιπρόθεσμη απαίτηση 1.400.000 ευρώ, προερχόμενη από σύμβαση εξασφάλισης δανείου της Village Films. **Η αγωγή κατατέθηκε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών** και προσδιορίστηκε για τις 19-10-2016, οπότε και αναβλήθηκε.

Περαιτέρω, υφίσταται προσωπικό δάνειο υπέρ του Δ. Κοντομηνά ποσού 2,5 εκ. ευρώ στην EUROBANK. Το εν λόγω μακροπρόθεσμο δάνειο εκταμιεύθηκε το 13-04-2010 με ετήσια διάρκεια. **Εμφανίζεται ως ληγμένο εκ παρατάσεως (επιμέρους προγράμματα ρύθμισης δεν τηρήθηκαν)** ενώ έχει δρομολογηθεί η εκ νέου ρύθμισή του.

Επιπλέον, στις 19-12-2014 το όριο factoring από την Εθνική τράπεζα, αυξήθηκε από 8 σε 10 εκ. ευρώ με περιορισμό σε 60% του ποσοστού προεξόφλησης τιμολογίων διαφημιστικών εταιρειών.

Στις 26-09-2014 η τράπεζα Πειραιώς αύξησε σε 2,47 εκ. ευρώ από 2 εκ. ευρώ την χρηματοδότηση κεφαλαίου κίνησης έναντι επιταγών πελατείας.

Επίσης, στις 25-06-2015, η Πειραιώς **ενέκρινε νέο δάνειο ύψους 0,6 εκ. ευρώ** υπέρ του κ. Δημήτρη Κοντομηνά με σκοπό την εξόφληση υφιστάμενης οφειλής της εταιρείας Interjet AE.

Δηλαδή, ενώ ο μεγαλομέτοχος δεν ήταν συνεπής στις υποχρεώσεις του από το προσωπικό του δάνειο, οι τράπεζες προχωρούσαν σε δανειοδότηση του ομίλου!

Σημερινά υπόλοιπα:

Alpha Bank: Υπόλοιπο 2.188.618,53 ευρώ, Προβλέψεις 519.301,63, ευρώ
Ακάλυπτος κίνδυνος 484.290 ευρώ.

Εθνική: Υπόλοιπο 7.670.851 ευρώ.

Πειραιώς: Λογιστικό υπόλοιπο 4.700.451,07 ευρώ, Προβλέψεις 6.462,80
ευρώ, Ακάλυπτος κίνδυνος 22.411,11 ευρώ.

EUROBANK. Πραγματικό υπόλοιπο 3.482.196,89 ευρώ, ύψος ακάλυπτων
κινδύνων 3.032.202,69 ευρώ, ύψος προβλέψεων 1.790.000 ευρώ, **καθυστέρηση
άνω των 90 ημερών 3.383.375,17 (όμιλος Alpha).**

9. ΟΜΙΛΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ REAL NEWS (μεγαλομέτοχος Νίκος Χατζηνικολάου)

Σύμφωνα με την από 10-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της
Ελλάδος:

Η «REAL GROUP HELLAS ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Ε.» (εφεξής
REAL GROUP) ιδρύθηκε τον 7^ο/2007 από τους Νικόλαο Χατζηνικολάου και Ανδρέα
Γεωργίου Κουρή (συμμετέχουν κατ' ισομοιρία) με σκοπό την εξαγορά των αδειών
των ραδιοφωνικών συχνοτήτων με την επωνυμία VERONICA και ΡΑΔΙΟ ΣΑΦΑΡΙ και
τη λειτουργία τους με το διακριτικό τίτλο REAL FM (για την Αττική και τη Θεσσαλονίκη
αντίστοιχα). Ο πρώτος από τους ως άνω σταθμούς μετονομάστηκε σε «REAL FM
Α.Ε.» (εφεξής REAL FM). Ο δεύτερος, μετά την εξαγορά του, λειτουργούσε υπό την
REAL GROUP, η οποία την 30-6-2011 απορρόφησε τη REAL FM και μετονομάστηκε
σε «ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ Α.Ε.» (εφεξής
ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ).

Η εταιρεία «REAL MEDIA ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ Α.Ε.» (εφεξής REAL
MEDIA) ιδρύθηκε τον 7^ο/2008 από τους ίδιους ως άνω μετόχους και με τα ίδια
ποσοστά. Το 2013 ο Ανδρέας Γ. Κουρής μεταβίβασε το 37,5% του ποσοστού του
στην εταιρεία συμφερόντων του «HISTORIASTER Ltd.» (σήμερα η εν λόγω κατέχει
μόνο το 4,89% και το υπόλοιπο ανακτήθηκε από τον Ανδρέα Γ. Κουρή). Πρόεδρος
και διευθύνων σύμβουλος της REAL MEDIA είναι ο Στέργιος Χατζηνικολάου
(αδελφός του Νικολάου Χατζηνικολάου). Αντικείμενο της εταιρείας είναι η έκδοση της
κυριακάτικης εφημερίδας «REAL NEWS» (κατέχει την 4^η θέση σε κυκλοφορία), της
εβδομαδιαίας εφημερίδας «ΑΓΟΡΑ» και η λειτουργία του site www.realnews.gr.
Στεγάζεται σε εγκαταστάσεις στο Μαρούσι, που έχουν αποτελέσει αντικείμενο
χρηματοδοτικής μίσθωσης και έχει προσωπικό περί τα 80 άτομα.

Η εταιρεία «ΕΝΙΚΟΣ Α.Ε.», συμφερόντων της οικογένειας Χατζηνικολάου,
ιδρύθηκε τον 1^ο/2012 με αντικείμενο τη λειτουργία του ηλεκτρονικού blog
«ΕΝΙΚΟΣ.GR».

Οι ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ και REAL MEDIA ιδρύθηκαν με το ελάχιστο επιτρεπόμενο κεφάλαιο (€ 60 χιλ.), το οποίο μάλιστα ανελήφθη από τους μετόχους. Οι εν λόγω ακολούθησαν τακτική πλήρους κάλυψης των επενδυτικών και λειτουργικών αναγκών με ξένα κεφάλαια, προβαίνοντας τελικά, μετά από συνεχείς πιέσεις του τραπεζικού συστήματος, σε αύξηση του ΜΚ της REAL MEDIA κατά € 0,4 εκ., που δεν αντισταθμίζει επαρκώς το συναφές έλλειμμα (έντονα αρνητική καθαρή θέση κατόπιν αναμορφώσεων). Και αυτό ενώ στην πορεία των ετών συσσωρεύθηκαν σοβαρού ύψους φορολογικές και ασφαλιστικές οφειλές (ακολουθούνται προγράμματα ρύθμισης) και παράλληλα σημειώθηκαν νέες απολήψεις (Ανδρέας Γ. Κουρής). Περαιτέρω, ακολουθούνται λογιστικές πρακτικές (κεφαλαιοποίηση εξόδων, ενδοομιλικές συναλλαγές), που εξωραΐζουν την εικόνα των οικονομικών καταστάσεων.

Η ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ εμφάνιζε βάσει του ισολογισμού χρήσης 2014 υφίσταντο οφειλές προς το Δημόσιο ύψους € 2,9 εκ. και προς Ασφαλιστικούς Οργανισμούς ύψους € 1 εκ.

Η REAL MEDIA εμφανίζει επίσης αρνητική καθαρά θέση, που μετά την ΑΜΚ κατέστη οριακά θετική βάσει του δημοσιευμένου ισολογισμού. Εν τούτοις, η εικόνα διαφοροποιείται σοβαρά βάσει των σχολίων του ορκωτού ελεγκτή, από το 2013 και μετά, που αφορούν κεφαλαιοποίηση εξόδων και επισφαλείς απαιτήσεις (στη χρήση 2014 ανέρχονταν σε € 8,25 εκ. και € 1,45 εκ. αντίστοιχα). Σύμφωνα με στοιχεία ισολογισμού 2014 και προσωρινού 2015, υπήρχαν ρυθμισμένες οφειλές προς το Δημόσιο € 3,86 εκ. και Ασφαλιστικούς Οργανισμούς € 2,03 εκ.

Συνολικά, χωρίς να παραγνωρίζονται οι υπαρκτές προσπάθειες της διοίκησης των εταιρειών για τη συγκράτηση του λειτουργικού κόστους, η συνεχής κάλυψη της λειτουργίας τους με ξένα κεφάλαια, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως βιώσιμη λύση.

Σχετικά με τον δανεισμό από την Πειραιώς:

Την 12-11-2012, ενώ είχαν μεσολαβήσει δύο αξιολογήσεις του πιστοδοτικού πλαισίου (4-1-2012 και 27-9-2012), αποφασίσθηκε η παροχή ετήσιας περιόδου χάριτος για τα μακροπρόθεσμα δάνεια και ο καθορισμός δόσεων balloon συνολικά € 0,9 εκ. στην ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ και € 0,2 εκ. στη REAL MEDIA, με κατάργηση των ορίων factoring.

Την 24-7-2013 εγκρίθηκε χρηματοδοτική μίσθωση ποσού € 35 χιλ. για την αγορά Ι.Χ. αυτοκινήτου (Jeep Grand Cherokee) για την ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ..

ΔΗΛΑΔΗ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΠΟΥ ΨΗΦΙΖΟΤΑΝ Ο ΜΝΗΜΟΝΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 4172/ΦΕΚ 167 Α/23.07.2013 που μεταξύ άλλων περιελάμβανε απολύσεις δημοτικών αστυνομικών, σχολικών φυλάκων και καθηγητών τεχνικών-

επαγγελματικών λυκείων, **Η ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΧΟΡΗΓΟΥΣΕ ΔΑΝΕΙΟ ΣΤΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΙΑ ΑΓΟΡΑ JEEP GRAND CHEROKEE!!!**

Την 13-2-2014 εγκρίθηκε ανανέωση του πιστοδοτικού πλαισίου € 7,8 εκ. των εταιρειών (υπόλοιπα οφειλών συνολικού ύψους € 6,6 εκ.). Την 4-11-2014 εγκρίθηκε ανανέωση/αύξηση ορίων σε € 8,4 εκ.

Την 29-3-2016 εγκρίθηκε για την ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ αναβολή πληρωμής μίας δόσης € 77 χιλ. (ληξιπρόθεσμης από 12^ο/2015) και ενσωμάτωσή της ισομερώς στις επόμενες τρεις.

Εις ό, τι αφορά τα δάνεια από την Εθνική Τράπεζα:

Η συνεργασία της Τράπεζας με την REAL MEDIA ξεκίνησε με την από 24-11-2010 απόφαση, που αφορούσε εφάπαξ ακάλυπτη χρηματοδότηση ποσού € 0,87 εκ.

Την 22-2-2012 εγκρίθηκε ο καθορισμός ορίου κεφαλαίου κίνησης € 0,5 εκ.

Την 6-12-2012, ενώ δεν είχε γίνει χρήση του ως άνω καλυμμένου ορίου, αποφασίσθηκε **η χορήγηση νέου δανείου € 1,09 εκ.** διάρκειας 4,5 ετών,

Την 13-6-2014 αποφασίσθηκε **η χορήγηση νέου δανείου € 1,54 εκ.**, διάρκειας 3,5 ετών, με περιθώριο επιτοκίου 6,5%, για την αναχρηματοδότηση του προϋφισταμένου υπολοίπου τότε € 0,94 εκ. και τη χρηματοδότηση της εταιρείας με ποσό € 0,6 εκ. για την κάλυψη υποχρεώσεων προς τρίτους.

Από τα παραπάνω προκύπτουν σοβαρές παρατυπίες κατά την δανειοδότηση του ομίλου Real News.

Για τα δάνεια από την Πειραιώς:

α. Σε σχέση με τα εγκριθέντα την 4-9-2007, την 13-9-2007, την 30-10-2007 και την 6-11-2007 δύο μακροπρόθεσμα δάνεια υπέρ της REAL GROUP ποσού € 2,85 εκ. και € 0,53 εκ. για την εξαγορά των ραδιοφωνικών σταθμών ΡΑΔΙΟ VERONICA και ΡΑΔΙΟ ΣΑΦΑΡΙ αντίστοιχα, επισημαίνεται ότι, ενώ με την αρχική έγκριση είχε καθορισθεί ως όρος η λήψη της εγγύησης των μετόχων Νικολάου Χατζηνικολάου και Ανδρέα Κουρή, **αυτός απαλείφθηκε με την αμέσως επόμενη έγκριση** με το ανεπαρκές σκεπτικό *«της πολύχρονης και επιτυχημένης πορείας των μετόχων της εν θέματι στο χώρο των μέσων μαζικής ενημέρωσης (η οποία αποτελεί ένδειξη για την επιτυχημένη πορεία του αγοραζόμενου ραδιοφωνικού σταθμού)...*». Κατά τον χρόνο της επιθεώρησης από την ΤτΕ, δηλώθηκε από την Τράπεζα ότι συνεκτιμήθηκαν οι πωλήσεις αντίστοιχων σταθμών εκείνης της περιόδου, που κυμαίνονταν περί τα € 4 εκ., αλλά και «η υπεραξία που θα προσέδιδε το όνομα του Νικολάου Χατζηνικολάου.

Αξιοσημείωτο είναι όμως το γεγονός ότι, σύμφωνα με την τότε ισχύουσα πιστοδοτική πολιτική, (α) η Τράπεζα γενικά δεν παρέχει πιστοδοτήσεις στηριζόμενη μόνο στη φήμη και στο όνομα του δανειζόμενου (name lending) χωρίς την ύπαρξη και αξιολόγηση επίσημων οικονομικών στοιχείων ή

την ύπαρξη επαρκών περιουσιακών στοιχείων, που να εξασφαλίζουν την ομαλή αποπληρωμή των πιστοδοτήσεων και (β) **η Τράπεζα είναι ιδιαίτερα προσεκτική στην παροχή πιστοδοτήσεων σε επιχειρήσεις οι οποίες ξεκινούν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα** (νεοσύστατες επιχειρήσεις – startup operation). Συνεπώς, στην προκειμένη περίπτωση, όπως επισημαίνει και η 10-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας, ο αναληφθείς πιστωτικός κίνδυνος ήταν υψηλός.

β. Σε εισηγητικό της Τράπεζας σχετικώς με το εγκριθέν την 8-3-2011 για την REAL FM μακροπρόθεσμο δάνειο ποσού € 0,8 εκ., εξαετούς διάρκειας, αναφέρεται ότι η Τράπεζα αρκέσθηκε για την χορήγησή του στην με ημερομηνία 31-12-2010 έκθεση της GRAND THORNTON και δεν προέβη σε περαιτέρω οικονομική ανάλυση, επειδή εντός 15 ημερών θα ανανεωνόταν το πιστοδοτικό πλαίσιο σε επίπεδο ομίλου. Όμως, επανεξέταση του υπόψη πλαισίου σημειώθηκε αρκετούς μήνες αργότερα, την 4-1-2012 και ενώ είχε συντελεσθεί την 30-6-2011 η συγχώνευση των REAL GROUP και REAL FM. Στο σχετικό εισηγητικό αποτυπώνεται η χειροτέρευση τόσο της χρηματοοικονομικής κατάστασης των εταιρειών, όσον και της συνεπακόλουθης πιστοληπτικής ικανότητάς τους (rating), που διαμορφώθηκε σε 17 από 16 για την ΑΛΗΘΙΝΟ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ και σε 16 από 14 για τη REAL MEDIA. Επιπροσθέτως, είχαν εμφανισθεί για πρώτη φορά απλήρωτες δόσεις των μακροπρόθεσμων δανείων, καθώς και μισθωμάτων leasing. Σύμφωνα με τον κανονισμό πιστοδοτήσεων στις περιπτώσεις ταξινόμησης στη βαθμίδα 17 προβλέπεται «περιορισμός της συνεργασίας με ισχυρές εξασφαλίσεις ή διακοπή της συνεργασίας»).

Παρά ταύτα και παρά την άρνηση των μετόχων να δεσμευθούν για αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου των εταιρειών κατά € 0,5 εκ. και 0,4 εκ. αντίστοιχα, καθώς και για παροχή εγγύησης εκ μέρους του Νικολάου Χατζηνικολάου, η Τράπεζα αποφάσισε την παράταση αποπληρωμής δύο δόσεων με ενσωμάτωσή τους στις δύο επόμενες.

γ. Σε σχέση με την εγκριθείσα την 13-2-2014 ανανέωση του πιστοδοτικού πλαισίου € 7,8 εκ. των εταιρειών (με υπόλοιπα οφειλών συνολικού ύψους € 6,6 εκ.), στο οποίο είχαν ενσωματωθεί οι οφειλές των πρώην Τραπεζών Κύπρου και CPB, επισημαίνεται ότι η ανανέωση εγκρίθηκε, μολονότι στο σχετικό εισηγητικό είχε αποτυπωθεί η δυσμενής χρηματοοικονομική κατάσταση των εταιρειών και είχαν επισημανθεί «η μη ισχυρή κεφαλαιακή δομή τους, καθώς η δραστηριότητά τους έχει βασισθεί εξ ολοκλήρου σε ξένα κεφάλαια» και «οι αυξανόμενες υποχρεώσεις προς ασφαλιστικά ταμεία και εφορία». Ειδικώς ως προς τη REAL MEDIA αναφερόταν στο εισηγητικό ότι οι υποχρεώσεις από φόρους και ασφαλιστικές εισφορές ανέρχονταν σε € 3,1 εκ., **καθώς και ότι στο λογαριασμό «χρεώστες» συμπεριλαμβάνετο ποσόν € 1,1 εκ. «που αφορά σε προκαταβολές μισθών στελεχών και**

δημοσιογράφων» χωρίς περαιτέρω ανάλυση. Τέλος, στο ίδιο εισηγητικό αναφέρονταν ότι δεν είχε καταστεί δυνατή η λήψη της εγγύησης των μετόχων και ότι υπήρχαν καταγγελλόμενες ή σε καθυστέρηση οφειλές προς στην Τράπεζα του Ανδρέα Κουρή και των επιχειρήσεων ενδιαφέροντος του (LOVE RADIO και ΠΡΕΣ ΕΛΛΑΣ) συνολικού ύψους € 8,6 εκ.

ΔΑΝΕΙΑΚΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΣΗΜΕΡΑ:

Αξίζει να αναφερθεί ότι με ημερομηνία 31-10-2016, ο δανεισμός του ομίλου από την Πειραιώς εμφανίζει: Υπόλοιπο λογιστικό 31-10-2016 7.952.396,77 ευρώ, Προβλέψεις 1.032.373,44, Ακάλυπτο κίνδυνο 5.630.400,45 ευρώ, **ΚΑΙ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΣΕ ΚΑΘΥΣΤΕΡΗΣΗ άνω των 90 ημερών 1.030.990,19** (προέρχεται από δάνειο στο όνομα του Ανδρέα Κουρή με αριθμό σύμβασης 1616/23-12-2010).

Στη Eurobank εμφανίζονται ακάλυπτοι κίνδυνοι 975.288,54 ευρώ και στην Εθνική το ύψος των προβλέψεων ανέρχεται σε 427.062 ευρώ.

10. ΟΜΙΛΟΣ «ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ» (μεγαλομέτοχος Θέμος Αναστασιάδης)

Η από 17-06-2016 έκθεση ειδικής έρευνας της ΤΤΕ (εισερχόμενο 101) περιλαμβάνει την εταιρεία **ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ** και τις συνδεδεμένες με αυτήν εταιρείες, με κυριότερες τις: **ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΕ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ** και **ΝΕΟ ΘΕΜΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ-ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ**.

Μέτοχοι και των τριών εταιρειών είναι οι Θεμιστοκλής Αναστασιάδης και Αναστάσιος Καραμήτσος.

Οι εταιρείες του ομίλου χρηματοδοτήθηκαν από τις τράπεζες καταχρηστικά και παράνομα, προκειμένου να προβούν σε αγοραπωλησίες μετοχών μεταξύ τους! Συγκεκριμένα, η Αναπτυξιακή ΑΕ δανειοδοτήθηκε το 2007 από την Πειραιώς με 18 εκ. ευρώ προκειμένου να αγοράσει τις μετοχές της ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ. Το 2010, η ΝΕΟ ΘΕΜΑ δανειοδοτήθηκε πάλι από την Πειραιώς με άλλα 18 εκ. ευρώ προκειμένου να αγοράσει μετοχές της ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ. Τα δάνεια δόθηκαν με ανεπαρκεστατες εξασφαλίσεις, όπως αναφέρεται στο πόρισμα της ΤΤΕ. Να σημειωθεί ότι οι εταιρείες ΝΕΟ ΘΕΜΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ δεν έχουν πραγματική δραστηριότητα.

Επίσης, στις 17-01-2009 η Τράπεζα Πειραιώς συναίνεσε στην άρση δέσμευσης των λογαριασμών των μετόχων Αναστασιάδη και Καραμήτσου ύψους 4,5 ευρώ που είχαν δοθεί ως ενέχυρο προς εξασφάλιση πληρωμής των δόσεων και τόκων (cash collateral) των ανωτέρω συμβάσεων. Σε αντικατάσταση δόθηκε ενέχυρο επί του 30% των μετοχών της ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ. Σύμφωνα, όμως με την ΠΔΤΕ 2588/τμήμα ΣΤ' παρ. 18 α1), «οι εξασφαλίσεις αυτές δεν λαμβάνονται υπόψιν λόγω συσχέτισης κινδύνου». Επιπρόσθετα, οι προσωπικές εγγυήσεις των Θ. Αναστασιάδη και Αν. Καραμήτσου ήταν άνευ αντικρύσματος αφού δεν διέθεταν ακίνητη περιουσία.

Τον Φεβρουάριο του 2013 έγινε παρανόμως αναχρηματοδότηση τόκων του ομίλου και τον Αύγουστο του 2014 ανακεφαλαιοποίηση τόκων.

Η τράπεζα Πειραιώς έχει διενεργήσει από το 2012 προβλέψεις απομείωσης, που κατά την ημερομηνία της έρευνας (Ιούνιος 2016) ανέρχονται σε 3,8 εκ. («ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ») και 3,5 εκ. ευρώ («ΝΕΟ ΘΕΜΑ»).

Τα υπόλοιπα των δανείων του ομίλου με ημερομηνία 31-10-2016, είχαν ως εξής:

ΠΕΙΡΑΙΩΣ συνολική οφειλή 34.177.924,55 ευρώ, προβλέψεις 7.298774,58 ευρώ και ακάλυπτος κίνδυνος 21.345.278,86

Alpha Bank: συνολική οφειλή 2.253.441,99 ευρώ, ακάλυπτος κίνδυνος 2.263.137,27 ευρώ. **Από 30-09-2016 ποσό 27.381,55 ευρώ σε καθυστέρηση** (βλ. εισερχόμενο 264).

Eurobank: συνολική οφειλή 773.933,40, ύψος ακάλυπτων κινδύνων 773.933,40 ύψος προβλέψεων 397.000 ευρώ.

ΕΤΕ: συνολική οφειλή 4.243.103, ύψος ακάλυπτων κινδύνων 2.805.056, προβλέψεις 1.816.182 ευρώ.

11. ΟΜΙΛΟΣ ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ

Ο όμιλος Παραπολιτικά είναι συμφερόντων του Ιωάννη Κουρτάκη και αποτελείται από τις εταιρείες «ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΕΠΕ» και «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ ΑΕ». Λειτουργεί ραδιοφωνικό σταθμό, την ομώνυμη εφημερίδα και ιστοσελίδα.

Έχει δανεισμό από τις τράπεζες Attica και Εθνική, ο οποίος μάλιστα εμφανίζει μεγάλη αύξηση κατά τα έτη 2015 και 2016. Οι τράπεζες έχουν χορηγήσει δάνεια ακόμα και για την κάλυψη υποχρεώσεων του ομίλου προς το Δημόσιο και τα Ασφαλιστικά ταμεία!

Ήδη έχει κινηθεί διαδικασία προκαταρκτικής εξέτασης (με βάση την υπ' αριθ. 2296πρωκ/Ω2016/34 εισαγγελική παραγγελία) σχετικά με τη διερεύνηση της νομιμότητας του δανεισμού του ομίλου.

Ιδιαίτερα μεμπτό θεωρείται ότι η Εθνική Τράπεζα συναίνεσε στην άρση των καλυμμάτων που είχαν παρασχεθεί από την εταιρεία ΠΑΡΑ ΕΝΑ ΕΠΕ για τη χορήγηση δανείου ύψους 800.000 ευρώ. Αρχικά, τον Νοέμβριο του 2014 ενέκρινε την άρση της εκχώρησης των εσόδων από την κυκλοφορία της εφημερίδας ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ με επίκληση του γεγονότος ότι το δάνειο ασφαλιζονταν από μετρητό κάλυμμα ποσού 1.226.000 δολαρίων που είχε παράσχει off shore εταιρεία συμφερόντων Ευάγγελου Μαρινάκη. Τον Δεκέμβριο του 2014, η εταιρεία αυτή δήλωσε ότι επίκειται η εισαγωγή της από 01-01-2015 σε χρηματιστηριακή αγορά του εξωτερικού και αιτήθηκε την άρση και αυτού του καλύμματος προκειμένου να πετύχει

τη βελτίωση των οικονομικών της στοιχείων. Η Εθνική για μία ακόμη φορά συναίνεσε στην άρση της παραχωρηθείσας εξασφάλισης! Ερευνητέο είναι και το γεγονός ότι η ΕΤΕ αποδέχθηκε μέρος της αποπληρωμής του δανείου να γίνει από την ενδεχόμενη μελλοντική διαφημιστική δαπάνη της τράπεζας προς τα ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ.

Τα δανειακά υπόλοιπα του Ομίλου, σύμφωνα με τα έγγραφα που απέστειλαν οι τράπεζες στην Επιτροπή, διαμορφώνονται ως εξής: Συνολική οφειλή 535.173,58 ευρώ, ακάλυπτος κίνδυνος 214.378,38 ευρώ και προβλέψεις 21.274,40 ευρώ.

Κατά την εξέτασή του από την Επιτροπή στις 07-09-2016, ο Ιωάννης Κουρτάκης στα πλαίσια ερωτήσεων που δέχθηκε από τον Ηλία Κασιδιάρη αποκάλυψε ότι ο πρώην Πρωθυπουργός Αντώνης Σαμαράς του είχε τηλεφωνήσει τον Δεκέμβριο του 2014 και του ζήτησε να κατεβάσει από την ιστοσελίδα parapolitika.gr ηχητικό απόσπασμα στο οποίο ακούγονταν ο ίδιος να δίνει εντολή για την προφυλάκιση Βουλευτών της Χρυσής Αυγής.

12. ΚΥΡΗΚΑΣ ΧΑΝΙΩΝ

Σύμφωνα με την από 29-11-2016 έκθεση της ΤτΕ (εισερχόμενο 127):

Η ημερήσια τοπική εφημερίδα «ΚΗΡΥΞ» εκδίδονταν στα Χανιά από την ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία «ΚΥΡΗΞ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΑΕ.» με έδρα τα Χανιά έως τον Ιούνιο του 2005, οπότε διέκοψε τη λειτουργία της.

Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της εν λόγω εταιρίας είναι ο ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ του ΚΥΡΙΑΚΟΥ (λήξη θητείας 4/4/2017).

Η μετοχική σύνθεση είναι: ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ ΤΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΥ 60%, ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ 20%, ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΝΙΚΗΦΟΡΚΗΣ 10%. Ποσοστό 10% ανήκε στην ΜΑΡΙΚΑ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ.

Τον Απρίλιο του έτους 2005 η εταιρία ζήτησε από την ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ δάνειο ύψους 300.000 € για την πληρωμή οφειλών σε ΙΚΑ και Δ.Ο.Υ. και υποχρεώσεων της έναντι προμηθευτών.

Η εκταμίευση του ποσού έγινε εφ' άπαξ στις 31-5-2005. Λίγες εβδομάδες μετά η εφημερίδα διέκοψε την κυκλοφορία της.

Από τα έγγραφα που είναι στη διάθεση της Επιτροπής, προκύπτει ότι το δάνειο εξυπηρετήθηκε μέχρι τον Νοέμβριο του 2005(πληρώθηκαν τόκοι και η πρώτη δόση) και έκτοτε δεν έλαβε χώρα καμία καταβολή δόσεων.

Τον Σεπ/2009 η τράπεζα κατηγοριοποίησε την απαίτηση σε «προσωρινή καθυστέρηση» και τον Μαρ/2011 ως «προβληματική».

Μέχρι τον Νοέμβριο του 2016 (11 χρόνια και 5 μήνες!), η εταιρεία δεν οχλήθηκε από την Τράπεζα προκειμένου να καταβάλει τις συμφωνημένες δόσεις.

Πρώτη έγγραφη όχληση σημειώνεται στις 1/11/2016 με την αποστολή ενός εξωδίκου με δικαστικό επιμελητή.

Το δάνειο χορηγήθηκε παρά την κακή οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, (σωρευτικές ζημιές 1.004.000 € από προηγούμενες χρήσεις), την ύπαρξη ισχυρού ανταγωνισμού από έτερο τοπικό ημερήσιο φύλλο, που σημειώνεται στο εισηγητικό ως μειονέκτημα, κυρίως δε παρά το ότι δεν παρέχονταν επαρκής εμπράγματο εξασφάλιση .

Το τελευταίο αυτό προκύπτει εκ του ότι εν τέλει δεν δινόταν σε προσημείωση το ακίνητο της εταιρίας εντός πόλεως των Χανίων εμβαδού 780 τ.μ. και εκτιμωμένης από την Τράπεζα αξίας 743.000 € που ήταν ελεύθερο βαρών, αλλά δεύτερη προσημείωση σε ακίνητο που βρισκόταν σε προάστιο, πολύ μικρότερης αξίας (324.000 €) και ήδη τότε βεβαρημένο για απαίτηση άλλης Τράπεζας, ύψους 160.000 € . Ήτοι ο ακάλυπτος κίνδυνος για την Τράπεζα ήταν 265.312 € ήτοι ποσοστό 88,43 % του ποσού του δανείου.

Στις 1 Νοεμβρίου 2016 αποστέλλονται για πρώτη φορά εξώδικες οχλήσεις από την πιστώτρια προς την εταιρία και , ατομικά, στους ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ και ΓΕΩΡΓΙΟ ΤΖΙΝΕΥΡΑΚΗ, που εκπροσώπησε την εταιρία κατά τη σύναψη του δανείου, με τις οποίες καλούνταν να εξοφλήσουν το δάνειο.

Στις 2 Νοεμβρίου 2016 υπογράφεται μεταξύ της Τράπεζας Πειραιώς και του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗ υπό την ιδιότητα του Προέδρου και Διευθύνοντα Συμβούλου της ΚΗΡΥΞ Α.Ε. το με ίδια ημερομηνία συμφωνητικό αναγνώρισης και ρύθμισης οφειλής.

Οι όροι της σύμβασης ρύθμισης είναι οι εξής :

Το συνολικό ποσόν στο οποίο ανέρχεται η απαίτηση της τράπεζας είναι 718.000 € . Την αποπληρωμή του αναλαμβάνει η εταιρία . Επί 23 μήνες θα πληρώνει 3.000 το μήνα και τον 24^ο , δηλαδή τον Νοέμβριο του 2018, θα πληρωθεί η τελευταία δόση από 649.000 €. Είναι το γνωστό σύστημα Balloon, (μπαλόνη) όπου η τελευταία και γιγαντιαία δόση αφήνεται στο τέλος. Παρέχεται εν τούτοις στην εταιρία ρητά η δυνατότητα επαναρρύθμισης του υπολοίπου το 2018.

Τη συμφωνία ρύθμισης υπογράφει ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ που επανήλθε το 2012 ως Πρόεδρος της εταιρίας . Ως πρόσθετη εγγύηση συμφωνήθηκε ότι εντός 30 ημερών από την υπογραφή να δοθούν σε προσημείωση ακίνητα ιδιοκτησίας του, τα οποία προσδιορίζονται στη σύμβαση.

Δάνειο από την ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ

Επιπλέον, τον Ιούνιο 2005 εγκρίνεται από την Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα υπέρ της εταιρείας «Κήρυξ» 12ετές δάνειο 1.300.000 € με επιτόκιο 5,75 %

για την ανέγερση 4όροφου κτιρίου στο κέντρο της πόλης των Χανίων, με υποθήκη στο ακίνητο αυτό και εκχώρηση μελλοντικών μισθωμάτων.

Το δάνειο θα έπρεπε να εκταμιεύεται σταδιακά ανάλογα με την πρόοδο του έργου. Μέχρι τον Ιανουάριο 2008 είχε εκταμιευθεί ποσό 1.144.000 € ενώ το έργο είχε προχωρήσει μόλις κατά το 30%. Σημειώνεται δηλαδή παραβίαση της συμφωνίας: είχε δοθεί σχεδόν το σύνολο του δανείου με λιγότερο από το μισό του έργου να έχει εκτελεστεί.

Τον Απρίλιο 2008, εγκρίνεται από την ίδια Τράπεζα και δεύτερο δάνειο 850.000 € , 25ετές αυτήν τη φορά για την αποπεράτωση του κτιρίου. Σύμφωνα με τα όσα όμως είχαν συμφωνηθεί δεν δικαιολογούνταν η επιπλέον χρηματοδότηση της αποπεράτωσης αφού είχε ήδη πληρωθεί μεγάλο μέρος χωρίς να έχουν εκτελεστεί οι εργασίες που έπρεπε να γίνουν .

Με την έγκριση ή την ανοχή της τράπεζας, που κανονικά θα έπρεπε να ελέγχει την πρόοδο και να εκταμιεύει το δάνειο ανάλογα με αυτήν, με πρόφαση την αποπεράτωση λήφθηκαν πολύ περισσότερα χρήματα που δεν δικαιολογούνται από τα κατασκευαστικά τιμολόγια.

Όπως γράφεται στην από 29-11-2016 έκθεση ειδικής έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος, ποσόν 554 .000 € αναλήφθηκε από την εκτελεστική διοίκηση σε μετρητά και ως εκ τούτου , δεν κατέστη δυνατή η διερεύνηση της χρήσης του.

Ο Συνολικός δανεισμός της ΚΗΡΥΞ Α.Ε. από την ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ανήλθε στα 2.150.000 € . Η έκθεση ειδικής έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος σημειώνει για το δανεισμό αυτόν ότι οι διαδικασίες αξιολόγησης και παρακολούθησης απείχαν ,τουλάχιστον, της συνήθους τραπεζικής πρακτικής , ενώ κρίνει μη ορθή από τραπεζική άποψη τόσο την αναποτελεσματική παρακολούθηση της εκταμίευσης εξ αιτίας της αποδοχής της πρόωρης εκταμίευσης, όσο και το ότι σημαντικό μέρος του δανείου προφανώς δεν κατευθύνθηκε για το σκοπό που δόθηκε.

Επιλήψιμη συμπεριφορά επέδειξε η Τράπεζα αυτή και όταν δέχθηκε να αποδεσμεύσει τις εγγυήσεις, ειδικά όταν δέχθηκε να μειωθεί το ποσόν που θα εισέπραττε από τα ενοίκια από 14.000 € το μήνα σε 9.000 € , απόφαση που συντέλεσε στο να γίνει και αυτό το δάνειο μη εξυπηρετούμενο.

Και το δάνειο αυτό ρυθμίστηκε πρόσφατα, τον Αύγουστο 2016 , σε βάθος 23 αρχικά και 27 ετών εν τέλει, ίσως και αυτό υπό το βάρος των αποκαλύψεων.

Στην με ημερομηνία 29-11-2016 έκθεση ειδικής έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος περιγράφονται συγκεκριμένες επιλήψιμες συμπεριφορές στελεχών της ΠΑΓΚΡΗΤΙΑΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ που σχετίζονται με τα δάνεια της εταιρίας ΚΗΡΥΞ Α.Ε.

Ειδικότερα:

(α) Τον Οκτώβριο 2004 εγκρίνεται δάνειο 120.000 €, αν και η εταιρία δεν διέθετε ικανοποιητικά οικονομικά στοιχεία (εμφάνιζε ζημιές, είχε αρνητική καθαρή θέση και έλλειψη ρευστότητας).

(β) Το δάνειο των 1.300.000 € εγκρίνεται τον Φεβρουάριο του 2007 ενώ η εκδοτική δραστηριότητα είχε σταματήσει ήδη από τον Ιούνιο του 2006.

(γ) Αγνοήθηκε η διαπίστωση του εισηγητικού σημειώματος ότι η εταιρία κατά το χρόνο λήψεως του δανείου είχε σημαντικά οικονομικά προβλήματα, συσσωρευμένες ζημιές και οφειλή στην ΠΕΙΡΑΙΩΣ, δεδομένα που, σύμφωνα με την έκθεση, την κατέτασσαν στη βαθμίδα CCC («υψηλού ρίσκου»).

(δ) Συμφωνήθηκε η σταδιακή εκταμίευση του ποσού του δανείου σκοπός του οποίου ήταν η ανέγερση 4όροφης οικοδομής, χωρίς να καταστεί υποχρεωτική η προηγούμενη προσκόμιση τιμολογίων δαπανών.

(ε) Δεν αξιολογήθηκε ότι οι αναμενόμενες λειτουργικές ροές (: ενοίκια που είχαν εκχωρηθεί για την εξόφληση του δανείου) δεν θα ήσαν επαρκή για να καλύπτουν όλες τις υποχρεώσεις που πήγαζαν από το δάνειο. Συγκεκριμένα η αναμενόμενη εισροή ήταν 14.000 € ενώ το μηνιαίο τοκοχρεολύσιο 19.000 € και, όπως σημειώνεται πιο πάνω, δεν υπήρχαν άλλα διαθέσιμα της εταιρίας ούτε είχε περιγραφεί ένας , έστω και καθ' υπόθεσιν, τρόπος συμπλήρωσης του μηνιαία υπολειπόμενου ποσού.

(στ) Δεν προσδιορίστηκε με ακρίβεια το ύψος του προϋπολογισμού κόστους κατασκευής για τον οποίο υπήρξε μια ασάφεια η οποία είχε δυσμενή για την τράπεζα επίπτωση.

Συγκεκριμένα ο συνεργαζόμενος μηχανικός προσδιόρισε το προϋπολογιζόμενο κόστος ανέγερσης της οικοδομής στα ύψος των 2.082.000 €. Δεν διακριβώθηκε όμως εάν αυτό ήταν το συνολικό ύψος του κόστους κατασκευής ή το μέρος εκείνο που είχε αναλάβει να κατασκευάσει η εταιρία ΚΗΡΥΞ Α.Ε. πριν το παραδώσει στην μισθώτρια, που θα το αποτελείωνε .

Έτσι, με αναφορά στο πιο πάνω ποσόν των 2.082.000 €, το ποσόν των 1.300.000 € (πρώτο δάνειο) εμφανιζόταν να καλύπτει το 62,4% του έργου, ενώ διαφορετική θα ήταν η εικόνα εάν δεν γινόταν αναγωγή στο όλο έργο παρά μόνο στο τμήμα του που συμβατικά υποχρεώνονταν να κατασκευάσει η ΚΗΡΥΞ Α.Ε.

Το τμήμα αυτό προσδιορίζονταν στο σχετικό συμφωνητικό των μερών έως το στάδιο της ολοκλήρωσης της πρώτης φάσης («cold shell») ενώ το υπόλοιπο («hot shell») θα το αποτελείωνε με δαπάνες της η μισθώτρια Marcs & Spencer. Επίσης όταν τον Απρίλιο του 2008 εγκρίθηκε το συμπληρωματικό δάνειο των 850.000 € , πάλι δεν συνδέθηκε με το τμήμα του έργου που υποχρεώνονταν να κατασκευάσει η

εταιρία. Σύμφωνα με την από 25-8-2008 έκθεση του συνεργαζόμενου μηχανικού, το κτίριο αποπερατωμένο, είχε κοστίσει 1.200.000 €.

Η τράπεζα δεν διακρίβωσε όπως είχε υποχρέωση το πραγματικό κόστος ώστε να διαπιστώσει εάν απαιτήθηκαν τα πρόσθετα κεφάλαια. Εάν αυτή η πληροφορία συνδυαστεί με το ότι η εταιρία διαθέτει τιμολόγια δαπανών μόνο για 950.000 €, εικάζεται με σχετική βεβαιότητα ότι αυτό ήταν και το ύψος της χρηματικής υποχρέωσής της, άλλως ότι με το συγκεκριμένο ποσόν κάλυψε τις συμβατικές της υποχρεώσεις έναντι της μισθώτριας εταιρίας.

Παρατηρείται συνεπώς ότι με την ουσιώδη παράλειψη να διευκρινιστεί εάν το προϋπολογιζόμενο ως κόστος κατασκευής ποσόν των 2.082.000 € , που δεν επαληθεύθηκε, αφορούσε ή όχι αποκλειστικά υποχρέωση της εκμισθώτριας εταιρίας ΚΗΡΥΞ Α.Ε., κατέστη δυνατή η υπερχρηματοδότησή της κατά πολλές εκατοντάδες χιλιάδων ευρώ, και η χρήση του περισσεύματος σε σκοπούς που δεν έγιναν γνωστοί, πάντως αλλότριους από το σκοπό του δανείου.

(ζ) Παρόλο που το έργο είχε αποπερατωθεί από τον Αύγουστο του 2008 και η Τράπεζα θα είχε όλο το χρόνο να αποτιμήσει το τελικό κόστος κατασκευής, στις 29-9-2009 συναίνεσε χωρίς να το πράξει στην εκταμίευση του υπόλοιπο του δανείου ύψους 266.000 € .

(η) Οι διαπιστώσεις της Τράπεζας της Ελλάδος ότι, επί ζημία της πιστώτρια τράπεζας, δεν εφαρμόστηκαν ορθά οι κανόνες πιστοδότησης αναφέρονται και σε άλλα γεγονότα που τις υποστηρίζουν, συγκεκριμένα:

- Οι εκταμιεύσεις δεν ακολούθησαν την πορεία κατασκευής του έργου. Στις 10-1-2008 είχαν εκταμιευθεί 1.144.000 € ήτοι το 88% του μέχρι τότε εγκεκριμένου δανείου ενώ το έργο είχε προχωρήσει κατά 30%

- Σημαντικό μέρος του δανείου διοχετεύθηκε σε άλλες κατευθύνσεις χωρίς να διαπιστωθεί ποιες ήσαν αυτές. Στην έκθεση της ΤΤΕ γίνεται -όπως προαναφέρεται- λόγος για το ποσόν 554.000 € που αναλήφθηκε σε μετρητά από τη διοίκηση της ΚΗΡΥΞ Α.Ε. χωρίς να καταστεί δυνατή η διερεύνηση της χρήσης του. Εκτός αυτού, ποσόν 51.000 € εισπράχθηκε από φυσικό πρόσωπο που μισθοδοτείται από την ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε. , εταιρία που όπως ήδη σημειώθηκε είχε ως Πρόεδρο τον ΕΥΑΓΓΕΛΟ ΣΠΑΝΟΥΔΑΚΗ που ήταν Πρόεδρος και Δνων Σύμβουλος της ΚΗΡΥΞ Α.Ε. από τα τέλη του 2006 έως και τον Μάρτιο του 2011, στην οποία εταιρία, μάλιστα, συμμετείχε και η πιστώτρια Τράπεζα.

- Όταν τον Φεβρουάριο 2016 το μίσθωμα του κτιρίου ιδιοκτησίας της ΚΗΡΥΞ Α.Ε. αναπροσαρμόστηκε συμβατικά από τις 14.000 € στις 9.000 €, η τράπεζα - στην οποία βάσει της δανειακής σύμβασης είχε εκχωρηθεί το σύνολο του μηνιαίων μισθωμάτων ως μέσον πληρωμής των δανειακών υποχρεώσεων - αποδέχθηκε να

εισπράττει μέρος μόνο του μηνιαίου μισθώματος . Ειδικότερα δέχθηκε να εισπράττει μόνο 5.500 € το μήνα, ήτοι 3.500 € ανά μήνα λιγότερα προκειμένου αυτό το υπόλοιπο να παραμένει στην εταιρία για την εξυπηρέτηση οφειλών της προς το Δημόσιο ύψους 218.500 €.

13. ΟΜΙΛΟΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ (μεγαλομέτοχος Θεμιστοκλής Αλαφούζος)

Η εταιρεία ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ, είναι μία από αυτές που έλαβαν δάνειο μέσα στην κρίση και συγκεκριμένα στις 21-01-2015 από την Εθνική Τράπεζα. Για την σύμβαση αυτή (αριθ. 9747165692), υπάρχουν ακάλυπτοι κίνδυνοι 9.627.017 ευρώ και η τράπεζα έχει ήδη σχηματίσει προβλέψεις ύψους 9.044.145 ευρώ, δηλαδή προβλέπει ότι δεν θα καταφέρει να εισπράξει το εν λόγω ποσό! Το συνολικό υπόλοιπο τραπεζικού δανεισμού ανέρχεται σε 40.573.977,73 ευρώ.

14. ΑΥΓΗ ΑΕ (κομματικό έντυπο Συριζα)

Σύμφωνα με την από 25/11/2016 έκθεση της ΤτΕ (εισερχόμενο 277):

«Η εταιρεία **«Η ΑΥΓΗ-ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΕ»** συστάθηκε στο τέλος 1997 (σε λειτουργία από αρχές 1998) και αποτελεί καθολικό διάδοχο της ατομικής επιχείρησης του Ελ. Βουτσά, εκδότη επί σειρά ετών της εφημερίδας «Αυγή». Η κυκλοφορία της εφημερίδας χρονολογείται από το 1952 ως ημερήσια πρωινή εφημερίδα...

Εξαιτίας εν μέρει και της οικονομικής συγκυρίας και των επιπτώσεων της στον κλάδο των ΜΜΕ (π.χ. μείωση εσόδων από δημοσιεύσεις ισολογισμών, διαφημίσεις, πωλήσεις φύλλων εφημερίδας), **τα λειτουργικά αποτελέσματα εκμετάλλευσης (λειτουργικό EBITDA) των περισσότερων χρήσεων ήταν αρνητικά**, με συνέπεια στο τέλος 2015 να εμφανίζονται συσσωρευμένες ζημιές 6,4 εκ. ευρώ και η καθαρή θέση της εταιρείας να είναι αρνητική κατά 2,7 εκ. ευρώ. Επί του προκειμένου, στο οικείο πιστοποιητικό του ορκωτού λογιστή, διατυπώνεται η άποψη για επιπλέον επιβάρυνση της καθαρής θέσης κατά 1,2 εκ. ευρώ για μη διενεργηθείσες διαγραφές στοιχείων ενεργητικού (συμμετοχή σε ετερόρρυθμη εταιρεία, επισφαλείς απαιτήσεις κατά πελατών)....

Την ίδια περίοδο, κύρια χαρακτηριστικά της δραστηριότητας και των συνθηκών ρευστότητας της επιχείρησης αποτελούν: α) η δυσκολία της, ιδιαίτερα μετά το 2009, να αντεπεξέλθει στις σημαντικού ύψους υποχρεώσεις της προς τους εργαζομένους, το ασφαλιστικό ταμείο τους και το Ελληνικό Δημόσιο, για την εξυπηρέτηση των

οποίων προχώρησε σε ρύθμιση εντός του 2015 (Ελληνικό Δημόσιο-ασφαλιστικοί οργανισμοί: 1,95 εκ. ευρώ συμπεριλαμβανομένων προσαυξήσεων, εργαζόμενοι: 0,5 εκ. ευρώ χωρίς προσαυξήσεις-σύνολο 2,45 εκ. ευρώ).....

Η τρέχουσα οικονομική της κατάσταση καταδεικνύει πως η συνέχιση των εργασιών της, για το άμεσο τουλάχιστον μέλλον, εξακολουθεί να εξαρτάται πρωτίστως από τη διάθεση των μετόχων της και ιδίως του βασικού, να εισφέρουν νέα κεφάλαια....

Σύμφωνα με τα δεδομένα του οικείου φακέλου πιστοδότησης, η συνεργασία μεταξύ ΕΤΕ και εταιρείας χρονολογείται πριν τη μετατροπή της τελευταίας σε ΑΕ. Διεκόπη το 1993, λόγω μεταφοράς στην οριστική καθυστέρηση οφειλών ύψους τότε 180.000 ευρώ. επακολούθησε ρύθμιση το 1996 για ποσό περίπου 246 χιλ. ευρώ. **από το κονδύλι αυτό εισπράχθηκαν 158 χιλ. ευρώ και το κατάλοιπο 88χιλ. ευρώ αποσβέστηκε το 1998.** Η συνεργασία με την εταιρεία, με τη μορφή ανώνυμης, χρονολογείται από το 2005....

Στις 17/02/2014 η **ΕΤΕ ενέκρινε την αναδρομική α/06-012-2012 άρση του όρου περί εκχώρησης** των απαιτήσεων της εταιρείας από τυχόν ανάθεση διαφημιστικών εργασιών εκ μέρους της ΕΤΕ ή των εταιρειών του ομίλου της και την απόδοση στην εταιρεία των εσόδων από διαφημιστικές υπηρεσίες προς την ΕΤΕ, μετά από την παρακράτηση τυχόν ληξιπρόθεσμων οφειλών....

Για το διάστημα 2009-2012 για το οποίο, βάσει της εγκεκριμένης εξασφάλισης, θα έπρεπε να παρακρατούνται τυχόν διαφημιστικά έσοδα έναντι των τελευταίων δόσεων της πρώτης χρηματοδότησης, **δεν φαίνεται να παρακρατήθηκε κάποιο ποσό.** Βάσει στοιχείων που μας παρασχέθηκαν από την ΕΤΕ, τα διαφημιστικά έσοδα για υπηρεσίες της «ΑΥΓΗΣ» προς την ΕΤΕ για το διάστημα 2010-2012 ανήλθαν σε 52,7 χιλ. ευρώ, ποσό που αναλογεί σε περίπου 3 δόσεις των δανείων...

Επιπλέον, σημειώνεται ότι με την ίδια απόφαση της ΑΕΠ, εγκρίθηκε όπως « η εταιρεία να εξετάζεται εφεξής από την επιτροπή πιστοδοτήσεων β' επιπέδου, λόγω ύψους κινδύνων» (τότε 971,5 χιλ. ευρώ), δηλαδή από το αμέσως κατώτερο εγκριτικό όργανο. Πλην όμως, στην πιστωτική πολιτική της ΕΤΕ ορίζεται ότι αιτήματα πολιτικών κομμάτων και επιχειρήσεων ενδιαφέροντος μελών ή υποψηφίων μελών του Κοινοβουλίου εγκρίνονται από την ΑΕΠ. Στην προκειμένη περίπτωση, με βάση στοιχεία του φακέλου της τράπεζας, εμφανίζονται (με ημερομηνία 18-03-2015) ως μέτοχοι της «ΑΥΓΗΣ» δύο εν ενεργεία βουλευτές του «ΣΥΡΙΖΑ», όπως βέβαια και ο πολιτικός φορέας. Κατά τον έλεγχο, στελέχη της τράπεζας, ανέφεραν πως το συγκεκριμένο θέμα, λειτουργικού χαρακτήρα, θα αντιμετωπιστεί με ανάλογη

ενημέρωση της ΑΕΠ, με την ευκαιρία εξέτασης οποιουδήποτε νεώτερου αιτήματος της «ΑΥΓΗΣ».

Έγκριση 16-02-2016

Για τους λόγους που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο, η επί του προκειμένου απόφαση λήφθηκε από την επιτροπή πιστοδοτήσεων β' επιπέδου αντί της ΑΕΠ, όπως θα έπρεπε με βάση τα οριζόμενα στην πιστωτική πολιτική της τράπεζας. Πρόκειται για μερική ικανοποίηση νέου αιτήματος της εταιρείας για αναδιάρθρωση του εναπομένουτος δοσολογία αποπληρωμής των δανειακών υποχρεώσεων της (υπόλοιπο 02-02-2016: 912,3χιλ. ευρώ, έναντι 971,5 χιλ. ευρώ/17-11-2014). Ειδικότερα, αποφασίστηκε η μετάθεση αποπληρωμής των δώδεκα πληρωτέων α/29-02-2016-μ/31.01.2017 χρεολυτικών δόσεων, μόνο για το δάνειο αρχικού ποσού 1,2 εκ. ευρώ, και ο αναλογικός επιμερισμός του σχετικού ποσού 252,3 χιλ. ευρώ στις 5 εναπομένουσες, μέχρι την αρχικά συμφωνηθείσα λήξη αποπληρωμής του. Δηλαδή δεν τέθηκε θέμα επιμήκυνσης της διάρκειας του δανείου, ούτε αναστολής της υποχρέωσης για εξυπηρέτηση των ανά εξάμηνο τόκων. ...Ωστόσο, η τρέχουσα οικονομική κατάστασή της και ειδικότερα η έντονα αρνητική καθαρή θέση της, σε συνάρτηση με την επισήμανση στο πιστοποιητικό του ορκωτού λογιστή για τον ισολογισμό χρήσης 2015, ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 48 του Κ.Ν. 2190/1920, καταδεικνύουν την ανάγκη εισροής νέων κεφαλαίων, άμεσα. Κάτι τέτοιο εξαρτάται και από την ανάλογη βούληση του βασικού μετόχου, που με τη σειρά του, εμφανίζεται να αντιμετωπίζει κάποιες δυσχέρειες στην εκπλήρωση των δανειακών του υποχρεώσεων προς την ΕΤΕ.»

15. «KONTRA MEDIA ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ Α.Ε.» (συμφερόντων Γεωργίου Κουρή)

Σύμφωνα με την από 29-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της ΤΤΕ:

Η εταιρεία συστάθηκε το 2004 και εκμεταλλεύεται τον τηλεοπτικό σταθμό KONTRA T.V. Στα μέσα του 2010, εξαγοράστηκε κατά 75% από την εξωχώρια εταιρεία «MAUDIE INVESTMENTS LIMITED», συμφερόντων Γεωργίου Κουρή.

Από την έναρξη της πιστοδοτικής σχέσης (11^{ος}/2011) η χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρείας ήταν δυσμενής, εικόνα που επιδεινώθηκε περαιτέρω κατά τα επόμενα έτη. Σταδιακώς διευρύνθηκαν οι οφειλές προς το Δημόσιο και προς Ασφαλιστικούς Οργανισμούς, οι οποίες την 31-12-2014 (τελευταίος δημοσιευμένος ισολογισμός) ανέρχονταν σε € 1,8 εκ. Δράσεις της διοίκησης της εταιρείας για τον εξορθολογισμό των δραστηριοτήτων της δεν προκύπτουν. Αντιθέτως, οι μέτοχοι προέβησαν σε ενέργειες που όχι μόνο δε συνάδουν με τις συνήθεις επιχειρηματικές πρακτικές, αλλά κατέστησαν δυσμενέστερη τη θέση της εταιρείας. Ειδικότερα:

α. προχώρησαν σε απόληψη ποσού € 800 χιλ., που προϋπήρχε (2010) ως προοριζόμενο για ΑΜΚ, ενώ στη συνέχεια προέβησαν σε νέες απολήψεις, ύψους τουλάχιστον € 800 χιλ., μέσω του λογαριασμού διαχείρισης προκαταβολών και πιστώσεων, το υπόλοιπο του οποίου είχε διαμορφωθεί την 31-12-2014 σε € 1,6 εκ. Την ίδια ημερομηνία οι συσσωρευμένες ζημίες ανέρχονταν σε € 962 χιλ. και τα κεφάλαια ήταν αρνητικά κατά € 562 χιλ. (μεγέθη προ αναμορφώσεων).

β. χρησιμοποίησαν το σύνολο σχεδόν (€ 948,5 χιλ.) του προϊόντος των πιστοδοτήσεων (€ 1 εκ.), που παρασχέθηκαν προς την εταιρεία για την ενίσχυση των εργασιών και των οικονομικών μεγεθών της. Το εν λόγω προϊόν των χρηματοδοτήσεων μεταφέρθηκε στην «Α.Ε. ΚΟΥΝΟΠΕΤΡΑ» (ξενοδοχειακή), που τουλάχιστον μέχρι τον 6^ο/2011 ήταν ενδιαφέροντος Γεωργίου Κουρή.

Η ερευνώμενη εταιρεία χρηματοδοτήθηκε μόνον από την Τράπεζα Πειραιώς.

Η συνεργασία ξεκίνησε την 29-11-2011, οπότε εγκρίθηκε η χορήγηση 5ετούς δανείου ύψους € 500 χιλ. με σκοπό «την κάλυψη επενδυτικών αναγκών», χωρίς να υπάρξει περαιτέρω ανάλυση αυτών. Ως εξασφάλιση ελήφθη η προσωπική εγγύηση του Γεωργίου Κουρή.

Στο εισηγητικό σημείωμα δεν γινόταν η επιβεβλημένη αναφορά στην μετοχική σχέση του Γεωργίου Κουρή με την «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.», οι οφειλές της οποίας είχαν περιέλθει τότε σε καθυστέρηση και ο εν λόγω είχε παράσχει την εγγύησή του για μέρος τους.

Την 22-10-2012 εγκρίθηκε νέα εφάπαξ χορήγηση ποσού € 0,5 εκ. για κεφάλαιο κίνησης 6μηνιαίας διάρκειας, επίσης με την εγγύηση του Γεωργίου Κουρή. Το δάνειο χορηγήθηκε παρά το γεγονός ότι τα αποτελέσματα της εταιρείας ήταν ζημιογόνα, τα ίδια κεφάλαια αρνητικά και υπήρχαν ληξιπρόθεσμες οφειλές προς ασφαλιστικούς οργανισμούς ύψους € 456 χιλ., εκ των οποίων ποσό € 30 χιλ. έχει ρυθμισθεί.

Και εδώ, ουδεμία αναφορά έγινε για τη σχέση του εγγυητή Γεωργίου Κουρή με την «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.», της οποίας οι αφορώσες κοινοπρακτικά δάνεια δανειακές συμβάσεις, είχαν τότε καταγγελθεί.

Η επιβαρυνόμενη οικονομική κατάσταση αποτυπώθηκε στην υποβάθμιση της πιστοληπτικής διαβάθμισης (rating) από 18 σε 19 ήτοι «πολύ χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα». Για τους λόγους αυτούς η διεύρυνση των κινδύνων προσέκρουε (και πάλι) σε επιμέρους γενικές αρχές της τότε ισχύουσας πιστωτικής πολιτικής της Τράπεζας.

Σύμφωνα με τον κανονισμό πιστοδοτικής πολιτικής της Πειραιώς: «Η Τράπεζα δεν παρέχει πιστοδοτήσεις σε επιχειρήσεις με αρνητική καθαρή θέση με βάση τον τελευταίο δημοσιευμένο ισολογισμό τους ... παρεκκλίσεις επιτρέπονται ... υπό την

προϋπόθεση ότι θα λαμβάνεται δέσμευση από την πλευρά του πιστούχου για τη μετατροπή της καθαρής θέσης σε θετική σε εύλογο χρονικό διάστημα»

Από 10-12-2015, οι απαιτήσεις μεταφέρθηκαν σε οριστική καθυστέρηση, καθώς δεν πληρώθηκε καμία δόση. Η μεταφορά των απαιτήσεων σε λογαριασμούς οριστικής καθυστέρησης και η καταγγελία των συμβάσεων πραγματοποιήθηκε την 26-5-2016.

Τα υπόλοιπα των οφειλών της ερευνημένης εταιρείας προς τη δανείστρια Τράπεζα Πειραιώς την 20-10-2016 είχαν διαμορφωθεί σε € 1,4 εκ. Επισημαίνεται ότι η απαίτηση της δανείστριας Τράπεζας είναι ακάλυπτη από εξασφαλίσεις, αν εξαιρεθεί η προσωπική εγγύηση του βασικού μετόχου Γεωργίου Κουρή.

Γίνεται μνεία ότι στις 17-01-2017 ο Γεώργιος Κουρής απέστειλε προς την Εξεταστική Επιτροπή επιστολή (εισερχόμενο 294) στην οποία αναφέρει ότι έχουν εκδοθεί δικαστικές αποφάσεις που ακυρώνουν οφειλές επιχειρήσεων του προς το ΙΚΑ και διατάσσουν την επιστροφή χρημάτων σε αυτές. Επίσης, αναφέρει ότι ποσό 1 εκ. ευρώ που μεταφέρθηκε στην εταιρεία «Κουνόπετρα ΑΕ», χρησιμοποιήθηκε τελικά για τις ανάγκες του τηλεοπτικού σταθμού Kontra Channel.c

16. «ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ – Π. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ».

Σύμφωνα με την από 29-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας Τράπεζας της Ελλάδος:

Η «ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ Η ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ - Π.ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ & ΣΙΑ» εδρεύει σε ιδιόκτητες εγκαταστάσεις στην Αθήνα και διατηρεί επίσης ιδιόκτητο πιεστήριο στο Κορωπί. Πέραν της βασικής δραστηριότητάς της, δηλαδή την έκδοση εφημερίδας, παρέχει εκτυπωτικές υπηρεσίες σε τρίτους και δευτερευόντως αναλαμβάνει τη διεξαγωγή σεμιναρίων - ημερίδων, τη δημιουργία, διαχείριση και συντήρηση δικτυακών τόπων, την πρακτόρευση και διανομή ημερήσιου και περιοδικού τύπου, την παροχή συμβουλών και την εκπόνηση μελετών σε θέματα επενδύσεων.

Παράλληλα, ξεκίνησε να αναπτύσσει σταδιακά διαδικτυακή δραστηριότητα (NaftemporikiDigitalNetwork) ιδρύοντας σειρά ιστοτόπων και ειδικότερα, το 1996 τον ενημερωτικό www.naftemporiki.gr, το 2010 τον ψυχαγωγικό www.clickatlife.gr, το 2012 τον τεχνολογικό pestaola.gr, το 2014 τον παροχής ολοκληρωμένων ψηφιακών υπηρεσιών www.redpixel.gr και το 2016 την ηλεκτρονική πλατφόρμα αναζήτησης εργασίας careernet.gr.

Η σημερινή μετοχική σύνθεση της εταιρείας είναι η εξής:

Όνοματεπώνυμο	% συμμετοχής
---------------	--------------

Αγγέλα Γ. Αθανασιάδου - Κοντογούρη	27,66
Ειρήνη Γ. Αθανασιάδου	27,33
Μαριέττα Γ. Αθανασιάδου	27,25
Λοιποί μέτοχοι (<3%)	17,76

Από το 2009 άρχισε η επιδείνωση βασικών μεγεθών (κύκλος εργασιών, αποτελέσματα χρήσεων), που πλέον έχουν καταστεί αρνητικά.

Η ερευνώμενη εταιρεία και οι μέτοχοί της χρηματοδοτήθηκαν αποκλειστικώς από την EUROBANK.

Η συνεργασία της Τράπεζας με την εταιρεία ξεκίνησε το 2005.

Την 2-1-2013 εγκρίθηκαν (α) η παράταση αποπληρωμής της ακάλυπτης χρηματοδότησης ποσού € 1,2 εκ. μέσω EIB έως την 30-6-2015 με αύξηση του περιθωρίου από 3% σε 4% και (β) η αύξηση του ορίου από € 1 εκ. σε € 2,3 εκ. με σκοπό την χρηματοδότηση του κόστους προαγοράς χάρτου σε καλύτερη τιμή (τότε υπόλοιπο € 1,3 εκ., συμπεριλαμβανομένης της χορήγησης € 0,3 εκ. έναντι υποσχετικής επιστολής). Δηλαδή, το συνολικό όριο της εταιρείας διαμορφώθηκε σε € 3,53 εκ.

Καθορίσθηκαν (α) η λήψη της εγγύησης των Κων. Α. Κοντογούρη, Μ. Αθανασιάδου και Ε. Αθανασιάδου για κινδύνους άνω των € 3 εκ., ήτοι μέχρι του ποσού € 0,5 εκ. και (β) η εγγραφή προσημείωσης α' σειράς ποσού € 3 εκ. επί του επιχειρηματικού ακινήτου που εδρεύει η εταιρεία, εμπορικής αξίας € 2.575 χιλ. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τη σχετική από 11^ο/2012 εκτίμηση (Eurobank Property Services) το ακίνητο εθεωρείτο χαμηλού εμπορικού ενδιαφέροντος λόγω μη τακτοποιημένων αυθαιρεσιών, έλλειψης στατικών μελετών για τμήματα αυτού, παλαιότητας και νομικού διαχωρισμού σε δύο οριζόντιες ιδιοκτησίες.

Με το από 23-4-2014 εισηγητικό και ενώ το όριο χρησιμοποιείτο μέχρι € 3 εκ., χωρίς δηλαδή να απαιτείται η εγγύηση των δύο προαναφερόμενων φορέων (η προσημείωση είχε εγγραφεί) εγκρίθηκε μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση ύψους € 2,9 εκ., 5ετούς διάρκειας, πληρωτέας σε δέκα δμηνιαίες δόσεις (έκαστη € 290 χιλ.), με επιτόκιο Euribor 6μήνου πλέον περιθωρίου 6%. Καθορίσθηκε η εγγραφή προσημείωσης α' σειράς € 1,8 εκ. η καθεμία επί του πιεστηρίου στο Κορωπί ισόποσης αξίας και επί αγροτεμαχίου της εταιρείας στην Παιανία, επίσης ίσης αξίας (εκτιμήσεις 4^ο/2014 από την Eurobank Property Services). Στη σχετική έκθεση για το δεύτερο ακίνητο αναφερόταν ότι αποτελείται από 22 όμορα αγροτεμάχια, για τα οποία υπήρχε Πράξη Συνένωσης (4.149/28-4-2014), η οποία, όμως, δεν αποτελεί τίτλο ιδιοκτησίας, δεδομένου ότι δεν δύναται να μεταγραφεί στο αρμόδιο Υποθηκοφυλακείο/Κτηματολόγιο. Τα αγροτεμάχια εξακολουθούν να εμφανίζονται ως

ανεξάρτητες αυτοτελείς ιδιοκτησίες, γεγονός που ενέχει τον κίνδυνο εγγραφής βαρών από τρίτους σε καθένα από τα 22 αγροτεμάχια.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω και χωρίς να παραγνωρίζεται η λήψη εμπραγμάτων εξασφαλίσεων ικανού ύψους, σημειώνεται ότι:

(i) δεν προκύπτει να εξετάσθηκε από την Τράπεζα η συμμετοχή των μετόχων με ίδια κεφάλαια (ΑΜΚ) στην κάλυψη του κόστους της αναδιάρθρωσης.

(ii) με τη χορήγηση του συγκεκριμένου δανείου η εταιρεία δεν χρειάσθηκε να κάνει πλήρη χρήση του υφισταμένου ορίου € 3,5 εκ. (υπόλοιπο € 3 εκ.), οπότε θα έπρεπε να ληφθεί και η εγγύηση των δύο μετόχων - φορέων, έστω και για ποσόν € 0,5 εκ.

(iii) η μία εξ αυτών ήδη τότε δεν εξυπηρετούσε ομαλά τα στεγαστικά δάνειά της, όπως και μέχρι σήμερα.

(iv) σε απάντηση ερωτήματος της Επιθεωρήτριας δηλώθηκε ότι από το 2010 και μετά η συνεργασία των μετόχων με το private banking, που προφανώς συνεκτιμήθηκε από το εγκριτικό όργανο, αφορούσε μετοχές της ίδιας της εταιρείας και όχι «σημαντικού ύψους καταθέσεις και αμοιβαία κεφάλαια». Σχετική αναφορά γινόταν εσφαλμένα σε όλα τα κατά καιρούς εισηγητικά.

Ακολούθησε η παροχή τριών διαδοχικών συνοπτικών εγκρίσεων (24-2-2016, 7-3-2016 και 13-9-2016) για τη διενέργεια χορηγήσεων συνολικού ποσού € 295 χιλ. με κάλυμμα επιταγές πελατείας, το προϊόν των οποίων ήχθη σε πίστωση απαιτητών τόκων. Οι χορηγήσεις αυτές διενεργήθηκαν εντός του ορίου των € 3,5 εκ., τμήμα € 3 εκ. του οποίου είχε ήδη αντληθεί, χωρίς όμως τη λήψη, για το υπερβάλλον, της εγγύησης των Αγγέλας Κοντογούρη και Ειρήνης Αθανασιάδου (όρος της αρχικής έγκρισης καθορισμού του ορίου).

Την 14-10-2016 η Τράπεζα αποφάσισε τη μεταφορά των φακέλων της εταιρείας και των μετόχων στην αρμοδιότητα της Μονάδας Διαχείρισης Καθυστερήσεων (Remedial) και την υποβολή, εντός δύο εβδομάδων, πρότασης οριστικής διευθέτησης.

Τα οικονομικά στοιχεία χρήσης 2015 υποδηλώνουν την ύπαρξη ουσιώδους αβεβαιότητας που μπορεί να εγείρουν σημαντική αμφιβολία αναφορικά με την ικανότητα του Ομίλου να συνεχίσει τη δραστηριότητά του.

Κατόπιν αυτών, η Τράπεζα υποβάθμισε την πιστοληπτική διαβάθμιση της εταιρείας από C σε D, συνεκτιμώντας, μεταξύ άλλων, την ύπαρξη προνομιακών απαιτήσεων προς Ασφαλιστικούς Οργανισμούς (€ 466 χιλ.) και προς την Εφορία (€ 900 χιλ.), ρυθμισμένες και μη αντίστοιχα.

Οι οφειλές της εταιρείας προς την Eurbank (ημερομηνία αναφοράς 22-09-2016): Από κεφάλαια κίνησης (αρχικό και δύο μεσοπρόθεσμα) οφείλει ποσόν 6.188.000

ευρώ (ληξιπρόθεσμες οφειλές 1.379.000 ευρώ). Επίσης, υπάρχουν οφειλές των μετόχων από στεγαστικά δάνεια.

17. ΟΜΙΛΟΣ «MAD TV»

Σύμφωνα με την από 15-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος:

Ο υπό εξέταση όμιλος εταιρειών, συμφερόντων της οικογένειας Γεράσιμου Κουρή, αποτελείται από διάφορες εταιρείες στους κλάδους των ΜΜΕ, των εκτυπώσεων και των εκδόσεων.

Βασική εταιρεία του ομίλου με δραστηριοποίηση στον τομέα της **ψυχαγωγίας - ενημέρωσης** υπήρξε η «**MAD T.V. A.E.**» (εφεξής «MAD T.V.»). Ιδρύθηκε τον 6^ο/1999 και Σήμερα, μετά από αλλαγές της μετοχικής σύνθεσης, ποσοστό 90% των μετοχών ανήκει στη MAD Licensing Ltd., συμφερόντων οικογένειας Γεράσιμου Κουρή, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό 10% των μετοχών στη Μαρία Δ. Κοντομηνά.

Στον τομέα των **εκδόσεων** δραστηριοποιείται η «**ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΡΟΝ Ε.Π.Ε.**», ιδρυθείσα το 2001, η οποία εκδίδει την εβδομαδιαία εφημερίδα «ΤΟ ΠΑΡΟΝ». Ανήκει στους Γεράσιμο και Αγγελική Κουρή.

Σε σχέση με τα δάνεια στην Τράπεζα Πειραιώς, επισημαίνουμε ότι την 8-1-2013 εγκρίθηκε ανανέωση ορίων έως 30-6-2013 με διατήρηση των υφιστάμενων υπολοίπων € 11,4 εκ. (ληξιπρόθεσμα € 7,7 εκ.).

Ακολούθησαν προσπάθειες της Τράπεζας για την εξεύρεση λύσης και συναντήσεις (10^{ος}/2014 και 4^{ος}/2015) με τους φορείς του ομίλου, χωρίς αποτέλεσμα – από την πιστώτρια Τράπεζα δηλώθηκε ότι “ο πελάτης δεν ανταποκρίθηκε”.

Την 23-7-2015 αποφασίσθηκε η μεταφορά των χρεών σε οριστική καθυστέρηση για την αναγκαστική είσπραξή τους και οι συμβάσεις καταγγέλθηκαν.

Σε σχέση με τα δάνεια στην Εθνική Τράπεζα επισημαίνουμε ότι την 5-4-2012 μεταφέρθηκαν στην Διεύθυνση Διαχείρισης Απαιτήσεων Επιχειρηματικής Πίστης. Οι συνολικές οφειλές ανέρχονταν σε € 1,36 εκ. με ληξιπρόθεσμο τμήμα € 1 εκ., συμπεριλαμβανομένων απλήρωτων τόκων. Την 13-9-2012 εγκρίθηκε ανοχή ενός μήνα, με δεδομένη την «παρελκυστική τακτική των Διοικήσεων των επιχειρήσεων», ενώ «δεν διατέθηκαν οικονομικά στοιχεία ούτε ταμειακό πρόγραμμα». Την 5-4-2013 εγκρίθηκε νέα ανοχή έως 30-9-2013, μετέπειτα νέα έως 30-4-2014.

ΔΑΝΕΙΑΚΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ

Συνολικά οι εταιρείες του Ομίλου οφείλουν προς την Τράπεζα Πειραιώς ποσόν **18,58 εκατομμυρίων ευρώ**. Στην Εθνική Τράπεζα οφείλουν ποσόν **3,24 εκατομμυρίων ευρώ**.

Επίσης, κατά της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ» υπάρχει απαίτηση ύψους € 1,15 εκ. από την εκκαθάριση του πρώην Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου

Η ΤτΕ διαπιστώνει πληθώρα παρατυπιών κατά τη δανειοδότηση του Ομίλου, οι κυριότερες εκ των οποίων είναι:

Σε ό,τι αφορά την Τράπεζας Πειραιώς:

Σε σχέση με το εγκριθέν την 22-12-2009 νέο Ο/Δ € 2 εκ. υπέρ της «MAD T.V.» για την κάλυψη κατά 100% του κόστους εξαγοράς του υπόλοιπου 50,1% των μετοχών της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ», επισημαίνεται ότι στη σχετική εισήγηση δεν περιελήφθη αναφορά για τις εκτιμώμενες μελλοντικές ροές της «MAD T.V.» έτσι, ώστε να μπορεί να αξιολογηθεί η δυνατότητα ομαλής αποπληρωμής αμφοτέρων των Ο/Δ, με δεδομένα την αρχόμενη οικονομική κρίση, τον έντονο ανταγωνισμό στον τομέα δραστηριότητας της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ» και την πτωτική τάση των κερδών των δύο εταιρειών. Περαιτέρω, από τα στοιχεία που κατέθεσε η πιστώτρια Τράπεζα προκύπτει ότι τμήμα € 0,5 εκ. του προϊόντος του δανείου **δεν διατέθηκε** για το σκοπό του δανείου, αλλά ποσόν € 0,2 εκ. ήχθη σε πίστωση του λογαριασμού όψεως της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ» με την αιτιολογία «αύξηση μετοχικού κεφαλαίου» και το υπόλοιπο ποσόν € 0,3 εκ. αναλώθηκε για την πληρωμή υποχρεώσεων της «MAD T.V.». Εκτός αυτού, μολονότι στο ιδιωτικό συμφωνητικό αγοραπωλησίας των μετοχών αναγράφεται ως τίμημα το ποσόν των € 3 εκ., από τα κατατεθέντα στοιχεία προκύπτει ότι κατεβλήθη ποσόν € 1,5 εκ. Η πιστώτρια Τράπεζα, καίτοι το ιδιωτικό συμφωνητικό περιήλθε στα χέρια της τον 1^ο/2010, **δεν αξιολόγησε** τόσο το γεγονός της μη διάθεσης τμήματος € 0,5 εκ. του δανείου για τον σκοπό που εγκρίθηκε, όσον και το γεγονός ότι κατεβλήθη ως τίμημα αντί του ποσού των € 3 εκ. ποσόν € 1,5 εκ. και ουδέν έπραξε.

Σε σχέση με το ίδιο ως άνω εγκριθέν την 18-10-2010 νέο εφάπαξ όριο κεφαλαίου κίνησης € 1,5 εκ. υπέρ της «MAD T.V.», επισημαίνονται και τα εξής:

Από εισηγητικό της πιστώτριας Τράπεζας Πειραιώς με ημερομηνία 2-5-2011 προκύπτει ότι η ως άνω χρηματοδότηση δόθηκε «για τη συμμετοχή στην Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ». Όμως, σχετική ΑΜΚ **δεν προκύπτει να πραγματοποιήθηκε**. Επιπροσθέτως, όπως προκύπτει από εισηγητικό της Εθνικής Τράπεζας ποσόν € 1,4 εκ., που προϋπήρχε κατατεθειμένο για το σκοπό αυτό, είχε αποσυρθεί. Κατά την άποψη της Επιθεωρήτριας της Τράπεζας της Ελλάδος, που λόγω μη δημοσίευσης ισολογισμού της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ» χρήσης 2010 δεν είχε τη δυνατότητα να διερευνήσει περαιτέρω, θα έπρεπε να είχε ακολουθήσει είτε διαγραφή τυχόν απαιτήσεων της «MAD T.V.» από τη «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ», είτε ΑΜΚ.

Ουδεμία αναφορά γίνεται στο γεγονός ότι δεν είχε συσταθεί ενέχυρο επί του 50,1% των μετοχών της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ», που είχαν εξαγορασθεί με το Ο/Δ ποσού € 2 εκ. (απόφαση της 22-12-2009).

Δεν έγινε αποτίμηση της αξίας του 50% των μετοχών της «MAD T.V.» που ενεχυράσθησαν σε ασφάλεια του δανείου.

Οι πιστοδοτήσεις ύψους € 460 χιλ., το προϊόν των οποίων χρησιμοποιήθηκε για την εξόφληση τόκων, αντίκεινται στην κείμενη νομοθεσία.

Σε ό,τι αφορά την Εθνική Τράπεζα:

Σε σχέση με το καθορισθέν εφάπαξ την 20-4-2010 όριο κεφαλαίου κίνησης € 0,7 εκ. υπέρ της «ΜΕΤΡΟΠΟΛΙΣ» διεισδύσας διάρκειας για την κάλυψη αναγκών, επισημαίνεται ότι αποφασίσθηκε μολονότι στη σχετική εισήγηση αναφέρθηκαν η συνεχιζόμενη σημαντική μείωση του κύκλου εργασιών, η περιορισμένη ρευστότητα, η εμφάνιση αρνητικού ίδιου κεφαλαίου κίνησης, η σημαντική μείωση της καθαρής θέσης, τόσο σε επίπεδο εταιρείας, όσο και του ομίλου της. Η συνεκτίμηση του αρμοδίου κλιμακίου της πιστώτριας Τράπεζας ότι συνέτρεχε **«σχεδόν ανύπαρκτος τραπεζικός δανεισμός»** κείται εκτός πραγματικότητας και δεν δικαιολογείται σε έμπειρα τραπεζικά στελέχη, που λαμβάνουν αποφάσεις για πιστοδοτήσεις τόσο μεγάλων μεγεθών.

Σε σχέση με την απαλοιφή (6-5-2010) του συμφωνηθέντος όρου περί παρακολούθησης εκ μέρους της πιστώτριας Τράπεζας της δρομολογούμενης αύξησης μετοχικού κεφαλαίου ύψους € 1,5 εκ. και του υποβληθησομένου αιτήματος περί έγγραφης δέσμευσης της εταιρείας να μην διανείμει μέρος πριν την ολοσχερή εξόφληση της χρηματοδότησης, σημειώνεται ότι η – μη ειλικρινής – **προφορική** δήλωση των μετόχων ότι οι μετοχές έχουν ενεχυρασθεί στην Τράπεζα Πειραιώς και ότι υπέρ της ίδιας έχουν εκχωρηθεί τα μερίσματα δεν ελέγχθηκε για την ακρίβειά της από τα αρμόδια στελέχη της Εθνικής Τράπεζας, αν και έλαβε χώρα σε περίοδο κατά την οποία είχε ξεκινήσει η οικονομική κρίση και τα χρηματοοικονομικά δεδομένα της επιχείρησης ήταν αρνητικά.

18. ΟΜΙΛΟΣ ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Σύμφωνα με την από 29-09-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος:

Στο πλαίσιο της παραγγελίας ελέγχθηκαν και οι πιστοδοτήσεις προς την «CAPITAL.GR A.E.», η οποία δεν εντάσσεται στον όμιλο, καθ' όσον ελέγχεται μετοχικά από τον φορέα Θ. Φιλιππόπουλο.

Οι δραστηριότητες του ομίλου, μητρική εταιρεία του οποίου είναι η ιδρυθείσα το 1994 «ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.», αφορούν την έκδοση περιοδικών, την

εκμετάλλευση ραδιοφωνικών σταθμών και τη διανομή ψηφιακού τηλεοπτικού προγράμματος. Βασικός μέτοχος (42%) από το 2003 είναι ο Ιταλικός εκδοτικός όμιλος Mondadori, συμφερόντων της οικογένειας Berlusconi. Συμμετοχές διατηρούν η ASOKA HOLDING Ltd (21%) συμφερόντων Β. Βαρδινογιάννη και η PALLADION SERVICES Ltd (18%) συμφερόντων Θ. Φιλιππόπουλου, ιδρυτή της εταιρείας και προέδρου του Δ.Σ.

Ο Θ. Φιλιππόπουλος κατέχει ποσοστό 85% των μετοχών της «CAPITAL.GR A.E.», που εκδίδει την εβδομαδιαία οικονομική εφημερίδα «Κεφάλαιο» και εκμεταλλεύεται την ιστοσελίδα capital.gr.

Σε σχέση με τον δανεισμό του Ομίλου, επισημαίνουμε περιπτωσιολογικά τα εξής:

A. Τράπεζα Πειραιώς

Η συνεργασία της Τράπεζας με τον Όμιλο ξεκίνησε το 2001 και μέχρι το 2006 αφορούσε κυρίως συμμετοχή της σε κοινοπρακτικό δάνειο υπέρ της μητρικής που είχε διοργανώσει η Eurobank.

Την 10-7-2006 χορηγήθηκε **ακάλυπτο ομολογιακό δάνειο ποσού € 18 εκ.**, 5ετούς διάρκειας, με σκοπό (α) την αναχρηματοδότηση του υπολοίπου € 11 εκ. προϋφισταμένου κοινοπρακτικού δανείου (η συμμετοχή της Τράπεζας ανερχόταν σε € 2 εκ.) και (β) τη χρηματοδότηση μέχρι ποσού € 7 εκ. επενδυτικών δραστηριοτήτων της μητρικής στη Ρουμανία και τη Βουλγαρία. Η αποπληρωμή καθορίστηκε σε 4 ετήσιες δόσεις ποσού € 2 εκ. και μιας € 10 εκ. στη λήξη της 5ετίας. Σημειώνεται ότι το Ο/Δ εκταμιεύθηκε σταδιακά, σύμφωνα με την εξέλιξη του επενδυτικού προγράμματος της εταιρείας, για ποσό, τελικά, € 14,4 εκ.

Με την από 20-12-2011 απόφαση, υπόλοιπο του δανείου ανερχόμενο σε € 6,4 εκ., που αφορούσε τη δόση balloon, εγκρίθηκε να αποτελέσει νέο δάνειο 4ετούς διάρκειας, με 6 μηνιαίες δόσεις της πρώτης καταβλητέας τον 9^ο/2012.

Ακολούθησαν νέες εγκρίσεις τροποποίησης των χρονοδιαγραμμάτων αποπληρωμής των υπόψη Ο/Δ (4.6.2014, 26.6.2015). Με την τελευταία, από 9-6-2016 απόφαση, παρατάθηκε η διάρκειά τους έως 31-12-2017 και 31-12-2020 αντίστοιχα.

B. EUROBANK

Η συνεργασία της Τράπεζας με την εταιρεία ξεκίνησε την 1-10-2001. Μετά την εξόφληση (με αναχρηματοδότηση από την Τράπεζα Πειραιώς το 2006) κοινοπρακτικού δανείου, που είχε διοργανώσει η Τράπεζα υπέρ της εταιρείας, συμμετέχοντας με ποσό € 3 εκ., η σχέση αφορούσε όριο κεφαλαίου κίνησης, υπολοίπου τότε € 1,7 εκ. Δεδομένης της αποπληρωμής της συμμετοχής της στο ΚΟΔ, η Τράπεζα αύξησε το όριο κεφαλαίου κίνησης σε € 5,0 εκ. (απόφαση 25-6-

2006), ενώ με μεταγενέστερες αποφάσεις της το περιόρισε σε € 4,0 εκ. (5-2-2009) και € 3,0 εκ. (28-3-2010). Πλήρης χρήση του ορίου σημειώθηκε μετά το 2010.

Έκτοτε η ισχύς του ορίου ανανεώνεται διαχρονικά με αύξηση της τιμολόγησης σε επίπεδο μεγαλύτερο (6,1%) εκείνου που προβλέπεται από τη συναφή πολιτική της Τράπεζας (5,25%) για ακάλυπτες πιστοδοτήσεις ταξινομημένες στη βαθμίδα «οριακή», όπως η συγκεκριμένη.

Υπόλοιπα οφειλών:

Βάσει όσων αναφέρονται στην Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος, τα υπόλοιπα των οφειλών του ερευνώμενου Ομίλου στις δανείστριες Τράπεζες έχουν ως ακολούθως (στην Έκθεση δεν αναφέρεται αν περιλαμβάνονται τόκοι καταλογισμένων και μη):

A. Οφειλές προς την Τράπεζα Πειραιώς την 16-5-2016

1. **«ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.»:** Από ομολογιακό δάνειο οφείλει ποσόν 5.557.700 ευρώ. Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 550.000 ευρώ. Από αλληλόχρεο λογαριασμό οφείλει ποσόν 32.300 ευρώ. Συνολικώς, δηλαδή, οφείλει ποσόν 6.140.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν ενέχυρο Α΄ τάξης επί του 50% των μετοχών της εταιρείας «ΤΗΛΕΡΑΜΑ Α.Ε.», εταιρικές εγγυήσεις και επιταγές πελατείας.
2. **CIVICO Ltd:** Από ομολογιακό δάνειο οφείλει ποσόν 1.945.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν εταιρικές εγγυήσεις της μητρικής εταιρείας «ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.».
3. **«ΛΑΜΨΗ Α.Ε.»:** Από αλληλόχρεο λογαριασμό οφείλει 20.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν επιταγές πελατείας.
4. **«ΙΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.»:** Από ρύθμιση κεφαλαίου κίνησης οφείλει ποσόν 75.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν εταιρική εγγύηση της μητρικής εταιρείας «ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.».

B. Οφειλές προς την ALPHA BANK την 28-2-2016

1. **«ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.»:** Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 2.840.000 ευρώ. Από εταιρικές εγγυήσεις οφείλει ποσόν 140.000 ευρώ. Από εταιρική κάρτα οφείλει ποσόν 1.000 ευρώ. Συνολικώς, δηλαδή, οφείλει ποσόν 2.981.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν ενέχυρο εσόδων και ενέχυρο μετρητών ποσού 50.000 ευρώ.
2. **«ΛΑΜΨΗ Α.Ε.»:** Από κεφάλαιο κίνησης οφείλει 2.094.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν ενέχυρο εσόδων εταιρική εγγύηση της μητρικής εταιρείας «ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.».

3. «**ΙΟΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.**»: Από κεφάλαιο κίνησης οφείλει ποσόν 500.000 ευρώ. Από factoring με αναγωγή οφείλει 221.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν εταιρική εγγύηση της μητρικής εταιρείας «**ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.**» και ενέχυρο απαιτήσεων.

4. «**INTERNATIONAL RADIO NETWORKS Α.Ε.**»: Από factoring με αναγωγή οφείλει 84.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν εταιρική εγγύηση της μητρικής εταιρείας «**ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.**» και ενέχυρο απαιτήσεων.

5. «**AIR LINK Α.Ε.**»: Από factoring με αναγωγή οφείλει 129.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν εταιρική εγγύηση της μητρικής εταιρείας «**ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.**» και ενέχυρο απαιτήσεων.

Συνολικώς, δηλαδή, ο Όμιλος οφείλει 6.009.000 ευρώ.

6. «**CAPITAL.GR Α.Ε.**»: Από κεφάλαια κίνησης οφείλει ποσόν 400.000 ευρώ. Από factoring με αναγωγή οφείλει 432.000 ευρώ. Συνολικώς, δηλαδή, οφείλει ποσόν 832.000 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν προσωπικές εγγυήσεις του Θ. Φιλιππίδου και ενέχυρο απαιτήσεων ποσού 432.000 ευρώ.

Γ. Οφειλές προς την Εθνική Τράπεζα την 16-5-2016

«**ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.**»: Από μεσοπρόθεσμο δάνειο οφείλει ποσόν 813.300 ευρώ. Οι παρασχεθείσες εξασφαλίσεις αφορούν ενέχυρο του 100% των μετοχών της «**ΛΑΜΨΗ ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Α.Ε.**».

Δ. Οφειλές προς την EUROBANK την 16-5-2016

«**ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.**»: Από κεφάλαιο κίνησης οφείλει ποσόν 2.996.000 ευρώ. Ουδεμία εξασφάλιση αναφέρεται στην άνευ ημερομηνίας Έκθεση.

Από τις αναφερόμενες διαπιστώσεις στην Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της Τράπεζας της Ελλάδος, ανακύπτει ζήτημα στην πιστοδότηση του ερευνώμενου Ομίλου, το οποίο χρήζει επισημάνσεως. Αφορά το όριο κεφαλαίου κίνησης της **Eurobank** προς την μητρική εταιρεία «**ΑΤΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.**», που είναι ακάλυπτο και ταξινομείται ως «οριακή πιστοδότηση».

19. ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ ΑΕ

Σύμφωνα με την από 27-9-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος:

Η «ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.» ιδρύθηκε το 1996 και είχε παρουσία τόσο στον εκδοτικό, όσο και στον εκτυπωτικό κλάδο έως και τον 12^ο/2015, οπότε και **κηρύχθηκε σε πτώχευση.**

Στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας συμμετείχαν κατ' ισομοιρία οι «ΔΕΛΦΙΝΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ Α.Ε.», «ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗ Α.Ε.» και «ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ Α.Ε.».

Από τη χρήση του έτους 2010 και εντεύθεν, η δραστηριότητά της συρρικνώθηκε δραματικά (κύκλος εργασιών 2008 € 29,1 εκ. - 2014 € 5,2 εκ.), εμφανίζοντας διογκούμενα ζημιογόνα αποτελέσματα, αρνητική καθαρή θέση και σημαντικές επισφάλειες. Περαιτέρω, εκδηλώθηκε αδυναμία εξυπηρέτησης του δανεισμού και ήδη από το 2012 έπαυσε να καταβάλλει τόκους.

Από τα διαλαμβανόμενα στην με ημερομηνία 10-11-2016 Έκθεση Ειδικής Έρευνας στοιχεία και τις διατυπωμένες διαπιστώσεις προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα για τις πιστοδοτήσεις του ερευνημένου ομίλου εταιρειών:

Οι Τράπεζες, παρά το γεγονός ότι η καθαρή θέση της εταιρείας ήταν αρνητική χορήγησαν νέα κεφάλαια και μετά το 2009, αρχικά σε ατομική βάση (Εθνική Τράπεζα πρώην MARFIN EGNATIA) και στη συνέχεια όλες από κοινού. Ειδικότερα ως προς την Εθνική Τράπεζα πρέπει να σημειωθεί ότι η κακή οικονομική κατάσταση της εταιρείας δεν δικαιολογούσε την αύξηση του δανεισμού. Η συγκεκριμένη απόφαση, που επικυρώθηκε την 19-12-2011, δεν συνάδει με τον Κανονισμό Πιστοδοτήσεων. Μολονότι με τη συγκεκριμένη απόφαση καθορίσθηκε η λήψη εμπράγματος εξασφάλισης ύψους € 2 εκ., που θα κάλυπτε τόσο το ποσόν της διέυρυνσης, € 1 εκ., όσον και ισόποσο μέρος (€ 1 εκ.) των ήδη χορηγημένων κεφαλαίων, η εγγραφή της προσημείωσης έγινε με καθυστέρηση (υποβολή αίτησης 30-5-2012 - έκδοση απόφασης 13-6-2012) και κατά την ημέρα εγγραφής της στο Υποθηκοφυλακείο (14-6-2012) ενεγράφη και άλλη προσημείωση ποσού € 3,6 εκ. υπέρ της πρώην Εμπορικής Τράπεζας. Κατά συνέπεια, αμφότερες κατέστησαν συντρέχουσες **με προφανή ευθύνη των αρμοδίων οργάνων της πιστώτριας Εθνικής Τράπεζας.**

Οι συνολικές υποχρεώσεις της ανέρχονταν σε € 26,1 εκ., εκ των οποίων € 17,5 εκ. τραπεζικά δάνεια, € 0,85 εκ. προς εργαζόμενους, € 0,67 εκ. προς το Δημόσιο και € 0,74 εκ. προς το Ι.Κ.Α., έναντι συνόλου ενεργητικού € 19,5 εκ. Στο τελευταίο συμπεριλαμβάνονταν (βάσει σχολίων ορκωτού 2014) επισφαλείς απαιτήσεις € 10 εκ., απαξιωμένα αποθέματα € 1 εκ. και € 0,7 εκ. συμμετοχές μηδενικής αξίας.

Κατά την ημερομηνία ελέγχου ο τραπεζικός δανεισμός της εταιρείας (από Εθνική Τράπεζα, την ALPHA BANK, την Τράπεζα Πειραιώς και την ATTICA BANK)

ανερχόταν σε € 18 εκ. περίπου, συμπεριλαμβανομένων τόκων καταλογισμένων και μη.

20. ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΑΕ

Σύμφωνα με την από 13-01-2017 έκθεση της ΤτΕ (εισερχόμενο 129): Η εταιρεία ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ιδρύθηκε το 1952 και μετατράπηκε σε ΑΕ το 1980. Εξέδιδε μια από τις παλαιότερες ημερήσιες εφημερίδες, την Απογευματινή, πανελλαδικής κυκλοφορίας. Από το 1987 ο μετοχικός και διοικητικός έλεγχος της εταιρείας περιήλθε κατά 99,6% στην Επικοινωνίες Εκδοτικές και Ραδιοτηλεοπτικές Επιχειρήσεις ΑΕ, ενδιαφέροντος Κων/νου Σαραντόπουλου, φορέα της πρώην τεχνικής και κατασκευαστικής εταιρείας "Κ.Ι.«Σαραντόπουλος» ΑΤΕ.

Το 2006 κατά ποσοστό 99,27% πέρασε στην ιδιοκτησία της Lakehouse Investments Limited με έδρα την Κύπρο και νόμιμο εκπρόσωπο τον Αρίστο Κιπεντζόγλου, επίσης ενδιαφέροντος της οικογένειας Κ. Σαραντόπουλου. (όλα τα δάνεια από την ΕΤΕ) **Από το 2001 η εταιρεία παρουσίαζε αρνητικά αποτελέσματα, συσσωρεύοντας διαχρονικά υψηλόποσες ζημίες που οδηγούσαν σε μόνιμα αρνητική καθαρή θέση.**

Εν τέλει η εταιρεία περιήλθε σε αδιέξοδο και επεδίωξε (9/2010) την απεμπλοκή της με άντληση νέου δανεισμού ύψους 5 εκ. ευρώ, χωρίς να το πετύχει.

Στις 01/11/2010 και τον Ιούνιο του 2012 η εταιρεία υπέβαλλε αιτήσεις κήρυξης της σε πτώχευση, οι οποίες απορρίφθηκαν. Έκτοτε, φαίνεται να βρίσκεται σε αδράνεια.

Στις 17-02-2005 εγκρίθηκε αναχρηματοδότηση υφιστάμενων δανείων 4,1 εκ. ευρώ και παροχή νέας εξάπαξ χρηματοδότησης 500.000 ευρώ. (ενώ ήδη από το 2001 είχε αρνητική καθαρή θέση!!!!)

Στις 05-11-2007 εγκρίθηκε και νέα (!!!) χρηματοδότηση 1 εκ. ευρώ.

Στις 29-03-2010 εγκρίθηκε η παροχή νέας εφάπαξ χρηματοδότησης 0,5 εκ. ευρώ.

Στις 27-10-2010 διακόπηκε η έκδοση των εφημερίδων. Έτσι, από τις αρχές του 2011 εμφανίστηκαν καθυστερήσεις ως προς την αποπληρωμή των δανείων. Δεδομένης και της υποβολής αίτησης από την εταιρεία για κήρυξή της σε πτώχευση, αποφασίστηκε η μεταφορά της απαίτησης 2,26 εκ. ευρώ, σε λογαριασμό οριστικής καθυστέρησης.

Στις 12-01-2017 το λογιστικό υπόλοιπο της απαίτησης ανερχόταν σε 2,3 εκ. ευρώ, πλέον μη καταλογισμένων τόκων 1,4 εκ. ευρώ και η αξία των ενεχυρασμένων

μετοχών σε 445 χιλ. ευρώ περίπου. Η τράπεζα έχει σχηματίσει προβλέψεις ποσού 1,9 εκ. ευρώ.

Χρήση δανειακών κεφαλαίων

Διενεργήθηκε δειγματοληπτικός έλεγχος κινήσεων του λογαριασμού όψεως που τηρούσε η εταιρεία, στον οποίο πιστωνόταν το προϊόν των εκάστοτε χρηματοδοτήσεων. Το δείγμα κάλυψε χρεωστικές κινήσεις συνολικού ύψους 1,8 εκ. ευρώ, της περιόδου 2005-2010 και όπως διαπιστώθηκε, α) ποσό 0,8 εκ. αφορούσε πληρωμές σε προμηθευτές β) **ποσό 0,55 εκ. αναλήφθηκε σε μετρητά και έτερο 0,25 εκ. φαίνεται να αναλήφθηκε επίσης σε μετρητά**, γ) ποσό 0,15 εκ. αφορούσε πληρωμή στην εταιρεία AGELCO ΑΕ, συμφερόντων της συζύγου του Γεωργίου Σαραντοπούλου.

*****

Τονίζεται ότι το παρόν πόρισμα δεν επέχει θέση πλήρους και εξαντλητικής αναφοράς σε όλες τις δανειακές συμβάσεις επιχειρήσεων μέσω ενημέρωσης ή κομμάτων. Κάτι τέτοιο θα ήταν άλλωστε και πρακτικά ανέφικτο. Η παράθεση των στοιχείων γίνεται με σκοπό να γίνει αντιληπτό το μέγεθος και το εύρος των παραβάσεων που υπήρχαν στον δανεισμό αυτών των εταιρειών/κομμάτων και να θεμελιωθεί το συμπέρασμα του Λαϊκού Συνδέσμου-Χρυσή Αυγή **που συνίσταται στο αίτημα για καθολική διερεύνηση προς κάθε κατεύθυνση όλων των πολιτικών και ποινικών ευθυνών που υπάρχουν για το ζήτημα αυτό**. Να ερευνηθεί από τη Βουλή, από τους αρμόδιους κρατικούς φορείς, από τη Δικαιοσύνη κάθε παρατυπία, κάθε παρανομία, κάθε πτυχή αυτού του τεράστιου σκανδάλου. Να αναδειχθεί και αποκατασταθεί η ζημία που υπέστησαν οι Έλληνες πολίτες και το δημόσιο συμφέρον από τους υπαίτιους πολιτικούς, τραπεζίτες, επιχειρηματίες κλπ.

-V-

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

.A.

Από τα στοιχεία που παρατέθηκαν πιο πάνω, προκύπτουν αδιάσειστα και ακλόνητα στοιχεία ότι η δανειοδότηση των 4 πολιτικών κομμάτων (ΠΑΣΟΚ, ΝΔ, ΣΥΡΙΖΑ, ΚΚΕ) και των εταιρειών μέσω μαζικής ενημέρωσης, έγινε με παράνομο τρόπο.

Στις σελίδες του παρόντος πορίσματος, παρατέθηκαν εκατοντάδες περιπτώσεις χορήγησης δανείων κατόπιν άνωθεν εντολής, παρά την ύπαρξη αρνητικών εισηγητικών σημειωμάτων από τα αρμόδια υπηρεσιακά στελέχη των τραπεζών που διαπίστωναν ότι δεν πληρούνταν οι κανόνες πιστοδοτικής πολιτικής

και ο υποψήφιος δανειολήπτης δεν θα μπορούσε να ανταποκριθεί στις μελλοντικές συμβατικές του υποχρεώσεις.

Τα δάνεια χορηγούνταν με μειωμένες-ή ακόμα και μηδενικές-εξασφαλίσεις. Οι εγγυήσεις που γίνονταν δεκτές για την σύναψη δανείων με κόμματα και εταιρείες ΜΜΕ, ήταν προδήλως ανεπαρκείς και παραβίαζαν τόσο την τραπεζική πρακτική όσο και τους κανόνες στοιχειώδους επιμέλειας κατά τη διαχείριση των αντίστοιχων κεφαλαίων. Σε πολλές περιπτώσεις μάλιστα, ενώ υπήρχαν ληξιπρόθεσμες δόσεις, τα πιστωτικά ιδρύματα δεν έκαναν χρήση των καλυμμάτων που είχαν προσφερθεί από τους πιστούχους για την αποπληρωμή του δανείου και συναινούσαν στην άρση αυτών.

Οι τράπεζες επέδειξαν προκλητική ανοχή στην μη συμμόρφωση των δανειοληπτών στις συμβατικές τους υποχρεώσεις παρατείνοντας συνεχώς το χρόνο πληρωμής των δόσεων.

Όχι μόνο δεν προχώρησαν σε ενέργειες για τη διεκδίκηση των οφειλομένων, αλλά ενέκριναν και τη χορήγηση νέων χρηματοδοτήσεων ύψους πολλών εκατομμυρίων ευρώ.

Αναφορικά με τα πολιτικά κόμματα, διαπιστώθηκε η χορήγηση δανείων με πολλαπλή εκχώρηση της ίδιας κρατικής χρηματοδότησης.

Επίσης, οι όμιλοι των ΜΜΕ πήραν νέα δάνεια για πληρωμή ληξιπρόθεσμων τόκων κατά παράβαση της κείμενης νομοθεσίας. Επίσης, γινόταν παρανόμως ανακεφαλαιοποίηση τόκων από δόσεις που δεν εξοφλούνταν εμπρόθεσμα, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται τα δάνεια ενήμερα.

Επιπλέον, οι τράπεζες ανέχθηκαν τη διάθεση δανείων για διαφορετικό σκοπό από αυτόν για τον οποίο χορηγήθηκαν και επανειλημμένα συναίνεσαν στην αποδέσμευση των προσωπικών εγγυήσεων που είχαν παρασχεθεί από τους μεγαλομετόχους των ΜΜΕ.

Τα δανειοδοθέντα κόμματα (ιδίως ΝΔ, ΠΑΣΟΚ) και επιχειρήσεις ΜΜΕ έχουν προ πολλού πάψει να εξυπηρετούν ομαλά τις δανειακές τους υποχρεώσεις και οι τράπεζες αναμένουν να εισπράξουν μόνο ένα πολύ μικρό μέρος των οφειλομένων.

Το αποτέλεσμα όλων αυτών των ενεργειών, ήταν εξόχως βλαπτικό για το δημόσιο συμφέρον. Ειδικότερα, τα αυξημένα χρηματοδοτικά ανοίγματα των πιστωτικών ιδρυμάτων από τον υπερδανεισμό κομμάτων και μέσων ενημέρωσης, καλύφθηκαν μέσω των τριών ανακεφαλαιοποιήσεων. Με τη σειρά τους, τα χρήματα των ανακεφαλαιοποιήσεων αύξησαν το δημόσιο χρέος και τελικά επιβάρυναν τον Έλληνα φορολογούμενο ο οποίος επωμίστηκε την αποπληρωμή τους.

Χιλιάδες μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα είχαν επιβιώσει εάν έβρισκαν πρόσβαση σε χρηματοδότηση κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης. Αυτό με τη

σειρά του θα επέτρεπε τη διάσωση πάμπολλων παραγωγικών δραστηριοτήτων και θέσεων εργασίας και αρκετοί συμπατριώτες μας με εξαιρετη επαγγελματική κατάρτιση δεν θα υποχρεώνονταν να φύγουν στο εξωτερικό.

Το κίνητρο για τον υπερδανεισμό κομμάτων και επιχειρήσεων ΜΜΕ δεν ήταν μόνο οικονομικό. Βεβαίως και οικονομικό, καθώς δεν μπορούν να αγνοηθούν οι περιπτώσεις όπου τα χορηγηθέντα κονδύλια δεν συντήρησαν απλώς τη λειτουργική δραστηριότητα κομμάτων και ΜΜΕ, αλλά κατέληξαν στα θυλάκια κομματικών στελεχών ή επιχειρηματιών αντιστοίχως.

Σημαντικότερο όμως κίνητρο ήταν η παροχή των απαραίτητων υλικών μέσων για τη λειτουργία ενός συστήματος εξουσίας στο οποίο συμμετέχουν πολιτικοί, μιντιάρχες και τραπεζίτες. Ειδικότερα:

α) Τα 4 πολιτικά κόμματα συντηρούσαν κομματικούς στρατούς, χειραγωγούσαν συνειδήσεις και εξαγόραζαν την ψήφο του ελληνικού λαού.

β) Οι ιδιοκτήτες των μέσων ενημέρωσης εξασφάλιζαν τεράστια κεφάλαια με την ανοχή της πολιτικής εξουσίας και αντάλλαγμα τη συγκάλυψη των πολιτικών σκανδάλων, τον έλεγχο της κοινής γνώμης και τη διαμόρφωση των επιθυμητών απόψεων.

Οι επιχειρήσεις μέσων ενημέρωσης που δανειοδοτήθηκαν παράνομα, είναι αυτές που κυριάρχησαν κατά την περίοδο της μεταπολίτευσης-ιδίως από τη δεκαετία του '80 και μετά-και πρωταγωνίστησαν στην διενέργεια αντεθνικής προπαγάνδας, στην προβολή του αφελληνισμού και την άμβλυνση της εθνικής συνείδησης με προβολή της υποकुουλτούρας, της κίβδηλης πολυπολιτισμικότητας και του ιδεολογήματος της παγκοσμιοποίησης.

Οι ίδιες επιχειρήσεις είναι αυτές που δεν δίνουν ούτε ένα λεπτό προβολής στους εκπροσώπους και τις απόψεις του Λαϊκού Συνδέσμου-Χρυσή Αυγή. Οι ίδιες είναι που διαρκώς συκοφαντούν και ψευδολογούν σε βάρος του Εθνικιστικού Κινήματος.

Αδιάψευστος μάρτυρας για την απόλυτη καταστρατήγηση της πολυφωνίας και ισότιμης προβολής αναφορικά με το κόμμα της Χρυσής Αυγής είναι οι απαντήσεις που δόθηκαν από τους εκπροσώπους έντυπου και ηλεκτρονικού τύπου (Αλαφούζο, Μπόμπολα, Κοντομηνά, Ψυχάρη, Αλαφούζο, Βαρδινογιάννη, Αναστασιάδη, Λιαρέλη) σε ερωτήσεις του Βουλευτή Αττικής Ηλία Κασιδιάρη κατά τις συνεδριάσεις της 27-07, 02-08, 04-08, 31-08, 01-09, 20-09, 18-10 και 20-10-2016.

γ) Οι τραπεζίτες από την πλευρά τους, διασφάλιζαν την προνομιακή μεταχείριση από την πολιτική εξουσία και των προώθηση των συμφερόντων τους.

.B.

Έργο της Εξεταστικής Επιτροπής είναι η εξέταση ειδικών ζητημάτων δημόσιου ενδιαφέροντος. Γι' αυτό και έχει εξοπλιστεί με τις απαραίτητες εξουσίες από τον Κανονισμό της Βουλής (άρθρα 144-149). Σκοπός της είναι η διεξαγωγή έρευνας και η συλλογή στοιχείων για μείζονα πολιτικά θέματα και για πράξεις πολιτικά ή νομικά επίμεμπτες.

Στην προκειμένη περίπτωση συλλέχθηκε άφθονο υλικό το οποίο αποδεικνύει ότι:

Πρώτον,

οι δανειοδοτήσεις των τεσσάρων κομμάτων και μεγάλου μέρους των εταιρειών ΜΜΕ έχουν στοιχεία τέλεσης παρανόμων πράξεων.

Από τα εισηγητικά σημειώματα που περιήλθαν σε γνώση της Επιτροπής, τις Εκθέσεις Ειδικής Έρευνας της ΤτΕ και τις καταθέσεις μαρτύρων, προκύπτει ότι οι Διοικήσεις και οι αρμόδιοι υπάλληλοι των τραπεζών γνώριζαν εκ των προτέρων ότι η χορήγηση των συγκεκριμένων δανείων παραβίαζε την πιστοδοτική πολιτική των πιστωτικών ιδρυμάτων και ότι θα προκαλούσε περιουσιακή ζημία σε αυτά.

Επομένως, με τη χορήγηση των δανείων, τα εν λόγω τραπεζικά στελέχη διέπραξαν το αδίκημα της απιστίας για ποσό που υπερβαίνει τις 30.000 ευρώ κατ' άρθρο 390 ΠΚ, αφού ως πρόσωπα που είχαν την επιμέλεια και τη διαχείριση της περιουσίας άλλου, εν γνώσει τους και από κοινού ενεργώντας, επέφεραν ζημία στην περιουσία αυτή.

Δεύτερον,

Στην παράνομη αυτή δανειοδότηση εμπλέκονταν ευθέως πολιτικά πρόσωπα.

Τα στελέχη των τραπεζών δεν ενεργούσαν βεβαίως αυτόβουλα, αλλά στην πρόκληση της απόφασής τους να τελέσουν τις ανωτέρω πράξεις καθοριστικό ρόλο έπαιζε η πίεση που ασκούσαν με πειθώ και φορτικότητα από εκείνους που είχαν τη δύναμη και την εξουσία να το πράξουν, ήτοι Προέδρους και στελέχη κομμάτων, Πρωθυπουργούς και Υπουργούς, Διοικητές ΤτΕ και ιδιοκτήτες των ΜΜΕ κατά περίπτωση.

Λόγω της ιδιότητος και της θέσεώς τους είχαν τη δυνατότητα να ασκήσουν την ανάλογη επιρροή στα στελέχη των τραπεζών και αποδεδειγμένα την άσκησαν.

Ο εκάστοτε Πρωθυπουργός και Υπουργός Οικονομικών ήταν ενήμερος για τα δάνεια που δίδονταν σε πολιτικά κόμματα και ομίλους ΜΜΕ και είχε ενεργό ρόλο στην χορήγηση αυτών.

Οι εκάστοτε Πρωθυπουργοί ως αρχηγοί των κομμάτων τους υπέγραφαν τις παράνομες δανειακές συμβάσεις.

Οι Κυβερνήσεις παρενέβαιναν ανοικτά ακόμα και στη διαμόρφωση των εξέλιξης των δανειακών συμβάσεων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η τροπολογία

υπ' αριθ. 987/02.4.2012 που κατατέθηκε επί Αντώνη Σαμαρά (συγκυβέρνηση ΝΔ-ΠΑΣΟΚ) και με την οποία θεσπίστηκε το ακατάσχετο και ανεκχώρητο της κρατικής χρηματοδότησης των κομμάτων σε ποσοστό 40%. Επί του ιδίου Πρωθυπουργού εισήχθη και ψηφίστηκε η κατάπτυστη τροπολογία 390/04-04-2013 με την οποία επιδιώκονταν η αμνήστευση των τραπεζιτών για τα παράνομα δάνεια που χορήγησαν στα πολιτικά κόμματα.

Η διαπλοκή κυβερνητικών παραγόντων με ομίλους ΜΜΕ είναι οφθαλμοφανής. Π.χ. ο Πρώην Υπουργός της ΝΔ Μιχελάκης έγινε πρόσφατα Γενικός Διευθυντής Ειδήσεων στον Αντ1, ενώ ο γιος του ιδιοκτήτη του ΔΟΛ Ανδρέας Ψυχάρης διετέλεσε Βουλευτής της ΝΔ από το 2012 έως το 2014.

Ομοίως, στα μέσα Ιανουαρίου 2017, ο καταχρεωμένος ΔΟΛ ανακοίνωσε ότι ανέθεσε στον Πρόεδρο του Δ.Σ. της κυβερνητικής εφημερίδας «Αυγή», Βασίλη Μουλόπουλο την επίλυση διαρθρωτικών και οικονομικών προβλημάτων του Ομίλου!

Να σημειωθεί ότι στις 28-02-2016 στην εφημερίδα «Το Βήμα» που εκδίδει ο ΔΟΛ δημοσιεύτηκε άρθρο το οποίο αναφέρονταν σε μυστική συνάντηση του μεγαλομετόχου του Ομίλου με τον Πρόεδρο του Σύριζα Αλέξιο Τσίπρα όπου ο τελευταίος φέρεται να υποσχέθηκε: *«Του είπα πως όταν κερδίσουμε την εξουσία θα του χαρίσω τα δάνεια της εκδοτικής επιχείρησής του και επίσης θα δώσω στον ίδιο ολόκληρο το κανάλι στο οποίο συμμετέχει.»*

Στην πρόσφατη (18-01-2017) προ ημερησίας διατάξεως συζήτηση, ο Αλέξιος Τσίπρας, Πρωθυπουργός πια, υποσχέθηκε τη θέσπιση νομοθετικού πλαισίου για τη ρύθμιση προνομιακώς των δανείων των ΜΜΕ, δηλαδή για «συγχωροχάρτι» στους μιντιάρχες για τα παράνομα δάνεια που πήραν!

Αποκαλυπτική είναι η δήλωση του κ. Μουλόπουλου στη «Αυγή» την επομένη 19-01-2017: *«Για τον ΔΟΛ πρέπει να υπάρξει πολιτική συμφωνία, συμφωνία όλων των κομμάτων...ας συμφωνήσουν να σωθεί ο ΔΟΛ. Και όχι μόνον ο ΔΟΛ.»*

Επιπλέον, στις 04-01-2012 ο εκπρόσωπος Τύπου της τότε Κυβέρνησης Πάνος Μπεγλίτης παραδέχθηκε ότι ο Διευθύνων Σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας τηλεφώνησε στον Πρωθυπουργό Γιώργο Παπανδρέου πριν χορηγήσει δάνειο στον ΔΟΛ!

Η σύμπραξη Πρωθυπουργών και Υπουργών Οικονομικών ήταν απαραίτητη προκειμένου να διασφαλίζεται ότι η ΤτΕ θα παραλείψει να ασκήσει τον εποπτικό της ρόλο και να επιβάλει στις τράπεζες κυρώσεις για τα παράνομα δάνεια.

.Γ.

Σύμφωνα με το άρθρο 31 παρ. 1 περ. α Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, προκαταρκτική εξέταση διενεργείται προκειμένου να διαπιστωθεί αν συντρέχει περίπτωση άσκησης ποινικής δίωξης.

Επομένως, για τη συγκρότηση Ειδικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τη διεξαγωγή προκαταρκτικής εξέτασης κατ' άρθρον 153 επ. Κανονισμού Βουλής, δεν απαιτείται η ύπαρξη αποδείξεων για την τέλεση αδικήματος, ούτε καν επαρκείς ενδείξεις. Γίνεται ακριβώς για να διαπιστωθεί αν υπάρχουν τέτοιες ενδείξεις τέλεσης αδικήματος.

Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προαναφέρθηκε, έχουν προκύψει πλέον ή επαρκή αποδεικτικά στοιχεία που δείχνουν ότι τελέστηκαν αδικήματα από πολιτικά πρόσωπα. Συντρέχουν επομένως όλες οι προβλεπόμενες από το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής προϋποθέσεις προκειμένου να συγκροτηθεί Ειδική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τη διεξαγωγή προκαταρκτικής εξέτασης προκειμένου να διερευνηθεί:

α) Την τέλεση του ποινικού αδικήματος της ηθικής αυτουργίας σε απιστία σε βαθμό κακουργήματος κατ' άρθρο 390 ΠΚ, καθώς και κάθε άλλου αδικήματος που τελέστηκε κατά τη δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων και των εταιρειών ΜΜΕ από τους πρώην Πρωθυπουργούς Κωνσταντίνο Σημίτη, Κωνσταντίνο Καραμανλή, Γεώργιο Παπανδρέου, Λουκά Παπαδήμο, Αντώνη Σαμαρά, τον νυν Πρωθυπουργό Αλέξη Τσίπρα, τους Αντιπροέδρους και τους Υπουργούς Οικονομικών των Κυβερνήσεων αυτών. Επιπλέον, για κάθε άλλο Μέλος Κυβέρνησης και Υφυπουργό που εμπλέκεται στην τέλεση οποιασδήποτε αξιόποινης πράξης σχετιζόμενη με το ανωτέρω ζήτημα.

Ιδίως για την πολλαπλή εκχώρηση των κρατικών χρηματοδοτήσεων των κομμάτων σε περισσότερες τράπεζες, να ερευνηθεί το αδίκημα της απάτης σε βαθμό κακουργήματος κατ' άρθρο 386 ΠΚ.

Να διερευνηθεί η περίπτωση εφαρμογής των επιβαρυντικών διατάξεων του Ν. 1608/1950 περί καταχραστών του δημοσίου που επισύρουν ακόμα και την ισόβια κάθειρξη.

Το αντικείμενο της διερεύνησης να συμπεριλάβει τις ευθύνες Μελών των Κυβερνήσεων (Πρωθυπουργών και Υπουργών) που θέσπισαν τις τροπολογίες 987/02-04-2012 και 1910/15-10-2014 για το ακατάσχετο της κρατικής χρηματοδότησης των κομμάτων και της τροπολογίας 390/04-04-2013 με την οποία επιδιώχθηκε η αμνήστευση των τραπεζιτών για τα παράνομα δάνεια που χορήγησαν στα πολιτικά κόμματα.

β) Το ποινικό αδίκημα της ηθικής αυτουργίας σε κατάχρηση εξουσίας που τελέστηκε από τον πρώην Πρωθυπουργό Αντώνη Σαμαρά και τα μέλη της Κυβέρνησης αυτού Χαράλαμπος Αθανασίου και Νικόλαο Δένδια, αναφορικά με τη δίωξη και προφυλάκιση Μελών της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Λαϊκού Συνδέσμου-Χρυσή Αυγή.

γ) Το ποινικό αδίκημα της απιστίας σε βαθμό κακουργήματος σε συνδυασμό με τις επιβαρυντικές διατάξεις του Ν. 1608/1950 περί καταχραστών του δημοσίου σε βάρος του πρώην Πρωθυπουργού Αντώνη Σαμαρά, των πρώην Υπουργών Οικονομικών Γιάννη Στουρνάρα, Εργασίας Ιωάννη Βρούτση και Διοικητικής Μεταρρύθμισης Κυριάκο Μητσοτάκη για την σκανδαλώδη τροπολογία υπ' αριθ. 1251/67/07-03-2014 που υπέγραφαν (ενσωματώθηκε στον νόμο 4250/2014) με την οποία διαγράφηκαν πρόστιμα ύψους 1,2 δις. ευρώ που είχαν βεβαιωθεί σε βάρος των εταιρειών Motor Oil και ΕΛ.ΠΕ.

Αθήνα, 23-01-2017

**Ο εκπρόσωπος του Λαϊκού Συνδέσμου-Χρυσή Αυγή στην Εξεταστική
Επιτροπή**

Βουλευτής Αττικής Ηλίας Κασιδιάρης

**ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΗ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗΣ ΠΑΣΟΚ –
ΔΗΜΑΡ
ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**

ΑΝΔΡΕΑ ΛΟΒΕΡΔΟΥ

**ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΔΡΕΑ ΛΟΒΕΡΔΟΥ,
ΒΟΥΛΕΥΤΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ
ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗΣ**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

A. Εισαγωγικό μέρος

Προλογική δήλωση

A1. Σκοπός και αποστολή της Επιτροπής

A2. Νομοθετικό πλαίσιο δανειοδότησης κομμάτων και ΜΜΕ

A3. Τράπεζες και πιστωτικό σύστημα

A4. Γενική αποτίμηση ύψους δανειοδότησης κομμάτων και ΜΜΕ

B. Δανειοδότηση επιχειρήσεων ΜΜΕ

B1. Εισαγωγική παρατήρηση και προδιάθεση: συσχετισμός με γενική εικόνα μη εξυπηρετούμενων δανείων

B2. Αξιολόγηση πρακτικής τραπεζών - Χορηγήσεις και εξασφαλίσεις

B3. Εκτίμηση μεταβολής συνθηκών - Αντιμετώπιση δυσχερειών εξόφλησης

B4. Τράπεζες και διαφήμιση (εκτίμηση κατάστασης, ποσοτική εξέλιξη φαινομένου)

B5. Περιπτώσιολογία επιχειρήσεων ΜΜΕ

Γ. Δανειοδότηση πολιτικών κομμάτων

Γ.1. Αποτίμηση πρακτικής δανειοδοτήσεων - διερεύνηση της τήρησης των τραπεζικών κανόνων και κριτηρίων.

Γ2. Εξασφαλίσεις - αποτίμηση της μεθόδου εκχώρησης της κρατικής χρηματοδότησης.

Γ3. Εκτίμηση εξέλιξης συνθηκών - Διαχείριση δυσχερειών εξόφλησης

Γ4. Περιπτώσιολογία, ανα κόμμα. Δανειοδότηση, εξέλιξη πιστώσεων, τρέχουσα κατάσταση, ρυθμίσεις.

Γ5. Ειδική ανάλυση: η από 26.04.2012 έκθεση ΤτΕ και οι εισαγγελικές εκθέσεις

Δ. Τελικά συμπεράσματα, παρατηρήσεις

Παράρτημα: Προτάσεις

A. Εισαγωγικό μέρος

Προλογική δήλωση

Το παρόν κείμενο αποτελεί την ολοκληρωμένη, τεκμηριωμένη και πολιτικά υπεύθυνη έκθεση θέσεων, δηλαδή πορισματικών παρατηρήσεων και συμπερασμάτων του μέλους της Επιτροπής Ανδρέα Λοβέρδου, βουλευτή και κοινοβουλευτικού εκπροσώπου της Δημοκρατικής Συμπαρατάξης. Στις επόμενες σελίδες αποτυπώνονται με νομική ακριβολογία, με έντονη προσπάθεια αμεροληψίας -που δεν είναι καθόλου αυτονόητη όταν συγκρούονται κόμματα και ιδεολογίες σε μία παραγμένη πολιτική περίοδο- αλλά και με σαφές πολιτικό κριτήριο, τα κρισιμότερα συμπεράσματα που ανέκυψαν ως αποτέλεσμα μιας κοπιώδους, πολύμηνης διερευνητικής διαδικασίας.

Το παρόν αυτοτελές κείμενο πορισματικών συμπερασμάτων διαμορφώθηκε μετά την εσπευσμένη ολοκλήρωση των εργασιών της Επιτροπής, χωρίς να έχει προηγηθεί ουσιαστική συζήτηση επί ενός εκάστου κεφαλαίου των ερευνώμενων θεμάτων. Χωρίς να έχει γίνει ούτε μία ειλικρινής και μη προσχηματική προσπάθεια καταγραφής των αντικειμενικών συγκλίσεων και των θεμιτών αποκλίσεων ερμηνείας από τα μέλη της Εξεταστικής. Πρέπει μάλιστα να υπογραμμισθεί, πως ο ΣΥΡΙΖΑ απέρριψε με ψηφοφορία την πρότασή μας για απόπειρα σύνταξης κοινού πορίσματος, όπου θα καταλήγαμε σε ταυτόσημα συμπεράσματα ως προς το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, την ποσοτικοποίηση της έρευνας για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ΜΜΕ και κομμάτων, αλλά και ως προς τις προτάσεις αλλαγών στο ισχύον θεσμικό πλαίσιο. Ήταν, άλλωστε, από την πρώτη συνεδρίαση της εξεταστικής επιτροπής πεντακάθαρο, πως ο ΣΥΡΙΖΑ ήθελε να χρησιμοποιήσει την πλειοψηφία του για να περιβάλει με κοινοβουλευτικό μανδύα τις κομματικές του επιλογές εναντίον των πολιτικών του αντιπάλων.

Πρέπει, επίσης, να μη διαφύγει της προσοχής του παρατηρητή των εργασιών της Εξεταστικής, η αυθαίρετη και «ενοχική» απόφαση της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας να κλείσει «άρον-άρον» τον κατάλογο των μαρτύρων, αποφεύγοντας δυσάρεστες συναντήσεις και περιστάσεις. Σημαίνουσες καταθέσεις για ιστορικά μέσα ενημέρωσης, όπως η Ελευθεροτυπία, μάρτυρες που προθυμοποιήθηκαν να

καταθέσουν για σοβαρές υποθέσεις χρεοκοπημένων εταιρειών ΜΜΕ δεν αποτελούν παρά «λευκές σελίδες» στο πόρισμα της πλειοψηφίας. Η Επιτροπή, με αποκλειστική ευθύνη του ΣΥΡΙΖΑ, αρνήθηκε, επισήμως και με ψηφοφορία, να εκπληρώσει πλήρως την αποστολή της εξετάζοντας όσο το δυνατό περισσότερους μάρτυρες. Όπως δυστυχώς η κοινοβουλευτική πλειοψηφία αρνήθηκε να καλέσει ως μάρτυρα τον δημοσιογράφο Άρη Δαβαράκη, ο οποίος ευθέως και χωρίς περιστροφές στις αρχές Νοεμβρίου 2016 δήλωνε ότι το φιλικό στην Κυβέρνηση portal.gr είχε ως πηγή χρηματοδότησης την ίδια την Κυβέρνηση και ειδικότερα το Γραφείο του Υπουργού Επικρατείας κ. Νίκου Πατπά. Αρνήθηκε, με άλλα λόγια, ο ΣΥΡΙΖΑ να καταθέσει στην Εξεταστική ένας από τους ελάχιστους πολίτες που δήλωναν ευθείες εξαρτήσεις και χρηματοδοτήσεις ΜΜΕ από τον ίδιο τον ΣΥΡΙΖΑ, μέσω Υπουργού του!!!

Είναι απολύτως σαφές, πως ο ΣΥΡΙΖΑ έκανε στην εξεταστική επιτροπή επιλογές, ενέργειες και έλαβε αποφάσεις που δημιουργούν εύλογες σκιές πάνω από μία Επιτροπή, που της ζητήθηκε το ακριβώς αντίθετο: να ρίξει φως. Μιας Επιτροπής που σχεδιάστηκε από την ίδια την Κυβέρνηση με όλες τις προδιαγραφές ενός «λαϊκού δικαστηρίου» και που παρ' ολίγον μετατράπηκε σε «λάκκο των λεόντων» για τους ίδιους τους πρωταγωνιστές της συγκυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ/ΑΝΕΛ. Βγήκαν πολλά στην επιφάνεια: για κοινές πρακτικές δανειοδοτήσεων -όλων των προ του 2012 κοινοβουλευτικών κομμάτων- που σήμερα, όψιμα και παραπλανητικά βαπτίζονται «θαλασσοδάνεια». Για δάνεια προς «φίλια» επιχειρηματικά συμφέροντα εν μέσω capital controls. Για εφημερίδες - κομματικά όργανα, που τελούν υπό την προστασία του κόμματος (ΣΥΡΙΖΑ) έναντι των τραπεζών. Δύσκολες αλήθειες για μια Επιτροπή προετοιμασμένη για εύκολες διαπιστώσεις.

Από τις πρώτες, λοιπόν, συνεδριάσεις της Επιτροπής οι προθέσεις της πλειοψηφίας έγιναν φανερές. Όπως έγινε φανερό ότι η μόνη φωνή που μίλησε με συναινετική διάθεση, προκειμένου να δοθούν λύσεις, ήταν η δική μας. Στη συνέχεια ενώθηκαν μαζί μας κι άλλες φωνές, ωστόσο η ειμαρμένη της Επιτροπής δεν άλλαξε. Με πολιτική ευθύνη της πλειοψηφίας, που αρνήθηκε τη συζήτηση, οδηγούμαστε σήμερα σε αναπαραγωγή της προβληματικής πρακτικής των «αυτοτελών πορισμάτων» εκάστου κόμματος, που απαξιώνει το έργο της Επιτροπής στα μάτια των πολιτών.

Το «πόρισμα ΣΥΡΙΖΑ» (η αντίφαση ανάμεσα στους όρους είναι καταφανής) δεν μπορεί, δυστυχώς, να αποτελεί βάση συνεννόησης. Τόσο κατά το περιεχόμενο όσο και τη μορφή του αποτυπώνει την από μηνών ενορχηστρωμένη πολιτική εκστρατεία σπίλωσης πολιτικών αντιπάλων και καταδίκης της «επάρατης» και «διεφθαρμένης» Μεταπολίτευσης. Άλλωστε, το "αμάρτημα" της συκοφάντησης του ΠΑΣΟΚ ο ΣΥΡΙΖΑ το πραγματοποιεί με πολλές αποχρώσεις: Αγνοώντας αποδείξεις, διογκώνοντας αποδείξεις, πηγαίνοντας πέρα από αποδείξεις, ερμηνεύοντας αποδείξεις ως ισχυρές όταν είναι αδύναμες και μερικές φορές καταλήγοντας σε συμπεράσματα χωρίς καμία απόδειξη. Με αυτήν την έννοια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η πλειοψηφία πέτυχε στην αποστολή της: παραδίδει σήμερα στη Βουλή ένα πόρισμα «στρατευμένο» στους σχεδιασμούς και τις επιδιώξεις του Μεγάλου Μαξίμου. Με τα κατάλληλα περιεχόμενα και τις βολικές ελλείψεις.

Εμείς, αντιθέτως, παρά τις επί μέρους διαφωνίες μας και τις αποστάσεις που τηρήσαμε τόσο από την ίδια τη σκοπιμότητα συγκρότησης της συγκεκριμένης Εξεταστικής, όσο και -ιδίως- από το περιεχόμενο και το ύφος που η κοινοβουλευτική πλειοψηφία επέμεινε να προσδίδει στις συνεδριάσεις του οργάνου, παραμείναμε προσηλωμένοι στη μία και μοναδική εντολή της Βουλής: την αποκάλυψη της αλήθειας. Όλης της αλήθειας, όσο αντιδημοφιλούς, όσο «αντι-εμπορικής» κι αν αυτή είναι.

Άλλωστε, όπως έλεγε ο Άρθουρ Σοπενχάουερ, κάθε αλήθεια περνά από τρία στάδια: Πρώτον διακωμωδείται, δεύτερον βρίσκει βίαιη αντίσταση και τρίτον, γίνεται αποδεκτή ως αυταπόδεικτη.

A1. Σκοπός και αποστολή της Επιτροπής

Η εξεταστική επιτροπή της Βουλής για τη νομιμότητα της δανειοδότησης των πολιτικών κομμάτων, καθώς και των ιδιοκτητριών εταιρειών ΜΜΕ από ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα, ως ειδικότερο ζήτημα δημοσίου ενδιαφέροντος, συστήθηκε με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής στις 15.04.2016, σε εφαρμογή του άρθρου 68 παρ. 2 του Συντάγματος και των σχετικών διατάξεων των άρθρων 144-149 του Κανονισμού της Βουλής.

Σκοπός της σύστασης και λειτουργίας της Εξεταστικής ήταν, όπως καταμαρτυρά ο ίδιος ο τίτλος της, η διερεύνηση της τήρησης των τραπεζικών κανόνων και κριτηρίων κατά τη χορήγηση και εξέλιξη των δανείων και λοιπών πιστώσεων που έχουν κατά καιρούς χορηγηθεί στα πολιτικά κόμματα και τις εταιρείες που είναι ιδιοκτήτριες ενημερωτικών μέσων. Εξ αυτού συνάγεται ότι αποστολή της Επιτροπής υπήρξε η ενδεδειγμένη εξέταση των πιστώσεων που χορηγήθηκαν κατά το παρελθόν και πάντως από την είσοδο της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ (2002) έως σήμερα. Αντικείμενο εξέτασης αποτέλεσαν οι πιστοδοτήσεις από ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα προς πολιτικούς φορείς και επιχειρήσεις ΜΜΕ της χώρας, ανεξαρτήτως της ακριβούς φύσης του κάθε μέσου πίστωσης (αλληλόχρεος λογαριασμός, τοκοχρεολυτικό δάνειο κ.λπ.). Ως εκ τούτου, αποστολή της Επιτροπής ήταν εξ αρχής η διάγνωση της νομιμότητας ή μη των πιστώσεων, καθώς και η εξέλιξη αυτών των συμβατικών σχέσεων κατά τη διάρκεια των ετών και με την αλλαγή των συνθηκών, τόσο σε γενικό-ολιστικό επίπεδο όσο και σε ειδικό επίπεδο περιπτώσιολογίας.

Ειδικότερα, ο έλεγχος της τήρησης των σχετικών νομικών κανόνων και των κανονισμών της ΤτΕ και των επί μέρους τραπεζικών ιδρυμάτων για τη δανειοδότηση κομμάτων και ΜΜΕ, ασκείται σε τρία στάδια:

- κατά τη χορήγηση της πίστωσης (διαδικασία έγκρισης, αξιολόγηση αιτήματος, σκοπός χρηματοδότησης, όροι σύμβασης κ.α.),
- κατά την εξέλιξη της πίστωσης (τροποποιήσεις όρων, αναδιαρθρώσεις κ.α.) και
- κατά τη διαχείριση τυχόν μη ληξιπρόθεσμων οφειλών (καταγγελίες, ρυθμίσεις, παρατάσεις χρονοδιαγραμμάτων, τροποποίηση δόσεων κ.α.).

Εξάλλου, αυτοτελές κεφάλαιο της έρευνας αποτελεί η αποτίμηση των μεθόδων και των μέσων εξασφάλισης των πιστώσεων.

Εξ αντιδιαστολής, θέματα που δεν περιλαμβάνονται σε αυτόν τον κατάλογο δεν αποτέλεσαν -και ορθώς- αντικείμενο έρευνας της Εξεταστικής Επιτροπής και ως εκ τούτου το παρόν πόρισμα παραλείπει να ασχοληθεί με αυτά. Παρεμπιπτόντα ζητήματα με πρόδηλη σοβαρότητα και αξία, όπως λ.χ. η διαχείριση των οικονομικών στοιχείων των πολιτικών κομμάτων, τα οποία δεν συγκαταλέγονται στα εξεταζόμενα ζητήματα, προσεγγίζονται ακροθιγώς και μόνο στο βαθμό και την έκταση που κρίνεται αναγκαίο για την εκπλήρωση της βασικής αποστολής της Επιτροπής.

Σε μεθοδολογικό επίπεδο, η Επιτροπή ακολούθησε την πρακτική της συγκέντρωσης έγγραφου αποδεικτικού υλικού από ένα πλήθος πηγών, που συμπεριέλαβαν την Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), εισαγγελικές και δικαστικές Αρχές, τραπεζικά ιδρύματα, πολιτικά κόμματα, επιχειρήσεις ΜΜΕ, καθώς και άλλους φορείς και μεμονωμένα πρόσωπα. Παράλληλα προς τη διαδικασία συγκέντρωσης του έγγραφου υλικού, ενώπιον της Επιτροπής κατέθεσαν ως μάρτυρες πολυάριθμα πρόσωπα προερχόμενα από τέσσερις ευρύτερες κατηγορίες: τραπεζικά ιδρύματα, επιχειρήσεις ΜΜΕ, ΤτΕ και πολιτικά κόμματα.

Από τον μήνα Απρίλιο ως και τον μήνα Δεκέμβριο 2016, η εξεταστική επιτροπή πραγματοποίησε τριάντα δύο συνεδριάσεις, η πλειονότητα των οποίων αφορούσε στη διαδικασία της ενώπιόν της εξέτασης μαρτύρων. Παρά το γεγονός ότι το συγκεκριμένο στάδιο διήρκεσε επτά μήνες και ενώπιον της Επιτροπής βρέθηκε ένα σημαντικό πλήθος εκπροσώπων κομμάτων, ΜΜΕ και τραπεζών, διαπιστώνεται ότι ο κατάλογος των μαρτύρων δεν περιέλαβε τελικά όλα τα πρόσωπα που όφειλε να περιλάβει. Παρά τις επανειλημμένες εισηγήσεις και προτάσεις εκ μέρους των εισηγητών των περισσότερων κοινοβουλευτικών ομάδων για να προσκληθούν στην Επιτροπή κι άλλοι κρίσιμοι μάρτυρες (όπως λ.χ. ο κ. Άρης Δαβαράκης για τις πρόσφατες δηλώσεις του περί συναλλαγής με το γραφείο του Υπουργού κ. Ν. Παππά, ο κ. Χάρης Οικονομόπουλος, καθώς και οι προκάτοχοί του στη διοίκηση της Ελευθεροτυπίας, ο κ. Κώστας Γιαννίκος, που μάλιστα είχε αυτοπροταθεί ως μάρτυρας κ.α.), τούτο δεν κατέστη εφικτό λόγω της σχετικής άρνησης των βουλευτών του ΣΥΡΙΖΑ, που για το δικό τους κομματικό συμφέρον προτίμησαν να κλείσουν τον κατάλογο των μαρτύρων, όταν αισθάνθηκαν ότι η συνέχιση της διαδικασίας θα μπορούσε να αποβεί επιζήμια για την Κυβέρνηση.

Εξάλλου, η μεθοδική εκ μέρους της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας διαρκής προσπάθεια υπαγόρευσης του περιεχομένου του πορίσματος από τον ίδιο τον ΣΥΡΙΖΑ ουσιαστικά εξάλειψε κάθε προοπτική και δυνατότητα εκπόνησης ενός ενιαίου και υπεύθυνου κειμένου συμπερασμάτων, με κοινές παραδοχές και -φυσικά- επί μέρους διαφωνίες ανά κεφάλαιο (όπως είχαμε προ μηνών προτείνει, υποβάλλοντας μάλιστα και σχετικό σχέδιο δομής κειμένου). Δυστυχώς, η τελευταία «πράξη» του δράματος με τη διαρροή του πορίσματος του ΣΥΡΙΖΑ πρώτα στα ΜΜΕ πριν αυτό σταλεί επισήμως στα μέλη της Επιτροπής, δίνει το στίγμα των αληθών προθέσεων της πλειοψηφίας και της αποδίδει την αποκλειστική πολιτική ευθύνη για

την αποτυχία της προσπάθειάς μας για εκπόνηση κοινού πορίσματος. Κι ακόμη, στα «πάρε-δώσε» των διαρρών αντιφασκόντων πορισμάτων του ΣΥΡΙΖΑ, προέκυψε και ένα, στο οποίο κάποιος (κυβερνητικό; από το Μέγαρο Μαξίμου; κομματικό;) χέρι προσέθεσε τα περί κακουργηματικής δήθεν ευθύνης υπουργού, για θέμα που ουδέποτε κατέστη επίμαχο, κατά τις εργασίες της Εξεταστικής!!! Η απόσυρση αυτού του κειμένου, δεν μείωσε προφανώς τις ευθύνες του ΣΥΡΙΖΑ για τις προσπάθειες κομματικού ετεροπροσδιορισμού των εργασιών της Εξεταστικής.

A2. Νομοθετικό πλαίσιο δανειοδότησης κομμάτων και ΜΜΕ

Όπως είναι ευρέως γνωστό, η χορήγηση δανείων και κάθε είδους πιστώσεων συνιστά κύριο και βασικό αντικείμενο της επιχειρηματικής δραστηριότητας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η χορήγηση πιστώσεων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ιδιώτες ή επιχειρήσεις, καταλαμβάνει τον κεντρικό πυρήνα των τραπεζικών εργασιών, συνιστώντας το κεντρικό διακύβευμα της ίδιας της λειτουργίας της αγοράς χρήματος σε περιβάλλον ελεύθερης οικονομίας. Η χορήγηση των αναγκαίων οικονομικών μέσων σε πρόσωπα που δραστηριοποιούνται στην οικονομική και κοινωνική ζωή αποτελεί θεμελιακή προϋπόθεση της εύρυθμης λειτουργίας του κοινωνικού συνόλου μέσα σε συνθήκες βιώσιμης ανάπτυξης και απασχόλησης.

Σε κανονιστικό επίπεδο, η πιστωτική λειτουργία των τραπεζών εντάσσεται ευθέως στο ρυθμιστικό πεδίο της τραπεζικής νομοθεσίας, εθνικής και ευρωπαϊκής. Οι πηγές του τραπεζικού δικαίου εντοπίζονται στις ευρωπαϊκές οδηγίες και συστάσεις, καθώς και στα εσωτερικά νομοθετικά κείμενα, πρωτογενούς και δευτερογενούς επιπέδου (κοινοί νόμοι ή πράξεις της Διοίκησης, αντιστοίχως). Ειδικά στον τομέα του τραπεζικού δικαίου και της τραπεζικής πρακτικής, η ρύθμιση σειράς κρίσιμων

ζητημάτων που άπτονται των βασικών δραστηριοτήτων των πιστωτικών ιδρυμάτων συντελείται μέσω των Πράξεων του Διοικητή της ΤτΕ (ΠΔΤΕ).

Η διαφοροποίηση των δανείων ανά επί μέρους κατηγορίες, αναλόγως προς το σκοπό της πίστωσης, τη φύση και την επιχειρηματική δράση του δανειοδοτούμενου προσώπου κ.α. επιδρά και στο ρυθμιστικό πεδίο, δημιουργώντας αυτοτελή πλαίσια κανόνων, που διέπουν κάθε μία από αυτές τις κατηγορίες πιστώσεων. Όπως δε προκύπτει από τα έγγραφα που συγκέντρωσε η Επιτροπή, ιδίως τις σχετικές εκθέσεις της Τράπεζας της Ελλάδος, καθώς και από τις καταθέσεις του συνόλου των μαρτύρων που προέρχονται από τον τραπεζικό τομέα, η χορήγηση των πάσης φύσεως πιστώσεων προς τους πολιτικούς φορείς και τις επιχειρήσεις ΜΜΕ έγινε σε εφαρμογή σχετικών διατάξεων της τραπεζικής νομοθεσίας.

Επισημαίνεται ότι σε γενικό επίπεδο οι πιστοδοτήσεις πάσης φύσεως επιχειρήσεων από τα πιστωτικά ιδρύματα διενεργούνται σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 1955/02.07.1991, όπως σήμερα ισχύει, με τραπεζικά κριτήρια, στο πλαίσιο της εκάστοτε εφαρμοζόμενης εκ μέρους κάθε τράπεζας πιστοδοτικής πολιτικής. Άλλωστε, οι πιστοδοτήσεις των επιχειρήσεων από τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα, εντασσόμενες στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΤτΕ, διέπονταν από τον ν. 3601/2007 και πλέον από το νεώτερο ν. 4261/2014, ο οποίος προβλέπει και θεσμοθετεί την προληπτική εποπτεία των τραπεζών από την ΤτΕ, και κατ' επέκταση την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Εξάλλου, οι επί μέρους πολιτικές χορηγήσεων των τραπεζών ρυθμίζονται από τους σχετικούς κανονισμούς πιστοδοτήσεων κάθε ιδρύματος. Ο κανονισμός πιστοδοτήσεων αποτελεί το εσωτερικό κανονιστικό πλαίσιο της κάθε τράπεζας, το οποίο περιγράφει ιδίως τα κριτήρια αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας του δανειοδοτούμενου, καθώς και του βαθμού φερεγγυότητας αυτού. Οι κανονισμοί πιστοδοτήσεων περιέχουν επίσης κρίσιμες διατάξεις για την εξασφάλιση των πιστώσεων, τη λήψη εγγυήσεων, καθώς και μια σειρά άλλων ζητημάτων. Σε κάθε περίπτωση, οι κανονισμοί πιστοδοτήσεων των τραπεζών οφείλουν να είναι εναρμονισμένοι με το ισχύον πλέγμα κανόνων και πράξεων της ΤτΕ και φυσικά τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά κανονιστικά κείμενα.

Πιο συγκεκριμένα, για τη χρηματοδότηση των πολιτικών σχηματισμών, όπως διαπιστώνεται στη σχετική από 26.04.2012 έκθεση ελέγχου της ΤτΕ (σελ. 2), η

δανειοδότηση πολιτικών κομμάτων προβλέπεται ειδικώς στους Κανονισμούς Πιστοδοτήσεων των δανειστριών Τραπεζών -προέκυψε δε από τον έλεγχο ότι «η έγκριση των πιστοδοτήσεων των κομμάτων εμφανίζει εν γένει τήρηση των οριζομένων στους Κανονισμούς των Τραπεζών». Το ίδιο συμπέρασμα προκύπτει και από τους εσωτερικούς κανονισμούς και τις εγκυκλίους των Τραπεζών (βλ. λ.χ. τον Κανονισμό Επιχειρηματικών Πιστοδοτήσεων της Αγροτικής Τράπεζας, όπου προβλέπεται ρητά η δανειοδότηση πολιτικών κομμάτων, με τον όρο εκχώρησης της ετήσιας κρατικής χρηματοδότησης). Άλλωστε, όπως θα αναλυθεί και σε άλλο τμήμα των πορισματικών μας συμπερασμάτων, τόσο οι εκθέσεις της ΤτΕ όσο και οι μάρτυρες που κατέθεσαν ενώπιον της Επιτροπής κατατείνουν στο κοινό και αδιαμφισβήτητο συμπέρασμα ότι κατά τη χορήγηση των δανείων τηρήθηκαν απαρέγκλιτα οι κανόνες που διέπουν τη χορήγηση πιστώσεων.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι στο ίδιο συμπέρασμα, ειδικά ως προς το σκέλος που αφορά στη δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων, κατέληξαν και οι Οικονομικοί Εισαγγελείς τον Σεπτέμβριο του 2013, στο πλαίσιο διενεργούμενης τότε προκαταρκτικής εξέτασης. Πιο συγκεκριμένα, σε συμφωνία με τις σχετικές εκθέσεις ελέγχου της ΤτΕ (και ειδικά την από 26.04.2012 έκθεση για τη δανειοδότηση των κομμάτων), οι αρμόδιοι εισαγγελικοί λειτουργοί έκριναν ότι για τη χορήγηση των δανείων προς τα πολιτικά κόμματα τηρήθηκαν όλες οι διατυπώσεις της τραπεζικής νομοθεσίας, όπως ειδικότερα εμπεριέχονται στις κανονιστικές διατάξεις της ΤτΕ και στους κανονισμούς κάθε τράπεζας.

Συμπερασματικά, όπως θα καταδειχθεί και στα επόμενα κεφάλαια του παρόντος κειμένου πορισματικών συμπερασμάτων, τόσο η δανειοδότηση προς πολιτικά κόμματα, όσο και η χορήγηση πιστώσεων σε επιχειρήσεις ιδιοκτήτριες ΜΜΕ στην Ελλάδα, είχε ανέκαθεν στέρεη κανονιστική βάση, διεπόμενη από συγκεκριμένες διατάξεις της τραπεζικής νομοθεσίας (πρωτογενούς και δευτερογενούς), καθώς και από τις σχετικές προβλέψεις των οικείων κανονισμών πιστοδοτήσεων των επί μέρους τραπεζικών ιδρυμάτων.

A3. Τράπεζες και πιστωτικό σύστημα

Ο εποπτικός ρόλος της Τράπεζας της Ελλάδος, αρμοδιότητες και κανονιστικό πλαίσιο: η Τράπεζα της Ελλάδος (στο εξής και «ΤτΕ») είναι αρμόδια για την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και ορισμένων κατηγοριών επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας. Η εποπτεία ασκείται με βάση το νέο πλαίσιο της Βασιλείας ΙΙ, όπως έχει ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία (ν. 3601/2007 και πλέον ν. 4261/2014), καθώς και με κανόνες που μπορεί να θεσπίζει η Τράπεζα της Ελλάδος, κυρίως για τη χορήγηση άδειας λειτουργίας, τον έλεγχο της εν γένει φερεγγυότητας, της ρευστότητας, της κεφαλαιακής επάρκειας και της συγκέντρωσης κινδύνων των εποπτευόμενων ιδρυμάτων, της επάρκειας και αποτελεσματικότητας της εταιρικής διακυβέρνησης και των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, περιλαμβανομένων των διαδικασιών για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Η ΤτΕ καθορίζει, επίσης, κανόνες για τη διαφάνεια και σαφήνεια των όρων των συναλλαγών. Η αρμοδιότητα της εποπτείας περιλαμβάνει την παρακολούθηση της εφαρμογής του σχετικού θεσμικού πλαισίου και τη δυνατότητα λήψης διορθωτικών μέτρων και επιβολής διοικητικών κυρώσεων, περιλαμβανομένης της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας των εποπτευόμενων ιδρυμάτων.

Η Τράπεζα της Ελλάδος είναι αρμόδια για την εποπτεία και τον έλεγχο των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων με έδρα την Ελλάδα και των υποκαταστημάτων τους στο εξωτερικό, των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων που εδρεύουν σε αλλοδαπή χώρα κράτους-μέλος Ε.Ε. ή Ε.Ο.Χ. και δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, είτε υπό καθεστώς εγκατάστασης (υποκατάστημα), είτε υπό καθεστώς Ελεύθερης Παροχής Υπηρεσιών, των ασφαλιστικών επιχειρήσεων που εδρεύουν σε αλλοδαπή χώρα μη κράτους - μέλους Ε.Ε. ή Ε.Ο.Χ και δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, καθώς και των διαμεσολαβητών στις ασφαλίσσεις.

Η Διεύθυνση Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος είναι επιφορτισμένη με την εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και των επιχειρήσεων και οργανισμών του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας που περιέχονται στην εποπτεία της ΤτΕ, πλην όσων εμπíπτουν στην αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευόμενων Εταιρειών. Η άσκηση της εποπτείας περιλαμβάνει:

- την εξέταση της συμμόρφωσης των εποπτευόμενων οντοτήτων, σε μεμονωμένη και ενοποιημένη βάση, προς το πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία τους,
- την αξιολόγηση αιτημάτων για τη χορήγηση αδειών λειτουργίας και λοιπών αιτημάτων και την εξέταση της τήρησης των προβλεπόμενων όρων και προϋποθέσεων,
- τη διαρκή παρακολούθηση της εφαρμογής του πλαισίου εποπτείας της κεφαλαιακής επάρκειας, των κανόνων ρευστότητας και της συγκέντρωσης κινδύνων, όπως επίσης και τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα στο πλαίσιο του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού,
- την αξιολόγηση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, περιλαμβανομένης της διαχείρισης κινδύνων και της κανονιστικής συμμόρφωσης των εποπτευομένων,
- τα θέματα διαφάνειας των διαδικασιών και των όρων των συναλλαγών, χωρίς να υπεισέρχεται όμως σε θέματα καταχρηστικότητας, για τα οποία η Τράπεζα της Ελλάδος δεν έχει αρμοδιότητα, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία,
- την εισήγηση για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων που η ΤΤΕ μπορεί να επιβάλλει στα εποπτευόμενα ιδρύματα.

Εξάλλου, η ΤΤΕ είναι εξοπλισμένη με ισχυρές εξουσίες επιθεώρησης και διενέργειας ad hoc ερευνών σε συγκεκριμένες περιπτώσεις δανείων ή πιστωτικών ιδρυμάτων, για την καταγραφή δεδομένων και την εξαγωγή συμπερασμάτων.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, οι κυριότερες εργασίες της Διεύθυνσης Επιθεώρησης Εποπτευομένων Εταιρειών της ΤΤΕ είναι οι ακόλουθες:

- η επιθεώρηση των Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων και Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων,
- η επιθεώρηση και η εποπτεία των υπό εκκαθάριση Εποπτευόμενων από την Τράπεζα Εταιρειών (συμπεριλαμβανομένων των υπό ειδική εκκαθάριση Πιστωτικών Ιδρυμάτων), καθώς και των Ιδρυμάτων Πληρωμών και Ηλεκτρονικού Χρήματος,
- η επιθεώρηση και η εποπτεία των πληροφοριακών συστημάτων όλων των Εποπτευόμενων από την Τράπεζα Εταιρειών.

Το ενεργητικό μέρος της πιστωτικής σχέσης: τα τραπεζικά ιδρύματα. Κεντρικό ρόλο στην όλη προβληματική της δανειοδότησης των πολιτικών κομμάτων και των ιδιοκτητριών ΜΜΕ επιτελούν οι ίδιες οι ελληνικές τράπεζες που συνιστούν το ενεργητικό μέρος της πιστωτικής σχέσης. Είναι εκείνες που προέβησαν στη χορήγηση των δανείων, στην εκταμίευση των αντίστοιχων ποσών και πλέον στην αναδιάρθρωση πιστώσεων ή στη ρύθμιση οφειλών. Σε κάθε περίπτωση, πρόκειται

για το σταθερό μέρος κάθε πιστωτικού δεσμού, ανεξαρτήτως της φύσης και της ταυτότητας του λήπτη της πίστωσης. Μέσα στο εποπτικό πλαίσιο που ήδη περιγράφηκε, η ΤτΕ διενεργεί τακτικούς και έκτακτους ελέγχους στη λειτουργία των ελληνικών τραπεζών. Όπως είναι αναμενόμενο, η μελέτη των σχετικών εκθέσεων, υπό το πρίσμα λειτουργίας της Επιτροπής, γίνεται μόνο στο βαθμό και την έκταση που αφορά σε δάνεια προς πολιτικά κόμματα και επιχειρήσεις ΜΜΕ.

Ο κατάλογος των ελληνικών τραπεζών που ερευνήθηκαν για τα δάνεια που ενέκριναν και χορήγησαν προς κόμματα και ΜΜΕ περιλαμβάνει την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. (στο εξής και «ΕΤΕ»), την Alpha Bank Α.Ε., τη EUROBANK ERGASIAS Α.Ε., την Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε., την Attica Bank Α.Ε., καθώς και την ήδη τεθείσα υπό ειδική εκκαθάριση Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος (στο εξής και «ΑΤΕ»). Όπως είναι ευνόητο, ο έλεγχος επί των ανωτέρω τραπεζών αφορά στο σύνολο του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων σε κόμματα και ΜΜΕ, που περιλαμβάνει και προϊόντα πιστώσεων παλαιών τραπεζών που έχουν απορροφηθεί από τα ανωτέρω σχήματα (λ.χ. η Εμπορική Τράπεζα στην Alpha Bank, το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο στη Eurobank, η Τράπεζα Κύπρου ΛΤΔ στην Τράπεζα Πειραιώς κ.λπ.).

Ειδικότερα, συνοπτικά και κατά περίπτωση:

I. Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ

Πιστοδοτική πολιτική: όπως προέκυψε από τα συγκεντρωθέντα στοιχεία, η ΕΤΕ ακολουθεί συγκεκριμένους κανόνες για την έγκριση και χορήγηση δανείων και άλλων πιστώσεων, τους λεγόμενους Κανόνες Πιστοδοτήσεων. Σύμφωνα με το πλαίσιο αυτό, κάθε χορήγηση δανείου ύψους άνω του ενός εκατομμυρίου ευρώ θεωρείται ως προϊόν «υψηλού κινδύνου» και τελεί υπό την υποχρεωτική έγκριση της Ανώτατης Επιτροπής Πιστοδοτήσεων (ΑΕΠ). Όπως αναλύεται στα επόμενα κεφάλαια και πάντοτε σύμφωνα με τις σχετικές διαπιστώσεις της ΤτΕ, οι εν λόγω κανόνες πιστοδοτικής πολιτικής είχαν τηρηθεί για το σύνολο των δανείων προς τα πολιτικά κόμματα, καθώς και για τα σημαντικότερα ΜΜΕ, για τα οποία διενεργήθηκε έρευνα.

Δάνεια: η ΕΤΕ ΑΕ απέστειλε στην Επιτροπή αναλυτικά στοιχεία (καταστάσεις και φακέλους) από μεγάλο πλήθος δανείων και άλλων πιστωτικών προϊόντων (ιδίως ανοικτών αλληλόχρεων λογαριασμών) που έχουν χορηγηθεί σε κόμματα και ΜΜΕ. Η έρευνα επικεντρώθηκε στα κόμματα και τα σημαντικότερα των ΜΜΕ, για τα οποία μάλιστα υπάρχουν και εκθέσεις ειδικής έρευνας της ΤτΕ.

II. Eurobank Ergasias Α.Ε.

Πιστοδοτική πολιτική: όπως προέκυψε από τα συγκεντρωθέντα στοιχεία, στους κανονισμούς της Τράπεζας Eurobank Ergasias υπήρχε ανάκαθεν ρητή πρόβλεψη για δανειοδότηση τόσο των πολιτικών σχηματισμών όσο και των επιχειρήσεων ΜΜΕ. Ειδικά για τα κόμματα, βάσει του Κανονισμού Πιστοδοτήσεων της Τράπεζας, απαιτούνται ειδικές εγκρίσεις από τη Διοίκηση (Κεντρική Επιτροπή Πιστοδοτήσεων και Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος Wholesale Banking και Risk Management). Για τα ΜΜΕ ισχύει παρόμοιο καθεστώς και σύστημα εγκρίσεων. Περαιτέρω, για τους τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς, καθώς και τις εφημερίδες (direct media) ισχύει ανώτατο όριο πίστωσης στο ποσό των 100.000.000 € και μέγιστη έκθεση ανά πελάτη το 10% του εγκεκριμένου ορίου. Παράλληλα, για τα ηλεκτρονικά ειδησεογραφικά μέσα και τη διαδικτυακή τηλεόραση (alternate media) ισχύει αυξημένο όριο χρηματοδοτήσεων (200.000.000 €), καθώς και αυξημένο όριο έκθεσης στο 20% του εγκεκριμένου ορίου.

Δάνεια: η Τράπεζα Eurobank Ergasias έχει αποστείλει αναλυτικά στοιχεία (καταστάσεις και φακέλους) από πλήθος δανείων και άλλων πιστωτικών προϊόντων που έχουν χορηγηθεί από την ίδια και τις τράπεζες που απορρόφησε προς κόμματα, ΜΜΕ και επιχειρήσεις επικοινωνίας. Η έρευνα επικεντρώθηκε στα κόμματα και τα σημαντικότερα των ΜΜΕ, για τα οποία μάλιστα υπάρχουν και εκθέσεις ειδικής έρευνας της ΤτΕ.

III. Alpha Bank A.E.

Πιστοδοτική πολιτική: η Alpha Τράπεζα ακολουθεί συγκεκριμένη πιστοδοτική πολιτική για τον κλάδο των ΜΜΕ. Ειδικότερα, σύμφωνα με τους Κανονισμούς Πιστοδοτήσεων της Τράπεζας, οι εγκρίσεις των χορηγήσεων προς τις επιχειρήσεις του κλάδου ΜΜΕ γίνονται με απόφαση του Συμβουλίου Πιστοδοτήσεων Γενικής Διεύθυνσης (ΣΠΓΔ), ανεξαρτήτως ποσού. Αντιθέτως, πρόκειται για τη μοναδική ελληνική συστημική τράπεζα με μηδενική έκθεση προς τα πολιτικά κόμματα.

Δάνεια: η Alpha Τράπεζα απέστειλε στην Επιτροπή αναλυτικά στοιχεία (καταστάσεις και φακέλους) από πλήθος δανείων και άλλων πιστωτικών προϊόντων που έχουν χορηγηθεί από την ίδια και τις τράπεζες που απορρόφησε (ιδίως την Εμπορική Τράπεζα) προς τα ΜΜΕ. Η έρευνα επικεντρώθηκε στα δάνεια προς τα σημαντικότερα των ΜΜΕ, για τα οποία μάλιστα υπάρχουν και εκθέσεις ειδικής έρευνας της ΤτΕ.

IV. Τράπεζα Πειραιώς A.E.

Πιστοδοτική πολιτική: όπως προκύπτει από τα συγκεντρωθέντα στοιχεία, η Τράπεζα Πειραιώς κατά κανόνα αποφεύγει τη χορήγηση δανείων σε πολιτικά κόμματα και σε

MME. Ειδικά για τα κόμματα, προβλέπεται ότι δεν χορηγεί δάνεια ενώ παρεκκλίσεις επιτρέπονται μόνο με έγκριση ανώτερου κλιμακίου. Τα MME, από την άλλη πλευρά, θεωρούνται για την Τράπεζα ως «ευαίσθητοι αντισυμβαλλόμενοι» («αρχή της επιλεκτικής πολιτικής») και τα δάνεια προς αυτά τελούν υπό την έγκριση της Ανώτερης Επιτροπής Εγκρίσεων ή του ΔΣ (για ποσά άνω των 75 εκ. €).

Δάνεια: η Τράπεζα Πειραιώς έχει αποστείλει αναλυτικά στοιχεία (καταστάσεις και φακέλους) από πλήθος δανείων και άλλων πιστωτικών προϊόντων που έχουν χορηγηθεί από την ίδια και τις τράπεζες που απορρόφησε προς κόμματα, MME και επιχειρήσεις επικοινωνίας. Η έρευνά μας έχει συγκεντρωθεί στα κόμματα και τα σημαντικότερα των MME, για τα οποία μάλιστα υπάρχουν και εκθέσεις ειδικής έρευνας της ΤτΕ.

V. Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε.

Πιστοδοτική πολιτική: η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε. ανέστειλε τις δραστηριότητές της και τέθηκε σε ειδική εκκαθάριση τον Ιούλιο 2012. Έκτοτε το παραγωγικό “υγιές” τμήμα του χαρτοφυλακίου της μεταφέρθηκε υπό μορφή ειδικής διαδοχής στην Τράπεζα Πειραιώς. Μέρος του μεταφερθέντος τμήματος αποτελούν και οι εδώ εξεταζόμενες συμβάσεις δανείων προς πολιτικά κόμματα. Από το υλικό που συγκεντρώθηκε προκύπτει ότι στον Κανονισμό Επιχειρηματικών Πιστοδοτήσεων της ΑΤΕ προβλεπόταν η δυνατότητα δανεισμού κομμάτων. Ως αποτέλεσμα, η ΑΤΕ παρουσίαζε από το 2000 σημαντική έκθεση σε δάνεια προς ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, ενώ συνολικά έχει χορηγήσει το 72,9% της συνολικής δανειοδότησης προς τα πολιτικά κόμματα.

Δάνεια: τα δάνεια που είχαν κατά το παρελθόν χορηγηθεί από την ΑΤΕ προς πολιτικά κόμματα, όπως σημειώθηκε ήδη, αποτελούν τμήμα του σημερινού χαρτοφυλακίου της Τράπεζας Πειραιώς, όπως ακριβώς συμβαίνει και με μία σειρά άλλων τραπεζών τις οποίες η ίδια έχει κατά καιρούς απορροφήσει (Τράπεζα Κύπρου, Marfin Egnatia - Cyprus Popular Bank, Millennium Bank κ.α.). Η Τράπεζα Πειραιώς απέστειλε στην Επιτροπή το σύνολο των σχετικών εγγράφων στοιχείων. Ως εκ τούτου, η ανάλυση και διερεύνηση των πιστοδοτήσεων με πιστώτρια την ΑΤΕ γίνεται στο πλαίσιο του ισχύοντος σήμερα νομικού και οικονομικού πλαισίου.

VI. Attica Bank A.E.

Πιστοδοτική πολιτική: όπως προκύπτει από τα συγκεντρωθέντα στοιχεία, η Τράπεζα Αττικής έχει ακολουθήσει μάλλον φειδωλή πολιτική πιστοδοτήσεων ειδικά προς τις επιχειρήσεις του κλάδου MME. Για δε για τα πολιτικά κόμματα, πρέπει να σημειωθεί ότι δεν υπήρχε πρόβλεψη για τη χορήγηση δανείων σε πολιτικούς σχηματισμούς

στον Κανονισμό Πιστοδοτήσεων της Βουλής, με αποτέλεσμα να εφαρμόζεται η γενική διαδικασία χορήγησης επιχειρηματικών πιστώσεων. Σε κάθε περίπτωση, κατά το χρόνο χορήγησης των δανείων, η Τράπεζα είχε χαρακτηρίσει τα πολιτικά κόμματα ως πιστούχους «χαμηλού κινδύνου».

Δάνεια: η Τράπεζα Αττικής απέστειλε αναλυτικά στοιχεία (καταστάσεις και φακέλους) από το σύνολο των δανείων και άλλων πιστωτικών προϊόντων που έχουν χορηγηθεί προς κόμματα και ΜΜΕ. Η έρευνα επικεντρώθηκε στα κόμματα και τα σημαντικότερα των ΜΜΕ, σύμφωνα και με τους αναλυτικούς πίνακες που απέστειλε η Τράπεζα στην Επιτροπή.

Ειδική παρατήρηση: ενόσω διαρκούσαν οι εργασίες της Επιτροπής, η ΤτΕ απέστειλε αναλυτικό από 01.09.2016 πόρισμα επιτόπιου ελέγχου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας επί του επιχειρηματικού προτύπου λειτουργίας και της συνολικής έκθεσης της Attica Bank σε υψηλό πιστωτικό κίνδυνο από επιχειρηματικά δάνεια (ιδίως προς τον κατασκευαστικό τομέα). Από το φαινομενικά παρεμπίπτον αυτό ζήτημα ανέκυψαν επί μέρους θέματα που άπτονται άμεσα του αντικειμένου της Επιτροπής, με κυριότερο εκείνο που σχετίζεται με την εκτεταμένη, εν μέσω ελέγχου κίνησης κεφαλαίων και εντελώς ανεξασφάλιστης και αδικαιολόγητης χρηματοδότησης της κατασκευαστικής εταιρείας «ΤΟΞΟΤΗΣ Α.Ε.». Όπως έγινε ευρύτερα γνωστό, οι μέτοχοι της εταιρείας αυτής διαδραμάτισαν κομβικό ρόλο στην πρόσφατη άδοση για την Κυβέρνηση «περιπέτεια» των νέων τηλεοπτικών αδειών, διατηρώντας σαφείς δεσμούς συνέργειας ή έστω συνεννόησης με ανώτατα κυβερνητικά κλιμάκια. Από την έκθεση της ΕΚΤ προέκυψε ότι η «ΤΟΞΟΤΗΣ Α.Ε.» είχε βαθμό αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας (από την ICAP) «G». Παρά ταύτα, στις 13.05.2015 η Τράπεζα ενέκρινε δάνειο 20 εκ. € (5 εκ. € με υποσχετική επιστολή για την παροχή ενέχυρου επί απαιτήσεων σε ποσοστό 120% και 15 εκ. € με εξασφάλιση μετρητών - cash collateral- που θα μπορούσε να αντικατασταθεί με ενέχυρο επί απαιτήσεων ή συμβάσεων). Με την πρόταση 069/861/26.11.2015 εγκρίθηκε η αντικατάσταση της εξασφάλισης μετρητών με ενέχυρο επί συμβάσεων (ποσό συμβασιοποιημένου έργου 30 εκ. €). Επιπλέον, στις 08.12.2015 εγκρίθηκε ομολογιακό δάνειο 19,5 εκ. €, δεκαετούς διάρκειας, για την αναχρηματοδότηση των δανείων που είχαν χορηγηθεί τον Μάιο 2015. Δεν υπήρχε καμία αναφορά στην αξιολόγηση της ICAP (G), ούτε ανάλυση επιβαρυντικών οικονομικών στοιχείων στο έντυπο πρότασης πίστωσης 265/189/12.05.2015. Η δομή και το περιεχόμενο του εντύπου της πρότασης δεν επιτρέπει στον αναγνώστη να κατανοήσει τη γενικότερη σχέση της εταιρείας με την τράπεζα και το πιστωτικό ιστορικό της. Είναι πολύ δύσκολο να εξαχθούν συμπεράσματα για τη συνολική τρέχουσα και δυναμική έκθεση της

τράπεζας προς τον πελάτη. Προέκυψε επίσης ότι εντός του 2015 έχουν εγκριθεί 39 διευκολύνσεις (εντός και εκτός ισολογισμού) που απαιτούν την επαναξιολόγηση του πελάτη. Σύμφωνα με την υπ' αριθ. 232/27.06.2014 σύμβαση ανακυκλούμενου δανείου, το πιστοδοτικό όριο ήταν 10 εκ. €. Στις 28.04.2015 το όριο αυξήθηκε σε 50 εκ. € και στις 14.05.2015 σε 100 εκ. €. Δεν υπάρχουν έγγραφα που να υποστηρίζουν τις αντίστοιχες αποφάσεις της τράπεζας για τον καθορισμό των ποσών. Τον Νοέμβριο 2015 (πρόταση πίστωσης 069/861/26.11.2015) η Τράπεζα ενέκρινε την αναχρηματοδότηση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων της πιστούχου με ομολογιακό δάνειο 19.5 εκ. €. Σύμφωνα με το πρόγραμμα αποπληρωμής, παρέχεται διετής περίοδος χάριτος και μία εφάπαξ καταβολή (bullet payment) 14.5 εκ. € στο δέκατο έτος. Αναφορικά με το ομολογιακό δάνειο των 11 εκ. € που χορηγήθηκε τον Ιανουάριο 2015, υπήρχε επίσης «οπισθοβαρές» πρόγραμμα αποπληρωμής (δηλαδή οι καταβολές είχαν προγραμματισθεί για το απώτερο μέλλον). Σύμφωνα με το έγγραφο τιμολόγησης 265/382/30.09.2015 το επιτόκιο που καθορίστηκε για το δάνειο ήταν 2.6% πάνω από το επιτόκιο καταθέσεων, δηλαδή χαμηλότερο σε σχέση με την πολιτική τιμολογήσεων της Τράπεζας. Υπήρξε σφάλμα στην πρόσθετη συμφωνία (14.05.2015) τη συνημμένη στη σύμβαση 232/27.06.2014, αναφορικά με την ημερομηνία της σύμβασης.

Το ζήτημα απασχόλησε την Επιτροπή σε περισσότερες συνεδριάσεις της, ενώ και ο Διοικητής ΤτΕ κ. Ιωάννης Στουρνάρας, κατά την κατάθεσή του ενώπιον της Επιτροπής, σημείωσε: «η Τράπεζα Αττικής είχε πάρει έναν πάρα πολύ λάθος δρόμο. Έπρεπε να το σταματήσουμε. [...] Εμείς δεν βλέπουμε Καλογρίτσα. Εμείς βλέπουμε ομίλους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση βλέπουμε «Τοξότης». Από εκεί και πέρα κοιτάζουμε στο πλαίσιο του πορίσματος. Το πόρισμα ανέδειξε ορισμένες αδυναμίες της Τράπεζας και ο λόγος που μου είπε η νομική υπηρεσία ότι πρέπει να σταλεί στον Εισαγγελέα, είναι διότι υπάρχει ένα συγκεκριμένο εύρημα που ποσοτικοποιεί. Όχι μόνο προς τον «Τοξότη», αλλά σε πολλά. Το 61% του χαρτοφυλακίου της Τράπεζας υποτιμολογείται».

A4. Γενική αποτίμηση ύψους δανειοδότησης κομμάτων και ΜΜΕ

Σύμφωνα με την εξαιρετικά πρόσφατη από 30.11.2016 έκθεση της ΤΤΕ για τους επιχειρησιακούς στόχους μη εξυπηρετούμενων δανείων, οι ελληνικές τράπεζες εισήλθαν στην οικονομική κρίση, το 2008, με συνολικά μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα ύψους 14,5 δισ. € ή ποσοστό 5,5% επί των συνολικών ανοιγμάτων. Εν συνεχεία, η έκθεση των τραπεζών σε μη εξυπηρετούμενα δάνεια υπερπολλαπλασιάσθηκε, με αποτέλεσμα, στο τέλος Ιουνίου 2016, να ανέρχεται σε ποσό 106,9 δισ. € ή ποσοστό 50,5% επί των συνολικών ανοιγμάτων. Είναι, ως εκ τούτου, απολύτως φυσικό και επόμενο η αντιμετώπιση του φαινομένου των υπέρογκων μη εξυπηρετούμενων δανείων να έχει λάβει τον χαρακτήρα μείζονος πρόκλησης για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα και εν γένει την εθνική οικονομία της χώρας.

Κατά πάγια τραπεζική πρακτική, τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια κατανέμονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες: στεγαστικά δάνεια, που σχετίζονται με την αγορά, κατασκευή ή επισκευή ακινήτων, καταναλωτικά δάνεια, που καλύπτουν καταναλωτικές ανάγκες των δανειοληπτών (συμπεριλαμβανομένων πιστωτικών καρτών) και επιχειρηματικά δάνεια (μικρών, μικρομεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων, ελευθέρων επαγγελματιών και ναυτιλιακών εταιρειών). Σύμφωνα δε με το ίδιο επίσημο έγγραφο της ΤΤΕ, η έκθεση των τραπεζών σε μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα σε κάθε μία από τις επί μέρους τρεις κατηγορίες, τον Ιούνιο 2016, είχε ως ακολούθως:

Στο στεγαστικό χαρτοφυλάκιο, το ύψος των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ανερχόταν σε 28,1 δισ. €, δηλαδή ποσοστό 42% της συνολικής έκθεσης στη στεγαστική πίστη (που ανέρχεται σε ποσό 66,9 δισ. €).

Στο καταναλωτικό χαρτοφυλάκιο, το ύψος των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ανερχόταν σε 15,2 δισ. €, δηλαδή ποσοστό 64% της συνολικής έκθεσης στην καταναλωτική πίστη (που ανέρχεται σε ποσό 23,7 δισ. €).

Εξ άλλου, στο επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο, το ύψος των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων ανερχόταν σε 63,6 δισ. €, δηλαδή ποσοστό 53,5% της συνολικής έκθεσης στην επιχειρηματική πίστη (που ανέρχεται σε ποσό 118,9 δισ. €).

Αθροιστικά, επομένως, από τη συνολική πίστωση που οι ελληνικές τράπεζες έχουν χορηγήσει (ανεξαρτήτως σκοπού και φύσεως), η οποία ισούται με συνολικό ποσό 209,5 δισ. €, σε μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα αντιστοιχεί ποσοστό 51% (106,9 δισ. €), ήτοι ένα στα δύο δάνεια που έχουν χορηγηθεί από ελληνικές τράπεζες σήμερα δεν εξυπηρετείται ομαλά.

Ειδικά, επί του αντικειμένου έρευνας της Επιτροπής: από την εξέταση των μαρτύρων (ιδίως του διοικητή και των διευθυντικών στελεχών της ΤτΕ), σε συνδυασμό με τα έγγραφα που τέθηκαν σε γνώση της Επιτροπής, από τις τράπεζες αλλά και από τα χρηματοδηθέντα πολιτικά κόμματα και επιχειρήσεις ΜΜΕ, προκύπτουν τα ακόλουθα ποσοτικά συμπεράσματα:

Η συνολική χορήγηση πιστώσεων από τις ελληνικές τράπεζες σε πολιτικά κόμματα και φορείς ανέρχεται στο ποσό των 418 εκ. €. Εξ αυτού του ποσού, ποσοστό 96,2% (ήτοι ποσό 402 εκ. €), στο οποίο συνυπολογίζονται πλέον και οι κεφαλαιοποιημένοι τόκοι) δεν εξυπηρετείται ομαλά, με τις παραδοχές και για τους σύνθετους λόγους που αναπτύσσονται στο οικείο Γ' κεφάλαιο του παρόντος.

Για δε τα ΜΜΕ, όπως υπολογίζεται με ασφάλεια από το υλικό που είναι σε γνώση της Επιτροπής, η συνολική τρέχουσα έκθεση των ελληνικών τραπεζών στις επιχειρήσεις ΜΜΕ ανέρχεται στο ποσό των 1,3 δισ. €. Εξ αυτού του ποσού, μόνο ένα ποσοστό 37,5% αναλογεί σε μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα (ποσό ίσο με 479,5 εκ. €). Σε επίπεδο τραπεζών, τη μεγαλύτερη έκθεση παρουσιάζουν σήμερα η ΕΤΕ και η Πειραιώς (ποσοστό περί το 50% των συνολικών πιστώσεων προς ΜΜΕ), ενώ σε επίπεδο χρηματοδοτούμενων επιχειρήσεων, οι πλέον προβληματικές περιπτώσεις εντοπίζονται στον Όμιλο Πήγασος, στην Τηλέτυπος ΑΕ, στην Εκδόσεις Λυμπέρη ΑΕ και στην Ελεύθερη Τηλεόραση ΑΕ (Όμιλος Κουρή).

Είναι, σε κάθε περίπτωση, σαφές, το πολύ μικρό ποσό και ποσοστό των συγκεκριμένων δανείων για τα ΜΜΕ και πολύ περισσότερο για τα πολιτικά κόμματα, σε σύγκριση με τα γενικά επίπεδα των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων σε άλλους κλάδους χορηγήσεων (στεγαστικά, καταναλωτικά), καθώς και με το μέσο άνοιγμα των τραπεζών στον καταναλωτικό τομέα.

Πράγματι, από όλα τα ανωτέρω συνάγεται ότι:

α. Η πιστοδότηση των πολιτικών κομμάτων από τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα αναλογεί σε ποσοστό 0,35% της συνολικής έκθεσης των τραπεζών σε επιχειρηματικά δάνεια και σε ποσοστό 0,20% της συνολικής δανειοδότησης των ελληνικών τραπεζών.

Τα δε μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα προς πολιτικά κόμματα αντιστοιχούν σε ποσοστό 0,63% των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων των τραπεζών προς

επιχειρήσεις και σε ποσοστό 0,38% των συνολικών μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων των ελληνικών τραπεζών.

β. Η πιστοδότηση των επιχειρήσεων ΜΜΕ από τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα αναλογεί σε ποσοστό 1,1% της συνολικής έκθεσης των τραπεζών σε επιχειρηματικά δάνεια και σε ποσοστό 0,62% της συνολικής δανειοδότησης των ελληνικών τραπεζών.

Τα δε μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα προς επιχειρήσεις ΜΜΕ αντιστοιχούν σε ποσοστό 0,45% των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων των τραπεζών προς επιχειρήσεις και σε ποσοστό 0,75% των συνολικών μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων των ελληνικών τραπεζών.

Σε επίπεδο ποιοτικό, γίνεται ορθώς δεκτό ότι το καθεστώς της δανειοδότησης των πολιτικών κομμάτων παρουσιάζει, φυσικά, προφανή σημασία στο πλαίσιο της διαφανούς και αξιόπιστης λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος. Ομοίως, ο σκοπός, οι όροι και η εξέλιξη των δανείων που χορηγούνται στις επιχειρήσεις που είναι ιδιοκτήτριες ΜΜΕ κατέχει εξ ίσου σημαντική θέση στη δημόσια συζήτηση για την προάσπιση της πολυφωνίας, της ελευθεροτυπίας και του υγιούς ανταγωνισμού στον νευραλγικό τομέα της ενημέρωσης. Ωστόσο, το κρίσιμο ποσοτικό στοιχείο που προκύπτει από τις εργασίες της Επιτροπής και το οποίο διαθέτει προφανείς ποιοτικές προεκτάσεις είναι ότι η πραγματική αναλογία των συγκεκριμένων πιστών (προς πολιτικούς και ενημερωτικούς φορείς) υπολείπεται σημαντικά των αντίστοιχων ποσοστών που καταλαμβάνουν (μη εξυπηρετούμενα) δάνεια άλλων κλάδων, όπως τα στεγαστικά, καταναλωτικά και -ιδίως- τα επιχειρηματικά προς άλλους κλάδους επιχειρήσεων.

Ως εκ τούτου, γίνεται αντιληπτό ότι η πιστοδότηση των πολιτικών φορέων και των μέσων ενημέρωσης έχει μάλλον περιορισμένη σπουδαιότητα για την ίδια τη λειτουργία και σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η δε ανώμαλη εξέλιξη ενός ποσοστού των εξεταζόμενων δανείων είχε οπωσδήποτε πολύ περιορισμένες συνέπειες στη λειτουργία, την υγεία και την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών, χωρίς να οδηγεί αιτιωδώς στην πρόκληση αναγκών αναχρηματοδότησης αυτών (όπως εσφαλμένως πολλές φορές αναφέρεται), ή στην ίδια την πτώχευση της χώρας (!!!), όπως ο ίδιος ο Πρωθυπουργός και τα στελέχη των ΣΥΡΙΖΑ/ΑΝΕΛ ψευδώς ή ανακριβώς ισχυρίζονται στη Βουλή και τα ΜΜΕ!!!

Σε κάθε δε περίπτωση, θα πρέπει να ομολογηθεί ότι η έκθεση των ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων στους συγκεκριμένους κλάδους υπήρξε, σε διαχρονικό επίπεδο, πολύ μικρότερη από εκείνη που γενικώς παρουσιάζεται ή φημολογείται ως αληθής. Επισημαίνεται ότι η συγκεκριμένη φημολογία, η οποία αποδείχθηκε ως αναληθής ενώπιον της Επιτροπής, δημιουργήθηκε και εν πολλοίς συντηρήθηκε στο πλαίσιο εξυπηρέτησης συγκεκριμένων πολιτικών επιδιώξεων και οικονομικών συμφερόντων.

Το συμπερασματικό αυτό στοιχείο, φυσικά, επ' ουδενί αναιρεί τον σκοπό και το αντικείμενο της Επιτροπής, ούτε αφαιρεί την αναλογούσα σημασία των επί μέρους εξαγόμενων συμπερασμάτων σχετικά με πάγιες τραπεζικές πρακτικές και πιστοδοτικές πολιτικές, που περιγράφονται στα επόμενα κεφάλαια του παρόντος πορίσματος.

Αντιθέτως, θέτει την πραγματική βάση συζήτησης και μια σταθερή και τεκμηριωμένη αφετηρία για την προσέγγιση του όλου φαινομένου από την Επιτροπή. Γίνεται, δηλαδή, σαφές ότι η εξέταση του όλου ζητήματος οφείλει να γίνει με τη νηφαλιότητα και τη σύνεση που επιβάλλει η ρεαλιστική απεικόνιση της κατάστασης, ειδικά με δεδομένη την, κατά τα ανωτέρω, περιορισμένη συνολική έκθεση των ελληνικών τραπεζών στο συγκεκριμένο είδος χρηματοδότησης.

B. Δανειοδότηση επιχειρήσεων ΜΜΕ

B1. Εισαγωγική παρατήρηση και προδιάθεση: συσχετισμός με γενική εικόνα μη εξυπηρετούμενων δανείων

Καταβλήθηκε σημαντική προσπάθεια «διαλογής» των πλέον αξιόλογων και αξιοποιήσιμων στοιχείων που προέκυψαν από την αποδεικτική διαδικασία και δη τις μαρτυρικές καταθέσεις. Δυστυχώς, προκύπτει ότι η εξέταση των μαρτύρων χρησιμοποιήθηκε από ικανό αριθμό βουλευτών -σε μεγάλο βαθμό- για τη δημιουργία εντυπώσεων. Η Επιτροπή κατ' αυτόν τον τρόπο μετατράπηκε πολλακίς σε θέατρο επικοινωνιακών αντιπαραθέσεων και κενών περιεχομένου πολύωρων συζητήσεων. Παράλληλα, η «παρέλαση» πλήθους μαρτύρων από τράπεζες, κόμματα και -ιδίως- ΜΜΕ αποτέλεσε συχνά αντικείμενο εκμετάλλευσης από την ίδια την Κυβέρνηση στην προσπάθειά της να προβάλει στην κοινή γνώμη την πολυδιαφημισμένη «μάχη κατά της διαπλοκής». Ως εκ τούτου, η διαδικασία επιλογής και αξιοποίησης των πλέον αξιόπιστων και σημαντικών πληροφοριών και απόψεων που κατατέθηκαν από τους εξετασθέντες μάρτυρες αποδείχθηκε ιδιαίτερα απαιτητική "άσκηση".

Έμφαση δόθηκε ιδίως στις ερωτήσεις των κοινοβουλευτικών ομάδων και του ανεξάρτητου βουλευτή, οι οποίες -κατά τεκμήριο μαχητό- περιορίστηκαν ή έστω έμειναν κοντά στο αληθές αντικείμενο έρευνας της Επιτροπής. Εξάλλου, οι μαρτυρικές καταθέσεις, ενώ τυπικά διαθέτουν την ίδια βαρύτητα, μπορούν κατ'

ουσίαν να αξιολογηθούν με διαφορετική σειρά προτεραιότητας, με δεδομένο το αντικείμενο της έρευνας και την ιδιότητα του κάθε μάρτυρα. Με αυτό το κριτήριο, ιδιαίτερη προσοχή καταβλήθηκε στην αποκωδικοποίηση των μαρτύρων που προήλθαν από την ΤτΕ, τα τραπεζικά ιδρύματα, τα πολιτικά κόμματα και τα σημαντικότερα ΜΜΕ.

Στο παρόν κεφάλαιο, όσο και στο ακόλουθο το σχετικό με τη δανειοδότηση των κομμάτων, επιχειρείται η όσο το δυνατόν πληρέστερη και συστηματική παράθεση ορισμένων από τα σημαντικότερα αποσπάσματα των μαρτυρικών καταθέσεων, όπως ενσωματώθηκαν στα επίσημα πρακτικά συνεδριάσεων της Επιτροπής. Επίσης, λόγω του γεγονότος ότι τα αριθμητικά και ποσοτικά δεδομένα περί του ύψους των δανείων, υπολοίπων, οφειλών σε κεφάλαια, τόκους κ.λπ. προκύπτουν από έγγραφα, η παράθεση και ταξινόμηση των αποσπασμάτων ακολουθεί τη λογική όχι της σωρευτικής-γραμμικής συγκέντρωσης, αλλά της νοηματικής θεματικής, πάνω σε αντίστοιχους άξονες. Δίνεται, δηλαδή, ιδιαίτερη έμφαση στις ποιοτικές, ουσιαστικές παρατηρήσεις, με γενική μάλλον εφαρμογή, έναντι των επί μέρους εξατομικευμένων στοιχείων και πληροφοριών. Αυτό επιβάλλεται τόσο από τη γενική πολιτική αποστολή της Επιτροπής όσο και από την ανάγκη άρθρωσης ενός συνεκτικού γενικού πολιτικού συμπεράσματος, με τις αναγκαίες φυσικά αναφορές σε ειδικές περιπτώσεις τεκμηρίωσης.

Η έλλειψη ρευστότητας της ελληνικής οικονομίας και η παρεμπόδιση της αναγκαίας χρηματοδότησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην Ελλάδα αποτελούν βασικές συνέπειες της κρίσης στο κρίσιμο για την ανάπτυξη τραπεζικό πεδίο. Διεθνώς, το φαινόμενο των μη εξυπηρετούμενων δανείων αναγνωρίζεται ως η υπ' αριθμόν πρώτη παθογένεια του σύγχρονου τραπεζικού συστήματος. Ειδικότερα στη χώρα μας, εν μέσω της σοβαρότερης οικονομικής κρίσης των τελευταίων ετών, η εξυπηρέτηση των δανείων από φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις έχει καταστεί ιδιαίτερα προβληματική και σε πολλές περιπτώσεις μάλλον αβέβαιη.

Επί του ανωτέρω θέματος, εξόχως χαρακτηριστική και κατατοπιστική σχετικά με τις ακριβείς διαστάσεις και τις κύριες αιτίες του προβλήματος και των συνεπειών αυτού (βλ. επανειλημμένη αναχρηματοδότηση τραπεζών) είναι η αρχική δήλωση του Διοικητή ΤτΕ κ. Ιωάννη Στουρνάρα, στην οποία ο ίδιος προχώρησε κατά την εξέτασή

του ως μάρτυρα ενώπιον της Επιτροπής: «Ως προς την εγχώρια αγορά, είναι γνωστό ότι η επιδείνωση της ποιότητας των περιουσιακών στοιχείων των τραπεζών, η δραματική μείωση της ρευστότητας, ο αποκλεισμός από τις διεθνείς αγορές κεφαλαίου και χρήματος, καθώς και οι πρόσφατοι περιορισμοί στο καθεστώς κίνησης κεφαλαίων αποτέλεσαν μεταξύ άλλων τα κύρια ζητήματα που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν οι ελληνικές αρχές και ειδικότερα η Τράπεζα της Ελλάδος στο πλαίσιο της διατήρησης της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας γενικότερα και της ανακεφαλαιοποίησης των τραπεζών ειδικότερα. Το κύριο αίτιο αυτής της επιδείνωσης στη χώρα μας δεν βρίσκεται στον χρηματοπιστωτικό κλάδο αλλά στη δημοσιονομική κρίση των ετών 2008, 2009, 2010, που οδήγησε στην κρίση χρέους. Είναι γεγονός, όμως, ότι κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής δεν σταμάτησαν να διαμορφώνονται προκλήσεις και ζητήματα τόσο σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο. Από την κατάρρευση της Lehman Brothers μέχρι τη σταδιακή διαμόρφωση της τραπεζικής ένωσης πολλά έχουν συμβεί και ακόμα περισσότερα έχουν αλλάξει. Είναι ιδιαίτερα θετικό ότι ανταποκριθήκαμε άμεσα και το πλαίσιο εποπτείας είναι σημαντικά ενισχυμένο σήμερα σε σχέση με ό,τι ίσχυε πριν. Στις ημέρες μας οι τράπεζες τόσο σε ελληνικό όσο και σε πανευρωπαϊκό επίπεδο εξοικειώνονται και συμμορφώνονται σε ένα διευρυμένο εποπτικό πεδίο, νέους κανόνες μικροπρωληπτικής και μακροπρωληπτικής εποπτείας, διαρκείς αξιολογήσεις ποιότητας περιουσιακών στοιχείων και υπολογισμού στοιχείων κεφαλαιακής επάρκειας. Ιδιαίτερα οι ελληνικές τράπεζες έχουν ολοκληρώσει έξι συνολικά ασκήσεις stress tests κατά τη διάρκεια της πενταετίας 2010-2015. Σαφώς υψηλότερους ελάχιστους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας και αυστηρούς κανόνες κατανομής της κρατικής ενίσχυσης. Ταυτόχρονα, όσον αφορά τις ελληνικές τράπεζες και όλα όσα αντιμετώπισαν τα τελευταία χρόνια είναι γεγονός ότι η πλήρης προστασία των καταθέσεων, ασχέτως αν ανήκουν σε νοικοκυριά ή επιχειρήσεις, η σταδιακή αποκατάσταση της ρευστότητας, η ενίσχυση των δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας, η διαμόρφωση συνθηκών επανεισόδου των ελληνικών τραπεζών στις διεθνείς αγορές κεφαλαίου και χρήματος και η σημαντική συγκράτηση της απομόχλευσης των τραπεζικών χορηγήσεων αποτέλεσαν και αποτελούν τις κυριότερες επιδιώξεις της Τράπεζας της Ελλάδος. Σε όλους αυτούς τους τομείς τα οφέλη υπήρξαν ορατά και σημαντικά. Οι ανάγκες ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών τα τελευταία χρόνια προέκυψαν από τους εξής παράγοντες: Πρώτον, αλληπάλληλες υποβαθμίσεις πιστοληπτικής ικανότητας από διεθνείς οργανισμούς, λόγω κυρίως της δημοσιονομικής κρίσης. Δεύτερον, μαζική εκροή καταθέσεων, 37% των καταθέσεων κατά την περίοδο Σεπτέμβριος 2009-Ιούνιος 2012, δηλαδή, 87 δισεκατομμύρια συνολικά και 27% κατά την περίοδο Σεπτεμβρίου 2014-Ιουλίου 2015, συνολικά 44 δισεκατομμύρια. Αποκλεισμός

πρόσβασης σε αγορές κεφαλαίου και χρήματος με ταυτόχρονη υποχρέωση αποπληρωμής άνω των 40 δισεκατομμυρίων. Ζημιές 38 δισεκατομμυρίων από το πρόγραμμα ανταλλαγής κρατικών ομολόγων, το PSI. Άνευ προηγούμενου αύξηση σχηματισμού προβλέψεων από τη διαρκώς επιδεινούμενη ποιότητα δανείων και περιουσιακών στοιχείων. Συγκεκριμένα ο δείκτης καθυστερήσεων ανέβηκε από το 5% στα τέλη του 2008 στο 21,5% στα μέσα του 2012, άνω του 35% στα τέλη του 2015 και περίπου 45% σήμερα. Το κύριο γενεσιουργό αίτιο των αναγκών ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών είναι οι ζημιές στα χαρτοφυλάκια που έχουν στα δάνειά τους. Αναμφισβήτητα οι ζημιές από το πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων, το PSI, αποτέλεσαν κύριο προσδιοριστικό παράγοντα κατά την περίοδο 2012-2013 όμως οι ζημιές αυτές δεν ήταν επαναλαμβανόμενες και έχουν καλυφθεί ήδη πλήρως. Δεν πρέπει, κατά συνέπεια, να μας προξενεί εντύπωση ότι κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών οι ελληνικές τράπεζες έχουν σχηματίσει άνευ προηγούμενου προβλέψεις έναντι επισφαλών απαιτήσεων, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις διαρκώς διευρυνόμενες ζημιές από τα δανειακά χαρτοφυλάκια. Ειδικότερα την τριετία 2013-2015 η πολιτική προβλέψεων των τεσσάρων συστημικών τραπεζών σε ετήσια βάση κυμαινόταν συνήθως από το 2,5% έως 6% της ονομαστικής αξίας του συνολικού χαρτοφυλακίου δανείου, δηλαδή, πολύ μεγάλο ποσοστό με αποτέλεσμα οι ζημιές αυτές να διαβρώνουν την κεφαλαιακή τους βάση. Από την άλλη πλευρά, είναι ιδιαίτερα θετικό ότι οι τέσσερις συστημικές τράπεζες αυτήν τη στιγμή βρίσκονται αρκετά πάνω από τον μέσο όρο των τραπεζών της Ευρωπαϊκής Ένωσης τόσο από πλευράς δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας όσο και από πλευράς του λόγου των προβλέψεων προς απαιτήσεις σε καθυστέρηση. Σημειώνεται ότι η προσαρμογή των εποπτικών κεφαλαίων μέσω των διαδικασιών ανακεφαλαιοποίησης διατηρεί τους σχετικούς δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας σε επίπεδο υψηλότερο του ελάχιστου αποδεκτού και κατά συνέπεια ικανοποιεί τους όρους και προϋποθέσεις αντισυμβαλλόμενου για παροχή ρευστότητας από το Ευρωσύστημα. Όπως έχει ήδη εξηγηθεί με αυτό το πλαίσιο παροχής ρευστότητας έχει επιτευχθεί η διατήρηση χρηματοπιστωτικής σταθερότητας όλα αυτά τα χρόνια της κρίσης. Το καθεστώς αυστηρότερης εποπτείας σε συνδυασμό με τους πανευρωπαϊκούς κανόνες κρατικών ενισχύσεων διαμόρφωσαν νέες συνθήκες. Η αναδιάρθρωση του τραπεζικού χώρου δεν περιορίστηκε μόνο στην ανακεφαλαιοποίηση των συστημικών και μη τραπεζών, αλλά και στην εξυγίανση επτά εμπορικών και άλλων επτά συνεταιριστικών τραπεζών. Ένα επιπρόσθετο ζήτημα που αντιμετωπίστηκε ήταν αυτό της ομαλής εξόδου από την εγχώρια αγορά όλων των ξένων τραπεζών. Στο διάστημα 2012-2013 έξι συνολικά τράπεζες, η Credit Agricole, Societe Generale, Millennium, Τράπεζα Κύπρου, Λαϊκή-Marfin, Ελληνική Τράπεζα

αποσύρθηκαν χωρίς να υπάρξει ζημία για τον Έλληνα φορολογούμενο ή τους καταθέτες. Τέλος, είναι αναγκαίο να σημειωθεί ότι στις αυξήσεις του μετοχικού κεφαλαίου του 2013-2015 ιδιώτες επένδυσαν 20 δισεκατομμύρια περίπου στις τέσσερις συστημικές τράπεζες, ποσά που ήταν επαρκή για περάσουν όλες οι τράπεζες τα stress tests της Τράπεζας της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Καταλήξαμε, λοιπόν, να έχουμε ισχυρές κεφαλαιακά τράπεζες με τη μικρότερη δυνατή επιβάρυνση του Έλληνα φορολογούμενου. Θα ήταν χρήσιμο να σταθεί κανείς στο τελευταίο σημείο, αυτό της διατήρησης του ελέγχου των τραπεζών από ιδιώτες επενδυτές. Έχει κατ' επανάληψη διατυπωθεί ότι οι ιδιώτες κράτησαν τον έλεγχο των τραπεζών με μειοψηφικές συμμετοχές και ότι το κράτος δεν έχει λόγο στη διοίκησή τους. Αυτό είναι λάθος, διότι το Ελληνικό Δημόσιο, μέσω του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, έχει λόγο και ρόλο στη στρατηγική των τραπεζών, άσχετα εάν δεν μπορεί να παρεμβαίνει στη καθημερινή διαχείρισή τους. Και δεν θα έπρεπε βέβαια. Το νέο πλαίσιο που έχει διαμορφωθεί ενσωματώνει ενισχυμένες δικλείδες ασφαλείας, αποσκοπώντας να ενισχύσει τις δομές εταιρικής διακυβέρνησης και να αποτρέψει φαινόμενα παρέμβασης άλλων δεκαετιών με ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες στις τράπεζες και γενικότερα στην οικονομία. Είναι εξίσου χρήσιμο να εξηγηθεί γιατί οι τράπεζες δεν έπρεπε να περάσουν υπό δημόσιο έλεγχο, αλλά να παραμείνουν στα χέρια του ιδιωτικού τομέα. Πέραν της όποιας θεωρητικής προσέγγισης, η ελληνική κοινωνία έχει απτές αποδείξεις της λειτουργίας των τραπεζών μας υπό κρατικό έλεγχο στις δεκαετίες του '70, του '80, αλλά και αργότερα, δηλαδή: Περιορισμένη πιστωτική επέκταση και αδυναμία χρηματοδότησης της οικονομίας, λόγω αφενός των διοικητικών περιορισμών και αφετέρου της αδύναμης διοίκησης τότε των περισσότερων τραπεζικών ιδρυμάτων. Επιτόκια συχνά υψηλότερα κατά δέκα μονάδες του εκάστοτε πληθωρισμού, γεγονός που απέτρεψε για χρόνια την πρόσβαση του ελληνικού νοικοκυριού σε στεγαστικά δάνεια και σε άλλες μορφές ιδιωτικής χρηματοδότησης. Τεράστιες απώλειες χαρτοφυλακίων, που μεταφράστηκαν σε ζημίες και διαγραφές απαιτήσεων που πήραν δεκαετίες για να απορροφηθούν. Στρεβλώσεις στην αγορά, καθώς υγιείς και ανταγωνιστικές επιχειρήσεις αδυνατούσαν να αντλήσουν χρηματοδότηση. Πολιτικές παρεμβάσεις, που στην πράξη υπαγόρευαν όχι μόνο τις στρατηγικές πρωτοβουλίες, αλλά ακόμα και τη διαχείριση της τράπεζας σε καθημερινή βάση. Εκτιμάται ότι το συνολικό πλαίσιο διακυβέρνησης, έτσι όπως λειτουργεί σήμερα και θα λειτουργήσει μετά την ολοκλήρωση των αλλαγών στο ν. 3864/2010 του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, θα διαμορφώσει αυτό που πραγματικά χρειαζόμαστε, έναν ανταγωνιστικό τραπεζικό τομέα που θα συμβάλλει στην ανάπτυξη του τόπου σε διατηρήσιμη βάση, το οποίο καλείται κυρίως να μετατρέψει ένα μεγάλο πρόβλημα σε

μια μεγάλη ευκαιρία, δηλαδή να αντιμετωπίσει τον όγκο των μη εξυπηρετούμενων δανείων και με την εξάλειψή τους να εξυγιάνει τις τράπεζες, τις επιχειρήσεις και με αυτόν τον τρόπο να συμβάλλει στην ανάπτυξη ενός σύγχρονου, εξωστρεφούς και ανταγωνιστικού αναπτυξιακού προτύπου για τον τόπο».

Σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε ο κ. Ι. Στουρνάρας στην Επιτροπή, «Το σύνολο των μη εξυπηρετούμενων δανείων στην Ελλάδα ως αυτό που λέμε των ανοιγμάτων, όχι των δανείων μόνο, κι αυτών που έχουν πιθανότητα να αθετηθούν, γιατί τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια είναι μικρότερα, άρα μιλάω για μη εξυπηρετούμενα ανοίγματα, που είναι δηλαδή μη εξυπηρετούμενα δάνεια και αυτά που εξυπηρετούνται, αλλά είναι πιθανώς να μην εξυπηρετηθούν, στο ποσοστό του συνόλου σε όλη την Ελλάδα είναι 45%. Τώρα στις επιχειρήσεις, στον επιχειρηματικό τομέα, στις μεγάλες επιχειρήσεις, γιατί στους επιχειρηματίες είναι πολύ πιο ψηλό, είναι 67,2%, 59,9% στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Τώρα, στις μεγάλες επιχειρήσεις ο μέσος όρος είναι 29,1%. Στη ναυτιλία που μέχρι τώρα είναι ο κλάδος με την καλύτερη επίδοση, είναι 27,4%».

Επίσης, ιδιαίτερη αξία έχει η εκ μέρους του κ. Ι. Στουρνάρα αναλυτική, διαχρονική παράθεση του ρυθμού αύξησης του ποσοστού των μη εξυπηρετούμενων δανείων στην Ελλάδα τα τελευταία έτη. Η ανάλυση αυτή καταδεικνύει τη δραματική επιδείνωση των οικονομικών μεγεθών στο πιστωτικό σύστημα της χώρας: «Τον Δεκέμβριο του 2008 ήταν στο 5,4%. Τον Μάρτιο του 2009 στο 6,4%. Τον Ιούνιο του 2009 στο 7,6%. Τον Σεπτέμβριο του 2009 στο 8,2%. Τον Δεκέμβριο του 2009 στο 8,9%. Τον Μάρτιο του 2010 στο 9,6%. Τον Ιούνιο του 2010 στο 11%. Τον Σεπτέμβριο του 2010 στο 12,4%. Τον Δεκέμβριο του 2010 στο 13,3%. Τον Μάρτιο του 2011 στο 15%. Τον Ιούνιο του 2011 στο 16,6%. Τον Σεπτέμβριο του 2011 στο 18,6%. Τον Δεκέμβριο του 2011 στο 20,4%. Τον Μάρτιο του 2012 στο 23,8%. Τον Ιούνιο του 2012 στο 26,4%. Τον Σεπτέμβριο του 2012 στο 27,7%. Τον Δεκέμβριο του 2012 στο 30%. Τον Μάρτιο του 2013 στο 33,2%. Τον Ιούνιο του 2013 στο 34,4%. Τον Σεπτέμβριο του 2013 στο 36,7%. Τον Δεκέμβριο του 2013 στο 38,2%. Τον Μάρτιο του 2014 στο 40,3%. Τον Ιούνιο του 2014 στο 41,3%. Τον Σεπτέμβριο του 2014 στο 42%. Τον Δεκέμβριο του 2014 στο 40,8%. Τον Μάρτιο του 2015 στο 41,6%. Τον Ιούνιο του 2015 στο 42,3%. Τον Σεπτέμβριο του 2015 στο 43,6%. Τον Δεκέμβριο του 2015 στο 44,2%. Τον Μάρτιο του 2016 στο 45,1%. Τον Ιούνιο του 2016 στο 45,1%».

Όπως είναι φυσικό, έχοντας ως γενικό πλαίσιο αναφοράς ένα τόσο «τοξικό» οικονομικό περιβάλλον, όπως καταδείχθηκε και στο Α΄ Κεφάλαιο του παρόντος πορίσματος, ο κλάδος των δανείων προς ΜΜΕ χαρακτηρίζεται από σχετικά χαμηλά

και πάντως διαχειρίσιμα ποσοστά έκθεσης των τραπεζών σε μη εξυπηρετούμενα δάνεια (ειδικά όσον αφορά στην εξυπηρέτηση των δανείων προς ΜΜΕ -ακόμη και μετά τις γενόμενες ρυθμίσεις ή αναδιαρθρώσεις-, βλ. τη σχετική κατάθεση του επικεφαλής της Διεύθυνσης Επιθεώρησης ΤτΕ κ. Γεωργίου Πάσχα, όπου σημειώνεται κατηγορηματικά ότι: «Όλοι οι άλλοι [πλην του Ομίλου ΠΗΓΑΣΟΣ] πληρώνουν τα δάνειά τους. Για να είμαι σαφής εκπληρώνουν τους συμβατικούς όρους. Σε κάποια από τα δάνεια υπάρχει περίοδος χάριτος»).

B2. Αξιολόγηση πρακτικής τραπεζών - Χορηγήσεις και εξασφαλίσεις

Προσεγγίζοντας το ερώτημα εάν οι τράπεζες κατά τη χορήγηση των δανείων προς τα ΜΜΕ τήρησαν τους εκάστοτε ισχύοντες κανόνες πιστοδοτήσεων, εντοπίζουμε ορισμένες άξιες επισήμανσης πληροφορίες και κρίσεις από το υλικό των μαρτυρικών καταθέσεων: Έτσι, ο τέως Διοικητής ΤτΕ, της περιόδου 2008-2014, κ. Γεώργιος Προβόπουλος κατέθεσε ότι: «Από πλευράς εσωτερικών πιστοδοτικών διαδικασιών, οι διαδικασίες τηρήθηκαν κι έγιναν σεβαστές. Το αν ήταν σωστές ή όχι αποφάσεις είναι ένα άλλο θέμα κι αυτό προκύπτει πάντα κι εκ των υστέρων. Προκύπτει και από τα πορίσματα και από αυτά που είπα εγώ, ότι τηρήθηκαν οι πιστοδοτικές διαδικασίες με την έννοια του ότι σε όλες τις τράπεζες υπάρχει ένας κανονισμός πώς γίνονται οι πιστοδοτήσεις και υπάρχουν και τα αντίστοιχα όργανα, τα οποία είναι σε επάλληλες [διαδικασίες]... Δηλαδή, ξεκινάει μια πιστοδότηση από την εισήγηση που θα κάνει η αρμόδια διεύθυνση, και στο τέλος η απόφαση παίρνεται από πολυμελή συλλογικά όργανα, από πολλούς ανθρώπους, όχι από έναν. Επίσης, στις αποφάσεις και στα όργανα αυτά πολλές φορές συμμετέχουν και ανώτατου επιπέδου στελέχη της Τράπεζας. Από αυτή, λοιπόν, την πλευρά τηρήθηκαν οι πιστοδοτικές διαδικασίες. Δηλαδή, οι όποιες αποφάσεις, έστω κι αν εκ των υστέρων θεωρήθηκαν λανθασμένες από την πλευρά του ότι κατέληξαν σε «κόκκινα» δάνεια, πάρθηκαν με τρόπο που σεβάστηκε τις εσωτερικές διαδικασίες, τους εσωτερικούς κανονισμούς, τις υπογραφές των ανθρώπων, τα συλλογικά όργανα».

Κατά τον κ. Γ. Προβόπουλο, η νομιμότητα «κρίνεται με βάση το αν δόθηκαν τα δάνεια με βάση τις διαδικασίες που προβλέπονται από τους κανονισμούς των τραπεζών και από τα εσωτερικά συλλογικά όργανα που προβλέπουν οι κανονισμοί.

Δηλαδή δεν παίρνει την απόφαση ένα άτομο και δίνει δάνειο. Υπάρχει μια διαδικασία. Υπάρχει μια πρόταση από την αρμόδια μονάδα, συζητείται σε επίπεδο συλλογικού οργάνου -που ο κανονισμός λέει ποιοι το απαρτίζουν, ποια είναι η σύνθεση-, παίρνεται με αυτόν τον τρόπο η απόφαση και εν συνεχεία χορηγείται. Αυτός είναι συνήθως ο κανονισμός». Στο ερώτημα αν εντοπίζει πλημμέλειες, ο κ. Γ. Προβόπουλος απάντησε: «Πλημμέλειες με τη νομική έννοια, όχι. Αλλά με την έννοια του ότι κάποιος παρασύρθηκαν σε ένα κλίμα ευφορίας «να απλώνουν το πόδι τους παραπάνω από το πάπλωμά τους», ναι. Βεβαίως, θα μου πείτε, «μετά Χριστόν Προφήτης».

Ερωτηθείς σχετικά με τη σπουδαιότητα της εξασφάλισης των δανείων προς ιδιοκτήτριες επιχειρήσεις ΜΜΕ, ο Επιθεωρητής της ΤτΕ κ. Γεώργιος Πάσχας, που υπογράφει το πλήθος εκθέσεων ειδικών ερευνών που τέθηκαν σε γνώση της Επιτροπής, απήντησε ότι «δεν υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο πλαίσιο, τι εξασφαλίσεις θα παίρνουν οι τράπεζες, τι είδους εξασφαλίσεις, πότε πρέπει να τις παίρνουν και τι χορήγηση θα κάνουν. Αυτό που πρέπει να έχουν οι τράπεζες είναι ένα πλαίσιο, το οποίο προβλέπεται από συγκεκριμένες πράξεις Διοικητού της Τραπεζής της Ελλάδος, πρώτα-πρώτα, διακυβέρνησης της ίδιας της τράπεζας. Πώς η τράπεζα αυτή εκτελεί τις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου που αυτό καθορίζει και σε τι ρίσκο θα εκτεθεί το συγκεκριμένο πιστωτικό ίδρυμα και κατά πόσον έχει τους μηχανισμούς να αναγνωρίσει, να μετρήσει και να διαχειριστεί το ρίσκο. Μέσα στη διαχείριση του ρίσκου είναι και η εξασφάλιση». Ειδικότερα, στο θέμα του ενεχύρου επί της ταινιοθήκης τηλεοπτικών σταθμών, ο κ. Γ. Πάσχας κατέθεσε: «Η ταινιοθήκη του ALTER ουδέποτε είχε ενεχυριαστεί στις τράπεζες, που σημαίνει ότι δεν υπήρχε αποτίμηση από τις τράπεζες και την αποτίμηση την έκανε η ίδια η εταιρεία -του κύριου Βουλευτή σωστά του είχε χτυπήσει καμπανάκι εκείνη τη στιγμή-, εταιρεία όπου ελεγχόταν από Ορκωτούς Ελεγκτές και η μετοχή της εισηγμένη στο Χρηματιστήριο. Η διαφοροποίηση τώρα με τις άλλες δύο ταινιοθήκες ποια είναι; Καταρχάς, οι ταινιοθήκες είναι άυλο περιουσιακό στοιχείο, πρότυπο 38 των διεθνών λογιστικών προτύπων, πρέπει να αποτιμάται ανά έτος και τόσο η υπεραξία όσο και η υποαξία πρέπει να εγγράφεται στα βιβλία σου».

Εκ μέρους της ΕΤΕ, ο Διευθύνων Σύμβουλος κ. Λεωνίδα Φραγκιαδάκης κατέθεσε ότι: «Η τράπεζα βλέπει τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, όπως και τα κόμματα, υπό το πρίσμα μιας πιστοδοτικής πολιτικής και ενός κανονισμού πιστοδοτήσεων». Σύμφωνα

με τον ίδιο μάρτυρα, η ΕΤΕ «έχει πολλαπλά επίπεδα αποφάσεων προκειμένου να δοθεί μια πιστοδότηση. Δεν είναι μια διαδικασία η οποία εδράζεται πάνω σε ένα ή σε περιορισμένα πρόσωπα. [...] Η Τράπεζά μας -και αυτό νομίζω ότι είναι γνωστό- έχει επιτροπές πολυεπίπεδες και έχει ανεξάρτητη Διεύθυνση Πίστης, η οποία έχει δικαίωμα βέτο σε κάθε επιτροπή. Τα πράγματα τυγχάνουν επεξεργασίας, ανεβαίνουν σε επίπεδο και με αυτόν τον τρόπο, δίνεται η εκάστοτε δανειοδότηση. Άρα, αυτό που θέλω να πω είναι ότι η πολιτική και η οπτική γωνία με την οποία η τράπεζα βλέπει ένα μέσο μαζικής ενημέρωσης είναι στην ουσία και στη φιλοσοφία της παρόμοια με αυτήν που βλέπει μια οποιαδήποτε άλλη επιχείρηση». Ο κ. Λ. Φραγκιαδάκης επίσης σημείωσε: «Σε γενικές γραμμές, ο μέσος όρος εξασφαλίσεων για επιχειρηματικά δάνεια κυμαίνεται μεταξύ του 30% και 40%, όταν μιλάμε για θετικές εξασφαλίσεις, γιατί δεν βάζω μέσα τις προσωπικές εγγυήσεις και όλα αυτά, οι οποίες θεωρούνται όχι ιδιαίτερης αξίας για την τράπεζα. Άρα, οι εταιρείες αυτές κυμαίνονται περίπου στον μέσο όρο, ίσως και λίγο κάτω από τον μέσο όρο, αλλά κάπου εκεί». Όσον δε αφορά στην παροχή προσωπικών εγγυήσεων εκ μέρους των μετόχων των εταιρειών ΜΜΕ, ο κ. Λ. Φραγκιαδάκης παρατήρησε: «απ' ό,τι καταλαβαίνω, η εμπειρία δείχνει ότι η λήψη των προσωπικών εγγυήσεων είναι κάτι το οποίο όντως δεν έχει προχωρήσει, αλλά απ' ό,τι καταλαβαίνω, δεν προχωρά σε κανέναν κλάδο και όχι συγκεκριμένα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, γιατί οι τράπεζες κρίνουν ότι αυτό που θέλουν να πάρουν επί του πρακτέου και επιχειρηματικά είναι θετικές εξασφαλίσεις». Εξ άλλου, για το ζήτημα της αναδιάρθρωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων των ΜΜΕ, ο ίδιος μάρτυρας εξήγησε ότι: «μέρος της διαδικασίας αναδιάρθρωσης των δανείων για οποιονδήποτε είναι η προσκόμιση ενός ανεξάρτητου επιχειρηματικού σχεδίου. Ζητάμε, λοιπόν, από τις εταιρείες οι οποίες χρήζουν αναδιάρθρωσης, μαζί με την υποβολή του σχεδίου αναδιάρθρωσης να υπάρχει και ένα ανεξάρτητο επιχειρηματικό σχέδιο, το οποίο να δείχνει την αναπροσαρμογή των πληρωμών που έχει λαμβάνειν η Τράπεζα, σε συνδυασμό με τις προσδοκώμενες χρηματοροές που θα γεννήσει η εταιρεία, εάν και κατά πόσον συντρέχουν τα στοιχεία που καθιστούν την εταιρεία βιώσιμη. Αυτό είναι κάτι που ζητάμε, είναι μέρος της διαδικασίας μας...».

Από την πλευρά της Alpha Bank, ο Διευθύνων Σύμβουλος κ. Δημήτριος Μαντζούνης υποστήριξε ότι: «όσον αφορά τα μέσα μαζικής επικοινωνίας η δική μας πολιτική ήταν να δανειοδοτούμε ομίλους, οι οποίοι είχαν οικονομική ευρωστία. Μπορεί η εταιρεία των μέσων μαζικής ενημέρωσης να μην ενεφάνιζε καμία φορά αρνητική καθαρά θέση, αλλά οι μέτοχοι ήταν πάντα δυνατοί και ισχυροί οικονομικά και υποστήριζαν τις εταιρείες τους ή με αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ή με καταθέσεις, τις οποίες

προόριζαν για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου. Όμως, όπως σας είπα, η πολιτική μας ήταν να μην απλωνόμαστε σε όλη τη χώρα, σε μικρές εταιρείες ΜΜΕ».

Ο κ. Φωκίων Καραβίας, Διευθύνων Σύμβουλος της Eurobank, ερωτηθείς σχετικά με τη χορήγηση δανείων σε επιχειρήσεις ΜΜΕ, απήντησε: «Τα δάνεια αυτά -από τον έλεγχο που έχω κάνει κι εγώ προσωπικά- έχουν χορηγηθεί με τραπεζικά κριτήρια και βάσει της σχετικής διαδικασίας που προβλέπει η τράπεζα. Ειδικά για τα δάνεια στα ΜΜΕ, δεν παρουσιάζουν ποσοστό επισφαλειών υψηλότερο από τις συνολικές επισφάλειες που έχουμε στο χαρτοφυλάκιό μας». Σχετικά με την εξασφάλιση των δανείων προς ΜΜΕ από τη Eurobank μέσω σύστασης ενεχύρου επί ταινιοθηκών, ο ίδιος μάρτυρας κατέθεσε: «Την ίδια τακτική ακολουθούν όλες οι τράπεζες. Είναι κοινός ο τρόπος που αποτυπώνουμε τις εξασφαλίσεις αυτές. Είπα προηγουμένως, επειδή έχει γίνει πολλή συζήτηση για τις ταινιοθήκες, ότι διεθνώς οι ταινιοθήκες είναι ένα περιουσιακό στοιχείο το οποίο διαπραγματεύεται, πωλείται και αγοράζεται». Για το ειδικό ζήτημα των προσωπικών εγγυήσεων, ο κ. Φ. Καραβίας εξήγησε ότι: «υπάρχουν δεκάδες και ενδεχομένως εκατοντάδες επιχειρήσεις -και κυρίως μεγάλες- για τις οποίες δεν έχουμε ζητήσει προσωπικές εγγυήσεις. Γενικά, για τις ανώνυμες επιχειρήσεις και ειδικά τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο ή τις πολυμετοχικές είναι και τεχνικά δύσκολο ή αδύνατο να ζητήσουμε προσωπικές εγγυήσεις, όταν υπάρχουν πολλοί μέτοχοι. Άρα, δεν υπάρχει κάποια υποχρέωση -εποπτική ή άλλη- να ζητάμε κατ' ανάγκη προσωπικές εγγυήσεις. Αντίστοιχη πολιτική έχουμε χρησιμοποιήσει και στα μέσα. Δεν σημαίνει, βέβαια, ότι σε ορισμένα μέσα δεν έχουμε πάρει προσωπικές εγγυήσεις. Υπάρχουν συγκεκριμένα μέσα που έκρινε η Επιτροπή ότι για να προχωρήσει στη δανειοδότηση θα ήθελε και την προσωπική εγγύηση των φορέων».

Αναφορικά με τη δανειοδότηση των ΜΜΕ από την Τράπεζα Πειραιώς, ο τέως Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος της κ. Γεώργιος Πουλόπουλος κατέθεσε τα εξής: «Βασικό κριτήριο στην έγκριση μιας οποιασδήποτε πιστοδότησης είναι η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης την περίοδο εκείνη και η δυνατότητά της να παράγει ταμειοροές (cash flows), έτσι ώστε να εξυπηρετηθεί το δάνειο -οι υποχρεώσεις προς τους προμηθευτές, το δημόσιο κ.τ.λ. [...] Όταν χρηματοδοτούμε πρώτη φορά, κοιτάζουμε την αξιολόγηση εκείνη την περίοδο. Στη συνέχεια, λόγω της κρίσης, το οικονομικό περιβάλλον έχει αλλάξει δραματικά. Η οικονομική δραστηριότητα έχει μειωθεί κατά 26% τα τελευταία έξι χρόνια. Όλες οι επιχειρήσεις έχουν δεχτεί μεγάλες μειώσεις στις χρηματοροές τους... Άρα, έχουν υποβαθμιστεί.

Δεν είναι μόνο τα κόμματα ή τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που έχουν υποβαθμιστεί... Είναι το σύνολο των επιχειρήσεων στην Ελλάδα [...] Κατά τον χρόνο της σύναψης είναι η αρχική αξιολόγηση, όπου εξετάζονται όλα τα στοιχεία, όλες οι προοπτικές. Συνήθως σε ένα business plan τριετίας αν μιλάμε για επιχείρηση ή πώς είναι η συνήθης κατάσταση στις επιχειρήσεις, την κατάσταση της επιχείρησης, τον κλάδο, τον χώρο και εκταμιεύονται ανάλογα με την έγκριση ή όχι της ανώτατης επιτροπής». Αναφορικά δε με τη σημασία των εξασφαλίσεων για τη χορήγηση ενός δανείου, ο κ. Γ. Πουλόπουλος σημείωσε ότι: «Οι εξασφαλίσεις αποτελούν για την τράπεζα τεχνική αντιστάθμισης κινδύνου και δευτερογενή πηγή αποπληρωμής. Αυτό ισχύει σε κάθε τράπεζα. Γι' αυτό η εξασφάλιση λαμβάνεται σε περίπτωση αθέτησης του πιστούχου, ώστε να υπάρχει μια δεύτερη πηγή αποπληρωμής του δανείου. Επομένως, δεν είναι κριτήριο ανάληψης του κινδύνου η εξασφάλιση. Η τράπεζα, όμως, δεν παραγνωρίζει την αξία των εξασφαλίσεων και μεριμνά για τη λήψη αυτών. Όπως σας είπα, συνιστά συμπληρωματικό στοιχείο. Οι εξασφαλίσεις που παρέχονται από πλευράς πιστούχων αντιμετωπίζονται ως εναλλακτική πηγή, καθώς η εξυπηρέτηση επιχειρηματικών δανείων εξαρτάται, όπως σας είπα, από το cash flow».

Όσον αφορά στις προσωπικές εγγυήσεις, ο τέως Διευθύνων Σύμβουλος της Attica Bank κ. Αλέξανδρος Αντωνόπουλος σημείωσε ότι: «Για τη λήψη προσωπικής εγγύησης κρίνεται κάθε περίπτωση διαφορετικά. Δεν είναι υποχρέωση να ληφθεί η προσωπική εγγύηση. Σημαντικό ποσοστό των δανείων μας καλύπτεται και από προσωπικές εγγυήσεις».

Εξάλλου, όλοι οι ερωτηθέντες μάρτυρες αρνήθηκαν ότι προσέγγισαν ή ότι προσεγγίσθηκαν από πολιτικά πρόσωπα για να τους παρασχεθούν «υπηρεσίες» διευκόλυνσης της έγκρισης και χορήγησης δανείων σε ΜΜΕ.

Αντιθέτως, ως ένα από τα πλέον σημαντικά στοιχεία που ανέκυψαν ήταν ότι τα άυλα στοιχεία και το προφίλ των επιχειρήσεων ΜΜΕ («όνομα», φήμη, υψηλά ποσοστά τηλεθέασης ή κυκλοφορίας κ.α.) αποτελούσαν ένα από τα πλέον αντικειμενικά και ισχυρά κριτήρια των τραπεζών κατά τη διαδικασία έγκρισης και χορήγησης των πιστώσεων. Χαρακτηριστική υπήρξε εν προκειμένω η κατάθεση λ.χ. του κ. Ιωάννη Βαρδινογιάννη για λογαριασμό του STAR CHANNEL. Τη διαπίστωση αυτή

επιβεβαίωσαν ο κ. Γ. Πάσχας αλλά και η κ. Σ. Παπαγιαννίδου από την πλευρά της ΤΤΕ απαντώντας (η δεύτερη) σε ερώτησή μας: «Όλα [...] παίζουν ρόλο, αλλά η κάθε τράπεζα ανάλογα με την πιστοδοτική της πολιτική και το προφίλ κινδύνου που έχει, τα ταξινομεί και τα προτεραιοποιεί με τον τρόπο που επιλέγει, αρκεί να είναι λογικός. [...] Ή δεν μπορεί να λέει «η φήμη και η πελατεία είναι κάτι αδιάφορο»».

B3. Εκτίμηση μεταβολής συνθηκών - Αντιμετώπιση δυσχερειών εξόφλησης

Η απρόοπτη και ραγδαία επιβολή των συνθηκών στην ευρύτερη οικονομία αλλά και ειδικότερα στον κλάδο της ενημέρωσης, με δραματική μείωση της διαφημιστικής δαπάνης, υποχρέωσε αφ' ενός μεν τις τράπεζες να αναλάβουν πρωτοβουλίες για τη ρύθμιση οφειλών ή την αναδιάρθρωση πιστώσεων, αφ' ετέρου δε τις δανειοδοτηθείσες επιχειρήσεις ΜΜΕ να προχωρήσουν σε περιστολή δαπανών και εξορθολογισμό της λειτουργίας τους. Η εξέταση πολυάριθμων μαρτύρων από τον τραπεζικό χώρο και τον κλάδο των ΜΜΕ ανέδειξε ορισμένες σημαντικές παραδοχές, η επισήμανση των οποίων έχει αξία.

Όπως, πράγματι, προέκυψε δίχως αμφιβολία, η αγορά των ΜΜΕ στην Ελλάδα από την έναρξη της κρίσης και ιδίως μετά το 2010 χαρακτηρίζεται από τη ραγδαία πτώση της διαφημιστικής δαπάνης και των αντίστοιχων εσόδων για τις επιχειρήσεις του κλάδου ενημέρωσης. Είναι χαρακτηριστικές -αντί πολλών- οι σχετικές καταθέσεις των κ.κ. Ιωάννη Αλαφούζου (ΣΚΑΪ) ο οποίος ανέφερε 75% μείωση εσόδων και τον Ηλία Τσίγκα (ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ) που ανέφερε 65% μείωση εσόδων.

Κατά τα ανωτέρω, λ.χ., ερωτηθείς σχετικά με την πολιτική ρυθμίσεων που ακολουθεί η ΕΤΕ, ο Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας κ. Λεωνίδα Φραγκιαδάκης απήντησε: «η φιλοσοφία της Τράπεζας, όταν τα πράγματα δεν πάνε καλά για μια εταιρεία, δεν είναι να την «πνίξει» αμέσως, γιατί αυτό θα είχε σαν άμεσο αποτέλεσμα, πρώτον, την απομείωση των αξιών. Δεν θέλω να συζητήσω για το τι θα πάθαινε η εταιρεία και οι θέσεις εργασίας τις οποίες φέρει. [...] Η στάση της Τράπεζας, λοιπόν, είναι να προσπαθήσει να αναδιρθώσει τη χρηματοδότηση της εταιρείας, να την υποστηρίξει συντηρητικά στο μέτρο του δυνατού και προφανώς, αν μπορεί, να λάβει περισσότερες εξασφαλίσεις. Σε όλο αυτό το επίπεδο και στο πλαίσιο με το οποίο το

λέω, νομίζω ότι η Τράπεζα ενήργησε δεόντως». Και συνέχισε ο κ. Λ. Φραγκιαδάκης: «Το να γυρίσεις να πεις «πνίγω την εταιρεία» με το που εμφανίζονται προβλήματα, αυτό δεν κάνει καλό σε κανέναν, ούτε σε μας σαν τράπεζες γιατί μειώνει τη δυνατότητα ανακτησιμότητας των χρημάτων, πόσω δε μάλλον στις ίδιες τις εταιρείες οι οποίες πνίγονται. Έχουν υπάρξει περιπτώσεις στο παρελθόν όπου έχουν εξαντληθεί όλες οι προσπάθειες και η εταιρεία έχει οδηγηθεί σε πτώχευση; Ναι, υπάρχουν εταιρείες μέσω μαζικής ενημέρωσης για τις οποίες στο παρελθόν εξαντλήσαμε όλες τις προσπάθειές μας και, δυστυχώς, οι εταιρείες οδηγήθηκαν σε πτώχευση. Όμως, η φιλοσοφία μας είναι μία, αυτή της συντηρητικής υποστήριξης με λήψη εξασφαλίσεων, όπου αυτό είναι δυνατόν». Σύμφωνα με τον ίδιο, η επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης στο χώρο της ενημέρωσης υπήρξε ραγδαία: «πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν το γεγονός ότι τα τελευταία επτά με οκτώ χρόνια, σαν αποτέλεσμα της οικονομικής συγκυρίας, η διαφημιστική δαπάνη, η οποία ήταν ένα κύριο μέρος των εσόδων των ΜΜΕ, έχει πέσει παραπάνω από 50%, όπως επίσης και οι κυκλοφορίες». Τέλος, κατά τον κ. Φραγκιαδάκη δεν υπήρξε καμία ευμενής διακριτική μεταχείριση των ΜΜΕ τόσο κατά τη χορήγηση των πιστώσεων όσο και κατά τη ρύθμιση των οφειλών τους: «Δεν μεροληπτήσαμε υπέρ αυτού του κλάδου. Αυτό, όπως είπα και πριν, αποδεικνύεται από το γεγονός ότι οι εξασφαλίσεις τις οποίες έχει αυτός ο κλάδος δεν υπολείπονται από τον μέσο όρο των υπολοίπων εξασφαλίσεων σημαντικά, αλλά καλώς ή κακώς πρέπει κάποιος να λαμβάνει υπ' όψιν του τις πραγματικές συνθήκες της συγκεκριμένης εταιρείας, του συγκεκριμένου κλάδου, τη στιγμή που έρχεται να χειριστεί μια πιστοδότηση».

Ο κ. Δημήτριος Μαντζούνης, για λογαριασμό της Alpha Bank, παρατήρησε: «Η πολιτική μας είναι να συνεννοούμεθα με τον πελάτη και εφόσον είναι συνεργάσιμος δανειολήπτης και η επιχείρησή του είναι βιώσιμη, να προχωρούμε σε αναδιάρθρωση. Η αναδιάρθρωση όμως έχει πάντα το πνεύμα, αν θέλετε, της εξαντλήσεως της στηρίξεως από τον μέτοχο, με ό,τι μέσα μπορεί. Δηλαδή, ή αύξηση μετοχικού κεφαλαίου το οποίο έχει συμβεί τις περισσότερες φορές, ή καταθέσεις μετόχων, αλλά συγκεκριμένα για την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου».

Εκ μέρους της Eurobank, ο κ. Φωκίων Καραβίας τόνισε: «Κατά την πιθανή αναδιάρθρωση κάποιων δανείων ισοδύναμα ακολουθήσαμε τραπεζικά κριτήρια, όπως ακολουθούμε και τους υπόλοιπους πελάτες καθώς επίσης και τη σχετική διαδικασία της Τράπεζας». Όπως εξήγησε ο ίδιος μάρτυρας, «Όταν δόθηκαν τα

δάνεια αυτά -γιατί τα περισσότερα από τα δάνεια αυτά δεν έχουν δοθεί πρόσφατα, είναι δάνεια τα οποία έχουν δοθεί το 2007, το 2008, 2009, το 2010 κοκ- ήταν διαφορετική η οικονομική δραστηριότητα γενικότερα στη χώρα μας σε σχέση με τώρα, ήταν διαφορετική η διαφημιστική πίτα τότε σε σχέση με τώρα. Επομένως, όταν δόθηκαν τα δάνεια αυτά, είχαμε να κάνουμε με εταιρείες οι οποίες είχαν σχετικά ισχυρές χρηματοροές και σχετικά ισχυρούς ισολογισμούς. Βέβαια, στην πορεία τα πράγματα, όπως και για άλλες επιχειρήσεις της οικονομίας ευρύτερα, εξελίχθηκαν με έναν δυσμενή τρόπο. Συνεπώς, πρέπει να βλέπουμε με τα κριτήρια και τα δεδομένα που υπήρχαν τότε και όχι με τα σημερινά, που έχουν αλλάξει πολύ σημαντικά».

Προσεγγίζοντας το θέμα της απρόοπτης μεταβολής των γενικότερων οικονομικών συνθηκών, από τραπεζική σκοπιά, ο τέως Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας Πειραιώς κ. Γεώργιος Πουλόπουλος τόνισε ότι: «Μετά από δύο-τρία χρόνια, το αξιόχρεο της Ελλάδας έφτασε σε επίπεδο «Default», όπως λέγεται, ή «Selected Default» και σήμερα είναι «CCC», αν γνωρίζετε τις διαβαθμίσεις. Είναι σε επίπεδο «Junk». Αυτό που συνέβη από «A» σε «Junk» δεν έχει ξανασυμβεί, όπως είπα, πουθενά. Δεν μπορούσε να το εκτιμήσει κανένας το 2009 και το 2010. [...] Πάντα κοιτάζουμε το παρελθόν και τη διαδρομή κάθε επιχείρησης και την κατάσταση που βρίσκεται κατά την περίοδο του αιτήματος. Επίσης, κάνουμε και μια προβολή, συνήθως ένα business plan, για να δούμε πώς μπορεί αυτή να εξελιχθεί στα επόμενα χρόνια και κάνουμε και σενάρια ευαισθησίας. Απλά, αυτό που συνέβη δεν μπορούσε να το εκτιμήσει κανένας σε οποιοδήποτε σενάριο το 2010 στην Ελλάδα, όπως είπα - το βάθος της κρίσης και η έκταση». Όσον αφορά στον τρόπο που η Τράπεζα Πειραιώς διαχειρίζεται τη μη εξυπηρέτηση των συγκεκριμένων δανείων, ο κ. Γ. Πουλόπουλος κατέθεσε: «δεν είναι κάτι διαφορετικό από τους υπόλοιπους κλάδους. Θυμίζω ότι έχουμε χρηματοδοτήσει πάρα πολλές επιχειρήσεις. Πάρα πολλές επιχειρήσεις έχουν προβλήματα. Και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης δεν ξεφεύγουν από αυτόν τον κανόνα, δυστυχώς».

Παρεμπιπτόντως, από τις εργασίες της Επιτροπής και ιδίως μετά από δικές μας ερωτήσεις αποδείχθηκε ότι -σε αντίθεση με ό,τι αναπαράγονταν από την Κυβέρνηση- οι επιχειρήσεις ΜΜΕ όλα τα προηγούμενα έτη κατέβαλλαν σημαντικά ποσά στο Δημόσιο για διάφορες αιτίες (φόρους, εισφορές και λοιπά βάρη) (βλ. χαρακτηριστικά κατάθεση κ. Ιωάννη Βαρδινογιάννη).

B4. Τράπεζες και διαφήμιση

Πρόκειται για φαινομενικά παρεμπόπτον ζήτημα που διέπει τις αμφίδρομες σχέσεις τραπεζών - ΜΜΕ, με σαφείς όμως προεκτάσεις στο πεδίο των ευρύτερων συναλλαγών. Το βασικό ερώτημα εν προκειμένω είναι εάν οι διαφημιζόμενες τράπεζες προβαίνουν σε συμψηφισμό με τις αξιώσεις τους από τα δάνεια.

Ο Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΤΕ κ. Λεωνίδα Φραγκιαδάκης κατέθεσε σχετικά: «Οι διαφημιστικές δαπάνες της Εθνικής Τράπεζας και οποιασδήποτε εταιρείας, κατά τη γνώμη μου, δεν πρέπει να συνδέονται με την πιστοδοτική διαδικασία. Άλλη είναι η επιχειρηματική σκέψη υπό την οποία δίδονται και κατανέμονται οι διαφημιστικές δαπάνες και άλλος ο τρόπος με τον οποίο διαχειρίζεται η Τράπεζα τα ανοικτά πιστωτικά της ανοίγματα. Επίσης, ακόμα και λανθασμένα κάποιος να τα συνέδεε αυτά, τα μεγέθη στα οποία αφορούν οι διαφημιστικές δαπάνες δεν έχουν καμμία σχέση και δεν πρέπει να έχουν καμμία σχέση με τον τρόπο με τον οποίο κατανέμεται το πιστοδοτικό βάρος σε κάθε εταιρεία. Άρα, δεν πιστεύω ότι είναι κάτι συσχετίσιμο. Η Τράπεζα ακολουθεί την πολιτική της και κάνει αυτό που πρέπει να κάνει για να πάρει πίσω ή να διαχειριστεί τα ανοικτά πιστοδοτικά της ανοίγματα και η εταιρεία, από την άλλη μεριά, κάνει αυτό που πρέπει να κάνει για να προωθήσει τις εργασίες της μέσω διαφημίσεων. Κατά τη γνώμη μου, δεν πρέπει να συνδέονται αυτά τα δύο». Εξ άλλου, ο ίδιος μάρτυρας ξεκαθάρισε για λογαριασμό της ΕΤΕ: «Δεν συμψηφίζουμε διαφημιστικές δαπάνες με εξόφληση δανείων».

Από την πλευρά της Eurobank, ο κ. Φωκίων Καραβίας σημείωσε: «Όσον αφορά την πολιτική της τράπεζας, να διευκρινίσω ότι η διαδικασία πιστοδοτήσεων με τη διαδικασία διαφημιστικών δαπανών είναι δύο ξεχωριστές, διακριτές και ανεξάρτητες διαδικασίες. Ωστόσο, τουλάχιστον επί εποχής μου, κατά την κατανομή της διαφημιστικής δαπάνης λαμβάνουμε υπόψη εάν τα δάνεια του μέσου είναι καταγγελλόμενα ή όχι. Αν έχουν καταγγελλεί από την τράπεζα δάνεια, διακόπτουμε και την διαφημιστική συνεργασία».

Ερωτώμενος σχετικά με τη διαφημιστική δαπάνη της Τράπεζας Πειραιώς ο μάρτυρας κ. Γ. Πουλόπουλος απάντησε ότι: «Τα βασικά κριτήρια για την κατανομή της διαφημιστικής δαπάνης είναι η κυκλοφορία στα έντυπα, είναι η τηλεθέαση, αν αφορά τηλεοπτικά μέσα».

B5. Περιπτώσιολογία επιχειρήσεων ΜΜΕ

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται αναλυτικότερα, κρίσιμα ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία τα οποία αφορούν σε εταιρείες και ομίλους επιχειρήσεων που διαχειρίζονται μέσα μαζικής ενημέρωσης στον έντυπο και ηλεκτρονικό Τύπο, καθώς και στο ραδιοτηλεοπτικό πεδίο. Τα στοιχεία προέρχονται από έγγραφα που υποβλήθηκαν στην Επιτροπή καθ' όλη τη διάρκεια συγκεντρώσεως του υλικού. Ιδιαίτερη κρισιμότητα, πέραν του πλήθους των ποσοτικών στοιχείων που απέστειλαν οι τράπεζες και οι ίδιες οι πιστούχοι εταιρείες ΜΜΕ, παρουσιάζουν οι εκθέσεις ειδικών ερευνών της ΤτΕ (Διεύθυνση Επιθεώρησης), οι οποίες υποβλήθηκαν στην Επιτροπή. Πρόκειται για συνοπτικές αλλά πλήρως τεκμηριωμένες και επομένως αξιόπιστες εκθέσεις, που επιτρέπουν τη συναγωγή ασφαλών συμπερασμάτων για το status και την εξέλιξη του φαινομένου της δανειοδότησης των ΜΜΕ.

Για συστηματικούς λόγους, η ανάπτυξη της περιπτώσιολογίας ακολουθεί τη χρονική εξέλιξη των εργασιών της Επιτροπής και δη τη σειρά εξέτασης των σχετικών μαρτύρων - εκπροσώπων των συγκεκριμένων μεγάλων επιχειρήσεων ΜΜΕ.

I. Όμιλος ΣΚΑΪ

Γενικό πιστοληπτικό status: βασική πηγή πληροφόρησης για τον διαχρονικό δανεισμό των εταιρειών του Ομίλου ΣΚΑΪ (2001-2015) αποτελεί η εξαιρετικά πρόσφατη (Απρίλιος 2016) έκθεση ειδικής έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος που εκπονήθηκε μετά από σχετική παραγγελία του Οικονομικού Εισαγγελέως (στο πλαίσιο διερεύνησης της νομιμότητας των δανείων των ΜΜΕ, μετά τις ενέργειες του Υπουργού κ. Π. Νικολούδη το 2015). Όπως προκύπτει από τις σχετικές παρατηρήσεις της ΤτΕ, βασικός χρηματοδότης του ομίλου υπήρξε διαχρονικά η ΕΤΕ και μόνο δευτερευόντως η EUROBANK. Στόχος της χρηματοδότησης ήταν η στήριξη του ομίλου, δεδομένης της σοβαρής κεφαλαιακής ενίσχυσης που παρέχει ο βασικός

μέτοχος Ιωάννης Αλαφούζος. Στη χορήγηση των δανείων έπαιξε σημαντικό ρόλο το σταθερό μερίδιο αγοράς του ΣΚΑΪ (σε ραδιόφωνο και τηλεόραση), καθώς και το σχέδιο περιστολής κόστους του ομίλου και βελτίωσης των παγίων. Το διάστημα 2007-2009, η ΕΤΕ ακολούθησε σταθερή πιστοδοτική πολιτική προς τον όμιλο αναλαμβάνοντας μεγάλο μέρος κινδύνων (μακροπρόθεσμα ομολογιακά δάνεια, προς αναχρηματοδότηση παλαιότερου δανεισμού). Έκτοτε ακολούθησε πολιτική επί μέρους αναδιαρθρώσεων των χρονοδιαγραμμάτων αποπληρωμής με παράλληλη κάλυψη των αναγκών του ομίλου σε κεφάλαιο κίνησης, καλυμμένη όμως κατά 100% με ρευστοποιήσιμα στοιχεία.

Ειδικότερα, το 2009, η χρηματοοικονομική κατάσταση της μητρικής (ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ & ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΑΕ) και της βασικής θυγατρικής (ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΕ) εξελισσόταν ικανοποιητικά. Έκτοτε, δεδομένης της εμφάνισης της οικονομικής κρίσης, άρχισε σταδιακή επιδείνωση οικονομικών μεγεθών (κύκλος εργασιών, καθαρή θέση κ.α.). Η διοίκηση του ομίλου εφάρμοσε πρόγραμμα αναδιάρθρωσης με πώληση θυγατρικών και απεμπλοκή από ζημιογόνες δραστηριότητες, με αποτέλεσμα το 2011 να επανέλθει σε λειτουργική κερδοφορία. Σημειώνεται ως θετικό στοιχείο η διαχρονική στήριξη από τους μετόχους και κυρίως τον βασικό μέτοχο (Ι. Αλαφούζο) με εισροή νέων κεφαλαίων. Βλ. ιδίως ΑΜΚ μητρικής 20,9 εκ. € (2004-2015) και βασικής θυγατρικής 45,2 εκ. € (2005-2015).

Συνολικά, σύμφωνα με την ΤΤΕ, ο συνδυασμός της πιστοδοτικής στήριξης, της κεφαλαιακής ενίσχυσης των εταιρειών από τον βασικό μέτοχο και της επίτευξης λειτουργικών αποτελεσμάτων δημιουργεί προϋποθέσεις εξυπηρέτησης των ανειλημμένων από τον όμιλο και τους μετόχους κινδύνων.

Αναλυτικά ανά τραπεζικό ίδρυμα:

ΕΤΕ: Οι οφειλές των εταιρειών του Ομίλου προς την ΕΤΕ ανέρχονταν τον Μάιο 2016 σε 46.700.000 €, ενώ ο βασικός μέτοχος αυτών κ. Ιωάννης Αλαφούζος οφείλει 7.300.000 €. Το 89,7% των οφειλών αφορούν στην εταιρεία ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΤΕΕ (εταιρεία του τηλεοπτικού ΣΚΑΪ).

ΕΥΡΟΒΑΝΚ: Σύμφωνα με την ΤΤΕ, η Eurobank είχε «περιορισμένου ύψους συνεργασίας» με τον ΣΚΑΪ και τις συνδεδεμένες επιχειρήσεις. Ειδικότερα, η τράπεζα έχει χορηγήσει από το 2010 δάνειο στη ΘΑΝΑΛΕ ΑΕ (αρχικά στον Θανάση Αλαφούζο με μεταγενέστερη αλλαγή πιστούχου), αρχικού ύψους 1.800.000 € και με εγγύηση των μετόχων. Το υπόλοιπο τον Μάιο 2016 είναι 150.000 € και εξυπηρετείται ομαλά. Εν συνεχεία, στις 06-10-2014, μετά από αίτημα της ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ ΑΤΕΕ («τηλεοπτικός» ΣΚΑΪ), η Eurobank Leasing ενέκρινε όριο για απόκτηση μηχανολογικού εξοπλισμού 2.100.000 € για εμπλουτισμό του τεχνικού εξοπλισμού προς παροχή υπηρεσιών στην ΟΤΕ TV. Τα μισθώματα σήμερα καταβάλλονται

ομαλά. Τέλος, οφειλές προς τη Eurobank διατηρεί και ο διευθύνων σύμβουλος του ΣΚΑΪ Κωνσταντίνος Κιμπουρόπουλος. Η συνολική οφειλή 800.000 € είναι σήμερα ενήμερη.

Τρέχουσες οφειλές: σύμφωνα με τους επικαιροποιημένους πίνακες που απέστειλαν οι τράπεζες στις αρχές Ιουλίου, οι οφειλές του Ομίλου ΣΚΑΪ προς τις τράπεζες είχαν στις 31-05-2016, ως εξής:

I. Προς ΕΤΕ

i. ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΝΤΟΤ ΚΟΜ Α.Ε. (από πέντε συμβάσεις, 1999, 2009, 2010, 2012 και 2014): συνολικό λογιστικό υπόλοιπο 30.944.620 €.

ii. ΟΜΜΕ Α.Ε. (από δύο συμβάσεις, 2006): συνολικό λογιστικό υπόλοιπο 789.288 €.

iii. Ι. Αλαφούζος (από τρία προσωπικά δάνεια, 2013): συνολικό λογιστικό υπόλοιπο 6.802.845 €.

Συνολικό λογιστικό υπόλοιπο εταιρειών Ομίλου ΣΚΑΪ προς ΕΤΕ: 38.536.753 €.

II. Προς EUROBANK

i. ΙΜΕΡΟΣ SHIPPING Ltd. (από μία σύμβαση, 2011): υπόλοιπο 6.946.205,10 €.

ii. Κωνσταντίνος Κιμπουρόπουλος (από τρία προσωπικά δάνεια, 2005, 2006, 2007): υπόλοιπο 820.065,15 €.

iii. Ιωάννης Αλαφούζος (από ένα προσωπικό δάνειο, 2002): υπόλ.: 4.546,60 €.

II. Όμιλος ΠΗΓΑΣΟΣ

Ταυτότητα: η εταιρεία ΠΗΓΑΣΟΣ ΑΕ ιδρύθηκε το 1981. Σταδιακά εξελίχθηκε σε εταιρεία συμμετοχών (holding), που κατέχει μετοχές σε ένα πλήθος συνδεδεμένων επιχειρήσεων στον τομέα των ΜΜΕ (εφημερίδες -ΕΘΝΟΣ, ΗΜΕΡΗΣΙΑ-, περιοδικά, τηλεόραση, ραδιόφωνο, διαδίκτυο, εκτυπώσεις κ.α.). Η ιδιοκτήτρια του Ομίλου οικογένεια Μπόμπολα (ο πατέρας Γεώργιος και ήδη και ο υιός Φώτιος) έχει αναπτύξει πολυσχιδή δραστηριότητα στον τομέα των δημοσίων έργων σε Ελλάδα και εξωτερικό. Γενικό πιστοληπτικό status: βασική πηγή πληροφόρησης για το διαχρονικό δανεισμό των εταιρειών του Ομίλου Πήγασος (2001-2015) αποτελεί η εξαιρετικά πρόσφατη (Ιούλιος 2016) έκθεση ειδικής έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος, που εκπονήθηκε μετά από σχετική παραγγελία του Οικονομικού Εισαγγελέως.

Όπως προκύπτει από τις σχετικές παρατηρήσεις της ΤΤΕ, ως το 2008 η χρηματοοικονομική κατάσταση του ομίλου χαρακτηριζόταν από ισχυρή κεφαλαιακή βάση και θετική σχέση ιδίων προς ξένα κεφάλαια. Βασικά της χαρακτηριστικά ήταν επίσης η υψηλή αξία περιουσιακών στοιχείων, η ανάπτυξη εργασιών των εταιρειών

και η κερδοφορία. Παρατηρούνταν περιορισμένη χρήση των εγκεκριμένων ορίων πίστωσης και ομαλή εξυπηρέτηση των δανείων.

Μετά το 2009, υπήρξε μεταστροφή του οικονομικού κλίματος και λόγω της ύφεσης οι εταιρείες του ομίλου εισήλθαν σε πτωτική τροχιά. Στόχος πλέον της χρηματοδότησης εκ μέρους των τραπεζών ήταν η στήριξη του ομίλου, ώστε αυτός να μείνει ζωντανός μέσα στην κρίση, εκ παραλλήλου με την οικονομική συνεισφορά των μετόχων. Έγιναν, πράγματι, κεφαλαιακές ενισχύσεις με δανεισμό από τον μέτοχο 2009-2015 51,35 εκ. € και περιστολή κόστους. Αλλά αυτές δεν ήταν επαρκείς για να ανακόψουν την πτωτική πορεία. Άλλωστε, η έντονη συσχέτιση - αλληλεξάρτηση των εργασιών των εταιρειών του ομίλου είχε πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα στις επιπτώσεις της κρίσης.

Αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης επιδείνωσης ήταν ή έντονα αρνητική καθαρή θέση των εταιρειών του ομίλου και η αδυναμία εξυπηρέτησης οφειλών συνολικού ύψους 159,3 εκ. € (Απρίλιος 2016). Το διάστημα 2010-2015 καταγράφηκαν λειτουργικές ζημίες 85 εκ. €, που καλύφθηκαν από αύξηση δανεισμού, εισφορές μετόχων και ταμειακά διαθέσιμα. Από τις αρχές του 2012, η διοίκηση του ομίλου άρχισε διαπραγματεύσεις με τις τράπεζες για την αναδιάρθρωση του δανεισμού της μητρικής.

Πιστοδοτική πολιτική Τραπεζών: έως το 2009 η πιστοδοτική πολιτική των ελληνικών Τραπεζών προς τις εταιρείες του Ομίλου Πήγασος κρίνονται από την ΤΤΕ ότι βρίσκονταν εντός του κανονιστικού πλαισίου και των ισχυουσών πολιτικών. Μετά το 2012, παράλληλα με την εισροή νέων κεφαλαίων από τους μετόχους, παρασχέθηκαν και νέα δάνεια (από ΕΤΕ & ALPHA - 5 εκ. € έκαστη), για τη στήριξη της εταιρείας ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΟΣ ΑΕ, με εκχώρηση των εισπράξεων διανομής. Από το 2012, οι τρεις κοινοπρακτούσες τράπεζες ΕΘΝΙΚΗ, ALPHA και ΠΕΙΡΑΙΩΣ εκκίνησαν διαδικασίες αναδιάρθρωσης δανεισμού της ΠΗΓΑΣΟΣ με λήψη εξασφαλίσεων..

III. Alpha TV

Ταυτότητα και οικονομική πορεία: η ALPHA ΔΟΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ ιδρύθηκε το 1996 ως ΣΚΑΪ 100,4 ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΟΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ. Το 2002 όλες οι μετοχές της εταιρείας πέρασαν στην ιδιοκτησία Ομίλου Κοντομηνά. Τον Δεκέμβριο 2008 εισήλθε στο μετοχικό κεφάλαιο ο γερμανικών συμφερόντων όμιλος RTL (κατά 70%), ο οποίος αποχώρησε τον Φεβρουάριο 2012. Πλέον, ιδιοκτήτρια όλων των μετοχών της εταιρείας είναι η ALPHA MEDIA GROUP LTD με έδρα την Κύπρο, η οποία ελέγχεται πλήρως από την επίσης κυπριακή SIXOMENT LTD συμφερόντων άμεσα και έμμεσα Δημητρίου Κοντομηνά. Ο ALPHA κατέχει

διαχρονικά την τρίτη θέση πανελλαδικής τηλεθέασης και διαφημιστικών εσόδων. Η ανάπτυξη των τηλεοπτικών προγραμμάτων του σταθμού χρηματοδοτήθηκε με δανεισμό και με αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου (ΑΜΚ 2005, 2007). Με την έναρξη της οικονομικής κρίσης, το 2009, ενώ η εταιρεία ελέγχεται από την RTL, ο κύκλος εργασιών περιορίζεται στο μισό, ενώ συσσωρεύθηκαν υψηλές ζημιές, που καλύφθηκαν από διαδοχικές ΑΜΚ συνολικού ποσού 250 εκ. €. Από το 2013 η δραστηριότητα δείχνει να ανακάμπτει ενώ σημειώνονται ενέργειες συγκράτησης του λειτουργικού κόστους (μέσω μείωσης του κόστους των προγραμμάτων). Όταν το 2008 συμφωνήθηκε η είσοδος του RTL, βασικός όρος της συμφωνίας ήταν η προηγούμενη εξόφληση του προηγούμενου δανεισμού (της holding ΔΕΜΚΟ ΑΕ) ύψους 102 εκ. €. Τα ποσά για την εξόφληση του δανεισμού προέκυψαν από ΑΜΚ. Στη συνέχεια ο όμιλος RTL κατά πάγια τακτική του χρηματοδοτούσε το κανάλι μέσα από θυγατρικές του εταιρείες. Παράλληλα γινόταν χρήση και τραπεζικού δανεισμού (από τη Γενική Τράπεζα και την Τράπεζα Πειραιώς) που ως το 2011 είχε πλήρως εξοφληθεί. Μέρος του δανεισμού που έλαβε η εταιρεία από τη μητρική RTL υφίσταται ως σήμερα (ομολογιακό δάνειο 22,5 εκ. € με ετήσιες δόσεις 4,8 εκ. € έως το 2018). Η σχετική συμφωνία προβλέπει τη δυνατότητα συμψηφισμού του δανείου με ανεπίδεκτες εισπραχτές εμπορικές απαιτήσεις οι οποίες είχαν προκύψει πριν την αποχώρηση της RTL SA. Επιπρόσθετα, η εταιρεία στηρίζεται με δανεισμό από τη συγγενή ασφαλιστική εταιρεία PRIME INSURANCE Ltd (3 εκ. €).

Πιστοληπτική πολιτική γενικά: το status του δανεισμού του ALPHA από τις ελληνικές τράπεζες περιγράφεται αναλυτικά στη σχετική έκθεση ειδικής έρευνας της ΤΤΕ, η οποία εκπονήθηκε μόλις τον περασμένο μήνα Ιούλιο 2016, κατόπιν σχετικής παραγγελίας του Οικονομικού Εισαγγελέως. Από την έκθεση προκύπτει ότι αφού εξοφλήθηκε ο παλαιός δανεισμός το 2011 (κατά τα παραπάνω), οι τράπεζες, στα τέλη του 2012, καθόρισαν νέο πλαίσιο βραχυπρόθεσμων ορίων κεφαλαίου κίνησης και προεξόφλησης επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring), τα οποία ήταν καλυμμένα στο σύνολό τους με ποσοστό προεξόφλησης κάτω του 85%. Το ύψος των ορίων παραμένει, κατά την ΤΤΕ, σε επίπεδα συμβατά με το μέγεθος των δραστηριοτήτων της εταιρείας και κινούνται ομαλά. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της έκθεσης, κατόπιν της εισόδου στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας του Ομίλου RTL, ο τότε τραπεζικός δανεισμός αποπληρώθηκε στο σύνολό του. Η έκτοτε πιστοδότησή της, υπό τη νέα μετοχική σύνθεση καλύπτεται πλήρως από ρευστοποιήσιμα στοιχεία και εξυπηρετείται ομαλά.

Ειδικότερα, από την ίδια ως άνω έκθεση της ΤΤΕ εξάγονται οι ακόλουθες παρατηρήσεις, ανά πιστωτικό ίδρυμα:

Eurobank Ergasias: Στις 18.04.2016 υπήρχε σε ισχύ εγγυητική επιστολή 82.000 €. Καθορισμένο από τον Μάρτιο 2012 όριο 2 εκ. € για κεφάλαιο κίνησης έναντι επιταγών πελατείας εμφανίζει μηδενικό υπόλοιπο από τον Ιούνιο 2014. Πληροφοριακά, αναφέρεται από την ΤΤΕ ότι υφίσταται προσωπικό δάνειο του κ. Δ. Κοντομηνά ποσού 2,5 εκ. €. Είναι μακροπρόθεσμο και εκταμιεύθηκε το 2010 με ετήσια διάρκεια. Έχει δρομολογηθεί εκ νέου η ρύθμισή του. Οι τόκοι βέβαια καταβάλλονται κανονικά.

Επίσης εντοπίστηκε δάνειο 380.000 € υπέρ του κ. Αναστασίου Μπούρα με εγγυητή τον κ. Δ. Κοντομηνά. Το δάνειο αρχικού ποσού 1 εκ. € εκταμιεύθηκε το 2010, με σκοπό τη μερική εξαγορά της αθλητικής εφημερίδας SPORTDAY. Στις αρχές του 2015, το 55% της εφημερίδας αυτής εξαγοράστηκε από εταιρεία συμφερόντων Δ. Κοντομηνά. Το εν λόγω δάνειο καλύπτεται και με μετοχές της εταιρείας SPORTDAY ΑΕΠΕΕ.

Εθνική Τράπεζα: Η συνεργασία της Τράπεζας με τον ALPHA επανεκκίνησε τον Οκτώβριο 2012 με την παροχή ορίου factoring, που παρουσίαζε υπόλοιπο στις 18.04.2016 8,5 εκ. €. Ειδικότερα, μετά από διαδοχικές αυξήσεις, το όριο από 3 εκ. (Οκτ. 2012) έφθασε -μετά την τελευταία αύξηση, Δεκ. 2014- στα 10 εκ. € με 60% ποσοστό προεξόφλησης τιμολογίων διαφημιστικών εταιρειών. Πληροφοριακά, αναφέρεται ότι ο ALPHA εγγυήθηκε εντός του 2015 τη σύμβαση ποσού 1,5 εκ. € χρηματοδοτήσεων κεφαλαίου κίνησης της συγγενούς εταιρείας KB IMPULS HELLAS ΑΕ, με αντικείμενο τις δορυφορικές συνδέσεις. Το υπόλοιπο ανερχόταν σε 780.000 € και καλύπτεται με γεγεννημένες απαιτήσεις. Τέλος, υφίσταται όριο 500.000 € υπέρ της SPORTDAY ΑΕΠΕΕ, με ευχέρεια χρήσης του για factoring καλυμμένο με ρευστοποιήσιμα στοιχεία.

Τράπεζα Πειραιώς: Στις 05.05.2016 υπήρχε οφειλή 1,17 εκ. € από χρηματοδοτήσεις κεφαλαίου κίνησης έναντι επιταγών πελατείας. Πρόκειται για όριο αρχικού ύψους 2 εκ. € (Οκτ. 2012) που έκτοτε αυξήθηκε και ανανεώνεται η ισχύς του, ενώ κινείται ομαλά.

Τρέχουσες οφειλές (βάσει στοιχείων που υπέβαλαν οι Τράπεζες)

Σύμφωνα με τους επικαιροποιημένους πίνακες που απέστειλαν οι τράπεζες στις αρχές Ιουλίου 2016, οι οφειλές της ALPHA TV Α.Ε. προς τις τράπεζες είχαν στις 31-05-2016, ως εξής:

EUROBANK

1. ALPHA ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ (μία σύμβαση 02.04.2012)

Λογιστικοποιημένο υπόλοιπο 31.05.2016 = 81.992,51 €

2. Δημήτριος Κοντομηνάς (μία σύμβαση 13.04.2010)

Λογιστικοποιημένο υπόλοιπο 31.05.2016 = 2.450.000 €.

3. Αναστάσιος Μπούρας (μία σύμβαση 01.04.2009)

Λογιστικοποιημένο υπόλοιπο 31.05.2016 = 377.312,49 €

ΣΥΝΟΛΟ ΟΜΙΛΟΥ: Λογιστικοποιημένο υπόλοιπο 31.05.2015

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

1. ALPHA ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ (ΑΑΛ από Τράπεζα Πειραιώς, 31.10.2012)

Λογιστικό υπόλοιπο 31.05.2016 = 1.009.520,88 €

2. ALPHA ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ (πιστωτική κάρτα από Τράπεζα Πειραιώς, 20.11.2013)

Λογιστικό υπόλοιπο 31.05.2016 = 14.085,61 €

Συνολική οφειλή 31.05.2016 = 99.592,67 €

ALPHA BANK

1. ALPHA ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ (μία σύμβαση, χωρίς ημερομηνία)

Λογιστικοποιημένο υπόλοιπο 31.05.2016 = 6.190,33 €

2. VILLAGE FILMS ΑΕ (πέντε συμβάσεις, όλες 10.09.2010)

Συνολικά: Λογιστικοποιημένο υπόλοιπο 31.05.2016 = 2.258.485,32 €

IV. Όμιλος ΔΟΛ

Πιστοληπτική πολιτική ανά τράπεζα: το status του δανεισμού του Ομίλου ΔΟΛ από τις ελληνικές τράπεζες περιγράφεται αναλυτικά στη σχετική έκθεση ειδικής έρευνας της ΤτΕ, η οποία εκπονήθηκε τον Σεπτέμβριο 2015 κατόπιν σχετικής παραγγελίας του Οικονομικού Εισαγγελέως. Από την έκθεση αυτή εξάγονται οι ακόλουθες παρατηρήσεις, ανά πιστωτικό ίδρυμα:

Alpha Bank: Πρόκειται για την πλέον σοβαρή περίπτωση χρηματοδότησης ΜΜΕ από τη συγκεκριμένη Τράπεζα. Σύμφωνα με τη σχετική έκθεση ειδικής έρευνας της ΤτΕ (Σεπτέμβριος 2015, διενεργήθηκε κατόπιν σχετικής παραγγελίας των Οικονομικών Εισαγγελέων), η Alpha Bank ορίσθηκε ως διαχειρίστρια πληρωμών και εκπρόσωπος των ομολογιούχων στο πλαίσιο του δεκαετούς Κοινοπρακτικού Ομολογιακού Δανείου (ΚΟΔ) της 25ης-08-2014, συμμετέχοντας, παράλληλα, κατά 31%, με σημαντικές εξασφαλίσεις (ενέχυρα συμμετοχών, σημάτων, απαιτήσεων και προσημειώσεις σε ακίνητα). Το ΚΟΔ 2014 είχε ως σκοπό αφ' ενός την αναχρηματοδότηση υφιστάμενου δανεισμού και αφ' ετέρου την κάλυψη νέων αναγκών κεφαλαίου κίνησης (νέα χρηματοδότηση). Η συνολική οφειλή του Ομίλου ΔΟΛ προς την Alpha Bank (95.500.000 €, στις 30-04-2016) αναλύεται σε: α) 31.200.000 € από το ΚΟΔ 2014 (εκεί εντάχθηκαν δάνεια των ΔΟΛ ΑΕ, ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΕ, ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΕ, ΔΟΛ DIGITAL ΑΕ, MULTIMEDIA ΑΕ),

β) 57.300.000 € από δάνειο για αγορά μετοχών που είχε δοθεί στον Σταύρο Ψυχάρη, γ) 4.100.000 € από άλλα δάνεια του ΔΟΛ που δεν εντάχθηκε στο ΚΟΔ, δ) 200.000 € από δάνεια της STUDIO ATA ΑΕ και ε) 2.100.000 € από δάνεια προς τη Brionte Ltd (συμφερόντων Στ. Ψυχάρη).

Εθνική Τράπεζα: Σύμφωνα με το πόρισμα της ΤτΕ, η ΕΤΕ παρέσχε διαχρονική στήριξη στον ΔΟΛ με παροχή ρευστότητας ειδικά τη δύσκολη περίοδο μετά το 2009, επιδιώκοντας τον περιορισμό των ακάλυπτων οφειλών της.

Τράπεζα Πειραιώς: Σύμφωνα με το πόρισμα της ΤτΕ, η Τράπεζα Πειραιώς είχε περιορισμένη συνεργασία με τον ΔΟΛ. Πλέον όλες οι οφειλές έχουν ρυθμισθεί μέσω του δεκαετούς Κοινοπρακτικού Ομολογιακού Δανείου (ΚΟΔ) της 25ης-08-2014, όπου η Τράπεζα Πειραιώς συμμετέχει κατά 22% (19.363.577 €), με σημαντικές εξασφαλίσεις (ενέχυρα συμμετοχών, σημάτων, απαιτήσεων και προσημειώσεις σε ακίνητα). Ο ΔΟΛ, για την Τράπεζα, έχει αδύναμη πιστοληπτική ικανότητα (16), ενώ έχει υποσχεθεί να προβεί σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου κατά 8.000.000 €.

Eurobank Ergasias: Σύμφωνα με το πόρισμα της ΤτΕ, η Eurobank τον Ιούνιο του 2009 παρέσχε όριο κεφαλαίου κίνησης 5.000.000 € στον ΔΟΛ, με ευχέρεια χρήσης από κάθε εταιρεία του ομίλου. Στις 23-07-2010 ανανεώθηκε το όριο, τμήμα του οποίου (1.500.000 €) είχε ήδη χρησιμοποιηθεί από την εταιρεία ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ Α.Ε. Το ανωτέρω πιστωτικό όριο ανανεώνεται κατ' έτος, ενώ η ως άνω οφειλή (1.500.000 €) που αφορά στην ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ Α.Ε. αντιμετωπίστηκε με τους όρους του ΚΟΔ της 25ης 08-2014 (στο οποίο δεν συμμετέχει η Eurobank).

V. Όμιλος ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ταυτότητα Ομίλου: η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Α.Ε., μετά την απόσχιση του εκδοτικού της κλάδου (2011), ο οποίος εισφέρθηκε κατά 100% στη θυγατρική της ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε., διατηρεί σήμερα όλες τις συμμετοχές στις θυγατρικές και συγγενείς της εταιρείες. Διατηρεί επίσης την εκμετάλλευση ακινήτων καθώς και την παροχή διοικητικών κ.α. υπηρεσιών στις θυγατρικές. Το μεγαλύτερο ποσοστό της κατέχεται από μέλη της οικογένειας Αλαφούζου, ενώ οικονομικός ιδιοκτήτης του ομίλου είναι ο κ. Θεμιστοκλής Αλαφούζος.

Ειδικότερα, η εταιρεία ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε. συστάθηκε το 1996 ως ΔΕΣΙΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ - ΕΚΔΟΤΙΚΗ - ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ - ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ Α.Ε., ενώ έλαβε τη σημερινή της επωνυμία στις 30.06.2011 (μετά την εισφορά του εκδοτικού κλάδου της ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Α.Ε.). Σήμερα, ο κλάδος περιλαμβάνει την έκδοση της εφημερίδας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, καθώς και ποικίλων άλλων εντύπων.

Προκύπτει ότι οι κίνδυνοι που έχουν αναλάβει οι Τράπεζες (43,2 εκ. €, Σεπτέμβριος 2015), διασφαλίζονται επαρκώς και, μέχρι την ημερομηνία ελέγχου (Φεβρουάριος 2016) εξυπηρετούνταν εγκαίρως.

Συμπεράσματα ΤΤΕ: οι κατά καιρούς εγκριτικές αποφάσεις λήφθηκαν από τα αρμόδια όργανα των τραπεζών που σύμφωνα με τις πιστωτικές πολιτικές είναι τα ανώτατα. Οι χρηματοδοτήσεις που παρασχέθηκαν από τις τράπεζες είχαν, κατά το μεγαλύτερό τους τμήμα, σκοπό την κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης, ήτοι την εξυπηρέτηση λειτουργικών αναγκών της εταιρείας. Οι τράπεζες παρείχαν πιστοδοτική στήριξη στην εταιρεία από την έναρξη της οικονομικής κρίσης (2009) και μετά, λαμβάνοντας παράλληλα σχεδόν πάντα ποικίλες εξασφαλίσεις (βάρη επί ακινήτων, ρευστοποιήσιμα στοιχεία, ενοχικές εγγυήσεις κ.α.). οι παρατάσεις που δόθηκαν τόσο ως προς τα χρονοδιαγράμματα αποπληρωμής όσο και ως προς τις δεσμεύσεις της εταιρείας εντάσσονται στο πλαίσιο διαχείρισης των απαιτήσεων, δεδομένου ότι η ίδια εφαρμόζε πρόγραμμα εξορθολογισμού των δραστηριοτήτων της. Μάλιστα, καταλυτική σημασία είχε η γενικότερη συναλλακτική συμπεριφορά της εταιρείας που παρέμεινε συναινετική και συνεπής ακόμη και μετά τη συνομολόγηση του ΚΟΔ. Εν κατακλείδι, οι τράπεζες ισχυροποίησαν τις καλύψεις τους, ενώ με την αναδιάρθρωση του δανεισμού της εταιρείας, καθώς και τη συνεχή και ουσιαστική στήριξή της από τους μετόχους της, δημιουργούνται -κατά την ΤΤΕ- προϋποθέσεις επίτευξης λειτουργικών αποτελεσμάτων για την εξυπηρέτηση των συναφών υποχρεώσεών της.

Τρέχουσες οφειλές: σύμφωνα με τους επικαιροποιημένους πίνακες που απέστειλαν οι τράπεζες στις αρχές Ιουλίου, οι οφειλές των εταιρειών του Ομίλου ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ προς τις τράπεζες είχαν στις 31-05-2016, ως εξής:

A. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

1. Επιχ. Δάνειο - ΚΟΔ (21.01.2015): λογ.υπόλ. (31.05.2016) 5.925.711,14 €

2. Πιστωτική κάρτα (20.03.2015: λογ.υπόλ. 370,30 €

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Α.Ε.

Πιστωτική κάρτα (13.03.2008): λογ.υπόλ. 14.075,11 €

B. EUROBANK ERGASIAS

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

ΚΟΔ (21.01.2015): Λογιστικοποιημένο Υπόλοιπο (31.05.2016) 7.515.674,00

€

Γ. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Συνολικό υπολ. Ομίλου (31.05.2016) 20.639.948 €

Δ. ALPHA BANK (στοιχεία 09.08.2016)

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΑΛΛΑΦΟΥΖΟΣ

Λογ.υπολ. 1.020,02 €

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε. (τέσσερις συμβάσεις)

Λογ.υπολ. 5.894.745,91 € - προβλ. 141.236,85 €

VI. Παραπολιτικά

Τραπεζικός δανεισμός: ΕΤΕ Α.Ε.

i. ΠΑΡΑ ΕΝΑ Μ.Ε.Π.Ε.

Η εταιρεία που διαχειρίζεται τον Ρ/Σ «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ FM 90,1» έχει λάβει πίστωση από την ΕΤΕ υπό τη μορφή ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού. Στις 04-02-2014 συνήφθη σύμβαση ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού ύψους 960.000 €, ενώ η τελική πίστωση διαμορφώθηκε στις 800.000 € (εκταμιεύθηκε στις 04-02-2014). Η πίστωση εξασφαλίστηκε με ενεχύραση τραπεζικής κατάθεσης ύψους 1.260.000 USD, καθώς και μιας σειράς απαιτήσεων (από την εταιρεία διανομής ΑΡΓΟΣ Α.Ε.). Σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία της ΕΤΕ, το υπόλοιπο του λογαριασμού, στις 29-03-2016, ανερχόταν σε 258.087,61 €, ενώ κατά τη σχετική επιστολή του ιδίου του Ι. Κουρτάκη (09-08-2016), το ποσό είναι 138.854,34 €. Για το εν λόγω δάνειο διεξάγεται προκαταρκτική εξέταση.

ii. ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ Α.Ε. Αντιστοίχως, η ιδιοκτήτρια της εφημερίδας «ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ» εταιρεία έχει λάβει πίστωση υπό μορφή ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού από την ΕΤΕ. Η πίστωση συνολικού ανοίγματος 300.000 € χορηγήθηκε στις 16-01-2015 και εξασφαλίστηκε με ενεχύραση τίτλων σε διαταγή. Τελικώς, εκταμιεύθηκε ποσό 82.000 €, το οποίο και εξοφλήθηκε στις 03-03-2016, με την καταβολή του υπολειπόμενου τότε ποσού των 40.641,49 €.

ΑΤΤΙΚΑ BANK

Στο παρελθόν (2012-2013), η ΠΑΡΑ ΕΝΑ Μ.Ε.Π.Ε. είχε λάβει δύο δάνεια

Μετά το 2014, και με τον όρο εξόφλησης των ως άνω δανείων, η ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ Α.Ε. ζήτησε και έλαβε περισσότερες πιστώσεις από την ΑΤΤΙΚΑ, υπό μορφή δανείων και αλληλόχρεου λογαριασμού. Ως εξασφάλιση αυτών των πιστώσεων, παρασχέθηκε ενέχυρο απαιτήσεων από την ΑΡΓΟΣ Α.Ε., καθώς και προσωπικές εγγυήσεις του Ι. Κουρτάκη.

Σήμερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της ίδιας της Τράπεζας, η ΑΤΤΙΚΑ διατηρεί τρεις αξιώσεις έναντι της ΠΑΡΑΠΟΛΙΤΙΚΑ Α.Ε., ύψους 258.333,30 € (αρχική πίστωση 200.000 €), 100.000 € (αρχική πίστωση 150.000 €) και 50.000 € (αρχική πίστωση 100.000 €). Και τα τρία αντίστοιχα δάνεια χαρακτηρίζονται από την τράπεζα ως ενήμερα.

VII. Αυγή

Τραπεζικός δανεισμός:

ΕΤΕ Α.Ε.

Η εταιρεία που διαχειρίζεται την εφημερίδα ΑΥΓΗ έχει λάβει πίστωση από την ΕΤΕ υπό τη μορφή ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού. Ο λογαριασμός άνοιξε στις 04-03-2005, ενώ τα επόμενα έτη υπέστη διαδοχικές αυξήσεις πιστωτικού ορίου (2008, 2009, 2011).

Στις 10-12-2012 σημειώθηκε η μεγαλύτερη εκταμίευση, ποσού 703.124,48 €, ενώ σήμερα (10-03-2016), σύμφωνα με τα στοιχεία της ίδιας της Τράπεζας, ο λογαριασμός παρουσιάζει υπόλοιπο 542.410,34 €. Προέκυψε, επίσης, ότι για την εν λόγω δανειοδότηση ελήφθη υπ' όψιν επιστολή (letter of comfort) του ΣΥΡΙΖΑ, ο οποίος είναι βασικός μέτοχος της εταιρείας (Α.Ε.) που εκδίδει την εφημερίδα.

Μετοχική σύνθεση: ζήτημα αναφορικά με τη συμμετοχή κυπριακής offshore εταιρείας στο μετοχικό κεφάλαιο της ΑΥΓΗ Α.Ε. προέκυψε επανειλημμένως ενώπιον της Εξεταστικής Επιτροπής, ήδη από την πρώτη εξέταση μάρτυρα, ήτοι του διευθύνοντος συμβούλου της ΕΤΕ κ. Λ. Φραγκιαδάκη, τον Ιούνιο 2016. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με στοιχεία που εισέφερε ο βουλευτής κ. Π. Μηταράκης, ποσοστό σχεδόν 3% των μετοχών της Αυγής βρίσκονται υπό τον έλεγχο κυπριακής εξωχώριας εταιρείας. Οι εκπρόσωποι της μειοψηφίας στην Επιτροπή ζήτησαν επίμονα να αποκαλυφθούν τα φυσικά πρόσωπα που υποκρύπτονται πίσω από την εν λόγω εταιρεία. Αντικρούοντας τη σχετική καταγγελία, η ίδια η εφημερίδα επιβεβαίωσε ότι στο πλαίσιο διαδικασίας δημόσιας εγγραφής νέων μετόχων στην Αυγή, το 2014, κυπριακή εταιρεία απέκτησε 16.500 μετοχές αντί συνολικού τιμήματος 49.500 €, άνευ άλλου σχολίου. Η ταυτότητα των φυσικών προσώπων - μετόχων της εξωχώριας εταιρείας πααμένουν μέχρι σήμερα άγνωστοι.

Στοιχεία από μαρτυρικές καταθεσεις: ο μάρτυρας εκ μέρους του ΣΥΡΙΖΑ κ. Δημήτριος Δαρειώτης παραδέχθηκε την ύπαρξη της ως άνω επιστολής του κόμματος υπέρ της Αυγής: «Υπάρχει μια διαβεβαίωση προς την τράπεζα ότι το κόμμα δεν θα αφήσει την ΑΥΓΗ, μια φιλική προς το κόμμα εφημερίδα. Η ΑΥΓΗ δεν είναι κομματικό όργανο... Έλεγα ότι το κόμμα παρέσχε στην τράπεζα μια διαβεβαίωση, ότι ως βασικός μέτοχος της εφημερίδας, με σήμερα το 40%, θα στηρίξει την εφημερίδα στις οποιεσδήποτε προσπάθειες να αποπληρώσει ένα δάνειο που ήταν περίπου στις 900 χιλιάδες και το οποίο υπάρχει σε μια ρύθμιση, η οποία εξυπηρετείται. Δεν έκανε καμία εκχώρηση, άρα δεν έχει διπλή εκχώρηση της χρηματοδότησης».

Σημειωτέον δε ότι στην περίπτωση της Αυγής εντοπίζεται και η μοναδική πλήρως «ομολογημένη» περίπτωση πολιτικής παρέμβασης για τη δανειοδότηση ενημερωτικού μέσου στην Ελλάδα. Πρόκειται για δάνειο 1,2 εκ. € υπέρ της Αυγής, όπου είχε ζητηθεί ευθέως η στήριξη της τότε ηγεσίας του Συνασπισμού (βλ. σχετική κατάθεση του Διευθυντή της Αυγής κ. Δημητρίου Στούμπου σε ερώτησή μας: «Για το συγκεκριμένο δάνειο του 1.200.000 ευρώ, είχαμε ζητήσει εμείς, ως εφημερίδα και ως εταιρεία, να στηριχθεί αυτό το αίτημά μας από την τότε ηγεσία του Συνασπισμού, επαναλαμβάνω. Το ζητήσαμε, αλλά εξηγώντας ποια είναι τα δεδομένα και οι δυνατότητές μας, για να είμαι σαφής»)!!!

VIII. Όμιλος επιχειρήσεων Κουρή - Γιαννίκου

Ταυτότητα «ομίλου»: ο εν λόγω όμιλος επιχειρήσεων συμφερόντων Γεωργίου Κουρή, Ανδρέα Κουρή και Κωνσταντίνου Γιαννίκου, δεν είχε ποτέ τον χαρακτήρα του αμιγούς οικονομικού ομίλου εταιρειών, αλλά μάλλον αποτελούσε ένα σύνολο έντονα συσχετιζόμενων επιχειρήσεων ΜΜΕ, που περιελάμβανε σημαντικά μέσα, όπως τον Τ/Σ ALTER (ΕΛΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε.), τις εκδόσεις MODERN TIMES, τις εφημερίδες «Αυριανή» και «Φίλαθλος» κ.α. Κατά συνέπεια, οι πιστώτριες τράπεζες μεταχειρίζονταν τις εν λόγω επιχειρήσεις ως έντονα συσχετιζόμενους κινδύνους.

Πιο συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις Κουρή - Γιαννίκου διακρίνονται σε επί μέρους ομάδες:

1. ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε. (ALTER) (μέτοχοι: Modern Times 25%, Α. & Γ. Κουρής 29%, ΠΡΕΣ ΕΛΛΑΣ 11%, LOVE RADIO 10%, Λοιποί 25%).

2. ΟΜΙΛΟΣ Κ. ΓΙΑΝΝΙΚΟΥ (MODERN TIMES, ΚΙΝΗΣΙΣ, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΘΕΑΜΑΤΩΝ, BESTEND κ.α.)

3. ΟΜΙΛΟΣ Γ. ΚΟΥΡΗ (ΚΟΥΡΗΣ GROUP Μ.ΕΠΕ, ΠΡΕΣ ΕΛΛΑΣ, DRAKELAND, LOVE RADIO κ.α.).

Σημερινή κατάσταση: ως γνωστόν, οι επιχειρήσεις του ομίλου Κουρή - Γιαννίκου, μετά τα έντονα οικονομικά προβλήματα και την ταμειακή ασφυξία που υπέστησαν μετά το 2011, τέθηκαν σε αναστολή λειτουργίας και σε διαδικασίες εκκαθάρισης, ενώ η διαχείριση των οικονομικών μεγεθών των εταιρειών αποτελεί αντικείμενο τρέχουσας δικαστικής διερεύνησης.

Το 2010 η ΤτΕ διενήργησε ειδικούς ελέγχους στις πιστοδοτήσεις της Τράπεζα Πειραιώς και της Alpha Bank προς τις επιχειρήσεις συμφερόντων Κουρή - Γιαννίκου. Οι δύο αντίστοιχες εκθέσεις (Ιανουαρίου 2011 και Ιουλίου 2010) έχουν σταλεί από την ΤτΕ σε παρελθόντα χρόνο στις εισαγγελικές Αρχές, που διενήργησαν σχετικούς ελέγχους, ενώ σήμερα έχουν υποβληθεί και βρίσκονται σε γνώση της Εξεταστικής Επιτροπής.

Τραπεζικός δανεισμός: σύμφωνα με τα έγγραφα που έχουν περιέλθει σε γνώση της Επιτροπής, ο όμιλος Κουρή - Γιαννίκου είχε λάβει σημαντική τραπεζική χρηματοδότηση από τις Τράπεζες Πειραιώς και Alpha Bank. Μάλιστα, όπως σημειώθηκε, σε παρελθόντα χρόνο (Ιανουάριος 2011 και Ιούλιος 2010, αντιστοίχως), η ΤΤΕ έχει διενεργήσει ειδικούς ελέγχους για τα δάνεια που οι δύο ανωτέρω τράπεζες χορήγησαν την περίοδο 2005-2009 στις προβληματικές επιχειρήσεις του ομίλου.

Ειδικότερα:

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Σύμφωνα με τη σχετική έκθεση ΤΤΕ (Ιαν. 2011), η Τράπεζα είχε συνολικές απαιτήσεις 109.495.000 € από τις επιχειρήσεις Κουρή - Γιαννίκου (ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ 40.700.000 € και MODERN TIMES 47.000.000 €).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η παρατήρηση ότι η Τράπεζα Πειραιώς χορήγησε σημαντικές εφάπαξ χρηματοδοτήσεις από ειδικά η ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ (7 εκ. €), καθώς και οι εταιρείες συμφερόντων Κ. Γιαννίκου (MODERN TIMES 18,4 εκ. €) εντός του 2010.

Εξ άλλου, ειδικά για τον Γ. Κουρή, η ΤΤΕ κάνει ιδιαίτερη μνεία σε προσωπικό δάνειο - ενδιάμεση χρηματοδότηση (bridge financing), έναντι μακροπρόθεσμου δανείου, άνευ εξασφάλισης, για «επενδυτικούς σκοπούς», διάρκειας τριών μηνών, η οποία χορηγήθηκε τον Φεβρουάριο 2010 έλαβε παράταση ως τον Αύγουστο 2010.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Σύμφωνα με τη σχετική έκθεση ΤΤΕ (Ιουλ. 2010), η Τράπεζα είχε συνολικές απαιτήσεις 5.751.470 € από τις επιχειρήσεις Κουρή - Γιαννίκου (ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ 4.824.100 € και MODERN TIMES 80.230 €). Κατά τα λοιπά ισχύουν οι ως άνω παρατηρήσεις.

Μεγάλο μέρος του υφιστάμενου το 2012 τραπεζικού δανεισμού είχε ως εξασφάλιση μεταχρονολογημένες τραπεζικές επιταγές από διαφημιστικές εταιρείες - πελάτες της πιστούχου που προαγόραζαν διαφημιστικό χρόνο. Όμως λόγω της οικονομικής κρίσης που ακολούθησε επιδεινώθηκε η πιστοληπτική ικανότητα των διαφημιστικών εταιρειών, με αποτέλεσμα την αδυναμία τήρησης εκ μέρους τους των υποχρεώσεών τους προς την ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ..

IX. STAR Channel

Ταυτότητα εταιρείας: από το έτος 2000 η χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρείας παρουσίαζε διακυμάνσεις. Το διάστημα 2006-2007 παρουσίασε ουσιαστική βελτίωση, έκτοτε ωστόσο δεδομένης της οικονομικής κρίσης αυτή επιδεινώνεται συνεχώς. Όλο αυτό το διάστημα οι μέτοχοι εισφέρουν σε σταθερή βάση νέα κεφάλαια (2010-2015: 78,8 εκ. €). Ο Τ/Σ STAR CHANNEL άρχισε να εκπέμπει το 1993. Έχει

εδραιωμένη θέση στη συναφή αγορά, καθώς κατέχει διαχρονικά σταθερό μερίδιο τηλεθέασης σε πανελλαδικό επίπεδο.

Τραπεζικός δανεισμός: γενικός στόχος του δανεισμού ήταν κυρίως η στήριξη της εταιρείας δεδομένης της οικονομικής ενίσχυσης που εξακολουθούν να παρέχουν οι μέτοχοι, γνωστοί για τη δραστηριοποίησή τους και σε άλλους τομείς, και ιδίως τα πετρελαιοειδή. Βασικοί χρηματοδότες της εταιρείας υπήρξαν από το 2008 η ΕΤΕ και η Τράπεζα Πειραιώς. Οι δύο τράπεζες ανέλαβαν ισομερώς, μέσω ΚΟΔ, το σύνολο του μέχρι τότε δανεισμού το 2008 κάτω από τις τότε ευνοϊκές συνθήκες. Μάλιστα, οι δύο τράπεζες, αναγνωρίζοντας τα θετικά στοιχεία της εταιρείας, καθώς και την εγνωσμένη φήμη και εκπεφρασμένη στήριξη των μετόχων της, ανέλαβαν ικανού ύψους κινδύνους, ενώ απάλλαξαν τους βασικούς φορείς (μέλη της ευρύτερης οικογένειας Βαρδινογιάννη) από προσωπικές εγγυήσεις.

Με την ως άνω συγκέντρωση του δανεισμού, τον Απρίλιο 2008, ουσιαστικά σημειώθηκε αναδιάρθρωσή του, με μετατροπή του μεγαλύτερου μέρους των βραχυπρόθεσμων κινδύνων σε μακροπρόθεσμους, καθώς και με αναχρηματοδότηση παλαιότερου ΚΟΔ.

Το πρώτο ΚΟΔ του 2008 ήταν τριετές, συνολικού ύψους 12 εκ. €, τα οποία ανέλαβαν ισομερώς (από 6 εκ. € έκαστη) οι ΕΤΕ και Πειραιώς. Το δάνειο που αποτελούσε αναχρηματοδότηση παλαιότερου ΚΟΔ που είχε διοργανωθεί από την ΕΤΕ. Το δεύτερο ΚΟΔ του 2008 ήταν επίσης τριετές (με δυνατότητα παράτασης κατά δύο έτη - πληρωτέο σε δύο δόσεις 2009 και 2011), συνολικού ύψους 44 εκ. €, τα οποία ανέλαβαν ισομερώς (από 22 εκ. € έκαστη) οι ΕΤΕ και Πειραιώς. Το δάνειο που αποτελούσε αναχρηματοδότηση παλαιότερων ΚΟΔ που είχαν διοργανωθεί από την Ελληνική Τράπεζα και την Τράπεζα Χίου, εγγυήθηκε η STAR INVESTMENTS A.E. Έκτοτε λόγω της οικονομικής κρίσης και της αδυναμίας εξυπηρέτησης του δανεισμού κατά κεφάλαιο, οι δύο τράπεζες ακολουθούν στάση αναμονής, παρέχοντας συνεχείς παρατάσεις διάρκειας των μακροπρόθεσμων δανείων, ακάλυπτων από θετικές εξασφαλίσεις στο μεγαλύτερο μέρος τους. Εξ άλλου, θετικά αποτιμάται η μείωση της έκθεσης της εταιρείας σε υποχρεώσεις από leasing (κατά 6 εκ. € σε επτά έτη).

Τρέχουσες οφειλές:

A. ΕΤΕ

(δύο συμβάσεις ΝΕΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΑΕ και μία σύμβαση ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΑΕ)

Συνολικό υπόλοιπο 31.05.2016 31.427.488

B. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

(τρεις συμβάσεις)

1. ΑΑΛ 2001 από Τράπεζα Κύπρου: λογ. Υπόλοιπο 31.05.2016 155.501,73 €

2. Πιστωτική κάρτα 2008 από Τράπεζα Πειραιώς – λογ. υπόλοιπο 31.05.2016
3.590,48 €

3. Επιχειρηματικό δάνειο 2005 (περιέχει το ΚΟΔ 2008) – λογ. υπόλοιπο
27.650.830,50 €

Γ. ALPHA BANK

(δύο δάνεια ΝΕΑ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε. κ.α.)

Συνολικό λογιστικοποιημένο υπόλοιπο 31.05.2016 5.971.181,64 €.

Χ. ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ Α.Ε.

Ταυτότητα: η εταιρεία ιδρύθηκε το 1989 και εκμεταλλεύεται τον τηλεοπτικό σταθμό MEGA CHANNEL. Το 1994 εισήχθη στο ΧΑ και από το 2011 τέθηκε υπό επιτήρηση από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς με κριτήριο τη σχέση ζημιών προς ίδια κεφάλαια χρήσης 2010. Σκοπός της εταιρείας είναι η παραγωγή και εμπορία τηλεοπτικών προγραμμάτων και πώληση τηλεοπτικού χρόνου. Ως σημαντικότερο περιουσιακό στοιχείο της χαρακτηρίζεται η ταινιοθήκη του σταθμού, με δικαιώματα εκμετάλλευσης άνω των 40 ετών (ιδιόκτητο ελληνικό πρόγραμμα). Με στοιχεία Οκτωβρίου 2015, οι βασικοί μέτοχοι της ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ Α.Ε. είναι:

ΠΗΓΑΣΟΣ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΕ 32,7%

ΔΟΛ ΑΕ 22,1%

Εταιρείες συμφερόντων οικογένειας Βαρδινογιάννη 22,8%

Μέλη οικογένειας Κοπελούζου 8,2%.

Γενικό πιστοληπτικό status: σύμφωνα με σχετική έκθεση της ΤτΕ (2015), ως το 2008 το MEGA CHANNEL είχε το μεγαλύτερο ποσοστό τηλεθέασης και η χρηματοοικονομική κατάσταση της εταιρείας ήταν ικανοποιητική (αύξηση λειτουργικών αποτελεσμάτων & καθαρής θέσης, και ισχυρή κεφαλαιακή διάρθρωση). Από το 2009, παράλληλα με την οικονομική κρίση επήλθε μείωση κύκλου εργασιών, λόγω κατακόρυφης πτώσης διαφημιστικών εσόδων, και εμφάνιση επισφαλών απαιτήσεων, κατόπιν αθέτησης διαφημιστικών εταιρειών πελατών της. οι παράγοντες αυτοί οδήγησαν σε περιορισμό της λειτουργικής κερδοφορίας της εταιρείας. Το 2011 η εταιρεία ακολούθησε πρόγραμμα λειτουργικής αναδιάρθρωσης με σκοπό τον περιορισμό του κόστους, ενώ οι μέτοχοι προέβησαν σε κεφαλαιακή ενίσχυση της εταιρείας. Από το 2010 ο δανεισμός βαίνει μειούμενος κυρίως του περιορισμού των εν λόγω προεξοφλήσεων αλλά και της καταβολής δόσεων έναντι του υφιστάμενου ΚΟΔ.

Στις 18-12-2012 υπογράφηκε τετραετής ΚΟΔ 98 εκ. €, με σκοπό: α) την αναχρηματοδότηση του μεγαλύτερου μέρους των βραχυπρόθεσμων και

μακροπρόθεσμων δανείων 88 εκ. €, β) την κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης με νέα χρηματοδότηση 10 εκ. €. Το τετραετές Κοινοπρακτικό Ομολογιακό Δάνειο (ΚΟΔ) εκδόθηκε την 28η-12-2012 με τη λήψη σειράς εξασφαλίσεων (ενέχυρα συμμετοχών, σημάτων, απαιτήσεων, ταινιοθήκης και προσημείωση ακινήτου). Οι δύο πρώτες δόσεις του ΚΟΔ εξοφλήθηκαν ομαλά, ωστόσο, τον Σεπτέμβριο 2014, η ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ, λόγω επιδείνωσης της οικονομικής κατάστασης, ζήτησε την τροποποίηση των όρων του, με παράταση λήξης ως το τέλος 2021. Η εταιρεία μάλιστα παρουσίασε σχετικό επιχειρηματικό πλάνο τον Μάρτιο 2015, ενώ τον επόμενο Μάιο αποφάσισε να προβεί σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου (προγραμματίζεται για το 2016). Οι νέοι όροι του ΚΟΔ έγιναν δεκτοί από τις συμμετέχουσες τράπεζες τον Ιούνιο 2015, αλλά δεν έχουν αποτυπωθεί συμβατικά μέχρι σήμερα (στο ΚΟΔ δεν συμμετείχαν Millennium, CPB με ακάλυπτα όρια 13,7 εκ. €). Ήδη από τις αρχές του 2015 βρίσκεται σε εξέλιξη διαπραγματεύση για βελτίωση των όρων του ΚΟΔ (με υπόλοιπο 89,2 εκ. €, μετά την πληρωμή δύο πρώτων δόσεων). Η τροποποίηση βασιζόταν σε σχετικό επιχειρηματικό σχέδιο που εκπονήθηκε από τη Grant Thornton (3/2015). Τον Μάιο 2015 οι μέτοχοι αποφάσισαν ότι θα προβούν σε νέα ΑΜΚ (που όμως εκκρεμεί ως σήμερα). Εν αναμονή της ΑΜΚ, οι νέοι όροι του ΚΟΔ που προβλέπουν μείωση επιτοκιακού περιθωρίου, αλλαγή προγράμματος αποπληρωμής και μικρή ενίσχυση εξασφαλίσεων άρχισαν να ισχύουν τον 12/2015, ενώ εκκρεμεί η συμβατική τους υλοποίηση.

XII. Όμιλος ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ

Ταυτότητα Ομίλου: η βασική εταιρεία του Ομίλου είναι η ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε., που εκδίδει την εβδομαδιαία εφημερίδα «Πρώτο Θέμα». Άλλες εταιρείες (συμμετοχών) που ανήκουν στον Όμιλο είναι η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ Α.Ε. και η ΝΕΟ ΘΕΜΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε. Εξάλλου, συνδεδεμένες με τον Όμιλο επιχειρήσεις είναι η ΝΕΟ ΧΡΗΜΑ Α.Ε. (newmoney.gr), η ΑΡΘΡΟΝ Μ.Ε.Π.Ε. (εκπομή «ΟΛΑ»), η UP ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε. (εφημερίδα «Πρωταθλητής»), η Θ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ ΚΑΙ ΣΙΑ Ε.Ε. (σε παύση πληρωμών από το 2012) και η ΑΛΝΑΒ (διαχείριση ιστοπλοϊκού σκάφους - σε παύση πληρωμών).

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΤτΕ, ως βασικοί μέτοχοι των εταιρειών του Ομίλου θεωρούνται οι κ.κ. Θεμιστοκλής Αναστασιάδης και Αναστάσιος Καραμήτσος.

Η εφημερίδα «Πρώτο Θέμα» είναι σταθερά το πρώτο σε κυκλοφορία εβδομαδιαίο έντυπο. Η εταιρεία ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε. εισήλθε στην αγορά το 2005 και τα πρώτα χρόνια του βίου της (ως το 2011) η χρηματοοικονομική κατάστασή της υπήρξε ικανοποιητική. Στη συνέχεια ωστόσο αυτή

επιδεινώθηκε λόγω των επιπτώσεων της γενικότερης οικονομικής κρίσης. Πάντως, κατά τα τελευταία έτη, η εταιρεία έχει καταφέρει να παράγει θετικά αποτελέσματα, ενώ τα ίδια κεφάλαιά της ενισχύθηκαν με σχετικές αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου (12,8 εκ. € σύνολο νέων εισροών στον όμιλο).

Η κύρια πιστώτρια του Ομίλου Τράπεζα Πειραιώς προχώρησε σε συνολική ρύθμιση οφειλών και σε αντιστάθμισμα ζήτησε και πέτυχε την παροχή ουσιαστικών εξασφαλίσεων (το ως άνω μετρητό κάλυμμα) και την ισχυροποίηση υφιστάμενων (νομότυπη εκχώρηση απαιτήσεων), ενέργειες που διασφαλίζουν μεσοπρόθεσμα τουλάχιστον την ομαλή εξυπηρέτηση των δανείων.

Εν κατακλείδι, κατόπιν της εισροής νέων κεφαλαίων (12,8 εκ. €, 2010-2015) από τους μετόχους και αφ' ετέρου της ρύθμισης που συνομολόγησε η Τράπεζα Πειραιώς, καθώς και άλλες τράπεζες δημιουργήθηκαν προϋποθέσεις συνέχισης λειτουργίας τόσο της παραγωγικής μονάδας του ομίλου (ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ) όσο και παραγωγής θετικών τελικών αποτελεσμάτων που απαιτούνται για την ενίσχυση των πληρωμών που απαιτούνται για την ενίσχυση των πληρωμών έναντι των δανείων των εταιρειών συμμετοχών (34,6 εκ. €/29-02-2016).

Συνοπτικά, η ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ Α.Ε. χρηματοδοτείται με κεφάλαιο κίνησης και από τις τέσσερις τράπεζες σε μεγέθη που συνάδουν με τη χρηματοοικονομικά δεδομένα της. Μετά τη διετία 2010-2011, η εταιρεία, μέσω μείωσης λειτουργικών εξόδων, προσαρμόστηκε στο οικονομικό περιβάλλον παράγοντας κερδοφορία.

Τρέχουσες οφειλές: συνολικός δανεισμός Ομίλου Πρώτο Θέμα (συμπεριλαμβανομένων συμβάσεων factoting):

A. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Οφειλή (31.05.2016): 36.283.961,39 €

B. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Οφειλή (31.05.2016): 4.611.467,58 €

Γ. ALPHA BANK

Οφειλή (09.08.2016): 2.297.586,53 €

Δ. EUROBANK ERGASIAS

Οφειλή (31.05.2016): 811.120,38 €

XIII. Όμιλος ANT1

Ταυτότητα Ομίλου: ο όμιλος ANT1 Group είναι από τους πλέον αναγνωρίσιμους ομίλους MME της Ελλάδας, με διεθνείς δραστηριότητες που αποτιμώνται θετικά. Οι μέτοχοί του είναι γνωστοί, με πολυσχιδή και επιτυχή δραστηριότητα σε άλλους τομείς, όπως η ναυτιλία. Ο Τ/Σ ANT1 κατέχει επί σειρά πολλών ετών τη δεύτερη θέση στα μερίδια τηλεθέασης (έναρξη λειτουργίας

31.12.1989). Από το 2010, ο Τ/Σ αποσχίσθηκε από τη μητρική ANT1 GROUP A.E. και εισφέρθηκε στη θυγατρική ANT1 TV A.E. Ο όμιλος, πέραν του Τ/Σ, περιλαμβάνει δραστηριότητες ραδιοφώνου, εκτυπώσεων και τηλεοπτικών και μουσικών παραγωγών. Ο όμιλος ANT1 ανήκει σήμερα στα τέσσερα μέλη της οικογένειας Κυριακού, μέσω ισάριθμων εταιρειών με έδρα την Ιρλανδία.

Έως το 2008, οι τράπεζες δεν είχαν σημαντικά ανοίγματα προς τον όμιλο (οι ανάγκες καλύπτοντας κυρίως από το εξωτερικό). Στη συνέχεια, λόγω και της ικανής ρευστότητας του ομίλου, οι τράπεζες αύξησαν τον δανεισμό.

Με τη συνομολόγηση του ΚΟΔ τον Μάρτιο 2015 και βάσει της εκτιμημένης αξίας των εξασφαλίσεων που λήφθηκαν, οι κίνδυνοι των τραπεζών καλύφθηκαν επαρκώς. Έκτοτε, με δεδομένη την αναδιάρθρωση δανεισμού, την πιστοδότηση αποκλειστικά βάσει ρευστοποιήσιμων στοιχείων και τη διατηρούμενη ενδοομιλική χρηματοδότηση, δημιουργούνται προϋποθέσεις συνέχισης της λειτουργίας της εταιρείας και εξυπηρέτησης των δανειακών υποχρεώσεών της.

Τρέχουσες οφειλές:

Συνολικός δανεισμός Ομίλου ANTENNA

A. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Οφειλή (31.05.2016): 67.528.099,43 €

B. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Οφειλή (31.05.2016): 43.503.000 €

Γ. ALPHA BANK

Οφειλή (09.08.2016): 26.584.788,68 €

Δ. EUROBANK ERGASIAS

Οφειλή (31.05.2016): 33.509.467,78 €

Γ. Δανειοδότηση Πολιτικών Κομμάτων

Γ1. Αποτίμηση πρακτικής δανειοδοτήσεων - διερεύνηση της τήρησης των τραπεζικών κανόνων και κριτηρίων

Με δεδομένη την αποστολή της Επιτροπής και το ακριβές περιεχόμενο της εντολής που αυτή έλαβε από την Ολομέλεια της Βουλής, το κύριο μέλημα, κατά την εξέταση του φαινομένου της τραπεζικής δανειοδότησης των πολιτικών κομμάτων και σχηματισμών εντοπίζεται στη διερεύνηση και εν τέλει τη διάγνωση του νομότυπου ή μη χαρακτήρα των διαδικασιών, που ακολουθήθηκαν για την έγκριση και χορήγηση των σχετικών πιστώσεων και την κατάρτιση των σχετικών συμβάσεων (ανεξαρτήτως νομικής μορφής και οικονομικής λειτουργίας).

Στο πλαίσιο της διερεύνησης αυτής, κατά την εξέταση ενός πλήθους μαρτύρων από τον τραπεζικό τομέα και την πολιτική ζωή, διατυπώθηκαν πολλές και εξαιρετικά σημαντικές παρατηρήσεις και απόψεις, οι σπουδαιότερες των οποίων σταχυολογούνται αμέσως παρακάτω:

Ο Διοικητής της ΤΤΕ κ. Ιωάννης Στουρνάρας κατέθεσε ότι «Με βάση τις συγκεκριμένες συνθήκες, όσον αφορά τα κόμματα, που είναι αντικείμενο έρευνας της Επιτροπής σας, ακολουθήθηκαν οι νόμιμες διαδικασίες. Η Διεύθυνση Επιθεώρησης της Τραπεζικής της Ελλάδος με ενημέρωσε ότι έκανε έρευνα και από την έρευνα προέκυψε ότι τηρήθηκαν όλες οι πιστοδοτικές διαδικασίες και τα αρμόδια όργανα πήραν τις αποφάσεις [...]. Απ' ό,τι ξέρω, η Βουλή έχει μια Επιτροπή για τα δάνεια των κομμάτων. Γιατί η Επιτροπή αυτή δεν ενεργοποιήθηκε όταν είδε το πρόβλημα; Γιατί να τα ρίχνουμε όλα στις τράπεζες;». Σχετικά με τον κρίσιμο χρόνο αξιολόγησης της νομιμότητας των δανείων, ο κ. Ι. Στουρνάρας σημείωσε: «Θα πρέπει να πάμε σε συνθήκες της περιόδου εκείνης και στα στοιχεία που είχε μπροστά του ο κάθε τραπεζίτης την περίοδο εκείνη. Σήμερα είναι πολύ εύκολο να πούμε πως ήταν λάθος οι πιστοδοτήσεις που τότε έγιναν. Το πιο σωστό μέτρο είναι να συγκρίνεις τι έγινε στην Ελλάδα με το τι έγινε σε άλλες χώρες. Μπορώ να σας πω ότι οι ελληνικές τράπεζες ήταν πολύ πιο συντηρητικές από ό,τι ήταν οι τράπεζες άλλων χωρών. Να σας πω παραδείγματα: Στην Ελλάδα είναι ζήτημα αν ποτέ ο ισολογισμός μιας τράπεζας, δηλαδή το συνολικό ενεργητικό που είναι τα δάνεια βασικά και τα ομόλογα κ.λπ., ξεπέρασε μια φορά το ΑΕΠ ή 1,5%. Στην Ιρλανδία ήταν δέκα φορές. Στην Αγγλία 1,15, στην Κύπρο το ίδιο».

Εκτεταμένη αναφορά στο καθεστώς χορήγησης και παρακολούθησης των δανείων προς τα κόμματα έκανε η Διευθύντρια Εποπτείας της ΤτΕ κ. Σπυριδούλα Παπαγιαννίδου. Αναφορικά με τις αρμοδιότητες εποπτείας της ΤτΕ, η κ. Σ. Παπαγιαννίδου κατέθεσε ότι «Όσον αφορά στα κόμματα, για παράδειγμα, για να ξεκινήσουμε απ' αυτό που αναφέρατε πρώτο, τα δάνεια προς τα κόμματα δεν έχουν διαφορετική ή πιο ευνοϊκή αντιμετώπιση από εποπτικής πλευράς σε σχέση με τα υπόλοιπα δάνεια. Δηλαδή, τα δάνεια προς τα κόμματα, ως προς την εποπτική μεταχείρισή τους και από πλευράς στάθμισης κινδύνου, όπως λέμε εμείς, αντιμετωπίζονται όπως κάθε εταιρικό δάνειο και όχι ευνοϊκότερα, παρά μόνο, όπως και στην περίπτωση κάθε δανείου, αν έχουν προϋποθέσεις ελάφρυνσης κεφαλαιακής, ελάφρυνσης στάθμισης με τα συγκεκριμένα κριτήρια που ισχύουν και για τις άλλες κατηγορίες δανείων. Επομένως, εμείς εποπτικά δεν τα αντιμετωπίζουμε ευνοϊκότερα. Αυτό το διευκρινίζω, γιατί νομίζω ότι ετέθη κάπου στην Επιτροπή, χωρίς να θυμάμαι βέβαια όλα τα Πρακτικά, ότι μπορεί να είναι πιο ευνοϊκή η μεταχείριση. Δεν είναι πιο ευνοϊκή. Όπως και για οποιαδήποτε άλλη επιχείρηση, σταθμίζονται με βάση συγκεκριμένους δείκτες». Κληθείσα να σχολιάσει τις διαδικασίες χορήγησης των σχετικών πιστώσεων, η κ. Σ. Παπαγιαννίδου κατέθεσε: «Όσον αφορά τις διαδικασίες των τραπεζών, με βάση και επιτόπιους ελέγχους που έχουν γίνει, δεν είδαμε αποκλίσεις στις διαδικασίες σε σχέση με άλλες κατηγορίες δανείων. Οι διαδικασίες ήταν δεδομένες και ήταν τραπεζικά τα κριτήρια». Συμπληρώνοντας η επικεφαλής της Διεύθυνσης Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος επιβεβαίωσε χωρίς περιστροφές ότι «Τα δάνεια προς τα κόμματα δόθηκαν με κάποια κριτήρια που θεωρώ ότι είναι τραπεζικά. Άλλωστε η χορήγηση δανείων προς κόμματα δεν είναι μια ιδιαιτερότητα ελληνική. Υπάρχει και σε άλλες χώρες, και στη Γερμανία και στην Αγγλία και στην Πολωνία. Είναι, δηλαδή, μία τραπεζική πρακτική, που δεν μας ξενίζει ως τραπεζικό προϊόν».

Σύμφωνα με τον κ. Λεωνίδα Φραγκιαδάκη, Διευθύνοντα Σύμβουλο της ΕΤΕ, η Τράπεζα, κατά τη δανειοδότηση κομμάτων, τήρησε τον Κανονισμό Πιστοδοτήσεων, ακολουθώντας κάθε προβλεπόμενη διαδικασία: «Η πολιτική της Τράπεζας όχι μόνο ως προς τα κόμματα, αλλά και ως προς κάθε άλλο νομικό πρόσωπο, είναι ενιαία. Με αυτό θέλω να πω ότι, όπως είπα, υπάρχει η πιστωτική ικανότητα της Τράπεζας, η οποία περιγράφει το γενικό πλαίσιο δυνατότητας ανάληψης κινδύνου πιστωτικής μορφής. Επίσης, υπάρχει ο κανονισμός πιστοδοτήσεων, ο οποίος συγκεκριμενοποιεί ενέργειες και τρόπους και μεθοδολογίες και τι είναι ανεκτό για να δοθεί ένα δάνειο ή για να ληφθεί, τέλος πάντως, κάποιος πιστωτικός κίνδυνος. Ακόμα, υπάρχουν

πολυεπίπεδες επιτροπές από αναλυτές, από ανθρώπους δηλαδή οι οποίοι έχουν σχέση με την εταιρεία και την καταλαβαίνουν, ανεξάρτητη Διεύθυνση Πίστης, η οποία βλέπει το αίτημα, και πολυεπίπεδα συμβούλια. [...] Αυτό που θέλω να σας μεταδώσω είναι ότι στην Εθνική Τράπεζα, συμπεριλαμβανομένου και του Διευθύνοντος Συμβούλου, κανείς δεν μπορεί να κάνει κάτι μόνος του, κάτι για το οποίο νομίζω ότι είναι γνωστή η Εθνική Τράπεζα. Όλη η διαδικασία έγκειται και περνάει από μια διαδοχή ελέγχων. Άρα, αναφορικά με τα κόμματα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, εφαρμόστηκαν τα πιστοδοτικά κριτήρια, τα οποία κρίθηκαν αρμόζοντα τη χρονική στιγμή που έγινε η αίτηση για τις δανειοδοτήσεις. [...] Σας θυμίζω ότι την περίοδο στην οποία δόθηκαν τα δάνεια προς τα κόμματα, ο κύριος τρόπος εξασφάλισης ήταν η εκχώρηση της κρατικής επιχορήγησης προς έκαστο κόμμα. Εκείνη την περίοδο δεν υπήρχε –γιατί επαναλαμβάνω και τονίζω ότι πρέπει κάποιος να βλέπει τις αποφάσεις που λαμβάνονται πριν σηκωθεί η κουρτίνα και όχι αφού έχει σηκωθεί η κουρτίνα, ex ante- υψηλότερης ασφάλειας πιστοδότηση από αυτή η οποία στηρίζονταν από το ελληνικό δημόσιο». Σύμφωνα με την κατηγορηματική διατύπωση του κ. Λ. Φραγκιαδάκη, η ΕΤΕ «έχει μία πιστοδοτική πολιτική την οποία τηρεί. Η τράπεζα έχει κανόνες και πολυεπίπεδη εγκριτική διαδικασία την οποία, επίσης, τηρεί. Άρα, δε θεωρώ ότι η τράπεζα έχει παραβεί τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί στην περίπτωση είτε των κομμάτων είτε των μέσων μαζικής ενημέρωσης».

Για το ίδιο θέμα, ο Διευθύνων Σύμβουλος της Eurobank κ. Φωκίων Καραβίας εξήγησε ότι: «Σε δάνεια τα οποία αφορούν και κόμματα υπάρχει το στάδιο όταν δίνεις το δάνειο, όταν αναδιαρθρώνεις το δάνειο ή όταν φτάσεις στην καταγγελία του δανείου. Εκεί οι διαδικασίες οι οποίες ακολουθήθηκαν -και μπορώ να μιλήσω αναλυτικά- συνάδουν με αυτό που κάνουμε γενικά για τους υπόλοιπους πελάτες».

Από την πλευρά της Τράπεζας Πειραιώς ο τέως Αναπληρωτής Διευθύνων Σύμβουλος κ. Γεώργιος Πουλόπουλος σημείωσε ότι: «Όπως αξιολογούμε κάθε περίπτωση, όχι μόνο τα κόμματα, κοιτάζουμε την κατάσταση της επιχείρησης, εν προκειμένω το κόμμα, εκείνη την περίοδο. Θυμίζω ότι το 2009 το ΠΑΣΟΚ είχε 44% στις τελευταίες εκλογές, είχε επιχορηγήσεις το 2009 22 εκατομμύρια και η μείωση που επήλθε ήταν σημαντική. Να θυμίσω μόνο ότι εκείνη την περίοδο η Ελλάδα είχε διαβάθμιση από τους διεθνείς οίκους A minus, A 1, αναλόγως ποια εταιρεία κοιτάζουμε».

Εκ μέρους της Attica Bank, ο κ. Αλέξανδρος Αντωνόπουλος, τέως Διευθύνων Σύμβουλος κατέθεσε ότι: «Τα δάνεια έχουν χορηγηθεί με όλες τις προβλεπόμενες διαδικασίες και τα πραγματικά γεγονότα της εποχής και τα δεδομένα κρίθηκαν ικανοποιητικά και γι' αυτό χορηγήθηκαν. [...] Για όλα τα δάνεια και όχι μόνο για αυτά των κομμάτων υπάρχει πιστή τήρηση του Κανονισμού Πιστοδοτήσεων. Υπάρχουν εγκριτικά κλιμάκια που συνδέονται με το ύψος του δανείου και σε όλες τις περιπτώσεις -ειδικά σ' αυτές των κομμάτων- έχουν τηρηθεί πλήρως οι προβλεπόμενες διαδικασίες από τον Κανονισμό Πιστοδοτήσεων της Τράπεζας. [...] Κατά την εξέταση για την έγκριση ενός δανείου λαμβάνονται υπ' όψιν όλα τα διαθέσιμα δεδομένα τη χρονική στιγμή, συμπεριλαμβανομένων και των εκτιμήσεων περί των συνθηκών». Επίσης, ο κ. Α. Αντωνόπουλος εξήγησε: «Τραπεζικά, για να σας απαντήσω και ευθέως, αυτό το οποίο οφείλουμε να κάνουμε -γιατί οι τράπεζες δίνουν δάνεια και αναλαμβάνουν ρίσκο- είναι ότι πάντοτε ένα δάνειο έχει ένα ρίσκο. Το ρίσκο μετουσιώνεται ουσιαστικά σε μια πρόβλεψη. Η πρόβλεψη στην οποία όλες οι τράπεζες, αλλά και η δική μας Τράπεζα έχει προβεί θεωρείται επαρκής για να καλύψει τους κινδύνους που απορρέουν από τις υφιστάμενες οφειλές».

Ο κ. Θεόδωρος Πανταλάκης, Διοικητής ΑΤΕ κατά το διάστημα 2009-2012, κατά την εξέτασή του, είπε: «Η αξιολόγηση των χρηματοδοτήσεων, όπως είναι γνωστό, γίνεται με βάση τους πιστοδοτικούς κανόνες που έχει η κάθε τράπεζα και οι οποίοι έχουν εγκριθεί από την Τράπεζα της Ελλάδος. Η Τράπεζα της Ελλάδος έχει εκδώσει τι κανόνες πρέπει να ακολουθούμε. Οι πιστοδοτικοί κανόνες που ακολουθούσε η Αγροτική Τράπεζα είχαν θεσπιστεί με βάση σχετικές αποφάσεις που είχε εγκρίνει η Διοίκηση της Τραπεζής. Ιδιαίτερος κανονισμός για τα κόμματα δεν υπήρχε. Υπήρχε πρακτική, η οποία εντασσόταν μέσα στον κανονισμό πιστοδοτήσεων της Τράπεζας». Ο ίδιος μάρτυρας επίσης παρατήρησε ότι «Η δανειοδότηση των κομμάτων δεν είναι μόνο στην Ελλάδα, είναι και στο εξωτερικό». Σύμφωνα με τον κ. Θ. Πανταλάκη, «δεν υπάρχει καμία μα καμία, αν θέλετε, σημείωση ότι δεν μπορούσαμε να δώσουμε δάνεια σε κάποιο κόμμα. Δεν καταλαβαίνω γιατί τα πολιτικά κόμματα δεν μπορούσαμε να τα χρηματοδοτήσουμε και λένε για παράνομες χρηματοδοτήσεις που κάναμε. Αυτό δεν το κατανοώ. Σέβομαι τον εισαγγελέα, εν πάση περιπτώσει, που έχει αυτό το πόρισμα, αλλά εγώ δεν μπορώ να το κατανοήσω. [...] Επειδή ρωτήθηκα αν η χρηματοδότηση αυτή είναι νόμιμη, εγώ απάντησα ότι η χρηματοδότηση αυτή είναι νόμιμη. Επίσης, είπα ότι αυτό είχε ελεγχθεί επανειλημμένες φορές από την

Τράπεζα της Ελλάδος και ουδέποτε η Τράπεζα της Ελλάδος μας είχε σημειώσει κάτι διαφορετικό». Όσον αφορά στην επιλογή του νομικού τύπου του αλληλόχρεου λογαριασμού, ως μορφής πίστωσης των κομμάτων, ο κ. Θ. Πανταλάκης παρατηρεί: «Η λειτουργία του αλληλόχρεου λογαριασμού, όπως εξήγησα προηγουμένως, είναι ότι παίρνεις το σύνολο των εσόδων κάποιου, παραδείγματος χάριν των κομμάτων, την κρατική ενίσχυση, που έρχεται από τον κρατικό προϋπολογισμό απευθείας από το Υπουργείο Εσωτερικών και πέφτει στο λογαριασμό αυτόν και έρχεται μετά ο ενδιαφερόμενος, εν προκειμένω το κόμμα, και σου ξανακάνει αίτημα και ξανασυζητάς την πολιτική μαζί του. Άρα, του παίρνω πρώτα τα χρήματα αυτά και μετά, έλα τώρα να ξανασυζητήσουμε. Άρα, συζητάμε και του λέω τώρα, για να σου δώσω νέα λεφτά, θα μου δώσεις άλλης μιας κρατικής ενίσχυσης την εκχώρηση, άρα πάμε ξανά άλλα τέσσερα χρόνια. Άρα, είμαστε σε μια διαρκή κυλιόμενη τετραετία κατ' ουσίαν».

Ο πρώην Διοικητής της ΑΤΕ, κατά το πολυετές διάστημα 1997-2004 κ. Πέτρος Λάμπρου, αναφορικά με τον δανεισμό πολιτικών κομμάτων από την Τράπεζα την οποία διοικούσε, κατέθεσε: «Ένα δάνειο, αν μου επιτρέπετε να σας πω, είναι νόμιμο όταν ακολουθεί δύο πράγματα: Όταν ακολουθεί πιστά τους κανόνες της Τράπεζας της Ελλάδος και επίσης όταν ακολουθεί πιστά, κατά γράμμα, τον εσωτερικό κανονισμό χορήγησης των δανείων της Τράπεζας, του εσωτερικού της, του εαυτού της. Στην περίπτωση των κομμάτων τηρήθηκαν απαρέγκλιτα [...] οι κανόνες». Για να στηρίξει δε τον ισχυρισμό του αυτό, ο κ. Π. Λάμπρου έκανε παραπομπή σε σχετική εγκύκλιο της ΤΤΕ: «Λέει η εγκύκλιος της Τράπεζας της Ελλάδος: «Η χρηματοδότηση των πάσης φύσεως επιχειρήσεων, των επαγγελματιών και των νομικών προσώπων ή ενώσεων προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα για την κάλυψη των αναγκών τους σε κεφάλαια κίνησης και δαπανών τους για την απόκτηση παγίων εγκαταστάσεων εξοπλισμού και μεταφορικών μέσων διενεργείται χωρίς περιορισμούς ή ειδικούς όρους». Αναφορικά με τις διαδικασίες που η ΑΤΕ ακολουθούσε για την έγκριση ενός δανείου προς κάποιο πολιτικό κόμμα, ο κ. Π. Λάμπρου κατέθεσε: «Τα δάνεια των κομμάτων ήταν χαμηλού ρίσκου, μηδενικού ρίσκου. Αυτή ήταν η αξιολόγηση και του Τμήματος Κινδύνου. Και ήταν διάχυτη αυτή η πεποίθηση σε όλη την τράπεζα, γιατί όταν πήγαινε στο Συμβούλιο Χορηγήσεων, έπαυε πια να είναι άποψη του Συμβουλίου του Κινδύνου. Υιοθετείτο από όλη την τράπεζα». Ο ίδιος μάρτυρας συμπλήρωσε με έμφαση: «Μπορούσαμε να διαφωνήσουμε. Καθένας ήταν ελεύθερος να διαφωνήσει. Με επιχειρήματα όμως. Θα έπρεπε να πείσει τους άλλους. Δεν μπορεί να έλεγε έτσι τα πράγματα, γιατί εμείς είχαμε και μία πολιτική. Στο Συμβούλιο ήταν δεκαπέντε άτομα, αλλά στην αίθουσα

κρατάγαμε όλους τους εισηγητές. Ήταν σαράντα, πενήντα άτομα και έβλεπαν, γιατί εκεί...». Σχετικά με την εκτίμηση κινδύνου στην οποία προέβαινε η πιστώτρια ΑΤΕ, καθώς και για τη σπουδαιότητα της συγκεκριμένης λειτουργίας, ο κ. Π. Λάμπρου κατέθεσε: «Έχουμε υπολογισμό κινδύνου και μάλιστα με πολύ μεγάλη λεπτομέρεια γι' αυτούς τους δύο λόγους. Πρώτον, για να μην διατρέξουμε τον κίνδυνο και να μην συμβεί. Αν είναι επικίνδυνο, δεν το χορηγούμε. Δεύτερον, για να υπολογίσουμε το ασφάλιστρο -που θα υπολογίσουμε στο επιτόκιο- αν μας σκάσει αυτό το δάνειο. Άρα, είναι πολύ ζωτική η λειτουργία της Μονάδας Κινδύνου και ο υπολογισμός κινδύνου για κάθε δάνειο [...] Όταν λέει μία Διεύθυνση ότι είναι μηδενικού κινδύνου -και έτσι είχαν χαρακτηριστεί τα δάνεια προς τα κόμματα- δεν το λέει αβασάνιστα. Η Διεύθυνση για να βγάλει το συμπέρασμα, έχει μία εσωτερική λειτουργία. Ο εισηγητής πρέπει να πείσει την Επιτροπή της Διεύθυνσης. Και αυτός που εισηγείται το δάνειο στην μεγάλη Επιτροπή, πρέπει να πείσει τους άλλους. Δεν είναι περίπατος εκεί. Ο εισηγητής για να περάσει κάθε κομμάτι της εισήγησής του πρέπει να ιδρώσει. Έχει ερωτήσεις, πρέπει να δικαιολογήσει, να φέρει στοιχεία, να μιλήσει για τον κλάδο, για τις εξασφαλίσεις».

Από τα πολιτικά κόμματα, ο πρώην Γενικός Διευθυντής της ΝΔ κ. Αθανάσιος Σκορδάς παρατήρησε με έμφαση: «Δεν υποχρέωσε κανείς τις τράπεζες για αυτά τα δάνεια. Εάν έκριναν ότι υπάρχουν κίνδυνοι σε αυτούς τους δανειολήπτες, όφειλαν με βάση τους κανονισμούς τους να πάρουν τα μέτρα τους. Δεύτερον, εγώ σας λέω ότι είστε εσείς τράπεζα και έχετε έναν πελάτη από το 1986 ο οποίος είναι πάντα ενήμερος και δεν υπάρχει κάτι στον ορίζοντα που να λέει ότι αλλάζει ο νόμος, αλλάζει ο προϋπολογισμός, αλλάζουν όλα. Πώς θα του πείτε ότι «σου διακόπτω τον αλληλόχρεο»; Τρίτον, υπήρξε πουθενά παροχή δανείου χωρίς να αξιολογηθεί ο πιστωτικός κίνδυνος των κομμάτων; Αφού είχε αξιολογηθεί. Για να πάρουμε ένα δάνειο, έπρεπε να υποβάλουμε ισοζύγια, ισολογισμούς, όλα τα οικονομικά στοιχεία. Κανονικό ξεσκόνισμα, δηλαδή! Δεν υπάρχει ούτε ένας έλεγχος... [...] Εγώ λέω το εξής. Ποια επιχείρηση που παίρνει ένα δάνειο από το τραπεζικό σύστημα δέχεται έλεγχο από το Συμβούλιο της Επικρατείας, από τον Άρειο Πάγο, από το Ελεγκτικό Συνέδριο και από ορκωτούς ελεγκτές και να βλέπουν αυτά τα πορίσματα και οι εκπρόσωποι των αντιπολιτευόμενων κομμάτων, το ένα του άλλου δηλαδή και να κάνει παρατηρήσεις; Υπήρξε ποτέ καμμία παρατήρηση από την Τράπεζα της Ελλάδος ή το Γενικό Λογιστήριο ή οποιονδήποτε ασκούσε έλεγχο ο οποίος να πει «εδώ, βρε παιδιά, κάτι έχετε κάνει λάθος»; Βρείτε μου μια φορά ένα πόρισμα ελέγχου που λέει ότι υπάρχει πρόβλημα».

Όπως χαρακτηριστικά τόνισε και ο Γενικός Διευθυντής του ΠΑΣΟΚ κ. Νικόλαος Σαλαγιάννης, «Η κύρια χρηματοδότηση των κομμάτων είναι το κράτος. Το κράτος σήμερα δίνει, σε σχέση με το 2010, μόνο το 20%. Κάτω 80% είναι η μείωση των κρατικών δαπανών. Αλλά και σε σχέση με το τέλος του 2014, που ψηφίσαμε έναν νέο νόμο, το μισό δίνει τώρα. Πόσο καιρό θα διαρκέσει αυτή η κρίση, για να μπορεί το κράτος να ξεκαθαρίσει ότι στα κόμματα δίνω αυτά, για να επιτελούν τη συνταγματική τους αποστολή. Πότε; Πρέπει κάποιος να το καθορίσει. Στο μάτι του κυκλώνα είμαστε. Άρα, τη βασική παράμετρο που δείχνει ποια είναι τα έσοδα δεν μπορεί κανείς να την προσδιορίσει σήμερα». Ο κ. Ν. Σαλαγιάννης αναφέρθηκε και στα κριτήρια δανειοδότησης των κομμάτων: «Ένα θέμα που οι τράπεζες πάντα λαμβάνουν υπόψη τους στα κριτήρια τους είναι τα ιστορικά στοιχεία. Είκοσι πέντε χρόνια τα κόμματα παίρναν δάνεια και τα πληρώνανε και μάλιστα ήταν εξαιρετικοί πελάτες. Δίναν χρήματα στις τράπεζες, ζεστό χρήμα από το Υπουργείο Οικονομικών και δεν πλήρωναν τόκους, όπως πλήρωναν στους καταθέτες. Ήταν ζεστό χρήμα χωρίς να πληρώνουν τόκους και ποτέ μέχρι τότε, είκοσι πέντε χρόνια, δεν υπήρξε κανένα πρόβλημα». Σύμφωνα με τον Γενικό Διευθυντή του ΠΑΣΟΚ «Η λέξη «θαλασσοδάνεια», επειδή είναι πάρα πολύ, εξόχως φορτισμένη αρνητικά ακόμα από την εποχή της δικτατορίας, χρησιμοποιείται, κατά την άποψή μου, απερίσκεπτα. Θαλασσοδάνειο είναι αν κάποιος παίρνει δάνεια ευνοϊκά, η επιχείρησή του είναι αεράτη, αυτός είναι αεράτος οικονομικά και παρ' όλα αυτά δεν πληρώνει. Ή παίρνει δάνειο, καταποντίζει την επιχείρησή του και αυτός γλεντάει. Δεν συμβαίνει εδώ. Ποτέ τα κόμματα, πριν από τη μεγάλη κρίση, δεν ήταν κακοπληρωτές. Είκοσι πέντε χρόνια τα κόμματα δανείζονταν. Δεν υπάρχει, λοιπόν, ιστορικό κακοπληρωμής. Ήταν τα πιο φερέγγυα τα δάνεια των κομμάτων. Άρα, δεν υπάρχει ζήτημα θαλασσοδανείων. Υπάρχει ζήτημα εξαιτίας της κρίσης και μόνο γι' αυτήν τα κόμματα είναι σε πολύ δύσκολη θέση να αποπληρώσουν και θα αποπληρώσουν όσο μπορούν και εφ' όρου ζωής». Σχετικά με τη νομική μορφή του αλληλόχρεου λογαριασμού, ο κ. Ν. Σαλαγιάννης διατύπωσε την εξή άποψη: «Ο αλληλόχρεος λογαριασμός είναι λογαριασμός που ταίριαζε στα κόμματα, γιατί είναι ο λογαριασμός που κάνουμε και στην αγορά, αφού τα χρήματα από το Δημόσιο έμπαιναν μέσα στον κορβανά και τα κόμματα έπαιρναν τα χρήματά τους από την τράπεζα. Όμως, όταν τα πράγματα έγιναν δύσκολα, τα μετέτρεψαν αμέσως σε δάνεια. [...] Ο αλληλόχρεος λογαριασμός δεν είναι τρικ. Είναι μια τακτική των τραπεζών σε σχέση με την αγορά. Άρα, δεν μπορούν να προστίθενται τα νούμερα. Γιατί ακούγονται πάρα πολλά και δεν είναι αλήθεια. Δεν έχουν σχέση με την πραγματικότητα».

Τον εξαντλητικό έλεγχο των οικονομικών στοιχείων των κομμάτων επιβεβαίωσε ο εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ κ. Δημήτριος Δαρειώτης: «Τα οικονομικά των κομμάτων ελέγχονται από την αρμόδια Επιτροπή της Βουλής, συνεπικουρούμενη από ομάδα ορκωτών λογιστών. Κατ' έτος, τρεις-τέσσερις ορκωτοί λογιστές, για δυο-τρεις μέρες, έρχονται και κάνουν φύλλο και φτερό ό,τι ζητήσουν, ψάχνοντας όλα τα βιβλία, όλα τα έγγραφα. Από εκεί και πέρα, βγάζουν τα πορίσματά τους».

Τη σημασία της κρατικής χρηματοδότησης των κομμάτων εξήρε εξ άλλου και ο εκπρόσωπος του ΚΚΕ κ. Νικόλαος Σοφιανός: «Προφανώς είμαστε υπέρ της χρηματοδότησης των κομμάτων από τον κρατικό προϋπολογισμό. Έχουμε ψηφίσει τη μείωση της χρηματοδότησης. Θεωρούμε, όσον αφορά το κόμμα μας, μιλώντας πάντα για το δάνειο της ΕΘΝΙΚΗΣ -γιατί αυτό έγινε με εγγύηση χρηματοδότησης-, ότι και όταν το πήραμε, αλλά και το διάστημα που το αποπληρώνουμε, η χρηματοδότηση γίνεται με βάση ποσοστά -να το πω έτσι- που έχει το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας και που λίγο πολύ βρίσκονται σε αυτά τα επίπεδα».

Γ2. Εξασφαλίσεις - αποτίμηση της μεθόδου εκχώρησης της κρατικής χρηματοδότησης

Η κρατική χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων θεσπίσθηκε με τον ν. 1443/1984 που ακολουθήθηκε από τον ν. 2429/1996. Ήδη σήμερα, μετά την ψήφιση του αναθεωρημένου άρθρου 29 του Συντάγματος το 2001, ισχύει ο ν. 4304/2014 (που αντικατέστησε τον ν. 3023/2002) και ο οποίος ορίζει λεπτομερώς το ύψος, τους όρους και προϋποθέσεις καταβολής της κρατικής χρηματοδότησης, τις διαδικασίες ελέγχου και διαφάνειας κ.ο.κ. Με το άρθρο 1 του ως άνω νόμου ορίζεται η ως άνω χρηματοδότηση (τακτική και εκλογική) ως σταθερό ποσοστό των τακτικών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού. Πρόκειται κατά συνέπεια για συνταγματικά αναγνωρισμένο, διαρκές και σταθερό έσοδο των πολιτικών κομμάτων, το οποίο δικαιούνται και αντίστοιχα υποχρεούται το κράτος να τους καταβάλλει, σύμφωνα με το Σύνταγμα, προς διευκόλυνση της συνταγματικής τους αποστολής.

Περαιτέρω, η εκχώρηση λόγω ενεχύρου της απαίτησης του ΠΑΣΟΚ από την τακτική κρατική χρηματοδότηση, καθώς και από την οικονομική ενίσχυση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς λόγους, οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 29 παρ. 2 του Συντάγματος και ρυθμίζονται ειδικότερα στα άρθρα 1-4 του ν. 4304/2014, είναι απολύτως σύνομη και η πλέον συνηθισμένη στην τραπεζική πρακτική μορφή εξασφάλισης σε ανάλογα τραπεζικά δάνεια, που είχαν χορηγηθεί κατά την ίδια ή προηγούμενη χρονική περίοδο σε όλα ανεξαιρέτως τα κοινοβουλευτικά πολιτικά κόμματα. Εξ άλλου, οι συναφείς συμβάσεις ενεχύρου-εκχώρησης της κρατικής χρηματοδότησης, που υπέγραφαν όλα τα πολιτικά κόμματα κατά τη δανειοδότησή τους από τραπεζικά ιδρύματα, κοινοποιούνταν υποχρεωτικά με δικαστικό επιμελητή τόσο προς την Τράπεζα της Ελλάδος, όσο και προς τις αρμόδιες ΔΟΥ και τα Υπουργεία Εσωτερικών και Οικονομικών (ΓΛΚ).

Εξάλλου, η χορήγηση τραπεζικών δανείων προς -όλα χωρίς εξαίρεση- τα κοινοβουλευτικά κόμματα αποτελεί πάγια τραπεζική πρακτική και έχει μακρά ιστορία. Μάλιστα, η χορήγηση των επίμαχων δανείων δεν (μπορεί να) συνιστά αντικειμενικά πράξη κακής διαχείρισης, καθώς είναι σύμφωνη με τους Κανονισμούς Πιστοδοτήσεων των Τραπεζών.

Πράγματι, αποτελεί συνήθη συναλλακτική πρακτική όλων των ελληνικών κοινοβουλευτικών κομμάτων, όσο και των ελληνικών Τραπεζών, να παρέχεται τραπεζική χρηματοδότηση προς αυτά, με εγγύηση ή/και παράλληλη εκχώρηση της κρατικής επιχορήγησης (η οποία για τους ανωτέρω λόγους θεωρείται βέβαιη εξασφάλιση, ισότιμη με εγγύηση του Δημοσίου) προς αντιμετώπιση των τρεχουσών λειτουργικών αναγκών και υποχρεώσεών τους («κεφάλαιο κίνησης»).

Είναι όντως πάγιος τραπεζικός κανόνας σε όλο τον κόσμο και ουδέν το ασυνήθιστο υπάρχει στο να δίδονται δάνεια βασισμένα στα μελλοντικά έσοδα του δανειοδοτούμενου, κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων. Για τα κόμματα, τα έσοδα αυτά είναι κατ' εξοχήν οι κρατικές επιχορηγήσεις, οι οποίες μάλιστα προβλέπονται ευθέως στο άρθρο 29 παρ.2 του Συντάγματος ώστε να μην δύνανται να καταργηθούν παρά μόνο με αναθεώρηση αυτού. Αποτελούν δηλαδή μελλοντικό έσοδο, που αναμένεται με υψηλό βαθμό πιθανότητας κατά τη συνήθη (και ιστορικά επαληθευμένη) πορεία των πραγμάτων.

Οι παρατηρήσεις αυτές επιβεβαιώνονται εν πολλοίς από τις σχετικές μαρτυρικές καταθέσεις τραπεζικών, εποπτικών και πολιτικών στελεχών. Ειδικότερα:

Ερωτώμενος για το θέμα των εξασφαλίσεων των δανείων που χορηγήθηκαν προς τα κόμματα, ο Διοικητής ΤτΕ Ι. Στουρνάρας κατέθεσε ότι «Τα κόμματα είχαν την επιχορήγηση. Δεν είχαν κάτι άλλο. Η επιχορήγηση ήταν μια ασφαλέστατη εξασφάλιση, αν περιοριζόταν στην ίδια κοινοβουλευτική θητεία. Άρχισε να γίνεται λιγότερο όταν ξεφύγαμε».

Ο προκάτοχός του στη Διοίκηση της ΤτΕ κ. Γεώργιος Προβόπουλος, για το ίδιο θέμα κατέθεσε: «Ο εγγυητής ότι αυτό το ποσό θα δοθεί, γιατί από την ώρα που εγώ το εκχωρώ, ρόλο παίζει πλέον αυτός που παρέχει την εγγύηση. Ποιος ήταν; Το κράτος. Το κράτος κάνει τις επιχορηγήσεις, το κράτος λέει ότι αυτό το ποσό δεν θα πάει στον δανειολήπτη και θα πάει κατ' ευθείαν στην τράπεζα».

Χρησιμοποιώντας την εξασφάλιση ως κριτήριο αξιολόγησης του βαθμού επικινδυνότητας των δανείων προς τα κόμματα, ο Διευθυντής Επιθεώρησης ΤτΕ κ. Γεώργιος Πάσχας σημείωσε ότι «η χρηματοδότηση των κομμάτων -εάν δείτε και τα πορίσματα- φαίνεται ότι τα πρώτα χρόνια από 2000 έως το 2003, όταν είχαν μια επιχορήγηση, σε ενέχυρο ενός έτους, δύο ετών και ήταν και στην ίδια βουλευτική περίοδο, τα δάνεια -και όταν έχεις να αντιμετωπίσεις έναν πολιτικό οργανισμό- ήταν μπορώ να σας πω, κάτω απ' αυτές τις προϋποθέσεις που σας είπα προηγουμένως, χαμηλού κινδύνου».

Εξ άλλου, και η κ. Σπυριδούλα Παπαγιαννίδου, Διευθύντρια Εποπτείας Πιστωτικού Συστήματος ΤτΕ, κληθείσα να τοποθετηθεί σχετικά με την εξασφάλιση του δανεισμού των πολιτικών κομμάτων, εξήγησε ότι «η όποια εξασφάλιση από κρατική χρηματοδότηση λαμβάνεται υπ' όψιν μόνο στην έκταση που υπάρχει αυτή η κρατική χρηματοδότηση, από πλευράς μας για σκοπό στάθμισης του δανείου και όχι ευρύτερα. Επομένως, στην έκταση που υπάρχει και με βάση τα κριτήρια που έχουμε και όχι αδιακρίτως για οποιοδήποτε ποσό και για οποιαδήποτε περίοδο χορήγησης του δανείου. Υπάρχουν κάποια κριτήρια. Φαντάζομαι, όμως, ότι όταν κάποιος φορέας και στο εξωτερικό, με βάση τα κριτήρια που υπάρχουν σε όλη την Ευρώπη,

δεδομένου ότι έχεις ένα κόμμα το οποίο, στην περίπτωση ας πούμε της Γερμανίας το CDU, που είναι ένα μεγάλο κόμμα, έχει μια σταθερή παρουσία και έχει και κρατική χρηματοδότηση ως φορέας, θεωρώ ότι αυτό λαμβάνεται υπ' όψιν στην αξιολόγηση του δανείου».

Όσον αφορά στο ειδικό ζήτημα των «πολλαπλών εκχωρήσεων», ο κ. Ι. Στουρνάρας, σε ερώτηση του εισηγητή της πλειοψηφίας σημειώνει: «Δεν είναι παράνομο το να εκχωρούνται σε παραπάνω. Άλλο εάν έγινε παραβίαση σύμβασης. [...]. Δεν απαγορεύεται. [...] Είναι η πρώτη εξασφάλιση, η δεύτερη, η τρίτη, τη τέταρτη».

Στο ίδιο κλίμα, και ο τέως Διοικητής ΤτΕ (2008-2014) κ. Γεώργιος Προβόπουλος σημείωσε ότι η πολλαπλή εκχώρηση «μπορεί να γίνει και γίνεται στην πράξη», με τη σημείωση βεβαίως ότι «η νομική βαρύτητα της δεύτερης, τρίτης και όσο απομακρυνόμαστε, έχει άλλη αξία».

Από την πλευρά της ΕΤΕ, ο μάρτυρας κ. Λ. Φραγκιαδάκης εξήγησε σχετικά με την εκχωρηθείσα κρατική χρηματοδότηση: «είναι ίδιας μορφής κίνδυνος με τα ομόλογα ελληνικού δημοσίου, τα οποία, όπως ξέρετε, και η Εθνική Τράπεζα, αλλά και οι άλλες τράπεζες κρατούσαν δισεκατομμύρια εξ αυτών. Άρα, η Εθνική Τράπεζα ένωθε ασφαλώς να λαμβάνει και να δεσμεύει χρηματοροές, οι οποίες προέρχονταν από την τακτική επιχορήγηση των κομμάτων». Επίσης, ο ίδιος μάρτυρας παρατήρησε: «όσον αφορά στα δάνεια στα κόμματα, ότι υπάρχει η κρατική επιχορήγηση. Μάλιστα, σε κάποια χρονική στιγμή που το είχα δει, η υποχρέωση εξυπηρέτησης ενός δανείου σε σχέση με την ετήσια κρατική επιχορήγηση υπερκαλυπτόταν δύο και τρεις φορές. Οπότε, ευλόγως η Τράπεζα, όπως είπα, πριν «σηκωθεί η κουρτίνα» -και οποιοσδήποτε έτσι πρέπει να κρίνει τις καταστάσεις- σκέφτηκε ότι αφού είναι τόσο υπερκαλυμμένη αυτή η ανάγκη εξυπηρέτησης -και μάλιστα από ποιον; Από το ελληνικό δημόσιο- προχωράω έτσι».

Ο τελευταίος Διοικητής ΑΤΕ (2009-2012) κ. Θεόδωρος Πανταλάκης κατέθεσε τα εξής κρίσιμα: «Οι εγκρίσεις οι οποίες υπήρχαν βασιζόνταν στη λογική της εκχώρησης κρατικής χρηματοδότησης. Η λογική αυτή κατ' ουσίαν είχε λειτουργήσει παραδοσιακά από το 2000 και εντεύθεν στην Αγροτική Τράπεζα με την λογική της τετραετίας. Δηλαδή, η Τράπεζα ουσιαστικά θα έφτανε τη χρηματοδότησή της στο ύψος της επιχορήγησης που είχε κάθε κόμμα προσδιορίσει κατά το προηγούμενο έτος με

βάση την επόμενη τετραετία. Παραδείγματος χάρη, το 2009 συγκεκριμένα η Νέα Δημοκρατία είχε λάβει 26,3 εκατομμύρια ευρώ κρατική επιχορήγηση. Αυτό αν το πολλαπλασιάσετε επί τέσσερα, θα σας βγάλει το 105. Εάν πάτε στο ΠΑΣΟΚ, θα δείτε ότι τα 24,2 εκατομμύρια ευρώ που έλαβε κρατική επιχορήγηση επί τέσσερα, θα σας βγάλει τα 96,8 εκατομμύρια. Άρα, η πολιτική της Τράπεζας, των στελεχών, οι αναλύσεις, οι υπηρεσίες κλπ, βασίζονται σε αυτή τη λογική. Στη λογική δηλαδή ότι έχουμε έναν τετραετή κύκλο, ο οποίος προσδιορίζει την κρατική χρηματοδότηση, μια και δεν γίνονται –συμπληρώνω εγώ– εκλογές, ανατροπές κλπ, άρα, είναι προσδιορισμένη και γνωστή [...] σε βάθος τετραετίας, άρα μπορώ να την πάρω και να την εκχωρήσω». Πάντως, σύμφωνα με τον ίδιο «οι εξασφαλίσεις δεν είναι κριτήριο για να χρηματοδοτήσουμε κάποιον. Η χρηματοδότηση είναι με βάση την προσδοκία που έχουμε για την κερδοφορία μιας επιχείρησης». Ο κ. Θ. Πανταλάκης υποστήριξε: «Τα εισηγητικά [...] βασίζονταν στην τετραετία που θεωρείτο ότι ήταν μία περίοδος εκλογική για κάθε κόμμα και διασφαλίζοντο μία κρατική χρηματοδότηση -περίπου η αυτή- η οποία εξαρτιόταν από τα έσοδα του κράτους. Τα έσοδα του κράτους κατά μαθηματική βεβαιότητα ήταν ανοδικά. Άρα, λιγότερα από αυτά δεν περιμένεις να έχεις, περιμένεις να έχεις περισσότερα. Αυτός ο τρόπος ήταν ο τρόπος με τον οποίο αξιολογούσε η Αγροτική Τράπεζα. Η Αγροτική Τράπεζα δεν είχε πιο σύνθετο τρόπο αξιολόγησης από αυτόν τον απλοϊκό τρόπο. Αξιολογούσε ότι η κρατική ενίσχυση ήταν τετραετής. Τέσσερα χρόνια επί 24,2, όπως είχα πει, ήταν τα 96,8 και τέσσερα χρόνια επί τόσο ήταν τα 105 εκατομμύρια ευρώ της Νέας Δημοκρατίας. Αυτό, πιθανολογεί κανείς εκ του παρελθόντος και εκ της συνέχειας, της επιβεβαίωσης των πραγμάτων, θα συμβεί και στο μέλλον. Εκεί βασίζετο η αξιολόγηση της Τράπεζας. Άρα, κατά την Τράπεζα, τα δύο κόμματα ικανοποιούσαν τα κριτήριά της. Και επειδή είχαν εξασφάλιση από το ελληνικό δημόσιο κατ' ουσίαν, πληρωμή από το ελληνικό δημόσιο, θεωρείτο ότι ήταν μηδενικού κινδύνου».

Ομοίως, ο επί μία επταετία (1997-2004) Διοικητής ΑΤΕ κ. Πέτρος Λάμπρου κατέθεσε σχετικά με την ισχύ της εκχώρησης της κρατικής χρηματοδότησης ότι: «η Αγροτική Τράπεζα ή όποια τράπεζα δίνει ένα δάνειο σε ένα κόμμα και παίρνει την κρατική επιχορήγηση έναντι του δανείου. Εδώ θέλω να διευκρινίσω κάτι. Από τη στιγμή που το κόμμα παίρνει στα χέρια του την επιχορήγηση, την εκχώρηση στα χέρια του, πηγαίνει και την καταθέτει στο Υπουργείο Εσωτερικών και λέει στο Υπουργείο Εσωτερικών «Αυτά τα λεφτά είναι για μένα. Όταν θα σου έρθουν για το ΠΑΣΟΚ ή για τη Νέα Δημοκρατία, δεν θα τους τα δώσεις. Θα τα στείλεις σε μένα, σ' αυτόν τον λογαριασμό». Θεωρητικά και πρακτικά -γιατί εγώ θα μπορούσα να το

χρησιμοποιήσω αυτό για να πάω να δανειστώ, αν είχα ανάγκη ως τράπεζα- έχει πληρωθεί το δάνειο εκείνη τη στιγμή, γιατί ήδη έχει γεννηθεί η απαίτηση από το κράτος». Σε ερωτήσεις σχετικά με την είσπραξη των οφειλομένων ποσών μέσω της χρηματοδότησης των κομμάτων, ο κ. Π. Λάμπρου απάντησε κατηγορηματικά: «Βεβαίως τα παίρναμε. Τη στιγμή που πάω την εκχώρηση, πριν τα πάρω τα λεφτά, είμαι σίγουρος ότι θα τα πάρω. [...] Βεβαίως. Δεν μπορεί να μην εφαρμοστεί [το πρόγραμμα καταβολών], αφού είναι νομοθετημένο». Όπως είπε χαρακτηριστικά ο ίδιος μάρτυρας: «Εκχώρηση δεν έμεινε απλήρωτη ποτέ. Το ελληνικό δημόσιο μπορεί να μείωσε το ποσό -στο τέλος νομοθέτησε κάτι- αλλά οι εκχωρήσεις όλες πληρώθηκαν».

Εξ άλλου, τις ίδιες απόψεις, με διαφορετικές διατυπώσεις, εξέφρασε και ο διάδοχος του κ. Π. Λάμπρου στη Διοίκηση της ΑΤΕ κ. Δημήτριος Μηλιάκος (θητεία: 2004-2009).

Οι εκχωρήσεις της κρατικής χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων αναγγέλλονταν νομότυπα, όπως υποστήριξε και ο πρώην Γενικός Διευθυντής της ΝΔ κ. Αθανάσιος Σκορδάς: «Όλες οι εκχωρήσεις των κομμάτων για τα δάνεια των κομμάτων πηγαίνουν στον Υπουργείο Εσωτερικών, στην οικεία εφορία που ανήκε το κάθε κόμμα, στα ασφαλιστικά ταμεία, στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους και εκ περισσού στην Τράπεζα της Ελλάδος. Δεν υπήρχε δηλαδή άδεια». Σύμφωνα με τον κ. Αθ. Σκορδά, «κατευθείαν τα χρήματα της κρατικής χρηματοδότησης από το Γενικό Λογιστήριο πήγαιναν στον λογαριασμό της τράπεζας».

Από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ, ο Γενικός Διευθυντής του κόμματος κ. Νικόλαος Σαλαγιάννης τόνισε: «η εγγύηση, κατά την άποψή μου, που ήταν μια ισχυρή εγγύηση, όπως αποδεικνύουν όλα τα στατιστικά και ιστορικά στοιχεία επί είκοσι πέντε χρόνια, ήταν η κρατική χρηματοδότηση. Ήταν το «ζεστό» χρήμα που έπαιρναν οι τράπεζες μια και καλή από Υπουργείο Εσωτερικών. Και επαναλαμβάνω ότι ήταν τζάμπα. Δεν έδιναν τόκο. Μόνο έπαιρναν τόκο. Αυτή είναι η εγγύηση. Και πιστεύω, πριν έρθει η μεγάλη κρίση –μιλάμε για ανωτέρα βία, δεν μιλάμε απλώς για κρίση- κρίση απρόσμενη, απροσδόκητη κρίση, όπως αντιλαμβάνεστε όλοι, αγαπητοί φίλοι, τώρα που έχετε εσείς την εξουσία, απρόσμενη και απροσδόκητη, χωρίς να ξέρει κανένας τη διάρκεια και τι βάθος θα έχει, κανένας δεν θα μπορούσε να προβλέψει. Αυτά τα ιστορικά στοιχεία, από τα οποία θα μπορούσε κάποιος να προβλέψει, λένε ότι ήταν φερέγγυα τα κόμματα και η εγγύηση ήταν ισχυρή. [...] οι εκχωρήσεις που

γίνονταν το '15 ήταν τόσες που καλύπτονταν από την κρατική επιχορήγηση». Ο κ. Σαλαγιάννης απέκλεισε το ενδεχόμενο διακριτικής μεταχείρισης υπέρ των κομμάτων: «Φυσικά δεν είχε [το ΠΑΣΟΚ] καμία ιδιαίτερη μεταχείριση. Όμως, γιατί να έχει ιδιαίτερη μεταχείριση; Οι τράπεζες μέχρι τώρα διαγκωνίζονταν ποια θα πάρει τα δάνεια των κομμάτων. Γιατί; Έπαιρναν ζεστό χρήμα χωρίς να πληρώνουν τόκους που πληρώνουν σε κάθε άλλον καταθέτη. Επομένως, δεν υπήρχε κανένας λόγος να το κάνουν αυτό οι τράπεζες το 2010, δηλαδή, να υπάρχει μια πίεση». Επίσης, ο κ. Νικόλαος Σαλαγιάννης, ανέφερε ότι: «σε όλα τα δάνεια που πήραμε δώσαμε ως εγγύηση την κρατική χρηματοδότηση. Θεωρώ ότι ήταν η πιο ισχυρή εγγύηση. Από ό,τι διάβασα εδώ στα Πρακτικά σας, σχεδόν όλοι οι τραπεζίτες είπαν το ίδιο πράγμα. Η πιο ισχυρή εγγύηση ήταν η κρατική χρηματοδότηση, όπως ήταν και η εγγύηση του δημοσίου. Τα ποσά αυτά το ΠΑΣΟΚ δεν τα πήρε από κάπου σε κάποια γωνία, αλλά είναι ποσά που προβλέπονται από το κράτος, προβλέπονται από τους νόμους του κράτους. Και στους ισολογισμούς αναφέρονται λεπτομερώς και στους ελέγχους που κάνει η Βουλή. Κάθε χρόνο ζητάει όλα τα στοιχεία για το πού πήγαν τα χρήματα».

Η εξασφάλιση που προσέφεραν τα κόμματα στις τράπεζες ήταν πολύ ισχυρή και βέβαιη, ακόμη και σε ό,τι αφορά στα μικρότερα (τότε) κόμματα, όπως παραδέχεται ο μάρτυρας εκ μέρους του ΣΥΡΙΖΑ κ. Δημήτριος Δαρειώτης: «Εμείς όταν συνομιλούσαμε με την τράπεζα και προσπαθούσαμε να εξηγήσουμε τη δυνατότητα του κόμματος να αποπληρώνει, παίρναμε υπόψη μας τη σταθερότητα που προέκυπτε από τη συμμετοχή μας στην Ευρωβουλή. Επί είκοσι χρόνια το κόμμα είναι σταθερά και στη Βουλή και στην Ευρωβουλή. Σε πολλές περιπτώσεις όταν τα ποσοστά του ήταν μικρά, η χρηματοδότηση από την Ευρωβουλή, τα ποσά που διατίθενται στα κόμματα που είναι στην Ευρωβουλή και σε αυτά που είναι πάνω από 1,5% είναι μεγαλύτερα από ό,τι είναι η χρηματοδότηση που προέκυπτε από τη συμμετοχή τους στην ελληνική Βουλή. Και αυτό το επικαλούμασταν πολύ συχνά και προέκυπτε από τα νούμερα. [...] [Η Τράπεζα] έπαιρνε υπόψη την προηγούμενη συμπεριφορά του κόμματος απέναντι στις τράπεζες και τα δανειά του». Οι Τράπεζες, κατά τον κ. Δαρειώτη, «χρηματοδοτούσαν, διότι για πέντε χρόνια -από το 2009 μέχρι το 2014- είσαι ένα κόμμα στην Ευρωβουλή. Ούτως ή άλλως -εκτός αν γίνουν μείζονες ανατροπές στο κατανεμητέο- μπορείς να έχεις ένα σταθερό εισόδημα για να καλύπτεις υποχρεώσεις». Προκύπτει δε ότι ο ΣΥΡΙΖΑ ακολούθησε πανομοιότυπη προς τα λοιπά κόμματα τακτική όσον αφορά στη λήψη και εξασφάλιση των δανείων του.

Εξ άλλου, η δυνατότητα εκχώρησης κρατικών χρηματοδοτήσεων σε βάθος χρόνου ήταν γνωστή στις συναλλαγές, όπως παρατήρησε ενώπιον της Επιτροπής ο μάρτυρας από το ΚΚΕ κ. Νικόλαος Σοφιανός: «Γνωρίζω ότι υπάρχουν εκχωρήσεις με βάθος χρόνου. Φυσικά, άλλο αντίκρισμα έχει μια εκχώρηση, όταν ένα κόμμα έχει 40% και μετά πηγαίνει στο 5% και άλλη όταν ένα κόμμα είχε 7%, 8%, 8,5%, 4,5%, 5,5%. Και το λέω σε σχέση με τα ποσά, σε σχέση με τη δυνατότητα αποπληρωμής».

Γ3. Εκτίμηση εξέλιξης συνθηκών - Διαχείριση δυσχερειών εξόφλησης

Η απρόοπτη και ραγδαία επιβολή των συνθηκών στην ευρύτερη οικονομία είχε εξαιρετικά δυσμενείς επιπτώσεις στον ρυθμό και τον βαθμό εξυπηρέτησης των δανείων των πολιτικών κομμάτων, ενώ επιδείνωσε σοβαρά τους συναλλακτικούς δεσμούς τραπεζών - κομμάτων. Τα στοιχεία που προέρχονται από τις μαρτυρικές καταθέσεις είναι χαρακτηριστικά:

Ο Διευθύνων Σύμβουλος της ΕΤΕ κ. Λεωνίδα Φραγκιαδάκης κατέθεσε σχετικά: «Σταματήσαμε να δίνουμε δάνεια από το 2011-2012. Οπότε, όταν δόθηκαν τα δάνεια –ξαναλέω- ήταν άλλες οι κρατικές επιχορηγήσεις. Μετά ήμασταν στη φάση διαχείρισης προβλήματος. Εκεί, όπως ξέρετε, συνέβησαν δύο πράγματα: Πρώτον, αλλάξανε, σε σχέση με την πρόσφατη ιστορία, δραστικά τα ποσοστά. Σε δεύτερη φάση μειώθηκε το ποσοστό της κρατικής επιχορήγησης. Σε τρίτη φάση μειώθηκε το ποσοστό του ποσοστού της κρατικής επιχορήγησης, από το 100% πήγαμε στο 60%. Αυτά δεν είχαν προβλεφθεί».

Σύμφωνα δε με τον κ. Θ. Πανταλάκη, πρώην Διοικητή ΑΤΕ, η απρόοπτη μεταβολή των συνθηκών της οικονομίας προκάλεσε την ανάληψη πρωτοβουλιών από την Τράπεζα: «Προσπαθούσα να προασπίσω όχι τα συμφέροντα ούτε της Νέας Δημοκρατίας ούτε του ΠΑΣΟΚ. Προσπαθούσα να προασπίσω τα συμφέροντα του μετόχου μου, που ο βασικός μέτοχος ήταν το ελληνικό Δημόσιο. Και το ελληνικό Δημόσιο, για μένα, ήταν να αυξήσω και να μειώσω τις επισφάλειες και τα κόστη λειτουργίας και να αυξήσω τα έσοδα της Τραπεζής. [...] Εγώ ασκούσα πίεση στα

κόμματα, προκειμένου να έρθουν να συμφωνήσουν μία μείωση των πιστοδοτήσεων και να προσαρμόσουν τα προγράμματά τους. [...] Το 2011 το βασικό επιτόκιο χρηματοδότησης των κομμάτων είναι 1,9%, το οποίο ήταν το βασικό επιτόκιο της Τραπέζης την περίοδο εκείνη. Τότε που εγώ ανέβασα το επιτόκιο σε 7,55% βασικό και αυτό αφορά όλες τις επιχειρήσεις που δανείζονται με βασικό επιτόκιο και όλες τις συμβάσεις που έχουν βασικό επιτόκιο, το έκανα διότι αυξήθηκε ο κίνδυνος της χώρας και εκτιμήθηκε ότι η Διοίκηση της Τράπεζας θα αντιμετωπίσει αυξημένες επισφάλειες από την οικονομική συγκυρία και άρα, πρέπει να πάρει αυξημένα επιτόκια, προκειμένου να καλύψει τις επισφάλειες, οι οποίες αναμένεται να έρθουν. Αυτό είναι το θέμα. Το 2010 έγινε μείωση χρηματοδοτικού ορίου συνεπεία μιας συμφωνίας που έκανε η Τράπεζα με κάθε κόμμα ξεχωριστά να μειώσει τη χρηματοδότησή της από την Τράπεζα στο πλαίσιο αναδιάρθρωσης των δανείων της Αγροτικής. Εγώ είχα έναν στόχο, να μειώσω τον δανεισμό συνολικά σε όλες τις επιχειρήσεις». Σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα και με τον κ. Θ. Πανταλάκη, «Εδώ έχουμε και συνθήκες ανατροπής στη χώρα και συνθήκες ανατροπής του πολιτικού συστήματος και του εκλογικού συστήματος. Άρα, η βάση υπολογισμού ανετράπη πλήρως».

Τη βίαιη και απρόβλεπτη μεταβολή των συνθηκών και τη συνακόλουθη διάψευση των προβλέψεων υπογράμμισε κατά την κατάθεσή του και ο πρώην Διοικητής ΑΤΕ κ. Πέτρος Λάμπρου που είπε πως τα δάνεια των κομμάτων «Δεν πληρώθηκαν, όταν συνέβη ένα γεγονός ανωτέρας βίας, όταν έγινε η χρεωκοπία της χώρας» για να συνεχίσει σε άλλα σημεία της κατάθεσής του: «Είναι το γεγονός της χρεοκοπίας της χώρας. Ό,τι συνέβη σε όλη την οικονομία, συνέβη και στα δάνεια του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας. Δεν μπορούσαν να αποτελέσουν εξαίρεση. [...] Θέλω να πω ότι αυτό που συνέβη το 2010, δεν μπορούσε να το συλλάβει κανείς. Συνέβησαν τρία πράγματα μαζί. Ήταν ανωτέρα βία. Βρέχει. Αν δεν πάρεις ομπρέλα, δεν μπορείς να σταματήσεις τη βροχή. [...] Η χρεοκοπία του κράτους έφερε όλα τα επόμενα. Και τα έφερε όχι μόνο στην Αγροτική σε σχέση με τα δάνεια, αλλά σε όλη την οικονομία, στα στεγαστικά, στα επισκευαστικά, στα επενδυτικά. Μεγάλες εταιρείες δεν πληρώνουν τίποτα». Προσπαθώντας να καταδείξει την όλως απρόβλεπτη (κατά τον κρίσιμο χρόνο έγκρισης των δανείων) μεταγενέστερη μεταβολή των συνθηκών, ο κ. Π. Λάμπρου σημείωσε επίσης: «Δεν μπορούμε να πάρουμε ως υπόθεση ότι θα μειωθεί η δύναμη των κομμάτων δραματικά, δηλαδή πάνω από πέντε και δέκα μονάδες, γιατί τότε θα έπρεπε με τον ίδιο τρόπο να κρίνουμε ότι θα δραματοποιούνταν οι συνθήκες και των άλλων επιχειρήσεων, παραδείγματος χάρη, που δίναμε δάνεια. Δίνουμε

δάνεια, παραδείγματος χάρη, σε μια εξαγωγική εταιρεία που εξάγει 50.000.000 ευρώ τον χρόνο. Είμαστε σίγουροι ότι τον άλλον χρόνο θα είναι πάλι 50.000.000 ευρώ; Τι παίρνουμε υπόψη μας; Παίρνουμε υπόψη μας τα τελευταία δέκα ή πέντε χρόνια ποιες περίπου είναι οι εξαγωγές της και βάσει αυτού, μας φέρνει το συμβόλαιο και δίνουμε δάνειο. Με τον ίδιο τρόπο, λοιπόν, σκεφτήκαμε και για τα κόμματα. Δεν μπορούμε ένα μέτρο για τους μεν και ένα μέτρο για τους δε. Αυτή ήταν η διάχυτη άποψη. Αν κάναμε λάθος, θα κάναμε λάθος. Η ζωή όμως μας δικαίωσε. Δικαιωθήκαμε για το 2001, το 2002, το 2003, το 2004, το 2005, το 2006, το 2007, το 2008, το 2009, το 2010. Πόσο άλλο να δικαιωθούμε;».

Από την πλευρά της Attica Bank, ο τέως Διευθύνων Σύμβουλος της Τράπεζας κ. Αλέξανδρος Αντωνόπουλος εξέφρασε την άποψη ότι: «Το μέγεθος και το βάθος της κρίσης ήταν απρόβλεπτο. [...] Οι συνθήκες κατά τα τελευταία έτη έχουν επιδεινωθεί ραγδαία. Όμως, οι εκτιμήσεις και οι κρίσεις ανάγονται κατά τον χρόνο που εξετάζεται η έγκριση ή μη ενός δανείου. Όλες οι εκτιμήσεις όσον αφορά το θέμα της κρίσης, παρ' ότι το 2010 είχαμε ήδη μπει στο μνημόνιο, ήταν εντελώς διαφορετικές για το μέγεθος και για τον χρόνο της κρίσης. [...] Είναι σαφές πάλι ότι η κρατική χρηματοδότηση μειώθηκε σημαντικά, περίπου στο 60% στα κόμματα και υπήρξε ένας μεγάλος αριθμός εκλογικών αναμετρήσεων σε όλο αυτό το χρονικό διάστημα και γεγονότα τα οποία δεν μπορούσαν να εκτιμηθούν, τουλάχιστον στην αρχή της κρίσης». Αναφορικά δε με τη διαχείριση των σημερινών δυσχερειών εξόφλησης των δανείων των κομμάτων, ο κ. Α. Αντωνόπουλος κατέθεσε: «Δεν υπάρχει κάποια ευνοϊκή μεταχείριση ειδικά για τα κόμματα. Εφαρμόζουμε τον Κώδικα Δεοντολογίας. Οι συζητήσεις που γίνονται με τους οφειλέτες προβλέπονται από το κανονιστικό πλαίσιο και τον Κώδικα Δεοντολογίας. Προσδοκούμε μία λύση, η οποία θα είναι αμοιβαία επωφελής για την Τράπεζα, και θα εξασκήσουμε όλα τα προβλεπόμενα και νόμιμα μέσα προκειμένου να εισπράξουμε το σύνολο της οφειλής. [...] Δεν υπάρχει ευνοϊκή μεταχείριση. Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες ο χρόνος αυτός τον οποίο εσείς θεωρείτε είναι ακόμα μεγαλύτερος. Υπάρχουν, βέβαια και περιπτώσεις που είναι μικρότερος. Η τράπεζα αξιολογεί την κάθε περίπτωση διαφορετικά και ο σκοπός και η πολιτική μας είναι να εξαντλήσουμε ό,τι δυνατότητες υπάρχουν προτού φτάσουμε στο τελευταίο στάδιο της καταγγελίας, όπου πλέον εκεί είναι η αρχή των νόμιμων διαδικασιών, να εξαντλήσουμε όλες τις δυνατότητες και από την πλευρά της Τράπεζας και από την πλευρά του οφειλέτη, έτσι ώστε το αποτέλεσμα να είναι το βέλτιστο δυνατό και για τις δύο πλευρές. [...] Ήδη η τράπεζα σε περίπτωση μη συνεργάσιμων δανειοληπτών έχει προβεί σε καταγγελίες των συμβάσεων».

Επεξηγώντας την πολιτική ρυθμίσεων της Attica Bank, ο κ. Α. Αντωνόπουλος σημείωσε: «Έχουν γίνει στο παρελθόν κάποιες καταβολές. Έχουν γίνει συνεχόμενες ενέργειες με οχλήσεις και εξώδικες επιστολές. Υπάρχει εφαρμογή του Κώδικα Δεοντολογίας. Πρόσφατα έχουμε λάβει επιστολές από το κόμμα του ΠΑΣΟΚ, προκειμένου να έρθουμε σε επαφή και συνομιλίες για τη διευθέτηση του τρόπου της ρύθμισης της οφειλής. Ως τράπεζα ευελπιστούμε ότι θα βρεθεί η καλύτερη δυνατή λύση. Άλλωστε, γι' αυτόν τον λόγο δεν έχουμε προβεί σε καταγγελία της σύμβασης. Διότι προσδοκούμε να βρούμε τη βέλτιστη λύση, προτού φτάσουμε στο τελευταίο στάδιο και στην αρχή των νόμιμων ενεργειών». Ερωτηθείς για το εάν υπάρχει διακριτική μεταχείριση υπέρ των κομμάτων, ο ίδιος μάρτυρας απάντησε: «Θεωρώ ότι δεν υπάρχει κάποια άνιση μεταχείριση. Και υπάρχουν περιπτώσεις στην Τράπεζά μας, οι οποίες είναι μεγαλύτερου χρονικού διαστήματος, όπως και περιπτώσεις βέβαια όπου έχει δράσει πιο γρήγορα η Τράπεζα. [...] Η Τράπεζά μας ως στρατηγική έχει να εξαντλεί κάθε δυνατότητα, προκειμένου να αναδιαρθρωθούν οι σχέσεις με τους πελάτες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα, ιδίως όταν διαφαίνεται ότι υπάρχει βιωσιμότητα, όσον αφορά στην αποπληρωμή. Το σκεπτικό αυτό -που θα μπορούσα να το χαρακτηρίσω «μη επιθετικό»- έχει τον σκοπό, τόσο η τράπεζα να εξαντλήσει τα δικά της μέσα, όσο και η πλευρά του οφειλέτη να εξαντλήσει τα δικά της μέσα».

Η ανυπαρξία ευνοϊκής διακριτικής μεταχείρισης υπέρ των κομμάτων επιβεβαιώνεται και από τις καταθέσεις των μαρτύρων-εκπροσώπων των πολιτικών σχηματισμών. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς των προσώπων που προέρχονταν από τα κόμματα, οι τράπεζες όχι μόνο δεν ευνόησαν τα κόμματα κατά τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων τους, αλλά -αντιθέτως- συντέλεσαν καθοριστικά στη δημιουργία ασφυκτικού περιβάλλοντος για τα ίδια.

Ανάλογες αιτιάσεις διατύπωσε ο πρώην Γενικός Διευθυντής της ΝΔ κ. Αθανάσιος Σκορδάς: «ενώ ήμασταν ενήμεροι οι πελάτες, από το 1986 μέχρι το 2010 [...] και δεν έχει παρατηρηθεί μέχρι τότε κανενός είδους καθυστέρηση, οι τράπεζες εξαντλούν όλη τους την αυστηρότητα σε εμάς και παράλληλα κάνουν ρυθμίσεις εκείνη την εποχή σε δάνεια ποδοσφαιρικών εταιρειών, επιχειρήσεων». Για να αντιμετωπίσουν μάλιστα το αδιέξοδο, τα κόμματα είχαν προσπαθήσει ήδη από το 2012 μέσω της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής να εξεύρουν νομοθετικές λύσεις. Επί τούτου, ο κ. Αθ. Σκορδάς ανέφερε: «Είχαμε κάνει στη συζήτηση που έγινε 31/1/2012 στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας μία πρόταση από κοινού με το ΠΑΣΟΚ. [...]

Έχουμε αυτό το δελτίο, στο οποίο λέγαμε να κρατά η κάθε τράπεζα ως δανειοδότηση ένα ποσοστό από την κρατική επιχορήγηση, έτσι ώστε να μπορέσει να υπάρχει μία ρύθμιση. Και είχαμε ζητήσει, επίσης, το επιτόκιο των δανείων να είναι, επειδή δανειζόταν τότε το δημόσιο από τον μηχανισμό, αν θυμάστε, μ' ένα πολύ χαμηλό επιτόκιο, να υπάρχει ένα περιθώριο σ' αυτό 0,5% -όσο, εν πάση περιπτώσει, έκριναν- και να είχαμε το επιτόκιο του μηχανισμού συν ένα περιθώριο, έτσι ώστε να είναι εφικτό οι δόσεις να εξυπηρετούνται. Σ' αυτήν τη ρύθμιση τότε είχε συνηγορήσει και ο ΣΥΡΙΖΑ δια του κυρίου Μουλόπουλου, που τον εκπροσωπούσε στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας. Είχαν συμφωνήσει και τα υπόλοιπα κόμματα. Δεν βρέθηκε - να το πω έτσι- το θάρρος κάτω από την πίεση και την κραυγή, που υπήρχε τότε, να πάνε τα κόμματα σε μια τέτοια ρύθμιση. Εγώ θεωρώ ότι αυτό θα είχε καταστήσει τα δάνεια βιώσιμα. Δεν γίνεται να λέμε όλοι για όλων των ειδών τα δάνεια -και ορθώς το λέμε- και για τα στεγαστικά και για τα επιχειρηματικά και για τα καταναλωτικά να δούμε τι γίνεται με το ύψος των επιτοκίων, με την ουσιώδη μεταβολή των οικονομικών συνθηκών και μόνο για τα δάνεια των κομμάτων να λέμε: «Καμία συζήτηση». [...] Είχε γίνει τότε μια συζήτηση με τον κ. Γιαννίτση και τα κόμματα, όπου είχε προταθεί για όσο διάστημα το ελληνικό δημόσιο δεν καταβάλλει χρήματα, να μην τοκίζονται οι ασυνέπειες των δανείων. Δεν έγινε ούτε αυτό δεκτό. Δηλαδή, χωρίς υπαιτιότητα του δανειολήπτη, δεν υπήρχε η καταβολή των χρημάτων, και παρ' όλα αυτά, το δάνειο συνέχιζε να δημιουργεί τοκοφορία. Αυτό θεωρώ ότι είναι παραπάνω από άδικο, να το πω έτσι».

Με την παρατήρηση αυτή φαίνεται να συμφωνεί και ο Γενικός Διευθυντής του ΠΑΣΟΚ κ. Νικόλαος Σαλαγιάννης: «Οι τράπεζες εξάντλησαν, κατά την άποψή μου, όλη τους τη δυσμένεια που είχαν σε βάρος των κομμάτων για τους δικούς τους λόγους [...] Η ΑΤΕ αύξησε τα επιτόκια από το 1,9% στο 7% και λίγο αργότερα στο 8%. Τετραπλασίασε. Εκεί, δηλαδή, που εμείς χρειαζόμασταν 2 εκατομμύρια για να είμαστε ενήμεροι, ξαφνικά θα χρειαζόμασταν 9 εκατομμύρια για να είμαστε ενήμεροι. Οι τράπεζες για δικούς τους λόγους και τα συμφέροντά τους έβαλαν θηλιά στο λαιμό του κόμματός μας και την έβαλαν όταν εμείς ήμασταν κυβέρνηση. [...] Αυτό που πληρώνει κατά μέσο όρο το ΠΑΣΟΚ για τα 115 εκατομμύρια είναι 15 εκατομμύρια τον χρόνο τόκοι υπερημερίας και ποινές. Είναι 15 εκατομμύρια μέσο όρο! Γι' αυτό, είπα πριν ότι οι τράπεζες μάς έβαλαν το μαχαίρι στον λαιμό. [...] Οι τράπεζες το 2010, ακόμα κι αν δεν ήξεραν το βάθος και την ένταση της κρίσης, λαβαίναν τα μέτρα τους κατά τα συμφέροντά τους. Και βέβαια, τα κόμματα τα είχαν ομήρους, από τη στιγμή που τα κόμματα χρωστούσαν. Επομένως, επέβαλαν όποιους όρους ήθελαν.

Ο ένας όρος ήταν να γίνουν όλες αυτές οι εκχωρήσεις, μέχρι τέλους. Ο δεύτερος όρος ήταν να τετραπλασιάσουν τον τόκο μέσα σε μία νύχτα και για εμάς στα μέσα του 2010, που ήμασταν τότε κυβέρνηση. Αντέδρασαν, κατά την άποψή μου, με τρόπο πάρα πολύ σκληρό. Επαναλαμβάνω ότι μέχρι τότε τα δάνειά μας, δηλαδή των κομμάτων, ήταν μηδενικού κινδύνου. Μετά, το 2010, έγιναν αυξημένου κινδύνου, έτσι είπαν όλοι οι τραπεζίτες. Οι τράπεζες, όμως, συμπεριφέρθηκαν σαν να ήταν θανατηφόρου κινδύνου. Τόσο σκληρά συμπεριφέρθηκαν απέναντι στα κόμματα. Σας είπα πριν ότι 15 εκατομμύρια τον χρόνο μας επιβαρύνουν οι τράπεζες με τον τρόπο που κινήθηκαν στα δάνεια των κομμάτων [...] Οι τράπεζες μετέτρεψαν τους τόκους σε δάνεια, αύξησαν τα επιτόκια κατακόρυφα και ζήτησαν να γίνουν οι εκχωρήσεις τόσες πολλές. Άρα, οι τράπεζες για το συμφέρον τους πήραν πάρα πολύ σκληρά μέτρα, κατά την άποψή μου». Εξ άλλου, όσον αφορά στην απρόοπτη μεταβολή συνθηκών, ο κ. Ν. Σαλαγιάννης ανέφερε αναρωτήθηκε αν «πίστευε κανείς από τα κόμματα τα ίδια ότι θα κατέρρεε με αυτόν τον τρόπο η κρατική χρηματοδότηση σε ποσοστό 80%; Δεν το πίστευε κανείς. Πίστευε ποτέ κανείς από το δικό μας κόμμα το 2010 ότι όλη αυτή η υπόθεση θα έφερνε ένα ιστορικό κόμμα με ποσοστό 45% στο 4,5% και μετά στο 6,5%; Ακόμα και εάν λέγαμε ότι θα γίνει σεισμός 9-10 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ στην Αθήνα, θα ήταν πιο πιστευτό. Όμως, επειδή συντονίστηκαν από τη μια μεριά η κρίση και από την άλλη ένα τσουνάμι δημαγωγίας και λαϊκισμού, κατά την άποψή μου, ήρθε αυτό. Κανείς δεν το πίστευε. Άρα, λοιπόν, δεν μπορούσε κανείς να το προβλέψει αυτό και οι τράπεζες, κατά τα ειωθότα, σύμφωνα με τα ιστορικά στοιχεία και με το γεγονός ότι ήθελαν να βοηθήσουν τους δανειολήπτες που είχαν πρόβλημα, προχώρησαν σε δανειοδότηση».

Το ορθό της προσπάθειας των κομμάτων να ρυθμίσουν με τρόπο ευνοϊκό τις οφειλές τους από δάνεια αναγνώρισε ουσιαστικά και ο εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ κ. Δημήτριος Δαρειώτης με την κατάθεσή του ενώπιον της Επιτροπής: «είναι περίπου δικαίωμα κάθε δανειζόμενου να επιζητεί, σε σχέση με τις συμφωνίες που κάνει με την τράπεζα, τους ευνοϊκότερους δυνατούς όρους, στα όρια του δυνατού και των νόμων». Για δεύτερη και πανηγυρική φορά, ο ΣΥΡΙΖΑ παραδέχεται ότι ακολουθεί την ίδια πρακτική σε σύγκριση με ΠΑΣΟΚ, ΝΔ και ΚΚΕ όσον αφορά στην ευνοϊκή ρύθμιση των οφειλών του από δάνεια.

Γ4. Περιπτώσιολογία πολιτικών κομμάτων

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται με εξαντλητική ανάλυση κρίσιμα ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία τα οποία αφορούν στη δανειοδότηση της Ελλάδας.

I. Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα (ΠΑΣΟΚ)

Πιστοληπτική τακτική:

Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος: το ΠΑΣΟΚ παρουσιάζει σημαντικές οφειλές προς την ΑΤΕ (και ήδη Τράπεζα Πειραιώς). Η οφειλή προέρχεται από ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό 93.000.000 € που χορηγήθηκε τον Δεκέμβριο 2000, για λειτουργικές δαπάνες (με αρχική λήξη στις 30-06-2012) με εκχώρηση κρατικής χρηματοδότησης (πολλά έτη διαδοχικά και έως 2012-2016 -πλην 2015). Έκτοτε έχει υποστεί πολλές τροποποιήσεις με 19 πρόσθετες πράξεις (αυξήσεις πιστωτικού ορίου κ.α.). Το 2011 έγινε η τελευταία ρύθμιση των δόσεων, η οποία ωστόσο δεν κατέστη εφικτό να τηρηθεί. Υπενθυμίζεται, για την ιστορία, ότι τη χορήγηση και τις πρόσθετες πράξεις υπέγραψαν, διαδοχικά, τα διευθυντικά στελέχη της ΑΤΕ Π. Λάμπρου (2000-2004), Δ. Μηλιάκος (2005-2009), Θ. Πανταλάκης (2010-2011). Το 2012, στην ειδική έκθεσή της, η ΤτΕ χαρακτήρισε -για πρώτη φορά- τον δανεισμό της ΑΤΕ προς το ΠΑΣΟΚ ως «εξαιρετικά υψηλό» και τον σχετικό πιστωτικό κίνδυνο ως «αυξημένο». Η ΑΤΕ φέρεται ότι είχε προβεί πρόβλεψη απομείωσης 25%, ήτοι ποσού 23.073.000 €.

Σύμφωνα με τους επικαιροποιημένους πίνακες που απέστειλε η Τράπεζα Πειραιώς, η οφειλή του ΠΑΣΟΚ από τον παλαιό αλληλόχρεο λογαριασμό της ΑΤΕ είναι 149.147.934,91 €. Η πίστωση έχει καταγγελθεί, ο ακάλυπτος κίνδυνος ανέρχεται σε 48.433.100 €, ενώ οι προβλέψεις (31-03-2016) υπολογίζεται σε 96.484.799,16 €.

Εξ άλλου, και από την κατάθεση του Γενικού Διευθυντή ΠΑΣΟΚ κ. Ν. Σαλαγιάννη, προκύπτει ότι το ΠΑΣΟΚ μέχρι το 2011 εξυπηρετούσε ομαλά την πίστωση από την ΑΤΕ, καταβάλλοντας τις αναλογούσες κατ' έτος δόσεις, κυρίως μέσω της κρατικής χρηματοδότησης σημαντικό μέρος της οποίας κατευθυνόταν στην εξόφληση των δόσεων προς ΑΤΕ. Σε γενικές γραμμές, το ΠΑΣΟΚ είχε πάντοτε μια «ζωντανή» σχέση με την ΑΤΕ, η οποία κινήθηκε μέσα σε υγιές πλαίσιο επί ένδεκα ολόκληρα έτη. Το πρόβλημα των καθυστερήσεων στην εξυπηρέτηση της πίστωσης δεν εμφανίσθηκε παρά τον Νοέμβριο 2011, λόγω της καθυστερημένης καταβολής της - ούτως ή άλλως- μειωμένης κρατικής χρηματοδότησης.

Την ίδια εποχή, λόγω της σχετικής ερώτησης στη Βουλή του βουλευτή (τότε) της Δημοκρατικής Συμμαχίας Λευτέρη Αυγενάκη για τον δανεισμό των πολιτικών

κομμάτων, η οποία οδήγησε σε σχετική εισαγγελική έρευνα και διερεύνηση από την ΤΤΕ, η ΑΤΕ αύξησε κατακόρυφα τα συμβατικά επιτόκια (από 6% σε 9% και μετέπειτα σε 11%), ενώ παράλληλα κατ' ουσίαν έκλεισε τον αλληλόχρεο λογαριασμό που τηρούσε με το ΠΑΣΟΚ.

Εν τω μεταξύ, αποτέλεσμα της ως άνω καθυστέρησης της κρατικής χρηματοδότησης 2011 ήταν η μη καταβολή των 3ης και 4ης δόσεων του 2011 και της 1ης δόσης του 2012. Το 2012 η ΑΤΕ, διαβλέποντας τις δυσκολίες στην αποπληρωμή του λογαριασμού προβαίνει μάλιστα σε μείωση της πίστωσης, από 99,8 σε 87 εκ. €.

Εξάλλου, η ΑΤΕ ανέκαθεν εξακολουθούσε να ζητά την καταβολή των συγκεκριμένων δόσεων. Μάλιστα, είναι χαρακτηριστικό ότι το 2012, επί Διοίκησης Πανταλάκη η ΑΤΕ άσκησε και σχετική αγωγή κατά του Ελληνικού Δημοσίου και του ΠΑΣΟΚ ζητώντας την καταβολή των ως άνω δόσεων, παρά το ότι με νομοθετική ρύθμιση αυτές κηρύχθηκαν ακατάσχετες. Η αγωγή, μετά από αναβολή το 2015, έχει προσδιορισθεί να συζητηθεί στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών το 2017.

Η Τράπεζα Πειραιώς, εν τέλει (στην οποία μεταφέρθηκαν όλα τα δάνεια προς τα κόμματα), απέστειλε στις αρχές Απριλίου 2016, σχετικό εξώδικο ζητώντας την άμεση εξόφληση του κατά τα ανωτέρω ληξιπρόθεσμου ποσού. Στο εξώδικο αυτό απάντησε εν συνεχεία το ΠΑΣΟΚ δηλώνοντας πλήρη αδυναμία αποπληρωμής, λόγω δυσμενούς οικονομικής κατάστασης μετά τη μεσολάβηση απρόβλεπτων παραγόντων. Ήδη σημειώνεται ότι η Τράπεζα Πειραιώς έχει προχωρήσει στην κατάθεση σχετικής εκκρεμούς αγωγής ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος: Το ΠΑΣΟΚ, ειδικότερα, από την ΕΤΕ έχει λάβει και εξακολουθεί να οφείλει ένα τραπεζικό δάνειο, ύψους 8.500.000 €, το οποίο συνήφθη στις 21-12-2010, με λήξη στις 31-12-2015. Το δάνειο είχε χορηγηθεί, ως «κεφάλαιο κίνησης», μετά από απόφαση ΑΕΠ, με εξασφάλιση μέρος της κρατικής χρηματοδότησης των ετών 2019 και 2015. Σήμερα και ήδη από τον Φεβρουάριο 2012, το δάνειο αυτό βρίσκεται σε καθυστέρηση (37 δόσεις). Μάλιστα, στις 30-11-2015 η ΕΤΕ έστειλε σχετική επιστολή όχλησης στο ΠΑΣΟΚ, ενημερώνοντας για το ληξιπρόθεσμο ποσό (8.500.000 €) και το οφειλόμενο ποσό τόκων και εξόδων (2.188.698,23 €), με επιτόκιο υπερημερίας 7,44%. Στην επιστολή αυτή απάντησε εν

συνεχία το ΠΑΣΟΚ, δια του Γενικού Διευθυντή του, δηλώνοντας πλήρη αδυναμία αποπληρωμής του δανείου, λόγω δυσμενούς οικονομικής κατάστασης μετά τη μεσολάβηση απρόβλεπτων παραγόντων.

Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι στην ΤτΕ, η ΕΤΕ φέρεται μόλις τον Φεβρουάριο 2012, να θεωρεί το δάνειο προς το ΠΑΣΟΚ ως μέσου κινδύνου, με πιθανότητα αθέτησης μόλις στο 5,41%.

Eurobank Ergasias: το ΠΑΣΟΚ διατηρεί σχέσεις με την Τράπεζα Eurobank Ergasias ήδη από το 2008, όταν και εγκρίθηκε το άνοιγμα αλληλόχρεου λογαριασμού με αρχικό όριο πίστωσης το 1.500.000 €. Εν συνεχεία, το όριο αυξήθηκε διαδοχικά με μεταγενέστερες πρόσθετες πράξεις. Σε κάθε περίπτωση, οι περισσότερες πιστώσεις έχουν ήδη εξοφληθεί, πλην της τελευταίας, ύψους 5.500.000 €, που χορηγήθηκε στις 29-10-2010, με υποσχετική επιστολή εξόφλησης έως 30-06-2011 μέσω κρατικής χρηματοδότησης 2011 (επίσης μη νομότυπη εξασφάλιση, κατά την ΤτΕ, σύμφωνα με τα ανωτέρω). Λόγω μη έγκαιρης είσπραξης της χρηματοδότησης του 2011, ζητήθηκαν και παρασχέθηκαν διαδοχικές παρατάσεις της προθεσμίας πληρωμής, με αποτέλεσμα η Τράπεζα να εγγράψει πρόβλεψη απομείωσης στο 10% του υπολοίπου της χρηματοδότησης στο τέλος του 2011.

Attica Bank: το ΠΑΣΟΚ έχει λάβει εφάπαξ χρηματοδότηση ως κεφάλαιο κίνησης ύψους 5.000.000 €, με την υπ' αριθ. 803/13-12-2010. Την ίδια ημέρα, το ΠΑΣΟΚ εκχώρησε με ξεχωριστή σύμβαση την κρατική χρηματοδότηση του έτους 2015 έως του ποσού των 6.000.000 € (σημ.: η χρηματοδότηση του ίδιου έτους είχε ήδη εκχωρηθεί σε ΕΤΕ, Πειραιώς και Marfin). Στην ειδική έκθεση έρευνας της ΤτΕ (Απρίλιος 2012) αναφέρονται τα πρώτα προβλήματα στην αποπληρωμή του δανείου, λόγω καθυστερημένης καταβολής της κρατικής χρηματοδότησης του 2011, ενώ η Τράπεζα Αττικής είχε στείλει σχετική εξώδικη ειδοποίηση τον Ιανουάριο του επόμενου έτους. ύστερα από εκχώρηση της κρατικής χρηματοδότησης του 2015 (που είχε εκχωρηθεί και σε άλλες τρεις τράπεζες). Η ΤτΕ, στην ίδια έκθεση, χαρακτήριζε το μέλλον του δανείου ως «αβέβαιο», λόγω της επανειλημμένης εκχώρησης της κρατικής χρηματοδότησης του 2015 και της καθυστερημένης τακτοποίησης των μέχρι τότε οφειλών).

Σύμφωνα με τους επικαιροποιημένους πίνακες οφειλών που απέστειλε η Τράπεζα Αττικής προ ολίγων ημερών, το πραγματικό υπόλοιπο του ως άνω δανείου ανέρχεται σήμερα σε 7.921.298,23 € (έχει εγγραφεί πρόβλεψη 5.711.369,11 €), ενώ σε

καθυστέρηση καταβολής άνω των 30 ημερών βρίσκεται ήδη ποσό 6.511.369 €. Αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με παρατήρηση της Τράπεζας, κατά τον χρόνο δανεισμού, η απαίτηση ήταν πλήρως εξασφαλισμένη από την εκχώρηση της κρατικής χρηματοδότησης Σημειώνεται ότι η Τράπεζα έχει ήδη αποστείλει επίσημη όχληση προς το ΠΑΣΟΚ, σε εφαρμογή του Κώδικα Δεοντολογίας της ΤτΕ για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Το κόμμα έχει απαντήσει και έχει πραγματοποιήσει επανειλημμένες επαφές και συναντήσεις προς αναζήτηση δυνατοτήτων ρύθμισης των οφειλών. Θεωρείται ως εκ τούτου, μέχρι σήμερα, ως «συνεργάσιμος δανειολήπτης» κατά τους ισχύοντες ορισμούς.

Στοιχεία από μαρτυρικές καταθέσεις: λόγω της πρόδηλης σπουδαιότητάς της, η αρχική δήλωση του Γενικού Διευθυντή του ΠΑΣΟΚ κ. Νικολάου Σαλαγιάννη ενώπιον της Επιτροής παρατίθεται αυτούσια: «Επειδή έχω μια μακρά πορεία στη δημόσια ζωή και στα πολιτικά και κομματικά δρώμενα, προσπαθώντας πάντα να εκφράζομαι με ευθύτητα και να πορεύομαι σύμφωνα με τις αρχές και τις αξίες μου και επειδή πιστεύω στη μαχητική αντιπροσωπευτική δημοκρατία που τολμά να βλέπει και να θεραπεύει τις αδυναμίες της και να μην αφήνει χώρο για τις επιθέσεις των αρνητών της, θέλω, αγαπητοί κύριοι, να μου επιτρέψετε να διατυπώσω, συνοπτικά, μερικές σκέψεις στα πλαίσια πάντα του θέματος που διερευνά η Επιτροπή σας. Είναι αλήθεια ότι τα κόμματα βρέθηκαν με δάνεια στο ξέσπασμα της κρίσης, επειδή χρηματοδοτούσαν –απερίσκεπτα- τις υπερβάσεις των οικονομικών τους δυνατοτήτων με δανεικά, αντί να περιορίσουν τις δαπάνες τους. Αλλά μήπως αυτή η λογική ήταν μόνο των κομμάτων; Όχι. Είναι η ίδια αυτή λογική που διαπότιζε και ολόκληρο τον δημόσιο βίο αυτής της χώρας -εν πολλοίς και τον ιδιωτικό. Να δανειζόμαστε, δηλαδή, για να χρηματοδοτούμε τις υπερβολές μας και όχι, αν απαιτείται, τις πραγματικές μας ανάγκες ή τα σχέδιά μας, για να οργανώσουμε καλύτερα το μέλλον μας. Τη νοοτροπία αυτή την τροφοδοτούσαν και οι ίδιες οι τράπεζες στα χρόνια της ευημερίας, με τα εύκολα, πολλά και γρήγορα δάνεια. Έτσι, όλα τα κόμματα που βρέθηκαν με δάνεια, όταν η κρίση έπληξε τη χώρα, περιήλθαν σε δυσκολία να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. Όπως και τρία εκατομμύρια περίπου μεγάλες επιχειρήσεις, μικρές επιχειρήσεις, επαγγελματίες και νοικοκυριά, που έχουν κόκκινα δάνεια σήμερα. Αυτή η αδυσώπητη αλήθεια αναπτύσσει το έδαφος μιας άλλης θεμελιώδους αλήθειας: ότι ως μικρή ή μεγάλη εξουσία, πολύ λίγες φορές σχεδιάζουμε μακροπρόθεσμα, οργανώνουμε το μέλλον μας και μεριμνούμε για το αύριο. Πολύ λίγες φορές. Συνήθως η έγνοια για το μέλλον έχει ορίζοντα το τέλος της θητείας μας, στη λογική: «Εμείς να τη βγάλουμε καθαρή τώρα και το μέλλον ας το

φορτωθούν οι άλλοι». Και επειδή σήμερα μιλάμε για τα κόμματα, μια άλλη μεγάλη αλήθεια είναι ότι τα κόμματα, ως βασικοί πυλώνες της δημοκρατίας, είναι το θερμοκήπιο όπου αναπτύσσονται πολλές από τις πιο ανθεκτικές παθογένειες του δημοσίου βίου της χώρας. Η θεσμική τους δε λειτουργία, στην πραγματικότητα και επί της ουσίας, είναι αδύναμη. Η αλήθεια αυτή καθόλου δεν μπορεί να αναιρέσει την ιστορική πραγματικότητα, ότι το ίδιο αυτό πολιτικό σύστημα, με τα ιστορικά του κόμματα και παρά τις αδυναμίες και τα λάθη του, μας διασφάλισε τη μακροβιότερη κοινοβουλευτική δημοκρατία, με τα καλύτερα χρόνια από άποψη ευημερίας, κοινωνικής μέριμνας και θεσμικών κατακτήσεων, από συστάσεως του νεοελληνικού κράτους. Όμως, δεν χωράει αμφιβολία ότι οι ριζοσπαστικές αλλαγές που έχει ανάγκη η χώρα στους τωρινούς καιρούς και που όλα τα κόμματα τις προβάλλουν, το καθένα βέβαια με τη δική του αντίληψη και λογική, δεν πρόκειται να αποτολμηθούν –αυτή είναι η άποψή μου- και αν αποτολμηθούν δεν θα πετύχουν, αν δεν αποτολμηθούν πρώτα ριζοσπαστικές αλλαγές μέσα στα ίδια τα κόμματα. Αν δεν δούμε και δεν αντιμετωπίσουμε αυτή την πραγματικότητα, θα ανακυκλώνουμε τις αυταπάτες μας και θα αναπαράγουμε ένα κουρασμένο και φθαρμένο πολιτικό σύστημα, ευάλωτο στόχο στις επιθέσεις των αρνητών του. Μια καίρια πτυχή της πολιτικής λειτουργίας, που πρέπει με τόλμη να αντιμετωπίσουμε, είναι και τα οικονομικά των κομμάτων. Η Επιτροπή σας είναι ευκαιρία να προτείνει στα κόμματα τη συγκρότηση μιας σοβαρής διακομματικής Επιτροπής, που θα δει το θέμα αυτό, έστω για την από εδώ και πέρα πορεία. Να μην μείνει μόνο η Επιτροπή σας και να μην αναλωθεί μέσα στο κέλυφος μιας ευκαιριακής και μικροκομματικής αντιπαλότητας. Να σπάσετε τα στερεότυπα, με ρεαλισμό και με συνείδηση ότι η θεσμική, διαφανής και αποτελεσματική λειτουργία των κομμάτων βρίσκεται στον πυρήνα της αποτελεσματικής λειτουργίας της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Είναι επείγουσα ανάγκη να δούμε τις αλήθειες αυτές κατάματα και να αναλάβουμε τις ευθύνες μας, χωρίς να υποκύπτουμε στους εύκολους αφορισμούς και στη δημαγωγία. Γιατί, αγαπητοί κύριοι, δημοκρατία που δεν αντιστέκεται, που δεν αντιδρά, όταν την ευτελίζουν, που χρησιμοποιεί τη γλώσσα και τις πρακτικές των αντιπάλων της, είναι μια δημοκρατία αδύναμη, με κίνδυνο να βρεθεί ηττημένη. Το ΠΑΣΟΚ από την πλευρά του έχει κάνει ήδη πολύ σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση αυτή τα τελευταία χρόνια. Έσπασε το ταμπού των οικονομικών των κομμάτων, συζήτησε διεξοδικά και ειλικρινά γι' αυτά στα συλλογικά του όργανα, παρήγγειλε πόρισμα -μόνο αυτό από όλα τα κόμματα- για τα οικονομικά του με τη μεγαλύτερη επιστημονική τεκμηρίωση, πήρε δύσκολες και επώδυνες αποφάσεις. Έκανε, έτσι, έμπρακτα, και την αυτοκριτική του, εξορθολόγησε και νοικοκύρεψε όσο καλύτερα μπορούσε τα οικονομικά του, περιορίζοντας τις δαπάνες του κατά 96% σε σχέση με την κρίσιμη χρονιά του 2010. Αναγνωρίζει τις οφειλές του

και την ηθική του υποχρέωση απέναντι στις δανείστριες τράπεζες. Καταβάλλει όσα περισσότερα δύναται και είναι σε διαρκή συνεννόησή μαζί τους, για να βρεθεί η πρόσφορη λύση. Όλα αυτά μέσα σε εξαιρετικά οικονομικά δυσμενείς συνθήκες για εμάς. Ειπώθηκε ότι η πιο ιερή στιγμή της θεωρίας είναι η πράξη. Το είπε ο Καζαντζάκης. Με την εμπειρία μου των τελευταίων χρόνων -και των δικών σας, φαντάζομαι, των τωρινών Βουλευτών- θα πρόσθετα ότι είναι και η πιο οδυνηρή. Είναι, όμως, ο μόνος δρόμος που διαθέτουμε και αξίζει να τον περπατήσουμε αποφασιστικά». Επιχειρώντας μία ακόμη αυτοκριτική ενώπιον της Επιτροπής, ο Γενικός Διευθυντής του ΠΑΣΟΚ είπε: «κάναμε λάθος και να μην το επαναλάβουμε αυτό το λάθος. Η αυτοκριτική μας να είναι έμπρακτη αυτοκριτική, όχι μια θεωρία που λέμε για να ξεφύγουμε. Και αποφασίσαμε να ακολουθήσουμε μια ανοδική πορεία, αγχωτική, επίμονη και επώδυνη και την ακολουθήσαμε. Σε αυτό το κλίμα το ΠΑΣΟΚ είπε: Πώς θα χαράξει μια πορεία από εδώ και πέρα. Ποιες είναι οι αιτίες που φτάσαμε έως εδώ; Τι δεν πήγε καλά; Τι πρέπει να αλλάξουμε; Προσέξτε, δεν αναθέσαμε σε μια εταιρία μόνο, μην υπάρξει μονομέρεια, αλλά στις έξι, όχι από τις μεγαλύτερες, τις μεγαλύτερες εταιρίες, που έχει η χώρα αυτή και επί περίπου δέκα-δώδεκα μήνες έκαναν φύλλο και φτερό τα οικονομικά μας. [...] [Το ΠΑΣΟΚ] περιόρισε το ίδιο, αυτά τα χρόνια, κατά 96,2% τις δαπάνες. [...] Εμείς το 2012 παραγγείλαμε το πόρισμα, γιατί σε αυτήν την εξαιρετικά κρίσιμη συγκυρία για την παράταξή μας, όπου ξαφνικά βρεθήκαμε σε μια θέση και πολιτική αλλά και οικονομική –κυρίως οικονομική- πάρα πολύ δύσκολη -επαναλαμβάνω- με απλήρωτους εργαζόμενους, θέλαμε να κάνουμε μια τομή, να εξηγήσουμε στα μέλη μας, τους φίλους μας την ιστορία της παράταξής μας, τι ήταν αυτό που δεν πήγε καλά και φτάσαμε στο σημείο αυτό και πώς -με επιστημονικό τρόπο, με επαγγελματική εμπειρία που υπάρχει στις μεγάλες εταιρείες- νομίζουμε ότι θα πρέπει να οργανωθούμε καλύτερα για το μέλλον, για να έχουμε μια άλλη πορεία. Αυτός ήταν ο λόγος και δεν ήταν με κανέναν τρόπο ο λόγος ότι θέλαμε, επειδή κάτι μαθαίναμε ή κάτι φοβόμασταν, να κάνουμε κάποια έρευνα. Δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να μου ζητήθηκε και να μην δόθηκε. Φύλλο και φτερό τα έκαναν επί δέκα μέρες, εγκατεστημένοι μέσα στο κόμμα μας, και έπαιρναν ό,τι ήθελαν. Μάλιστα, τους προκάλεσα και τους είπα εάν έχουν οποιαδήποτε ερωτηματικό που δεν απαντήθηκε, κάντε μας τα ερωτήματα και να πάρετε γραπτώς τις απαντήσεις. [...] εμείς δεν θέλαμε έναν τυπικό έλεγχο, να δούμε ποιος φταίει και μήπως τον αποκεφαλίσουμε. Εμείς θέλαμε να μας πει τι να κάνουμε από εδώ και πέρα και αν μπορούν να μας πουν για τα οικονομικά μας ένα χρονοδιάγραμμα για να τα λύσουμε. Αυτό εννοώ ότι ήταν ιδιαίτερη η μεταχείριση. Όχι «σας δίνουμε τα στοιχεία, αλλά μην βλέπετε αυτά». Όλα τα είδαν. Για όλα έχουν απαντήσεις». Ο κ. Ν. Σαλαγιάννης τοποθετήθηκε και για

τις μελλοντικές προοπτικές εξόφλησης των οφειλών του ΠΑΣΟΚ: «Εμείς όσο ζούμε και δεν ζούμε θα πληρώνουμε το μεγαλύτερο δυνατό ποσό που μπορούμε στις τράπεζες. Όταν τα πράγματα ισορροπήσουν, όταν ηρεμήσει η χώρα και η οικονομία της, αλλάξουν όλα τα δεδομένα και άρα μπορούμε να κάνουμε οικονομικό προγραμματισμό -οι ίδιοι θέλουμε να μείνουμε όρθιοι- πιστεύουμε ότι μπορούμε να πάμε και καλύτερα, να κάνουμε μια μεγάλη εξόρμηση και να ζητήσουμε από τα ογδόντα χιλιάδες μέλη μας ένα ευρώ τον μήνα. [...] Όμως και εμείς περάσαμε την έρημο, περάσαμε στο κάτω μέρος. Είμαστε σε μια πορεία που σιγά-σιγά ανεβαίνουμε και φιλοδοξούμε -και θα έλεγα ότι προσδοκούμε- να πάμε πολύ καλύτερα, για να μπορούμε να έχουμε μεγαλύτερα ποσοστά της επιχορήγησης. Και το τρίτο: Επίσης, φιλοδοξούμε να μπορέσουμε να βρούμε τον τρόπο να μας δίνει ένα ευρώ το κάθε εγγεγραμμένο μέλος μας. Αυτό θα μας βοηθήσει να έχουμε ένα νέο πεδίο μπροστά μας. Τότε θα μπορέσουμε να κουβεντιάσουμε. Τώρα δεν υπάρχει αυτή η απάντηση. Θα κάνουμε ό,τι μπορούμε καλύτερο εφ' όρου ζωής. Είμαστε όμηροι των τραπεζών και επομένως εκεί θα κινηθούμε. Αυτή είναι η πραγματική απάντηση, για να μην συζητάμε πράγματα που δεν γίνονται».

Εξ άλλου, ο μάρτυρας κ. Φωκίων Καραβίας, εκ μέρους της Eurobank, επιβεβαίωσε ότι «όντως στο ΠΑΣΟΚ για την αδειοδότηση είχαμε λάβει υποσχετική επιστολή. Επειδή είναι εύλογη η ερώτηση την οποία μου κάνετε, την ίδια ερώτηση έκανα προς τις νομικές υπηρεσίες της τράπεζας. Η απάντηση που έλαβα είναι ότι η υποσχετική επιστολή είναι νομικά ισχυρή και είναι σύμφωνη με τις διαδικασίες της τράπεζας». Εξ άλλου για το δάνειο προς το ΠΑΣΟΚ ο κ. Φ. Καραβίας τόνισε ότι «Το συγκεκριμένο δάνειο δόθηκε για πρώτη φορά το 2008 και αποπληρώθηκε το 2009. Στη συνέχεια δόθηκε δεύτερο δάνειο το 2009, ύστερα από δυο-τρεις μήνες και αποπληρώθηκε ξανά για δεύτερη φορά τον έβδομο του 2010 [...] Και για τρίτη φορά δόθηκε δάνειο τον 10 του 2010, το οποίο σήμερα δεν εξυπηρετείται και έχει καταγγελθεί. Άρα, η τράπεζα είχε μια προϊστορία του δανείου αυτού που αποπληρωνόταν και οι τόκοι και το κεφάλαιο κανονικά. Πρώτο στοιχείο. Δεύτερο στοιχείο: Το ποσό του δανείου, τα 5 εκατομμύρια, ήταν ένα μικρό ποσοστό όσον αφορά τα έσοδα, τα οποία είχε το ΠΑΣΟΚ εκείνη την εποχή, είχε περίπου τον χρόνο, γύρω, στα 20 εκατομμύρια αν θυμάμαι καλά έσοδα. Επομένως, ήταν ένα στοιχείο, το οποίο η Επιτροπή το αξιολόγησε τότε. Επίσης, το ποσό αυτό είναι ένα μικρό ποσοστό συνολικά του δανεισμού του ΠΑΣΟΚ, το οποίο ανέρχεται περίπου στο 5%. Συνεκτιμώντας όλα αυτά τα στοιχεία η Επιτροπή αποφάσισε να δώσει αυτό το δάνειο».

Ήραιτέρω, αναφορικά με την είσπραξη των δεσμευμένων πόρων της κρατικής χρηματοδότησης που είχαν εκχωρηθεί υπέρ των τραπεζών, ο πρώην Διοικητής ΑΤΕ κ. Πέτρος Λάμπρου κατέθεσε ότι «δεν είχε τη διακριτική ευχέρεια το ΠΑΣΟΚ να μην τα πληρώσει. Μου τα είχε εκχωρήσει, πριν τα πάρει» ενώ ο ίδιος απάντησε αρνητικά στην ερώτησή μας για το αν υπήρξε σύγκρουση μεταξύ τραπεζών, από τις οποίες είχε δανειστεί παράλληλα το ΠΑΣΟΚ.

Ουσιώδης παρατήρηση: η εκλογική δύναμη του ΠΑΣΟΚ, ιστορικά από το 1981 μέχρι το 2009, δηλαδή επί τρεις δεκαετίες, κινούνταν από 38% έως και 48%. Το κόμμα απώλεσε για πρώτη φορά αυτά τα επίπεδα μόλις τον Μάιο του 2012 (βεβαίως, σήμερα, η κρατική χρηματοδότηση του 2015 αναλογεί μόλις στο 0,25% της αντίστοιχης επιχορήγησης του 2011!). Βάσει λοιπόν της ιστορικής πραγματικότητας και της συνήθους πορείας των πραγμάτων, όπως μπορούσε κανείς να την προβλέψει μέχρι και το 2011, ήταν απολύτως εύλογη η πεποίθηση ότι οι εκχωρούμενες μελλοντικές κρατικές επιχορηγήσεις έφθαναν (και υπερκάλυπταν άνετα) τα ποσά των χορηγήσεων. Αποτελούσε δηλαδή για τις Τράπεζες μία ασφαλή - όσο αυτό είναι δυνατόν στις τραπεζικές εργασίες- επένδυση, η οποία μάλιστα τους απέφερε και σημαντικά έσοδα από τόκους, προμήθειες κλπ. Η επιγενόμενη απρόβλεπτη και ραγδαία δυσμενής μεταβολή της κατάστασης και της πιστοληπτικής ικανότητας του ΠΑΣΟΚ, ως συνέπεια πολλαπλών παραγόντων (ύφεση και μείωση κρατικής χρηματοδότησης, συρρίκνωση εκλογικών ποσοστών και μείωση εισφορών μελών και φίλων) ασφαλώς δεν διαφοροποιεί τον εξ αρχής σύννομο και έγκυρο τραπεζικό δανεισμό.

II. Νέα Δημοκρατία.

Πιστοληπτική τακτική:

Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος

Η ΝΔ υπήρξε το πρώτο πολιτικό κόμμα που ζήτησε και έλαβε χρηματοδότηση (ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό) από την Αγροτική Τράπεζα, τον Οκτώβριο 2000 (με υπογραφή Κ. Καραμανλή). Εκχωρήθηκε η κρατική χρηματοδότηση επί σειρά ετών (έως 2011-2018), ενώ ακολούθησε σειρά διαδοχικών πρόσθετων πράξεων (αυξήσεις ορίου κ.α.). Σήμερα, η οφειλή της ΝΔ ανέρχεται σε 171.167.230,73 € και η πίστωση έχει καταγγελθεί. Επίσης, η ΝΔ οφείλει σήμερα: α) 24.105.609,58 € για

παλαιότερο (ήδη καταγγελλόμενο) δάνειο (Φεβρουάριος 2010) που είχε λάβει από την Τράπεζα Πειραιώς (με εκχώρηση χρηματοδότησης 2015) και β) 1.042.139,15 € από ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό (Μάιος 2011), που έχει ήδη καταγγελλθεί.

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Παρά την ιδιαίτερα ελλειμματική της κατάσταση, η ΝΔ έχει λάβει δάνεια από την ΕΤΕ, με εκχώρηση της κρατικής χρηματοδότησης. Η εξόφληση των δανείων αυτών, μετά τη μείωση της επιχορήγησης και την επιδείνωση των οικονομικών του κόμματος, θεωρείται ως ιδιαίτερα δυσχερής. Μάλιστα, στις 30-11-2015 η ΕΤΕ απέστειλε στη ΝΔ επιστολή με την οποία ζητεί την εξόφληση των οφειλών της (σε καθυστέρηση από το Νοέμβριο 2011) από δύο δάνεια με υπόλοιπο που υπερβαίνει τα 5.000.000 €.

Σημειώνεται ότι η ΝΔ έχει εκχωρήσει την κρατική της χρηματοδότηση των ετών 2009 και 2010 στην ΕΤΕ, παρά το ότι την είχε εκχωρήσει ήδη και στην ΑΤΕ (το 2010).

Eurobank Ergasias

Η ΝΔ ζήτησε και έλαβε, στις 19-11-2010, δάνειο ύψους 3.000.000 €, με εκχώρηση της κρατικής χρηματοδότησης του 2010. Παρά τις παρατάσεις και τη ρύθμιση της οφειλής σε δόσεις, το 2012, η ΤτΕ έκρινε ότι δεν μπορούσε να αναμένεται ομαλή αποπληρωμή του δανείου. Για τον λόγο αυτό, η Τράπεζα αποφάσισε να εγγράψει πρόβλεψη απομείωσης στο 10% του υπολοίπου της χρηματοδότησης στο τέλος του 2011. Σήμερα, η οφειλή της ΝΔ προς την Eurobank ανέρχεται σε 4.746.589,48 €.

Attica Bank

Η ΝΔ έλαβε χρηματοδότηση για κεφάλαιο κίνησης ύψους 2.000.000 €, με την υπ' αριθ. 812/02-11-2011 σύμβαση (με υπογραφή Αθ. Σκορδά). Προς εξασφάλιση, εκχωρήθηκε η κρατική χρηματοδότηση των ετών 2013-2014 (που όμως είχαν εκχωρηθεί ήδη στην ΑΤΕ). Σύμφωνα με τη σχετική έκθεση της ΤτΕ, υπήρχε αρνητική εισήγηση του αρμοδίου τμήματος της Τράπεζας, που χαρακτήριζε «μη αποδεκτό» τον κίνδυνο. Κατά την ΤτΕ, ήδη από το 2012 θεωρήθηκε αβέβαιη η ομαλή εξυπηρέτηση του δανείου (λόγω της προηγούμενης εκχώρησης της χρηματοδότησης).

Τρέχουσες οφειλές (31.05.2016)

ΕΤΕ

Ένα δάνειο (20/12/2010) λογιστικό υπόλοιπο: 5.146.042,14 € - υπόλοιπο εκτός ισολογισμού: 1.361.020,13 € - συνολικό υπόλοιπο: 6.507.062,27 € - ποσό σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών: 2.646.042,00 € - ακάλυπτοι κίνδυνοι: 5.146.042,00 € - ύψος προβλέψεων: 5.146.042,00 €.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Τρία προϊόντα

Α. Ανοικτός Αλληλόχρεος Λογαριασμός από την ΑΤΕ (10/10/2000) λογιστικό υπόλοιπο: 111.466.504,13 € - συνολική οφειλή: 171.167.230,73 € - προβλέψεις: 109.670.293,95 € - ακάλυπτος κίνδυνος: 0 € - υπόλοιπο σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών: 111.466.504,13 €.

Β. Ανοικτός Αλληλόχρεος Λογαριασμός από την Τρ. Πειραιώς (27/5/2011) λογιστικό υπόλοιπο: 872.467,48 € - συνολική οφειλή: 1.042.139,15 € - προβλέψεις: 872.424,43 € - ακάλυπτος κίνδυνος: 0 € - υπόλοιπο σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών: 872.467,48 €.

Γ. Επιχειρηματικό δάνειο από την Τρ. Πειραιώς (17/2/2010) λογιστικό υπόλοιπο: 19.088.459,72 € - συνολική οφειλή: 24.105.609,58 € - προβλέψεις: 19.088.416,67 € - ακάλυπτος κίνδυνος: 0 € - υπόλοιπο σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών: 19.088.459,72 €.

EUROBANK ERGASIAS

Ένα δάνειο (19/11/2010) λογιστικό υπόλοιπο: 3.316.224,13 € - συνολικό υπόλοιπο: 4.976.866,53 € - ακάλυπτοι κίνδυνοι: 4.976.866,53 € - προβλέψεις: 3.316.103,00 € - υπόλοιπο σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών: 4.976.866,53 €.

ΑΤΤΙΚΑ BANK

Ένα δάνειο (2/11/2011) λογιστικό υπόλοιπο: 2.389.265,00 € - συνολικό υπόλοιπο: 3.036.931,41 € - ακάλυπτοι κίνδυνοι: 0 € - προβλέψεις: 1.289.264,65 € - υπόλοιπο σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών: 2.389.265,00 €.

Ουσιώδης παρατήρηση: Η ΝΔ είναι, διαχρονικά, ο λήπτης του σημαντικότερου τραπεζικού δανεισμού. Η μείωση της κρατικής χρηματοδότησης και η επιδείνωση των οικονομικών του κόμματος κατέστησαν την αποπληρωμή των δανείων προβληματική. Μάλιστα, στη σχετική Έκθεση ΤΤΕ, αναφέρεται ότι η ΝΔ προέβη σε

επανεπιλημμένη εκχώρηση της κρατικής της χρηματοδότησης σε περισσότερες τράπεζες.

Στοιχεία από μαρτυρικές καταθέσεις: ο μάρτυρας από τη ΝΔ κ. Αθανάσιος Σκορδάς, που διετέλεσε Γενικός Διευθυντής του κόμματος την περίοδο 2010-2012 κατέθεσε - μεταξύ άλλων- και τα ακόλουθα: «από το 2000, που «μεταφέρθηκαν» τα δάνεια στην Αγροτική Τράπεζα, εξοφλήθηκαν μέσω αυτού του αλληλόχρεου λογαριασμού οι παλιές οφειλές προς την Εθνική και απλά το πλαφόν, που πήραν τα κόμματα στον αλληλόχρεο το 2000, ήταν μεγαλύτερο από αυτό, το οποίο προέκυπτε ως κρατική χρηματοδότηση σε ετήσια βάση. Ποτέ δεν ξεπέρασε τα τρία-τέσσερα χρόνια, δηλαδή δεν ήταν στο απώτερο μέλλον οι χρηματοδοτήσεις, εξελίχθηκαν έτσι μετά το 2011 που λόγω της κρίσης τα δεδομένα άλλαξαν».

III. Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας (ΚΚΕ)

Το ΚΚΕ διατηρεί σήμερα χρηματοδότηση από την ΕΤΕ και την Attica Bank, καθώς και μέσω μίας σύμβασης leasing με την Τράπεζα Πειραιώς. Το δάνειο της ΕΤΕ παρουσιάζει υπόλοιπο 7.093.641 €, στη δε Attica Bank το δάνειο που είχε πάρει είναι ύψους 1.300.000 ευρώ και εμφανίζει υπόλοιπο 1.221.000 €. Και τα δύο δάνεια χαρακτηρίζονται ως ενήμερα. Όσον αφορά στην εγγύηση αυτών των δανείων, στο δάνειο της ΕΤΕ ως εξασφάλιση έχει εκχωρηθεί η κρατική χρηματοδότηση. Επί μέρους δυσκολίες στην αποπληρωμή του συγκεκριμένου δανείου λύθηκαν με επιπρόσθετες εγγυήσεις που πήρε η τράπεζα από ακίνητα ιδιοκτησίας του κόμματός μας και από συνολικότερα περιουσιακά στοιχεία, με προσπάθεια το δάνειο αυτό όχι μόνο να εξυπηρετείται, όπως εξυπηρετείται κανονικά, αλλά να μειωθεί πιο γρήγορα με πιθανή πώληση ακινήτων.

Όσον αφορά στην Attica Bank, το δάνειο εξυπηρετείται κανονικά, είναι ενήμερο, χωρίς κανένα πρόβλημα, και ως εξασφάλιση έχει εγγραφεί προσημειώσει υποθήκη πρώτης τάξης σειράς μέχρι του ποσού του 1.800.000 ευρώ σε εννεαόροφο ακίνητο ιδιοκτησίας ΚΚΕ στην Αθήνα (Ομόνοια), στην οδό Βερανζέρου. Η αξία του συγκεκριμένου ακινήτου το 2011, όταν δόθηκε το εν λόγω δάνειο, ήταν 2.264.000 ευρώ, με εμπορική αξία 1.795.000 ευρώ, κατ' εκτίμηση της τράπεζας.

Στοιχεία από μαρτυρικές καταθέσεις: ο οικονομικός υπεύθυνος του ΚΚΕ κ. Νικόλαος Σοφιανός κατέθεσε σχετικά με την ανάγκη δανειοδότησης του κόμματος: «Αναγκαστήκαμε, με μια έννοια, να πάρουμε συνεχόμενα δάνεια από την ΕΘΝΙΚΗ, για να μπορέσουμε να καλύψουμε πρώτα από όλα τις ανάγκες απέναντι στους

εργαζόμενους και από την πλευρά των δεδουλευμένων και από την πλευρά των αποζημιώσεων στην εκδοτική δραστηριότητα που είχαμε σαν κόμμα, η οποία είναι επίσης γνωστή. Αυτός ήταν ο λόγος που μεγάλωσε σε μια συγκεκριμένη χρονική διάρκεια η χρηματοδότηση του κόμματος από την ΕΘΝΙΚΗ. Αυτή τη χρηματοδότηση την εξυπηρετούμε και μπορούμε να την εξυπηρετήσουμε μέχρι τέλους. [...] Ένα μεγάλο μέρος της αύξησης του δανεισμού οφείλεται στην ανάγκη να καλύψουμε πρώτα από όλα τους εργαζόμενους με τα δεδουλευμένα μηνών και τις αποζημιώσεις από την «Τυποεκδοτική» και τον «902». Από εκεί και πέρα, ο κλασικός δανεισμός του κόμματος, στον οποίο πολύ γρήγορα σε αυτόν πηγαίνουμε, προέρχεται από την ανάγκη να καλυφθούν ανάγκες σε σχέση με τη λειτουργία του κόμματός μας, την ανάγκη έντασης της πολιτικής και ιδεολογικής του δραστηριότητας». Ο ίδιος μάρτυρας παρατήρησε: «Μιλώντας για το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος, αναγκαστήκαμε ως το 2014 -γιατί έως και το 2011 υπήρχε κανονική αποπληρωμή δανείων- σε πρόσθετο δανεισμό με πρόσθετες εγγυήσεις, όπως είπα προηγουμένα, και γι' αυτό και ξεφύγαμε από την ετήσια εγγύηση. Διότι μέχρι τότε ήταν ετήσια η εγγύηση. Πήγε ως το 2014 και μετά ως το 2020 και πάντα σε συμφωνία με την τράπεζα και με τις νομότυπες διαδικασίες που έχει αυτή, η τράπεζα δηλαδή σ' αυτό που επιβάλλει στον δανειστή».

IV. Συνασπισμός Ριζοσπαστικής Αριστεράς (ΣΥΡΙΖΑ)

Πιστοληπτική τακτική:

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

Ο συνολικός τραπεζικός δανεισμός του κόμματος προέρχεται από την ΕΤΕ, υπό μορφή ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού (2006, με υπογραφή Α. Αλαβάνου), το όριο του οποίου κατά καιρούς αυξάνεται (υπόλοιπο 2012= 8.046.211 €, ληξιπρόθεσμα= 505.000 €), με εκχώρηση κρατικής χρηματοδότησης ετών 2011-2018. Με δεδομένο ότι το κόμμα δεν είχε εκχωρήσει αλλού τη χρηματοδότηση και ότι αυτή έχει αυξηθεί σημαντικά από τα περασμένα έτη, η ΤτΕ θεωρεί σχετικά εφικτή την εξόφληση των οφειλών προς την ΕΤΕ. Περαιτέρω, ο ΣΥΡΙΖΑ έχει εγγυηθεί δάνειο της Αυγής υπολοίπου άνω του 1.000.000 (τέλος 2011), άνευ λοιπών παρατηρήσεων.

Τράπεζα Πειραιώς

Από την έκθεση έρευνας της ΤτΕ φαίνεται ότι έχει χορηγήσει δάνειο 150.000 € στον ΣΥΡΙΖΑ από τις 28-02-2011, και μάλιστα άνευ καλυμμάτων. Ωστόσο, στον φάκελο

του κόμματος, καθώς και στους τελευταίους επικαιροποιημένους πίνακες της Τράπεζας, δεν παρέχεται καμία σχετική πληροφορία.

Attica Bank

Από την έκθεση έρευνας της ΤτΕ, προκύπτει ότι ο ΣΥΡΙΖΑ (ως Συνασπισμός της Αριστεράς των Κινήματων και της Οικολογίας, τότε), στις 20-04-2011, αιτήθηκε και έλαβε, με υπογραφή Α. Τσίπρα, ποσό 200.000 € ως κεφάλαιο κίνησης από την Τράπεζα Αττικής, εκχωρώντας -ως ασφάλεια- την οικονομική ενίσχυση 2011 για ερευνητικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς. Το εν λόγω δάνειο εξοφλήθηκε ολοσχερώς στις 15-04-2013.

Ουσιώδης παρατήρηση: τα δάνεια που έλαβε ο ΣΥΡΙΖΑ (υπό μορφή ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού) κατ' ουσίαν δόθηκαν (όπως διαπιστώνεται στην Έκθεση ΤτΕ, αλλά και στο σχετικό εισαγγελικό πόρισμα) σε ένα κόμμα με αβέβαιο πολιτικό μέλλον, χωρίς πλήρη εξασφάλιση (καθώς τότε η εκχωρούμενη κρατική χρηματοδότηση ήταν ανεπαρκής για την αναγκαία κάλυψη). Ουσιαστικά, δηλαδή, ο ΣΥΡΙΖΑ και οι Τράπεζες που του χορήγησαν τα επίμαχα δάνεια απαλλάσσονται σήμερα «εκ του αποτελέσματος» από κάθε υπόνοια ευθύνης, συγκυριακά, λόγω του ανέλπιστου πολλαπλασιασμού της εκλογικής δύναμης του κόμματος και της αντίστοιχης κρατικής επιχορήγησης την οποία πλέον δικαιούται.

Στοιχεία από μαρτυρικές καταθέσεις: από την αποδεικτική διαδικασία (έγγραφα και μάρτυρες) προέκυψε ότι το 2010, με επιστολή του ο Πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ κ. Αλέξης Τσίπρας ζήτησε από την ΕΤΕ τη δανειοδότηση του σχηματισμού με μη αμιγώς τραπεζικά κριτήρια (με δεδομένα τα χαμηλά εκλογικά ποσοστά του ΣΥΡΙΖΑ και τα μικρά ποσά της κρατικής χρηματοδότησης). Επί της επιστολής αυτής, ο οικονομικός υπεύθυνος του ΣΥΡΙΖΑ κ. Δημήτριος Δαρειώτης κατέθεσε ενώπιον της Επιτροπής: «Επί της ουσίας, πρώτον, υπογράφει ο κ. Τσίπρας, επειδή έτσι προβλέπεται από το καταστατικό. Υπήρχε ειδική εξουσιοδότηση της Κεντρικής Επιτροπής για τις δανειοδοτήσεις του κόμματος και αργότερα, αυτή η ρύθμιση πέρασε και ως καταστατική διάταξη στο καταστατικό του κόμματος. [...] Το πρώτο σκέλος είναι ένα αίτημα δανειοδότησης που εξηγεί τους λόγους και που ενισχύει το αίτημα με το γεγονός ότι την επόμενη χρονιά –γι' αυτό λέει έστω και σαν προκαταβολή, να θεωρηθεί ως προκαταβολή, να δοθεί ένα ποσό, το οποίο επιβεβαιώθηκε από τα πράγματα- ο ΣΥΡΙΖΑ θα έπαιρνε αυτό το ποσό: 3 εκατομμύρια με 3,7 εκατομμύρια. Πήρε 3,5 εκατομμύρια [κρατική χρηματοδότηση]. Άρα, μπορούσε να το καλύψει. [...] Το δεύτερο κομμάτι [το οποίο αναφέρει: "Είναι προφανές ότι η παραπάνω ρύθμιση, πέραν του ότι διαμορφώνει ένα σταθερό πλαίσιο σχέσεων, θα επιτρέψει και σε εμάς

να διευθετήσουμε καλύτερα τις υποχρεώσεις μας εκφράζει μια αγωνία του κόμματος συνολικά για την τακτοποίηση των εκκρεμών υποθέσεων δανεισμού. Είμαστε απολύτως πεπεισμένοι για τη δυνατότητα του κόμματός μας, με εικοσαετή σχεδόν και σταθερή παρουσία στη Βουλή και στην Ευρωβουλή, να ανταποκριθεί με συνέπεια σε μια τέτοια ρύθμιση. Μας είναι απολύτως σαφές ότι η αποδοχή των παραπάνω δύο αιτημάτων μας, απαιτεί ευρύτερη θεώρηση...] ουσιαστικά, προσπαθεί να διαγράψει το πορτρέτο ενός δανειολήπτη συνεπούς, που εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του με συνέπεια. Κατάλαβα ότι ενοχλεί η έκφραση «με μια ευρύτερη θεώρηση». Εμείς αυτό που ζητούσαμε είναι να αντιμετωπίσουμε το θέμα του χρέους, όχι να δανειστούμε, για παράδειγμα, 10 εκατομμύρια. Ζητούσαμε να ρυθμιστεί το υπάρχον με σταθερούς κανόνες, να ξέρουμε κάθε χρόνο τι ακριβώς θα πληρώνουμε σε κεφάλαιο, σε τόκους και τα λοιπά, για να μπορούμε να ρυθμίσουμε και να μην παίζουμε με τις διακυμάνσεις των χρηματοδοτήσεων των κρατικών, που ξέρετε ότι το τελευταίο διάστημα, λόγω και της κρίσης, δεν είναι σταθερές. Άρα, ζητάγαμε να συνεννοηθούμε με την τράπεζα σε μια ρύθμιση, η οποία να μας εξυπηρετεί και εμάς, με την έννοια να ξέρουμε σταθερά τι πληρώνουμε κάθε χρόνο και η τράπεζα να ξέρει απόλυτα τι λαμβάνει». Όσον αφορά στα δάνεια, ο κ. Δ. Δαρειώτης κατέθεσε: «Πληρώναμε και εξοφλούσαμε τα χρέη μας μέχρι το 2003. Δανειζόμασταν μια χρονιά και εξοφλούσαμε την επόμενη. Κάποια στιγμή συσσωρεύτηκαν. [...] [Τα δάνεια] χρησιμοποιήθηκαν για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών του κόμματος και ήταν χρήματα που έχουν σχέση με τις δραστηριότητες που οφείλει να κάνει ένα πολιτικό κόμμα για να υλοποιεί τον συνταγματικό του ρόλο, δηλαδή εκδηλώσεις, συγκεντρώσεις, κλπ.».

Ειδικά για τον ΣΥΡΙΖΑ αποδεικνύεται εν τέλει η συνδρομή μιας θετικής/ ευμενούς απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών, με την εκτίναξη των εκλογικών του ποσοστών και επομένως και της κρατικής χρηματοδότησης (έστω μειωμένης σε σχέση με το παρελθόν). Σύμφωνα με τον κ. Δ. Δαρειώτη: «Παρ' ότι έχει μειωθεί δραματικά η κρατική χρηματοδότηση, τα ποσοστά του κόμματος αυξήθηκαν. Οι εισφορές των Βουλευτών -και αυτό είναι ένα στοιχείο που πρέπει να εξάρω- αυξήθηκαν, όχι μόνο προς την απευθείας χρηματοδότη του κόμματος, αλλά και προς τη στήριξη του Ταμείου Αλληλεγγύης για τη βοήθεια κ.λπ.».

Μια ενδιαφέρουσα οικονομικο-πολιτική ανάλυση για τα δάνεια του ΣΥΡΙΖΑ προήλθε από τον εκπρόσωπο του ΠΑΣΟΚ κ. Νικόλαο Σαλαγιάννη: «Αν το 2010 η μεγάλη κρίση και, κατά την άποψή μου, η δημαγωγία και ο λαϊκισμός δεν έφερνε το ΣΥΡΙΖΑ στην κορυφή. Μια υπόθεση να κάνουμε. Είχε πάρει τα δάνειά του το 2010 ο ΣΥΡΙΖΑ.

Ακούστε καλά γιατί η αριθμητική μας λέει την αλήθεια. Δείχνει, λοιπόν, ότι ο ΣΥΡΙΖΑ δεν ανέβαινε στα 25%, 30%, 35% αλλά έμενε στο 8%. [...] Αν ο ΣΥΡΙΖΑ δεν ήταν στην κορυφή και είχε 8% -είχε μια άνοδο, είχε διπλασιάσει τη δύναμή του, λογικό-θα έπαιρνε σήμερα 8%. Στα 12 εκατομμύρια, 1 εκατομμύριο 600 χιλιάδες. Τα λειτουργικά έξοδα του κόμματος είναι πάνω από 4,5 εκατομμύρια κάθε χρόνο. Θα μπορούσε αυτό το κόμμα να τα βγάλει πέρα; Θα μπορούσε; Η απλή αριθμητική δεν είναι μαθηματικά, διαφορικές εξισώσεις, να μην καταλαβαίνουμε τι γίνεται. Εγώ σας ρωτάω αν δεν γινόταν το τσουνάμι αυτό και πήγαινε μόνο στο 8% ο ΣΥΡΙΖΑ, θα τα έβγαζε πέρα; Όχι. Δεν θα μπορούσε να τα βγάλει πέρα».

Γ5. Ειδική ανάλυση: η από 26.04.2012 έκθεση ΤτΕ και οι εισαγγελικές εκθέσεις

Την Επιτροπή απασχόλησε έντονα το ζήτημα του ποια είναι η αληθής έννοια και η σημασία που ενδεχομένως διαθέτουν οι κατά καιρούς πορισματικές εκθέσεις οι οποίες έχουν συνταχθεί (2012-2013). Κατά προφανή παραβίαση των αυστηρών κανόνων απορρήτου της προδικασίας, όπως αυτοί τίθενται από τον ισχύοντα Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, το περιεχόμενο των εν λόγω “πορισμάτων” αποτέλεσε αντικείμενο μονομερούς πολιτικής επικοινωνιακής εκμετάλλευσης, αυθαίρετων και υπερβατικών ερμηνειών και μονοσήμαντων αναγνώσεων, από εκπροσώπους περισσότερων της μίας Κοινοβουλευτικών Ομάδων.

Μετά από πολύμηνες παλινωδίες και παρερμηνείες, η παρούσα σημείωση αποσκοπεί να συμβάλει στην αποκατάσταση της νομιμότητας και στην επικράτηση της ψυχραιμής πολιτικής και επιστημονικής σκέψης.

Από τη νομική τους φύση και αποστολή, τα εισαγγελικά πορίσματα χαρακτηρίζονται από τα ακόλουθα δεδομένα στοιχεία:

α. Είναι έγγραφα νομικά, που περιέχουν νομικές σκέψεις, παραδοχές, υποθέσεις και αναζητήσεις του συντάκτη τους. Δεν είναι θέσφατα, ούτε είναι, βεβαίως, εξοπλισμένα με το «παπικό αλάθητο».

β. Είναι έγγραφα απόρρητα. Αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα μιας ποινικής προδικασίας, η οποία βάσει του Νόμου καλύπτεται από αυστηρό απόρρητο. Επομένως, καμία δημόσια συζήτηση επί των εισαγγελικών πορισμάτων, με συνεχή

επίκληση και αναφορά σε αυτά και στα επί μέρους περιεχόμενά τους, δεν είναι νομικώς ορθή και ασφαλής.

γ. Είναι απλώς προτάσεις συγκεκριμένων εισαγγελικών λειτουργιών. Δεν προκρίνουν, δεν προδικάζουν ούτε καν κατ' ανάγκη επηρεάζουν την τελική δικαστική κρίση (εφ' όσον υπάρξει παραπομπή σε δίκη). Ενσωματώνουν την ειδικά αιτιολογημένη πρόταση του συντάκτη τους, η οποία δεν είναι εκ του Νόμου δεσμευτική για τον τελικό κριτή της κάθε υπόθεσης, τον κατά το Σύνταγμα φυσικό δικαστή. Απόδειξη τούτου, το ποσοτικό και ποιοτικό στατιστικό στοιχείο του σημαντικού πλήθους εισαγγελικών προτάσεων που δεν γίνονται δεκτές από τα ποινικά δικαστήρια.

Ιστορικό υπόβαθρο και επί μέρους παρατηρήσεις: η προκαταρκτική εξέταση στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκαν τα κάτωθι "πόρίσματα" των εισαγγελέων Γ. Καλούδη και Ι. Δραγάτη διενεργήθηκε μετά τη σχετική αναφορά του βουλευτή τότε της Δημοκρατικής Συμμαχίας κ. Λευτέρη Αυγενάκη (2011). Η υπόθεση ανατέθηκε στην Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος και σχηματίστηκε η ποινική δικογραφία με ΑΒΜ ΟΙΚ.ΕΙΣ.Π.Ε. 18/2011. Αντίγραφα αυτής έχουν υποβληθεί στην Εξεταστική Επιτροπή από τον μήνα Μάιο 2016.

Πράγματι, στον εισερχόμενο φάκελο με αριθ. πρωτ. 41 που εστάλη από την Εισαγγελία Οικονομικού Εγκλήματος, -μεταξύ άλλων- περιλαμβάνονται: i) η από έτους 2012 Ειδική Έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος, σύμφωνα με την οποία τα δάνεια των πολιτικών κομμάτων φαίνεται ότι έχουν χορηγηθεί σε συμφωνία με τους σχετικούς κανονισμούς των τραπεζικών ιδρυμάτων και ii) το από 15.03.2015 "πόρισμα" του εισαγγελέα Καλούδη, με το οποίο προτεινόταν η άσκηση ποινικής δίωξης κατά διευθυντικών στελεχών και υπευθύνων οικονομικής διαχείρισης σε ΠΑΣΟΚ, ΝΔ και ΚΚΕ (οι οποίες διώξεις ποτέ δεν ασκήθηκαν, και λόγω της διάταξης του ν. 4146/2013).

Ειδικότερα:

α. Έκθεση ελέγχου ΤτΕ (26.04.2012)

Στο πλαίσιο της εν λόγω προκαταρκτικής εξέτασης, ζητήθηκε, το 2011, από την ΤτΕ η διενέργεια ειδικού ελέγχου για τη δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων από τις ελληνικές τράπεζες. Κατόπιν αυτού του αιτήματος, η ΤτΕ συνέταξε το από 26-04-2012 πόρισμά της που είναι σε γνώση και της Εξεταστικής Επιτροπής.

Κρίσιμες διαπιστώσεις:

i. Όπως διαπιστώνεται στην Έκθεση (σελ. 2), η δανειοδότηση πολιτικών κομμάτων προβλέπεται ειδικώς στους Κανονισμούς Πιστοδοτήσεων των δανειστριών

Τραπεζών -προέκυψε δε από τον έλεγχο ότι «η έγκριση των πιστοδοτήσεων των κομμάτων εμφανίζει εν γένει τήρηση των οριζομένων στους Κανονισμούς των Τραπεζών». Το ίδιο συμπέρασμα προκύπτει και από τους εσωτερικούς κανονισμούς και τις εγκυκλίους των Τραπεζών (βλ. λ.χ. τον Κανονισμό Επιχειρηματικών Πιστοδοτήσεων της Αγροτικής Τράπεζας, όπου προβλέπεται ρητά η δανειοδότηση πολιτικών κομμάτων, με τον όρο εκχώρησης της ετήσιας κρατικής χρηματοδότησης).

ii. Όπως επίσης διαπιστώνεται στην Έκθεση (σελ. 2, πίνακας 2), οι Τράπεζες κατά την εξέταση των σχετικών αιτημάτων αξιολόγησαν την πιστοληπτική ικανότητα όλων των κομμάτων (και του ΠΑ.ΣΟ.Κ.) ως ισχυρή και τον αντίστοιχο πιστωτικό κίνδυνο ως χαμηλό. Πράγματι, το σύνολο των δανειοδοτήσεων καλυπτόταν απόλυτα κάθε φορά από τις εκάστοτε εκχωρούμενες κρατικές επιχορηγήσεις, με αποτέλεσμα να μην υφίσταται ούτε οριστική βλάβη, ούτε διακινδύνευση της περιουσίας των δανειστριών, πέραν του συνηθισμένου συναλλακτικά κινδύνου, που αναλαμβάνει κάθε Τράπεζα κατά τη δανειοδότηση ενός φυσικού ή νομικού προσώπου (χωρίς κανείς, φυσικά, να μη μπορεί να προβλέψει τη δριμύτατη επιγενόμενη οικονομική κρίση).

Συνθετικό συμπέρασμα: Οι χορηγήσεις κινήθηκαν απόλυτα εντός του πλαισίου της επιμελούς και χρηστής διαχείρισης της τραπεζικής περιουσίας και μάλιστα εντός του πλαισίου που είχε από πριν θέσει (με εγκυκλίους και κανονισμούς) ο φορέας αυτής, δηλαδή η ίδια η Τράπεζα.

iii. Ειδικά, το ΠΑΣΟΚ

Όπως είναι γνωστό, ο ισχύων κατά τον χρόνο της έρευνας ν. 3023/2002 (όπως και ο ισχύων σήμερα ν. 4304/2014) όριζε το ύψος της τακτικής επιχορήγησης σε συγκεκριμένο ποσοστό (1,02%) των τακτικών εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού, διανεμόμενο στα κόμματα ανάλογα με τη δύναμή τους. Η εκλογική δύναμη του ΠΑ.ΣΟ.Κ. ιστορικά από το 1981 μέχρι το 2009, δηλαδή επί τρεις δεκαετίες, κινούνταν από 38% έως και 48% και απώλεσε για πρώτη φορά αυτά τα επίπεδα μόλις τον Μάιο του 2012 (βεβαίως, σήμερα, η χρηματοδότηση του 2015 αναλογεί μόλις στο 0,25% της αντίστοιχης επιχορήγησης του 2011!).

Βάσει λοιπόν της ιστορικής πραγματικότητας και της συνήθους πορείας των πραγμάτων, όπως μπορούσε κανείς να την προβλέψει μέχρι και το 2011, ήταν απολύτως εύλογη η πεποίθηση ότι οι εκχωρούμενες μελλοντικές κρατικές επιχορηγήσεις έφθαναν (και υπερκάλυπταν άνετα) τα ποσά των χορηγήσεων. Αποτελούσε δηλαδή για τις Τράπεζες μία ασφαλή -όσο αυτό είναι δυνατόν στις

τραπεζικές εργασίες- επένδυση, η οποία μάλιστα τους απέφερε και σημαντικά έσοδα από τόκους, προμήθειες κλπ.

Η επιγενόμενη απρόβλεπτη και ραγδαία δυσμενής μεταβολή της κατάστασης και της πιστοληπτικής ικανότητας του ΠΑΣΟΚ, ως συνέπεια πολλαπλών παραγόντων (ύφεση και μείωση κρατικής χρηματοδότησης, συρρίκνωση εκλογικών ποσοστών και μείωση εισφορών μελών και φίλων) ασφαλώς δεν διαφοροποιεί τον εξ αρχής σύννομο και έγκυρο τραπεζικό δανεισμό.

β. Πορισματική έκθεση Επικ.Οικ.Εισ. Γεωργίου Καλούδη (15-03-2013)

Επί τη βάση αυτού του πορίσματος ελέγχου της ΤΤΕ ο τότε Επίκουρος Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος κ. Γεώργιος Καλούδης συνέταξε το υπ' αριθ. πρωτ. 3929/15-03-2013 "πόρισμά" του, το οποίο μετά από πολυσέλιδη έκθεση των ευρημάτων και των δεδομένων της υπόθεσης, κατέληγε σε:

α. Πρόταση άσκησης ποινικής δίωξης κατά πλήθους διευθυντικών στελεχών και υπαλλήλων της ΑΤΕ και της ΕΤΕ, για το φερόμενο αδίκημα της απιστίας με ζημία άνω των 30.000 €.

β. Πρόταση άσκησης ποινικής δίωξης κατά στελεχών πολιτικών κομμάτων.

γ. Την αρχειοθέτηση των υπαλλήλων της ΕΤΕ για τα δάνεια που η τράπεζα χορήγησε στον ΣΥΡΙΖΑ.

Γενικώς, από το συγκεκριμένο πόρισμα προκύπτει ότι δάνεια έχουν ζητήσει και έχουν λάβει από πιστωτικά ιδρύματα -πέραν του ΠΑΣΟΚ- τόσο η ΝΔ, όσο και το ΚΚΕ αλλά και ο ΣΥΡΙΖΑ (και μάλιστα με υπογραφή Αλέξη Τσίπρα, ως νομίμου εκπροσώπου). Τα δάνεια αυτά, όπως ο ίδιος ο Οικονομικός Εισαγγελέας διαπιστώνει, ήταν όντως εξ αρχής μάλλον επισφαλή. Η επισφάλεια μάλιστα είναι ακόμη μεγαλύτερη για τα δάνεια του ΣΥΡΙΖΑ (προ του 2012), καθώς αυτά (λόγω μικρής χρηματοδότησης) δίνονταν ουσιαστικά χωρίς καμία εξασφάλιση για την τράπεζα! Το γεγονός ότι ποτέ κανείς δεν εγκάλεσε τον ΣΥΡΙΖΑ για παράτυπη δανειοδότηση είναι καθαρά συγκυριακό, καθώς (σε αντίστροφη αναλογία προς το ΠΑΣΟΚ) το εκλογικό του ποσοστό και η συνακόλουθη κρατική χρηματοδότηση πολλαπλασιάσθηκε (οπότε «εκ του αποτελέσματος» κρίνεται ότι δεν δημιουργήθηκαν ζημίες στις πιστώτριες τράπεζες).

γ. Πρώτη πορισματική έκθεση Αντεισ. Ιωάννη Δραγάτη (29-7-2013)

Αναφέρεται στο παλαιότερο «πόρισμα Καλούδη», με την οποία παραπέμπονταν κομματικά και τραπεζικά στελέχη για δάνεια σε κόμματα.

Ο Αντεισαγγελέας αρχειοθετεί τις κατηγορίες εφαρμόζοντας το άρθρο 390 ΠΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 78 ν. 4146/2013, το οποίο είχε μόλις πρόσφατα δημοσιευθεί (Απρίλιος 2013).

Στο πόρισμα αναλύονται δύο λόγοι αρχειοθέτησης:

- Για τα δάνεια πριν τον Μάιο 2004, διαπιστώνεται παραγραφή.
- Για τις λοιπές δανειοδοτήσεις από τον Μάιο 2004 ως σήμερα, κρίθηκε ότι δεν πληρούται η αντικειμενική υπόσταση της απιστίας του 390 ΠΚ γιατί: α) υφίστανται αποφάσεις των θεσμοθετημένων εγκριτικών επιτροπών ή οργάνων κάθε τράπεζας και β) τηρήθηκαν κατά τη χορήγησή τους οι σχετικές κανονιστικές πράξεις της Τράπεζας της Ελλάδος.

δ. Δεύτερη προσματική έκθεση Αντεισ. Ιωάννη Δραγάτη (9-9-2013)

Τον Αύγουστο του 2013 ο Οικονομικός Εισαγγελέας Π. Αθανασίου ζήτησε συμπληρωματική προκαταρκτική εξέταση από τον υφιστάμενό του Ι. Δραγάτη, ειδικά σε ό,τι αφορά στην τήρηση των κανονιστικών πράξεων της ΤτΕ κατά τη δανειοδότηση των κομμάτων. Στις 9-9-2013 ο Ι. Δραγάτης υπέβαλε το δεύτερο και τελικό πόρισμά του μετά από έρευνα και μετά τη λήψη ένορκων καταθέσεων των αρμόδιων Επιθεωρητών της ΤτΕ. Οι δύο επιθεωρητές κατέθεσαν ότι τηρήθηκαν οι δύο προϋποθέσεις του άρθρου 78 ν. 4146/2013, ήτοι: τηρήθηκαν πλήρως οι κανονιστικές πράξεις της ΤτΕ (Πράξεις Διοικητή) και υφίσταντο έγκυρες αποφάσεις των αρμόδιων εγκριτικών οργάνων των πιστωτριών τραπεζών.

Κατόπιν και αυτού του δευτέρου πορίσματος Ι. Δραγάτη, τον μήνα Σεπτέμβριο 2013, ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος Παναγιώτης Αθανασίου έθεσε την υπόθεση στο αρχείο.

Δ. Τελικά συμπεράσματα, παρατηρήσεις και προτάσεις

I. Δανειοδότηση πολιτικών κομμάτων

α. Τήρηση τραπεζικών κριτηρίων

Από την εξέταση των μαρτύρων -κυρίως όσων προέρχονταν από τα τραπεζικά ιδρύματα και την Τράπεζα της Ελλάδος- καθώς και από τα έγγραφα που περιήλθαν σε γνώση της Επιτροπής -στα οποία περιλαμβάνονται εκθέσεις της Τράπεζας της Ελλάδος και των εισαγγελικών Αρχών-, προκύπτει με ασφάλεια και σαφήνεια ότι κύριο χαρακτηριστικό της δανειοδότησης των πολιτικών κομμάτων από τις ελληνικές τράπεζες όλα τα περασμένα έτη αποτελεί η τήρηση των εκάστοτε ισχυόντων κανόνων τραπεζικής πρακτικής και των οικείων κανονισμών.

Ειδικότερα, προέκυψε ότι: το σύνολο των αιτημάτων χορήγησης πιστώσεων που υποβλήθηκαν εκ μέρους των κομμάτων τελούσαν σε συμφωνία με την πάγια τραπεζική πρακτική. Πράγματι, κατά το παρελθόν, η δανειοδότηση πολιτικών κομμάτων και φορέων στην Ελλάδα δεν αποτέλεσε καινοτομία ή, πολύ περισσότερο, ιδιαίτερη προνομία κάποιου συγκεκριμένου πολιτικού χώρου. Αντιθέτως, όπως αποδείχθηκε, δάνεια από ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα ζήτησαν και έλαβαν όλα τα κόμματα με σταθερή κοινοβουλευτική παρουσία κατά το διάστημα έρευνας της Επιτροπής (ΠΑΣΟΚ, ΝΔ, ΚΚΕ, ΣΥΡΙΖΑ/Συνασπισμός). Η τραπεζική δανειοδότηση χρησιμοποιήθηκε ως βασική πηγή εξεύρεσης των αναγκάων, για όλα ανεξαιρέτως τα κόμματα, πόρων για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών (λ.χ. μισθοδοσία προσωπικού κ.α.) και την εξυπηρέτηση παλαιότερου δανεισμού. Η εκλογική δύναμη και η ανάλογη έκταση των λειτουργικών εξόδων κάθε σχηματισμού έθεταν κάθε φορά το μέτρο. Με αυτόν το σκοπό και το περιεχόμενο, τα δάνεια προς πολιτικά κόμματα εκλαμβάνονταν τόσο από τα ίδια τα κόμματα όσο και από τις πιστώτριες τράπεζες ως μία καθ' όλα σύννομη και ηθικά μη επιλήψιμη πρακτική, η οποία, άλλωστε, δεν αποτελεί ελληνική ιδιαιτερότητα ή πρωτοτυπία. Η πεποίθηση αυτή, σε συνδυασμό με την αυξημένη εξασφάλιση και την εξαιρετικά ομαλή εξυπηρέτηση των σχετικών πιστώσεων συνέθεσε το αναγκαίο δικαιοπρακτικό θεμέλιο πάνω στο οποίο ερείδεται η όλη φιλοσοφία και πρακτική της χορήγησης τραπεζικών πιστώσεων σε πολιτικούς σχηματισμούς και φορείς στην Ελλάδα.

Εξάλλου, η δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων προέκυψε με σαφήνεια ότι τελούσε σε συμφωνία και προς τους εκάστοτε ισχύοντες Κανονισμούς Πιστοδοτήσεων των Τραπεζών, ήτοι προς τις προβλέψεις και διατάξεις του εσωτερικού κανονιστικού πλαισίου κάθε τραπεζικού ιδρύματος. Πρόκειται για το πλαίσιο που καθορίζει και προδιαγράφει την πολιτική και τη διαδικασία χορηγήσεων της τράπεζας. Με άλλη διατύπωση, ο κανονισμός πιστοδοτήσεων περιγράφει τη διαδικαστική αλληλουχία σταδίων και ενεργειών που απαιτούνται για την έγκριση και χορήγηση μίας πίστωσης, κατανέμοντας και τις σχετικές αρμοδιότητες στα επί μέρους όργανα της τράπεζας (υποβολή αιτήματος και δικαιολογητικών στοιχείων, αξιολόγηση αιτήματος και πιστοληπτικού προφίλ του υποψηφίου δανειολήπτη, στάθμιση πιστωτικού κινδύνου, απόφαση έγκρισης και οριστικής χορήγησης).

Όπως, πράγματι, διαπιστώνεται και στη σχετική Έκθεση της ΤτΕ (2012), η δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων προβλέπεται ειδικώς στους Κανονισμούς Πιστοδοτήσεων των δανειστριών Τραπεζών -προέκυψε δε από τον έλεγχο ότι «η έγκριση των πιστοδοτήσεων των κομμάτων εμφανίζει εν γένει τήρηση των οριζόμενων στους Κανονισμούς των Τραπεζών». Αντίστοιχες κατηγορηματικές διαπιστώσεις και διαβεβαιώσεις προήλθαν από τους ίδιους τους εξετασθέντες ενώπιον της Επιτροπής διευθύνοντες συμβούλους των «συστημικών» ελληνικών τραπεζών, καθώς και τους πρώην διοικητές της παλαιάς Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος. Η χορήγηση δανείων σε πολιτικούς φορείς και σχηματισμούς αναγνωρισμένους από την έννομη τάξη με όλα τα γνωρίσματα και τα δικαιώματα του πολιτικού κόμματος, αποτέλεσε κοινό τόπο στους οικείους κανονισμούς πιστοδοτήσεων όλων των ελληνικών τραπεζών. Παρά τις επί μέρους διαβαθμίσεις κινδύνου, τις ποικίλες αξιολογήσεις των αναγκαίων εξασφαλίσεων ή ακόμη και τον διαφοροποιημένο ορολογικό χαρακτηρισμό (επιχειρηματική ή ιδιαίτερη πίστωση κ.α.), το σύνολο των ελληνικών τραπεζών, δια των κανονισμών τους, αναγνώριζαν τη δανειοδότηση πολιτικών κομμάτων ως σύνηθες, προσοδοφόρος και επομένως νόμιμη πρακτική και ως εκ τούτου την προέβλεπαν στα σχετικά πλαίσια αναφοράς τους (εσωτερικούς κανονισμούς πιστοδοτήσεων).

Κινούμενες εντός αυτού του κανονιστικού πλαισίου, οι Τράπεζες κατά την εξέταση των σχετικών αιτημάτων ακολούθησαν την προβλεπόμενη διαδικασία υποδοχής του αιτήματος αξιολόγησαν την πιστοληπτική ικανότητα όλων των κομμάτων ως ισχυρή και τον αντίστοιχο πιστωτικό κίνδυνο ως χαμηλό. Η εν λόγω διαδικασία έγκρισης και χορήγησης πιστώσεων Προκύπτει, πράγματι, ότι τα επίμαχα δάνεια, στο σύνολό τους, είχαν μελετηθεί, εγκριθεί και αποφασισθεί από δεκάδες στελέχη διαφορετικών

Τραπεζών και σε βάθος πολλών χρόνων. Είναι, λοιπόν, πρακτικά αδύνατο, κατά την κοινή πείρα και λογική, σε τέτοια πολυπρόσωπα ιδρύματα να μην έχει αντιδράσει ποτέ κανείς από τόσες πολυμελείς επιτροπές, αν επρόκειτο για χορηγήσεις προφανώς ζημιογόνες που πληρούσαν τους όρους της απιστίας και αποτελούσαν προϊόν πίεσης ή πειθούς από τη μεριά των πολιτικών κομμάτων.

Μάλιστα, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα ακολούθησαν την ίδια σταθερή πρακτική και διαδικαστική αλληλουχία ενεργειών και εγκρίσεων ακόμη και όταν υπήρχαν αιτήματα για αποκλίσεις από αυτήν. Είναι χαρακτηριστική, στο σημείο αυτό, η επιστολή που απηύθυνε ο επικεφαλής του ΣΥΡΙΖΑ το έτος 2010 προς την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, με την οποία ζητήθηκε η χορήγηση δανείου προς το συγκεκριμένο κόμμα όχι με αμιγώς οικονομικά-τραπεζικά κριτήρια αλλά με όρους πολιτικούς (για να παρακαμφθεί, προφανώς, το πρόδηλο γεγονός της μικρής τότε εκλογικής δύναμης του εν λόγω συνασπισμού κομμάτων).

Περαιτέρω, όπως σημειώνεται σε κάτωθι ενότητα, το σύννομο των δανείων προς πολιτικά κόμματα επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι στο σύνολό τους αυτά είχαν χορηγηθεί με την ουσιαστική εγγύηση του Δημοσίου (υπό τη μορφή της κρατικής χρηματοδότησης των κομμάτων). Προκύπτει, επομένως, ότι οι πιστώτριες τράπεζες προέβησαν πράγματι σε αξιολόγηση πιστωτικού κινδύνου (σε μερικές των περιπτώσεων ως ιδιαίτερα υψηλού) και σε λήψη των αναγκαίων εξασφαλίσεων.

Εξάλλου, ιδιαίτερη σημασία έχει το γεγονός ότι όλες οι ως άνω διαπιστώσεις επιβεβαιώνονται με τρόπο πανηγυρικό και ανεπιφύλακτο και στις σχετικές πορισματικές εκθέσεις που υπογράφονται από εισαγγελικό λειτουργό που διερεύνησε εις βάθος την όλη υπόθεση της δανειοδότησης των ελληνικών πολιτικών κομμάτων. Ειδικότερα, οι αρμόδιοι εισαγγελικοί λειτουργοί, τον Σεπτέμβριο 2013, μετά τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης (που περιλάμβανε τη λήψη καταθέσεων από επιθεωρητές της ΤτΕ) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι στην περίπτωση των δανείων προς τα πολιτικά κόμματα α) υφίστανται αποφάσεις των θεσμοθετημένων εγκριτικών επιτροπών ή οργάνων κάθε πιστώτριας τράπεζας και β) τηρήθηκαν κατά τη χορήγησή τους οι σχετικές κανονιστικές πράξεις της Τράπεζας της Ελλάδος. Στη βάση αυτής της σκέψης τους αποκλείσθηκε η συνδρομή της αντικειμενικής υπόστασης του αδικήματος της απιστίας και η δικογραφία αρχαιοθετήθηκε.

Όπως γίνεται σαφές, με δεδομένο το αντικείμενο έρευνας της Επιτροπής, η συγκεκριμένη συμπερασματική παρατήρηση παρουσιάζει ιδιαίτερη αξία και βαρύτητα. Και τούτο διότι το νομότυπο της έγκρισης και χορήγησης ενός δανείου αποτελεί θεμελιακό όρο της (τυπικής και ουσιαστικής) νομιμότητας αυτού. Με άλλη διατύπωση, κάθε δάνειο που έχει χορηγηθεί με τρόπο σύλληψη και, επομένως, σύμφωνα με το εκάστοτε κείμενο κανονιστικό πλαίσιο, πρέπει να εκλαμβάνεται ως κατ' αρχήν νόμιμο. Αυτή η διαπίστωση θέτει, πράγματι, ένα ισχυρό τεκμήριο νομιμότητας των χορηγηθέντων προς όλα τα πολιτικά κόμματα δανείων, το οποίο η Επιτροπή κλήθηκε να ερευνησει αν ευσταθεί ή κατρίπτεται κατά περίπτωση.

β. Κοινή και πάγια πρακτική

Σε συνέχεια των όσων ήδη σημειώθηκαν, προκύπτει ότι άπαντα τα κοινοβουλευτικά κόμματα (ως το 2012) ακολουθούσαν ομοιόμορφη και σταθερή πρακτική, προβαίνοντας στη σύναψη τραπεζικών δανείων από τα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα. Όπως καταδείχθηκε και αναλύθηκε ήδη ανωτέρω, και τα τέσσερα πολιτικά κόμματα με σταθερή κοινοβουλευτική παρουσία τις τελευταίες δύο δεκαετίες (ΠΑΣΟΚ, ΝΔ, ΚΚΕ, ΣΥΡΙΖΑ/Συνασπισμός) ζήτησαν και έλαβαν τραπεζικό δανεισμό, συνάπτοντας σχετικές συμβάσεις πίστωσης (δανείου ή αλληλόχρεου λογαριασμού). Είναι δε χαρακτηριστικό ότι πολιτικά κόμματα υπέβαλαν τα αναγκαία έγγραφα αιτήματα και συνήψαν τις σχετικές συμβάσεις δια των νομίμων εκπροσώπων τους, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται ο τέως πρωθυπουργός και Πρόεδρος της ΝΔ κ. Κ. Καραμανλής και ο νυν πρωθυπουργός και επικεφαλής του ΣΥΡΙΖΑ κ. Αλ. Τσίπρας.

Ειδικότερα για το κόμμα του ΣΥΡΙΖΑ, αποδείχθηκε ότι παρά τα ισχνά εκλογικά ποσοστά που συγκέντρωνε έως το 2012, ζήτησε και έλαβε σημαντικά δάνεια, των οποίων η ομαλή εξυπηρέτηση θα ήταν εντελώς αμφίβολη έως και ανέφικτη εάν δεν συνέβαινε η άνευ προηγουμένου και απρόβλεπτη αύξηση των εκλογικών του ποσοστών. Τα δάνεια του ΣΥΡΙΖΑ λήφθηκαν στο σύνολό τους με εκχώρηση της κρατικής χρηματοδότησης (όπως συνέβαινε και από τα λοιπά κόμματα). Είναι δε εξόχως χαρακτηριστικό της πρακτικής του συγκεκριμένου κόμματος ότι το 2010 και ενώ ακόμη η εκλογική δύναμη του κόμματος αναλογούσε σε ποσοστό μικρότερο του 5%, ο ΣΥΡΙΖΑ δια του επικεφαλής του, κ. Αλ. Τσίπρα, ζήτησε από την ΕΤΕ τη χορήγηση δανείου με κριτήρια μάλλον πολιτικά και όχι αμιγώς οικονομικά/τραπεζικά. Η κοινή και πάγια πρακτική του δανεισμού πολιτικών κομμάτων υπογραμμίζεται και στη σχετική έκθεση της ΤτΕ (2012), καθώς και της συνακόλουθης πρώτης πορισματικής έκθεσης των εισαγγελικών Αρχών (2013). Στην τελευταία έκθεση,

μάλιστα, διαπιστώνεται μεγαλύτερη επισφάλεια για τα δάνεια που ζήτησε και έλαβε ο ΣΥΡΙΖΑ (προ του 2012), καθώς αυτά (λόγω μικρής χρηματοδότησης) δίνονταν ουσιαστικά χωρίς ισχυρή εξασφάλιση για τη δανείστρια τράπεζα! Το γεγονός ότι στο κόμμα του ΣΥΡΙΖΑ δεν αποδόθηκε εν τέλει για δήθεν “παράτυπη” δανειοδότηση είναι καθαρά συγκυριακό, καθώς (σε αντίστροφη αναλογία λ.χ. προς το ΠΑΣΟΚ) το εκλογικό του ποσοστό και η συνακόλουθη κρατική χρηματοδότηση, μετά το 2012, πολλαπλασιάσθηκαν (οπότε «εκ του αποτελέσματος» κρίνεται ότι δεν δημιουργήθηκαν ζημίες στις πιστώτριες τράπεζες).

Από τη σύνθεση των δεδομένων αυτών προκύπτει η ασφαλής διαπίστωση ότι η χορήγηση δανείων στα ελληνικά πολιτικά κόμματα δεν αποτέλεσε καινοφανές φαινόμενο των τελευταίων ετών ούτε, πολύ περισσότερο, ιδιαίτερο προνόμιο ή στοιχείο ευμενούς διακριτικής μεταχείρισης υπέρ συγκεκριμένων κομμάτων. Όλα τα πολιτικά κόμματα είχαν ελεύθερη πρόσβαση στον τραπεζικό δανεισμό, ακολουθώντας πάγια, σταθερή και ομοιόμορφη πρακτική και προσφέροντας ως εξασφάλιση το ίδιο στοιχείο, ήτοι την κρατική χρηματοδότηση.

Το αδιαμφισβήτητο αυτό γεγονός συνηγορεί υπέρ της άποψης ότι υπήρχε «ισότητα όπλων» των πολιτικών κομμάτων όσον αφορά στην εξεύρεση πόρων με τραπεζικό δανεισμό, παρά τη διαφορά της εκλογικής και κοινοβουλευτικής δύναμης του κάθε σχηματισμού. Υπό την έννοια αυτή, ο τραπεζικός δανεισμός δεν φαίνεται ότι επηρέασε ή πολύ περισσότερο “νόθευσε” τον κομματικό ανταγωνισμό και τον συσχετισμό των πολιτικών δυνάμεων στον τόπο.

γ. Η κρατική χρηματοδότηση ως αποδεκτή και ισχυρή μορφή εξασφάλισης πιστώσεων

Όπως καταδείχθηκε ήδη, μια από τις πλέον κομβικές πορισματικές διαπιστώσεις της Επιτροπής είναι ότι το σύνολο των τραπεζικών δανειοδοτήσεων προς τα κόμματα καλυπτόταν απολύτως, κάθε φορά, από τις εκάστοτε εκχωρούμενες κρατικές επιχορηγήσεις. Το αποτέλεσμα αυτής της επιλογής είναι να μην υφίσταται ούτε οριστική βλάβη, ούτε διακινδύνευση της περιουσίας των πιστωτριών, πέραν του συνηθισμένου συναλλακτικά κινδύνου που αναλαμβάνει κάθε τράπεζα κατά τη συνήθη και κατ’ επάγγελμα δανειοδότηση ενός φυσικού ή νομικού προσώπου (χωρίς, φυσικά, να είναι αντικειμενικώς προβλέψιμη η δριμύτατη επιγενόμενη οικονομική κρίση).

Σημειώνεται ότι, όπως αποδείχθηκε από το σύνολο των όσων κατέθεσαν ενώπιον της Επιτροπής οι μάρτυρες που προέρχονταν από τον τραπεζικό χώρο, η κρατική

χρηματοδότηση εκλαμβάνονταν από τις ελληνικές τράπεζες ως η πλέον ισχυρή μορφή εξασφάλισης, ισότιμη προς τα κρατικά ομόλογα (και επομένως μηδενικού κινδύνου). Επρόκειτο δηλαδή για εξασφαλισμένο έσοδο για τις πιστώτριες τράπεζες, μέσω της εγγυημένης χρηματικής ροής από το Δημόσιο. Οι εκχωρηθείσες κρατικές χρηματοδοτήσεις αποτελούσαν, δηλαδή, μελλοντικό έσοδο που αναμενόταν με υψηλό βαθμό πιθανότητας κατά τη συνήθη (και ιστορικά επαληθευμένη) πορεία των πραγμάτων. Ως εκ τούτου, προκύπτει ότι ορθώς και σε πλήρη εφαρμογή των σχετικών τραπεζικών αρχών και κριτηρίων, οι τράπεζες δέχονταν ως εξασφάλιση των πιστώσεων που χορηγούσαν προς τα κόμματα την εκχώρηση της κρατικής χρηματοδότησης (τακτικής ή για ερευνητικούς σκοπούς).

Εξάλλου, αποδείχθηκε ότι οι εκάστοτε εκχωρήσεις των κρατικών χρηματοδοτήσεων που συντελούνταν από τα πολιτικά κόμματα υπέρ των πιστωτριών Τραπεζών αναγγέλλονταν κανονικά και νομότυπα στις αρμόδιες Αρχές (Τράπεζα της Ελλάδος, αρμόδιες ΔΟΥ και Υπουργεία Εσωτερικών και Οικονομικών -ΓΛΚ), έτσι ώστε αυτές να είναι γνωστές σε όλους και να μην υπάρχουν περιθώρια παρερμηνειών. Οι αναγγελίες των εκχωρήσεων έγιναν νομότυπα και σύννομα, σε εφαρμογή των σχετικών γενικών διατάξεων του δικαίου.

Ως εκ τούτου, προκύπτει το ασφαλές συμπέρασμα ότι η εκχώρηση της κρατικής χρηματοδότησης προτιμήθηκε, αξιολογήθηκε και εν τέλει χρησιμοποιήθηκε από όλες τις τράπεζες και όλα τα πολιτικά κόμματα ως η πλέον ασφαλής, ισχυρή και αξιόπιστη μέθοδος εξασφάλισης των πιστώσεων που οι πρώτες χορηγούσαν στα δεύτερα. Το στοιχείο αυτό αποτελεί διαχρονικό και σταθερό γνώρισμα της πάγιας πρακτικής που περιγράφηκε ήδη.

Το βασικό προσόν της συγκεκριμένης μεθόδου ήταν η ουσιαστική και από πλευράς οικονομικού αποτελέσματος εξίσωση αυτής με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου ή ισάξια κρατικά ομόλογα. Τα συγκεκριμένα μέσα, σε συνθήκες δημοσιονομικής ομαλότητας, όπως εκείνες που επικρατούσαν στην ελληνική οικονομία κατά τους χρόνους χορήγησης των ερευνώμενων δανείων προς τα κόμματα, συνιστούν τις πλέον ισχυρές, διαχρονικές και ευχερώς ρευστοποιήσιμες εξασφαλίσεις, ως χρηματικών ροών του Δημοσίου.

Προκύπτει, επομένως, το συμπέρασμα ότι τα δάνεια προς πολιτικά κόμματα ήταν εξ αρχής εξασφαλισμένα με την υπέρ των τραπεζών εκχώρηση της πλέον βέβαιης και εγγυημένης από το ίδιο το Δημόσιο πηγής χρηματοδότησης των κομμάτων. Είναι χαρακτηριστικό ότι παρά τις γενόμενες μεταβολές, η εξασφάλιση αυτή είναι μέχρι σήμερα ισχυρή και αποτελεί την κύρια πηγή μερικής έστω εξόφλησης των ληξιπρόθεσμων αξιώσεων των κομμάτων. Η κρατική χρηματοδότηση, παρά το ότι σήμερα είναι δραστικά μειωμένη, κρατείται στην πηγή κατά το αναλογούν στην εκχώρηση ποσοστό και καταβάλλεται απευθείας στις πιστώτριες τράπεζες.

δ. Κρίσιμος χρόνος

Σε κάθε μέθοδο ανάλυσης και αξιολόγησης δεδομένων προς εξαγωγή ασφαλών και αξιόπιστων συμπερασμάτων, το στοιχείο εκείνο που έχει κομβικό ρόλο για την εκτέλεση της σχετικής άσκησης είναι ο χρόνος. Πράγματι, η διερεύνηση της νομιμότητας μιας σύμβασης όπως είναι κατ' εξοχήν η σύμβαση πίστωσης από μία τράπεζα προς έναν δανειολήπτη (εν προκειμένω πολιτικό κόμμα) στηρίζεται και εξαρτάται σε καθοριστικό βαθμό από τον κρίσιμο χρόνο, το χρονικό εκείνο σημείο που θα χρησιμοποιηθεί ως πηγή άντλησης των στοιχείων και δεδομένων που είναι κρίσιμα για τη διαπίστωση της συνδρομής όλων των κατά Νόμο απαιτούμενων προϋποθέσεων και όρων.

Κατά πάγια αρχή του αστικού δικαίου και όπως επιβεβαιώθηκε και από τις μαρτυρικές καταθέσεις των τραπεζικών διευθυντικών στελεχών, ως κρίσιμος χρόνος για τη διαπίστωση της νομιμότητας ενός δανείου εκλαμβάνεται ο χρόνος έγκρισης και χορήγησης αυτού. Επομένως, κρίσιμα και αξιολογητέα είναι τα ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα που ίσχυαν τότε και όχι τα αντίστοιχα σημερινά. Η βάση δικαιολόγησης της χορήγησης μίας πίστωσης θα πρέπει, δηλαδή, να αναζητάται και να εντοπίζεται στο χρονικό πλαίσιο κατάρτισης της σχετικής σύμβασης (ανάλυση αιτήματος πίστωσης, αξιολόγηση κινδύνου, λήψη εξασφαλίσεων, οριστική χορήγηση).

Από τα στοιχεία που περιήλθαν σε γνώση της Επιτροπής, καθώς και από τις καταθέσεις μαρτύρων από την πλευρά των τραπεζών όσο και εκείνη των πολιτικών κομμάτων, αποδεικνύεται πέραν πάσης αμφιβολίας ότι τα δάνεια προς τα πολιτικά κόμματα, αφότου εγκρίνονταν και χορηγούνταν, καθ' όλο το προ του 2012 χρονικό

διάστημα, εξυπηρετούνταν ομαλά και κανονικά. Η μετέπειτα εξέλιξη των πιστώσεων, που προήλθε ως αναπότρεπτη συνέπεια της απρόοπτης και ραγδαίας μεταβολής των πραγμάτων, όπως καταδείχθηκε και σημειώνεται ακολούθως, έχει δευτερεύουσα σημασία για τη διαπίστωση της νομιμότητας της δανειοδότησης των πολιτικών κομμάτων. Η εξέταση της εξέλιξης των δανείων έχει αξία μόνο υπό το πρίσμα αξιολόγησης της πολιτικής των τραπεζών στον τομέα των αναδιαρθρώσεων και ρυθμίσεων, καθώς και στις ενέργειές τους που κατατείνουν στην ικανοποίηση των αξιώσεών τους (βλ. κατωτέρω).

Η συγκεκριμένη διαπίστωση έχει ιδιαίτερη αξία, καθώς διατρέχει οριζόντια το έργο και την αποστολή της Επιτροπής, παρέχοντας τα ασφαλή μεθοδολογικά εργαλεία έρευνας και εξαγωγής συμπερασμάτων. Η κρίση για τη νομιμότητα της δανειοδότησης των πολιτικών κομμάτων στηρίζεται, επομένως, στην αξιολόγηση των διαδικασιών που ακολουθήθηκαν για την έγκριση του αιτήματος πίστωσης και για τη χορήγηση των σχετικών χρηματικών ποσών, με έμφαση στην αξιολόγηση του πιστοληπτικού προφίλ του υποψηφίου πιστούχου, στην τήρηση των εγκριτικών σταδίων και, φυσικά, στη λήψη των ανάλογων εξασφαλίσεων.

ε. Πιστοληπτικό προφίλ και απρόοπτη μεταβολή συνθηκών

Η εξέλιξη των συμβατικών σχέσεων καθορίζεται σε καθοριστικό και αποφασιστικό βαθμό από εξωγενείς παράγοντες και συνθήκες που σε πολλές περιπτώσεις είναι εντελώς είναι αιφνίδιες και μη δυνάμενες να προβλεφθούν με αντικειμενικό και ασφαλή τρόπο. Πρόκειται για τη γνωστή στον χώρο του δικαίου και των συναλλαγών έννοια της “απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών”, η οποία από άποψη έννομων συνεπειών μπορεί να έχει ιδιαίτερη σημασία για τη δυναμική μιας σύμβασης και των εκατέρωθεν αξιώσεων.

Εν προκειμένω, όπως είναι γνωστό και αναντίρρητο, από τον χρόνο χορήγησης των εξεταζόμενων τραπεζικών δανείων έως και σήμερα έχουν μεσολαβήσει απρόβλεπτα γεγονότα με εξαιρετικά σοβαρές και αμετάκλητες επιπτώσεις στα πεδία της οικονομίας και των συναλλαγών. Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται κατά μείζονα λόγο στον ειδικότερο χώρο των τραπεζικών συναλλαγών, όπου η δραματική έλλειψη ρευστότητας, ως απόρροια της διαρκούς και βαθιάς οικονομικής κρίσης έχει ανατρέψει ριζικά και αναπότρεπτα τους οικονομικούς συσχετισμούς και τις

προοπτικές εξυπηρέτησης των πιστώσεων που έχουν χορηγηθεί. Η παθογένεια ειδικά στον τομέα της δανειοδότησης πολιτικών κομμάτων και σχηματισμών εντοπίζεται ακριβώς στην αιφνίδια αλλαγή των οικονομικών δεδομένων ειδικά στην πλευρά των πιστούχων κομμάτων και στα αναπότρεπτα και εξωτερικά γεγονότα που έλαβαν χώρα μετά τους χρόνους έγκρισης και χορήγησης των πιστώσεων.

Έκτοτε, πράγματι, οι συνθήκες και τα δεδομένα στην οικονομική κατάσταση των κομμάτων αλλά και ευρύτερα της χώρας έχουν μεταβληθεί δραματικά και απρόβλεπτα, προς το δυσμενέστερο. Η μεταβολή εντοπίζεται ιδίως στη ραγδαία μείωση της κρατικής χρηματοδότησης των κομμάτων μετά τη σχετική νομοθετική πρωτοβουλία του 2012. Η εν λόγω κυβερνητική επιλογή που είχε συγκεκριμένα, μετρήσιμα και επαληθεύσιμα δυσμενή αποτελέσματα στον ρυθμό εξυπηρέτησης των ανειλημμένων συμβατικών υποχρεώσεων των πολιτικών κομμάτων.

Η σοβαρή και αιφνίδια μείωση της κρατικής χρηματοδότησης συνδυάσθηκε με την εντελώς απρόβλεπτη και άνευ προηγουμένου ανατροπή των πολιτικών συσχετισμών στο πεδίο του κομματικού ανταγωνισμού, όπως αυτή εκφράσθηκε και καταγράφηκε ιστορικά με τη δραματική μεταβολή των εκλογικών ποσοστών των κομμάτων. Έτσι λ.χ. ειδικά στην περίπτωση του ΠΑΣΟΚ, η ούτως η άλλως σοβαρή απώλεια χρηματοδότησης συνδυάσθηκε «αρμονικά» με την άνευ προηγουμένου και μη δυνάμενη να προβλεφθεί συρρίκνωση των εκλογικών του ποσοστών και με τη συνακόλουθη πολιτική αποδυνάμωση (μείωση εισφορών μελών κ.α.).

Ειδικότερα, προέκυψε ότι από το 2000 έως το 2010 η ετήσια συνολική κρατική οικονομική επιχορήγηση κυμαινόταν από 50 εκ. - 55 εκ. ευρώ. Το ΠΑΣΟΚ σε κάθε ένα από αυτά τα χρόνια ελάμβανε ετήσια κρατική επιχορήγηση από 25.000.000-28.000.000 εκ. ευρώ. Άρα με τα οικονομικά και πολιτικά δεδομένα μέχρι το 2010 δεν είναι παράδοξο ότι το εν λόγω κόμμα μπορούσε να λαμβάνει δάνεια εκχωρώντας -ως εξασφάλιση- τις μελλοντικές ετήσιες κρατικές επιχορηγήσεις, οι οποίες κατά τη συνήθη και κανονική πορεία των πραγμάτων αντιστοιχούσαν σε πολύ μεγάλα χρηματικά ποσά που σε κάθε περίπτωση υπερκάλυπταν τις οφειλές από τα δάνεια (κατά κεφάλαιο και συμβατικούς τόκους).

Είναι χαρακτηριστικό ότι πρόκειται -ιστορικά- για την πρώτη φορά κατά την οποία τα ελληνικά πολιτικά κόμματα αποδείχθηκαν αφερέγγυα απέναντι στις τράπεζες που τα χρηματοδότησαν. Και τούτο διότι όπως προέκυψε κατά τη διερεύνηση από την Επιτροπή, από τη δεκαετία του 1990 οπότε και άρχισε ο τραπεζικός δανεισμός των κομμάτων έως και το 2011, τα δάνεια που είχαν ληφθεί από τα πολιτικά κόμματα εξυπηρετούνταν και αποπληρώνονταν κανονικά. Μόνο μετά την κατά τα ανωτέρω ραγδαία μεταβολή των συνθηκών κατέστη η εξυπηρέτηση των δανείων προβληματική (όσων δεν είχαν ήδη εξοφληθεί). Ως εκ τούτου, προκύπτει και επαληθεύεται η διαπίστωση ότι τα πολιτικά κόμματα διέθεταν πολύ ισχυρό πιστοληπτικό προφίλ.

στ. Εξέλιξη δανείων - ενέργειες τραπεζών και κομμάτων

Συμπληρωματικά προς όλα τα ανωτέρω, η Επιτροπή εξέτασε την εξέλιξη του φαινομένου της δανειοδότησης προς τα ελληνικά πολιτικά κόμματα, αξιολογώντας ιδίως τις ενέργειες των τραπεζών όσο και των κομμάτων για τον εξορθολογισμό των οικονομικών στοιχείων.

Το σύνολο των μαρτύρων που προέρχονταν από τις τράπεζες, καθώς και από την ΤτΕ, υπήρξε κατηγορηματικό στο ότι οι πιστώτριες μεταχειρίζονταν ανέκαθεν και μέχρι σήμερα τα δάνεια προς τα κόμματα όπως και τις λοιπές επιχειρηματικές πιστώσεις. Η κοινή αυτή μεταχείριση των πιστώσεων προς τα κόμματα αντικατοπτρίζεται κυρίως στη διαδικασία που ακολουθείται για τη συζήτηση και διαπραγμάτευση ενδεχομένων ρυθμίσεων των οφειλών από τις πιστώσεις που έχουν λάβει τα κόμματα. Προέκυψε, δηλαδή, ότι η διαδικασία που ακολουθείται εν προκειμένω δεν διακρίνεται από εκείνη που εφαρμόζεται για τα λοιπά επιχειρηματικά δάνεια, όπως αυτή καθορίζεται από το κανονιστικό πλαίσιο της ΤτΕ και τους κανόνες δεοντολογίας των τραπεζών.

Οι διαπιστώσεις αυτές επιβεβαιώνονται εν πολλοίς και από τους εκπροσώπους των κομμάτων που κατέθεσαν ενώπιον της Επιτροπής σχετικά με τις ενέργειες και τις συζητήσεις που έχουν γίνει με αντικείμενο την τύχη και τη μελλοντική προοπτική των ληξιπρόθεσμων οφειλών από τα τραπεζικά δάνειά τους.

Ως εκ τούτου, αποδείχθηκε με ασφάλεια ότι οι Τράπεζες δεν επέδειξαν καμία ιδιαίτερη ευνοϊκή μεταχείριση προς τα κόμματα, που να κατατείνει στην υπερβολική τους ελάφρυνση ή στην απαλλαγή τους από οφειλές. Το αντίθετο, μάλιστα, φαίνεται να ισχύει: μετά τη μείωση της κρατικής χρηματοδότησης το 2012, οι Τράπεζες σκλήρυναν αισθητά τη στάση τους αρνούμενες να συναινέσουν σε οποιαδήποτε διαδικασία ρύθμισης ή αναδιάρθρωσης και προχωρώντας σε καταγγελίες δανείων και νομικά μέσα κατά των κομμάτων. Με αυτή τους την πολιτική, οι Τράπεζες συνέβαλαν αποφασιστικά στην «ασφυζία» των πολιτικών κομμάτων.

Όσον αφορά στην αντίδραση των ιδίων των πολιτικών κομμάτων, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η Επιτροπή διερεύνησε κατά πόσον αναλήφθηκαν πρωτοβουλίες για τη βελτίωση ή έστω τον εξορθολογισμό των λειτουργικών δαπανών και της εν γένει οικονομικής κατάστασης των κομμάτων. Το βασικό πόρισμα της έρευνας καταδεικνύει ότι το ΠΑΣΟΚ αποτελεί το μοναδικό πολιτικό κόμμα που μετά το 2012 προχώρησε με δική του πρωτοβουλία σε ενδεδειγμένο διαχειριστικό έλεγχο και δραστηκή μείωση των λειτουργικών δαπανών του κατά 95%.

II. Δανειοδότηση Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης

Από την εξαντλητική ανάλυση και διερεύνηση της δανειοδότησης των ιδιοκτητριών εταιρειών ΜΜΕ κατά τα έτη 2002 έως σήμερα, προέκυψαν τα ακόλουθα βασικά και αξιοσημείωτα συμπεράσματα:

α. Γενική εικόνα εξυπηρέτησης δανείων

Η Επιτροπή προχώρησε σε επίμονη και εις βάθος παρατήρηση των οικονομικών μεγεθών και δεδομένων της δανειοδότησης του κλάδου των ΜΜΕ εν γένει, καθώς και συγκεκριμένων επιχειρηματικών σχημάτων και ομίλων. Ως πολύτιμα “εργαλεία” στη διερευνητική αυτή προσπάθεια αναδείχθηκαν οι ενδεδειγμένες και επιστημονικά τεκμηριωμένες εκθέσεις που συνέταξαν τα αρμόδια στελέχη της Διεύθυνσης Επιθεώρησης της ΤτΕ, μετά τους ειδικούς ελέγχους που διενήργησαν (και εξακολουθούν μέχρι σήμερα να διενεργούν) σε πλήθος επιχειρήσεων που τυγχάνουν ιδιοκτήτριες ενημερωτικών μέσων του έντυπου ή ηλεκτρονικού τύπου, τηλεόρασης και του ραδιοφώνου.

Το πλέον σημαντικό ποσοτικό συμπέρασμα είναι ότι δεν αποδείχθηκε η επιχειρηματολογία για τα φερόμενα «θαλασσοδάνεια» προς ΜΜΕ. Συνολικά, σύμφωνα και με τα στοιχεία των πέντε τραπεζών, που επιβεβαιώθηκαν από την ΤτΕ και τον ίδιο τον Διοικητή της, από το συνολικό ποσό 1,3 δισ. € που έχουν χορηγηθεί προς τα ΜΜΕ, δεν εξυπηρετείται σήμερα ένα ποσοστό της τάξης του 37,5% (479,5 εκ. €). Η σημαντική πλειονότητα των δανείων είναι ενήμερα και παρακολουθούν τα προγράμματα καταβολών, έστω και μετά από ρυθμίσεις και αναδιαρθρώσεις.

Οι μοναδικές αξίες λόγου περιπτώσεις ανεξόφλητων μεγάλων οφειλών και καταγγελλόμενων δανείων αφορούν στην ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ Α.Ε. (ALTER), την ΤΗΛΕΤΥΠΟΣ (Mega Channel), τον Όμιλο ΠΗΓΑΣΟΣ και τον Όμιλο ΛΥΜΠΕΡΗ. Για τις τελευταίες περιπτώσεις, καθώς και για άλλες περιπτώσεις, όπως πχ της ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ, η Επιτροπή είτε δεν προχώρησε σε έλεγχο, είτε προχώρησε σε επί μέρους μόνο διερεύνηση, η οποία, ωστόσο, δεν ήταν το ίδιο ενδεδειγμένη και επίμονη σε όλες τις περιπτώσεις, αφού πρόσωπα που είχαν αυτοπροταθεί να καταθέσουν ως μάρτυρες, ή άλλα πρόσωπα που μέλη της Εξεταστικής πρότειναν να κληθούν δεν έγιναν δεκτά από την πλειοψηφία του ΣΥΡΙΖΑ.

Στη διατύπωση των Θέσεων μας προσπαθήσαμε και προσπαθούμε να αποφύγουμε τη χρήση «διπλών κριτηρίων», ή την επανάληψη πορισμάτων ελέγχων που έχει κάνει η ΤτΕ. Όπου ο τραπεζικός έλεγχος, με τα κατάλληλα και επαρκώς εξοπλισμένα με τεχνογνωσία όργανά του κατέληξε σε κάποια συμπεράσματα για συγκεκριμένα δάνεια, κανέναν λόγο δεν έχει η Βουλή να επαναλαμβάνει τα συμπεράσματα αυτά.

Εκτός κι αν βέβαια κάποιος Βουλευτής ή κάποιο πολιτικό κόμμα θεωρεί πως έχει «έννομο συμφέρον» να εμπλακεί σε ιδιωτικές υποθέσεις και σε συγκρούσεις συμφερόντων. Υπό την έννοια αυτή τα έγγραφα των τραπεζικών ελέγχων λήφθηκαν υπόψη προκειμένου να διατυπώσουμε τις παρούσες Θέσεις μας, αλλά αποφύγαμε κάθε απόπειρα μεροληψίας, κρυμμένης πίσω από κοινοβουλευτικό μανδύα. Κι ακόμη, αποφύγαμε, όπως ήδη ειπώθηκε τα «διπλά κριτήρια». Δηλαδή τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία είναι νόμιμο να επιχειρείται η διάσωση της «ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.» που επιχειρήθηκε τα προηγούμενα χρόνια, αλλά παράνομη η απόπειρα διάσωσης του ΔΟΛ. Ή, επιπροσθέτως, να είναι παράνομη η απόπειρα διάσωσης του ΔΟΛ από τις τράπεζες, όταν τη χώρα κυβερνάται από άλλους, αλλά νόμιμη όταν κυβερνάται από τον ΣΥΡΙΖΑ!!!

β. Ρυθμίσεις και αναδιρθώσεις

Λόγω της κρίσης, τα τελευταία έτη, οι επιχειρήσεις ΜΜΕ ζήτησαν και πέτυχαν ρυθμίσεις των πιστώσεων (αναδιάρθρωση δανείων, παράταση διάρκειας, κ.λπ. -με αύξηση εξασφαλίσεων). Δεν πρόκειται, ωστόσο, για σκανδαλώδη, ευνοϊκή μεταχείριση, όπως προτιμά η πλειοψηφία να την εμφανίζει, αλλά για πάγια τραπεζική πρακτική που κατατείνει στη σωτηρία των προβληματικών επιχειρήσεων, καθώς και χιλιάδων θέσεων εργασίας. Επισημαίνεται ότι η πρακτική που ακολουθήθηκε για τη ρύθμιση οφειλών των επιχειρήσεων ΜΜΕ δεν διαφέρει ουσιωδώς από εκείνη που ακολουθείται και σε άλλους επιχειρηματικούς κλάδους, (βλ. λ.χ. το πρόσφατο σχέδιο διάσωσης της «ΜΑΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ Α.Ε.» ή -πολύ περισσότερο- τις χρηματοδοτήσεις της κατασκευαστικής εταιρείας «ΤΟΞΟΤΗΣ Α.Ε.» από την Attica Bank). Άλλωστε, αποτελεί διεθνή τραπεζική πρακτική, να εκτιμάται ως υγιής μία επιχείρηση, όταν η σχέση ιδίων κεφαλαίων προς δάνεια είναι ένα προς τρία.

γ. Τήρηση κανόνων δανειοδότησης και εξασφαλίσεων

Η εξέταση των πολυάριθμων πορισμάτων ειδικών ελέγχων που διενεργήθηκαν από την αρμόδια Διεύθυνση Επιθεώρησης της ΤτΕ κατόπιν σχετικής εισαγγελικής παραγγελίας, για ένα πλήθος ενημερωτικών μέσων οδηγεί στη συναγωγή συγκεκριμένων συμπερασμάτων Αποδείχθηκε, ειδικότερα, ότι τα δάνεια προς ΜΕΕ, στην πλειοψηφία τους, χορηγήθηκαν με τήρηση της τραπεζικής νομοθεσίας και των κανονισμών της ΤτΕ. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων προκύπτει ότι οι τράπεζες ακολούθησαν τις προβλέψεις των κανονισμών πιστοδοτήσεων. Προκύπτει μάλιστα

το συμπέρασμα ότι στο μεγαλύτερο μέρος τους, μετά την οικονομική κρίση, οι τράπεζες ζήτησαν και έλαβαν περαιτέρω εξασφαλίσεις (εμπράγματατες ασφάλειες, εγγυήσεις, ενέχυρα επιταγών, ενέχυρα σε ταινιοθήκες κ.λπ.). Παρά ταύτα, κατά τη διερεύνηση εξατομικευμένων περιπτώσεων (βλ. σχετικά έγγραφα ΤΤΕ), εντοπίστηκαν σφάλματα, ολιγωρίες και καθυστερήσεις.

Η ΤΤΕ έχει προβεί σε πολύ προσεκτικούς και ενδεδειγμένους ελέγχους και οι σχετικές εκθέσεις έχουν προωθηθεί στους Οικονομικούς Εισαγγελεείς. Προέκυψε επίσης ότι η ΤΤΕ έχει προχωρήσει, κατά περίπτωση, σε λήψη συγκεκριμένων μέτρων και επιβολή κυρώσεων. Αποδείχθηκε, με άλλη διατύπωση, ότι η Πολιτεία, μέσω των διαρθρωμένων θεσμικών εγγυήσεων βέβαια κι όχι μέσω της προσβολής του κράτους δικαίου, όπως φαίνεται να επιθυμεί ο κυβερνών αυταρχικός λαϊκισμός, δεν παρέμεινε άβουλος και αμέτοχος θεατής σε σφάλματα ή άλλου είδους δόλιες ή μη δυσλειτουργίες στις σχέσεις Τραπεζών-ΜΜΕ.

Με δεδομένο ότι, όπως καταδείχθηκε ήδη, δεν προκύπτουν ποινικές ευθύνες για πολιτικά πρόσωπα σε σχέση με τα δάνεια προς ΜΜΕ, η παρούσα Επιτροπή στερείται της αρμοδιότητας περαιτέρω διερεύνησης και απόδοσης ευθυνών, καθώς ο λόγος ανήκει αποκλειστικά στην τακτική Δικαιοσύνη (όπου άλλωστε εκκρεμούν ήδη συγκεκριμένες δικογραφίες εις βάρος ορισμένων μόνο ιδιοκτητών ΜΜΕ για φερόμενες πράξεις σχετικές με τραπεζικό δανεισμό).

δ. Καταβολές φόρων και άλλων δημοσίων βαρών

Από την εξέταση των μαρτύρων από το πεδίο της ενημέρωσης και από τα οικονομικά στοιχεία που υπέβαλαν οι εταιρείες στην Επιτροπή, προέκυψε ότι είναι ανακριβής η επιχειρηματολογία ότι τα ΜΜΕ «δεν πλήρωναν τίποτε όλα αυτά τα χρόνια». Από τις εργασίες της Επιτροπής αποδείχθηκε ότι τα ΜΜΕ όλα αυτά τα χρόνια κατέβαλλαν ποσά δισεκατομμυρίων στο Ελληνικό Δημόσιο, για διαφορετικούς λόγους και σε εφαρμογή των ισχυόντων κάθε φορά νομοθετικών διατάξεων (δικαίωμα χρήσης συχνοτήτων, Ειδικό Φόρο Τηλεόρασης, άλλους φόρους και τέλη, ασφαλιστικές εισφορές, ΦΠΑ κ.α.).

ε. Συσχετισμός κομμάτων-τραπεζών-ΜΜΕ

Σχεδόν ουδείς από τους εξετασθέντες μάρτυρες από τα ΜΜΕ επιβεβαίωσε την ύπαρξη τριπρόσωπης σχέσης κομμάτων-τραπεζών-ΜΜΕ. Οι καταθέσεις των ελάχιστων προσώπων που παραδέχθηκαν τέτοιου περιεχομένου σχέσεις στερούνται νομικής βαρύτητας, καθώς δεν αναφέρονται σε συγκεκριμένα πρόσωπα και περιστάσεις. Η αναξιοπιστία ή έστω το αναπόδεικτο των απόψεων αυτών προκύπτει και από το γεγονός ότι, ενώ στις επίμονες ερωτήσεις μας για το αν οι ίδιοι οι μάρτυρες είχαν δεχθεί πολιτικές παρεμβάσεις όλοι απαντούσαν αρνητικά (για τους εαυτούς τους), ορισμένοι εξ αυτών διατύπωναν την άποψη ότι τέτοια τριπρόσωπη σχέση υπάρχει αλλά “για τους άλλους”. Εφ’ όσον κάτι τέτοιο ευσταθεί, οι γνωρίζοντες περί δαπλοκής, χωρίς να εμπλέκονται οι ίδιοι, όφειλαν να εισφέρουν στην Επιτροπή τη γνώση τους, όχι υπό τύπον αόριστων χρησμών και αφορισμών αλλά ως επίσημη και επώνυμη αναφορά, με έννομες συνέπειες. Σημειωτέον δε ότι η μοναδική πλήρως “ομολογημένη” περίπτωση πολιτικής παρέμβασης για τη δανειοδότηση ενημερωτικού μέσου υπήρξε η περίπτωση δανείου 1,2 εκ. € υπέρ της Αυγής, όπου είχε ζητηθεί ευθέως η στήριξη της τότε ηγεσίας του Συνασπισμού.

στ. Διαφημιστική δαπάνη Τραπεζών

Η διαφημιστική δαπάνη των τραπεζών προς τα ΜΜΕ παραμένει και σήμερα στα ίδια επίπεδα με το πρόσφατο παρελθόν. Δεν αποδεικνύεται, επομένως, καμία ουσιώδης αλλαγή στις σχέσεις των τραπεζών με τα μέσα ενημέρωσης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πλαίσιο Προτάσεων

Με δεδομένη την αποστολή της Επιτροπής και -ιδίως- υπό το φως των ως άνω πορισματικών παρατηρήσεών μας, η απόπειρά μας για τη διατύπωση ενός ορισμένου πλαισίου προτάσεων για βελτιωτικές νομοθετικές παρεμβάσεις περιορίζεται στο πεδίο της χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων. Η επεξεργασία και εφαρμογή μιας διαφανούς και αξιόπιστης διαδικασίας εξεύρεσης των κατάλληλων πόρων για την ομαλή λειτουργία των πολιτικών κομμάτων δεν μπορεί να αποτελεί ζήτημα-«ταμπού» αλλά βασικό ζητούμενο για κάθε σύγχρονη δημοκρατία.

Το ισχύον σήμερα στην Ελλάδα νομοθετικό πλαίσιο, του ν. 4304/2014, που διαδέχθηκε το ιστορικά πρώτο ανάλογο νομοθέτημα της Κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ (ν. 3023/2003) δημιουργεί ένα σταθερό και ασφαλές υπόβαθρο για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων. Ωστόσο, υπό το φως της εξαιρετικά πρόσφατης πικρής ιστορικής εμπειρίας και με δεδομένο τον απρόβλεπτο χαρακτήρα των οικονομικών συνθηκών και την ευμετάβλητη -πλέον- πολιτική κατάσταση, η συζήτηση για τον διαρκή εκσυγχρονισμό και τη θωράκιση του προτύπου χρηματοδότησης και οικονομικού ελέγχου των πολιτικών κομμάτων διατηρεί τη μεγάλη σημασία της.

Αντιθέτως, η δανειοδότηση και εν γένει χρηματοδότηση των επιχειρήσεων ΜΜΕ ως τμήμα της ιδιωτικής επιχειρηματικής πρωτοβουλίας φαίνεται *prima facie* να εκφεύγει του πεδίου υποβολής προτάσεων από την παρούσα Επιτροπή της Βουλής. Η δημόσια αποστολή των σύγχρονων μέσων ενημέρωσης, για τη διαφύλαξη της ελευθερίας της έκφρασης και της πληροφόρησης και για την προστασία ενός περιβάλλοντος πολυφωνίας και πλουραλισμού στην ενημέρωση, δεν αμφισβητείται. Ωστόσο, η χρηματοδότηση και εν γένει η οικονομική λειτουργία αυτών αποτελεί τμήμα της ελεύθερης οικονομίας και των εμπορικών συναλλαγών, διεπόμενο από το κοινό ιδιωτικό δίκαιο. Ως εκ τούτου, κατά τη γνώμη μας, παρέλκει κάθε περαιτέρω ειδική ρυθμιστική παρέμβαση του νομοθέτη σε έναν κλάδο της ιδιωτικής οικονομίας και της τραπεζικής πρακτικής, ο οποίος, όπως προέκυψε, τελεί υπό τη διαρκή και αποτελεσματική εποπτεία της Τράπεζας της Ελλάδος. Κάθε αντίθετη ρυθμιστική

πρωτοβουλία προς την κατεύθυνση του ασφυκτικού ελέγχου των πιστώσεων θα διακινδύνευε ίσως την ανεξαρτησία και αποτελεσματικότητα της εποπτικής Αρχής, ενώ θα ζητούσε ενδεχόμενα ζητήματα συμβατότητας με τους οικείους ευρωπαϊκούς κανόνες.

Εντελώς διαφορετικό ζήτημα, φυσικά, θα μπορούσε να αποτελέσει η κανονιστική προσπάθεια της Πολιτείας για την κατάστρωση ενός ολοκληρωμένου συστήματος διάσωσης των προβληματικών επιχειρήσεων. Μια προσπάθεια, όμως, ειλικρινής, χωρίς προφάσεις, ωφελιμισμό και μικροπολιτικές σκοπιμότητες, που θα αποβλέπει στην αποτελεσματική στήριξη των βιώσιμων επιχειρήσεων, με όρους προστασίας του δημοσίου συμφέροντος, διαφύλαξης των θέσεων εργασίας, περιφρούρησης της πολυφωνίας. Μια προσπάθεια που, σε τελική ανάλυση, δεν μπορεί παρά να γίνει μόνο πάνω στη βάση της διακομματικής συνεννόησης και συναίνεσης.

Η διατύπωση των προτάσεων που περιλαμβάνονται στο σύντομο σημείωμα δεν υπακούει σε κάποια αναγκαστικού χαρακτήρα διαδικαστική υποχρέωση. Αποτελεί απλώς μια πηγαία προσπάθεια συμβολής στον δημόσιο διάλογο για ένα υγιές, διαφανές και αξιόπιστο κομματικό σύστημα. Γι' αυτό τον λόγο, η συμβολή αυτή δεν αποτελεί τμήμα του κύριου μέρους του πορίσματος, αλλά περιβλήθηκε τη μορφή ενός ακροτελεύτιου παραρτήματος.

Σημειώνεται, εξ άλλου, ότι οι παρακάτω προτάσεις αναδείχθηκαν εν πολλοίς μέσα από τα όσα εισέφεραν στην Επιτροπή οι μάρτυρες που εξετάστηκαν ενώπιόν της, καθώς και από το έγγραφο υλικό που συγκεντρώθηκε. Βασικό κριτήριο εξ άλλου για την υιοθέτηση και προώθηση ρυθμιστικών παρεμβάσεων θα πρέπει πάντοτε να αποτελεί η αξιοποίηση βέλτιστων διεθνών πρακτικών, με την αναγκαία κάθε φορά προσαρμογή στα εθνικά πολιτικά και νομικά δεδομένα.

Ειδικότερα:

- Πριν δύο έτη, με τον ν. 4304/2014, ψηφίσθηκε διάταξη που απαγορεύει τον δανεισμό στα κόμματα με εκχώρηση της κρατικής επιχορήγησης πέραν του ενός ετους. Αυτή η διάταξη θα μπορούσε ενδεχομένως να τροποποιηθεί, με επέκταση στα δύο έτη της δυνατότητας εκχώρησης της κρατικής χρηματοδότησης, με παράλληλη

εισαγωγή ανωτάτου ορίου δανεισμού (ενδεικτικά αναφέρεται ποσοστό 25%-30% της αναλογούσας κρατικής επιχορήγησης). Η επιλογή αυτή θα μπορούσε να εξασφαλίσει μια πιο αποτελεσματική αλλά και ταυτόχρονα ασφαλή βάση για τη λελογισμένη και εξασφαλισμένη τραπεζική δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων. Άλλωστε, από τις εργασίες της Επιτροπής -ιδίως τις καταθέσεις των στελεχών της ΤΤΕ- προέκυψε το συμπέρασμα ότι η εκχώρηση της κρατικής χρηματοδότησης μίας κοινοβουλευτικής περιόδου (τετραετίας) μπορεί να θεωρηθεί ασφαλής και συνετή μορφή εξασφάλισης, καθώς είναι δυνατό με κατά το δυνατόν επιστημονικά κριτήρια να υπολογισθεί -έστω και με αποκλίσεις- το ποσό χρηματοδότησης που θα αναλογεί στο κάθε κόμμα τα αμέσως επόμενα έτη, με βάση το εκλογικό του ποσοστό.

- Ίσως είναι σκόπιμο να ανοίξει μια ειλικρινής δημόσια συζήτηση για την ιδιωτική χρηματοδότηση των ελληνικών κομμάτων, με επίγνωση της τρέχουσας οικονομικής και πολιτικής συγκυρίας. Στο πλαίσιο αυτής της συζήτησης θα μπορούσαν να διατυπωθούν προτάσεις για εκσυγχρονισμό του συστήματος (λ.χ. να επιτραπεί ενδεχομένως η χρηματοδότηση με κουπόνια, χωρίς υποχρέωση δημοσιοποίησης χρηματοδότη, μέχρι ποσού λ.χ 50 € -με καθιέρωση ετήσιου ορίου στην έκδοση κουπονιών π.χ. 1 εκ. ευρώ- και υποχρέωση δημοσιοποίησης καταθέτη για ποσά άνω των 50 €. -με παράλληλο ετήσιο όριο χρηματοδότησης λχ 1.000 € ανά πρόσωπο). Σε κάθε περίπτωση, η χρηματοδότηση με ποσά ανώτερα των 100 € θα πρέπει να διενεργείται μέσω τραπεζικού λογαριασμού.

- Τα κόμματα εκ των πραγμάτων καλούνται να εξεύρουν τρόπους άμεσης χρηματοδότησης, πέραν του παραδοσιακού καναλιού των εισφορών, με εκμετάλλευση διαθέσιμων τεχνικών μέσων (crowdfunding, ηλεκτρονικές συναλλαγές κ.α.). Η εξέλιξη αυτή θα συνέβαλε δραστικά στη σταδιακή απεξάρτηση των κομμάτων από την ανάγκη τραπεζικού δανεισμού.

- Θα μπορούσε να υπάρξει επεξεργασία ενός ενιαίου συστήματος απεικόνισης των οικονομικών μεγεθών των πολιτικών κομμάτων (αναλυτικός και σύμφωνος με τα διεθνή πρότυπα ισολογισμός και απολογισμός). Είναι δε κρίσιμο να διασφαλισθεί η μέγιστη διαφάνεια και λογοδοσία της οικονομικής διαχείρισης των πολιτικών σχηματισμών, με δημοσίευση των ετήσιων καταστάσεων στην ιστοσελίδα της Βουλής στις αντίστοιχες σελίδες κάθε κόμματος. Ιδιαίτερη μέριμνα θα μπορούσε να

λαμβάνεται ειδικά για τις δαπάνες της προεκλογικής περιόδου, με αυτοτελή ανάρτηση των σχετικών δαπανών του κόμματος με ευθύνη της Βουλής (και για τα κόμματα που δεν επέτυχαν την εκλογή βουλευτών).

106

**ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΗ
ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΟΡΙΣΜΑ

Η λειτουργία της Εξεταστικής Επιτροπής επιβεβαίωσε τις βασικές εκτιμήσεις του Κόμματος, όπως αυτές εκφράστηκαν κατά την συζήτηση στην ολομέλεια της Βουλής για τη σύσταση της Επιτροπής.

Συστηματική ήταν η προσπάθεια, τόσο από τα κόμματα της κυβέρνησης όσο και από τα κόμματα της αντιπολίτευσης, να αξιοποιηθούν οι εργασίες της Επιτροπής για να ενισχυθεί το κλίμα αποπροσανατολισμού που μεθοδικά επιδιώκουν.

Αφενός να συντηρήσουν ένα ψευδεπίγραφο πολωτικό κλίμα και να ενισχύσουν έναν κάλπικο διαχωρισμό με στόχο να συγκαλύψουν τη γενικευμένη σύγκλιση που επιδεικνύουν στις στρατηγικές επιλογές που εξυπηρετούν τις ανάγκες του κεφαλαίου, μέσα από πολιτικές που φορτώνουν τα βάρη της δημοσιονομικής πειθαρχίας στις πλάτες του λαού και θυσιάζουν την ικανοποίηση των λαϊκών αναγκών στο βωμό της ανταγωνιστικότητας και της καπιταλιστικής κερδοφορίας.

Αφετέρου ουσιαστικά συσκοτίζουν το χαρακτήρα της κρίσης, ως καπιταλιστικής κρίσης, αποτέλεσμα της καπιταλιστικής ανάπτυξης, προϊόν του ίδιου του καπιταλιστικού συστήματος, που οι δικές του λειτουργίες οξύνουν την κοινωνική πτώση, συσσωρεύοντας από τη μια μεριά τον κοινωνικά παραγόμενο πλούτο σ' όλο και λιγότερα χέρια οδηγώντας ταυτόχρονα όλο και περισσότερους όχι μόνο σε σχετική αλλά και σε απόλυτη επιδείνωση της θέσης τους. Συγκαλύπτουν τις πραγματικές αιτίες, τους πραγματικούς υπεύθυνους για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο λαός.

Η μόνη τους υπαρκτή διαπάλη αφορά το ποιος θα κερδίσει το εύσημο της αστικής τάξης και των δανειστών ως ο καλύτερος διαχειριστής των αντιλαϊκών πολιτικών και σε φάση συρρίκνωσης της παραγωγής και γενικότερα της οικονομίας και σε φάση ύφεσης και ανάπτυξης.

Αναδεικνύουν επιμέρους πτυχές που όμως είναι συνυφασμένες με τον ίδιο το χαρακτήρα του καπιταλιστικού συστήματος (π.χ. τη διαπλοκή και τη διαφθορά) ή αδυναμίες και λάθη διαχειριστικού χαρακτήρα καλλιεργώντας φρούδες ελπίδες για φιλολαϊκή διέξοδο στο πλαίσιο του συστήματος.

Τι αναδείχθηκε από τις εργασίες της Επιτροπής:

Κατ' αρχάς το έργο της Επιτροπής περιορίστηκε στην εξέταση ενός μικρού μέρους της συνολικής δανειοδότησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

Το συνολικό άνοιγμα του χρηματοπιστωτικού ανήλθε το γ' τρίμηνο του 2016 στα 238 δισ. ευρώ και από αυτά το σύνολο των μη εξυπηρετούμενων ανήλθε στα 107,6 δισ. ευρώ, δηλαδή στο 45,2% του συνόλου. Τις εργασίες της Επιτροπής

απασχόλησε η εξέταση δανείων στα ΜΜΕ και στα κόμματα που ανέρχονται μόνο στα 1,8 δισ. ευρώ.

Τα δάνεια προς τα νοικοκυριά αποτελούν το 46,2% της συνολικής χρηματοδότησης, με τα 2/3 αυτών να αφορούν τα στεγαστικά δάνεια. Τα δάνεια προς τις επιχειρήσεις αποτελούν το 53,8% της συνολικής χρηματοδότησης.

Από τα 94,8 δισ. ευρώ δάνεια προς τα νοικοκυριά, τα μη εξυπηρετούμενα είναι 45,7%, ενώ από τα 145,8 δισ. ευρώ δάνεια προς επιχειρήσεις τα μη εξυπηρετούμενα είναι 44,7%.

Από τις εργασίες της Επιτροπής επιβεβαιώθηκε ότι οι τράπεζες αντιμετωπίζουν με διαφορετικό τρόπο τα δάνεια προς τα νοικοκυριά απ' αυτά προς τις επιχειρήσεις. Τα δάνεια προς τα νοικοκυριά έχουν υψηλότερα επιτόκια, άρα είναι πιο ακριβά και τα στεγαστικά διασφαλίζουν τις τράπεζες με εμπράγματα εξασφαλίσεις- εγγυήσεις (υποθήκη του ακινήτου), ενώ αντίθετα για τις επιχειρήσεις, ιδιαίτερα για τις μεγάλες, έχουν χαμηλά επιτόκια και σε μεγάλο βαθμό χωρίς εμπράγματα εγγυήσεις.

Δεν αντέχει σοβαρή κριτική ο ισχυρισμός που προέβαλαν οι εκπρόσωποι των τραπεζών, ότι αυτή η διαφοροποίηση (ευνοϊκή μεταχείριση) οφείλεται στο υψηλό λειτουργικό κόστος που έχει η διαχείριση χιλιάδων δανείων προς τα νοικοκυριά, από τη στιγμή που οι κίνδυνοι για την τράπεζα είναι πολύ μεγαλύτεροι σε περίπτωση μη εξυπηρέτησης ενός δανείου ύψους εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ προς μια επιχείρηση.

Το Χρηματοπιστωτικό σύστημα στον καπιταλισμό αποτελεί την καρδιά του συστήματος τροφοδοτώντας με φτηνό χρήμα τις επιχειρήσεις, την ίδια στιγμή που οδηγεί σε μακροχρόνια ομηρεία μέσω του δανεισμού τα λαϊκά νοικοκυριά.

Την εικόνα της ευνοϊκής μεταχείρισης και προς τους επιχειρηματικούς ομίλους που δραστηριοποιούνται στο χώρο των μέσων μαζικής ενημέρωσης αποτυπώνει η κατάσταση του συνολικού δανεισμού τους από τις τράπεζες. Την ευνοϊκή μεταχείρισή τους επισημαίνει και η ΤτΕ όταν διαπιστώνει ότι εγκρίθηκαν χρηματοδοτήσεις **χωρίς την ύπαρξη ουσιαστικών πηγών αποπληρωμής και χωρίς ταυτόχρονα να υπάρχει δέσμευση των μετόχων.**

Το σύνολο των δανειακών τους υποχρεώσεων ανέρχεται στα 1,27 δισ. ευρώ, από τα οποία πάνω από **400 εκατ. ευρώ** έχουν καταστεί ληξιπρόθεσμα, ενώ πάνω από 280 εκατ. ευρώ δεν έχουν καμία διασφάλιση.

Τα δάνεια των κομμάτων από τις τράπεζες είναι σήμερα 418 εκατ. ευρώ περίπου, ΕΤΕ: 33,6 εκ. ευρώ, Πειραιώς (συμπεριλαμβανομένης της ΑΤΕ): 359 εκ. ευρώ, Eurobank: 13 εκ. ευρώ και Alpha Bank: 12,2 εκ. ευρώ.

Η ΝΔ οφείλει 210 εκ. ευρώ [από τα οποία τα 196 εκ. ευρώ στην Τράπεζα Πειραιώς (ΑΤΕ), η οποία το έχει καταγγείλει].

Το ΠΑΣΟΚ οφείλει 190 εκ. ευρώ [από τα οποία 158 εκ. ευρώ στην Τράπεζα Πειραιώς (ΑΤΕ), που επίσης έχουν καταγγεληθεί].

Ο ΣΥΡΙΖΑ 8 εκ. ευρώ στην ΕΤΕ, το οποίο εξυπηρετείται.

Το ΚΚΕ 8,3 εκ. ευρώ στην ΕΤΕ και Attica Bank, τα οποία εξυπηρετούνται και μας καλύπτει η βασική εκτίμηση του πορίσματος της πλειοψηφίας όπου αναφέρεται ότι τα δάνεια που έχει συνάψει το ΚΚΕ με την ΕΤΕ και την Τράπεζα Αττικής είναι εξυπηρετούμενα και έχουν δοθεί με εγγύηση την κρατική επιχορήγηση και με εμπράγματα ασφάλεια ακινήτων.

Για την ευνοϊκή χρηματοδότηση της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ υπάρχουν πολιτικές ευθύνες, άλλωστε το σύνολο των δανείων που έχουν καταγγεληθεί, είχε χορηγηθεί από την κρατική ΑΤΕ. Συνολικά επρόκειτο για δανεισμό χωρίς εγγυήσεις, με πολλαπλή εκχώρηση της κρατικής χρηματοδότησης και για διάρκεια που ξεπερνούσε την συνήθη κοινοβουλευτική περίοδο. Τυχών ποινικές ευθύνες πρέπει να διερευνηθούν από τις αρμόδιες αρχές.

ΓΙΑ ΤΟ «ΠΟΡΙΣΜΑ ΚΑΛΟΥΔΗ»

Πρόκειται για μια πορισματική αναφορά που υπέβαλε ο επίκουρος Εισαγγελέας κ. Καλούδης προς τον Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος κ. Γρ. Πεπόνη στις **15/3/2013**.

Σ' αυτήν αναφέρει ότι θα πρέπει να ασκηθεί ποινική δίωξη κατά στελεχών τραπεζών και οικονομικών υπευθύνων (εκπροσώπων) πολιτικών κομμάτων, μεταξύ αυτών και του οικονομικού υπευθύνου του ΚΚΕ.

Το ΚΚΕ, με **απόλυτα σύννομες αποφάσεις** των οικείων οργάνων της Εθνικής Τράπεζας, που έχουν επικυρωθεί επίσης **απόλυτα νομότυπα** από την Ανώτατη Επιτροπή πιστοδοτήσεων της τράπεζας, είχε δανειοδοτηθεί με συμβάσεις ανοιχτού (αλληλόχρεου) λογαριασμού. Το σημερινό υπόλοιπο της οφειλής αυτής ανέρχεται σε 7.072.656 (31/10/2016).

Προς εξασφάλιση των απαιτήσεων της τράπεζας, το ΚΚΕ είχε κάνει νομότυπη εκχώρηση της κρατικής επιχορήγησης των ετών 2011 έως 2015. Τονίζουμε ότι το ΚΚΕ είχε (και έχει) **νομότυπα εκχωρήσει αποκλειστικά και μόνο προς την Εθνική Τράπεζα, το σύνολο της ετήσιας τακτικής κρατικής επιχορήγησής του, των ετών 2011 έως 2018**.

Το παραπάνω δάνειο κατά την ημερομηνία σύνταξης και υποβολής του παραπάνω πορίσματος (**15/3/2013**) ήταν **ενήμερο και εξυπηρετείτο κανονικά**.

Η Τράπεζα της Ελλάδος που είχε ελέγξει τα δάνεια των κομμάτων από πιστωτικά ιδρύματα (τράπεζες), στην από 26/4/2012 «Έκθεση Ειδικής Έρευνας», αναφερόμενη στο **δανεισμό του ΚΚΕ**, αναφέρει μεταξύ άλλων τα κύρια χαρακτηριστικά των οικονομικών στοιχείων του ΚΚΕ, στα οποία διαλαμβάνει «τις διαρκώς αυξανόμενες εισφορές μελών, βουλευτών και φίλων», την εκμετάλλευση ακίνητης περιουσίας και το **χαμηλό** (όπως το χαρακτηρίζει) **«υπόλοιπο δανεισμού» και εκτιμά «ότι αυτά διασφαλίζουν την ομαλή αποπληρωμή των δανειοδοτήσεων, που το ΚΚΕ έχει λάβει».**

Έτσι, από το περιεχόμενο της παραπάνω έκθεσης της Τράπεζας της Ελλάδος ειδικά, αλλά και γενικότερα, είναι κοινά γνωστό ότι όλες οι συναλλασσόμενες με το ΚΚΕ τράπεζες, μεταξύ των οποίων και η Εθνική Τράπεζα, γνωρίζουν πολύ καλά την ισχυρή οικονομική -και όχι μόνο- **φερεγγυότητά του**, η οποία ακόμα και υπό τις συνθήκες της εξελισσόμενης οικονομικής κρίσης, εξακολουθεί να διατηρείται σταθερή, γιατί στηρίζεται στους ακατάλυτους δεσμούς που έχουν δημιουργηθεί κατά την 99χρονη ιστορική διαδρομή του, με τις εκατοντάδες χιλιάδες μέλη, φίλους, οπαδούς, οι οποίοι το ενισχύουν με οικονομικές εισφορές και δωρεές περιουσιακών στοιχείων. Κατά συνέπεια, προδήλως δεν ευσταθεί καμία υπόνοια κατά του ΚΚΕ για τη χορήγηση του δανείου από την Εθνική Τράπεζα, αφού αυτό χορηγήθηκε με πλήρη γνώση της πιστοληπτικής ικανότητας του Κόμματός μας εκ μέρους των τραπεζών και **με πλήρη διασφάλιση** των συμφερόντων τους ως δανειστριών και είναι όλα **ενήμερα και εξυπηρετούνται κανονικά.**

Ύστερα από τα παραπάνω, αποδεικνύεται ότι είναι **εντελώς ουσιαστικά αβάσιμη** η πιο πάνω αναφορά του κ. Καλούδη όσο αφορά το Κόμμα μας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το πιστωτικό κεφάλαιο αποτελεί μέρος του συνολικού κεφαλαίου, όχι μόνο δεν οδηγεί τα κεφάλαια άλλων κλάδων της οικονομίας σε «ασφυξία», αλλά αντίθετα αποτελεί βασικό μηχανισμό για την αύξηση του μέσου ποσοστού κέρδους. Οι τραπεζικές επιχειρήσεις διεισδύουν σ' άλλες επιχειρήσεις που λειτουργούν στη βιομηχανία, το εμπόριο, τις υπηρεσίες κ.α. Αγοράζουν μετοχές άλλων εταιριών, χορηγούν σ' αυτές δάνεια με ακόμη πιο ευνοϊκούς όρους, δημιουργούν και οι ίδιες άλλες επιχειρήσεις. Μεγαλομέτοχοι άλλων επιχειρήσεων είναι και μεγαλομέτοχοι τραπεζών.

Αυτή η αλληλοσύνδεση καθώς και τα κόκκινα επιχειρηματικά δάνεια, οι διευκολύνσεις προς τις επιχειρήσεις, δεν αποτελούν ελληνικό φαινόμενο. Για

παράδειγμα, στην Ιρλανδία και την Πορτογαλία το ιδιωτικό χρέος μετατράπηκε σε δημόσιο.

Το ίδιο ισχύει και για τη διαπλοκή ιδιωτικού κεφαλαίου με την κρατική χρηματοδότηση.

Η σύμφυση της πολιτικής με την οικονομική εξουσία αποτελεί διαχρονικό φαινόμενο για το σύνολο των καπιταλιστικών οικονομιών. Σ' αυτή τη σύμφυση βρίσκεται και η βάση της διαπλοκής, της διαφθοράς και των σκανδάλων. Η αποκάλυψη τους, σε μεγάλο βαθμό, είναι αποτέλεσμα του καπιταλιστικού ανταγωνισμού.

Όσο η ενημέρωση βρίσκεται στα χέρια του κεφαλαίου, ατομικού και συλλογικού κρατικού, όχι μόνο αντικειμενική δεν θα είναι, αλλά θα υπηρετεί με κάθε τρόπο τα συμφέροντα του κεφαλαίου συσκοτίζοντας την πραγματικότητα και χειραγωγώντας τη λαϊκή συνείδηση. Ανέκαθεν η εκάστοτε διακυβέρνηση επεδίωκε να δημιουργεί φιλικές σχέσεις με τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, να δημιουργεί ευνοϊκό περιβάλλον γι' αυτήν, έλεγχε τα κρατικά μέσα ενημέρωσης. Έτσι και η σημερινή διακυβέρνηση προσπαθεί να ξαναμοιράσει την πίτα της ενημέρωσης σε παλιούς και νέους επιχειρηματικούς ομίλους.

Τέλος, η περαιτέρω διερεύνηση των υποθέσεων που αφορούν ευνοϊκή, παράτυπη δανειοδότηση αποτελεί υπόθεση των αρμόδιων αρχών.

**ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΗ
ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΚΕΝΤΡΩΝ
ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**

ΙΩΑΝΝΗ ΣΑΡΙΔΗ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΕΝΩΣΗΣ ΚΕΝΤΡΩΩΝ

Αξιοσέβαστε Πρόεδρε κύριε Μπαλωμενάκη Αντώνη, σας αποστέλλω την παρούσα επιστολή, η οποία αποτελεί και το Υπόμνημα Συμπερασμάτων της Ένωσης Κεντρώων και η οποία σας ζητώ να συμπεριληφθεί ως έχει, στο τελικό κείμενο του Πορίσματος της Εξεταστικής Επιτροπής για τη δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων και των ΜΜΕ, όπως αυτό θα παραδοθεί στον Πρόεδρο του Ελληνικού Κοινοβουλίου κ. Βούτση Νικόλαο.

Από την πρώτη στιγμή επιχείρησα να αναδείξω την Ομοφωνία ως προαπαιτούμενο για την αποτελεσματική λειτουργία της Εξεταστικής Επιτροπής και άρα ως κριτήριο αξιολόγησης των αποτελεσμάτων της. Στο πλαίσιο αυτό υπενθύμιζα συχνά στους συναδέλφους - μέλη της Επιτροπής το γεγονός, πως είχαμε ήδη ομοφωνήσει για την ανάγκη σύστασής της, για την δημόσια μετάδοση των εργασιών της, όπως επίσης ομόφωνα παραιτηθήκαμε από οποιαδήποτε αμοιβή για την συμμετοχή μας σε αυτή.

Διαρκώς, σε κάθε ευκαιρία καθιστούσα σαφές πως αντιλαμβανόμουν ως βασικό σκοπό της Επιτροπής την πρόταξη του βασικού ερωτήματος :"- **Υπήρξε Διαπλοκή στην Ελλάδα κατά την υπό εξέταση χρονική περίοδο;**" και την προσπάθεια να απαντηθεί αυτό το συγκεκριμένο και απλό ερώτημα ομοφώνως.

Κατά την τελευταία συνεδρίαση της Επιτροπής στις 20/01/2017 ζήτησα να απαντηθεί το ερώτημά μου να συμπεριληφθεί στην Εισαγωγή του τελικού πορίσματος της Επιτροπής η διατύπωση του παραπάνω ερωτήματος ώστε το κάθε πολιτικό κόμμα να καταθέσει την δική του απάντηση σε αυτό το ερώτημα.

Διαβάζοντας προσεκτικά τα πρακτικά της εν λόγω συνεδριάσεως (20/01/2017) της Επιτροπής μας, διαπίστωσα εκ νέου αυτό που ήδη είχα αντιληφθεί δια της παρουσίας μου και της συμμετοχής μου και τότε, πως δηλαδή στην συγκεκριμένη συνεδρίαση ουσιαστικά απαντήθηκε το ερώτημα αυτό από όλες τις κοινοβουλευτικές δυνάμεις.

Από τη διαδικασία της εξεταστικής επιτροπής της Βουλής για τα δάνεια των κομμάτων και των επιχειρήσεων ΜΜΕ όμως, καταφανώς προέκυψαν σοβαρές ευθύνες πολιτικών προσώπων, τραπεζιτών και στελεχών ΜΜΕ. Οι ευθύνες είναι σίγουρα ποινικές και πρέπει να διερευνηθούν από τη δικαιοσύνη, είναι ωστόσο και πολιτικές υπό την έννοια ότι όλα τα αδικήματα διαδραματίζοντο ενώπιον της κοινωνίας υπό την απαθή στάση όλων των αξιωματούχων. Ήταν η εποχή που ορισμένα κόμματα και ΜΜΕ ετύγχαναν προνομιακής μεταχείρισης, ανάλογα με το αν ήταν εντός ή εκτός συστήματος,

βιώσαμε επί χρόνια ένα κλίμα έλλειψης πόνου για το δημόσιο χρήμα και καλλιεργήθηκε η αντίληψη ότι αδικήματα που επιτελούνται επί ημερών μιας κυβέρνησης δύνανται ατιμωρητί να συνεχίζονται και επί των ημερών της επομένης.

Κορυφαίο γεγονός της διαδρομής αυτής της μεταπολίτευσης, υπήρξε η τροπολογία που ψηφίστηκε στη Βουλή τον Απρίλιο του 2013, με την οποία δόθηκε ασυλία στα στελέχη τραπεζών για δάνεια που έδωσαν σε νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα του ευρύτερου δημόσιου τομέα και έμειναν όλοι με την εντύπωση ότι η ασυλία αυτή αφορούσε τα δάνεια κυρίως των κομμάτων.

Το ότι κάποια κόμματα αισθάνονται ότι δεν έχουν ευθύνες και στα πορίσματά τους το διατυμπανίζουν συνιστά πρόκληση σε βάρος της κοινωνίας. Αν δεν έγιναν αδικήματα, μήπως κατά κάποιους πρέπει να συνεχιστούν τα ίδια, να λεηλατείται το δημόσιο χρήμα για να παραμένουν στην εξουσία οι λίγες πολιτικές οικογένειες;

Εξαρχής η Ένωση Κεντρώων είχε προβλέψει ότι η εξεταστική επιτροπή δεν θα κατέληγε πουθενά, γιατί στη χώρα μας περισσεύει η υποκρισία, γνωρίζουμε όλοι ότι το έγκλημα διεπράχθη όμως παριστάνουν κάποιοι ότι δεν το ε γνώριζαν και η εξεταστική επιτροπή έμοιαζε να ψάχνει ψύλλους στα άχυρα.

Στην Ένωση Κεντρώων και εγώ προσωπικά πιστεύουμε, πως όλοι οι Έλληνες πολίτες πρέπει να διαβάσουν τα πρακτικά της τελευταίας συνεδρίασης της Εξεταστικής Επιτροπής στις 20 Ιανουαρίου 2017.

Για τον λόγο αυτό, αίτημα της Ένωσης Κεντρώων είναι να συμπεριληφθούν στο δημόσιο πόρισμα, τα πρακτικά της δημόσιας συνεδρίασης της 20ης Ιανουαρίου 2017.

Δεν αμφισβητούμε τα στοιχεία που περιέχονται στο πόρισμα της Πλειοψηφίας, όπως αυτό μας παρουσιάστηκε.

Με σεβασμό,

Σαρίδης Ιωάννης

Βουλευτής Α' Θεσσαλονίκης – Ένωση Κεντρώων

**ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΒΟΥΛΕΥΤΗ
ΤΟΥ ΠΟΤΑΜΙΟΥ
ΜΕΛΟΥΣ ΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΥΡΩΤΑ

Αθήνα, 12 Ιανουαρίου 2017

Αρ. Πρωτ. 123/ΒΓΜ2/13.01.2017

ΠΡΟΣ

κ. Αντώνη Μπαλωμενάκη
Προέδρο Εξεταστικής Επιτροπής
για τη διερεύνηση της
νομιμότητας της δανειοδότησης
των πολιτικών κομμάτων, καθώς
και των ιδιοκτητριών εταιρειών
μέσων μαζικής ενημέρωσης από
τα τραπεζικά ιδρύματα της
χώρας.

Αξιότιμε κ. Πρόεδρε,

Όπως είχαμε συμφωνήσει σας αποστέλλω ένα κείμενο με συγκεκριμένες προτάσεις οι οποίες αφορούν τη δανειοδότηση και εν γένει τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων (κυρίως) και των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης προκειμένου να υπάρξει ακόμη μεγαλύτερη διαφάνεια και λογοδοσία προς την κοινωνία.

Σας ευχαριστώ.

Με εκτίμηση,

Γεώργιος Μαυρωτάς

Βουλευτής Αττικής-Το Ποτάμι

Προτάσεις για τη χρηματοδότηση και τη δανειοδότηση των πολιτικών κομμάτων & ΜΜΕ

Οι παρακάτω προτάσεις προέκυψαν από τις ακροάσεις των μαρτύρων, το σχετικό υλικό που συγκεντρώθηκε κατά τη διάρκεια της εξεταστικής επιτροπής και καλές πρακτικές από τη διεθνή εμπειρία. Οι προτάσεις αφορούν κυρίως το θεσμικό πλαίσιο και κυρίως την εφαρμογή του καθότι όπως φαίνεται επαρκές νομοθετικό πλαίσιο υφίσταται αλλά πάσχει την εφαρμογή του.

A. Βασικοί Άξονες Προτάσεων

- 1) Αποτελεσματικότερη παρακολούθηση και ενίσχυση του μηχανισμού παρακολούθησης των οικονομικών των κομμάτων μέσω της Επιτροπής Ελέγχου.
- 2) Εφαρμογή και ενίσχυση της νομοθεσίας όσο αφορά την επιβεβαίωση των παραβάσεων ή των παρεκκλίσεων από τις ισχύουσες διατάξεις και επιβολή των ανάλογων κυρώσεων προς τα μη συμμορφούμενα πολιτικά κόμματα.
- 3) Σημαντική αύξηση του βαθμού διαφάνειας, πληροφόρησης και λογοδοσίας των κομμάτων έναντι της κοινωνίας με δημοσιοποίηση των στοιχείων των οικονομικών τους. Αυτό ισχύει για τα κόμματα αλλά και για τη Βουλή καθώς η Επιτροπή Ελέγχου δεν διαθέτει ακόμα ιστοσελίδα ανάρτησης των στοιχείων των κομμάτων όπως προβλέπεται και υποχρεούται.
- 4) Καθορισμός σχεδίου δράσης από τα υπερχρεωμένα κόμματα για την αποπληρωμή των δανείων τους.

B. Αναλυτικές Προτάσεις

B1. Για τη χρηματοδότηση κομμάτων και διαφάνεια των οικονομικών τους

- 1) Περαιτέρω **ενεργοποίηση κι ενίσχυση της Επιτροπής Ελέγχου**, τακτική συνεργασία και συντονισμός δράσεων με τις υπόλοιπες ανεξάρτητες ελεγκτικές αρχές (Αρχή Προστασίας του Απορρήτου των Επικοινωνιών, Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων) όπως και με την Τράπεζα της Ελλάδας αλλά και τις Εμπορικές Τράπεζες, για τον εντοπισμό και την ιχνηλασιμότητα της χρηματοδότησης, των δανειακών συμβάσεων και των δαπανών των κομμάτων όπως και για την προέλευση της ιδιωτικής χρηματοδότησης. Μεγάλη σημασία σε όλο αυτό έχει η διαβίβαση

στην Επιτροπή ελέγχου των σχετικών πορισμάτων των ελέγχων της Τράπεζας της Ελλάδος και λήψη υπόψη των συστάσεών της.

- 2) Αναμόρφωση της απεικόνισης του **οικονομικού ισολογισμού των κομμάτων**. Υιοθέτηση ενός πιο αναλυτικού τρόπου παρουσίασης του ισολογισμού εσόδων – εξόδων, με μεγαλύτερη ανάλυση στις επιμέρους κατηγορίες πηγών και χρήσεων, ειδικότερα για την προέλευση των εσόδων, τις δαπάνες όπως και τις υποχρεώσεις και τις απαιτήσεις των κομμάτων στην κάθε διαχειριστική περίοδο. Για λόγους και προς ευκολία συγκρισιμότητας πρέπει να αποτυπώνονται σε κάθε ισολογισμό και τα στοιχεία της προηγούμενης χρήσης. Η δημοσίευση όλων των ισολογισμών κάθε κόμματος να είναι υποχρεωτική σε εμφανές σημείο στην επίσημη ιστοσελίδα του και κάθε καινούριος ισολογισμός να αναρτάται το αργότερο έως 15/3 κάθε έτους. Οι ισολογισμοί να δημοσιεύονται και στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως όπως άλλωστε γίνεται και για τις εταιρείες. Για να αναγκάζονται να συμμορφώνονται τα κόμματα, να υπάρχει ποινή: για κάθε μήνα καθυστέρησης δημοσίευσης του ισολογισμού θα παρακρατείται το 2% της κρατικής επιχορήγησης του τρέχοντος έτους.
- 3) Μετά κάθε εκλογική αναμέτρηση, και συγκεκριμένα μετά από διάστημα 3 μηνών να δημοσιεύεται ξεχωριστή αναφορά σχετικά με τα έσοδα και τις εκλογικές δαπάνες κάθε κόμματος στην επίσημη ιστοσελίδα του. Για κάθε μήνα καθυστέρησης θα παρακρατείται το 2% της κρατικής επιχορήγησης του τρέχοντος έτους.
- 4) Υποχρεωτική **χρήση ορκωτών ελεγκτών** για τη σύνταξη και τον έλεγχο των οικονομικών λογαριασμών και των απολογισμών των κομμάτων.
- 5) Στους ισολογισμούς και στους ετήσιους οικονομικούς απολογισμούς των κομμάτων να συμπεριλαμβάνονται ευκρινώς και **οι έμμεσες κρατικές χρηματοδοτήσεις** (εισφορές σε είδος, άρθρο 1, παρ. 1 περ. ιγ' του ν.4304/2014) όπως ο αριθμός και το συνολικό κόστος των αμειβόμενων μέσω του κρατικού προϋπολογισμού και της Βουλής των Ελλήνων απασχολουμένων στα κόμματα και τους βουλευτές τους. Να υπάρχει καταγραφή του αριθμού των μετακλητών υπαλλήλων και των επιστημονικών συνεργατών στα κόμματα και τους βουλευτές του κάθε κόμματος αντίστοιχα, οι οποίοι αμείβονται διά μέσω της Βουλής των Ελλήνων, όπως και των αποσπασμένων δημοσίων υπαλλήλων σε κόμματα και βουλευτές οι οποίοι συνεχίζουν μεν να αμείβονται από τους κρατικούς φορείς όπου διατηρούν τις οργανικές τους θέσεις, αλλά το κόστος αυτό αποτελεί έμμεση δαπάνη υπέρ

των κομμάτων και των βουλευτών για τους οποίους προσφέρουν τις υπηρεσίες τους.

- 6) Τα πολιτικά κόμματα τα οποία έχουν λάβει δάνεια είτε εξυπηρετούνται μέχρι στιγμής είτε έχουν όλα ή κάποια από αυτά καταγγεληθεί, υποχρεούνται να καταρτίσουν στο άμεσο διάστημα εντός του τρέχοντος έτους, ένα **λεπτομερές επιχειρησιακό σχέδιο** σε βάθος 10ετίας για το πως πρόκειται να βρουν χρηματοδότηση για τις χρηματοδοτικές ανάγκες τους και ειδική μνεία, ειδικό σχέδιο δράσης για το πως θα αποπληρώσουν τις οφειλές και τις υποχρεώσεις τους προς τράπεζες, ασφαλιστικά ταμεία και λοιπούς τρίτους. Το σχέδιο αυτό υποβάλλεται στην Επιτροπή Ελέγχου.
- 7) Τροποποίηση της παρ. 7 του άρθρου 1 του ν.4304/2014 για το ποσοστό του **ακατάσχετου και ανεκχώρητου** επί της κρατικής χρηματοδότησης από τα πολιτικά κόμματα. Το ακατάσχετο δεν πρέπει να υπερβαίνει το 20% και αυτό εφόσον δικαιολογείται ότι πρόκειται να εξυπηρετήσει τις μισθολογικές δαπάνες των εργαζομένων στα πολιτικά κόμματα συμπεριλαμβανομένων της κάλυψης των ασφαλιστικών υποχρεώσεων του εργοδότη.
- 8) Σε περίπτωση **διαγραφής μέρους ή συνόλου τραπεζικού δανείου** το οποίο έχει λάβει ένα πολιτικό κόμμα τότε αυτό αποτελεί έμμεση χρηματοδότηση και θα πρέπει να ενημερώνεται εγγράφως τόσο ο πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου όσο και η Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία ούτως ή άλλως συμμετέχει και στην εν λόγω επιτροπή.
- 9) Για ιδιωτική χρηματοδότηση των κομμάτων, οι πληρωμές για ποσά άνω των 500 ευρώ (άρθρο 5, παρ. 3 του ν.4304/2014) να γίνεται μέσω τραπεζικών λογαριασμών.
- 10) Να υπάρχει η δυνατότητα διάθεσης **ανώνυμων κουπονιών** μέχρι 50 ευρώ. Το συνολικό ετήσιο ποσό από ανώνυμα κουπόνια να μην ξεπερνάει το ανώτατο όριο των 100.000 ευρώ.
- 11) Να υπάρχει δυνατότητα και άλλων πηγών εσόδων προς τα κόμματα, όπως η συμμετοχική χρηματοδότηση (crowd funding) π.χ. με μηνύματα από κινητά τηλέφωνα ή μέσω ιστοσελίδων, για ποσά έως 50 ευρώ. Το συνολικό ετήσιο ποσό από συμμετοχική χρηματοδότηση να μην ξεπερνάει το ανώτατο όριο των 100.000 ευρώ.
- 12) Τα κόμματα δύνανται να προβαίνουν σε **δαπάνες χωρίς ύπαρξη παραστατικών** εφόσον αυτές δεν υπερβαίνουν το **10%** των συνολικών δαπανών τους. Το επιπλέον ποσό θα αφαιρείται από την κρατική χρηματοδότηση του επόμενου έτους.

B2. Για τη χρηματοδότηση - διαφάνεια στα ΜΜΕ

- 13) Να εξεταστούν τρόποι ώστε να υπάρχει ουσιαστικό ασυμβίβαστο μεταξύ προμηθευτή δημοσίου ή εργολήπτη δημοσίων έργων και ιδιοκτήτη ΜΜΕ. Δηλαδή να αναθεωρηθεί το υπάρχον θεσμικό και νομικό πλαίσιο με διερεύνηση και της σχετικής ευρωπαϊκής νομοθεσίας.
- 14) Πέρα από τη δημοσίευση των διαφημιστικών δαπανών και χορηγιών των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (ν.4374/2016), να δημοσιεύονται και οι διαφημιστικές δαπάνες των ΔΕΚΟ ανά ΜΜΕ έτσι ώστε να υπάρχει πλήρης διαφάνεια στη διαχρονική κατανομή της κρατικής χρηματοδότησης προς τα ΜΜΕ.
- 15) Να ισχύει η ονομαστικοποίηση μετοχών έως φυσικό πρόσωπο των εταιριών που είναι μέτοχοι σε εφημερίδες και κατέχουν άνω του 1% επί του μετοχικού κεφαλαίου (όπως ισχύει στον 3310/2005 για τον βασικό μέτοχο).

ΜΕΡΟΣ Δ΄

Η Εξεταστική Επιτροπή για τη διερεύνηση της νομιμότητας της δανειοδότησης των πολιτικών κομμάτων, καθώς και των ιδιοκτητριών εταιρειών μέσω μαζικής ενημέρωσης από τα τραπεζικά ιδρύματα της χώρας συνήλθε σε τελευταία συνεδρίαση την 23η Ιανουαρίου 2017, κατά την οποία εγκρίθηκε, κατά πλειοψηφία, το Πόρισμα, στο οποίο καταχωρίζονται και οι γνώμες της Μειοψηφίας.

Το παρόν αποτελεί ενιαίο κείμενο προς υποβολή στον Πρόεδρο της Βουλής των Ελλήνων.

Αθήνα, 23 Ιανουαρίου 2017

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΠΑΛΩΜΕΝΑΚΗΣ

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΜΜΕΝΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΚΟΖΟΜΠΟΛΗ - ΑΜΑΝΑΤΙΔΗ

ΤΑ ΜΕΛΗ

Γκιόλας Ιωάννης

Θεοφύλακτος Ιωάννης

Καβαδία Ιωαννέτα (Αννέτα)

Λάππας Σπυρίδωνας

Μπαλλής Συμεών (Μάκης)

Παπαδόπουλος Χριστόφορος

Παπαηλιού Γεώργιος

Συρμαλένιος Νικόλαος

Τζαμακλής Χαρίλαος

Βορίδης Μαυρουδής (Μάκης)

Δένδιας Νικόλαος-Γεώργιος

Μηταράκης Παναγιώτης (Νότης)

Σταμάτης Δημήτριος

Τζαβάρας Κωνσταντίνος

Κασιδιάρης Ηλίας

Λοβέρδος Ανδρέας

Καραθανασόπουλος Νικόλαος

Καμμένος Δημήτριος

Σαρίδης Ιωάννης

Μαυρωτάς Γεώργιος

Νικολόπουλος Νικόλαος